

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

THE HOLY QUR'AN
WITH KIKAMBA TRANSLATION

THE HOLY QUR'AN

**ARABIC TEXT
AND
KIKAMBA TRANSLATION**

Published under the auspices of:

HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD

Fourth Successor of the Promised Messiah and

The Head of the World-wide Ahmadiyya Muslim Community

2002

Islam International Publications Limited

KULANI NTHEU

**MAANDIKO MA KIALAVU
NA
UALYULO KWA KIKAMBA**

Yĩandĩkĩtwe uungu wa ŪŪngamĩi wa:

**HADHRAT MIRZA TAHIR AHMAD
MŪtiĩwa Wakana wa Masia Ula Wathaniwe na MŪtongoi
MŪnene wa nthĩ yonthe wa Ngwatanĩo ya Masilamu
Waahmadiyya**

**YĩalyŪlĩtwe nĩ:
Mwl. Naaman Nthenge Lukindo.**

2002

Islam International Publications Limited

THE HOLY QUR'AN ARABIC TEXT AND KIKAMBA TRANSLATION

First published in Qadian (India) in 2002

© Islam International Publications Limited

Published by:

Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya.

East Africa

Printed in India at: Printwell, Amritsar.

You may contact the following for further instructions:

1. Ahmadiyya Muslim Mission
PO Box 40554
Muranga Road, Nairobi
Kenya
Tel/Fax: 00254 2 764226, 765452
2. Ahmadiyya Muslim Mission
PO Box 376
Dares Salaam
Tanzania
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744
3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England
Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: +(0) 181 874 4779

ISBN: 1 85372 655 9

KULANI NTHEU

MAANDIKO MA KIALAVU NA UALYULO KWA KIKAMBA

Mbee yaandikīwe India mwaka wa 2002

©Islam International Publications Limited

Published by:

Ahmadiyya Muslim Jamaat, Kenya
East Africa

Yīandikīwe India : Printwell, Amritsar.

NīmŪtonya kŪandikīa kŪndŪ kŪŪ mwenda Ūvoo mwingī:

1. Ahmadiyya Muslim Mission,
P.O BOX 40554,
Murang'a Road,
Tel / Fax: 002542 764226, 765452
Nairobi – Kenya.
2. Ahmadiyya Muslim Mission,
P. O BOX 376,
Dares - Salaam Tanzania.
Tel: 022-2110473
Fax 022-2121744
3. The London Mosque
16 Gressenhall Road
London SW 18 5QL
England. Tel: +(0) 181 870 8517
Fax: (0) 181 874 4779

ISBN: 1 85372 655 9

Publisher's Note

The Holy Qur'an is the word of God and was revealed to the holy prophet of Islam, Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), word by word. This revelation continued for twenty three years. Among all the scriptures, it is only the Holy Qur'an which claims that it is revealed word by word by God. This is the sacred book of Muslims and there is a complete guidance in it not only for Muslims but for others as well for ever. God has promised that He will safeguard its text for ever and that is why there is no change in the original Arabic text and it is exactly the same today as it was revealed to Muhammad (may peace and blessings of Allah be upon him), more than 1400 years ago.

To translate the Holy Word of God is not an easy task. The world-wide Ahmadiyya Muslim Community has taken the responsibility to translate the Holy Qur'an faithfully into different languages of the world so that the message could be conveyed to different People in their own language. The current Kikamba translation is rendered from the English translation which has been rendered directly from the original Arabic text by a board of various Ahmadi scholars (who benefited from the English translation by Maulawi Sher Ali as well), under the supervision and direction of the present Head of the Ahmadiyya Muslim Community, Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, Fourth successor of the Promised Messiah, The Founder of the Community.

May Allah make this translation the source of guidance for those who do understand Kikamba language and may He open their hearts towards this wonderful message of the Holy Qur'an. Amen

The Publishers

Ndeto ya MÜandiki

Kulani Ntheu nĩ ndeto ya Ngai na yavuanĩw'e Mwathani mÜtheu wa Isilamu, Muhammad *mÜuo na maÜathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe syĩhwe tÜÜ wake*, ndeto kwa ndeto. Uvuany'o ÜÜ waendeeie kwa myaka mĩongo tĩĩ na İtatÜ. Katĩ wa maandĩko matheu onthe, no Kulani Ntheu tÜ İla yaasya kana yo İvuanĩw'e ndeto kwa ndeto nĩ Ngai.

Ytĩ nĩ İvuku İtheu ya Masilamu na ve Ütongoi mwĩanũ nthĩnĩ wayo ti kwoondÜ wa Masilamu tÜ İndĩ ona kwa ala angĩ ota Üu tene na tene. Ngai nĩwathanĩte kana We akasÜvĩa maandĩko mayo tene na tene na nĩkyo kĩtumi vataĩ ÜalyÜko nthĩnĩ wa maandĩko ma Kĩlavu na nÜndÜ Ümwe vyÜ ÜmÜnthĩ tondÜ mavuaniw'e kwa Muhammad *mÜuo na maÜathimo ma Ngai syĩhwe nake*, mbee wa myaka 1400 mĩvĩtÜku.

KÜalyÜla Ndeto Ntheu ya Ngai ti wĩa mÜvÜthÜ. Nguthu ya Ahmadiyya Muslim Community İÜİÜ wa nthĩ nĩyosete mwanya wa kÜalyÜla Kulani Ntheu yĩna mÜtkĩlo nthĩnĩ wa ithyomo syĩna kĩvathÜkany'o sya nthĩ nĩkana ÜtÜmane Ütonye kÜnyatĩkw'a kwa AndÜ me kĩvathÜkany'o nthĩnĩ wa ithyomo syoo ene. UalyÜlo ÜÜ wa yu wa Kĩkamba umĩw'e kuma kwa ÜalyÜlo wa Kĩngelesa Üla na w'o umĩw'e kuma kwa maandĩko ma Kĩlavu ala ma mwambĩĩĩlyo nĩ nzaama ya asomi anene ma Kĩ-ahmadiyya *İla matethekie kuma ualyÜlo wa Kĩngelesa wa Maulawi Sher Ali ota Üu*, uungu wa ÜÜngamĩ wa Ütongoi wa MÜtongoi wa Ahmadiyya Muslim Community nthĩ yonthe Üla wĩvo yu Hadhrat Mirza Tahir Ahmad, mÜtifwa Wa-Kana wa Masia Üla Wathaniwe, Mwambĩĩĩlyo wa Ngwatanİo İno.

Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ütw'İkĩthye ÜalyÜlo ÜÜ uumo wa Ütongoi kwa asu ala mesĩ kĩthyomo kya Kĩkamba na We navingÜe ngoo syoo kÜwelekela ÜtÜmane ÜÜ wa Üsengy'o wa Kulani Ntheu. Amen.

Aandĩki

KIVUIO KYA MAVUKU

UTALO WA ILUNGU	ITHANGU	UTALO WA ILUNGU	ITHANGU
1. AL-FATIHA.....	1	31. LUQMAN.....	613
2. AL-BAKARA.....	2	32. AL-SAJDAH.....	620
3. AALI-'IMLAANI.....	71	33. AL-AHZAAB.....	625
4. AL-NISAA.....	112	34. AL-SABA.....	640
5. AL-MAAIDAH.....	156	35. AL-FATIR.....	650
6. AL-AN'AAM.....	187	36. YAASIIN.....	659
7. AL-A'RAAF.....	220	37. AL-SAAFAAT.....	668
8. AL-ANFAAL.....	255	38. SAAD.....	683
9. AL-TAUBA.....	270	39. AL-ZUMAR.....	693
10. YUNUS.....	298	40. AL-MU'MIN.....	707
11. HUD.....	318	41. HAA MIIM SAJDA...	721
12. YUSUF.....	341	42. AL-SHUURAA.....	730
13. AL-RA'D.....	361	43. AL-ZUKHRUF.....	741
14. IBRAHIM.....	370	44. AL-DUKHAN.....	751
15. AL-HIJR.....	379	45. AL-JATHIYAH.....	757
16. AL-NAHL.....	387	46. AL-AHQAF.....	763
17. BANI ISRAIL.....	407	47. MUHAMMAD.....	770
18. AL-KAHF.....	422	48. AL-FATH.....	777
19. MARYAM.....	440	49. AL-HUJURAAT.....	784
20. TAA HAA.....	452	50. QAF.....	788
21. AL-ANBIYA.....	470	51. AL-DHARIYAT.....	794
22. AL-HAJJ.....	485	52. AL-TUUR.....	800
23. AL-MUMINUUN.....	500	53. AL-NAJM.....	805
24. AL-NUR.....	514	54. AL-KAMAR.....	811
25. AL-FURKAAN.....	528	55. AL-RAHMAAN.....	817
26. AL-SHU'ARAA.....	540	56. AL-WAAKIAH.....	824
27. AL-NAML.....	560	57. AL-HADIID.....	832
28. AL-KASAS.....	575	58. AL-MUJAADILAH...	839
29. AL-'ANKABUUT.....	591	59. AL-HASHR.....	845
30. AL-RUUM.....	603	60. AL-MUMTAHANAH..	850

UTALO WA ILUNGU

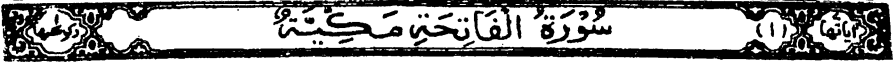
ITHANGU

61. AL-SAFF.....	854
62. AL-JUMU'AH.....	857
63. AL-MUNAAFIKUUN.....	859
64. AL-TAGHAABUN....	862
65. AL-TALAAK.....	866
66. AL-TAHRIIM.....	870
67. AL-MULK.....	873
68. AL-KALAM.....	877
69. AL-HAAKKAH.....	883
70. AL-MA'ARIJ.....	888
71. NUH.....	892
72. AL-JINN.....	895
73. AL-MUZZAMMIL.....	899
74. AL-MUDDATHHIR	902
75. AL-KIYAAMAHA.....	907
76. AL-DAHR.....	911
77. AL-MURSALAAT.....	915
78. AL-NABA'.....	919
79. AL-NAAZIAAT.....	923
80. ABASA.....	927
81. AL-TAKWIIR.....	930
82. AL-INFITAAR.....	933
83. AL-TATFIIF.....	935
84. AL-INSHKAAK.....	938
85. AL-BURUUJ.....	940
86. AL-TAARIK.....	942
87. AL-A'LAA.....	944

UTALO WA ILUNGU

ITHANGU

88. AL-GHAASHIYAH....	946
89. AL-FAJR.....	948
90. AL-BALAD.....	951
91. AL-SHAMS	953
92. AL-LAIL	955
93. AL-DUHAA.....	957
94. AL-INSHRAA.....	958
95. AL-TIIN.....	959
96. AL-'ALAK.....	960
97. AL-KADR	962
98. AL-BAYYINA.....	963
99. AL-ZILZAAL	965
100. AL-AADIYAAT.....	966
101. AL-KAARI'A.....	967
102. AL-TAKAATHUR...	968
103. AL-ASR.....	969
104. AL-HUMAZA.....	970
105. AL-FIIL.....	971
106. AL-KURAIISH	972
107. AL-MAA'UUN.....	973
108. AL-KAUTHAR.....	974
109. AL-KAAFIRUUN.....	975
110. AL-NASR.....	976
111. AL-LAHAB.....	977
112. AL-IKHLAAS.....	978
113. AL-FALAK.....	979
114. AL-NAAS.....	980

AL - FATIHA
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

بِسْمِ

2. Ndaŵa syonthe nŵ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Mwŵai wa nthŵ syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

3. Ūla Usŵŵtwe nŵ ūlau, Usŵŵtwe nŵ tei,

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4. Mwŵai wa Mŵthenya wa ūtwio.

مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ④

5. We wŵi weka Nue ithyŵi tŵthaithaa na
We wŵi weka Nue ithyŵi twŵtasya ūtethyo.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ⑤

6. Tŵtongoesye nzŵanŵi ŵla ya w'o-----

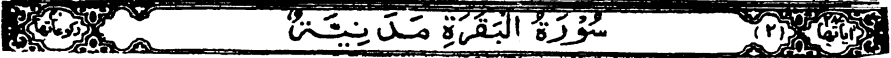
اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑥

*¹7. Nzŵa ya asu ala We ūmanengete
maūathimo Maku, asu ala matakwaŵŵtwe
nŵ ūthatu, na asu ala mate athyoeku.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑦

¹ *Mŵsomi ndakathyoekw'e nŵ ndeto 'Waku' etŵkŵle kana 'maghzoob' nŵ ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka ūla weekiwe nŵ Ayuti. Ūneeni ūŵ nŵ mŵvingue na ndŵŵweta ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵi w'oka indŵi nŵ ūthatu wa andŵ ala angŵ ota ūŵ ala matonya kŵŵkwata.

AL - BAKARA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syltwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ūla Usŭftwe nŵ ūlau, Usŭftwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim. Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ūla Ūmanyi-W'onthe.

الْحَمْدُ ②

3. Yŵi nŵ ũvuku yŵanŵu; vatŵiŵi nzika nthŵnŵi
wayo; nŵ ūtongoi kwa ala alŪngalu,

ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ فِيْهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِيْنَ ③

4. Ala metŵkŵlaa maŪndŪ ala matonekaa,
na malŪmasya Mboya, na ala maumasya
katŵi wa syŵndŪ ila Ithyŵi tŪnenganŵte
kwoondŪ woo;

الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْغَيْْبِ وَيُقِيمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا
رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ④

5. Na ,mametŵkŵlaa maŪndŪ ala
mavuanŵw'e kwaku we, na ala
mavuanŵw'e mbee waku, na mo mena
mŪŵkŵlo mŪlŪmu wa maŪndŪ ala
matanamba kŪvika.

وَالَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِمَا اُنزِلَ اِلَيْكَ وَمَا اُنزِلَ مِنْ
قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُوْنَ ⑤

6. Mo nŵmo ala maatŵlaa ūtongoi wa
Mwŵai woo na mo nomo makaŵla.

اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِّنْ رَبِّهِمْ ؕ اُولٰٓئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُوْنَ ⑥

7. Asu ala maleete kwŵŵkŵla----no ŪndŪ
Ūmwe kwoo wamakaany'a kana walea
kŪmakaany'a----mo maiketŵkŵla.

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا سَوَءٌ عَلَيْهِمْ ؕ اَنْذَرْتَهُمْ اَمْ
لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ⑦

8. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵkŵŵte
Ūsŵllo ūlŪlŪ wa ngoo syoo na matŪnŵi moo,
na ūlŪlŪ wa metho moo ve kŵsŵŵŵi; naw'o
nŵ Ūsŵlŵlo mŪnene kwoo.

خَتَمَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَعَلٰى سَمْعِهِمْ وَعَلٰى
اَبْصَارِهِمْ غَشٰوَةً ۗ وَهُمْ عَدٰٓبٌ عَظِيْمٌ ⑧

LUKU 2

9.Na katī wa andū ve amwe ala maasya, 'Ithyī nītūmwītīkīlāa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūthenya wa Mūminukīlyo; oylā mo ti etfīkli ona vanini.

10.Mo nīmatonya *kwenda* kūmūkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala metfīkīlāa, īndī mo matīf ona ūmwe ūla makengaa ateo nīmo mekengaa ene; īndī mo nokwona matonaa tū.

11.Nthīnī wa ngoo syoo vaī ūwau, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwongeleele ūwau woo; na nī ūsilfīlo mwai kwoo, nūndū mo nīmakenganaa.

12.Na yīla mo matavw'a, 'Mūikaseūvye kīthokoo īlū wa nthī,' mo maasya, 'Ithyī twī atwāfā ma mūuo tū.'

13.Isūvīei! vate nzika mo nīmo maseūvasya kīthokoo, īndī mo mayonaa.

14.Na yīla matavw'a, 'īfīkīlāi ūndū andū ala angī metfīkīlīte,' mo maasya, 'Ithyī twīīfīkīlā ūndū andū ala atumanu metfīkīlīte?' Isūvīei! Vate nzika, mo nīmo atumanu, īndī mo mayīsī.

15.Na yīla mo makomana na ala metfīkīlāa, mo maasya, 'Ithyī nītwtīfīkīlāa,' īndī yīla mo me oka vamwe na ila mbinga syoo, maasya, 'Ithyī vate nzika, twī vamwe nenyu; ithyī na ngūī tūvūaa tū.'

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَيَأْتُرُ الْفِرَارِ
وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٩﴾

فِرَارِ

يُخَدِّعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ
إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠﴾

فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَوَدَّ اللَّهُ أَنَّهُمْ
عَذَابُ الْيَوْمِ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿١١﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا
نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١٢﴾

إِلَّا أَنَّهُمْ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٣﴾
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ
كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِن
لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

وَإِذَا قُلُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا إِنَّمَا هُمْ
شُعَيْبٌ مِنْهُمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ ﴿١٥﴾

16.Ngai Mwene Vinya W'onthe akamĩsĩlla ngũĩ yoo na kũmaeka maendee nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo, makyanganga ta ilalinda.

اللَّهُ يَسْتَفْزِزُ بِهِمْ وَيُذِهُمُ فِي طُغْيَانِهِمْ
يَعْمَهُونَ ﴿١٦﴾

17.Aa nĩmo ala mosete İvĩtyo makayĩkũany'a na ũtongoi; İndĩ ũtandĩthya woo ndũmaetee ũtandĩthyo, ona mo maitongoew'e nesa.

أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٧﴾

18.Ngelekany'o yoo nĩ ta ya mũndũ ũla wavuvie mwaki, na yĩla wamũllkile ndeenĩ syake syonthe, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwawetangie kyeni kyoo na kũmatia kĩvĩdunĩ kĩnene; mo mayonaa nthĩ.

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمٍ لَا يَبْصُرُونَ ﴿١٨﴾

19.Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda; kwa ũu mo maikasyoka.^{1*}

صَمٌّ بَكْمٌ عُمَىٰ لَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٩﴾

20.Kana nĩ ta mbua nene kuma mathweonĩ, nthĩnĩ wayo ve kĩvĩndu kĩnene na kĩtalalĩki na ũtisi; mo mekĩlaa syaa syoo nthĩnĩ wa matũ moo nũndũ wa kĩtalalĩki maikĩla kĩkw'ũ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amathyŀlũkĩte alei.

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حُدُودًا ۗ وَاللَّهُ مُجِيبٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٢٠﴾

21.Nĩ vakuvĩ ũtisi kũvulya woni woo, o yĩla w'o wamatisĩfa, maendelaa nthĩnĩ waw'o; na yĩla w'o wamatukĩfa maũngamaa ki. Na takethwa Ngai

يَكَادُ الْبَرْقُ يَنْظِفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّا لَآلَهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢١﴾

¹ *Mũsoa ũũ nũtonya kwĩthwa ŀineena ŀŀlũ wa mũthemba ŀmwe wa angangani ala vaa mekwĩwa kana mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda nũndũ wa kũnyuva kwoo kwa kũlea kwĩthukĩĩsyaa ŀla w'o, kũlea kũneena ŀla w'o na kũlea kũwona. Kwa ũu, mo nĩmaivatie ilĩko syoo kũmánya kwa kwĩyendea na mo ene meevingĩfa nthĩnĩ.

Mwene Vinya W'onthe nfwendie, We aI atonya kwosa kwona kwoo na kwIw'a kwoo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Ena utonyi wa kwIka OndO w'onthe OIa We wendaa.

LUKU 3

22. Inyw'I andO, mOthaithei MwIai wenyu OIa wamOmbie inyw'I na asu ala maI mbee wenyu; nIkana mOtonye kwIthwa alOngalu;

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢٢﴾

23. Ula wamIwIkwIthI sye nthI kwIthwa Okomo kwondO wenyu, na Itu nayo ta kIala, na atOma kIw'O kItheea kuma mathweonI, na kwoondO wakyo, nIwaetie matunda kwoondO wa Otethyo wenyu; kwa Ou, mOikamwIanany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI omwIsI.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ
رِزْقًا لَّكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِيهِ أَدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

24. Na ethwa inyw'I mwIina nzika IOIO wa kIla ithyI tOtheetye kwa mOthOkOmi WaitO, IndI etei kIlungu kIlyi takyo, na metei atetheesya menyu Otee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'I mwI ma w'o.

وَأَنْ لَّنُنتَفِعَ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا
بِسُورَةٍ مِّنْ قَبْلِهَا وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ
اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٤﴾

25. IndI inyw'I mwalea kwIka Ou--- na mOikeka Ou ona IndI--- IndI IsOvIei Mwaki, OIa ngO syaw'o nI andO na mavia, OIa OseOvItw'e kwoondO wa alei.

فَأَنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَكِنْ تَفْعَلُوا فَأْتُوا نَارَ الْآبِي وَوَقَوْمًا
النَّاسُ وَالْحِجَابَةَ عِجَابَاتٍ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٥﴾

26. Na tavany'ai Ovoo mOseo kwa ala metIkIflaa na kwIka mawIa maseo, kana ve MIOnda Ila IvtIflaa tOIusI kafI wayo kwoondO woo. O yIla mo manengwe,

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ

kilungu klmwe kya matunda kuma vo, mo makaasya: 'KŦŦ nŦkyo ithyŦ twanengetwe mbee,' OyŦla no syŦndŦ ivw'anene na isu tŦ ila ikaetwe kwoo. Na mo makeethwa na endwa atheu vyŦ, na vau nthŦnŦ nŦvo mo makekalaa.

تَسْمُو زَرْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رَزَقْنَا مِنْ قَبْلُ وَ
أَتَوَيْنَاهُ مِثْلَ مَا أَتَيْنَاهُمْ فِيهَا خَالِدًا ﴿٢٠﴾

27. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndasonokaa kŦnengane ngelekany'o ona ya Ŧmuu ona kana nini kŦvŦta Ŧu. Ala metŦkŦlaa nŦmesŦ kana yo nŦ w'o kuma kwa MwŦai woo, oyŦla asu ala maleaa kwŦŦkŦla maasya: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda ata na wonany'o ŦŦ?' NŦ aingŦ ala We ŦmatwŦŦlaa kwŦthwa na mavŦtyo nŦndŦ wa w'o, nanŦ aingŦ We Ŧmatongoeasya nŦndŦ waw'o, na vatŦŦ onaŦmwe Ŧla We ŦmŦwŦŦlaa kwŦthwa na mavŦtyo ateo ila mbaa-matŦ.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً
فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ الْحَقُّ مِنْ
زُرِّيَّتِهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ
بِهَذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا
يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢١﴾

28. Ala manangaa ŦtianŦo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Ŧtina wa kŦtianŦa na matilanganasya maŦndŦ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wŦyŦŦte makwatanw'e na kŦseŦvyya kŦthokoo ŦŦŦ wa nthŦ; aa nŦmo mena wasyo.

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَ
يَقْطَعُونَ مَّا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ
فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٢﴾

29. Inyw'I mŦtonya ata kŦmŦlea Ngai Mwene Vinya W'onthe? YŦla inyw'I mŦtaŦ thayŦ, We nŦwamŦnengie inyw'I thayŦ, na ŦndŦ we akamŦkw'Ŧthya inyw'I, na ŦndŦ akamŦtŦnga inyw'I mwŦthwe thayŦ, na ŦndŦ kwake nŦkw'o inyw'I mŦkatw'TkŦthw'a ma kŦsyoka.

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَانًا فَأَخْبَاكُمْ ثُمَّ
يُنزِّلُكُمْ ثُمَّ يُجْحِبُكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٣﴾

30. We nŦ We Ŧla wamŦmbŦie inyw'I syonthe ila syŦ ŦŦŦ wa nthŦ; na ŦndŦ We eelekela ŦtunŦ na ameanŦsya ta matu mŦonza; na We nŦsyŦŦ syŦndŦ syonthe.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ
اسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٤﴾

LUKU 4

31. Na yīla Mwīai waku wamatavisye alaīka: ‘Nye ngilīlye kūmūnyuva mūtongoi ūlū wa nthī,’ mo maisye: ‘We ūkamw’ia vau ūla wīete kīthokoo nthīnī wayo, na kwīta nthakame?--- na ithyī nītūūtafaa We na ndafa Syaku na kūnenevya ūtheu Waku.’ We amasūngīe, ‘Nye nīnīsī ūndū inyw’ī mūtesī.’

وَرَادُ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّيْ جَاعِلٌ فِي الْاَرْضِ خَلِيْفَةً
 قَالُوْا اَتَجْعَلُ فِيْهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيْهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَآءَ
 وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ اِنِّيْ اَعْلَمُ
 مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٣١﴾

32. Na We nīwamūmanyīsyie Atamu masyītwa onthe , na ūndī aia syīndū ila syaī na masyītwa asu mbee wa alaīka na asya, ‘Ndavyai Nye masyītwa ma syīndū ii, ethwa inyw’ī mwī ma w’o.

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ
 فَقَالَ اَنْبِئُوْنِيْ بِاَسْمَآءِ هٰٓؤُلَآءِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٣٢﴾

33. Mo maisye, ‘Ūtheu nī Waku We! Ithyī tūi na ūmanyi ateo ūla We ūtūmanyītye;’ vate nzika, We Nue ūmanyi-W’ onthe, ūla-Mūf.

قَالُوْا سُبْحٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَا اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ
 الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿٣٣﴾

34. We aisye, ‘We Atamu, matavye masyītwa masyo;’ Na yīla we waminie kūmatavya masyītwa masyo, We aisye ‘Nye ndyaamūtavya kana Nye nīnīsīsyīsyī syīmbithī sya matunī na sya ūlū wa nthī, na kana Nye nīnīmesī maūndū ala inyw’ī mumbūlaa na ala mūvithaa?’

قَالَ يٰۤاٰدَمُ اَنْۢبِئْهُمْ بِاَسْمَآئِهِمْ فَلَمَّا اَنْۢبَاَهُمْ بِاَسْمَائِهِمْ
 قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنِّيْ اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ
 وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُوْنَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُوْنَ ﴿٣٤﴾

35. Na lilikanai ivinda, yīla Ithyī twamatavisye alaīka: ‘Mwīnyivīsyei Atamu,’ na onthe nīmeenivīsyei ateo ilivisi. ndaaīnyivya We nīwaleile na

وَرَادُ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْا اِلَّا اِبٰلِيْسَ
 اَبٰى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٥﴾

ethwa na Ong'endu; na we aī kafi wa alei.

36. Na ithyī twaisye, 'We Atamu, Ikala we na mOkau nthīnī wa mOnda, na Isaii kuma vo kwa wingī o vala mOkwenda, Indī mOikaOthengeee mOfī OO mOikese kwīthwa kafi wa eki-ma-naī.

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا
رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا
مِنَ الظَّالِمِينَ ۝

37. Indī Satani nīwatumie matiOoka me eli nOndO wa w'o, na nīwamaumisye mwīkalonī Ola mo maī nthīnī waw'o. Na Ithyī nītwamatavisye: 'Umai vaa, amwe menyu nī amaitha ma ala angī, na ve utOo wenyu IOIO wa nthī, na kyaOya kwa Ivinda.'

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ
وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَكَرِهِي
الْأَرْضَ مُسْتَقْبِرًا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝

38. Na Indī Atamu nīweemanylisye ndeto imwe sya mboya kuma kwa Mwīai wake, kwa Ou, We nīweethiOie kOmiwekela we na tei. Vate nzika, We nī Mwelekeanīli-wa-Kaingī ena Ouu, na AusOftwe nī tei.

فَتَلَقَىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

39. Ithyī twaisye, 'Umai vaa inyw'onthe. Na ethwa Otongoi Okooka kwenyu kuma kwakwa, Indī Ola OkaOatīla Otongoi wakwa, vaikethwa wia IOIO woo, ona maikakwatwa nī kyeva.'

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنْ هُنَا
مِنْ تَبَعٍ هَذَا أَوْ فَلَاحُوفٍ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحِزُّونَ ۝

40. Indī mo asu ala makalea kwīfkīla, na kwitw'kīfthya Syana Syakwa ta OvūngO, aa nīmo makethwa me ekali-ma-Mwakīnī; na vo nīvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ
ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

LUKU 5

41. Inyw'I Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee yakwa yīla Nyie naiie IOIO wenyu,

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَتَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ

na Ianŋŋsyai ūtianŋo wenyu Nakwa ngeanŋŋŋŋŋ ūtianŋo Wakwa nenyu, na inyw’ŋ nŋmwaŋŋŋŋŋwe nŋ kŋngŋa Nyie Nŋnyioka.

وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَالْمُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

42.Na ŋŋkŋŋlai maŋndŋ ala Nyie ntheetye ala meanŋŋŋŋŋŋŋ maŋndŋ ala me vamwe nenyu, na mŋikethwe mwŋ ma mbee kŋmalea, na mŋikaikŋany’e Syama Syakwa na thooa mŋvŋthu, na osai ūsŋvŋo kuma nthŋŋŋ Wakwa Nŋnyioka.

وَأَمِنُوا بِمَا أَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا
أَوَّلَ كَاذِبِينَ وَلَا تَشْتَرُوا بِإِيَّتِي نَسًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ
فَاتَّقُونِ ﴿٦١﴾

43.Na mŋikavulany’e w’o na ūvŋngŋ kana kŋvitha ūla w’o omŋwŋŋŋŋŋ.

وَلَا تَلْسُوسُوا الْبِرَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

44.Na ŋngamyai Mboya, na ŋvai Saka, na kumanai vamwe na ala makumanaa.

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٦٣﴾

45.Inyw’ŋ mŋmeyŋŋŋŋŋ andŋ ala angŋ meke maŋndŋ maseo na mŋkolwa nŋ inyw’ŋ ene, omŋiyŋŋŋŋŋ ŋvuku? ŋndŋ inyw’ŋ nomŋmanyaa?

اتَّقِمُوا زِينَةَ الْإِسْلَامِ بِالْبِرِّ وَتَسْبُحُونَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ
تَسْتَلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

46.Na manthai ūtethyo mwŋna ūmŋŋŋŋŋŋŋ na Mboya; na ūu ow’o wŋ vinya ateo ala mena thayŋ wa kwŋnyivyva,

وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى
الْغَاشِيِينَ ﴿٦٥﴾

47.Ala mesŋ naw’o kana nŋmakakomana na Mwŋai woo, na kana Kwake mo nŋmakasyoka.

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلْقَوْنَ رَبِّهِمْ وَانَّهُمْ إِلَيْهِ
رَاجِعُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 6

48.Inyw’ŋ Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai ŋnee Yakwa yŋla Nyie naiie ŋŋŋŋŋ wenyu na kana Nyie nŋnamŋnenevisye inyw’ŋ mbee wa andŋ onthe.

يَذَرِي إِسْرَائِيلَ أَذْكُرُوا وَصِيَّتِي الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ
وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

49. Na kƙai mŭthenya ūla thayŭ ūtakekala vandŭ va thayŭ ūngɪ ona vanini, ona ūvoyanɪ ndŭketɪkɪlwa kwoondŭ wa w'o; ona ɪtuvi yɪikoswa kwoondŭ waw'o; ona mo maikatetheew'a.

وَأَنْقَضُوا يَوْمًا لَا تَجْرِي فِيهِ نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na lilikanai ɪvinda yɪla Ithyɪ twamumisye inyw'ɪ kuma kwa andŭ ma Valao, ala mamŭthɪnisye inyw'ɪ na ūsilɪlo mwai, makɪsyŭaa syana syenyu sya ivɪsɪ na kŭtia iveti syɪ thayŭ, nthɪnɪ wa ūndŭ ūŭ, vai ūtato mŭnene kwenyu kuma kwa Mwɪai wenyu.

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنَ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُم بِسُوءِ الْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٥٠﴾

51. Na lilikanai ɪvinda yɪla Ithyɪ twaŭaanisye ūkanga kwoondŭ wenyu, na nɪtwamŭtangɪɪe inyw'ɪ, na twamanyw'ɪthya kɪw'ŭ andŭ ma Valao, o mŭsyaɪɪsye.

وَإِذْ فَرَقْنَا بَيْنَكُمُ الْبَحْرَ فَأَجْمَعْنَكُمُ وَاغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٥١﴾

52. Na lilikanai ɪvinda yɪla Ithyɪ twamŭnengie Mose watho wa motukŭ mɪfongo ɪna; na ɪndɪ inyw'ɪ mwoosa kasaŭ kwoondŭ wa ūthaihi we atevo na inyw'ɪ mwai eki-ma-naɪ.

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥٢﴾

53. Na ɪtina wa ūu, Ithyɪ nɪtwamŭekeie inyw'ɪ, nɪkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّن بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٣﴾

54. Na lilikanai ɪvinda yɪla Ithyɪ twamŭnengie Mose Ivuku na Kɪvathŭkany'a, nɪkana inyw'ɪ mŭtonye kŭtongoew'a nesa.

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٤﴾

55. Na lilikanai ɪvinda yɪla Mose wamatavisye andŭ make: 'Inyw'ɪ andŭ makwa, nɪmwɪvɪsɪsye inyw'ɪ ene mŭno

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَقَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِيكُمْ فَاتَّقُوا أَنْفُسَكُمْ

nŋndŋ wa kwosa kasaŋ *kwoondŋ wa Othaihi*; kwa ŋu Ithiuei inyw’I kwa Mŋmbi wenyu, na moaei andŋ menyu ene; ŋŋ n’w’o ŋseo mŋno kwenyu;’ IndI We n’weethiŋie kŋmwelekela inyw’I E-na ŋuu. Vate nzika, We nI Mŋsyokean’fa-Wa-KaingI *ena ŋuu* na Ausŋftwe nI tei.

ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِكِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ اِنَّهُ هُوَ
التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿٥٥﴾

56.Na *lilikanai yIla* inyw’I mwaisye, ‘We Mose, ithyI tŋiŋkwit’kIla we ona vanini, kŋvika tŋmwone Ngai Mwene Vinya W’ontho ŋthyŋ kwa ŋthyŋ; na IndI kI tetemo kya nthI n’kyamŋkwatie inyw’I omŋketee,

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَرَىٰ اللَّهَ فَرِحْنَا
فَأَخَذْنَاكُمْ الصَّيْقَةَ وَأَنْتُمْ تُنظَرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Na IndI IthyI n’twamŋthayŋŋkisyey inyw’I Itina wa kIkw’ŋ kyenyu, n’kana inyw’I mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

ثُمَّ بَعَثْنَاكُمْ مِنْ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Na IthyI n’twatumie mathweo kw’thwa muunyI tŋlŋ wenyu na twamŋtheesye inyw’I Manna na Salwaa tŋlŋ wenyu *tŋkyasya*, ‘Yai katI wa syIndŋ nzeo ila IthyI tŋnenganIte kwoondŋ wenyu,’ namo mayaatŋv’fisyey IthyI, IndI mo n’mo mee’v’fisyey ene.

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّاءَ وَ
السَّلْوى كُلًّا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا وَ
لَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٨﴾

59.Na *lilikanai Ivinde* yIla IthyI twaisye, ‘Likai nthInI wa ndŋa Ino na yai kIla inyw’I mŋkwenda – nthInI wayo – kwa wingI; na lik’lai mbing’lonI mw’inyiv’itye na asyai, ‘Ngai tŋekee ithyI naI sitŋ.’ IthyI tŋkamŋekeke inyw’I naI syenyu na tŋkanengane wonge’leku kwa asu ala mekaa maŋseo.

وَإِذْ قُلْنَا ادْخُلُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ فَاكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ
رَغَدًا وَاَدْخُلُوا الْبَابَ مُبْتَدِئًا وَقُولُوا حِطَّةٌ تُغْفِرْ لَكُمْ
خَطِيئَتَكُمْ وَسَنَزِيدُ الْحَسَنِينَ ﴿٥٩﴾

60. Eki-ma-naŋ nŋmamŋalyŋlile *ndeto* eka ŋla mo matavŋtw'e. Kwa ŋu, Ithyl nŋtwaŋtheeŋŋe ŋsilŋlo ŋŋlŋ wa eki-ma-naŋ kuma ŋtunŋ, nŋndŋ mo maŋ mbaa-matŋ.

LUKU 7

61. Na *lilikanai ŋvinda* yŋla Mose wavoyie kŋw'ŋ kwoondŋ wa andŋ make, na Ithyl twamwŋie: 'Kŋna ŋvia na ndata yaku,' navo vauma mbuluti ŋkŋmi na ilŋ, na *kwa ŋu* kŋla mbaŋ nŋyamanyie vandŋ vayo va kŋnyw'ŋla.' 'Yaŋ na nyw'ai katŋ wa kŋla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋnenganŋte, na mŋiikeke ŋthyoeuku ŋŋlŋ wa nthŋ, mŋkŋseŋvasya kŋthokoo.'

62. Na *lilikanai ŋvinda* yŋla inyw'ŋ mwaisye: 'We Mose, ithyl tŋitonya kwŋanŋwa nŋ lŋu wamŋthemba ŋmwe; voya, ŋndŋ, kwa Mwŋai waku kwoondŋ witŋ nŋkana atŋeteae ila imeaa ŋŋlŋ wa nthŋ--- ta nyŋnyŋ syayo, na malenge mayo na nganŋ yayo na kŋtŋngŋŋ kyayo.' We akŋlya, 'Inyw'ŋ mwŋkŋany'a syŋndŋ ila syŋ vinya na ila ite vinya? . Theeai nthŋnŋ wa ndŋa ŋmwe, na syŋndŋ ila inyw'ŋ mŋkwŋtya, syŋ vo.' Namo nŋmakŋniwe na kŋnyivw'a na ŋkya, na nŋmakwatiwe nŋ ŋthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe: kŋtumi nŋndŋ nŋmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŋmoaa Athani vate ŋlŋngalu mo nŋmaleile kwŋw'a na nŋmeekie mothŋku.

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنْزَلْنَا عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٦٠﴾

وَإِذِ اسْتَسْقَى مُوسَى لِقَوْمِهِ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ؛ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ نَضِيبًا قَالَ عَلِيمٌ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرُوبُهُمْ كُلًّا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦١﴾

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَى لَنْ نُصِبرَ عَلَى طَعَامٍ وَاجِدٍ فَادْعِ لَنَا رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُثَبِتُ الْأَرْضُ مِنْ بَقَائِهَا وَقَتَائِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِيهَا وَبَصِلِهَا قَالَ اسْتَبَدُّونَ الَّذِي هُوَ أَدْنَى بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ إِنْ هِيَ إِلَّا حِسَابٌ وَأَمْزٌ فَأَنْزَلْنَا مَا سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءَ وَبَغَضِيبٍ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّيْنَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦٢﴾

W'onthe emwiyafa inyw'I m'ung'ee ng'ombe,' namo mamOkulya, 'We wivua ng'of naitu?' We asya, 'Nye nmantha wivitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndikethwe Omwe wa ala atumanu.

بَقْرَةٌ قَالُوا اتَّخَذْنَا هَؤُلَاءِ قَالِ أَعْوَدُ بِاللَّهِ أَنْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝

69.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwifai waku nkana atuvathukanisye ni ng'ombe yilyafata.' We amasung'ie, 'Ngai easya ni ng'ombe ite ng'oo na ite nini ya m'ika, yi vu katl wa syell na nima; yu ikai undu mwiyafawe.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالِ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا فَارِضٌ وَلَا بَكْرٌ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ
فَاعْمَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ۝

70.Na mo mamwfa, 'Tuvoyee kwa Mwifai waku nkana atuvathukanisye ni ya langi mwa'u.' Nake amea: Ngai easya: 'ni ng'ombe ta nziu vanini, ntheu yina oito mu'seo; ya kwendeesya am'loeli.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ
إِنَّهَا بَقْرَةٌ صَفْرَاءٌ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ۝

71.Namo mamwfa, 'Tuvoyee kwa mwifai waku atuvathukanisye ni yiva, n'undu ng'ombe syonthe syoneka iw'anene kw'itu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akenda, ithy' ow'o nkutongoew'a nesa.'

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشْبَهُ
عَلَيْنَا وَإِنَّا لَنْ شَاءَ اللَّهُ لَهُتَدُونَ ۝

72.We asung'ia, 'Ngai easya ni ng'ombe itaafima na m'ula'u kana k'ung'ithya m'funda; ite usuke; ya mw'ii umwe.' Namo maasya, 'Yu n'ndi waete ula w'o.' Na n'ndi mo n'mam'ing'ie, ona kau kavaa ta kethwa ma mayaa'ka uu.

قَالِ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقْرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ
وَلَا تَسْقِي الْحَرْتَ مُسْتَمَةٌ لَا شِبْهَةَ فِيهَا قَالُوا لَنْ
نَجِدَ جَنَّتَ بِالْحَقِّ نَذْبُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ۝

LUKU 9

73.Na lilikana ivinda yila we wamuaie mUndu na mweethwa na kivathukany'o katl wenyu nUndu wa Ou; na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kyenini maUndu ala inyw'I mwavithie.

وَاِذْ قَاتَلْتُمُوْا فَاذْرُوْا نَسَبَكُمْ وَاللّٰهُ يُخْرِجُ مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُوْنَ ﴿٧٣﴾

74.Na indl ithyI twaisye, 'Mukunei we muaani kwoondU wa kllungu kya Ivtiyo yila mUawa wIkItwe, 'Ou nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe UmUnengae thayU ula mUkw'U na amwonasya inyw'I Syama syake nIkana mUtonye kUmanya.

فَقُلْنَا اضْرِبُوْهُ بِبَعْضِهَا كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ الْمَوْتٰى وَيُرِيْكُمْ اٰيٰتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ ﴿٧٤﴾

75.Na indl Itina wa Ou ngoo syenyu nIsyeethIwe syUmfthItw'e ta Ivia kana mbUmangU mbee; nUndU katl wa mavia ve amwe mavItIlasya tUlUsI nThInI wamo, na ve amwe ala katl wamo maumasya kiw'u yila maatUka. Na mUno katl wamo ve ala menyivasya ene nUndU wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kUmanya maUndU ala inyw'I mwIkkaa.

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوْبُكُمْ فَمِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ فَمِى كَالْحِجَارِۗةِ اَوْ اَشَدُّ قَسُوْةً وَاِنْ مِنَ الْحِجَارِۗةِ لَمَّا يَتَجَرَّجُرُّمِنۡهُ اِلَّا نَهْرٌ وَّاِنْ مِنْهَا لَمَّا يَشَقُقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَاِنْ مِنْهَا لَمَّا يَغِيْظُ مِنْ خَشِيۡةِ اللّٰهِ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُوْنَ ﴿٧٥﴾

76.Inyw'I mwIna wIkwatyo kana mo makamwItIkIla inyw'I oyila nguthu Imwe kuma katl woo yfthItwe yImfthyoekya ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe Itina wa mo mamina kUmfw'a na indl kUmImanya yo na nImamImanyie yo nesa mUno.

اَقْتَضَعُوْنَ اَنْ يُّؤْمِنُوْا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيْقٌ مِنْهُمْ يَسْتَمُوْنَ كَلِمَ اللّٰهِ ثُمَّ يَجْرِفُوْنَہٗ مِنْۢ بَعْدِ مَا عَقَلُوْهُ وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿٧٦﴾

77.Na yila mo makomana na ala metIkIlaa maasya, 'IthyI nItwItIkIlaa,' na yila makomana mUndU na Ula UngI me oka, maasya, Inyw'I mUmamanyIasya maUndU ala Ngai Mwene Vinya

وَاِذَا لَقُوا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قَالُوْا اٰمَنَّا بِهٖ وَاِذَا اَخٰلَ بَعْضُهُمْ اِلٰى بَعْضٍ قَالُوْا اَتَّخَذُوْا نُهْمَ مِمَّا فَتَحَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ لِيُجٰۗتِبُوْكُمْ بِهٖ عِنۡدَ رَبِّكُمْ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٧٧﴾

W'onthe Um0thaisye inyw'f nfkana mo matonye k0kaananfa nenyu mbee wa Mwifai wenyu? Indf inyw'f nom0kamanya?'

78.Mo nomesf kana Ngai Mwene Vinya W'onthe n0mesf ma0nd0 ala mo mavithaa na ala maumb0laa?

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُرْسِدُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٥٨﴾

79.Na amwe moo mayfif k0soma; mo mayfif fvuku ateo mawoni moo ene ma 0v0ng0, na vai 0nd0 mo mekaa ateo k0talithya.

وَمِنْهُمْ أُمِّيُونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِي وَإِنَّهُمْ إِلَّا يظنون ﴿٥٩﴾

80.Kwa 0u, woo nf wa asu, ala maandfkaa fvuku na moko moo ene, na Indf makyasya, 'Yf yumfite kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe,' nfkana matonye k0kwata thooa m0v0th0 n0nd0 wayo, woo nf woo Indf, n0nd0 wa ma0nd0 ala moko moo maandfkte, na woo nf woo n0nd0 wa ma0nd0 ala mo ene mekaa.

قَوْلِ الَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِالْيَمِينِ ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا قَوْلِ لَهُمْ قِيمًا اتَّخَذْتُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَقُولُ لَهُمْ قِيمًا يَكْسِبُونَ ﴿٦٠﴾

81.Namo maasya: 'Mwaki nd0kat0kiita ithyf ateo kwa matuk0 mav0th0' Asya: 'Inyw'f nfmwosete watho kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Indf Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakananga watho Wake ona Indf. Kana inyw'f mwfneena 0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ma0nd0 ala inyw'f m0tamesf?'

وَقَالُوا لَنْ نَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَةً قُلْ أَتَّخَذْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدًا لَهُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾

82.II, 0la ona wfva wfkaa 0th0ku na 0thy0l00k0twe nf naf syake--- asu nfm0 ekali-ma-Mwakinf; vo nfvo mo makekalaa.

بَلَى مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَوَابُهَا فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٦٢﴾

83.Indī mo ala metkīlaa na kwīka mawīa maseo-asu nīmo ekali-ma-ītunf; vo nīvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٣﴾

LUKU 10

84.Na lilikanai ninda yīla Ithyl twoosie ūtianfo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli: Inyw’ī mūikathaitha kīndū kīngī ateo Ngai Mwene Vinya W’ontha na onany’ai ūseo kwa asyai menyū; na andū ma mūsyīna ndiwa na ngya; na neenai na andū nesa na lūmyai Mboya, na İvai Saka; İndī inyw’ī nīmwaalyūkile na ūemu, ateo avūthū menyū.

وَاذْخُلْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ ۗ وَالْبَالِغِينَ إِحْسَانًا وَرِزْقِي الْغَنِيِّ وَالْعُمَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

85.Na lilikanai ninda yīla Ithyl twoosie ūtianfo kuma kwenyū: kana inyw’ī mūiketeta nthakame syenyū kana kūmalūngya andū menyū kuma mīsyīnī yenyū; na inyw’ī nīmwalūlūmīlye ūu; na nīmwfthītwe mwī ngūsi ya ūu.

وَاذْخُلْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنفُسَكُمْ قَتْلًا وَلَا ذَرْبًا وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْوَالِدِ وَالْوَالِدَاتِ وَالْأَقْرَبِينَ وَنِعْمَ أَتَّعْتُمُوهَا وَلَٰكِن لَّا تَحْتَفِظُونَ حُدُودَ اللَّهِ ۗ إِنَّكُمْ لَعِندَ اللَّهِ لَكَاذِبُونَ ﴿٨٥﴾

86.Na no inyw’ī mūkūmoaa anaafthe menyū ene na kūlūngya nguthu İmwe ya andū menyū kuma mīsyīnī yoo, mūkītetheanīsyā mūndū na ūla ūngī İolū woo na wathavu na wīki-wa-naī. Namo mooka kwenyū ta ngombo nīmūmovoasyā, oyīla kūlūngw’a kwoo kwaī kūvatane kwenyū. İndī inyw’ī mwītkīlaa kīlungu kīmwe kya İvuku na kūkīlea kīla kīngī? Kwa ūu, vai İtuvi kwa ala mekaa ūu katī

ثُمَّ أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فِرْيَاقًا مِّنْكُمْ قَتْلًا وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَبَوَّءُوا حُرُمَاتِ اللَّهِ أَن يَقْرَبُواهَا قَالُوا إِنَّمَا جَعَلناها مَحْرَمًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا مِنَّا وَنَحْنُ نَحْنُ ۗ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ الْجَنَّاتِ وَأَن نَّصِفَ لَهُمْ شِرْكَ آبَائِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمُ الْجَنَّاتِ وَأَن نَّصِفَ لَهُمْ شِرْكَ آبَائِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمُ الْجَنَّاتِ وَأَن نَّصِفَ لَهُمْ شِرْكَ آبَائِهِمْ

wenyu, ateo nthoni nthlñl wa thayü üü wa yu; na MÜthenya wa ütwiö mo makatwawa üsilñlñl öla mwai vyü; na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kÜmánya maÜndÜ ala inyw'ï mwïkaa.

يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

87.Aa nïmo ala mendie thayü wa nthl ñno mbee wa Itu. Kwa üü üsilñlo woo ndÜkavÜthangw'a ona mo maikatetheew'a kwa nzïa ñngï ona yñva.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٦١﴾

LUKU 11

88.Na ow'o, Ithyï nïtwamÜnengie Mose Ivuku na twamÜatñsya Athani angï ñtina wake maatñe nyañl syake; na Isa Yesu mwana wa Malia, Ithyï nïtwamÜnengie Syama sylyonanñtye, na twamwïkñfa vinya na Veva wa Ütheu. Kwa üü ñndï, kñla ñvinda MÜtümwa wamÜvikñfa ena maÜndÜ ala inyw'ï ene mütekwenda, mükeekathñfa na kÜmatw'ïkñthya amwe ta akengani na kÜmoaa angï?

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكُتُبَ وَقَفَيْنَا مِنْ بَدْرِهِ بِالرُّسُلِ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُكُمْ أَشْكَبْتُمْ فَفَرِيقًا كَذَّبْتُمْ وَفَرِيقًا تَقْتُلُونَ ﴿٦٢﴾

89.Mo maisye, 'Ngoo situ nivw'ïkñtwe nï ivw'ïki.' 'Aice, Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜmaumanñe mo nÜndÜ wa Ülei woo. Mo metñkñlaa maÜndÜ o mavÜthÜ.

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

90.Na yñla Ivuku yookie kwoo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, yñkñanñsya maÜndÜ ala me vamwe namo----- na mbee wa üü mo nïmavoyete methwe na Ükñlyo ñÜlÜ wa alei----- ñndï kñla mo meesï kyamavikñie, mo nïmakñleile. Kñumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kñthwe ñÜlÜ wa alei.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا ۖ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا فَعَنَاهُ اللَّهُ عَلَىٰ

الْكُفْرِينَ ﴿٦٤﴾

91. Kŵla mo mathooetye mathayũ mo nakyo nĩ kŵthũku: nĩ kana matonye kũmalea maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũvuanĩtye, makĩmena Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakatheesyemumo Wake ũlũlũ wa athũkũmi Make o ũla We wendaa. Kwa ũu, mo nĩmakwatie ũthatu ũlũlũ wa ũthatu; na ve ũsililo ũthĩnasya kwoondũ wa alei.

يُنَسَا اسْتَرَوْا بِهِ أَنْفُسَهُمْ أَنْ يَكْفُرُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
بَعِيًّا أَنْ يَنْزِلَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ فَبَاءُوا بِغَضَبٍ عَلَى غَضَبٍ وَلِكُلِّمَنْ عَذَابٌ
مُهْلِكٌ ﴿١١﴾

92. Na yĩla mo matavw'a: 'Itĩkĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtheetye, mo maasya: 'Ithyĩ twĩtĩkĩlai maũndũ ala matheetw'e ĩtina wa asu, oyĩla nĩw'o W'o, ũkĩanĩsya kĩla mo mena kyo. Asya: 'Nĩkĩ, ĩndĩ, inyw'ĩ mwatatie kũmoaa Athani ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee wa ũu, ethwa inyw'ĩ mwaĩ etĩkĩli?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ امْنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا فَنُؤْمِنُ بِمَا
أَنْزَلَ عَلَيْنَا وَنَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ
مُبْصِرًا لِمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ
مِنْ قَبْلِ أَنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢﴾

93. Na Mose nĩwookie kwenyu ena Syama syĩyonanĩtye, na ĩndĩ inyw'ĩ nĩmwoosie kasaũ kwoondũ wa ũthaihi we atevo, na inyw'ĩ mwaĩ eki-ma-naĩ.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَى بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اخْتَلَفْتُمْ فِيهَا
مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٣﴾

94. Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithyĩ twoosie ũtianĩo kuma kwenyu, na twookĩlya Kĩĩma ũlũlũ wenyu, tũkyasya, 'Kwatai mũlũmĩtye maũndũ ala Ithyĩ tũmũnengete inyw'ĩ na ĩthukĩĩsyei; namo maisye 'Ithyĩ nĩtũkwĩw'a na nĩtũũlea; na ngoo syoo nĩsyausũtwe nĩ wendo wa kasaũ nũndũ wa ũlei woo. Asya: 'Kĩla mũĩkĩĩlo wenyu ũmwfĩyĩfaaa nĩ kŵthũku, ethwa mwĩna mũĩkĩĩlo ona ũmwe!'

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا
مَا آتَيْنَاكُمْ بَقْوَةً وَاسْمَعُوا قَالُوا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا
وَأَشْرَوْا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ يَنْسَا
يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيثَابُكُمْ إِنَّ أَنْتُمْ مَوْمِنِينَ ﴿١٤﴾

95.Asya: 'Ethwa ūtūo wa ūtunī, wīna Ngai Mwene Vinya W'onthe nī kwoondū wenyu mwī inyw'oka andū ala angī onthe mate vo, ūlīlei kīkw'ū ūndī, ethwa mwī ma w'o.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُوا أُمَّةَ اللَّهِ حَاصِرَةً
وَرَبِّ الْغَايِبِ فَتَمْنُوا بَرَاءَةً إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٥﴾

96.Ūndī mo maikakīlīla ona ūndī, nūndū wa maūndū ala moko moo matongoisye mbee woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī nesa eki-ma-naī.

وَلَنْ يَتَمَنَّوْهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْتُمْ إِلَيْهِمْ فَوَلَّوْهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٩٦﴾

97.Na vate nzika, ūkamona mo mena ūtomo yingī ya thayū mbee wa andū ala angī, ona kūvītūka asu ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī. Kīla ūmwe woo endaa takethwa nūnengwe ūkūū wa myaka ngili ūmwe, ūndī kūmengwa ūkūū ūsu ndūkamūvetanga kuma ūsilīlonī; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala mo mekaa.

وَلَقَدْ نَهَىٰ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَىٰ حَيَاتِهِمْ وَمَنِ الَّذِينَ
أَشْرَكُوا إِذْ أُودِعُوا فِي سِنِّيِّ الْأَعْيُنِ وَمَا هُوَ
بِمُزْحَضٍ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يُعْتَرِدُوا اللَّهَ بَعْضُهُمْ
بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

LUKU 12

98.Asya: 'Ūla ona wīva mūmaitha wa Kavilieli--- nūndū we nī we watumie yītheea ūlūū wa ngoo yaku kwa mwīfao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla yīanīfasya kīla kyayītongoesye, na nī ūtongoi na ūvoo Mūseo kwa etikili---

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ
بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرًا
لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٨﴾

99.Nī 'Ūla ona wīva nī mūmaitha wa Kavilieli, na Mīkaeli, ūndī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī mūmaitha wa alei ta asu.

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ
وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٩﴾

100.Na vate nzika, ūthyī nīfūtheetye Syama syīyonanītye kwaku, na vai ona ūmwe wileaa ateo ūla mbaa-matū.

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا
الْفَاسِقُونَ ﴿١٠٠﴾

101. Kya0! Kila Ivinda mo meethwa na Utianfo, nguthu Imwe katl woo IwIkasya Utee? Aiee, aingl mUno moo mai na m0fkflo.

أَوَكَلَّمْنَا عَاهِدُوا عَاهِدًا نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ بَيْتَ
الَّذِينَ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

102. Na yu ylla M0t0mwa Okite kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe , aklanIsya ma0nd0 ala me vamwe namo, nguthu Imwe ya and0 ala manangetwe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'on the nImayIkItye Itina wa mFongo yoo, ta mataamba k0yImanya.

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا
مَعَهُمْ نَبَذَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مَا كَتَبَ
اللَّهُ وَرَأَى ظُهُورَهُمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

103. Namu maatflaa Ila *nziā* yaatlflwe nI and0 aemu nthInI wa 0sumbI wa Solomoni. Na Solomoni ndaalea kwItIkfla; IndI no and0 aemu nImo maleile kwItIkfla, makImamanyIsya and0 0v0ng0 na Okengani. *Namo maatflaa* ma0nd0 ala mavuanIw'e ala alaIka eIf k0ya MbavilonI, Aaluuta na Maaluuta. IndI asu eli mayaam0manyIsya ona 0mwe k0vika ylla mo maItye, 'IthyI twI 0tato, kwa 0u m0Ikalee kwItIkfla.' Kwa 0u and0 nImeemanyIsye kuma kwoo I0I0 wa ma0nd0 ala meekfie kIvath0kany'o katl wa m0nd0 na m0ka, IndI mo mayaamwIka m0ndu naI, ateo kwa mwIao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, IndI *kwa ngal IngI* and0 aa nImekwImanyIsya ma0nd0 matameka naI kana k0meka nesa---- Na nImamanyIte na w'o vy0 kana we 0la 0twaIflaa ma0nd0 aa ndena kIanda kIseo ItunI; na vate nzika, kIla mathooisye mathay0 moo nakyo nI kIth0ku; takethwa mo nImamanyIte!

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيْطَانُ عَلَىٰ مَلِكٍ مُّسْمِنٍ ۗ
وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَنُ وَلَكِنَّ الشَّيْطَانَ كَفُرًا يَعْلَمُونَ
النَّاسِ السَّخِرَةَ وَمَا أَنْزَلَ عَلَى السَّالِكِينَ إِلَّا بَيِّنَاتٍ
هَازِرَاتٍ وَمَا رَزَوْتُمْ وَمَا يُعْلِمُونَ مِنْ أَحَدٍ خَيْفَةً
يَقُولُوا إِنَّمَا نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا
مَا يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَأَهُمْ يُضَافُونَ
بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا أَرْبَابُ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ
وَلَا يَنْفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي
الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ثُمَّ وَلَيْسَ مَا شَرَوْا بِهِ أَنفُسَهُمْ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

104. Na takethwa mo nimeetkĩĩte na kwĩka ūlūngalu, vate nzika, methwa na ĩtuvi ĩseo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho, takethwa mo nĩmamanyĩte!

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَنُوبَهُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ خَيْرٌ
لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

LUKU 13

105. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩĩlaa! Mũikasye, 'Raaina' ĩndĩ asyai, 'Unzurnaa,' na ĩthukĩĩsyei. Na ve ūsilĩlo wĩ woo kwa alei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا
وَاسْعَوْا وَلِكُفْرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

106. Mo ala matetkĩĩlaa katĩ wa Andũ ma Ivuku, kana kuma katĩ wa ala mamwĩananasya Ngai na ngai ingĩ, mayendaa ūseo ona wĩva ūitheew'a kwenyu kuma kwa Mwĩai wenyu, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho anyuvaa kwa tei Wake o ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ wa wingĩvo mwingĩ.

مَا يَهْدِي الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الشِّرْكَاءَ
أَن يَنْزِلَ عَلَيْهِمْ مِنْ خَيْرٍ مِمَّنْ رَزَقَهُمُ اللَّهُ بِمَحْضٍ
بِرَحْمَتِهِ مِنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٦﴾

107. Mũsoa ona wĩva ūla ĩthyĩ tũtumaa ūūla kana tũkaūveta, ĩthyĩ nĩtũetae ūngĩ mũseo kũvĩta ūsu kana ūvw'anene naw'o. We nowĩsĩ kana Ngai Mwene Vinya W'ontho ena ūtonyi wa kwĩka ūndũ w'ontho ūla We wendaa?

مَا نَسْخُ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ فَهِيَ أَوْ
مِثْلَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٧﴾

108. We nowĩsĩ kana ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka? Na vai mũsũvĩ kana mũtetheesya kwoondũ waku ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَنَّهُ
مَالِكٌ مِمَّنْ دُونِ اللَّهِ مِنَ رِزْقِهِ وَلَا يُؤْتِيهِ

109. Inyw’I mŭkamŭkŭlya Mŭtŭmwa ŭla ŭtŭmftwe kwenyu tondŭ Mose wakŭlilw’e vau mbee? Na ŭla ona wŭva wosaa ŭlei akaŭkŭany’a na wŭtkŭllo, vate nzika, we nŭwathŭkŭite kuma nzŭanŭ ŭla ya w’o.

أَمْ تَرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سَأَلْتُمْ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ ۗ وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ بِلَا إِيمَانٍ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءً السَّبِيلِ ﴿١٠٩﴾

110. Aingŭ katŭ wa Andŭ ma Ivuku, nŭndŭ wa kŭw’ŭtu kuma katŭ woo ene, mendaa ŭtina wa inyw’I mwamina kwŭtkŭlŭla, matonye kŭmŭtŭnga inyw’I ŭngŭ nthŭnŭ wa alei ŭtina wa ŭla w’o kŭmevuanŭsya mo. Indŭ ekeai na umai kati woo kŭvika Ngai Mwene Vinya W’ontho aete ŭtwio Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’ontho ena ŭtonyi wa kwŭka ŭndŭ w’ontho ŭla We wendaa.

وَدَّ كَثِيرٌ مِّنْ أَهْلِ الْإِنْتِبَ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِن بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كَقَدَّارًا ۗ حَسَدًا ۖ مِّنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ ۗ مِّنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ ۗ فَاعْتَدُوا وَاصْفَحُوا ۗ حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١١٠﴾

111. Na syaŭsyaŭ Mboya na ŭvai Saka; na ŭseo ona wŭva ŭla inyw’I mŭŭvŭtŭkya mbee wenyu ene, mŭkawŭthŭfa vamwe na Ngai Mwene Vinya W’ontho: vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’ontho nŭmonaa maŭndŭ ontho ala inyw’I mwŭkaa.

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَمَا تَقَدَّمُوا لَأَنْفُسِكُمْ ۖ مِّنْ خَيْرٍ يَّرْجُوهُ ۗ عِنْدَ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١١﴾

112. Namo maasya, ‘Vayŭŭ ona ŭmwe ŭkalika Itunŭŭ ona vanini ateo ethwe e Mŭyuti kana Mŭklisto!’ Aa nŭ mawendi moŭ mathŭku Asya: ‘Umyai ŭkŭsŭŭ wenyu, ethwa mwŭŭ ma w’o.

وَقَالُوا لَنْ نَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ ۗ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۗ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَ كُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١٢﴾

113. Aiee, ŭla ona wŭva wŭnyivasya we-mwene vyŭ kwa Ngai Mwene Vinya W’ontho we e nthŭnŭŭ wa mwŭkalo

بَلَىٰ ۖ مَن أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ ۖ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٣﴾

mUseo vyU, akeethwa na Ituvi yake yIna MwIai wake. Vai w'ia Okoka I0I0 wa ta asu , ona mo maikew'a kyeva.

LUKU 14

114.Na Ayuti maasya, 'Aklisto maUngeme I0I0 wa vathei; na Aklisto namo maasya, 'Ayuti maUngeme I0I0 wa vathei; oyIla i-nguthu syelI isomaa Ivuku oyImwe. Na ota Ou now'o ala maataI na Umanyi maneenie, OndU mo maasya. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katI woo M0thenya wa Uthay00kyo I0I0 wa maOnd0 ala mo mateefkIlanaa nthInI wamo.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَى عَلَى شَيْءٍ وَقَالَتِ
النَّصَارَى لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَى شَيْءٍ وَهُمْ يَتَّبِعُونَ الْكِتَابَ
كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ قَالَهُ
يَتَّكِمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٤﴾

115.Na n00 0la 0te m0l0ngalu m0nene k0vIta 0la 0vatanaa syItwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yItalwa nthInI wa makal0 ma Ngai MweneVinya W'onthe na 0manthaa k0mananga? K0yaaIle andU ta asu k0Iika vau ateo mena wia. NI nthoni kwoo 0I0 wa nthI Ino; na 0sIlIlo m0nene 0keethwa wI woo nthInI wa NthI Ila InGI.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن لَمَّعَ سِهْدًا اللَّهُ أَنْ يَذَّكَّرَ فِيهَا
اسْمُهُ وَسَعَى فِي عَرَبِيهَا أَوْ لَيْكَ مَا كَانَتْ لَهُمْ أَنْ
يَذَّكَّرُوا إِلَّا عَارِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَكَرِهٌ
فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٥﴾

116.Na UmIlonI na Uth0IlonI nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa Ou o vonthe vala inyw'I mweelekela, 0thy0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe 0keethfawa vo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene MawingIvo, Umanyi-W'onthe.

وَاللَّهُ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٦﴾

117.Namo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIyoosee mwana We - Mwene,' We nI M0theu! Aiee, kIla kInD0 kI matunI na I0I0 wa nthI nI Kyake. Syonthe nimwIw'aa We.

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ كُلُّ لَهٗ قِنْتُونَ ﴿١١٧﴾

118. We nĩ We Mwambĩĩĩlya wa matu na nthĩ; yĩla We watw'a ūndũ, aũtavasya tũ, 'Tw'tka!' naw'o ūitw'tka.

بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٨﴾

119. Na asu ala matena ūmanyi makũlasya, 'Ngai Mwene Vinya W'ontha aleaa kũneena naitũ nĩkĩ, kana Kyama kĩkoka kw'itũ?' Ala maĩ mbee woo nĩmaneenie ūneeni ūilyĩ ota ūsu. Ngoo syoo nivw'anene . Vate nzika, Ithĩ nĩtũsyonanĩtye Syama ūtheinĩ kwa andũ ala metĩkĩlaa malũmĩtye.

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا
آيَةٌ مِّنْكَ إِنَّكَ قَالِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ شَتَّىٰ قَوْلِهِمْ
تَشَابَهَتْ قَوْلِهِمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٩﴾

120. Ithĩ nĩũtũmĩte we na ūla W'o, ta mũeti wa Ūvoo Mũseo na mũkaanany'a. Na we ndũkakũlw'a tũũũ wa ekali-ma-Ngienanĩ.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَا تُسْئَلُ عَنْ
أَصْحَابِ الْجَبَلِ ﴿١٢٠﴾

121. Na Ayuti maikendeew'a nue kwa nzĩa ona yĩva, ona kana Aklisto, ateo we ūatĩte wĩtĩkĩlo woo. Asya, 'Vate nzika, ūtongoi wa Ngai Mwene Vinya W'ontha wĩ w'oka nĩw'o ūtongoi.' Na ethwa we ūkaatĩla mawendi moo mathũku ĩtina wa ūmanyi ūla ūkũvikĩe we, ndũkethwa, na mũnyanyau kana mũtetheesya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha.

وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ
مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَاللَّيْمِ
اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
﴿١٢١﴾ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَّعْدٍ وَلَا نَصِيرَةٍ ﴿١٢٢﴾

122. Mo asu ala Ithĩ tũmanengete Ivuku nĩmayĩatĩlaa kwĩanana nondũ yaĩĩte nĩ kũatĩwa; aa nĩmo asu ala mayĩtĩkĩlaa. Na ūla ona wĩva ūtayĩtĩkĩlaa, aa nĩmo ala mena wasyo.

الَّذِينَ اتَّبَعَتْهُمْ إِلَىٰ كِتَابٍ يُنَازَعُونَ فِيهِ قَوْلًا لِّأُولَٰئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفٰكِرُونَ ﴿١٢٣﴾

LUKU 15

123. Inyw'Ŧ Aana-ma-Isilaeli! Lilikanai Inee Yakwa yŦla Nyie naiie TŦlŦ wenyu, na kana Nyie nŦnamŦnenevisye inyw'Ŧ TŦlŦ wa andŦ onthe.

124. Na kŦai mŦthenya Ŧla thayŦ ŦtakaŦngama vandŦ va thayŦ ŦngŦ ona vanini, ona kyovosya kŦiketŦkŦlwa kuma kwa w'o, ona ŦvoyaŦŦi ona wŦva ndŦkauna, ona mo maikatetheew'a.

125. Na lilikanai yŦla MwŦai wake wamŦtatie Avalamu na mŦfao mŦna Ŧla we weanŦŦsye. We aisye 'Nyie ngaŦw'ŦkŦthya we MŦtongoi wa andŦ.' Avalamu amŦkŦly'a, 'Ona kuma-katŦ wa nzyawa yakwa?' We aisye, 'ŦtianŦo Wakwa ndŦmakumbaŦŦlasya eki ma naŦ.'

126. Na lilikanai Ŧvinda yŦla IthyŦ twamŦw'ŦkŦthisy'e Ŧla NyŦmba yŦthwe vandŦ va kŦendawa nŦ andŦ na vandŦ va mŦuo; na vala Avalamu waŦngeme vosei ta vandŦ va Mboya. Na IthyŦ nŦtwamwŦyŦŦa'e Avalamu na Isumaeli, tŦkyasya 'MŦthesyei NyŦmba Yakwa kwa asu ala mamŦthyŦlŦlŦkaa, na ala matiawa nŦhŦnŦ wayo kwoondŦ wa ŦthaiŦhi, na asu ala makumanaa na matulŦtye-ndu na kŦvalŦka-nŦhŦ na mothyŦ moo nŦhŦnŦ wa Mboya.'

127. Na lilikanai yŦla Avalamu waisye, 'MwŦai wakwa, Ŧw'ŦkŦthye mŦsyŦ ŦŦ wŦthwe wa mŦuo na manenge matunda ekali maw'o ala katŦ woo mamwŦŦkŦlŦaa

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنَ مِنْكُمْ اذْكُرُوْا اٰيٰتِي الَّتِيْ اَنْصَرْتُكُمْ عَلَيْهَا

وَ اِنِّيْ فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢٣﴾

وَ اتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِيْ نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَّ لَا يُقْبَلُ مِنْهَا عَدْلٌ وَّ لَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَّ لَا هُمْ

يَنْصُرُوْنَ ﴿١٢٤﴾

وَ اِذْ اٰتَيْنَا اِبْرٰهِيْمَ رُبِّيْةً يٰكُوْنُ بِكَلِمٰتٍ فَاْتَتْهُمْ قَالَتْ اِنِّيْ

جٰعِلَةٌ لِّلنَّاسِ اِمٰمًا قَالِيْ وَاِنْ مِنْ دُوْرِيْ قَال

لَا يَبْتٰلُ عَهْدِي الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٢٥﴾

وَ اِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثٰبَةً لِّلنَّاسِ وَاَمْنًا وَاَتَّخِذُوْا

مِنْ مَّقَامِ اِبْرٰهِيْمَ مُصَلًّوْا وَاَعٰهَدْنَا لِيْ اِبْرٰهِيْمَ

وَ اِسْمٰعِيْلَ اَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطّٰٓئِفِيْنَ وَ الْكَافِرِيْنَ

وَ الزّٰلِجِ السُّجُوْدِ ﴿١٢٦﴾

وَ اِذْ قَالَ اِبْرٰهِيْمُ رَبِّ اجْعَلْ هٰذَا بَلَدًا اٰمِنًا وَاَرْضًا

اٰهْلَةً مِنَ الشُّرَكَاتِ مَنْ اٰمَنَ مِنْهُمْ بِاللّٰهِ وَاَيُّوْمِ

Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mûthenya wa Mûminûkîlyo, 'We aisye 'Na ona Ûla Ûtamwîtkîflaa ota Ûu Nyie ngamûnenge motandîthyo kwa kavinda kanini; na Îndî Nyie ngamûtwaa we usililonî wa Mwaki, naw'o nî wîkalo mûthûku.'

الْأَخِرُ قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأُمْتِعْهُ قَلِيلًا ثُمَّ اضْطَرْأَ
إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَيَسُ الْمَوْجِيءُ ﴿٢٠﴾

128. Na lilikanai ñinda ylla Avalamu na Isumaeli mookîlilye myambîlîlyo ya Ìla Nyûmba, *makînyoya*, 'Mwîlai Waitû, mîtkîfle ño kuma kwitû; nûndû We Nue Wîw'i-W'onthe Umanyi -W'onthe .

وَأَذِيقْهُمْ أَجْرَهُمُ النَّوَاعِلَ مِنَ الْبَنَاتِ وَالصَّغِيرَاتِ
وَتَبَاتًا تَعْتَبَلُ وَمَا إِذْكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢١﴾

129. 'Mwîlai Waitû, tûtwt'kîthye ithyî kwîthwa twî ewi Maku na *matw'îkîthye* ma nzyawa sitû andû menyivîtye Kwaku. Na twony'e ithyî na nzîa sitû sya Ûthaihi, na twîthiûfe ithyî na tei; nûndû We Nue Mwelekanîli-wa-Kaingî *wîna Ûuu* na Usûftwe nî tei.

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً
مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ
التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾

130. 'Na Mwîlai waitû, Ûkîlyâ Mwathani kuma katî woo ene, Ûla Ûtonya kûmasomea Mîsoa Yaku na kûmamanyîsya mo Ivuku na Ûî na atonye kûmathesya mo; vate nzika, We Nue wî-Vinya, Ûla Mûî.'

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ
آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ ۗ

إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٣﴾

LUKU 16

131. Na nû Ûla Ûkasyoka Ìtina na kûtia ndîni ya Avalamu ateo we Ûla mûtumanu kîlîko? We nî we Ithyî twamûnyuvie ÌÛlû wa nthî ño, na nthîniî wa Nthî Ìla yûkîte vate nzika, we akeethwa katî wa ala alûngalu.

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ قَوْلِ رَبِّهِمْ إِلَّا مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ
وَلَقَدْ اضْطَقَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَاءِ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ
لَيَسَّ الضَّالِّعِينَ ﴿٢٤﴾

132. Yŕla Mwŕai wake wamŭtavisyey we, 'Inyivyey,' we aisyye, 'Nyŕyey nŕnŕnyivŕtyey kwa Mwŕai wa nthŕ syonthe.'

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْمِ مَا لَمْ يَأْتِ الْغَيْبِينَ ۝

133. Na ota ŭu nŕw'o Avalamu wayŕaŕe ŕŭŭ wa aana make---na ota ŭu now'o Yakovo weekie--- *akyasya*; 'Inyw'ŕ aana makwa, kwa ŭla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmŕnyuvŕte ndŕni ŕno kwoondŭ wenyu; kwa ŭu mŭikaeke kŕkw'ŭ kŕmŭkwate ateo mwŕi nthŕnŕ wa mwŕkalo wa wŕnyivyoy.

وَوَضَىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمَ بَيْنَهُ وَيَعْقُوبَ يُنَبِّئُ إِنَّ اللَّهَ اضْطَلَّ لَكُمْ الدِّينَ فَلَا تُمُونُوا إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ۝

134. Inyw'ŕ mwaf vo ŕvinda yŕla kŕkw'ŭ kyamŭvikŕie Yakovo, yŕla wamakŭlilye aana make, Inyw'ŕ mŭkathaihaa kyaŭ ŕtina wakwa?' Na mo mamŭsŭngŕie 'Ithyŕ tŭkamŭthaihaa Ngai waku, Ngai wa maaŕthe maku, Avalamu na Isumaeli na Isaaka, Ula Ngai Umwe; na ithyŕ ene nŕtwŕnenganae Kwake.

أَمْ لَنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتَ إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَاللَّهُ أَبَاكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهًُا وَاحِدًا ۝ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ۝

135. Asu nŕ andŭ ala makw'ie; maŭndŭ ala moo meekie nŕmo moo na maŭndŭ ala inyw'ŕ mwŕkaa makeethwa me menyu; nenyu mŭikakŭlw'a ŕŭŭ wa maŭndŭ ala mo meekie.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَرَكَمَ مَا كَسَبَتْهُ وَلَا تَسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

136. Namo maasya, 'Tw'ŕkai inyw'ŕ Ayuti kana Aklisto nŕkana mŭtonye kŭtongoeaw'a nesa.' Asya, 'Aiee, *inyw'ŕ atŕai* ndŕni ya Avalamu ŭla weenenganŕte kwa Ngai kŕla ŕvinda; we ndaf katŕ wa asu ala mamwŕfananasya Ngai na ngai ingŕ.

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

137. Inyw'ŕ asyai, 'Ithyŕ nŕtŭmwŕtkŕlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŭndŭ ala mavuanŕtw'e kw'itŭ, na ala mavuanŕw'e Avalamu na Isumaeli, na

قُولُوا أُمَّةً بِاللهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْإِسْحَاقَ وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن نَّبِيِّهِمْ

Isaaka, na Yakovo na syana *syake* na ala manengiwe Mose na Yesu, na ala manengiwe Athani *ala ang' onthe* kuma kwa Mw'fai woo. Ithyl' t'uy'k'laa k'lvath'okany'o kat' wa Omwe woo ona Omwe, na ithyl' ene n'f'w'inganae Kwake.

لَا تَقْرَأُ بَيْنَ أَهْدَىٰ وَتَهُمُ ۖ وَتَمَنَّ لَهُ مَسْلُومًا ﴿٢٠﴾

138.Na ethwa mo n'imekw'it'k'la Ondu inyw'f' mw'it'k'it'ite, Ind'f' mo vate nzika, n'imatongoew'e nesa; Ind'f' masyoka na Itina, Ind'f' mo mese'v'ya Oaan'ku, na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akakw'ana we It'ulo woo n'ond'u We w'f' W'f'w'i-W'onthe, Umanyi W'onthe.

وَإِن أَمَرُوا بِبَيْتٍ مَّا أَمَنَّا بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ نَسِيَكَفِيهِمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢١﴾

139.Asya, 'Ithyl' t'okal'omya nd'f'ni ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na n'oo Ola m'Use k'ov'ita Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa *k'Umany'f'sya* nd'f'ni, na We eweka ithyl' n'f'w'inganae. *²

وَبِعَبَةِ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَرَبِّهِمْ لَهُ عِبْدُونَ ﴿٢٢﴾

140.Asya, 'Inyw'f' mw'f'kaanan'fa nait'u It'ulo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oy'f'la We n'f' Mw'fai wait'u na Mw'fai wenyu? Na maw'fa mait'u n'f' kwoond'u wit'u, na maw'fa menyu n'f' kwoond'u wenyu; na ithyl' n'f'w'inganae kwake eweka tw'f'na o'f'k'it'ku.'

قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَكِنَّا عَمَّا لَنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَتَمَنَّ لَهُ فُحُصُونَ ﴿٢٣﴾

141.Inyw'f' mw'f'asya kana Avalamu na Isumaeli na Isaka, na Yakovo na syana *syake* ma'f'ayuti kana Aklisto? Asya 'Inyw'f' ninyw'f' mw'f'f' nesa kana n'f' Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na n'oo Ola mw'f'ki-wa-na'f' m'Unene k'ov'ita we Ola

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ قُلْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةَ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِعَافٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

²² * N'f'ni ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ti kwasya kana Ngai aat'f'aa n'f'ni ona y'f'va, Ind'f' no n'f'ni f'la f'vuan'f'w'e n'f' Ngai Mwene Vinya W'onthe t'o.

Üvithaa ÜkÜsü Üla wüna w'ö kuma kwa
Ngai MweneVinya W'onthe ndaleaa
kümanyaa maÜndÜ ala inyw'ü mwkaa.

142.Asu nü andÜ ala makwie na maÜndÜ
moo nü ala mo meekie, na maÜndÜ
menyu makeethwa ala inyw'ü mwkaa;
nenyu inyw'ü müikaküw'a ÜndÜ mo
meekie.

LUKU 17

143.Ala atumanu katü wa andÜ
makakÜlya, 'Nü kyaÜ kümaalyÜlthe kuma
Küvula kyoo küla mo maatüthe? Asya,
'Umüflonü na ÜthÜflonü nü sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe. We
amÜtongoeasya Üla We wendaa nzüanü
fla yaw'ö.

144.Na Üu Ithyl nüÜmÜtw'Üküthlye
inyw'ü küwüthwa mbaü nenevye nükana
mÜtonye kütw'Üka asövü ma andÜ, na
MötÜmwa wa Ngai atonye küwüthwa
mÜsÜvü wenyu. Na Ithyl tÜyaakünyuwa
Küvula küla inyw'ü mwaatüthe, ateo nükana
Ithyl tÜtonye kümÜmanyaa Üla we
ÜmÜatüflaa MötÜmwa wa Ngai na Üla
ÜalyÜkaa Ütina na itüinyo syake. Na Üu
vate nzika wü vinya müno, ateo kwa ala
Ngai Mwene Vinya W'onthe
Ümatongoesyee. Na küimwaflüthe Ngai
Mwene Vinya W'onthe küeka müküflü
wenyu wae mana, vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nü Müuu, na
UsÜflwe nü tei kwa andÜ.

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلكُمْ مَا
كَسَبْتُمْ وَلَا تَسْأَلُونَ عَنَّا كَأَنَّا لَمَعْمُونُونَ ﴿١٤٢﴾

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَهُمْ عَن
قِبَلِهِمُ الرَّبِّ إِنْ كُنَّا عَلَيْهِمْ قُلُوبَ الْمَشْرُوقِ وَ
الْمَغْرِبِ يُهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ وَرَاطٍ مُّسْتَوِيمٍ ﴿١٤٣﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى
النَّاسِ وَيَكُونَ الرَّسُولُ عَلَيْكُمْ شَهِيدًا وَمَا جَعَلْنَا
الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ
وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا
عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضَيِّعَ إِيمَانَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَعَدُوٌّ رَحِيمٌ ﴿١٤٤﴾

145. Nīw'o, ithyī nītōkwonaa we welekelye ūthyū waku itunī kīla īvinda, vate nzika, īndī, Ithyī tūkatuma welekela Kīvula kīla we wendete. Kwa ūu, thiūa ūthyū waku kwelekela Mōsikiti Mōtheu, na ovala inyw'ī mōī, thiūai mothyū menyu kūwelekela w'o. Namo ala Ivuku yanenganiwe kwoō nīmesī kana ūu nī w'o kuma kwa Mwīai woo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kūmanya maōndū ala mo mekaa.

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٥﴾

146. Na ona we ūkaete Kyama ona kīva kwa asu ala manengetwe Ivuku, mo maikaatīla Kīvula kyaku ona īndī; onaku ndūkaatīla Kīvula kyoo; ona amwe menyu maikaatīla Kīvula kya ala angī. Nawe ūkaatīla mawendi moo ītina wa ūmanyi ūla ūkūvikīe we, īndī we wīthwa katī wa eki-ma-naī.

وَلَيْنَ آتَيْتَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ آيَةٍ مَا تَبِعُوا قِبْلَتَكَ وَمَا أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْوَحْيِ لَإِنَّكَ إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٦﴾

147. Asu ala Ithyī tūmanengete Ivuku nīmayīmanyaa tayo w'o tondū mo maimanyaa syana syoo sya ivīsī, īndī vate nzika, amwe moo nīmaūvithaa ūla w'o omawīsī.*¹

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ
وَإِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنْهُم لِيَكْتُبُوا الْوَحْيَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٧﴾

¹ * Ndeto īno 'yo' mŪno mŪno yīweta movano ma w'o ala makŪsītaa mwīkalo wa MŪtŪmwa MŪtheu mŪuo wīthwe tūū wake. Nī ūtheinīl kana we nī mŪndū wa kīŪngai nŪndū we onanasya ndala na nguma sya Ngai. otondū mo maimanyaa syana syoo sya ivīsī kwa movano na nŪma sya mwīkalle wasyo tūū wasyo, na nīmāimanyaa kana ow'o nī syoo, kwa ūu mŪndū wa Ngai nokvika amanyike na ndala sya Ngai īla syīyonanasya nthīnī wa mwīkalo wake na mīfendele ya thayū yake.

148.Nf'w'o, kuma kwa Mw'fai waku, kwa uu, Indf' we ndukethwe katf' wa asu ala mena nzika.

قَالَ الْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٤٨﴾

LUKU 18

149.Na kfla umwe e kfeleelo kyake kfla kfm0sumbika we; kflany'ai, Indf', m0nd0 na ola 0ngf' nthfnf' wa mawfa maseo. Ovala vonthe m0f', Ngai Mwene Vinya W'onthe akam0ete inyw'onthe vamwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena 0tonyi wa kwfka ma0nd0 onthe ala We wendaa.

وَلِكُلِّ وُجْهَةٍ هُوَ مُوَلِّئُهَا فَاسْتَبِقُوا الْعِبْرَةَ لِمَ آتَيْنَا مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمْ اللَّهُ جَنِينًا لِنَرَأَنَّهُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٩﴾

150.Na ovonthe vala we umf'ite, thi0a 0thy0 waku kwelekela M0sikiti M0theu; n0nd0 0su nf'w'o kuma kwa Mw'fai waku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa k0manya ma0nd0 ala inyw'f' mwfka.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ تُشْطِرُ السَّجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَيُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِعَاطِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٥٠﴾

151.Na ovonthe vala we umf'ite, thi0a 0thy0 waku kwelekela M0sikiti M0theu; ona vala mwf'f'f'f'wa m0f', thi0ai mothy0 menyu k0welekela w'o nf'kana and0 maikethwe na ngaanf'lo nenyu, ateo asu ala mate al0ngalu-kwa 0u, m0ikamakie mo, ngiei Nyie-na nf'kana Nyie ndonye kwf'anf'sya Inee Yakwa f0f0 wenyu; na nf'kana inyw'f' m0tonye k0tongow'a nesa.

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ قَوْلٍ وَجْهَكَ تُشْطِرُ السَّجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ يُشْرِكُوا بِاللَّهِ الْإِنْسَانَ الَّذِي ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَمْرُقْنِي مِنْكُمْ وَلَكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥١﴾

152.Otond0 Ithyf' t0m0t0mf'e inyw'f' M0t0mwa kuma katf' wenyu ene, 0la 0m0someaa inyw'f' Mf'isoa Yait0, na 0m0theasya inyw'f', na 0m0manyf'asya inyw'f' Ivuku na 0f', na 0m0manyf'asya ma0nd0 ala inyw'f' m0tamesf'.

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا وَمِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُصَدِّقُكُمْ وَيُرْسِلُكُمْ الْكَلْبَ وَالْحِجْلَةَ وَيُؤْتِيكُمْ مِمَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

153.Kwa ūu, ndilikanai Nyie, Nakwa ngamŭlilikana inyw’I; na ndŭngfei Nyie mŭvea na mŭikethwe mŭteŭtŭnga mŭvea Kwakwa-Nyie.

قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَسْرُوا فِي وَلَا تَكْفُرُوا ۗ

LUKU 19

154.Inyw’I ala mwĩtkĩlaa! Manthai ŭtethyo na ŭmĩĩsyo na Mboya; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthe e vamwe na ala mena ŭmĩĩsyo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ۝

155.Na mŭikasye kana ala me kŭawa nthĩnĩ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W’onthe nĩ akw’ŭ; aiee, mo me thayŭ; inyw’I nokwona mŭtonaa tŭ.

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمواتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلَكِن لَّا تَشْعُرُونَ ۝

156.Na Ithyĩ tŭkamŭtata inyw’I na ŭndŭ wa wia, na nzaa, na wasyo wa ŭthw’ii na wia na mathayŭ, na matunda; ĩndĩ matavyei ŭvoo mŭseo ala momĩĩfasya,

وَلَسَبُوتِكُمْ بَشِيٍّ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَفْسٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ ۝

157.Ala, yĩla kyeva kyamakwata mo, maasya, ‘Vate nzika ithyĩ twĩ ma Ngai Mwene Vinya W’onthe na Kwake We nĩkw’o ithyĩ tŭkasyoka.’

الَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ۝

158.Aa nomo maŭathimo kuma kwa Mwĩai woo na tei syĩ ŭlŭ woo, na no aa ala matongoew’e nesa.

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَسَوَّ

159.Vate nzika, Savaa na Malwa nĩ kaf wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W’onthe; kwa ūu, vai ĩvĩtyo kwa ŭla ŭendete Haji vala ve ĩla Nyŭmba kana kwĩka Umŭla, kwithyŭlŭlŭka ūyeli. Na ŭla wĩkaa nesa mbee wa ŭndŭ kwathĩtwe, ĩndĩ vate nzika, Ngai

أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ۝
إِنَّ الصَّغَا وَالْمَرْوَةَ مِّنْ شَعَابِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَرَاغْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ ۝

Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũtanĩ-wa-Moseo, Umanyi-W'onthe.

160. Asu ala mavithaa maũndũ ala Ithylĩ tũtheetye ma Syama na ũtongoi ĩtina wa Ithylĩ kũmatheesya andũ nthĩnĩ wa Ivuku, aa nĩmo Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmaumanĩaa; na ota ũu nũmaumanĩaa ala maumanĩaa.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ مَا أَنْزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْحُدُودِ
مَنْ بَعْدَ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أَتَوْتِكُمْ لَعَنَهُمُ
اللَّهُ وَيُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ عَذَابًا مُّهِينًا ۝

161. Indi mo ala melilaa na kũseũvya na kũtavany'a *Ola w'o* ũtheinĩ, aa nĩmo Nyie nĩmelekelaa na ũekeo, na Nyie nĩ Mwelekanĩli-Wa-Kaingĩnĩna *Ouu* na Usũftwe nĩ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنَّاهُ لَكَ آتُونَ
عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۝

162. Asu ala maleaa kwĩtĩkĩla na maikw'a me alei, kĩfumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩkeethwa *ũũũ* woo na kya alaĩka na andũ onthe vamwe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارًا أُولَئِكَ
عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْعَلَلِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۝

163. Mo makekalaa uungu wakyo. Usilĩlo ndũkavũthangw'a kwoo, ona mo maikanengwa ĩvinda.

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا
هُمْ يَنْظُرُونَ ۝

164. Na Ngai wenyu nĩ Ngai Umwe; vai Ngai ateo We, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

ع وَاللَّهُمَّ لَهُ وَاحِدٌ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝

LUKU 20

165. Nĩw'o nthĩnĩ wa kũmbwa kwa matu na nthĩna nthĩnĩ wa mũalyũkĩle wa ũtukũ na mũthenya, na nthĩnĩ wa ngalawa ila syĩsĩlaa ũkanganĩ ikuĩte syĩndũ ila imatandĩthĩsya andũ, na nthĩnĩ wa kĩw'ũ kĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtheesya kuma ĩtanĩ na kũmĩthayũkya nthĩ ĩtina wa kũkw'a

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْعُلُوقِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ مِمَّا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَشَّرْنَا مِنْ كُلِّ ذَاتٍ

kwayo; na anyafkasya mithemba yonthe ya nyamu nthini wayo; na nthini wa mialyokile ya iseve, na mathweo ala mekiftwe wifan katf wa itu na nthi-ow'o ni Syama kwa andu ala mamanyaa.

وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لِآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٠﴾

166. Na katf wa andu ve ala meyoseaa ene syindu sya uthaithi utee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, maisyenda undu maifitwe ni kumwenda Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indf asu ala metikflaa mena vinya mbee nthini wa wendo woo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa asu ala mekaa naf yu nifmatonya kwona ivinda yila mo makawona usiflo, mo nifumanya kana utonyi w'onthe ni wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mwai-muno kwa kusifla.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا
يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا
لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرُونَ الْعَذَابَ لَا
أَنَّ الْعَذَابَ لَهُمْ جَمِيعًا ﴿٢١﴾ وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿٢٢﴾

167. Kwa ula w'o, mo ow'o makamanya yila makamona ala maatfwe maimalea aatfni moo na makawona usiflo, na nzia syonthe sya kufila ikatilwa.

إِذْ تَبَرَأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَأَوَّاءُ الْعَذَابِ
وَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابَ ﴿٢٣﴾

168. Na asu ala maatfwe makasya, 'Mwa takethwa ithyi nifutonya kusyoka tu, ithyi nifumalea mo tondu mo matuleete ithyi.' Uu nifw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ukamony'a mo mawifa moo ta uthatyo kwoo, namo maikauma nthini wa Mwaki.

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرِكُهُمْ لَسَخَّطْنَا لَهُمْ
أَنْفُسَنَا وَمَا نَدْرِكُهُمْ أَفَلَعَلَّهُمْ كَفَّرْنَا
عَنْهُمْ وَمَا نَكْفُرُهُمْ مِنْ النَّارِ ﴿٢٤﴾

LUKU 21

169. Inyw’I andũ! Yai katfwa syĩndũ ila mbĩtĩkĩlye na nzeo tũlũ wa nthĩ; na mũikaatĩle nyaĩĩ sya Satani; vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩ ũtheinĩ kwenyu. *²

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِنَّا فِي الْأَرْضِ حَلَلًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٠﴾

170. We amwĩyĩfaaa inyw’I maũndũ mathũku na ma nthoni tũ, nĩkana mũneene maũndũ ala inyw’I mũtamesĩ tũlũ wa Ngai MweneVinya W’ontho.

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالشُّعْرِ وَالْفَحْشَاءِ وَإِن تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٠١﴾

171. Na yĩla mo matavw’a: ‘Atĩlai maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W’ontho ũtheetye, mo maasya: ‘Aiee, ithyĩ twĩtataĩla maũndũ ala ithyĩ tweethĩie aaĩthe maitũ me nthĩnĩ wamo.’ Ata! Ona vanini na vate ũtongoi?

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ اللَّهَ وَمَا الْفَيْئَا عَلَيْهِ أَبَاطُهَا أَوْ لَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ لَيَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٠٢﴾

172. Na ngelekany’o ya andũ ala matetĩkĩlaa nĩ ta mũndũ ũla ũkĩlonzanĩlasya kĩndũ kĩla kĩtew’aa nthĩ ateo mbu na kĩlonzo. Mo mayĩ matũ, maineenaa na nĩ ilalinda ----kwa ũu mo maimanyaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دَعَاءً وَنِدَاءً صُمُّوا بِكُمْ عَنِ فَهْمٍ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٠٣﴾

173. Inyw’I ala mwĩtĩkĩlaa! Yai katf wa syĩndũ nzeo ila lthyĩ tũnenganĩtewoondũ wenyu, na tũngai mũvea kwa Ngai

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا سَرَقْتُمْ وَأَشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٢٠٤﴾

² * Ndeto ino ‘tayyib’ nĩtonya kũthũkĩma kwĩanana na ũnyuvi wa mũndũ na mwĩkalo mũseo tũlũ wa lfu ũla mwĩtĩkĩlye. Mbee, o lfu ũsu mwĩtĩkĩlye nũtonya kwĩthwa wĩ mũseo kwa andũ amwe na ũkethwa wĩ mũthũku kwa andũ angĩ kwĩanana na ũnyuvi wĩ ivathũkany’o, wa andũ wa mũsamo waw’o, na mũthemba wa w’o. Undũ wa keli, nĩ mwĩkalo wa lfu ũsu ũndũ ũilyĩ; nũndũ ona wĩ mwĩtĩkĩlye, etĩkĩli nĩmatonya kwenda kũya lfu mũseo, wĩ mũsamo mũseo, mũtheu na wa kwongela vinya mwĩ na ũkĩthwa wĩna mwĩkalo mũseo.

Mwene Vinya W'onthe, ethwa We ni We Ūla inyw'I mŪthaitaa.

174. We nŭvatanite kĭla kyonthe kĭyŭaite tŭ, na nthakame na nyama sya ngŭlŭe, na kĭla kĭsomewe syĭtwa yĭngi ona yĭva yĭte ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĭ ūla ūnŭkŭingĭw'a niĭ ūndŭ ūtomĭka, ate kwĭthwa mbaa matŭ kana kŭkĭla mĭvaka, ndĭkethwa yĭ naĭ kwake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ni Mŭekanĭ-Mŭno Vyŭ wa naĭ, Usŭtwe ni tei.

175. Asu ala mavithaa maŭndŭ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheetye nthĭni wa Ivuku na kŭmakŭany'a kwa thooa mŭvŭthŭ, mo mayusŭasya mavu moo na kĭndŭ kĭngi ateo Mwaki. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaneena namo Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ona We ndakamathesya mo. Na ve ūsilŭlo mwai kwoondŭ woo.

176. Mo ni mo ala mosete Ivtŭyo makaykŭany'a na ūtongoi na ūsilŭlo makaŭkŭany'a na ūkeo. Mo mena ūmĭsyo mŭnene ata wa Mwaki!

177. Kĭtumi nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtheetye Ivuku yĭ na ūla w'o, na vate nzika, ala matew'anaa ūlŭ wa Ivuku ni malikite ūmaithani wĭ vaasa.

LUKU 22

178. Ti ūŭngalu kwenyu kŭthiŭa mothyŭ menyu kwelekela Umĭlonĭ kana Uthŭllonĭ, Indĭ ūla mŭlŭngalu w'o ni ūla

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَحُمُرَ الْخَيْزُرِ
وَمَا أَهْلَ بِهِ لَعْنَةُ اللَّهِ. فَمَنِ اضْطَرَّ غَيْرَ بَاطِلٍ وَ
لَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَ
يَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ
إِلَّا النَّارَ وَلَا يَكَلِمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالََةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابُ
بِالْغُفْرِ وَمَا أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿٢٦﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا
فِي الْكِتَابِ لَيَشْعَبَانِ بِعِينِ ﴿٢٧﴾

لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُوا وُجُوهَكُمْ وَبِالْمَشْرِقِ وَ

Omwiŋkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋthenya wa Mŋminŋkŋlyo na alaŋka na Ivuŋu na Athani, na ūla umasya mbesa syake kwoondŋ wa wendo Wake We, na kwa andŋ ma mŋsyŋ na ndiwa na ngya na mŋendi wa kyalo, na ala metasya ūtethyo, na kwovosya ngombo, na ūla ūlŋmasya Mboya, na Saka; na ala meanŋasya motianŋo moo yŋla matianŋa, na ala momŋasya nthŋnŋ wa ūkyā na mathŋna na ala momŋasya ūvinda ya kaŋ; aa nomo monanŋtye kana nŋ ma w'o na aa nomo akŋi-ma-Ngai.

179. Inyw'ŋ ala mwŋŋkŋlaa, Nŋmŋandŋkŋwe ūivanŋsyo ūlŋlŋ wa ala moaŋtwe: mŋndŋ mŋthasye kwa mŋndŋ mŋthasye, na ngombo kwa ngombo, na mŋndŋ mŋka kwa mŋndŋ mŋka. Indŋ ethwa mŋndŋ nŋwaekewa katŋ wa ndŋvi kya maambo nŋ mwanaa nyinyia wa ūla mŋuae, Indŋ ūvoo ūsu nŋatŋŋwe nŋkana kŋmanyŋke nŋ ndŋvi myaŋ na kŋitwaŋŋwa na nzia nzeo vate kwendeesyā na mŋuani nŋaŋve mbesa sya nthakame na nzŋa nzeo na ya mŋuo.³ *

180. Na ve thayŋ ūsu nŋ ūekeo kuma kwa Mwŋai wenyu na tei wake. Na ūla ona wŋva wŋkaa naŋ ŋtina vakeethwa na ūsilŋlo wŋ woo kwake. kwoondŋ wenyu nthŋnŋ wa mwŋao waŋŋivanŋsyo, inyw'ŋ andŋ mwŋna kŋlŋko, nŋkana mŋtonye kŋtanŋa mŋuo.

الْمَعْرُوبِ وَ لَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى
حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسُّكَّانَ وَابْنَ السَّبِيلِ
وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى
الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ
فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَئِكَ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كَتَبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ
الْحَرْبِ وَالْحَرْبِ الْعَبْدِ وَالْعَبْدِ الْأَنْفِ بِالْأَنْفِ فَمَنْ
عَفَى لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَأَتْبَاعُ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدْرِ
إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ
مِّنْ عَتَدَىٰ بَعْدَ ذَلِكَ فَالَّذِي هَلْ أَبِ الْيَمْرِ ﴿١٨٠﴾

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿١٨٠﴾

³ * Uu nŋkwasya kana mbesa sya nthakame nŋsyalŋte nŋ kŋŋŋanŋwa nesa na kwa ūtheu na ikiivwa kwa andŋ ala maa mŋndŋ ūla mŋuae.

181.Nĩmwĩyĩaiwe inyw'ĩ yĩla kĩkw'ũ kyooka kwa ũmwe wenyu ona wĩwa ethwa we nĩwatia ũthwui mwingĩ, na atia wĩyĩai kwa asyai make na andũ ma ndũũ sya mũkautĩ eke nesa na ũlũngalu; Ūsu nĩ ũtwio kwa asu ala mamũkĩaa Ngai.

كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ كَرِهَ
عِبَادٌ بِالْوَصِيَّةِ لِلَّذِينَ وَالِلْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ
حَقًّا عَلَى التَّوَّابِينَ ﴿٥١﴾

182.Na we Ūla ŪalyŪlaa wĩyĩai Ūsu ũtina wa kũwĩw'a, naĩ ũsu vate nzika ũkeethwa ũlũ wa asu maŪalyŪlaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ
يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٢﴾

183.Indĩ Ūla wĩna nzika ũlũ wa mwĩyĩai kwĩthwa na ũvĩtyo kana ũthyoeku, na aimew'anĩthya katĩ woo ngalĩ syelĩ, isu ndĩkethwa yĩ naĩ kwake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

فَمَنْ خَافَ مِنْ مَوْصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ
فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾

LUKU 23

184.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa; nĩmũthing'ĩw'e kũtĩla kũya, tondũ mathing'ĩw'e ala maĩ mbee wenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa alũngalu.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ
عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٤﴾

185.Kũtĩla kũya kũla kwĩtĩkĩlye nĩ kwa matukũ matale, Indĩ Ūla katĩ wenyu nĩ mũwau, kana e kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu; Indĩ asu ala matatonya kũtĩla kũya ateo kwa thĩna mũnene tũ ve ũvanĩsyo---- kũthya mũndũ ngya-Na Ūla wĩkaa wĩa mũseo ena wendo wa wĩw'i, nũseo mbee kwake. Na kũtĩla kũya nĩ kũseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmũmanya tũ.

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَى
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ
فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ
لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

186. Mwei wa Lamathani nĩ Ola Kulani Ntheu yatheeiw'e ta Otongoi kwa andũ onthe. ma nthĩ na mokũsĩ matheu ma Otongoi na kĩvathũkany'a. Kwa ũu, Ola w'onthe wenyu ona wĩva wĩ masyĩ nthĩnĩ wa mwei ũũ, natĩle kũya nthĩnĩ waw'o. Indĩ Ola mũwau kana wĩ kyalonĩ akatĩla kũya matukũnĩ angĩ meana ta asu. Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kũmũnenge inyw'ĩ ũthei na We ndamwendethasya inyw'ĩ wĩla wĩ vinya nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩanĩsya ũtalo wa matukũ, na nĩkana mũtonye kũmũnenevya Ngai Mwene Vinya W'onthe nũndũ wa-Wake kũmũtongoesya inyw'ĩ na nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwĩthwa na mũvea.

187. Na yĩla athũkũmi Makwa maũkũlya we ũvoo Wakwa, asya 'Nye nĩ vakuvĩ. Nye nĩnzũngĩaa mboya ya mũvoyi yĩla we ũnũũmboya Nye. Kwa ũu mo nĩmaĩĩtwe nĩ kũmbfĩthũkĩsya Nye, na kũmbfĩfĩla Nye nĩkana matonye kũatĩfa nzĩla ƒla ya w'o.

188. Nĩkwĩfĩkĩĩtwe'e inyw'ĩ kũlika kwa iveti syenyu ũtukũ ũla mũtĩle kũya. Syo nĩ kĩtonyeo kwoondũ wenyu, nenyu mwĩ kĩtonyeo kwoondũ wasyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana inyw'ĩ nĩmweethĩwe mũfĩka ũla ũte ũlũngalu kwenyu ene, ona kau We nĩwamwelekele inyw'ĩ na tei na nĩwamũnenge inyw'ĩ ũkiakisyo.⁴

شَهْرٍ مَّمْضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى
لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ
مِنكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ
سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ
الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَتَسْلِمُوا أَلِ الْوَدْعَةِ
وَلْيَذْكُرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَيْكُمْ وَعَلَيْكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢١٨﴾

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ
الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ
يُرْسُدُونَ ﴿٢١٩﴾

أَحْمِلْ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفِقُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ هُنَّ
لِيَسَأَنَّ لَكُمْ وَانْتُمْ لِيَسَأَنَّ لهنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنكُم
كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا
عَنكُمْ فَالَّذِينَ بَشِرُوا هُنَّ وَأَبْغَوْا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ
وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَسْمِنَ لَكُمْ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ
مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتُوا الصِّيَامَ

⁴ * Kwa ũla w'o, ũlii mweũ ũkwatanĩtwe'e na masangya; na ta ũu, ũalyũlo nĩ... Kũvika ũlii mweũ wa masangya wĩvathũkany'e na ũlii mwĩũ wa wa ũtukũ.

Kwa ūu, yu nīmūtonya kūlika kwasyo na kūmantha kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kwoondū wenyu; na yai na nyw'ai kūvika ūla ūlii mweū wīvathūkany'e kwenyu na ūlii ūla mwiū wa masangya. Na Īndū ĩanĩsyai kūĩĩa kūya kūvika ūtukū. Na mūikalike kwasyo yīla mwī nthīnī wa Mūsikiti kwoondū wa ūthaihi. Ino nīyo mīvaka ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe *wīīe*, kwa ūu, mūikamīthengee. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheasya mīao Yake kwa andū nīkana mo matonye kwīvathana na ūla ūte ūlūngalu.

189.Na mūikaisanīe ūthwui wenyu kafī wenyu kwa ūvūngū, na mūikaumye mūnengane kwa ala mena ūkūmū ta kwīsūvana nīkana mūtonye kūya kīlungu kya ūthwui wa andū angī na nzīa nthyoeku omwīsī. *⁵

LUKU 24

190.Mo meūkūlya ūvoo wa myei myeū. Asya, 'Yo nzīa sya kūmanya ĩvinda kwoondū wa *ūseo wa* andū onthe ma nthī na kwa Haji. Ona ti ūlūngalu kwenyu kūlika nthīnī wa nyūmba syenyu kwīsīla mīfomo ya ĩtina; ĩndī ūla mūlūngalu w'o nī we ūla ūmūkīaa Ngai. Na inywi'ī mwalīītwe nī kūlika nyūmbanī syenyu kwīsīla mīfomonī; na mūkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkana mūtonye kwaīla.

191.Na ūkitai kwoondū wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mwīna ala

إِلَىٰ الْيَتِيمِ ۖ وَلَا تَبْشُرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عِلْفُونَ فِي السُّجُودِ
تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥٥﴾

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْنُوا بِهَا
إِلَىٰ الْحُكَّامِ لِتَأْكُلُوا قَرِيبًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ
وَ الْحَجِّ ۚ وَلَيْسَ الذِّبْرَ بَأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا
وَلَكِنَّ الذِّبْرَ مِنْ أَمْتِي ۚ وَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٧﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا
تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٨﴾

⁵ *Vaa ndeto ĩno 'angī' yīoneka ĩte ya vata mūno nūndū mūsoa ūū wīoneka ūkoneny'e mūno mūno na mbesa sya andū onthe kana ūthwii wa mbai.

mekükita nenyu, İndİ müikeke naİ; Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthendamdenda eki-ma-naİ.

192.Na moaei ovonthe vala mwamethİa na malÜngyei kuma vala mo mamÜlÜngİtye inyw'İ, nÜndÜ Üthİny'o nİ müthÜku müno küvİta küaa. Na müikokitİe namo *vakuvİ* na nthİnİ, wa Müsikiti Mütheu okÜvika nemo mambe kümÜkitİa vo. İndİ mo mamÜkita inyw'İ, İndİ mokitei: yu nİyo İtuvi ya alei.

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ
حَيْثُ أَخْرَجْتُمُوهُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ
وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ
فِيهِ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٠٧﴾

193.İndİ mo maeka inyw'İ İndİ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthendİ Müekanİ-Wa-Naİ Müno, UsÜtwe nİ tei.

وَإِنْ أَنْتَهُمَا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠٨﴾

194.Na mavÜei mo küvika vaikethwe müthİnany'o, na ndİni *nİavanw'e ve Üthasyo* kwoondÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthetÜ; İndİ mo maeka, İndİ *lilikanai* kana vayİİ Üng'endu mwİtkİlye ateo İÜÜ wa avithÜki.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ
وَإِنْ أَنْتَهُمَا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾

195.*Uvİanu wa Mwei Mütheu walle nİ küvanİw'a* nthİnİ wa Mwei Mütheu; na syİndÜ *syonthe* İla ntheu ve *mwİao wa Üvanİsyo*. Kwa Üu, Üla ÜmÜvİtfasya inyw'İ, müsilİlei kwİanana na ÜthÜku wake Üla we Ümwİkİte inyw'İ. Na mükİei Ngai Mwene Vinya W'onthevamwe na asu ala mamÜkİaa We.

الشَّهْرُ الْحَرَامِ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ
مَنْ أَعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَأَعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا أَعْتَدَ
عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢١٠﴾

196.Na umyai kwoondÜ wa nzİa ya Ngai Mwene Vinya W'onthendİ,

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ
وَاحْتَسِبُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٢١١﴾

mūikeyīkye inyw’ī ene wanangīkonī na moko menyu ene, na īkai moseo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthē amendaa ala mekaa ūseo.

197.Na īanīsyai Haji na Umula kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W’onthē: īndī ethwa nīmwasīīwa, īndī umyai nthembo īla yoneka kwa ūvūthū ona yīva; na mūikenze mītwe yenyu okūvika ī-nthembo īvike vandū vayo. Na ūla ona wīva mūwau katī wenyu kana wīna ūwau wa mūtwe, *nīhwaīle nī kōhīva* ndīvi-kwa kūtīīla kūya kana kwa kūnengane ūtethyo kana nthembo ya nyamū. īndī yīla mwīna mūuo, we īndī, ūla ūtonya kwīyūmya mwene kwa Umula vamwe na Haji, *nīhwaīle kumya* nthembo ona yīva īla ītonya kwoneka kwa ūvūthū. īndī ala *menyu* matatonya kwona *nthembo* ona yīva nīmaīlwe nī kūtīīla kūya kwa matukū atatū me nthīnī wa Haji na matukū mūonza masyoka mūsyī; asu nī matukū īkūmi ki. Uu nī kwake we ūla andū make matatwīe vakuvī na Mūsikiti Mūtheu. Na mūkīei Ngai Mwene Vinya W’onthē na manyai kana Ngai Mwene Vinya W’onthē nī Mwai kwa kūsīīla.

وَ اتَّبِعُوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْرِكُمْ مِنْهَا اسْتَيْسَرَ
 مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِفُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ
 مَحَلَّهُ ۚ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ
 فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ ۚ فَإِذَا أَمِنْتُمْ
 فَمَنْ تَبَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ
 الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فِصْيَامًا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ
 وَسَبْعَةً إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ۚ ذَلِكَ لِمَنْ
 لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي السَّجْدِ الْحَرَامِ وَاتَّقُوا اللَّهَ
 ۚ وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

LUKU 25

198.Myei ya Haji nīyīīkīfe nesa; kwa ūla ūtusaa kūthi Haji nthīnī wa myei īno, aīlītwe nī *kūlīlikana kana* vayaīlītwe kwīthīwa na ngewa nthūku kana wīki-wa-naī ona wīva; kana kūthokoana nthīnī wa Haji. Na ūseo w’onthē ona

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ
 فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقًا وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا
 تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَغْتَابَنَّ اللَّهُ وَتَزُودُوا فَإِنَّ خَيْرَ

مَنْ تَفَعَّلَ مِنْ خَيْرٍ يَغْتَابَنَّ اللَّهُ وَتَزُودُوا فَإِنَّ خَيْرَ

wĩva ūla inyw'ĩ mwĩkaa, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwĩsĩ. Na kuai syĩndũ mbĩfanu inyw'ĩ ene na ila mballu, na vate nzika, kĩndũ kĩla kĩseo vyũ nĩ ūlũngalu. Na ngĩei Nyie Nĩnyioka, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩko.

199. Ti İvĩtyo kwenyu kũmantha mumo wa Mwĩai wenyu. İndĩ yĩla mwoombũka kuma Alavaati, lilikanai Ngai Mwene Vinya W'onthe mwavika Masalili Alaamu; na mũlilikanei we tondũ ūmũtongoesye inyw'ĩ, ona kau mbee wa ūu, inyw'ĩ mwaĩ katĩ wa ala maaiĩe.

200. İndĩ İyonoesesyei vala andũ meyonoesesya, na manthai ūekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

201. Na mwamina kwĩfanĩsya meko ma ūthaithi ala inyw'ĩ mwĩyĩafwe, tanĩai ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe tondũ mwaitanĩe ndaĩa sya maaiĩe menyu, ona kana mbee wa ūu. Na katĩ wa andũ ve ala maasya, 'Mwĩai waitũ, tũnenge ithyĩ syĩndũ nzeo İũlũ wa nthĩ İno; na ta asu maikethwa na kĩfanda İtunĩ.

202. Na katĩ woo ve amwe ala maasya: 'Mwĩai waitũ, tũnenge ithyĩ moseo İũlũ wa nthĩ İno oũndũ ūmwe na moseo nthĩnĩ wa Nthĩ'İla İkoka, na tũvathane ithyĩ na ūsilĩlo wa Mwaki.'

الرَّادِ التَّقْوَىٰ وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٩﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ
فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِّنْ عَرَضٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِندَ الشَّعْبِ
الْحَرَامِ وَأَذْكُرُوا كَمَا هَدَاكُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِّنْ
قَبْلِهِ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢٠٠﴾

تُمْ آفِضُوا مِّنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٠١﴾

فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ
آبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا فَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ
رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ حَاقٍ ﴿٢٠٢﴾

وَمِنْهُمْ مَّن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠٣﴾

203.Kwa asu vakeethwa na křanda křseo nřndř wa mařndř ala mo mekřte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e mřtřkř kwa křtala.

أُولَئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

204.Na mřlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe nthřnř wa matukř ala manyuvřtwe; řndř řla wřkalaataa kuma vu kwa matukř eli; vaikethwa ve nař řřřř wake; na řla řtiawa řtina, ota řu vaikethwa ve nař řřřř wake. *UD nř* kwa řla řmřkřaa Ngai. Na mřkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana inyw'ř mřkaetwe vamwe mbee Wake.

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۝ لِيَتَّقِيَ اللَّهَ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّهُ إِلَهُكُمْ فَتُحْشَرُونَ ۝

205.Na katř wa andř ve řla ngewa yake ya thayř řř řtonya křkwendeesya we, na we nřtonya kwřta Ngai Mwene Vinya W'onthe křkřsřřa mařndř ala me nthřnř wa ngoo yake, kař nř mřkaananř mřnene mřno katř wa ala mathokoanasya.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَجْعَلُ قَوْلَهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُسْهِدُ اللَّهَ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ الَّذِي الْخَصَامُ ۝

206.Na yřla we wř nthřnř wa řkřmř, asembaa řřř wa nthř aseřvřtye křřhokoo nthřnř wayo na kwananga imea na nzyawa sya andř; na Ngai Mwene Vinda W'onthe ndendaa křřhokoo.

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفُسَادَ ۝

207.Na yřla we watawv'a,'Mřkřei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ngathřřo nimřřthing'řřasya we kwongeleela nař. Kwa řu, řia-ya- Mwaki yřkeethwa yř řtuvi yake yřmwřanře; na vate nzika, vo nř vandř vathřku va křřřmřa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِأِذٍ مِنْ رَبِّهِ فَسَبَّهَا جَهَنَّمَ ۝ وَكَيْسَ الْبِهَادُ ۝

208.Na katř wa andř ve we řla řtonya kwřřhoosya we mwene akřřmantha řla we

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ۝

Ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŪuu, kwa athŪkŪmi Make.

209. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Likai vyŪ nthĩnĩ wa wĩnyivyoye na mŪikaatĩe nyaĩĩ sya Satani; vate nzika, we nĩ mŪmaitha wenyu wĩ Ūtheinĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَآفَّةً مَّ وَ لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمُ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٠٩﴾

210. Indĩ mwatiŪŪka ĩtina wa Syama ntheu ila syŪkĩte kwenyu inyw'ĩ, Indĩ manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

وَإِن زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ فَأَعْلُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢١٠﴾

211. Mo nĩmeteele kĩndŪ ataeo Ngai Mwene Vinya W'onthe oke vala mo maĩ e nthĩnĩ wa syuu sya mathweo vamwe na alaĩka, na Ūvoo Ūituwa? Na syĩndŪ syonthe isyokaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ مِّنَ الْغَمَامِ وَالسَّيِّئَةِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٢١١﴾

LUKU 26

212. MakŪlye Aana ma Isilaeli nĩ Syama ntheu sylana ata ila Ithyi twamanengie mo. Indĩ Ūla ona wĩva ŪalyŪlaa mŪthĩnzĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩtina wa kŪmŪvikĩfa we, vate nzika, indĩ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kŪsilĩla.

سَلِّ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ وَمَنْ يَبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١٢﴾

213. ThayŪ wa nthĩ ĩno nŪseŪvĩtw'e kwoneka wĩ wa kwendeesya kwa asu ala matetĩkĩlaa; namo mamavŪfaa ngŪĩ asu ala metĩkĩlaa. Indĩ asu ala mamŪkĩfaa Ngai makeethwa ŪlŪ woo MŪthenya wa UthayŪkĩyo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŪnengae mĩhĩnzĩo Yake

رَبِّ الَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَيَسْحَرُونَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٣﴾

ona wīva We ūmwendaa vate kūtala.

214. Andū onthe ma nthī maī nguthu ō ĩmwe, na ĩndī mavathŪkangana katī woo ene, kwa ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamokīlilye Athani ta aeti ma ūvoo mŪseo na ta akaanany'a, na amatheesya vamwe na ĩvuku yī na ūla w'o nīkana We atonye kūtw'a katī wa andū maūndūnī ala mo mavathŪkanganīe. *Indī yu mo nīmambīlīlye kūvathŪkangana tŪlŪ wa ĩvuku*, na vai angī mavathŪkanganīe tŪlŪ wayo ateo ala mayīnengetwe, ĩtina wa Syama ntheu kūmavikīa mo, nūndū wa kwīw'anīa kīw'ītu mūndū na ūla ūngī. Yu Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mwīao Wake, nūmatongoesye etfīkīi nthīnī wa w'o tŪlŪ wa maūndū ala mo alei mavathŪkanganīaa; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŪtongoeasye ūla ona wīva We wendaa nzīanī ĩla ya w'o.

215. Inyw'ī mwīśūanīa kana nīmūkalika Itunī mwīkalo ūla wookie tŪlŪ wa asu ala makwie mbee wenyu ūtamūkwatīte? Ukya na mathīna nīsyamakwatīe mo, na nīmathingithangi'we na vinya o kūvika MŪtūmwa na ala meetfīkīlīte vamwe nake maasya, 'Utethyo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkavika ĩndī? II, vate nzika ūtethyo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wī vakuvī.

216. Mo meūkūlya we kīla mo makaumya. 'Asya, 'Kīla kīseo ona kīva na ūthw'īi mwingī ūla inyw'ī mumasya wālle kwīthwa wī wa asyai na andū ma ndūū sya mūkauī na ndiwa na ngya na mūendi-wa-kyalo. Na ūseo ona wīva ūla inyw'ī mwīkaa, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūwīśī nesa.'

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَ تَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا لِمَا اخْتَلَفُوا فِيهِ مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٤﴾

أَمْحَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَتَسَنِّمِينَ أَنْبَاءَ وَالضَّرَافِرِ وَرُزِّلُوا لَهُمْ حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَّعَ اللَّهُ الْأَرْبَابَ نَصْرًا لِلَّهِ قَرِيبًا ﴿٢١٥﴾

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ هُ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ قُلُوا لِلَّذِينَ وَالْإِقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالسُّكَّانِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢١٦﴾

217. Inyw’I nfmwathfwe kOkita, ona ka0 inyw’I m0ikwendeew’a; IndI nIvatonyeke inyw’I m0kakImena kInd0-kI kIseo kwenyu; na nIvatonyeke inyw’I m0kakyenda kInd0 oylla nI kIth0ku kwenyu. Ngai Mwene Vinya W’onthe nIwIsI *syInd0 syonthe*, na inyw’I m0yIsI.

LUKU 27

218. Mo me0k0lya 0voo wa kOkita nthInI wa Mwei M0theu. Asya: ‘KOkita nthInI waw’o nI *naI* nene IndI k0masiIla *and0* nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W’onthe, na k0lea k0t0nga m0vea Kwake na *k0masiIla and0 k0lika* nthInI wa M0sikiti M0theu, na k0mal0ngya *and0* kuma nthInI wa w’o, nI *naI* nene m0no kwa Ngai Mwene Vinya W’onthe; na m0thInany’o nI m0th0ku m0no k0vIta k0aa.’ Namomaikaeka k0m0kita inyw’I ok0vika mam0t0nge inyw’I kuma m0tkInonI wenyu, ethwa mo nImatonya. Na katI wenyu 0la 0aly0kaa akasyoka Itina kuma m0tkInonI wake na 0kusaa e m0lei; asu nImo ala mawfa moo makethwa me vathei I0I0 wa nthI Ino na Ila Ingi. Aa nI ekali ma MwakinI navo nIvo mo makekalaa.

219. Asu ala mefIkIlaa na asu ala mathamaa na kwIthing’IIsya na vinya nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W’onthe, no asu ala mekwatasya tei wa Ngai Mwene Vinya W’onthe, na Ngai Mwene Vinya W’onthe nI M0ekanfi-wa-naI M0no, Us0twe nI tei.

220. Mo me0k0lya we I0I0 wa 0kI na ky0thI *kya mbesa*. Asya; isu syell ve naI nene na ota 0u ve motandIthyo *amwe* kwa and0, IndI naI yasyo nI nene k0vIta 0tandIthyo wasyo.’ Na mo me0k0lya we kIla mo maIItwe nI kumya. Asya: ‘KIla m0tonya k0tialya. Uu nIw’o Ngai Mwene

يَتَّبِعُ عَلَيْكُمْ الْقِتَالَ وَهُوَ كَرِيمٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا قِتَالًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَنْتَ أَنْ تُجِبُوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢١٧﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَالْكَفْرِ بِهِ وَالْحَرْبُ أَلْبَسٌ وَأَخْرَاجَ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْوَسْئَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَزَالُونَ يَقَاتِلُونَكُمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَسْتَوْفِرْ فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢١٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجِهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٩﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالنَّبِيرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِنَّهُمَا لَعَلْبٌ مُنْ لَعُوبِهِمْ وَأَنْتُمْ مُسْئِلُونَ مَاذَا يَنْفِقُونَ لَهُ قُلِ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢٠﴾

Vinya W'onthe ūmŭvuanŭasya mŭao Yake nŭ kana inyw'ŭ mŭtonye kŭsoanŭa.

221. Iŭlŭ wa nthŭ ŭno na ŭla ŭngŭ. Namo meŭkŭlya ŭlŭ wa ndiwa. Asya: 'Kŭkŭlya mwŭkalo wasyo nŭ kŭko kya ŭseo mŭnene. Na ethwa inyw'ŭ nŭmwavulana nasyo, syo nŭ anaafthe menyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmwŭsŭ ŭla mwanangi na ŭla mwŭki wa nesa. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwendie ŭu, We ethwa amŭlikilye inyw'ŭ nthŭnŭ wa wŭa mŭmŭ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya Mwingŭ, Mŭŭ.

222. Na mŭikatwae iveti ithaithi sya mŭvw'anano, okŭvika syŭfkŭle; ona kŭveti kŭfkŭli ngombo nŭ kŭseo kŭvŭta kŭthaithi kya mŭvw'anano, ona kau nŭkŭtonya kŭmwendeesyā mŭno inyw'ŭ. Na mŭikanengane iveti mbŭkŭli kwa athaithi ma mŭvw'anano maitwae okŭvika metŭkŭle; ona ngombo mbŭkŭli nŭ nzeo kŭvŭta mŭthaithi wa mŭvw'anano, ona kau we nŭtonya kŭmwendeesyā mŭno inyw'ŭ. Aa metanŭaa Mwaki, ŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe etanŭaa Itu na ŭkeko kwa mwŭao Wake. Na We amŭvuanasya Mŭsoa Yake ŭtheinŭ kwa andŭ nŭkana mo matonye kŭlilikana.

LUKU 28

223. Na mo meŭkŭlya we ŭvoo wa nthakame ya mwei ya iveti. Asya: 'Nŭ ŭvuku, kwa ŭu ŭvathanei na iveti ila syŭna mwei, na mŭikalike kwasyo okŭvika ithee. ŭndŭ syamina kwŭthesya syo mbene, ŭndŭ likai kwasyo kwŭlanana nondŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmwŭyŭafe inyw'ŭ. Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الَّتِي قُلْنَا إِصْحَاحُ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَانُوا كَمَا وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْغَيْبُ مِنَ الصُّلُحِ وَلَا شَاءَ اللَّهُ لَاعْتَمَكُمُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢١﴾

وَلَا تُشْرِكُوا الشُّرُكِي حَتَّى يُؤْمِنَ وَلَا مَئْمُونَةَ خَيْرِينَ مُشْرِكَةً وَلَا تُعْبِتُكُمْ وَلَا تُكَلِّمُوا الشُّرُكِي حَتَّى يُؤْمِنُوا وَبَعْدَ مُؤْمِنٍ خَيْرِينَ مُشْرِكِي وَ كَوُ اعْبِتُكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى التَّارِيحِ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢٢﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَدْنَىٰ لِمَا عَزَبُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّى يَطْهُرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٣﴾

mamw’thiŪlaa We na amendete asu ala metheasya ene. ⁶

224. Iveti syenyu nĩ mŪŪnda kwoondŪ wenyu; kwa Ūu Ūthengeei mŪŪnda wenyu y’la na ŪndŪ mŪkwenda, na tongosyai *Ūseo-Umwe* mathayŪnĩ menyu ene; na mŪk’ei Ngai Mwene Vinya W’onthē na manyai kana inyw’i mŪkakomana Nake; na matavyei Ūvoo mŪseo asu ala mew’aa.

225. Na mŪikamŪtw’Ūk’ithye Ngai Mwene Vinya W’onthē k’ieleelo kya ithitŪ syenyu nĩkana matonye kŪeka kw’ika nesa na kw’ika ŪlŪngalu na kŪseŪvya mŪuo katĩ wa andŪ. Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nĩ W’iw’i-W’onthē, Umanyi-Wonthe.

226. Ngai Mwene Vinya W’onthē ndakamw’ita inyw’i kwoondŪ wa maw’iv’ito ta asu menyu ma mana, Īndĩ We akamw’ita inyw’i kwoondŪ wa maŪndŪ ala ngoo syenyu sy’k’ite. Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nĩ MŪekan’i-MŪno vyŪ, MŪm’ĩsya.

227. Kwa asu ala mekw’iv’ita *kw’iv’athana* na iveti syoo, Īvinda y’la *y’anie* ya kweteela nĩ myei ĩna; na Īndĩ mo mauma w’ivitonĩ, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthē nĩ MŪekan’i-Wa-Na’ MŪno, UsŪtwe nĩ tei.

228. Na ethwa mo nĩmatw’a kŪtaan’ĩsya, Īndĩ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthē nĩ W’iw’i-W’onthē.

229. Na iveti ila inengetwe talaka ikeeteela vandŪ va mavinda atatŪ *myei*

يَسْأَلُكُمْ حَرْثُ لَكُمْ فَأْتُوا حَزَنُكُمْ أَنِّي سَأَلْتُمْ وَ
قَدِمُوا لَا نَفْسِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْمَلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَقُوا
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٤﴾

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا
وَتُصَلُّوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِالْفِغْرِ إِنَّمَا يَنْذِرُ لَكُمْ لَعْنَةً
وَإِن كُنْتُمْ عَافِينَ ﴿٢٢٦﴾

لَّذِينَ يُؤْتُونَ مِنْ إِيَابِهِمْ تَرَبُّصًا أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ
فَإِنْ قَامُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٨﴾

وَالْمُطَلَّاتُ يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَ

⁶ Ndeto ĩno ‘Ūvukyo’ ndĩkwoneka ĩk’ĩlika kwa ŪlŪngalu kwa K’ĩtalavu “Azzam” nthĩnĩ wa ngewa ĩno. Ndeto ‘Azzan’ y’alle nĩ kŪmany’ika ta Ūvuku na mw’ikal’ile Ūte mŪseo wa kavinda. Ūu nĩtonya kwonany’a kana Ngai n’iwoombie k’ĩndŪ kya mŪisyo kwa iveti o y’la Ūu tiw’o.

ñatŪ nŪndŪ wasyo mbene; na ti kwānana na m̄fao kwasyo kŪvitha k̄la Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmb̄fte nth̄ñf̄ wa mavu masyo, ethwa n̄m̄w̄f̄tk̄l̄laa Ngai Mwene Vinya W'onthē na MŪthenya wa MŪminŪk̄l̄yo; na aŭme masyo mena ūtonyi mŪnene wa kwitŪnga f̄v̄indan̄f̄ yu, ethwa nikwenda w̄w'an̄f̄thyo. Nasyo *iveti* sȳl̄na ūtonyi ota ūsu wa aŭme asu f̄l̄l̄Ū wasyo kwānana na m̄fao; f̄nd̄f̄ aŭme mena k̄iv̄l̄a k̄m̄we f̄l̄l̄Ū wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē n̄f̄ Mwene-Vinya MŪf̄.

LUKU 29

230. Kutaanisya ta kuu nikutonya *kŪtavanw'a* kelf̄; na f̄nd̄f̄ sȳf̄kalyei *syo* na M̄w̄kalo mŪseo kana mŪieke ithi kwa ūseo. Na ti kw̄f̄tk̄l̄ye inyw'f̄ kwosa k̄f̄nd̄Ū kuma kwasyo kat̄f̄ wa ila inyw'f̄ mwinengete *iveti syenyu* ateo me ef̄ makak̄fa kŪlea kŪsŪv̄fa m̄fvaka f̄la *ñw'ñwe* ni Ngai Mwene Vinya W'onthē. f̄nd̄f̄, inyw'f̄ mwak̄fa kana mo maitonya kŪlŪmya m̄fvaka f̄la *ñw'ñwe* n̄f̄ Ngai Mwene Vinya W'onthē, kŪikethwa kw̄f̄ f̄v̄f̄tyo kat̄f̄ woo kwosa k̄f̄la k̄fv̄eti k̄f̄kw̄f̄yovosya nakyo. Ino n̄f̄yo m̄fvaka *ñw'ñwe* n̄f̄ Ngai Mwene Vinya W'onthē, kwa ūu, mŪikam̄f̄k̄f̄le; na ūla ūm̄tk̄l̄laa m̄fvaka f̄la Ngai Mwene Vinya W'onthē ūtw'f̄te, asu n̄f̄mo ala eki ma n̄f̄.

231. Na we amina kŪk̄f̄nenge *k̄ñveti* talaka *ñvinda ya katatŪ*, f̄nd̄f̄ yu kyo ti k̄f̄tk̄l̄ye kwake f̄tina wa ūu, okŪvika k̄f̄twawe n̄f̄ mŪndŪ ūnḡf̄, na ethwa asu n̄f̄wataanf̄sya nakyo ota ūu; f̄nd̄f̄ kŪsyokeania kwoo f̄nḡf̄ kŪikethwa kw̄f̄ f̄v̄f̄tyo, ethwa n̄f̄mes̄f̄ nesa kana n̄f̄meūsŪv̄fa m̄fvaka f̄la Ngai Mwene Vinya W'onthē *wiñe*. Na Ino n̄f̄ m̄fvaka f̄la *ñw'ñwe* n̄f̄ Ngai Mwene

لَا يَجِدُ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَنْفُسِهِنَّ
 إِنَّ لَنْ يُؤْمِنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُولَّيْنَهُنَّ أَحْسَنُ
 بِرَدْوَنٍ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ

الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَاللَّيْجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ
 وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

الطَّلَاقِ مَرَّتَيْنِ فَاِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ بِإِحْتَارٍ
 وَلَا يَجِدُ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مَتَاعًا تَشْتَهُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا
 أَنْ يَخَافَا إِلَّا يَقِينًا حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِينَا
 حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِنَّ ذَلِكَ
 حُدُودَ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوها وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ
 فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٩﴾

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ أَنْ يَنْكِحَ زَوْجًا
 غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يَتَرَاجَعَا
 إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
 يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

Vinya W'onthe ũla We Ūmŭvuanasya kwa andŭ ala mena Ūmanyi.

232.Na yũla inyw'ŭ mwainenge iveti asyenyu talaka ya kavinda na iithengeea mŪminŪkŭlŭyo wa ũvinda yasyo yũla yũw'ũwe; ũndŭ syũkalyei kwa mwŭkalo mŪseo; kana mŪeke ithi kwa mwŭkalo mŪseo; ũndŭ mŪikaisiũũe kwa nzŭa nthŪku nũkana mwŭke naũ. Na ūla ona wŭva wŭkaa ūu, vate nzika aŭvŭũfasya thayŭ wake mwene. Na mŪikavŭe ngŭŭũ na mŭao ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ũnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yũla yũ ũlŭ wenyu na Ivuku na uũ yũla We Ūtheetye kwenyu, akŭmŭtaa inyw'ŭ nayo. Na mŪkũei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyũsũ syũndŭ syonthe nesa.

LUKU 30

233.Na yũla inyw'ŭ mwainenge iveti syenyu talaka na syavika ũvinda yasyo ya mŪminŪkŭlŭyo, mŪikaisiũũe kŭtwawa nũ aa mŪŭme masyo, ethwa nũmekwŭw'ana katũ woo ene kwa nzŭa nzeo. Uu nũ ūtao kwa ūla we katũ wenyu Ūmwŭũkũlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪthenya wa MŪminŪkŭlŭyo. Uŭ nũ ūathimũku kwenyu na nũ ūtheu vyŭ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwũsũ ũndŭ inyw'ŭ mŪyũsũ.

234.Na iveti ikoongasya syana syasyo kwa myaka ũũ mŭima ūū nũ kwa ala mendaa kwŭanũsya kwongya. Na ũthe wa kana akamanenge kana na nyinyia ngŭa na ũŭ kwŭanana na mŭeele. Vai thayŭ waũũũe nũ kŭkufthw'a mŪio ūla ūtatonya kŭvikya. Nyinyia wa kana ndakatume ũhe wako athũna ũlŭ wa kana kake na ota ūu, ũthe wa kana ndakatume nyinyia wako athũna ũlŭ wa,

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِعُرُوفٍ أَوْ سَرَاحِهِنَّ بِعُرُوفٍ وَلَا تَسْكُرُوهُنَّ
ضَرَارًا لَتَعْتَدُوا وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ
وَلَا تَحْنُدُوا إِيَّائِيَ اللَّهُ هُزُؤًا وَإِذُرُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَمَا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يُعْظِمُكُمْ
بِهِ وَالْقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٣﴾

وَإِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا تَعْضُلُوهُنَّ
أَنْ يَتَّخِذْنَ أَرْزَاقَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا بَيْنَهُمْ بِالْعُرُوفِ
ذَلِكَ يُعْظِيهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ أَرْزَاقُكُمْ وَأَطْهَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

وَالْوَالِدَاتُ يُرِضَعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
إِنْ أَرَادَ أَنْ يُنِمَّ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْعُرُوفِ لَا يُكَلِّفُ نَفْسًا
إِلَّا وَسْعَهَا لَا تَضَارُّ وَالِدَةً وَبَوْلُهَا وَلَا مَوْلُودٌ
لَهُ يَوْلِدُهَا وَعَلَى الْوَالِدِ مِثْلُ ذَلِكَ إِنْ أَرَادَا
فَصَالًا عَنِ تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا

kana kake, na ūlū wa mŭtīlwa no to Ūu. Na ethwa efi meenda *kŭkatilīlīhya* ūia, kwa kwīw'ana na kwītkīflana, vai ūthŭku ūlū woo. Na ethwa mwīfenda kwimanthīa syana syenyu iveti sya kwongya, kŭikethwa kwī nthoni kwenyu ethwa nīmŭkŭŭva kīla mwīw'anīte kŭŭva kwa nzīa nzeo. Na mŭkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwona ūndŭ inyw'ī mwīkaa.

235. Na asu ala menyu makusaa na kŭtia iveti, *iveti* isu nomŭvaka syetelee kwa myei ūna na *matukŭ* tkŭmi. Na yīla syavikya mŭminŭkīlyo na ūvinda yasyo, vai naī tkethwa ūlū wenyu nthīnī wa ūndŭ ona wīva syīkwīka syo mbene kwīlanana na ūla ūseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmanyaa maūndŭ ala inyw'ī mwīkaa.

236. Ona vaikethwa nthoni kwenyu kŭtwaa ūvoo wa kwīvasya *iveti* ii kana kwia *wendi* ūsu ūvithītwe ililikanonī syenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi kana inyw'ī mŭkasŭanīa ūvoo wasyo *ūndŭnī ūndī* mŭikew'ane nasyo na kīmbithī, ateo mŭineena ndeto nzeo. Na mŭikatw'e kŭtwaana kŭvika ūvinda yīla yītw'ītwe yīvike mŭthya wayo. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi kīla kī iīlkonī syenyu; kwa ūu ūsŭvīanei naw'o. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŭekanī-wa-Naī Mŭono, Mŭomīlīsyā.

LUKU 31

237. Kŭikethwa kwī ūvītyo kwenyu kw'inenge iveti talaka mŭtaikiitīte, kana kwinenge ngaasya yasyo. Indī inengei, mŭthw'ii kwīlanana na ūthw'ii wake na

وَأَن أَرَدْتُمْ أَن تَسْرِعُوا بِأَوْلَادِكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا بَلَغْتُم بِالْعُرْفِ وَأَثَقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنكُم وَيدرون أَوْلَادًا يَتَّقُونَ بِأَنفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا وَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ بِالْعُرْفِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٦﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَزَّضْتُم بِهِ مِنَ خِطَابِ النِّسَاءِ أَوْ لَكُنْتُمْ فِي أَنفُسِكُمْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَكِن لَّا تُوَاعِدُهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَن تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا وَلَا تَعْرَضُوا عِنْدَ الرِّكَاجِ حَتَّى يَبْلُغَ الرِّكَابَ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي أَنفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَلِيمٌ ﴿٣٧﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً مِّمَّا مَرَّعُوهُنَّ عَلَى الْبَيْعِ

ngya kwifanana na Okwati wayo---
Utethyo kwa nzifa nzeo ni mwifao Iulū wa
ala alūngalu

238.Na ethwa inyw’i nīmwainenge iveti
talaka mŭtaikiitife, na nīnwinengete
ngaasya syasyo, Indī nyunzu ya kīla we
umītye *kīkeethwa kī kyaku* ateo syo
syamūkeka, kana ūla we, wovano wa
mŭtwaano wī mokonī make, nīwāile nī
kūkeka. Na inyw’i mŭkaeka, kŭu nī
kŭthengeanīa na ūlūngalu mŭno. Na
mŭiokolwe nī kwīka nesa mŭndū na ūla
ūngī. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W’onthē nīwonaa ūndū inyw’i mwīkaa.

239.Syafīsyai Iulū wa Mboya, na Mboya
ya katī, na ūngamai mbee wa Ngai
Mwene Vinya W’onthē mwīnyivītye.

240.Ethwa inyw’i mwī mwīkalonī wa
w’ia, Indī *neenai Mboya syenyu*
mŭŪngeme kana mŭlīfite nyamŭ; Indī
yīla mwīna mŭuo, mŭlīlikanei Ngai
Mwene Vinya W’onthē kwīfanana nondū
We ūmŭmanyītye inyw’i maūndū ala
inyw’i mŭtamesī.

241.Na asu ala menyū makusaa na kŭtia
iveti, makeeyīafa atīwa moo Iulū wa
iveti syoo kyaŭya kya mwaka ūmwe
mbee wa itanamba kuma vo. Indī *iveti
mbene* syeeyumya vo nesyo, kŭikethīwa
na ūthŭku Iulū wenyu nŭndū wa maūndū
ala maw’o syo sylkwīka maikony’e syo
mbene. Na Ngai Mwene Vinya W’onthē
nī Mwene-Vinya, Mŭī.

242.Na kwa iveti ila inengetwe talaka
ota ūu nīvaīlīte nī kwīthīwa na kīanda
kya kyaŭya kwīfanana na ūla ūseo----- nī
ūtw’io kwa ala mamŭkīaa Ngai.

قَدْرُهُ وَعَلَى الْقُدْرِ قَدْرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا
عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٨﴾

وَإِنْ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَسُوهُنَّ وَ قَدْ
فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَرِضَةٌ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ
يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عَقْدَةُ الرِّكَاحِ وَ
أَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَ لَا تَلْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٩﴾

حِفْظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا
لِلَّهِ قِيَامًا ﴿٢٤٠﴾

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِمْتُمْ فَلَا رُكُوعَ
اللَّهُ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٤١﴾

وَالَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مِثْلَكُمْ وَيَلْمِزُونَ أَوْلِيَاءَهُمْ فِيهِمْ
لَا ذَرْبَ لَهُمْ مَتَاعًا إِلَى الْعَوْلِ غَيْرِ إِخْرَاجٍ ﴿٢٤٢﴾ فَإِنْ
خَرَجْنَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا تَعَلَّمْتُمْ فِي الْأَنْبِيَاءِ
مِنَ الْمَعْرُوفِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٣﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤٤﴾

243.Uu nŵ'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtheeasya inyw'ŵ mŵao Yake nŵkana mŭtonye kŭmanya.

كذٰلِكَ يٰٓبَنِيَّ اِنَّ اِلٰهَكُمْ تَعْبُوْنَ ﴿٣٤﴾

LUKU 32

244.Inyw'ŵ nomŭmesŵ asu ala maumie mŵsyŵnŵ yoo, namo maŵ makili, maikŵa kŵkw'ŭ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwamatavisye: 'Kw'ai' na ŵndŵ We nŵwamatŭngie thayŭ ŵngŵ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mŭnengani wa syŵndŭ kwa andŭ, ŵndŵ andŭ aingŵ mŭno maitŭngaa mŭvea.

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ خَرَجُوْا مِنْ وِىۡدِهِمْ وَهُمْ اِلٰلٰهٌ مُّشْرِكُوْنَ ۗ قَالُوْا رَبُّنَا الَّذِيْٓ اُنۡزِلَ عَلَيْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَاءٌ طَيِّبٌ ۗ فَسَوَّيۡنَا كَمَا سَوَّيۡنَا ۗ اِنَّ اِلٰهًا لَّدُوۡنِ الَّذِيۡنَ عَلٰى النَّاسِ وَ لٰكِنۡ اَكۡثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٣٥﴾

245.Na ūkitai nzŵanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na manyai kana Ngai Vinya W'onthe nŵ Wiw'i-W'onthe , Umanyi-W'onthe.

وَقَاتِلُوْا فِيۡ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَاَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٣٦﴾

246.Nŭŭ ūla ūkamŭtw'ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe kŵmonze kŵseo kya ūthw'ii wake nŵkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŭmwingŵvŵsya kyo kŭndŭ kwŵŵ? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwosaa na nŭthanthaasya, na Kwake nŵkw'o inyw'ŵ mŭkatuwa ma kŭsyoka.

مَنْ ذَا الَّذِيۡ يُقْرِضُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضِعُّهُ لَهٗ اَضَاعًا كَثِيْرًا ۗ وَاَللّٰهُ يَقْبِضُ وَيَبۡسُطُ ۗ وَاِلَيْهِ تُرۡجَعُوْنَ ﴿٣٧﴾

247.We nowŵw'ŵte ūvoo wa anene ma Aana ma ŵilaeli ŵtina wa Mose, yŵla mo mamŭtavisye Mwathani woo: 'Tŭnyuvŵe ithyŵ mŭsumbŵ nŵkana tŭtonye kŭkita nzianŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? We aisye,

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيۡنَ اٰتٰنَا مِنْ بَنِيۡ اِسۡرٰٓءِيْلَ مِنْۢ بَعۡدِ مُوسٰى اِذۡ قَالُوْا لِنَبِيِّۦنَا اِنۡهٰٓءُنَا عَنْۢ مَّا كُنَّا نَعۡمَلُ ۗ فَاَتٰنَا بِالۡحَقِّ ۗ وَاَللّٰهُ عَلِيْمٌ ۗ اِنَّ اِلٰهًا لَّدُوۡنِ الَّذِيۡنَ عَلٰى النَّاسِ وَ لٰكِنۡ اَكۡثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٣٨﴾

'Titakwonany'a kana inyw'ŵ mŵikokita mwatw'ŵwa kŵkita?' Namu masŵngŵa: 'Twina kŵtumi kyaŵ ithyŵ kya kŵlea kŵkita nzlanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe o yŵla ithyŵ nŵtŵlŵngŵtw'e kuma mŵsyŵnŵ yaitŵ vamwe na syana situ sya aŵme? Indŵ yŵla mo matw'ŵwe kŵkita, nŵmaalyŵkile na masyoka na ŵtina ateo andŵ avŵthŵ katŵ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmesŵ nesa-eki ma naŵ.

248.Na Mwathani woo nŵwamatavisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmŵnyuvŵle inyw'ŵ Taluuti ta mŵsumbŵ.' Namu makŵlyā: 'Atonya ata we kwŵthwa na ŵsumbŵ ŵlŵ waitŵ oyŵla nithyŵ twaŵŵte kwŵthwa na ŵsumbŵ mbee wake, na we ndanengetwe ŵthwii mwingi? We asya: 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵnengae ŵsumbŵ ŵla We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ Mwene-Mumo, Umanyi-W'onthe.

249.Na Mwathani woo nŵwamatavisye mo: 'Na ŵvano wa ŵsumbŵ wake nŵ kana inyw'ŵ mŵkanengwe ngoo yŵna ŵuu kuma kwa Mwŵai wenyu, na matialyo ma maŵndŵ maseo ala andŵ ma Mose matie na andŵ ma Aluni---- alaŵka mamakufte, Vate nzika, nthŵnŵ wa ŵndŵ ŵŵ ve Kyama kwoondŵ wenyu ethwa mwŵ etŵkŵli.'

سَبِيلَ اللَّهِ وَقَدْ أَخْرَجْنَا مِنْ دَارِنَا وَأَبْنَاءَنَا
فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٨﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَارِثَ
مَلِكًا قَالُوا أَلَيْسَ لَكَ الْمَلِكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ
أَحَقُّ بِالْمَلِكِ مِنْهُ وَلَمَّا بَيَّضَ سَعَةَ مِنَ الْمَالِ
قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي
الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي مُلْكَهُ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٩﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ
التَّابُوتُ فِيهِ سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا
تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَأَلْ هَارُونَ تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ
فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُم إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٥٠﴾

LUKU 33

250. Na yġla Taaluuti waumaalile na nguthu sya ita aisye; 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe emŭtata na ūsġ. Ula ūnŭnyw'a na kanyw'a akŭmanġte ti wakwa; na ūla we ūtekġsama kwa ūla w'o nġ wakwa, ateo ūla ūnŭnyw'a atavġte na kw'oko kwake. Indġ mo nġmanyw'ie namo *moko* ateo avŭthŭ moo. Na yġla mo maingie ūsġ-we vamwe na asu ala meefkġlile maisye: 'Ithyġ tŭi na vinya ūmŭnthġ w a kŭkomana na Yaaluuti na nguthu syake sya ita.' Indġ asu ala meesġ naw'o kana mo *mŭthenya ūmwe* nġmakakomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe maisye: 'Nġ nguthu nini syġana ata ila syaikġlilye vinya nguthu nene kwa mwġao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala momġtasya.'

فَلَمَّا فَصَلَ طَائِفًا بِالْجَبُونِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ بِتَابِعِكُمْ
 بِهَيْدَةٍ لَمَّا شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَنْ لَمْ
 يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ
 فَخَسِرُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ هُوَ
 وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ
 بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّقْرَّبُونَ
 اللَّهُ لَكُمْ فِي يَوْمِ ذَلِكَ قَلِيلًا غَلَبَتْ فِيهِ كَثِيرَةٌ يَا ذُن
 ۞ وَاللَّهُ مَعَ الصَّادِقِينَ ۞

251. Na yīla mo maumie *kOkita* Yaaluuti na nguthu syake sya ita, maisye: ‘Ame Mwīai waitū, onoesya Omīlīsyo tūlū waitū, na lūlūmīlīya matambya maitū, na tūtetheesye ithyī tūlū wa andū alei.’

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَخْرِجْ
عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبَّتْ أقدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ
الْكَافِرِينَ ﴿۲۵۱﴾

252. Kwa ōu, mo nīmamalūngilye kwa mwīlao wa Ngai Mwene Vinya W’onthē na Ndaviti nīwamōaie Yaaluuti *Ngoliathu*. Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nīwamūnengie we ōsumbī na ōī na nīwamūmanyīsiye we maōndū ala We wendie. Na takethwa ti Ngai Mwene Vinya W’onthē kūmasianīa andū na ala angī, nthī yīthwa yausūīwe nī kīthokoo. Indī Ngai Mwene Vinya W’onthē nī Mūnengani-Mūlāu, kwa andū ma mbaī syonthe.

فَهُزَمُوهُمْ بِأَذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ جَالُوتَ وَ
أَنَّهُ اللَّهُ الْمَلِكُ وَالْحَكِيمُ وَعَلَّمَهُ مَتَاعًا وَ
لَوْلَا دَفَعُ اللَّهُ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ
الْأَرْضُ وَلَكِنَّ اللَّهَ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿۲۵۲﴾

253. Ino nī Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W’onthē; Ithyī tūōkūsomea we na ōla w’o. Vate nzika, we wī *Omwe* wa ala Atūmwa.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَرَأَيْكَ لَيْسَ
الرُّسُلِينَ ﴿۲۵۳﴾

254. Atŭmwa aa Ithyĩ tŭmanenevetye amwe moo ĩlũ wa ala angĩ: Katĩ woo Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaneenie namo*¹ na amambatĩsya amwe moo nthĩnĩ wa ũnene wa ivĩla. Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie Isa Yesu mwana wa Malia, Syama ntheu na nĩtwamwĩkĩie vinya na Veva wa ũtheu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendete ũu, asu ala *mookie* ĩtina woo mayĩthwa mokitie ene kwa ene ĩtina wa Syama ntheu kŭmavikĩa mo; ĩndĩ mo nĩmavathŭkanganie. Katĩ woo ve ala meetĩkĩlile na katĩ woo ve amwe ala maleile kwĩtĩkĩla. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendete mayĩthwa mokitie mŭndũ na ũla ũngĩ ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa ũndũ we wendaa.

LUKU 34

255. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithyĩ tŭmŭnengete inyw'ĩ mbee wa ũtanavika mŭthenya ũla nthĩnĩ waw'o vatakethwa kŭthooa kana kŭthoosya, ona kana Onyanya, ona

فَأَمَّا تِلْكَ الْأُمَّةَ
 قَدْ أَفْلَحْنَا فَعَزَّزْنَا
 بِبَعْضِهِمْ عَلَىٰ بَعْضٍ
 مِنْهُمْ فَكَلَّمَ اللَّهُ
 وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ
 دَرَجَاتٍ وَأَوَّيْنَا
 عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ
 الْبَتِينَ وَآيَدْنَاهُ
 نَوْجَ الْقَدِيثِ
 وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
 مَا اقْتَتَلَ الَّذِينَ
 مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ
 بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ
 الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ
 اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ
 مَنْ
 آمَنَ وَمِنْهُمْ
 مَنْ كَفَرَ وَلَوْ
 شَاءَ اللَّهُ مَا
 اقْتَتَلُوا
 وَلَكِنَّ اللَّهَ
 يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا اتَّقُوا مِمَّا
 رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ
 أَنْ يَأْتِيَنَّكُمْ
 يَوْمٌ لَا يَبِيعُ فِيهِ
 وَلَا خُلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ
 وَالْكَافِرُونَ هُمُ
 الظَّالِمُونَ

¹ * Nĩwa manengie mwĩao mweũ

Mŭsoa ũũ nŭtonya kŭalyũlwa kwa kŭŕngama vanini ĩtina wa 'Minhum' na ti mbee wa 'Minhum' nĩkana ŭalyũlo wayo ŭsomeke na kŭmanyĩka nesa mbee. Na wĩle kŭsomeka ta ũũ;- Atŭmwa aa ala ithyĩ tŭmanenevetye amwe ĩlũ wa angĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaneenie namo na amanenevya na ũnene wa ivĩla.

Wiw'anŋthya, na no asu ala matetkflaa mevŋfiasya mo ene.

256.Ngai Mwene Vinya W'onthe Vai Ngai ateo We, Ula-Wi-Thay0, Mwŋtethya, na Wŋkwaty0-W'onthe, kwombosya k0im0kwataa We, kana too. Syonthe ona syŋva ila syŋ matunŋ na syonthe ila syŋ ŋ0ŋ0 wa nthŋ nŋ Syake. N00 ŋla ŋtonya k0voyaŋŋa mbee Wake ateo kwa ŋthei Wake? We n0mesŋ ma0nd0 ala me mbee woo na ala me ŋtina woo; namo maithy0ŋ0ŋ0kŋte kŋnd0 nthŋnŋ wa ŋmanyi Wake ateo 0nd0 We wendaa. Umanyi wake 0nyaŋkŋte ŋ0ŋ0 wa matu na nthŋ; ona 0s0vŋi wasyo nd0m0thŋnasya We nongi; Nake nŋ Ula-Wŋ-ŋ0ŋ0, Ula-M0nene.*²

257.Vayaŋle kwŋthwa na k0ingŋanŋsya nthŋnŋ wa ndŋni. Vate nzika 0ŋngalu nŋwŋvath0kanŋtye na ŋthyoeuku; kwa 0u, ŋla ona wŋva, 0leaa k0tongoew'a nŋ asu ala mekaa naŋ, na 0mwŋtkflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we nŋwŋkwatŋle ngwatŋlo ŋla yŋ vinya ŋtatonya k0t0ŋŋka. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

258.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ m0nyanyae wa asu ala metkflaa: we amaumasya mo kuma nthŋnŋ wa kfla m0thenya wa kŋvindu k0matwaa

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ
وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ
ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ
عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٢٥٦﴾

لَا يُكْرَهُ فِي الدِّينِ مَقَدِّ تَبَيَّنَ الرُّشْدَ مِنَ الْغِيِّ
فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ
اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَهُمُ الظُّلُمَاتُ
يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

² * Ndeto Ino: 'Kursi' m0no yaasya, kŋvŋla kya ŋtonyi kana kya 0sumbŋ. uaŋy0ŋ0 wa ndeto Ino nŋ m0thanthau na ndŋncena ŋ0ŋ0 wa 0manyi wŋw'oka t0 ŋndŋ ona motonyi angŋ ma kŋsilikalf.

Kyeninĩ. Na asu ala maleaa kwĩtkĩla, anyanyae moo nĩ eki-ma-naĩ ala mamaumasya kyeninĩ k0matwaa nthĩnĩ wa kĩla m0themba wa kĩvindu. Aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

LUKU 35

259. We nowaaĩw'a 0voo wa we 0la wakaananĩe na Avalamu 000 wa Mwĩai wake n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwam0nengete 0sumbĩ? Yĩla Avalamu waisye: 'Mwĩai wakwa nĩ We 0la 0nenganae thay0 na 0etae kĩkw'0, we aisye, 'Nyie onakwa nĩnĩnganae' thay0 na ngaete kĩkw'0.' Avalamu asya, N0seo, Ngai Mwene Vinya W'onthe aetae sy0a kuma Um0lonĩ, we yĩete yume Uth00lonĩ.' 0la m0voyi wa mĩvw'anano nĩwasonokie m0no. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya and0 mate al0ngalu,

أَمْ تَرَىٰ إِلَىٰ الْإِنسَانِ إِذْ قَالَ لِرَبِّهِمْ إِنِّي نَذِيْتُ اللَّهِ الْمَلَأُ إِذْ قَالَ رَبُّهُمْ رَبِّي الْأَيُّومِ وَيَسْتَأْذِنُ بِلَأْسَانِهِ مِنَ الشَّرْقِ فَأَتَتْ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ نَفْثَتِ الْإِنسَانُ كُفْرًا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَٰلِغِينَ ﴿٣٥﴾

260. Kana ta we 0la wesĩle vakuvĩ na m0syĩ 0la waval0kĩte nthĩ na iala syaw'o, na aseng'a, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aka0t0nga thay0 Indĩ Itina wanangĩko waw'o? Na Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe am0kw'ĩthya kwa myaka İana yĩmwe; na Indĩ

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ ذَوَّابٍ خَالِصَةٍ عَلَىٰ عُرُوشِهِمْ قَالَ أَىُّ يَوْمٍ هَٰذَا اللَّهُ بِعَدِّ مَوْتِنَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةً عَامًا ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ

We nīwam0thay00kisiye, na am0k0lya, 'wīkalfite *nthīmī wa mwīkalo 00* kwa Iwinda yīana ata?' We asūngīe 'Nye nīkalfite kwa m0thenya ūmwe kana kīlungu kya m0thenya.' We amwīe, Aiee, we wīkalfite *nthīmī wa mwīkalo 00* kwa myaka īana yīmwe. Yu kwa sisya īfu waku na kya0nyw'a kyaku; syo iyaa0a. Na kwa sisya īng'oi yaku. Na *Ithyī twīkīe 00* nīkana Ithyī tūtonye k00tw'īkīthya we Kyama kwa and0. Na sisya mavīndī, ūnd0 Ithyī tūmeananasya na īndī tūkamavw'īka na nyama. Na yīla ūnd0 ū0 wamwīvuanīsyē we, we aisye, 'Nye nīnīsī kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi wa kwīka ūnd0 W'onthe ūla We wēndaa.'

261. Na *lilikanai* yīla Avalamu waisye, 'Mwīai wakwa mboni'a ūnd0 We ūmanengae thayū ala akw'0.' We am0k0lya, 'We nowīfīkīlīte?' We asūngīa, 'Iī īndī Nye *nīk0lya ūu* nīkana ngoo yakwa yīthiwe ūthūm0onī.' We m0sūngīe, 'Osa nyūnyi inya ūimanyīsyē kwīkala vau kwaku' mwene na īndī ūkīmia kīla īmwe ī0l0 wa kīlīma; na īndī ūisyīta, nasyo nīk0ka vala we ūī syīkalaatīte. Na manya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, MŪī.

LUKU 36

262. Ngelekany'o ya asu ala maumasya ūthwīi woo kwoondū Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ta ngelekany'o ya mbeke īmwe ya mbemba īla yumasya iia m0onza, na kīla kīia kīyumya mbeke īana. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūfīwe nī mumo, Umanyi-W'onthe.

مَائَةٌ عَامٍ فَانظُرْ إِلَى طَعَابِكَ وَسِرَابِكَ لَمْ يَسْتَأْذِنْ
وَأَنْظُرْ إِلَى جِنَابِكَ وَلَيَجْعَلَنَّ آيَةً لِلنَّاسِ وَأَنْظُرْ إِلَى
الْعِظَامِ كَيْفَ نَشَرْنَاهَا ثُمَّ نَكْسُوهُمَا لَحْمًا فَلْيَأْتِيَنَّكَ
لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ ارْنِي كَيْفَ تُنحِي السَّوْءَ قَالَ
أَنْزَلْنَا نُورًا قَالَ بَلَىٰ وَلَكِنْ لِيَطْمَئِنَّ قَلْبِي قَالَ
فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصَرِّهِنَّ إِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ
عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِيَنَّكَ
عَن سَعْيٍ وَاعْلَمَنَّ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ
حَبَّةٍ أَلْبَنَتْ سَبْعَ سَنَابِلٍ فِي كُلِّ سُنبُلَةٍ مِّائَةٌ
حَبًّا وَاللَّهُ يُضَوِّفُ لِمَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

263.Mo ala maumasya ūthwii woo kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na mailea kŋatŋa kŋla maumŋtye na wai kana kŋthokoo, mo mena ŋtuvi yoo kwa mwŋai woo, namo maikethwa na w'ia ona maikakwatwa nŋ kyeva.

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ تُحَرِّمَ لَا يَتَّبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٣﴾

264.Ndeto nzeo na ūkeko nŋ nzeo kŋvŋta nthembo iatŋw'e kŋthokoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nŋwŋyanŋtye-We-Mwene Mŋmŋŋsya.

قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَاتِهِمْ تَتَّبِعَهَا أَذًى وَاللَّهُ غَفِيرٌ حَلِيمٌ ﴿٢٦٤﴾

265.Inyw'ŋ ala mwŋtkŋlaa! Mŋikatw'ŋkŋthye nthembo syenyu sya mana na wai na kŋthokoo, ta ūla we umasya ūthwii wake nŋkana oneke nŋ andū, nawe ndamwŋtkŋlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŋthenya wa Mŋminŋkŋlyo. Ngelekany'o yake nŋ ta ya ŋvia yŋtendeu yŋw'ŋkŋwe nŋ ndaka, yŋla mbua nene yayufa ŋyŋtiaa yŋ-ŋthei, yŋtendeu na yŋmŋ. Mo maikakwata kŋndū katŋ wa ŋla mombanasya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū alei.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يُبْطِلُوا صَدَقَتِهِمْ بِالْمَنِّ وَالَّذِي كَالَّذِي يَنْفِقُ مَالَهُ رِقَاً لِلنَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَثَمَلُهُ كَثِيرٌ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ وَمِنَّا كَسْبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٥﴾

266.Na ūvoo wa asu ala maumasya ūthwii woo kŋmantha ŋtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwŋkŋa mathayū moo vinya nŋ ta ūvoo wa mŋŋnda wŋ vandū vokŋlŋlŋ. Mbua nene nŋ yuaa ŋŋlŋ waw'o na ŋetae matunda kŋndū kwŋlŋ. Na ethwa mbua nene ndŋnaua ŋŋlŋ waw'o, ŋndŋ ona mbua nini nŋwŋnŋaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwonaa ŋndū inyw'ŋ mwŋkaa.

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَشْدِيدًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ كَثِيرٌ مِّنْ أَنْفُسِهِمْ يَرْجُونَ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَآتَتْ أُكُلَهَا ضَعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُؤْتِهَا وَابِلٌ فَظَلَّ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٦﴾

267. Umwe wenyu nŵendaa kwŵthwa na mŵŵnda wa mŵnathi na mŵsavivŵ wŵna tŵlŵsŵ tŵvŵfle uungu waw'o, na mŵthemba yonthe ya matunda kwoondŵ wake nthŵnŵ waw'o--- oyŵla ŵkŵŵ ŵmŵkwafŵte, nake ena syana mbonzu, na kŵtutani kŵnene kya mwaki kŵiŵkima mŵŵnda ŵsu na vinya w'onthe ŵivya? Ŵu nŵw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵtheasya Mŵsoa Yake kwenyu nŵkana mŵtonye kŵsŵania.

أَيُّودَ أَحَدِكُمْ أَنَّ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ جَنَّاتٍ وَعَنْجَابٍ
تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَةٌ ضَعُفًا فَلَمَّا صَابَهَا
إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٧﴾

LUKU 37

268. Inyw't ala mwŵtkŵflaa! Umyai katŵ wa syŵndŵ nzeo ila inyw't mŵmanthŵte, na katŵ wa ila Ithyŵ tŵmumŵasya mŵthanganŵ na mŵikamanthe ila nthŵku sya kumya katŵ wasyo ila inyw't ene mŵtasyosa ateo mŵkumanŵte na nthŵ nŵ nthoni. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe Nŵwŵyanŵtye-We-Mwene, Ula-Waŵŵte nŵ Kŵtaŵa.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ طَيِّبَاتٍ مَا كَسَبْتُمْ
وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَيَسَّبُوا فِيهَا
وَهُمْ يَتَفَقَّهُونَ وَاسْتَمُّوا بِأُخْرِيهِ إِلَّا أَنْ تَعِضُوا فِيهِ
وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٨﴾

269. Satani amŵteelemasya inyw't na ŵkya na amwŵyŵfaaa inyw't maŵndŵ ala mathe, oyŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe amwathaa inyw't ŵekeo kuma Kwake-Mwene na mumo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausŵtwe nŵ mumo, Umanyi-W'onthe.

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ
يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٩﴾

270. We amŵnengae ŵ ŵla We wendaa, na ŵla ona wŵva ŵnengetwe ŵ vate nzika, we anengetwe ŵseo mw'ingŵ; na vai ŵtonya kŵlilikanw'a ateo asu ala manengetwe kŵlŵko kya ŵmanyi.

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ
أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٧٠﴾

271. Na kyonthe ona kŵva kŵla inyw't mŵkumya, kana wŵvŵto ona wŵva ŵla

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ نَذِيرًا قَدْ
رَفَعْنَا اللَّهُ عِلْمَهُ لِكُلِّ لَقِيلٍ مِنْ أَنْصَابٍ ﴿٢٧١﴾

m0kwĩvĩta, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũwĩsĩ; na vaikethwa atetheesya kwa eki-ma-naĩ.

272.Mwaumya nthembo ūtheinĩ nĩ waĩlu na ūseo; Īndĩ mwaiivitha syo na kw'inenge ngya, nĩ ūseo mũno mbee kwenyu; na We akavetanga naĩ nyingĩ kuma kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَنِعْتَا هِيَ وَإِنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا الْفُقَرَاءَ فَهِيَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧٢﴾

273.Ti wĩa waku kũtuma mo maatĩla nzĩla ĩla ya w'o; Īndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtongoeasya ūla ona wĩva We wendaa. Na ūthw'ii ona wĩva ūla inyw'ĩ mũkumya, nĩ kwoondũ wenyu ene, oyĩla mumasya kwa kũmantha ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūthw'ii ona wĩva w'onthe ūla inyw'ĩ mũkumya, mũkaĩvwa mũtũngĩwe wĩ musũu na mũikavĩfw'a.

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يُشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا يُنْفِكُمْ وَمَا تُنْفِقُونَ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٣﴾

274.Nthembo ii nĩ sya ngya ĩla ithamĩtw'e kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na itatonya kwanganga tũlũ wa nthĩ. Mũndũ mũtumanu asũanĩaa kana mio mai na vata nũndũ wa kũlea kũvoya kwo. We ūkamamanya mo na mwĩkallĩ woo; mo maimetasya andũ motethyo na kĩthing'ĩĩsyo. Na ūthwii ona wĩva ūla inyw'ĩ mũkumya, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūmanyi mwĩanũ waw'o.

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أَحْسَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَاقًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٤﴾

LUKU 38

275.Asu ala maumasya ūthwii woo ūtukũ na mũthenya, kĩmbithĩnĩ na ūtheinĩ,mena ĩtuvi yoo kuma kwa Mwĩai

الَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٥﴾

woo, *vaikoka* w'ia *ŭlŭ* woo, ona maikakwatwa nŭ kyeva.

276. Asu maŭsaa liva *ŭsyao wa mbesa* maikaendee ateo ŭndŭ ŭla ŭkŭnŭtwe ni Satani akekŭw'a ndŭŭka ŭendeeaa. Kŭtumi nŭndŭ mo maasya, 'Utandŭthya onaw'o no ŭndŭ ŭmwe na liva; o yŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭtkŭllŭtye ŭtandŭthya na akavatana liva. Kwa ŭla ŭtao ŭkaa kwake kuma kwa mwŭlai wake na akŭfeka kwŭka ŭu, ŭndŭ *kŭla we wakwatie* mbee kŭkeethwa kŭ kyake; na ŭvoo wake wŭna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala masyokeaa liva, mo nŭ ekali-ma-Mwakinŭ; vo nŭvo mo makekalaa.

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقْوَمُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى السَّيِّطَةِ مِنَ الشَّيْطَانِ مِنْ أَسْفَلِ ذِكْرِكُمْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا الْبَيْعُ وَمِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٦﴾

277. Ngai Mwene Vinya W'on the akaananga liva na akatuma nthembo yongeleka. Na Ngai Mwene Vinya W'on the ndamwendaa ona ŭmwe ŭla nŭ mŭlei mŭkŭlku na mwŭki-wa-naŭ mŭnene. *³

يَسْتَحِقُّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَزِيدُ الَّذِينَ آمَنُوا أَجْرَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَظَهِيرٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٧﴾

278. Vate nzika asu ala metŭkŭlaa na kwŭka meko maseo, na kŭlŭmya Mboya, na kŭŭva Saka, makeethwa na ŭtuvi yoo kuma kwa mwŭlai woo, na vai w'ia *ŭkoka* ŭlŭlŭ woo, ona mo maikakwatwa nŭ kyeva.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٨﴾

279. Inyw'ŭ ala mwŭtkŭlaa! Mŭkŭlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na minai

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٩﴾

³ * Mŭsoa ŭŭ wŭnengane ŭtwio mŭkuvŭ na mŭtheu kana ŭkwati wa mbesa ila syŭmbanŭtw'e na liva na ŭthyoeuku ndwŭ ndŭfi ya kŭlea kwanangŭka oyŭla mokwati ala nthembo nŭlŭmŭlŭw'e nthŭnŭ wamo makaalŭa.

kfla kftiele kya liva ethwa inyw’I mwI etfklI.

280.IndI inyw’I mwalea kwIka Ou, IndI IsuvIei kaO kuma kwa Ngai Mwene Vinya W’ontha na MUtOmwa Wake; IndI inyw’I mweelila, mUkeethwa na motalo menyu ala ma mwambIIfIlyo; Ou inyw’I mUikavItya onenyu mUikavIIfw’a.

فَإِنْ لَمْ تَعْمَلُوا فَاذْنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَإِنْ تَتُوبُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ
وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

281.Na ethwa mUkovi ena maUndU mamUvinyIte, IndI mOnengei ninda kUvika yIla wIIfthwa e vaseo. Ona inyw’I mUkaeka thIIf Usu ta nthembo, kwIIfthwa kwI Useo mUno kwenyu, takethwa inyw’I nImUmánya.

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ
تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

282.Na kIai mUthenya OIa inyw’I mUkatw’IkIIfw’a ma kUsyoka kwa Ngai Mwene Vinya W’ontha; na IndI kfla thayU Okavwa vyU kwIfanana nondU w’o wIkte, namo maikavIIfw’a.

وَآتُوا يَوْمَآ تَرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ تَعَالَىٰ لَمْ يَأْتِ
نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨٢﴾

LUKU 39

283.Inyw’I ala mwIIfkIlaa! YIla mwakovana mUndU na OIa UngI kwa Ivinda yIIfw’e, IndI andIkai vandU. Na mUandIki nfaandIke nesa na UIfkIku inyw’I mwIvo, na vai mUandIki waIIfte nI kUlea kUandIka, nUndU Ngai Mwene Vinya W’ontha nUmUmányIIfte we, kwa Ou, we nfaandIke; na OIa OkovethanIIfte namUsomee; na we nIwaIIfte nI kUmUkIa Ngai Mwene Vinya W’ontha, MwIai wake, no ti kUola kIfndU kuma vo. Na ethwa OIa UnUOkovethany’a ena kIIfko

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَعْتُمْ بَيْنِي إِلَىٰ آجَلٍ
مُّسَمًّى فَالْبَيِّنَةُ وَتَكْتَبُ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَ
لَا يَأْب كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ
وَلْيُحْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا
يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيحًا
أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمِلْ
وَلْيَأْتِ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ

kIte kIlanIu kana ena Umanyi mUvuthU kana Utatonya kUsomanIa we mwene, IndI mUndU OngI Umwe Ula Utonya kUmUngamIa asome kwa UlUngalu. Na Itai ngUsI ilI katI wa aUme menyu; na ethwa aUme eIf maikwoneka, IndI mUndUUmwe Umwe na iveti ilI ala inyw'I mUkwenda nImatw'Ike ngUsI, nIkana kIveti kImwe nthInI wasyo kyesa kUlwa kIla kIngI nIkItonya kUkIlilikany'a. Na ngUsI iyaIlItwe nI kUlea syeetwa. Na mUikew'e ta mUUnoa yIla mUkUandIka UndU Usu, wI mUnini kana wI mUnene, vamwe na Ivinda yaw'o yIla yItw'Itwe ya ndIvi. UndU Uu nI mUlUngalu mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na nUlUlUmIlIasya UkUsI, na kUmwIkalya inyw'I mUtena nzika; *kwa Ou, mUikalee kUandIka* ateo ethwa nI syIndU ila mUUnengane vau kwa vau na kwa nzIa Isu mUikethwa na IvItyo mwalea kUandIka. Na ItIhwai na ngUsI yIla mUuthooanIsya mUndU na Ula Ongi; na mUandIki kana ngUsi maikavItIw'e. Na inyw'I mweeka *Ou*, IndI Usu Ukeethwa wI Uemu ngalI Ila yenyu. Na mUkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amUnengae inyw'I Umanyi na Ngai Mwene Vinya W'onthe nUsyIsI syIndU syonthe nesa.

فَإِن تَمَرُّوْنَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَأَمْرَاتِنِ وَمِن تَرَضُونَ
 مِنَ الشُّهَدَاءِ إِنْ تَحْلَلْ أَحَدُهُمَا فَمَنْ أَحَدُهُمَا
 الْآخَرَىٰ وَلَا يَأْبُ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمُوا
 لَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ
 عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ
 تَكُونَ بِيَعَارَةٍ حَاضِرَةً تِدِيرُوهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
 جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهَدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا
 يُضَارَ كَلِمَةً وَلَا شَهِيدَةً إِنْ تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ
 بِكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيَعْلَمَ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ
 عَلِيمٌ

284.Na ethwa inyw'I mwI kyalonI, na mUilea kwona mUandIki, IndI nIvaumw'e kIndU kInengwe mUkovethany'a kItw'Ike ta UtianIo. Na ethwa Umwe wenyu nIwamUkIkItIhya Ula OngI na kIndU, IndI

وَأَنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كِتَابًا فَوَهِتُمْ
 فَمَقْبُوضَةٌ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي
 أُؤْتِيَ مِنْ أَمَانَتِكُمْ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْفُرُوا الشَّهَادَةُ

Ūla waŭkŭthw'a nanengane kĭndŪ kyu na namŪkŭe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwāi wake. Na mŭikavithe ūkŭsŭ, na ūla ona wĭva ūvithaa w'o, vate nzika, ngoo yake yĭna naŭ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ nesa ūndŪ inyw'ŭ mwĭkaa.

وَمَنْ يَكْتُمِبْهَا فَإِنَّهُ أُوذِرٌ لِّقَلْبِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٧٤﴾

LUKU 40

285. Kĭla ona kĭva kĭ matunŭ na kĭla ona kĭva kĭ TŪŪ wa nthŭ nŭ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ona mwaumbŪla maŪndŪ ala me iŭkonŭ syenyu kana mwamaia me mavithe, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamwĭta inyw'ŭ na kŪmŪkŪiya Ūtalo wamo; na ĩndŭ We akamŪkeka Ūla We wendaa na kŪmŪsilŭla Ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ūtonyi wa kwĭka ŪndŪ w'onthe Ūla We wendaa.

لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَإِنْ تُبٰدُوْا مَا فِيْ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تَخٰفُوْهُ يُخٰسِبْكُمْ بِهٖ اللّٰهُ فَيَغْفِرْ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبْ مَنْ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٨٥﴾

286. Mŭtŭmwa ūŭ waitŭ nŭmetŭkĭlaa maūndŭ ala matheetw'e kwake kuma kwa Mwāi wake, na etŭkĭli namo ota ūu: mo onthe nĭmamwĭtŭkĭlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na alaŭka Make, na Mavuku Make, na Athani Make makyasya, 'Ithyŭ tŭyŭkĭlaa kĭvathŭkany'o ona kĭmwe katŭ wa Atŭmwa Make; namo maasya, Ithyŭ nŭtwĭw'aa na nŭtwĭtŭkĭlaa. Ithyŭ twĭtasya ūkeko Waku, Ame Mwāi waitŭ, na ūalŭko nŭ Kwaku.'

اَمِّنَ الرَّسُوْلِ بِمَا اَنْزَلَ الْبَيْهٖ مِنْ رَبِّهٖ وَالْمُؤْمِنُوْنَ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ لَا تَقْرٰنُ بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْ رُّسُلِهٖ وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا غُفْرٰنًا وَّرَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ﴿٢٨٦﴾

287. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaŭkuŭthasya thayŭ mŭio ūla ūtatonya kŭvikya. W'o ūkeethwa na ĩtuvi ya

لَا يَكُفِّرُ اللّٰهُ نَفْسًا اِلَّا وَّسَعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اَلْتَسَبَتْ رُبَّنَا لَا تُوْاْخِذْنَا اِنْ نَسِيْنَا اَوْ اَخْطَاْنَا

maŪndŪ ala w'o wŭkaa, na ūkawkata Ūsilŭlo Ūla Ūwafŭŭte, Mwŭlai waitŪ, ndŪkatŪsilŭle ithyŭ yŭla tŭoolwa kana kŪlika ŭvŭtyonŭ, na Mwŭlai waitŪ, ndŪkatw'ŭlŭle ithyŭ ūtonyi tondŪ wamailŭle ala maŭ mbee waitŪ. Mwŭlai waitŪ, ndŪkatwafŭkye ithyŭ mŪio Ūla tŭtena vinya wa kŪkua; na tŭvetangŭe naŭ sitŪ, na tŭnenge ithyŭ ūkeo, na twŭw'ŭte tei; We Nue Mwŭlai waitŪ; kwa Ūu tŭtethye ithyŭ ŭlŪ wa andŪ alei. ⁴

رَبِّنَا وَلَا تُحْمِلْ عَلَيْنَا اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ
 مِنْ قَبْلِنَا رَبِّنَا وَلَا تُحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ
 وَاعْفُ عَنَّا وَارْحَمْنَا اِنَّكَ مَوْلَانَا
 فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

⁴ MŪsoa ŪŪ wŭweta Ūvoo wa andŪ ala maŭ mbee ala manengetwe motonyi manene ma kŭndini na malea kŪmanenge ndaŭa na mamatw'ŭkŭthya mo kwŭthwa mŪio. Na ota Ūu, atongoi ma ndŭni ta asu ala ma ivŭla sya ŭtheo manengwe kŪkua mŪio Ūsu ituonŭ syoo na nguthu ya atongoi ma ndŭni yasyaŭka ŭla yeeyŪmbŭŭle Ūmanyi wa ndŭni oyila momataŭ matonya kwŭka ŪlŪngalu wŭanŭe kwayo. Nzŭa ŭno vate nzika, yaetie Ūtongoi wa ndŭni Ūla waf na Ūmanyi mŪnini, wŭna ngathŭlo na Ūte na Ūmŭŭsyoo na avŪthŪ katŭ woo nŭmamanyie Ūmanyŭsyoo na Ūnene wa Ndeto ya Ngai. Ūtongoi wa ndŭni ta Ūsu Ūvw'anantw'e na mang'oi nthŭnŭ wa 62 : 6 *Al-jumu'ah* ala mŭongo yoo ŭkuŭthŭw'e mavuku ma ndŭni ŭndŭ mo mamanyaa o vanini kŭla makuaa. Kwa Ūu ndeto *'Isran* yaŭle kŪmanyŭka ta w'o ŪalyŪlo wa vo nŪndŪ Ūtonyi Ūla wŭŭtw'e nŭ Ngai ndŪtonya kwoswa ta mŪio Ūla etŭkŭli maw'o mendaa kŪweleva.

AALI 'IMRAAN
(Wavuanīw'e Medina)

1.Syítwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúítwe ní ūlau, Usúítwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Alif Laam Miim. *Nyie ni Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.*

الْقُرْآنِ

3.Ngai Mwene Vinya W'onthe ní We
Ula vate Ngai útee Wake, Ula-Wī-
Thayū, Mwítethya na Músúvī wa tene
na tene.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

4.We nūkútheesye we Ivuku yīna ūla
w'o na yíkúyīnkīlthya yīla
yayítongoesye yo; na We níwatheesye
Tola na Uvoo-Múseo mbee wa yīl, ta
útongoi kwa andū; na We nútheetye
Kívathúkany'a. *¹

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
وَأَنْزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ

5.Vate nzika, asu ala maileaa Syama sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe,
makeethwa na ūsilīlo mwai. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe E-Vinya,
Mwene-Utonyi wa kúívanīsyā. **

مِنْ قَبْلُ هَدَى لِلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ ه
إِنَّ الدِّينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ

¹ * & ** 'Kívathúkany'a ní w'o ūla ūtakaanānīlka
nūndū ūmwe na kíndū kíla kívatúkanasya ūtheinī
kíndū na kíla kíngí; na kyu kíthúkúmaa ta kyo kya
kútw'a.

* Ndeto Ino 'Musaddiqan' *kúúúUmīlyā* yīna ūto
mūnene kúvīta ndeto 'Kwīanīsyā' íla íandīkítwe
nthīnī wa ūalyūlo wa mbee. Yīasya ní
kúúúUmīlyā U-w'o wa movuany'o ala maí mbee
oúndū ūmwe na wīanū na ūvatúkanany'a wa
movuany'o ala maí nthīnī wamo. Nūndū wa
kítumi kí mūsoa ūú wāllīte ní kúalyūlwa tondū
ūalyūlītwe vaa íúú. 'AL-Furqan' ní ū-w'o ūla
ūtaalyūlīlka na ota ūú ní kíndū kíla kívatúkanasya
kíndū na kíla kíngí; na ta ūú kíthúkúmaa ta ūtwio.

6.Vate nzika, vai kīndū kī ūlū wa nthī kana kī nthīnī wā ūtu kīvithīku kwa Ngai Mwene Vinya W’onthē.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿١﴾

7.We nī We Ula ūmūseūvasya inyw’ī mwīhwe na mŭmbīwe nthīnī wa mavu ūndū We wendaa; vai Ngai ateo We, Ūla-Wī-Vinya, Ūla Mŭf.

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ ۗ لَإِلَهِ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

8.We nī We Ula ūtheetye Ivuku; nthīnī wayo ve Mīsoa ūtaalyūlīka Muhkam--- nīyo myambīlīlīyo ya Ivuku--na ve ūngī yīna moalyūlo mena kīvathūkany’o mutashaabihaat. Indī asu ala mena ūthyoeku ngoonī syoo maatīaa ūsu yīna moalyūlo me kīvathūkany’o, maimantha ūaanīku na ūalyūlo mŭthŭku wayo. Na vai wīfī ūalyūlo ūla wa w’o ateo Ngai Mwene Vinya W’onthē na asu ala maūngeme malūmīte nthīnī wa ūmanyi; mo maasya, ‘īthyī nīŭyīfīkīlaa yo; yonthē yumīte kwa Mwīai waitū.’ Na maisūvīaa ateo asu ala manengetwe mīthīnzīlo ya ūmanyi.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ ۗ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٣﴾

قوله
فَيَتَّبِعُونَ
مَا تَشَابَهَ
مِنْهُ
ابْتِغَاءَ
الْفِتْنَةِ
وَابْتِغَاءَ
تَأْوِيلِهِ
مَنْ
يَعْلَمُ
تَأْوِيلَهُ
إِلَّا
اللَّهُ

9.Mwīai waitū, ndūkaeke ngoo sitū ithyoeke ūtina wa We kŭtŭtongoesya ithyī; na tūnenge tei ūlū waitū kuma Kwaku-Mwene, vate nzika, We wī Weka Nue Mŭnengani.

رَبَّنَا لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً ۗ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٤﴾

10.Mwīai waitū, We vate nzika, ūkamombany’a andū onthe vamwe nthīnī wa mŭthenya ūla ūte nzika nthīnī waw’o, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthē ndanangaa ūtianīfo Wake.

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْعَاهِدَ ﴿٥﴾

LUKU 2

11.Asu ala matetfīkīlaa – syīndū syoo, na syana syoo iikamauna ona vanini mbee

لَإِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۗ وَأُولَئِكَ هُمُ الْقَائِلُونَ ﴿٦﴾

wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nimo ngũ sya ūa Mwaki.

12. Ngewa yoo nīta ngewa ya Andū-ma-Valao na asu ala maī mbee woo; mo nīmaileile Syama sitū; kwa ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamasiflle mo nūndū wa naī syoo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwai kwa kūsilfla.

كُذِّبَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ ۖ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا ۖ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٢﴾

13. Matavye asu ala matetkflaa, inyw'ī mŭkakīw'a vinya na kūmbanw'a nthīnī wa Ngiena; na nī vandū vathūku va kūthūmŭa.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْتُونَ ۖ وَعَشْرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ۖ وَبِئْسَ الْإِهَادُ ﴿١٣﴾

14. Vate nzika, vaī Kyama kwoondū wenyu yīla nguthu ilī sya ita syokomanie ila syokitie imwe na ila ingī, nguthu īmwe īkyūkita na īla īngī kwoondū nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'on the na īla īngī kwoondū wa alei ala mamonie me aingī kūmavīta mo ene kūndū kwīlī, īndī mŭno kwa metho moo. Ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe amwīkīaa vinya na ūtethyo Wake ūla ona wīva We wendaa. Nthīnī wa ūndū ūū vate nzika, ve kīsomo kwa ala mena metho.

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الَّذِينَ التَّمَكُّنَةُ ۖ تَقَاتَل فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ ۖ يَرَوْنَهُمْ مَشِينِينَ ۖ فَرَأَىٰ الْعَيْنُ وَاللَّهُ يُؤْتِي بِنَصَرِهِ ۖ مَنْ يَشَأْ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً ۖ لِرَأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿١٤﴾

15. Aŭme nīmanakavīw'e kwīthwa na wendi wa syīndū ila syendekaa – iveti na syana na mbumbu syūmbītwe sya ng'ombe na indo na imea; kyu nī kyaŭya kya thayū ūū wa yu; īndī Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We wīna mŭsyī ūla mŭseo mŭno vyū.

رُئِيَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَاللَّحْلِ السُّومَةِ ۖ وَالْأَنْعَامِ ۖ وَالْحَدِيثُ ۖ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۗ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الْمُنَاقِبِ ﴿١٥﴾

16. Asya, 'Nyie ngamŭmanyīthya kīndū kīseo kūvīta kyu?' Kwa asu ala mamŭkīaa Ngai, ve Mīŭnda kwa Mwīai woo, īla īvīflaa tūlūsī uungu wayo; vau nīvo mo makekalaa; na ve iveti

قُلْ أَوْفَيْتُكُمْ بِعَهْدِي ۖ مِنْ ذِكْرِ الَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جُنَّتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ وَلَا تَوَجُّعٌ مُظْهِرٌ ۖ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿١٦﴾

itheetw'e nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Otanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwonĩ wa athOkũmi Make.

17.Asu ala maasya, 'Mwĩai waitũ, ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa; kwa ũu tũekeke ithyĩ, naĩ sitũ na tũtangĩĩe ithyĩ kuma ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّا أَمْنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَرَبَّنَا
عَذَابَ النَّارِ ۝

18.Ala mena ũmĩĩsyo, na ala ma w'o, na auu, na ala maumasya syĩndũ nzlanĩ ya Ngai, na asu ala mamanthaa ũekeke mbee wa kĩlungu kya mbee kya ũtukũ.

الضَّالِّينَ وَالضَّالِّينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَابِغِينَ وَالْمُغْفِرِينَ
وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ۝

19.Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũkũsĩ kana vai Ngai ateo We--- na ota ũu alalka na ala mena ũmanyi--- Mũũngamĩ wa ũlũngalu; vai Ngai ateo We, Ula-Wĩ-Vinya, Ula -Mũ. *

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ
قَابِئًا بِالْقَسْطِ ۚ إِنَّ إِلَهَهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

20 Vate nzika, ndĩni ĩla ya w'o mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Isilamu! wĩnyivyo w'onthe vyũ. Na asu ala manengiwe Ivuku ateo matyaalea kwĩw'ana ĩndĩ ĩtina wa ũmanyi kũmavikĩa mo, nũndũ wa kw'ũ kĩla kyaĩ katĩ woo ene. Na ũla w'onthe ũleaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mĩtũkĩ kwa kũtala.²

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا
بَيْنَهُمْ وَمَنْ يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ ۝

² * Ow'o ũneeni wa Kĩtalavu 'Qaiman bil qist'yina vinya mũno mbee wa ũalyũlo ũu wa 'Mũũngamĩ wa ũlũngalu' Mavinda onthe kũũngamĩa ũlũngalu' nĩw'o ũalyũlo ũla wafĩe.

21.Indĩ ethwa mo nĩme0kaananĩa naku asya, 'Nyie nĩnĩnyivĩtye mwene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na asu ala mambikĩlaa nyie *ota Du*. Na asya kwa asu ala manengetwe Ivuku na ala mate asomu, 'Inyw'ĩ nĩmwĩnyivĩtye?' Ethwa mo nĩmekwĩnyivya, Indĩ mo vate nzika, makatongoew'a; Indĩ mo masyoka Itina, Indĩ wĩa waku no kũvikya ūtũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ Mũsyaĩsya wa ath0kũmi *Make*.

فَأَن حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسَلْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعِنِ
 وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأَصْيَانَ أَسَلْتُمْ فَأَن
 أَسَلُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِن كُفَرُوا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ
 ۞ وَاللَّهُ يُصَدِّقُ بِالْحَقِّ ۞

LUKU 3

22.Vate nzika, asu ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmoaa Athani vate ūlũngalu, na kũmantha kũmoaa andũ ala meyĩaa kwĩkwe maũndũ ma ūlũngalu, matavye mo ūvo0 wa ūsilĩlo wĩ woo.

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ
 بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ
 النَّاسِ لَبِئْسَ لَبِئْسَ لِبَشَرِهِمْ بِإِيمَانٍ ۞

23.Asu nĩmo ala meko moo makatw'ĩka vathei ĩũlũ wa nthĩ ĩno na ĩla ĩngĩ, namo maikethwa na atetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
 وَمَا لَهُمْ مِنَ نَجْوَى ۞

24.We noũmesĩ asu ala manengetwe kĩlungu kyoo kya Ivuku? Mo nĩmetawa maende vala ve Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana yo yĩtonye kũtw'a katĩ woo, Indĩ nguthu ĩmwe yoo nĩalyũkaa ūtee yĩna ūlei.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ
 إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يُتَوَلَّى فُرُوقَهُمْ فَهُمْ
 مُّعْرِضُونَ ۞

25.Kĩtumi nũndũ mo maasya, 'Mwaki ndũkatũkiita ithyĩ, ateo0 kwa matukũ mavũthũ matw'ĩtwe.' Na ūndũ ūla mo meeseũvĩsya nũmakengete mo ĩũlũ wa ndĩni yoo.

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَن نَّمُنَّا بِالنَّارِ إِلَّا إِنَّمَا مَعَدُّ وَعْدٍ
 وَغَرَّهُمْ فِي ذٰلِكَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ۞

26.Mo makeeka ata yĩla Ithyĩ tũkamombany'a mo vamwe nthĩnĩ wa Mũthenya ūla ūte nzika nthĩnĩ waw'o; na

كَلَيْفَ إِذَا جَنَّتُهُمْ يُورَثُهَا رَبُّنَّ بِغَيْرِ غَيْرِ
 كُلِّ نَفْسٍ تَأْكُتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ۞

yŵla kŵla thayŵ ōkaŵwa vyŵ kwŵanana
nondŵ wŵkŵte, namo maikavŵŵ'a?

27. Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŵai wa ōsumbŵ, We ōmōnengae ōsumbŵ ōla We wendaa; na We wosaa ōsumbŵ kuma kwa ōla We wendaa. We ōmōnenevasya ōla We wendaa, na We umunyivasya ula We wendaa. Useo w'onthe wŵ mokonŵ Maku. Na We vate nzika wŵna ōtonyi wŵna ōtonyi wa kwŵka syŵndŵ syonthe.

28. We ōtumaa ōtuku wŵsŵla nthŵnŵ wa mōthenya na We ōtumaa mōthenya wŵsŵla nthŵnŵ wa ōtuku. Na We umasya ōla wŵ thayŵ kuma kwa ōla mōkw'ŵ. Na We ōmumasya ōla mōkw'ŵ kuma nthŵnŵ wa ōla wŵ thayŵ. Na We ōmōnengae ōla w'onthe ona wŵwa We wendaa vate kŵthŵmo.

29. Etŵkŵli maikamose alei kwŵthwa anyanyae mbee wa etŵkŵli--- na ōla ona wŵwa wŵkaa ōu, nde ngwatanŵo na Ngai Mwene Vinya W'onthe -ateo ŵsŵvŵfaneŵ namo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵtaainyw'ŵŵŵŵ wa ōsilŵlo Wake;*³ na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵkw'o ōalŵko.!

30. Asya, 'Ona inyw'ŵ mōkavitha maŵndŵ ala me ithŵinŵ syenyu kana mōkamaumbŵla, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmesŵ mo; na We nŵkŵsŵ kŵla

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمَلِكَ مِنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمَلِكَ وَمَنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذَلُّ مَنْ تَشَاءُ يُبِيدُكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٧﴾

تُؤَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ النَّهْيَ مِنَ الْبَيْتِ وَتُخْرِجُ الْبَيْتَ مِنَ النَّهْيِ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٨﴾

لَا يَتَّخِذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكُفْرَانَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاتُوا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ الْبَصِيرُ ﴿٢٩﴾

قُلْ إِنْ تَحْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تَبْدُوهُ يَعْلَمُهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٠﴾

³ * Ndeto ŵno ya Kŵalavu 'yuhazziro kumullaho nafsa hu' yaasya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵmŵkanasya inyw'ŵ mwŵsŵvŵfane Nake We-Mwene na ōu nŵ kwasya kana We nŵmŵkanasya mŵikeyŵelele mŵao Yake na We nŵkandaa.

kyonthe kī nthīnī wa matū ona kīva na kīla kyonthe kī ūlū wa nthī ona kīva. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē E-na ūtonyi wa kwīka syīndū syonthe.

31. Isūvīei Mūthenya ūla kīla thayū ūkethwa woloelwe nī maūndū maseo *onthe* ala w'o wīkīte na maūndū mathūku *onthe* ala w'o wīkīte. W'o ūkenda vethwe ūtaanī mūnene katī wa w'o na ūthūku ūsu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē amūtaa inyw'ī ūlū wa ūsilflo Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mūuu, kwa athūkūmi Make.

يَوْمَ يَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّخْتَصَرًا ۗ
 وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تُوَدِّدُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَهَا
 أَمَدًا ۗ يَبْعُدُونَ وَيُحَذِّرُونَ اللَّهَ نَفْسَهُ ۗ وَاللَّهُ يَدْرِي
 بِالْعِبَادِ ۙ

LUKU 4

32. Asya, 'Ethwa inyw'ī nīmūmwendaa Ngai Mwene Vinya W'onthē, mbikīlai nyie: *na īndī* Ngai Mwene Vinya W'onthē akamwenda inyw'ī na kūmūekeka inyw'ī mavītyo menyū. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ
 اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۙ

33. Asya, 'Mwiw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthē na Mūtūmwa;' īndī ethwa mo nīmaathūka ūtee, īndī *lilikanai* kana Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamendaa alei.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ ۚ إِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
 الْكَافِرِينَ ۙ

34. Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwamūnyuvie Atamu na Noa na mūsyī wa Avalamu na mūsyī wa Imulaani ūlū wa mbaī syonthe—

إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ
 عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ۙ

35. Mbaī, ītaeny'e na īla īngī kīmūkaufī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nī Wiw'i-W'onthē, Umanyi-W'onthē.

ذُرِّيَّتَهُ ۗ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۙ

36. *Lilikanai* yŵla kŵveti kya Imulaani kyaisye, 'Mwŵai wakwa, nyie nŵnŵvŵfŵte Kwaku kana kŵla kŵ nŵhŵnŵ wa ŵvu yakwa kŵthwe kŵnenganŵte wŵanŵ Waku. Kwa ŵu, kŵtkŵlŵle kyo kuma kwakwa nyie, nŵw'o, We Wŵ-Weka Nue Wiw'i-Wonthe, Umanyi-W'onthe.

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَدَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّيْ ۗ إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٦﴾

37. *Indi* yŵla kyo kyasyaie, kyasya, 'Mwŵai wakwa, nyie nŵnasyaa mŵndŵ mŵka'-----oyŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵsŵ nesa vyŵ ŵla kyo kyasyaŵte na mŵndŵŵme ŵla kyo kyas *Ūanŵaa* ndaŵ ŵndŵ ŵmwe na mŵndŵ mŵka ŵla kyasyaŵte-----

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعْتَ وَلَيْسَ الذَّكَوٰةُ كَالْأُنثَىٰ ۗ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطٰنِ الرَّجِيمِ ﴿٦٧﴾

38. Kwa ŵu Mwŵai wakyo nŵwakŵtkŵlŵle kyo na kwŵtkŵlŵla kwŵna ŵlau, na atuma we *Malia* eana na kwŵna kŵseo vyŵ na amŵtw'ŵkŵthya Sakalia kwŵthwa mŵsŵvŵi wake. Kŵla ŵvinda Sakalia alika kasŵmbanŵ kwake, nŵweethŵaa ena kyaŵya vo. Akakŵlya, 'We Malia, umŵtye va kŵ?' We *Malia* akasŵngŵa, 'Nŵ kuma kwaNgai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵnengae ŵla w'onthe ona wŵva We wendaa vate kŵthimo.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ ۖ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا ۖ وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا ۗ كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا ۖ قَالَ يَمْرِؤُا أَنَّىٰ لَكَ هٰذَا ۖ قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٦٨﴾

39. *Ovau* kwa vau Sakalia nŵwamŵvoyie Mwŵai wake akyasya, 'Mwŵai wakwa, nenge nyie mwana mŵtheu kuma kwaku; vate nzika, We wŵ Mwŵw'i-wa-Mboya.'

هٰذَا لَكَ دُعَاؤُا زَكَرِيَّا رَبِّ ۖ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ۗ إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاۗءِ ﴿٦٩﴾

40. Na alaŵka mamŵtavya we o aŵngeme nyŵmbanŵ: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ekŵtavya we ŵvoo mŵseo wa Yahya *Yoana*, ŵla ŵkakŵsŵŵa ŵla w'o wa ndeto kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe - mŵtaŵku, na mŵtheu na Mwathani, kuma katŵ wa ala alŵngalu.'

فَنَادَتْهُ الْمَلٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ ۗ أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيحٰى مُصَدِّقًا ۖ لَكُمۡت۞ مِنْ اللَّهِ وَسَيِّدًا ۖ وَحَصُونًا ۖ وَنَبِيًّا ۖ مِنَ الصَّٰلِحِيْنَ ﴿٧٠﴾

41. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyie ngeethwa na mwana ata, oyīla ūkūū nūminīte kūngwata nyie, nakyō kīveti kyakwa nī ngūngū?' We asūngīe, 'Isu nīyo *nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe*: We ekaa ūndū wendaa.'

قَالَ رَبِّ أَلَىٰ يَكُونُ لِي عُلْمٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ
وَأَمْرَانِي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٥٠﴾

42. We *Sakalia* asya, 'Mwīai wakwa, nyuvīe nyie ūvano. We amwīa, 'Uvano waku nī kūlea kūneena na andū vandū va matukū atatū ateo kwa kwonany'a na moko. Na mūlilikane Mwīai waku mūno na mūtafe We ī-ya wīoo na kīfoko tene.'

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تَكَلِّمَ النَّاسَ
ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْرًا وَادْكُرْ رَبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ بِالنَّيْتِ
﴿٥١﴾ وَالْإِبْرَاهِيمَ

LUKU 5

43. Na *lilikanai* yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūkūnyuvīte we, na kūūthesya we na nūkūnyuvīte we mbee wa iveti sya andū onthe.

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يَسْرِيمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَ
طَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَىٰ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

44. 'We Malia, Itthāwa wī mwīw'i kwa Mwīai waku na ivalūkye-nthī we mwene na ūthyū waku na mūthaithe Ngai eweka vamwe na asu ala mathaithaa.

يَسْرِيمُ اقْنَبِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ
الرَّكَعِينَ ﴿٥٣﴾

45. Ūī nī katī wa movoo ma kīmbithī ūla Itthī tūōkīvuanīsyā we. Na we ndwaī vamwe namo yīla mo malimanaa, mamanye ūla wītw'īka mūsūvī wa Malia, ona we ndwaī namo yīla mo makaananīaa mūndū na ūla ūngī.

فَالِكُ مِنَ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُونَ أَقْلَامُهُمْ لَيْسَ لَهُمْ مَكْتُوبٌ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٥٤﴾

46. Yīla alaīka maisye, 'We Malia, Ngai Mwene Vinya W'onthe ekūtavya ūvoo mūseo na ndeto kuma kwake; syītwa yake *yīkeethwa* nī Masia, Yesu *Isa*, mwana wa Malia, mūtaītku tūū wa nthī

إِذْ قَالَتِ الْمَلِكَةُ يَسْرِيمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ
مِنْهُ فَاسْمُهَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِئَهَا
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَ مِنَ الْمُتَقَرِّبِينَ ﴿٥٥﴾

ino na Ila Ingi, na wa asu ala manengetwe kũthengeanĩa na Ngai;

47. Na akaneena na andũ e kaũkenge na e nthele, na akeethwa katĩ wa ala alũngalu.'

48. We *Malia* asya, 'Mwĩai wakwa, nyie ngeethwa na mwana wa kavĩsi ata oyĩla vai mũndũ ũngiitĩte nyie?' 'We asya, 'Isu *nĩyo nzĩa ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ombaa kĩla We wendaa. Yĩla We watw'a ũndũ, We aũtavasya w'o, 'Tw'ĩka!' na w'o ũitw'ĩka.*⁴

49. 'Na We akamũmanyĩsya we Ivuku na Uĩ na Tola na Uvoo-Mũseo;

50. 'Na We *akamũtw'ĩkĩthya* we Mwathani kwa Aana-ma-Isilaeli kwasya, 'Nyie nũkĩte kwenyu nĩna Kyama kuma kwa Mwĩai wenyu; kĩla nĩ kana nyie ngamũmbĩa inyw'ĩ *Kyũmbe* nthĩnĩ wa yũmba mũvw'anano wa nyũnyi na ĩndĩ ngaveveea nthĩnĩ waw'o *veva mweũ* na kĩkatw'ĩka kĩndũ kĩũveva kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; Nyie ngavosya ilalinda na kũmavosya ala mena ũkoma, na ngamathayũũkyia ala akw'ũ kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nyie ngamũtavya inyw'ĩ syĩndũ ila inyw'ĩ mwĩsaa na ila mwĩaa nthĩnĩ wa nyũmba syenyu. Vate nzika, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ, ve Kyama

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْهَدَىٰ وَكَلْهًا وَمِنَ الضَّلَالِينَ ﴿٤٧﴾

قَالَتْ رَبِّ أَلَيْسَ لِي بِوَلَدٍ لَّمْ يَسْخُرْ بِي بِشْرًا
قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٨﴾

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ ﴿٤٩﴾
وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآيَةٍ
مِّن رَّبِّكُمْ أَنِّي أَخْلَقْتُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ
فَأَنفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُهُ
الْعِلْمَةَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَ
أُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْجُرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ
إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّكُم إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٥٠﴾

* * Unceni ũũ 'Tw'ĩka' na ũitw'ĩka ndũkwonany'a kana kĩndũ kĩtw'ĩkaa kwa ĩvinda ĩasa, ĩndĩ no kavinda o kau waneena kĩkambĩĩĩĩya kũtw'ĩka kuma vatheĩ na kũtw'ĩka kĩndũ. Uu nĩkwasya kana yĩla Ngai wamina kũneena, wendi Wake wambĩĩĩĩasya kwĩthwa na mũmbĩĩwe na mũmĩnũkĩlyonĩ kĩtw'ĩka ũndũ We wendaa.

kwoondū wenyu, ethwa inyw'I mūkeethwa mwī etīk'li.

51. 'Na nyie nOk'ne nglan'Isya k'la k' mbee wakwa, k'kw'itwa, Tola; na k'umw'it'k'liya inyw'I kat' wa sy'ndū ila inyw'I mwavatiwe; na nyie nOk'ite kwenyu n'ina Kyama kuma kwa Mw'iai wenyu, kwa ūu, mūk'fei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mb'w'ei nyie.'

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَإِذْ جَاءَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي خُذِمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتَكُمْ بِآيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝۱

52. 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe n' Mw'iai wakwa na Mw'iai wenyu; kwa ūu, mūthaithei We: Ino n'lyo nz'la ya w'o.'

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبِّكُمْ فَأَعْبُدُواهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝۲

53. Na y'la Yesu Isa woonie ūlei woo, asya, 'Naaū ala makethwa me atetheesya makwa nz'lan' ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Amany'iw'a make mamūs'ng'ā, 'Ithyl' twī atetheesya ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ithyl' n'it'umw'it'k'li'ite Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na we 'ithwa na ūk'ūs' kana ithyl' twī ew'i.'

فَلَمَّا أَحَسَّ عَيْسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ أُمَّنَا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ۝۳

54. 'Mw'iai wait'0, ithyl' n'it'ok'it'k'li'laa k'la We ūtheetye, na n'it'um'0at'f'le M'0t'umwa ūū, Kwa ūu, tūand'f'ke kat' wa asu ala mena ūk'ūs'.

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ۝۴

55. Na Ayuti n'imalanilye walany'o Nake Ngai Mwene Vinya W'onthe n'f'walanilye ota ūu: 'Ind' Ngai Mwene Vinya W'onthe n' We Mwalany'a Ula-Mūseo Mūno Vyū kat' wa alany'a.

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَرُوا وَاللَّهُ خَيْرُ الْمُنْكَرِينَ ۝۵

LUKU 6

56. Y'la Ngai Mwene Vinya W'onthe waisye, 'We Yesu Isa, Nyie

إِذْ قَالَ اللَّهُ لِيَعْقِبِي إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ

ngaŋkw'ithya ŋkw'e o kŋkw'ŋ kŋla kya *mŋsyawa*, na ngakŋkŋlywa we Kwakwa-Mwene, na ngaŋthesya we kumana na *maŋndŋ mathŋku* asu ala alei makwifŋlaa, na ngamaia ala makŋatŋlaa ŋŋlŋ wa ala matetfŋlaa, kŋvika Mŋthenya wa Uthayŋŋkyo; na ŋndŋ ŋalŋko wenyu ŋkeethwa wŋ kwakwa, na Nyie ngamŋsilany'a katŋ wenyu ŋŋlŋ wa maŋndŋ ala inyw'ŋ mŋvathŋkanganŋaa.

57. ŋndŋ kwa asu ala matetfŋlaa, Nyie ngamasifŋla na ŋsilŋlo mwai ŋŋlŋ wa nthŋ ŋno na ŋla ŋngŋ, namo maikethwa na atetheesya.

58. Na kwa asu ala metfŋlaa mawŋa na kwŋka mawŋa maseo, We akamaŋva matuvi moo meanŋu. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho ndamendaa eki-ma-naŋ.

59. Kyu nŋkyo kŋla Ithyl tŋŋkŋsomea we kya Mŋsoa na Kŋlilikany'a kyŋŋ.

60. Vate nzika, mwŋkalo wa Yesu *Isa* mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ ta mwŋkalo wa Atamu. We amŋmbie we kuma kŋtoonŋ, na ŋndŋ We amwŋa, 'Tw'ŋka!' na we eethwa vo.

61. *Uu nŋ* w'o kuma kwa Mwŋai waku, kwa ŋu we ndŋkethwe katŋ wa asu ala mena nzika.

62. Yu ŋla ona wŋva ŋkaananŋaa naku we ŋŋlŋ wake we, ŋtina wa kŋla kŋvikŋte kwaku kya ŋmanyi, mŋtavye we, 'Uka twŋte syana sitŋ na syana syenyu, na iveti sitŋ na iveti syenyu, na andŋ maitŋ na andŋ menyu; na ŋndŋ tŋivoya na kŋthing'ŋsyano na tŋkŋtya kŋfumo kya Ngai

وَمَطْهَرِكِ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلِ الَّذِينَ
اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ
إِنَّ مَرْجِعَكُمْ فَأَخْتَلِمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٦﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعْتَبْهُمْ عَدَابًا شَدِيدًا فِي
الْذُنُوبِ وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ
وَاللَّهُ لَا يَحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

ذَلِكَ تَنبِيْهُكَ مِنَ الذِّبْرِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٩﴾

إِنَّ مَثَلَ عِيسَى عِنْدَ اللَّهِ كَمَثَلِ آدَمَ خَلَقَهُ مِنْ
تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٠﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦١﴾

فَمَنْ حَاجَّكَ فِيهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ
فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ آبَاءَنَا وَآبَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَ
نِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ
لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِينَ ﴿٦٢﴾

Mwene Vinya W'onthe kŭthwe ūlū wa ala makenganaa.'

63.Uŭ vate nzika nŭ ūtato wa w'o. Vai *ona Omwe* waŭlŭtwe nŭ kŭthaithwa ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; na vate nzika, nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula Mwene-Vinya, Ula-Mūf.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ لَهُ الْعِزُّ الْحَكِيمُ ﴿٦٣﴾

64.Indŭ mo masyoka na ūtina, *lilikanai* Indŭ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesŭ nesa eki-ma-mawathe.

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

LUKU 7

65.Asyā, 'Inyw'ŭ Andŭ ma Ivuku! Ukai ndetonŭ ūla mbaŭlu katŭ waitŭ nenyu – nŭkana ithyŭ tŭikamŭthaithe ūngŭ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kana ithyŭ tŭikamwŭlanany'e We na ngai ūngŭ, kana amwe maitŭ maikamatw'ŭkŭthye angŭ Eŭaŭi vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indŭ mo maalyŭka na kŭthi, Indŭ asya, 'Ithŭwai na ūkŭsŭ kana ithyŭ nŭtwŭnenganŭte kwa Ngai;

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٥﴾

66.Inyw'ŭ Andŭ ma Ivuku! Inyw'ŭ mwŭkaananŭa ūlū wa Avalamu nŭkŭ, oyŭla Tola na Uvoo Mŭseo ūtyaavuanw'a ateo ūtina wake? Inyw'ŭ Indŭ nomŭmanyaa?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَحْجُونَ فِي إِبْرَاهِيمَ وَمَا أُنزِلَ
التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٦﴾

67.Sisyai! Inyw'ŭ ninyw'ŭ mwakaananŭe maŭndŭ ala mwaf na ūmanyi wamo. Nŭkŭ Indŭ *yu* mŭŭkaananŭa maŭndŭ ala mŭtena ūmanyi wamo *ona vanini?* Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ Indŭ inyw'ŭ mŭyŭsŭ.

هَآ أَنْتُمْ هَؤُلَاءِ جَآجِئْتُمْ فِيْنَا لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلِمَ
تَحْجُونَ فِيْنَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَ
أَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

68.Avalamu ndaŭ Mŭyuti kana Mŭklisto, Indŭ we nŭweenenganŭte vyŭ mavinda

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ

onthe kwa Ngai na mwīwi Wake, na we ndaī ūmwe wa asu ala mamwīlananasya Ngai na ngai ingī.

حَنِيفًا مَّسْلَمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٠﴾

69.Vate nzika, andū ala mamūthengeee Avalamu mūno vyū nī ala mamūatiie we, na Mwathani ūū na asu ala metkīlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī mūnyanyae wa etkīli.

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَذَا النَّحْيُ وَاللَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

70.Nguthu īmwe ya Andū ma Ivuku nomende kūmūthyoekya inyw'ī, īndī mai ona ūmwe mathyoekya ateo mo ene, īndī no kūmanyā mo matamanyaa tū.

وَدَدْتُ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ يُضِلُّوكُمْ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٢﴾

71.Inyw'ī Andū ma Ivuku! Inyw'ī mwīmīlea Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkī, oylā mwī ngūsī syayo?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأَنْتُمْ تَسْهَوْنَ ﴿٥٣﴾

72.Inyw'ī Andū ma Ivuku! Nīkī mūūvulany'a w'o na ūvūngū na kūvitha ūla w'o o mūwīsf?

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَلْبِسُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْفُرُونَ بِالْحَقِّ وَأَنْتُمْ تَعْمُونَ ﴿٥٤﴾

LUKU 8

73.Na nguthu īmwe ya Andū ma Ivuku yaasya, 'Ifkīlai maūdū āla mavuanīw'e etkīli, kīlungu kya mbee kya mūthenye na mūimalea kīlungu kya mūminūkīlyo kyaw'o; vangī mo nīmatonya kūsyoka.

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمَنُوا بِالَّذِي أُنزِلَ عَلَيْنَا وَلَكِنْ هُمْ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَّهَارِ يَكْفُرُونَ أَلَمْ نَعْلَمْ بِمُتَّبِعِيهِمْ ﴿٥٥﴾

74.'Na ndŪkamwīw'e ona ūmwe ateo we Ūla, Ūatīlaa ndīni yenyu asya, "We MŪtŪmwa, vate nzika, Ūtongoi nī Ūtongoi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪndŪ We wendaa. Kīla kya vata nī kana kīla ūmwe nīwāle nī kŪnengwe ūmanyīsyō ta Ūla inyw'ī mwanengiwe mbee; Ate Ūu, mo makeethwa mena kītumi kya kŪkaananā naku mbee wa Mwīai waku-

وَلَا تُؤْمِنُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ وَبَيْنَكُمْ قُلُوبٌ إِنْ أَنْهَدَى اللَّهُ أَنْ يُؤْتِيَ أَحَدًا قَسَلًا مَا أَوْتَيْتُمْ أَوْ يُجَازِمَكُمْ عِنْدَ رَبِّكُمْ قُلُوبُ إِنْ الْفَضْلُ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٦﴾

---' Asya, 'Mumo w'onthe wī mokonī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amūnengae oŭla ona wīva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausūŭtwe nī mumo mwingī, Umanyi-W'onthe.*⁵

75. We amūnyuvīaa tei Wake ūla ona wīva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwīai wa mumo mwingī.,

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ⑤

76. Katī wa Andū ma Ivuku ve we ūla, wamūkīŭa ūlū wa kīnandū, akaŭtūngīa; na katī woo ve we ūla, wamūkīŭa na ndinalī ūmwe, ndakaŭtūngīa we ateo wīkale ūmūŭngamīe. Kītumi nūndū mo maasya, 'Ithyi tūyaŭle kūtŭlwa mūtī ūlū wa syīndū sya ala mate asomu;' namo maneena ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe o meſī.

وَمِنَ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِقِطَاعٍ يُودِعُ إِلَيْكَ وَ مِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنُهُ بِدِينَارٍ أَوْ يُوَدِّعُ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمَّتْ عَلَيْهِ قَائِلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأَرْضِينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ⑥

77. Aiee, ūndī oŭla wīanīasya wīvīto wake na ūmūkīaa Ngai---nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa akīi-ma-Ngai.

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُجِبُ الْمُتَّقِينَ ⑥

78. ūlū wa asu ala mosaa thooa mūvūthū makaŭkūany'a na ūtianīo woo na Ngai

إِنَّ الَّذِينَ يَشْرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمًّا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ

⁵ * Uu wīonany'a kana ti Ayuti oka ala maī na ūvoo wa kūkaananīa na Mūtŭmwa s.a.w kītumi nūndū maŭndū ala we wanengetwe mayāī ūndū ūmwe vyū na ala moo. Kwa ngalī ūngī, kwaī kūtŭtonya kwīthwa kwī kwaīlu kwa andū ma Isilamu kūkaananīa namo takethwa nīmavenetwe ūmanyīsyō wa kīveva w'on the vamwe ūkyonany'a kyende kya Ngai akīmendeesyā andū ma Ivuku. Kīvathŭkany'o nthīnī wa kŭmanyīsyā kīŭa Ayuti maleaa kīkīwosana.

Mwene Vinya W'onthe na mawivto moo, maikethwa na klanda nthini wa thayu ula ukoka, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaneena namo ona ndakasisya iulu woo nthini wa Muthenya wa Uthayookyo, ona We ndakamathesya mo; na vakeethwa na usililo uthatasya kwoo.

79. Na vate nzika, katf woo ve nguthu ila ithyoekasya nifi syoo yila meusoma Ivuku; nkana inyw'i muthonye kusanfa kana ni kflungu kya Ivuku, oyila ti kflungu kya Ivuku. Namomaasya, 'Yoyumfte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo maneena uvungu iulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe omesf.

80. Kuitonyeka kwa mundu, Ngai Mwene Vinya W'onthe kumunenge Ivuku na uf na wathani, na indf aimatavya andu, 'Ithfwai mw' athukumi makwa no ti ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indf we atonya kwasya, Ithfwai tu mw' nenganfte kwa Mw' ai nundu inyw'i nfmumanyasya Ivuku na nfmuyisoma.'

81. Ona kuitonyeka kwake we kumwiyafa kumosa alafka na Athani ta Eafi. We nutonya kumwiyafa inyw'i kulea kumwitkila itina wa mw' nenganfte kwa Ngai?

LUKU 9

82. Na lilikanai vinda yila Ngai Mwene Vinya W'onthe woosie utiano kuma kwa andu kwisila kwa Athani, akyasya, 'Kyonthe ona kiva kila Nyie nfmunengae kya Ivuku na Uf na indf Mutumwa wenyu aimuvikfa, akianfasya maundu ala me vamwe nyenyu,

اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَأَنَّ مِنْهُمْ نَفَرًا يُؤَلُّونَ أَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتَابِ
لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ
هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ
عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

مَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُؤْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ
وَالنَّبُوَّةَ تَلْفِيفًا قَوْلًا لِلنَّاسِ لَوْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَلَكِنْ كُنْتُمْ رَبَّنَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ الْكِتَابِ
وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٦١﴾

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُتَّخَذَ الْبَنَاتُ وَالنَّسْلُ وَارْتِبَاءُ
أَيَّامِكُمْ بِالْكَفْرِ بَعْدَ إِذْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٦٢﴾

وَأِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ آمَنُوا لَمَّا آتَيْنَاكُمْ مِنْ
كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا
مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَبُكُمْ

mökamwĩtkĩla we na kũmũtetheesya we.' Na We asya, 'Inyw'ĩ nĩmũkwĩtkĩla, na kwosa ũtonyi ũla Nyie ngw'ia ũlũ wenyu ũndũnĩ ũũ?' Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtweefkĩla;' We amea, Indĩ İthĩwai na ũkũsĩ, na Nyie nĩ vamwe nenyu katĩ wa ngũsĩ.'

83. Yu ũla ona wĩva ũalyũkaa İtina wa ũu, vate nzika, Indĩ, asu nĩmo atũli-ma-mafo.

84. Mo memantha ndĩni İngĩ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla w'onthe ona wĩva ũla wĩ matunĩ na ũla wĩ ũlũ wa nthĩ amwĩnyivĩasya We, akyenda ũu na atekwenda, na Kwake nĩkw'o mo makatũngwa?

85. 'Asya, 'Ithyĩ nĩtũmwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũndũ ala mavuanĩtw'e kwitũ, na ala mavuanũw'e Avalamu na İsumaeli na İsaaka na Yakovo na İla Mbaĩ, na ala manengiwe Mose na Yesu na Athani angĩkuma kwa mwĩwai woo, na İthyĩ twĩnenganae Kwake.'

86. Na ũla ona wĩva ũmanthaa ndĩni İngĩ eka İsilamu, yo ndĩketikĩlwa kuma kwake, na nthĩnĩ wa thayũ ũla ũkoka we akeethwa katĩ wa ala mena wasyo.

87. Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatongoesya ata andũ ala maleete kwĩtkĩla İtina wa kwĩtkĩla na ala methĩtwe na ũkũsĩ kana Mũtũmwa aĩ wa w'o na ala movano matheu mamavikĩte? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoesya andu eki-ma-naĩ.

وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذٰلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا أَقْرَبًا قَالَ
فَاشْهَدُوا وَإِنَّا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٧﴾

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذٰلِكَ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٥٨﴾

أَفْخَرِ وَيٰٓرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٩﴾
وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٦٠﴾

قُلْ أَمَّا بِلٰهِ وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا نُنزِلُ عَلَىٰٓ أَبْرٰهٖمَ
وَإِسْحٰقَ وَيٰٓعِصٰقَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا
أَوْحٰى مُوسٰى وَعِيسٰى وَالنَّبِيِّنَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا تُغْرَفُ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَرَبِّهِمْ لَهُ مَسْئِلُونَ ﴿٦١﴾

وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴿٦٢﴾

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَ
شَهِدُوا أَن الرُّسُولَ حَقًّا وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾

88. Iŭlŭ wa asu İtuvi nŭ kana kŭmo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kŭkeethwa İŭlŭ woo na kya alaŭka na kya andŭ, onthe vamwe.

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنِ عَلَيْهِمْ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْعَلَّةِ وَالنَّارُ
وَالنَّارُ أَجْمَعِينَ ﴿٣٨﴾

89. Mo makekalaa uungu wakyo. Usiŭflo woo ndŭkaleelangw'a ona maikathŭmŭw'a;

خُلِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ وَ
لَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٣٩﴾

90. Ateo asu ala melilaa İtina na kŭseŭvya. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi-Mŭno Vyŭ, Usŭİtwe nŭ tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٠﴾

91. Vate nzika, asu ala maleaa kwŭİkŭİla İtina wa metŭkŭİİte, na İndŭ makyongeleka nthŭnŭ wa ŭlei, wŭlilo woo ndŭketŭkŭİwa, na aa nŭmo ala maŭte.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ ثُمَّ إِذَا دُوكُفَرُوا
لَنْ نَقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٤١﴾

92.Na IŪIŪ wa asu ala maleete kwŭfŭkŭla, na maikw'a me alei, ona thaavu usŭŭte nthŭ yonthe ndŭketŭkŭlwa kuma kwa ūmwe woo ona wŭva, ona we aumya ta kyovosya. Aa nŭmo ala ūsilŭlo wŭ woo ūkethwa kwoondŭ woo, namo maikethwa na atetheesya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَرَاءُ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ مِنْ أَرْضِهِمْ قِلٌّ أَلْأَرْضِ ذَهَابًا وَلَوِ اتَّغَىٰ بِهِ أَكْثَرُ النَّاسِ أَهْوََاءَهُمْ لَخُلِيفَتُهُمْ أَصْحَابٌ آلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ لَاحِزِينَ ٥٢

LUKU 10

93.Inyw'ŭ mŭikaŭvikŭa ūlŭngalu ona vanini okŭvika mumye katŭ wa syŭndŭ ila inyw'ŭ mŭsyendete, na kŭla ona kŭva mŭkumya, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkŭsŭ nesa.

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْتُمْ وَأَنتُمْ تَكْفُرُونَ ٥٣
تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ٥٤

94.Lŭu w'onthe waŭ mwŭfŭkŭlye kwa Aana-ma-Isilaeli, ateo ūla Isilaeli wavatanie we mwene mbee wa Tola ŭtanatheew'a. Asya, 'Etei, ŭndŭ, Tola na mŭimŭsoma yo, ethwa inyw'ŭ mwŭ ma w'o.'

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَائِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنزَلَ التَّوْرَةُ ٥٥
قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ فَاتْلُوهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ٥٦

95.Yu ūla ona wŭva ūseŭvasya ūvŭngŭ IŪIŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtina wa ūu, aa ŭndŭ nŭmo eki ma naŭ.

فَمَنْ أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكِبْرَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ٥٧

96.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenete w'o; kwa ūu, atŭŭtai ndŭni ya Avalamu, ūla weenanganŭte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe; na we ndaŭ ūmwe wa ala mamwŭlananasya Ngai na ngai ingŭ.

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ٥٨

97.Vate nzika, Nyŭmba ŭla yaakiwe mbee kwoondŭ wa andŭ onthe ma nthŭ nŭ ŭla yŭ Bakka, mwanda wa Makka yusŭŭtwe nŭ maŭathimo na ūtongoi kwa mbaa andŭ onthe.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ ٥٩

98. Nthlnl wayo ve Syama ntheu, nI vandU va Avalamu; na Ula ona wIva Umflikaa yo, alikaa mOuonl. Na kUthi Haji NyUmbanl Isu, nI IolU wa kIla andU matonya kwona nzla ya kUthi kw'OnlKUmwallite Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ula ona wIva Uleaa kwItfIkIla, we nalilikane kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndekwatasya syUmbe syonthe kwa UndU ona wIva.

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا ۗ وَرَبُّهُ عَلَى النَّاسِ حَجُّجٌ أَلْبَنِينَ مَنِ اسْتِظَاعَ ۗ
إِنِّي وَسَيِّدٌ لِّمَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ يَخْتَارُ ۗ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥٨﴾

99. Asya, 'Inyw'I AndU ma Ivuku! Inyw'I mwImIlea MIsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nIkI, oyIla Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MUsyaIIsya wa UndU inyw'I mwIkaa?

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٩﴾

100. Asya, 'Inyw'I AndU ma Ivuku! NIkI inyw'I mUmasiIla etfIkIli nzla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, mUimantha kUmIthyoekya, oyIla mwI ngUsI syayo? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaleaa kUmanya UndU inyw'I mwIkaa.'

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مِمَّنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا ۗ وَأَنْتُمْ شُهَدَاءُ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

101. Inyw'I ala mwItfIkIlaa! Ethwa inyw'I mUkamIw'a nguthu Imwe katI wa asu ala manengetwe Ivuku, mo makamUalyUla inyw'I IrgI nthlnl wa alei Itina wa inyw'I kwItfIkIla.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا فَوَيْحًا مِنَ الَّذِينَ أُولُوا الْكِتَابِ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كُفْرِينَ ﴿٦١﴾

102. Na inyw'I mUkalea kwItfIkIla ata, oyIla mwIla MIsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mItUngIItIle, na MUtUmwa Wake evo katI wenyu? Na we Ula Ukwataa alUmItye kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o nUtongew'e nzlanl Ila ya w'o.

وَكَيفَ تَكْفُرُونَ ۗ وَأَنْتُمْ تُنَادُونَ عَلَيْنَا آيَاتِ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۗ وَمَنْ يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٢﴾

LUKU 11

103. Inyw'I ala mwifkflaa! Mókfei Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndū We walfite nī kūkīwa; na mūikaeke kfkw'ū kīmūkwate inyw'I ateo mwī mwīkalonī wa wīnyivyo.

104. Na kwatai ūlīi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mūlūm'itye inyw'onthe vamwe, na mūikaan'ke; na lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yīla We waiie ūlū wenyu yīla mwaī amaitha na nīwamūkwatanisye ngoo syenyu na wendo, mwaṭw'īkie masyaan'ū; na inyw'I mwaī ūtee wa īlma ya mwaki na We nīwamūtang'īte kuma vo. Uū nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūvaṭhūkan'iasya inyw'I mīlao Yake kana mūtonye kūtongoew'a.

105. Na nīvethwe nguthu īmwe ya aūme kaī wenyu īla yītan'īaa ūseo, na kwīyīaa ūlūngalu na kūvatana ūthūku. Na asu nomo makaīla.

106. Na mūikethwe mūilyī ta asu ala maaan'kie na ala maleile kwīw'ana kaī woo ene ītina wa mokūsī matheu kūmavikīa mo. Na mo nomo ala ūsil'lo mūnene ūkethwa kwoondū woo,

107. Mūthenya ūla mothyū amwe makethwa me meū, na mothyū amwe makethwa me maiū, kwa asu mothyū moo makethwa me maiū- mo makatavw'a: 'Inyw'I nīmwaleile kwīf'kīla ītina wa kwīf'kīla? Samai, īndī, ūsil'lo, nūndū inyw'I nīmwaleile kwīf'kīla.'

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُوا إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٣﴾

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَى شَفَا حُفْرَةٍ مِنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُمْ مِنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾

وَلَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٥﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَالْفَرْتَمَ بَعْدَ إِسْمَائِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٧﴾

108. Na kwa asu ala mothy0 moo makethwa me me0, mo makeethwa nthInI wa tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vo nIvo mo makekalaa.

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فِى رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٠﴾

109. Ino nI MIsosa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, IthyI t00k0t0ngIItla we oyIla yo yIna w'o; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa 0th0ku ona wIva kwa sy0mbe Syake.

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ عَلِيمًا لِلْغُلِيَامِ ﴿٢١﴾

110. Na nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila ona syIva syI matunI na ila ona syIva syI I0I0 wa nthI, na ma0nd0 onthe makat0ngwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoond0 wa 0tw'io.

وَلِلَّهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَاللَّهُ تَوَّعُّجٌ ۝۲۲

LUKU 12

111. Inyw'I mwI and0 ase0 vy0 ala mokItw'e kwoond0 wa 0seo wa mbaa and0 onthe ma nthI; inyw'I mwIyIaa kwoond0 wa kIla kIseo na k0vatana 0th0ku na k0mwIfkIla Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa kwaI 0seo kwoo. Amwe moo nI etfKI, IndI aingI m0no moo nI mbaa-mat0.

كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَارُونَ بِالْعُرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ اٰمَنَ اَهْلُ الْكِتٰبِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ وَكَثَرُهُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٢٣﴾

112. Mo maitonya k0m0kita inyw'I m0no ateo 0kite m0nini, na mo mam0kita inyw'I, makamwony'a inyonyu syoo. IndI mo maikatetheew'a.

لَنْ يَضُرَّكُمْ اِلَّا اَذًى وَاِنْ يُقَاتِلُوْكُمْ يُؤْتِكُمْ الْاَدْبَارَ عَسَىٰ اَنْ تَكُوْنُوْا اَكْبَرُ ﴿٢٤﴾

113. Mo makeethwa me ak0nIku k0sonokw'a ovala vonthe meethIwa ateo methwe na 0s0vI0 kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana 0s0vI0 kuma kwa and0. Mo nImakwatIte 0thatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mo nImak0nIwte na 0kya. KIsumi n0nd0 mo nI maI matonya k0mIlea MIsosa ya Ngai

ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ اِنَّ مَا كَفَرُوْا اِلَّا بِجَبَلٍ مِّنَ اللَّهِ وَجَبَلٍ مِّنَ النَّاسِ وَاَنْذَرْتُ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الْمَسْكُوْةُ ذٰلِكَ بِاَنْهُمْ كَانُوْا يُكْفَرُوْنَ بِآيٰتِ اللَّهِ وَيَسْتُلُوْنَ

Mwene Vinya W'onthe na kũmoaa Athani vate ūlũngalu. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile kwĩw'a namo nĩmeekaa mothũku.

الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١٠٦﴾

114. Katĩ wa Andũ ma Ivuku ve nguthu ũla ũngamaa na ūlũmu nthĩnĩ wa ūtĩanĩo wayo; mo nĩmawetaa ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nthĩnĩ wa mavinda ma ūtukũ na kwĩvalũkya-nthĩ na mothyũ matulĩtye-ndu mo ene mbee Wake.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتَّبِعُونَ آيَاتِ اللَّهِ أَتَمَّةً الْيَتِيمَ وَاللَّذِينَ هُمْ يَجْعَلُونَ ﴿١٠٧﴾

115. Mo nĩmamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na meyĩlaa maũndũ ala maseo, na matanaa maũndũ ala mathũku, na kwĩkalaataa, maikĩflany'a mũndũ na ūla ūngĩ, nthĩnĩ wa mawĩa maseo. Na aa nĩ katĩ wa ala alũngalu.

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٨﴾

116. Na ūseo ona wĩva w'onthe ūla mo mekaa, maikavatwa ĩtũvi mo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa ala akĩi-ma-Ngai.

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا بِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١٠٩﴾

117. Na kwa asu ala matetĩkĩlaa, mothwii moo na syana syoo iikamauna na kĩndũ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na aa nĩmo ekali ma Mwakinĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٠﴾

118. Ngelekany'o ya syĩndũ ila mo maumasya kwoondũ wa thayũ wa nthĩ ĩno nĩ ta ngelekany'o ya kĩseve kĩla kĩna mbevo nyingĩ na mbai nthĩnĩ wakyo kĩla kĩkũnaa ngetha sya andũ ala meevĩĩsye mo ene, na kĩmĩyananga. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavĩĩsya mo, ĩndĩ nĩmo meevĩĩfasya mo ene.

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَأَهْلَكْتَهُ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١١﴾

119. Inyw'ī ala mwītfkīlaa! Mōikamose andū angī mate menyu kwīthwa anyanyae menyu anene; mo maikalea kūmūthyokya inyw'ī. Mo nīmendaa kūmwona inyw'ī mwī thīnanī. Kīmena nīkīminīte kwīyonany'a kyo mbene kwīsīla mīneelenī ya makanyw'a moo, na maūndū ala ithūi syoo ivithaa nī manene mbee. Ithyī nītūmūvuanītye mīlao Yaitū kwenyu ethwa inyw'ī mōkamanya.

120. Sisyai, inyw'ī ninyw'ī mūmendaa mo, Indī mo maimwendaa inyw'ī. Na inyw'ī nīmūyītfkīlaa Ivuku yonthe. Yīla mo makomana nenyu maasya, 'Ithyī nītūmūvuanītye; Indī yīla mo me oka, maūmangaa mīthya ya syaa syoo nūndū wa ūthatu wenyu. Asya, 'Thelai na ūthatu wenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi nesa maūndū ala mavithītwe nthīnī wa ithūi syenyu.

121 Ethwa ūseo nīwamūvalōkīla inyw'ī, nūmamakasya mo; na ethwa inyw'ī nīmwakwatwa nī ūthūku, mo nīmaūtanīaa. Indī ethwa inyw'ī mwī omīssya na alōngalu, mawalany'o moo maikamūthūkyā inyw'ī ona vanini; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmathyūlōkīte maūndū ala onthe mo mekaa.

LUKU 13

122. Na lilikana nīvinda yīla we waendie kīfoko tene kuma nyūmba kwaku, kūmaia nesa etkīli vandū va kūkīfīa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī W'w'I-W'on the, ūmanyi-W'onthe.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْا بِطٰٓغٰتِهِمْ مِنْ دُوْنِكُمْ
لَا يٰۤاَلُوْا لَكُمْ خَبٰٓرًا وَّذُوْا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ
الْبَغْضَاءُ مِنْ اٰقْوَاهِهِمْ ۗ وَمَا تَخْفَىٰ صُدُوْرُهُمْ
اَكْبَرُۙ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْاٰيٰتِ اِنْ كُنْتُمْ
تَعْقِلُوْنَ ﴿١١٩﴾

هٰۤاَنۡتُمْ اَوْلٰٓءُ تُحِبُّوْنَہُمْ وَلَا يُحِبُّوْنَکُمْ وَتُؤْمِنُوْنَ
بِالْکِتٰبِ کُلِّہٖ ۗ وَاِذَا لَقُوْکُمْ قَالُوْا اَمَّا ۙ وَاِذَا اَخَلُوْا
عَضُوْا عَلَیْکُمْ اَلَا تَاْمِلُ مِنَ الْعِظٰیۙ قُلْ مُؤْمِنُوْا
بِعِظٰتِکُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلِیْمٌۢ بِذٰٓلِ الضُّوْرِ ﴿١٢٠﴾

اِنْ تَسْتَسۡکِمُوْا حَسَنَةً سَوْۤهَرُہُمْ وَاِنْ تُصِیۡبُوْکُمْ
سَيِّئَةٌ يَّفْرَحُوْا بِہَا ۗ وَاِنْ تُصِیۡرُوْا وَتَتَّقُوْا لَا
يَضُرُّکُمْ کَیۡدُہُمْ شَیًۡٔا اِنَّ اللّٰهَ بِمَا یَعْمَلُوْنَ
مُحِیۡطٌ ﴿١٢١﴾

وَاِذَا عَدُوْتَ مِنْ اٰهْلِکَ تَبٰوٰیۙ التُّوْمٰنِیۡنِ مَقَاعِدَ
لِلْقِتَالِ ۗ وَاللّٰهُ سَمِیۡعٌ عَلِیْمٌ ﴿١٢٢﴾

123. Yīla nguthu ilī syenyu syendie kwonany'a w'ia, onakau Ngai Mwene Vinya W'onthe aī mūnyanyaee woo. Na etīkīli nīmaīle nī kōmwīkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِذْ هَبَّتْ ظَلَّامَاتٌ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلُوا وَاللَّهُ وَلِيَهُمَا
وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٣﴾

124. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūtethetye inyw'ī nthīnī wa kaū wa Vatili yīla inyw'ī mwaī onzu. Kwa ūu mwosei Ngai Mwene Vinya W'onthe kwīthwa Mūsūvī wenyu nīkana inyw'ī mūtonye kūtūnga mūvea.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا
اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

125. Yīla we wamatavisye etīkīli: 'Kūimwānā inyw'ī Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūtetheesya inyw'ī na alaīka ngili itatū matūmītwe kuma tūū?

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمَدَّكُمْ
رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُتَرَلِّينَ ﴿١٢٥﴾

126. Iī, ethwa inyw'ī mwī omīīsyā na alūngalu, nāmo mayūka na mītūkī tūū wenyu mekalaatīte, Mwāi wenyu akamūtetheesya inyw'ī na alaīka ngili itano, mavithūkīte na vinya mūno.

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فُورِهِمْ
هَذَا يُمَدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ
مُتَوَسِّينَ ﴿١٢٦﴾

127. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aūt'īkīthītye w'o ta ūvoo mūseo kwenyu tū na nīkana ngoo syenyu itonye kwīthwa na ūthūmūo nūndū waw'o; na ūtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe Eweka, Ula-Wī-Vinya, Ula-Mūī.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ
وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٧﴾

128. Ngai akeeka ūo nīkana We atonye kūtīla kīlungu kīmwe kya alei kana amanyivye mo, nīkana matonye kūsyoka na ītina me asonokye.

لَيَقْطَعَنَّ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتُنَّهُمْ فَيَنْقَلِبُوا
خَائِبِينَ ﴿١٢٨﴾

129. We ndwīna ūndū ūndūnī ūo; We nūtonya kūmethīūfa mo na tei kana kūmasīīla, nūndū mo nī eki-ma-nāī.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ
فَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٩﴾

130.Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe syonthe ona syĩva ila syl matunĩ na ila syl TULU wa nthĩ. We amũekeaa naĩ ona wĩva w'onthe ũla We wendaa na amũsilĩaa ũla ona wĩva We wendaa, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَاللّٰهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنۢ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنۢ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٦٠﴾

LUKU 14

131. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩĩaa! Mũikaye Liva ũyao wa mbesa mũkingĩvĩĩsya motalo; na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkana mũtonye kwaĩla.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَاْكُلُوْا اَمْۤوَالَكُمْ مَضْمُوْنَةً وَّاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٦١﴾

132. Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِيْۤ اُعِدَّتْ لِلْكَافِرِيْنَ ﴿٦٢﴾

133.Na mwĩw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa nĩkana mwĩw'ĩwe tei.

وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ﴿٦٣﴾

134.Na kĩlany'ai mũndũ na ũla ũngĩ kwa kwĩtya ũekeo kuma kwa mwĩai wenyu, na kwa itu yĩla thooa wayo nĩ matu na nthĩ, yĩla yĩseũvĩw'e akĩi-ma-Ngai.-----

وَسَارِعُوْا اِلَى مَغْفِرَةٍ مِّنۢ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْاَرْضُۤ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِيْنَ ﴿٦٤﴾

135.Asu ala maumasya ĩvĩndanĩ ya ũthw'ii na ya ũkya, na ala masĩĩaa ũthatu na kũmaekaa andũ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ũseo;

الَّذِيْنَ يَنْفِقُوْنَ فِي السَّرَّاءِ وَالصَّرَّاءِ وَالْكٰظِمِيْنَ الْغَيْظِ وَالْعَافِيْنَ عَنِ النَّاسِ وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٦٥﴾

136.Na asu ala, yĩla meeka kĩko kĩthũku kana meevĩĩsya mo ene, mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwĩtya ũekeo wa naĩ syoo.....na nũũ ũla ũtonya kũekeaa naĩ ateo Ngai Mwene

وَالَّذِيْنَ اِذَا فَعَلُوْا فَاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوْا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللّٰهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوْبِهِمْ وَمَن يَغْفِرِ الذُّنُوْبَ اِلَّا اللّٰهُ عَسَآ وَاَلَمْ يُصِرُّوْا عَلٰى مَا فَعَلُوْا وَهُمْ يَعْلَمُوْنَ ﴿٦٦﴾

Vinya W'onthe? Na mŭikaendee
omwĩsĩ maŭndũ ala mo mekĩte..

137.Aa nĩmo ala ituvi yoo nĩ ũekeo
kuma kwa Mwĩai woo, na MĩŪnda ĩla
ĩvĩĩflaa mbũsĩ uungu wayo; vala nĩvo mo
makekalaa; na nĩ ĩtuvi ĩseo ata kwa asu
ala mathŭkŭmaa!

أُولَئِكَ جَزَاءُ هُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتُ جَنَّةٍ
مِّن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ
الْعَمِلِينَ ﴿١٣٧﴾

138.Vate nzika, kwaĩ syĩthĩlo nyingĩ ĩla
syaĩ mbee wenyu; kwa ũu angangai ĩŭlũ
wa nthĩ mwone ũndũ wathŭkĩte
mŭminŭkĩlyo wa asu ala
mamaw'ĩkĩthisye *athani* ta akengani.

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ
فَأَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Kulani, *ĩno* nĩ Otavany'a mŭtheu
kwa andũ, na ũtongoi na ũtao kwa akfi-
ma-Ngai.

هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٩﴾

140.Mŭikaleele, ona mŭikamake; na
inyw'ĩ vate nzika, mŭkeethwa na ũkĩlyo,
ethwa inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

وَلَا يَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمُ
مُّؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Ethwa inyw'ĩ nĩmŭkwatĩte ũkĩte ona
ŭmwe onamo alei nĩmaminĩte kŭkwata
ũkĩte ũilyĩ ota ũsu. Na mĩthenyanĩ ta
ĩsu, na matukũ ma mŭthemba ũũ ithyĩ
tŭmaetae katĩ wa andũ kwa mavinda me
kĩvathŭkany'o nĩkana *matonye kŭtaĩka*,
na nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kŭvathŭkany'a asu ala metĩkĩflaa
na atonye kwosa ngŭsĩ kuma katĩ
wenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndamendaa andũ mate alũngalu.

إِن نَسْنَسْكُم فِرْحٌ فَقَدْ مَتَّسَ الْقَوْمَ فِرْحٌ مِّثْلُهُ
وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَّأُولُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ
الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٤١﴾

142.Na kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe atonye kŭmathesya asu ala
metĩkĩflaa na kŭmaananga alei.

وَلِيَخَصَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَخَرِّقَ الْكُفْرَانَ ﴿١٤٢﴾

143.Inyw'ĩ mwĩsŭanfa kana nĩmŭkalika
ĩtunĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ

atambfite kUvathUkany'a asu ala kafī wenyu mokitaa *kwoondU wa nzā ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* na atambfite kUmaniya ala momfīlasya?

144. Na inyw'ī mweeliiflaa kīkw'U kīf mbee wa mUtakomanfite nakyo, yu nUndU nīmUkyonete mUminUkīlyonf, inyw'ī mUŪngeme ta mwī ovee vo.

LUKU 15

145. Na MŪamati nī MŪtŪmwa tU. Nfīw'o 'AtŪmwa onthe ala maī mbee wake nīmakw'ie. Ethwa Indī wē nŪnŪŪkw'a, kana oawe, mŪkakfa mŪsyoke na fīna na itiiinyo syenyu? Na ūla ūsyokaa fīna na itiiinyo syake nde ūthŪku ūkamwīka Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamatuva asu ala matŪngaa mŪvea.

146. Na vai thayŪ ūtonya kŪkw'a ateo kwa ūthei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ūtw'io wīna fīvinda yfītw'e. Na ūla ona wīva wendaa fītvi ya thayŪ ūŪ wa nthī fīno, Ithyf tŪkamŪnenga w'o; na ūla ona wīva wendaa fītvi ya thayŪ ūla ūkoka, vate nzika Ithyf tŪkamatuva ala mena mŪvea.

147. Na nīveethfītwe Athani aingf ala kafī woo mokitie nguthu nyingf sya aatfī moo.

جَهْدًا وَمِنْكُمْ وَيَعْلَمُ الضَّيِّقِينَ ④

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْا
عَذَابَ اللَّهِ فَقَدْ رَأَيْتَهُمْ وَأَنْتُمْ تُنظَرُونَ ④

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ
أَفَأَنْتُمْ تَأْتُونَ الْقِبْلَ أَنْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ
يَتَّقِ اللَّهَ عَلَى وَعْدِ اللَّهِ فَلَنْ نُضَاعِفَ لَهُ أَجْرًا
كَثِيرًا ④

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كَتَبْنَا
مُؤَجَّلَاتٍ وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا
وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا وَسَجَّزِي
الشُّكْرِينَ ④

وَكَايِنَ مِنْ بَيْتِي قَتَلَ مَعَهُ رِبِّيُونَ كَثِيرًا فَمَا
وَهَنُوا إِنَّمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا
وَمَا اسْتَكْبَرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الضَّيِّقِينَ ④

Mo mayaaleela nūnd0 wa ma0nd0 ala mamakwatie nzlanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona mayaafthwa me onzu, ona mayaafthīny'a mo ene mbee wa m0maitha. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mena ūmīsiyo.*¹

148.Na mo mayaaneena ndeto İndī maisye; 'Mwfai waitū, tūekeke ithyī mavītyo maitū na kūvīta kīthimo kw'itū nthīnī wa mwīkalo witū, na l0l0mīlīya matambya maitū na tūkeethwa ithyī t0l0 wa andū alei."

149. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamanengie İtuvi ya thayū wa nthī İno, na ota ūu İtuvi İseo mūno ya Nthī İla İngī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa ūseo.

LUKU 16

150.Inyw'ī ala mwītkīlīaa! Ethwa inyw'ī nīm0ūmew'a asu ala matetkīlīite, mo makatuma inyw'ī mūsyoka İtina na İtiinyo syenyu, na mūkeethwa na wasyo

151.Aiee, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūsūvī wenyu, na nī We Mūtetheesya Ula-Mūseo Vyū.

152.Ithyī tūkeekīa wia nthīnī wa ngoo syā asu ala matetkīlīite nūndū mamwīlananasya Ngai na atindany'a angī ala We ūtamatheesye mwīao. Ut0o woo

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَأَسْرِ أُمَّتَنَا فِي أَمْرِنَا وَتَبْتَ أقدَامَنَا وَأَنْصُرْنَا عَلَى
الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٥١﴾

قَاتِلُهُمُ اللَّهُ تَوَابَ الدُّنْيَا وَحَسَنَ تَوَابِ الْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا
يُرَدُّوكُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا حِسْرِينَ ﴿٥٣﴾

بَلَى اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ الْمَوْلِينَ ﴿٥٤﴾

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَمَأْوَهُمُ النَّارُ
وَأُولَئِكَ مَتَوَى الظَّالِمِينَ ﴿٥٥﴾

¹ * Ndeto 'Ribbiyun' yo Taly0lītwe ta nguthu sya aatīlī moo---- vate ngwatanio ya ūngai İla yīkwoneka ndetonī İno "Ribbiyun' İthyī twīetē kīosyo kya ūalyūlo ūngī na wa mwanya ta ūū:-- ūtee wa ūla wokitie ūtalo mūnene wa andū ma Ngai."

nĩ ūla Mwaki; na wĩkalo wa eki-ma-naĩ
nĩ mũthũku.

153. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika nĩwamũseũvĩsyẽ inyw'ĩ ūtĩanĩo Wake yĩla inyw'ĩ mwamatemangaa na kũmananga mo kwa ūthei Wake, kũvika yĩla, inyw'ĩ mwaleelile ūndũnĩ ūkonĩ wĩwi wenyu kwa Mwathani Mũtheu, *mũuo wĩthwe ĩũũ wake*, na mwambĩĩĩĩya kũkaananĩa katĩ wenyu ene, ĩũũ wa kĩeleelo kya w'o kya mwĩao ūũ na nĩmwaleile kũmwĩw'a ĩtina wa kũmũnenge inyw'ĩ wendi wa ngoo syenyu nthĩnĩ wa ūkĩlyo, We *nĩwawetangie ūtethyo Wake*. Katĩ wenyu vaĩ asu ala mendie thayũ wa nthĩ ĩno ya yu na katĩ wenyu ve ala mendie wa ĩla ĩngĩ. ĩndĩ We nĩwamumisye inyw'ĩ katĩ woo, nĩkana We atonye kũmũtata inyw'ĩ--- na vate nzika, We nũmũekeete inyw'ĩ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũlau kwa etĩkĩli.

154. Yĩla inyw'ĩ mwasebete na mũteũmũsisya ona ūmwe ĩtina o Mũtũmwa aimwĩta e mbee wenyu, ĩndĩ We nĩwamũnengie inyw'ĩ kyeve ĩũũ wa kyeve nĩkana mũikamew'ĩte kyeve maũndũ ala mwaaĩsyẽ kana ala mamũkwatie inyw'ĩ.

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحْسَبْتُمْ إِذْ ذُنُوبِكُمْ
عَلَىٰ إِذَا فُجِئْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِمَّا
بَعَثْنَا مَا نُرِيدُ مَا أَرْسَلْنَا مَا نَحْبُونَ وَنُكِرْتُمْ مِمَّا يُرِيدُ اللَّهُ
وَمِنْكُمْ مَن يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفْنَا عَنْهُمْ
لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ
عَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ ۝

إِذْ تُصِيدُونَ وَلَا تُلُون عَلَىٰ أَحَدٍ وَالرَّسُولُ
يَدْعُوكُمْ فِي أَخْرَجِكُمْ فَأَتَابَكُمْ عَمَّا بَعَثْتُمْ فَكَيْلًا
تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَا آصَابَكُمْ وَاللَّهُ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵĩsĩ nesa ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.*²

155. Na Indĩ, Itina wa kyeva We nŵatheeisye mŪuo ūlŪ wenyu – too ūla wamĩkwatie nguthu ĩmwe yenyu---oyĩla nguthu ĩla ĩngĩ yaĩ na wendĩ woo ene, makĩsŪanĩ naĩ ūlŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ta ūsŪanĩo wa ūtumanu. Mo maisye, 'Ithyĩ twĩ vandŪ waitŪ tūkwete ūvoonĩ ūŪ?' Asya, 'Usumbĩki w'onthe nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Mo nĩmavithaa ĩlĩkonĩ syoo maūndŪ ala matakumbŪlĩlaa we. Mo maasya, 'Takethwa ithyĩ twĩ vandŪ tŪŪngamĩe maūndŪnĩ aa, tŪyĩthwa twooafwe vaa.' Asya, 'Takethwa inyw'ĩ mwekalile mĩsyĩnĩ yenyu, vate nzika, ala meeyĩafwe kŪkita methwa maumaalile makathi vandŪ voo va kŪkwĩla nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŪeteūtwio Wake na nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kŪmatata maūndŪ ala maĩ nthĩnĩ wa ithŪi syenyu, na nĩkana We atonye kŪtheesya maūndŪ ala maĩ ngoonĩ syenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵĩsĩ nesa maūndŪ ala me ĩlĩkonĩ;

156. Asu menyu ala maalyŪlile mĩlongo yoo masyoka Itina, mŪthenya ūla nguthu

لَمَّا أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نَسًا أَفَلَا تَفْقَهُوا طَافِقَهُ فَمِنْكُمْ وَطَافِقَهُ قَدْ أَخَذْتَهُمْ أَنْفُسَهُمْ يَكْفُرُونَ يَا اللَّهُ غَيْرِ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةُ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنَّ الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ لَوْ كَانَتْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قَاتَلْنَا هَهُنَا هَذَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُبَيِّنَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّا

² *Mavinda amwe, ūtĩsyo wa wasyo mŪnene nŪvetangaa woo ūla waetiwe nĩ maūndŪ manini ala meekĩkie vu mbeenĩ. UndŪ ta ūsu nĩweekĩkie nthĩnĩ wa kaŪ wa Uuti, yĩla kĩkw'Ū kya MŪtŪmwa MŪamati mŪuo w'ĩthwe ūlŪ wake kyeew'Tkie, ūwetango ūsu nĩwanyaiĩkisye vyŪ mathĩna onthe ma kĩ-mūndŪ na wasyo ūla okiti ma Kĩsilamu maminĩte kwona. Na ĩndĩ ūvoo wa kŪlea kŪkw'a kwake nĩkwaalyŪlile mwĩkalo wa wasyo kwĩthwa kwĩfanĩwa kŪnene na ūtŪngi wa mŪvea.

ilī sya ita syakomanie, *kaū wa Uuti*, vate nzika, aī Satani ūla wamanthaa kūtuma mo matiūōka nūndū wa maūndū amwe moo. Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūminīte kūmaekea mo. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Mūmīīsyā.

اَسْتَرْلَهُمُ الشَّيْطَانُ يَبْعَثُ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا
 اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٤﴾

LUKU 17

157. Inyw'ī ala mwītkīflaa! Mūikethwe mūilyī ta asu ala metetkīflīte, na ala mamatavasya anaa--fthe moo yīla mekwanganga īōlū wa nthī kana yīla maendete kaūnī: 'Takethwa mo maī-vamwe naitū, mayīthwa makwie kana kūawa.' *Ūō nīw'o*, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atume melila ngoonī syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūnenganae thayū na nī We ūetae kīkw'ū, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa maūndū ala inyw'ī mwīkaa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا
 لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرُبًا
 كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ
 حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللَّهُ بِمَا
 تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥﴾

158. Na inyw'ī mwooawa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mwakw'a, vate nzika, ūekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei ikeethwa syī nzeo mbee kūvīta syīndū ila mo mombanasya.

وَلَيْنَ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتِمْتُمْ لِمَغْرَبٍ فَرِحَ
 اللَّهُ وَرَحْمَةً خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥﴾

159. Na ethwa inyw'ī nīmwakw'a kana kūawa, vate nzika, inyw'ī mūkoombanw'a vamwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَلَيْنَ مُتِمْتُمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تَجْتَمِعُونَ ﴿٦﴾

160. Na no ūndū wa tei mūnene wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we wīthīitwe wī mūseo kwoo, na kethwa we nīweethīitwe wī mūmū na wīna ngoo nyūmū, vate nzika, mo methwa manyaīkīe kuma vala we ūī. Kwa ūu,

فِيمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِمْ لَوَكُنْتَ قَوْلًا
 عَرِيطًا لَفُضِّقْنَا لَكَ بِذَلِكَ فَاغْفُ عَنْهُمْ
 وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ
 فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿٦﴾

maekke mo na Itya ūkeko kwoondū woo, na onana namo maūndūnī ala ma ūsumbiki; na yīla we watw'a, ĩndī ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala maiaa wīkwatyo woo nthīnī Wake.

161. Ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akaŭtethya we, vai ona ūmwe ūkaŭsinda; ĩndī We akŭtia we, ĩndī nŭŭ ūla wīvo ūtonya kŭŭtethya we ūtee Wake? Etīkīli ĩndī, nīmaie wīkwatyo woo nthīnī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

إِنْ يَنْصُرْكُمْ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِنْ يَتَّخِذْكُمْ
فَسِنَّ ذَٰلِكَ الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦١﴾

162. Na kŭitonyeka Mwathani kwīka ūndū ūte wa kŭīkīka, na ūla ona wīva wīkaa ūndū ūte wa kŭīkīka, akooka vamwe na ūndū ūsu ūla we ūtaīkīkaa nthīnī waw'o, Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo. Na kīla thayŭ ūkaīfwa vyŭ kwīanana nondū wīkīte; namo maikavīfwa.

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغْلِبَ وَمَنْ يَغْلِبْ يَأْتِ بِمَا
عَلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ تَمَرْتَوْفِي كُلِّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ
وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ﴿١٦٢﴾

163. We ūla ūatīāa ūtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndū ūmwe na we ūla wīyoseaa tthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe we-mwene na ūla wīkalo wake nī Ngiananī? Na w'o nī ūalŭko mŭthŭku!

أَفَمَنْ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ
وَمَا أُولَٰئِكَ جَهَنَّمَ وَبَسَّ النَّاصِيَةِ ﴿١٦٣﴾

164. Mo mena ivīla syīna kīvathŭkany'o sya mumo wā Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwonaa ūndū mo mekaa.

هُم دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِيْرِهِمْ بَالِغُونَ ﴿١٦٤﴾

165. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīte īnee tŭlŭ wa etīkīli kwa kŭmŭkīlya Mŭtŭmwa kuma katī woo ene, ūla ūmasomeaa mo Mīsoa Yake, na ūmatheasya mo na ūmamanyīasya mo

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا
مِنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَ
يُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ

Ivuku na UI; na mbee wa Ou, mo vate nzika, maI IvityoniI yI OtheiniI.

166.Kya0! YIla kyeva kyam0kwata inyw'I----- nenyu nIm0mekIte mo kyeva k0nd0 kwIiI kwa kyu---inyw'I mwaasya, 'KI kyumIte va?' Asya, 'kyumIte kaI wenyu ene.' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na 0tonyi I0l0 wa syInd0 syonthe.

167.Na kIla kyam0kwatie inyw'I, m0thenya 0la nguthu iIi sya ita syakomanie, ka0 wa Uuti kyaI kwoond0 wa mwIao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na vailyI 0u nIkana We atonye k0mavath0kany'a eIfkIi.

168.Na nIkana We atonye k0mavath0kany'a angangani. Na mo nImataviw'e, 'Ukai inyw'I m0kute nzIaniI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na siIai m0vith0ko wa amaitha.' Mo maisye, 'Takethwa ithyI nItweesi k0kita, ithyI vate nzika, twIthwa twam0atIte inyw'I.' Mo m0thenya 0su maI vakuvI m0no na 0lei mbee wa m0IkIfo. Mo nImaneena na makanyw'a moo ma0nd0 ala mataI ngooni syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI nesa ma0nd0 ala mo mavithaa.

169. Aa nImo maisye kwa anaa--Ithe moo, oyIla mo ene matiIte Iita, 'Takethwa mo nImatwIwie ithyI, mo mayIthwa moaawe na 0vy0.' Asya, 'IsiIfei kIkw'0 IndI kuma kwenyu ene ethwa mwImaw'o.'

170.M0ikas0aniIe kana ala moaIte wa 0vy0 nzIaniI ya Ngai Mwene Vinya

لَقَدْ ضَلِلْنَا قَبْلَ هَذَا قَدْ أَصَابَكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ قَوْلَهُمَا ۝

أَوَلَمْ نَكُنَّا أَصَابَكُمْ مُصِيبَةً قَدْ أَصَبْتُمْ قَوْلَهُمَا ۝
قُلْتُمْ أَنِّي هَذَا قَوْلٌ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ
اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَيُؤَذِّنُ اللَّهُ
وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ تَأَقَفُوا ۝ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا
فَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْعُوا آلَؤُا لَوْ نَقَمْتُمْ تِلْكَ
لَا اتَّبَعْتُمْهُمْ لَلْكَفْرَ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْكُمْ لِلْإِيمَانِ
يَقُولُونَ يَا قَوْمِ هَيْهَمُ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ۝

الَّذِينَ قَالُوا لِلَّذِينَ هُمْ وَقَعْدُوا لَوْ لَطَعْنَا مَا
قُولُوا قُلْ فَاذْرُوا عَن أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِن كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۝

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ
أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرَدُّونَ ۝

W'onthe, ta akw'0. Aice, me thay0, mbee wa Mw'ai woo, na n'fmanenetwe m'ith'inz'lo kuma Kwake,

171.Me atanu n'und0 wa ma'und0 ala Ngai Mwene Vinya W'onthe 0manengete mo katf wa mumo Wake; na maitana n'und0 wa asu ala matanamba k'ukwatana namo kuma Itina woo, n'und0 t'ul0 woo vaikethwa na wia, ona mo maikew'a kyeva.

فَوَجَّهْنَا بِمَا أَنهَمُ اللهُ مِنْ فَضْلِهِ وَيَتَّبِعُونَ وَالَّذِينَ
لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿٢٠﴾

172.Mo matan'faa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mumo Wake, na kw'fanana na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaekaa Ituvi ya et'f'k'li yae.

يَسْتَشِيرُونَ بِنِعْمَةِ مِنَ اللهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللهُ لَا يُفْسِدُ
أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١﴾

LUKU 18

173.Ta asu ala meet'kie w'itano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na M'ut'umwa Itina wa makwata 0kite----ala moo ta asu mekaa 0seo kwa 0l'ungalu na kw'ika 0l'ungalu makeethwa na Ituvi Inene;

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِقَوْلِ الرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ
الْقَرْحُ الَّذِينَ أَحْسَنُوا آمِنَهُمْ وَأَقْرَبُوا أَجْرَ عَظِيمٍ ﴿٢٢﴾

174.Asu ala and0 mamatavisye, 'Andu n'fman'usuk'fite inyw'I, kwa 0u, mak'fei mo; In'df 0u wongeleele m'uf'k'f'lo woo t'ul, namo maisye, Ula 0tw'fan'fe ithy'f n'f Ngai Mwene Vinya W'onthe, na n'f M'us'f'v'i-Ula-M'0seo Vy'0-We.

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ
فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللهُ
وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿٢٣﴾

175.Kwa 0u mo n'fmas'yokie mena Inee y'fna 0tonyi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na mumo m'wing'f, oy'f'la vai 0th'0ku wamak'it'f'fite mo; namo maaat'f'fe 0tanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe n'f Mw'ai wa W'ing'f'vo m'wing'f.

فَاتَّقَلَّبُوا بِنِعْمَةِ مِنَ اللهِ وَفَضْلٍ لَمْ يَمَسَّهُمْ سُوْءٌ
وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللهِ وَاللهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿٢٤﴾

176.No Satani tū Ūla Ūmateelemasya anyanyae make; kwa Ūu, mŪikamakīe mo Indī Ngfei Nyie, ethwa inyw'ī mwi etfīkīli.

إِنَّمَا إِلَهُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ
وَخَافُوا إِيَّانَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٦﴾

177.Na asu ala malikaa Ūleinī na mītŪkī maikakwīw'īthye kyeva we; vate nzika, mŪitonya kŪmwīka Ngai Mwene Vinya W'onthe naī kwa nzīa ona yīva. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa kŪmaaīa kīanda ona kīmwe nthīnī wa thayŪ Ūla Ūkīte; namo makeethwa na Ūsilīlo mwai.

وَلَا يَخْزِيكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَن يَصْرِفُوا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ الْآلَاءَ لِيَجْعَلَ لَهُمْ حَقًّا فِي
الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٥٧﴾

178.Vate nzika, asu ala mathooete Ūlei na thooa wa mŪīkīlo, maitonya kŪmwīka Ngai Mwene Vinya W'onthe ūthŪku ona vanini; namo makeethwa na Ūsilīlo wī woo.

إِنَّ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ لَن يَصْرِفُوا اللَّهَ
شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٨﴾

179.Na alei maikasŪanīe kana kŪmanenge īvinda Kwitū nī kŪseo kwoo, ūsyao wa kŪmanenge īvinda Kwitū nīkana mo mongeleke nthīnī wa naī tŪ; namo makeethwa na Ūsilīlo ūthīnasya.'

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ
إِنَّمَا نُثَبِّتُ لَهُمْ لِيَزِدُوا إِكْرَامًا وَلَهُمْ عَذَابٌ
مُّهِينٌ ﴿٥٩﴾

180.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamaeka etfīkīli mekale ūndŪ inyw'ī mŪilyī, kŪvika yīla We wamavathŪkanisye ala athŪku kuma kwa ala aseō. Ona Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaī amŪvuanīsyā inyw'ī maūndŪ ala matonekaa. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe anyuvaa kaī wa AtŪmwa Make Ūla We wendaa. Kwa Ūu, īfīkīlai Ngai Mwene Vinya W'onthe na AtŪmwa Make. Ethwa inyw'ī nīmwīfīkīlaa na kwīthwa alŪngalū, mŪkeethwa na ītuvi īnene.

مَا كَانَ اللَّهُ لِيُذَيِّقَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ
حَتَّىٰ يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْطِيَكُمْ
عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِيٰ مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ
فَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَسْتَعْمُوا فَلَمْ تُحْرَمُوا
عَذَابَهُ ﴿٦٠﴾

181.Na mo ala methfawa na Otoonu kwoondū wa syīndū ila manengetwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mumo Wake maikasūanīe ta nzeo kwoo aiee, nī nthūku kwoo.Isu meethfawa na ūtoonu nasyo ikooveewa ngingonī syoo ta kītheke Mūthenyanī wa Uthayūūkyo. Na ūtīlwa w'onthe wa matu na nthī, nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmanyaa nesa ūndū inyw'ī mwīkaa.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا أَنشَأَ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
هُوَ خَيْرًا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨١﴾

LUKU 19

182.Na vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīw'īte ūneeni wa mana wa asu ala maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ngya na ithyī twī athui.' 'Ithyī tūkaandīka ūndū mo maneenete na kūtata kwoo kwa kūmoaa Athani vate ūlūngalu; na Ithyī tūkasya, 'Samai inyw'ī ūsilīlo wa kūvya.'

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ قَوْدِيرٌ وَ
ذُنُوبُنَا أَعْيَاءٌ سَكَتْنَا مَا قَالُوا وَقَتَلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ
بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلًا دُفِعُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨٢﴾

183.Uu nūndū wa maūndū ala moko menyu matōngoisye kwīka mbee wenyu ene na U-w'ō nī kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ti mwīki-wa-naī ona vanini kwa athūkūmi Make.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَمٍ
لِلْعَالَمِينَ ﴿١٨٣﴾

184.Asu maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtwiyāīe ithyī tūikamwītkīle Mūtūmwa ona wīva ateo we atūetee nthembo īla īvīvaw'a na mwaki.' Asya, 'Atūmwa nīmaminīte kūvika mbee wakwa mena Syama ntheu vamwe na maūndū ala inyw'ī mūneenaa. Nīkī, īndī, inyw'ī mwamanthīe kūmoaa mo, ethwa inyw'ī mwī ma w'ō?

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ عَهْدَ إِلَيْنَا آلَا نُؤْمِنُ لِرَسُولٍ
حَتَّىٰ يَأْتِيَنَا بِقُرْآنٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ
رُسُلٌ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ كُفَرْتُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٤﴾

185.Na ethwa mo measya we nūūkengana, now'ō mataviw'e Athani ala maī mbee waku, ala mookie mena

وَإِنْ كَذَّبْتُمْ فَسَقْتُمْ كَذَّبْتُمْ فَسَقْتُمْ كَذَّبْتُمْ فَسَقْتُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٥﴾

Syama syĩ Otheinĩ na mavuku ma Ūĩ na Ivuku yĩmulikaa.

186.Kĩla thayũ Ūkasama kĩkw'ũ: Na inyw'ĩ mũkaĩvwa vyũ matuvi menyu mausĩe Mũthenya wa Uthayũũkyo tũ. Kwa Ūu, oũla ona wĩva Ūkavetangwa kũasa na Mwaki na aitw'ĩkĩthwa wa kũlika Itunĩ, nũminĩte kũvikĩĩa kĩleleelo kyake. Na thayũ wa nthĩ Ūno nĩ vathei na Ūtanu wa Ūkengani.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّا نَؤْفُونَ أَجْرَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُجِرَ عَنِ النَّارِ وَأُنْزِلَ إِلَيْهِ
مَقَدَّرًا فَاذْكُرْ مَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِنَّا لِلْأَعْيُنِ

187.Inyw'ĩ vate nzika mũkatatwa na mokwati menyu na mathayũ menyu na vate nzika inyw'ĩ mũkeew'a maũndũ maingĩ ma kũmũkita kuma kwa asu ala manengiwe Ivuku mbee wenyu na kuma kwa asu ala mamwĩfananasya Ngai na atindany'a. Indĩ inyw'ĩ mwoonany'a Ūlũmu na kwĩka Ūlũngalu, vate nzika, asu nĩ Ūndũ wa kĩthito kĩnene.

تَسْمُونَ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَسَمِعْتُمْ مِنَ الَّذِينَ
أَوْفُوا الْكُتُبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذًى
كَثِيرًا وَإِن تَصَدَّقُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ
الْأُمُورِ

188.Na lilikanai yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe woosie Ūtianĩo kuma kwa asu ala manengetwe Ivuku *Akyasya*. 'Inyw'ĩ mũkayĩmanyĩthany'a *Ivuku* yĩĩ kwa andũ na mũikayĩvitha.' Indĩ mo nĩmayĩkisye yo Ūtheka Ūtina wa inyunyu syoo, na mayĩkũany'a yo na thooa mũvũthũ. Kĩla mo mathooete nĩ kĩthũku.

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ
لِلنَّاسِ وَلَا كُفْرُونَهُ فَبَدَّلُوا بَرَاءةً سَاءَ لُطُوفِهِمْ
وَأَشْرَبُوا بِهٖ نَمِئًا قَلِيلًا فَبُغِضَ مَا يَشْرُونَ

189.Ndũkasũanĩe kana asu ala matanĩaa maũndũ ala mo mekĩte; na mendaa kũkathĩĩwa nũndũ wa maũndũ ala matekĩte kana mo nĩmavĩtũkĩte Ūsilĩlo. Mo makakwata Ūsilĩlo wĩ woo.

لَا تَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَنُجِرُوا أَن
يُحَدِّثُوا بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ فَلَا تَحْسِبْنَهُمْ بِمَقَارِفَةٍ مِن
الْعَذَابِ ۗ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

190.Na Ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ūtonyi Ūlũ wa syĩndũ syonthe.

وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ

LUKU 20

191. Nthĩĩ wa mŭmbĩlwe wa matu na nthĩĩ na mŭalyŏkĩlenĩĩ wa ŧtukŭ na mŭthenya ow'ŏ vena Syama kwa andŭ ala mena ŧmanyi;

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿١٩١﴾

192. Asu ala mamŭlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe maŭngeme, mailyĩ-nthĩĩ, na makomete na wea, na masŭanfaa ŧvoo wa mŭmbĩlwe wa matu na nthĩĩ: 'Mwĩai waitŭ, We ndŭsyŭmbĩte syĩndŭ ii mana, aiee, We wĩ Mŭtheu; tŭtangĩĩe ithyĩĩ Indĩĩ, kuma ŧsĩĩlonĩĩ wa Mwaki.

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩٢﴾

193. 'Mwĩai waitŭ, ŧla ona wĩva We ŧtumĩte alika Mwakinĩĩ, vate nzika, ŧsu nĩwe ŧmŭsonoketye. Na eki-ma-naĩ maikethwa na atetheesya.

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ، وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنَ أَنْصَارٍ ﴿١٩٣﴾

194. 'Mwĩai waitŭ, Ithyĩĩ nĩtŭmwĩw'ĩte Mwĩtani aitwĩta ithyĩĩ tŭlike mŭĩkĩlonĩĩ, 'Mwĩĩkĩlei inyw'ĩ Mwĩai wenyu, 'na ithyĩĩ nĩtwĩĩkĩĩte. Mwĩai waitŭ, tŭekee ithyĩĩ naĩ sitŭ, na tŭvetangĩĩe ithyĩĩ mothuku maitŭ, na nthĩĩĩ wa kĩkw'ŭ kitŭ, tŭtate ithyĩĩ vamwe na ala alŭngalu.

رَبَّنَا إِنَّا أَسْعَفْنَا مَنَاذِرًا يُتَذَكَّرُ لِلْإِيمَانِ أَنْ أَسْعَفْنَا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٤﴾

195. 'Mwĩai waitŭ, tŭnenge ithyĩĩ maŭndŭ ala We watwathĩte kwĩsĩla Atŭmwanĩ Maku; na ndŭkatŭsonokye ithyĩĩ nthĩĩĩ wa Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo. Vate nzika, We ndwanangaa wathani waku.

رَبَّنَا وَإِيمَانًا وَعَدْنَا عَلَىٰ رَسُولِكَ وَلَا تَخْزِنَا بِعَمَلِ الْفِتْنَةِ إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْوَعْدَ ﴿١٩٥﴾

196. Kwa ŧu, Mwĩai woo nĩwamasŭngĩie mboya syoo, akyasya, Nyie ndikaeka wĩa wa mŭthŭkŭmi ona ŧmwe kuma katĩ wenyu wae mana e mŭndŭŭme kana e mŭndŭmŭka. Inyw'ĩ mumiĩte nthĩĩĩ wa

فَأَسْجَبَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَابِدٍ وَتَعْمُرُونَ دَرَكًا أَوْ آخَرَ أَمْ لَمْ يُنَبِّئُوا بِالَّذِينَ

mündü na öla öngĩ. Kwa öu, asu, ala mathamĩte na malöngĩtw'e kuma mĩsyĩnĩ yoo, na makathĩnw'a nündü wa nzĩa Yakwa, na mokitĩte na moaftwe, vate nzika, Nyie ngamavetangĩa mothöku moo na ngatuma mo malika MĩÜndanĩ İla İvĩflaa tölüsĩ nthĩnĩ wayo---İtuvi kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na matuvi ala maseo vyü mena Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

197. Myangangĩle ya alei İöü wa nthĩ ndĩkaökenge we.

198. Nĩ ötandĩthyo münini na mÖkuvĩ na İndĩ İia-ya-Mwaki nĩyo ylkethwa wĩkalo woo. Nĩ vandü vathöku mÜno ata va köthöma!

199. İndĩ asu ala mamökĩaa Mwĩai woo makeethĩwa na MĩÜnda İla İvĩflaa tölüsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo makekalaa--- nĩ öthokyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kĩla kĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo mbee kwa ala alöngalu.

200. Na vate nzika, katĩ wa Andu-ma-İvuku mevo ala mamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maöndü ala matheetw'e kwenyu, na ala matheew'e kwoo, makĩnyivya mo ene mbee wa

هَاجِرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِنَا
وَقَاتِلُوا وَقَاتِلُوا لَأَكْفِرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَا نُدْخِلَنَّهُمْ
جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا لِمَنْ عِنْدَ
اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حَسَنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٧﴾

لَا يَغْرِبُكَ ثَقَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١٩٨﴾

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَنَسِ الْأَهَادِثُ ﴿١٩٩﴾

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ
اللَّهِ خَيْرٌ لِلْآبِرَادِ ﴿٢٠٠﴾

وَأَنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ
إِلَيْكُمْ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِمْ خَشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ

سُورَةُ النِّسَاءِ مَدِينَةُ

AL - NISAA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syítwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Úla Usúftwe ní Úlau, Usúftwe
ní tei.

2. Inyw'í andú! Múkŵei Mwŵai wenyu,
Úla wamúmbie inyw'í kuma múndúní
úmwé, na kuma vau níwoombie
múntindany'a wake, na kuma asu eŵi,
manyafŵka aúme aingŵi na iveti; na
múkŵei Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Úla syítwanŵi Yake múnyanyanaa múndú
na Úla úngŵi, na múkŵei We na *múno*
múno kúnege ndúú sya múkautŵi ndafa.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
núsyafŵsyaa íúlu wenyu.

3. Na nengei ndiwa syíndú syasyo, na
múikakúany'e syíndú nzeo na nthúku,
ona múikaŵsanŵsyé syíndú syasyo
vamwe na syíndú syenyu ene. Vate
nzika, *Isu* ní naŵi nene.

4. Na ethwa inyw'í mwí ngwatanío
nímúúkŵa kana nímútonya kúlea kwŵka
úlungalu íúlu wa maúndú makonŵi ndiwa
ítina wa kaú *wathela*, Indŵi twaai iveti ila
múkwenda ilŵi, kana itatú kana inya. Na
ethwa nímúúkŵa kana múitonya kúsyŵka
nesa na úlungalu, Indŵi twaai o *kímwe tó*
kana ila moko menuyu ma aúme
maúngamŵe. *Isu* níyo Nzŵa íla nguvŵi vyú
kwenyu ya kwŵvathana na Úla úte
úlungalu.

5. Na inengei iveti ngaasya syasyo kwa
kwenda. Indŵi syo kwa kwenda kwasyo,
syamúekea kíndú nthŵnŵi wayo, Indŵi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ
وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا
وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ②

وَأَتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا الْحَيْثُ بِالْيَتِيمِ
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ إِنَّهُ كَانَ حُزْبًا
كَبِيرًا ③

وَأَنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَقْضُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَاكْفُوا مَا طَابَ
لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مِنْهُ وَتِلْكَ وَرِثَةٌ فَإِنْ خِفْتُمْ
أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةٌ أَوْ مَمْلُوكَةٌ أَوْ مَلَكَتُكُمْ ذَٰلِكَ
أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ④

وَأَتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً فَإِنْ طِبْنَ لَكُمْ
عَنْ شَيْءٍ فَإِنَّهُنَّ نَفْسًا فَعَلُوهُ هَتِفًا مَرِيئًا ⑤

kItanlei ta kIndu kya kwendeesya na kyaflu.

6.Muikanengane UOngamfi wa Othwii wenyu Ula Ngai Mwene Vinya W'onthe Usevitye kwoondU wenyu ta syIndU sya kUmOtwiika inyw'I, kwa ala mena ilfko nthuku itatonya kUOngamfa nesa. Kwa Ou manengei mo Ifu, na mavw'Ikei ngUa nesa na neenai namo na Oneeni mUseo. 1*2

وَلَا تُوْتُوا السُّفَهَاءَ اَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللهُ لَكُمْ قِيَمًا وَارزُقُوهُمْ فِيهَا وَاَسْوَهُمْ وَاَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿١٠﴾

7.Na Utatei Omanyi wa ndiwa kUvika ivikIfe UkUu wa kUtwaana; na IndI mwoona syIna kIfiko kIane kUtw'a kUseo, IndI inengei syIndU syasyo; na mUikaye syIndU syasyo na mItOkI mUthaIte na wanango itaneana. Na Ula mUthwii nIesiIfe; na Ula ngya, nIaye syIndU nesa kwIlanana na mIao. Na yIla inyw'I mOkwinenge syo ndiwa syIndU syasyo, IndI Itai ngUsI mbee wasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIlanIe ta MUtali.

وَابْتَلُوا الْيَتَامَى حَتَّىٰ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ آنَسْتُمْ مِنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوا اَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَا إِسْرَافًا وَبِدَارًا أَنْ يَكْبَرُوا وَاَمِنْ كَانَ عِنْدَ كُلِّ مَسْكِينٍ مَوْنٌ وَامِنْ كَانَ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ اِلَيْهِمْ اَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَاَلَمْ يَجْعَلِ اللهُ لِلنَّاسِ عِلْمًا

8.Kwa aUme ve kIanda katI wa syIndU ila asyai na ndUu sya mOkautI matiaa: na

الرجال نوبيت مما ترك الوالدين والأقربون وللنساء نصيب مما ترك الوالدين والأقربون مما قل منه ولاكن نوبيتا قلوبنا

1 Vaa wanda nOtaVItw'e w'onthe vamwe, oyIla Othwii Usu OUwetwa ti wa mbaI yonthe IndI nI wa ndiwa ila Otalo wasyo wongelekaa mOno Itina wa makaU. NIkwIsIkIwe nesa kana Othwii wa nthI nUtOmIkaa nthInI wa maUndU ma mwanya. Ethwa mbaI yonthe ndfOsOvfa Othw'ii ta Usu, na iiOtia OsOvfonI wa syana nini vyU itena Omanyi na itatonya kOsOvfa Othwii wasyo na kIfiko; Ou nUtumaa Othwii wa nthI yonthe Okitwa. KOmIna OndU OU IndI, mbaI nItavItw'e yI yonthe na Ikanengwe Utonyi wa kUOngamfa na UsUvfi mUseo wa Othwii Usu ta wayo. KUu ti kwasya kana ndiwa isu iikanengwe UtIwa wasyo kana kUvenwa w'o, IndI nI kwa Ivinda. MUsoa wa 11 nOuthesya nesa 1010 wa OndU OU

iveti nasyo syfina klanda kya syfndu ila asyai na ndu00 sya mu0kauti matiaa ota 00, syi nini na syi nyingi-----ni klanda kftw'e.

9.Na yila andu ala ang'i ma ndu00 sya mu0kauti na ndiwa na ngya syivo ivinda ya ku0aanw'a kwa Otiwa; manengei khd0 kuma syfnduni isu na neenai namo na ndeto sya useo.

10.Na asu nfmam0kfe Ngai ala, ethwa nfmatonya kutia syana syoo mbonzu, ene ala methwa mena wia I0I0 woo. Kwa 0u, mo nfmam0kfe Ngai Mwene Vinya W'onthe na nfmanceene ndeto Ila ya w'o.

11.Vate nzika, mo ala mfsaa syfndu sya ndiwa na nzla fte ndungalu, mo mamelasya mwaki mavuni moo tu; na makavya nthini wa Mwaki wakene.

LUKU 2

12.Ngai Mwene Vinya W'onthe amwlyafaa inyw'i I0I0 wa syana syenyu;: m0ndu00me akakwata klanda klana 0ndu 0mwe na kya iveti ili; Ind'i ethwa ni iveti nthei tu nyingi mbee wa ili, Ind'i syo ikakwata ilungu ili kat'i wa itatu 2/3 ya syfndu ila 0la m0kw'0 0tilite; na ethwa ve kfmwe, kyo ki nyunzu 1/2. Na asyai make kila 0mwe nanengwe kflungu kfmwe kat'i wa thanthatu 1/6 kya 0tiwa, ethwa e kana; Ind'i ethwa nde kana, na n'we m0tiwa wa asyai make, Ind'i nyinyia wake akakwata kflungu kfmwe kat'i wa itatu 1/3; na ethwa ena anaa nyinyia na estu a nyinyia, Ind'i nyinyia wake akakwata kflungu kfmwe

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُو الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينُ فَأَرْضُوهُمْ مِنِّهٖ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿١٠﴾

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكَوْا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَنْتُمْ كَاٰفِرُوْنَ عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿١١﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٢﴾

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ الْاُنثٰى ۗ لِلذَّكَرِ الْوَسِيَّةُ وَلِلْاُنثٰى النِّسَابُ ۗ وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّسَابُ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشُّرْبُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ ۗ وَلِأُمَّةٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَةُ أَبَوَيْهِ فَإِغْرَاهِ الشُّكُ ۗ وَإِن كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِإِخْوَتِهِ الشُّرْبُ مِمَّا تَرَكَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ ۗ يُوْصِي بِهَا أُوْدُنُهُ أَبَاؤُهُمْ وَأَبْنَاؤُهُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلَيْنَا حَكِيمًا ﴿١٣﴾

katī wa thanthatū 1/6, Itina wa kŭIva kŭlai kŭla kŭthwa kŭ vo kana thiī. Maaŭthe menyu na syana syenyu, inyw'ī mŭtiŭsŭ ala me vakuvŭ mŭno nenyu kwa kŭmŭuna. ūtwio ūŭ wa kwia ianda nŭ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ ūmanyi-W'onthe, MŭI.

13. Nenyu mŭkakwata nyunzu ya syŭndŭ ila iveti syenyu syatia, ethwa syo itiŭ kana; ŭndŭ ethwa syŭ kana, ŭndŭ inyw'ī mŭkakwata kŭlungu kŭmwe katŭ wa inya ¼ katŭ wa ila syatia, Itina wa kŭŭva ūtiŭwa ūla syŭthwa syeeyŭie na thiŭ. Nasyo ikakwata kŭlungu kŭmwe katŭ wa inya ¼ kya syŭndŭ ila inyw'ī mwatia, ethwa mŭi kana; ŭndŭ ethwa mwŭna kana, ŭndŭ syo ikakwata kŭlungu kŭmwe katŭ wa nyaanya kya syŭndŭ ila mwatia, Itina wa kŭŭva ūtiŭwa w'onthe ūla mwŭthwa mŭtiŭte kana kŭŭva thiŭ. Na ethwa ve mŭndŭŭme kana mŭndŭmŭka ūla ūtiŭwa wake ūkŭaanw'a na we nde mŭsyai kana kana, na we ena mwanaa nyinyia na mwŭŭtu wa nyinyia, ŭndŭ kŭla ūmwe woo akakwata kŭlungu kŭmwe katŭ wa thanthatū. ŭndŭ ethwa mo nŭ aingŭ mbee wa ūu, ŭndŭ mo makeethwa na ianda ianene nthŭnŭ wa kŭlungu kŭmwe katŭ wa itatŭ; Itina wa kŭŭva ūtiŭwa ūla ūngŭ ona wŭva na thiŭ, Vate kŭleleelo kŭmŭthŭny'a mŭndŭ ona ūmwe. ūŭ nŭ wŭyŭlai kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ ūmanyi-W'onthe, Mŭmŭŭsya.

14. Ino nŭ mŭvaka ŭla yiŭwe nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe; na oŭla ūmwŭw'aa Ngai Mwene Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, We

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ
وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ النِّصْفُ مِمَّا تَرَكَنَّ
مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِنَّ يُوصِينَ بِهِنَّ أَوْ دِينَ وَلَهُنَّ النِّصْفُ
مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ
فَلَهُنَّ الشُّنُّ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِنَّ تَوْصُونَ
بِهِنَّ أَوْ دِينَ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوْ امْرَأَةً
وَلَهُ أَوْ أَحْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِمَّهَا الشُّنُّ فَإِنْ
كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلثِ مِنْ
بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوصَى بِهِنَّ أَوْ دِينَ غَيْرَ مَصَاحِقَ وَصِيَّتِهِ
قَوْلَ اللَّهِ وَاللَّهُ طَلِيمٌ حَلِيمٌ ۝

ذَلِكَ حَدُّوهُ اللَّهُ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ
جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
ذَلِكَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ۝

akatuma we alika nthĩnĩ wa MĩŌnda ĩla ĩvĩĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo; vo nĩvo mo makekalaa; na Ūsu nĩ Ūtanu mŪnene.

15.Na Ūla ona wĩva Ūtamwĩw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa Wake, na kŪmĩkĩla mĩvaka Yake, We akatuma alika nthĩnĩ wa Mwaki; vo nĩvo we Ūkekalaa; na we akeethwa na Ūsilĩlo wa kŪthĩny'a.

وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ
نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٥﴾

LUKU 3

16.Na ĩla katĩ wa ĩveti syenyu syĩna ĩvĩtyo ya Ūlaalai-----ĩtai ngŪsĩ ĩnya ĩŌlŌ wasyo kuma katĩ wenyu na syakŪsĩla, ĩsilĩlei ĩndĩ nthĩnĩ wa nyŪmba kŪvika yĩla kĩkw'Ū kĩkaĩvikĩla syo kana Ngai Mwene Vinya W'onthe aivingũfe nzĩa.

وَالَّذِي يَأْتِيَنَّكَ الْفَاحِشَةُ مِنْ نِسَائِكَ فَاسْتَشْهِدُوا
عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً فَمِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسَكُوهُنَّ
فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَقَّعَنَّ الْمَوْتَ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ
لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٦﴾

17.Na ethwa aũme eĩĩ mena ĩvĩtyo yu, masĩĩlei onthe eĩĩ. Na ethwa mo nĩmeelila na kŪseũv'ya, ĩndĩ ekanai namo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ūla-Ūsyokeaa andũ Kaingĩ ena Ūuu na Ausũtwe nĩ tei.

وَالَّذِينَ يَأْتِيَنَّهَا مِنْكُمْ فَادْوَعْنَهَا فَاِنْ نَابَا وَاصْرَعَا
فَأَغْرَضُوا عَنْهَا اِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٧﴾

18.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe eyũmbanasya kwĩĩkĩla wĩlilo wa ala tũ mekaa naĩ kwa kũlea kũmanya na kwĩlila mĩtũkĩ ĩtina wa Ūu. Aa nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūmelekelaa na tei; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ūmanyi-W'onthe, Mũĩ.

اِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ
ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ وَبِئْسَ حَكِيمًا ﴿١٨﴾

19.Vai kwĩĩkĩlwa kwa wĩliio kwa asu ala maendeeaa na kwĩka naĩ kũvika, yĩla kĩkw'Ū kĩmũvikĩlaa Ūmwe woo, we aasya, 'Nyie nĩngwĩlila yu,' kana asu

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا
حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ اللَّهَ وَ لَآ
الَّذِينَ يَتُوبُونَ وَهُمْ كَقَارِءٍ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا

ala makusaa me alei. Aa nimo ala Ithyf
tUmaseUvIsye Usifllo wI woo.

لَهُمْ عَدَا بَا أَلَيْمًا ﴿١٩﴾

20. Inyw'I ala mwItfkIlaa! Ti kwItfkIlye
kwenyu kUsyosa iveti ta UtIwa syo
itekwenda; ona mUyallItwe nI kwivingIa
kwa mavItyo nIkana mUtonye kwosa
syIndU imwe katI wa ila inyw'I
mwinengete syo, ateo syIna UtHoku wI
UtheinI; na Ikalai nasyo kwa Useo, na
ethwa mUoUesyenda, nIvatonyeka inyw'I
mUkalea kwenda kIndU kIla nthInI
wakyo Ngai Mwene Vinya W'onthe
wIkItte Useo mwingI.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَجْعَلْ لَكُمْ أَنْ تَرْتُوا إِلَهُكُمْ كُرْهًا
وَلَا تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْنَهُنَّ
إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ وَعَالِمَةٌ بِالْمَعْرُوفِ
فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ
فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿٢٠﴾

21. Na ethwa inyw'I nImOkwenda kwosa
kIveti kImwe vandU va kIngI, na kImwe
katI wasyo nImOkInengete kInandU,
mUikose kIndU kuma vo. Inyw'I
mUkakyosa na kUkengana na naI
yIyonanItye?

وَأَنْ أَرْتُمْ أَسْتَبْدَالِ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ لَوْ
أَتَيْتُمْ أَحَدَهُنَّ فَنَطَرًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا
أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿٢١﴾

22. Na inyw'I mUtonya ata kUkyosa
kIndU oyIla kIla Umwe wenyu ethIawa
eweka atena Ula UngI, nasyo iveti
nIsyosete Utianfo wI vinya. kuma
kwenyu?

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ
وَآخَذْتُمْ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢٢﴾

23. Na mUikatwae iveti ila maaItthe
menyu matwaie, ateo maUndU ala
maminie kUvIta. NI kIndU kyathe na kya
Utthatyo na nI nzfa nthUku.

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٣﴾

LUKU 4

24. Inyw'I nImUvatItwe maanyinyia
menyu, na eItu menyu, na eItu-a-nyinyia
menyu, na eItu a nyinyia ma maaItthe
menyu, na eItu anyinyia ma maa-nyinyia
menyu, na eItu ma anaa nyinyia menyu,
na eItu ma eItu - a - nyinyia menyu, na

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَوَّمَاتُكُمْ
وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمْ

eftu ma iveti ila syamwongisye inyw'I, na eftu ma maaſthe menyu, na maa-ninyinia ma iveti syenyu, na eftu ma maaſthe menyu, na eftu ma iveti ila mŭkomete nasyo -----Indſi ethwa mŭkomete nasyo, vaikethwa naſ ũlũ wenyu----na iveti sya syana syenyu, ila syumſte inyunyunſi syenyu; na nſkŭvatanſtwe kŭtwaa eftu eſſi *masyaanſw'e* ateo maŭndũ ala mavſtŭku; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nſ Mŭekanſi - Mũno Vyũ, Usũſtwe nſ tei.

25. Na *inyw'I nſmŭvatſtwe* iveti ila ndwae, ateo ila moko menyu ma aũme maũgamſe. Ŭu nſw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmwſyſaſe inyw'I. Na nſmwſtkſlſtwe kŭtwaa iveti ila ingſi ũtee wa isu, nſkana mwimanthe syo na syſndũ syenyu, mŭkitwaa nesa mŭte kwſka ũlaalai. Na kwoondũ wa ũtandſthyo ũla mŭkwataa kuma kwasyo, inengei ngaasya syasyo, ũla ſtw'ſtwe, ona vaikethwa ũthŭku kwenyu kaſi wa syſndũ ila mwſw'anſte, ſtina wa kumya *ngaasya* ũla ſtw'ſtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nſ ũmanyi-W'onthe, Mũſi.

26. Na ũla ona wſwa ũtatonya kŭtwaa iveti nthasye, mbſtkſli *we nſatwae* ila moko menyu ma aũme maũgamſe, ta athŭkũmi ma mŭsyſi ala meſtkſlſte. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nſwſſi mŭtkſto wenyu nesa vyũ; inyw'I *inyw'onthe* mumſte mŭndũnſi o ũmwe; kwa ũu, itwaaei mŭnengetwe ũthei nſ eſaſi masyo na inengei ngaasya syasyo kwſanana na ũla ũseo, syo syſi ntheu, itekwſka ũlaalai, kana ila syſna ndũsyo sya kſmbithſi. Na ethwa, syſna ũlaalai

الَّتِي ارَّضَعْتُمْ وَاخْوَانَكُمْ مِنَ الرِّضَاعَةِ وَمَهَّتْ
نِسَائِكُمْ وَرَبَائِكُمُ الَّتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمْ
الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا
جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلَ أَبْنَائِكُمُ الَّذِينَ مِنْ
أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ
سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٥﴾

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَعَلَىٰ لَكُمْ مَّا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ
تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ مِمَّا
اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَأُولَٰئِهِنَّ أَجُورُهُنَّ فَرِيضَةٌ
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيهَا تَرَضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَدَنِ الرَّبِيضَةِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٦٥﴾

وَمَنْ لَمْ يَسْطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكِحَ الْمُحْصَنَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ فَيَنْتَهِنَّ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَتَبْتَغُوا
بِأَمْوَالِكُمْ مِنْ بَدَنِ الرَّبِيضَةِ بَعْضُكُمْ مِنْ
بَعْضٍ فَإِنَّكَوَهُنَّ بِأَذْنِ أَهْلِهِنَّ وَأُولَٰئِهِنَّ
أَجُورُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ
وَلَا مُتَّحِدَاتٍ أَخْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَيْنَ فَإِنَّ أُمَّتَيْنِ

Itina wa kŭtwawa, syo ikeethwa na nyunzu ya ūsilŭlo ūla umŭtw'e kwa iveti ila syina ūthasyo. Na ūu nŭ kwa ūla we katŭ wenyu ūnŭŭkŭfa ndakese kwŭka naŭ. Na kwŭsiŭŭla inyw'ŭ-ene nŭ ūseo mŭno kwenyu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭi Mŭno Vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

بِقَاسَةِ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفَ مَا عَلَى الذَّخَنَاتِ مِنَ
الْعَدَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ
تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ٤

LUKU 5

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmŭtheesya inyw'ŭ, na kŭmŭtongoesya inyw'ŭ nzŭanŭi sya asu ala maŭ mbee wenyu; na kŭmwelekelala inyw'ŭ na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ ūmanyi-W'onthe, Mŭŭ.

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذَيِّبَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ٥

28.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭmwŭthiŭŭla inyw'ŭ ena tei, ŭndŭ asu ala maatŭŭaa mawendi moo mathŭku mendaa inyw'ŭ mwelelŭke vaasa.

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ
الشَّهَوَاتِ أَنْ تَبْسُتُوا مِيلًا عَظِيمًا ٦

29.Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŭvŭthya mŭio wenyu, nŭndŭ mŭndŭ ombŭtwe e mwonzu.

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وَخُلِقَ الْإِنْسَانُ مِثْقَالَ
رَيْبٍ ٧

30.Inyw'ŭ ala mwŭŭkŭŭlaa! Mŭikaŭsanŭe syŭndŭ syenyu katŭ wenyu ene na nzŭa nthyoeku, ateo ila inyw'ŭ mŭŭkwata na ūtandŭthya vamwe na mwŭw'ano kwa kwŭw'ana inyw'ŭ ene; na mŭikeyŭae inyw'ŭ ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mwene-Tei kwenyu.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ رِضَىٰ مِنْكُمْ
وَلَا تَقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ٨

31.Na ūla ona wŭva wŭkaa ūu kwa nzŭa ya ūtŭli-wa-mŭŭao na ūte ūlŭngalu, Ithyŭ tŭkamwŭkya Mwakinŭ; na ūu nŭ ūvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصَلِّيُ
كَأَنَّهُ كَانَ عَلَىٰ اللَّهِ سَيِّئًا ٩

32. Ethwa inyw’i nĩmũkwĩvathana na syĩndũ ila nthũku vyũ ila inyw’i mũvafĩtwe, Ithĩ tũkavetanga mothũku ala *manini* kuma kwenyu, na kũmwĩtkĩlya inyw’i vandũ va ndaĩa nene.

إِنْ تَحْتَبِدُوا كِبَارَ مَا تَنْهَوْنَ عَنْهُ تَكْفِرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَنُدْخِلْكُمْ مَدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣٢﴾

33. Na mũikasyĩw’te kĩw’ũ syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W’ontho ũmanengege amwe menyu kũvĩta ala angĩ. Aũme makeethwa na kĩanda kya syĩndũ ila mo mamanthĩte na iveti kĩanda kya syĩndũ ila syo imanthĩte. Na mwĩtvei Ngai Mwene Vinya W’ontho mumo Wake, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’ontho ena ũmanyi mwĩfanũ wa syĩndũ syontho.

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ
لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا
كَسَبْنَ وَاسْأَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّا اللَّهُ كَان
يُحِبُّ شَيْءٌ عَلِيمًا ﴿٣٣﴾

34. Na kĩa ũmwe Ithĩ nĩtũmũnyuvĩte atĩwa ma syĩndũ ila asyai na ndũũ sya mũkautĩ matiaa, na *ota ũu* ala matieny’e nenyu kwa nzĩla ya kũĩsana kĩthitũ. Kwa ũu manengei kĩanda kyoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’ontho nũsyaĩsyaa ĩũũ wa syĩndũ syontho.

وَالرِّجَالُ حَسَبُوا مَالًا وَمَا تَرَكَ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبُونَ
وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتَوْهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّا
اللَّهُ كَان عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٤﴾

LUKU 6

35. Aũme nĩ asũvĩ ma iveti nũndũ Ngai Mwene Vinya W’ontho nũmatonyethetye amwe moo kũvĩta ala angĩ, na nũndũ mo *aũme* nĩmaumasya syĩndũ syoo. Kwa ũu iveti ila ndũngalu *nĩ ila* mbĩw’i, na isũvĩaa syĩmbithĩ *sya aũme masyo* kwa ũsũvĩo wa Ngai Mwene Vinya W’ontho. Na isu *kwa* ila inyw’i mwĩna w’ia ngalĩ yasyo nũndũ wa wau wa matũ, itaei syo na itiei syĩsyoka mokomonĩ masyo, na isilĩlei. Na ĩndĩ ethwa syo nĩsyamwĩw’a inyw’i, ĩndĩ

الرِّجَالُ قَوْمُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضُهُمْ
عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَإِذَا ضَلَّحْتُ
فَبِتَّتْ حَفِظْتُ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي تَخَافُونَ
نُشُوزَهُنَّ فِعْظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ
وَاصْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْتُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ
سَبِيلًا إِنَّا اللَّهُ كَان عَلَيْنَا كَبِيرًا ﴿٣٥﴾

mũikaimanthĩe nzĩa *nthoku*. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-ĩũũũ, Mũnene.

36.Na ethwa inyw'ĩ mwĩna w'ia ĩũũũ wa kĩthokoo katĩ woo, ĩndĩ nyuvai mwĩw'anĩthya ũmwe ngalĩ ya mũndũũme na mwĩw'anĩthya ũmwe ngalĩ ya kĩveti. Ethwa i nguthu syelf nikwenda wĩw'anĩthyo, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katĩ woo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ũmanyi-W'onthe, Usyafĩsya-W'onthe.^{1*}

37.Na mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mũikakĩanany'e kĩndũ ona kĩva Nake We, na *mony'ei* moseo asyai menu, na andũ ma ndũũ sya mũkautĩ, na ndiwa na ngya, na mũtũi ũla mwĩ ũko, na mũtũi ũla mũeni, na mũnyanyau ũla wĩ vakuvĩ ngalĩ i *yaku*, na mũendi-wa-kyalo, na asu ala moko menu ma aũme mamaũngamĩe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala me ngũũũ na mekathĩĩaa,

38.Ala atoonu na meylalaa andũ kwĩthwa me atoonu, na kũvitha kĩa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengete mo katĩ wa mumo Wake, Na Ithĩ nĩtũseũvĩtye ũsilĩlo ũnyamaasya kwoondũ wa alei,

39.Na asu ala maumasya ũthw'ii woo, nĩkana moneke nĩ andũ, na matamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa MũminOkĩlyo. Na ũla ona wĩva Satani ũkethwa e

وَأَنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَأَبْشُرُوا حَكْمًا وَصِن
أَهْلِهِ وَحَكْمًا مِنْ أَهْلِهِمَا إِنَّ يُرِيدَ إِصْلَاحًا يُوَفِّي
اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٦﴾

وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ
إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسُّكَّانِ وَالْجَارِ
ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ
وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَأَلْبَسُ
مَنْ كَانَ مُخْتَلِفًا فَخُورًا ﴿٣٧﴾

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَخْلِ وَيَكْتُمُونَ
مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا
مُهِينًا ﴿٣٨﴾

وَالَّذِينَ يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِيقًا النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا
فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٩﴾

¹ *Twĩsũanĩfa kana ndeto "ew'anĩthya" ti ya vata nũndũ "pronoun" 'mo' nĩtonya ota ũũ kũweta nguthu ĩla syĩftwe.

mOnyanyaе we nalilikane kana we nI
mOnyanyaе m0th0ku.

40.Na mo methIwa makwatiwe nI
Oth0ku mwa0, kethwa nImamwIfkIfIte
Ngai Mwene Vinya W'onthe na
M0thenya wa M0min0kIfIyo, na kumya
kafI wa kIfIa Ngai Mwene Vinya
W'onthe wamanengete mo? Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe n0mesI mo nesa
vy0.

وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَانْفَقُوا
وَمَا ذَرَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ۝

41.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndamwIkaa m0nd0 ona Umwe
naI ona ya 0ito wa kaveke kanini. Na
ethwa ve kIfko kIfseo, We n0kingIvasya
kyo na k0nengane kuma Kwake-Mwene
Ituvi Inene.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِن تَكَ حَسَنَةً
يُضْعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ۝

42.Na kUkeethwa ata kwoo, yIfIa IthyI
t0kaete ng0sI kuma kIfIa nguthu ya and0,
na t0kak0ete we kwIfthwa ng0sI I0I0 wa
aa!

تَكْلِفَ إِذَا جُنَّا مِنْ كُلِّ مَسْجِدٍ مَشْهُدٍ وَجُنَّا بِكَ
عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِدًا ۝ طه

43.M0thenya 0su, asu ala maleile
kwIfkIfIa na maleile kUmwIw'a
M0t0mwa, mo makenda takethwa nthI
nIfyananw'a I0I0 woo, na mo
maikatonya k0m0vitha Ngai Mwene
Vinya W'onthe kIfnd0.

يُؤْمِدُ يُؤَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصُوا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّى
بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ۝

LUKU 7

44.Inyw'I ala mwIfkIfIlaa!
M0ikamIfhengee Mboya yIfIa m0tena
kIfIko kIfanfu, ok0vika m0manyе vy0

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَانْتُمْ سُكَارَى
عَلَىٰ تَلْمِذِكُمْ أَوْ تَمْلِكُونَ مَا قَدَرْتُمْ وَلَا جُنُبًا إِلَّا بِغَيْرِ سَبِيلٍ

Ondú mOkwasya, ona kana ylla mwí *Dvuku*, ^{2*} ateo ylla mOendete kyalo nzfaní, mwí kOndú kUasa okUvika mwíthwe mUthambífte. Na ethwa mwí awau kana mwí kyaloní *mUte atheu*, kana ethwa Umwe wenyu auma kyooní kana nfmOkiiifte iveti na mUilea kwona kIw'U, Indí Ivakei inyw'I ene mUthanga Ula mUtheu *kUtayamamu* na vakai mothyU menyu na moko menyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We Mwene-Uuu Mwingí, MÜekanfi MÜno VyU.

45. We noÜmesí amwe ma asu ala manengiwe kílungu kya Ivuku? Mo mathooaa Ivityo na mendaa kana inyw'I ota Ou mwasye nzla.

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜmesí nesa mÜno amaita menyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwfaníe kwíthwa ta MÜnyanya, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwfaníe kwíthwa ta MÜtetheesya.

47. Ve amwe katí wa Ayuti ala maalyÜlaa ndeto kuma vandU vasyo vala *vaññe*, namo maasya, 'Ithyí nIwíw'aa na nftÜleaa,' na we Iw'a Utekwíka,' na maasya, 'Laainaa kwa kÜmfalyÜla na nfmí syoo kwílanana na *OndU wí nthñí wa ilko* syoo makímantha kÜkita na MÜtkíto. Na takethwa mo mañtye, 'Ithyí nIwíw'aa na nftwíwíflaa,' na we Iw'a'

² *Üneeni 00 "Üvuku" ti mUtheu. Ndeto Ino ya KÍalavu "Junuban" Iwetetwe TIOI wa mÜndÜ Itina wa kÜkoma na mÜndÜ mÜka kana Itina wa kÜkílya ona Utakomete na mÜndÜ mÜka. Nthñí na maÜndÜ ta asu kÜthamba nI kÍndÜ kya vata mÜno mbee wa kÜthi kÜvoya.

عَلَيْكُمْ تَغْتَابُونَ وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُشْرِكُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضَلُّوا السَّبِيلَ ۝

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا ۖ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا ۝

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهَا وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْتَ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَرَاعَيْنَا لِيَّا بِأَسْبَابِهِمْ وَطَعْنَا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعْتَ وَانظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمًا وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

na asya, Unzurnaa' kwĩthwa kwaĩ kũseo kwoo na kũlũngalu mbee. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmaumanĩe mo nũndũ wa ũlei woo, kwa ũu mo nĩmetĩkĩlaa Indĩ ovanini. ^{3*}

48. Inyw'Andũ - ma - Ivuku! Itĩkĩlai maũndũ ala Ithĩ tũtheetye, makĩanĩĩsya ala me vamwe nenyu mbee wa Ithĩ tũtanaete Onyamao Tũlũ wa atongoi amwe menyu tũituma mo maalituma mo maalyũka na inyunyu syoo na kũsemba, kana kũmaumanĩa mo ũndũ Ithĩ twamaumanĩe Andũ ma Savato. Na mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndwĩ ndĩi wa kũlea kwĩanĩw'a.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آؤُوا الْكُتُبَ إِنَّا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا
لِّمَا مَعَكُمْ مِّن قَبْلٍ أَن نَّظْمَسَ دُجُوهًا فَزُرُّهَا عَلَى
أُذْبَارِهَا أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعْنَا أَعْتَابَ السَّبْتِ وَكَانَ
أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٨﴾

49. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaekaa We kwĩananw'a na mũtĩndany'a ona ũmwe, na We akaekaa kĩla kĩngĩ kyonthe ũtee wa kyu kwa ũla ona wĩva ũmeananasya atĩndany'a na Ngai Mwene Vinya W'onthe, wa aseũvĩtye naĩ nene mũno.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَى
إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٩﴾

³ * Ūw'o ndũtonya kũatĩw'a ũndũ kwafĩe nthĩnĩ wa Kĩlungu kĩĩ, mũsoanĩ ũla mũalyũle tũ, nũndũ vaa angangani matavanw'a makĩmĩweta ndeto ĩmwe naĩ omamĩsĩ makĩmĩla ũĩmĩ mena kĩfelelo kya kũmũuma Mwathani Mũtheu. Eĩkĩli nĩmawetaa ndeto ii, "Same' na wa at'ana" 'Ithĩ nĩtwew'ie na nĩtwetĩkĩlile.' Vandũ wa kwasya, 'nĩtwew'ie, angangani maisyc, 'nĩtwaleile.' Ndeto ĩla fandĩkĩtwe mũsoanĩ ũũ nĩ kwasya kana ithĩ nĩtwew'ie na nĩtwaleile. Indĩ mo nĩmaneenie na kũvũthya mena kĩfelelo kya kũmũthyoekya mwĩthukĩĩsya etĩkĩle kana mo maĩtye 'ata'na' vandũ wa 'asai' na.' Mwĩthukĩĩsya wĩna kĩĩko ndalea kũmanya ũthũku ũla nĩmĩ syoo syĩkwĩka vau katĩ wa 'Rai' na' Raena.' 'Rai' na nĩ 'ĩthĩwa wĩ mwololo kwitũ, oyĩla 'Raena' nĩ 'we mwololo wa malondu maitũ.' Kũu onakw'o kwaf' o kwenda kũmũuma Mwathani Mũtheu nthĩnĩ wa mĩwetele yoo.

50. We noumesi asu ala metusaa kwithwa atheu mo ene? Aiee, no Ngai Mwene Vinya W'onthe ula umotheasya we ona wiva ula We wendaa, namo maikavitiw'a ona vanini.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْكُونَ أَنْفُسَهُمْ بِاللَّهِ يَزْكُونَ
مَنْ يَشَاءُ وَلَا يظلمون فتيلاً ۝

51. Sisyai, undu mo masevvasya uvungu iulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Na isu nifyanite kwithwa na i yitheini.

أَنْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكِبْرُوتَ وَكَفَى بِهِ
إِثْمًا مُّبِينًا ۝

LUKU 8

52. We noumesi asu ala manengiwe kilungu kya ivuku? Mo metikilaa syindu nthuku na kumaatita asu ala mekaa na, na maasya iulu wa alei, 'Aa nimo matongoew'e nesa nthini wa ndini mbee wa asu ala metikilaa.'

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أَوْتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ
بِالْحَبِيبِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ
أَهْدَى مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ۝

53. Mo nimo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe umaumanite; na ula Ngai Mwene Vinya W'onthe umumaniaa, we ndukamwonea mutetheesya.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ
تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ۝

54. Mo mena klanda usumbini? Indu mo maimanenge andu kasamu kanini keana kalima ka mbeke ya ndende.

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمَالِ فَإِذَا لَا يَأْتُونَ النَّاسَ
بِقَيْرٍ ۝

55. Kana mo memew'ita andu kw'itu nundu wa maundu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe umanengete kuma katl wa mumo Wake? Ethwa ou niw'o, vate nzika, ithy ntwamanengie Aana ma Avalamu ivuku na U, ota ou, na ota ou, ithy ntwamanengie usumbi mune.

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ
فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُمْ
مُلْكًا عَظِيمًا ۝

56. Na katl woo ve ala mamwitikilile we; na katl woo ve ang'ala maalyukile kuma vala we u. Na lia-ya-Mwaki nifyanite ta mwaki wakene.

فِيهِمْ مَنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ صَدَّ عَنْهُ وَ
كَفَى بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ۝

57.Asu ala mam'leaa M'isoa Yaitũ, Ithyĩ o mĩtũkĩ, tũkatuma malika nthĩnĩ wa Mwaki. Kĩla İvinda ikonde syoo syavya, Ithyĩ tũkamakũan'fasya na ikonde ingĩ nĩkana mo masame ũsil'lo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Vinya, Mũĩ.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصَلِّيهِمْ نَارًا كَلِمَاتًا
 نَصَّجَتْ جُلُودَهُمْ بِدَلَّتِهِمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَسْأَلُوا
 ۞ الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ۞

58.Na asu ala met'kĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, Ithyĩ tũkamatonyethya kũlika nthĩnĩ wa M'ũnda Tla İvĩtĩlaa tũlũsĩ katĩwayo mekalae vo tene na tene; navo vakeethwa na endwa matheetw'e nĩ Ithyĩ, na Ithyĩ tũkamet'kĩlya mo kũlika vandũ va kwendeesya, na muunyĩ mwingĩ.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ
 تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَهُمْ
 فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا ظِلِيلًا ۞

59.Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe emwĩyĩfaa inyw'ĩ mũtũnge syĩndũ kwa ala imaĩl'ite, na kana yĩla inyw'ĩ mũũsila katĩ wa andũ, inyw'ĩ mũsile mwĩna ũlũngalu sila wa katĩ. Na vate nzika, maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtaaa namo nĩmo maseo mũno! Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ W'ĩw'i-W'onthe, Woni W'onthe.

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا
 حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَعْلَمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ
 نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَبِيعًا بَصِيرًا ۞

60.Inyw'ĩ ala mw'ĩt'kĩlaa! Mw'iw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mw'iw'ei Mũtũmwa Wake, na asu ala mena ũkũmũ ũlũ wenyu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmwalea kw'ĩw'ana ũlũ wa ũndũ ona wĩva katĩ wenyu ene, ũtũngei kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake ethwa inyw'ĩ mw'ĩ et'kĩli ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. ũu

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَ
 أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
 إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
 ۞ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ۞

n'w'o Useo vyū na wa kŭkathĩtwa mŭminŭkĩlyonĩ. ^{4*}

LUKU 9

61. We noumesĩ asu ala metusaa kana nĩmameĩkĩlaa maŭndũ ala mavuanĩtw'e kwaku na ala mavuanĩtw'e mbee waku? Mo mendaa kŭmantha ūtwio kuma kwa mbaa-matũ, onakau mo nĩmeeyĩaĩwe maikamew'e mo, Na Satani endaa kŭmũthyoekya inyw'ĩ na kŭmwathũkya ūtee vaasa.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا إِلَى الظَّالِمِينَ وَكَانُوا يُرِيدُونَ أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١﴾

62. Na yĩla mo matavw'a, ūkai inyw'ĩ maŭndũnĩ ala Ngai Mwene Vinya W'ontho ūtheetye kwa Mũtũmwa Wake,' we nũmonaa angangani makĩalyũka na kuma vala ūĩ we.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿١٢﴾

63. Kũilyĩ ata ĩndĩ, yĩla thĩna wamakwata mo nũndũ wa maŭndũ ala moko moo matongoetye mbee woo, mokaa vala ūĩ we makĩvĩta na Ngai Mwene Vinya W'ontho makĩyasya, 'Ithĩyĩ tũienda ūndũ ateo kĩko kya ūseo na mwĩw'ano.'

كَلَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَدِمَتْ آيَاتُهُمْ ثُمَّ جَاءُوكَ يُخَلِّفُونَ ﴿١٣﴾ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا لِنَسْأَلَكَ وَتَوْفِيقًا ﴿١٤﴾

64. Aa nĩmo, Ngai Mwene Vinya W'ontho, wĩsĩ syĩmbithĩ sya mathayũ

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿١٥﴾

⁴ *Mũseŭvĩlye wa Kĩalavu wa ūneeni 'Oulil min kum' ala mena ūkũmũ tũũ wenyu nĩmanyĩkĩte nesa nĩ amwe. Mũno tũũ wa ndeto 'minkum,' ĩla nthĩnĩ wayo ve ndeto ĩlĩ ikwatanĩtw'e vamwe' 'min' na 'kum' min nĩ 'kuma' na kum nĩ 'inyw'ĩ'. Aalyũli amwe yĩla mekũalyũla ūneeni ūũ mendaa kwasya kuma katĩ wenyu ene.' Uu nĩtakwasya kana mwafĩtwe nĩ kũmew'a tũ ala mena ūkũmũ ūla umĩte katĩ wenyu ene, ūkũmũ wa Kĩsilamu wĩ w'oka. Nthĩnĩ wa ūneeni ūũ min tkũnĩte wĩa wa kwikwatany'a syelĩ kum na Oulil amre ngwatanĩtonĩ yasyo syelĩ ūalyũlo wafĩwe nĩ kwĩthwa ūilyĩ ta ūũ---'Asu ala mena ūkũmũ tũũ wenyu.'

moo nesa, kwa Ūu, uma vala maĩ na matae na matavye ndeto yĩna Ūuno imakony'e mo ene.

65. Na Ithyĩ tũimũtũmĩte Mũtũmwa ateo nĩkana ew'ĩke kwa mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na takethwa mo nĩmookĩte kwaku we yĩla mo mamavĩĩsye mathayũ moo na makakũlyā ūekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na takethwa Mũtũmwa nĩwametĩsye ūekeo *ota Ūu* mo vate nzika, methwa mamwĩthĩe Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mũsyokeanĩ wa Kaingĩ *ena Ūuu*, na Usũtwe nĩ tei.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رُسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿٥٥﴾

66. Indĩ tiw'o, Nyie *nĩnĩnā* na Mwĩlai waku, mo ti etĩkĩli okũvika mo maũtw'ĩkĩthye we mũsili tũlũ wa maũndũ onthe ala mena ngaananĩo katĩ wamo na Indĩ ūileka kwona ve kĩvũthya nthĩnĩ wa ngoo syoo tũlũ wa ūtwio ūla we ūũtw'a na makĩnyivĩsya na wĩnyivyo w'onthe.

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّى يُحْمِلُوا فِيهَا شَجَرًا مِنْهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

67. Na ethwa Ithyĩ nĩtwameyĩafe mo, 'Ūaai andũ menyū' * kana tiai mĩsyĩ menyū'. Mo mayĩthwa meekie Ūu ateo avũthũ matavĩtw'e meke, vata nzika, kwĩthwa kwaĩ kũseo kwoo na kwongeleka kwa vinya kũnene.⁵

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنْ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَنبِيْهُنَّ ﴿٥٧﴾

⁵ *Ueneeni wa "Ūaai andũ menyū" nũtonya kũlea kũmanyĩka nesa. Ūalyũlo wa w'o waafĩtwe kwĩthwa ĩyũaei inyw'ĩ ene. Kwa ūla w'o Ūu ti kwasya kana meeawa meyũae mo ene Indĩ no ūeneeni wa kũmaingĩsya mo kũaa mawendi moo na makĩnyivya vyũ mo ene nthĩnĩ wa kwenda kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

68.Na Indī Ithyī vate nzika, twīthwa twamanengete Ituvi Inene kuma Kw'itū-Ene;

وَإِذَا لَا تَنِيهُم مِّنْ لَّدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٨﴾

69.Na vate nzika, Ithyī twīthwa twamatongoesye mo nzīanī ūla ya w'o.

وَالهَدْيُ مِنْهُمْ جِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٦٩﴾

70.Na ūla ona wīva ūmwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa ŪŪ Wake, akeethwa katī wa asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete maŪthimo Make.....namo nī, Athani, Aṭkīī, na NgŪsī na Ene-ŪlŪngalu. Na anyanya aseō vyū nīmo aa.

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا ﴿٧٠﴾

71.Mumo ŪŪ nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwīanīfu, Ūmanyi-W'onthe.

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عِلْمًا ﴿٧١﴾

LUKU 10

72.Inyw'I ala mwīfīkīlaa! ūsŪvīei; na endai mwī nguthu syī kīvathŪkany'o kana mŪende inyw'onthe vamwe.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُدُوحًا وَحَدْرًا لَّمْ يَأْمُرُوا شُبُهَاتٍ أَوْ أَنْفُرًا وَجَيْبًا ﴿٧٢﴾

73.Na katī wenyu ve ūla we ūkatiwa ūtina, na Indī kyeva kyamŪkwata inyw'I, we aasya vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ethīttwe E-MŪlau, kwakwa, nŪndŪ nyie ndīnaī vamwe namo.'

وَرَأَىٰ مِنْكُمْ لَسَنًا لِّمُبْطِنِينَ فَإِنْ أَصَابَكُمْ مَوْجِبٌ فَقَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٣﴾

74.Indī ethwa ūvuso ūseo nīyamŪvikīa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we aasya, ko vatanaī wendo katī wenyu nake, 'Takethwa nyie nīnaī vamwe namo, Indī nyie nīthwa ngwatīte ūkīlyo mŪnene!'

وَلَيْنِ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَن لَّمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَلْبَسُونَ كُنْتُ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

75.Eka asu Indī ala matonya kŪthoosya thayŪ wa nthī ūno kwoondŪ wa Itunī. Na oūla ūkītaa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya

فَلْيَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٥﴾

W'onthe, ooawa kana aşinda, o mftOkI Ithyl tOkamUnenge İtuvi İnene.

76.Na mwİna kİ inyw'I OndU mUtekUkita nzİanİ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ya ala onzu---aUme, iveti na syana....ala maasya, 'Mwİfafi waitU, tumye ithyl nthInİ wa mUşyl UO, Ula andU maw'o nİ athInany'a, tUşevİsye ithyl mUnyanya kuma Kwaku-Mwene, na tUşevİsye ithyl mUtetheesya ūmwe kuma Kwaku-Mwene?'

وَمَا لَكُمْ لَا تَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أُمَّهَاتُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٥٦﴾

77.Asu ala metfkİlaa, nİmokitaa kwoondU wa nzİa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ala matetfkİlaa mokitaa kwoondU wa Ula-MUthOku. Kwa ūu, ūkitai na anyanyae ma Satani; vate nzika, ūİ wa Satani nİ mwonzu!

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ فَقاتِلُوا الَّذِينَ الشَّيْطَانُ هُوَ ابْنُ أَخِيكَ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٥٧﴾

LUKU 11

78.We noūmesİ asu ala matawiv'e. 'Siİfai moko menyu, lUluMİfIyai Mboya na İvai Saka?' Na yİla mo meeyİfİwİ kOkita, sisyai! nguthu İmwe yoo İmakİaa andU ta kUmOkİa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona mena wia mUnenange; namo maasya, 'Mwİfafi waitU, We ūtwİyİfİfe ithyl kOkita nİkI? No ūtUnenge ithyl kavinda kanini? Asya, 'Utanđfİthyo wa nthİ İno nİ mUnini na İtunİ vakeethwa vandU vaseo mUno kwa ūla we ūmOkİaa Ngai; na inyw'I mUikavİfw'a ona vanini.'

أَمْ تَرَى إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا تظلمون قَبِيلًا ﴿٥٨﴾

79.Ovala vonthe inyw'I mwİthwa mŪİ, kİkw'U kİkamOkwata inyw'I, ona mwİ nthInİ wa mbeenge yakİtwe nūmu. Na ethwa mo nİmakwatwa nİ Uşeo ūmwe, maasya, 'UO nİ kuma kwa Ngai Mwene

أَيَّنَ مَا تَكُونُوا يَدْرِكُهُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ كُنْتُمْ فِي رُبٍّ مُشِيدَةٍ وَإِنْ نَصَبْتُمْ حَسَنَةً يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ نَصَبْتُمْ سَيِّئَةً يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ

Vinya W'onthe; Indī mo makwatwa nī ōthōku, maasya, Ū0 nī kuma kwaku we; Asya, 'W'onthe nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwīkīkte ata kwa andō aa ōndō matekōthengeea kōmanya kīndō?

80. Useo ona wīva ōla ōkaa kwaku we nī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ōthōku ona wīva ōla ōkaa ū0 ū0 waku we nī kuma kwaku mwene. Na Ithyl tū0tūmīte we ta Mūtūmwa kwa mbaa andō -----Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe ta Ngūsī.

81. Ula ōmwīw'aa Mūtūmwa amwīw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe mūno; na ōla ōalyōkaa, Indī, Ithyl tūiūtūmīte we ta mūsūvī ū0 ū0 woo.

82. Na mo maasya, 'Wīw'i nīw'o ōndō ōla mūnene wītū wa kūūūtongoesya ithyl; Indī mo mauma vala we ūī, nguthu īmwe yoo īsūanīaa ūtukū ū0 ū0 wa ōndō we Ūneenaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūandīkaa maūndō ala mo masūanīa ūtukū. Kwa ūu, we ivetange vala māī, na ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwīthwa ta Mūsūvī wa maūndō.

83. Indī mo nomamīsūanīaa Kulani Ntheu? Takethwa yo yumīte kwa ūngī eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, mo methīwa meethīwe na kūlea

عِنْدِكَ قُلْ كُلٌّ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ فَمَالِ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ
لَا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٤٠﴾

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ مِّنْ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ مِنْ
سَيِّئَةٍ مِّنْ نَّفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾

مَنْ يَطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ اطَّاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَاءً
أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴿٤٢﴾

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِنَّا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيِّنَاتٍ مَّا يَفْتَهُ
مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبْتَغُونَ
فَأَعْرَضَ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكِيلًا ﴿٤٣﴾

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ
لَوْجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٤٤﴾

kw'w'ana kOnene nthInI wayo. ^{6*}

84.Na yIla mavikIwa nI *movoo* ma mUuo *kana* ma wia, mo nImaOnyafIkasya; oyIla takethwa nImaUtwafe MUtUmwa na asu ala mena UkUmU kafI woo, vate nzika, asu ala matonya kOkunIkIla na kIthito methIwa maUmanyie U w'o wa w'o. Na takethwa ti UndU wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula wI IUIU wenyu na tei Wake, inyw'I mwIthwa mwamUatIle Satani, ateo avUthU.

وَاِذَا جَاءَهُمْ اَمْرٌ مِنَ الْاَمْنِ اَوْ الْخَوْفِ اذْعَوْا
بِهٖ وَاُوْرِدُوْهُ اِلَى السُّوْلِ وَاِلَى اَوْلَى الْاَمْرِ مِنْهُمْ
لَعَلِمَهُ الَّذِيْنَ يَسْتَنْبِطُوْنَ مِنْهُمْ وَاَوْفَضُ اللهُ
عَلَيْكُمْ وَاَوْحٰىتُهٗ لَا تَبْعُمُ الشَّيْطٰنَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٥٤﴾

*85.Kwa Ou, Ukitai kwoondU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe-----we ndOtW'itwe mOUngamI wa mUndU ateo kwaku we mwene---na mathing'IIsye etIkIli. NokwIthwa vangI Ngai Mwene Vinya W'onthe akasiIla vinya wa asu ala matetIkIlaa; na Ngai Mwene Vinya

فَقَاتِلْ فِيْ سَبِيْلِ اللهِ لَا تُكَلِّفُ اِلَّا نَفْسَكَ وَا
حٰزِيْ الْمُوْمِنِيْنَ عَسَىٰ اللهُ اَنْ يَّكْفِكَ بِاَسِ الْاِيْمٰنِ
كُفْرًا وَاَللهُ اَشَدُّ بَاسًا وَاَشَدُّ تَنْكِيلًا ﴿٥٥﴾

⁶ *Neto Ino ya Kulani *Ikhilafan Katheeran* 'IvathOkany'o mbingi' veonany'a mUncenele wI kIvathOkany'o, Ou nI kwasya kana, takethwa mUndU OngI eka Ngai Mwene Vinya W'on the nIwe waandIkIe Kulani Ntheu, andU methwa meethIwe na ivathOkany'o nyingI kana kUlea kw'w'ana kwingI nthInI wayo. undU UilyI ta UU OkoniI Umbi wa matu na nthI nIwonekaa nthInI wa KIlungu kya 67:4 *Al-Mulk* kIItavany'a kana nI vinya mUno na kOitonyeka kwona Uoleku kana kIvathOkany'o nthInI wa wIa wa Ngai. *UalyUlo UU wOnany'a kana MUtUmwa na andU ala mena UkUmU onthe kafI woo mayai matonya kUvikIa mUminUkIlyo wa w'o. No ala tU mafI na OtW'ito mUseo wa kIItko *nimo maI matonya kOmany'a U - w'o*. IthylI twIete UalyUlo OngylI ta UU Ula Ute kUtia mwanya Ou na Ukwonany'a kana kIla Umwe kafI woo aI na Otanyi wa kOmany'a U-w'o ethwa we nIwakunIkIItite ngewa Isu. 'YIla meew'a *ndeto sya mana ikony'e* OndU wa mUuo kana kaU mo nImaOnyafIkasya. OyIla takethwa nImaUtwafe MUtUmwa-na ala mena UkUmU kafI woo vate nzika kafI wa asu ala maOkunIkIle Uvoo Usu ta mUthUku mafI matonya kOmany'a U-w'o.

W'onthe e vinya mbee ūtonyini na e vinya mbee kwa kŭete ūsililo.

86. Ūla ona wīva wīkaa wīw'anīthy'a wa ūlūngalu, akakwatwa kīlanda kyaw'o, na ūla wīkaa wīw'anīthya mŭthŭku, akeethwa na kīlungu ota kyu kya ūsyao mŭthŭku waw'o; na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausŭtwe nī ūtonyi tŭlŭ wa kīla kīndŭ.

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِّنْهَا
وَمَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِّنْهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَافِلًا ﴿٥٦﴾

87. Na yīla inyw'ī mwakethw'a na *ngethi sya* mboya, kethekai na *ngethi sya* mboya nzeango kana mŭketheke oŭndŭ mwakethw'a.* Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwosaa ūtalŭ wa syīndŭ syonthe.

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِحَيْثُوتِهِمْ فَأَحْسِنُوا فِيهَا أُوذُوا هَٰذَا
لَقَدْ. إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَٰبِئًا ﴿٥٧﴾

88. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūla vate ūngī waīlītwe nī kŭthaithwa. We vate nzika, *akaendee* na kŭmŭmbany'a inyw'ī kŭvika Mŭthenya wa ūthayŭkyo, ūla ūtena nzika nthīnī waw'o. Na nŭŭ ūla waw'o kwa ndeto yake kŭvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe?

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُجْعَلُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا
رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٥٨﴾

LUKU 12

89. Kŭtw'kīte ata kwenyu ūndŭ mŭaanīkīte nguthu iīl tŭlŭ wa angangani? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmasindīte mo nŭndŭ wa maŭndŭ ala mo meekie. Inyw'ī mwīenda kŭmŭtongoesya we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'īte nī wa kwanangīka? Na kwake we ūla Ngai

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُؤْمِنِينَ وَيَتَيْنَ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُمْ
بِمَا كَسَبُوا أَوْ يُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ
وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٥٩﴾

* W'o ndŭŭneena tŭlŭ wa ngethi kanyw'a tŭ īndī wīna kīfelelo kya kīla mīthemba yonthe īla yaīlīte nī kŭsŭngīwa na ūlau mŭnen kana kŭsŭngīwa o kwīanana nondŭ yaetwe yīilyī.

Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'ŵaa wa kwanang'ika, we ndŭkamwonea nzŵa.

90. Mo mendaa ta kethwa inyw'ŵi nŵimŭlea kwŵitkŵŵa tondŭ mo maleete kwŵitkŵŵa, nŵikana inyw'ŵi inyw'on the mwŵikale ūndŭ ūmwe. Kwa ūu, mŭikamose anyanya kuma katŵi woo, okŭvika mathame kwoondŭ wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵi mo maalyŭka, Indŵi makwatei na moaei o vala vonthe mwamethŵŵa; na mŭikamose mŭnyanya kana mŭtetheesya kuma katŵi woo;

وَدَوَّأُوا لَوْ كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَعَدُوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وِلِيَاءَ وَلَا نَصِيرًا ﴿٥٠﴾

91. Ateo asu ala makwatene na andŭ ala inyw'ŵi namo mwŵina wŵw'ano namo, kana asu ala mokaa kwenyu, ngoo syoo ithŵiŵite nŭndŭ wa kŭkita nenyu kana kŭkita na andŭ moo ene. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwendie ūu, We ethŵa amanengie mo ūtonyi ūlŭ wenyu, na vate nzika mo Indŵi methwa mamŭkitie inyw'ŵi. Indŵi ethwa nŵmekala ūtee wenyu na mateŭmŭkita inyw'ŵi na maimŭetee mŭuo, indŵi lilikanai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwŵitkŵŵŵite inyw'ŵi nzŵa ya mŭthŵany'o ūlŭ woo.

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمِ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ بَيْنَاتٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَن يُقَاتِلُوا كَوْمًا أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتِلْتُمُوهُمْ فَإِن اعْتَرَضْتُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوا كَوْمًا أَوْ قَوْمًا إِلَيْكُمْ السَّلَامُ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٥١﴾

92. Inyw'ŵi mŭkamona amwe ala mekwenda kwŵithwa na mŭuo nenyu na mekwenda mŭuo na andŭ moo ene. Yŵŵa mo matŭngwa nthŵi wa ūng'endiŵi, mavalŭkaa na ūthyŭ nthŵi waw'o. Kwa ūu, ethwa mo maikwenda kwŵithwa vaasa nenyu kana kŭmŭetee inyw'ŵi mŭuo kana makasiŵa moko moo, indŵi makwatei mo na moaei, vala vonthe mwamethŵŵa. Ithyŵi nŵtŭmŭnengete inyw'ŵi mwŵao mŭtheu ūlŭ wa aa.

سَخِيحُونَ أَخْرَجِينَ يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوا كَوْمًا وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلًّا رُدُّوْا إِلَىٰ الْفِتْنَةِ أُرْكَبُوا فِيهَا فَإِن لَّمْ يَعْتَدِلُوا كَوْمًا وَيَلْقُوا إِلَيْكُمْ السَّلَامَ وَيَكْفُرُوا أَيْدِيَهُمْ فَعَدُوهُمْ وَأَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ تَقَفُّوهُمْ وَأُولَٰئِكَ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿٥٢﴾

LUKU 13

93. Kūimwāfīlīte mwīfīkīlī kŭmŭāa mwīfīkīlī ūngī ateo kwa mavītyo. Na we ūla ūāaa mwīfīkīlī kwa mavītyo akamīnenge ngombo mbīfīkīlī ūthasyo, na *akīva* mbesa sya nthakame inengwe atīīwa make ateo mo makamŭekea ta nthembo. Indī ethwa *mŭndŭ ūla mŭāae* nī wa andŭ ala ang'endu kwenyu, e mwīfīkīlī, Indī *mŭāani* akamīnenge ngombo yīfīkīlīte ūthasyo; na ethwa *mŭndŭ ūla mŭāae* nī wa andŭ ala inyw'ī mwīna mwīw'ano namo, Indī *mŭāani* akāīva mbesa sya nthakame inengwe atīīwa make na aimīnenge ūthasyo ngombo yīfīkīlīte. Indī ūla ūtona Imwe, Indī akatīīa kŭya kwa myei III Itatīanīe---- nī nzīa ya kŭmantha ūekeo ūla ūtw'ītwe nī Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūmanyi-W'onthe, Mŭī. ۶

94. Na o ūla ūāaa mwīfīkīlī kwa kwenda, Ituvi yake yīkeethwa Iia-ya-Mwaki vo nīvo we ūkekalaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŭthatīa na akamŭumanīa na akamŭsevīsyā ūsilīlo mŭnene.

95. Inyw'ī ala mwīfīkīlīaa! Yīla mŭŭthi kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Itakai ūkunīkīlī waw'o na ūla ūnŭŭmŭkethya na ngethi sya mŭuo mŭīkamwīe 'We ndwī mwīfīkīlī.' Inyw'ī mŭmanthaa syīndŭ sya thayŭ ūŭ, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ena syīndŭ ila nzeo kwa wingī. Uu now'o inyw'ī mwailī mbee wa ūu, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamŭnengie inyw'ī Inee Yake ya *mwanya*; kwa ūu

وَمَا كَانَ يُؤْمِنُ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَتُهُ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ عَلَىٰ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنَ قَوْمٍ يَبْئِتُكُمْ وَيَبْئِتُكُمْ فَيَتَأَنَّفُونَ فَلِيَّةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهِ وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامٌ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿۱۳﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعْنَةُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿۱۴﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَيِّتُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَ الْيَوْمِ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَقْتُلُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَعَارِمٌ كَثِيرَةٌ مَّا كُنَّا إِلَيْكُمْ مِن قَبْلُ فَمَنْ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَمَيِّتُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿۱۵﴾

Ikai ūkunŋkŋli wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwŋsŋ maŪndū ala inyw'I mwŋkaa.

96. Asu katŋ wa eŋkŋli ala mekalaa vyū, ateo asu ala ŋema; na asu ala mething'ŋasya kwoondū wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋūkŋŋŋtye ivŋla sya asu ala mokitaa kwa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthwii woo na mathayū moo, ti ūndū ūmwe. Ūlū wa ala mekalaa mūsyŋ. Na kŋla ūmwe Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmwathŋte ūseo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmokŋŋŋtye asu Ūlū wa asu ala mekalaa vyū, na ŋtuvi ŋene.

97. Ta, ivŋla sya ūtaŋo inenganŋtwe nŋ We, na ūkeo wa mwanya na tei. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ MŪekanŋi MŪno Vyū, Usūŋtwe nŋ tei.

LUKU 14

98. Nŋw'o, asu ala alaŋka matumaa makw'a mamavŋŋsye mathayū moo ene, alaŋka makamakūlya: 'Inyw'I mwaatŋŋe kyaū?' Namō makasūngŋa' Ithyl twoosiwe ta andū onzu ūlū wa nthŋ. Namō alaŋka makaasya, Nthŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ndyaŋ nene nesa kwenyu kūmŋŋthamŋŋa? Aa nŋmo ala ūtūo woo ūkethwa ŋianŋ-ya-Mwaki, naw'o nŋ wŋkalo mūthūku.

99. Ateo ala onzu katŋ wa aūme, na iveti, na syana, ala matatonya kwŋnyuvŋa walany'o ona wŋva kana matamyona nzŋa ona yŋva.

لَا يَسْتَوِي الْقُعُودُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ عِبْرًا لِلَّذِينَ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقُعُودِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْمُحْسِنِينَ وَفَضَّلَ
اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقُعُودِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦﴾

دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَّحِيمًا ﴿١٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيْنَاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا
فِيمَ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا
أَلَمْ تَكُنْ أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُجَاهِدُوا فِيهَا قَالُوا لَوْلَا
مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١٧﴾

إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانَ
يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا ﴿١٧﴾

100. Iŵlŵ wa ta aa, vangĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe akavetanga naĩ syoo; nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũvetangi-wa-Naĩ, na nĩMũekanĩ – M-ũno.

101. Na ūla ūthamaa kuma nthĩ yake kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we akakwata kũndũ kwingĩ kwa kwĩvitha ūlũ wa nthĩ na mumo mwingĩ.^{8*}

LUKU 15

102. Na yĩla mũũthi kyalo ūlũ wa nthĩ, ti ūthũku kwenyu kũkuvĩvya Mboya, ethwa inyw'ĩ nĩmũũkĩfa kana ala matetkĩĩlĩte nĩmatonya kũmũvithũkĩfa na kũmũthĩny'a. Ow'o, alei nĩ amaitha me ūtheinĩ kwenyu.

103. Na yĩla we wĩ katĩ woo, kũmatongoesya nthĩnĩ wa Mboya; nguthu ĩmwe yoo nĩyĩũngame vamwe naku na ĩkyosa mĩio yayo ya kaũ. Na mamina luku ĩmwe, ĩndĩ namo nĩmaende ĩtina wenyu *kũmũsũvĩa inyw'ĩ*, na nguthu ĩla ĩngĩ, ĩtanavoya nayo yũke mbee, nayo ĩvoye vamwe naku; namo mose mĩio yoo ya kaũ, alei nomende inyw'ĩ mũlwe nĩ mĩio yenyu ya kaũ na ngũa syenyu nĩkana mo mamũvithũkĩe na mĩtũkĩ. Na kũikethwa kwĩ ĩvĩtyo kwenyu ethwa mwĩna thĩna wa mbua kana mwĩ awau, kũvetanga mĩio ya kaũ ūtee; ĩndĩ *mavinda onthe* nĩmwaĩlĩtwe nĩ kwosa mĩio yenyu ya kwĩsĩifa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũseũvĩtye ūsilĩlo ūthĩnasya kwa alei.

قَالُوا لَكَ عَسَىٰ اللَّهُ أَن يَعْفوَّ عَنْهُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا
غَفُورًا ﴿١٠٠﴾

وَمَنْ يَهْجُرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَعًا
كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يُخْرِجْ مِنْ بَيْنِهِمْ مُهَاجِرًا إِلَى
اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ
عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠١﴾

وَلَا إِخْرَاجَ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَ كُمْ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ الْكُفْرَانَ كَانُوا كُفْرًا وَأُمِّمِينَ ﴿١٠٢﴾

وَأَذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتُمْ طَائِفَةٌ
مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذْ أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا
فَلْيَكُونُوا مِنْ زُرَائِكُمْ وَتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ
يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذْ وَأَحْذَرُهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِنَتِكُمْ
فَيُيَبِّلُونَكُمْ عَلَيْكُمْ مِثْلَهُ وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
إِنْ كَانَ بِكُمْ أذىٌ مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ فَرِحْتُمْ أَنْ تَضَعُوا
أَسْلِحَتَكُمْ وَخَذُوا حِذْرًا إِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٣﴾

⁸ *Ndeto ĩno ya Kĩalavu 'Fee sabcelillah' yaasya kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

104. Na yġla inyw'ġ mwamina Mboya, mŭlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe, yġla mŭŭngeme, na mwġkall'te-nthġ, na mŭkomete na wea. Na yġla inyw'ġ mwġ mŭuonġ vate na mŭisyo, ġndġ atġfai Mboya tondŭ kwall'tw'e. Ow'o, Mboya nġlyġfaġwe etġkġli kŭvoya nthġnġ wa mavinda ala matw'ġtwe.

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ فِيمَا وُقُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ ۚ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّقْشُورًا ۝

105. Na mŭikaleele kŭmamantha andŭ aa. Ethwa inyw'ġ mwġ okite onamo nġ okite otenyu ŭndŭ mŭokitġtwe. ġndġ inyw'ġ nġmwġkwatġtwe kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ġndġ mo mai na wġkwatyo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ ŭmanyi-W'onthe, Mŭġ.

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ ۗ إِنْ تَكُونُوا تَأْمِنُونَ فَإِنَّهُمْ يَأْمِنُونَ كَمَا تَأْمِنُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

LUKU 16

106. Ithyl vate nzika, nġtŭkŭtheesye we Ivuku yġna ŭvoo wa w'o, nġkana we ŭtonye kŭtw'a katġ wa andŭ na kġla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭkŭmanyġtwe we. Na we ndŭkamġtete nġza ya asu ala mavŭnyanġfaa mŭġkġġo;

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَاكَ اللَّهُ وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِبِينَ خَصِيمًا ۝

107. Na ġtyai ŭekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Mŭekanġi Mŭno Vyŭ, Usŭġtwe nġ tei.

وَاسْتَغْفِرِ اللَّهُ ۗ إِنْ اللَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

108. Na we ndŭkesŭvane kwoondŭ wa asu ala mateyġkġġe mo ene. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ŭla mŭvinganġsya, na mwġki - wa - naġ mŭnene.

وَلَا تَجْرُلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ أَنفُسَهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ نَوَاتًا أَثِيمًا ۝

109. Mo mamanthaa kwġvitha kuma kwa andŭ, ġndġ mo maitonya kŭmwġvitha Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We e vamwe namo yġla maminaa ŭtukŭ

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ ۗ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرُفَعُونَ مِنَ الْقَوْلِ ۗ

mUima maisUanfa maUndu ala We utametikila. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amathyululokite maUndu ala mo mekaa.

وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَيِّطًا ﴿١٠﴾

110.Sisyai! Inyw'I ninyw'I mwamesUvanfie nthInI wa thayU wa yu. IndI nUu Ula UkamesUvanfa kwa Ngai Mwene Vinya W'on the MUthenyanI wa UthayUOkyo, kana nUu Ula Ukethwa e mUsUvii woo?

هَآأَنْتُمْ هَآؤِلَآءُ جَدَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَوةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلِ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٠﴾

111.Na Ula wika UthUku kana Uvifasya thayU wake, na IndI akitya Ukeko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we akamwifha Ngai Mwene Vinya W'onthe E-MUekanfi MUno VyU, UsUitwe nI tei.

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِبِ اللَّهُ غُفُورًا رَحِيمًا ﴿١١﴾

112.Na Ula wika naI, amika kwoondU wa thayU wake mwene tU. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-W'onthe, MUf.

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَى نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٢﴾

113.Na oUla wika Ivityo kana naI na IndI akimilila mUndu Utena Ivityo, vate nzika, we akuaa mUo wa wilfanli na naI yI UtheinI.

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿١٣﴾

LUKU 17

114.Na keka mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe IUlu wenyu na tei Wake, nguthu Imwe yoo niyatw'ite kUmUthyoekya inyw'I, IndI We niwaanangie mawalany'o moo. Kwa Ula w'c, mo maithyoekasya ona Umwe ateo mo ene namo maitonya kUmUthOkya inyw'I ona vanini.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهتَّ ظَآئِفُهُ مِنْهُمْ أَنْ يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ وَأَنزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ

عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١٤﴾

115.Vai ūseo umaa nthĩnĩ wa mbũmbano syoo sya kĩmbithĩ, ateo yĩla momatw'a kumya syĩndũ kwoondũ wa ngya kana kũthũkũma wĩfa wa andũ onthe kana kũseũvya wĩw'anĩthya na ūalyũko katĩ wa andũ.

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ
أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا ﴿١٥﴾

116.Na ūũũ wa ūla ūmũkaananĩsya Mũtũmwa ĩtina wa ūtongoi kũmwĩvuanĩsya we, na ūatĩlaa nzĩfa ĩngĩ ĩte ĩla ya eĩkĩli, ĩthyĩ tũkamũeka we aatĩle nzĩfa ĩla we ūatĩle na ĩthyĩ tũkamwĩkya ĩianĩ-ya-Mwaki; naw'o nĩ wĩkalo mũthũku.

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُ الْهُدَى
وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصَلِّهِ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١٦﴾

LUKU 18

117.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaekaa kĩndũ ona kĩmwe kwĩananw'a Nake ta mũtindany'a, ĩndĩ We akaekaa kĩla kĩngĩ ūtee wa kyu kwa ūla ona wĩva We wendaa. Na o ūla wĩananasya, Ngai Mwene Vinya W'onthe na kĩndũ kĩngĩ ona kĩva, vate nzika, we nũminĩte kwaĩfa vaasa.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ
ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ
ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٧﴾

118.Mo mathaithaa ngai sya mĩvw'anano ya iveti sya ūvũngũ vandũ Vake, oyĩla kwa ūla w'o mo maithaithaa kĩndũ ateo Satani, ūla mbaa-matũ.

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنشَاءً وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا سُلْطَانًا مَبْرُورًا ﴿١٨﴾

119.Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũumanĩte. Na we aisye, 'Nye ngoosa kĩlungu kĩna kuma kwa athũkũmi Maku.'

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَا تَخُذَنْ مِنْ عِبَادِكِ نَصِيبًا
مَفْرُوضًا ﴿١٩﴾

120.'Na kwa ūla w'o, Nye ngameyĩfa mo na makavana matũ ma ngamĩle na indo ĩla ĩngĩ na kwa ūla w'o nye ngamathing'ĩsya mo na makaalyũla mũmbĩlwe wa syũmbe sya Ngai Mwene

وَلَا ضَلَّتْهُمْ وَلَا مَنِيْنَتْهُمْ وَلَا أَمْرٌ لَهُمْ فَلَئِمَّا كُنْ
أَذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَا أَمْرٌ لَهُمْ فَلْيَعْبُدُنْ خَلْقَ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَّبِعِ الشَّيْطَانَ وَليَا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ
خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ﴿٢٠﴾

Vinya W'onthe. Na we Ūla Ūmwosaa Satani ta mŪnyanyae vandŪ vā Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, we nīwonete wasyo wī Ūtheinī.

121. We amathaa mo syathī sya mana na okīlasya mawendi mathŪku nthīnī woo, na Satani nde kīndŪ Ūmanthaa ateo syīndŪ nthŪku.

يَعِدُّهُمْ وَيُمَيِّنُهُمْ وَمَا يَعِدُّهُمْ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢١﴾

122. Aa nīmo ala ŪtŪo woo Ūkethwa lianī-ya-Mwaki namo maikona nzīa ya kŪkīa kuma vo.

أُولَئِكَ مَا لَهُمْ جَهَنَّمُ زَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ﴿١٢٢﴾

123. Indī ta kwa asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, Ithīyī tŪkametīkīlya mo kŪlika nthīnī wa MīŪnda, Ila Ivtīlīaa tŪlŪsī katī wayo, makīkala vo tene na tene. Kyo nī kyathī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kītalea kŪvika; na nŪŪ Ūla Ūtonya kwīthwa wa w'o nbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetonī?

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٣﴾

124. KŪikethwa kwīlanana na mawendi menyu ona kana kwīlanana na mawendi ma AndŪ-Ma-Ivuku. Ūla ona wīva wīkaa ŪthŪku, akatuvwa nŪndŪ waw'ŵ; na we mwene ndakeyonea mŪnyanyae kana mŪtetheesya Ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَيْسَ بِأَمَانَتِكُمْ وَلَا أَمَانَةِ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٤﴾

125. Indī o Ūla wīkaa mawīa maseo, e mŪndŪŪme kana e mŪndŪ mŪka na nī mwīfīkīli, ta asu makalika Itunī, na maikavīfīw'a o na ŪthŪku wīana ta kalima kanini kala ke ītina wa mbīndī ya ndende.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يظْلَمُونَ نَفِيرًا ﴿١٢٥﴾

126. Na nŪŪ Ūla mŪseo mbee nthīnī wa mŪkīkīto kŪmŪvīta Ūla we wīnenganae

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ

kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nĩ mwĩki wa nesa, na ūatĩfaa ndĩni ya Avalamu, ūla waĩ mŭlŭngalu? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamwosie Avalamu ta mŭnyanyae wa mwanya.

127. Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ūlŭ wa nthĩ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe aithyŭlŭlŭkĩte syĩndũ syonthe.

LUKU 19

128. Namo memantha ūtwio wa *Mwĩao* ūlŭ wa iveti kuma vala ūĩ we. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmŭngae inyw'ĩ ūtwio ūlŭ wasyo. Na ota ūu ūndũ mŭsomeawa nthĩnĩ wa Ivuku ūlŭ wa eĩtu ndiwa ila mŭtainengae ila syĩandĩkĩwe na ila inyw'ĩ mwendaa kwitaa, na *ũlŭ* wa ila mbonzu katĩ wa syana. Na We *amwĩyĩfaĩaa inyw'ĩ* kwĩka ūlŭngalu kwa ndiwa. Na ūseo ūla inyw'ĩ mwĩkaa ona wĩva, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwĩsĩ nesa.

129. Na ethwa kĩveti nĩkĩŭkĩfa kŭthĩnw'a kana kŭthokoana na mŭŭme, kŭtaanĩsya; ti ūthŭku kwŭw'anĩthw'a mŭndũ na ūla ūngĩ; na wĩw'anĩthyo nĩ mŭseo mŭno vyũ. Na andũ nĩmakothaa kwĩthwa na kĩw'ĩu. Ethwa inyw'ĩ nĩmwĩkaa nesa na mwĩ alŭngalu, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmanyaa ūndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

130. Na inyw'ĩ mŭitonya kwĩka wĩananu katĩ wa iveti, ona mwĩna ieleelo syenyu nzeo vyũ, kwa ūu, mŭikelekele *ngalĩ*

مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٨﴾

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٢٩﴾

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللَّهُ يَفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُظَنُّ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ فِي نِسَاءِ الَّتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَرَغِبُونَ أَنْ يُنكِحَهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُولُوا لِلنِّسَاءِ بِالْقِسْطِ وَمَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿١٣٠﴾

وَلَرَأَى امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَوْلِهَا نُشُورًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصَلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣١﴾

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَبْلُغُوا كُلَّ النَّبْلِ فَمَنْ رُوَاهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ

ĩmwe vyũ ĩla ĩngĩ ndĩkese kũtiwa yĩliyi ta ĩsũnzũũĩte, na ĩte nzisye nesa. Na ethwa inyw'ĩ nĩmwalũnga na kwĩka kwa ũlũngalu, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ula Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũĩtwe nĩ tei.

تَصِيحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٣٠﴾

131.Na ethwa mo nĩmataaniſya, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaia eĩ na ũthasyo kwĩanana na mumo Wake, na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausũĩtwe nĩ mumo Mũĩ.

وَأَن يَتَفَرَّقَا يَعْنِ اللَّهُ كَلَامًا مِّن سَعْيِهِ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿١٣١﴾

132.Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla ona syĩva syĩ matunĩ na ĩla ona syĩva syĩ ĩũlũ wa nthĩ. Na vate nzika, ĩthyĩ nĩtũmeyĩafe asu ala manengetwe Ivuku mbee wenyu, na *twamwĩhĩĩafe* inyw'ĩ ota ũu, kũmũkĩfa Ngai Mwene Vinya W'onthe. ĩndĩ ethwa inyw'ĩ nĩmũũlea kwĩtkĩla, ĩndĩlilikanai kana nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla ona syĩva syĩ matunĩ na ĩla ona syĩva syĩ ĩũlũ wa nthĩ, Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyĩanĩtye-We-Mwene, ũla Mũtaĩĩwa.

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنِ اتَّقُوا اللَّهَ وَإِن تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَبِيدًا ﴿١٣٢﴾

133.Na nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla ona syĩva syĩ matunĩ na ĩla ona syĩva syĩ ĩũlũ wa nthĩ, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Mũsũvĩ.

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٣٣﴾

134.We akenda, nũtonya kũmũvetanga inyw'ĩ andũ na kũmaete angĩ *vandũ venyu*; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ũtonyi mwĩanĩu wa kwĩka ũu.

إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ قَدِيرًا ﴿١٣٤﴾

135.Ula ona wĩva wendaa ĩtuvi ya nthĩ ĩno, ĩndĩ *we nĩ alilikane kana* ĩtuvi

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿١٣٥﴾

ya nthĩ ĩno na ya ĩla ĩngĩ yĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

LUKU 20

136. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! ĩthĩwai mwĩna kĩthito kũũngamĩa ũlũngalu, mwĩ ngũsĩ kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona ethwa nĩ *ĩũũ* wenyu ene kana nĩ kwa asyai menyu na e ngya kana e mũthwii, Ngai Mwene Vinya W'onthe E vakuvĩ namo onthe eĩ *mbee wenyu inyw'ĩ*. Kwa ũu, mũikaatĩe mawendi mathũku nĩkana mũtonye kwĩka ũlũngalu. Na ethwa inyw'ĩ nĩmũũvitha ũla w'o kana kũweleũka, ĩndĩ *lilikanai kana* Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

137. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We ũvuanye kwa Mũtũmwa Wake, na Ivuku yĩla We wavuanisye mbee wayo. Na ũla ona wĩva ũlea kũmwĩtkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaĩka Make, na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, vate nzika, we nĩwafe vaasa mũno.

138. Asu ala metĩkĩlaa na ĩndĩ maisyoka kũlea na kwĩtkĩla *ĩngĩ*, na ĩndĩ mailea, na ĩndĩ makyongeleka nthĩnĩ wa ũlei, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekesa mo ona ĩndĩ ona We ndakamatongoesya nzĩanĩ.

139. Matavye angangani ũvoo kana ve ũsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِنَّهُ يَكُنْ عَنِينًا أَوْ فَقِيرًا ۗ إِنَّ اللَّهَ أَدْلَىٰ بِهِمَا ۚ فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىَٰ أَن تَعُدُّوهُ ۗ وَإِن تَلَوَّا أَوْ تَعْرَضُوا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۚ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٢٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ أَرَادُوا الْفِرَارَ ۗ لَنْ يَكْفُرَ اللَّهُ لِيُخْفِيَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿٢٠﴾

بَشِيرِ الْمُتَّقِينَ ۖ إِنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٠﴾

140. Asu ala mamatusaa alei kw'ithwa anyanyae mbee wa etf'k'li. Mo mamanthaa ndafa kuma mokoni moo? Indī *mo n'malilikane kana* ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ ابْتَغَوْا عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ
لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

141. Na We n'omin'ite k'om'uvuanf'sya inyw'I nth'ni wa Ivuku kana, y'la inyw'I mweew'a M'isoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe i'ilewa na k'uv'it'wa ng'oi, m'uikekele vamwe namo, ok'uvika mae ngewa ing'i eka i'su; n'und'ũ inyw'I mwekala vo, m'Ukeethwa ūnd'ũ ūmwe namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamombany'a angangani na, alei nth'ni wa Iia-ya-Mwaki, onthe vamwe.

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَأَلْتُمْ آيَاتِ
اللَّهِ يَكْفُرْ بِهَا وَيَسْتَهْزِأْ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ
حَتَّىٰ يُخْرِجُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِذَا قُلْتُمْ لَهُمْ
إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنْفِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ
جَمِيعًا ﴿١٤١﴾

142. Asu ala meteelaa *uvoo* ūm'okoni inyw'I. Ethwa inyw'I mw'ina ūk'ilyo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo maasya, 'ithy'i t'uya' vamwe nenyu?' Na ethwa alei mena k'lānda *kyaw'o*, mamatavasya *mo*, 'ithy'i t'uyaam'ūsinda inyw'I na k'omas'i'la etf'k'li? 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akasila kat' wenyu M'ũthenya wa ūthay'ũkyo na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamanenge alei nz'la ya k'omasinda etf'k'li.

الَّذِينَ يَلْمِزُونََكُمْ بِكُمْ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللَّهِ
قَالُوا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ وَإِنْ كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ
قَالُوا أَلَمْ نَسْتَحْذِ عَلَيْكُمْ وَنَنْعَمْ بِكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
قَالَ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ
بِغِيٍّ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤٢﴾

LUKU 21

143. Angangani mamanthaa kŭmŭkenga Ngai Mwene Vinya W'onthe, Indĩ We akatuma mo ene methwe me akenge. Na yĩla mo maŭngama kwoondŭ wa Mboya, maŭngama me aleelu moneke nĩ andŭ, namo mamŭlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'on the o vanini

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ يُخَدُّونَ اللَّهَ وَهُمْ خَائِفُونَ لَهُمْ وَلَئِن كَانُوا إِلَى الصَّلَاةِ كَانُوا كَسَالِي يُرَاوِدُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢١﴾

144. Ma sŭnzŭŭlĩte katĩ wa ŭŭ na ŭya mate ma aa kana aya. Na ŭla we Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmŭtusaa wa kwanangĩka, we ndŭkona nzĩa kwoondŭ wake.

صَدَّ بَيْنَ يَدَيْهِمْ ذِكْرَهُمْ إِلَى اللَّهِ وَلَا إِلَىٰ هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

145. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mŭikamose alei kwĩthwa anyanya, mbee wa etfĩkĩli. Inyw'ĩ mwĩenda kŭmŭnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩtumi kĩtheu ĩŭlŭ wenyu ene?

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكٰفِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أُرِيدُونَ أَنْ تَجْعَلُوا إِلٰهَ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا قٰمِينَ ﴿٢٣﴾

146. Vate nzika, angangani makeethwa kĩndĩnĩ kĩla kĩliku mŭno vyŭ kya Mwaki; na we ndŭkona mŭtetheesya kwoondŭ woo.

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿٢٤﴾

147. Ate asu ala melilaa na kŭlŭnga na maimwĩkwatĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe malŭmĩtye na me afĩkĩku nthĩnĩ wa wĩw'i woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nĩ katĩ wa etfĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mĩtŭkĩ akaumya ĩtuvi ĩnene ĩŭlŭ wa etfĩkĩli.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا بِاللَّهِ وَأَخْلَصُوا دِينَهُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٥﴾

148. Ngai Mwene Vinya W'on the aĩĩtwe nĩ kŭmŭsilĩla inyw'ĩ nĩkĩ, ethwa mwĩ mŭvea na ethwa nĩmwĩfĩkĩlaa? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwosi-Wa-Mŭvea, ŭmanyi-W'onthe.

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَدَابِكُمْ إِنَّ شُكْرَكُمْ أَمْتَعًا وَكَانَ اللَّهُ سَاكِرًا عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

149.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendete kIlonzo kya ndeto nthoku mbee wa andu ateo *kwa ngali la* un00vifw'a; nfw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Wfw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

لَا يُجِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالشُّوْرِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا
مَنْ ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَٰنِينًا ﴿١٤٩﴾

150.Inyw'I mwakyumbula kIko kIseo kana mwakivitha, kana kUekea uthuku, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0vetangi - wa naI, na nI utonyi W'onthe.

إِنْ تَبَدُّوا خَيْرًا أَوْ تَخْفَوْهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ
فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا قَدِيرًا ﴿١٥٠﴾

151.Vate nzika, asu ala mamuleaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na At0mwa Make, na kwenda kuvathokany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na At0mwa Make, na kwasya 'IthyI t0metfkl'laa amwe na k0malea ala angI,' na kwenda k0kwata nzIa ya vu katI,

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَنْ
يُفْرِقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ
وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ

152.Aa ow'o nImo alei ala aIkIkku, na IthyI nIt0se0vItye 0sIlfIlo 0thInasya kwoond0 wa alei.

ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٥١﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكٰفِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٥٢﴾

153.Na I0I0 wa asu ala mamwIfkl'laa Ngai Mwene Vinya W'onthe na At0mwa Make *onthe* na mailea kwIkIa kIvathokany'o katI wa 0mwe woo, aa nImo omIt0kI We 0kamanenge matuvi moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi - M0no Vy0, Us0fIwe nI tei.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفْرِقُوا بَيْنَ
أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرَهُمْ وَ
كَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٥٣﴾

LUKU 22

154.And0 ma Ivuku ma0k0lasya we 0tume Ivuku yIthee kuma ItunI. Mo nImam0k0lIlye Mose 0nd0 m0nene k0vIta 00: 'Twony'e Ngai Mwene Vinya W'onthe 0theinI.' Na InDI 0sIlfIlo wa kwananga nIwamakwatie n0nd0 wa 0th0ku woo. Na InDI nImoosie kasa0

يَسْأَلُ أَهْلَ الْكِتَابِ أَنْ تُنزَلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِنَ
السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى الْكَبِيرَ مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا
أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الضُّعْفَةُ بِظُلْمِهِمْ
ثُمَّ تَمَتَّدُوا الْعِجَلَ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ

kwoondū wa ūthaihi Itina wa Syama ntheu kŭmavikā; Indī Ithyī nītwamaekeie na w'ŏ. Na Ithyī nītwamŭnengie Mose ngaananīo ntheu yīna vinya.

فَعَفَوْنَا عَنْ ذَلِكَ وَأَتَيْنَا مُوسَى سُلْطٰنًا
مُّبِينًا ﴿٦﴾

155.Na Ithyī nītwookīlilye Kīma ūlū woo yīla tweekīaa ūtianīo namo. Na Ithyī nītwamatavisye mo ‘Likai mbingīlonī mwīnyivītye,’ na nītwamatavisye, ‘Mŭikatŭle mwīao ūlū wa ūwoo wa Savato.’ Na Ithyī nītwoosie ūtianīo mŭlŭmu kuma kwoo.

وَرَفَعْنَا مُوسٰى اِلٰى سُلْطٰنٍ بَيْنَنا وَهُمْ وَقُلْنَا لَهُمْ
ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي
السَّبْتِ وَاخذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٦﴾

156.Na Indī kwoondū wa kwananga kwa ūtianīo kwoo, na kŭlea kwoo kwa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kŭmantha kwoo kwa kŭmoaa Athani vate ūlŭngalu, na kwa kŭneena kwoo kwa kwasya kana: ‘ngoo sitŭ nī mbove ikakunīkīlw’a ngunīko,’ -----aiee, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwisīllite syo nŭndū wa ūlei woo, kwoondū wa ūu mo metīkīlīaa o vanini.

فِيْنا نَقَضِمْ مِيثَاقَهُمْ وَكُفِرْهُمْ بِآيٰتِ اللّٰهِ
وَكَتٰرَهُمْ الْاَنْبِيَاۥ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوْبُنَا
غُلْفٌ بَلْ طَعِبَ اللّٰهُ عَلَيْهَا يَكْفُرْهُمْ فَلَا يُؤْمِنُوْنَ
اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٦﴾

157.Na nŭndū wa ūlei woo na ūneeni woo ūlū wa Malia wa wilfanīli mwai,

وَبِكْفُرْهُمْ وَقَوْلِهِمْ عَلٰى مَرْيَمَ بُهْتٰنًا
عَظِيْمًا ﴿٦﴾

158.Na kŭneena kwoo; Ithyī nītwamŭaie Yesŭ, Masia, Mwana wa Malia, Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya

وَقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيْحَ عِيْسٰى ابْنَ مَرْيَمَ

W'onthe; oylfa mo mayaamŭaa we ona mayaamwamba mŭkelany'onŭ!*

رَسُولَ اللَّهِ وَمَا قَاتِلُهُ وَمَا صَلْبُهُ وَلَكِنْ شَيْءٌ

¹ *Ŭndŭ ūla mŭnene vaa nŭ wa Ayuti kŭcmwa nŭ kŭmŭaa Yesŭ kwa nzŭa ona yŭva. Mŭsomi nŭnŭŭlilikanw'a kana kuma mwambŭlŭlŭyo Ayuti mayŭkathŭfa kana nŭmatonyie kŭmŭaa Yesu. Ngewa ŭno ya Ayuti nŭlŭlumŭlŭw'e kŭlewa nŭ Kulani Ntheu; na nŭkyo kŭtumi mŭminŭkŭlŭyoni wa mŭsoa ŭŭ, ŭneeni wa mŭthya nŭ kana ona ethwa kweekŭkie ata mo vate nzika nŭmaemiwe nŭ kŭmŭaa Yesŭ. Uu ti kwasya kana kwambwa kwa Yesŭ nŭkŭŭlewa, ŭndŭ kŭla kŭleewe nŭ kŭkŭw'a kwake mŭkela ny'onŭ. Ndeto ŭno 'shubbiha' nŭhŭnŭ wa mŭsoa ŭŭ nŭ ya kŭsŭanŭwa mŭno. Ngewa ŭno yŭ nŭhŭnŭ wa mŭsoa ŭŭ ndŭkŭwŭtkŭla mŭndŭ ŭngŭ ateo Yesŭ kana kwa kŭzŭa ŭngŭ, nŭtonya kŭweta ŭndŭ ŭsu wŭ w'onthe. Kwŭfanana na mŭfao ya ŭneeni nŭhŭnŭ wa ndeto ŭno 'shubbiha' nŭneenaa ŭlŭlŭ wa mŭndŭ ŭngŭ ateo Yesŭ Klisto we mwene. ņu nŭ kwasya kana we nŭwe wŭolanŭw'e na ooneka nŭmo avw'anene na mŭndŭ ŭngŭ. Otondŭ Yesŭ wambiwe mŭkelany'onŭ ena mŭvw'ano wa mŭndŭ ŭngŭ. Indŭ kŭlela ti kwa kwambwa mŭkelany'onŭ kana kŭkŭw'a kwake, ŭndŭ ŭlei nŭ kŭkw'ŭ kyake mŭkelany'onŭ. Vate nzika, vo waf kŭthokoo kŭnene kya ŭndŭ kŭtonya kwŭthwa kweekŭkie. Kwa ņu, mŭsoa ŭŭ ŭndeeee kŭseŭvya wonany'o wa kŭthokoany'o na nzika. Maŭndŭ ala angŭ onthe nŭ kŭtalŭthya tŭ. Usu nŭw'o waf wa mŭminŭkŭlŭyo. Ethwa ndeto ŭno 'shubbiha' yŭneena ŭlŭlŭ wa ŭvoo ŭŭ. ņu nŭkw'onany'a ngewa ya nguthu ilŭ syakaanafaa ŭlŭlŭ wa ŭndŭ kweekŭkite. Vai nguthu ŭmwe yasyo yaf na ŭ-w'o ŭlŭlŭ wa ŭneeni wayo, kwa ngelekany'o ya mŭŭtkŭlŭ wa Aklisto wa kŭkw'ŭ kya Yesŭ mŭkelany'onŭ na ŭtina ŭthayŭŭkyo ndwaneenetwe na itumi mbŭanŭ ŭndŭ waf ŭtalŭthyo tŭ. Ota ņu ŭneeni wa Ayuti ŭlŭlŭ wa kŭkw'ŭ kya Yesŭ mŭkelany'onŭ waf ŭtalŭthyo ona w'o, nŭndŭ wamo kwŭtŭya kiimba kya Yesŭ. Ow'o mo nŭmoonanŭsyie nzika syoo ila maf nasyo ŭlŭlŭ wa ŭvoo ŭŭ w'onthe wa kŭkw'ŭ kŭla kŭwetawa na mamŭkaany'a Vilato makyasya kana we nŭtonya kuma vo na kumŭla mbee wa andŭ akyasya kana we nŭthayŭŭkŭte kuma kwa akw'ŭ *Mathayo 27:63-64* Nŭndŭ wa kŭtumi kŭlŭ mŭminŭkŭlŭyo wa mŭsoa ŭŭ nŭŭkŭnŭkŭlŭwa ŭkyasya, 'Wa innalazeena' kwa ŭla w'o asu ala methŭwa na kŭvathŭkany'o ŭlŭlŭ wakyo kana ŭlŭlŭ wake we ŭla kyamŭkwatie, mo maf na nzika kafŭ woo ene.

Bal Rafa'a hullaho Ilaihi' Masilamu angŭ mŭno nŭmafŭkŭlŭaa kuma kŭlungunŭ kŭlŭ kya mŭsoa ŭŭ kana wonany'o ŭŭ wa 'Bal' kyonanasya kŭko kya kwambwa mŭkelany'onŭ ŭŭ nŭ; vandŭ va kŭmŭeka we akw'e mŭkelany'onŭ, Ngai nŭwamŭtangŭie we kwa kŭmŭkŭlŭya we kŭmwŭlŭ kŭthi vandŭ matunŭ. Kwa ņu we aŭlŭtwe kwŭthwa e thayŭ vandŭ yayayanŭ ena mŭmbŭlŭwe oŭla we waf naw'o mbee wa kŭtata kŭmwambwa mŭkelany'onŭ. Ualyŭlo ŭŭ nŭetae makŭlŭyo maingŭ me vinya, na mŭno ta:

(a)Ethwa Yesŭ ndaambwa mŭkelany'onŭ ona vanini ŭvoo ŭŭ w'onthe wa kwambwa mŭkelany'onŭ nŭŭlewa vyŭ na kŭko kŭlŭ kyonthe no ŭvŭngŭ kana kŭlela kumanya kŭla kwaf na Ayuti, Aklisto na Alomi ota ņu?

(b)Nŭ va nŭhŭnŭ wa mŭsoa ŭŭ vala vekwasya kana Yesŭ nŭwookŭlŭw'e kŭ-mwŭlŭ atwawa ŭtunŭ? W'on he ņu ŭwetewe nŭ kwasya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamŭkŭlŭlŭye we Kwake- Mwene. Kwŭfanana na ŭkŭlŭyo ya mbee nzŭa ya kŭseŭvya wonany'o wa ŭsengy'o kwŭfanana nondŭ kŭko kya kwambwa mŭkelany'onŭ kŭteŭlewa Indŭ nŭkŭwetawa kana mŭndŭ ņu wambiwe mŭkelany'onŭ ti Yesŭ Indŭ nŭ mŭndŭ ŭngŭ ņu wanengiwe mŭvw'ano wa Yesŭ nŭ alaŭka amwe kwa mwŭao wa Ngai. Nŭndŭ wa nzika na motalŭthyo ŭlŭlŭ wa mŭndŭ ņu wambiwe. Nŭ ŭtheu kana ngewa ŭno yongeleelaa makŭlŭyo maingŭ na maŭndŭ me vinya tŭ mbee wa kmamina. Mbee wa ņu, ngewa ŭno yonthe ndŭna wambŭlŭlŭyo ona vanini. Vai ŭkŭsŭ wa kŭveva kana ŭkŭsŭ umŭtw'e nŭhŭnŭ wa ngewa sya Mwathani Mŭtheu *mŭuo*

We, İndİ nİwaw'ananİw'e kwooo oneka ta *Umwe Ūla mwambe*; na ala mena kİvathŪkany'o ūvoonİ ŪŪ vate nzİka me nthİnİ wa mwİkalo.wa nzİka İŪİŪ waw'o, mo mai na ūmanyi *mŪtheu* waw'o; İndİ mo maatİİaa kŪtalİthya tŪ; namo mayaaİsa kŪalyŪla *ŪtalİthyŪ* ŪŪ ūkatw'Tka w'o;

لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ
 مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ وَمَا تَتْلُوهُ
 يَقِينًا ﴿٦٠﴾

159.KŪleana na Ūu, Ngai Mwene Vinya W'on the nİwamŪkİlİlye we Kwake-Mwene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ Mwene Vinya, MŪİ.

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٦١﴾

160.Na vai katİ wa AndŪ ma Ivuku Ūtakayİtİkİla mbee wa kİkw'Ū kyake; na MŪthenya wa ŪthayŪŪkyo, we *YesŪ* akeethwa ngŪsİ İŪİŪ woo.^{2*}

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ مَوْتِهِ
 وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿٦٢﴾

² **Wİhwe İŪİŪ wake* waamİlw'a kŪtw'İtka ŪndŪ ŪŪ wa Useny'o na Ūtaaoneka Ūla wongeleelaa kŪtalİthya kwİna kİthokoo.

Ngewa İno ya mŪsoa ŪŪ nİta yaetiwe tene tŪ nİ asomi İvinda yİla MŪŪmwwa wa Ngai *mŪuo wİhwe İŪİŪ wake* wekalİle we mwene atawİsİ vyŪ. İŪİŪ wa İkŪlyo ya kelİ wonzu wa ūneeni ŪŪ nİwİyananİtye kuma ndetonİ sya Kulani Nİtheu. Ndeto İno 'Rafa'a' yaasyaa ūkİİftw'e. Yİla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamŪkİlye mŪndŪ, ūkİİİİlu ūsu mavinda onthe ūneenaa İŪİŪ wa mwİkalo wa mŪndŪ no ti kwa mwİİ wake. Ow'o kŪİtonyeka kŪalyŪla mŪsoa ŪŪ kwa nzİa İngİ ona yİva mbee wa ūalyŪlo ŪŪ, ūkİİİlu wa mwİkalo wa kİveva. MŪsoa ŪŪ wİasya kana Ngai Mwene Vinya W'ontheamŪkİlİlye YesŪ Kwake-Mwene. Nİ Ūtheu kana vai vandŪ yayayanİ ya İtu vawetetwe vala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamŪkİlİlye we amŪtwaa. AmŪkİlİlye we Kwake-Mwene o yİla We waİ vo vala YesŪ waİ. Vai vandŪ İtunİ kana İŪİŪ wa nthİ vatheİ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūte vo. Kwa Ūu yİla ūmwe ūnŪkwİwa kana nİwookİlİlye Kwake-Mwene, mŪendele wa mwİİ ndŪtonyeka na ndwoneka.

Kwİanana na ūmanyi wa Ahmadiyya mŪsoanİ ŪŪ, nzİa ya 'kŪlea' yİwetwa nŪndŪ wa Ayuti kŪweta kİkw'Ū kya kİlumo kya YesŪ. Nİ Ūtheu kana kŪlea kŪumanİwa nİ kŪthengeanİa na Ngai.

*MŪsoa ŪŪ nİwİthİftwe wİ wambİİİlyo wa ngaananİo nthİnİ wa umo waw'o. Asomi amwe nİmeİkİlaa kana w'o ūneenaa İŪİŪ wa İvinda yŪkİte yİ vaasa ŪndŪ ūkonİİ İvinda ya kwambwa mŪkelany'onİ Ūla ūkwonany'a kana Ayuti onthe vyŪ mŪthenya ūmwe makeethwa na mŪkİİto nthİnİ wa YesŪ Kİlİsto na kŪmwİkİla we ta mwathani wa W'o wa Ngai. Ota Ūu mo maasya kana kyama kİİ kİkooneka İvinda ya YesŪ Kİlİsto e thayŪ. Ūu umanaa na ndeto İi: 'qable mautehi' İla syİkwasya, mbee wa kİkw'Ū kyake.

161.Kwa ūu, nūndū wa wūki wa naū wa Ayuti, Ithyū nūtwamavatie syūndū ntheu ila mo meetūkūlūtwe'e, na ota ūu, nūndū wa kūmasiūla andū aingū kuma nzūanū ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,

فِي ظُلْمٍ مِنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَمْنَا عَلَيْهِمْ طَيْبَاتٍ
أَحَلَّتْ لَهُمْ وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ كَثِيرًا ﴿١٦١﴾

162.Na nūndū wa kwosa liva ūsyao wa mbesa, onakau mo nūmavatiūtwe w'o, na nūndū wa kūya kwoo ūthwii wa andū na ūthyoeuku. Ithyū nūtūseūvūtye ūsiliūlo wū woo kwa asu ala matetiūkūlaa.

وَأَخَذَهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوَالِ
النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ مِنْهُمْ
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦٢﴾

163.Indū asu ala kaūū woo alūmu nthūnū wa ūmanyi, na etiūkūli, metūkūlaa maūndū ala we matheetwe kwaku na ala³

لَكِنِ الرَّسُولُ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ
بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْقَائِمِينَ

³ Nūndū Ayuti mayaamba kūmwūūkūla we, kwūanana na woni wa asomi asu Yesū nokūvika ethwe e o thayū ona yu.

Woni ūngū ūla wūūkūlawa kwa wingū nūndū wa ūneeni ūū, 'mbee wa kūkw'o kyake' ūmūwetaa kūla mūndū wūna mūkūlūlo wa Kiyuti wa ūvinda ya Yesū Klisto. Nthūnū wa ūndū ūū nū kwasya kana kūla Mūyuti nūkamwūūkūla Yesū Klisto mbee wa kūkw'o kyake-ūsūanū ūla ūtonya kūthw'a no Ngai tū. Kwa ūvuso ūthūku maūndū maingū me vinya na mathūna nū kūūsiūla kwūūkūla kwa iosyo ii syonthe vyū.

Uu wūlonany'a kana nokūvika Yesū ethwe athamūle nthū ila syatūūtwe nū mbaū ila syaaūte sya Isilaeli na kwa kwūka ūu we nūweanūsyey wūa wake wa kūtwaa ūvoo wake kwa ndūthya syonthe ūkumi na iūū sya malondu mau ma nyūmba ya Isilaeli. Woni ūū nūūtwūūkwa na vinya mūno nū wathani wa Yesū Klistoūla nthūnū waw'o waisye kana we nūnūūthi kūmantha malondu mau ma nyūmba ya Isilaeli *Mathayo 15:24*.

Ithyū twūnengane kyeū kūna kūvathūkany'o vyū tūūū wa ūndū ūū mūmū. Mūsoa ūū ūla wū uungu wa ūkunūkūli ūalyūūūtwe ta ūū: 'Vai 'ūmwe' kaūū wa Andū-ma-ūvuku vate nzika, ūtakamwūūkūla we Yesū mbee wa kūkw'o kyake.'

Ndeto ūno ūandūkūtwe yeekete- 'ūmwe' ndū nthūnū wa mūsoa ūū ūndū nūyosetwe ta ya w'o onakau vai ūtheu wayo. Takethwa nūnandūke nthūnū wa mūsoa ūū ūsomeka ūū:

Wa in **ahadun** min Ahliil-Kitab

Ndeto ūno ūandūkūtwe yeekete nūyo yosetwe. Ithyū twūasya kana vandū va 'Ahad' kūwetwa nūtwaliūtwe nū kūsūanūa tūūū wa ndeto ūno 'fareeq' ta yo ndeto ūla yosetwe. Na vaiūū ūu ūndū ūalyūūlo wūūthwa ūilyū ta ūū: Vai nguthu kana mbaū kuma kaūū wa Andū-ma-ūvuku ūtakethwa na mūūkūūlo nthūnū wake Yesū Klisto mbee wa kūkw'o kyake.'

matheeiw'e mbee waku, na *mUno mUno* ala malūmasya Mboya na ala maĩvaa Saka na ala mamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪthenya wa MŪminŪkĩlyo. Ithyĩ vate nzika, tūkamanenge aa ĩtuvi ĩnene.

الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ
الْيَوْمِ الْآخِرِ أُولَئِكَ سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٢﴾

LUKU 23

164. Vate nzika, Ithyĩ nĩtūetete ūvuany'o kwaku we, ūndŪ Ithyĩ twatwaie ūvuany'o kwa Noa na Athani ala maĩ ĩtina wake; Na Ithyĩ nĩtwatwaie ūvuany'o kwa Avalamu na Isumaeli na Isaka na Yakovo na syana syake na YesŪ na Yovu na AlŪni na Solomoni, na Ndavitĩ Ithyĩ nĩtwamŪnengie 'Savulĩ'.^{4*}

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّينَ
مِن بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَ
إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ
يُوسُفَ وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَإِنَّا بَدَاؤُا
بِرَبُّوْرٍ ﴿٢٣﴾

165. Na *Ithyĩ nĩwamatŪmie AtŪmwa amwe* ala tŪminĩte kŪŪwetea we---na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaneenie na Mose we mwene.^{**}

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا
لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿٢٤﴾

166. AtŪmwa, Aeti ma ūvoo mŪseo na Akaanany'a, nĩkana andŪ maikethwe na ūndŪ wa kŪmŪkŪlya Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩtina wa *kŪvika kwa AtŪmwa*; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Vinya, MŪĩ.

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ
حُلًى اللَّهُ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ﴿٢٥﴾

167. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪkŪsĩlaa kwa nzĩa ya *Ūvuany'o ūla We*

لَكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ أَنزَلَهُ بِعِلْمِهِ
وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٦﴾

⁴ **Zaboora' ĩla yaasya Savulĩ.
^{**} Kwĩanana na Ūneeni wa Kĩlalavu ūla ĩtina wa ndeto yatŪngĩĩĩĩwa tondŪ *Takleeman* ĩtŪngĩĩĩĩwe nthĩnĩ wa mŪsoa ŪŪ, ĩtŪngĩĩĩĩlawa na kĩleleelo kwonany'a kĩtumi kĩna kana mwĩkalo wa tŪlŪ kana kŪmina nzika. Mawoni aa onthe nĩmatonya kŪthŪkŪmĩthw'a ĩvandanŵ o yĩmwe.

Ūkŭtheesya we kana We aŭtheetye
usŭŭwe nĩ Ūmanyi Wake; na alaŭka
namo mena Ūkŭsĩ ota Ūu; na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩanfu
kwĩthwa ta ngŭsĩ.

168. Asu ala matetkĩlaa na kŭmasĩŭa
angĩ nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, vate nzika, mo nĩmaminĩte
kwaŭa vaasa.

169. Vate nzika, asu ala maleile
kwĩtkĩla, na meeka meko mate ma
ŭlŭngalu, Ngai Mwene Vinya W'onthe
ndakamaekaa mo, ona We ndakamony'a
mo nzĩa ona yĩva.

170. Ateo nzĩa ya Iianĩ-ya-Mwaki vala
mo makekalaa kwa İvinda İasa mŭno.
Na Ūu nĩ ŭvŭthŭ kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe.

171. Inyw'ĩ mbaa-andŭ, Mŭtŭmwa
nĩmŭviku kwenyu ena ŭla W'o kuma
kwa Mwĩalĩ wenyu; kwa Ūu İtkĩlai, na
kŭkeethwa kwĩ ŭseo kwenyu. Indĩ
inyw'ĩ mwalea kwĩtkĩla, nĩw'o, nĩ kya
Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩla kĩ
matunĩ na kĩla kĩ İŭlŭ wa nthĩ. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩ Ūmanyi-
W'onthe, Mŭĩ.

172. Inyw'ĩ Andŭ ma İvuku!
Mŭikamĩkĩle mĩvaka nthĩnĩ wa ndĩni
yenyu, na mŭikaneene İŭlŭ wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe ateo ŭla w'o.
Nĩw'o, Masia, Yesŭ, mwana wa Malia,
aĩ Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe tŭ na wĩanĩnũ wa ndeto Yake

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ تَدْرَأُونَ
ضَلَالًا بَعِيدًا ۝

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيُغْفِرْ لَهُمْ
وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ۝

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ
رَبِّكُمْ فَأَمُنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا
فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى
اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ

Tla We watheisye kwa Malia, na tei kuma Kwake-We. Kwa ūu, mwĩtĩkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atũmwa Make, na mũikasye, 'mo nĩ atatũ.' Ekai, kũkeethwa kwĩ ūseo kwenyu. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ngai ūmwe tũ. Kwĩ vaasa mũno na ūtheu Wake We kwĩthwa na mwana. Kĩla ona kĩva kĩ matunĩ na kĩla ona kĩva kĩ tũlũ wa nthĩ nĩ Kyake We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Mũũngamĩ.

رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْفَهُمَا إِلَى مَرِيَمَ وَرُوحَ قَنُزٍ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ تَنَزَّاهُ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً إِنَّا نَسْمَعُ خَيْرًا لِّكَلِمَاتِكُمُ اللَّهُ إِلَهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ٦٣
 ١

LUKU 24

173.Vate nzika, Masia ndakasonoka kwĩthwa e mũthũkũmi wã Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona alaĩka ala me vakuvĩ na Ngai; na ūla ūvũthasya kũmũthaitha We na wĩw'aa e mũng'endu, We akamombany'a Kwake-Mwene onthe.

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ يَسْتَنْكِفْ عَنْ عِبَادَتِي وَاسْتَكْبِرْ فَسَيَحْشُرُهُمْ إِلَهُ جَبِينًا

174.Indĩ kwa asu ala meetĩkĩlile na meekie mawĩa maseo, We akamanenge mo matuvi moo meanũ na kũmongeleela mo maingĩ katĩ wa ūlau Wake; ĩndĩ asu ala mavũthisye na maĩ na ngathĩlo, We akamasĩĩla mo na ūsĩĩlo wĩ woo. Namo maikona mũnyanya kana mũtetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنكَفُوا وَاسْتَكْبَرُوا فَيُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

175.Inyw'ĩ andũ! Ow'o ūkũsĩ mũtheu nũmũvikĩe inyw'ĩ kuma kwa Mwĩanĩ wenyu, na Ithyĩ nĩtũtheetye kyeni kĩtheu kwenyu.

يَأْتِيهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَهُمُ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكَ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ نُورًا مُبِينًا

176. Kwa ōu, kwa asu ala mamwĩtĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kũmũkwata We mamũlũmĩtye, We vate nzika, akamalikya mo teinĩ Wake na mumo na akamatongoesya mo nzĩanĩ ũa ndũngalu *yelekele* Kwake-Mwene.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ فَسُيِّدُوا فِي رَحْمَةِ مِنْهُ وَفَضْلٍ وَرَهْدٍ يَهْدِيهِمُ اللَّهُ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿١٧٦﴾

177. Mo maũkũlya we myamũlo. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũnengae inyw'ĩ myamũlo *Yake* ũlũ wa ndiwa 'Kalaala.' Ethwa mũndũ nĩwakw'a atatiĩte kaana, na ena mwĩĩtu-a-nyinyia, we akoosa nyunzu ya syĩndũ ila we watia; na akamũtiĩa mwĩĩtu - a-nyinyia ethwa nde mwana. Na ethwa ve eĩtu ainyia eĩ masyaanĩw'e, ĩndĩ mo makoosa ilungu ĩĩ katĩ wa itatũ sya syĩndũ ila we watia. Na ethwa *atiĩwa* nĩ aneethe eĩ aũme na aka, -----ĩndĩ mũndũũme akoosa kĩlana kĩana kya eĩtu eĩ. Ngai Mwene Vinya W'onthe emũvathũkanĩsya inyw'ĩ ũũ nĩkana mũikese kũthi ũtee, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũsyĩsĩ syĩndũ syonthe nesa.

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلِمَةِ إِنِ امْرُؤًا هَآكُ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتٌ فَلَهَا نِصْفُ مَا تَرَكَ وَهُوَ يَرِثُهَا إِن لَّمْ يَكُن لَهَا وَلَدٌ وَإِن كَانَتَا أُخْتَيْنِ فَلَهُمَا الشُّلُبُنِ مِمَّا تَرَكَ وَإِن كَانُوا إِخْوَةً رِجَالًا وَنِسَاءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثِيَيْنِ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ أَن تَصِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

سُورَةُ الْمَائِدَةِ مَدَنِيَّةٌ

(٥)

AL-MAAIDAH
(Wavuanĩw'e Medina)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Ianĩsyai mawĩw'ano *menyu*. Inyw'ĩ nĩmwĩtkĩlĩtw'e kũya nyamũ ila syĩ maũũ ana, *sya mũthemba* wa ng'ombe ateo ila mũminĩte kũvatwa, ateo mũikaitw'ĩkĩthye nyamũ ila sya nzyĩma kwĩthwa mbĩtkĩlye ĩvinda yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji; nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa ũndũ We wendaa.

3. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mũikavukye imwe katĩ wa syĩndũ*¹ ila Ngai Mwene Vinya W'onthe witheetye. Ona Mwei Mũtheu, ona nyamũ ila ietetwe sya nthembo, ona nyamũ sya ũthembeo ila syĩkĩĩtwe masango, ona ala mekwĩyũmbanĩsya kũthi kũvoya nthĩnĩ wa Nyũmba Ntheu, makĩmantha manee ma Mwĩai woo na kwenda Kwake. Na yĩla inyw'ĩ mwaumya ngũa sya Haji na kuma nthĩnĩ wa Nthĩ Ntheu, nĩmũtonya kũsyĩma. Na ũmaitha wa andũ ala mamũsiĩte kũthi Mũsikitinĩ Mũtheu, ndũkamũsesenge inyw'ĩ nĩkana mwĩke naĩ. Na tethany'ai mũndũ na ũla ũngĩ nthĩnĩ wa ũlũngalu na ũtheu; ĩndĩ mũikatetheanĩsye mũndũ na ũla ũngĩ nthĩnĩ wa naĩ na wĩki-wa-mothũku. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ أُحِلَّتْ لَكُمْ
بِهَيْبَةِ الْأَنْعَامِ الْأَمْثَلُ عَلَيْكُمْ غَيْرُ حَيْثُ الصَّيْدِ
وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنَّ اللَّهَ يَجْزِيكُمْ مَا يُرِيدُ ②

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحِلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ وَلَا الشُّعْرَ
الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِنِ الْبَيْتِ
الْحَرَامِ يَنْتَعُونَ فَضْلًا مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَانًا وَإِذَا
حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمُكُمْ شَتَانُ قَوْمٍ أَنْ
صَدَّقْتُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا
عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ③

¹ * Syĩndũ ila itheetw'e nitonya kũsũanĩwa na mavinda, kũndũ kana syĩndũ ila syĩ thayũ.

vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nĩ mwai kwa ūsilflo.

4.Nĩmŭvatĩtwe kũya nyama sya nyamŭ
ĩla yĩyŭafte, na nthakamema nyama sya
ngŭlũe; na ĩla syathĩĩtw'e syĩtwa yĩte ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ĩla sya
kw'itwa, na ĩla syŭafte na kŭkŭnwa,
kana ĩla syŭafte nĩ kŭvalũka kana
kŭtŭĩka *Okongonĩ*; na ĩla syŭafte kwa
kŭtŭlangwa mbya, na kĩĩku kya nyamŭ
ngaĩ ateo ĩla inyw'ĩ mŭng'eete nesa; na
ĩla syŭafte tũlũ wa Othembeo. Na
inyw'ĩ nĩmŭvatĩtwe kũmánya ĩvuso ĩseo
kana ĩthũku kwa nzĩa ya kwaũsya. Kĩĩ
nĩ kĩko kya wau wa matũ. Umŭnthĩ ũũ
asu ala matetĩkĩlaa nĩmeyĩtũkĩte
kũmɔyananga ndĩni yenyu. Kwa ũu
mũikamakĩe mo, ĩndĩ ngĩei Nyie.
Umŭnthĩ ũũ Nyie nĩnamwĩanĩĩsya ndĩni
yenyu, na kwĩanĩĩsya mumo Wakwa tũlũ
wenyu, Na Nyie Nĩnĩmŭnyuvĩĩte inyw'ĩ
ĩsilamu kwĩthwa ndĩni yenyu, ĩndĩ ũla
ũnũkĩngĩtw'a nĩ nzaa, atekwenda
kwelekelana kwĩka naĩ, vate nzika, ĩndĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

5.Mo meũkũlya we kĩla mo metĩkĩĩtw'e.
Asya, 'Syĩndũ syonthe ĩla nzeo
nĩsyĩfĩkĩĩtw'e kwoondũ wenyu; na ĩla
mw'imanyĩĩtye nyamũ na nyũnyi sya
nzyĩma *kũm Okwatĩa* inyw'ĩ;
mũkimanyĩsya syo kũsyĩma na
kw'imanyĩsya syo ũndũ Ngai Mwene
Vinya W'onthe ũmũmanyĩĩtye inyw'ĩ.
Kwa ũu, yai katĩ wa ĩla syo ĩmũkwatĩa,
na wetai syĩtwa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe tũlũ wasyo. Na mũkĩei Ngai
Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika,

حُزِمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخَيْزُرِ وَمَا
أَهْلٌ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْزُونَةُ وَالْتَوْبِيَّةُ
وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَيْتُمْ وَمَا ذُخِرَ
عَلَى النَّصَبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلامِ ذَلِكُمْ فِسْقٌ
الْيَوْمَ يَلِيْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ
وَأَخْشَوْا أَيُّومَ أَمَلْتُكُمْ وَدَيْنَكُمْ وَأَمْتَمْتُ عَلَيْكُمْ
فَبِعِزَّتِي وَرَضِيْتُمْ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِيْنًا فَمَنْ اضْطُرَّ فِي
مَخْصَصَةٍ غَيْرِ مُتَجَانِفٍ لِإِيْمَانِهِ فَمَنْ إِذْنًا فَاللهُ غَفُورٌ رَحِيْمٌ

يَسْتَأْذِنُكَ مَا ذَا أُجِّلَ لَهُمْ قُلْ أُجِّلَ لَكُمْ الْيَوْمَ وَهَذَا
وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا
عَلَّمَكُمُ اللهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكَنَّ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ
اللهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-mítókí kwa kútala.

6.Um0nthí 00 syíndú syonthe ila nzeo nímbrítkílye kwoondú wenyu. Na lífu wa Andú-Ma-Ivuku nímwrítkílye kwenyu, na lífu wenyu naw'0 nímwrítkílye kwoo. Na iveti ntheu Na mbítkílí na iveti ntheu kuma katí wa ala manengetwe Ivuku mbee wenyu nímbrítkílye kwenyu; yíla mwainenge ngaasya syasyo, múkítwaana nasyo kwa mwíao, mútekwíka úlaalai, ona múikaie ndúsyo sya kímbithí. Na úla ona wíva úleaa mútkíto, vate nzika, wífa wake útw'íkíte vathei na Ituní akeethwa katí wa ala mena wasyo.

LUKU 2

7.Inyw'í ala mwítkíflaa!Yíla inyw'í mwa0ngama Mboyaní, thambyai mothyú menyu, na moko menyu kúvika ikokoaní, na v0úsyai mítwé yenyu na moko mena kíw'0, na thambyai ma00 menyu kúvika ngúlimúní. Na ethwa mwí awau kana mwí kyaloní, kana 0mwe wenyu níwauama kyooní kana nímúkiitíte iveti, na múilea kwona kíw'0, índí ívakei múthanga úla mútheu, kúayamamu kúvaka moko na mothyú menyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndendaa kúmwríkífa inyw'í thínaní, índí We níwendaa kúmúthesya inyw'í na kwífanísyá manee Make í0lú wenyu, níkana mútonye kútúnga múvea.

8.Na lílikanai ínee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yíla yí í0lú wenyu na útanífo úla We weekíie menyu, yíla

الْيَوْمَ اجْعَلْ لَكُمْ الظِّمْتِ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
جَلْ لَكُمْ وَطَعَامُكُمْ جَلْ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ
الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مَنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ مُحْصِنِينَ
غَيْرِ مُسْفَحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِآيَاتِنَا نَحْنُ فَتَقَدْ حِطَّ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ
الْخَسِرِينَ ①

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُضِيَ إِلَى الصَّلَاةِ فَاعْبُدُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى السَّمَائِ وَأَمْسُوا بِرُءُوسِكُمْ
وَأرجلَكُمْ إِلَى الْكُعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَأَطْفِئُوا
وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ
الْعَاطِئِ أَوْ لَسْتُمْ بِالنِّسَاءِ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ فَمَنْ
مَّا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَكِنْ يُرِيدُ
لِيُظْهِرَكُمْ لِيَلْتَمَعُنَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ①

وَأذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّتِي وَثَقْتُمْ
بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ①

inyw’I mwaisye, ‘IthyI nItwIw’aa na nItUatI’faa.’ Na mOkfei Ngai Mwene Vinya W’onthe nIwIsI nesa maUndU ala me iIlkonI.

9.Inyw’I ala mwItIkI’laa! Ikalai mwIUmItye kwoondU wa nzIa ya Ngai Mwene Vinya W’onthe mOkyuma OkUsI kwa UlUngalu; na Umaita wa andU ndOkamUteelemye mwIke Ula Ute UlUngalu. IthIwai mwI ma w’o mavinda onthe, Ou nIw’o Uthengeanfe mUno na UlUngalu. Na mOkfei Ngai Mwene Vinya W’onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthe nUmesI maUndU ala inyw’I mwIkaa.

10.Ngai Mwene Vinya W’onthe nUmathIte ala metIkI’laa na kwIka meko maseo, kana mo makeethwa na Uekeo na Ituvi Inene.

11.Na kwa asu ala maleaa kwItIkI’la na kUlea Misoa YaitU, mo nI andU ma MwakinI.

12. Inyw’I ala mwItIkI’laa! Lilikanai mumo wa Ngai Mwene Vinya W’onthe Ula wI IUlU wenyu, yIla andU maeleele kUtambUOkya moko moo IUlU wenyu, InDI we nIwang’uthie moko moo kuma IUlU wenyu; na mOkfei Ngai Mwene Vinya W’onthe. Na etIkIli nImaIlItwe nI kUmwIkwatya Ngai Mwene Vinya W’onthe.

LUKU 3

13. Na mUno mUno Ngai Mwene Vinya W’onthe nIwoosie Utianfo kuma kwa Aana-ma-Isilaeli. Na IthyI

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوْمِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ
وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا ۗ أَعْدِلُوا
هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿١٠﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَآتِيهِمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّجْمِ ﴿١٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ لَرَوْنَا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هَمَّ
قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ
عَنكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَىٰ اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ
اثْنَيْ عَشَرَ نَبِيًّا ۖ وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَنتُمْ

nĩtwookĩliye atongoi² Ikũmi na efi kuma katĩ woo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwaisye, 'Vate nzika, Nyie nĩ vamwe nyenyu. Ethwa inyw'I nĩmũ0lũmya Mboya, na kumya Saka na kũmetĩkĩla Atũmwa Makwa na kũmatw'ĩkĩla na kũmũnenge Ngai Mwene Vinya W'ontho kĩla kĩseo, Nyie ngavetanga mothũku menyu kuma kwenyu na kũmwĩtĩkĩlya inyw'I *kũlika* nthĩnĩ wa Mũũnda ĩla ĩvĩĩlaa tũlũsĩ katĩ wayo. Indĩ ũla ona wĩva katĩ wenyu ũleaa kwĩtĩkĩla ĩtina wa ũu, vate nzika, we nĩwafye nzĩla ĩla ya w'o.

14. Kwa ũu, kwoondũ wa kwananga kwa ũtianiũ kwoo, Ithĩ nĩtũmaumanĩe mo, na nĩtũmĩthĩye ngoo syoo. Mo nĩmaalyũlaa ndeto makasyumya vandũ vasyo vala valle na nĩmũĩtwe nĩ kĩlungu kĩnene kya maũndũ ala mo mataiwe namo.

الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ بِرُسُلِي وَعَزَّرْتُمُوهُمْ
وَأَقْرَضْتُمُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَمَنْ
كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٤﴾

فِيمَا نَقَضْتُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعْنَتُهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوبَهُمْ
قَسِيَةً يُخَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا
مِمَّا ذُكِّرُوا بِهِ وَلَا تَرَأَى تَطَّلِعُ عَلَى خَائِنَةٍ مِنْهُمْ
إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

² Vangĩ nokwĩthwa vate ndeto ĩmwe ĩla ĩtonya kwĩanĩsya U-w'o wa ndeto ĩno 'naqeeb'. Yo ndĩkwasya, 'mũtongoi' tũ ĩndĩ yo yaasya, 'mũtavany'a' Omwe ũla wĩna Okũmũ wa kũsoma ũtavany'a kana kumya ũtwio vandũ va ũsumbĩki kana mavinya ang manenange.

Na we ndŉkaeka kwona ŉseleke ngali Tla yoo, ateo *nthĩnĩ* wa avŉthŉ moo. Kwa ŉu, maekee mo na onany'a ŉmĩĩsyo, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa moseo.*³

15.Na kuma kwa asu ota ŉu ala maasya, 'Ithyĩ twĩ Aklisto,' Ithyĩ nĩtwoosie ŉtianĩo, Indĩ o namo nĩmolltwe nĩ kĩlungu *kĩseo* kya maŉndŉ ala mo mataiwe namo. Kwa ŉu, Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte ŉmaitha na kĩmena katĩ woo kŉvika Mŉthenya wa Uthayŉŉkyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe o mĩtŉkĩ, akamamanyĩthya maŉndŉ ala mo mekaa,*

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرَىٰ أَحَدَنَا إِنَّمَا فَتَنُوا
حَقًّا وَمَا أَكْزَبُوا بِهِ ۖ فَاعْتَبِرْنَا بِهِمُ الْعِدَّةَ وَالْبَعْثَةَ
إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١٥﴾

16.Inyw'ĩ Andŉ-Ma-Ivuku! Mŉtŉmwa Waitŉ nĩŉkĩte kwenyu ŉla ŉmumbŉĩflaa inyw'ĩ maŉndŉ maingĩ ma Ivuku ala inyw'ĩ mwaiie mavithĩtwe na kŉmaekea angĩ maingĩ. Kyeni nĩkyŉkĩte kwenyu mŉno kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ivuku yĩvathŉkanasya.

يَا هَلْ الْكِتَابَ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا
مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ
قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٦﴾

17.Nŉndŉ wayo, Ngai Mwene Vinya W'onthe amatongoeasya asu ala mamanthaa ŉtanu wake na mŉuo, na kŉmatongoesya mo akamaumya nthĩnĩ wa kĩla mŉthemba wa kĩvindu na

يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ
وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ
إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٧﴾

³ * Kŉalyŉka kwonanasya kĩko kya ŉmĩĩsyo na kŉlea kwona mavĩtyo ma *andŉ* angĩ kwa ŉmĩĩsyo *na tei*.

*Ndeto ya Kĩfalavu 'Aghrainā' yĩna ŉalyŉlo wa kŉkwatany'a kĩndŉ na kĩngĩ ŉkethĩa kĩitonya kŉlekany'a kana kŉtaanĩsyā. Kwa ŉu ŉalyŉlo ŉla ŉkwendeka nĩ ta: "Kwa ŉu ithyĩ nĩtweekĩie ŉmaitha na kĩmena kwĩthwa kĩndŉ kyoo kŉvika Mŉthenya wa Uthayŉŉkyo.

kUmatwaa kyeninĩ kwa kwenda Kwake, na amaatongoesya nzianĩ ĩla ya w'Ń.

18.Ow'Ń mo nĩmaleete kwĩtkĩla ala maasya, 'Vate Nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Masia, Yesũ, mwana wa Malia.'Asya, 'Nũũ Indĩ ũla wĩna ũtonyi ona ũmwe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē ũla We akenda nĩũmũtw'ĩkĩthya Masia mwana wa Malia na nyinyia wake vatheĩ na onthe ala me ĩũũ wa nthĩ? Na nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo. We ombaa kĩla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthē E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

19.Ayuti na Aklisto maasya. 'Ithĩ twĩ syana sya Ngai Mwene Vinya W'onthē na ala endwa Make.' Asya, 'Nĩkĩ Indĩ we ũmũsilĩlaa nũndũ wa naĩ syenyu? Aiee inyw'ĩ mwĩŃ andũ katĩ wa ala We ũmbĩte.' We amũekeaa ũla We wendaa na kũmũsilĩla ũla We wendaa. Na ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē na syonthe ĩla syĩ katĩ wasyo, na Kwake nĩkw'Ń kũkethwa kwĩ ũalũko.

20.Inyw'ĩ Andũ-Ma-Ivuku! Mũtũmwa Waitũ nrũkĩte kwenyu, ĩtina wa ĩvinda ya *Uatĩanũ* wa Atũmwa, ũla ũmũtheesyaa inyw'ĩ syĩndũ mũikese kwasya, 'Vayaaũka mũeti-wa-ũvoo-mũseo kw'itũ na vayaĩ mũkaanay'a.' Kwa ũu mũeti wa ũvoo mũseo na mũkaanany'a ow'Ń nũmũvikĩte inyw'ĩ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē E-na ũtonyi wa kwĩka syĩndũ syonthe.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُهْلِكَ
الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَآمَةٌ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ
مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبَّاؤُهُ
قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ
خَلَقَ يَغْفِرَ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ مَلِكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٩﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى
فُتْرَةٍ مِنَ الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَ
لَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

LUKU 4

21. Na *lilikanai* yīla Mose wamaatavisye andū make, 'Inyw'ī andū makwa, *lilikanai* īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yīla yī tūlū wenyu yīla We wamūnyuvīe Athani kuma katī wenyu na amūtw'īkīthya inyw'ī asumbī, na We nīwamūnengie inyw'ī kīla ūtaamanenge angī ona meva nthīnī wa nthī yonthe.*⁴

وَرَادَ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَقَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ اِذْ جَعَلَ فِيكُمْ اَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا
وَاشْكُرُوا مَا لَمْ يُؤْتِ اَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٣٥﴾

22. Inyw'ī andū makwa, Likai nthīnī wa Nthī Ntheu īla Ngai Mwene Vinya W'onthe watw'īe Itw'īke yenyu, na mūikasyoke na ītina nūndū īndī mūkeethwa na wasyo.

يَقَوْمِ اَدْخُلُوا الْاَرْضَ الْمَقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ
وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى اَدْبَارِكُمْ فَتَقْبَلُوكُم خِيسِرِينَ ﴿٣٦﴾

23. Namo maisye, 'We Mose nthī īsu yīna andū ang'endu na mena vinya, na ithyī tūikamīlika yo kūvika asu mamyume. Na īndī mo mauma nthīnī wayo, īndī ithyī tūkamīlika yo;

قَالُوا يٰمُوسَى اِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ ﴿٣٧﴾ وَاِنَّا لَنْ
نَدْخُلَهَا حَتّٰى يَخْرُجُوا مِنْهَا اَوْ نَخْرُجُوا مِنْهَا
فَاِنَّا لَدْخُلُوْنَ ﴿٣٨﴾

24. Ovau, andū eī ala mamūkīaa Mwīai woo, ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamanengete īnee Yake, maisye, 'Likai mbingīlonī *mūmavithūkīe* mo; na mwamina kūlikīla vo, īndī vate nzika, inyw'ī mūkeethwa mwī asindi. Na iai wīkwatyo wenyu kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī eīkīli.

قَالَ رَجُلٌ مِنَ الدّٰىنِ يَخٰفُوْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْنَا
اَدْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَاِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَانكَبُوْا عَلَيْهِمْ
وَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٣٩﴾

25. Mo maisye, 'We Mose, ithyī tūikalika vo ona īndī mo me vo. Kwa

قَالُوا يٰمُوسَى اِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا اَبَدًا اَوْ اَدْمُوْا فِيْهَا
فَاذْهَبْ اَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا اِنَّا هُنَا قٰوِدُوْنَ ﴿٤٠﴾

* * Kwasya 'nthī yonthe' nī kūweta andū ma tūvinda yu

Ūu, thi we na Mwłai waku mŭkokite, na ithyĩ twĩkaka vaa.'

26. We Mose aisye' 'Mwłai wakwa, Nyie ndina ūtonyi łũlũ wa ona ūmwe woo ateo nyie mwene na mwanaaia, kwa ūu, We vathŭkany'a kafi waitũ na andũ mbaa-matũ.

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَإِنِّي فَأُقَرِّبُ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٦﴾

27. Ngai aisye, 'Nĩ w'o, nthĩ łsu łkavatanwa kwoo kwa myaka młongo łna; mo makangangaa mena kłvũavũano łũlũ wa nthĩ. Kwa ūu, we ndũkew'e kyeva łũlũ wa andũ mbaa-matũ.

قَالَ فَإِنَّهَا مُحْرَمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَذُوبُونَ
عِ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٧﴾

LUKU 5

28. Na matavye mo w'o ūvoo wa aana ełł ma Atamu, yłla kłla ūmwe Woo waumisye nthembo, na nfyeełłkłłilwe ya ūmwe woo na ya ūla ūngł yalewa. Ula wa mbee asya, 'Nyie vate nzika, nłngŭkũaa we; Ula wa łtina asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ełłkłłaa kuma kwa ala alūngalu tũ.

وَإِنَّا لَنَعْلَمُ
الْقَوْمَ
وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنِي آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا
فَتَقَبَّلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ
لَا تُقَاتِلَا قَالَ إِنَّمَا يُتَقَبَّلُ لِلَّهِ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

29. Ethwa we nŭŭtambŭŭkya kw'oko kwaku łũlũ wakwa ūmbũae, nyie nditambŭŭkya kw'oko kwakwa łũlũ waku ngũae. Nyie nłngŭmŭkłł Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwłai wa nthĩ yonthe.

لَئِن بَسَطْتَ إِلَىٰ يَدِكَ لِتُتَّقِلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدَيَّ
إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٩﴾

30. Nyie nłenda we wĩkułe nał yakwa oũndũ ūmwe na nał yaku, na ūitw'łka mwłkali wa Mwakinł, na yu nfyo łtupi ya ala mekaa nał.

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ
أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاُ الظَّالِمِينَ ﴿٦٠﴾

31. Indł kłłko kyake nłkyamŭsesengie kŭmũaa mwanaa nyinyia, kwa ūu we

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ
مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦١﴾

nīwam0aie na atw'Tka 0mwe wa ala mena wasyo.

32.Na Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamf0mie ng0ng00 İla yenzie İma nthī nīkana We atonye k0mwony'a we 0nd0 0tonya k0vitha kimba kya mwanaa-nyinyia wake. We Kaini asya, 'Woo nī wakwa! Nyie nditonya kwīthwa 0nd0 0mwe na ng0ng00 İno nīkana ngatonya k0vitha kimba kya mwanaaia?' Na Indī we atw'Tkie wa kwīlila.

بَعَثَ اللَّهُ عُورًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِرَبِّهِ كَيْفَ يُؤَارِي سُوءَ أَعْيُنِهِ قَالَ يُؤْيَلِي الْعَجْزُ أَنْ أُولُنْ وَشَلْ هَذَا الْغَرَابِ فَأُؤَارِي سُوءَ أَعْيُنِي فَأُصْبِحُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

33.Na kwoond0 wa 0nd0 00, Ithyf nītwamatwīe Aana ma Isilaeli kana 0la ona wīva 0koaa m0nd0 ateo we oāİe m0nd0 kana k0ete kīthokoo 0İİ0 wa nthī---- akeethwa nī ta 0aİte mbaİ yonthe; na 0la ona wīva wam0nengie 0mwe thay0, akeethwa nī ta 0manengete thay0 and0 onthe ma nthī. Na At0mwa Mait0 nīmamavikīe mo mena Syama ntheu, İndī ona İtina wa 0u, aingī moo nīmeekaa moth0ku maingī İ0İ0 wa nthī.

مَنْ أَجَلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ لَئِنْ كَثُرُوا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَأَسْمِعُنَّ ﴿٦٨﴾

من اجل ذلك كتبنا على بني اسرائيل انه من قتل نفسا بغير نفس او فساد في الارض فكأنما قتل الناس جميعا ومن احياها فكأنما احيا الناس جميعا ولقد جاءتهم رسلنا بالبينات ثم لئن كثروا منهم بعد ذلك في الارض لاسمعنن

34.Ituvi ya ala mam0kwaİfasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ka0 na M0t0mwa Wake, na kwīthing'İtsya k0ete kīthokoo İ0İ0 wa nthī, no asu t0 ala maİİte nī k0awa na 0vy0 kana kwambwa m0kelany'onī kana moko moo na ma00 moo makatilwa, kw'oko k0mwe ngalī İmwe na kw'oko k0la k0ngī ngalī İla İngī, kana makal0ngw'a kuma nthī İsu. İsu İkeethwa yī nthoni kwoo İ0İ0 wa nthī İno,nakw'o İtunī makeethwa na 0silİlo m0nene.

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعُونَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأرجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَخُوا مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٩﴾

35. Ateo asu ala melilaa mbee wa matanethwa ūtonyini wenyu. Kwa ūu, manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni MŪekanfi MŪno Vyŭ, Usŭftwe ni tei.

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدُرُوا عَلَيْهِمْ فَأَعْلَوْا
بِعَاقِبَةِ أَنْ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾

LUKU 6

36. Inyw'i ala mwitfklaa! MŪkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe na manthai nzla ya kŭmŭthengeea We na ithing'itsyei nzlanŭ Yake nŭkana inyw'i mŭtonye kwalla.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ
وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

37. Vate nzika, ala matetfklaa, ona makethwa na syonthe ila syi matuni na ūlŭ wa nthi na ūngi nyingi mbee wa isu, kwiyovosya mo ene kuma ūsilfoni wa MŪthenya wa Uthayŭkyo, ayitfklwa, namo makeethwa na ūsilfo wi woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَقَامَ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوهُ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ
مَا تَقْبَلُ مِنْهُمْ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٢﴾

38. Mo makenda kuma nthini wa Mwaki ūsu, Indŭ maikethwa matonya kuma nthini waw'o, namo makeethwa na ūsilfo wa kwikalaa.

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ التَّارِ وَمَا هُمْ بِمُخْرِجِينَ
مِنْهَا وَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٥٣﴾

39. Na ūlŭ wa mŭndŭme ūla ūyaa na kŭveti kŭla kyŭyaa, tilai moko moo to ūvanŭsyo wa naŭ yoo na ūsilfo wiŭna ūkany'o kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Vinya, MŪfi.

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جِزَاءً بِمَا
كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٤﴾

40. Indŭ ūla ona wiŭva umbŭlaa itina wa wiŭki-wa-naŭ wake na kŭseŭvya, Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe ni MŪekanfi MŪno Vyŭ, Usŭftwe ni tei.

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ
عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

41. We nowisi kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We ūla ūsumbi wa matu na nthi ni Wake? We amŭsilflaa ūla We

الَّذِينَ يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَصْلِحُونَ وَالَّذِينَ يَتُوبُونَ
مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٥٦﴾

wendaa na amŭekeaa Ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ūtonyi wa kwŭka syŭndŪ syonthe.

42.We Mŭtŭmwa! Maikakwŭw'ŭthye kyeva asu ala mekalaataa kŭvalŪka nthŭnŭ wa Ūlei, asu ala maasya na makanyw'a moo, 'Ithyŭ nŭtwŭfkŭlaa,' ŭndŭ ngoo syoo iyŭtkŭlaa. Na katŭ wa Ayuti ota Ūu ve asu ala mendeew'a mŭno nŭ kwŭthukŭŭsyaa movŭngŪ ala mamethukŭŭsyaa nŭkana mamatwaie andu angŭ ala mataavika vala we Ūŭ. Mo maalyŪlaa ndeto ŭtina wa kwŭkŭwa vandŪ vasyo vala va w'o, na kwasya, 'Ethwa inyw'ŭ mŭkanengwe maŭndŪ aa, ŭndŭ metŭkŭlei, ŭndŭ ethwa mŭiŭnengwe aa, ŭndŭ ŭsŭvlei!' Na Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmŭtw'ŭte kŭmŭtata, we ndŭkamwonea kŭndŪ ona kŭva kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Aa nŭmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūtaaenda kŭthesya ngoo syoo, mo makeethwa na nthoni ŭŪŪ wa nthŭ ŭno, na ŭtunŭ makeethwa na Ūsilŭlo mwai.

43.Mo nŭmamanyŭŭte kwŭthwa ethukŭŭsyaa ma ŭvŭngŪ, ayŭ ma syŭndŪ ila mbatane. Ethwa ŭndŭ nŭmekŭka kwaku we kwoondŪ wa ŭtw'io, tw'a katŭ woo kana wŭvathane namo. Na weevathana namo, maitonya kŭkwŭka ŭthŭku ona vanini ethwa we nŭwatw'a, tw'a katŭ woo na ŭlŭngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alŭngalu.

44.Na mo makaŭtw'ŭkŭthya we mŭsili ata oylā mo mena Tola vamwe namo, ŭla nthŭnŭ wayo ve ŭtw'ic wa Ngai

يَأْتِيهَا الرُّسُولُ لَا يَحْزُنكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي
الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ
قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا فِي سَمْعَوْنَ لِلْكَذِبِ
سَمِعَوْنَ لِقَوْمِهِمْ أَحْيَيْنَ لَمْ يَأْتُوكَ يُخْرِفُونَ الْكَلِمَ
مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ يَقُولُونَ إِنْ أُوتِينَا هَذَا فَخَدُّهُ
وَإِنْ لَمْ تَأْتِنَا فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ فِتْنَتَهُ
فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ
اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرْ قُلُوبَهُمْ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَسَوْ
لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤٢﴾

سَمِعَوْنَ لِلْكَذِبِ أَكَلُونَ لِلسُّحْتِ فَإِنْ جَاءُوكَ
فَأَحْكُمْ بَيْنَهُمْ أَوْ أَعْرِضْ عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ
عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرَّوكَ شَيْئًا وَإِنْ حَكَمْتَ فَأَحْكُمْ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٣﴾

وَكَيْفَ يُحْكَمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمٌ
اللَّهُ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ
بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

Mwene Vinya W'onthe? Na ona kũilyĩ ōu; mo nĩmasyokaa na itina na mo maiketĩkĩla.

LUKU 7

45. Vate nzika, Ithyl nĩtwatheesise Tola yĩna ōtongoi na kyeni. Ila kwoondũ wayo, Athani ala maĩ ew'i kw'itũ nĩmamatw'ĩe Ayuti, oũndũ andũ alũngalu meekie na Asomi-ma-Mĩao nũndũ mo nĩmendekaa mayĩsũvĩe Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nũndũ mo maĩ asũvĩi mayo. Kwa ōu, mũikamakĩe andũ indĩ ngĩei Nyie; na mũikamĩkũany'e Mĩsoa Yakwa na thooa mũvũthũ. Na ōla ona wĩva ōtatusaa na maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōtheetye, aa nĩmo alei.

46. Na nthĩnĩ wamo Ithyl nĩtwamaandĩkĩe: Thayũ kwa thayũ, na itho kwa itho, na ĩnyiũũ kwa ĩnyiũũ, na kũtũ kwa kũtũ, na ĩeo kwa ĩeo, na kwa maũkite ala angĩ ōĩvanũsyo wĩanĩe. Na ōla ona wĩva ōtatusaa kwĩanana na maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōtheetye, aa nĩmo eki ma naĩ.

47. Na Ithyl nĩtwamũtũmie Yesu, mwana, wa Malia, aatĩa nyailĩ syoo, akĩanĩĩsya maũndũ ala mavuanĩw'e mbee wake nthĩnĩ wa Tola, na Ithyl nĩtwamũngie we Uvoo-Mũseo ōla waf na ōtongoi nthĩnĩ waw'o na kyeni, ōkĩanĩĩsya maũndũ ala mavuanĩw'e mbee waw'o nthĩnĩ wa Tola, na ōtongoi na ōtao kwa akĩi-ma-Ngai.

48. Na maeke Andũ ma Uvoo-Mũseo masile kwĩanana na maũndũ ala Ngai

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ يَحْكُمُ
بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْلَمُوا لِلَّذِينَ هَادُوا وَالرَّبُّونَ
وَالْأَحْبَابُ بِمَا اسْتَحْفَظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِي وَ
لَا تَشْرَوْا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٥٠﴾

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ
بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ بِالْأَنْفِ وَالْأَذْنَ بِالْأَذَنِ وَالسِّنَّ
بِالسِّنِّ وَالْجُرُوحَ قِصَاصًا مَنْ تَصَدَّقَ بِهِ فَهُوَ
كَفَّارَةٌ لَهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِهَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥١﴾

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ فِيهِ
هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ
وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٥٢﴾

وَلِيُحْكَمْ أَمَلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ

Mwene Vinya W'onthe ōvuanŵŵe nthĩnĩ wayo, na ōla ōtasilaa na maōndō ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōtheetye, aa nĩmo mbaa matō.

49. Na Ithĩ nĩtōōvuanŵŵe we Ivuku yĩna ō-w'o; na yĩōkōŵkĩthya maōndō ala mavuaniw'e mbee wayo, nthĩnĩ wa Ivuku na ta mōsōvĩ ōlō wayo. Kwa ōu, sila kaŵ woo, na maōndō, ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōvuanŵŵe, na ndōkaatĩŵe mawendi moo mathōku, ōtĩŵe w'o ōla waōvikĩŵe; nōndō kĩla ōmwe wenyu Ithĩ nĩtwamōtw'ŵe mwĩao mōtheu wa kĩveva na nzfa ntheu ya maōndō ma nthĩ. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩweekĩŵe kwenda Kwake vinya, We ethwa amōtw'ŵkĩthiŵe inyw'ĩ mōndō o ōmwe inyw'onthe. Indi We nĩwendaa kōmōtata inyw'ĩ na kĩla We ōmōnengete. Kĩlany'ai Indĩ, mōndō na ōla ōngĩ, nthĩnĩ wa mawĩa maseo. Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkw'o inyw'ĩ mōkasyoka inyw'onthe; na Indĩ We akamōmanyĩthya inyw'ĩ kaŵ wa maōndō ala inyw'ĩ mwavathōkanganĩaa.

50. Na Ithĩ nĩtōōvuanŵŵe we Ivuku tōōtavĩŵe we kōsila kaŵ woo na maōndō ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōvuanŵŵe na ndōkaatĩŵe mawendi moo mathōku, naku ōsōvĩane namo maikese kōtuma we ōvalōka nthĩnĩ wa thĩna nĩndō wa kĩlungu kya maōndō ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ōkōvuanŵŵe we. Indĩ mo maalyōka, Indĩ manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe aelele kōmakōna mo nōndō wa naŵ imwe

يَحْكُمُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿٥٠﴾

وَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ
مِنَ الْكِتٰبِ وَ مَهِينًا عَلَيْهِ فَأَحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ
اللَّهُ وَ لَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلِّ
جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَ مِهَابًا وَ لَوْ سَأَلَ اللَّهُ جَعَلَكُمْ
أُمَّةً وَاحِدَةً وَ لٰكِن تَبْلُغُونَ فِي مَا أُسِّمْتُمْ فَاسْتَوُوا
الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعَكُمْ جِنَاعًا فَيُنزِّلُ عَلَيْكُمْ مِمَّا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥١﴾

وَ أَنْ أَحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَ لَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
وَ أَحْذَرُهُمْ أَنْ يَفْتِنُواكَ عَنْ نَعْلِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ
وَ إِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ
ذُنُوبِهِمْ وَ إِنْ كَثُرُوا مِنَ النَّاسِ لَفٰسِقُونَ ﴿٥١﴾

syoo. Na mūno ūtalo mūnene wa andū nī mbaa-matū.

51.Mo Īndī, memantha ūtw'io wa ala matukū ma Utumanu? Na nūū ūla mūseo kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe ta Mūsili kwa andū ala mena mūtkīto mūlūmu?

LUKU 8

52.Inyw'ī ala mwītkīlaa! Mūikamose Ayuti na Aklisto kwīthwa anyanya. Mo nī anyanya mūndū na ūla ūngī. Na ūla ona wīva wenyu ūmosaa mo ta anyanyae, ow'o we nī ūmwe woo. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mate alūngalu.

53.Na we ūkamona ala mena ūwau ngoonī syoo, mekalaatīte mamelekele mo, makyasya 'Ithyī nītūūkīa tūikese kūkwatwa nī mbanga.' Nokwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete ūkīlyo kana o ūndū ūngī kuma Kwake-Mwene. Na Īndū mo makeethwa ene kwīlila nūndū wa maūndū ala mo mavithie ilīkonī syoo.

54.Na asu ala metīkīlaa makasya, 'Aa nīmo ala meevītie na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitū syoo syī vinya kana mo vate nzika, mai vamwe nenyu? Mawīa moo nī vatheī namo nīmatw'īkīte ene wasyo.

55.Inyw'ī ala mwītkīlaa! Ula ona wīva katī wenyu ūalyūkaa akatia ndīni yake, Īndī nīkūmanyīke kana Ngai Mwene Vinya W'onthe vandū vake omītūkī akaete andū ala We ūkamendaa mo na

أَفَكُلَّمَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِبُحُورٍ وَرَأْسٍ مِنْ اللَّهِ
فَعَجَبُوا عَلَيْهِمْ يَقُولُونَ ۖ

لَقَدْ جَاءَهُمْ
رُسُلٌ مِنْ رَبِّهِمْ
بِآيَاتٍ بَيِّنَاتٍ

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَّخِذْهُمْ مِتْرًا فَمِنَّا
وَمَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝٧

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَكَسَّ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ
بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصِيبُوا عَلَى مَا آسَفُوا فِي
أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ ۝٧

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا اللَّهَ حِجَابًا
أَيَّامَهُمْ لِيُتْرَكُوا أَنْ يَعْمَلُوا لَهُمْ مَا صَبَحُوا
فَعَلُوا خَيْرِينَ ۝٧

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَسَوْفَ
يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

ala makamwendaa We, na ala makethwa me auuu na menyivitye kwa etfikli, omu na alomu kwa alei. Mo makeething'itsya kOkita nzlanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na maikakia kImena kya muManthi wa Ivityo. Usu ni mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We amunengae ula We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We Mwene mumo, Umanyi-W'onthe.

اعْرِزْ عَلَى الْفِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

56. Mūnyanyae wenyu ni Ngai Mwene Vinya W'onthe tu na Mōtūmwa Wake na etfikli ala malūmasya Mboya na kōIva Saka makīmūkumanfa We mena w'w'i w'onthe.

إِنشَاءً وَإِيَّاكُمْ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُدُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رُكْعُونَ ﴿٥٦﴾

57. Na ala mamwosaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atūmwa Make na etfikli kwithwa anyanyae, nimekale mesi nesa vyū kana no nguthu Ila ya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ikasinda.

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٧﴾

LUKU 9

58. Inyw'I ala mwitfikilaa! Mōikamose ala mavūaa ngūf na kōmIthaūkfa ndini yenyu kuma katI wa asu ala manengiwe Ivuku mbee wenyu, na alei. Na mōkfei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'I mwI etfikli.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُوعًا وَلَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أَوْلُوا لِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِكُمْ وَلَلْفَقَارُ أَوْلِيَاءُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ كُنتُمْ قَوْمًا عَابِدِينَ ﴿٥٨﴾

59. Na ala, yIla inyw'I mweeta andū MboyanI, matusaa ta ngūf na Ithaū. KItumi nōndū mo ni andū ala matamanyaa.

وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُوعًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٩﴾

60. Asya, 'Inyw'I Andū-Ma-Ivuku! Inyw'I mwitwona twina Ivityo nōndū ithyI tōmwitfikilaa Ngai Mwene Vinya

قُلْ يَا هَلْ كِتَابٍ هَلْ تَعْبُونَ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّ الْكُفْرَ كُفْرًا فَسِقُونَ ﴿٦٠﴾

W'onthe na ma0nd0 ala matheetw'e kw'it0 na ala matheeiw'e mbeeni? Kana n0nd0 aingf m0no menyu matamwfw'aa Ngai?

61.Asya, 'Nye nfm0manyfthye asu ala Ituvi yoo nf Ith0kangu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe k0vita Ou? Mo nfm0 asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe 0maumanfite na ala 0thatu Wake 0maval0kfle na ala We 0matw'fkthfthye malaI na ng0l0e na ala mam0thaithaa Ula-M0th0ku. Ow'o, aa me mwfkalonf m0th0ku m0no, na nfmalte vaasa m0no kuma nzfanf fla ya w'o.

62.Na yfla mo mooka kwenyu mo maasya, 'Ithyf nftwftkflaa; oyfla mo malikaa mena 0lei na maumaa vo meo na w'o; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwfsl nesa vy0 ma0nd0 ala mo mavithaa.

63.Na we n0monaa aingf moo mekalaatfite melekele naf na 0t0li wa mfao na 0yi wa syfnd0 ila mbatane. Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa nf math0ku.

64.Nfkf Elei na Asomi ma mfao matamavataa mo k0neera 0v0ng0 na k0ya syfnd0 ila mbatane? Vate nzika ma0nd0 ala mo mekaa nf math0ku.

65.Na Ayuti maasya, 'Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nf kwove,' Moko moo ene makoovwa na mo makaumanfwa n0nd0 wa ma0nd0 ala mo maneena. Tiw'o moko make elf nfmathasye; We aumasya 0nd0 We

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرِّ مِّنْ ذَلِكَ مُرُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ مَنِ
لَعَنَهُ اللَّهُ وَعَصَبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ
الطَّاغُوتِ أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٥١﴾

وَلَذًا جَارًا وَمَا كَانَ اللَّهُ مَتَّاعًا وَقَدْ دَخَلُوا بِالْكَفْرِ وَمِمَّا قَدْ خَرَجُوا
بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٥٢﴾

وَتَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسَارِعُونَ فِي الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَ
أَكْثُهُمُ الشُّعْتَاءُ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

وَلَا يَنْهَعُهُمُ الرَّبِّيبُونَ وَالْأَجْبَادُ عَنْ قَوْلِهِمْ إِنَّا
وَأَكْثُهُمُ الشُّعْتَاءُ لَيْسَ مَا كَانُوا يَصْعَعُونَ ﴿٥٤﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ
وَلَحِزُوا بِمَا قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ كَيْفَ
يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ مِنَ
الْقُرْآنِ

wendaa. Na ma0nd0 ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mw'ai waku vate nzika makamongeleela aing'i moo nthi'ni wa wau wa mat'u na 0lei. Na ithy'i n'itw'k'it'e 0maitha na k'fmena kat'i woo k'uvika M'0thenya wa Uthay'00kyo. Y'la mo mavuva mwaki wa ka0, Ngai Mwene Vinya W'onthe n'0voasya. Na mo mething'f'fasya k'0ete k'fthokoo f'0f0 wa nth'i na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae k'fthokoo.

رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَالْقَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ
وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا
لِلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٥﴾

66.Na takethwa And0-Ma-Ivuku n'fmeet'k'f'fite na kw'ithwa me al'ungalu, vate nzika, Ithy'i tw'ithwa twamavetang'f'e moth'oku moo, na vate nzika, Ithy'i tw'ithwa twamet'k'f'lilye k'0lika nth'i'ni wa M'f'nda ya Utanu.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكُنَّا عَنْهُمْ
سَيِّئًا لَهُمْ وَلَا دَخْلَ لَهُمْ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ ﴿٦٦﴾

67.Na takethwa mo n'fmal'0f0m'f'fye Tola na Uvoo-M'0seo na ma0nd0 ala matheetw'e k'woo kuma kwa mw'ai woo, mo vate nzika methwa ma'fite kat'i wa sy'nd0 n'zeo kuma f'0f0 woo na kuma uungu wa nya'f'f syoo. Kat'i woo ve nguthu f'la y'i vu kat'i; f'nd'f' 0nd0 aing'i m'0no mekaa n'f' 0th'0ku.

وَلَوْ أَنَّهُمْ آتَمُوا التَّوْبَةَ وَالْإِنجِيلَ وَمَا أُنزِلَ
إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ
أَرْجُلِهِمْ مِنْهُمْ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءٌ
مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٧﴾

LUKU 10

68.We M'0t0mwa! Matw'afe and0 ma0nd0 ala mavuan'f'w'e kwaku kuma kwa mw'ai waku; na walea kw'ika 0u, f'nd'f' we nd'0navikya 0t0mane Wake *ona vanini*. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aka0s'0v'fana we na and0. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya and0 alei.

يَأْتِيهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ
تَفْعَلْ فَمَا بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَحْكُمُ مِنَ النَّاسِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

69.Asya, 'Inyw'f' And0-Ma-Ivuku! Inyw'f' m'0ngeme f'0f0 wa vathee

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَسْتُمْ عَلَى شَيْءٍ مُّقْتَصِدًا حَتَّى تُقِيمُوا التَّوْبَةَ

omŭvaka mŭlŭmye Tola na Uvoo-Mŭseo na maŭndŭ ala yu matheetw'e kwenyu kuma kwa Mwŭlai wenyu.' Na vate nzika, maŭndŭ ala matheetw'e kwaku we kuma kwa Mwŭlai waku makamongeleela aingŭ moo nthŭnŭ wa Őemu na ũlei; kwa ũu we ndŭkew'e kyeva nŭndŭ wa andŭ alei.

70.Vate nzika, asu ala metŭkŭlŭfte na Ayuti na Asavii na Aklisto----ŭla ona wŭva ŭmwŭtkŭflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa Mŭminŭkŭlŭyo na wŭkaa meko maseo, vaikethwa w'ia ũlŭlŭ woo, onamo maikakwatwa nŭ kyeva.

71.Vate nzika, Ithyl nŭtwoosie ũtiantŭo kuma kwa Aana ma Isŭlaeli, na nŭfwatŭmie Atŭmwa kwoo. Indŭ kŭla ũvinda Mŭtŭmwa wookaa kwoo ena maŭndŭ ala ngoo syoo itamendaa, nŭmamatw'ŭkŭthiŭsye amwe moo ta akengani, na amwe nŭmamanthie kŭmoaa.

72.Namo masŭanŭie kana vaikethwa ũsilŭlo, kwa ũu mo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ. Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwamelekele mo na tei; indŭ oŭngŭ aingŭ katŭ woo matw'ŭkie ilalinda na andŭ mate matŭ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭsyallŭsya wa maŭndŭ ala mo mekaa.

73.Ow'o, mo nŭ alei ala maasya, 'Vate nzika, Ngai Mwene Vinya nŭ Masia, mwana wa Malia,' oyŭlla Masia we mwene aisye, 'Inyw'I Aana ma Isilaeli, mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula nŭ Mwŭlai wakwa na Mwŭlai wenyu.

وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ مِنْ رَبِّكَ وَكَثِيرٌ مِّنْ زَيْدٍ
 كَثِيرًا مِّنْهُمْ مَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُفِينًا وَقَلِيلًا
 فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِقُونَ وَالصَّالِحِينَ
 مَن آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ
 عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٥١﴾

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَرَأْسَنَّا إِلَيْهِمْ
 رُسُلًا كَلَّمْنَا جَاءَهُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُهُمْ
 فَرِيقًا كَذَّبُوا وَقَوْمًا يَقْتُلُونَ ﴿٥٢﴾

وَحَسِبُوا إِلَّا تَكُونُ مِن نَّحْنِ فَعَسَوْا وَصَدُّوا ثُمَّ تَابَ اللَّهُ
 عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَدُّوا كَثِيرًا مِّنْهُمْ وَاللَّهُ بِصِيرٍ بِمَا
 يَكْسِبُونَ ﴿٥٣﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ
 وَقَالَ الْمَسِيحُ بَنِي إِسْرَائِيلَ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ
 وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
 الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنَ النَّصْرِ ﴿٥٤﴾

'Vate nzika, ūla Omwānanasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī, we Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmūvatfte Itu, na wīkalo wake ūkeethwa Mwakinī. Na eki- ma-naī maikethwa na ūtetheesya.

74.Na vate nzika, nī alei ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ūmwe katī wa atatū; Vai Ngai ateo ūla Ngai Umwe. Indī mo malea kūeka kūneena ūndū mo maneenaa, vate nzika, ūsifllo mwai ūkamakwata asu ala matefkīflaa.

75.Mo Indī nomakamwelekela Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwītya ūkekeo Wake, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno-Vyū, Usūitwe nī tei?

76.Masia, mwana wa Malia, aī Mūtūmwa tū; vate nzika, Atūmwa onthe ala maī mbee wake nīmakw'ie. Na nyinyia wake aī mūlūngalu. Onthe eīl nīmaīsaa Ifu. Sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyai ūndū Ithyī tūvuanasya Mīsoa kwoondū wa ūseo woo, na sisyai ūndū mo maalyūlawā.

77.Asyā, 'Inyw'ī mūkakīthaitha ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīfla kīfte na ūtonyi wa kūmwīka inyw'ī naī kana nesa?' Na nī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla nī Wīw'i-W'onthe, Umanyi W'onthe.

78.Asyā, 'Inyw'ī Andū-ma-Ivuku! Mūikamīkīle mīvaka *Andūnī* wa ndīni yenyu vate ūlūngalu, kana kūatīfla mawendi mathūku ma andū ala

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَلَاثَةٌ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِنْ لَمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَسْتَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٤﴾

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لَهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٥﴾

مَا تَسْبِيحِ ابْنِ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدْقَةٌ مَا كَانَا يَأْكُلَنِ الطَّعَامُ أَنْظِرْ كَيْفَ بَيَّنَّ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظِرْ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٧٦﴾

قُلْ اتَّبِعُونِ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٧﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الَّذِي وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَصْلُوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٨﴾

mathyoekie tene na matuma angĩ mathyoeka, na ala melelókĩte kuma nzlanĩ ũa ya w' o.

LUKU 11

79. Asu katĩ wa Aana-ma-Isilaeli ala maleile kwĩtkĩla, nĩmaumanĩwe na ũmĩ wa Ndaviti, na wa Yesu, mwana wa Malia. Kĩtumi nũndũ mo nĩmaleile kwĩw' a na nĩmeekaa mothũku.

لَعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ
دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا
يَعْتَدُونَ ﴿٧٩﴾

80. Mo mayai matonya kũvatana mũndũ na ũla ũngĩ mwĩkalo mũthũku wa maũndũ ala mo meekie. Maũndũ ala mo meekaa mai mathũku mũno.

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٨٠﴾

81. We Okamona aingĩ moo maimatw'ĩkĩthya alei kwĩthwa ta anyanyae moo. Vate nzika, maũndũ ala mo matongoetye mbee woo ene nĩ mathũku; na kũtw'ĩka kana Ngai Mwene Vinya W' onthe ndendeew' a nĩmo; namo makekalaa nthĩnĩ wa ũsilĩlo ũũ.

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا
فَعَلْتُمْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَنْ سَخَطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي
الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

82. Na takethwa mo nĩmamwĩtkĩlĩte Ngai Mwene Vinya W' onthe na Mwathani ũũ, na maũndũ ala mavuanĩtw' e kwake, mo mayĩthwa mamosie mo ta anyanyae moo, ĩndĩ aingĩ moo nĩ mbaa-matũ.

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِآتِ مَا أَنْزَلْنَا إِلَيْهِ
مَا اتَّخَذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٨٢﴾

83. Vate nzika, we ũkeethĩa Ayuti na asu ala mamwĩananasya Ngai Mwene Vinya W' onthe na ngai ingĩ nĩmo andũ mena ũmaitha mũnene kwa etĩkĩli. Na kwa ũla w' o we Okamona kana ala me vakuvĩ mũno kwa ũnyanya mũno na etĩkĩli nĩ ala maasya, 'ĩthyĩ twĩ Aklisto.' Kĩtumi nũndũ mevo katĩ woo asomi anene na alei na nũndũ mo mayĩkathĩaa.

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ
وَالَّذِينَ أَتُّرَكُوا وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ مَوَدَّةً لِلَّذِينَ
آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا تَصَاهِيءُ ذَلِكَ بِأَنْ مِنْهُمْ قَسِيئِينَ
وَرَهْبَانًا وَانَّهُمْ لَا يَتَّكِبُونَ ﴿٨٣﴾

84.Na ylla mo meew'a maÜndü ala mavuanfw'e MÜtÜmwa ÜÜ, we nfwonaa metho moo metfwkfwte nfw methoi nÜndÜ wa Üw'o Üla mo mamanyfwte. Mo maasya, 'Mwfwai waitÜ, ithyfw nfwfwfwkfwfwte, kwa Üu, tÜandfwke ithyfw katfw wa asu ala mena OkÜsf.

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٨﴾

85.Na ithyfw twaflw nfw kÜlea kÜmwfwfwkfwfw Nwai Mwene Vinya W'onthe ata, na Üw'o Üla ÜtÜvikfwte ithyfw, oylla ithyfw nfwÜkwenda müno Mwfwai waitÜ atÜlikye ithyfw katfw wa andÜ ala alÜngalu?'

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَنْ يُدْخِلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٥٩﴾

86.Kwa Üu Nwai Mwene Vinya W'onthe nfwamatuviw mo, kwoÜndÜ wa maÜndÜ ala mo maneenie, na MfwÜnda flw fwfwfwllaa tÜÜsf uungu wayo. Vo nfw mo makekalaa; na yu nfwy fwuvi ya asu ala mekaa Üseo.

فَأَنبَأَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٠﴾

87.Na asu ala maleile kwfwfwkfwlla na mamfwleile Mfwsoa YaitÜ, aa nfwmo ala ekali ma Mwakinfw.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ﴿٦١﴾

LUKU 12

88.Inyw'fw ala mwfwfwkfwllaa! Moikawatane syfwndÜ nzewo ila Nwai Mwene Vinya W'onthe Ümwfwfwkfwfwfwte inyw'fw, na müikeke naf. Vate nzika, Nwai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa eki-ma-naf.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْزَنُوا حَبِيبَاتٍ مَا آتَى اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٦٢﴾

89.Na yai katfw wa syfwndÜ ila Nwai Mwene Vinya W'onthe Ünenganfwte kwoÜndÜ wenyu katfw wa ila mbfwfwkfwfwte na nzewo. Na mükfwfw Nwai Mwene Vinya W'onthe Üla inyw'fw mümwfwfwkfwllaa.

وَكُلُوا مِنَّا رِزْقًا إِنَّهُ هَلَالٌ حَلَالٌ وَالْقَوْلُ اللَّهِ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٦٣﴾

90. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamukŭlya inyw'i ūlŭ wa ithitŭ syenyu sya mana, Indī We akamwita inyw'i amŭkŭlye nŭndŭ wa ithitŭ ila inyw'i mwaŭe mwina mŭŭkŭŭ. Ndfvi ya ūndŭ ūŭ nī kŭŭthya nya ūkŭmi na *lŭ ūla* we ūŭthasya andŭ maku kana kŭmaŭfa mo ngŭa kana kŭmŭnenge ngombo ūthasyo. Na ūla ūtatonya kwona *nzŭa* akatiŭa kŭya kwa matukŭ atatŭ. Isu nŭyo ndfvi ya ithitŭ syenyu yŭla mwamina kwŭvita. Na masŭvŭei mawŭvŭto menyu. Uu nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūnŭmŭvathŭkanŭsya Mŭsoa Yake nŭkana mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

لَا يَأْخُذُكُمْ اللَّهُ بِاللُّغُوبِ إِنِّيَ آيَأْتُكُمْ وَلكِنْ يَأْخُذُكُمْ
بِمَا عَقَدْتُمْ مِنَ الْإِيمَانِ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ
مِنَ أَوْسَطِ مَا تَطْعَمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ لِسْوَمٌ أَوْ تَخْرِيرُ
رَقَبَةٍ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ
آيَأْتِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا آيَأْتَكُمْ كَذَلِكَ
يَسِّرُ اللَّهُ لَكُمْ آيَأِيهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ①

91. Inyw'i ala mwŭŭkŭŭlaa! Syaŭnyw'a ila itoonasya na mathaŭ ma kŭtalŭthya na mŭw'anano na kwaŭsya na mbŭŭ nŭ ūvukyo tŭ na wŭa wa moko wa Satani. Kwa ūu, ūvathanei na *kŭla kŭmwe* kyasyo nŭkana inyw'i mŭtonye kwaŭla.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْخَيْرِ وَالْبَيْسِ وَالْإِنصَابِ
وَالْأَزْلامِ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَبُوهُ لَعَلَّكُمْ
تُقْرَبُونَ ①

92. Satani endaa kŭseŭvya ūmaitha na kŭmena katŭ wenyu tŭ na *nzŭa* ya syaŭnyw'a ila itoonasya na mathaŭ ma ūvuso, na kŭmŭtŭnga inyw'i ūtina kwa kŭmŭlŭlikana Ngai Mwene Vinya W'onthe na kuma Mboyanŭ Indī inyw'i mŭkekalaa ūtina?

إِنصَابُ يَرْيُدُ الشَّيْطَانُ أَن يُوَفِّعَ بَيْنَكُمْ الْعَدَا وَ
وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَيْرِ وَالْبَيْسِ وَبَصَدَّكُمْ عَنْ
ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ ②

93. Na mwŭw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwŭw'ei Mŭtŭmwa, na syaŭsya. Indī ethwa inyw'i mwŭsya ūtina, Indī manyai kana wŭa wa Mŭtŭmwa Waitŭ no kŭvikya Utŭmane tŭ.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحذَرُوا فَإِن تَوَلَّيْتُمْ
قَاتَلُوا أَنصَابًا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلِغُ الَّذِينَ ③

94. ūlŭ wa asu ala metŭkŭŭlaa na kwŭka mawŭa maseo, ndŭkethwa yŭ naŭ ūlŭ wa

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ

sy'ndũ ila mo meũya, ethwa nĩmeũmũkĩa Ngai na kwĩtĩkĩla na kwĩka mawĩa maseo, na ĩngĩ kũmũkĩa Ngai na kwĩtĩkĩla na o ĩngĩ kũmũkĩa Ngai na kwĩka moseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala mekaa moseo.

LUKU 13

95. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamũtata inyw'ĩ na ũndũ *mũnini*; nyamũ sya nzyĩma ila moko menyu na matumo menyu matonya kũvikĩla, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũvathũkany'a asu ala mamũkĩaa We kwa kĩmbithĩ. Kwa ũu ĩndĩ, ũla ona wĩva, ũkeka ũthũku ĩtina wa ũu, akeethwa na ũsilĩlo wĩ woo.

96. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikoae nyamũ sya nzyĩma mwĩ nthĩnĩ wa Haji. Na ũla ona wĩva katĩ wenyu ũkoaa o esĩ, ndĩvi yayo nĩ nyamũ ya maũũ ana ota ĩsu we ũaĩte, kwĩanana nondũ andũ eĩ alũngalu katĩ wenyu matw'ĩte, nyamũ *oĩsu* ĩtwawe nthĩnĩ wa Kaava ta nthembo; kana ta ũĩvanĩsyo, we *akeethwa aĩwe* nĩ kũmaĩthya andũ ngya *meana ũna*, kana atĩte kũya kwa *matukũ* ota asu, nĩkana we asame ũtw'io wa kĩko kyake. *ũũũ* wa maũndũ ala mavĩtie, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũekeaa, ĩndĩ ũla ũsyokeaa, *naĩ ĩsu* Ngai Mwene Vinya W'onthe akamũsilĩla we *kwoondũ* wa *ĩvĩnyo* yake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mwĩai wa ũĩvanĩsyo.

فِيمَا ظَعَمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثَمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَلْبِسْكُمْ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ
ثَمَّ لَهَّ أَيْدِيكُمْ وَمِمَّا كُمُ يَعْلَمُ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ
بِالْغَيْبِ فَمَنْ اعْتَدَى بَعْدَ ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ
وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِمَّا قَتَلَ مِنْ
الْبَعِيرِ يُكْفَرُ بِهِ ذُو عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَلِغَ الْكَعْبَةِ
أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيَامًا
لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لَأَكْفُرَنَّ عَنْكَ وَمَنْ عَادَ
فَيَنْقِمِ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو نِقَامٍ ﴿١٥﴾

97. Nyamu sya Okanga na Oyi wasyo nĩ mwĩfĩkĩlye kwenyu ta kyaŋya kyenyu na aendi-ma-kyalo; ĩndĩ nyamũ sya nthĩ nyũmũ nĩ mbatane kwenyu yĩla mwĩ nthĩnĩ wa Haji. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē Ula inyw'ĩ mũkombanw'a Kwake.

أَجَلٌ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَكُمْ وَ
لِلنَّيَّارَةِ وَخَزِيرَةٌ عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا
وَ اتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٥٦﴾

98. Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmĩtw'ĩkĩhĩtye Kaava kwĩthwa Nyũmba Ntheu, kwĩthwa wĩkwatyo na ūkiakisyo kwa mbaa andũ, ota ūu Mwei Mũtheu na nthembo na *nyamũ ila syĩna* masango *ngingo syasyo*. Uu nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũmanya kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmesĩ maũndũ ala me matunĩ na ala me ĩũũ wa nthĩ, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nũsyĩsĩ syĩndũ syonthē nesa.

جَعَلَ اللَّهُ الْكَلْبَةَ الْغَدَامَةَ حُرْمًا لِّالنَّاسِ
وَالشَّهْرَ الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَلِكَ لِيُعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ
اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

99. Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthē nĩ Mwai kwa kũsĩĩla, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthē *ota ūu* nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٥٨﴾

100. ĩũũ wa Mũtũmwa no kũvikya Utũmane tũ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthē nũmanyaa maũndũ ala inyw'ĩ mumbũlaa na ala mũvithaa.

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ
وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٥٩﴾

101. Asya, 'Uthũku na Oseo iivw'anene; onakau wingĩ wa ūthũku nũtonya kũtuma we ūseng'a. Kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthē, inyw'ĩ andũ mwĩna kĩĩfko, nĩkana mũtonye kwafĩla.

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ
الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ
تَتَّقُونَ ﴿٦٠﴾

LUKU 14

102. Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mũikakũlye ĩũũ wa syĩndũ ila inyw'ĩ mwavuanĩw'a itonya kũmũtee thĩna; ona kau

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ بَدَّ لَكُمْ
سُؤْلُكُمْ وَإِنْ تَسَلَّوْا عَنْهَا جِئْتُمْ بِالنَّارِ

mwakūlya ūlū wasyo oyīla Kulani
nītheetw'e, yo ūkavuanw'a kwenyu.
Ngai Mwene Vinya W'onthe nīw'itīlte
nza kwoondū wa ūseo. ^{1*}

بَدَّلْنَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ

¹ * Vai wambīlīlyo wa kīko kīyīlātwē nī Ngai
kwoondū wa etīkīlī kīna kīlelelo kya kūete thīna.
Indī nthīnī wa tei Wake Ngai ndendaa kūnenganc
myamūlo kwa nzīa ila nini vyū iikese kwīthwa
syū vinya kwa amwe kūmīfāfīa na fīlete kūlea
kwīanīwa kūtālīe

** 'Vaiila' nī syītwa yīla yanengetwe ngamīle-
nga nī Aalavu ala mataī na ndīnī ūa yasyāte
tūsaū mūonza na yalekw'a yīna ūthasyo yīlsae
ovala yīkwenda ūtina wa kūvanwa matū mayo.
Yaumītw'e kwoondū wa ngai ūmwe, ona ūa yayo
yīyanyusawa ona yo ndyāllsawa mūongo wayo.
'Saaiva' nī ngamīle-nga ūa yathāltw'e ūnyusae
kīw'ū na kūya ūsthyo ūtina wa kūsyāa tūsaū
tūtano. 'Wasiila' nī ngamīle-nga kana ūlondu ūka
kana mbūi nga ūleketw'e nūndū wa wa ngai na
ūtina wa kūsyāa tūtena mūonza kīatīanīsyo.
Ethwa ūsyāa ya mūonza yasyāie mavatha, kaūme
kana kaka, tu onatw'o nītwalekaw'a. 'Aami' nī
ngamīle nūme ūa ya syāte tūsaū mūonza. Yo
nīyathaaw'a na ndyakuaa andū kana kūkua mīfio.
Yāī na ūthasyo wa kūya na kūnyw'a. ūtina wa
kūweta tūmaūndū tūū tūnini, ūtwio nūtīlte kwa
kīla mūndū atw'e ūndū we ūnīkwona kana
kūsūanīa nūseo, mūsoa ūū nūkūete nesa
kīlīlīkanonī kana ūthasyo ta ūsu na kwenda kūu
ndwītkīlītw'e nthīnī wa myambīlīlyo, nūndū
nthīnī wa myambīlīlyo, wītkīlīlo nī wa vata na
ūalyūlo wa mawoni nūtonya kwīthwa wīna
mūisyo mūnene. Mūsoa ūū wīlonany'a kana
ūmanyi wa mūndū ndūtonya kūūkīfīwa vamwe na
kūseuvya mīfao ya maūndū ma wambīlīlyo.
Aalavu nīmathaasya nyamū ila iwetewē nthīnī
wa mūsoa ūū kwoondū wa ndāfa ya mīvw'anano
yoo;ūtec na kwīthwa kana wāī kwīfanana na ūlei
na ūthāithi wa ūvūngū, mūendo ūsu w'onthe wāī
wa ūtumanu mūnene. Nyamū isu syāleketw'e
nīsyāetīe mbanga nene kūla kw'onthesyaendaa.
Kulani ūnenganae kīko ta kīī ta ngekekany'o ya
mīfao ūla ūseūvītw'e nī mūndū na ūkaany'a Akīlīsto
ala mena makūlyo ūlū wa Mwīfao mūvuany'e
nīkana mo masome kīndū vu nthīnī wa syīko
nthēu sya kwananga mwīkalo ūla Aalavu ala mate
ndīnī matwāīe nūndū mo mayāī na Mwīfao
mūnyuve wa kūmatongoesya.

Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekani Mũno, Mũmĩsya.

103. Andũ amwe ala maĩ mbee wenyu, nĩmakũlilye *syĩndũ* ta isu, ĩndĩ mo nĩmatw'ĩkie alei masyo.

104. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeylafte ĩũũ wa 'Vaiila' kana 'Saiva' kana 'Wasiila' kana 'Aanu'; ĩndĩ asu ala matetkĩlaa maseũvasya ũvũngũ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na aingĩ mũno vyũ moo maithũkũmĩthasya ĩĩko

105. Na yĩla mo matavw'a, 'Ukai maũndũnĩ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũvuanĩtye, na kwa Mũtũmwa, mo maasya, 'maũndũ ala ithyĩ tweethĩe maaĩthe maitũ namo nĩmatwĩanĩe.' Kyaũ! Ona ethwa maaĩthe moo mayai na ũmanyi na ũtongoi?

106. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Isũvĩei inyw'ĩ ene. We ũla ũthyoekea ndatonya kũmwĩka inyw'ĩ naĩ, yĩla inyw'ĩ ene mũtongoew'e nesa. Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkw'o inyw'ĩ inyw'onthe mũkasyoka; na ĩndĩ We akaumbũla kwenyu *maũndũ* ala inyw'ĩ mweekaa.

107. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Ukũsĩ ũla wa w'o katĩ wenyu, yĩla kĩkw'ũ kyeeyete kwa ũmwe wenyu, ĩvinda ya kwĩyĩla, nĩ wa aũme eĩĩ alũngalu kuma katĩ wenyu; kana wa angĩ eĩĩ mate katĩ wenyu, ethwa mũendete kyalo ĩũũ wa nthĩ na mbanga ya kĩkw'ũ ĩmũvikĩa - inyw'ĩ. Mũkamaia eĩĩ ĩtina wa mboya *maumye Ukũsĩ*, ethwa mwĩna nzika,

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكَ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كُفْرِينَ

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَدِيلَةٍ وَلَا نَسِيَةٍ وَلَا وَجِيلَةٍ وَلَا حَامِلٍ وَلَكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَكَثُرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أُولَئِكَ كَانُوا آبَاءَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَصُدُّكُمْ عَنْ صَلَاتِكُمْ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعَكُمْ جِنَّةً جَانِبَهَا

فِيئْتِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا شَهَادَةٌ بَيْنَكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنِ دَوَّاعِلٍ مِنْكُمْ أَوْ آخَرِينَ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ حَضَرْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْسَبُونَهَا مِنْ بَعْدِ

makeevita efi kwa Ngai Mwene Vinya W'on the *makyasya*, 'Ithyi tũikwosa ituvi ũlũ wa ũndũ ũũ, ona e mũndũ wa mũsyi *witũ* na tũiũvitha ũkũsĩ wĩyĩaftwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'on the; vate nzika ũndũnĩ ũũ, ithyĩ twĩthwa twĩ kafĩ wa ene naĩ.'

الصَّلَاةَ يُقِيمِينَ بِاللَّهِ إِنْ اذْتَبَعْتُمْ لَا نُشْرِكْ بِهِ
شَيْئًا وَكَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا تَكْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ
إِنَّمَا إِذَا لَيْسَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

108.Indĩ kwamanyĩka nesa kana mo nĩmekĩte naĩ ya *kwĩĩĩa ũvũngũ* ĩndĩ ala angĩ efi meevĩtaa mena mo nĩmaĩĩtwe nĩ kwĩkala vandũ voo. Na mamina kũya kĩthitũ syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩmanengane ũkũsĩ makĩleana na asu efi ma mbee makĩĩkĩthya kana 'Ukũsĩ witũ nĩ wa w'o mbee wa ũla wa ala efi ma mbee na ithyĩ tũivĩĩtwe. Na ethwa ithyĩ nĩtũũkengana nĩtwaĩle kũtalwa kafĩ wa eki-ma-naĩ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. *2

فَإِنْ عُرِّرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَأَحْرَبَ يَقُومِينَ
مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأُولَٰئِينَ يُقِيمِينَ
بِاللَّهِ لَشَهَادَتِنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعتَدِينَا
إِنَّمَا إِذَا لَيْسَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

109. Uu nĩ kwasya kana *vinya ũkongeeelwa ĩũlũ wa ngũsĩ nĩkana* syĩthwe ilũmĩte ũkũsĩnĩ wasyo iikĩta kana mokũsĩ angĩ nĩmatonya kwĩtwa na kwĩtĩkĩĩka.

ذٰلِكَ اَدْنٰى اَنْ يَّاتُوْا بِالشَّهَادَةِ عَلٰى وُجُوْهِهَا اَوْ يَخَافُوْا
اَنْ تَرُدَّ اٰيٰتِنَاۙ بَعْدَ اٰيْمَانِهِمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاسْمَعُوْا
وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٦٠﴾

LUKU 15

110.Sũanĩai ũlũ wa mũthenya ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkamombany'a Atũmwa na kwasya, 'Inyw'ĩ mwanengiwe ũsũng'ũ mwaũ?' Mo makaasya, 'Ithyĩ tũi na ũmanyi, We

يَوْمَ يَجْعَلُ اللّٰهُ الرُّسُلَ يَفْعَلُ مَا ذَا اُجْتُمِعُوا
لَا عِلْمَ لَنَاۙ اِنَّكَ اَنْتَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ ﴿٦١﴾

2 * Mũsoa ũũ wĩonany'a ngelekany'o ya ngũsĩ syonthe ila syĩvo, na ũndũ wa kumya ũkũsĩ nĩkũnenganiĩtwe kwa ngũsĩ ila sya mbee syĩ ũko. Uu nĩ kuma nthĩnĩ wa mũsoa wa 107 ũla ũtongoctye.

Nue t0 Ula M0manyi-M0seo Vy0 wa syfnd0 ila mbithe.'

111. YŶla Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūkasya, 'We Yesu, mwana wa Malia, lilikana Inee Yakwa ŶŪŪ waku, na ŶŪŪ wa nyinyia waku, yŶla Nyie nakwongelelele we vinya na Veva wa Ūtheu waneena na andŪ nthŶnŶ wa waana waku na wŶ nthele; na yŶla Nyie naŪmanyŶsyse we Ivuku na ŪŶ na Tola na Ūvoo-MŪseo; na yŶla we waseŪvisyse *kyŪmbe* kuma mŪthanganŶ, kwa mŪvw'ano wa nyŪnyi kwa mwŶao Wakwa; na waveveea nthŶnŶ wakyo *veva mweŪ* na kyatw'Ŷka kŶndŪ kŶŪveva kwa mwŶao Wakwa; na wasalukya ilalinda na ala maŶ na Ūkoma mavow'a kwa mwŶao Wakwa; na yŶla we wathayŪŪkisye akw'Ū kwa mwŶao Wakwa; na yŶla nyie namasiŶŶe Aana ma Ŷsilaeli maikakŪae yŶla we wookie kwoo wŶna Syama syŶ ŪtheinŶ, na asu ala maleile kwŶŶkŶla kuma katŶ woo maisye, 'KŶŶ ti kŶndŪ ateo nŶ ŪvŪngŪ wŶ ŪtheinŶ.'*³

إِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ
وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ اِذْ اَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ مِنْ كَلِمَةٍ
النَّاسِ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَاذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَ
الْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْانجيلَ وَاذْ تَخَلَّقُ مِنَ الطَّيْنِ
كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ اِذْ نَفَخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا اِذْ اِيَّدْتُ
وَتُدْرِي الْاَلَمَةَ وَالْاَبْرَصَ اِذْ اِيَّدْتُ وَاذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَى
اِذْ اِيَّدْتُ وَاذْ كَفَفْتُ بَيْنَ اِسْرَائِيلَ عَنْكَ اِذْ جِئْتَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوا مِنْهُمْ اِنْ هٰذَا اِلَّا
سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١١١﴾

³ ŪŪ nŶ Ūneeni Ūkwonany'a kana YesŪ nŶwaneenie ndeto sya ŪŶ na ŪŪngalu kuma waananŶ wake na acendee kwŶka Ūu kŪvikŶŶa matukŪnŶ ma ŪkŪŪ wake. Ndeto Ino 'kahlan' yŶonany'a Ŷvinda yŶla nzw'ŶŶ sya mŪndŪ syambŶŶŶŶya kŪmea mbuŶ na ŶndŶ kuma vu kŪvika ŪkŪŪnŶ wake.

MŪsoa ŪŪ nŶ ta ngelekany'o kana nthimo Ŷa Ŷetawe nŶ ŪalyŪko wa kŶveva Ūla Ūetawe nŶ Athani on the ma Ngai. Ino nŶ ndafa ya mwanya kwa mwŶkalo wa YesŪ Ūla katŶ wa Athani on the ma Ngai wanyuviwe ta ngelekany'o ya kŪete maŪndŪ ma Syama sya Ūseng'yo.

112.Na yġla Nyie namavevee amanyġw'a ma Yesu mambġtkġe Nyie na Mġtġmwa Wakwa, mo maisye, 'Ithyl nġtwġtkġġlaa na We İthwa na Okġsġ kana ithyl nġtwġneganġte.'

وَلَمَّا أُوحِيَتْ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنَّ امْرَأَتِي وَرَسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿١١٢﴾

113.Yġla amanyġw'a maisye, 'We Yesu, mwana wa Malia, Mwġai waku nġtonya kġtġtetheesya ithyl na İmisi yusġlġe İflu kuma İtunġ? Nake asya Mġkġei Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa inyw'I mwġ etġkġli.'

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يُعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ هَلْ نَسْتَجِيبُكَ أَنْ يَنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةٌ مِنَ السَّمَاءِ قَالَ الْغَوَاةُ اللَّهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٣﴾

114.Mo maisye, 'Ithyl twġenda tġtonye kġġya,na kana ngoo sitġ ithġmġe na nġkana tġtonye kġmánya kana we ġtġtavġyte ithyl w'o, na kana tġtonye kġkġsġġa šu.'

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْبِخَ قُلُوبَنَا وَنَعْلَمَ لَوْ أَنَّ قَدْ صَدَّقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٤﴾

115.Yesu, mwana wa Malia, aisyey, 'We Ngai Mwene Vinya W'on the, Mwġai waitġ, tġtheesye ithyl İmisi kuma İtunġ yusġlġe kyaġya nġkana yġthwe mġthenya mġnene kwitġ,kwa ala ma mbee maitġ ana ala maitġ ma mġminġkġlyo, na Kyama kuma kwaku; na tġnenge kyaġya kitġ, nġndġ We Nue Mġnengani wa kyaġya Ula Mġseo Vyġ.'

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عَيْدًا إِذْ هَلَلْنَا وَإِحْرَامًا إِذْ يَأْتِيَنَّكَ وَأَرْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٥﴾

116.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aisyey, 'Vate nzika, Nyie nġngġmġtheesya inyw'I, İndġ šla wenyu ona wġva šnġġleġ kwġtkġġa İtina wa šu----- Nyie vate nzika ngamasilġġa mona šsilġlo šla Nyie ndakamasilġġa andġ angġ katġ wa andġ!

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مَنَزَلْتُهَا عَلَيْكُمْ فَلَمَّا يَكْفُرْ بَعْدَ مِنْكُمْ عَلَيَّ إِنِّي أَخَذْتُهُ عَذَابًا لَّا أَعْدِيهِ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٦﴾

LUKU 16

117.Na yġla Ngai Mwene Vinya W'onthe škasya, 'We, Yesu, mwana wa

وَلَمَّا قَالَ اللَّهُ لِجِبْرَائِيلَ ابْنِ مَرْيَمَ مَا أَنْتَ قُلْتُ لِلنَّاسِ

Malia, we nīwamatavisye andō, ‘Mbosai nyie na mwaitū kwīthwa ngai ilī Ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthē?’ We akasōngīa, ‘Wī Mōtheu We. Nyie ndyaī ndonya kwasya ūndū ūla ūtambaīlīte. Ethwa nīnaneenie ūu, We vate nzika wīthwa waūmanyie. We nīwīsl maūndū ala me kīlīkonī kyakwa, na nyie ndyīsl maūndū ala me kīlīkonī Kyaku. We Nue tū Ula Mūmanyi wa syīndū ila ivithītwe.

اتَّخِذُونِي وَرَثَتِي الْهَلِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّكَ إِن كُنْتُ فَتْنَةً فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَكَلَّمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ٥

عليه السلام

118. ‘Nyie ndyaamatavya ūndū ūngī ateo ūla We wambiyīāte..... Mōthaithei Ngai Mwene Vinya W’onthē, Mwīai wakwa na Mwīai wenyu. ‘Na nyie nāī ngūsī ūlū woo īvinda yīla nekalile katī woo, īndī yīla We watumie nīkw’a, We nīweethīwe wī Mūsyaīlīsyā ūlū woo; na We wī Ngūsī ūlū wa syīndū syonthē.

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَيُّنَ اعْبُدُوا اللَّهُ رِزْقِي وَرِزْقُهُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَكُنَّا نُؤْتِيكُم مِّنْهُم مَّا تَشَاءُونَ وَآتَتْ عَلَيْهَا كُلَّ صَيْءٍ شَهِيدًا ٥

119. ‘Ethwa We nūūmasīlīla mo, mo nī athōkūmi Maku; na ethwa We nūūmaekēa, We vate nzika, Nue Wī-Vinya, Ula-Mūf.

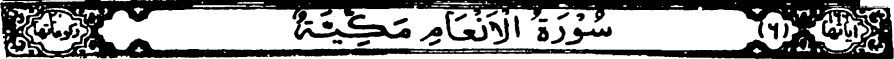
إِنْ تَعَدُّهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِن تَعُودُهُمْ فَآتَاكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٥

120. Ngai Mwene Vinya W’onthē akasya, ‘Uū nī mūthenya tū ūla ene-w’o mekūunīka nī ū-w’o woo. Ve Mīūnda īla īvīfīlaa tūlūsī uungu wayo, mo makekalaa vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W’onthē nīwendēeaw’a mūno nīmo; namo nīmendēeaw’a mūno nī We; ow’o ūsu nī ūtanu mūnēne.’

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْقَوْزُ الْعَظِيمُ ٥

121. Usumbōf wa matu na nthī na kyonthe ona kīva kīla kī nīnīnī wasyo; nīsyā Ngai Mwene Vinya W’onthē; na We ena ūtonyi ūlū wa syīndū syonthē.

لِلَّهِ مَالُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٥

AL-AN'AAM
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Usũtwe nĩ Ūlau, Usũtwe nĩ tei.

إِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Ndaŵa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla woombie matu na nthĩ, na atw'kĩthya kĩla *m'Uthemba* wa kĩvindu na kyeeni; ateo ala matetĩkĩlaa mamwĩananasya Mwĩai woo na ngai ingĩ.

الْحَدِّ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدُونَ ②

3.We nĩ We Ūla wamũmbie inyw'ĩ kuma mũthanganĩ *yUmba* na ĩndĩ We atw'a ĩvinda. Na ve ĩvinda *yĩngĩ* yĩtw'e yĩ vamwe Nake. Ateo inyw'ĩ mwĩna nzika nayo!

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلَهُ وَأَجَلٌ مُّسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمُرُّونَ ③

4.Na we nĩ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, *Ngai wa kwelĩ* matunĩ na ĩũũũ wa nthĩ. We nĩwĩsĩ syĩmbithĩ syenyu, na ota ūu maũndũ ala me ūtheinĩ. Na We nĩwĩsĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa.

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ④

5.Na kwoo vaivikaa Kyama ona kĩmwwe katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ateo mo nĩmaalyũkaa na makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ⑤

6.Kwa ūu, mo nĩmaũleile ūla w'o yĩla wookie kwoo; ĩndĩ o mũtũkĩ ūvoo wa maũndũ ala mo mamavũfaa ngũĩ ōkamavikĩa.

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءٌ مِمَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑥

7.Mo nomonaa nĩ maika meana ata ala twamanangie ala maĩ mbee woo? Ithiyĩ nĩtwamanengete mo vinya ĩũũũ wa nthĩ ūndũ Ithiyĩ tũtamũnengete inyw'ĩ na Ithiyĩ nĩtwatwaie mathweo ĩũũũ woo, metĩkĩte

الَّذِينَ يَرَوْنَ كَمَا مَخْلَقْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قُرُونٍ مِمَّا كَانَتْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُنَبِّئِكُمْ لَكُمْ وَارْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ قِدْرًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِيًا مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ ⑦

mbua nyingi; na Ithyi nftwatumie t0l0s1 t0v1f1a uungu woo; na Ind1 Ithyi nftwamanangie mo n0nd0 wa na1 syoo na nftwook1lilye and0 ang1 ftina woo.

بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ①

8.Na takethwa Ithyi twa0theesye maand1ko maand1k1twe t0l0 wa 0a na mak1fthwa mamakiitie na moko moo, *ona k0v1f1a Ou Ind1* alei vate nzika methwa maisye, 'K11 ti k1nd0 Ind1 n1 0oi w1 0thein1.'

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرطَائِسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ
لَقَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ①

9.Namo maasya, 'N1k1 m0l1fka ndatheetw'e kwake?' Ind1 takethwa Ithyi twatheetye m0l1fka, 0voo w1fthwa watw'1we, *na Ind1* mo may1fthwa manengiwe 1vinda.

وَقَالُوا لَوْلَا أَنْزَلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنْزَلْنَا مَلَكَ لَقَفَضُوا
الْأَمْرَ ثُمَّ لَا يَنْظُرُونَ ①

10.Na takethwa Ithyi twam0nyuv1te m0l1fka *ta M00mwa*, Ithyi tw1fthwa twam0se0visye ta m0vw'ano wa m0nd0; na 0u tw1fthwa twamav1ng1sie ma0nd0n1 ala mo ene mav1ng1san1aa.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكَ لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ
مَا يَلْبَسُونَ ①

11.Na vate nzika. At0mwa ala ma1 mbee waku n1mav0fwe ng0f, Ind1 ma0nd0 ala mo mav0faa ng0f n1mamathy0l0l0kile asu amwe kat1 wa ala mav0aa ng0f.

وَلَقَدْ اسْتَهْزَأُوا بِرُسُلِ مِنْ قَبْلِكَ فَخَاقَ يَأْتِيَنَ
سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ①

LUKU 2

12.Asya, 'angangai t0l0 wa nth1, mwone Ond0 waily1 m0min0k1llyo wa ala amatw'1k10thisye *Athani* ta akengani.'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكذِّبِينَ ①

13.Asya, 'Ila sy1 matun1 na t0l0 wa nth1 n1 sya0?' Asya, 'N1 sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' We n1w1yum1fye We Mwene *kwonany'a* tei. We vate nzika, *akaendee* na k0m0mbany'a inyw'1 k0vika M0thenya wa Uthay00kyo. Vai

قُلْ لَيْسَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلٌّ إِلَيْهِ كَتَبَ عَلَى
نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ لِيَجْزِيََكُمْ إِلَى يَوْمِ الْوَعْدَةِ لَا رَيْبَ
فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ①

nzika nthlŋi waw'o. Asu ala meyanangŋite mo ene maiketŋkŋla.

14.Ni Kyake kŋla kŋtŋaa ŋtukŋ na mŋthenya. Na we ni Wiw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

15.Asya, 'Nye ngamwosa mŋsŋvŋ ŋngŋ ona wŋva eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mŋseŋvya wa matu na nthŋ, Ula ŋnenganae ŋŋu nake ndanengawe ŋŋu?' Asya, 'Nye nŋŋylawe nŋthwe wa mbee wa ala menenganae.' Na we ndŋkethwe wa ala meananasya Ngai na ngai ingŋ.

16.Asya, 'Kwa ŋla w'o, ethwa nyie ndiŋmwŋw'a Mwŋai wakwa, nyie nŋngŋkŋ ŋsilŋlo wa ŋla mŋthenya mŋnene. *¹

17.We ŋla ŋkavŋtŋkanw'a na mŋthenya ŋsu, ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe akeethwa amwŋw'ŋite tei. Na ŋsu ow'o ni ŋtanu mŋnene.

18.Na ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwaŋkiita we na nthŋna, vai ona ŋmwe ŋtonya kŋŋvetanga ateo We, na ethwa We amŋkiita na *ŋvuso* ŋseo, ŋndŋ We ena ŋtonyi wa kwŋka ŋndŋ w'onthe ŋla We wendaa.

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْتِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٤﴾

قُلْ أَغْيَرَ اللَّهُ اتَّخَذُ وَلِيًّا فَأَطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أكونَ
أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٥﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٦﴾

مَنْ يُضَرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَجِمَهُ وَذَلِكَ الْقُورُ
الْبَيْتِ ﴿١٧﴾

وَأَنْ يَسْأَلَ اللَّهَ بِضُرِّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ
وَأَنْ يَسْأَلَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨﴾

¹ * Ithŋi twŋasya ŋalyŋŋloŋŋ ŋalyŋŋwe kuma 'mŋthenya mŋthŋku ŋandŋkwe' mŋthenya mŋnene ŋla wŋna ŋalyŋŋlo w'onthe wa ndeto. 'adhiim' ŋvoonŋ ŋŋ.

19.Na We E-na Utonyi W'onthe ūlū wa syūmbe Syake-mbaa andū; na We nī Ula-Mūī, Ula Mūmanyi-Wa-Syonthe.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٩﴾

20.Asya, 'Nī kyaū kŕito mūno vyū kŕvŕta ngŭsŕ?' Asya, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Ngŭsŕ katŕ wakwa nenyu. Na Kulani ũno nŕvuanŕtw'e kwakwa nyie nŕkana ndonye kŭmŭkaany'a nayo na ūla w'onthe ũmŭvikŕŕaa. Ata! Inyw'ŕ mwŕŕna ūkŭsŕ vyŭ kana ve ngai ũngŕ ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Asya, 'Nyie ndina ūkŭsŕ wa ūu.' Asya, 'We nī Ula Ngai Umwe, na nyie nŕnŕmŭvetangie vaasa mŭno vyŭ na ila inyw'ŕ mŭmwŕŕananasya *We nasyo*

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَلْبَسْتُمْ شِهَادَةَ قَوْلِ اللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَأَنْتُمْ الْبَرُّ إِلَىٰ هَذَا الْقُرْآنِ لِأَنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغْ أَيْبَأْكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ قُلْ لَا أَشْهَدُ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَرَبِّيَ بَرِيءٌ وَمَا تَشْرِكُونَ ﴿٢٠﴾

وَاللَّهُ
يَعْلَمُ
السِّرَّ
الظَّاهِرِ

21.Asu ala Ithyŕ twamanengie Ivuku, nŕmamŭmanyaa We tondū mo maimanyaa syana syoo sya ivŕsŕ. Indŕ ala manangaa mathayū moo maiketŕkŕŕla.

الَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢١﴾

وَاللَّهُ
يَعْلَمُ
السِّرَّ
الظَّاهِرِ

LUKU 3

22.Na nŭŭ ūla ūte mŭlŭngalu kŭmŭvŕta we ūla ūmŭseŭvŕsya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvŭngŭ kana ūla witŕkŕŕthasya Syama Syake sya ūvŭngŭ? Vate nzika, ala mate alŭngalu maikaŕŕla.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْجِعُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٢﴾

23.Na sŭanŕŕai mŭthenya ūla Ithyŕ tŭkamombany'a onthe vamwe; na Indŕ tŭkamatavya ala meananisye Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingŕ, 'Meŕva ala atindany'a inyw'ŕ mwaneenaa ūvoo woo, ala inyw'ŕ mwawetaa?'

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَبِينًا قَوْمًا قَوْلَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّا شُرَكَاءُكُمْ الَّذِينَ كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٢٣﴾

24.Indŕ mŭminŭkŕŕŕyo wa ūmaamai woo ūkeethwa vathei ateo kana mo

قُلْ لَمْ تَكُنْ فَتَنَّهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٤﴾

makaasya, 'Ithyĩ twĩvĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai waitũ, ithyĩ tũyaĩ avoyi ma mĩvw'anano.'

25.Sisyai Ūndũ mo mekengaa mo ene. Na Ūndũ Ūla mo maseũvisye ndwaĩ na Ūuno kwoo.

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَّبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٥٥﴾

26.Na katĩ woo ve amwe ala meũkwĩthukĩĩsya we; ĩndĩ Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte isiĩĩi ĩŪĪŪ wa ngoo syoo, nĩkana maikamanye, na kũlea kwĩw'a matũnĩ moo. Na mo ona makona, Kyama ona kĩva maikĩĩkĩĩla, na now'o kũilyĩ yĩla mo mooka vala ūĩ, maikaananĩa naku, asu ala matetkĩĩlaa maasya, 'Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ mbano sya tene.'

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ يَرَوْا كَلِمَةً لَا يُؤْمِنُوبَهَا فَهُمْ عَلَىٰ حَتِّ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٥٦﴾

27.Namo nĩmamavataa angĩ kũsyĩĩkĩĩla. Na onamo ene nĩmasyelelũkaa. ĩndĩ mo mayanangaa ona ūmwe ateo mo ena; ĩndĩ nĩmo meyanangaa ene! No kwona tũ mo matonaa.

وَهُمْ يَهْتُونَ عَنْهُ وَيَنْوَنُ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٧﴾

28.Na takethwa nũtonya kwĩsa kũmona tũ yĩla makaũngamw'a mbee wa Mwaki! Mo makaasya, 'Iiaa! Takethwa ithyĩ nĩtũtonya kũtũngwa ĩtina Ithyĩ tũitw'ĩkĩĩthya Syama sya Mwĩafi waitũ ta ūvũngũ na ithyĩ twĩthwa twĩ katĩ wa etkĩĩli.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ النَّارِ فَقَالُوا يَلَيْتُنَا مَرَدُّوًا لَا نَكَذِّبُ بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

29.Tiw'o! Maũndũ ala mo mavithaa vau mbeenĩ yu nĩmamevuanĩsye mo. Na ona makatũngwa, mo vate nzika, masyoka maũndũnĩ ala mavatĩtwe. Na mo vate nzika nĩ akengani.

بَلْ بَدَأَ لَهُمْ مَا كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٥٩﴾

30.Na mo maasya, 'Vai kĩndũ ateo thayũ ūũwitũwa yu, na ithyĩ tũikokĩĩw'a ĩngĩ.

وَقَالُوا إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا غَنَّا بِمُرْسَلَتِنَا ﴿٦٠﴾

31.Na takethwa we nūtonya kwīsa kōmona tū yīla makaŌngamw'a mbee wa Mwīfai woo! We akaasya, 'ThayŌ ōŌ wa kēll ti wa w'o?' Na mo makaasya, 'Ū, w'o wa Mwīfai waitŌ,' We akaasya, 'Samai Ūndī Ōsilflo nūndū nīmwaileile kwītkīla'.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَفُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ السُّبْحٰنَ هٰذَا الَّذِي كُنْتُمْ
قَالُوْا بَلٰ وَاٰلِهٰٓا۟ۙ وَرَبِّنَاۙ قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَۙ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُوْنَ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32.Asu ow'o nīmo mena wasyo ala maleaa kōkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nīkwīthwa kana yīla ūla Saa ūkamavikīla mo mateŌmánya, mo makaasya, 'Aa, kyeva nī kīttŌ nūndū wa kūvŭthya Saa ūŌ! 'Namo makakua mīfo yoo ūlŪ wa inyonyu syoo. Vate nzika, kīla mo makuaa nī kīthūku.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِلِقَاءِ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ
السَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا يَحْسِرُنَا عَلَىٰ مَا فَزَعْنَا فِيهَا
وَهُمْ يَخِيلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ أَلَا سَاءَ مَا
يَزُرُونَ ﴿٣٢﴾

33.Na thayŪ wa nthī ti kīndū ateo no ūthaŪ na ngūī. Na vate nzika, wīkalo wa ūtunī nī mŪseo kwa ala alŪngalu. Ūndī inyw'ī nomūkamanya?

وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَاۙ اِلَّا لَعِبٌ وَّلَهُمْ وَّلَدًاۙ اٰلِ الْاٰخِرَةِ
خَيْرٌۙ لِّلَّذِيْنَ يَتَّقُوْنَۙ اَفَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٣٣﴾

34.Ūthyī nītwīsi nesa vyŪ kana maŪndŪ ala mo maneena ow'o nīmaŭthatasya we; nūndū vate nzika, tuue maŭwetanīasya na ūvŪngŪ Ūndī nī Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila eki-ma-naī maleaa.

قَدْ نَعْلَمُ اِنَّهٗ يَخۡزِنُكَ الَّذِيۦ يَقُوْلُوْنَ فَاَنۡتَهُمۡ لَا
يَكۡذِبُوۡنَكَ وَاَلٰٓئِنۡ ظٰلِمِيۡنَ بِآيٰتِ اللّٰهِ يَجۡحَدُوۡنَ ﴿٣٤﴾

35.Na ow'o AtŪmwa ala maī mbee waku nīmaleilwe; Ūndī ona kūilyī ūu, mo nīmekalile me omīlasya ma kūlewa na kūthīnw'a nīmekalile me omīlasya kūvika ūtethyo WitŪ yīla wamavikīlie. Vai ona ūmwe ūla ūtonya kūalyūla ndeto sya Ngai Mwene VinyaW'onthe. Na ūvoo wa AtŪmwa ala ma tene nūmūvikīlīte we.

وَلَقَدْ كَذَّبْتَ رُسُلًاۙ مِنْ قَبۡلِكَ فَصَبَرُوۡا عَلٰٓى مَا كُذِّبُوۡا
وَاُوۡذُوۡا حَتّٰى اَنۡتَهُمۡ نَضَرَتۡنَا وَاَلَا مُبۡدِلَ لِكَلِمٰتِ اللّٰهِ
وَلَقَدْ جَاءَكَ مِنَ نَّبِِٔ الْمُرۡسَلِيۡنَ ﴿٣٥﴾

36.Na ethwa ūlei woo nī mwai kwaku, Ūndī, ethwa nūtonya kūmantha nzīa

وَإِنۡ كَانَ كِبَرُ عَلَيۡكَۙ اِعۡرَاضُهُمْۙ فَاِنۡ اسۡتَعۡجَبۡ اَنَّ

uungu wa nthi kana mbaasya ukambata Ituni, na uimaetee mo Kyama, we n'otonya kwika Ou. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe n'week'ne kwenda Kwake vinya, We vate nzika ethiwa amaetie mo vamwe utongoini. Kwa Ou, we ndukethwe wa ala matena Umanyi.

تَبَتَّعِي نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ
بِآيَاتِهِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ فَلَا
تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٦٠﴾

37.No asu tu ala methuk'isyya na ut'it'ku met'it'laa. Na Iulu wa ala akw'u, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamok'ilya mo methwe thayu, na Ind'i mo makatungwa Kwake.

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْعَوْنَ وَالَّذِينَ يَبْعَثُهُمُ
اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٦١﴾

38.Namo maasya, Niki we ndaathew'a Kyama kuma kwa Mw'afi wake? 'Asya, 'vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na utonyi wa k'utheesya Kyama, Ind'i aingi m'uno moo may'isi.

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنْ اللَّهُ
قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَ لَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

39.Vai nyamu tkungaa Iulu wa nthi kana nyonyi Iulokaa na nthwau syayo iifi, ateo ni mba' otenyu. Ithi' t'it'ite kindu Ivukuni. Ind'i kwa Mw'afi woo mo makoombanw'a vamwe.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ
إِلَّا أَمَرٌ أَمَّا لَكُمْ مَا قَرَضْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٦٣﴾

40.Asu ala maleete Syama Siitu mai matu na maineenaa -----me nthini wa k'ivindu k'nene. Iulu wa Ula Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa ona w'iva, We numw'it'k'lasya k'uthyoeka. Na ula, We wendaa am'utongoeasya nz'ani fla ya w'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمْ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ
مَنْ يَشَأِ اللَّهُ يُضِلَّهُ وَمَنْ يَشَأِ يُعَلِّمهُ عَلَىٰ سَبِيلِ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٤﴾

41.Asya, Inyw'i mw'is'uan'ia usung'io wenyu ukeethwa o'ilyi ata ethwa usill'ilo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ukooka Iulu wenyu kana ula Saa utw'itwe uvike,

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَنْتُمْ عَدَابُ اللَّهِ أَوْ أَنْتُمْ السَّاعَةُ
أَعْتَدَ اللَّهُ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٥﴾

mŭkamwĩkaĩla Ūngĩ ona Ūmwe eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa We akenda, na ila mŭmwĩananasya nasyo ikamŭla inyw'I.

42.Tiw'o, no We eweka ūla inyw'I mŭkamwĩkaĩla; na Indĩ We akaveta kĩla inyw'I mŭmwĩfaa We avetange ethwa We akenda, na ila mŭmwĩananasya nasyo ikamŭla inyw'I.

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ
فَجْ وَتَنْسَوْنَ مَا أَنْشَرَكُمُ ۝

LUKU 5

43.Na ow'o Ithyĩ nĩtwatŭmie Atŭmwa kwa andŭ ala maĩ mbee waku we; na nĩtwamathĩnisiye na ūkyā na mbanga nĩkana matonye kwĩnyivya mo ene.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ
وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ۝

44.Nĩkĩ Indĩ, yĩla ūsilĩlo Witŭ wookie ūlŭ woo, mo mayaaĩthwa menyivĩtye? Indĩ ngoo syoo nĩsyoomĩthiw'e na Satani amatw'ĩkĩthya maŭndŭ onthe ala mo meekie kwoneka me kavaa kwoo.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ
وَكَانَتْ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

45.Indĩ, yĩla mo moolilwe nĩ maŭndŭ ala mataiwe namo, Ithyĩ nĩtwavingŭie mbingĩlo syonthe sya syIndŭ kwoondŭ woo, kŭvika yĩla mamatanĩfaa maŭndŭ ala manengiwe, Ithyĩ nĩtwamakwatie na kĩthŭlŭmŭkĩlo, na wee! Mekw'a nthInĩ wa mwĩkalo wa kŭyĩtŭka.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ
شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِهَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً
فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ۝

46.Kwa ūu mĩi yonthe ya andŭ ala meekie naĩ nĩyatililwe; na ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa nthĩ syonthe.

فَقَطَّعَ دَابِرَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ۝

47.Asya, 'Inyw'I mwĩsuanĩa ata? Ngai Mwene Vinya W'onthe akaveta kwĩw'a kwenyu na kwona kwenyu, na kŭsilĩla ngoo syenyu, nĩ ngai Ūngĩ wĩva eka Ngai

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَعَتَكُمْ وَأَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ

Mwene Vinya W'onthe ūtonya kŭmŭtŭngŭla inyw'ŭ *syŭndŭ isu?* Sisyai ūndŭ Ithyŭ tŭalyŭlaa Syama, Indŭ mo nŭmaalyŭkaa na makaitia.

عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ مِّنَ اللَّهِ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِهِ الْأُنزُلُ
كَيْفَ لَصِفُ الْأَنْبِيَآءِ يُصَدِّقُونَ ﴿٥٠﴾

48.Asya, 'Mwŭsŭanŭa ata inyw'ŭ? Usiŭflo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkoka ŭlŭlŭ wenyu kwa kŭthŭlŭmŭkŭflo kana ūtheinŭ, ve amwe makanangwa ateo eki ma naŭ?'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ لِمَ آتَاكُم عَذَابُ اللَّهِ بَعَثَ فِي أُمَمٍ مِّمَّنْ جَاهِلِيَّةٍ هَلْ يَهْدِيكُمْ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمُونَ ﴿٥١﴾

49.Na Ithyŭ tŭimatŭmaa Atŭmwa kwoondŭ wa ūndŭ ūngŭlŭ ateo nŭ aeti-ma-ŭvoo mŭseo na ta akaanany'a. Kwa ūu, asu ala metŭkŭlaa na kŭyŭlalyŭla mo-ene, kŭikethwa w'ia ŭlŭlŭ woo ona maikakwatwa nŭ kyeve.

وَمَا تُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
مَنْ آمَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٥٢﴾

50.Na asu ala maleaa Syama Sitŭ, ūsiŭflo ūkamavalŭkŭla mo, nŭndŭ nŭmaleile kwŭw'a.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا بَشَّرْنَاهُمُ الْعَذَابَ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿٥٣﴾

51.Asya, 'Nyie ndiŭmwŭla inyw'ŭ kana: Nyie nŭna inandŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona Nyie ndyŭlŭlŭ maŭndŭ ala matonekaa; ona nyie ndiumwŭla inyw'ŭ: Nyie nŭ ŭlafka.' Nyie nŭmaatŭla tŭ, maŭndŭ ala mavuanŭtw'e kwakwa.' Asya, 'Kŭlŭlinda na mŭndŭ ūla wonaa nthŭ nŭ ūndŭ ūmwe? Indŭ inyw'ŭ nomŭsŭanŭaa?

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ إِن آتَيْتُكُمْ إِلَّا مَا
يُوحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ إِن كَانُوا
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٤﴾

LUKU 6

52.Na makaany'e nayo asu ala methŭawa na w'ia wa kana mo makoombanw'a kwa Mwŭlŭlŭ woo, kana maikethwa na mŭnyanya kana mwŭw'anŭthya ūtee Wake, nŭkana matonye kwŭthwa alŭngalu.

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخْفَوْنَ أَنْ يَسْتَأْذِنُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ
لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ إِلَهٌ وَلَا يَشْفَعُ لَهُمْ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٥﴾

53.Na ndOkamalÜngye ala mamwĩkaŋlaa Mwĩafi woo křoko na wřoo, maimantha kwona ūthyŪ Wake. We ndOkakŪlw'a ūvoo woo namo maikakŪlw'a ūvoo waku we, nřkana ndOkamalÜngye ōtw'řke wa ala mate alÜngalu.

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْقَدْرَةِ وَالْجَنَّةِ
يُرِيدُونَ وَجْهَهُ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَنْظُرُهُمْ كَقُرُونِ
مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٦٧﴾

54.Na ota ōu Ithyĩ nřtŪmatatřte amwe moo na ala aŋgř, nřkana mo matonye kwasya, 'Aa nřmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmanengete řnee Yake katř waitŪ?' We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamesř vyŪ ala matÜngaa mŪvea?

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَتَوَارَا أَهْوَاءَهُمْ
مَنْ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ
بِالشَّاكِرِينَ ﴿٦٨﴾

55.Na yřla ala metřkřlaa Mřsoa yakwa mooka vala we řř asya, 'MŪuo wřthwe nenyu! Mwĩafi wenyu nřwřyũmřtye We-Mwene kwřthwa Mwřw'anři-Wa-Tei, nřkana ūla katř wenyu wřkaa ūthŪku nŪndŪ wa kŪlea kŪmanya, na akaumbŪla řřtina wa ūu na akaseŪvya, řndř We nř MŪekanři-MŪno, VyŪ, UsŪřtwe nř tei.

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ
عَلَيْكُمْ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ لِأَنَّهُ مَنْ
عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا مِمَّا هَلَلَهُ لَمْ تَجِبْ لَهُ مِنْ بَدَلِهِ
وَأَصْلَحَ فَاِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦٩﴾

56.Na ūu nřw'o Ithyĩ tŪvuanasya Mřsoa nřkana inyw'ř mŪtonye kŪmantha ūkeko na nřkana nzřa ya ene nař yřlyonany'e.

وَكَذَلِكَ لِنُقَضِّلُ الْأَيَاتِ وَنُنَبِّئِينَ سَبِيلَ الْبُغْزَيْنِ ﴿٧٠﴾

LUKU 7

57.Asya, 'Nyie nřmbatřtwe kŪmathaitha ala inyw'ř mŪmekatřlaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Nyie ndikamaatřla mawendi menyu mathŪku. UndŪnř ūsu, nyie ngeethwa nř mwau na nyie ndikethwa wa ala matongoew'e nesa.

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ قُلْ لَا آتِيْعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُمْ إِذًا وَمَا
أَنَا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿٧١﴾

58.Asya, 'Nyie nřÜngama řřlŪ wa ūkŪsř mŪtheu kuma kwa Mwĩafi wakwa na inyw'ř nřmŪkŪlea. UndŪ ūla inyw'ř

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عَزَيْتُمْ
مَا تَسْتَعْمِلُونَ بِهِ إِنَّ الْعِلْمَ إِلَّا لِلَّهِ يَقْضِ الْحَقُّ

mOkwenda ndwĩ ūtonyini wakwa. Utw'io ndwĩna ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. We atavanasya w'o, na We nĩ We Ula Mũseo Vyũ katĩ wa asili.'

وَهُوَ خَيْرُ الْفَصِيلَيْنِ ﴿٥٨﴾

59.Kethwa kĩla inyw'ĩ mOkwenda kĩkalaatwe kĩ ūtonyini wakwa, vate nzika, ūvoo nĩūtuwa katĩ wakwa nenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa vyũ ala mate alũngalu.

قُلْ لَوْ أَنِّي عِنْدَ مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَفُضِّقَ الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

60.Na mbungũo sya maũndũ ala matonekaa syĩ Nake We; Vai ūsyĩsĩ ateo We; na We nĩwĩsĩ kyonthe ona kĩva kĩla kĩ ūlũ wa nthĩ na ūkanganĩ . Na vaivalũkaa ūtu nthĩ ateo We nũyĩsĩ; ona vai kaveke ke kĩvĩndunĩ kĩnene kya nthĩ kana kĩndũ kĩũ kana kyũmũ, ĩndĩ nĩkĩfandĩke Ivukunĩ Itheu.

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِنَ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حِجَّةَ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦٠﴾

61.Na We nĩ We Ula wosaa mathayũ menyu ūtukũ na nĩwĩsĩ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa mOthenya; na ĩndĩ nũmũkĩlasya inyw'ĩ ĩngĩ nthĩnĩ waw'o nĩkana ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe yĩanĩw'e. ĩndĩ Kwake nĩkw'o ūalũko wenyu. ĩndĩ We akamũmanyĩthya inyw'ĩ maũndũ ala mweekaa.

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَقَّعُكُمْ بِالْأَيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَّحْتُمُ بِالنَّهَارِ لَمْ يَبْعَثْكُمْ فِيهِ لِيُقِضَ أَجَلٌ مُسَدَّدٌ لَكُمْ وَاللَّهُ فَجَعَلَكُمْ لَمْ يَبْعَثْكُمْ بِمَا لَمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦١﴾

LUKU 8

62.Na We nĩ mũnene ūlũ wa athũkũmi Make, na We nũmatũmaa asũvĩ kũsyaĩsya ūlũ wenyu, kũvika, yĩla kĩkw'ũ kyooka kwa ūmwe wenyu, Atũmwa Maitũ nĩmosaa thayũ wake, na mo maileaa kwĩka ūu.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً نَحْمَهُ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفْقِدُونَ ﴿٦٢﴾

63.Na mo matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩfafi woo wa w'o.

ثُمَّ رُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاكِمِينَ ﴿٦٣﴾

Vate nzika, ūtw'io nĩ Wake. Na We nĩ We Ula wĩ mĩtũkĩ vyũ kwa kũtala.

64.Asya, 'Nũũ ūla ūmumasya inyw'ĩ mbanganĩ sya nthĩ nyũmũ na nganganĩ, yĩla mwamwĩkaĩla We na ūuu kĩmbithĩnĩ mũkyasya, 'We atũtangĩla ithyĩ kuma ūndũnĩ ūũ, ithyĩ vate nzika tũkeethwa ala mena mũvea?'

قُلْ مَنْ يُغْنِيكُمْ مِنَ الْمَرْءِ الْبَخِيلِ قَدْ مَوَّاهُ
تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۗ لَئِنْ أُنْجِئْنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٤﴾

65.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amumasya inyw'ĩ kuma vala maĩ na kuma nthĩnĩ wa kĩla mũisyo, Indĩ nĩmũmwĩanasya We na ngai ingĩ.

قُلْ اللَّهُ يُغْنِيكُمْ فِيهَا وَمِنْ كُلِّ قَرْيَةٍ ثُمَّ أَنْتُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٦٥﴾

66.Asya, 'We E-na ūtonyi kũete ūsilflo ūlũ wenyu kuma ūlũ wenyu kana uungu wa nyaĩ syenyu, kana kũmũthokoany'a inyw'ĩ mũkatĩlkanga nthĩnĩ wa nguthu mbai imenene na kũmũsamĩthya inyw'ĩ vinya wa mũndũ na ūla Ongĩ.' Sisyai ūndũ ithyĩ tũvuanasya Mĩsoa na nzĩa syĩ kĩvathũkany'o nĩkana mo matonye kũmánya!*

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِنْ
فَوْقِكُمْ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبَسَكُمْ سِجِيئًا
وَيُذِيقَ بَعْضَكُمْ بَأْسَ بَعْضٍ ۗ أَنْظُرُوا كَيْفَ تُصْرَفُ
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

67.Na andũ maku nĩmamĩleete, onakau nĩyo ya w'o. Nyie ndi mũsũvĩi ūlũ wenyu.'

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ ۗ قُلْ لَنْتُ عَلَيْكُمْ
بِوَكِيلٍ ﴿٦٧﴾

68.Kwa kĩla wathani ve ūvinda yĩtw'e; na o mĩtũkĩ inyw'ĩ mũkamanya.

لِكُلِّ نَبِيٍّ مُسْتَعَزِّزٌ ۖ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

69.Na yĩla we wamona ala meyũmbanasya kũmĩvukya Mĩsoa Yaitũ na ndeto sya mana, Indĩ uma vala maĩ

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ۗ وَإِنَّمَا
يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرِ مَعَ

الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٩﴾

*Ndeto ĩno 'yalbisakum' yonanasya kyyu kya mbanga ĩla yĩkalaa mavinda na ĩfa yĩtw'ĩkaa kĩlungu kĩmwe kya mwĩ ta ngũa. Kwa ūu, ūalyũko mũfikĩku wendaa ūnceni ūmwe wa kwĩkalaa.

okOvika mae ngewa Ing'i eka Isu. Ind'i ethwa Satani n'iwak'Ullthya we, Ind'i we nd'okekale vo na and'u mate al'Ungalu Itina wa k'ulilikana.

70. Ona utalo woo tiw'o mwing'i k'uv'ita ala al'Ungalu ona vanini, Ind'i w'a woo n'i k'umataa mo n'ikana matonye k'um'ok'fa Ngai.

71. Na ekana na asu ala mosaa nd'ni yoo ta Itha'U na ng'U'i, na ala thay'U wa nth'i Umakengete. Na mate Und'u nayo, n'ikana thay'U ona w'iva nd'okese kwaa tene na tene kwoond'u wa Uthyoeku na ma'und'u ala w'o weekie. W'o nd'okethwa na m'Utetheesya kana mw'iw'an'ithya Utee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ona waumya kyovosya ona k'iva k'iket'ik'ila. Aa n'imo ala matwa'itwe wanang'ikon'i n'und'u wa meko moo. Mo makeethwa na kya'unyw'a kya k'iw'o k'Uthe'oka na Usil'lo w'i woo n'und'u n'femaleile kw'it'ik'ila.

LUKU 9

72. Asya, 'Ithy'i t'okamw'ika'ila Ula Ute Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Utatonya k'Ut'una ithy'i kana k'Ut'uth'ukya, na ithy'i t'ukat'Ungwa Itina na itiinyo sit'u Itina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe k'Ut'utongoesya, ta Umwe ala ath'oku mam'Usesengaa na k'um'Utia akyanganga T'Ulo wa nth'i, na Ula w'ina anyanyae me'umw'ita makyasya. 'Uka kwit'u?' Asya, 'Vate nzika, Utongoi Ula wa w'o n'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ithy'i n'itw'iy'ifa'we tw'Inengane kwa Mw'ia'i wa nth'i syonthe.

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ
وَلَكِنْ ذِكْرِي لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٠﴾

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لُجَبًا وَلَهُمْ وَعَزَّزَهُمُ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَذِكْرِيَا أَنْ تُنْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ
لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ ؕ وَإِنْ
تَعْدَلْ كُلَّ عَدْلٍ لَا يُوْحَلْ مِنْهَا أُولَئِكَ الَّذِينَ
أُتُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَيِيمٍ وَعَلَاءٌ
عِجِّ الْيَمْرِ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٦١﴾

قُلْ أَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا
وَنُرُدُّ عَلَى أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهُ كَالَّذِي
اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي الْأَرْضِ حَيْرَانٌ لَمْ يَخْشَ
يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى اتُّبِتْ قُلْ إِنْ هَدَى اللَّهُ
هُوَ الْهُدَى وَأَمْرُنَا لِنُسَلِّمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٢﴾

73.'Na ithyī nīt0nengetwe mwīao: 'Lōlōmīllyai Mboya na mōkīei We;' na We nī We Ula mōkōmbanīw'a Kwake.

وَأَنْ أَيْقِنُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوا ۗ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٦٧﴾

74.Na We nī We Ula woombie matu na nthī kwa ūlūngalu; na mōthenya ūla We ūkaasya, 'Ithīwa!' na ūkīthīwa.' *
3

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ ۞ يَقُولُ كُنْ فَيَكُونُ ۚ هُوَ الَّذِي وَهَبَ الْمَلَأُكَ يَوْمَ

75.Na lilikanai īvinda yīla Avalamu wamōtavisye īthe wake Aasali, 'We wīosa mīvw'anano ta Ngai?' Vate nzika, nyīe nīkwona we na andū maku mwī nthīnī wa īvītyo yī ūtheinī.'

يُنْفَعُ فِي الصُّورِ ۗ عَلِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۗ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٦٨﴾

76.Na ūu Ithyī nītwamwonisye Avalamu ūumbī wa matu na nthī nīkana we atonye kūtongow'ā nesa na nīkana we atonye kwīthwa wa asu ala mena ū-w'o wa mōīkīlō.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ إِذْ رَأَى أَنَّهُ أَخَذَ أَصْنَامًا مِثْلِي

إِنِّي أَرَاكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦٩﴾

وَكَذَلِكَ نُوحِيَ إِبْرَاهِيمَ مَا كَانَتْ السَّمَوَاتِ

وَالْأَرْضِ وَيَكُونُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٠﴾

77.Na yīla ūtukū wamōvikīe, oona ndata. We asya, 'Uū nī Mwīāfī wakwa!' Indī yīla yathūie, asya, 'Nyie ndisyendete ila ithuaa.'

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى كَوْكَبًا ۚ قَالَ هَذَا رَبِّي ۚ

فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْأَفْلِينَ ﴿٧١﴾

78.Na yīla we woonie mwei umīte wīna kyeni kīnyaīlku, aisye, 'Uū nī Mwīāfī wakwa!' Indī yīla wathūie, aisye, 'Ethwa Mwīāfī wakwa ndendongoesya Nyie, vate nzika, nīthwa katī wa andū ala maaa.

فَلَمَّا سَرَ الْأَمْرَ بَارِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي ۚ فَلَمَّا أَفَلَ

قَالَ لَيْنَ لَمْ يَهْدِنِي سَبِيلِي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ

الضَّالِّينَ ﴿٧٢﴾

79.Na yīla we woonie syūa yīkyuma yīna kyeni kīnyaīlku, aisye, 'Uu nī Mwīāfī wakwa!' Yī nīyo īnene vyū. 'Indī yīla yathūie, aisye, 'Inyw'ī andū

فَلَمَّا رَأَى النَّسْرَ بَارِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي ۚ هَذَا الْبُرْه

فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يُعْمِدُ رَبِّي بِوَتِي ۖ وَتَنَا تَشْرَبُونَ ﴿٧٣﴾

*Ndeto Ino īthīwa Kunī Fayakoon ndyonanasya ūndū ūkwīkīka kavola na kavola kuma vathei vakethwa ve kīndū. Uu nī kwasya kana yīla Ngai wenda kwenda Kwake kwambīlīlasya kwīthwa na mōmbīlwe na o mītukī ūkīkīka ūndū We wendaa.

makwa, vate nzika, Nyie n̄naimanya nesa ila mwānanasya Ngai nasyo.

80. Nyie nelekeleye ūthyū wakwa kwa Ula woombie matu na nthī, n̄nenganīte vyū anyie ndi katī wa ala mamwānanasya Ngai na ngai ingī.

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
خَائِفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ۝

81. Na andū make n̄makaanānīe nake. Nake asya, 'Inyw'ī mwīkaanānīa nakwa ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthē oyīla We ūndongoesyē nesa?' Na nyie ndikw'ikīa ila mūmwānanasya We nasyo, Ateo Mwīfāi wakwa enda ūndū. Mwīfāi wakwa aithyūlūlūkīte syīndū syonthe nthīnī wa ūmanyi Wake. Inyw'ī īndī nomūtaīkaa?

وَحَاجَّةٌ قَوْمَهُ قَالَ أَتَحْجُونَنِي فِي اللَّهِ وَقَدْ
هَدَيْتُ وَلَا أَحَافُ مَا تَشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ
رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ۝

82. Na Nyie naīlwe nī kw'ikīa ata ila inyw'ī mūmwānanasya Ngai nasyo ila We ūtaaitheesya mwīfao ūlū wasyo? Nī nguthu yīva īndī, ya isu syelī yīna kītumi kīnene kya kūete mūuo, ethwa ow'ō inyw'ī n̄mwīsī?

وَكَيْفَ أَحَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ
أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا
فَأَنَّى الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

83. Ala metīkīlaa na matavulanasya wītīkīlo woo na ūla ūte ūlūngalu.....mo n̄mo ala makethwa na mūuo, na ala matongoew'e nesa.

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ
لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ۝

LUKU 10

84. Na kyu n̄kyo tītumi Kīitū kīla Ithyī twamūnengie Avalamu kwa andū make. Ithyī tūmūnenevasya kwa ivīla ūla Ithyī twendaa. Ow'ō, Mwīfāi waku nī Mūfī, ūmanyi-W'onthē.

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَى قَوْمِهِ لَتَرْفَعُ
وَرَجِبُ مَنْ تَشَاءُ إِنْ رَبُّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝

85. Na Ithyī n̄twamūnengie we Isaka na Yakovo; kīla ūmwe Ithyī n̄twamūtongoesyē nesa, na Noa Ithyī

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا

nřtwamŭtongoesye nesa tene, na katř wa nzyawa syake, Nдавiti na Solomoni na Yovu na Yosevu na Mose na Aluni. Uu nřw'o Ithyř řtumatuvaa ala mekaa moseo.

86.Na *Ithyř nřtwamŭtongoesye* Sakalia na Yoana na Yesu na Elia; *křla ŭmwe woo* ař katř wa ala alŭngalu.

87.Na *Ithyř ota ņu nřtwamŭtongoesye* Isumaeli na Elisa na Yona na Loto, na křla ŭmwe Ithyř nřtwamŭnenevisye řŭř ņu andŭ.

88.Na *Ithyř nřtwamanenevisye* amwe katř wa maařthe moo na syana syoo na anaařthe moo, na Ithyř nřtwamanyuvie mo na twamatongoesya nřřanř řla řdŭngalu.

89.Usu nř ŭtongoi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amŭtongoeasya na w'o ņla We wendaa katř wa athŭkŭmi Make. Na takethwa mo nřmamŭthaithřte ŭngř ŭtee Wake We, vate nřzika, w'onthe ņla meekřte wřhwa ņtena ņuno kwoo.

90.Aa nřmo ala Ithyř twamanengie Ivuku na křřřko kya ņtw'io na wathani. Indř andŭ aa mai na mŭvea kwoo, ti ņndŭ, nŭndŭ yu Ithyř nřřtŭmanenganřte kwa andu ala matena mŭvea kwoo.

91.Aa nřmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamatongoesye nesa, kwa ņu, we ařřla ŭtongoi woo. Asya, 'Nyie ndikwřtya řtuvi kwenyu nŭndŭ wa w'o. Křř ti křndŭ indř nř ņtao kwa mbaa andŭ onthe ma nřř.

هَدَيْنَا مِنْ قَبْلُ وَمَنْ ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ
وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٠﴾

وَذَكَرْنَا وَيْحَى وَعِيسَى وَإِسْحَاقَ كُلِّ قَوْمٍ
الصَّالِحِينَ ﴿٦١﴾
وَأِسْحَاقَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَهُدًى
فَضَلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٦٢﴾

وَمَنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَأَخْوَانِهِمْ وَأَجْنَابَهُمْ
وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٣﴾

ذَلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٤﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبِيَّةَ
فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَلْنَا بِهَا قَوْمًا لَيَسُو
بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٦٥﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فَبِهِدْمٌ أَمَدَهُ قُلْ لَا
أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾

LUKU 11

92.Namo nīmaleile kūmūnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe ndafa tondu We wallitwe nī kūtafwa yīla mo maisye: 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndavuanītye kīndū kwa mūndū ona wīva.' Nūū ūla wavuanisye Ivuku yīla Mose waetie, kyeni na ūtongoi kwa andū ona kau inyw'ī mūyosaa ta tūtani twa mathangū matembūange ala inyw'ī mwonanasya amwe na kūvitha maingī mamo; na inyw'ī nīmūmanyītw'e maūndū ala inyw'ī ona maaīthe menyu matamesī?... Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indī maeke mo metanīthye mo ene na ngewa syoo sya mana.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَيْنَا مِنْ سَمَاءٍ شَيْءٌ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ لِيَجْزِيَوهُ قَرِيطِينَ سُبُوحًا وَنُحُوتًا وَعَلَّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ لَمَّا ذَرَاهُمْ فِي خُرُوفِهِمْ يُلَعبُونَ ﴿٩٢﴾

93.Na yīl nī Ivuku yīla Ithyī tūvuanītye, yusūfite maūathimo, kwīanīfasya kīla kya kītongoesye, na kīūtonyethye we kūūkany'a Nyinyia-wa-mīsyī na ala maūthyūlūlūkīte. Na ala metīkīlaa Itu nīmayīfīkīlaa na nīmasyaīfasya lūlū wa Mboya yoo.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقٌ لِمَا فِي بَيْنِ يَدَيْهِ وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٩٣﴾

94.Na nūū ūla ūte mūlūngalu mbee wake we ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, kana waasya, 'nīkūvuanītw'e kwakwa,'oyīla vai kīndū kīvuanītw'e kwake; na ūla waasya, 'Nyie ngatheesya ūvuany'o ta ūla Ngai Mwene

وَمَنْ أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الموتِ وَالْمَلَكَةُ بِأَسْطُورٍ أَيْدِيهِمْ أَخْرَجُوا أَنْفُسَهُمْ الْيَوْمَ تُجْرَدُونَ عِدَابِ الهُونَ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٤﴾

Vinya W'onthe ūtheetye?' Na takethwa we nīwīsa kūmona, eki-ma-naī me nthīnī wa kyalya kya kīkw'ū, na alaīka maitambūūkya moko moo, *maimea*: 'Nenganei mathayū menyu. Umūnthī inyw'ī nīmūkūfwa ūsilīlo wa nthoni, nūndū wa maūndū ala inyw'ī mwaneenie lūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ma

ÜvÜngÜ na nÜndÜ inyw'Ŧ nŦmwaalyÜkile mwamŦtia MŦsoa Yake na Üng'endu.

95.Na yu inyw'Ŧ mwŦÜka KwitÜ Ümwe kwa Ümwe tondÜ IthyŦ twamÜmbie inyw'Ŧ İvinda ya mbee, na inyw'Ŧ nŦmÜtiŦte İtina wenyu kŦla IthyŦ tÜnenganŦte İÜlÜ wenyu, na IthyŦ tÜiÜmwona inyw'Ŧ mwŦna ew'anŦthya menyu ala mwawetaa kana nŦmeanene na Ngai *maÜndÜnŦ* menyu. Yu inyw'Ŧ nŦmÜtilanŦtw'e mÜndÜ na Üla ÜngŦ na maÜndÜ ala inyw'Ŧ mwawetaa nŦmamwaŦe.

LUKU 12

96.NŦw'o, nŦ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula Ütumaa mbeÜ sya nŦtende na ngii imea. We aetae kŦla kŦ thayÜ kuma nthŦnŦ wa kŦla kŦkw'Ü, na We nŦ MÜeti wa kŦla kŦkw'Ü kuma nthŦnŦ wa kŦla kŦ thayÜ. Usu *nŦwe* Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa Üu İndŦ, inyw'Ŧ mwŦİÜngwa İtina naku?

97.We nŦ We Ula ÜthandŦkasya kŦkoko, naWe nŦwaseÜvisye ÜtukÜ ta ÜthÜmÜo na syÜa na mwei sya kÜtala İvinda. Usu nŦ Ütw'io kuma kwa Ula-Wi-Vinya, Ula-MÜŦ.

98.Na We nŦ We Ula ÜseÜvŦtye ndata kwoondÜ wenyu nŦkana mÜtonye kÜatŦla ngalŦ İla ya w'o nÜndÜ wa Ütethyo wasyo nthŦnŦ wa kŦvindu kŦnene kya nthŦ na Ükanga. IthyŦ tÜtavanŦtye MŦsoa kwa ÜkuvŦ kwa andÜ ala mena Ümanyi.

99.Na We nŦ We Ula ÜmumŦtye inyw'Ŧ kuma mÜndÜnŦ Ümwe na ve mÜsyŦ na

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فُرَادَى كَمَا خَلَقْتُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
وَتَرَكْتُمْ مَا خَوَّلْتُمْ وَاذْأَوْظَرْتُمْ وَاْمَانَى مَعَكُمْ
شُفَعَاءَ لِمُ الَّذِينَ رَعَيْتُمْ أَنَّهُمْ فِيكُمْ شُرَكَوَاد
لَقَدْ نَقَطَعَ بَيْنَكُمْ وَضَلَّ عَنْكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿١٢﴾

إِنَّ اللَّهَ قَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَى يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ
النَّبْتِ وَمُخْرِجُ النَّبْتِ مِنَ الْحَيِّ ذَلِكُمْ اللَّهُ قَالِقُ
تَوْفِكُونَ ﴿١٣﴾

قَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ
حُسْبَانًا ذَلِكُمْ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿١٤﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي
ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ
وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَضَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿١٦﴾

Okomo. Ithyl tütavanŷye Mĩsoa kwa Okuvĩ kwa andũ ala mamanyaa.

100.Na nĩ We Ula ōtheeasya kĩw'ũ kuma ithweonĩ; na Ithyl nĩtũmeasya kĩla mũthemba wa imea nakyō; na Ithyl nĩtũetae matũ ma kĩsũnzũni nthĩnĩ wasyō; na nthĩnĩ wa isu ĩndĩ nĩtumĩlasya mbeke syĩyĩfaĩte nesa; na nthĩnĩ wa mĩtende Ithyl nĩtumĩlasya itũngo sya mĩkea ĩniinĩte vakuvĩ, na Ithyl nĩtũetae mĩũnda ya mĩsavivũ na mĩthata na mĩkomamanga ĩvw'anene na ĩtavw'anene. Sisyai ũndũ mosyao mayo manakavĩte na kwĩw'a kwamo. Vate nzika, nthĩnĩ wa maũndũ asu ve Kyama kwa andũ ala metĩkĩlaa.

وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
بُيُوتًا كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُخْرَجُ مِنْهُ
حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قُزُونٌ دَانِيَةٌ
وَجَنَّاتٍ مِنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا
وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ انظُرُوا إِلَى ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ①

101.Na mo mamosaa mayini kwĩthwa atindany'a ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, onakau We nĩ We wamombie mo; na mo mamũwetanĩlasya na syana sya ivĩsĩ na eĩtu ũvũngũ mate na ũmanyi ona ũmwe. We nĩ Mũtheu na E-ĩũũ Mũno wa maũndũ ala mamũwetanĩlasya We namo!

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ
بِنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا
يُصِفُونَ ②

LUKU 13

102.Mwambĩĩĩĩlya wa matu na nthĩ! We atonya ata kwĩthwa na mwana oyila We nde mũtindany'a, na oyila We ũmbĩte kĩla kĩndũ na ena ũmanyi wa syĩndũ syonthe?

بَدِيعَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَكْدٌ
لَمْ يَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ③

103.Usu nĩ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩlaĩ wenyu, Vai Ngai ateo We, Mũmbi wa syĩndũ syonthe, kwa ũu mũthaihaei We.

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ
فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ④

104.Metho maitonya kũmũvikĩa We Indĩ
We nũmavikĩaa metho. Na We nĩ Ula-
Utavathũkanĩka, Mũmanyi-wa-Syonthe.

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ

اللطيف الخبير ﴿٥٠﴾

105.Mokũsĩ nĩmokĩte kwenyu kuma kwa
Mwĩalĩ wenyu; kwa Ūu, Ūla w'onthe
Omonaa, nĩ kwoondũ wa Ūseo wake
mwene; na Ūla ūtw'ĩkaa kĩlalinda, nĩ
kwoondũ wa wasyo wake mwene. Na
Nyie ndi mũsũvĩi wenyu.

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ

وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿٥١﴾

106.Na Ūu nĩw'o Ithĩ tũalyũlaa Mĩsoa
nĩkana w'o Ūmanyĩke, Indĩ ŪsŪngĩo nĩ
kana mo maasya, 'we nĩwĩmanyĩtye
nesa; na Ithĩ nĩŪalyũlaa Syama nĩkana
tũtonye kw'itavany'a kwa andũ ala mena
ũmanyi.

وَكَذَلِكَ نَصْرَفُ الْأَبْصَارَ وَاللِّسَانَ لِنَفْسِهِ

لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

107.Atĩa maũndũ ala we ūvuanĩw'e
kuma kwa Mwĩalĩ waku; vai Ngai ateo
We; na ĩvetange ūtee na athaithi ma
mĩvw'anano.

اتَّبِعْ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَ

اعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٣﴾

108.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩweekĩie kwenda Kwake
vinya, mo mayĩthwa mamanthie ngai
ingĩ vandũ Vake We. Na Ithĩ
tũiũtw'ĩkĩthĩtye we mũsũvĩi woo ona we
ndwĩ mũsyaĩsya woo.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ

حَفِيظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٥٤﴾

109.Na mŭikamaume mo ala mo mamekaŵlaa vandŭ va Ngai Mwene Vinya W'onthe maikese kŭmŭuma Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭndŭ wa kŭlea kŭmanya kwoo. Uu kwa kŵla ūko Ithyi nŵtamatw'ŵkŵthisye meko moo *kwoneka* me maseo.. Na Indŵ ūalŭko woo ūkeethwa kwa Mwŵafi woo; na We akamamanyŵthya maŭndŭ ala mo meekaa.

وَلَا تَسْتَبُوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَسْبُوا
اللَّهُ عَدَاً وَيَغْيِرْ عَلَيْهِمْ كَذَلِكَ ذَرَيْتَا لِكُلِّ أُمَّةٍ
عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

110.Na mo mevŵtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na mawŵvŵto moo me vinya kana ethwa Kyama kŵkamavikŵfa, mo vate nzika, makakŵŵkŵfa. Asya, 'Vate nzika, Syama syŵna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵ nŵ kyaŭ kŵtuma ūmanya kana Syama syooka. Mo maikasyŵŵkŵfa?

وَأَقْسُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لِنِ جَاءَهُمْ آيَةٌ
يُؤْمِنُونَ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْرِكُونَ
إِنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

111.Na Ithyi tŭkatuma ngoo syoo na masŭanŵo moo masyoke wŵkalonŵ ūla maŵ mailea Syama Sitŭ, na Ithyi tŭkamatia nthŵnŵ wa wŵki wa naŵ woo makyanganga mana.

وَتَقَلِّبْ أَعْيُنَهُمْ وَابْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ
مَرَّةٍ وَنَدُّوهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَتَّبِعُونَ ﴿١١﴾

LUKU 14

112.Na ona Ithyi tŭkamatheesya mo alaŵka, ona ala akw'ŭ makaneena namo, na ona tŭkamombanŵsya syIndŭ syonthe ūthyŭ kwa ūthyŭ, mo mayŵŵkŵfa, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe akekŵfa kwenŵda Kwake Vinya. Indŵ aingŵ mŭno moo mekaa maŭndŭ ma ūtumanu.

وَلَوْ أَنَّا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ
وَحَسَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قَبِلُوا مَا كَانُوا يَلُومُونَ إِلَّا
أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَكَانَ أَكْثَرُهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١٢﴾

113.Na ota ūu Ithyi nŵtŭseŭvŵtye mŭmaitha wa kŵla Mwathani, katŵ wa andŭ na Mayini ala athŭku. Mo nŵmaneeenanasya na ūneeni mwanake

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيْطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا
وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾

mÜndÜ na Üla Üngí nÍkana makengane---
-na takethwa MwÍafi waku nÍweekÍe
kwenda kwake vinya, mo mayÍthwa
meekie Üu; kwa Üu ekana namo vamwe
na maÜndÜ ala maseÜvasya.

114.Na nÍkana ngoo sya asu ala
matetÍkÍlaa Itu syelekele maÜndÜnÍ asu
nÍkana mo matonye kwendeew'a nÍkw'o
na nÍkana mo matonye kÜendee na
kwÍka maÜndÜ ala mo mekwÍka.

وَلْيَضْحَكُوا بآيَاتِهِ إِذَا أَخْرَجَهُمْ
لِيُرْضَوْهُ وَيَقْتُلُوا مَا هُمْ مُقْتَدِرُونَ ﴿١١٤﴾

115.Nyie ngamÜmantha mÜsili Íngí eka
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula We nÍ
we Ükütheesye Ivuku, yÍtavanÍtye nesa?
Na asu ala IthyÍ twamanengie Ivuku
nÍmesÍ nesa kana yo yÍtheetw'e kuma
kwa MwÍafi waku na Üla w'o; kwa Üu,
we ndÜkethwe katÍ wa ala mena nzika.

أَفَغَيْرَ اللَّهِ ابْتِغَىٰ حَكْمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ
الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْلَمُونَ
أَنَّهُ مُنْزَلٌ مِن رَّبِّكَ إِلَيْهِ لَّا تَكُونُ مِنَ الْمُنْزِلِينَ ﴿١١٥﴾

116.Na ndeto ya MwÍafi waku
nÍyanÍw'e nthnÍ wa w'o na ÜlÜngalu.
Vai Ütonya kÜalyÜla ndeto Syake; na We
nÍ WÍwi-W'onthe, Ümanyi-W'onthe.

وَتَنَزَّلَتْ كَلِمَاتُ رَبِّكَ حَقًّا وَعَدْلًا لَّا مُبَدِّلَ لَ
لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٦﴾

117.Na ethwa we Ükamew'a aingí ala
me ÍÜlÜ wa nthÍ, makaÜthyoekya we
kuma nzÍanÍ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Mo maatÍlaa vathei ateo
ÜtalÍthyo mÜthei, na mai ÜndÜ mekaa
ateo kÜkengana. *¹

وَإِن تَطْغَىٰ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ لِيُضِلُّوكَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ
إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٧﴾

118.Vate nzika, MwÍafi waku nÜmesÍ
mÜno vyÜ ala maendaa Ütee wa nzÍa
Yake; na We nÍwÍsÍ nesa vyÜ ala
matongew'e nesa.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَن يَضِلُّ عَن سَبِيلِهِ وَهُوَ
أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٨﴾

¹ *Ndeto Íno 'Yakhoroosoon' ÍÜngamaa vandÜ va
mawonay'o manene ta kÜseÜvya ÜvÜngÜ kana
kw'itÜngÍthya kÜmanya kwathana maÜndÜ ala
makoka oyÍla mo malikaa nthnÍ wa motalÍthyo
mai

119. Yai Indī, kīla kīwetewe syītwā ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī etfīkīli ma Mfsoa Yake.

فَكُلُوا مِنَّمَا ذَكَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِن كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Na mwīna kītumi kyaū inyw'ī kīla kīūmūvata kūya kīla kīwetewe syītwā ya Ngai Mwene Vinya W'onthe oyīla we nūminīte kūmūvathūkanīsyā inyw'ī ila We ūvatanīte kwenyu, ateo ila mūingfīw'e? Na vate nzika, aingī nīmamathyoekasya ala angī na mawendi moo mathūku nūndū wa kūlea kūmanya. Kwa ūla w'o, Mwīai waku nūmesī nesa vyū eki-ma-naī.

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذَكَرَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَ
قَدْ فَضَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ
إِلَيْهِ وَإِن كَثِيرًا لَيَظُنُّونَ بِأَهْوَابِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١٢٠﴾

121. Na īvathanei na naī yī ūtheinī kana mbithe. Vate nzika, asu ala mekaa naī makatuvwa kwoondū wa meko ala mekīte.

وَذُرُوا ظَاهِرَ الْأَعْمُرِ وَبَاطِنَهُ إِن الَّذِينَ يَكْسِبُونَ
الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢١﴾

122. Na mūikaye katī wa ila itawetewe syītwā ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nūndū ūsu vate nzika nī wau-wa-matū. Na ow'o ala athūku mamavuanīasya anyanyae moo masūanīo asu nīkana makaananīte nenyu. Na ethwa inyw'ī nīmūūmew'a, mūkeethwa mūimwīanany'a Ngai na ngai ingī.

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكَرْ اللَّهُ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ
لَفِسْقٌ وَلَئِن الشَّيْطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَٰهِمْ
لِبُحَاثِكُمْ لَوْ كُنتُمْ وَءَانَ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢٢﴾

LUKU 15

123. We, ūla waī mūkw'ū na Ithyī twamūnenge thayū na twamūseūvīsyā kyeni, kīla ūendaa katī wa andū nakyo, nūtonya kwīthwa ūndū ūmwe na ūla mwīkalo wake nī wa kwīkala kīvīndunī kīnene vala ūtatonya kuma? Uu meko ma alei nī matw'īkīthītw'e kwoneka me maseo kwo.

أَوْ مَن كَانَ مِنِّي فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا
يَنبَشِي فِيهِ فِي النَّارِ كَمَن مَّثَلَهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ
بِمَخْرُجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ زَيْنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

124.Na ūu Ithyī nītweetfklīlye atongoi ma ene-naī nthīnī wa kfla mūsuyī kŭseŭvye nzuukŭ nthīnī waw'o mokfite na ūla w'o; na mai ūmwe masukaa ateo mathayŭ moo ene; īndf mo mayonaa.^{2*}

وَكذٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ اَكْبَرًا مَّجْمُوعِيهَا لِيُنْكُرُوا فِيهَا وَمَا يُنْكُرُونَ اِلَّا اَنْفُسِهِمْ وَمَا يَعْرِفُونَ ﴿٢٤﴾

125.Na yīla Kyama kyamavikfla mo maasya, 'Ithyī tŭiketfklā o kŭvika tŭnengwe maŭndŭ ta ala manengetwe Atŭmwa ma Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsf nesa vyŭ vala va kw'ia Utŭmane Wake. Vate nzika, kŭsonokw'a mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsilflo mwai ikamakŭna avftany'a nŭndŭ wa nzukŭ syoo.

وَإِذَا جَاءَهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَىٰ مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ ۗ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا كَانُوا يَنْكُرُونَ ﴿٢٥﴾

126.Kwa ūu, ūla ona wīva, Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa kŭmŭtongoesya, We avingŭaa ngoo yake kwoondŭ wa kwīkfla Isilamu, na kwa ūla We wendaa kŭmŭeka ae, nŭmīfthasya ngoo yake ta wambatfite kyambato kyŭmŭ. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūetae ūsilflo tŭlŭ wa asu matetfklāa.

مَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ ۗ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصْعَقُ فِي السَّمَاءِ كَذٰلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٦﴾

127.Na Ino nīyo nzfla ya Mwīafi waku flā īendete flŭngele Kwake. Ithyī nītŭmīfalyŭlfite Mīsoa kwa ūkuvī kwa andŭ ala matonya kŭtafka.

وَهٰذَا صِرَاطٌ رَّبِّكَ مُسْتَقِيمًا قَدْ فَضَّلْنَا الْاٰلِيَةَ لِقَوْمٍ يَذٰكُرُوْنَ ﴿٢٧﴾

128. Ve ūtŭo wa mŭuo wī vamwe na Mwīafi woo kwoondŭ woo, na We nī

لَهُمْ دَارُ السَّلَامِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَيُرِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُوْنَ ﴿٢٨﴾

² *Unceni wa 'Akabera Mujremeha' nīkwasya kana, 'ala anene katf wa eki ma naī ma mŭsyī ūsu'. Ndeto Ino 'nene' vaa nītonya kwasya asu ala mena kīanda kīnene kya naī na kwa ūu mo maŭngeme katf woo ta atongoi kana nīvatonya kwasya ala anene me wasya nthīnī wa nguthu ya eki ma naī. *Ndeto Ino Itonya kŭalyŭlwa ta "ngoo." Sisyā Al-Miyind Sadsu.

Mūnyanyae woo nūndū wa mawīa ala meekie.

129.Na mūthenya ūla We ūkamombany'a mo onthe vamwe, We akamatavya, 'Inyw'ī nguthu ya Mayini! Inyw'ī nīmwanthie kwīthwa na aatīi aingī mūno *inyw'ī ene* kuma katī wa andū!' Na anyanyae moo katī wa andū makaasya, 'Mwīfai waitū, Ithyī nītwēandīthīsyē ithyī kwa ithyī, Indī *yu* nītwīkīte īvinda yitū yīla We watūt'w'īfe. 'We akaasya, 'Iia-ya-Mwaki nīyo ūtūo wenyu inyw'ī, mōkekalaa vo kūvika yīla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūkenda.' Vate nzika, Mwīfai waku nī Mūī, Umanyi-W'onthe.

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جِئِينَآ يَمْتَشِرَ الْجِنُّ قَدْ اسْتَكْبَرُوا مِنَّا وَالْإِنْسُ وَقَالَ أُولَئِكَ لَمَّا كَانُوا إِلَى رَبِّنَا اسْتَمْتَعَ بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْت لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوَاكُمْ خُلِدِينَ فِيهَا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٩﴾

130.Na ota ūu Ithyī nītwīmaiaa amwe ma eki-ma-naī ūlū wa ala angī nūndū wa maūndū ala mo meekie.

وَكَذَلِكَ نُؤْتِي بَعْضَ الظَّالِمِينَ بَعْضًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٣٠﴾

LUKU 16

131.Inyw'ī nguthu sya Mayini na andū! Atūmwa mayaaūka kwenyu kuma katī wenyu ene ala mamūtavisye inyw'ī ūlū wa Mīsoa Yakwa na ala mamūkaanisye inyw'ī ūlū wa kūkomana na mūthenya ūu wenyu?' Mo makasūngīa, 'Ithyī nītwīkūwīkūsīla ene.' Na thayū wa nthī nīfwamakengie mo. Na makeekūsīla mo ene kana mo maī alei.

يَمْتَشِرَ الْجِنُّ وَالْإِنْسُ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يُقِصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا قَالُوا شَهِدْنَا عَلَىٰ أَنفُسِنَا وَخَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا الْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

132.Kītumi nūndū Mwīai waku ndatonya kwananga mīsyī na kyoneo andū mayo matakaanīt'w'e.

ذَلِكَ أَنَّ لَمْ يَكُنْ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا غَافِلُونَ ﴿١٣٢﴾

133.Na kwa onthe ve ivīla sya ūnene, kwīanana na maūndū ala mo mekaa, na

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِّنَّا عَمَلٌ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٣﴾

Mwāfi waku ndaleaa kōmanyā maŭndŭ ala mo mekaa.

134. Na Mwāfi waku Nīwīyanītye-We-Mwene, Usūftwe nī tei, We akenda, We nūtonya kŭmŭvetanga inyw'ī na kŭmŭatīlīsyā inyw'ī na kīla We wendaa, tondu We wamŭkīlīlye inyw'ī kuma usyaonī wa andŭ angī.

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ﴿٤٠﴾

135. Vate nzika, kīla inyw'ī mwathitwe kīkeanīla na inyw'ī mŭitonya kŭkīsiīla.

إِنْ مَا تُوْعَدُونَ لَا تَأْتِي وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٤١﴾

136. Asya, 'Inyw'ī andŭ makwa, īkai nesa vyŭ ūndŭ mŭtonya. Nyie ota ū nonīkīte. O mīftŭkī inyw'ī mŭkamanya ītuvi ya mŭminŭkīlyo ya wīkalo ū ūyīkeethwa yī yaŭ. 'Vate nzika, eki-ma-naī maikaīla.

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَائِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٢﴾

137. Na mo nīmamŭnengete Ngai Mwene Vinya W'onthe kīlungu kya imea na indo *ng'ombe* ila We wiseŭvītye, namo maasya, 'Kīī nī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, *kwīanana na masŭanīo moo*, na kīī nī kwoondŭ wa mīvw'anano yaitŭ.' Indī kīla kya mīvw'anano yoo kīimŭvikīaa Ngai Mwene Vinya W'onthe o yīla kīla kya Ngai Mwene Vinya W'on the nīkīmīvikīaa mīvw'anano yoo. Mo nīmatūsaa maŭndŭ mathŭku.

وَجَعَلُوا لَهُ مِثْلًا مِمَّا دَرَأَ مِنَ الْحَرْبِ وَالْآنَاغِمِ تَصِيبًا فَقَالُوا هَذَا لَهُ بَعْضُهُمْ وَهَذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا كَانَ لَهُ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٤٣﴾

138. Na ota ū now'o atindany'a moo maseŭvisye kŭawa kwa syana syoo *kwoneka* kwī kwanake kwa aingī ma athaithi ma mīvw'anano nīkana mo matonye kŭmananga mo na kŭmaetee kīthokoany'o nthīnī wa ndīni yoo. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *nīweekīte* kwenda Kwake vinya, mo

وَكَذَلِكَ زَيْنٌ لِكَيْتَرِي مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتَلَ أَوْلَادَهُمْ شُرَكَاءَهُمْ لِيَرُدُّوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَتَنُوهُمْ فَادْرَهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿٤٤﴾

mayithwa meekie Ou; kwa Ou, ekana namo vamwe na klla mo meUsevuya.

139.Namo maasya, 'NyamU na na mifi mIna nImbatane. Vai Okaiya ateo Ula ithyi tUkwenda, na ve Ng'ombe ila mIfongo yasyo IvatanItwe, na ng'ombe ila itaweteawa syItwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, makIseUvya uvUngU tUlU wake. O mItUkI we akamaIva nUndU wa klla mo maseUvItye.syItwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, maiseUvya tUlU Wake We. O mItUkI akamaIva mo nUndU wa maUndU ala mo maseUvItye.

وَقَالُوا هَذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْتُ حِرْبًا لَا يُطْعَمُهَا إِلَّا
مَنْ شَاءَ بِرَعِيْبِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ طَهُورُهَا وَأَنْعَامٌ
لَا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ سَيِّئٌ مِنْهُمْ
بِمَا كَانُوا يَفْتُرُونَ ﴿١٣٩﴾

140.Na mo maasya,'Ila syI nthInI wa mavu ma ng'ombe na na na nI kwoondU wa aUme maitU na nImbatane kwa iveti siitU, IndI kyasyawa kI kIkw'u, IndI nI kyoo onthe. We akamatuva mo kwoondU wa Uneeni Usu woo. Vate nzika, We nI MUI, Umanyi-W'onthe.

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُنُبُنَا
وَمُعْرَضَةٌ عَلَىٰ أَرْوَاجِنَا وَإِنْ يَكُن مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ
شُرَكَاءُ سَيِّئٌ مِنْهُمْ وَضَعَفُ لَهُمْ أَنَّهُ حَكِيمٌ عَلَيْهِمْ ﴿١٤٠﴾

141.Ala mena wasyo nI ala moaa syana syoo kwa utumanu nUndU wa kUlea kwIthwa na Umanyi, na kUvatana ila Ngai Mwene Vinya W'onthe Umanengete mo, makIseUvya uvUngU tUlU wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mo ow'o nImaIte na maitongoew'e nesa.

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَاتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ
وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا
بِئْرًا ﴿١٤١﴾ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤٢﴾

LUKU 17

142.Na We nI We Ula UmItw'TkIthasya mIfUnda, mIte me mItaU na Ite mIte me mItaU, na mItende na mIfUnda ya maIfu ala mosyao mayo nI ma mIthemba mingI, na mUsamo wI kIvathUkany'o, na mIthata na mIkomaManga Iwv'anene na Itavw'anene. Yai mosyao mayo yIla yasyaa, na Ivai klla Kyake Ivinda ya

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ
وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُغْتَلِبًا أُكْلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّومَانَ
مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ
وَأَنْتُمْ لِحَقِّهِ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤٢﴾

ngetha yamo na mŭikakŭle mŭvaka. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala makŭlaa mŭvaka.

143. Na katŭ wa ng'ombe *We nŭmbŭhe imwe* sya kŭkua mŭlio na *imwe* sya kŭthŭnza. Yai katŭ wa ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭmŭnengete inyw'ŭ, na mŭikaatŭŭe nyaŭŭ sya Satani. Vate nzika, we nŭ mŭmaitha wŭ ŭtheinŭ kwenyu.

وَمِنَ الْإِنْعَامِ حُمُولَةٌ وَقَوْمًا مَكْرُوهًا رَزَقْنَاهُمْ اللَّهُ
وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُبِينٌ ﴿١٤٣﴾

144. *We nŭmbŭhe* atindany'a nyaanya onthe vamwe sya malondu eŭŭ na mbŭi ilŭ; asya, 'Nŭ ila ilŭ nŭme mbatane kana nŭ ila ilŭ nga kana nŭ ila syŭ mavunŭ ma isu ilŭ nga? Manyŭthei nyie na ŭmanyi ethwa inyw'ŭ mwŭ ma w'o.

تَنْبِيئَةٌ أَرْوَاحٍ مِنَ الضَّالِّينَ وَمِنَ الْمَعْرِ
الْأُنثَيْنِ قُلْ مَا الذَّكُورِينَ حَزَمَ أَمْرَ الْأُنثَيْنِ أَمَّا
اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيْنِ نَبِيُّنِي بِعِلْمٍ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٤﴾

145. Na sya ngamŭŭe ilŭ na sya ndewa ilŭ. Asya, 'Nŭ isu nŭme ilŭ ila *We ŭvatanŭte* kana nŭ isu ilŭ nga kana nŭ ila syŭ mavunŭ ma isu ilŭ nga? Mwaf vo inyw'ŭ yŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe weeyŭaie maŭndŭ aa ŭlŭlŭ wenyu? Nŭŭ indŭ ŭla mwŭki-wa naŭ mŭnene kŭvŭta ŭla ŭmŭseŭvŭŭasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭvŭngŭ nŭkana amathyoekye andŭ mate na ŭmanyi? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ mate alŭngalu.

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ آلَّذُكُورِينَ
حَزَمَ أَمْرَ الْأُنثَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ
الْأُنثَيْنِ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَضَعَكُمُ اللَّهُ فِيهِدَا
فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ
بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

LUKU 18

146. Nyie ndikwona kŭndŭ kŭvatanŭtwe kŭŭwa nŭ mŭi ŭla ŭnŭkwenda kŭya katŭ wa ila ivuanŭtwe kwakwa ateo kŭthwe kŭ kya ŭkw'a kana nthakame mbŭŭŭku, kana nyama ya ngŭlŭe; na syonthe ila ite ntheu; kana kŭla kŭvuku kŭng'eetwe kwa syŭtwa yŭte ya Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَا أُجِدُ فِي مَا أُرْحَىٰ إِلَىٰ فَرْسَخٍ عَلَىٰ طَائِفٍ يَطْعُمُهُ
إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خَائِرٍ
فَأَنَّهُ رَجَسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ
غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤٦﴾

W'onthe. Indī ūla ūnŭkŭingīw'a nŭndŭ ūtathŭkīka,³ * kana ūemu kana kŭkīla mīvaka, indī vate nzika, Mwīaī waku nī Mŭekanfi-Mŭno-Vyŭ, Usŭitwe nī tei.

147.Na mo asu ala nī Ayuti Ithyī nītwavatanie nyamŭ syonthe ila syī mbwaa; na ndewa na malondu Ithyī nītwamavatie mauta masyo ateo ila inyunyū syasyo ikuīte kana mīīthi na maa, kana ala mavulene na mavīndī. Yu nīyo ītuvi yīla twamanengie mo kwoondŭ wa wau wa matŭ woo. Na vate nzika vyŭ, Ithyī twī ma w'o.

148.Indī mo maŭweta we ūvŭngŭ, asya, 'Mwīaī wenyū nī We ūkwatene na tei w'onthe, na ūthatu Wake ndŭkavetangwa kuma kwa andŭ ala avītany'a.

149.Asu ala mamwīananasya Ngai na ngai ingī makaasya, 'Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendeew'e, ithyī tŭyīthwa twakwatanītye ngai ingī Nake We, ona maaīthe maitŭ; o naitŭ tŭyaī tŭtonya kŭvatana kīndŭ. 'Na ota ūu now'o asu ala maī mbee woo mamavinganīsyē Atŭmwa ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvŭngŭ, kŭvika yīla mo masamie ūthatu Witŭ. Asya. 'Inyw'ī mwīna ūmanyi ona ūmwe? Indī tŭetei ithyī w'o. Inyw'ī mŭiatīfaa kīndŭ ateo kŭtalīthya tŭ. Na inyw'ī mŭi ūndŭ mwīkaa ateo nīmŭkenganaa.

150.Asya, 'Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkw'o kwī woni wa

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَزَمًا كُلِّ ذِي ظُفْرٍ وَمِنَ
الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَزَمًا عَلَيْهِمْ شُومُهُمْ إِلَّا مَا
حَمَلَتْ ظُهُورُهُمْ أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَنَقِهِمْ ذَلِكَ
جَزْيُهُمْ يَبِغِيهِمْ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٣٧﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبِّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا
يُرِيدُ بِأَسَةِ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا
وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَزَمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ
مِن قَبْلِهِمْ بَخْتٍ ذَاتُوا بَأْسًا قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ
مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَ
إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿٣٩﴾

قُلْ قَلْبِي الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

³ Vaa ndeto İno 'Izturra' yaasya kŭingīw'a nī nzaa yavika mbee wa vala mŭndŭ ūtatonya kŭmīsyā ūito ūsu wa nzaa.

mŭminŭkŭlyo. Takethwa We nŭweekŭie kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa amŭtongoesye inyw'ŭ inyw'onthe.'

151.Asya, 'Etei ngŭsŭ syenyu ila iŭkŭsŭlla kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭvatanŭte syŭndŭ ii.' Na ethwa syo nŭsyaumya ŭkŭsŭ, we ndŭkaumye ŭkŭsŭ nasyo, ona we ndŭkaatŭte mawendi mathŭku ma asu ala mamysaa Mŭsoa Yaitŭ ta ya ŭvŭngŭ na ala matayŭtkŭflaa Itu na ala mamwŭlananasya Mwŭafi woo na ngai ingŭ.

LUKU 19

152.Asya, 'Ukai, Nyie nŭngŭmŭtŭngŭllŭla inyw'ŭ kŭla Mwŭafi wenyu ŭkŭtw'ŭtkŭthŭtye kŭte kya kwanangka kwenyu: kana mŭikamwŭlanany'e We na kŭndŭ ona kŭva ta mŭtindany'a na kana nokŭvika inyw'ŭ mŭmekae asyai nesa na ŭseo mŭvŭtŭku, na kana mŭikasyŭae syana syenyu nŭndŭ wa kŭkŭfa ŭkya, Ithyŭ Nithyŭ tŭmŭnengae inyw'ŭ o nasyo—na kana inyw'ŭ mŭikaathengee meko mathŭku, ŭtheinŭkana kŭmbithŭnŭ; na mŭikaŭae thayŭ ŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭŭtw'ŭtkŭthŭtye mŭtheu, ateo kwa ŭla w'o. Uu nŭw'o We ŭmwŭlyŭaŭe inyw'ŭ nŭkana mŭtonye kŭmanya.

153.Na mŭikaithengee syŭndŭ sya ndiwa, ateo kwa nzŭla ŭla yaŭle vyŭ, kŭvika yŭlanŭe ŭima wayo. Na ŭanŭsyaŭi kŭthimo na ithimi nzeo kwa ŭlŭngalu. Ithyŭ tŭiŭthŭkŭmŭthasya thayŭ ona wŭva mbee wa ŭtonyi waw'o. Na yŭla mŭŭneena ŭlŭngalu, ona ethwa mŭndŭ ŭla ŭneena ŭlŭl wake nŭ wa ndŭŭ ya mŭkautŭ, na ŭanŭsyaŭi ŭtianŭo wa Ngai

قُلْ هَلْ سَأَلْتُمْ لِحَرَمِ اللَّهِ أَنْ آتِيَهُمْ
حَرَمَ هَذَا؟ فَإِنْ سَأَلْتُمْ فَلَا تَسْأَلُوهُمْ بِهِ وَلَا
تَسْتَفِئُوا لَهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يَرِيهِمْ يَغَدُّونَ ۝

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّيَ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا
بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدِينَ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ
فَإِنَّ إِمْلَاقَ نَحْسٍ نَرُزِقُكُمْ وَآيَاتِهِمْ وَلَا تَقْرَبُوا
الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ وَلَا تَقْتُلُوا
النَفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَضَعْنَا
بِهِ لَكُمْ تَعْلِيمًا ۝

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ
أَشُدَّهُ وَآوُوا الْكَيْلَ وَالْبِزَانَ بِالْقِسْطِ لَا تَكْلِفُوا
نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا
قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَضَعْنَا بِهِ لَكُمْ
تَدْكِيرًا ۝

Mwene Vinya W'onthe. Uu nIw'o We Un0UmwIy0aIa inyw'I nIkana m0tonye k0lilIkana.'

154.Na asya, 'Ino nI nzIa Yakwa IIngoetye IIngele. Kwa 0u, mIatIlei yo; na m0IkaatIle nzIa IngI, iikese k0m0tongoesya inyw'I 0tee wa nzIa Yake. Uu nIw'o We Un0kwIyIaa I0I0 wenyu, nIkana mwIhwe m0tonya kwIIsia moth0ku.'

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
السَّبِيلَ فَتَقَرَّبَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذِكْرُكُمْ وَضَعُكُمْ بِهِ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٥٠﴾

155.Na IngI Ithyl nItwam0nengie Mose Ivuku yIla yIaInIasya vy0 mavata ma 0Ia we wIna mwIkalo m0seo vy0 na yIvuanasya kIla kInd0 k0vika ndeto ya m0thya na nI 0tongoi na 0athimo nIkana mo metIkIle k0komana kwoo na MwIafi woo.

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَ
تَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ
رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

LUKU 20

156.Na yII nIyo Ivuku yIla Ithyl t0theetye; yus0Iuwe nI ma0athimo. Kwa 0u, yIatIlei yo, na Is0vIaneI na naI nIkana inyw'I m0tonye kwIw'Iwa tei.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مَبْرُوكًا فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٥٢﴾

157.Inyw'I m0ikese kwasya, 'Ivuku yatheeIw'e kwa mbaI iIi mbee wait0, na ithyl t0yaamanya 0nd0 syo syayIsomaa;'

أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَنْزَلَ الْكِتَابَ عَلَّا طَائِفَتَيْنِ مِنْ
بَنِي آدَمَ وَإِنْ نُكُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿٥٣﴾

158.Kana inyw'I m0ikese kwasya, 'Takethwa Ivuku yatheetw'e kwit0 ithyl, vate nzika, twIthwa t0tongoew'e nesa m0no mbee woo. 'Na yu 0k0sI m0seo n0m0vikIe inyw'I kuma kwa MwIafi wenyu, na 0tongoi na tei. N00 IndI, 0Ia 0te m0I0ngalu k0m0vIa we 0Ia w'ileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwitia? Ithyl t0kamaIva asu ala

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ كُنَّا أَهْدَى
مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَ
رَحْمَةٌ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَّ
عَنْهَا سَبْعِينَ أَلْفًا مِّنَ الَّذِينَ يَصِدُّونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ
الْعَدَابِ بِمَا كَانُوا يَصِدُّونَ ﴿٥٤﴾

mamf̄itaa Mf̄soa Yait0 Osiffo m0th0ku
n0nd0 wa k0syoka Itina kwoo.

159.Mo meteele vathei ateo alafka moke
vala maI kana Mw̄fali waku kana Syama
imwe Syake sy0ke? M0thenya 0la
Syama sya Mw̄fali waku ikoka,
k0syif̄ikf̄la k0ikauna thay0 0la 0taaf̄ikf̄la
mbee ona kana kw̄ka 0seo ona 0mwe
kwa m0k̄f̄lo wa w'o. Asya, 'Eteelai
inyw'I, ithyI onait0 ota 0u notweteele.'

160.Na mo asu ala mamf̄inyaI k̄k̄iseye ndf̄ni
yoo na yaanf̄ka nthf̄ni wa nguthu nyiingI,
we ndw̄ina ngwatanf̄o namo ona vanini.
Vate nzika, 0voo woo 0kavika mbee wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Indf̄
We akamamanyf̄thya ma0nd0 ala mo
meekaa.

161.Ula w̄kaa k̄f̄ko k̄f̄seo, akakwata
k0nd0 f̄k0mi kwakyo; Indf̄ we 0la w̄kaa
k̄f̄ko k̄f̄th0ku, akanengwe m0thf̄nzf̄o
w̄fanene nakyo t0; namo maikavf̄f̄w'a.

162.Asya, 'Takwa Nyie, Mw̄fali wakwa
n0ndongoesye nzf̄anf̄ Ila nd0ngalu-ndf̄ni
If̄la ya w'o, ndf̄ni ya Avalamu 0la
mavinda onthe weelekele nzf̄anf̄ If̄la ya
w'o. Na we ndaf̄ katf̄ wa ala
mamw̄fananasya Ngai Mwene Vinya
W'onthe na ngai ingf̄.

163.Asya, 'Mboya yakwa na nthembo
yakwa na thay0 wakwa na k̄kw'0
kyakwa syonthe nf̄ kwoond0 wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mw̄fali wa nthf̄
syonthe.

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
رَبُّكَ أَوْ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ
مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلِ انظُرُوا
إِنَّا مُنظِرُونَ ﴿٥٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ فَزَعُوا مِنْهُمْ وَكَانُوا يَسْتَأْذِنُ مِنْهُمْ
فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرَ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ
بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦١﴾

قُلِ إِنِّي هَدَيْتِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا
وَمَا قَدِمَ إِبراهيمَ حنيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٢﴾

قُلِ إِن صَلَائِي وَمَنَاجِيَ وَهُيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٦٣﴾

164. 'We nde mŭtindany'a. Na ņu n'w'o Nyie n'ya'afwe, na nyie n' wa mbee wa ala menenganae Kwake.'

لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿٥٧﴾

165. Na vai thayŭ ņkwataa k'Indŭ kya ņthŭku Ind' ņkuaa mŭio waw'o mwene. Na vai mŭkw'ii ņkakua mŭio wa ņng'f. Na Ind' kwa Mw'iafi waku n'w'o ņkethwa w'f ņalŭko wenyu, na We akamŭmany'fthya inyw'f kat'f wa maņndŭ ala inyw'f mwavathŭkangan'faa.

قُلْ أَغْيَرَ اللَّهُ بِنِي رَجَبًا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْفُرُوا
كُلَّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٨﴾

166. Na We n'f We Ula wamņtw'f'k'fthisye inyw'f at'fwa ma ala ang'f ņņlŭ wa nth'f na nŭmanenevetye amwe menyu ņņlŭ wa ala ang'f nth'f'n'f wa iv'f'la, n'f'kana We atonye kŭmŭtata inyw'f na sy'fndŭ ila We ņmņnengete inyw'f. Vate nzika, Mw'iafi waku E-m'f'f'ņk'f nth'f'n'f wa ņsililo; na vate nzika, We n'f Mŭekan'fi Mŭno Vyŭ, Usŭf'twe n'f tei.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيُبْلِغَكُمْ فِي مَا أَسَكْتُمْ لِنَاصِيَّتِكُمْ
فَإِنَّ سَعِيرَ الْعَقَابِ وَإِنَّهُ لَغَوَّامٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٩﴾

سُورَةُ الْأَعْرَافِ مَكِّيَّةٌ

(41)

AL - A'RAAF
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai. Mwene Vinya W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵi ŵlau, Usŵŵtwe nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Miim Saad. Nyie nŵi Ngai Mwene Vinya W'onthe, Nyie nŵi nŵi na Nyie nŵi bathŵkanasya.

التَّصْوِطِ ②

3.Yŵi nŵi Ivuku yŵivuanŵtwe kwaku we...kwa ŵu, vaikethwe ŵumŵ nthŵiŵi wa kŵthŵi kyaku ŵŵlŵ wayo...nŵkana we ŵtonye kŵkaanany'a nayo, na kana yo yŵw'ŵke ŵtao kwa etŵkŵli.

كُتِبَ إِلَيْكَ الْكِتَابُ فَلَا يَكُنْ فِي مَعْنَدِكَ حِجَابٌ مِّنْهُ
لِتُنذِرَ بِهِ ذُرِّيَّةَ الْمُؤْمِنِينَ ③

4.Atiŵai maŵndŵ ala matheetw'e kwenyu kuma kwa Mwŵafi wenyu; na mŵikamaatŵe asŵvŵi angŵi eka We. Inyw'ŵi mŵililikanaa vanini ata!

اتَّبِعُوا مَا أَنزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ
أَوْيَاءًا قَلِيلًا مَا تَدْرُسُونَ ④

5.Nŵi mŵsyŵi yŵana ata ŵla Ithyŵi tŵmyanangŵite! Na ŵsilŵlo Witŵ nŵwookie ŵŵlŵ wayo ŵtukŵ kana yŵla mo mathŵmŵŵte katambaanga.

وَكَمْ مِّن قَوْمٍ لَّهُمْ أَنبَاءٌ بَنِيهَا أَذْهَمَ قَالُونَ ⑤

6.Kwa ŵu, yŵla ŵsilŵlo Witŵ wookie ŵŵlŵ woo, kŵlo kyoo kyaŵi vathei ateo mo maisye: Ithyŵi ow'o twaŵi eki-ma-naŵi!

فَمَا كَانَ دَعْوَانَهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ إِلَّا أَن يَقُولُوا إِنَّا
كُنَّا ظَالِمِينَ ⑥

7.Na Ithyŵi nŵtŵkamakŵlyya asu ala matŵmiwe Atŵmwa, na vate nzika, Ithyŵi tŵkamakŵlyya Atŵmwa.

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ⑦

8.Na ŵndŵi Ithyŵi vate nzika, tŵkamatavya mo meko moo kwa ŵmanyi, nŵndŵi Ithyŵi tŵyaaŵthŵwa tŵtevo ona ŵndŵi.

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ⑧

9.Na ūthimi wa mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa w'ō. Na ɪndɪ ɪŭlŭ wa ala ithimo syoo ikethwa syɪ ngito, asu nɪmo makafɪla

وَالْوَزْنَ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ مَنْ ثَقَلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ①

10.Na ɪŭlŭ wa asu ala ithimo syoo ikethwa syɪ mbŭthŭ, asu nɪmo makethwa manangɪte mathayŭ moo nŭndŭ wa kwɪthwa mate alŭngalu kwa Mɪsoa Yaitŭ.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ إِنَّا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ②

11.Na Ithyɪ nɪtŭmw'ɪite inyw'ɪ ɪŭlŭ wa nthɪ, na tŭkamŭnenge inyw'ɪ syɪndŭ sya kwɪtetheesya vo. Inyw'ɪ mŭtŭngaa mŭvea mŭnini -ata!

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ③

LUKU 2

12.Na Ithyɪ nɪtwamŭmbie inyw'ɪ na twamŭnenge inyw'ɪ mŭvwanɪle; na ɪndɪ twamatavya alaɪka, 'Mwɪnyivɪsyei Atamu;' na *onthe* nɪmeeniyivisye ɪndɪ Ivilisi ndaaɪnyivya; na ndaaɪthwa katɪ wa ala menyivasya.

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ④

13.Ngai asya, 'We Nɪkyaŭ kyaŭsiɪle we kwɪnyivya yɪla Nyie nakwɪyɪafe?' We aisye, 'Nyie nɪ mŭseo kwɪ we. Nyie ŭmbŭmbɪte na mwaki oyɪla we ŭmŭmbɪte na yŭmba.'

قَالَ مَا مَنَعَكَ آلَا تَسْجُدُ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِمَّنْ خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ⑤

14.Ngai aisye, 'ɪndɪ uma vaa; ti vandŭ vaku kwɪthwa wɪ mŭng'endu vaa. Umaala; we vate nzika wɪ ŭmwe wa ala manyivɪtw'e.'

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا مَهَيَّأً يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّغِيرِينَ ⑥

15.We aisye: 'Nenge ɪvinda Nyie kŭvika mŭthenya ŭla mo makokɪlw'a.'

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ⑦

16.Ngai asya, 'We ūkeethwa wa asu ala manengetwe ɪvinda.'

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ⑧

17. We aisye: 'Yu, nūndū We nūndw'Ŧe wa kwaa, Nyie kwa ūla w'o, ngamoveesya nīmeteele mo nzīanī Yaku Ŧla ndūngalu.

قَالَ فِيمَا آغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ
الْمُسْتَقِيمَ ١٥

18. Na Ŧndī Nyie vate nzika, ngamaumŦŦŦla kuma mbee woo na kuma Ŧtina woo na kuma kw'okonī kwoo kwa aūme na kuma kw'okonī kwoo kwa aka; na We ndūkamona aingī mūno moo maitūnga mūvea.'

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ
شَاكِرِينَ ١٦

19. Ngai aisye, Uma vaa, wī mūsonokye na mūlūngye. Ūla ona wīva woo ūkakūatŦŦa we, vate nzika, Nyie ngausūsyā Iia-ya-Mwaki nenyu inyw'onthe.

قَالَ أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْمُومًا مَذْحُورًا لَنْ تَبْعَكَ
مِنْهُمْ لَأَمَلَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ١٧

20. 'Na we Atamu, Ŧkala we na mūkau MŪŪndanī na yai kuma vo vala vonthe mŪkwenda, Ŧndī mŪikaŪthengee mŪŦī ŪŪ mŪikese kwŦhwa katī wa eki-ma-naŦ.

وَيَا دَمْرُ اسْكُنِ أَنْتَ وَرَوْحُكَ الْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ
شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ
الظَّالِمِينَ ١٨

21. Ŧndī Satani nīwamavevee mo na kīwe masūanīo mathūku nīkana we atonye kūmavuanīsyā mo mawonzu moo ala mekalīte me mavithe nthīnī woo ma nthoni syoo; na amea 'MwŦai wenyu amūvatīte mŪŦī ŪŪ tū nīkana mŪikese kŪtw'Ŧka alaŦka kana ta andū ma kwŦkala tene na tene.'

فَوَسَّسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ
عَنْهُمَا مِنْ سَوَائِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ
هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ
الْخَالِدِينَ ١٩

22. Na we nīweevŦtie mbee woo, akyasyā, 'Vate nzika, Nyie nī mŪtai mŪŦkŦku kwenyu.'

وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لِنَاصِحِينَ ٢٠

23. Kwa ūu we nīwatumie mo mavalŪka nthīnī wa wau wa matū kwa ūkengani. Na yŦla mo masamie ma mŪŦī ūsu, nthoni syoo nīsyeevuanisye kwoo na mambŦŦŦya kwīvwŦka na matū ma

فَدَلَّهُمَا بِعُرْوَةٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتَا لَهُمَا

mŭnda ūlŭ woo ene. Na Mwŭafi woo nŭwametrie mo, *akyasya*, 'Nyie ndyaamŭvata inyw'ŭ mŭtŭ ūsu na namŭtavya inyw'ŭ: nŭw'o Satani nŭ mŭmaitha wŭ ūtheinŭ kwenyu?'

24. Mo maisye, 'Mwŭafi waitŭ, ithyŭ nŭtwŭvŭtsye ithyŭ-ene; na We walea kŭtŭokea na kwŭw'a tei ūlŭ waitŭ, vate nzika, ithyŭ tŭkeethwa katŭ wa ala maŭte.'

25. We aisye, Endai, amwe menyu *mwŭ* amaitha ma ala angŭ. Na ve wŭkalo ūlŭ nthŭ na kyaŭya kya ūvinda kwenyu.'

26. We aisye, 'Inyw'ŭ mŭkekalaa vo, na mŭkakw'ŭaa vo, na vau nŭvo inyw'ŭ mŭkaumw'a.'

LUKU 3

27. Inyw'ŭ Aana-ma-Atamu! Ow'o, Ithyŭ nŭtŭmŭtheesyie inyw'ŭ kŭtonyeo kya kwŭvw'ŭka nthoni syenyu, na kwŭthwa ta wanake: ūndŭ ngŭa ya ūlŭngalu ---- ūsu nŭyo nzeo vyŭ. Kyu nŭ Kyama *kŭmwe* kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nŭkana mo matonye kŭlilikana.

28. Inyw'ŭ Aana ma Atamu! Satani ndakamŭsesenge inyw'ŭ, tondŭ wamaumisye asyai menyu kuma mŭŭndanŭ, amaumŭtŭye ngŭa yoo nŭkana we atonye kŭmony'a nthoni syoo. Kwa ūla wo, we nŭmwene inyw'ŭ, we na mbaŭ yake, kuma vala inyw'ŭ mutamona mo. Vate nzika, Ithyŭ nŭtŭmatw'ŭkŭthŭtŭye masatani anyanya kwa asu ala matetŭkŭlaa.

سَوَاتِهَمَا وَطَفِيقًا يَخْصِفْنَ عَلَيْهِمَا مِنْ وَسْرِ قِيَامِ الْجَنَّةِ وَنَادِيَهُمَا رُبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الْمَشَجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ١٧

قَالَ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ١٨

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ١٩

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ٢٠

يَذَرِي أَدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ لِبَاسًا يُؤَيِّرُ سَوَاتِمَكَ وَيُرِيكَ وَرِيثًا وَإِبْرَاهِيمَ الْتَقْوَىٰ ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنَ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ٢١

يَذَرِي أَدَمَ لَا يَفْقِنُكُمْ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ آوِيَكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يُدْرِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوَاتِمَهُمَا إِنَّهُ يَرَكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيْطَانَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ٢٢

29. Na yila mo meeka kiko kithoku, mo maasya, 'Ithyi tweethie maafthe maitu makika ou' na Ngai Mwene Vinya W'onthe nutowyafate ithyi' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeyfaa tulu wa meko mathoku. Inyw'i mwineena tulu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maundu ala inyw'i mutamesi.'

وَإِذَا فَعَلُوا فَاجِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا
وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنْ اللَّهُ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ
اتَّقُوا اللَّهَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'Mwafai wakwa eyafate ulungalu. Na lomyai malilikano menyu malungele kila ivinda na vandu wa uthaithi, na mwitei We, mukitw'kithya afkiku inyw'i ene Kwake nthini wa ndini. Tondū we wamumbie inyw'i mwī andū, ota ūu inyw'i mukasyoka.

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ
مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَهُ كَمَا بَدَأَكُمْ
تَعُودُونَ ﴿٣٠﴾

31. Amwe We numatongoesye, na tulu wa ala angī wau wa matu utw'kithite ituvi yoo. Mo nīmamoseete ala athoku ta anyanya mamūvetete Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo masūanfaa kana nīmatongoew'e nesa.

فَوَيْفَ آتَى وَفَرِيقًا هَدَى وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمْ
اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Inyw'i Aana-ma-Atamu! Sisyai mawanake menyu kila ivinda na vandu wa uthaithi, na yai na mūinyw'a indī mūikavtūkye kithimo; vate nzika, We ndamendaa ala mavitūkasya mūvaka.

يَبْقَى أَمْرٌ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا
شَرِبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣٢﴾

LUKU 4

33. Asya, 'Nūū ūla ūvatanite wanake wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla We umfye kwa athokūmi Make, na syīndū nzeo sya ūnengani Wake? Asya, 'Nī kwoondū wa etkili nthini wa thayū ūu wa yu, na ikeethwa syī syoo me oka Mūthenyanī wa Uthayūkyo. Uu nīw'o Ithyi tūvathūkanasya Mīsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ
مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
خَالِصَةٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

34. Asya 'Mwifafi wakwa avatanife meko mathũku tũ, me ũtheini kana kimbithini, na naŋ na ũtũli-wa-mifao, na kana inyw'i kũmwifanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũla We ũtakiftheesye mwifao, na kana inyw'i kũneena maũndũ ala mũtena ũmanyi wamo tũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ
وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ
يُنزَلْ بِهِ سُلْطَانًا وَإِنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na kũla mũvathũko wa andũ ve ũvinda yaw'o, na yĩla ũvinda yaw'o yavika, mo maitonya kũtiwa ifita ona kavinda kamwe, ona maitonya kũyĩvũtũka mbee.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ وَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَسْتَأْجِرُونَ
سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Inyw'i Aana-ma-Atamu! Ethwa Atũmwa nĩmooka kwenyu kuma katĩ wenyu ene, maimũtũngĩĩĩĩla inyw'i Mĩsoa Yakwa, Indĩ ũla ona wĩva ũkamũkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwĩka meko maseo, kũkethwa w'ia tũlũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

يُنَبِّئُ أَمْرًا مَّا يَأْتِيكُمُ رَسُولٌ مِنْكُمْ يَخْضُونَ عَلَيْهِمْ
أَيْدِيَهُمْ فَمَنْ أَتَّقَى وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا
هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٦﴾

37. Indĩ asu ala maleaa Mĩsoa Yaitũ na kũalyũka na kũmĩtia mena ngathĩĩ; aa makeethwa me ekali-ma-Mwakinĩ; mo makekalaa nthini waw'o.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَئِكَ
أَحْزَبُ الْتَّارِكِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٧﴾

38. Nũũ Indĩ, ũla ũte mũlũngalu mbee wake we ũla ũmũseũvĩasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ũvũngũ kana ũmkengaa Mĩsoa Yake? Asu nĩmo makakwata kũfanda kyoo kũla kũtw'ĩtwe, kũvika yĩla Atũmwa Maitũ makamathokea kwosa mathayũ moo, mo makaasya, 'eĩva ũla inyw'i mwamwĩkaĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mo makamasũngĩla, 'Mo nĩmatwafĩ ithyĩ vyũ;' namo makaumya ũkũsĩ tũlũ woo ene kana mo maĩ alei.

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ أُولَئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَتَّى
إِذَا جَاءَهُمْ رَسُولُنَا يُخَفِّفْهُمْ قَالُوا إِنَّا مَا كُنَّا
نَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا
عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٨﴾

39. We akaasya, 'Likai nthĩnĩ wa Mwaki inyw'ĩ katĩ wa mbaĩ sya Mayini na andũ ala makw'ie mbee wenyu.' Kĩla İvinda mbaĩ ikalikaa, ikamũmanfaa mbaĩ İla İngĩ, kũvika yĩla onthe makalika nthĩnĩ waw'o, ala ma mwambĩĩĩlyo moo makamatavya ala ma mũminũkĩlyo moo, Mwĩaĩ waitũ, aa nĩmo matũthyoekisye, kwa ũu manenge mo ũsilĩlo wa Mwaki kũndũ kwĩĩ.' We akamatavya, 'Kwa kĩa nguthu itongoetye vakeethwa ũsilĩlo kũndũ kwĩĩ, İndĩ inyw'ĩ mũyĩsĩ.

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّى إِذَا اتَّارُوا فِيهَا جَمِيعًا قَالَتْ أَخْرِجُوهُمْ لَوْلَهُمْ رَبُّنَا هَؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَأَتِيهِمْ صَدَابًا ضَعِيفًا مِنَ النَّارِ قَالِ لَيْلٍ ضَعِيفٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

40. Na ala ma mbee moo makamatavya ala ma mũminũkĩlyo moo: 'Inyw'ĩ İndĩ, mũi na ũnene İũũũ waitũ; kwa ũu samai ũsilĩlo wa ũndũ w'onthe ũla inyw'ĩ mweekie.'

وَقَالَتْ أُولَهُمْ لِأَخْرَجُهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٠﴾

LUKU 5

41. Asu ala maleaa Mĩsoa Yaitũ na kũalyũka na kũmĩtia na ngathĩlo, mbingĩlo sya İtu iikavingũwa kwoondũ woo, ona mo maikalika İtunĩ kũvika ngamĩle İvĩĩle İimanĩ ya singano. Na ũu nĩw'o İthyĩ tũmatuvaa avĩtany'a.

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتِّحْ لَهُمْ أَبْوَابَ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى يَلِجَ الْجَهَنَّمُ فِي سَمِّ الْجِبَابِ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٢١﴾

42. Mo makeethwa na ũkomo wa İia-ya-Mwaki, na ngunĩko syaw'o İũũũ woo. Na ũu nĩw'o İthyĩ tũmaĩvaa ala mate alũngalu.

لَهُمْ مِنْ جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٢٢﴾

43. İndĩ İũũũ wa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo---İthyĩ tũİũkuĩthasya thayũ mbee wa ũtonyi wa w'o---asu nĩmo ekali-ma-İtunĩ; vo nĩvo mo makekalaa.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾

44. Na İthyĩ tũkaveta kĩmena ona kĩva kĩa kĩkethwa kĩ ngoonĩ syoo. Uungu woo kũkavĩĩlaa mbũsĩ. Namu makaasya,

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ أَنْ أَنْزَهُمْ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا

'Ndaŋa syonthe nŋ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtūtongoesye ithyŋ ūndūnŋ ūū. Na ithyŋ tūyaŋ tūtunya kwŋthwa twoonie ūtongoi. Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaatūtongoesya ithyŋ. Atūmwa ma Mwŋlŋi waitū ow'o maetie w'o.' Na ŋndŋ kwoo kūkatakanw'a, 'Yŋ nŋyo Itu yŋla inyw'ŋ mŋnengetwe ta ūtŋlwa ta ŋuvi nŋndū wa maŋndū ala inyw'ŋ mweekaa.'

كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا اَنْ هَدٰىنَا اللّٰهُ لَقَدْ جَاۤءَتْ
رُسُلٌ رَّبِّنَا بِالْحَقِّ وَنُودُوۡا اَنْ تَكْلِمُ الْجَنَّةَ اَوْ رَتُّوۡهَا
۞ بِمَا كُنْتُمْ تَسۡكُنُوۡنَ ۝

45.Na ekali-ma-Itunŋ makameta ekali-ma-Iianŋ ya Mwaki: Ow'o ithyŋ nŋtwŋthŋŋte ūndū Mwŋlŋi waitū watwathie wŋ wa w'o. Inyw'ŋ ota ūu nŋmwŋthŋŋte ūndū Mwŋlŋi wenyu wamwathie wŋ wa w'o? Na mo makasŋngŋa, 'ŋ, 'Na mŋŋtavany'a akatavany'a katŋ woo akyasya, 'Kŋfumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kŋ ŋŋŋŋ wa eki-ma-naŋ---

وَنَادٰى اَخۡطَبُ الْجَنَّةِ اَخۡطَبَ النَّارِ اَنْ قَدْ وَجَدْنَا
مَا وَعَدْنَا رَبِّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ
حَقًّا قَالُوۡا لَعَنۡمُ قٰٓذَنۡ مَّوَدَّعَ بِيۡعۡتۡمُ اَنْ لَعَنۡمُ اللّٰهَ
عَلَى الظَّالِمِيۡنَ ۝

46.Ala mamaalyŋlaa andū kuma nzŋanŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mendaa kŋmŋthyoekya, na ala mo nŋ alei ma Itu.'

الَّذِيۡنَ يَصۡلُوۡنَ عَنۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ وَيَبۡغُوۡنَهَا عِجَابًا
۝ وَهُمۡ بِالۡاٰجِرَةِ كٰفِرُوۡنَ ۝

47.Na katŋ wa isu syeŋlŋ vakeethwa na tŋtŋ, na ŋŋŋŋ wa kŋndū kŋkŋŋŋlu vakeethwa andū ala makamamanya onthe na movano moo. Namu makameta andū ma Itunŋ: 'Mŋuo nŋwŋthwe ŋŋŋŋ wenyu. Aa makeethwa matanamba kŋyŋlŋka ona kau makeethwa mekwatŋtye kŋŋka ūu.

وَيَبۡتَغِيۡنَهَا جُنَابًا وَعَلَى الْاَعۡرَافِ رِجَالٌ يَّعۡرَفُوۡنَ كَلِمًا
بِيۡسْمِ اللّٰهِ وَنَادٰوۡا اَخۡطَبُ الْجَنَّةِ اَنْ سَلَمۡ عَلَيْكُمۡ
لَمۡ يَرۡدۡ عَلٰۤىهَا وَهُمۡ يَطۡمَعُوۡنَ ۝

48.Na yŋla metho moo makathiŋwa kwelekela andū ma Mwakinŋ, mo makaasya, 'Mwŋlŋi waitū, ndŋkatw'ie ithyŋ vamwe na andū mate alŋngalu.'

وَاِذَا صُرِفَتۡ اَبۡصَارُهُمۡ تَلَقَّوۡا اَخۡطَبَ النَّارِ قَالُوۡا رَبِّنَا
۝ لَا تَجۡعَلۡنَا مَعَ الْقَوۡمِ الظَّالِمِيۡنَ ۝

LUKU 6

49.Na ekali ma kÜndÜ kÜla kÜkÜllülu makameta andÜ ala makamamanya na movano moo, na kwasya, 'WingI wenyu ndwaamÜuna inyw'I ona Üng'endu wenyu.

وَنَادَىٰ اصْحَابَ الْاَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسْمِهِمْ قَالُوا مَا لَظَنَّا بِكَ عَلَيْنَا جَعَلْتُمُوْنَا تُسْكَرُونَ ﴿٤٩﴾

50.Aa nÜmo andÜ ala meevÜtie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamavikÜsya tei Wake? *Mo nÜmatavÜw'e*, 'Likai ItunI; vai w'ia Ükoka ÜÜÜ wenyu, ona inyw'I mÜikew'a kyeva.'

أَهْوَالًا الَّذِينَ اَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللهُ بِرَحْمَةٍ اَدْخُلُوا الْجَهَنَّمَ لَا تَخْرُجُ عَلَيْكُمْ وَلَا اَنْتُمْ تَخْرُجُونَ ﴿٥٠﴾

51.Na ekali-ma-MwakinI makameta ekali-ma-ItunI, 'TwÜtkÜsyei kÜw'Ü kana syÜndÜ ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ÜnenganÜte kwoondÜ wenyu,' Mo makaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜvatanÜte isu syelI kwa alei.....

وَنَادَىٰ اصْحَابَ النَّارِ اصْحَابَ الْجَنَّةِ اَنْ اِفِضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ اَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللهُ قَالُوا اِنَّ اللهَ حَرَمَهَا عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٥١﴾

52.'Asu ala mamyosie ndÜni yoo ta ngÜf na ÜthaÜ, na ala thayÜ wa nthI Üno wamakengie.' UmÜnthI ÜndI, ÜthyI nÜtÜküÜwa nÜmo tondÜ mo moolilwe nI Ümbano wa mÜthenya ÜÜ woo, na tondÜ mo mamÜleaa MÜsoa YaitÜ.

الَّذِيْنَ اتَّخَذُوا دِيْنَهُمْ لَهْوًا وَّ لَعِبًا وَّ غَرَّتهمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فَاَلْيَوْمَ نَنسِفُهُمْ كَمَا نَسُوْا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هٰذَا وَمَا كَانُوْا بِاٰيْتِنَا بِيَّحْسُدُوْنَ ﴿٥٢﴾

53.Na vate nzika, ÜthyI nÜtÜmaetee mo Ivuku yÜla ÜthyI tÜyÜvuanÜtye na Ümanyi, Ütongoi na tei kwa andÜ ala metÜkÜlaa.

وَلَقَدْ جَنَّبَهُمْ بِرِكْبٍ فَصَلْنٰهُ عَلَىٰ اَعْلٰهِمْ هٰذِهِ وَّ رَحْمَةً يَقُوْمُ يَوْمِنُوْنَ ﴿٥٣﴾

54.Mo meteele wÜanÜ wa mokaany'o tÜ? MÜthenya Üla wÜanÜ wa mookaany'o Ükavika, ala moolilwe nÜw'o mbee makaasya, 'AtÜmwa ma MwÜafi waitÜ ow'o nÜmaetie Üw'o. ÜthyI ÜndI, twÜna ew'anÜthya ona Ümwe ma kÜtw'Üw'anÜthya kana ÜthyI nÜtÜtonya kÜtÜngwa nÜkana tÜkatonya kwÜka meko eka ala ÜthyI tweekaa? Mo ow'o

هٰذَا يَنْظُرُوْنَ اِلَّا تَاْوِيْلُهُ يَوْمَ يَأْتِي تَاْوِيْلُهُ يَقُوْلُ الَّذِيْنَ نَسُوْهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَتْ رُسُلًا رَبِّيْنا بِالْحَقِّ قَهْلُ لَنَا مِنْ شُعَاعًا فَيَسْفَعُوْا لَنَا اَوْ نُوْذِرُكُمْ مَعَمَلٌ غَيْرَ الَّذِيْ كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَيْرًا وَّاَنْفُسُهُمْ وَصَلَّ

nĩmanangĩte mathayũ moo na maũndũ ala mo maseũvasya nĩmamavalũkĩtye.

بَعَثْنَاهُمْ مَا كَانُوا يُفْتَرُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 7

55.Vate nzika, Mwĩfafi wenyu nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ula woombie matu na nthĩ nthĩnĩ wa mavinda thanthatũ; na ĩndĩ We Mwene atĩnka Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. We atumaa ũtukũ ũvw'ĩka mũthenya, ũla ũũatĩĩaa mĩtũkĩ. Na We nĩwoombie syũa na mwei na ndata, syonthe nĩsyĩw'ĩthĩtw'e nĩ mwĩao Wake. Nĩw'o, ũmbi nĩ Wake na mwĩao. Kũathimwa nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩfafi wa nthĩ syonthe.

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشَىٰ اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حِينًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُخَضَّبَاتٍ بِأَمْرِهُ ۗ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ ۗ كَبُرَ عَلَى اللَّهِ مَا تَبُوءُ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

56.Mwĩkaflei Mwĩfafi wenyu na wĩnyivyo kĩmbithĩnĩ. Vate nzika, We ndamendaa eki-ma-naĩ.

أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً ۗ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٦٨﴾

57.Na mũikaete kĩthokoo ĩlũũ wa nthĩ ĩtina wa kyamina kũseũvw'a, na mwĩkaflei We mwĩna w'ia na wĩkwatyo. Vate nzika, tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩ vakuvĩ na asu ala mekaa ũseo.

وَلَا تَقْسُدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا ۗ إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

58.Na We nĩ We ũla ũtũmaa iseve ta ũvoo mũseo mbee wa tei Wake, kũvika, yĩla syeethwa na ĩthweo ĩto, ĩthyĩ tũyĩtwaa ĩlũũ wa nthĩ ĩla ngw'ũ, na ĩndĩ tũĩthesya kĩw'ũ kuma nthĩnĩ wayo, na tũĩmesya kĩla mũthemba wa ũsyao nakyo. Ota ũu, ĩthyĩ nĩtũmathayũũkasya ala akw'ũ nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũlĩlikana.

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ۗ حَتَّىٰ إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَّيْمَنٍ ۖ نَأْتِرُكُمَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ ۗ كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٧٠﴾

59.Na ta ĩlũũ wa nthĩ ĩla nzeo, imea syayo imeaa kwa wingĩ kwa mwĩao wa Mwĩfafi

وَالْبَلَدُ الظَّلِيمِ يُخْرِجُ بِنَاتِهِ يَأْذِنُ رَبِّهِ ۗ وَالَّذِي حَبِطَ لِأَيْحُوجِ إِلَّا كَالْعِذْقِ ۗ كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْأَرْبَابَ

wayo, na ila nth0ku iisyaaa ateo mb0th0 syasyo. Na ota 0u n1w'o Ithy1 t0aly0laa M1soa kwa and0 ala mat0ngaa m0vea.

لَقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾

LUKU 8

60. Ithy1 n1twam0t0mie Noa kwa and0 make nake aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, M0thaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'1 m0i na Ngai 0ng1 ateo We. Ow'o, Nyie n1na w'ia 1010 wenyu n0nd0 wa 0sil1lo wa m0thenya 0la m0nene.'

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ لِقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

61. Anene ma and0 make maisye, 'Vate nzika, ithy1 tw1ona we w1 nth1n1 wa 1v1tyo y1 0thein1.'

قَالَ الْمَلَأُونَ قَوْمَهُ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿١٦﴾

62. We aisye, 'Inyw'1 and0 makwa, vai 1v1tyo nth1n1 wakwa, 1nd1 Nyie n1 M0t0mwaa kuma kwa Mw1afi wa nth1 syonthe.'

قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ فِي ضَلَالَةٍ وَ لَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

63. 'Nyie n1n1m0utete inyw'1 movoo ma Mw1afi wakwa na k0m0nenge inyw'1 0tao m01k11ku. Na Nyie n1n1s1 kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe 0nd0 inyw'1 m0tes1.'

أَتَلْعَلَّكُمْ رِيسَلَتِ رَبِّي وَأَنْصَحَ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٨﴾

64. 'Inyw'1 n1m00seng'a n0nd0 wa 0tao k0m0vik1a inyw'1 kuma kwa Mw1afi wenyu kw1s1la kwa m0nd0 kuma kat1 wenyu ene, n1kana we atonye k0m0kaany'a inyw'1 na n1kana inyw'1 m0tonye k0tw1ka al0ngalu na n1kana inyw'1 mw1w'1we tei?'

أَوْحِبُّكُمْ أَنْ جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٩﴾

65. 1nd1 mo maisye we ena 0v0ngu, kwa 0u Ithy1 n1twam0tang11e we vamwe na ala wa1 namo Ngalanw1n1, na n1twamathitisye asu ala maleile M1soa Yait0. Ow'o mo ma1 and0 ilalinda.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخْبَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَابِدِينَ ﴿٢٠﴾

LUKU 9

66.Na kwa Aati Ithyĭ twamŭtŭmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aisyē, 'Inyw'ĭ andŭ makwa, Mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ĭ mŭi na ngai ingĭ ateo We. Indĭ inyw'ĭ nomŭkatw'Tka akĭi-ma-Ngai?'

وَرَأَىٰ عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِن إِلَهِ غَيْرِهِ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦﴾

67.Alei Anene ma andŭ make maisyē, 'Ithyĭ twĭkwona we wĭ mwaŭ nthĭnĭ wa ŭtumanu,na vate nzika, ithyĭ twĭsŭanĭa kana we wĭ ŭmwe wa akengani.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرُكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٧﴾

68.We asŭngĭie, 'Inyw'ĭ andŭ makwa, vai ŭtumanu wĭ nthĭnĭ wakwa, Indĭ Nyie nĭ Mŭtŭmwa kuma kwa mwĭai wa nthĭ syonthe.'

قَالَ يَقَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَكَذَّبْتَنِي رَسُولٌ مِّن رَّبِّي الْعَالَمِينَ ﴿١٨﴾

69.'Nyie nĭmŭetee inyw'ĭ movoo kuma kwa Mwĭafi wakwa na Nyie nĭ mŭtai wa w'o na mŭkĭkku kwenyu.'

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿١٩﴾

70.'Inyw'ĭ komŭseng'a nĭ ŭtao kuma kwa Mwĭafi wenyu kwĭsĭla mŭndŭnĭ ŭmwe kuma katĭ wenyu ene nĭkana we atonye kŭmŭkaany'a inyw'ĭ? Na lilikanai Tvinda yĭla We wamŭtw'ie inyw'ĭ kwĭthwa atiĭwa ma manee Make ŭtina wa andŭ ma Noa, na amwingĭvya inyw'ĭ mŭno nthĭnĭ wa mĭkallĭe. Lilikanai, Indĭ, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĭkana inyw'ĭ mŭtonye kwaĭla.

أَوْعِبْتُمْ أَن جَاءَ كُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ سُرْجِلٍ فَبِحُمْ يُبْذَرُونَ كُمْ وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَضْعَةً فَذُكِّرُوا بِاللَّهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَبُونَ ﴿٢٠﴾

71.Mo maisyē, 'We ŭkĭte kŭŭ kwitŭ nĭkana ithyĭ tŭtonye kŭmŭthaita Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka na kw'itia ila aafthe maitŭ mathaitaa? Tŭetee Indĭ, kĭla we ŭtŭteelemangya nakyō, ethwa we wĭ wa ala maw'o.'

قَالُوا إِنَّا لَنَعْبُدُ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَدْرِمَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَامَّا بِنَا بِنَا نَعْبُدُكَ إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢١﴾

72. We asung'fie, 'Ow'o ūsilflo *nUmin'ñe* kŭvalŭka ūlŭlŭ wenyu na ūthatu kuma kwa Mw'fafi wenyu. Inyw'ī mw'ikaanan'fa nakwa ūlŭlŭ wa masyitwa ala mweetanie inyw'ī na maaalthe menyu---- ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtaamatheesya mw'fao? Eteelai ūndī, Nye nī vamwe nenyu katī wa asu ala meteelaa.'

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَعَصَبٌ
أَبْجَادٌ لَوْ لَيْتِي فِي آسَاءِ سَيِّئَاتِي وَأَبَاؤُكُمْ
مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانظُرُوا أَنِّي مَعَكُمْ
مِنَ الْمُنظَرِينَ ①

73. Na Ithyī n'fwtamŭtang'ñe we vamwe na ala ma'f nake, kwa tei Witŭ, na Ithyī n'fwtatilile vyŭ matialyo ma asu ala mam'fleile M'fsoa Yaitŭ. Namŭ mayaf' etīk'fili.

فَأَجْمِنُهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَقَطَّعْنَا دَائِرَةَ
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ ②

LUKU 10

74. Na kwa Athamuti *ithyī n'fwtamŭŭmie* mwanaa nyinyia woo Salee. We aisye, 'Inyw'ī andŭ makwa, Mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; mŭi na ngai ing'ī ateo We. N'fwo ūkŭsī mŭseo nŭmŭvik'ñe inyw'ī kuma kwa Mw'fafi wenyu ngam'ñe ūno nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe n'fkyama kwenyu. Kwa ūu m'ñekei ūye vala y'fkwenda ūlŭlŭ wa nthī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭi kam'ike na'f, ūsilflo w'f woo ndŭkese kŭmŭkwata inyw'ī.'

وَأَلِ تَمُودَ أَخَاهُ ضَيْحًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا
لَكُمْ مِنَ اللَّهِ عِزَّةٌ قَدْ جَاءَكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ
هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةٌ فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ
اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا يَسُوفَ يَأْخُذَكُمْ عَذَابُ الْعَذَابِ ③

75. Na lilikanai *ñinda* y'ñla We wamŭtw'f'k'fthisye inyw'ī atī'wa *ma manee Make* ūtina wa Aati, na We n'fwtamŭnengie inyw'ī ūtŭo ūlŭlŭ wa nthī; inyw'ī mwakaa nyumba sya k'fsumb'f myandan'f yayo, na n'fmwasaa ūfma ikatw'fka nyŭmba. Kwa ūu, lilikanai, manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭi keke ūemu ūlŭlŭ wa nthī, mŭi kietae k'fthokoo.

وَأذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ
فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِنْ سُهولِهَا قُصُورًا وَتَحْتُونَ
الْجِبَالَ سُبُحَاتًا فَاذْكُرُوا الْأُمَّةَ اللَّهُ وَلَا تَعْسُوا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ④

76.Anene ma andũ make ala maĩ ang'endu mamatavisye ala matalawa ta onzu---- asu katĩ wamo ala meetĩkĩlile - inyw'ĩ nĩmwĩsĩ na w'o kana Salee nĩ ũmwe watũmiwe nĩ Mwĩfaĩ wake?' Mo masũngĩe, 'Vate nzika, ithyĩ nĩtũkwĩtĩkĩla maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo.'

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لِيَذِينِ اسْتَضَعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا مُّرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٦٦﴾

77.Asu ala maĩ ang'endu maisye, 'Nĩw'o ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala inyw'ĩ mũũmetĩkĩla.'

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنُوا بِهِ كُرْهُونَ ﴿٦٧﴾

78.Indĩ mo nĩmatilangile ngamĩle ĩsu maũũ na nĩmaleile kwĩw'a mwĩao wa Mwĩfaĩ woo, na maisye, 'We Salee, tũtete kĩla we ũtũtũtelemangya nakyo, ethwa ow'o we wĩ ũmwe wa Atũmwa.'

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يُصْطَلِحُ اثْنَيْنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٨﴾

79.Indĩ kĩtetemo kya nthĩ nĩkyamakwatie mo na maalyũka matw'ĩka siimba ivalũkangĩte na mavu nyũmbanĩ syoo.

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جُثَيْنٍ ﴿٦٩﴾

80.Na ĩndĩ Salee nĩwaumie vala maĩ na asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, Nyie nĩnaetie ũvoo wa Mwĩfaĩ wakwa kwenyu na namũnenge inyw'ĩ ũtao mũũkĩĩku, ĩndĩ inyw'ĩ mũyendaa atai aĩkĩĩku.'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِن لَّا تُحِبُّونَ التَّصْحِيحِينَ ﴿٧٠﴾

81.Na Ithyĩ ĩtũwamũtũmie Loto-yĩla wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ mwĩĩka ũvukyo ũla ũtaaĩkwa ĩũũ wa nthĩ nĩ mũndũ ona ũmwe ala maĩ mbee wehyu?'

وَلَوْ طَآءُ قَالَ لِقَوْمِي أَنَا فَأَنْتُمْ مَاسْبِقُهُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

82.Inyw'ĩ mwĩmathengeea aũme nĩ kũmenda vandũ va iveti. Tiw'o inyw'ĩ mwĩ andũ ala makĩlaa mĩvaka yonthe.

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٧٢﴾

83.Na ũsũngĩo wa andũ make ndwaĩ ũndũ ũngĩ ateo mo maisye, 'Malũngyei

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوهُمْ

kuma mūsyī wenyu, nūndū mo nī andū ala metheasya mūno.'

قِرْنَ قَرِيْبِكُمْ اِنَّهُمْ اُنَاسٌ يَنْتَظِرُوْنَ ﴿٥٣﴾

84. Na Ithyī nītwamūtangīte we na andū ma nyūmba yake, ateo kīveti kyake: kyo kyaī kya asu ala matiwe ītina.

فَاَنْجِبْنَهُ وَاَهْلَهُ اِلَّا امْرَاَتَهُ كَاَنْتَ مِنَ الْغٰوِيْنَ ﴿٥٤﴾

85. Na Ithyī nītwauisye mbua ūlū woo. Yu kwa sisyai, mūminōkīlyo wa eki-ma-naī waī mwaū!

وَاَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ

الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٥٥﴾

LUKU 11

86. Na kwa Amitiani Ithyī twamūtōmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, Mōthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ī mūi na ngai ūngī ateo We. Kyama kītheu ow'o nkīfmōvikle inyw'ī kuma kwa Mwāfāi wenyu. Kwa ūu, nenganei kīthimo kīfanū na ithimi mbīfanū, na mūikamanenge andū syīndū nini kōvīta ila syoo imāīlīte, na mūikaete kīthokoo ūlū wa nthī ītina wa mūuo kōseūvw'a. Uu nīw'o ūseo vyū kwenyu, ethwa inyw'ī mwī etīkīli.'

وَالِى مَدِيْنَ اَحَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ لَيَوْمٍ اَعْبُدُ وَاللّٰهُ مَا لَكُمْ مِنَ اللّٰهِ غَيْرَ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ فَاقُوْا الْكَيْلَ وَالْمِيْزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ اَشْيَافَهُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْاَرْضِ بَعْدَ اِصْلَاحِهَا ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٥٦﴾

87. 'Na mūikekale kīla nzīanī, mūimateelemya na kōmalōngya andū kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe asu ala mamwītkīlāa We, mūimantha kōmīthyoekya. Na lilikanai yīla inyw'ī mwāī avōthū na We nīwamw'ingīvīsyē inyw'ī. Na sisyai mūminōkīlyo wa asu ala maetie kīthokoo wāilyī ata!

وَلَا تَقْعُدُوا بِرَأْسِ سَابِطٍ تُوْعَدُونَ وَتَصَدُّوْنَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ مِنْ اَمْنٍ بِهٖ وَتَبْغُوْنَهَا عِوَجًا وَاذْكُرُوْا اِذْ كُنْتُمْ قَلِيْلًا فَكَشَرْتُمْ وَاَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿٥٧﴾

88. 'Na ethwa ve nguthu Imwe katī wenyu yīfīkīlaa maŭndū ala Nyie natūmiwe namo, na nguthu Ingī Itetikīlaa, Indī It̄hwa na ūmīfīsyo kūvika Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e katī waitū. Na We nī We Ula Mūseo Vyū katī wa asili'.

وَأَنَّ كَانَ كَلَامَ بَيْتَةٍ مِّنكُمْ أَمْوًا بِالَّذِي أَرْسَلْتُمْ بِهِ وَطَافِيَةٌ لَمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّى يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٥٨﴾

89. Andū anene ma andū make ala maŭ ang'endu maisye, 'Kwa ūla w'o, ithyī vate nzika nīfūkūlūngya we ūthi, we Suaivu, na etfīkīli ala me vamwe naku, kuma mūsyī w'itū, kana we ūsyoke ndīnīnī yaitū. 'Nake aisye, 'Ona ithyī tūkethwa tūtekwenda?

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَشْعَبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِنْ قَوْمِنَا وَلَتَمْنُونَّ فِي مَلِيَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَرِهِينَ ﴿٥٩﴾

90. Ow'o, ithyī twīthīfītwe tūimūseūvīs;ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū, ethwa Indī yu twīfīsyoka nthīnī wa ndīni yenyu Itina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kūtūtangīla kuma vo. Na kūitwaīfīte ithyī kūsyoka vo ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīfīli waitū akenda ūu. Mwīfīli waitū nūsyusūfīte syīndū syonthe na ūmanyi. Ithyī nītw'īfīte wīkwatyo w'itū kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūu, We Mwīfīli waitū, tw'a katī waitū na katī wa andū maitū na ūla w'o, na We-Wī-Mūseo Vyū katī wa ala matusaa.

قَدْ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ جَعَلْنَا اللَّهُ مِّنْهَا دَمًا بِكُونَ لَنَا أَنْ نَعُوذَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّنَا وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفَاتِحِينَ ﴿٦٠﴾

91. Na anene ma andū make ala maleile kwīfīkīla maisye, 'Ethwa inyw'ī nīfūmūmūatīfī Suaivu, inyw'ī Indī vate nzika mūkeethwa na wasyo.

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِنَّكُمْ إِذًا لَّخٰسِرُونَ ﴿٦١﴾

92. Kwa ūu, kītetemo kya nthī nīkyamakwatie na mavalukanga nthī na mavu nthīnī wa mīsyī yoo.

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَمِيعًا ﴿٦٢﴾

93. Asu ala mamwīfīte Suaivu mūkengani mekala ta mataatūa vo. Asu ala

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا لَمَّا يَنْفَعُوا فِيهَا الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخٰسِرِينَ ﴿٦٣﴾

mamwítie Suaivu mÜkengani---mo nÍmo maÍ na wasyo.

94.Indí we nÍwau mie vala maÍ na asya, 'Inyw'Í andÜ makwa, 'ow'ö Nyie nÍnaetie movoo ma MwÍafi wakwa kwenyu na nÍnamÜnengie inyw'Í Ütao mÜtkÍku. Nyie Índí, ngeew'a kyevea ata kwoondÜ wa andÜ matetÍkÍlÍte?'

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولِي مِنْ رَبِّي
وَنَصَحْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ آتَيْتُمُونِي كَقَوْمِ كِفْرِينَ ﴿٩٤﴾

LUKU 12

95.Na IthyÍ tÜyaamÜtÜma MÜtÜmwa ona Índí nÍthÍnÍ wa müsyÍ ona wÍva, Índí IthyÍ nÍtwamakwatie andÜ maw'ö na thÍna na Ünyamao, nÍkana mo matonye kwÍnyivyva.

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيِّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا
بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ﴿٩٥﴾

96.Indí IthyÍ nÍtwaalyÜlile mwÍkalo woo mÜthÜku weethwa wÍ mÜseo kÜvika yÍla mo mongelekile kwa Ütalo na Ütonyi maasya, 'Mathina na Ütanu nÍsyamakwatie maafthe maitÜ ota Üu. 'Indí IthyÍ nÍtwamakwatie mo na kÍthÜÜlÜmÜkÍlo, mateÜmanya.

تُرَبَّدْنَا مَكَانَ الصَّيْبَةِ الْحَسَنِ حَتَّىٰ عَقَوْا وَقَالُوا
قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٦﴾

97.Na takethwa andÜ ma mÍsyÍ Ísu nÍmeetÍkÍlÍte na kwÍthwa alÜngalu, IthyÍ vate nzika, twÍthwa twamavingÜle maÜathimo kuma matunÍ na nthÍ; Índí mo nÍmaleile kwÍtkÍla, kwa Üu, IthyÍ nÍtwamakwatie mo nÜndÜ wa maÜndÜ ala meekaa.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ
بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنْ كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُمْ
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٧﴾

98.Mo andÜ ma mÍsyÍ Ímo mena mÜuo nÜndÜ wa kÜvika kwa ÜsilÍlo WitÜ ÜÜÜ woo ÜtukÜ yÍla makomete?'

فَأَمِّنْ أَهْلَ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا بَيِّنًا وَهُمْ يَابِسُونَ ﴿٩٨﴾

99.Na andÜ ma mÍsyÍ Ímo mena mÜuo kumana na ÜsilÍlo WitÜ ÜÜÜ woo nthÍnÍ wa kÍlungu kya mbee kya kÍloko mbee wa

أَوْ آمِنْ أَهْلَ الْقُرَىٰ أَنْ يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا هُجْرًا وَهُمْ يَلْبِسُونَ ﴿٩٩﴾

katambanga yġla mo makwatene na kŪthaŪka?

100. Mo ĩndġ, mena ūsŪvġo nthġnġ wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Na vai wġw'aa e vaseo nthġnġ wa walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andŪ ala manangġkaa.

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٠﴾

LUKU 13

101. W'o ūtongoi ti mwġlanu kwa ala matiġwe nthġ vandŪ va ala mamġġŪaa țene kana ona Ithyġ tŪkenda, tŪtonya kŪmakŪna nŪndŪ wa mavġtyo moo na kŪsiġla ngoo syoo nġkana mo maikew'e?

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ أَهْلِهَا
أَنْ لَوْ نَشَاءُ أَصْبَنَهُمْ بِأَنْ نُرِيدَهُمْ وَنَطْبَعُ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾

102. Isu syaġ ndŪa imwe ila Ithyġ twakŪtavisye we ūvoo wasyo. Na AtŪmwa moo ow'o nġmamavikġġe mo na Syama ntheu. ĩndġ mo mayaametġkġġla maŪndŪ ala matametġkġġġe mbee. Uu nġw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūsiġġaa ngoo sya alei.

تِلْكَ الْقُرَى نَقِضْ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِهَا ۗ وَلَقَدْ
جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا
كَذَّبُوا مِنْ قَبْلُ كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ
الْكَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

103. Na Ithyġ tŪyaaġthġa katġ wa aingġ moo ūsŪvġi wa ūtianġo ona ūmwe na vate nzika, Ithyġ tweethġie aingġ mŪno moo me eki-ma-naġ.

وَمَا وَجَدْنَا لِأَكْثَرِهِمْ مِنْ عَهْدٍ وَإِنْ وَجَدْنَا
أَكْثَرَهُمْ لَفَاسِقِينَ ﴿١٠٣﴾

104. ĩndġ ġtina woo, Ithyġ nġtwamŪtŪmie Mose ena Syama SiitŪ kwa Valao na anene make ĩndġ mo nġmamaleile vate ūġngalu. Sisyai ĩndġ, ūndŪ mŪminŪkġġyo wa asu ala maetie kġthokoo ġŪġŪ wa nthġ wailyġ!

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكِهِ فَظَلَمُوا بِهَا ۗ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٤﴾

105. Na Mose aisye, 'We Valao kwa ūla w'o Nyie nġ MŪtŪmwa kuma kwa Mwġaġi wa nthġ syonthe.

وَقَالَ مُوسَىٰ يُفْرَعُونَ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

106. Ti ūseo kwakwa kŭneena kŭndŭ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo ūla w'o. Nyie nŭnŭkŭte kwenyu nŭna Kyama kŭtheu kuma kwa Mwŭfali wenyu; kwa ūu, maeke Aana-ma-Isilaeli maendany'e nakwa.'

حَقَّقْتُ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جُنَّكُمْ
بِئْتَيْنَاهُ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۝

107. Valao asŭngŭie, 'Ethwa ow'o we nŭkŭte na Kyama, ŭndŭ kyumŭlie, ethwa we wŭ ala ma w'o.'

قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ۝

108. Kwa ūu we nŭwamŭlekilye ndata yake nthŭ, na sisya! Yaŭ nzoka yenekee ūtheinŭ.

فَأَلْفَ عَصَاةٍ فَإِذَا رَئَىٰ تَعْبَانَ فُيْتِنًا ۝

109. Na nŭwaumŭlilye kw'oko kwake, na sisya! Kwaŭ kweŭ kwa ala makwonaa.

۱۰ وَتَزَعُ يَدَهِ إِذَا رَأَىٰ بِضَاعًا لِتَضْرِبَ ۝

LUKU 14

110. Anene ma andŭ ma Valao maisye, 'Ūŭ vate nzika, nŭ mŭoi mŭnene mŭno mŭŭ.

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمٍ فِرْعَوْنَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ عَلِيمٌ ۝

111. 'We eenda kŭmumya inyw'ŭ nthŭnŭ wa nthŭ yenyu. Yu ŭndŭ inyw'ŭ mwŭtŭtaa ata?

يُرِيدُ أَنْ يَمُوجَكَ مِنْ أَرْضِكَ فَمَاذَا تُؤْمَرُونَ ۝

112. Mo maisye, 'Mŭekei we na mwanaa nyinyia kwa kavinda, na tŭmanai nthŭnŭ wa mŭosyŭ makete kŭla mŭoi wŭna ūmanyi.

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ خِزْيَانًا ۝

113. 'Ala matonya kŭkŭetee we kŭla mŭoi mŭŭ.

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سُحْرٍ عَلِيمٍ ۝

114. Na aoi nŭmookie kwa Valao na maasya, 'Ithyŭ vate nzika, tŭkakwata ŭtŭvi ethwa nŭtŭŭsinda.

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ
كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ۝

115. We aisye, 'Ū, ona inyw'ŭ mŭkeethwa mwŭ asu ala maiŭtwe vakuŭŭ nakwa.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمَقْرَبِينَ ۝

116.Na mo maisye, 'We Mose, Ikya mbee kana ithyĩ twĩthwe ekya ma mbee.'

قَالُوا يٰمُوسَىٰ اِنَّا اَنْزَلْنٰكَ فِيْ هٰذِهِ الْوَادِىْٓ اَنْ تَقُولَ لِلنَّاسِ اٰتُونِيْ ۙ فَذٰلِكُمْ اَوَّلَ آيٰتِنَا اَلَمْ تَتَّقِ ۙ
اَلَمْ تَتَّقِ ۙ

117.Mose amea, 'Ikya ne inyw'I. Na yĩla mo mekisye nĩmamaoie metho ma andũ, namamekĩa w'ia na maumya ũoi mwingĩ.

قَالَ الْفٰرَاقُ فَلَمَّا اَلْقَوْا سَحَرُوْا اَعْيُنَ النَّاسِ
وَاسْتَرْهَبُوْهُمْ وَجَاؤُوْا بِخِيَرٰتِ عِظَمٍ ۙ

118.Na Ithyĩ nĩitwamũvuanĩsye Mose, tũkyasya, 'Ikya ndata yaku,' na sisya! Nĩyaimelilye syonthe ila mo maseũvĩtye.

وَ اَوْحَيْنَاۤ اِلَى مٰوِسَىۤ اَنْ اَتِنَا عَصَاكَ ۗ فَلَمَّا رَءٰى
تَلَقَّفَ مَا يٰفَكُوْنُ ۙ

119.Kwa ũu, w'o nĩwekalile ũlũmĩte, na mawĩa moo matw'ĩkie vathei.

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ۙ

120.Uu nĩw'o mo masindĩwe vau, namo masyoka masonokete.

فَقَبَلُوْا هٰذَا لِكَ وَ اَنۢقَلَبُوْا صٰغِرِيْنَ ۙ

121.Na aoi nĩmavalũkile nthĩ matulĩtye-ndu.

وَ اَنۢزَلْنَا السَّحٰرَةَ بِسُجُوْدٍ ۙ

122.Na mo maasya, 'Ithyĩ nĩtũkũmwĩtĩkĩla Mwĩafi wa nthĩ syonthe.'

قَالُوْا اٰمَنَّا بِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۙ

123.Mwĩafi wa Mose na Aluni.'

رَبِّ مُوسَىٰ وَ هٰرُوْنَ ۙ

124.Valao asya, 'Inyw'I nĩmũmwĩtĩkĩlĩte We: Nyie ndamũnengete ũthei. Vate nzika, ĩno nĩ nzama ĩla mũsamĩte nthĩnĩ wa mũsyĩ, nĩkana mũtonye kũmaumya ekali maw'o vo, ĩndĩ o mĩtũkĩ inyw'I mũkamanya mũmĩlĩlĩlo waw'o.

قَالَ فِرْعَوْنُ اٰمَنۢتُمْ بِهٖ قَبْلَ اَنْ اٰذَنَ لَكُمْ ۗ اِنَّ هٰذَا لَكُمُّ مَكْرٌ مَّكْرٌ مُّبِيْنٌ فِى الْمَدِيْنَةِ لِتُخْرِجُوْهَا مِنْهَا
اٰهْلَهَا ۗ فَسَوْفَ تَعْلَمُوْنَ ۙ

125.'Kwa ũla w'o vyũ, Nyie nĩngũmũtilanga moko menyu ngalĩ ivĩtanĩte. ĩndĩ Nyie vate nzika, nĩngũmwamba mũkelany'onĩ inyw'I inyw'onthe vamwe.

لَا تَقۢطَعَنَّ اَيْدِيَكُمْ وَاَرْجُلَكُمْ مِّنۢ حَافِي ۙ ثُمَّ لَا تَلۢمِزۢكُمْ
اٰجۢمِيۢنَ ۙ

126.Mo masũngĩe, 'Ithyĩ ĩndĩ, tũkasyoka kwa Mwĩafi waitũ.

قَالُوْا اِنَّا اِلَى رَبِّنَا مُنۢقَلِبُوْنَ ۙ

127.'Na we ndũOmina ūthatu ūlũ waitũ
nũndũ ūngĩ ateo nũndũ ithyĩ tũsyĩfĩkĩllite
 Syama sya Mwĩafi witũ yĩla syatũvikĩie
 ithyĩ Mwĩafi waitũ, twonoesyie ūmĩĩsyo
 ūlũ waitũ na tũeke tũkw'e twĩnenganĩte
kwaku We.'

وَمَا تَنْقُومُ مِنَّا إِلَّا أَنْ أَمَّنَّا بِأَيِّتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَ رَبَّنَا
 رَبَّنَا فَرِحْنَا عَلَيْهِمْ صُبْرًا وَتَوَقَّأْنَا مُسْلِمِينَ ٤٣

LUKU 15

128.Na anene ma andũ ma Valao maisyie,
 'We wĩmũeka Mose na andũ make maete
 kĩthokoo nthĩ ĩno na kũũtia we na ngai
 syaku?' We asũngĩie na asya,'Ithyĩ
 nĩtũkũsyũaa syana syoo sya ivĩsi vate tei
 na kũtia iveti syoo syĩ thayũ. Na vate
 nzika, ithyĩ twĩna ūtonyi ūlũ woo.'

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اتُّذِرُ مَوْصِيَّ وَقَوْمَهُ
 لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَالْهَيْكُلُ قَالَ
 سَتَقْبِلُ آتَاءَهُمْ وَنَسْتَجِي سَاءَهُمْ وَإِنَّا لَفَوْقَهُمْ
 قَاهِرُونَ ٤٤

129.Mose amatavisyie andũ make,
 'Manthai ūtethyo kuma kwa Ngai Mwene
 Vinya W'onthe na ĩthĩwai na ūmĩĩsyo.
 Nĩw'o nthĩ nĩ ya Ngai Mwene Vinya
 W'onthe; We amĩnenganae ta ūtĩwa kwa
 ūla We wendaa kaĩ wa athũkũmi Make,
 na mũminũkĩlyo nĩ kwoondũ wa akĩi-ma-
 Ngai.'

قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ
 الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَ
 الْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ٤٥

130.Mo masũngĩie, 'Ithyĩ nĩtwathĩniw'e
 mbee wa we ūtanoka kwitũ *ona* ĩtina wa
 kũka kwaku kwitũ.' We ameie, 'Mwĩafi
 wenyu evakuvĩ kũmananga amaitha
 menyu na kũmũtw'ĩkĩthya inyw'ĩ
 asumbĩki nthĩ ĩno, *nĩkana* ĩndĩ We atonye
 kwona ūndũ mũkwĩka.'

قَالُوا أَوْزَيْنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تُاتِينَا وَمِنْ بَعْدِ مَا
 جِئْتَنَا قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُفْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَ
 يُسْتَفْلِكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ٤٦

LUKU 16

131.Na Ithyĩ nĩtwamasĩllie andũ ma
 Valao na mũnyao na ūnyivu wa mosyao
 nĩkana mo matonye kũtaĩka.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصِ مِنَ
 الشَّرْبِ لَعَلَّهُمْ يَدْكَرُونَ ٤٧

132.Indĩ yĩla ūseo wookie kwoo, mo maisye, 'Uū nĩ kwoondū witū.' Indĩ ethwa ūthūku wamavalūkĩla mo maūkwatanasya na Mose na ala me nake. Yu, vate nzika, *kĩtumi kya* ivuso yoo ūthūku kĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ aingĩ mūno moo mayĩsĩ.

فَإِذَا جَاءَ تَهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَذِهِ وَإِنْ تُصِيبُهُمْ
سَيِّئَةٌ يَنْظُرُوا بِمُؤْمِنِي وَمِنْ مَعَهُ إِلَّا إِنَّا
ظَلَمْنَاهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ لَذَرْنَاهُمْ لَمَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

133.Namo maisye, 'Kyama ona kĩva kĩla we ūtonya kūtūtee ūkatūoa nakyo, ithyĩ tūikwĩtkĩla we.'

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لَتَسْحَرَتْنَا بِهَا
فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

134.Indĩ Ithyĩ nĩtwatūmie kĩutani kĩ vinya ūlū woo na ngie, na ndaa na syoa na nthakame---Syama nthu; Indĩ mo nĩmeeke maūndū na ngūlū na maĩ andū ene-naĩ.

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ
وَالضَّفَادِعَ وَالدمَامَاتِ مَفْضَلَةً فَأَسْتَكْبَرُوا
وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

135.Na yĩla ūsilĩlo wavalūkile ūlū woo, mo maisye, 'We Mose, tūvoyee kwa Mwĩafi waku kwĩanana na maūndū ala We ūtwathĩte we. Ethwa we nūtūtvetangĩa ūsilĩlo ūū, Ithyĩ vate nzika, nĩtūūkwĩtkĩla we na nĩtūūkwĩtkĩlya ūthi na Aana-ma-Isilaeli.'

وَلَمَّا رَفَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزَ قَالُوا يُوسَىٰ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ
بِمَا عَاهَدَ عِنْدَكَ لِئِن كَشَفْتَنَا عَنَّْا الرَّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ
لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٣٣﴾

136.Indĩ yĩla Ithyĩ twavetangie ūsilĩlo kwa kavinda kala waĩ nevika, wee! Mo nĩmaanangie ūtianĩo.

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُمْ بِلِغْوِهِ
إِذَا هُمْ يَنْكَبُونَ ﴿٣٤﴾

137.Kwa ūu, Ithyĩ nĩtweeyĩvanĩsyee ūlū woo na twamanyw'ĩthya kĩw'ū ūkanganĩ, nūndū mo maitw'ĩkĩthĩsyee Syama Siitū ta sya ūvūngū na mayaaisūva.

فَاتَّقِنَا مِنْهُمْ فَأَعْرَفْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿٣٥﴾

138.Na Ithyĩ nĩtwamatw'ie ala masūanĩawa ta onzu atiĩwa ma ilungu sya Umĩlonĩ na nthĩ na ilungu sya Uthūlonĩ wayo, ila ithyĩ twaathimie. Na ndeto ya ūlau nĩyeanyĩw'e kwa Aana-ma-Isilaeli nūndū mo nĩmoomĩsyee; na Ithyĩ

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ
الْأَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا ۖ وَتَمَّتْ
كَلِمَاتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۖ لَمَّا صَابَرُوا

nftwasyanangie syonthe ila Valao na andũ make maakfte na ila maŭngamftye.

وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَبْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمَهُ وَمَا كَانُوا يَعْرِشُونَ ﴿١٣٩﴾

139.Na ithyĩ nftwamaetie Aana-ma-Isilaeli mũingo wa ũkanga na mooka kwa andũ ala meeyumftye kwoondũ wa mĩvw'anano yoo.Mo maisye, 'We Mose, tũseũvĩsyie ngai tondũ mo mena ngai.' Nake amea, 'Vate nzika, inyw'ĩ mwĩ andũ mũtamanyaa.'

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتَوْا عَلَى قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَى أَصْنَامِهِمْ قَالُوا يَا مُوسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٤٠﴾

140.Iũlũ wa aa vate nzika, maũndũ ala mo meekaa makaanangwa, na w'onthe ũla mo meekaa ũkatw'ĩka vathei.

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُتَّبِعُونَ مَا هُم بِفَاعِلُونَ ﴿١٤٠﴾

141.We asya, 'Nyie ngamũmanthfa inyw'ĩ ngai ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla We nũmũkĩftye inyw'ĩ Iũlũ wa andũ onthe?'

قَالَ أَعْبَدُ اللَّهَ أُنْعِمَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ وَهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤١﴾

142.Na lilikanai ĩvinda yĩla Ithyĩ twamumisye inyw'ĩ kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthĩnisye inyw'ĩ na ũsilĩlo wĩ woo, makĩsyũaa syana syenyu sya ivĩsĩ na kũtia iveti syenyu. Navo vaĩ Itatwa ĩnene kwenyu kuma kwa Mwĩafi wenyu.

وَإِذْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يَقْتُلُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَجِدُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكَ بَلَاءٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤٢﴾

LUKU 17

143.Na Ithyĩ nftwamwathie Mose motukũ mĩlõngo itatũ, na twamwongela angĩ ĩkũmi. Yu nĩyo ĩvinda yĩla yatw'ĩtwe nĩ Mwĩafi wake yĩla yeantw'e----matukũ mĩlõngo ĩna. Na Mose nftwamũtavisyie mwanaa nyinyia, Aluni, 'Kwatĩfa vandũ vakwa katĩ wa andũ makwa yĩla nyie ndevo, na maŭngamĩ nesa, na ndũkaatĩte nzĩfa ya asu ala maetae kĩthokoo.

وَوَعَدْنَا مُوسَى ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَا بِعَشْرِ فَنَمَّ مِيقَاتِ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هُزُونَ أَخْلَفَنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٣﴾

144. Na yġla Mose wookie İvindanġ Yiiġu yġla yġtw'e, na Mwġafi wake nġwaneenie nake, we aisye, Mwġafi wakwa, iyonany'e *We-Mwene* kwakwa, nġkana Nyie ndonye ōkwona We.' We amōsōngġa, 'We ndōkambona Nyie İndġ sisya kġġma, na kyalōma vandō vamwe, İndġ ōkambona Nyie. 'Na yġla Mwġafi wake weeyonanisye *We-Mwene* kġġmanġ, We nġwakġvevenzie tōlungu-tōlungu na Mose avalōka nthġ atekwġyġw'a. Na yġla we weeyġw'ie, aisye, Wġ Mōtheu We. Nyie nġelekela Kwaku We, na nġ wa mbee wa kwġġkġġla.'

145. Ngai aisye, 'We Mose, Nyie nġngōnyuvġte we İōİō wa andō ma *nġinda yaku* kwa Movoo Makwa na ndeto Yakwa. Kwa ōu, kwata ōlōmġtye maōndō ala Nyie ngōnengete we na İthwa wa ala matōngaa mōvea.'

146. Na İthyġ nġtwamōandġkġe we ōvoo wa kġġa kġndō İōİō wa ōvwaō---ōtao na ōalyōlo wa syġndō syonthe. Kwa ōu, makwate ōlōmġtye na maingġġsye andō maku maatġe ala maseo katġ wamo. Omġtōkġ Nyie ngakwony'a ōtōo wa eki-ma-naġ.'

147. Nyie omġtōkġ ngamaumya Syamaġġ Syakwa asu ala methġawa na ngōlō İōİō wa nthġ na mwġkalo ōte wa ōlōngalu; na ona mo makona Syama syonthe, maikasyġġkġġa; na makamyona nzġa ya ōlōngalu maimyosa ta nzġa yoo. İndġ mo makona nzġa ya İvġtyo mo mamyosa ta nzġa yoo. Kġtumi nōndō mo nġmamġtw'ġkġthisye Mġsoa Yaitō ta ya ōvōngō na mayaamġsōvġa.

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِبِيعَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ
 أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ نَرِيكَ وَلَكِنْ أَنْظُرْ
 إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ نَرِيكَ فَلَمَّا
 تَجَلَّىٰ رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَوِقًا
 فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ بُدِّئْتُ بِإِيكَ وَأَنَا أَوْلَىٰ
 الْمُؤْمِنِينَ ⑤

قَالَ يُوسَىٰ إِنِّي اضْطَقَمْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسْلَتِي
 وَبِكَلَامِي فَخُذْ مَا آتَيْتَكَ وَكُن مِنَ الشَّاكِرِينَ ⑥

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَوْجَاعِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَنَفِيسًا
 تَكُلُّ شَيْءًا فَمِنْهَا يَقْوَةٌ وَأَمْرٌ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَخْبَارِهَا
 سَأُورِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ⑦

سَأَصْرِفُ عَنْ آتِي آلِ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ فِي الْأَرْضِ
 بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِن
 يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِن يَرَوْا
 سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا
 بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ⑧

148. Na asu ala mamīleaa Mīsoa Yaitū na ūmbano wa Itunī----- mawīa moo nī ma mana. Mo nīmatonya *kwīkwatya* kūīvwa ūlū wa *kīndū ona kīmwe* ateo kwoondū wa ūndū mo meekaa.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَنُفِرَ الْآخِزَّةَ جَحِطَتْ آعْمَالُهُمْ
بِئْسَ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٨﴾

LUKU 18

149. Na andū ma Mose nīmaseūvisye mūvw'anano wa kasaū kuma nthīnī wa mathaa moo we atevo,---mwīī *Ūte thayū* ūkyumya wasya mūnini. Mo nomoonie kana w'o ndwaneena nama, kana kūmatongoesya kwa nzīa ona yīva? Mo mawosie ta kwoondū wa *Ūthaihi* namo maī eki-ma-naī.

وَإِذْ أَخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُلُودِهِمْ عَجَلًا
جَسَدًا لَهُ خُورٌ لَهُ الْمُرُورُ أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا
يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا أَخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٩﴾

150. Na yīla mo makūniwe na mīlilo na moonaa kana vate nzika nīmaīte, maisye, 'Ethwa Mwīaī waitū ndeūtw'īw'īa tei na kūūtekea ithyī, vate nzika, ithyī ūtekeethwa katī wa ala mena wasyo.'

وَلَمَّا سَوَّطَ فِي آيِدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا
قَالُوا لَئِن لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَكُنَّا مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿١٥٠﴾

151. Na yīla Mose wasyokie kwa andū make, e mūthatu na mūmaku, asya, Inyw'ī nīmūneekie ūndū mūthūku vandū vakwa nyie ndevo. Inyw'ī mūneekalaatīle *kūseūvya nzīa syenyu ene mūtekweteela* mwīao wa Mwīaī wenyu? 'Na alekya ila mbwaū nthī, na aūkwata mūtwe wa mwanaa nyinyia amūkusītye vala ūī. We *Aluni* aisye mwanaa mwaitū, andū aa nīmanambonie nyie nī mwonzu, na manaī vakuvī kūmbūaa nyie. Kwa ūu ndūkatume amaitha matana ūlū wakwa, ona ndūkambie nyie vamwe na andū mate alūngalu.'

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ
بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِنْ بَعْدِي أَعْمَلْتُمْ أَمْرًا بَلَمَّا
وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ
قَالَ ابْنُ أُمِّرَانَ الْقَوْمَ اسْتَضَعْفُونِي وَكَأَدُوا
يَقْتُلُونِي فَلَا تُشِيتْ فِي الْأَعْدَاءِ وَلَا تَجْعَلْنِي
مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

152. We *mose* aisye, 'Mwīaī wakwa, ndekee nyie na mwanaa mwaitū, na ūlūlike ithyī nthīnī wa tei Waku, na We

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ

Nue Ula Usũtwe nĩ tei Mũno katĩ wa ala mewanĩaa tei.

وَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّحِيمِينَ ﴿١٨﴾

LUKU 19

153. Iŭlũ wa asu ala moosie *kasaŭ kwa ũthaihi ũthatu* kuma kwa Mwĩafi woo ũkamakwata mo na kũnyivw'a nthĩnĩ wa thayũ ũũ wa yu. Na ũu nĩw'o Ithyĩ tũmaĩvaa ala maseũvasya movũngũ.

رَبِّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيِّئًا لَّهُمْ عَذَابٌ مِنْ رَبِّهِمْ
وَ ذَلِيلٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ كَذَلِكَ نُفَجِّرُ الْمُفْتِرِينَ ﴿١٥٣﴾

154. Indĩ asu ala meekie meko mathũku na meelila ĩtina wa ũu na meetĩkĩla, vate nzika, Mwĩafi waku ĩtina wa ũu nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَ الَّذِينَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَ
آمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥٤﴾

155. Na yĩla ũthatu wa Mose walikile; nĩwoosie *ila mbwaũ*, na maandĩkonĩ masyo vaĩ ũtongoi na tei kwa asu ala mamũkĩaa Mwĩafi woo.

وَ لَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبَ أَخَذَ الْأَلْوَابُ وَ فِي
نُحُوبِهَا هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِأَبْتِهِمْ يَرْهُبُونَ ﴿١٥٥﴾

156. Na Mose nĩwanyuvie andũ mĩongo mũonza katĩ wa andũ make kwoondũ wa ũnyuvi Witũ. Indĩ yĩla kĩtetemo kya nthĩ kyamakwatie mo, we aisye, 'Mwĩafi wakwa, kethwa nĩwendete, We wĩthwa wamanangĩte mbee wa ũũ, na onakwa *taw'o*. We nũũtwanaga ithyĩ nũndũ wa maũndũ mathũku ala andũ atumanu katĩ waitũ mekĩte? Kĩĩ ti kĩndũ Indĩ nĩ ĩtatwa kuma Kwaku We. We ũtumaa anangĩka nũndũ wayo ũla We wendaa, na We ũmũtongoeasya ũla We wendaa. We wĩ Mũsũvĩi waitũ; tũekee Indĩ na ĩthwa na tei ĩlũ waitũ, nũndũ We Nue Ula Mũseo Vyũ katĩ wa ala maekanĩaa.

وَ اخْتَارَ مُوسَى قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا رِيبًا قَاتِلًا فَلَمَّا
أَخَذَهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ
قَبْلُ وَ إِنِّي أَهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الشَّافِعَاءُ مِنَّا
إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ تَشَاءُ وَ تَهْدِي
مَنْ تَشَاءُ إِنَّتَ وَ رَبُّنَا فَاعْفُفْ لَنَا وَ ارْحَمْنَا وَ أَنْتَ
خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٦﴾

157. Na tũathimĩe maũndũ maseo ĩlũ wa nthĩ ĩno, oũndũ ũmwe na ĩla yũkĩte; ithyĩ nĩtwelekele Kwaku *twĩna wĩlilo*. 'Ngai asũngũie, 'Nyie ngeekia ũsilĩlo Wakwa

وَ اتَّبْنَا لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ
إِنَّا هُدْنَا إِلَيْكَ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ

kwa ūla nŕenda; Indŕi tei Wakwa ūthyūlūlūkŕte syŕndū syonthe; kwa ūu, Nyie ngaūathimŕia asu ala mekaa ūlūngalu, na kūŕva Saka na asu ala metŕkŕlaa Syama Syakwa---

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَلْتَهُمُ الْبَلِيغِينَ
يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٥﴾

158.Asu ala mamūatŕŕaa Mūtūmwa, Mwathani, ūla ūte mūsomu, ūla mamwŕthŕaa awetetwe nthŕnŕ wa Tola na Uvoo-Mūseo o *ila mo mena syo*. We eyŕaa ūlū woo na nūmavataa mo ūthūku, na ametŕkŕlasya syŕndū nzeo na nūmavataa syŕndū ila nthūku, na nūmavetangŕaa mūio woo na mŕnyololo ŕla yaŕ ūlū woo. Kwa ūu, asu ala makamwŕtkŕla we, na kūmūtaŕa na kūmūtw'ŕka na kūmūtetheesya we, na kūatŕa kyeni kŕla kŕtheetw'e vamwe nake----aa nŕ makaŕla.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَدْعُوهُمْ
مَكْتُوبًا وَعِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ نَبَأٌ مَرُّهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ
وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ
وَالْإِعْلَالَ إِنِّي كَانَتْ عَلَيْهِمُ الْآيَاتِ أَنْوَأِ بِهِ وَ
عِزَّةً وَنَصْرًا وَاتَّبَعُوا التَّوْرَ الَّذِي أَنْزَلْنَا مَعَهُ
﴿٦٥﴾ أُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٦﴾

LUKU 20

159.Asya, 'Inyw'ŕ mbaa andū! Nyie ow'o nŕ Mūtūmwa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu inyw'onthe. Ula ūsumbŕ wa matu na nthŕ nŕ Wake. Vai Ngai ateo We. We nūnenganae thayū na nūetae kŕkw'ū. Kwa ūu, mwŕtkŕlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, Ula-Mwathani, Ula ūtemūsomu, Ula ūmwŕtkŕlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndeto syake; na mūatŕlei we nŕkana mūtonye kūtongew'a nesa.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي
لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَ
يُمِيتُ فَأَمُؤْنَا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ الْأُمِّيَّ الَّذِي
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبَعُوا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٦٥﴾

160.Na katŕ wa andū ma Mose ve Nguthu ŕla ŕtongoasya na ūla w'o na kwŕka ūlūngalu katŕ woo.

وَمِن قَوْمِ مُؤْسَى إِتَمَّ يَهُدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ بُعِدُونَ ﴿٦٥﴾

161.Na Ithyŕ nŕtwamaanisye mo nthŕnŕ wa mbaŕ ŕkūmi na ilŕ, andū me kŕvathūkany'o. Na Ithyŕ

وَقَطَّعُوهُمْ أَشْتَةً عَشْرَةَ أَسْبَاطًا أُمَمًا وَأَوْحَيْنَا
إِلَى مُؤْسَى إِذِ اسْتَسْقَمَ قَوْمَهُ أَنَّ أَحْرَبَ بِضَاكَ

n̄tʷamŭvuan̄sye Mose, ȳla andŭ make mamw̄it̄isye k̄iw'ŭ, tŭkyasya 'Kŭna İvia na ndata yaku;' navo vauma mbuluti Ŧkŭmi na ilĩ; k̄ila mbaŋ n̄yamanyie vandŭ vayo va kŭnyw'ŷla. Na İthyĩ n̄tʷatumie mathweo mamek̄ia muunyĩ Ŧŭlŭ woo, na twamateesya Manna na Salwaa: 'Yai katĩ wa syĩndŭ nzeo ila İthyĩ tŭnenganŋte kwoondŭ wenyu! Namu ,mayaatŭvĩŋfsya İthyĩ, İndĩ n̄mo meevĩŋfsye ene.

الْحَجَرَةَ فَأَنْبَجَسَتْ مِنْهُ إِذْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَشْرِبَهُمْ وَظَلَلْنَا عَلَيْهِمُ الْقَنَامَ وَانزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَ وَالسَّلْوَیَ كُلُّوْا مِنْ كَيْبَتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَمَا ظَلَمُوْنَا وَلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٣٠﴾

162.Na ȳla mo mataviw'e, 'Tŭai nthĩnĩ wa mŭsyĩ ŭŭ na yai k̄ila mŭkwenda, na asyai, 'Ngai! Vŭthya mŭio witŭ,' na likai mbingĩlonĩ mwĩna w̄nyivyoy, İthyĩ tŭkamŭekea inyw'ĩ naŋ syenyu, na vate nzika, İthyĩ tŭkamongeleela asu ala mekaa moseo.'

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ مُجْتَدًا نَعْفِرْ لَكُمْ حِطِّيَّتِكُمْ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣١﴾

163.İndĩ ala eki-ma-naĩ katĩ woo n̄maalyŭlile ndeto eka ila mo matavĩw'e.kwa ŭu, İthyĩ n̄tʷatŭmie ŭsilĩlo Ŧŭlŭ woo kuma İtunĩ, nŭndŭ wa w̄lki-wa-naĩ woo.

بَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 21

164.Na makŭlyei mo Ŧŭlŭ wa mŭsyĩ ŭla waŭngeme ŭtee wa ŭkanga. Ȳla mo mavukisye Savato; ȳla makŭyŭ moo mookie kwoo mŭthenya wa Savato maumĩŋte Ŧŭlŭ wa k̄h'ŭ, İndĩ mŭthenya ŭla mo mataŋ na Savato, mayaamok̄ia mo. Uu n̄w'o İthyĩ twamatatie mo nŭndŭ maŋ mbaa-matŭ.

فَوَسَّلَهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ الْبَحْرِ إِذْ يَبْعُدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حَيْثُ تَأْتِيهِمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَكَاءَ وَيَوْمَ لَا يُسَبِّحُونَ لِآثَاتِهِمْ كَذَلِكَ نَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٣﴾

165.Na ȳla nguthu İmwe katĩ woo yamakŭlilye, 'N̄kĩ inyw'ĩ mŭŭmatavya andŭ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭnŭŭmananga kana kŭmasilĩla na ŭsilĩlo wĩ woo? 'Mo maisye, 'N̄kana İthyĩ

وَإِذْ قَالَتْ اِنَّهُ مِنْهُمْ لِمِ يَعْظُونَ قَوْمًا لِلّٰهِ مَهْلِكُهُمْ اَوْ مَعْدِبُهُمْ عَدَاۤءًا سَدِيدًا قَالُوْا مَعْدِرَةٌ اِلٰى رَبِّنَا وَلَعَلَّهُمْ يَنْتَقُونَ ﴿٣٤﴾

tũthafke mbee wa ũthyũ wa Mwĩafi waku na ona vangi mo matonye kũmũkĩfa *Ngai Mwene Vinya W'onthe*.

166.Na yĩla mo moolilwe nĩ maũndũ onthe ala mataĩtwe namo, Ithyĩ nĩtwamatangĩle ala mavatanie mothũku, na nĩtwamakwatie eki-ma-naĩ na ũsililo wĩ woo nũndũ wa naĩ ila mo meekaa.

فَلَمَّا نَسُوا مَا دُكِّرُوا بِهِ اتَّخَذْنَا الَّذِينَ يَبْهُونَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَينِ يَمِينٍ وَإِنَّا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٦﴾

167.Na yĩla mo maleile na ngũlũ kũeka maũndũ ala mavatĩtwe, Ithyĩ twameie, 'Tw'ĩkai malaĩ inyw'ĩ, mũsonoketw'e!'

فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٦٧﴾

168.Na *lilikana ĩvinda* yĩla Mwĩafi waku watavanisye, kana kwa ũla w'o We akamokĩlya andũ, ũuvika Mũthenya wa Uthayũkyo, ala makamathĩny'a na ũthĩny'o mwai. Vate nzika, Mwĩafi waku E-mĩtũkĩ kwa ũvanĩsya, na vate nzika We *ota ũu* nĩ Mũekanĩ Mũno vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لِيُبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَى يَوْمِ الْبَيْعَةِ مَن يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ ﴿١٦٨﴾ وَإِنَّهُ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٩﴾

169.Na Ithyĩ nĩtwamaanisye mo nthĩnĩ wa mbaĩ sya andũ me *kĩvathũkany'o* ũlũ wa nthĩ. Katĩ woo ve asu ala alũngalu. Na katĩ woo ve asu mate alũngalu. Na Ithyĩ nĩtwamatatie mo na syĩndũ nzeo na syĩndũ nthũku nĩkana mo matonye kũsyoka.

وَقَطَعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَّمًا مِنْهُمْ الْمُظْلِمُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ ذَلِكَ وَبَلَّوْنَاهُمْ بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٩﴾

170.Indĩ nĩvokĩte nzyawa *nithũku* ĩtina woo ala moosie ĩvuku ta ũtĩlwa. Mo mosaa syĩndũ mbũthũ sya nthĩ ĩno ya *ĩheo* na kwasya, Ithyĩ tũkaekewa w'o! Indĩ syĩndũ ingĩ ta isu *ĩngĩ* ikamavikĩla mo nokũsyosa. Utianĩ wa ĩvuku ndwaaoswa kuma kwoo, Nĩkana mo maikaneene *ũndũ ona ũmwe* ũlũ wa *Ngai Mwene Vinya W'onthe* ateo ũla w'o? Namoni masomete nesa maũndũ

فَخَلَفَ مِنْ بَعدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ يَأْخُذُونَ عَرَصَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِن يَأْتِهِمْ عَرَصٌ مِّثْلَهُ يَأْخُذُوهُ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ مِثْلَانِ الْكِتَابِ أَن لَّا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالدَّارُ الْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ أَفَلَّا يَتَّقُونَ ﴿١٧٠﴾

ala me nthĩnĩ wayo. Na ūtūo wa Itunĩ nĩ mŭseo kwa asu ala alŭngalu. Indĩ inyw'ĩ nomŭkamanya?

171. Na ūlŭlŭ wa asu mayĩlŭmĩtye Ivuku na kŭlŭlŭmĩllya Mboya, vate nzika, Ithyŭ tŭiekaa matuvi ma ta asu alŭngalu mae.

وَالَّذِينَ يُسَيِّدُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَإِذَا
لَا تُصِيعُ أَجْرَ الصَّالِحِينَ ﴿٣١﴾

172. Na yĩla Ithyĩ twakyeekisye kĩĩma kyeethwa ta muunyĩ ūlŭlŭ woo na mo masŭanfa kana nĩ Ithweo yĩ vakuvĩ kŭmavalŭkĩla, Ithyĩ twaisye, 'Kwatai mŭlŭmĩtye maŭndŭ ala Ithyĩ tŭmŭnengete inyw'ĩ, na lilikanai maŭndŭ ala me nthĩnĩ wayo nĩkana mŭtonye kŭtangĩlwa.'

وَرَادُّ نَفْسَنَا الْجِبَلِ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظِلَّةٌ وَظَلُّوا أَنَّهُ
وَأَفِيعَ بِهِمْ خُدُومًا أَتَيْنَاكُمْ بِعَوَّةٍ وَأَذْكَرُوا مِمَّا
فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

LUKU 22

173. Na yĩla Mwĩafi waku ūmĩetae nzyawa Aananĩ-ma-Atamu—kuma inyunyunĩ syoo na kŭmatw'ĩkĩthya ngŭsĩ syoo ene na kwasya, 'Nyie ndi Mwĩafi wenyu?' Mo maasya, 'Ii, ithyĩ twĩna ūkŭsĩ,' We eekie ūu nĩkana mŭikese kwasya, Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ithyĩ vate nzika tŭyamanyaa ūu.'

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِن بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ
وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَسْتُ رَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ
شَهِدْنَا أَنَّا نَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ
هَذَا غَافِلِينَ ﴿٣٣﴾

174. Kana inyw'ĩ mŭikese kwasya, 'No maaĩthe maitŭ tŭ ala mawetie atindany'a ma Ngai ĩvinda ya tene na ithyĩ twaĩ o nzyawa tŭ ĩtina woo. We Indĩ, We nŭŭtwananga nŭndŭ wa maŭndŭ ala meekiwe nĩ asu ala makenganie?'

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِن قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً
مِّن بَعْدِهِمْ أَفَهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْبَاطِلُونَ ﴿٣٤﴾

175. Na ūu nĩw'o Ithyĩ tŭvuanasya Mĩsoa, nĩkana mo matonye kŭtaĩka na nĩkana mo matonye kŭsyoka Kwitŭ Ithyĩ.

وَكَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٣٥﴾

176. Na matavye mo ūvoo wa ūla we Ithyĩ twamŭnengie Mĩsoa Yaitŭ, na Indĩ

وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِم نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَاسْلَخْنَا مِنْهَا
فَأَتَّبَعَهُ الشَّيْطَانُ مَكَانَ مِنَ الْغَوِينَ ﴿٣٦﴾

mo meekaa.

182.Na katĩ wa ala Ithyĩ tũmbĩte ve andũ ala mamatongoeasya andũ na w'o na mekaa ōlũngalu.

وَمِنَ خَلْقِنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿٢٢﴾

LUKU 23

183.Na asu ala mamĩlea Mĩsoa Yaitũ, Ithyĩ tũkamakusya mo wanangĩkonĩ ĩambya kwa ĩtambya kwa nzĩa ĩla mo matamĩsĩ.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٣﴾

184.Na Nyie nĩnĩmanengae mo ĩvinda, vate nzika, walany'o Wakwa wĩ vinya.

وَأَمِنَى لَهُمْ إِنْ كَيْدُنِي مَتِينٌ ﴿٢٤﴾

185.Mo nomasũanĩite kana mũnyanyae woo ndena ndũũka? We nĩ Mũkaanany'a wĩ ũtheinĩ tũ.

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِمْ مِنْ حِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾

186.Namo nomasyaĩtye ũsumbĩnĩ wa matu na nthĩ, na syĩndũ syonthe ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmbĩte? Na mo nomonaa kana, noĩthwa ĩvinda yoo ene yĩminĩte kũthengeea? Namo ĩndĩ, makeefĩkĩla kĩngĩ kyaũ ĩtina wa ũu?

أَوَلَمْ يَنْظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ وَأَنْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ فَبِأَيِّ حَالٍ بَعْدَهُ يُونُسُ ﴿٢٦﴾

187.Ula w'onthe ona wĩva Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtw'ĩpaaw wa kwaa, vaitonya kwĩthwa na mũtongoi kwoondũ wake. Na We nũmatiaa ta asu nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo, makyanganga na kĩvũavũano.

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذُرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٢٧﴾

188.Mo meũkũlya we ĩũlũ wa ũla Saa: 'Ukavika ĩndĩ?' Asya, 'Umanyi wa w'o wĩna Mwĩalĩ wakwa tũ. Vai ũtonya kũvuany'a ĩvinda ya w'o ateo We. W'o wĩkalaa wĩ mũito matunĩ na ĩũlũ wa nthĩ. W'o ndũkoka kwenyu ateo kwa

يَسْأَلُونَكَ عَنِ النَّاسِ الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّرْسِلْنَا قُلْ إِنَّمَا عَلَّمْتُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجِيبُنِيهَا رُوحِيهَا إِلَّا هُوَ ثَقُلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَعَثُهُ يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عَلَّمْتُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

k'ith00I0m0k'flo.' Mo me0k0lya we ta 0w'f' m'0no, asya, 'Umanyi wa w'o w'na Ngai Mwene Vinya W'onthe t0; Ind' and0 aing' m'0no vy0 may'f'.

189.Asya, 'Nye ndina 0tonyi wa kw'f'ka nesa kana na' nyie mwene, ateo 0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa. Na takethwa nyie na' na 0manyi wa ma0nd0 ala matonekaa, nyie n'ithwa neey0mban'sye 0seo mwing'; na 0th0ku ndw'f'ithwa wangiit'fte nyie. Nyie n' M0kaanany'a t0 na M0eti-wa-Uvoo M0seo kwa and0 ala met'f'k'flaa.

قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ صَلَاةَكَ لِذِكْرِي
وَلَا تُؤْمِنُوا بِالْجِبْتِ وَالنَّجْمِ
وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ وَالْأَشْجَارِ
وَمَا يَكْتُمُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
إِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ
مِثْرًا فَرَوْا مُجَازِفًا
يَوْمَئِذٍ يُؤْمِنُونَ ۝٢٣

LUKU 24

190.We n' We Ula 0m0mb'fte inyw'I kuma m'0nd0n' 0mwe na kuma 0su n'fwase0visyie m'0tindany'a n'kana atonye kwona 0uu kuma kwake. Na y'fla wam0manyie n'waitavie na n'fwakuie m'0io m'0v'0th0 na anganga naw'o. Na y'fla we wathuk'fie, onthe e'f' n'f'am0voyie Ngai Mwene Vinya W'onthe: 'Wat0nenge kana kena vinya na 0l0ngalu, Ith'y' vate nzika, t0keethwa kat' wa asu ala mat0ngaa m'0vea.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا
زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ
حَمْلًا
خَفِيًّا فَهَمَزَتْ بِهِ فَلَمَّا أَتَتْهُ دَعَا اللَّهَ رَبَّهَا
لِيُنْزِلَ عَلَيْهَا صَالِحًا فَلَئِمَّا وَجَدَ مِنْهُ الشَّرِيفِينَ ۝٢٤

191.Ind' y'fla We wamanengie kana kaseo, mo mawetaa atindany'a Make n'0nd0 wa k'fla We 0manengete mo. Ind' Ngai Mwene Vinya W'onthe n' M0k'f'f'f'lu-M0no t0t0 wa sy'Ind0 ila mo mamw'fananasya *We nasyo.*

فَلَمَّا أَنبَأَتْنَاهُمَا صَالِحًا جَعَلَ اللَّهُ شُرَكَاءَ فِيهَا مِنْهُمَا
مَنْ تَعَلَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝٢٥

192.Mo n'f'am00elekanasya na ila itaa0mba k'Ind0 ona k'f'mwe, nasyo mbene n' k'0mbwa syoombiwe?

إِن يُشْرِكُونَ مَا لَمْ يَخْلُقْ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلِقُونَ ۝٢٦

193.Nasyo iitonya kUmanenge mo Utethyo; ona iitonya kwitethya syo mbene.

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا الْفِئْمُ يَبْصُرُونَ ﴿٣٥﴾

194.Na Ukameta mo UtongoinI, maikUatIia we. No UndU Umwe kwaku wameta kana wakilya.

وَأَنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سِوَاكُمْ عَلَيْهِمْ أَدْعَاؤُهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَائِرُونَ ﴿٣٦﴾

195.Vate nzika, ala mUmekaiIaa Utee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nI athUkUmi otenyu iU. MekaIlei IndI, na nImamUöngIe, ethwa inyw'I mwI ma w'o.

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادًا أَمْثَلُكُمْ فَأَدْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

196.Syo syIna maUÜ ma kÜthi namo, kana syIna moko ma kÜkwata namo, kana syo syIna matÜ ma kwIw'a nthI namo? Asya, 'Metei atindany'a ala mÜmwIananasya Ngai MweneVinya W'onthe namo, na IndI, IyÜmbany'ei inyw'I inyw'onthe mÜkIlan'y'e nakwa na mÜikanenge İvinda.

الَّهُمْ أَجَلٌ يَنْشُونَ بِهَا أَنْ أُرَّهُمْ أَيُّدٍ يَنْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آئِينَ يَبْصُرُونَ بِهَا أَنْ أُرَّهُمْ وَإِنْ يَسْمَعُونَ بِهَا فُلٌ أَدْعَاؤُهُمْ كَمَا دَعَوْا رَبَّهُمْ فَلْيَنْظُرُوا ﴿٣٨﴾

197.Kwa Ula w'o, MÜsÜvii wakwa nI Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula wavuanisye Ivuku. Na We nÜmasÜvIaa ala alÜngalu.

إِنَّ وَلِيَّ اللَّهِ الَّذِي نَزَلَ الْكِتَابُ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾

198.'Nasyo ila inyw'I müsyIkaIaa Utee Wake We, ii na Ütonyi wa kÜmÜtetheesya inyw'I, ona iitonya kwitethya syo mbene.'

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَبْصُرُونَ ﴿٤٠﴾

199.Na wameta UtongoinI, mo mayIw'aa. Na we nÜmonaa maÜsyaIIsye we , IndI mo mayonaa.

وَأَنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْعَؤُا وَتَرْبُهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤١﴾

200.Kwatai Üekeo, na İyIaei kwIkwe nesa, na taanIsyai na andU atumanu.

حُدِّ الْعَفْوُ وَأَمْرًا بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٢﴾

201.Na ethwa ūsŭanŭo mŭthŭku kuma kwa Satani nŭŭkŭsesenga we, ņndŭ mantha wŭvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, We nŭ Wŭw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَأَمَّا يَنْزَغْتَكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

202.Na kwa asu ala alŭngalu, yŭla ūsŭanŭo kuma kwa Satani, wamathaanyŭkŭa, mo mamŭlilikanaa Ngai: na sisyai! Mo nŭmambŭllŭlasya kwona syŭndŭ na nzŭa nzeo.

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَا لَهُمْ ظُلْمٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٣٧﴾

203.Na anaa-ŭthe moo mamakusasya maendee na ŭvŭtyo, na ņndŭ mo maileelaa. 204.Na yŭla we walea kŭmaetee Kyama, maasya, 'We ŭleete kŭkŭseŭvya nŭkŭ?' Asya, 'Nyie nŭfatŭaa maŭndŭ alaŭ. Ii nŭ Syama *ila* imulŭkaa kuma kwa Mwŭfaŭi waku na ŭtongoi na ŭathimo kwa andŭ ala metŭkŭlŭaa.'

وَإِن خَوْفُهُمْ بَدَأَ مِنْهُمْ فِي الَّتِي لَهُمْ لَا يَقْصِرُونَ ﴿٣٨﴾
وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتُمَا قُلُوبَنَا إِنَّا سَمِعْنَا مَا يَدْعَى إِلَىٰ مِنَ رَبِّي هَذَا بَصَافًا مِّنْ دُونِكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

205.Na yŭla Kulani Ntheu yŭsŭomwa, mŭthukŭsyei na vindyai ki, nŭkana mŭtŭonye kwŭw'ŭwa tei.

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٠﴾

206.Na mŭlilikane Mwŭfaŭi waku kŭllŭkonŭ kyaku na wŭnyivyo na w'ia, na vate kŭllonzo, ma-kŭoko na ma-wŭoo; na ndŭkethwe wa ala mavŭthasya.

وَإِذْ ذَكَرْتَكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرَعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ ﴿٤١﴾

207.Kwa ŭla w'o, asu ala me vakuvŭ na Mwŭfaŭi waku, maisyokaa ŭtina na ŭng'endu kuma ŭthaithinŭ Wake, ņndŭ mo nŭmamŭtaŭaa We na kŭtulya-ndu mbee Wake.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْمَعُونَ وَأَلَّهُ يَسْجُدُونَ ﴿٤٢﴾

٤٢

سُورَةُ الْأَنْفَالِ مَدِيْنَةُ

AL - ANFAAL
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũŵtwe nŵi ũlau, Usũŵtwe nŵi tei.

2. Mo meũkũlya we ũvoo wa mũtavo wa kaũ. Asya, 'Mũtavo nŵi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa. Kwa ũu, mũkũfei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na seũvyai syĩndũ katŵi wenyu ene na mwŵw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, ethwa inyw'ŵi mwŵi etũkũli.'

3. Etũkũli ma w'o no asu tũ ala ngoo syoo ithĩĩlaa syũwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yawetwa, na yĩla Mĩsoa Yake yĩũsomwa yongeleelaa mũũkũũ woo, na ala maiaa wĩkwatyoo woo kwa Mwŵaŵi woo.

4. Ala malũmasya Mboya na kumya syĩndũ ila Ithyi tũnenganŵite kwoondũ woo.

5. Aa nĩmo ala etũkũli ma w'o. Mo mena ianda sya *ivĩla* kwa Mwŵaŵi woo, oũndũ ũmwe na ũekeo na kyaũya kya ndaŵa.

6. Otondũ aŵi Mwŵaŵi waku Ula wakumisye we kuma nyumbanŵi yaku kwa ũlũngalu, oyĩla nguthu ya etũkũli nĩyaleaa: *kwa ũu We nĩwaũtetheesye we kwa amaitha maku.*

7. Mo mekaananŵa naku ŵũũũ wa w'o ŵitina wa kwĩvuan'y'a, mo komatwaŵtwe kũkw'ũnŵi o makyene.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ②

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا تَلَّيْتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَى
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ③

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ④

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ⑤

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَاهِنُونَ ⑥

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ
إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ⑦

8. Na lilikanai *ivinda* ylla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamwathie inyw'i kana imwe kat' wa nguthu il' * yalle kw'ithwa yI yenyu, nenyu nfmwendie Ila itena mlio yfthwe yI yenyu, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwendie kwonany'a w'o na ndeto Syake na kũtila mũi wa alei vyũ,

وَأَذِيعِدْكُمْ اللَّهُ إِحْدَى الظَّالِمِينَ أَنهَا لَكُمْ وَ
تَوَدُونَ أَنْ غَيْرَ ذَاتِ الشُّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ
اللَّهُ أَنْ يُخْرِقَ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعُ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ⑩

9. Nĩkana We atonye kwonany'a ũ-w'o na kũkĩtũngĩthya vathei kĩla kya ũvũngũ, onakau avĩtany'a nĩmatonya kũkĩmena.

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلِتُكْرَهَ الْمُجْرِمُونَ ⑩

10. Ylla inyw'i mweetisye ũtethyo wa Mwĩafi wenyu, na We nĩwamũsũngĩie inyw'i, *akyasya*, 'Nyie nĩngũmũtethya inyw'i na alaĩka ngili, maatĩanĩe ũmwe na ũla ũngĩ.'

إِذْ تَسْتَفْتُونَ رَبَّكُمْ فَأَسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ

بِالْفِ مِنْ السَّمَلِكَةِ مُرْدِفِينَ ⑩

11. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwauťw'ĩkĩthiſye ũndũ ũũ ta ũvoo mũseo tũ, na nĩkana ngoo syenyu syĩthwe syĩ ũthũmũonĩ. Indĩ ũtethyo umaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mũĩ.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَرِظْمِينَ بِهِ قُلُوبُكُمْ
وَمَا التَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ⑩

LUKU 2

12. Ylla We watũmie too wooka tũlũ wenyu ta *ovano* wa mũuo kuma Kwake, na We nĩwamũtheesye kfw'ũ tũlũ wenyu kuma mathweonĩ nĩkana We atonye kũmũthesya inyw'i nakyo, na kũvetanga kĩko kya Satani kuma kwenyu, na kana We atonye kwĩkĩfa ngoo syenyu vinya na kũlũlũmĩllya matambya *menyu* nakyo.

إِذْ يُغَيِّبُكُمُ النَّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنزِلُ عَلَيْكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْسَ الشَّيْطَانِ
وَلِيُرِيظَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ⑩

¹ *I.e. Nguthu ya ita ya Makka Ila yaĩ na mlio ya kaũ mwĩanĩu na mũkwĩĩ ũla, waĩ na mũio o mũvũthũ wa kaũ, yeelekele Makka kuma ngalĩ ya tũlũ north.

13. YIla Mwifali wenyu wamavuanfsye alafka, *akvasya*, 'Nyie ni vamwe nyenyu; kwa ūu, manengei ūlūmu asu ala metfklāa. Nyie ngeekfa w'ia ngoonī sya ala matetfklāa. KŪnai Indī, ilungu sya IŪLŪ sya ngingo *syoo*, na tilangai mīthya ya syaa syoo.'

14. Kīfumi nŪndŪ mo nīmamūkaananīfye Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa Wake na ūla ona wīva ūmūkaananīfasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa Wake, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nī Mwai kwa kŪfvanīfasya.

15. Usu nīw'o *Ūsilīlo wenyu*, Indī ūsamei; na *manyai* kana ve ūsilīlo wa Mwaki kwoondŪ wa alei.

16. Inyw'ī ala mwīfklāa! YIla mwakomana na ala matetfklāa, mwī kaŪnī, mūikamony'e inyonyu syenyu.

17. Na ūla ona wīva ūkŪmandīkanīfa kaŪnī kana ūmonasya mŪthenyanī ta ūsu, *akīŪngīanīa* na nguthu Ila Ingī, ow'o, we ekuīfaa ūthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe IŪLŪ wake mwene, na Iia-ya-Mwaki nīyo yīkethwa wīkalo wake. Na nī vandŪ vathūku mŪno va kwīkala.

18. Kwa ūu, inyw'ī mŪyaamoaa mo, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We wamoaiē. Na we ndwaafkya yīla we wekisye, Indī nī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wekisye, nīkana We atonye kŪmanenge etfklī ūtato kuma Kwake-Mwene---ūtato mŪseo---Vate nzika,

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنْي مَعَكُمْ فَثَبَّتُوا الَّذِينَ
أَمْنُوا سَأَلَتِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الزَّعْبَ فَأَضْرِبُوا
فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۝

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۗ وَمَنْ يُشَاقِقِ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

ذَلِكُمْ فَذُقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ۝

يَأْتِيهَا الَّذِينَ أَمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا
فَلَا تُولُوهُمْ الْاَدْبَارَ ۝

وَمَنْ يُؤَلِّمِهِمْ يُؤَمِّدُ دُبْرَهُ إِلَّا مَتَّحِرًا لِقِتَالٍ أَوْ
مُتَّحِرًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ
جَهَنَّمُ وَبئْسَ الْمَصِيرُ ۝

فَلَمْ تَقْنَلُوهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ
رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ
بَلَاءً حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

19.Uu nĩw'o kweekikie; na manyai kana
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula
wonzethasya walany'o wa alei.

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُؤْمِنٌ كَيِّدٌ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٩﴾

20.Ethwa inyw'ĩ mwamanthaa ūtw'io,
ĩndĩ ūtw'io nĩũkĩte kwenyu. Na ethwa
inyw'ĩ nĩmũkwĩsiĩa, kũkeethwa kwĩ
ũseo kwenyu; ĩndĩ ethwa mwĩsyoka
ũng'endĩĩĩ, ĩthyĩ ota ūu tũkasyoka. Na
nguthu yenyu ndĩkethwa na ūuno
kwenyu ona vanini, ona yingĩvĩte ata, na
manyai kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-vamwe na etĩkĩli.

اِنَّ تَسْتَفْتِحُوْا فَقَدْ جَاءَكُمْ الْفَتْحُ وَاِنْ تَتَّهَمُوْا فُھُوْ
خَيْرٌ لَّكُمْ وَاِنْ تَعُوْذُوْا نَعُوْذْ وَاَنْ تَغْنِيْ عَنْكُمْ فَنَسْكُمْ
سَيِّئًا وَّلَوْ كُنْتُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢٠﴾

LUKU 3

21.Inyw'ĩ ala mwĩfĩkĩlaa! Mwĩw'ei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa
Wake, na mũikamũtie we yĩla inyw'ĩ
mweew'a we aineena.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اطِيعُوْا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلُّوْا
عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْعَوْنَ ﴿٢١﴾

22.Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala
maasya, 'ĩthyĩ nĩtũkwĩw'a ĩndĩ mo
mayĩw'aa.'

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَھُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ﴿٢٢﴾

23.Vate nzika, nyamũ ila nthũku mũno
mbee wa ūthyũ wa Ngai MweneVinya
W'onthe nĩ ala matew'aa nthĩ na ala
mataneenaa, ala mate na kĩĩko.

اِنَّ شَرَّ الدّٰوَابِّ عِنْدَ اللّٰهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِيْنَ
لَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٢٣﴾

24.Na takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwamanyĩte ūseo ona wĩva
nthĩnĩ woo, We vate nzika, ethwa
amatonyethisyē kwĩw'a. Na yu We
akatumā mo mew'a, mo nĩkũalyũka
makasyoka ĩtina mena ūlei.

وَلَوْ عَلِمَ اللّٰهُ فِيْھُمْ خَيْرًا لَّاسْمَعَتْھُمْ وَلَوْ اَسْمَعْتْھُمْ
لَتَوَلَّوْا وَّھُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٢٤﴾

25. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mwĩtĩkei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa, yĩla we wamwĩta inyw'ĩ kana atonye kũmũne thayũ, na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe okaa katĩ wa mũndũ na ngoo yake, na kana We nĩ We ũla inyw'ĩ mũkombanĩw'a Kwake,

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ ۚ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٥٠﴾

26. Na ĩsũvĩei thĩna ũla ũtakamakũna asu katĩ wenyu mekĩte naĩ me oka. Na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai kwa kũvanĩsya.

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥١﴾

27. Na lilikanai ĩvinda yĩla inyw'ĩ mwaf avũthũ na mwooneka mwĩ onzu kũũ nthĩ, na mwaf na w'ia andũ maikese kũmũvulya mamũtwae, ĩndĩ We nĩwamũnengie wĩkalo na amũnenge vinya na ũtethyo Wake, na nĩwamũnengie inyw'ĩ syĩndũ nzeo nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩna mũvea.

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَفَكَ الْمُتَأَسِّمُونَ فَأُولَئِكَ وَآبَاءُكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾

28. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikamũsuke Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa oyĩla inyw'ĩ nĩmũsukaa mawĩvĩto menyũ kaingĩ na inyw'ĩ nomwĩsĩ ũu.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَكُمْ وَآبَاءَكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

29. Na manyai kana ũthw'ii wenyu na syana syenyũ nĩ ta ĩtatwa na kana no Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla wĩna ĩtuvi ĩnene.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا آمَاكُمُ أَوْلَادُكُمْ فَفِتْنَةٌ ۚ وَ أَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٥٤﴾

LUKU 4

30. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Inyw'ĩ mwamũkĩfa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũnenge inyw'ĩ maũndũ me kĩvathũkany'o na akavetanga mothũku menyũ na akamũekea inyw'ĩ; na Ngai Mwene

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّبِعُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيَكْفُرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٥٥﴾

Vinya W'onthe nĩ Mwĩafi-wa-mumo mwingĩ.

31. Na *lilikana ĩvinda* yĩla alei maũsamie we nĩkana matonye kũkwĩka kolokolonĩ kana makũae kana maũlungye. Namo nĩmasamie na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasamie ota ũu, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Mũsami Mũseo Vyũ katĩ wa asami.

وَإِذْ يَنْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُبْتُوكَ أَوْ يِقْتُلُوكَ أَوْ
يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَنْكُرُ اللَّهُ ۗ وَاللَّهُ خَبِيرٌ
الْمُكْرِمِينَ ﴿٣١﴾

32. Na yĩla Mĩsoa Yaitũ yasomwa kwoo, mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩw'ĩte. Kethwa Ithyĩ nĩtwendie twĩthwa twaĩ tũtonya vate nzika kũneena maũndũ ota aa. Kĩĩ ti kĩndũ ateo no mbano sya andũ ma tene.'

وَإِذَا تَنَلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَبَعْنَا لَأُنْتَارَ
لَقَدْ نَأْمُنُ مِثْلَ هَذَا إِن هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾

33. Na *lilikani ĩvinda* yĩla mo maisye, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa ũu nĩ w'o kuma kwaku, ĩndĩ, usya mbua ya mavia tũtũ waitũ kuma itunĩ kana ũtũtheesye ithyĩ ũsilĩlo mwai.'

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِن كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ
فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابًا مِنَ السَّمَاءِ أَوْ ائْتِنَا بِعَذَابٍ
أَلِيمٍ ﴿٣٣﴾

34. ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo we wĩ katĩ woo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaĩ atonya kũmasilĩla mo oyĩla nĩmeetisye ũekeo.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ
اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na *yu* mo mena kĩtumi kyaũ kĩla kĩtuma Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtamasiĩla, yĩla mo mekũmasiĩla andũ kũlika Mũsikitinĩ Mũtheu namo timo asũvĩ ma w'o maw'o? Asũvĩ ala ma w'o na asu ala alũngalu, ĩndĩ aingĩ mũno moo maĩsĩ.

وَمَا لَهُمْ آلَا يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ
إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

36. Na mboya yoo Nyũmbanĩ ĩsu nĩ vathei ateo nĩ kũusya mĩũi na ũkũngangi

وَمَا كَانَ صَلَاةُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَامًا وَتَصَدُّقًا
فَلَذُقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٦﴾

wa mbf. 'Samai Indf Usiflo nŃndŃ
nfmwaleile kwfifkfla.'

37. Vate nzika, asu ala metfifkflaa
maumasya Ńthwui woo kŃmaalyŃla andŃ
kŃmaumya nzfanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe. Na vate nzika, mo
makaendee na kumya; Indf
kŃkamaumfa mo vathei ateo kŃmeta na
kŃfa nŃndŃ wa ŃvalŃku woo mŃnene na
Indf mo makathyŃlŃlŃkwa me akflye
vinya vyŃ.

38. Nfkan na Ngai Mwene Vinya W'onthe
atonye kŃvathŃkany'a ala athŃku na ala
aseo, na kwiflanfya ala athŃku Ńmwe
fŃlŃ wa Ńla Ńngf; na kŃmomba mbumbu
onthe vamwe, na Indf, kŃmekya Iianf-
ya-Mwaki. Ow'o, aa nfm mena wasyo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدَّوْا عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيَنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً
ثُمَّ يَغْلِبُونََهُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٧﴾

لِيَسْئِرَ إِلَٰهَ الْخَيْبِ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَيْبَ
بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ

أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Matavye asu ala matetfklaa, ethwa mo nImekwisiŵa, maŪndŪ ala mavŵtie mo makaekewa; Indŵi masyoka *nthĩmĩ wamo*, nŵw'o Indŵi, ngelekany'o ya andŪ ala ma mbee nIminŵte kŪvŵta *mbee woo*.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na Ūkitaĩ namo kŪvika vaikethwe na mŪthŵnany'o, na ndŵni yŵthwe yŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yonthe. Indŵi mo maeka, Indŵi vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ MŪsyalŵsya wa ŪndŪ mo mekaa.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلَّهُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾

41. Indŵi mo masyoka na ŵtina, Indŵi manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ We MŪsŪvŵi wenyu. Nŵ MŪsŪvŵi MŪseo mŪno ata na MŪtetheesya mŪseo mŪno ata!

وَإِن تَوَلَّوْا فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤١﴾

42. Na manyai kana kyonthe ona kŵva kŵla inyw'ŵ mŪkwosa ta mŪtavo wa *kaŪ*, kŵlungu kŵmwe katŵ wa itano kyaw'o nŵ kwoondŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa na andŪ make, na ndiwa, na ngya na mŪendi-wa-kyalo, ethwa inyw'ŵ nŵmŪmwŵfklaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maŪndŪ ala Ithyŵ twatheeisye kwa mŪthŪkŪmi WaitŪ mŪthenya wa KŵvathŪkany'a *kaŪ wa Vatili*--- mŪthenya Ūla nguthu sya ita ilŵ syakomanie, na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ūtonyi wa kŵkka syŵndŪ syonthe.

﴿٤٢﴾ وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُصَّةً وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِن كُنْتُمْ أَمِنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلْنَا عَلَيْكُمْ فَلَا تُؤْمَرُونَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٢﴾

43. Yŵla inyw'ŵ mwaŵ Ūtee wa *mwanda* Ūla mwathengeanŵe naw'o, namo maŵ Ūtee wa *mwanda*, ngalŵ ya kŪasa, naw'o mŪkwŵlŵ waŵ ŵtheo wenyu. Na ethwa inyw'ŵ nguthu ilŵ ila syŵkŵkita,

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدَّيْنِيَّةِ وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لِاخْتِلَافْتُمْ فِي

nĩmwasũanĩe ƚinda ya kũkita, inyw'ĩ mwĩthwa mwalecanile ƚũũ wa ƚinda nĩkana kwĩanĩsyeye mawendi menyũ. Indĩ nĩkwatw'ĩtwe kana Ngai Mwene Vinya W'ontho akatw'a ƚinda ya kwĩanĩsya kĩla kyaminĩte kũtuwa nĩkana manangĩke ala matw'ĩtwe kwanangĩka kwa wĩanũ wĩ ũtheinĩ, na nĩkana mo matonye kũvĩta ala maalĩtwe nĩ kũvĩta ƚũũ wa vinya wa wĩanũ wĩ ũtheinĩ. Na kwa ũla w'ũ, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ W'iw'iw'ontho Umanyi-W'ontho.

الْبَيْعِ وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْراً كَانَ مَفْعُولاً لِيَهْلِكَ
مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيْتِهِ وَيُحْيِي مَنْ حَيَّ عَنْ بَيْتِهِ وَإِنَّ
اللَّهَ لَسَبِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

44. Yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho wakwonisye we mo ndotonĩ yaku ta avũthũ; na takethwa We akwonetye we mo ta aingĩ, vate nzika, inyw'ĩ mwĩthwa mwaleelile na mwĩthĩwa mwaemaniwe ene kwa ene ũndũnĩũũ; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwamũtangĩle inyw'ĩ. Vate nzika, We E-na ũmanyi mwĩanũ wa maũndũ ala me nthĩnĩ wa ithũi syenyũ.

إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَوَالِكِ قَلِيلًا وَأَلْوَأْمَرِكُمْ
كَثِيراً لَفَسَلْتُمْ وَلَنْتَأَزَعْتُمْ فِي الْأَمْْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ
سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٥١﴾

45. Na yĩla ƚinda mwakomanie kaũnĩ, We amatw'ĩkĩthisye mo kwoneka ta avũthũ methonĩ menyũ, naamũtw'ĩkĩthya inyw'ĩ kwoneka mwĩ avũthũ methonĩ moo, nĩkana Ngai Mwene Vinya W'ontho atonye kũete kĩndũ kĩla kyatw'ĩtwe. Na maũndũ ontho matũngawa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho kwa ũtw'io wa mũminũkĩlyo.

وَإِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ إِذَ التَّقَيْنُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا
يُقَلِّكُمُ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْراً كَانَ مَفْعُولاً
عُ وَآلِ اللَّهِ تَرْجَعُ الْأَمْْرُ ﴿٥٢﴾

LUKU 6

46. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Yĩla mwakomana na nguthu ya ita, ƚĩthĩwai mwĩ alũmu, na mũlilĩkaneĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho mũno nĩkana mũtonye kũsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِينُمْ فَتَهُ فَاتَّبِعُوا وَأَذْرُوا
اللَّهُ كَثِيراً لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٣﴾

47.Na mwīw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŌtŭmwa Wake na mŭikakaanane mŭndŭ na ūla Ongī, mŭikese kŭleela na vinya wenyu ūithela kuma kwenyu. Na ōmŭŭsyai; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ōmŭŭsyai.

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَسَازَعُوا فَمَا تَفْشَلُوا وَتَذَلُّوا
رِيحًا وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٥٠﴾

48.Na mŭikethwe mŭilyī ta asu ala mookie kuma mŭsyī kwoō kŭkathŭla meko moo na kwŭyonany'a kwa andŭ, namo masiŭŭaa andŭ maikamŭvikŭle nzŭla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmathyŭlŭlŭkkaa maŭndŭ onthe ala mo mekaa.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَاسِبٌ ﴿٥١﴾

49.Na yŭla Satani wamatw'ŭkŭthisye meko moo kwoneka me maseo kwoō, aisye, 'Vai katŭ wa andŭ ūkamŭsinda inyw'ŭ ona ūmwe mŭthenya ūŭ, na Nyie nŭ mŭsŭvŭi wenyu.' Indŭ yŭla nguthu iŭŭ sya ita syoonanie ŭmwe na ŭla ŭngŭ, we nŭwasyokie ŭtina na itiinyo syake na asya, vate nzika, nyie ndi ūndŭ ndonya kŭmwŭka inyw'ŭ; vate nzika, Nyie nŭngwona kŭla inyw'ŭ mŭtakyene. Vate nzika, Nyie nŭngŭmŭkŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ mwai kwa kŭsilŭla.

وَلَا ذُنُوبَ لَكُمْ الشَّيْطَانُ أَعْمَاهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتِ الْفِئَتَيْنِ لَكَّسَ عَلَى عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

LUKU 7

50.Yŭla angangani na asu ala mena ūwau nŭhŭnŭ wa ngoo syoo maisye, 'Ndŭni yoo nŭmakengete andŭ aa.' Na ūla ona wŭva wiaa wŭkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mŭŭ.

إِذْ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٣﴾

51.Na takethwa nŭtonya kwŭsa kwona, yŭla alaŭka mekwosa mathayŭ ma asu ala

وَلَا تَرَى إِذْ يَتَوَلَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةَ يَصْرِفُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٤﴾

matetfĩlaa, maimakũna mothyũ moo na mĩongo yoo, *makyasya*, 'Samai inyw'ĩ Osiffo wa kũvfw'a!.

52.'Uu nũndũ wa maũndũ ala moko menyu matongoisye mbee *wenyu-ene*, na *manyai* kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ti mwĩki wa naĩ kwa athũkũmi *Make* ona vanini.'

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ اَيْدِيَكُمْ وَاِنَّ اللهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعٰبِدِۙ

53.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũma Valao, na asu ala maĩ mbee woo: mo nĩmaileile Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ũu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamasifile nũndũ wa naĩ syoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Ena-Utonyi Na Mwai kwa kũsifila.

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوْا
بٰیۡتِ اللّٰهِ فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ
قَوِيٌّ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ۝

54.Uu nũndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaalyũla Inee yĩla We ũmanengete andũ ateo mo maalyũle mwĩkalo woo ene, na *manyai* kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللّٰهَ لَمْ يَكُ مَغْتَابًا لِّعِبَادِهِۦ لَمَّا كَفَرُوْا
حَتّٰى يُعَذِّبُوْا مَا يَبْغُوْنَ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ۝

55.*Ngewa yoo* nĩ ta ngewa ya andũ ma Valao na ala maĩ mbee woo; mo nĩmaileile Syama sya Mwĩafĩ woo, kwa ũu Ithyĩ nĩtwamanangie mo kwoondũ wa naĩ syoo. Na Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ andũ ma Valao, nũndũ onthe maĩ eki-ma-naĩ.

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوْا
بٰیۡتِ رَبِّهِمْ فَاَهْلَكَهُمْ بِذُنُوْبِهِمْ وَاَعْرَقْنَا اِلٰ
فِرْعَوْنَ وَكُلّۙ كٰنُوْا ظٰلِمِيْنَ ۝

56.Vate nzika, syũmbe ila nthũku mũno vyũ mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ asu ala matatũngaa mũvea. Kwa ũu mo maiketfĩla.

اِنَّ سَعۙرَ الدّٰوۙبِ عِنۙدَ اللّٰهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَهُمْ لَا
يُؤْمِنُوْنَ ۝

57.Asu ala we weeklie ūtianŋo namo; Indī nīmanangaa ūtianŋo kīla Ivinda, namo maimūkīaa Ngai.

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ
فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa ūu, mwamakwata kaūnī, Indī kwa kŪmasembethya, mekfei wia ala me Itina woo, nīkana mo matonye kūtaika.

فَأَمَّا تَشَقَّقْتَهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَدِّدْ بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

59.Na ethwa we nūūkīa ūseleke wa andū, mekīsyē ūtianŋo woo Itina kwa ūlūngalu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala mena ūseleke.

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيفَتَهُ فَأَتَّبِدِ الْيَهُودَ عَلَى
سَوَاءٍ إِنْ لَمْ يَأْمُرُوا بِالْعَدْلِ وَالْإِيمَانِ ﴿٥٩﴾

LUKU 8

60.Na ala matetfīkīaa maikasūanīe kana nīmatūvonokete Ithyī. Mŋ vate nzika, maitonya kūkaananīsyā kīleelo kya Ngai.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبْقُوا إِذْ هُمْ لَا
يُعْجِزُونَ ﴿٦٠﴾

61.Na meyūmbanīsyēi mo ūndū mūtonya kwa kaū na mbalasi syovetwe mūvakanī, vala mūtonya kūteelemya mūmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na mūmaitha wenyu na angī ūtee wamo inyw'ī mūtamesī. Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī mo. Na kīla ona kīva inyw'ī mūkumya nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī mūkaīvwa kyusūfte na inyw'ī mūikavītw'a.

وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ
الْحَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَأَخْرَجَ
مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا
تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ
لَا تظَلُمُونَ ﴿٦١﴾

62.Na ethwa mo nīmeelekela kwenda mūuo, naku we welekele w'o, na ia wīkwatyo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, We nī We Ula Wīw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَإِنْ جَحَحُوا لِسَلَامٍ فَاجْتَبِ لَهُمْ وَكُلَّ عَلَى اللَّهِ
إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٢﴾

63.Na ethwa mo mena kīleelo kya kūūkenga we, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwoondū waku we. We

وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخُدُّوكَ فَإِنْ حَسِبَكَ اللَّهُ هُوَ
الَّذِي أَيْدِكَ بِبَصِيرَةٍ وَالْأُولَئِكَ لَئِيمُونَ ﴿٦٣﴾

nĩ We ūla ūkūnengete we vinya na ūtheŷyo Wake vamwe na etfĩkĩli;

64. Na We nĩwĩkĩĩte wendo katĩ wa ngoo syoo. Na ona takethwa we waumisye syonthe ila syĩ ūlũũ wa nthĩ, we ndwĩthwa watonyie kwĩkĩla wendo katĩ wa ngoo syoo, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩkĩĩte wendo katĩ woo. Vate nzika We E-vinya, MŪf.

وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مَا أَلْفَتْ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلْفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ
عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٠﴾

65. We Mwathani! Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩanfe kwoondũ waku we na asu ala makũatĩfaas we katĩ wa etfĩkĩli.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

LUKU 9

66. We Mwathani! Ingĩĩsya etfĩkĩli kũkita. Ethwa katĩ wenyu ve mĩlongo ĩĩ ala meŷũmĩĩsye, mo makamasinda maana eĩĩ; na ethwa ve ĩana menyu, makamasinda ngili ĩmwe ya asu ala matetfĩkĩlaa, nũndũ mo nĩ andũ matamanyaa.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ
مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَبَرُوا وَيَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٥٢﴾

67. Ivinda yĩĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nũũũthĩtye mũio wenyu, nũndũ We nĩwĩĩ kana ve wonzu nthĩnĩ wenyu. Kwa ūu ethwa ve ĩana menyu ala meŷũmĩĩsye, makamasinda maana eĩĩ; na ethwa ve ngili ĩmwe menyu, mo makamasinda ngili ĩĩ kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho E-vamwe na asu ala momĩĩfasya.

إِنَّ خِفَ اللَّهُ عَنكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتِينَ وَإِنْ
يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ
مَعَ الضَّالِّينَ ﴿٥٣﴾

68. Kũimwĩĩĩte Mwathani kwĩthwa na ngombo o kũvika we mwene alike kaũnĩ nthĩnĩ okite. Inyw'ĩ nĩmwendaa syĩndũ sya nthĩ, oŷĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho endaa Itu kwoondũ wenyu. Na

مَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يُكُونَ لَهُ أَسْرَى خَلْفَ يَدَيْهِ فِي
الْأَرْضِ تَرْيُدُونَ عَرْضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٤﴾

Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mŭf.

69. Takethwa vayaŋ ūtw'io kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla watongoetye mbee, vate nzika thŋna mŭnene wŋhwa wamŭkwatie inyw'I ūndŭ ūkwatene na kŋla inyw'I mwoosie.

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَنَسَكُنَّ فِيهَا مَا آخَذْتُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑥

70. Kwa ūu, yai kŋla mŭtavŋte kaŭnŋ ūa kŋtkŋlye na kŋseo, na mŭkŋfei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mŭekanŋi Mŭno Vyŭ, Usŭtwe nŋ tei.

فَكُلُوا مِنَّمَا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑦

LUKU 10

71. We Mwathani, Itavye ngombo ila syl mokonŋ maku, 'Ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwŋsŋ ūseo ona wŋva wŋ nthŋnŋ wa ngoo syenyu, We akamŭnenge inyw'I syŋndŭ nzeo mbee wa ila syosetwe kuma kwenyu, na akamŭkeka inyw'I. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mŭekanŋi Mŭno Vyŭ, Usŭtwe nŋ tei.

يَأْتِيهَا النَّجِيُّ قُلْ لِمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى
إِن يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا تَرَوْكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أُوتُوا
وَمِنكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑧

72. Na ethwa mo mena kŋeleelo kya kŭŭsuka we, mo nŋmaminŋte kŭmŭsuka Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee. Kwa ūu nŋwamatw'ŋkŋthisye mo andŭ mate ūtonyi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Umanyi-W'onthe, Mŭf.

وَإِن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ
فَأَمَكَانَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑨

73. Vate nzika, asu ala meetfkŋlŋte na makatia mŋsyŋ yoo na mokifŋte na ūthw'ii woo na mathayŭ moo kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūa asu ala mamanengete mo wŋkalo na ūtethyo---- mo nŋ anyanyae ma w'o vyŭ. Indŋ kwa asu ala

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
أَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ أَوْوُوا وَتَصَرَّوْا
أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا

metfkiŵite na makalea kuma mŵsyŵi kwoo, we ndwŵina ūtonyi ūlūlū wa ūsūvŵi woo ona vanini o kūvika maume mŵsyŵi kwoo. Indŵi ethwa mo mekwŵitya ūtethyo ūlūlū wa ndŵini, indŵi nŵi ūlūlū waku kūmatethya, ateo katŵi wenyu na andū ala mwŵina mwŵiw'ano namo inyw'ŵi-ene ve ngwatanŵo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwonaa ūndū inyw'ŵi mwŵikaa.

74.Na asu ala metetfkiŵilaa---mo nŵi anyanya ma mūndū na ūla ūngŵi. Ethwa inyw'ŵi mūikwŵika ūndū mwŵiyafawe, kūkeethwa kŵmena ūlūlū wa nthŵi na kŵthokoo kŵnene.

75.Na asu ala metfkiŵilte na matiie mŵsyŵi yoo na mokitŵite kwoondū wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na asu ala mamanangete mo wŵikalo na ūtethyo---ow'o aa nŵi etfkiŵili ma w'o. Mo makeethwa na ūekeo na kyaūya kya ndaŵa.

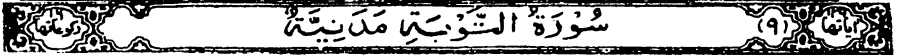
76.Na asu ala metfkiŵilte kuma ŵvinda yu na matiie mŵsyŵi yoo na mokitŵite kwoondū wa nzŵa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe vamwe nenyu---aa nŵi amwe menyu; na ūlūlū wa ndūū sya mūkauŵi, mo me vakuvŵi mūno mūndū na ūla ūngŵi nthŵinŵi wa ŵvuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyŵiŵi syŵindū syonthe nesa.

لَمْ يَهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّنْ وَلَا يَتَّبِعُهُمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ
يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُواكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ
النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ
لَكُن فِتْنَةً فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ لِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ آوَوْا وَانصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَعْدِ وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ لِي
فَأُولَئِكَ مِنْكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ
فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

AL - TAUBA
(Wavuanīw'e Madina)

1. Kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya kwĩyumya vyũ nthĩnĩ wa kũtũlwa mũtĩ ngalĩ ya Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake wa kũtaanĩsya na *mwĩw'ano* w'ontha na avoyi ma mĩvwano ala inyw'ĩ mweekĩe mwĩw'ano namo.

بَرَاءَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ
الشُّرَكِيِّينَ ①

2. Kwa ũu, angangani tũlũ wa nthĩ kwa myei ĩna, na manyai kana mũitonya kũsiĩla walany'o wa Ngai Mwene Vinya W'ontha na kana Ngai Mwene Vinya W'ontha akamasonokya alei.

فَيُنَادِي فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَلِمُوا أَنَّكُمْ
غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَإِنَّ اللَّهَ مُعْزِي الْكَافِرِينَ ②

3. Na *kĩĩ nĩ kĩmanyĩthya* kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha na Mũtũmwa Wake kwa andũ mũthenyanĩ wa Haji ĩla Nene, wa kana Ngai Mwene Vinya W'ontha nũtaanĩsye na athaiti ma mĩvw'anano, na Mũtũmwa Wake ũu. Kwa ũu, inyw'ĩ mweelila, kũkeethwa kwĩ ũseo kwenyu; ĩndĩ inyw'ĩ mwaalyũka na kũsyoka ĩtina, ĩndĩ manyai kana mũitonya kũsiĩla *walany'o* wa Ngai Mwene Vinya W'ontha. Na matavye asu ala matetikĩlaa ũvoo wa ũsilĩlo wĩ woo.

وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ
الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الشُّرَكِيِّينَ وَرَسُولُهُ
فَإِنْ تَبْتَغُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا
أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ③

4. Ateo ala mwĩna mwĩw'ano namo kafĩ wa athaiti ma mĩvw'anano na ala mataalea kwĩanĩsya mawĩvĩto moo kwenyu ala meevĩtie, kana makamũtetheesya mũndũ ona ũmwe kũmũkita inyw'ĩ. Kwa ũu, meanĩsyei aa ũtianĩo *ũla inyw'ĩ* mwĩkĩte kũvika ĩvinda yoo yĩla yĩtw'ĩtwe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha amendaa ala alũngalu.

إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الشُّرَكِيِّينَ ثُمَّ أَنْتُمْ
سَيِّئَةٌ لَمْ يَطَاهِرْوا عَلَيْكُمْ أَحَدٌ فَأَتَوْا إِلَيْهِمْ
عَاهَدَهُمْ إِلَى مَدْيَنَ إِذْ تَبَهُرْتُمْ وَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ④

5. Na yīla myei īla ītheetw'e yathela, moaaei athaithi ma mīvw'anano ovala mwamethīīla, na makwatei mo ta ngombo, na mathyūūūūkei, na moveesyeyi mo kīla vandū ve wīvitho. Indī ethwa nīmeelila na kūūūyā Mboya na kūūva Saka, indī ekanai na nza yoo yī nthasye. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūūekanī Mūno Vyū, Usūūtwe nī tei.

فَإِذَا نَسَخَ الْأَشْهُرَ الْحُرُمَ فَاتَّقُوا الشُّرُكِينَ
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَجُدُوهُمْ وَاحْصِرُوهُمْ وَأَقْعُدُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرصِدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوْا
الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾

6. Na ethwa ūmwe wa athaithi ma mīvw'anano nīwakwītya we ūsūvīo, mūūenge ūsūvīo nīkana atonye kwīw'a ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na indī ūimūtwaa vandū vake va mūuo. Kītumi nūndū mo nī andū matena ūmanyi.

وَإِن أَحَدٌ مِنَ الشُّرُكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجْرُكَ عَلَيْكَ يُبْعَثُ
كَلِمَ اللَّهِ تَمَّ أَيْلَعُهُ مَأْمَنَةٌ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

LUKU 2

7. Vatonyeka ata kwīthwa mwīw'ano wa athaithi ma mīvw'anano aa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na MūūmwaWake, ateo asu ala inyw'ī mweekīe wīw'ano namo nthīnī wa Mūsikiti Mūtheu? Kwa ūu, oūndū mo mekūendee kwīthwa me ma w'o kwenyu, īthīwai mwī ma w'o kwoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa ala alūngalu.

كَيْفَ يَكُونُ لِلشُّرُكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ
إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا
اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

8. Kūtonyeka ata ethwa yīla mo mamūsinda inyw'ī, maisūanīaa ndūū sya mūkaufī ona yīva kana mwīw'ano īūūū wenyu? Mo nīmatonya kūmwendeesya inyw'ī na makanyw'a moo, oyīla ngoo syoo niūlea, na aingī mūno moo nī mbaa-matū.

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا
وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِأَنؤَاهِهِمْ وَيَتَابَى قُلُوبُهُمْ
وَالَّذِينَ هُمْ يُسْقُونَ ﴿٨﴾

9. Mo makūanasya Mfsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na thooa mūvūthū na kūmalūngya andū kuma nzlanī Yake. Ow'o, maūndū ala mo mekaa nī mathūku.

اِشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِهِ
إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

10. Mo maisyaasya ndūū sya mūkaufī kana ūtianfo kuma kwa ūmwe ona wīva ūla ūmafkīlaa mo. Na nīmo ala eki-ma-mothūku.

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَا ذِمَّةً وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

11. Indī ethwa mo nīmeelila na kūlūmya Mboya na kūfva Saka, mo indī nī aneethe menyū katī wa mūfkīto. Na Ithyī nīūtavanasya Mfsoa kwa andū ala mena ūmanyi.

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَفَخَّخُوا
فِي الدِّينِ وَفَضَّلُوا الأَيْتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

12. Indī ethwa mo nīmaananga mawīvīto moo ītina wa mwīw'ano woo, na kūmūma ndīni yenyū, makūnei indī atongoi āa ma ūlei---vate nzika, mo mai na ndaīa na mawīvīto moo---nīkana maeke.

وَأِنْ تَكَفَّتُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعْنَا
فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا إِنَّهُمُ الْكُفْرُ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ
لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ ﴿١٢﴾

13. Inyw'ī mūikokita na andū ala manangite mawīvīto moo, na ala masūanīe kūmūlūngya Mūtūmwa, na mo nīmo maī ma mbee kwambīlīlyā mong'endu kwenyū? Inyw'ī komūmakīa? Tiw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We mwaīlīte nī kūmūkīa mūno, ethwa inyw'ī mwī etfkīli!.

إِلَّا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ
الرَّسُولِ وَهُمْ بَدْعُكُمْ أَوْلَ مَرَّةٍ أَخَشَوْهُمْ قَالَهُ
أَحَى أَنْ أَخَشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

14. Mokitei, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kūmasīllā kwīsīllā mokonī menyū, na amasonokye mo, nā amūtethye inyw'ī mwīthwe na ūkīlyo ūlū woo, na kūkiakīsyā īlīko syā andū ala metfkīlaa;

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِيهِمْ وَيُسْخَرُ
عَلَيْهِمْ وَيُسْفِصُ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤﴾

15. Na nĭkana We atonye kŭveta ōthatu wa ngoo syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amwelekelaa na tei ōla ona wĭva We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĭ Umanyi-W'onthe, Mŭf.

وَيَذِيبُ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

16. Inyw'ŭ mwĭsŭanĭa kana mŭkatiwa mwĭ inyw'oka, oyĭla Ngai Mwene Vinya W'on the ūtanamba kŭmanya ala mokitaa *kwa nzĭa ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe,, na matamwosaa *ona ōmwe* kwĭthwa mŭnyanya wa w'ō ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na etĭkĭli? Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmanyaa mŭno ūndŭ inyw'ŭ mwĭkaa.

أَمَرَحَبِيبْتُمْ أَنْ تَتَرَكُوا وَلَتَا يَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ يَهْدُوا
مِنْكُمْ وَلَمْ يَخُدُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَ
يَعْلَمُ لَا الْمُؤْمِنِينَ وَرِجْبَةَ وَاللَّهُ جَبِيلٌ يَمَّا نَعْلُونَ ﴿١٦﴾

LUKU 3

17. Ti ūlŭ wa athaithi ma mĭvw'anano kwĭka ōlŭngalu kwa ieleelo ila Mĭsikiti yakĭwe kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŭmĭkalya yĭ mĭseo kwĭfanana nondŭ kwalle oyĭla mo nĭ ngŭsĭ sya ūlei woo ene. Mo nĭmo ala mawĭa moo makethwa vathei, namo makekalaa nthĭnĭ wa Mwaki.

مَا كَانَ لِلشُّرَكَاةِ أَنْ يَضُرُّوا مِجْدَ اللَّهِ شُهَدَايِنَ
عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ بِالْكَفْرِ أُولَٰئِكَ حَبِطَتِ أَعْمَالُهُمْ
فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

18. Nĭw'ō, we eweka nĭwe walfwe nĭ kŭmĭsŭvĭa Mĭsikiti ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ōmwĭtkĭflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Mŭthenya wa Mŭminŭkĭlyo, na ūsyafĭsyaa Mboya, na ūlvaa Saka, na ūtamŭkĭaa ūngĭ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ūu, aa nĭmo melekele mŭno kwĭthwa. mataĭka katĭ wa ala matongoew'e.

إِنَّمَا يَضُرُّ مَسِيحِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَىٰ
أُولَٰئِكَ أَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِينَ ﴿١٨﴾

19. Inyw'ŭ mwĭtw'ŭkĭthya kŭmanenge kyaŭnyw'a mahaji na kŭseŭvya Mŭsikiti Mŭtheu ūndŭ ōmwe na mawĭa make ūla

أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ

Umwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na Ūkitaa kwoondũ wa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mo ti ūndũ ūmwe *ona vanini* mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mate alŪngalu.

اللَّهُ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

20. Asu ala metkĩlaa na *mathamaa kuma mšyĩnyoo kwoondũ wa Ngai* na kũkita kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūthw'ii woo na mathayũ moo mena kĩvĩla kĩtũũlu mũno mbee wa ūthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na nĩmo ala makatana.

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجْهَهُمْ لِلرَّبِّ سَبِيلَ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْظَمَ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿١٠﴾

21. Mwĩafi woo amanengae mo ūvoo mũseo wa tei kuma Kwake We na wa ūtanu Wake, na wa Mĩũnda ĩla nthĩnĩ wayo vakethwa ūtanu wa kwĩkalaa kwoondũ woo;

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَدَتْ لَهُمْ فِيهَا نِعْمَةً كَثِيرَةً ﴿١١﴾

22. Mo makekalaa vo tene na tene. Nĩw'o, vena ĩtuvi ĩnene kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

23. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Mũikamose maaĩthe menyũ na anaa-nyinyia menyũ ta anyanya, ethwa mo meenda ūlei kũvĩta mũkĩkĩto. Na ūla ona wĩva ūtumaa ndũũ namo kuma katĩ wenyũ, asu nĩmo eki-ma-naĩ.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحْزَنُوا وَأَبَاءَكُمْ وَأَخْوَانَكُمْ أُولِيَاءَ إِنْ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَةَ الْإِيمَانُ وَمَنْ يَتَّبِعْكُمْ فَآوَى إِلَيْكُمْ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٢﴾

24. Asya, 'Ethwa maaĩthe menyũ, na syana syenyũ, na anaa-ĩthe menyũ, na iveti syenyũ, na ndũũ sya mũkautĩ syenyũ, na ūthw'ii ūla mũmbanĩtye, na ūtandĩthya wenyũ ūla mũũkĩfa ndũkaũngame, na nyũmba syenyũ ĩla mwendete mũno, nĩsyo mwendete mũno

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَمْشُونَ مُسَادَةً وَمَسْكِنٌ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ

kūvīta Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, na kūkita kwoondū wa nzīa Yake, Indī eteelai kūvika kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ūtw'io Wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mbaa-matū.

وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ
 اللَّهُ بِأَمْرٍ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥٠﴾

LUKU 4

25.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamūtethetye inyw'ī nthīnī wa makaū maingī, na Mūthenyanī wa Unaini, yīla ūtalo wenyu mwingī watumie inyw'ī mwīkathīla Indī ndwaamūna inyw'ī na kīndū na nthī vamwe na ūnene wayo w'onthe, nīyakuīviw'e kwoondū wenyu, na Indī nīmwaalyūkile mūsyokeye ītina.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۗ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ
 إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَ
 ضَاعَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ۖ ثُمَّ وَلَّيْتُمُ
 مُدْبِرِينَ ﴿٥١﴾

26.Na Indī, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwatheesye ūu ūlū wa Mūtūmwa Wake na ūlū wa eīkīli, na We nīwatheesye nguthu sya ita ila inyw'ī mūtaasyona, na We nīwamasīlle asu ala maleile kwīīkīla. Na yīl nī ītuvi ya alei.

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
 وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا
 وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٥٢﴾

27.Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe, ītina wa ūu, akamwelekelā ūla w'onthe We wendaa ena ūu; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūītwe nī tei.

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ
 عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾

28.Inyw'ī ala mwīīkīla! Vate nzika, avoyi ma mīvw'anano nī avuku. Kwa ūu, mo maikaūthengeee Mūsikiti Mūtheu ītina wa mwaka ūū woo. Na ethwa inyw'ī nīmūōkīa ūkya, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamūthusya inyw'ī katī wa mumo Wake, ethwa We akenda. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mūī.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّا الشَّارِكُونَ بِجَسَدٍ لَا يَقْرَبُوا
 الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ مَا هَمَّ بِهِدَا ۚ وَإِنْ خِفْتُمْ
 عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ
 عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٤﴾

29.Ukitai na ala katf wa Andũ ma Ivuku ala matamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana Mũthenya wa Mũminũkĩlyo, kana makwata maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake mavatanĩte, kana kũatĩla ndĩni ĩla ya w'o, okũvika mo mafve koti na moko *moo ene menyivĩnye* na kwonany'a wĩw'i woo.

LUKU 5

30.Na Ayuti maasya, 'Esala nĩ Mwana wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Aklisto maasya, 'Masia nĩ mwana wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; ii nĩ ndeto sya makanyw'a moo. Mo meyĩlekanasya na ũneeni wa asu ala maleile kwĩtkĩla mbee wqo. Kĩtumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩthwe ĩũũ woo! Mo maalyũlangawa ata!

31.Mo mamosete asomi moo na alei moo kwĩthwa efai moo vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na *ota du now'o mamwosete Masia*, mwana wa Malia, ĩndĩ mo mayaafyafwa *du* ateo kũmũthaitha Ngai Umwe. Vai Ngai ateo We. We nĩ Mũtheu Mũno ĩũũ wa kĩla mo mamwĩananasya We nakyo!

32.Mo mendaa kũvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'onthe na makanyw'a moo; ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaketĩkĩlyo kĩndũ ateo We akeanĩsya kyeni Kyake, ona kau alei nĩmatonya kũlea kũkyenda.

33.We nĩ We Ula wamũtũmie Mũtũmwa Wake ena ũtongoi na ndĩni ya w'o, nĩkana We atonye kũmĩsindĩthya ĩũũ wa kĩla ndĩni *ĩngĩ*, ona ethwa avoyi ma mĩvw'anano nĩmatonya kũmĩmena.

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ
دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ
عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٢٩﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عَذِيبُهُنَّ اللَّهُ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ
ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهُونَ قَوْلَ
الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَتَلْنَاكُمْ اللَّهُ أَنْ يُولَقُونَ ﴿٣٠﴾

اتَّخَذُوا أَحْبَابَهُمْ رُءُوبًا لَهُمْ أَرْبَابًا مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَالْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَمَا أُمُورُهُمْ إِلَّا لِيُعْبَدُوا
إِنَّمَا إِلَهُ الْوَاحِدُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ
إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٣٢﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

34. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa! Vate nzika, aingĩ ma athembi na elei nĩmaĩsaa ūthw'ii wa andũ na nzĩa sya ūvũngũ na kũmaalyũla andũ kuma nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala mombanasya na kũvitha thaavu na vetha na mailea kũsyumya kwa nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe-----matavye mo ūvoo wa ūsilĩlo wĩ woo,

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ
 لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن
 سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْنُزُونَ الذَّهَبَ وَالْوَفْضَةَ
 وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ
 أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾

35. Mũthenya ūla kũkatw'Tkĩthw'a kũvyũ nthĩnĩ wa mwaki wa Ngiena, na mothyũ moo na mbau syoo na mĩlongo yoo Tkavĩvĩw'a vo na kũkātavanw'a kwoo; aa nĩmo inyw'I mweeyĩie inyw'I-ene, kwa ūu, yu samai kĩla inyw'I mwaiiaa.

يَوْمَ يَحْصِي عَلَيْهِمْ مَوْلَاهُمْ فَيَأْتِيهِمْ
 جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وظُهُورُهُمْ هَذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنفُسِكُمْ
 فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنُزُونَ ﴿٣٥﴾

36. Kũtala kwa myei kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwĩthĩtwe kwĩ myei Tkũmi na ĩĩ kwĩanana na mwĩlao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kuma mũthenya ūla We woombie matu na nthĩ. Katĩ wa ĩno, ĩna nĩ mĩtheu. Ino nĩyo ndĩni ĩla ykĩlaa. Kwa ūu, mũikevĩtĩsyē nthĩnĩ wayo. Na ūkitai na athaithi ma mĩvw'anano onthe tondu mo meũmũkita me on the vamwe; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na ala alũngalu.

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ
 اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ
 ذَلِكَ الدِّينُ الْقَائِمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ
 وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً
 وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

37. Vate nzika, kũtĩsya kwa Mwei Mũtheu nĩ wongeleku wa ūlei. Ala matetkĩlaa nĩmathyoekaw'a naw'o, mawĩtkĩlasya mwaka ūmwe na kũvatana mwaka ūngĩ, nĩkana mo matonye kwĩw'ana na ūtalo wa myei ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmĩtw'Tkĩthĩtye mĩtheu, na nĩkana mo matonye kwĩtkĩllya syĩndũ ĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanĩte.

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
 يُخَالِفُونَ عَمَّا يُدْعَوْنَ إِلَىٰ طَوْعًا أَوْ كَرْهٍ
 حُرْمَةٌ لِلَّهِ فَيُجَادِلُوا مَا حَزَمَ اللَّهُ ذُرِّيَّتَ لَهُمْ سُوْرٌ
 فِي عَمَلِهِمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

Uthŭku wa meko moo nŭtw'kĩthĩtw'e kwoneka wĩ mŭseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ alei.

LUKU 6

38. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩflaa! Mwĩna kyaŭ inyw'ĩ yĩla mweew'a, umaalai mŭkokite kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, mwĩthikaa mŭkakumanĩa na nthĩ? Inyw'ĩ mŭkeanĩwa nĩ thayŭ wa nthĩ ĩno mbee wa thayŭ wa Itunĩ? Motandĩthyo ma thayŭ ũŭ wayu makeethwa makyoneka me manini mŭno Itunĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَأْتُونَ إِلَى الْأَرْضِ أَرَضَيْتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

39. Ethwa inyw'ĩ mŭiŭthi kŭkita, We akamŭsilĩla na ŭsilĩlo wĩ woo, na akanyuva andŭ angĩ vandŭ venyu eka inyw'ĩ, na inyw'ĩ mŭikamwĩka naĩ ona vanini. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŭtonyi mwĩanũ ĩŭlũ wa syĩndũ syonthe.

إِلَّا تَتَغَفَرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابَ آبَاءِ الْبَيْتَاءِ وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَتَضَرَّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

40. Ethwa inyw'ĩ mŭiŭmŭtetheesya we, ĩndĩ manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamŭtetheesye we ona yĩla alei mamŭlŭngilye we yĩla waĩ ŭmwe wa ala eĩ yĩla maĩ ngunganĩ, yĩla we wamŭtavisye mŭnyanyae, Ndŭkew'e kyeva, nŭndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe naitũ. 'Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwatheesye mŭuo Wake ĩŭlũ wake, na nĩwamwĩkie we vinya na nguthu sya ita ila mŭtaasyona, na nĩwamĩsonokisye ndeto ya asu ala maleile kwĩtkĩfla, na no ndeto ya Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ĩla nĩyo nene. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mŭĩ.

إِلَّا تَتَضَرَّوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَمَانِينَ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْهَىٰ وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

41. Umaalai, mwĩ avŭthŭ kana mwĩ aito, na űkitaĩ na syĩndŭ syenyu na mathayŭ menyu kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uu nĩw'o űseo kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie tŭ.

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٠﴾

42. Takethwa waĩ űtandĩthyo wa mĩtŭkĩ na kyalo kĩkuvĩ, vate nzika, mo methwa makűatĩfe we, ĩndĩ kyalo kyu kyŭmŭ kyoonekie kĩ kĩfasa kwoo. Onakau mo makeevĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe *makyasya*, 'Takethwa ithyĩ nĩtwaĩ tŭtonya, vate nzika, ithyĩ twĩthwa twaendanisye nenyu.' Mo nĩmanangaa mathayŭ moo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana mo nĩ akengani.

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَ لَكِنْ بَعَدَتْ عَلَيْهِمُ السَّعَةُ وَ سَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوْ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَ اللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾

LUKU 7

43. Ngai Mwene Vinya W'onthe navetange? tei. Wamefĩkĩlilye mo matiwe ĩtina nĩkĩ mbee wa űtambĩte kŭmamanya ala maneenie w'o na űkamamanya akengani?

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّى يَتَّبِعِنَا لِكِ الَّذِينَ صَدَقُوا وَ تَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿١٢﴾

44. Asu ala metĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa mŭminűkĩlyo maikakwĩtya we űthei wa *kűekewa* maikokite na űthw'ii woo na mathayŭ moo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesĩ nesa ala alűngalu.

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَ اللَّهِ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١٣﴾

45. No asu tŭ ala matamwĩfĩkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa Mŭminűkĩlyo na ala ngoo syoo syusűfwe nĩ nzika makakwĩtya űthei wa kűlea kűkita, namo nĩmeűseesa nthĩnĩ wa nzika syoo.

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ رَبَّاتٍ قُلُوبُهُمْ قَهَمَتْ لَهُمْ رُبُوبًا يَرُدُّونَ ﴿١٤﴾

46. Na takethwa mo mañ na kfeleelo kya kũthi, vate nzika, mo methwa meeyũbanĩtye kwoondũ wakw'o; Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwaleaa kũthi kwoo. Kwoondũ wa ũu, We nĩwamasiĩle, na nĩkwatavaniw'e 'Inyw'ĩ Ikalai *mũsyĩ* vamwe na ala mekalaa.'

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً ۚ وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ ابْتِغَاءَ تُبَّغْطُهُمْ وَتَوِيلَ الْعُدَّةِ وَأَمَّا الْعُقُودُ ۖ

47. Takethwa mo nĩmaendanĩtye nenyu, methwa mamwongelelee vathei ateo thĩna, namo methwa masembie kũũ na kũũ katĩ wenyu, maimantha kũlea kwĩw'ana katĩ wenyu. Na katĩ wenyu ve asu ala mañ mamethukĩsya mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmesĩ nesa eki-ma-naĩ.

لَوْ خَرَجُوا فِئْتِكُمْ مَّا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَا أُوْعِدُوا جِلْدَكُمْ يَسْعُونَ كُمُ الْفِتْنَةَ ۚ وَفِيكُمْ سَمْعُونُ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ

48. Mo nĩmamanthie kũete kĩthokoo ona mbee wa ũu, namo nĩmaseũvisye nzaama ĩũũ waku we kũvika yĩla w'o wookie/na kfeleelo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkyasindie, onakau mo mayakyendaa kyo.

لَقَدْ ابْتِغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَبُلُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُم كَارِهُونَ

49. Na katĩ woo ve we ũla waasya, 'Mbĩĩkĩlyei nyie *nĩiwehĩna* na mũikambĩkfe nthĩnĩ wa Itatwa.' Vate nzika, mo nĩmavalũkĩte Itatwanĩ. Na vate nzika, Iia-ya-mwaki yĩkamathyũũũũka alei.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اضْحَبْ لِي وَلَا تَفْتِنِي ۗ أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ

50. Ethwa ũseo nĩwaũvalũkĩla we, nũmekĩaa mo kyeva, Indĩ mbaanga ya ũkwata we, mo maasya, 'Ithiyĩ nĩtweesũvĩite vau mbeeni.' Namu masyokaa Itina matanĩte.

إِنْ تُوبَكَ حَسَنَةٌ تَسُؤُهُمْ وَإِنْ تُوبَكَ مُؤِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخْلَلْنَا أَعْرَابًا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ يُوحُونَ

51. Asya, 'Vai kĩndũ kĩkatũvalũkĩla ithiyĩ, ateo kĩla Ngai Mwene Vinya

قُلْ لَنْ يُؤِيبِنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا ۗ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

W'onthe ūtūw'ŵe ithyŵ. We nŵ Mūsūvŵi waitū.Na ŵndŵ etŵkŵli maŵŵe nŵ kwia wŵkwatyo woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

52.Asya, 'Inyw'I mŵitweteelye ithyŵ kŵndū ateo kŵmwe nthŵnŵ wa syŵndū ila nzeo; oyŵla kwa ngalŵ yenyu, ithyŵ twetele Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵeteē ūsilŵlo ūla umaa Kwake-Mwene kana kwŵsŵla mokonŵ maitū. Eteelai ŵndŵ, ithyŵ naitū *ota Ūu* notwetele twŵ vamwe nenyu.

قُلْ هَلْ تَرْتَبُونَ بِآءِ إِلاَّ إِحْدَى الْحُسْنَيْنِ
وَنَحْنُ نَتَرْتَبُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ
مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرْجَبُوا إِنَّا مَعَكُمْ
مُتَرْتَبُونَ ﴿٥٢﴾

53.Asya, 'Umyai kwa kwenda kana kwa kŵlea kwenda, iiketŵkŵlwa kuma kwenyu. Inyw'I mwŵ andū mbaa-matū mŵno.

قُلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَلَ مِنْكُمْ إِلاَّ أَنْ
كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

54.Na vai kŵndū kŵmavafŵte mo kwŵkŵkŵlŵla mŵvothi yoo ateo mo nŵmamŵleaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtūmwa Wake. Na mayŵkaa Mboyanŵ ateo kwa ūtulu na mayumasya mŵvothi ateo maumasya mate kwenda.

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقَبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ إِلاَّ أَنَّهُمْ
كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَلا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلاَّ وَهُمْ
كُتَالَى وَلا يُنْفِقُونَ إِلاَّ وَهُمْ كُرْهُونَ ﴿٥٤﴾

55.Kwa ūu, ūthw'ii woo na syana syoo iikaūseng'ye we. Ngai Mwene Vinya W'onthe aeleelaa kŵmasilŵla mo nasyo nthŵnŵ wa thayū wa yu na kana mathayū moo mataanŵsyē namo me alei.

فَلا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلا أَوْلَادُهُمْ إِنَّا نَرَى
اللَّهُ يُعَذِّبُهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَرْهَقُ
أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

56.Namo nŵmevŵtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo nŵ menyū, oyŵla mo ti menyū, ŵndŵ mo nŵ andū me w'ia.

وَيَخْلِقُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنكُمْ وَمَا هُمْ بِمِنكُمْ وَ
لِكَيْتُمُ قَوْمٌ يَفْرُقُونَ ﴿٥٦﴾

57.Takethwa mo nŵmoonie vandū va kwŵvitha, kana ngunga, ona kana ŵima ya kŵlika mo vate nzika methwa masyokie vo, na mŵtŵkŵ ŵtasiŵka.

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأًا أَوْ مَغْرِبًا أَوْ مَدْخَلًا لَوَلَّوْا
إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ﴿٥٧﴾

58. Na katf wamo ve asu ala monaa we w'ina Ivtiyo I0I0 wa nthembo. Ethwa mo n'fmanengwe Imwe, n'fmeanfawa; Indf malea k0nengwe Imwe, sisyai! m0 ti eanfe.

وَمِنْهُمْ مَن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِن أُعْطُوا
مِنْهَا رَضُوا وَإِن لَّمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَحْضُرُونَ ﴿٥٨﴾

59. Takethwa mo n'fmeanfwe n'f k'la Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake wamanengete mo methwa maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe n0tw'fanfe ithyI ----na M0t0mwa Wake; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete mumo Wake I0I0 wait0; na M0t0mwa Wake ota 0u; ithyI n'fwelekelaa kwa Ngai Mwene Vinya W'omthe na Mboya,' *0u w'ih'wa waI 0seo kwo0.*

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا
حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ

﴿٥٩﴾ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

LUKU 8

60. Nthembo n'f kwoond0 wa ngya t0 na ala mena vata, na ala maandf'k'fwe k0th0k0manaa nayo, na kwa asu ala ngoo syoo n'f syakw'w'an'fthw'a, na kwa *kwinenge ngoombo 0hasyo*, na kwa ala mena thiI, na kwoond0 wa nzIa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kwa m0endi-wa-kyalo----- mw'fao kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n'f Umanyi-W'onthe, M0f.

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ
عَلَيْهَا وَالنَّوْفَلَةَ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالغُرُوبِ
وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

61. Na katf woo ve asu ala mam0thatasya M0t0mwa na kwasya, 'We n'f w'ihuk'f'syaa onthe.' Asya, 'Kw'ihuk'f'syaa kwake kwa onthe n'f k0seo kwenyu; we n0mw'f'f'k'f'laa Ngai Mwene Vinya W'onthe na n0met'f'k'f'laa A'f'k'f'i, na n'f tei kwa asu ala menyu met'f'k'f'laa. Na ala mam0thatasya M0t0mwa wa Ngai

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤَدُّونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أَدُّنُّ
قُلُوبًا خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ بِالْمُؤْمِنِينَ
وَرَحْمَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤَدُّونَ رِوَا
اللَّهُ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

Mwene Vinya W'onthe makeethwa na Osiflo mwai.

62.Mo mevItaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu nIkana mamwendeesye inyw'I; IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake nImo maIfItwe nI kwendeew'a m0no nIwe na Ngai, ethwa mo nI etIkIli.

يُكْفِرُونَ بِاللَّهِ لَكُمُ لِبُرُؤِكُمْ وَأَلَّهُ وَرَسُولَهُ أَحَقُّ
أَنْ يُرْضَوْهُ إِنَّ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

63.Mo nomaamanya kana 0la ona wIva 0m0kaananIasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake, ve Mwaki wa Ngiena kwoond0 wake, vala we 0kekalaa? Usu nI 0nyamao m0nene.

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَنِ يُضَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ
لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْبِعْزَى الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

64.Angangani nImakIaa KIlungu kIikese k0vuanw'a I0I0 woo, kImamanyIthya mo ma0nd0 ala me nthInI wa ngoo syoo. Asya, 'V0ai ng0I inyw'I! Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akakIete kyeninI kIla inyw'I m0kIaa.'

يَحْذَرُ الْمُتَّقُونَ أَنْ تَنْزَلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ
بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ مِنْ أَلٍ اسْتَهْزِئُوا ۗ إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ
مَا تَحَدَّثُونَ ﴿٦٤﴾

65.Na we 0kamak0Iya mo, kwa 0la w'o vy0 mo masya, 'IthyI nItwatha0kaa t0 na k0v0a ng0I.' Asya 'NI Ngai Mwene Vinya W'onthe na M0t0mwa Wake na Syama Syake ala inyw'I mwav0Iaa ng0I?'

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ
قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾

66.'M0ikaete wIkwayto. Inyw'I vate nzika nImwaleile kwItIkIla Itina wa kwItIkIla kwenyu. Ethwa IthyI nIt00mIlekea nguthu Imwe kuma katI wenyu, IthyI t0kamIsiIla Ila nguthu IngI, n0nd0 mo methIfItwe me avItany'a.'

لَا تَعْتَدُوا ۚ قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِنَّ نَعْفَ عَنْ
كُلِّ ظَالِمَةٍ مِّنْكُمْ عُذْبٌ ظَالِمَةٌ ۗ وَاللَّهُ عَزِيزٌ مُّجِيبٌ ﴿٦٦﴾

LUKU 9

67.Angangani a0me na aka, onthe nImakwatanIe m0nd0 na 0la 0ngI. Mo

الْمُتَّقُونَ وَالنَّفِثَاتُ بَعْضُهُمْ مِّنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ
بِالنُّكْرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ

meylaaa kwikwe ūthŪku na kŪvatana ūseo, na kwikalya moko moo mang'uthitwe. Mo nīmamŪleile Ngai Mwene Vinya W'onthe ---- We onake nŪmaleete mo. Vate nzika, angangani nīmo mbaa-matŪ.

68. Ngai Mwene Vinya W'onthe amathaa angangani, aŪme na aka, na alei Mwaki wa Ngiena, ūla mo makekalaa nthīnī waw'o. W'o ūkameanīa mo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪmaumanīite mo. Na mo makeethwa na ūsifflo wīkalaa,

69. OtondŪ ala maī mbee wenyu inyw'ī. Mo maī na vinya mŪnene nthīnī wa Ūtonyi mbee wenyu na Ūthw'ii mbee wenyu na mokwati na syana. Mo nīmatanīe Ūthw'ii woo kwa ūvinda ūkuvī, kwa Ūu, nīmŪtanīe kīanda kyenyu tondŪ ala maī mbee wenyu matanīe kīanda kyoo. Na inyw'ī nīmwalikile ngewanī nthŪku tondŪ mo malikile ngewanī nthŪku. Mo nīmo ala mawīa moo makethwa mate na Ūuno ūŪŪ wa nthī ūno na Itūnī. Namonomo mena wasyo.

70. Uvoo wa ala maī mbee woo nowaamavikīa mo—AndŪ-ma-Noa na Aati, na AthamŪti, na AndŪ-ma-Avalamu, na AtŪi-ma-Mitiani na mīsyī ūla yaanangiwe? AtŪmwa moo nīmookie kwoo mena Syama ntheu. Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavītsya mo, Indī nīmo mee vītsysye mo ene.

71. Na etkīli aŪme na aka, nī anyanya mŪndŪ na ūla ūngī. Mo nīmeyīaa kwikwe nesa, na kŪvatana ūthŪku na

سُوا اللّٰهَ فَنَسِيهِمْ ۗ اِنَّ السُّفِٰٓٔيْنَ هُمُ الْفٰٓسِقُوْنَ ﴿٦٨﴾

وَعَدَّ اللّٰهُ السُّفِٰٓٔيْنَ وَالنَّفِٰٓٔيْنَ وَالْكَافِرَآءَآرَجَٰٓٔهُمْ خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۗ هٰٓءِىَ حَسْبُهُمْ وَلَعْنَةُ اللّٰهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٩﴾

كَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوْا اَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً وَّآلٰٓءًا اَمْوَالًا وَّاَوْلَادًا فَاَسْتَسْعَفُوْا بِحٰلٰٓئِهِمْ فَاَسْتَمْتَحَنُكُمْ بِحٰلٰٓئِكُمْ كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ بِحٰلٰٓئِهِمْ وَخَضُّهُمْ كَالَّذِيْ خَاصُّوْا اَوْلِيَّكَ حِيْطًا اَعْمٰٓءُ فِي الدُّنْيَا وَّالْآخِرَةِ وَاُولِٰٓٔكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿٧٠﴾

اَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمٍ نَجَّحَ وَّعَادٰٓءُ وَّنُبُوْدُهُ وَّقَوْمِ اِبْرِٰٓٔيْمَ وَاَحْبٰٓبِ مَدْيَنَ وَّالْوَالِيِٰٓٔيْنَ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا كَانُ اللّٰهُ لِيُظْلِمَهُمْ وَّلٰكِنْ كَانُوْا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿٧١﴾

وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنٰتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَآءُ بَعْضٍ

kŭlŭmya Mboya na kŭŭva Saka na kŭmwŭw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake. Aa nŭmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭkamew'ŭa tei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mŭŭ.

72. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmathŭte eŭkŭli aŭme na aka, Mŭŭnda ŭla ŭvŭŭŭlaa tŭlŭsŭ uungu wayo, vala nthŭnŭ wayo mo makekalaa, na kŭndŭ kwa motŭo ma ŭtanu nthŭnŭ wa Mŭŭnda ya Tene-W'onthe. Na ŭtanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭw'o ŭla mŭnene vyŭ wa syonthe. Usu nŭ ŭkŭlyo mŭnene.

LUKU 10

73. We Mwathani! ukita na alei na angangani. Na ŭthwa wŭ mwai kwoo. Utŭo woo nŭ Ngienanŭ, na nŭ vandŭ vathŭku.

74. Mo mevŭtaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo mayasya ŭndŭ, ŭndŭ mo matŭmfie kŭthyomo kya kŭumana, na malea kwŭŭkŭŭla ŭtina wa kŭkumbatŭlya Isilamu. Namo nŭmasŭanŭŭe mŭno tŭlŭ wa maŭndŭ ala mesie kŭlea kŭmakwata. Namo nŭmaeie kŭmena tŭ nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake nŭwamathuŭtye mo kuma mumonŭ Wake. Kwa ŭu, ethwa mo nŭmekwŭlila, kŭkeethwa kwŭ kŭseo kwoo; ŭndŭ mo maalyŭka, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasifŭla na ŭsifŭlo wŭ woo tŭlŭ wa nthŭ ŭno na Itunŭ, namo maikethwa na mŭnyanya kana mŭtetheesya tŭlŭ wa nthŭ.

يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤١﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكِنٌ طَيِّبَةٌ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٤٢﴾

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ وَيْسَ الْمَصِيرِ ﴿٤٣﴾

يَخْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَتُوا بِيَا لِمَنَّا لُؤْلُؤًا وَمَا تَشَبَهُوا إِلَّا أَنْ أَعْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتُوبُوا يَعْلَمِ اللَّهُ عَدَابَ الَّذِينَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ دِينٍ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٤٤﴾

75.Na katī woo ve ala meeklie ūtianŋo na Ngai Mwene Vinya W'onthe, *makyasya*, 'Ethwa We akatŋenge ithyī katī wa mumo Wake, vate nzika vyŋ, ithyī tŋkaumya nthembo na kwŋthwa katī wa ala alŋngalu.

وَمِنْهُمْ مَن عٰهَدَ اللّٰهَ لَئِن اٰتٰنَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ
وَلَنَكُوْنَنَّ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٥١﴾

76.Indī yīla We wamanengie katī wa mumo Wake, mo nīmeethfiwe na ngoa naw'o na maalyūka masyoka ūtina mena ūlei.

فَلَمَّا اٰتٰهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوْا بِهٖ وَتَوَلَّوْا وَّهُمْ مُّعْرِضُوْنَ ﴿٥٢﴾

77.Kwa ūu, We nīwamatuvie mo wangangani *Ola ūkekala* ngoonī syoo kŋvika mŋthenya ūla mo makakomana Nake We, nŋndŋ mo nīmaanangie ūtianŋo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nŋndŋ mo nīmakenganie.

فَاَعْبَهُمْ رِيعًا فَاِذَا فِيْ قُلُوْبِهِمْ اِلَى يَوْمٍ يَلْقَوْنَهُ بِمَآ اٰخَلَفُوْا
اللّٰهَ مَا وَعَدُوْهُ وَبِمَا كَانُوْا يَكْذِبُوْنَ ﴿٥٣﴾

78.Mo nomesī kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsi syīmbithī syoo oŋndŋ ūmwe na mbŋmbano syoo sya kīmbithī na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŋmanyi-Ula-Mŋseo Vyŋ wa syīndŋ ila itonekaa?

اَلَمْ يَعْلَمُوْا اَنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَاَنَّ
اللّٰهَ عَلٰمُ الْغُيُوْبِ ﴿٥٤﴾

79.Asu ala mamanthaa ūvītyo kwa etkīli ta asu ala maumasya nthembo kwa kwenda kwoo ene na ala matonaa kīndŋ kya kumya ateo *mokwati ma wīla* woo mŋmŋ. Indī asu nīmamavŋfaa ngŋŋ mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaŋva ngŋŋ *īsu* yoo, na ve ūsiŋflo wīw'ŋthasya woo kwoondŋ woo.

الَّذِيْنَ يَلْمِزُوْنَ الْمُطَّوْعِيْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ فِي
الصَّدَقٰتِ وَالَّذِيْنَ لَا يَجِدُوْنَ اِلَّا الْجُهْدَ مِنْهُمْ فَيَسْخَرُوْنَ
مِنْهُمْ يَخِرُّ اللّٰهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذٰبٌ اَلِيْمٌ ﴿٥٥﴾

80.We ūtya ūekeo kwoondŋ woo, kana ūlee kŋmetīsyā ūekeo; ona ūkametīsyā ūekeo kŋndŋ mŋlŋgo mŋonza, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea mo ona vanini. Kītumi nŋndŋ nīmamŋleile Ngai Mwene Vinya

اِسْتَسْفِرْ لَهُمْ اَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ اِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ
سَبْعِيْنَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللّٰهُ لَهُمْ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَفَرُوْا
بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ وَاِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِيْنَ ﴿٥٦﴾

W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ mbaa-matŭ.

LUKU 11

81.Asu ala matatie kŭtiwa ĩtina nĩ matanie nŭndŭ wa kŭtiwa ĩtina kwoo, ĩtina wa kŭleana na Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nĩmaleile kŭkita na ŭthw'ii woo na mathayŭ moo kwoondŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Namu maisye, 'Mŭikathi naku kwĩ ŭvyŭvu. Asya, 'Īia-ya-Mwaki yĩna ŭvyŭvu mwingĩ mbeange.' Kethwa mo nĩmaĩ matonya kŭmanya.

82.Mo maĩlwe nĩ kŭtheka vanini na kŭĪa mŭno ta ĩtuyi ya maŭndŭ ala mo meekaa.

83.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaŭtŭnga we nguthunĩ yoo, namo maikwĩtya ŭthei mathi makokite, ĩndĩ asya, 'Inyw'ĩ mŭikathi nakwa ona vanini, ona mŭikamŭkita mŭmaitha mwĩ vamwe nakwa. Inyw'ĩ nĩmwanyuvie kwĩkala mŭsyĩ ĩvinda ya mbee, kwa ũu, ĩkalai yu vamwe na asu ala mekalaa ĩtina.'

84.Ndŭkamŭvoyee ŭmwe woo yĩla wakw'a ona vanini ona kana kŭŭngama ŭtee wa mbŭa yake kŭvoya; nŭndŭ mo nĩmaleile kŭmwĩtĩkĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake na makw'ie me mbaa-matŭ.wa nthĩ ĩno na kana mathayŭ moo matonye kŭtaanĩsya na mo me alei.

فَوَحَّ السَّخْلَفُونَ بِمَقْعَدِ هِمِّ خَلْفِ رَسُولِ اللَّهِ وَ
كِرْهُوَ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ
حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٥١﴾

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

فَإِنْ دَرَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذِنُوا
لِيَخْرُوجَ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا
مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ
فَاتَّعَدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٥٣﴾

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ
عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَا تَوَّأَوْا
هُمْ فَسِقُونَ ﴿٥٤﴾

85. Na mothw'ii moo na syana syoo iikaŭseng'ye we; Ngai Mwene Vinya W'onthe aeleele kŭmasiŭŭa tŭ nasyo tŭlŭ wa nthi ŭno na kana mathayŭ moo matonye kŭtaanŭsya na mo me alei.

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ
اللَّهُ أَنْ يَغْلِبَ بِهِمُ بَهَا فِي الدُّنْيَا وَتَرْهَقَ أَنْفُسَهُمْ
وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

86. Na yŭla Kŭlungu kyavuanw'a kŭyasya, 'Mwŭtŭkŭlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŭkitai *nzŭtanŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* mwŭna ngwatanŭo na Mŭtŭmwa Wake,' asu ala mena syŭndŭ katŭ woo makwŭtasya ŭthei we makyasya, 'Tŭeke ithyŭ twŭkale vamwe na ala mekalaa *mŭsyŭ.*'

وَلَمَّا أَنْزَلْتَ سُورَةَ أَنْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَجَاهَدُوا مَعَ
رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطُّولِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا
نَكُنْ مَعَ الْقُعُودِينَ ﴿٥٦﴾

87. Mo nŭmeanŭawa nŭ kwŭkala vamwe na iveti, na ngoo syoo nŭnzŭlle nŭkana mo maikamanye.

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٥٧﴾

88. Indŭ Mŭtŭmwa na asu ala metkŭŭlaa vamwe nake we nŭmokitaa *kwoondŭ wa nzŭta ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* na ŭthw'ii woo na mathayŭ moo, na nomo ala makethwa na syŭndŭ nzeo, na nomo makafŭla.

لَكِنَّ الرُّسُولَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُقْلِحُونَ ﴿٥٨﴾

89. Ngai Mwene Vinya W'onthe nUseŭvitye Mfunda Ila Ivitflaa tŭlŭsŭ uungu wayo kwoondŭ woo; nthŭnŭ wayo nŭvo mo makekalaa. Usu nŭ ŭtanu mŭnene.

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
يَجْرِي فِيهَا مِنْ أَسْفَلٍ مِنْهَا الْغُورُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

LUKU 12

90. Na asu ala maseŭvasya syfkwatyo kuma katŭ wa Aalavu ma weŭnŭ, nŭmookie nŭkana manengwe Ŭthei Ŭsu. Na asu ala maneenie ŭvŭngŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake mekalile mŭsyf. Usifflŭ mwai ŭkamavalŭkfla asu ala amwe moo matetfklflaa.

وَجَاءَ الْمُعَذَّبُونَ مِنَ الْأَغْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ
وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

91. Vai Ivŭtyo ŭlŭlŭ wa ala onzu, kana ala awau, kana asu ala matona kŭndŭ kya kumya, ethwa mo nŭ aŭkŭku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake. Vai nzŭla ya kŭmatŭla mŭtf asu ala mekaa meko maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nŭ tei.

لَيْسَ عَلَى الضَّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى
الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يَنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَحَرُوا
لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْحَسِينِ مِنْ سَبِيلٍ وَ
اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

92. Ona ŭlŭlŭ wa asu ala mookie kwaku nŭkana ŭmalŭsyŭ ŭlŭlŭ wa nyamŭ, we waisye, 'Nyie ndikwona vala ndonya kŭmŭlŭsya inyw'ŭ; namo masyoka metho moo metfkite methoi nŭ kyeva kya kwaŭwa nŭ kŭndŭ kya kumya.

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا آتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا
أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعِينُوا قَيْصٌ مِنَ
الَّذِينَ حَزَبُوا أَلَّا يَجِدُوا مَا يَنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

93. Nzŭla ya kŭmatŭla mŭtf no kwa asu tŭ ala meŭkwŭtya we Ŭthei, me athw'ii Mo nŭmeanŭawa nŭ kwŭthwa vamwe na iveti. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭkŭfte ŭsifflŭ ŭlŭlŭ wa ngoo syoo nŭkana maikamanye.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَستَأْذِنُونَكَ وَهُمْ
أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَعَّ
اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٩٣﴾

94. Mo makamūenge inyw'ī sylkwatyo mwasyoka vala maī. Asya, 'Mūikaete sylkwatyo; ithyī tūimwītkīla inyw'ī. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtūmanyīthītye ithyī ū-w'o īūlū wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akasyaīsya mwīkalo wenyu na Mūtūmwa Wake ota ūu; na Indī inyw'ī mūkatūngwa ītina Kwake, Ula wīsf maūndū ala monekaa na ala matonekaa, na We akamūtavya inyw'ī maūndū onthe ala inyw'ī mweekaa.

يَعْتَدِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَدِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَأْنَا اللَّهُ مِنْ أَنْبَاءِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تَوَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنذِرْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٤﴾

95. Mo makeevīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe Kwaku, we wasyoka kwoo, nīkana ūekane namo. Kwa ūu, ekana namo. Vate nzika, mo nī avuku, na ūtūo woo nī Ngienanī----nī ītuvi yalle nūndū wa maūndū ala mo meekaa.

سَيَجْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُرْضَوْا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٥﴾

96. Mo makeevīta kwaku nīkana wendeew'e nīmo. Indī we ona wendeew'a nīmo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakendeew'a nī andū mbaa-matū.

يَجْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٦﴾

97. Aalavu ma weūnī nīmo athūku mūno vyū nthīnī wa ūlei na wangangani, na avūthū moo nīmakothete kūlea kūmánya mīao ya Uvuany'o ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtheetye kwa Mūtūmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Umanyi-W'onthe, Mūf.

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٧﴾

98. Na katī wa Aalavu ma weūnī ve asu ala masūanīaa kana kīla maumasya nzīanīya Ngai Mwene Vinya W'onthe nī īvītyo na mo meteelaa na wendi mbaanga īmūkwate inyw'ī. Ekai ūthūku ūmakwate nemo vandū wenyu. Na Ngai

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرًا وَيُرَىٰ بِكُلِّ الْوَدَّاعِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-
W'onthe, Umanyi-W'onthe.

99.Na katĩ wa Aalavu ma weŪnĩ ve ala mamwĩtkĩflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo na matusaa kana kĩla maumya nĩ kya kũmathengeesya vala ve Ngai na kũkwata maũathimo ma Mwathani. Iĩ, vate nzika, kwoo nĩ nzĩa ya kũthengeea vakuvĩ na Ngai. Omĩtũkĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe akametĩkĩlyo mo teinĩ Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَيَتَّخِذُ مَا يُبْعَثُ قُرْبَىٰ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَاتِ الرَّسُولِ
أَلَّا يَأْتِيَ قُرْبَىٰ لَهُمْ سِوَىٰ مَا جَاءَهُمْ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ
﴿١٠٠﴾ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠١﴾

LUKU 13

100.Na kwa aingĩ mũno katĩ wa etĩkĩli ma mbee nĩ Athani na Atetheesya ^{1**} na asu ala mamaatĩle mo nesa vyũ na mwĩkalo mũseo, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwendeew'e nĩmo nesa, namo nĩmendeew'e nĩ We nesa na We nũseũvĩtye Mĩũnda Ila Ivtĩflaa mbũsĩ uungu wayo kwoondũ woo. Mo makekalaa vo tene. Usu nĩw'o ũkĩlyo mũnene.

وَالسَّيْفُونَ الْأُولَآءِ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ
وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِلِحْسَانٍ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٢﴾

101.Na katĩ wa Alaavu ma weŪnĩ kũmũthyũlũlũka inyw'ĩ amwe nĩ angangani; na amwe ma andũ ma Madina ota Ūu. Mo maendee nthĩnĩ wa wangangani. We ndũmesĩ mo; Ithĩ nĩtũmesĩ mo. Ithĩ tũkamasĩfla mo keli; na Indĩ makanengeleanĩw'e Ūsilĩlo mũnene.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ ذُو مِر
أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَىٰ الْبَيْتِ لَا تَعْلَمُهُمْ
نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَبَعًا لَهُمْ مَّزَاجِيرٌ لَّيْسَ بِرُدُّونَ إِلَىٰ
عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٣﴾

* Kuma Makka

*Medina.

102. Na *ve angĩ* ala maumbũlĩte mavĩtyo moo. Mo nĩmavulanilye wĩfa mũseo na ũngĩ *Ula waĩ* mũthũku. Nokwĩthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamelekela mo na ũuu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

وَآخِرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا
وَآخِرًا سَيِّئًا عَسَىٰ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٠٢﴾

103. Osa nthembo kuma ũthw'iinĩ woo, nĩkana ũtonye kũmathesya na kũmathambya nayo. Na voya kwoondũ woo; ow'o, mboya yaku nĩ wambĩlĩlĩyo wa mũuo kwoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ W'iw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ
بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

104. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula wĩfĩkĩlaa nthembo kuma kwa athũkũmi Make na Umbũlaa nthembo, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula Usyokeaa-Andũ-Kaingĩ *na ũuu, na* Ausũtwe nĩ tei.

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ
وَأَنَّهُ يُأَخِذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

105. Na asya, 'Ikai ũndũ inyw'ĩ mũtonya' Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akasisya meko menu na Mũtũmwa Wake ota ũu na etĩkĩli. Na inyw'ĩ mũkatũngwa Kwake ũla wĩsĩ, Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa; Indĩ akamũtavya maũndũ ala inyw'ĩ mweekaa.

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَىٰ اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ
وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنبِّئُكُمْ بِمَا
كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

106. Na *ve angĩ* ala mekalaa meteele ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nũtonya kũtw'a kũmasĩlĩla mo kana We nũtonya kũmelekela mo na ũuu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mũt.

وَآخِرُونَ مَرْجُونَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِنَّمَا يَعِدُّ لَهُمْ وَمَا يُؤْتُونَ
عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

107. Na *katĩ wa angangani ve* asu ala makĩte mũsikiti nĩkana manange *Isilamu*

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرًّا لَّآ وَكُفْرًا وَتَفْرِيْقًا

na *kUtheesya* ūlei na kUete ūaanŋku katŋ wa etŋkŋli, na kŪnengane vandŪ va kwŋvitha kwa asu ala maminŋte kŪmŪkwaŋŋsya Ngai Mwene Vinya W'onthe kaŪ na MŪtŪmwa Wake; Namo vate nzika, makeevŋta: 'Ithyl tŪiendaa ūndŪ ateo ūseo;' Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūkŪsŋ kana mo vate nzika nŋ akengani.

108. NdŪkaŪngame *kŪvoya* nthŋnŋ waw'o. MŪsikiti ūla waakiwe nthŋnŋ wa ūtheu kuma mŪthenya ūla wa mbee vate nzika nŋw'o waŋŋte mŪno mbee wa kŪŪngama ūvoyee nthŋnŋ waw'o. Nthŋnŋ wa w'o ve andŪ ala mendaa kŪthew'a, na Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala metheasya mo ene.

109. We Indŋ, ūla waiie wambŋllŋlyo wake tŪlŪ wa w'ia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūtanu Wake nŋwe mŪseo kana nŋ we ūla waiie wambŋllŋlyo wake tŪlŪ wa ngŪka ūla yololoetw'e nŋ kŋw'Ū ūla yavalŪkile vamwe nake nthŋnŋ wa Mwaki wa Ngiena? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŪ ala mekaa naŋ.

110. Mwako ūu woo, mo mokŋllŋtye, ūkeethwa wŋ wambŋllŋlyo wa kŪlea kwŋw'ana na nzika ngoonŋ syoo, kŪvika ngoo syoo itaanŋsye na kŪtilangwa tŪlungu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Umani-W'onthe, MŪŋ.

LUKU 14

111. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪthoote mathayŪ ma etŋkŋli a ūthw'ii woo vandŪ va MŪŪnda wa Itunŋ

يَبْنَؤُا الْمُؤْمِنِينَ وَارْضَادًا لِمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
مِنْ قَبْلُ وَ لِيَخْلُقَنَّ اِنْ اَرَدْنَا اِلَّا الْحَسَنَ وَاللَّهُ يَشْهَدُ
اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٨﴾

لَا تَقْرُؤْ فِيهِ اَبْدًا لَلسَّجِدِ اَسَسَ عَلَي التَّقْوَى مِنْ اَوَّلِ
يَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقْرُؤَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يَحْتَبُونَ اَنْ يَنْظُرُوْا
وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠٩﴾

اَفَمَنْ اَسَسَ بُنْيَانَهُ عَلَي تَقْوَى مِنْ اَللّٰهِ وَرِضْوَانِ
خَيْرٌ اَمْ مَنْ اَسَسَ بُنْيَانَهُ عَلَي شِقَا جُرْفٍ هَارٍ
فَاَنْهَارِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِيْنَ ﴿١١٠﴾

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوْبِهِمْ
اِلَّا اَنْ تَقَطَّ قُلُوْبُهُمْ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ ﴿١١١﴾

اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ
بِاَنْ لَهُمْ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُوْنَ فِي سَبِيْلِ اللّٰهِ لِيَقْتُلُوْا

Ūla mo makethwa naw'o; mo mokitaa kwoondŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo nŵmoaa namo nŵmoaawa---- Ūtianŵ Ūla Ūtalea kwŵthŵwa *Ūla We-Mwene watw'ie* nthŵnŵ wa Tola, na Uvoo-MŪseo, na Kulani. Na nŪŪ Ūla wakŪŵkŵka Ūtianŵnŵ Wake kŪvŵta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tanai, ŵndŵ, nŪndŪ wa Ūtianŵ Ūla mwatianŵe Nake; na Ūsu nŵw'o Ūkŵlyo mŪnene.

وَيَقُولُونَ قَدْ عَلِمْنَا حَقَّ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ
وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا
بِمَبْعَثِ الْإِسْلَامِ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٠﴾

112. *Mo nŵ mo* ala mamŪalyŪkŵlaa Ngai na *wŵilo*, ala mamŪthaiŵhaa *We*, ala mamŪtaŵfaa *We* ala maenda ŵŵŵŵ wa nthŵ *maimŪthŪkŪma We*, ala mamŪkumanŵfaa Ngai, ala matulasya-ndu na mothyŪ mo *Mboyanŵ*, ala meyŵlaa kwŵkwe nesa na kŪvatana ŪthŪku, na ala masyaŵlasya mŵvaka ŵla *yiŵwe* nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kŪmanenge Ūvoo mŪseo asu ala metŵkŵlaa.

التَّائِبُونَ الْعِدُونَ الْحَدِيثُونَ الَّذِينَ هَادُوا
الْحَدِيثَ وَالْأُمُورَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللَّهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١١﴾

113. Ti ŵŵŵŵ wa Mwathani na asu ala metŵkŵlaa kŪmetŵsya athaiŵhi ma mŵvw'anano Ūkeko *kwa Ngai*, ona ethwa nŵ ma ndŪŪ ya mŪkaufŵ, ŵtina wa kŪmanyŵka vyŪ Ūtheinŵ kana mo nŵ andŪ ma Ngienanŵ.

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ
وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٢﴾

114. Na Avalamu kŪmwŵŵsya ŵthe Ūkeko no ŪndŪ wa Ūtianŵ Ūla we watianŵe Nake ŵndŵ yŵla wawuanŵw'e kana we nŵ mŪmaitha wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we nŵweevathanie nake. Vate nzika, Avalamu aŵ na ngoo mboŵlolo, mŪmŵŵsya.

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوَدَّةٍ
وَعَدَاهَا آيَاتُهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ
إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٣﴾

115. Na ti ŵŵŵŵ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kŪtuma andŪ mathyoeka ŵtina

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ
حَتَّىٰ يَتَّبِعَهُمُ اللَّهُ فَمَا يَنفِقُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

wa We kumatongoesya kuvika We amony'e nesa vyu ma0nd0 ala mo mallitwe ni kwisovfana namo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe n0sysisi syfnd0 syonthe nesa.

116.Vate nzika, ni Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula 0sumbi wa matu na nthi ne Wake. We n0nenganae thay0 na n0etae kikiw'0. Na inyw'i m0i na m0nyanya kana m0tetheesya 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

117.Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika n0mwelekele na tei M0t0mwa Wake na Athami na Atetheesya ala mam0atffe we nthini wa saa wa thina, itina wa ngoo imwe sya nguthu yoo mai vakuvi kwelel0ka. We niwamelekele na tei ingi. Vate nzika, We ni M0uu kwoo, Us0ftwe ni tei.

118.Na ala atat0 ala matiwe itina, kuvika nthi yooneka yi ntheke m0no kwoo vamwe na Onene wayo w'onthe, na mathay0 moo ota Ou mathekevwa kwoo, namo mamanya vyu kana vai wivitho vand0 vang'i ateo Kwake-Mwene. Ind'i We niwamelekele mo na tei nkana mo matonye k0aly0ka k0mwelekela We. Vate nzika, ni Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula usyokeaa-Kaing'i E-na Ouu na Aus0ftwe ni tei.

LUKU 15

119.Inyw'i ala mwitfiklaa! M0kfei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithfwai vamwe na ala ma w'o.

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ تَوْلَى وَلَا نَصِيرٍ ﴿٥٠﴾

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبَ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٥١﴾

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِفُوا كَيْتَ إِزْأَضَاتٍ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٢﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴿٥٣﴾

120.Andũ ma Madina na ala mamathyũlũlũkĩte maumĩte katĩ wa Aalavu ma weũnĩ mayallĩte kwĩkala ĩtina wa Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'ontho kana mende mathayũ moo mbee wa thayũ wake. Uu nĩweekĩkie nũndũ mo mayaaona thĩna kana waũni kana mĩnoo, kana nzaa, kwoondũ wa nzĩla ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, kana makakinya nzĩla ĩla ĩmathatasya alei ona kana makona ũtandĩthyo ĩlũlũ wa mũmaitha, ĩndĩ ve wĩla mũseo ũla ũandĩkĩtwe ĩlũlũ woo nũndũ wa wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaekaa ĩtuvi ya ala mekaa moseo yae.

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَخْلِفُوكَ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْصَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطَئُونَ مَوْطِئًا يَغِيظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَأْتُونَ مِنْ عَدُوِّ نِيْلًا إِلَّا كَيْتَبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٠﴾

121.Namo mayumasya mbesa ona imwe, nini kana nyingĩ, onamo maikĩlanĩfasya mwanda, ĩndĩ nĩkũandĩkĩtwe kwoondũ woo, kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nũtonya kũmanenge ĩtuvi yĩla ĩseo vyũ nũndũ wa maũndũ ala mo meekie.

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كَيْتَبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥١﴾

122.Kũitonyeka kwa etĩkĩli kumaala onthe vamwe. Nĩkĩ, ĩndĩ, vate kuma nguthu kuma kwa kĩla mbaĩ katĩ woo makathi vamwe nĩkana mo matonye kũkwata ũmanyi mũseo wa ndĩni, na nĩkana mo matonye kũmakaany'a andũ moo masyoke vala maĩ, nĩkana mo matonye kwĩsũwĩana na ũthũku?

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 16

123.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlāa! Ukitai na amaitha ala me vakuvĩ nenyu na nĩmone ũlũmu ũte wa kũleela nthĩnĩ wenyu; na manyai kana Ngai Mwene Vinya W'ontho E-vamwe na ala alũngalu.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا فَأَتَوْا الَّذِينَ يُكُفِّرُونَ كَثِيرًا مِنَ الْكُفَّارِ وَلِيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ التَّائِبِينَ ﴿٥٣﴾

124.Na yĩla Kĩlungu kyatheew'a, ve

وَإِنَّمَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةَ فِتْنَةً مِّنْ قَوْلِ الْكُفْرَانِ

amwe moo maasya, 'Nūū katī wenyu ūla Kīlungu kīī kīmwongeleele mūtkīīto?'

هُدًىٰ ۙ إِنَّمَا ۙ قَامَا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٣٥﴾

Indī kwa ala metīkīīlaa, nīkīmwongelaa mūtkīīto woo namo nīmatanaa.

125.Indī kwa ala mena ūwau nthīnī wa ngoo syoo, kīmwongeleelaa ūko yingangī ūlū wa ūko yīla menu yo yu, namo makusaa me alei.

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَلْبُرُونَ ﴿٣٦﴾

126.Mo nomonaa kana nīmekīāwa ūtatwanī kīīla mwaka ūmwe kana kelī? Namō mayīlīlaa, ona maitonya kūtaīka.

أُولَٰئِكَ يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَّرَّةً ۙ أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٣٧﴾

127.Na oyīla Kīlungu kyatheew'a, masyaanasya mūndū na ūla ūngī, makyasya, 'Ve mūndū ona ūmwe ūmwonaa inyw'ī?' Indī mo nīmaalyūkaa makathi. Ngai Mwene Vinya W'onthe nūalyūlīte ngoo syoo nūndū mo nī andū ala matatonya kūmānya.

وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً نَّظَرَّ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ يَرِيكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣٨﴾

128.Vate nzika, Mūtūmwa nīūkīte kwenyu kuma katī wenyu ene; maūndū ala mamwīw'īthasya kyeva nī ala matonya kūmūlikya inyw'ī thīnanī; we e kīthito nūndū wa kūmānya mwīkalo wenyu; na kwa etīkīli we nī Mūuu, Usūlīte nī tei.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

129.Indī mo maalyūka, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmbīanīe nyie. Vai Ngai ateo We. Nyie nīīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na We nī Mwīāfi wa Kīvīla-Kya-Usumbī kī vinya.'

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٤٠﴾

سُورَةُ يُونُسَ مَكِّيَّةٌ (11)

(Wavuanŵ'e Makka)

النز ٢

1.Syftwanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nŵ ũlau, Usũftwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Alif Laam Raa Nyie nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Woni-W'onthe. Ino nŵ Mŵsoa ya Ivuku yŵla yusũftwe nŵ ũl.

الذٰلِكَ اٰتِ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ②

3.Nŵ Ondũ wa ũseng'yo kwa andũ ala Ithyl tũmatheesye ũvuan'y'o na mũndũ kuma katŵ woo *akyasya*, 'Makaany'ei andũ ma nthŵ na matav, ei ũvoo mũseo asu ala metŵkŵlaa kana ve wŵkalo wa w'o kwoondũ woo wŵna Mwŵaŵi woo.' Alei maasya, 'Vate nzika, ũũ nŵ mũoi wŵfyonanŵtye.'

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَا اِلٰى رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ

اَنْذِرَ النَّاسَ وَبَشِّرَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَنْ لَهُمْ قَدَمٌ

مِيْنَدِيْ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالِ الْكٰفِرُوْنَ اِنْ هٰذَا اِلَّا سِحْرٌ

مُفِيْنٌ ③

طوبى لمن كفر

4.Ow'o, Mwŵaŵi wenyu nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula woombie matu na nthŵ nthŵnŵ wa mavinda thanthatũ, na Indŵ We atŵnŵka We-Mwene Kŵvŵlanŵ-Kya-Usumbŵ; We akŵyŵlafaa kŵla kŵndũ. Vai mwŵw'anŵthya *katŵ Wake* ateo kwa ũla We ũmwŵŵkŵlŵtye. Usu nŵ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŵaŵi wenyu, kwa ũu, mũthaithei We. Indŵ inyw'ŵ nomũkataŵka?

اِنَّ رَبَّكُمْ اللهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِيْ

سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مَا

مِنْ سَفِيْحٍ اِلَّا مِنْ اَعْدِ اِيْدِيْهِ ذَلِكُمْ اللهُ سَبَّكُمْ

فَاعْبُدُوْهُ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ④

5.Kwake nŵkw'o mũkasyoka inyw'onthe. Utianŵo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ wa w'o. Vate nzika, We nŵwambŵlŵlasya ũmbi, na Indŵ aŵũtũngŵlŵlŵla ŵngŵ, nŵkana atonye kũmaŵva asu ala metŵkŵlaa na kwŵka meko maseo, na ũlũngalu; na kwa asu ala maleaa kwŵŵkŵla, mo makeethwa na kyaũnyw'a kya kŵw'ũ kŵtheũkŵte, na ũsifŵlo wŵ woo, nũndũ mo nŵmaleile kwŵŵkŵla.

اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا وَعَدَّ اللهُ حَقًّا اِنَّهُ يَبْدُوْا

الْخٰلِقِ ثُمَّ يُعِيْدُهُ لِيُجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا

الصّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ

حٰمِيْمٍ وَعَدَّ اَبَ الرَّبِّمْ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ⑤

6. We nī We Ula woombie syūa yīna kyeŋi kītheu na mwei ūmulīkaa, na aitw'īla ithūmūo, nīkana inyw'ī mōtonye kūmānya ūtalo wa myaka na ūtalo wa ūvinda. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndombīte ii ateo kwa ūla w'o. We atavanasya Syama kwa ūkuvī kwa andū ala mena ūmanyi.

7. Nīw'o, nthīnī wa ūalyūko wa ūtukū na mūthenya, na nthīnī wa syonthe ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmbīte matunī na ūlū wa nthī ve Syama kwa andū ala akfi-ma-Ngai.

8. Asu ala matamanthaa kūkomana Naitū na meanīwe nī thayū wa nthī īno, na mew'aa mathūmūlīte nthīnī wayo, na ala matasyaīsyaa Syama Siitū---

9. Aa nīmo ala wīkalo woo nī Mwakinī, nūndū wa ūndū mo meekie.

10. Indī kwa asu ala metīkīlaa, na kwīka meko maseo---Mwīfāi woo akamatongoesya nūndū wa mūtkīlō woo. Mbūsī ikavīfīlaa uungu woo Mīūndanī ya tanu.

11. Mboya syoo vau nthīnī ikeethwa 'Utheu wīthwe Waku We, Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe!' na ngethi syoo ikeethwa, 'Mūuo.' Na mōminōkīfīyo wa Mboya yoo ūkeethwa, 'Ndaīa syonthe syīthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīfāi wa nthī syonthe.

LUKU 2

12. Na kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmakalaatīlaa andū athūku ūla

هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا
وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ مَا
خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَعْلَمُونَ ①

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ②

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آيَاتِنَا غَافِلُونَ ③

أُولَئِكَ مَا لَهُمْ مِنَ النَّارِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ④

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ
بِأَيِّمَا نَهْمُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ
النَّعِيمِ ⑤

دَعْوُهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَنَحْمِدُكَ فِيهَا سَلَامٌ
وَآخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑥

وَلَوْ يُعِزُّ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتَجَابَ لَهُمْ بِالْخَيْرِ
لَقَطَعْنَا أَلْوَانَهُمْ فَذَرُّوا الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا
فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ⑦

mekite tondü mo mekalaafle *kÜmbany'a* Üthw'ii, mÜminÜkÜlyo wa İvinda yoo ya thayÜ yİthwa yaetiwe İÜlÜ woo. İndİ İthyİ nİtÜmaekaa asu ala matamanthaa kÜkomana NaitÜ mangange mana nthİnİ wa ÜthÜku woo.

13. Na yİla thİna wamÜvalÜkİla mÜndÜ, we nÜtwİkaİlaa İthyİ, akomete na wea, kana ailyİ nthİ, kana aÜngeme; İndİ yİla İthyİ twamÜthİnÜkya, aendaa we ta ÜtaatÜthaita İthyİ ona vanini tÜsisye thİna Üla ÜmÜkwafte. Uu nİw'o meko ma anangi monekaa me maseo methonİ moo.

وَأَمَّا مَنِ الْإِنْسَانَ الْضَّرُّ دَعَانَا لِجَنَّةٍ أَوْ قَاعٍ
أَوْ قَالِيًّا ۖ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ صُورَهُ مَرَّكَانَ لَمْ يَدْعُنَا
إِلَى صُورَتِهِ ۖ كَذَلِكَ نُزِيلُ لِلنَّاسِ فِيهِمْ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

14. Na İthyİ nİtwasyanangie nzyawa mbingİ ila syaİ mbee wenyu yİla syeekie mothÜku, oyİla AtÜmwaa nİmookite kwoo *mbee wa Üu* mena Syama ntheu, İndİ mo mayaaİtkİla. Uu nİw'o İthyİ tÜmaİvaa avİtany'a.

وَلَقَدْ أَهَلَكْنَا الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَاءَتْهُمْ سُرُوسُهُمْ بِالْبَيْتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا
كَذَلِكَ نُجَزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤﴾

15. İndİ, İthyİ nİtwamÜtw'İkİthisye inyw'İ atiİwa İÜlÜ wa nthİ İtina woo, nİkana İthyİ tÜtonye kwona ÜndÜ inyw'İ mÜtonya kwİka.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ خَلِيفَ فِي الْأَرْضِ مِنْ بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ
كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

16. Na yİla mo meÜsomewa Mİsoa YaitÜ Mİtheu, asu ala matamanthaa kÜkomana NaitÜ maasya, 'Etei Kulani İngİ eka İno kana mÜmİkÜany'e.' Asya, 'Ti İÜlÜ wakwa kÜmİkÜany'a kwa kwenda kwakwa mwene. Nyie nİafİlaa maÜndÜ ala navuanİw'a tÜ. Ow'o, nyie nİngÜkİa, ethwa nİngÜlea kÜmwİw'a Mwİaİ wakwa, nÜndÜ wa Üsİfİlo wa Üla MÜthenya MÜnene.'

وَإِذْ أَنْتَ عَلَىٰ عِثْمِ الْجُبِّ قَالَ الَّذِينَ لِأَيُّونَ
يَقَادُوكَ ۖ أَنْتَ بِقُرْآنٍ غَيْرِهَا ۖ أَوْ بَدِيلَةٍ ۚ قُلْ مَا يَكُونُ
لِي أَنْ أَدْبُرَهُ مِنْ تَلْفَازٍ ۖ أَنفِيسِي ۖ إِنِ اشْتَعِ إِلَّا مَا يُوَسْوِسُ
إِلَيَّ ۖ إِنِّي أَخَافُ ۖ إِن عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمَ عِثْمٍ ﴿١٦﴾

17. Asya, 'Kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nİwendie, Nyie ndyİthwa

قُلْ لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُمْ بِهِ ۖ

namüsomeie inyw'I, ona We ndethwa amümanyithiye inyw'I yo, Ow'o, Nyie nñnkaliŋe kaŋi wenyu nthññ wa thayü wakwa w'onthe mbee wa üü. Indĩ inyw'I nomükamanya?'

18.NÜÜ üla wanangaa ülüngalu na kñlonzo mbee wa üla üseüvasya üvüngü ñülü wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana we üla ümñtusaa Mñsoa Yake ta ya üvüngü? Vate nzika, avñtany'a maikañla ona vanini.

19.Na mo nñmathaithaa vandü va Ngai Mwene Vinya W'onthe kñla kñtamaunaa kana kümaetee wasyo; namo maasya. 'Aa nñmo ew'anñthya maitü na Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, Inyw'I mükamümanyithya Ngai Mwene Vinya W'onthe kñndü kñla We ütakiñ matunñ na ñülü wa nthñ? We nñ Mütheu, E-ñÜÜ MÜno küasa na ila mamwñananasya *We nasyo.*

20.Na andü onthe ma nthñ mañ nguthu o ñmwe, Indĩ mo nñmavathÜkanganie; na kethwa ti ndeto ñla yatongoetye mbee kuma kwa Mwñali wenyu, Üvoo woo wñthwa weekñtwe üsiñlo kwñlanana na maündü ala mo mavathÜkanganñaa nthññ wamo.

21.Namo maasya, 'We aleete kütheew'a Kyama kuma Kwa Mwñali wake nñkñ?' Asya, 'Maündü ala matonekaa nñ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa üu, eteelai; Nyie nñ vamwe nenyu kañ wa ala meteeñaa.'

قَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عَمْرًا مِنْ قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٥﴾

مَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٥﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلا يَضُرُّهُمْ وَآيَاتِهِمْ يَقُولُونَ هُوَ لَآءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ قُلْ اتَّقُوا اللَّهَ بِمَا لَآ يَعْلَمُ فِي السَّمَوَاتِ وَلا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَكَ وَتَطَعْنَا عَنَّا يَشْرِكُونَ ﴿١٥﴾

وَ مَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْ لَآ كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقَضَى بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٠﴾

وَيَقُولُونَ لَوْ لَآ أَنْزَلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانظُرُوا أَنَّى مَعَكُمْ مِنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿٢١﴾

LUKU 3

22. Ivinda yila Ithyi twamasamithya tei andu ala malumitw'e ni kyeva, mo mambililasya kumisuka Misoa Yaitu. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mituki muno kwa kusevya nzaama: vate nzika, Atumwa Maitu nimasuvite utalo wa nzaama sya maundu ala inyw'i mousama.

وَإِذْ أَرْقْنَا لِلنَّاسِ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّنِهِمْ
 إِذْ أَنهَم مَكْرُوفِي آيَاتِنَا قُلِ اللهُ أَسْعَى مَكْرُوفِي
 رُسُلَنَا يَكْتُمُونَ مَا نَكْرُونَ ﴿٣٠﴾

23. We ni We Ula umotonyethasya inyw'i kuthi kyalo tulu wa nthi nyomu na ukanganani kuvika yila mwi nthini wa Ngalawa na nimaendaa nasyo vamwe na kiseve kyai na nimateanaa nthini wayo, *kiseve kyai* nikimivitokaa na itulumo nisyokilaa tulu wayo kuma kila ngali namo nimateanaa ni athyololoke, *indl* mamwikilaa Ngai Mwene Vinya W'onthe makyathana ofkiko wa mofkilo Kwake We, *makyasya*, 'We watumya nthini wa undu uu, vate nzika, tukeethwa katl wa ala matungaa muvea.'

هُوَ الَّذِي يُسِّرْكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّى إِذَا كُنْتُمْ
 فِي الْفُلِكِ وَجَدْتُمْ بِهِمْ يَرِيحَ طَيْبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا
 جَاءَ نَهَا يَرِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ
 مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنهَمُ أَحْطَبُ بِهِمْ دَعَا اللهُ مُخْلِصِينَ
 لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هَذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ
 الشَّاكِرِينَ ﴿٣١﴾

24. Inyw'i andu, mothoku menyu me tulu wenyu ene tu—otanu wa thayu uu wa yu tu. Na indl kwitu nikw'o kokethwa kwil ualoko wenyu; na Ithyi tukamomanyithya inyw'i undu inyw'i mweekaa.

فَلَمَّا أَنْجَاهُمْ إِذْ هُمْ يُبْعَثُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ
 يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّمَا بُعِثَكُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ تَتَعَاطَى أَلْمِيَّةِ
 الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
 تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

25. Ngelekany'o ya thayu tulu wa nthi ni ta ya kiw'o kila Ithyi tuthesasya kuma ituni. Na indl kyo kivulanasya imea sya nthi ila syeli andu na indo ma'isaa. Iendeeaa kwithwa ou kuvika nthi ikanakava na malaa yina wanake mwianu na wiv'aa ukatw'ika wendo--- indl asu ala methawa naw'o, nivatheeaa utw'io Witu na kithoolomokilo otuko kana muthenya. Na indl Ithyi

إِنَّمَا مَثَلُ أَلْمِيَّةِ الدُّنْيَا كَمَا أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ
 فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَ
 الْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَ
 أَزْيَّتْ وَخَلَّتْ أَهْلَاهُمْ قَدِرُونَ عَلَيْهَا أَنهَى

túÚtw'íkĩthasya ta mŪŪnda mŪŪme ta ūtanaŷ vo ūoo. Uu nŷw'o Ithyŷ tŪvuanasya Syama kwa andŪ ala masŪanfaa.

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe etanfaa wĩkalo wa mŪuo, na amŪtongoeasya nzĩanŷ ūla ya w'o ūlaWe wenda.

27.Kwa asu ala mekaa meko maseo, vakeethwa na ŷuvi ŷseo vyŪ na tŪŪŪ wa ūu, *maŪathimo* maingŷ. Na kŷvindu kana ntheko iikamavw'ĩka mothyŪ moo. Aa nŷmo ekali-ma-Itunŷ; vo nŷvo mo makekalaa.

28.Na *kwa* asu ala mekaa meko mathŪku, ūsilŷlo wa ūthŪku ūkeethwa wĩanene naw'o, na ntheko ikamavw'ĩka mo. Makeethwa matena mŪndŪ wa kŪmasŪvŷa vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. *Namo makooneka* mothyŪ moo tamavw'ĩkĩtwe nŷ isio sya ūtukŪ. Aa nŷmo ekali-ma-Mwakinŷ, vo nŷvo mo makekalaa.

29.ŷsŪvŷei mŪthenya ūla Ithyŷ tŪkamombany'a mo onthe vamwe, na ŷndŷ Ithyŷ tŪkamataavya asu ala masyŷananasya ngai ingŷ na Ngai, 'Ikalai ovala mŪŷ---inyw'ŷ na ngai atindany'a menyu.' ŷndŷ Ithyŷ tŪkamataanany'a mo; na asu ala mamasŪanfaa ta atindany'a makaasya, 'Ti ithyŷ ala inyw'ŷ mwathaihaa.'

30.'Kwa ūu Ngai Mwene Vinya W'onthe nŷ NgŪsŷ mbfanŷu katŷ wenyu naitŪ. Ithyŷ tŪyaamanya ūthaihi wenyu ona vanini.'

أَمْزْنَا يٰنِيلَا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَّمْ تَكُنْ
وَالَّذِينَ كَذَّبُوا كَذٰلِكَ نُفِصِلُ الْاٰدِيَّةَ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُوْنَ ۝

وَ اللّٰهُ يَدْعُوْا اِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِيْ مَنْ يَشَاءُ
اِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيْمٍ ۝

لِلَّذِيْنَ اَحْسَنُوْا الْكَيْسَ وَ زِيَادَةً وَّ لَا يَرْهَقُوْهُمْ
قَرُوْا وَلَا ذَلَّةٌ اُولٰٓئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيْهَا
خٰلِدُوْنَ ۝

وَالَّذِيْنَ كَسَبُوا السَّيِّاٰتِ جَزَاؤُهُمْ سَمِيْمًا وَّ بِسْمِ اللّٰهِ
تَرْهَقُهُمْ ذٰلِكَ مَا لَهُمْ مِنَ اللّٰهِ مِنْ حَاجِمٍ كَاٰنَا
اَعْمِيْتُ وَّ جُوْهُهُمْ قَطْعًا وَّ اِنِ الْاَيْلُ مُظْلِمًا اُولٰٓئِكَ
اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ۝

وَيَوْمَ نَخَشِرُهُمْ جَمِيْعًا ثُمَّ نَقُوْلُ لِلَّذِيْنَ اٰشْرَكُوْا
مَكَانَكُمْ اَنْتُمْ وَّ شُرَكَاءُكُمْ فَرٰيِلُنَا بَيْنَهُمْ وَّ قَالَ
سُرَكَاءُ هُمْ مَا كُنْتُمْ اِيَّا نَا تَعْبُدُوْنَ ۝

كَلٰفِي بِاللّٰهِ شٰهِيْدًا بَيْنَنَا وَ بَيْنَكُمْ اِنْ كُنَّا عَنْ
عِبَادَتِكُمْ لَغٰوِلِيْنَ ۝

31. Kila thayo ukamanya kila waafle ni kutongosya mbee. Namu makatungwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwialii woo wa w'o, na maundu onthe ala mo meeseuvisey makamafa.

هَذَاكَ بَلُوا كُلِّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوْا إِلَى اللَّهِ
مَوْلَهُمُ الْحَقُّ وَصَلَّ عَنْهُمْ فَاكَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32. Asya, 'Noo ula umunengae inyw'i utethyo kuma tulu na nthi? Kana noo ula wina utonyi tulu wa matu na metho? Na noo ula umasya ula mukw'u kuma kwa ula wi thayo? Na noo ula umasumbika maundu onthe?' Mo makaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indii asyai, 'Inyw'i nomukauma m'endeleni yenyu m'ihoku?'

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ
السَّعْيَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يَدْبُرُ الْأَمْرَ
فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

33. Usu ni We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwialii wenyu wa w'o, kwa ou ni kya utiele itina waw'o ateo ivityo yiyonanitye? Inyw'i Indii, mwialyulwa ata kuma nthini wa w'o?

فَذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا
الضَّلَالَةُ ۗ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴿٣٣﴾

34. Uu niw'o ndeto ya Mwialii waku yitkithitw'e ya w'o kwa asu ala matulaa miao, nikana maiketkile.

كَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا
أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٤﴾

35. Asya, 'Ve umwe katl wa atindany'a menyu ula wambimlasya ombi, na indii akikutungimila?' Asya, 'No Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka Ula wambimlasya ombi na indii akikutungimila. Inyw'i mwai mutonya ata indii kuthyoe kw'a?'

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ
يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ يَبْدُو الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنَّى
تُؤْفَكُونَ ﴿٣٥﴾

36. Asya, 'Ve imwe katl wa ngai --- mutindany'a wenyu itongoasya nthini wa w'o? Asya, 'Ni Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula utongoasya nthini wa w'o. Indii We Ula utongoasya nthini waw'o ni We wailwe ni kutatwa kana ni we ula

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ
اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ
أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ
كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾

Utamyona nzīa we mwene ateo e mūtongoesye? Indī inyw'ī mwīna kī? Inyw'ī mūtusaa ata?'

37.Na aingī moo maatīaa vathei ateo kūtālīthya. Vate nzika, kūtālīthya kūtōnya kwīkala vandū va ūw'o ona vanini.

38.Na Kulani īno ndītonya kwīthwa yaumiw'e nī mūdū ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūtee wa ūu, yīanīasya maūdū ala me mbee wayo na nī ūalyūlo wa Mwīao wa Ngai. Vai nzika nthīnī wayo. Yo yumīte kwa mwīaī wa nthī syonthe.

39.Mo measya, 'We nūyīseūvītye?' Asya, 'Etei Indī Kīlungu kīlyī takyo, na ītyai ūtethyo kuma kwa onthe ala mūtōnya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'ī mwī ma w'o.'

40.Aiee, Indī mo nīmaleete maūdū ala mate na ūmanyi wamo na ū-w'o wamo ndwaamavikīa. Na ota ūu ala maī mbee woo nīmaūleile ūla w'o. Indī kwa sisyai ūndū mūminūkīlyo wa asu ala meekie naī!

41.Na katī woo ve amwe ala mawītkīlaa, na Mwīaī wenyu nūmesī nesa asu ala maetae kīthokoo.

LUKU 5

42.Na ethwa mo meūweta we ta mūkengani, asya, 'Nyie ngakōlw'a ūlūlū wa meko makwa nenyu kwoondū wa meko menyu.

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي
 مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ تُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ
 وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ
 لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٨﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا
 مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ
 كَذَلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ
 عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ
 وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤١﴾

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَذَابِي وَلَكُمْ عَذَابُكُمْ أَنْتُمْ
 بَرِيئُونَ وَمَا أَعْمَلُ وَأَنَا بَرِيءٌ وَمَا أَعْمَلُونَ ﴿٤٢﴾

43. Na katī woo ve *amwe* ala makwīthukīfasya we. Indī we nūtonya kūmwīw'īthya mūndū ūte matū ona ethwa mo maimanyaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَعِينُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَسْمَعُ الضَّمْرَ
وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٦﴾

44. Na katī woo ve *amwe* ala maūsyaaasya we. Indī we nūtonya kūtongoesya kīlālinda, ona kau mo mayonaa?

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْرَى
وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ ﴿٥٧﴾

45. Kwa ūla w'o vyū, Ngai Mwena Vinya W'onthe ndamavīfasya andū ona vanini, Indī andū nīmamavīfasya mathayū moo ene.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ
أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٨﴾

46. Na mūthenya nī ūla We ūkamombany'a onthe vamwe, *kūkooneka kwoō ta* mataaīkala ūlū wa nthī ateo kwa ūsaa yīmwe ya mūthenya. Mo makamanyanaa mūndū na ūla Ongī. Ala mena wasyo mūno nī asu ala maleaa ūmbano *wa* Ngai Mwene Vinya W'onthe na matatonya kūtongoew'a.

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ كَأَن لَّمْ يَلْبَسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنَ
النَّهَارِ يَتَعَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قُلْ خَيْسَ الَّذِينَ كَذَبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٥٩﴾

47. Na Ithyī tūkaūt'w'īkīthya we ngūsī ya kīlungu kīmwe kya maūndū ala Ithyī twamathie mo kana tūkaūkw'īthya we mbee wa ūu, ūalūko woo ūkeethwa wī kwitū; Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe akaūngama ngūsī ūlū wa ūndū mo mekaa.

وَأَمَّا نُرِّيكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَتَوَقَّعُ الْآيَاتِنَا
مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ اللَّهُ شَهِيدٌ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ ﴿٦٠﴾

48. Na kwa kīla mūvathūko wa andū ve Mūtūmwa. Kwa ūu yīla Mūtūmwa woo ūkaa nīkūtusawa katī woo na ūlūngalu, ona mo maivīfīaw'a.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِيَ بَيْنَهُمْ
بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦١﴾

49. Namo maasya, 'Utianū ūū ūkeanīw'a Indī ethwa inyw'ī mwī ma w'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٢﴾
قُلْ لَا أَمْرٌ لِّي بِنَفْسِي صَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ
لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَأْخِرُونَ

50. Asya, 'Nyie ndina ūtonyi wakwa mwene ūlū wa ūthūku ona wīva kana

سَاعَةً وَلَا يَسْتَعِدُّونَ ﴿٦٣﴾

Utandĩthyo ateo ūndŭ Ngai Mwene Vinya W'on the wendaa. Kwa kġla andŭ *matetġkġlaa* ve ġvinda yġtw'ġtwe. Na ġvinda yoo yavika, maitonya kŭtiwa ġtina ona kavinda kamwe, ona maitonya kŭyġvġtŭka mbee.'

51.Asya, 'Ndavyei nyie, ūsilflo Wake ūkoka ġŭlŭ wenyu ūtukŭ kana mŭthenya, mŭvġtany'a akatonya kŭkġa ata ona ethwa nġ kwa mġtŭkġ?

قُلْ ارْتَبْتُمْ اِنْ اَسْكُرْتُمْ عَبَايَةَ بِيَاتًا اَوْ نَهَارًا مَا ذَا
يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٥١﴾

52.'Yġla ġndġ, ūkamŭvalŭkġla nġw'o mŭkawġġkġla? Kyaŭ! Yu! Na *mbee wa ūu* inyw'ġ nġmwendaa kŭvika kwaw'o kwġkalaate?

اَتَمَرًا اِذَا مَا وَقَعَ امْتَحِرْتُمْ بِهِ الْاِنَّنِ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهِ
تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٢﴾

53.Na ġndġ nġvo ala meeġie naġ makatavw'a, 'Samai inyw'ġ ūsilflo wġkala. Inyw'ġ mŭiŭtuvw'a ateo kwa ūndŭ inyw'ġ mweekaa.'

تَمَرِّقِيلَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ هَلْ
تُجْزَوْنَ اِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٣﴾

54.Namo meŭkŭlya we, 'Uu nġw'o? Asya, 'ġġ, nġvġta na Mwġafi wakwa!' Vate nzika, ūŭ nġw'o vyŭ; na inyw'ġ mŭitonya kŭsiġa.'

وَيَسْتَنْبِئُونَكَ اَحَىٰ هُوَ قُلْ اِنِّى وَاَرَقِي اِنَّهُ لَحَىٰ
وَمَا اَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٤﴾

LUKU 6

55.Na ona kġla thayŭ wġkaa naġ ūkethwa na syonthe ġla syġ ġŭlŭ wa nthġ, nokŭsyumya syonthe kwġyovosya nasyo w'o mwene. Namo makavitha wġlilo woo mawona ūsilflo. Na ūtw'ŭ ūkaumw'a kaġ woo kwa ūlŭngalu, namo maikavġtġw'a.

وَلَوْ اَنَّ كُلَّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْاَرْضِ لَافْتَدَتْ
بِهٖ وَاَسْرُوا النَّامَةَ لَمَّا رَاوُا الْعَذَابَ وَفِيْهٖ
بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

56.Asi! Vate nzika, kġla kyonthe ona kġva kġ matunġ na ġŭlŭ wa nthġ, nġ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asi! Nġw'o

اَلَا اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ الْاِلٰهَ وَاَل
لّٰهُ حَىٰ وَلٰكِنْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

Utianŋo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ wa w'o. Indŋ aingŋ mŋno moo mayŋŋŋ.

57. We nŋ We Ula ōnenganae thayŋ na akaete kŋkw'ŋ, na Kwake We nŋkw'o inyw'ŋ mŋkatŋngwa.

هُوَ يَوْمِي وَيَوْمِيَّتِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

58. Inyw'ŋ mbaa andŋ! Ow'o ŋtao nŋmŋvikŋe inyw'ŋ kuma kwa Mwŋfŋi wenyu na mŋiito kwa kŋla ōwau ona wŋva wŋ nthŋnŋ wa ngoo, na ŋtongoi na tei kwa etikŋli.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَ نَكْمَ مَوْعِدَةٍ مِّنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّبَنِي الضُّرُورِ وَهَدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

59. Asya, Uŋ w'onthe nŋkwŋŋla nthŋnŋ wa ŋnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwŋŋŋla teinŋ Wake; kwa ŋu, mo nŋmatanŋe ŋvoo ŋsu. Uu nŋw'o ŋseo mbee kŋvŋta kŋla mo mombanasya.'

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ قَبِدْ لَكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٩﴾

60. Asya, 'Inyw'ŋ mŋsŋanŋŋte kana Ngai Mwene Vinya W'onthe amŋtheesy e inyw'ŋ kyaŋya, na Indŋ mwŋkŋtw'ŋkŋthya kŋmwe kŋtkŋlye na kŋmwe kŋvatane?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋmwŋtkŋŋŋtye inyw'ŋ ŋu kana mwŋseŋvya ŋvŋngŋ ŋŋlŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ اللَّهُ آذِنَ لَكُمْ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٦٠﴾

61. Asu ala maseŋvasya ŋvŋngŋ ŋŋlŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe masoanŋaa ata ŋŋlŋ wa Mŋthenya wa Uthayŋŋkyo? Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Ausŋŋtwe nŋ ŋlau kwa andŋ onthe ma nthŋ, Indŋ aingŋ mŋno moo maitŋngaa mŋvea.

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

LUKU 7

62. Na inyw'ŋ mŋi ŋndŋ mŋkwŋka, na mŋisomaa kuma Kwake kŋlungu ona

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَ

kĩmwe kya Kulani , na inyw’i mūi ūndū mwĩkaa, ĩndĩ Ithyĩ nĩtūmūsyaaĩsyaa inyw’i mwĩlikĩtye nthĩnĩ. Na vai kĩndū kĩvithĩku ūthyūnĩ wa Mwafĩ wenyu--- ona kĩa kĩa ūito wa kaveke kanini kana mūnini mbee wa ūu, kana kĩnene mbee wa ūu ĩūlū wa nthĩ kana matunĩ---ĩndĩ kyo nĩkĩandĩke nthĩnĩ wa Ivuku ĩtheu.

لَا تَعْلَمُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُبْصَرُونَ
فِيهِ وَمَا يَذُوبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٣١﴾

63.Sisyai! Anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W’onthē vate nzika, maikethwa na w’ia, ona maikew’a kyeva----

إِلَّا إِنْ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٢﴾

64.Asu ala meetkĩlile na meekie ūlūngalu vyū.

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٣٣﴾

65.Ve ūvoo mūseo kwoo nthĩnĩ wa thayū wa nthĩ ĩno na Itunĩ ota ūu---vai ūalyūko ndetonĩ sya Ngai Mwene Vinya W’onthē; ow’o ūsu nĩ ūtanu mūnene.

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا يَتَذَكَّرُونَ
فِيهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ ذُو الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٣٤﴾

66.Na ndeto syoo iikakw’i-ĩthye kyeva we. Vate nzika, ūtonyi w’onthē nĩ wa Ngai Mwene Vinya W’onthē. We nĩ W’i-W’onthē, Umanyi-W’onthē.

وَلَا يَحْزَنُونَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

67.Asi! Nĩ kya Ngai Mwene Vinya W’onthē kĩa ona kĩva kĩ matunĩ na kĩa ona kĩva kĩ ĩūlū wa nthĩ. Asu ala mavoyaa atindany’a ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthē ow’o mo maimaatĩaa mo. Mo mai kĩndū maatĩaa ateo ūsūanĩo na malikaa nthĩnĩ wa maūndū ma kūtalĩthya.

إِلَّا إِنْ يُلَهِمُنَا مِنَ السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا
يَسْمَعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ
يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٣٦﴾

68.We nĩ Ula ūseūvĩtye ūtukū kwoondū wenyu nĩkana mūtonye kūthūmūa nthĩnĩ waw’o, na mūthenya ūmulĩkaa. Vate nzika, nthĩnĩ ve Syama kwa andū ala methukĩĩsyaa.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَ النَّهَارَ
مُبْجِرًا إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُسْعَوْنَ ﴿٣٧﴾

69. Mo maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe n'wiyoseete mwana We-Mwene.' We nī MŪtheu!.' We n'wiyān'itye-Mwene na nī Syake syonthe ona syīva ila syī matunī na TŪIŪ wa nthī. Inyw'ī mŪi na Utonyi TŪIŪ wa ŪndŪ ŪŪ. Inyw'ī mwīneena TŪIŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪndŪ Ūla mŪtesī?

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ هُوَ الْعَزِيزُ الَّذِي لَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَمُوتُ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطٰنٍ بِهٰذَا أُنۢتَوٰنُ عَلَىٰ ٱللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

70. Asya, 'Asu ala maseŪvasya ŪvŪngŪ TŪIŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe maikaīla.'

قُلْ إِنْ ٱلَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَىٰ ٱللَّهِ ٱلْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿٧٠﴾

71. Mo makeethwa na Ūtand'fthyo wa kavinda TŪIŪ wa nthī Ino. Indī ŪalŪko woo nī KwitŪ. Indī Ithyī tŪkamasamīthya Ūsil'fŪ wī woo; nŪndŪ mo mayāī metīkīla.

مَتَاعٌ فِي ٱلدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُنۢزِلُهُمُ ٱلْعَذَابَ ٱلشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧١﴾

LUKU 8

72. Na masomee mo Ūvoo wa Noa, yīla wamatavisye andŪ make, 'Inyw'ī andŪ makwa, ethwa kwīkala kwakwa *vamwe na Ngai* na kŪmŪlilikany'a inyw'ī *wīa wenyu* kwīsīla nthīnī wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe n'kŪmŪthatya inyw'ī---Nyie nīia wīkwatyo wakwa nthīnī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe--- Indī tŪng'fanīai masŪanīo menyū *onthe, inyw'ī* na "atindany'a" menyū; na maŪndŪ ala inyw'ī mŪkwīka maikavithīke kwenyū; Indī seŪvyai *mawalany'o menyū* TŪIŪ wakwa na mŪikanenge nyie ūvinda.

وَٱتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يٰقَوْمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقَامِي وَتَذٰكِرِي بِآيٰتِ ٱللَّهِ فَعَلَىٰ ٱللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجِيعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءِكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرَكُمْ عَلَيْكُمْ عِنۢةً ثُمَّ أَقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونَ ﴿٧٢﴾

73. Indī inyw'ī mwasyoka ūtina, *lilikanai*, Nyie ndimwīfītye inyw'ī ūtūvi ona yīva. ūtūvi yakwa yī *vamwe* na Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka, na nyie

وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُمْ مِنۢ بَرٍّ إِنْ أَحْرٰى إِلَّا عَلَىٰ ٱللَّهِ وَأُخِرْتُ أَنْ أُكُونَ مِنَ ٱلسَّٰئِلِينَ ﴿٧٣﴾

nīnīyāīwe kwīthwa kaī wa asu ala menenganīte.

74.Indī mo nīmamŪleile we, kwa ūu, Ithyī nītwamŪtangīīe we na asu ala maī vamwe nake Ngalawanī. Na Ithyī nītwamatw'īkīthisise mo atīīwa *ma nthī*, oyīla Ithyī nītwamanyw'īthisise kīw'Ū asu ala maleile Syama SiitŪ. Sisyai Indī, ŪndŪ mŪminŪkīlyo wa asu ala makaanītw'e wailyī!

75.Na Indī Ithyī nītwatŪmie Itina wake AtŪmwa angī kwa andŪ *moo*, namo nīmamaeteie MokŪsī matheu. Indī mayametīkīla, nŪndŪ mo nīmamaleete mbeenī. Uu nīw'o Ithyī tŪsīīlaa ngoo sya eki-ma-naī.

76.Na Indī Ithyī nītwamatŪmie Mose na Aluni Itina woo kwa Valao na anene make mena Syama SiitŪ, Indī mo nīmeekathīīe. Namomaī andŪ ene naī.

77.Na yīla w'o wookie kwoo kuma KwitŪ, mo maisye, 'UŪ vate nzika nī ūoi wī ūtheinī.'

78.Mose aisye, 'Inyw'ī mwīasya ūu tŪlŪ wa w'o yīla ūmŪvikīīte? UŪ nī ūoi? Na aoi mayāīlaa.

79.Mo maisye, 'We ūkīte kŪŪ kwitŪ nīkana ūtumye nthīnī wa maŪndŪ ala tweethīe maaīthe maitŪ maatīīe, na nīkana inyw'elī mwīthwe na ūnene wa nthī *mo*? Indī ithyī tŪiŪmwīftkīla ona ūmwe wenyu.'

80.Na Valao aisye, 'Ndeteei kīla mŪndŪ mŪe mŪī.'

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفَلَاحِ وَرَجَعْنَاهُمْ
خَلِيفًا وَأَعْرَفْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَذَكِّرِينَ ④

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا إِلَى قَوْمِهِمْ بِجَاءَهُمْ
بِآيَاتِنَا فَمَا كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ نَطِيعُ عَلَى قُلُوبِ الْمُتَعَدِّينَ ⑤

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَى وَهَارُونَ إِلَى فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَةٍ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُجْرِمِينَ ⑥

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا لِسِحْرٌ
مُبِينٌ ⑦

قَالَ مُوسَى أَلْقُوا لِي الْحَقَّ لِمَا جَاءَكُمْ بِسِحْرٍ هَذَا
وَلَا يَفْلِحُ السَّجُرُونَ ⑧

قَالُوا أَجئْنَاكَ بِتِلْكَ عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَ
تَكُونُ لَكُمُ الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا عُنْ لَكُمُ
بِؤْمُومِينَ ⑨

وَقَالَ فِرْعَوْنُ اسْتَوْنِي بِكُلِّ سِحْرِ عَلَيْنِي ⑩

81. Na yīla awe mookie, Mose nīwamatavisye, 'Ikyai kīla inyw'ī mŭkwīkya.'

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقَوْمَا مَا أَنْتُمْ مُتْلِفُونَ ﴿٨١﴾

82. Na yīla mo maminie kwīkya, Mose aisye, 'Kīla inyw'ī mŭetete nī ūoi mŭthei iŭ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe akaŭtw'īkīthya vathei. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaekaa wīa wa eki ma mawathe waīle.

فَلَمَّا الْقَوْمَا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرَانِ اللَّهُ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٢﴾

83. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe aŭlŭlŭmīlasya w'o na ndeto Syake, ona ene naī maŭlea.'

﴿٨٣﴾ وَيُحْيِي اللَّهُ الْحَيَّ بِحَيْثُ بَلَغْتَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٣﴾

LUKU 9

84. Na vai ona ūmwe wamwīw'ie Mose ateo nzyawa īmwe katī wa andŭ make, nŭndŭ wa wia wa Valao na anene make, we ndakese kŭmathīny'a. Na nīw'o, Valao aī mŭsumbī mŭng'endu nthīnī wa nthī ūsu, na kwa ūla w'o, we aī katī wa eki ma naī.

فَمَا أَمَنَ لِمُوسَى إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِّن قَوْمِهِ عَلَى خَوْفٍ مِّن فِرْعَوْنَ وَوَعْدِ مَلَائِكِهِمْ أَن يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ السُّفْرِينِ ﴿٨٤﴾

85. Na Mose aisye, 'Inyw'ī andŭ makwa, ethwa nīmŭmwīīkīte Ngai Mwene Vinya W'onthe, īndī iai wīkwatyo wenyu nthīnī Wake, ethwa inyw'ī ow'o nīmwīnenganīte kwendanī Kwake.'

وَقَالَ مُوسَى يَقَوْمِ إِن كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْكُمْ تَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٨٥﴾

86. Na mo maisye, 'Ithyl tw'īlte wīkwatyo witŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'on the. Mwīai witŭ, ndŭkatŭtw'īkīthye ithyl ta ūtato kwa andŭ eki-ma-naī.

فَعَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾

87. Na tumye ithyl na tei Waku kuma andŭnī matetīkīlaa.

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٧﴾

88. Na ithyĩ nĩt vaneenie na Mose na mwanaa nyinya, tũkyasya, 'Akai nyũmba kwa andũ menyu nthĩnĩ wa mũsyĩ na akai nyũmba syenyu syelekele ngalĩ ĩmwe, na lĩlũmĩĩyai Mboya. Na matavyei etĩkĩli ũvoo mũseo.^{1*}

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّأِ لِقَوْمِكَ مَكَانًا
يَرْضَوْنَ بَيْوتَهُمْ وَأَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٠﴾

89. Na mose aisyey, 'Mwĩfai waitũ, We nũmũnengete Valao na anene make mathaa na ũthw'ii nthĩnĩ wa thayũ ũũ. Mwĩfai waitũ, ũla ũtumĩte mo mamathyoekya andũ kuma nzĩanĩ Yaku tũ. Mwĩfai waitũ, vetanga vyũ mothw'ii moo na ĩthwa wĩ mwai lĩlũ wa ngoo syoo, nũndũ veoneka kana mo maiketĩkĩla okũvika mo mone ũsilĩlo wĩ woo.'

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَئَهُ
زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّنَا
عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ
عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٥١﴾

90. We Ngai asya, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa. Kwa ũu inyw'elĩ ĩthĩwai mwĩ yũmĩĩsyey, na mũĩkaatĩle nzĩa ya asu ala matesĩ.

قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَعْوَتُكُمْ فَاَسْتَقِيمُوا وَلَا تَتَّبِعُونَ
سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

¹ Ndeto ĩno ya Kĩlavu 'waj'aloo boyootakuma qiblatan' nthĩnĩ wa mũsoa ũũ nĩtonya kwasya kwelekela qibla kũla ũthaihi wambĩĩĩle kana kwelekanĩla mũndũ na ũla ũngĩ ngalĩ ĩmwe. ualyũlo wa mbee ndwoseka nesa nũndũ vayaf kibla kyatw'ĩtwe kwa Aana-ma-Isilaeli mbee wa kwakwa kwa yĩla Ikalũ ya Solomoni.

Ethwa ũalyũlo wa kelf nũkũatĩfwa ĩndĩ nĩ mũvw'ano wa nyũmba ĩla syaakiwe syelekanĩle nũndũ wa kũsũvĩa mũuo. Ithyĩ twĩendeew'a nĩ ũalyũlo wa katatũ ũla ũkwasya, akai nyũmba syenyu syelekanĩle ngalĩ ĩmwe. Isu syĩna ũtandĩthyo kũtonyethya atũi onthe ma i nyũmba kũthaiha ngalĩ ĩmwe ĩla yĩkwonany'a woni wa ngwatanĩo na kĩkĩo katĩ woo.

O mĩtũkĩ ĩtina wa mwĩfao ũũ, etĩkĩli nĩmataviw'e malũmye Mboya ĩla ĩlũlũmĩĩlasya woni nũndũ ndeto ĩno ya Kĩlavu 'Aqem as-salaat' ndĩkw'ĩyĩfaa mboya ya mũndũ eweka ĩndĩ yĩkĩfaa vinya Mboya ya ĩkomano kana ya andũ aingĩ.

91. Na Ithyĩ nĩtwamakĩlilye Aana-ma-Isilaeli ūkanga; na Valao na nguthu syake sya ita nĩwamaatĩle mo ena kĩeleelo kĩthũku na ūmaitha, kvika, yĩla mbanga ya kũthitw'a yamũkwatie we, we aisye, 'Nyie nĩngwĩtkĩla kana vai Ngai ateo We Ula Aana ma Isilaeli metĩkĩlaa, na Nyie nĩ wa asu ala menyivasya *Kwake We.*'

وَجُوزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ
وَجُودَهُ بَغِيًّا وَعَدَّوْا حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْعَرَقُ قَالَ
أَمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي آمَنْتُ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ
وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ⑩

92. Ata! Yu! Oyĩla inyw'ĩ mwĩthĩtwe mwĩ mbaa-matũ mbeeni na mwafĩ katĩ wa asu ala mwĩkaa mawathavu.

الَّذِينَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلَ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ⑪

93. Kwa ūu mũthenya ūũ Ithyĩ nĩtũkũtangĩla mwĩ waku wĩ w'oka nĩkana we ūtonye kwĩthwa wĩ Kyama kwa asu ala makoka ĩtina waku. Na vate nzika, aingĩ katĩ wa andũ maisũvĩaa Syama Siitũ.

فَالْيَوْمَ نَبِّئُكَ بِمَا لَمْ يَكُنْ لَكَ آيَةً
وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَفُلُونَ ⑫

LUKU 10

94. Na Ithyĩ nĩtwamaiĩe Aana ma Isilaeli ūtũo mũseo vyũ, na nĩtwamanengie mo syĩndũ nzeo, namo mayaavathũkangana kũvika yĩla ūmanyi wamavikĩe. Vate nzika, Mwĩai waku akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo ĩũũ wa maũndũ ala mo mavathũkanganĩaa.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مَبَايِعَتي وَرَزَقْنَهُمْ
مِنَ الطَّيِّبَاتِ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّى جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ
رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ⑬

95. Na ethwa we wĩna nzika ĩũũ wa maũndũ ala Ithyĩ tũũtheesyie we, makũlye asu ala methĩtwe maiyĩsoma Ivuku mbee waku. Ow'o, ūla w'o nũkũvikĩe we, kuma kwa mwĩai waku; kwa ūu, ndũkethwe katĩ wa asu ala mena nzika.

فَإِنْ كُنْتَ فِي شكٍ مِمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْئَلِ الَّذِينَ
يَقْرَأُونَ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُنْتَرِينَ ⑭
وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ فَتَكُونُونَ

96. Na we ndũkethwe katĩ wa asu ala mamĩlea Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwa ūu ndũkethwe katĩ wa ala mena nzika.

مِنَ الْخَاسِرِينَ ⑮

97. Vate nzika, ala ūtw'io wa ūsilflo ūmināte kūvītŭkŭthw'a ūlŭ woo, maiketŭkŭla.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَاتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٧﴾

98. Ona makavikiwa nī Kyama ona kīva, no mŭvaka mone ūsilflo wī woo.

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ يَرَوْا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٩٨﴾

99. Nīkī vayai andŭ angī, ateo andŭ ma Yona, ala maafŭte nī kwŭtkŭla nīkana wŭtkŭlo woo ūmaune? Yŭla mo meetŭkŭlile, Ithŭ nŭtwamavetangŭ ūsilflo wī nthoni kuma kwoo ūlŭ wa nthī ūno, na nŭtwamanengŭ kyaŭya kwa ūvinda.

فَلَوْلَا كَانَتْ قُرْيَةٌ أَمِنَتْ فَنَفَعَهَا إِنِّي أَنَا إِلَهَ الْأَقْوَامِ
يُونُسَ لَمَّا آمَنُوا كَشَفْنَا عَنْهُمْ غَافِلَ الْخَزْيِ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَوَعَدْنَاهُمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ ﴿٩٩﴾

100. Na takethwa Mwīāi waku nŭweekŭe kvenda kvake vinya, vate nzika, onthe ala me ūlŭ wa nthī methwa meetŭkŭlile me vamwe. Indī we, ūkamaingŭtsya andŭ kŭtw'ŭka etŭkŭli?

وَلَوْ سَاءَ رَبُّكَ لَأَمَنَّ مِنَ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا
أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّىٰ يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٠﴾

101. Na vai thayŭ ūtonya kwŭtkŭla ateo kwa ūthei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na We atumaa ūthatu Wake ūtheea ūlŭ wa asu ala matathŭkŭmŭthasya kŭlŭko.

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَجْعَلُ
لِلرَّجْسِ عَلَىٰ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠١﴾

102. Asya, 'Sŭanŭai kŭla kī kwŭkŭka matunī na ūlŭ wa nthī.' Indī Syama na Akaanany'a iimauna andŭ ala metetŭkŭlaa.

قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُنْفِ
الْآيَاتِ وَالتُّدْرِعْنَ قَوْمَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Nī kyaŭ indī mo mekwatŭte ateo ngelekany'o ya matukŭ ma ūsilflo ūla wamakwatŭe asu ala makw'ie mbee woo? Asya, 'Eteelai indī, na Nyie nī vamwe nenyu katī wa ala meteela.

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ
تَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ النَّاتِظِرِينَ ﴿١٠٣﴾

104.Indī Ithyī tūkamatangīla Atūmwa Maitū na asu ala metkīlaa. Uu *nīw'o kwīkīkaa mavinda onthe*; nīkūtwaīlīte Ithyī kūmatangīla etīkīli.

ثُمَّ نَبِّئِ رُسُلَنَا وَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا
نُبِّئِ الْمُؤْمِنِينَ ۝٤٤

LUKU 11

105.Asya, 'Inyw'ī andū! Ethwa inyw'ī mwīna nzika na ndīni yakwa, Indī *manyai kana* Nyie ndithaithaa isu ila inyw'ī mūthaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Indī Nyie nthaiithaa Ngai Mwene Vinya W'onthe *E-weka* Ula ūtumaa inyw'ī mūkw'a, na Nyie nīnīyīāīwe kwīthwa katī wa etīkīli.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ رَبِّي
فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ
أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝٤٥

106.'Na ota ūu, Nyie *nīnīyīāīwe kwasya*: Elekelya ūthyū waku vala ve ndīni ta ūmwe ūla wīnenganīte kwa Ngai kīla īvinda, na we ndūkethwe katī wa asu ala mamwīananasya *We* na ngai ingī.

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ۝٤٦

107.'Na ndūkekaīle *kīndū ona kīva* ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla kītatonya kūkūuna we kana kīkawkīka naī. Na we weeka ūu, vate nzika, ūkeethwa Indī katī wa eki-ma-naī.

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ
وَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مِنَ الظَّالِمِينَ ۝٤٧

108.Na ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwaūkiita we na ūthūku, vai ūtonya kūvetanga ateo We: na ethwa We endaa ūseo, kwaku, vai ūla ūtonya kūsīlīa īnee Yake. We atumaa yo yīmūvikīa ūla ona wīva We wendaa katī wa athūkūmi Make. Na We nī We Mūekanī-Ula-Mūnene Vyū, Usūītwe nī tei.

وَإِنْ يَتَسَنَّكَ اللَّهُ بِحُجْرٍ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَ
إِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ يُصِيبُ بِهِ مَنْ
يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۝٤٨

109.Asya, 'Inyw'ī andū, yu w'o nūminīte kūmūvikīa inyw'ī kuma kwa Mwīai wenyu.

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَ
اهْتَدُوا فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا
يُضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ۝٤٩

Kwa Ūu, Ūla ona wīva Ūatīīaa Ūtongoi,
we aŪatīīaa kwoondŪ wa Ūseo wa thayŪ
wake mwene tŪ, na Ūla ona wīva
Ūvītasya, aŪvītīīasya thayŪ wake mwene
tŪ. Na Nyie ndi mŪsŪvīī TŪlŪ wenyu.

110. Na atīīa kīīa kīīvuanīītwe kwaku na
Ūmīīīīasya kŪvika Ngai Mwene Vinya
W'onthe aumye Ūtw'io Wake. Na We nī
We Ula-MŪseo VyŪ katī wa asili.

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَأَصِرْ حَتَّىٰ يَخُذَكَ اللَّهُ وَهُوَ

خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝

HUUD

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Alif Laam Raa Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Woni-W'onthe. Yfi nĩ Ivuku yĩla Mĩsoa yayo Ilũlũmĩllw'e na Ikeanfw'a na Indĩ Ikavuanw'a kwa ũkuvĩ. Nĩ kuma kwa Umwe Mũĩ, na Mũmanyi-wa-Syonthe.

الذِّكْرِ كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مِنْ لَدُنْكَ
حَكِيمٌ عَلِيمٌ ۝

3. Yo yĩmanyĩasya kana inyw'ĩ mũyaĩle nĩ kũthaitha ũngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, Nyie nĩ Mũkaanany'a kwenyu, na mũeti-wa-ũvoo mũseo kuma Kwake We.

أَلَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَذْتُ مِنَ الذِّكْرِ مِنْ نَبِيِّ ذِي الْبَيْتِ ۝

4. Na kana inyw'ĩ mũmanthe ũekeo wa Mwĩai wenyu, na Indĩ mũimwelekela We. We akaumya kyaũya kĩseo kwenyu kũvika İvinda yĩla yĩtw'ĩtwe. Na We akamũenge mumo Wake kĩla ũmwe wĩna nguma nzeo. Na ethwa inyw'ĩ nĩmũkũalyũka, vate nzika Indĩ, Nyie nĩna w'ia İlũlũ wenyu nũndũ wa ũsilĩlo wa ũla mũthenya mũnene.

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا ذُنُوبَكُمْ ثُمَّ تَوَابُوا إِلَيْهِ يُسْتَجِبْكُمْ
مَتَابًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ
فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ كَبِيرٍ ۝

5. Kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkw'o ũalũko wenyu; na We ena ũtonyi İlũlũ wa syĩndũ syonthe.

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

6. Yu vate nzika, mo meng'utha ithũi syoo nĩkana matonye kwĩvitha mo ene vala ũĩ. İf ona yĩla meevw'ĩka na ngũa syoo ene, We nũmesĩ maũndũ ala mo mavithaa na ala maumbũlaa. Vate nzika,

إِلَّا أَنَّهُمْ يُشَكِّكُونَ صُدُورُهُمْ يُسْتَكْفِرُونَ مِنْهُ إِلَّا
جِبِينَ يَسْتَفْشِفُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُبْرُونَ وَمَا
يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

We nūmesī nesa maŪndŪ ala me nthīnī wa ithŪi syoo.

7. Na vai kyŪmbe kīendaa īŪlŪ wa nthī, īndī nī īŪlŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kŪkīnenge ūtethyo. Na We nīwīsī vandŪ vakyō va kwīkala kwa īvinda na va kŪtīnīka. MaŪndŪ aa onthe nīmaandīke nthīnī wa Ivuku Itheu.

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رَاغِبُهَا
وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتَابٍ
مُبِينٍ ⑤

8. Na We nī We Ula woombie matu na nthī kwa mavinda thanthatŪ, na kīvīla Kyake kya Usumbī kīthŪmŪtē īŪlŪ wa kīw'Ū, nīkana We atonye kŪmŪtata inyw'ī kafi wenyu ūla wīna mwīkallle mŪseo mŪno. Na ethwa we wīfasya, 'Inyw'ī vate nzika mŪkathayŪŪkw'a ītina wa kīkw'Ū, asu ala metetīkīlaa makaasya, 'Kīī ti kīndŪ īndī nī ūvŪngŪ mŪthei.'

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ
أَحْسَنُ عَمَلًا. وَلَئِن قُلْتُمْ إِنَّكُمْ مَعْبُوثُونَ مِنْ بَعْدِ
الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ
مُبِينٌ ⑥

9. Na Ithyī tŪkafīsyā ūsilīlo kŪvika īvinda yīla yītw'ītwe, mo vate nzika, masya, 'W'o ūkwetwe nī kyaŪ?' Yu vate nzika, mŪthenya ūla ūkavika kwoo, ndŪkaveteka kuma kwoo, na maŪndŪ ala mo mamavŪfaa ngŪī makamathyŪlŪlŪka.

وَلَئِن أَخَّرْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِلَى أُمَّةٍ مَعْدُودَةٍ
لَيَقُولَنَّ مَا يَجْحَدُ الْأَيُّومَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا
عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑦

LUKU 2

10. Na Ithyī tŪkamŪsamīthya mŪndŪ tei kuma KwitŪ, na īndī tŪkīŪvetanga kuma kwake, nīw'o we nŪyītŪkaa na ndatŪngaa mŪvea.

وَلَئِن أَدَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحِمَةً لُمْ تُرْغِبُنَا مِنْهُ
إِنَّهُ لَيَبْغِيكَ كِفُورًا ⑧

11. Na ethwa ītina wa thīna kŪmŪkiita we Ithyī tŪmŪsamīthasya mumo, na vate nzika asya, 'MothŪku nīmaendŪ kuma vala nīī.' Asi! We nīwenevasya na kwīkathīla;

وَلَئِن أَدَقْنَاهُ لَعَمَاءَ بَعْدَ ضَرَاءٍ مَسْتَهْزِئِينَ لَيَقُولَنَّ
ذَهَبَ الشَّيْءُ عَنِّي إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ⑨

12. Ateo asu ala momflasya, na kwlka mawfa maseo. Asu nimo ala makethwa na ūkeo na Ituvi Inene.

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾

13. Mo matalihasya kana we ūkaeka kflungu kfmwe katf wa ila we ūvuanfw'e; na ngoo yaku yfithfnlka mūno nūndū wa ūvoo ūsu nūndū mo maasya, 'Aleile kūtheew'a kfnandū nfkf kana mūlafka akoka nake?' Ow'o we wf Mūkaanany'a tū, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nf Mūsūvfi tūlū wa syfndū syonthe.

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضُ مَا يُوْحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ
صَدْرُكَ أَن يَقُولُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ كُتُبٌ أَوْ جَاءَ
مَعَهُ مَلَكٌ إِنشَاءً أَنْتَ تَدْبُرُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿١٣﴾

14. Mo maasya, 'We nūyiseūvitye?' Asya, 'Etei Indf, ilungu fku mi iilyf ta kfl, nzeūvye, na mwfkalfei Ola mūtonya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa inyw'f mwf ma w'o.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ
مُفْتَرِيَةٍ وَادْعُوا مَن اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِن
كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤﴾

15. Na Indf malea kūmwfifka inyw'f, Indf manyai kana yo yfvuanfw'e yusūne ūmanyi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana vai Ngai ateo We. Indf inyw'f nfmūkwfnengane Kwake?

قَالَمْ يَسْجُدُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ
وَأَن لَّا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُّسْلِمُونَ ﴿١٥﴾

16. Ula ona wūva ūwendaa thayū ūū na motanu maw'o, lthyf tūkamaūva nesa kwfanana na mawfa moo nthfnf wa athayū ūū namo maikavfw'a nthfnf waw'o.

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْجَنَّةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوفٍ
إِلَيْهِمْ أَعْمَالُهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُخْسِرُونَ ﴿١٦﴾

17. Asu nimo matakethwa na kndū Itunf ateo ūla Mwaki, na maūndū ala mo meekie nthfnf wa thayū ūū, makatw'fka vathei, na maūndū ala mo meekaa makatw'fka ma mana.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ
وَحَبِطَ مَا صَنَعُوا فِيهَا وَ بِطُلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

18. We Indī, nūtonya *kwāhwa e mōkengani*, ūla *wīna* kītkīthya kītheu kuma kwa Mwīaii wake, na *kōkōsīta ūla w'o* ūla ngōsī kuma Kwake ikamōatīla we, na ūla watongoew'e nī Ivuku ya Mose, ūtongoi na tei? Mo nīmetīkīlaa we; na ūla ona wīva kuma katī wa nguthu syī kīvathōkany'o imūleaa we, Mwaki ūkatw'īka ūtūo wake ūla wathītwe. Kwa ūu ndōkethwe na nzika tūlū waw'o. Vate nzika, nīw'o kuma kwa Mwīaī waku; Indī andū aingī mayītkīlaa. *¹

أَمَّن كَانَ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ
وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَئِكَ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ
مَوْعِدُهُ فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

¹ Nī Ondū wī kītumi kōmānyā ndeto Ino *mo* t̄weta aaŪ. Nī andū eli tū ala mawetetwe nthīnī wa mōsoa ūŪ nī Mwathani Mōtheu *s.a.w* na ngōsī Ntheu ila imōatīle we. undū ūkonīf Mose, ti we Indī nī Ivuku yake nīyo yīŪwetwa nūndū mavuku mayītkīlaa. Yo yītūtiaa ithyī na wīkwatyo kana nguthu ya andū nīyo yīŪwetwa nthīnī wa mōsoa ūŪ. Na ndeto Ino ndīūnecna tūlū wa Mwathani we mwene tū Indī ona ngōsī ila nini na andū angī. Mōsoa ūŪ nīwāllīte nī kūmanyīka kana ti Mwathani eweka na ngōsī yake metīkīlaa ū-w'o wa Mwathani na kōkōsīta w'o, Indī ota ūu andū aingī katī wa aatīi moo nīmetīkīlaa ūu. Nīkwāllīte nī kōlīlikanw'a kana mavinda amwe Athani anene nīmawetetwe ta mōndū ūmwe Indī mo nīmatonya kwongeleka na kūnyāīka. Mo metawa 'umma' nguthu nene ya andū nthīnī woo ene. Kwa sisya Kīlungu 16 Mōsoa wa 121. Amwe nīmāmanyīte kana 'ulaaika' *mo* nī Mose na andū make ala meŪwetwa.

19.Na nūū ūla ūte mūlūngalu kūvīta ūla ūmūseūvīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvūngū? Ta asu nīmakavikw'a mbee wa Mwīfali woo.' Na ngūsi ikaasya, 'Aa nīmo ala makenganie tūlū wa Mwīfali woo.' Yu vate nzika, kīfumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kī tūlū wa ala mate alūngalu:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ لِيكَ يُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْأَشْهَادُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

20.Ala mamalūngasya andū kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kūmantha kūmīthyoekya. Na aa nīmo matetīkīlaa ūvoo wa Itunī.

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعُودُنَهَا عَدَابًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَفِرُونَ ﴿٢٠﴾

21.Ta asu maitonya kūsiīla mawalany'o ma Ngai Mwene Vinya W'onthe tūlū wa nthī, ona mai na anyanya ona amwe ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usiiflo ūkaingīvw'a kwoo kūndū kwīfī. Mo maitonya kwīw'a ona maitonya kwona.

أُولَئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضْعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

وَقَدْ نَزِمَ

22.Aa nīmo ala manangīte mathayū moo, na maūndū ala mo mawetaa makamaīa.

أُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢﴾

23.Vate nzika, asu nīmo ala makethwa mena wasyo mūnene vyū Itunī.

لَا جَزَاءَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْآخِسُونَ ﴿٢٣﴾

24.Nīw'o, asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, na kwīnyivyva mo ene mbee wa Mwīfali woo----aa nīmo ekali-ma-Itunī. Vo nīvo mo makekalaa.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآخَبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

25.Ngewa ya nguthu iifī nī ta ya kīlalinda na mūndū ūte matū, na mūndū wīw'aa na wonaa nthī. Ngelekany'o ii syeifī nī ūndū ūmwe? Indī inyw'ī nomūkamanya?

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَصْحَىٰ وَالْأَصْمَىٰ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

LUKU 3

26. Na Ithyĩ nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ make, *nake asya*, 'Ow' o Nyie nĩ Mũkaanany'a wĩ ũtheinĩ kwenyu,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِذْ لَكُمْ نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ﴿٦﴾

27. Nĩkana inyw'ĩ mũikamũthaithe ũngĩ eka Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ow' o Nyie nĩna w'ia ũũũ wenyu nũndũ wa ũsilĩlo wa mũthenya wĩ woo.'

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمِ الْبَاسِ ﴿٧﴾

28. Anene ma andũ make, ala maleile kwĩtĩkĩla mamũsũngĩe, 'Ithyĩ tũikwona kĩndũ kĩ nthĩnĩ waku, ĩndĩ we wĩo mũndũ otaitũ ithyĩ, na twĩona kana vai ũkũatĩe ĩndĩ no asu ala, kwa kwoneka kwoo kw'onthe, nĩ ala onzu vyũ kafĩ waitũ. Na ithyĩ tũikwona ũnene wĩ nthĩnĩ waku ũũũ waitũ; aiee, ithyĩ twĩkwatya kana inyw'ĩ mwĩ akengani.'

فَقَالَ الْمَلَأَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا تَرَكُ إِلَّا
بَشْرًا فَمَقْتَلْنَا مَا تَرَكُ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ
أَرَادُوا بُادِي الْأَوَّيِّ وَمَا تَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ
بَلْ نَظُنُّكُمْ كَاذِبِينَ ﴿٨﴾

29. We Noa aisye 'Inyw'ĩ andũ makwa, ndavyei, ethwa nyie nĩna ũkũsĩ mũtheu kuma kwa Mwĩalĩ wakwa na We nũnengete tei mũnene kuma Kwake ũla ũvithĩkĩte kwenyu, ithyĩ nĩtũmũingĩĩsya na vinya o mũleete?

قَالَ يَوْمَ آدَمُ يَكْفُرُ إِنَّ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتِهِ مِنْ شَرِّهِ
وَإَتَّبَعْتَنِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِي فَعَبَيْتَ عَلَيْكُمْ
أَنْ تَلْزِمُوهَا وَأَنْتُمْ لَهَا كَرِهُونَ ﴿٩﴾

30. 'Na inyw'ĩ andũ amakwa, Nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ uthw'ii ona wĩwa ũũũ wa ũndũ ũũ, ĩtuvi yakwa nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Na Nyie ndikamalũngya asu ala metĩkĩlaa. Mo vate nzika, makakomana na Mwĩalĩ woo. ĩndĩ Nyie nĩmũsũanfaa inyw'ĩ kwĩthwa andũ mwĩkaa naĩ na ũtumanu.

وَيَقَوْمٍ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَا لَآ أَنْ أَجْرِي إِلَّا
عَلَىٰ اللَّهِ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّهُمْ خَلَقُوا
رَبِّهِمْ وَلَكِنِّي أَرَأَيْتُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿١٠﴾

31. Na inyw'ĩ andũ makwa, nũũ ũla ũtonya kũndetheesya vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa Nyie

وَيَقَوْمٍ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتَهُمْ أَفَآ
تَذَكَّرُونَ ﴿١١﴾

ngamalungya mo? Inyw'I IndI nomUsOanfaa?

32.'Na Nyie ndiOmwa inyw'I, 'Nyie nIna inandU sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,' ona Nyie ndimesI maUndU ala matonekaa, ona Nyie ndiOneena IULU wa maUndU ala metho menyu mavUthasya, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakanengane Useo ona wIva IULU woo----Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI nesa vyU maUndU ala me iIkoni syoo---- vate nzika, Nyie IndI nIthwa katI wa ala mate alOngalu.'

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ
الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ
تَوَدَّ رَبِّي أَعْيُنَكُمْ أَن يُوْتِيَهُمُ اللَّهُ خَيْرًا اللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا فِي أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذَا لَيْنَ الظَّالِمِينَ ۝

33.Mo maisye, 'We Noa, we nOkaananIte naitU mOno kwa Ivinda Iasa na nOkaananIte naitU kwa mavinda maingI; yu tUetee maUndU ala we UtUtelemangasya namo, ethwa we wI katI wa asu ala maneena w'o.'

قَالُوا يَبْرَحُ قَدْ جَدَلْنَاكَ كَثْرَتٍ جِدَلْنَاكَ إِنَّا
بِمَا تَعْبُدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

34.We Noa asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka akamUetee inyw'I enda, na inyw'I mUitonya kUsiIla kieleelo kya Ngai.

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِنْ شَاءَ وَمَا أَنْتُمْ
بِعَجْرِينَ ۝

35.'Na Otao wakwa ndOkamOuna inyw'I, ona Nyie nenda kUmOtaa inyw'I, ata, ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nUeleele kUmwananga inyw'I. We nI MwIafi wenyu na Kwake nIkw'o inyw'I mOkatUngwa.'

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصِيحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ لَكُمْ
إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ هُوَ سَرَّ بِكُمْ
وَأَلَيْهِ تُرْجَعُونَ ۝

36.Mo maasya, 'We nUyIseUvItye?' Asya, 'Ethwa Nyie nInyIseUvItye, naI yakwa yIthwe IULU wakwa na Nyie nI mUtheu kuma kwa naI ila inyw'I mwIkaa.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَىٰ أَعْرَافِي
۝ وَأَنَا بَرِيءٌ مِمَّا تَجْرِمُونَ ۝

LUKU 4

37. Na nkwavuaniw'e kwa Noa, 'Vai katĩ wa andũ maku maketĩkĩla ateo ala maminĩte kwĩtĩkĩla; kwa ũu we ndũkew'e kyeva tũlũ wa maũndũ ala mo methĩtwe makĩka.

وَأَوْحَىٰ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا
مَنْ قَدْ آمَنَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٧﴾

38. Na we seũvya Ngalawa uungu wa metho Maitũ na kwĩfanana nondũ wĩyĩlwe nĩ ũvuany'o Witũ. Na ndũkaneene Nakwa Nyie tũlũ wa andũ eki-ma-naĩ. Mo vate nzika, nĩmekũthitw'a nĩ kĩw'ũ.'

وَاصْنَعِ الْفُلَكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيُنَا وَلَا تَخَاطِبُنِي فِي
الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّغْرَقُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na we nfwaseũvasya Ngalawa; na kĩla tĩvinda anene ma andũ make nĩmesĩlaa vala ũĩ, na mo nĩmamũthekeea. Nake asya, 'Ethwa yu inyw'ĩ nĩmũtũthekeea ithyĩ, tĩvinda nĩyũkĩte yĩla ithyĩ tũkamũthekeea inyw'ĩ tondũ inyw'ĩ mũtũthekeea yu.

وَيَصْنَعِ الْفُلَكَ تَنْصُرْنَا وَلَا تَنْصُرُنَا
مِنْ قَوْمِكَ إِنَّا نَسْحَرُونَ ﴿٣٩﴾

40. 'Indĩ inyw'ĩ mũkamanya nũũ we ũla ũsilĩlo wa kũmũsonokya ũkamũvikĩla, na ũla ũsilĩlo wa mũminũkĩlyo ũkamũvalũkĩla.'

سَوْفَ نَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ
وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

41. Kũvika, yĩla mwĩlao Witũ wookie, na mbuluti sya nthĩ syavulutangya. Ithyĩ twaisye, 'Ikiai nyamu iĩĩ sya kĩla mũthemba nũme na nga, na andũ ma nyũmba yaku, ateo asu ala ũtw'io ũminĩte kũtuwa tũlũ woo, na asu ala metĩkĩlaa.' Namayaafĩkĩla na kwĩkala vamwe nake ateo avũthũ.

كَذَٰلِكَ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنْزِيرُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا
مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ
عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤١﴾

42. Na we aisye, 'Likai nthĩnĩ. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِبَهَا وَمُّرْسَاهَا
إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤٢﴾

kwĩthwe kũthi kwayo na kũŋgama kwayo. Kwa ũla w'ŵo, Mwĩai wakwa nĩ Mũekanfi-Mũno Vyũ, Usũftwe nĩ tei.

43. Na yo nĩyakũisye namo nthĩnĩ wa itulumo syfana ifma. Na Noa nĩwamwĩtie mwana wake e vaasa, 'We mwana wakwa, lika vamwe naitũ na ndũkethwe vamwe na alei.

44. We nĩwasũngĩie, 'Nyie o mĩtũkĩ nĩngũlĩsa kĩĩma kĩnzĩĩte kĩw'ũ kĩĩ.' We aisye, 'Vai wĩvitho kwa mũndũ ona ũmwe ũmũnthĩ, kuma kwa ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, ateo asu ala We ũmew'ĩaa tei.' Na kĩtulumo kyooka katĩ woo eĩĩ; kwa ũu we aĩ katĩ wa ala mooiwe nĩ kĩw'ũ.

45. Na nĩkwatavaniw'e, 'We nthĩ, melya kĩw'ũ kyaku, na we ĩtu eka kua.' Na kĩw'ũ nĩkyang'alĩthiw'e na ũvoo nĩwaminiwe. Na *Ngalawa* nĩyathũmũie ĩũlũ wa Ali-Yuuti. Na nĩkwaneeniwe, 'Kĩtumo kĩthwe ĩũlũ wa andũ eki-ma-naĩ.

46. Na Noa nĩwamũĩie Mwĩafi wake na asya, 'Mwĩai wakwa, ow'ŵo mwana wakwa nĩ ũmwe wa ala ma nyũmba yakwa, vate nzika, ũtianiŵo Waku nĩ wa w'ŵo, na We Nue wa W'ŵo vyũ katĩ wa asili.

47. We *Ngai* aisye, 'We Noa, we ti wa nyũmba yaku; we nĩ mũndũ wĩna mwĩkalo ũte wa ũlũngalu. Kwa ũu, ndũkangũlye Nyie ũvoo wa maũndũ ala ũtena ũmanyi wamo. Nyie nĩngũũtaa we ndũkese kwĩthwa *ũmwe* wa ala atumanu.'

وَبِهِ نَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَى
نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يُبَيِّنُ أَرْكَبَ مَعْنَاوُ
لَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ۝

قَالَ سَأُوْتِي إِلَىٰ جِبَلٍ يَفْعَلُنِي مِنَ الْبَاءِ قَالَ
لَا عَاصِمَ أَيُّوْمٍ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ
بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُعْرِضِينَ ۝

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَسَّاءِ أَقْلِعِي
وَغِيضَ الْمَاءِ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَىٰ الْجُودِيِّ
وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ۝

وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي
وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ ۝

قَالَ يُنوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ
صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ
أَعْيُنَكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝

48. We Noa aiseye, 'Mw'fai wakwa, Nyie n'fuvoya We ūnzil'e k'ŋk'ŋly'a We ma'ŋndū ala ndena ūmanyi wamo. Na We walea k'ŋdeke'a Nyie na kw'fthwa na tei f'ŋl'ŋ wakwa, Nyie ngeethwa kat'f wa ala mena wasyo.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٥٠﴾

49. Na n'kwatavaniw'e, 'We Noa, theea ŋnd'f na m'ŋuo kuma Kwitū na ma'ŋathimo f'ŋl'ŋ waku na f'ŋl'ŋ wa mba'f sya andū alamakasyawa n'f ala me vamwe naku we. Na vakeethwa andū an'f ala Ithy'f t'ŋkamanenge kya'ŋya kwa f'vinda, na ŋnd'f ūsil'f'lo w'f woo ūkamakwata mo kuma Kwitū.'

قِيلَ يٰنُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ مِنَّا وَبَرَكَاتٍ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِّمَّنْ مَعَكَ وَأُمَمٌ سَنُبْعِعُهُمْ فِي يَمِينٍ وَمِنَا عَادًا ﴿٥١﴾

50. Ūŋ n'f kat'f wa ūvoo ūla ūtonekaa ūla Ithy'f t'ŋŋk'ŋvuan'f'sya we. We ndwames'f mo, owe kana andū maku, mbee wa ūu. Kwa ūu, we ūm'f'f'sya; n'ŋndū m'ŋmin'ŋk'f'lyo n'f wa ak'f'i-ma-Ngai.

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَذَا فَاصْبِرْ ۗ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٥٢﴾

LUKU 5

51. Na kwa Aati Ithy'f n'f'wam'ŋt'ŋmie mwanaa nyinyia woo Uuti. We aiseye, 'Inyw'f andū makwa, m'ŋthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. Inyw'f m'ŋi na Ngai ūtee Wake. Inyw'f mw'f ase'ŋvya ma mov'ŋngū tū.

وَرَأَىٰ عَادٌ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾

52. 'Inyw'f andū makwa, Nyie ndi'ŋmw'f'tya f'tuvi ūnd'ŋn'f ūŋ. Ituvi yakwa y'f'i vakuv'f ateo kuma Kwake We ūla wamb'ŋmbie Nyie. Inyw'f ŋnd'f nom'ŋmanyaa?

يَقَوْمِ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٤﴾

53. 'Na inyw'f andū makwa, f'tyai ūekeo wa Mw'f'ai wenyu, na ŋnd'f mwelekeleki We, We akaete mathweo f'ŋl'ŋ wenyu

وَيَقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾

metfkiŋte mbua mbingi, na akongela vinya wenyu. Na mŋikamalŋngye ene naŋ.

54. Namo maisye, 'We Uuti, we ndŋnatŋetee ŋkŋsŋ mŋtheu ona vanini na ithyŋ tŋitia ngai siitŋ nŋndŋ wa ŋneeni waku tŋ ona ithyŋ tŋikwŋtkŋla we.

قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي
الْهِتَانَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ بِمُؤْمِنِينَ ۝

55. 'Ithyŋ tŋtonya kwasya tŋ kana imwe sya ngai siitŋ nikŋthŋkŋtye we. Nake asya, 'Vate nzika, Nyie nŋngŋmwŋta Ngai Mwene Vinya W'ontha ta ngŋsŋ, nenyu ota ŋu ŋthŋwai na ŋkŋsŋ kana Nyie nŋ vaasa na isu mŋmwŋananasya Ngai nasyo.

إِنْ تَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوِّ قَالَ إِنْ
أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُ أَنَّ بَرِيءٌ وَمَا نَشْرُكُونَ ۝

56. 'Utee Wake.' Kwa ŋu nzeŋvŋsyei nzaama nyie *inyw'I inyw'onthe* ya kŋmbŋka naŋ, ona mŋikanenge ŋvinda.

مِنْ دُونِهِ فَيَكْفُرُ بِمَا لَمْ يَنْتَظِرُونَ ۝

57. 'Ow'o, Nyie niŋte wŋkwatyo wakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha, Mwŋai wakwa na Mwŋai wenyu. Vai kyumbe kŋendaa *tŋlŋ wa nthŋ* ateo We nŋkŋkwete ŋthŋa. Vate nzika, Mwŋai wakwa *aŋngamaa* nzŋanŋ ŋla ndŋngalu.

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِعُنُقِهَا إِنْ رَدَّتْ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ۝

58. 'Ethwa ŋndŋ, *inyw'I nfmŋkŋalyŋka*, Nyie nŋnŋminŋte kŋmŋvikŋsya *inyw'I kŋla* Nyie natŋmiwe nakyo kwenyu, na Mwŋai wakwa akamaete andŋ angŋ mekale vandŋ wenyu. Na *inyw'I* mŋitonya kŋmwŋka naŋ We ona vanini. Vate nzika, Mwŋaŋi; wakwa nŋ Mŋsyaŋsya *tŋlŋ wa syŋndŋ syonthe*.'

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
وَيَسْتَلِيفُ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنْ
رَدَّتْ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيفٌ ۝

59. Na yŋla mwŋao Witŋ wookie, Ithyŋ nŋtwamŋtangŋŋe Uuti na asu ala meefŋkŋlile vamwe nake, kwa tei Witŋ wa

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ۝

mwanya. Na nŵwamatangĩŵe mo kuma ōsilflonŵi mwai.

60.Na aa maŵi Aati. Mo nŵmaleile Syama sya Mwŵafi woo na malea kŵmew'a Atŵmwa Make na maatiŵa ōneeni wa nthŵ ya ōla w'o ŵla ng'endu.

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ
وَاتَّبَعُوا أَمْرًا كِبِيرًا عَنِيدٍ ⑤

61.Na kŵmumo kyaekwa kŵmaatŵe kŵŵ nthŵ ŵno, na Mŵthenya wa Uthayŵŵkyo. Sisyai mbaŵi ya Aati nŵyekalile ŵte kŵtŵnga mŵvea kwa mwŵafi woo. Sisyai, Aati nŵi aumanŵe, andŵ ma Uuti!

وَأَتَّبَعُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةَ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَّا
بَعْضٌ إِنْ عَادُوا لَكَفَرُوا بِهِمْ أَلا بَعْدُ الْعَادِ قَوْمٌ هُودٍ ⑤

LUKU 6

62.Na kwa mbaŵi ya Athamuti Ithyl nŵtwamŵtŵmie mwanaa nyinyia woo Salee. We aisye, 'Inyw'ŵi andŵ makwa, mŵthaihei Ngai Mwene Vinya W'onthe; inyw'ŵi mŵi Ngai ateo We. We nŵwamŵkŵlilye inyw'ŵi kuma ŵlŵlŵ wa nthŵ, na amŵtŵsya inyw'ŵi nthŵnŵ wayo. Kwa ŵu, ŵtyai ŵekeo Wake, na ŵndŵ mwelekelei

وَاللّٰهُ يُؤَدُّ أَخَاهُمْ ضَلُوعًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ
مَا لَكُمْ مِنْ اِلٰهٍ غَيْرُهُ هُوَ اَنْشَأَكُمْ مِنَ الْاَرْضِ
وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوْهُ ثُمَّ تَوْبُوا اِلَيْهِ
اِنَّ رَبِّيْ قَرِيْبٌ مُّجِيْبٌ ⑤

We na *ngoo-syonthe*. Nŵw'o Mwŵafi wakwa e vakuvŵi, na *nŵsŵngŵaa mboya*.

63.Mo maisye, 'We Salee, we wŵi ŵmwe kaŵi wa andŵ maitŵ ala tŵneekwetye. We wŵtŵvata ithyl kŵthaiha kŵla maalthe maitŵ mathaihaa? Vate nzika, ithyl twŵna nzika itathela ŵlŵlŵ wa maŵndŵ ala we ŵtŵwŵŵŵfa.'

قَالُوا يٰضَلٰحٌ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هٰذَا اَتَهٰنَا
اَنْ نَّعْبُدَ مَا يَعْبُدُ اٰبَاؤُنَا وَاَتَنَا لَفِيْ شَكٍّ فِينَا
تَدْعُوْنَا اِلَيْهِ مُّرِيْبٍ ⑤

64.We *Salee* aisye, Inyw'ŵi andŵ makwa, ndavyei Nyie, ethwa Nyie nŵngeme ŵlŵlŵ wa ŵkŵsŵ mŵseo kuma kwa Mwŵafi wakwa, na We nŵnengete Nyie tei kuma Kwake-Mwene, nŵŵ ŵndŵ, ŵla

قَالَ يَا قَوْمِ اَرَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيْتِكُمْ مِنْ رَبِّيْ
وَالتَّبِيْءِ مِنْهُ رَحْمَةً مِّنْ يَّصْعَقُنِيْ مِنَ اللّٰهِ اِنْ
عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيْدُوْنِيْ غَيْرَ تَخْسِيْرٍ ⑤

ŭkandethya Nyie vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa Nyie n'ngŭlea kŭmw'w'a We? Kwa ũu inyw'ŭ mŭkeethwa mŭimbongeleela wanang'ko wakwa.

65.'Na inyw'ŭ andŭ makwa, Ino n' ngam'le-nga ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ta Kyama kwenyu, Kwa ũu m'fekei Iye ũŭlŭ wa nth'ŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mŭikam'kiite na ũthŭku ũsil'lo wa vakuv'ŭ ndŭkese kŭmŭkwata inyw'ŭ.

66.Ind'ŭ mo n'mam'tilangile maŭŭ; na Ind'ŭ we n'wamatavisye, 'Itan'ŭthei nth'ŭn'ŭ wa nyŭmba syenyu kwa matukŭ atatŭ. Kŭŭ n'ŭ kyath'ŭ k'ŭla k'ŭte ũvŭngŭ.'

67.Kwa ũu y'ŭla mw'ŭao Witŭ wookie, Ith'y'ŭ n'ŭtwam'ŭtang'ŭŭ Salee na asu ala meet'k'ŭlile vamwe nake na tei Witŭ wa mwanya, na Ith'y'ŭ n'ŭwamatang'ŭŭ mo kuma nthekon'ŭ ya mŭthenya ũsu. Vate nzika, Mw'ŭafi waku E-na ũtonyi, Wŭ-Vinya.

68.Na k'ŭtundumo kya k'ŭtalal'ki n'ŭkyamakwatie asu ala meek'ŭte na'ŭ, na kŭikya k'ŭoko mo mavalŭkang'ŭte na mothyŭ moo nth'ŭn'ŭ wa nyŭmba syoo.

69.Mo ta matasy'ŭkal'ŭte nth'ŭn'ŭ wasyo. Sisyai! Athamuti n'ŭmeekie maŭndŭ mate ma kŭtŭnga mŭvea kwa Mw'ŭafi woo; sisyai! mba'ya Athamuti n'ŭ numan'ŭe.

وَيَقُومُ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمُ آيَةٌ فَذُرُّوْهَا تَأْكُلْ
فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَسْتَوْهَأْ بِسُوءِ فِعْلِكُمْ عَذَابٌ
قَرِيبٌ ۝

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ
ذَلِكَ وَعَدٌ غَيْرُ مَكْدُوبٍ ۝

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا طَارِقًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَمِن خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ۝

وَإِخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَرُوا فِي وِجَاهِهِمْ
جُنُودًا ۝

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ الْإِنَّ لَتُؤَدُّ لَهُمُ الْأَرْبَابَ
فِي الْأَبْعَدِ لَشُعُورًا ۝

LUKU 7

70. Na vate nzika, Atŭmwa Maitŭ nĩmookie kwa Avalamu mena ŭvoo mŭseo. Mo maisya, 'Ithyĩ twĩkwendea mŭuo we.' Nake aisye, 'Mŭuo wĩhwe nenyu,' na we ndaalkala mŭno atanaete nyama ya kasaŭ yĩ mbĩvye.

71. Indĩ yĩla we woonie moko moo matekw'ivikĩla, we amosie ta aeni *mate aseo*, na nĩweew'ie w'ia nĩmo. Na mo mamwĩa, 'Ndŭkakĩe, nũndũ ithyĩ tũtũmĩtwe kwa andũ ma Loto.'

72. Na kĩveti kyake kyaũngeme vakuvi, na kyathekela nthĩnĩ, vala Ithyĩ twakĩtavisye ŭvoo mŭseo wa ĩsyawa ya ĩsaaka, na ĩtina wa ĩsaaka ya Yakovo.

73. Kyo kyaisye, 'Aa, woo nĩ wakwa! Nyie ngasyaa kana nĩ kĩveti kĩkũũ, na mũũme ũũ wakwa nĩ mũkũũ? Kĩĩ ow'o nĩ kĩndũ kĩeni!

74. Mo mamũkũlya, 'We wĩsengw'a nĩ ũtw'io wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Tei wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na maũathimo Make syĩ ĩũlũ wenyu. Inyw'ĩ andũ ma nyũmba ĩno. Vate nzika, We nĩ We Ula-Utafawa, Mwene-Utheu.

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلَنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبَشْرَةِ قَالُوا اسْلُبْنَا
قَالَ سَلَامٌ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِينٍ ۝

فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكَّرَهُمْ وَأَوْجَسَ
مِنْهُمْ خَيْفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَيْكَ
قَوْمِ لُوطٍ ۝

وَأَمْرَاتِهِ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ ۚ وَ
مِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ۝

قَالَتْ يُونِيسَىٰ ۚ أَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا
إِنْ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ۝

قَالُوا أَتَعْبِدِينَ مِنْ دُونِ اللَّهِ رَحِمَتِ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ
عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَنِيدٌ مُّجِيدٌ ۝

75. Na yīla w'ia wamŌlekilye Avalamu, na ūvoo mŪseo wamŪvikīa, we nīwambīlīlye kūkaananīa Naitū ūlū wa andū ma Loto.

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبَشَرُ
مُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ ۝

76. Ow'ō Avalamu aī mwene tei, na ngoo mbololo, na mwelekelī-wa-Ngai Kaingī.

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ۝

77. We Avalamu, uma ūndūnī ūŪ. Vate nzika, mwīao wa Mwīalī waku nīmŪvītŪku, na vate nzika, ūsilīlo nīūkīte kwoo ūla ūtatonya kūsilīka.'

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرٌ
رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ لَنِهْمٌ عِدَابِ عَذَابِ مُرْدُوذٍ ۝

78. Na yīla Atumwa Maitū mavikie kwa Loto, we nīweew'ie kyeva nūndū woo na eethwa atetonya ūlū woo na asya, 'ŪŪ nī mŪthenya wa thīna.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِئَىٰ بِهِمْ
وَضَاقَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ۝

79. Na andū make nīmookie masembete kūmwelékela we, makīthīlīa nī ūuthatu; na mbee wa ūu mo nīmeekaa naī. We aisye, 'Inyw'ī andū makwa, aa nī eūtu makwa. Mo nī atheu mŪno kwenyu. Kwa ūu mŪkīei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mŪikanzonokye nyie mbee wa aeni makwa. Vai ūmwe katī wenyu wīna kīlīko kīseo? *¹

وَجَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلِ كَانُوا
يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَقَوْمِ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ
أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْرُوفُوا فِي صِينِي إِلَيْسَ
وَنَكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ۝

80. Na mo nīmamŪsūngīe, 'We vate nzika, nīwīlī nesa kana ithyī tŪi na ūndū na eūtu maku, we vate nzika, nīwīlī kīla ithyī tūkwenda.'

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتُمْ لَنَا فِي بَنَاتِكُمْ مِنْ حَيْثُ وَرَأَيْنَا
تَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ۝

¹ *Waīlu vyŪ na wa kūmina vinya vyŪ kwa andū ala matendeew'a nī wanake wa iveti. Kwa ūla w'ō, iveti nīsyō syaf ntheu kwoo. Na nīkyo kītumi we waisye 'nī atheu mŪno.' Indī andū athŪku nīmaalyūlīle ūneeni ūŪ namaŪtw'kīfīhya Loto ta wamanengie eitu make nīkana ndaīa ya aeni make īsūvīke nūndū woo. Na ta we wamathokasya mo nīkana manange ūlūngalu woo. Nī ūtheinī kana ūsūngfo ūŪ wāī ūlū wa mwīkalo woo wa ūlei.

81. We Loto aisye, 'Taketwa nina ūtonyi Iŵlŵ wenyu kana ngevitha Nyiemwene kŵtufnŵ kŵlŵmu.'

قَالَ لَوَ أَنِّي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ أَوْحَىٰ إِلَيَّ رُبِّي لَسَدَدْتُ إِلَيْكُمْ

82. Atŵmwa mamwŵa, 'We Loto, Ithyŵ twŵ Atŵmwa ma Mwŵali waku. Mo maikaŵvikŵa we ona vanini. Kwa Ŵu uma we na andŵ maku ma mŵsyŵ nthŵnŵ wa kŵlungu kya Ŵtukŵ, na Ŵmwe wenyu ndakasisye ŵtina ateo kŵveti kyaku. Vate nzika, kŵla kŵmakwata mo kŵkamŵkwata we ota Ŵu. Vate nzika, ŵvinda yoo yŵla yŵtw'ŵtwe nŵ kŵfoko. Kyo kŵfoko kŵi vakuvŵ?' *1

قَالُوا يَا لَوُطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَن يَصِلُوا إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتُكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابُهُمْ لَن نُرِيدُهُمُ الصُّبْحَ الْبَيْسَ الصُّبْحَ بِقُرْبَيْهِ ۝

83. Kwa Ŵu, yŵla mwŵao Witŵ wookie, Ithyŵ nŵtwaŵkulumanilye mŵsyŵ Ŵsu na twausya mbua ya mavia ma yŴmba Iŵlŵ wa w'o, maŵllanŵw'e ngoi Iŵlŵ wa ngoi,

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَلَىٰ سَائِقِيهَا سُلَيْمَانَ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَابًا فَمِنْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ قَنْظُورٌ ۝

84. Syeekŵiwe Ŵvano kwoondŵ woo nthŵnŵ wa Ŵtw'io wa Mwŵali waku. Na Ŵsilŵo ta Ŵsu ndwŵl vaasa na eki-ma-naŵ ma ŵvinda yŵl.

فَسُومَهُ عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

LUKU 8

85. Na kwa Amitiani, Ithyŵ nŵtwamŴtŴmie mwanaa nyinyia woo Suaivu. We aisye, 'Inyw'ŵ andŵ makwa, mŴthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَتَّبِعُوا الْيَكْثَالَ وَالْيَبْرَانَ إِنِّي أَرَاكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ يُحِيطُ ۝

MŪi na Ngai ūngĩ ateo We. Na mŭikathimanŕe ithimo iteanŕe na ithimi ngoleku. Nyie nŕngwona inyw'ŕ mŕwŕ mŕwŕkalonŕ wa ūthw'ii na Nyie nŕna w'ia ŕŕŕŕ wenyu nŭndŭ wa ūsilŕlo wa mŭthenya wa wanangŕko.

86.Na inyw'ŕ andŭ makwa, nenganei kŕthimo kyusŭu na kŕanŕu mŕwŕna ūŕŕngalu, na mŭikamavene andŭ syŕndŭ ila syaŕŕŕte kwŕthŕwa syŕ syo ona mŭikeke ūthyoeku ŕŕŕŕ wa nthŕ, mŭkŕetae kŕthokoo.

وَيَقَوْمٌ أَوْفُوا يَمِينَهُمْ وَكَرَهُوا
بَيْعُوا النَّاسَ أَسْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتَدُوا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ ۝

87.'Kyu kŕla kŕtŕŕtwe *vamwe nenyu* nŕ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕ kŕseo kwenyu, ethwa inyw'ŕ mŕwŕ etŕkŕli. Na Nyie ndi mŭsŭvŕi ŕŕŕŕ wenyu.'

يَقِيَّتُ اللَّهُ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا
عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ۝

88.Mo mamŭsŭngŕie, 'We Suaivu, Mboya yaku yŕkwŕa kana ithyŕ twaŕŕŕtwe nŕ kŭeka ila maalthe maitŭ mathaithaa, kana tŭeke kwŕka ūndŭ tŭkwenda na ūthw'ii witŭ? We wŕ mŭŕ *mŭno* vyŭ na wŕna kŕŕko kŕseo.'

قَالُوا يَشْعَبُ آبَاؤُنَا أَوْ أَنْ نَفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ
إِنَّكَ لَأَنْتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ۝

89.We aisye, 'Inyw'ŕ andŭ makwa, ndavyei: ethwa Nyie nŕŕngeme ŕŕŕŕ wa ūkŭsŕ mŭtheu kuma kwa mŕwŕŕi wakwa, na We nŭnengete nyie kyaŭya kyanake kuma Kwake-Mwene, *inyw'ŕ mŭkamŭnenge ūsŭngŕo mwaŭ?* Na Nyie ndikwenda kŭmŭkaananŕsya ŕŕŕŕ wa maŭndŭ ala Nyie ngŭmwŕa mŭikeke. Nyie nŕfenda waŕlu ūndŭ Nyie ndonya. Vai ūtonyi wŕ nthŕnŕ wakwa ateo kwŕŕŕla kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nyie nŕŕkŕŕaa nthŕnŕ Wake na Kwake nŕkw'o Nyie nzyokaa.'

قَالَ يَقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَى بَيْتِهِ مِنْ
رَبِّي وَرَزَقْتَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ
أُخَافَكُمُ إِلَىٰ مَا أَنْهَكُمُ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا
إِذْ بَلَغَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ۝

90.'Na inyw'Ŧ andŦ makwa, Ŧng'endu wenyu kwakwa ndŦkamŦtwae ŦmŦvŦtŦkye mŦkwatwe nŦ ŦndŦ Ŧla wamavalŦkŦle andŦ ma Noa kana andŦ ma Uuti kana andŦ ma Salee; na andŦ ma Loto mai vaasa nenyu inyw'Ŧ.'

وَيَقَوْمٌ لَا يَجْرِمُكُمْ شِقَاقِي أَن يُصِيبَكُمْ قِتْلٌ
مَّا أَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ أَوْ قَوْمَ هُودٍ أَوْ قَوْمَ صَالِحٍ
وَمَا قَوْمَ لُوطٍ فِتْنَتُهُمْ بَعِيدٌ ①

91.Na manthai Ŧekeo wa MwŦafi wenyu na ŦndŦ mwelekelei We na ngoo Ŧmwe. NŦw'o MwŦafi wakwa AusŦŦtwe nŦ tei, Mwendani MŦno VyŦ.

وَاسْتَغْمِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ
وَدُودٌ ②

92.Na mo mamŦsŦngŦie, 'We Suaivu, ithyŦ tŦiŦmamanya maŦndŦ maingŦ ma ala we ŦŦneena, na vate nzika, ithyŦ twŦkwona we wŦ mwonzu katŦ waitŦ. Na takethwa ti ŦndŦ wa mbaŦ yaku, ithyŦ vate nzika, nŦŦkŦkimanga na mavia we. Na ta we ndwŦna Ŧtonyi ŦlŦ waitŦ.'

قَالُوا يٰشُعَيْبُ مَا نَفَعُهُ كَثِيرًا مَّا تَقُولُ وَإِنَّا
لَنَرِيكَ فِينَا ضَعِيفًا وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَ
مَا أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ ③

93.We aisye, 'Inyw'Ŧ andŦ makwa, mbaŦ yakwa yŦna vinya mbee kwenyu kŦvŦta Ngai Mwene Vinya W'onthe? Nenyu mŦkamwŦkya We Ŧtina wa mŦlongo yenyu ta Ŧla ŦtŦtwe. Vate nzika, MwŦafi wakwa nŦmathyŦlŦlŦkŦte maŦndŦ onthe ala inyw'Ŧ mwŦkaa.

قَالَ يَقَوْمِ ارْهَطِيْ اَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ وَاتَّخَذْتُمُوهُ
وَرَاءَكُمْ ظَهْرِيًّا إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ④

94.'Na inyw'Ŧ andŦ makwa, Ikai nesa mŦno vyŦ ŦndŦ mŦtonya, nakwa Nyie nongwŦka ota Ŧu. O mŦŦkŦ inyw'Ŧ mŦkamanya nŦŦ Ŧla ŦnŦŦvalŦkŦlwa nŦ ŦsilŦlo wa kŦmŦsonokya, na nŦŦ Ŧla mŦkengani. Na eteelai, vate nzika, Nyie nŦneteele nŦ vamwe nenyu.'

وَيَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ سَوْفَ
تَعْلَمُونَ مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَن هُوَ كَارِبٌ
وَإِذْ يَقُولُ اتَّيْنَاكَ مِن قَدِيمٍ ⑤

95.Na yŦla Ŧtw'io WitŦ wookie, IthyŦ nŦtwamŦtangŦie Suaivu na asu ala meetŦkŦlile vamwe nake kwa tei WitŦ wa mwanya; na ŦsilŦlo nŦwamakwatie asu

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا لَنَجِيَّنَا شُعَيْبًا وَآلِذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
يَرْحَمُهُمُ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْئَةَ فَكَبَرُوا
فِي دِيَارِهِمْ خَبِيرِينَ ⑥

ala meekite naŋ, namo nŋmavalŋkangile
na mothyŋ moo nthŋnŋ wa nyumba syoo.

96.ŋ.Io komataaŋkala nthŋnŋ wasyo.
Sisyai! Undŋ Mitiani yatililwe otodŋ
Athamuti matililwe.

كَأَن لَّمْ يَخْتَفُوا فِيهَا إِلَّا بُعْدَ السَّنِينَ كَمَا بَدَأَتْ
تَمُودٌ ٤٦

LUKU 9

97.Na vate nzika, Ithyŋ nŋtwamŋtŋmie
Mose ena Syama Siitŋ na ŋtonyi
wŋyonanŋtye.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ٥٦

98.Kwa Valao na anene make; ŋndŋ mo
nŋmaatŋŋe mwŋao wa Valao, na mwŋao
wa Valao ndwaŋ wa w'o ona vanini.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَأَتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ وَمَا
أَمْرَ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ٥٧

99.We akaenda mbee wa andŋ make
Mŋthenya wa Uthayŋŋkyo na
akamatwaa
mo nthŋnŋ wa ŋima ya Mwaki tondŋ
ng'ombe ŋtwaawa kŋnyw'ŋlonŋ kya
kŋw'ŋ. Na nŋ kŋnyw'ŋlo kŋthŋku ata kŋla
kyavikwa.

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ وَبِئْسَ
الْمُورِدُونَ ٥٨

100.Mo nŋmalŋngŋtw'e nŋ kŋumo nthŋnŋ
wa thayŋ ŋŋ na Mŋthenyanŋ wa
Uthayŋŋkyo. Nŋ mŋthŋnzŋlo mŋthŋku na
asu ala maŋnengetwe.

وَأَتَّبَعُوا فِي هٰذِهِ لِحَنَةٍ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ بئسَ الـ
الْمُرْفُودُونَ ٥٩

101.Usu nŋ katŋ wa movoo ma mŋsyŋ ŋla
myanange, Ithyŋ tŋŋkŋtavya we. Imwe
yayo nŋyŋngeme na ŋmwe nŋ mŋŋmŋe
nthŋ ta ŋia.

ذٰلِكَ مِنْ اٰنۡبَاۡءِ الْقُرۡىِ نَقۡضَةُ عَلٰىكَ مِنْهَا قَاۡئِمٌ
وَ حٰصِيۡدٌ ٦٠

102.Na ithyŋ tŋiaameka naŋ mo, ŋndŋ
nŋmo meevŋŋsye ene, na ngai syoo ila
masyŋkaŋlaa vandŋ va Ngai Mwene
Vinya W'onthe iyaŋ na ŋuno kwoo ona
vanini yŋla ŋtw'io wa Mwŋlaŋi waku

وَمَا كَانُوا لَهُمْ وَاٰلِهِمْ لَكٰنُوا ظٰلِمِيۡنَ لَمَّا اَخَذتْ
عِنۡهُمُ الرِّهۡتَهُمُ الَّتِي يَدۡعَوۡنَ مِنْ دُوۡنِ اللّٰهِ مِنْ
شَيْۡءٍ لَّا جَاۡءَ اَمۡرُ رَبِّكَ وَاۡرَادُوۡهُمۡ غَيۡرَ تَتٰبِعِيۡنَ ٦١

wookie; Indī syo syamongelelee vathei ateo kwaa vyū.

103.Ukumbatfilyo wa Mwīfali waku nī ta ūū, yīla We wamīkwata mīsyī ūla andū mayo mekwīka nāf. Vate nzika, kōkumbatfilya Kwake kwī woo na nī kwai.

وَكَذَلِكَ أَخَذَرَبُّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرْآنَ وَهِيَ ظَالِمَةٌ
إِنَّ أَخَذَهُ الْيَمُّ شَدِيدٌ ﴿٣٠﴾

104.Nthīnī wa ūndū ūū vate nzika ve Kyama kwake we ūla ūkīaa ūsīfīlo wa Itunī. Usu nīw’o mūthenya ūla mbaa-andū onthe makombanw’a vamwe na ūsu nīw’o mūthenya ūla kūvika kwaw’o kōkākōsīfīwa nī andū onthe ma nthī.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمَن خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ
يَوْمٌ مُّجْتَمِعٌ لِّأَهْلِ النَّاسِ وَذَلِكَ يَوْمٌ تُشْهَرُونَ ﴿٣١﴾

105.Na Ithyī tūiyīkalasya mūno ateo kwa ūvinda yīla yīfalfītwe.

وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدَّدٍ ﴿٣٢﴾

106.Mūthenya nīūkīte, vai thayū ūkaneena vate ūthei Wake; na Indī amwe moo makeethwa matena ūvuso ūseo.

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِآذَانٍ مِّنْهُمْ سَمِيْعٌ
وَ سَمِيْعٌ ﴿٣٣﴾

107.Na ta kwa asu ala makethwa na ūvuso ūthūku, makeethwa nthīnī wa Mwaki, vala nthīnī waw’o vakethwa kīmeto, na kōkivakiva,

فَأَمَّا الَّذِينَ سَقَوْا فِي النَّارِ لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَ
شَهِيْقٌ ﴿٣٤﴾

108.Makīkala nthīnī wa w’o kūvika yīla matu na nthī ikethīfawa vo, ateo ūndū Mwīfali waku ūkenda vate nzika, Mwīfali waku actae kīla We wendaa.

خُلْدِيْنَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا
شَاءَ رَبُّكَ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿٣٥﴾

109.Indī kwa asu ala makethwa na ūvuso ūseo, mo makeethwa Itunī; makīkala vo kūvika ūndū matu na nthī ikethīfawa vo, ateo ūndū Mwīfali waku ūkenda----- mōthīnzīlo ūla ūtakatīlwa.

وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فِي الْجَنَّةِ خُلْدِيْنَ فِيهَا مَا
دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ سَرُّكَ
عَطَاءٌ غَيْرَ مُجْدُوْدٍ ﴿٣٦﴾

110.Kwa ūu we ndūkethwe na nzika ūlōlō wa kīla andū aa mathaithaa. Mo

فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْْبُدُ هَؤُلَاءُ مَا يَعْْبُدُونَ

mathaithaa tondū maaŋthe moo
mathaithaa mbee, na Ithyī ow'o
tūkamaŋva kŋanda kyoo kyusfe na
kŋtekŋolange.

إِلَّا كَمَا يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوقِفُوهُمْ
نُصِيبُهُمْ عَذَابًا مُتَقَوِّصًا ۝١١

LUKU 10

111.Na kwa ūla w'o, Ithyī
nŋtwamŋengie Mose Ivuku, ŋndī
ivathŋkany'o nŋsyaseŋviw'e nthīnī
wayo; na takethwa ti ŋndū wa ndeto ŋla
yatongoetye kuma kwa Mwīaŋi waku,
vate nzika, ŋvoo wŋthwa watw'iwe katŋ
woo *tene mŋno mbee*; na *yu andū* aa
mena nzika ivŋavŋanasya ŋlūlū wayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاحْتَلِفَ فِيهِ وَلَوْلَا
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي
شَاكٍ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝١١

112.Na vate nzika, *mawīa ma aa onthe*
mayambŋie kŋnenganŋwa matuvi ŋndī
vate nzika, Mwīaŋi waku akamaŋva kwa
usūu kwŋanana na mawīa moo. We vate
nzika nŋmanyaa maŋndū onthe ala mo
mekaa.

وَإِن كُلًّا لَتَأْتِيَهُمْ مِنْ رَبِّكَ آعْمَالُهُمْ إِنَّا بِمَا
يَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝١٢

113.Kwa ŋu we ŋngama ŋlŋngele, tondū
we wŋyŋaŋwe, na ota ŋu asu ala
mamwelekele Ngai vamwe naku we; na
mŋikakŋle mŋvaka Inyw'ŋ *etkŋli*; nŋndū
vate nzika, We nŋwonaa ŋndū inyw'ŋ
mwŋkaa.

فَأَسْتَقِيمُ كَمَا أُمِرْتُ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا
إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝١٣

114.Na mŋikamelekele asu ala mekaa
naŋ, Mwaki ndŋkese kŋmŋkiita inyw'ŋ.
Na inyw'ŋ mŋikethwa na anyanya ŋtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona
inyw'ŋ mŋikatetheew'a.

وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا
لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ۝١٤

115.Na syaŋsyai Mboya mŋthyanī ŋlŋ ya
mŋthenya, na ilungu sya ŋtukū vakuvŋ na
mŋthenya. Vate nzika, maŋlŋngalu
nŋmalŋngasya mothŋku. Kŋŋ nŋ

وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفِي النَّهَارِ وَزُلْفًا مِنْ أَيْتِي إِت

kililikany'a kwa asu ala matonya kŭlilikana.

116. Na we ithwa wiyŭmŭlŭsy; nŭndŭ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthendaekaa mŭthŭnzŭlo wa ala alŭngalu wanangŭke.

117. Nŭkŭ, ŭndŭ, vayaŭ andŭ mena kŭlŭko katŭ wa nzyawa ila syaŭ mbee wenyu, ala maalŭtwe nŭ kŭvatana ŭthyoeku ŭlŭlŭ wa nthŭ----ateo avŭthŭ ma ala ithyŭ twamatangŭte kuma katŭ woo? ŭndŭ eki-ma-naŭ maatŭte maŭndŭ ala mavŭthŭ ala mamanengie ŭtanu na wololo, na mo matw'ŭka avŭtany'a.

118. Na Mwŭfaŭi waku ndaŭ atonya kwananga mŭsyŭ vate ŭlŭngalu yŭla andŭ mayo maŭ alŭngalu.

119. Na kethwa Mwŭfaŭi waku nŭweekŭŭte kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa amatw'ŭkŭthisye mbaa andŭ onthe andŭ o amwe; ŭndŭ mo mayaŭ maeka kŭvathŭkangana,

120. Ateo asu ala Mwŭfaŭi waku wamew'ŭte tei, na We ŭu nŭw'o wamombŭie mo. ŭndŭ ndeto ya Mwŭfaŭi waku ŭkeanŭw'a; Nŭw'o, Nyie ngausŭsya lia-ya-Mwaki na Mayini ala mbaa-matŭ na andŭ onthe vamwe.'

121. Na movoo onthe ma Atŭmwa ala lthyŭ tŭlŭlŭmŭlŭlasya ngoo yaku namo nŭtŭutavasya we. Na nthŭnŭ wa w'o nŭvokŭte w'o na ŭtao na kililikany'a kwa etŭkŭli.

الْحَسَنَاتُ يُذْهِبَنَّ السَّيِّئَاتِ ۗ ذٰلِكَ ذِكْرُ
لِّلذٰكِرِيْنَ ﴿١١٦﴾

وَاصْبِرْ فَاِنَّ اللّٰهَ لَا يُضَيِّعُ اَجْرَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١١٧﴾

فَاُولَٰئِكَ اِنْ كَانُوْا مِنْ
الْقٰرِرِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ اَوْ لَوْ
بَقِيَتْ مِنْهُمْ فِي الْاَرْضِ
اِلَّا قَلِيْلًا وَّمَنْ اَنْجَبْنَا
مِنْهُمْ وَاَتَّبَعْنَا الَّذِيْنَ
ظَلَمُوْا مَا اَتْرَفُوْا فِيْهِ
وَكَانُوْا مُجْرِمِيْنَ ﴿١١٨﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقَرْيَةَ
بِظُلْمٍ وَّاَهْلِهَا
مُصْلِحُوْنَ ﴿١١٩﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ
النَّاسَ اُمَّةً وَّاٰحِدَةً
وَّلَٰكِنْ يَّزَالُوْنَ
مُخْتَلِفِيْنَ ﴿١٢٠﴾

اِلَّا مَنْ تَحَمَّلَ رِبًّا وَّلِذٰلِكَ
خَلَقْنٰهُمْ وَتَتَّكِلُ
رَبِّكَ لَا تَمْلِكُ جَهَنَّمَ
مِنْ يَّخْتِهَا النَّاسُ اَجْمَعِيْنَ ﴿١٢١﴾

وَمَا لَكُمْ لِنُفُصِّ عَلَيْكَ
مِنْ اَنْبِيَآءٍ الرُّسُلِ مَا
نُفِذْنَا بِهٖ فَاُوَادَّكَ
وَجَاءَكَ فِيْ هُدًى وَّالْحَقُّ
وَمَوْعِظَةٌ وَّذِكْرٌ
لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٢٢﴾

122. Na matavye asu ala metetk'laa;
'Ikai nesa m'ono vy'ũ Ondũ m'otonya,
ithy'ĩ ota ũu notw'ĩk'ite.

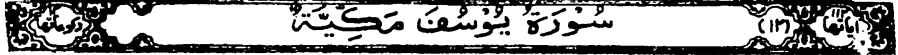
وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَالُهُمْ كَمَا تَبْتِغُونَ أَنَا عَمُودٌ ۝

123. 'Na ĩnyw'ĩ eteelai, ithy'ĩ ota ũu
notwetele.'

وَأَنْتَظِرُونَ إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ۝

124. Na sy'ĩndũ ila mbithe sya matun'ĩ na
nth'ĩ n'ĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na ũvoo w'onthe ũkat'ũngwa Kwake.
Kwa ũu, m'ũthaithei We na iai w'ĩkwatyo
wenyu Kwake eweka. Na Mw'ĩafi waku
ndaleaa k'ũmanya ma'ũndũ ala inyw'ĩ
mw'ĩkaa.

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْيَمِينِ رَجْعُ الْأُمُورِ لَهُ
فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۝

YUSUF

(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Alif Laam Raa Nyie nŵ Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Woni W'onthe, Ino nŵ
Mŵsoa ya Ivuku Itheu.

الرَّحْمٰنُ الرَّحِیْمُ
۞ اٰیٰتِ الْكِتٰبِ الْمُبِیْنِ

3.Ithyŵ nŵtŵyŵvuanŵtye yo----Kulani
Ivuku yŵla yŵsomawa kaingŵ---- nthŵnŵ wa
Kŵlalavu kŵthyomo kŵna ūneeni
mŵlŵngalu--- nŵkana inyw'ŵ mŵtonye
kŵmánya.

۞ اِنَّا اَنْزَلْنٰهُ قُرْءٰنًا عَرَبِیًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُوْنَ

4.Ithyŵ twŵkŵeeea ngewa ŵla nzeo mŵno
vyŵ kwa kŵŵvuanŵsya we Kulani ŵno,
oyŵla mbee wayo waŵ ūmwe katŵ wa ala
matamanyaŵa.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ اَحْسَنَ الْقَصُوْصِ بِمَآ اَوْحَيْنَا
۞ اِلَيْكَ هٰذَا الْقُرْءٰنُ ۝ وَاِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهٖ لَمِنَ

5.Lilikanai ŵvinda yŵla Yosevu
wamŵtavisye ŵthe wake, 'We asa wakwa,
Nyie nŵnonie nthŵnŵ wa ndoto yakwa
ndata ŵkumi na ŵmwe na syua na mwei,
iingumanŵa iinthaitha Nyie.'

الْغٰفِلِیْنَ ۝

۞ اِذْ قَالَ یُوْسُفُ لِاٰیٰتِهٖ یٰۤاَبَتَ اِنِّیْ رَاٰیٓتُ اَحَدَ عَشَرَ
كُوْكَبًا وَّالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَاٰیهُمْ لِنِّیْ سِجِّدِیْنَ ۝

6.Nake amwŵa, 'We mwana wakwa
mwendwa, ndŵkamatavyee anaa-
mwenyu ndoto yaku, maikese
kŵŵseŵvŵsya nzaama nthŵku we; nŵndŵ
Satani nŵ mŵmaitha wa mŵndŵ wŵ
ŵtheinŵ.

۞ قَالَ یٰۤاَبَتِیْ لَا تَقْصُصْ رُءُیَاكَ عَلٰٓیْ اٰخُوْتِكَ یَكْفُرُوْا
۞ لَكَ كٰیۤدًا اِنَّ الشَّیْطٰنَ لِلْاِنْسٰنِ عَدُوٌّ قَبِیۤیۡنٌ ۝

7.'Na ŵu we wonete nŵw'o kŵkethŵwa,
Mwŵaŵi waku akaŵnyuva we na
kŵŵmanyŵthya we ŵalyŵlo wa maŵndŵ
ala matavanŵw'e na kwŵanŵsya ŵnee
Yake ŵlŵlo waku na ŵlŵlo wa nyŵmba ya
Yakovo tondŵ

۞ وَكَذٰلِكَ یَجْتَبِیۡكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَاۤوِیۡلِ
الْاِحَادِیۡثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهٗ عَلَیۡكَ وَعَلٰٓیٰ یَعْقُوْبَ

Weanŋsye ŋŋlŋ wa maaŋthe maku eŋŋ ma mbee---Avalamu na Isaaka. Nŋw'o Mwŋafi waku nŋ Umanyi-W'onthe, Mŋŋ

كَمَا أَنْتَهَا عَلَىٰ آبَوَيْكَ مِنْ قَبْلِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ
بِحَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

LUKU 2

8.Vate nzika, nthŋŋ wa Yosevu na aneethe ve Syama kwa ala makŋlasya.

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ۝

9.Yŋla mo maisye, 'Ow'o Yosevu na mwanaa nyinyia me vata mŋno mbee waitŋ nŋ ŋthe waitŋ, onakau ithyŋ twŋ nguthu yŋna vinya. Vate nzika, ŋthe witŋ ena ŋvŋtyo yŋ ŋtheinŋ.

إِذْ قَالَ الْيُوسُفُ لِأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَىٰ أَبِيئِنَا مِنَّا وَنَحْنُ عُصْبَةٌ ۚ إِنَّ آبَاءَنَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

10.'Mŋaei Yosevu kana mŋmŋtwae nthŋ yŋ vaasa, nŋkana wendo wa ŋthe wenyu wŋthwe wŋ wenyu mwŋ inyw'oka, na ŋndŋ ŋtina inyw'ŋ nŋmŋtonya kwŋthwa andŋ alŋngalu.'

أَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهَهُ ۚ رَبِّكُمْ وَنَكَلُونَا مِنَ بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ۝

11.Umwe woo aisyey, 'Tŋkamŋae Yosevu, ŋndŋ ethwa inyw'ŋ no kŋvika mŋmwŋke ŋndŋ, mwŋkyei nthŋŋ wa kŋthima kŋliku; amwe ma aendi-ma-kyalo makamumya vo.'

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِي
عُيُوبِ الْأَجَادِ يَلْتَوِطُّهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِنْ كُنْتُمْ
فَاعِلِينَ ۝

12.Namo maisye, 'Ame asa waitŋ, we wŋlea kŋtŋkŋŋa ithyŋ nŋkŋ ŋŋlŋ wa Yosevu' oyŋla ithyŋ twŋthfawa twŋ afkŋku nthŋŋ wa kŋmwenda?

قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّا
لَهُ لَنَصِوُونَ ۝

13.Mŋtŋme we vamwe naitŋ ŋnŋ nŋkana atonye kwŋtanŋthya mwene na kŋthaŋka, na ithyŋ vate nzika, tŋkamŋsŋvŋa.

أَرْسَلَهُ مَعًا عَدَايَتَهُ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَنَحْفَظُونَ ۝

14.Nake aisyey, 'Kŋthi nake kwenyu nŋkŋŋmbŋkŋa kyeva, na nŋna w'ia nzŋi ndŋkese kŋmŋya yŋla inyw'ŋ mŋtamŋsyaŋsye.

قَالَ رَبِّي لِيَحْزُنِيَ أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ
يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ۝

15.Namo maisye, 'Vate nzika, ethwa nzūi tkamūya we oyīla twī nguthu yīna vinya, İndī ithyī tūkeethwa twīna wasyo mūnene mūno.

16.Kwa ūu, yīla mo mamūtwaie, na meew'ana kūmwīkya kīthimanī kīliku, İthyī nītwamūtwaie ūvuany'o ūkyasya, 'We vate nzika, mūthenya ūmwe nūkamatawya ūvoo ūū woo oyīla mo mataketwa maikūmanya.'

17.Namo mookie kwa İthe woo İ-ya wīoo, maİlte.

18.Namo mamwīa, 'Ame İthe waitū, tūendie tūsembete tūikīlany'a maūū, na twamūtia Yosevu na mīio yaitū, na İndī nzūi yamūya, İndī we ndūtonya kūtūtīkīla onakau twīneena w'o.'

19.Na mo mookie na kītonyeo kyake kīna nthakame ya ūvūngū. We aisye, 'Aiee, İndī İlko syenyu nitumīte kīko kī kya naī kwoneka kī kya kūmwendeesya inyw'ī. Kwa ūu yu ūmīllyo mwingī nī mūseo kwakwa. Na no Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka ūla ūtethyo Wake waİlwe nī kūmanthwa ūvoonī ūū inyw'ī mūūweta.'

20.Na mūkwīlī wa aendi ma kyalo nīwookie, namo mamūtūma mūuti woo wa kīw'ū. Na atheesya ndoo yake ya kīw'ū kīhimanī. Asya, 'Aa, ūvoo mūseo! 'Vaa ve mwanake! Namo nīmamūvithie we ta kīlungu kya mīio yoo ya ūtandīthya, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwamanyie nesa vyū ūndū mo meekie.

قَالُوا لَئِن أَكَلَهُ الذِّبَابُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّا إِذًا لَّخٰسِرُونَ ﴿١٥﴾

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْتَمَعُوا أَن يُعْجِلُوهُ فِي غَيْبَتِ الْجَنَّةِ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنْبِتْنَهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٦﴾

وَجَاءُوا أَبَاهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٧﴾

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّبَابُ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صٰدِقِينَ ﴿١٨﴾

وَجَاءُوا عَلَى قَيْصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ وَاللَّهُ السَّمِيعُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٩﴾

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَةً قَالَ يٰشَرِي هَذَا عَلْمٌ وَأَسْرُوءٌ بِضَاعَةٌ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na mo n̄mamŭthooisye we kwa thooa mŭvŭthŭ, ndiliamu mbŭthŭ, namo mayaŋ na kīthito kya kwona ūtandīthyo kuma vala ūī.

وَشَرُّوهُ بِشَمَنِ بَخِيسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَأَنَّهُ
فِيهِ مِنَ الرَّاهِدِينَ ۝

LUKU 3

22. Na mŭndŭ kuma Misili ūla wamŭthooie n̄wamŭtavisyē mŭka wake, 'Utw'īkīthye wīkalo wake wa ndaŋa. Vangī we nŭtonya kwīthwa wa ūtandīthyo kwitŭ; kana ithyī tŭkamŭtw'īkīthya we kwīthwa mwana.' Na ūu n̄w'o Ithyī *tweekie ūu* n̄kana tŭtonye kŭmŭmanyīthya *ota ūu* ūalyŭlo wa maŭndŭ ala matavaniw'e. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi tŭlŭ wa ūtw'io wake, Indī andŭ aingī mŭno mayīŋ ūu.

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ فِضْرَةَ مَرْأَتِهِ أَكْرَمِي
مَثْوَاهُ عَنِّي أَنْ يَنْفَعَنِي أَوْ يَضُرَّنِي وَكَذَلِكَ
مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ عَلِيمٌ وَلَكِنْ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

23. Na yīla we wavikie ūkŭŭ wa ūima wake, Ithyī n̄twamŭnengie we ūtw'io na ūmanyi. Na ūu n̄w'o Ithyī tŭmatuvaa eki ma nesa.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ
نَجَّيْنَا الْحُسَيْنِينَ ۝

24. Nakyo *k̄veti* kīla waŋ nyŭmbanī yakyo n̄kyendie kŭmŭkuua we atekwenda. Na n̄kyathongisye m̄fomo, na kyasya, 'Uka yu.' We aisye, 'Nyie n̄mantha w̄vitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nī Mwīaŋi wakwa. We nŭseŭvītye kwīkala kwakwa *vamwe nenyu* kwīthwe kwī kwa ndaŋa. N̄w'o, eki-ma-naŋ mayaŋlaa ona Indī.

وَرَأَوْنَاهُ الَّذِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَعَلَّقَهُ
الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْت لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ
رَبِّي أَحْسَنَ مَنَاجِي إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ۝

25. Nakyo n̄kyasŭanŋie kīlīkonī kyakyo tŭlŭ wake, na we n̄wasŭanŋie kīlīkonī kyake tŭlŭ wakyo takethwa we ndoonete Kyama kītheu kya Mwīaŋi wake, we *ndethwa oonanisye kīhing'ītisyo ta kyū*. ūu n̄w'o kweethīwe, n̄kana Ithyī

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنَّ رَبَّهَا رَبَّتْ
كَذَلِكَ لَنَصْرَفَ عَنْهُ السُّورُ وَالْفَحْشَاءُ إِنَّهُ مِنْ
عِبَادِنَا الْمُخْلِصِينَ ۝

tútonye kúvetanga Úthúku na wathavu kuma kwake. Vate nzika, we aĩ Umwe wa athókúmi Maitú anyuve.

26. Na mo elĩ nĩmasembanisye mũomonĩ, na kĩveti kyu nĩkyatembúie kĩtonyeo kyake ngalĩ ya Ítina, na nĩmamwĩthĩie mũúme wakyo mũomonĩ; nakyo kyamókúlya, 'Ukeethwa Úsilflo mwaú kwa Úmwe Úla eĨna kĩeleelo kĩthúku kwa kĩveti kyaku ateo kyovo kana Úsilflo mwai?

27. We aisye, 'Kyo nĩkyo kyamanthie kúnguua Nyie vate kwenda kwakwa.' Na ngúsi yakyo ya mũsyĩ yaumya úkúsi İkyasya, 'Ethwa kĩtonyeo kyake kĩtembúkĩle ngalĩ ya mbee, İndĩ kyo nĩkĩneenete w'ó, na we e katĩ wa akengani.

28. 'İndĩ ethwa kĩtonyeo kyake kĩtembúkĩte ngalĩ ya Ítina, İndĩ kyo nĩkĩkenganĩte, na we nĩ Úmwe wa ala ma w'ó.

29. Kwa Úu. yĨla we woonie kĩtonyeo kyake kĩtembúkĩte ngalĩ ya Ítina, aisye, 'Vate nzika. Úú nĩ Úĩ wenyu iveti.' Úĩ wenyu wĩ vinya mũno.

30. 'We Yosevu, thiúúka ume Úndúnĩ Úú na we kĩveti, İtya Úekeo wa naĩ yaku. Kwa Ú--w'ó, we nue mũvĩtany'a.

LUKU 4

31. Na iveti nthĩnĩ wa mũsyĩ syaisye, 'Kĩveti kya mũnene Aziz kĩfenda kúkuua kĩvĩsi ngombo yakyo İteúkyenda. Yo

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَيْبُصَةً مِنْ دُبُرِهِ
وَالْفِيَا سَيِّدَهَا لَهَا الْبَابُ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ
بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُبْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٦﴾

قَالَ هِيَ رَاوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ
أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَيْبُصَةً قَدْ مِنْ قَبْلِ قَصَدَتْ
وَهُوَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾

وَإِنْ كَانَ قَيْبُصَةً قَدْ مِنْ دُبُرِهِ فَكَذَبَتْ وَهُوَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٨﴾

فَلَمَّا رَأَى قَيْبُصَةَ قَدْ مِنْ دُبُرِهِ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكَ
إِنْ كَيْدُكَ كُنَّ عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

يُوسُفُ أَعْرَضَ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرَ لِذَنْبِهِ
إِنَّكَ كُنْتَ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٣٠﴾

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ
فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا
فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣١﴾

nġkftumanġtye kyo na wendo. Ithyl
ow'o, twġona kyo kġna ġvġtyo
yġyonanġtye.'

32.Na yġla kyo kyeew'ie walany'o wa
maš nġkyaitšmanġe na kyaisešvġsya
mboka na kyainenge kġla kġmwe kavyš,
na ġndġ kyatavya Yosevu, 'Umġla mbee
wasyo.' Na yġla syamwonie we
nġsyasšanġie mšno šlšš wake na syatila
moko masyo, na syasya, 'Ngai Mwene
Vinya W'onthe natafwe! Uš ti mšndš;
ġndġ nġ mšla'ka mštaġku.' *¹

33.Kyo kyaisye, 'Na šš nġwe šla inyw'ġ
mwandšġġlaa mšġ Nyie nġnendie
kšmškuua we vate kwenda kwake, ġndġ
we nġweesšvġie mwene *kuma naġġ*. Na
yu ethwa we ndekwġka šndš nyie
ngšmštavya, vate nzika, we
nšnškwovwa na akġthwa *šmwe* wa ala
asonokye.'

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ
لَهُنَّ مُنْكَأً وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا
وَقَالَتْ أَخْرِجِي عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ
أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا
إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٢﴾

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِينَ لَمْتُمَنِي فِينَهُ وَلَقَدْ رَأَوْنَهُ
عَنْ نَفْسِهِ فَوَاسِعَصَمَ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا امْرَأَةٌ
لِّيُسْجَنَ وَيَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٣﴾

¹ * Ndeto ġno 'Qutt'ana aidiyahunna' *syatilanga moko masyo*; nġtonya kšmanyġka ošndš yġilyġ kana ta nthimo šondš Imamu Raghġb šwetete mġneenelenġ yelġ kwġanana nondš yġkġtwe nthġnġ wa Kulani Ntheu. Vaa šalyšla wa ndeto ġno ġte nthimo nġ 'Qutt'ana aidiyahunna' kštema kw'oko kwa mšndš na kġndš kyšġ. Na šu tiw'o Kulani felele na ndanfġkġka švoo ta šsu. Na kšalyšla, asomi amwe nġmatatġte kšnyġvya kġko kġġ kya kštila, makyonany'a nthoo nini, ġndġ kwġanana na šneeni wa Kġtalavu šu ndškwġġkġġka, šndš šla wa kwġka, nġ kwġkġla š-w'o yġ nthimo na ġte nthimo. Ndeto ġno nġtonya kšmanyġka ta nthimo kwa škuvġ ġkyasya *nthġnġ wa kġhimo kya 'Qatta'* ndġkwġkġġya nzġa ġno ġte ntheu. Kwa šu ġndġ šnyuvi šla wġvo tš nġ kaġ waw'o na nthimo. Ithyl nġtškwġkġġla kana šneeni šš šnenganġtwe nthġnġ wa šneeni šš štonya tš kšmanyġka nthġnġ wa šalyšla wa nthġnġ wa kġ-nthimo škyasya kana syo nġsyetġkġġle kšsindwa nšndš wa kšmšsšanġġa we kana ti mšndš mbee wa vala moko masyo mataġ matonya kšvika.

34. We *Yosevu* aisye, ‘Ame Mwāfi wakwa, Nyie nīngwītkīla kyovo mbee wa maŭndū ala syo iŭmbītia nyie; na We walea kŭmbetāfia maŭī masyo, Nyie nīngŭsyelekela na ngīthwa katī wa ala atumanu.’

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ وَمَا يَدْعُونَني إِلَيْهِ
وَلَا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنْ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٤﴾

35. Kwa ū Mwāfi wake nīweew’ie mboya yake, na nīwawetangie maŭī masyo kuma kwake. Nīw’o We nī Wīw’i-W’onthē, Umanyi-W’onthē.

فَأَسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

36. Indī nīkvaumīlile kwoo *aŭme* itina wa kwona *movano ma we atena mavīyo*, nīkana *mo masŭvīe syīwa yoo īseo*, nīmoonie kana we nīwaīlītwe nī kwovwa kwa īvinda.

تَمَرَبَدًا لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا آيَاتِ رَبِّهِمْ لِيَكْذِبُوا
عَنِّي حَتَّىٰ جَاءَ الْحُكْمُ ﴿٣٦﴾

LUKU 5

37. Na andū eī ma mŭika nīmalikile kyovonī vanīwe nake. Umwe woo aisye, Nyie mwene nīnonie *nthīnī wa ndoto* ngīviva ndivai.’ Na ūla ūngī aisye, ‘Nyie mwene nīnonie *nthīnī wa ndoto* nguīte mīkate īlŭlŭ wa mŭtwe wakwa na nyŭnyi iimīlīsa. Tŭtavye ūalyŭlo wayo; nŭndŭ ithyī twīona we wī katī wa ala alŭngalu.’

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنُ فَتَيْنِ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَيْتُ أَعْصِرُ خَمْراً ۖ وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَيْتُ أَحْمِلُ
فَوْقَ رَأْسِي خُبْراً تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبْتَنَا يَا وَيْلَهُ
إِنَّا نُرَىٰكَ مِنَ الْهُنَيْنِ ﴿٣٧﴾

38. We *Yosevu* amŭsŭngīe, ‘Lī ūla inyw’ī mŭnengawe ndwīlīthwa ūnaetwe ndamŭnengete ūalyŭlo wayo. Ū ū nī ūndŭ ūmwe katī wa ala Ngai Mwene Vinya W’onthē ūmanyīlītye Nyie. Nyie nīnīmīleete ndīni ya andŭ ala matamwītkīlaa Ngai Mwene Vinya W’onthē na ala nī alei ma Itu.

قَالَ لَا يَا بَيْتِكُمَا طَعَامٌ تُورَثُهُ إِلَّا بِنَائِكُمَا بِنَائِهِ
قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكَ وَمَا عَلَّمْنِي رَبِّي نَزْرُكَ
مِثْلَ قَوْمِ آلِ يُوسُفَ ۖ إِنَّهُ بِآيَاتِهِ هُمْ
كَفَرُونَ ﴿٣٨﴾

39.'Na Nyie nlatife ndfni ya maaŋthe makwa, Avalamu na Isaaka na Yakovo. Ithyi tũtonya kũkfanany'a kĩndũ ona kĩva na Ngai Mwene Vinya W'onthe ona ĩndfĩ. Yŋĩ nĩ ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩũũ waitũ na ĩũũ wa mbaa andũ onthe, ĩndfĩ andũ aingĩ mũno maitũngaa mũvea.

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
مَا كَانَ لَنَا أَنْ نَشْكُرَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ
فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٩﴾

40.'Inyw'ĩ atindany'a makwa, eĩ nthĩnĩ wa kyovo, efaĩ menyu me ivathũkany'o nĩmo aseokana nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Umwē, Mũnene Mũno Vyũ?

يُصَاحِبِي السِّجْنِ أَمْ أَرْبَابٌ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمْ
اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤٠﴾

41.Inyw'ĩ mũthaitaa vathei ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ĩndfĩ nĩ masyĩtwa mathei tũ ala mũmatw'ĩte, inyw'ĩ na maaŋthe menyu; Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatheetye watho ĩũũ wamo. Utw'io wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka. We eyĩafite kana inyw'ĩ mũikakĩthaita kĩndũ ona kĩmwe ateo We. Isu nĩyo ndfni ĩla ya w'o, ĩndfĩ andũ aingĩ mũno maimĩsĩ.^{2*}

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَتَيِّمُوهُمَا
أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنَّ
الرِّكْمَ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ
الَّذِينَ الْقِيمَةُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

42.Inyw'ĩ atindany'a makwa nthĩnĩ wa kyovo, ūmwē katĩ wenyu, akamwĩkĩĩlyia Mwĩafĩ wake ndivai anyw'e; nake ūla ūngĩ, akambwa mũkelany'onĩ nyũnyi ikafĩsaa kuma ĩũũ wa mũtwe wake. Uvoo ūla inyw'ĩ mũkũũlitye nũminĩte kũtuwa.'

يُصَاحِبِي السِّجْنِ أَمْ أَحَدٌ كَمَا فَيْسَتِي رَبِّي خَيْرٌ أَمْ
وَأَمَّا الْآخِرُ فَيُصَلِّبُ فَتَأْكُلُ الطُّيُورُ مِنْ رَأْسِهِ
فُضِيَ الْأَمْرُ لِلَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِينَ ﴿٤٢﴾

² *Ndeto 'Quyyim' kwĩfanana na mũandĩkĩle wa Kulani Ntheu wĩna nzĩla yĩna vinya, yĩna ūtonyi w'o na yĩna wĩkali. Yo ota ūu yonanyasa kana ūtonyi wa kũlungalya na kũseũvya mavĩtyo. Uu isio ĩla ĩtaalyũũka sya mũũkĩĩto nthĩnĩ wa ndfni syonthe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu syĩtawa 'Deemul-Qayyimah' sisya 98:6 *Al-bayyina*

43. Na ūmwe wa efi, Yosevu nīwamŭtavisyē ūla wasŭanīaa ta ūnŭŭlekwa. 'Ukangweta nyie kwa mwīafi waku.' Indī Satani nīwamŭlthisyē kŭmŭweta kwa mwīafi wake, kwa ūu nīwekalile kyovonī kwa myaka mīna.

LUKU 6

44. Na Mŭsumbī aisye, 'Nyie nīnonie *nihīnī wa ndoto* ng'ombe mŭonza mosu, na ithuke mŭonza nziŭ na ingī mŭonza mbŭmŭ sya mbemba. Inyw'ī anene, ndavyei nyie ūalyŭlo wa ndoto yakwa ethwa inyw'ī nīmŭtonya kŭalyŭla ndoto.'

45. Mo masŭngīe, 'Syo nī ndoto nthokoanu na ithyī tŭyīsī ūalyŭlo wa ndoto nthokoanu ta ii.'

46. Na ūmwe wa ala mavonokie, na ūla yu walilikanile ītina wa īvinda īasa, aisye, 'Nyie nīngŭmŭmanyīthya ūalyŭlo wayo, kwa ūu inyw'ī ndŭmei.

47. Yosevu! 'We mŭndŭ wa w'o, tŭtavye ūalyŭlo wa ng'ombe mŭonza nou ikīŭwa nī ng'ombe mŭonza mosu, na iia mŭonza nziŭ sya mbemba na ingī mŭonza mbŭmŭ; nīkana ndonye kŭsyoka kwa andŭ nīkana mo matonye kŭmanya.'

48. We asŭngīe, 'Inyw'ī mŭkavanda kwa myaka mŭonza, īatīanīe mwīna kīthito, na yīla mŭŭketha mŭieka syīna makonde, ateo nini ila inyw'ī mwīīsa.

49. Na ītina wa myaka īsu myŭmŭ

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنَسَهُ الشَّيْطَانُ وَكَرَّ سَرِيَّهُ فُكِّثَ فِي السَّجْنِ
يُضَعِّعُ سِينِينَ ۝

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَنِعَ بَقَرَاتٍ سَوَاءٍ يَأْكُلْنَ سَنِعَ عِجَافٍ وَسَنِعَ سُنْبُلَاتٍ خُضِرٍ وَأَخْرَجْتُ بَنَاتِي الْمَلَائِقَتَيْنِ فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّؤْيَا تَعْبُرُونَ ۝

قَالُوا أَضْعَافٌ أُخْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَخْلَامِ بِعِلْمِنَا ۝

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنْتَبِئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ۝

يُوسُفُ أَيُّهَا الصَّادِقُ اقْتِنَا فِي سَنِعِ بَقَرَاتٍ سَوَاءٍ يَأْكُلْنَ سَنِعَ عِجَافٍ وَسَنِعَ سُنْبُلَاتٍ خُضِرٍ وَأَخْرَجْتُ بَنَاتِي لِيُحْكُنَ لِي إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ۝

قَالَ تَزْرَعُونَ سَنِعَ سِينِينَ دَابَّاهَا حَصَدْتُمْ فَذُرُّوهَا فِي سُنْبُلَيْهِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تَأْكُلُونَ ۝
ثُمَّ يَا نِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَنِعٌ شَدِيدٌ يَأْكُلْنَ مَا

mŭonza, ūla ūkethwa ūminūte kyonthe kūla inyw'ū mŭkethwa mŭmbanūtye kūla mŭnaū mŭnaketha, ateo kūnini kūla mwūlūthwa mwūyiūle makŭmbūnū.

50. 'Na ūndū mwaka ūmwe wathela, andŭ makanengwa mbua nyiingū na nthūnū wayo vakeethwa na mosyao maingū na mbeŭ sya kumya mauta na syaŭnyw'a.

LUKU 7

51. Na Mŭsumbū aisyē 'Mŭetei we kwakwa.' ūndū yūla mŭtŭmwa wavikie vala ūf we aisyē, 'Syoka kwa mwūfai waku na ūimŭkŭlya ūndŭ kwailū tŭtŭ wa ila iveti syatilangile moko masyo; Nŭndŭ, Mwūfai wakwa nŭmesū mŭno mawalany'o ma maūf masyo.^{3*}

52. We Mŭsumbū aikŭlya ila iveti, 'Inyw'ū mwai na kyaŭ yūla mwamanthie kŭmŭkuua Yosevu we atekwenda?' Nasyo syaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nataūwe nŭndŭ wa kŭmŭmba mŭndŭ ta ūŭ----, ithyū tŭyaaona ūthŭku wake.' Kūveti kya Mŭnene kyaisye, 'Yu ū-w'o nūmūlūte kyeninū. Nyie ninyie nendaa kŭmŭkuua we atekwenda, na vate nzika, we nū mŭndŭ wa w'o.'

53. Yosevu aisyē, 'Nyie nūnakŭlilye nūkana ūkunūkūli wūkwe nūkana we Mŭnene atonye kŭmanya kana Nyie ndyaasuka ūikūūku wake we atevo na ota ūu kŭmanyūka kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndetūkūlasya maūf ma ala mate aikūūku maendee.

قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَىٰ آلِ يٰسُوفَ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا نَحْصُونَ ﴿٥٠﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ
بِغِيَابِهِ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٥١﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ
ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَسَأَلَهُ مَا بَالَ الْإِنْسَانِ الَّذِي كَفَرَ
بِآيَاتِهِ لِيَأْتِيَنَّ رَبِّي بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٢﴾

قَالَ مَا خَطْبُكَ إِذْ رَأَوْتَنِي يُوَسِّفُ عَن نَّفْسِي ۗ
قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلَّمْنَا عَلَيْهِ مِنْ سُوٓءِ قَوْلٍ أَتَتْ
الْعَزِيزَةَ الْكَافِرَةَ حَاصَّصَ الْحَقُّ أَنَا رَأَوْتُهُ عَنِ
نَفْسِي ۗ وَإِنَّهُ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿٥٣﴾

ذٰلِكَ لِيَعْلَمَ آنِّي لَمۡ اٰخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَاِنَّ اللّٰهَ لَآيۡهٖدِي
كَيْدَ الْخٰٓئِبِيۡنَ ﴿٥٤﴾

³ *Sisya musoa wa 32

54.'Na Nyie ndikwiyumya nthĩnĩ wa wonzu, nũndũ nĩ ūvũthũ thayũ kwĩka ūthũku ateo vala Mwĩafi wakwa weethwa na tei. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mũekanĩ Mũno-Vyũ, Usũftwe nĩ tei.

وَمَا أَرِيُّ نَفْسِيْ إِنْ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ ۝١٤
إِلَّا مَا رَجِمْتُ رَبِّيْ إِنْ رَبِّيْ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝١٥

55.Na Mũsumbĩ aiseye, 'Mũetei vala nĩ nĩkana nyie nĩmũnyuve atw'ĩke wakwa mwene.' Na yĩla we waminie kũneena nake, asya 'Umũnthĩ we wĩ mũndũ wa kĩvĩla kĩnene na wĩna ūmanyi.'

وَقَالَ الْبَلَاءُ اتُّوْنِيْ بِهِ اسْتَخْلَصْهُ لِنَفْسِيْ فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ۝١٦

56.We aiseye, Nyuve Nyie ĩlũlũ wa inandũ sya nthĩ ĩno, nũndũ Nyie nĩ mũsũvĩ mũseo, na wĩna ūmanyi.'

قَالَ اجْعَلْنِيْ عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّيْ حَفِيظٌ عَلِيمٌ ۝١٧

57.Na ūu nĩw'o Ithyĩ twamũnenevisye Yosevu nthĩ ĩsu. We nĩwamĩtũie vala vonthe we wendie. Ithyĩ nĩtũmũngae ĩnee Yitũ ūla Ithyĩ twendaa na Ithyĩ tũiekaa ĩtupi ya ala alũngalu yanangĩke.

وَكَلَّكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَدَّبُورًا مِّنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نُمِيبٌ بِرَحْمَتِنَا مِنْ نَّشَأٍ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ۝١٨

58.Na vate nzika, ĩtupi ya ĩtunĩ nĩ ĩseo kwa asu ala metĩkĩlaa na kũmũkĩta Ngai.

وَلَأَجْرَ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ۝١٩

LUKU 8

59.Na anaafthe ma Yosevu nĩmookie na maumĩla mbee wake, na we nĩwamamanyie ĩndĩ mo mamwosie we ta mũeni.

وَجَاءَ إِخْوَةَ يُوسُفَ فَدَعَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ۝٢٠

60.Na yĩla we waminie kũmanenge kyaũya kyoo, ameie, 'Ndetei mwanaa nyinyia' wenyu ūla wĩna au wenyu. Inyw'ĩ nomũkwona kana Nyie nĩmũnenge inyw'ĩ kĩthimo kyusĩe na kana Nyie nĩ mũseo mũno vyũ katĩ wa athokany'a?

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ اتُّوْنِيْ بِأَجْحُكُمْ لَكُمْ مِنْ أَيْدِيكُمْ الْآخِرُونَ إِنِّيْ أَوْفِي الْكَيْلِ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ۝٢١

61. 'Indĩ inyw'ĩ mwalea kũmũete vaa nĩĩ nyie, Indĩ vaikethwa kĩthimo kya lĩu ĩngĩ kwenyu kuma vala nĩĩ, ona inyw'ĩ mũikathengeea nyie.'

فَأَن لَّمْ تَأْتِنِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرُبُونِ ③

62. Mo masongĩe masya, 'Ithyĩ tũkatata kũmũsesenga ĩthe wake *etĩkĩle* kũtaanĩsya nake, na Indĩ vate nzika, ithyĩ tũkeeka ũu.'

قَالُوا سُرَّوْهُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ③

63. Na amea athũkũmi make, 'Ikĩai mbesa syoo nthĩnĩ wa mĩio yoo *ota ũu* nĩkana matonye kwimanya masyoka kwa andũ ma nyũmba yoo; vangĩ nĩmatonya kũsyoka.'

وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ③

64. Na yĩla mo masyokie kwa ĩthe woo maisye, 'Ame ĩthe waitũ, ithyĩ nĩtũvatiwe kĩthimo *kĩngĩ kya lĩu*, kwa ũu tũtũme twĩna mwanaa mwaitũ nĩkana tũkathimĩwe kĩthimo kitũ, na vate nzika, ithyĩ tũkamũsũvĩa.'

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أٰبِيَئِهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَنَعَنَا الْكَيْلَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانًا نَّكْتُلُ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ③

65. We *ĩthe woo* aisye, 'Nyie nditonya ũmũĩkĩĩa inyw'ĩ tũlũ wake, ateo nĩmũĩkĩĩe oũndũ namũĩkĩĩe tũlũ wa mwanaa nyinyia mbee.' Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ We Mũsũvĩ Ula Mũseo Vyũ, na We nĩ We Usũftwe nĩ Tei Mũno wa ala mew'anĩaa tei.

قَالَ هَلْ امْتَكِرْتُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا اٰمَنْتُمْ عَلَىٰ آخِيهِ مِنْ قَبْلُ ۗ قَالَهُ خَيْرٌ حَفِظًا وَهُوَ رَحِمٌ الرَّحِيمِينَ ③

66. Na yĩla mo mathaisye mĩio yoo, moona matũngĩwe mbesa syoo. Mo maisye, 'Asa waitũ, tũtonya kwenda kyaũ kĩngĩ ithyĩ? Mbasa sitũ syĩ vaa tũtũngĩwe. Ithyĩ tũkaete kyaũya kwa andũ maitũ, na kũmũsũvĩa mwanaa nyinyia waitũ ona tũkeethwa na mũio wa ngamĩle nima. Kyu nĩ kĩthimo kĩla nĩ ũvũthũ *kũkĩkwata*.'

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبُغِي هٰذَا بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَبِيئُهُمْ هٰهٰنَا وَنَحْفِظُهُمْ إِنَّا وَرَدُّدًا كَيْلٌ بَعِيرٌ ۗ ذٰلِكَ كَيْلٌ يَّسِيرٌ ③

67. We aisye, ‘Nyeie ndiUmŭtŭma vamwe nake mŭtanengete wivŭto syŭtwanŭ ya Ngai Mwene Vinya W’ontha kana vate nzika, inyw’ŭ mŭkamŭtŭnga vaa nŭl, ateo mŭnathyŭlŭlŭkwa; Na mamina kŭmŭnenge wivŭto woo, aisye, ‘Ngai Mwene Vinya W’ontha nŭmasyaŭŭsyaa maŭndŭ ala ithyŭ tŭneena.’

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ إِنَّمَا تَنَتَيْنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يُخَاطَبَكُمْ فَلَمَّا آوَتْهُ مَوْثِقَتَهُ قَالِ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكَئِذَا ۝

68. Na Yakovo aisye ‘Inyw’ŭ aana makwa, mŭikavotele mŭomonŭ ŭmwe, ŭndŭ votelai mŭomonŭ yŭ kŭvathŭkany’o; na Nyeie ndi ŭndŭ ndonya kŭmwŭka inyw’ŭ mbee wa Ngai Mwene Vinya W’ontha. Utw’io wŭna Ngai Mwene Vinya W’ontha tŭ. Nyeie niŭte wŭkwatyo wakwa Kwake, na onthe ala mena wŭkwatyo nŭmaie Kwake.

وَقَالَ يَبْقَىٰ لَّا تَدْخُلُوا مِن بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِن أَبْوَابٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ۝

69. Na yŭla mo malikile ŭndŭ ŭthe woo wameyŭaŭe kŭjaamauna kwa Ngai Mwene Vinya W’ontha, ateo kwŭthwa kana Yakovo aŭ na woni nthŭnŭ wake ŭla we weanŭŭsyee kwa kŭneena ŭu; na vate nzika, we aŭ na ŭmanyi mŭnene nŭndŭ lthyŭ nŭtwamŭmanyŭŭtye we, ŭndŭ andŭ aingŭ mŭno mayŭŭŭŭ.

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسٍ يَعْقُوبَ قَضَاهَا وَإِنَّهُ لُدُو عَلَيْهِمْ لَمَاعِنَةٌ وَلَكِنَّا نَكْنُرُ

۝ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ۝

LUKU 9

70. Na yŭla mo mamŭthokeie Yosevu, we amwŭkalilye mwanaa nyinyia vakuvŭ nake mwene. Na we asya, ‘Nyeie nŭ mwanaa mwenyu; kwa ŭu yu we ndŭkew’e kyeva nŭndŭ wa maŭndŭ ala mo meethŭiwe mayŭka!

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ أَوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

71. Na yŭla we waminie kŭmanenge kyaŭya kyoo, we nŭweekŭie kŭkombe kya kŭnyw’a kŭw’ŭ nthŭnŭ wa ngusu ya wanaa nyinyia. Na ŭndŭ mŭnyaŭŭkya wa

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِمَهَائِهِمْ جَعَلَ السَّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَحِبِّهِ ثُمَّ أَدْنَىٰ مَوْزِنَ أَيْتُهَا الْعِزَّةَ لَكُمْ لَسِرِّتُونَ ۝

Ūvoo nīwatavanisye akyasya, 'Inyw'ī anŪu ma mūkwīlī, nīmweeka İvītyo ya ūng'ei.'

72.Mo maisye mamelekele mamakŪlya, 'Nī kyaŪ kīla inyw'ī mwaasya?

73.Mo masūngīe, 'İthyī nītwaasya kīkombe kya MŪsumbī kya kŪthima na ūla ūnŪŪkīete enengwa mūio wa ngamīle, na Nyie nīngŪūngamīa ūu.'

74.Mo masūngīe, 'Syītwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī nīmwīsi nesa vyŪ kana ithyī tŪyaaŪka kŪŪ kwīka ūthyoeuku nthī İno, na ithyī tŪi ing'ei.'

75.Mo maisye, 'Usilīlo wīthwa wī mwaŪ İndī, mweethwa inyw'ī nīmŪŪkengana?'

76.Mo masūngīe, 'Usilīlo wa ūu nī kana, ūla kīkombe kyu kīkwīthīwa kī ngusunī yake, we nīwe İtuyi yakyo. Uu nīw'o ithyī tŪmasilīlaa eki-ma-naī.'

77.İndī we ambīlīlīya kŪmantha makunianī moo mbee wa ikunia ya mwanaa nyinyia; na İndī akyumya kyo İkunianī ya mwanaa nyinyia. Uu nīw'o ithyī twalanilye İŪİŪ wa Yosevu. We ndai atonya kwosa mwanaa nyinyia kwa mwīlao ma MŪsumbī ateo kwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwendete ūu. İthyī tŪnenevasya kwa ūnene wa *ivīla* ūla ona wīva İthyī twendaa; na İŪİŪ wa kīla mwene ūmanyi nī Umwe, MŪmanyi MŪno VyŪ.

قَالُوا وَقَبِلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا نَقَعُوا وَنَ ۝۱۲

قَالُوا نَقَعُوا صَوَاعَ الْمَلِكِ وَلَيْنَ جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ۝۱۳

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْتُمْ لِنُفْسِكَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سُرِقِينَ ۝۱۴

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَذَّابِينَ ۝۱۵

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وَجَدَ فِي رَجُلِهِ فهُوَ جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ۝۱۶

قَبَدَا بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وَعَاءِ آخِيهِ ثُمَّ اسْتَجْرَجَهَا مِنْ وَعَاءِ آخِيهِ كَذَلِكَ كَذَّبْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِإِبْرَاهِيمَ إِخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَنْ تَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ۝۱۷

78. Mo maisye, 'Ethwa we nŵyŵte, mwanaa nyinyia wake nŵwooyŵte tene.' Indŵi Yosevu aia ūndū ūŵ kŵmbithŵ ngoonŵ yake na ndaamaumbūlŵla mo. Na we aisye, 'Inyw'ŵi mwŵoneka mwŵi nthŵiŵ wa mwŵikalo mūthūku mūno vyū; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵwŵiŵ nesa mūno vyū maūndū ala inyw'ŵi mūneena.'

79. Mo maisye, We Mūnenevye we ena ŵthe mūkūŵ mūno, kwa ūu, osa ūmwe waitū vandū vake; nūndū ithyŵ twŵkwona we wŵ wa ala mekaa nesa.'

80. We asūngŵie, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nangany'e kana tūikamwose ūngŵi eka ūla ithyŵ tweethŵa kŵndū kitū nake; nūndū tweeka ūu, vate nzika, twŵthwa katŵ wa ala mate alūngalu.

LUKU 10

81. Na yŵla mo maminie kūyŵtūka nūndū wakwa masyoka, maneenany'e me vamwe ūtee. Mwanaa nyinyia ūla mūkūŵ aisye, 'Inyw'ŵi nomwŵiŵ kana ŵthe wenyu nŵwoosie wŵvŵto kuma kwenyu syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na lilikanai ūla ūte ūlūngalu mwamwŵikie Yosevu. Kwa ūu, Nyie ndiūma, nthŵi ŵno kūvika nau ambŵtkŵlye nyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atw'e ŵlūŵ wakwa. Na We nŵ We Mūseo Mūno Vyū katŵ wa asili.

82. Inyw'ŵi syokai kwa ŵthe wenyu na mūimwŵia, 'Ame ŵthe waitū, mwana waku nŵyŵte, na ithyŵ tūneenete ūndū twŵiŵ tū na tūinaŵ tūtonya kwŵthwa asūvŵi ma maūndū ala matonekaa.

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِنْ قَبْلُ
فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبَيِّدْهَا لَهُمْ قَالَ
أَنْتُمْ سَرَقْتُمْ مَكَانًا وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٥٨﴾

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْئًا كَبِيرًا فَخُذْ
أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا
عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا لَظَالِمُونَ ﴿٦٠﴾

قُلْنَا اسْتَشِينُوا مِنْهُ خُلَصُوا بِحَيْثُ قَالَ كَيْدُهُمْ أَنْ
تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ
وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّظْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ
عَلَيْهِ يَأْذَنُ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَهُمْ عَلَيْهِمْ فِي وَهُوَ خَيْرُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦١﴾

ارْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَا نَارٍ إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ
وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ
خَاطِبِينَ ﴿٦٢﴾

83. 'Na makūlye *andū ma* mūsyī ūla ithyī tūnaī nthīnī wa w'ō, na ma mūkwīlī ūla tūnookanisyē naw'ō, na ow'ō ithyī twīneena w'ō.'

84. We asūngīe, 'Aiee, Indī illko syenyu nīsyamūkengete inyw'ī kwa kūete ūndū ūū ta kīndū kīseo. Kwa ūu nyie nīthwa na ūmīlīsyō mūlūmu. Nokwīthwa Ngai Mwene Vinya W'onthe akamaete mo onthe kwakwa nyie; nūndū We nī Umanyi-W'onthe, Ula-Mūlī.'

85. Na we *Yakovo* auma vala maī na asya, Uui kyeva kyakwa ūūū wa Yosevu!' Na metho make mausūftwe nī methoi nūndū wa kyeva, na we nīwasīlīaa kīmako kyake.

86. Mo maisye, 'Ithyī twīvīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndūkaeka kūneena ūvoō wa Yosevu okūvika ūwae ona kana kūkw'a.

87. We *Yakovo* asūngīe, 'Nyie nītwaa kyeva kyakwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nīnīsf kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndū ūla inyw'ī mūtamesī.'

88. 'Inyw'ī aana makwa, inyw'ī endai mūkamūmanthe Yosevu na mwanaa nyinyia na mūikakw'e ngoo ūūū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; nūndū vai ūkusaa ngoo ūūū wa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo andū ala matetfīlīaa.'

89. Na yīla mo mavikie mbee wake *Yosevu* manwīe, 'Ame we mūkumye, ūkya nūtūkūnīte ithyī na andū ma nyūmba yaitū, na ithyī tūetete mbesa

وَسَلِّ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَهَلَّكْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٣﴾

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْثَلًا فَصَبِّرْ جِيلًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٤﴾

وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا سَعْدُ عَلَى يُونُسَ وَأَبِصْرَتْ عَيْنُهُ مِنَ الْحُزَنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٥﴾

قَالُوا تَاللَّهِ تَقْتُلُونَا تَذَكَّرْ يُونُسَ عَسَى نَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٦﴾

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَنِيَّ وَجُزْئِي إِلَى اللَّهِ وَعَلِمُونَ اللَّهُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٧﴾

يَلْبَسِي أَذْهُبَاتٍ فَحَسَسُوا مِنْ يُونُسَ وَأَجْبَلُوا تَأْتِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْتِسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَكْنَا الضَّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعٍ مُزْجَلَةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْدَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٩﴾

mbũthũ, kwa ũu we tũnenge kĩthimo kyuſe, na ĩthĩwa wĩ mũlau kwitũ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho amatuvaa ala alau.'

90. We Yosevu amakũlilye, 'Inyw'ĩ nĩmwĩsĩ ũndũ mwamwĩkie Yosevu na mwanaa nyinyia yĩla mwaĩ atumanu?'

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٩٠﴾

91. Namo mamũsũngĩa, 'Ow'o we nue Yosevu? Nake amasũngĩa, ĩĩ, Nyie ninyie Yosevu na ũũ nĩ mwanaa mwaitũ. Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩthĩtwe e mũlau mũno kwitũ ithyelfĩ. Ow'o, ũla w'ontho mũlũngalu na e mũmĩsya---- Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaekaa ĩtupi ya asu ala mekaa meko maseo yae.

قَالُوا عَرَأَيْكَ لَآتَى يُوسُفَ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩١﴾

92. Namo masũngĩa, Ithyĩ twĩĩvĩta na Ngai Mwene Vinya W'ontho nũkũnenevetye we ĩũlũ waitũ na ithyĩ nĩwĩthĩtwe twĩ ene-naĩ mũno.'

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَثَرَكِ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِن كُنَّا لَظَالِمِينَ ﴿٩٢﴾

93. Nake amea, 'Vai ĩvĩtyo yĩũtalwa ĩũlũ wenyu ũmũnthĩ; Ngai Mwene Vinya W'ontho namũekee inyw'ĩ! Na We nĩ Ula Usũĩtwe nĩ tei katĩ wa ala mew'anĩaa tei.

قَالَ لَا تَتُوبَ عَلَيْنَا الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٣﴾

94. 'Endai na kĩtonkyeo kĩĩ kyakwa mũkakie mbee wa ĩthe wakwa; we akakĩmanya. Na ĩndĩ mũĩndetee mũsyĩ wenyu w'ontho.'

لِذْهَبُوا بِبَيْتِي هَذَا فَالْقُوهُ عَلَى وَجْهِ أَبِي يَأْتِ بَصِيرًا وَأَنْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْعِلِينَ ﴿٩٤﴾

LUKU 11

95. Na yĩla mũkwĩĩ wataanĩsye, ĩthe woo aisye, vate nzika, Nyie nĩngwĩw'a mũuke wa Yosevu, onakau inyw'ĩ mwĩmbosa ta mũndũ mũkũũ ũtena kĩĩko.'

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ﴿٩٥﴾

96. Mo masÜngĩe, 'Kwa w' o wa Ngai Mwene Vinya W' onthe, we vate nzika, wĩo nthĩnĩ wa İvĩtyo yĩla İkũũ.'

97. Na yĩla mũeti wa ũvoo mũseo wookie, nĩwakiie *kĩtonyeo kya Yosevu mbee* wake na İndĩ atheew' a. İndĩ we *Yakovo* akũlya, 'Nyie ndyaamũtavya inyw' ĩ; Nyie nĩnĩsĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W' onthe ũndũ ũla inyw' ĩ mũtawĩsĩ?'

98. Mo maisye, 'Ame İthe waitũ, twĩĩsye ũekeo wa naĩ sitũ; ithyĩ nĩtwĩthĩtwe twĩ ene-naĩ.'

99. Nake asya 'Kwa ũla W' o Nyie nĩngũmwĩĩsya ũekeo wa Mwĩafi wakwa. Vate nzika, We nĩ We Mũekanĩ Mũnene Mũno, Usũĩtwe nĩ tei.'

100. Na yĩla mo mookie kwa Yosevu nĩwamaie asyai make vamwe nake mwene, na asya, 'Likai Misili na mũuo, ethwa nĩkũũmwendeesya Ngai Mwene Vinya W' onthe.'

101. Na we nĩwamokĩlilye asyai make İũlũ wa kĩvĩla kya ũsumbĩ, na onthe mavalũka nthĩ na mothyũ moo matulĩtye-ndu kwoondũ wake. Na asya, 'Ame asa wakwa, ũũ nĩ wĩanũ wa ndoto yakwa İla ya tene. Mwĩafi wakwa nũmĩtw' İkĩthĩtye ya w' o. Na We nĩweethĩwe na İnee İũlũ wakwa yĩla We wanumisye kyovonĩ na amũete inyw' ĩ kuma weũnĩ wa mũthanga İtina wa Satani kũthokoany' a ngwatanĩo yakwa na anaasa. Vate nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mũuu kwa ũla ona wĩva We wendaa; nũndũ We nĩ Umanyi-W' onthe, Mũĩ.

قَالُوا تَاللّٰهِ اِنَّكَ لَفِي ضَلٰلِكَ اَقْدٰمٍ ﴿٩٦﴾

فَلَمَّا اَنَّ جَاءَ الْبَشِيْرَ اَلْقَهُ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ فَازْتَدٰ
بَصِيْرًا قَالِ الْمَرٰٓءِلُ لَكُمْ اِنِّيْ اَعْلَمُ مِنَ اللّٰهِ مَا
لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٩٧﴾

قَالُوْا يَا بٰنَا اَسْتَغْفِرُ لَنَا ذُنُوْبَنَا اِنَّا كُنَّا
خٰطِيْنَ ﴿٩٨﴾

قَالَ سَوْفَ اَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّيْ اِنَّهُ هُوَ الْغَفُوْرُ
الرَّحِيْمُ ﴿٩٩﴾

فَلَمَّا دَخَلُوْا عَلٰى يُوْسُفَ اَدْرٰى اِلَيْهِ اَبُوْٓنَهٗ وَقَالَ
اُدْخُلُوْا مِصْرًا اِنْ شَاءَ اللّٰهُ اٰمِيْنَ ﴿١٠٠﴾

وَرَفَعَ اَبُوْٓنَهٗ عَلٰى الْعَرْشِ وَخَرُوْا لَهٗ سُجُوْدًا وَّ
قَالَ يَا بٰتِ هٰذَا تَاوِيْلُ رُّءْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ
جَعَلْتَنِيْ رَقِيْبًا وَّقَدْ اَحْسَنَ لِيْ اِذْ اَخْرَجْتَنِيْ
السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُمْ مِنَ الْبَدْوِ مِنْۢ بَعْدِ اَنْ تَرْتَضَ
السُّيُوْٓنُ بَيْنِيْ وَبَيْنَ اِخْوَتِيْ اِنْ رَّبِّيْ لَطِيْفٌ لِّمٰ
يَشَآءُ اِنَّهُ هُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿١٠١﴾

102.'Ame Mwĩafi wakwa, We nũnengete ũathimo na kĩfanda kya ũsumbĩ, na nĩwamanyĩsye maũalyũlo ma syĩndũ. Ame We Mũseũvya wa matu na nthĩ, We Nue Mũsũvĩ wakwa nthĩ Ino na Itunĩ. Eka kĩkw'ũ kĩkambĩthĩa Nyie nĩ nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kwĩnengane kwendanĩ Kwaku na ngwatany'a nyie na ala alũngalu.'

103.Usu nĩ katĩ wa maũndũ ala matonekaa, ithyĩ tũũkũvuanĩsya we. Na we ndwaĩ namo yĩla mo meew'anie ĩũũ wa walany'o woo yĩla mo masamaa.

104.Na andũ aingĩ mũno maiketkĩla ona we wenda ũu mũno.

105.Na we ndũkwĩtya ĩtupi nũndũ wa ũndũ ũũ. Nĩ ũtao tũ kwa mbaa andũ onthe.

LUKU 12

106.Na nĩ Syama syĩana ata ila syĩ matunĩ na ĩũũ wa nthĩ, ivĩtũkaa, maisyathũkĩaa.

107.Na aingĩ mũno moo maimwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe mateũmwĩanany'a We na atindany'a ota ũu.

108.Mo ĩndĩ, mew'aa me eanĩ ĩũũ wa ũsilĩlo ũla ũkĩte kwoo na kĩthũũlũmũkĩlo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana kũvika kwa mĩtũkĩ kwa ũla Saa ĩũũ woo mo matekũmanya?

109.Asya, 'Ino nĩyo nzĩa yakwa: Nyie nĩtanaa kwa Ngai Mwene Vinya

رَبِّ قَدْ آتَيْنَتِي مِنَ الْمَلِكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ فَأَطَرْتُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيٌّ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفِّيْ مَسَلًا وَالْحَقِّ بِالضَّالِّينَ ﴿٥٠﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ اجْتَمَعُوا لَهُمْ وَهُمْ يُصْكَرُونَ ﴿٥١﴾

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٢﴾

وَإِنَّمَا تُحِصُّهُمُ عَلَيْهِمْ مِنْ جُرْئَانِ هُوَ الْذِكْرُ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٣﴾

وَكَايُنُ فِي آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿٥٤﴾

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ ﴿٥٥﴾

إِنَّمَا نُفَخُّهَا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَوْ
مُتَّاعَةٌ بَتَّةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

W'onthe. Nyie n'ngwete k'lio kya ūmanyi m'ūtheu, ona asu ala mambik'īlaa Nyie ota ūu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī M'ūtheu; na Nyie ndi katī wa asu ala mamw'ānanasya Ngai na ngai ingī.

110.Na Ithyī tūyaatŪma mbee waku andŪ AtŪmwa ateo aŪme, ala Ithyī twamavuanīsyē, kuma katī wa andŪ ma mīsyī. Mo īndī, nomangangīte īŪlŪ wa nthī na makona ūndŪ mŪminūkīlyo wa asu ala maī mbee woo wailyī? Na vate nzika, wīkalo wa Itunī nī mŪseo kwa asu ala mamūkīaa Ngai. Inyw'ī īndī nomūkamanya?

111.KŪvika īvinda, yīla AtŪmwa meeyītūkie na meeyona mo ene matw'kīthītw'e ta akenganni, ūtethyo WitŪ nīwawikie na mītūkī kwoo na īndī atangīwa ūla Ithyī twendaa. Na ūsilīlo WitŪ ndūtonya kūsīīka kuma kwa andŪ ene naī.

112.Kwa ūla W'o, nthīnī wa ngewa yoo ve kīsomo kwa andŪ ala mena kīlīko. Ti kīndŪ kīseūvītw'e, īndī nī wīanīu wa ūndŪ ūla waī mbee wayo na ūalyŪlo wa syīndŪ syonthe kwa ūkuvī, na ūtongoi na tei kwa andŪ ala metīkīlaa.

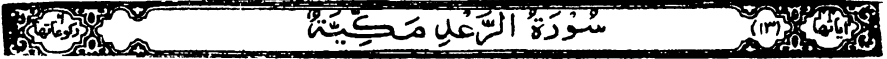
قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٠﴾

وَدَعَا إِلَى سَبِيلِ رَبِّهِ

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِيَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَكُنَّ الْأَخْزَارَ عَذِرَةً لِلَّذِينَ اتَّبَعُوا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾

لَقَدْ كَانَ فِي قَصصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ؕ إِنَّمَا كَانَ حَادِيثًا يُلْقَىٰ وَلَكِنَّ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً ۖ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

AL-RA'D

(Wavuanīw'e Makka)

1. Syitwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Usūitwe nī Ūlau, Usūitwe nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim Raa Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ūla Umanyi-W'onthe, Woni W'onthe. Ino nī Mīsoa ya Ivuku. Na maūndū ala mavuanītw'e kwaku nī ma w'o, īndī andū aingī mūno mayīfkīlaa.

الَّتِى نَزَّلْنَا آيَاتِ الْكِتَابِ وَالَّذِى أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ①

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nī We Ūla wookīlīlye matu vate itūī ila inyw'ī mūtonya kūsyona. Na īndī We atīnīka We-Mwene Kīvīlanī-kya-Usumbī. Na We aivinyīla syua na mwei syalika wīlanī; kīla kīmwē kīatīlaa nzīa yakyo kūvika īvīdanī yīla yītw'e. We asyumīasya mīlao syonthe. We avuanasya Mīsoa nesa ūtheinī nīkana inyw'ī mwīthwe na mūkīfō mūlūmu ūlūwā wa kūkomana na Mwīai wenyu.

اللَّهُ الَّذِى رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْفَلَ عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بَلِقَاءَ رَبِّكُمْ تُوَفُّونَ ②

4. Na We nī We Ūla wanyaīkīsyē nthī na eekīa īīma na mbūsī nthīnī wayo. Na matunda We aseūvītye elī elī, ūme na īka. We atumaa ūtukū ūvw'īka mūthenya. Nthīnī waw'o, nīw'o ve Syama kwa andū ala masūanīaa.

وَهُوَ الَّذِى مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا رِجَافًا مُّشْتَبِهًا ③
يُنْفِضُ أَيْدِيَ النَّهَارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ④

5. Na nthīnī wa nthī ve ilungu syī kīvathūkany'o ikwatene kīmwē na kīla kīngī, na mīūnda ya mīsavivū, na mīūnda ya mallu, na mītende, īmeete-mwīnī ūmwe vamwe na ingī itameete ūu; syo ing'īthaw'a na kīw'ū o kyu, īndī lthyī nīūtumaa imwe isyaa mosyao

وَفِي الْأَرْضِ قَطْعٌ مِّنْجَبْرُوتٍ وَجَنَّتْ مِنَ الْعَتَابِ وَرَزَقَ وَنَجِيلٌ صِنَوَانٌ وَغَيْرُ صِنَوَانٍ يُسْقَى بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُقُضَلُ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ فِي الْأَكْبَلِ إِنَّ

maingĩ kŭvĩta ila ingĩ. Nthĩnĩ wasyo ve Syama kwa andũ ala mamanyaa.

فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٥٠﴾

6. Na ethwa we nŭŭseng'a, ĩndĩ ũneeni woo nĩw'o wa kŭsengy'a mũno; 'Ata! ĩla ithyĩ tŭkatw'ĩka kĩtoo, ithyĩ ĩndĩ, nĩtŭkethwa na *mwĩkalo wa kyŭmbe kyeŭ?*' Aa nĩmo ala maleaa kŭmwĩtĩkĩla; Mwĩai woo, na aa nĩmo makethwa na mĩnyololo ngingonĩ syoo, namo makeethwa me ekali-ma-Mwakinĩ, vala nĩvo mo makekalaa.

وَإِنْ تَعْجَبَ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ إِذْ كُنَّا تُرَابًا رَّانًا لَمَّا خَلَقَ جَدِيدَهُ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥١﴾

7. Na mo mena wendi wa kŭkŭlya kuma kwaku nĩkana mo maetewe ũthŭku ĩŭlŭ woo mbee wa ũseo, oyĩla ũsilĩlo wa kĩla mŭthemba *nŭminĩe* kumĩla mbee woo. Na nĩw'o, Mwĩai waku Ausũtwe nĩ ũkeko kwa mbaa andũ onthe ona wĩki wa naĩ woo wĩvo, na ow'o, Mwĩai waku *ota ũu* nĩ Mwai kwa kumya ũsilĩlo.

وَيَسْتَعِزُّونَكَ بِالْبَيْتَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتُ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلَى ظُلْمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

8. Na asu ala metĩkĩlaa maasya, 'Nĩkĩ Kyama kĩtheetw'e kwake kuma kwa Mwĩai wake?' We, vate nzika, wĩ Mŭkaanany'a. Na ve Ndongoi kwa kĩla mbaĩ ya andũ.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٥٣﴾

LUKU 2

9. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kĩla kĩka kĩsyaa, na mavu ala maumaa na ala mavikaa. Na kĩla kĩndũ kĩ kĩthimo kyakyo kĩfanĩe Kwake.

اللَّهُ يَلْعَلُ مَا تَخِيلُ كُلُّ أُنثَىٰ وَمَا يَغِيصُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَنْزَادُهُ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ بِمِقْدَارٍ ﴿٥٤﴾

10. We nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa na ala monekaa, Ula Mũnene, Uteananĩka-na-Kĩndũ, Ula-Wĩ-ĩlŭlŭ Mũno.

عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ ﴿٥٥﴾

11. We kafi wenyu ūla ūvithaa ndeto yake, na we ūla ūmfwetaa ūtheinĩ nũndũ ūmwe mbee wa metho Make; na ota ūu, ūla wĩvithaa ūtukũ, na we ūla ūendaa ūtheinĩ mũthenya.

سَوَاءٌ قَنَلَكُمْ مَنَ أَسَرَ الْقَوْلَ وَمَنَ جَهَرَ بِهِ وَمَنَ هُوَ
مُسْتَخْفِيٌّ بِأَيْدِي النَّاسِ وَالسَّارِبُ بِالنَّهَارِ ⑩

12. Kwoondũ wake Mũtũmwa ve ūatĩanĩo wa alaĩka mbee wake; mo nĩmamũsũvĩaa we kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'ontho. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho ndaalyũlaa mwĩkalo wa andũ okũvika mo maalyũle maũndũ ala me nthĩnĩ wa ngoo syoo. Na yĩla Ngai Mwene Vinya W'ontho wenda kũmasilĩla andũ, vai kĩsiĩĩ, ona mo mai na mũtetheesya ona wĩva ūtee Wake.

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِّنَ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِن خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ
مِنَ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُعَذِّبُوا
مَا بِأَنفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَ لَهُ
وَمَا لَهُمْ مِّن دُونِهِ مِنْ آلٍ ⑪

13. We nĩ We ūla ūmwonasya inyw'ĩ ūtisi kũmwĩkĩla w'ia na wĩkwatyo, na We nũkĩlasya mathweo maito.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ حَوَاقِمًا وَبَيِّنَاتٍ لِّلصَّحَابِ
الْبُقْعَالِ ⑫

14. Na kĩtalalĩki nĩkĩmũtaĩaa We na ndaĩa Syake na ota ūu alaĩka kwoondũ wa w'ia Wake; na We nũtumaa makũna ma ūtisi na aimũkũna namo ūla We wendaa, ĩndĩ mo nĩmakaananaĩaa ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, oyĩla We nĩ mwai kwa kũsilĩla.

وَيُرْسِلُ الرِّعْدَ بِحُنَادٍ وَالْبَلَّيْكَةَ مِنْ حَيْفَتِهِ
يُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ
يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحِسَابِ ⑬

15. Kwake We eweka nĩkw'o mboya ya w'o ĩtwaawa. Na isu ĩla mo masyĩkaĩlaa ūtee Wake ĩimasũngĩaa ona vanĩni, tondũ ūndũ we ūla ūtambũũkasya moko make eĩ kũkyelekela kĩw'ũ nĩkana kĩvike kanyw'anĩ kwake ūsũngĩawa, ĩndĩ kĩũvikĩaa. Na mboya ya aleĩ nĩ kĩndũ kyanangĩku.

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا
يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطٍ كَفَيْهِ إِلَى النَّارِ
لِيَبْلُغَ قَاهُ وَمَا هُوَ بِإِلْحَاهِ وَمَا دَعَا الْكُفْرِينَ
إِلَّا فِي ضَلَالٍ ⑭

16.Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o kwInenganawe nī ūla w'onthe ona wīva wī matunī na ūlū wa nthī akyenda na ate kwenda na *ota ūu* syuu syoo now'o syīkaa, ma-kīoko na ma-wīoo.

وَاللّٰهُ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ طَوْعًا وَّ كَرْهًا وَظِلِّلَهُم بِالِغُدُوِّ وَالْاَصَالِ ۝۱۶

17.Asya, 'Nūū ūla Mwīai wa matu na nthī?' Asya, 'Nī Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, inyw'ī Indī mwosete atetheesya angī ūtee Wake ala matena ūtonyi wa ūseo kana ūthūku ona ūlū woo ene?' Asya, 'Kīlalinda na mūndū ūnūkwona nthī nīmatonya kwīthwa ūndū ūmwe?' Kana, mo makwatanasya atindany'a na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ala mombīte ila ivw'anene na ūmbi Wake nīkana syelī syonekae ivw'anene kwoo?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nī We Mūmbi wa syīndū syonthe na We nī Umwe, Ula Mūnene Vyū.

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ قُلِ اللّٰهُ قُلْ اَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُوْبِهٖ اَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُوْنَ لِاَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَّ لَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَ الْبَصِيْرَةُ اَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمٰتُ وَ النُّوْرُ اَمْ جَعَلُوْا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوْا كَخَلْقِهٖ فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللّٰهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ۝۱۷

18.We atheesya kīw'ū kuma ītunī, nīkana syanda itheesye kīw'ū kwīanana na kīthimo kyasyo, na kīw'ū kyu nīkīkuua īvūyū yimbu ūlū wakyo. Na kuma nthīnī wa kīw'ū kīla mavvūvasya na mwaki, maimantha kūseūvya mathaa kana mīio ya kūkita, *nīvaumaa* īvūyū yīvw'anene nayo. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe wonanasya w'o na ūvūngū. Yu, ūlū wa īvūyū, nīyīendaa ta mavuti, īndī kwa kīla kīmaunaa andū, kīkalaa ūlū wa nthī. Ūu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'on the ūnenganae ngelekany'o.

اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ اَوْدِيَةً يَقْدِرُهَا فَاَحْتَمَلَ الشَّيْلُ زُرْبًا وَّ اَرْبَابًا وَّ مَتًا يُوْقِدُوْنَ عَلَيْهِ فِي النَّارِ اِبْتِغَاءَ حِلْيَةٍ اَوْ مَتَاعٍ زُرْبًا مِّثْلَهُ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْحَقَّ وَ الْبَاطِلَ هٗ فَاَمَّا الزُّبَدُ فَيَذَرُهَا جُمًا وَّ اَمَّا مَا يَنْفَعُ النَّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْاَرْضِ كَذٰلِكَ يَضْرِبُ اللّٰهُ الْاَمْثَالَ ۝۱۸

19.Kwa asu ala mamwītkaa Mwīai woo nī ūseo wa tene na tene; na kwa asu ala matamwītkaa We, ona makethwa na

لَّذِيْنَ اسْتَجَابَ اٰوَابًا لِّرَبِّهِمُ الْحَسَنَةَ وَّ الَّذِيْنَ لَمْ يَسْتَجِيبُوْا

syĩndũ syonthe ila syĩ TŪLŪ wa nthĩ, ona makongeleelwa ingĩ syĩana ta isu, maitonya kwĩyovosya mo-ene nasyo kuma vo. Asu nĩmo makethwa na ūtalo mŭthŭku, na wĩkalo woo nĩ Ngienanĩ. Nĩ vandũ vathŭkĩte ata ĩndĩ va kŭthŭmŭa!

لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّثْلَهُ مَعَهُ
لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ
جَهَنَّمُ وَرِيسُ الْإِهَادِ ﴿٥٠﴾

LUKU 3

20. We ĩndĩ, ūla wĩsĩ kana maũndũ ala we wavuanĩw'e kuma kwa Mwĩai waku nĩ maw'o, ūndũ ūmwe na ūla nĩ kĩlalinda? *Indĩ* no ala manenetwe mĩthĩnzĩo ya ūmanyi tũ makasũanĩa:

إِنَّمَنْ يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَلِمَتْ
هُوَ أَعْلَمُ إِنْتَابَيْتَدَّ كَرُمُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿٥١﴾

21. Asu ala meanĩasya mwĩw'ano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na matanangaa ūtianĩo;

الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنْقُضُونَ الْعَيْثَانَ ﴿٥٢﴾

22. Na ala makwatanasya ūndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩyĩaĩte makwatanw'e, na kũmũkĩa Mwĩai woo, na makĩaa ūtalo mŭthŭku.

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَ
يَخْشُونَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾

23. Na asu ala momĩasya makĩmantha mumo wa Mwĩai woo, na kũsyaĩsya Mboya, na kumya katĩ wa ila Ithĩ tũmanengete mo, kĩmbithĩnĩ na ūtheinĩ, na kũkũany'a ūthŭku na ūseo. Aa nĩmo makethwa na ĩtupi yĩla ĩseo vyũ ya Utũo wa mŭminũkĩlyo----

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِعَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ وَآتَوْا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَ
يُؤْتُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةِ أُولَئِكَ لَهُمْ عُقْبَى
الدَّارِ ﴿٥٤﴾

24. Mĩũnda ya Tene-W'onthe. Mo makamĩlika yo na *ota ūu* asu ala alũngalu kuma katĩ wa maaĩthe moo, na iveti syoo na syana syoo. Na alaĩka makalika kwoo kuma kĩla mbingĩlo, *makyasya*;

جَنَّتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ
وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَاللَّيْكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ
مِنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٥٥﴾

25.'Mūuo wīthwe nenyu, nūndū nīmwoomīsyē; sisyai ūndū ituvi ya Utūo wa mūminūkīlyo yīseūvīte mūno wīana.

سَلِّمْ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَبِعَمِّ عَقِيبِ الدَّارِ ﴿٢٥﴾

26.Na asu ala manangaa ūtianīo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, itina wa kūtianīa na kūaany'a ūndū Ngai Mwene Vinya W'onthe wīyīafite ūkwatanw'e, na kwīka ūthyoeuku ūlū wa nthī---ūlū woo ve kīfumo namo makeethwa na ūtūo wī woo.

وَالَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَهُمْ بِهِ أَنْ يُوْصَلَ وَيَفْعَلُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ الْبِرَّةُ وَالْهُمُومُ الدَّارِ ﴿٢٦﴾

27.Ngai Mwene Vinya W'onthe athanthaasya kyaūya Kyake kwa ūla w'onthe ona wīva We wendaa na kūkīnyivya kwa ūla w'onthe we wendaa. Namo nīmatanīaa thayū wa nthī Ino, oylā thayū wa nthī Ino no ūtanu wa wīnda ūkīfelekanw'a na ūla ūkoka.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا مَتَاعٌ ﴿٢٧﴾

LUKU 4

28.Na asu ala matetkīlaa maasya, 'Ntkī Kyama kīitūmawa kwake kuma kwa Mwīafī wake?' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amaekaa mae asu ala We wendaa na kūmatongoesya Kwake-Mwene asu ala mamwelekelaa We.

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ يُعَلِّمُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنَابِ ﴿٢٨﴾

29.'Asu ala metkīlaa, na ala ngoo syoo syonaa ūthūmūo nthīnī wa kūmūlīlikana Ngai Mwene Vinya W'onthe. It, no nthīnī wa kūmūlīlikana Ngai Mwene Vinya W'onthe vala ngoo itonya kwona ūthūmūo;

الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللَّهِ أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ ﴿٢٩﴾

30.'Asu ala metkīlaa na kwīka mawīa maseo---Utanu ūkeethwa wī woo, na vandū vaseo mūno vyū va kūsyoka.

الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ طُوبَى لَهُمْ وَحَسُنَ مَا أَجْرٌ ﴿٣٠﴾

31. Uu nīw'ō Ithyī tūŋtūmīte kwa andū, ala angī maminie kŋkw'a, nīkana we ūtonye kŋmasomea mo kīla Ithyī tūŋvuanīsyē we, na nomeŋlea kŋmwītkīla Ngai Ula Usŋtwe nī ūlau. Asya, 'We nī Mwīlāfi wakwa; vai Ngai ateo We. Nyie nia mŋkīfo wakwa nthīnī Wake na kŋmwelekelā We nīw'ō ŋalŋko wakwa.'

كَذَلِكَ أَرْسَلْنَا فِي أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَا أُمَمٌ لِيَتْلُوا عَلَيْهِمُ الْآيَاتِ الْبَيِّنَاتِ وَإِنَّهُمْ لَيَكْفُرُونَ بِالرَّحْمَنِ قُلْ هُوَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابٌ ۝

32. Na takethwa kwaī Kulani īla nŋndū wayo īima syāī itonya kŋthamw'a kana nŋndū wayo nthī īkatŋanīlw'a katī kana nŋndū wayo akw'ū makaneenw'a namo, mo, maikamītkīla yo. Aiee, ūvoo wīna Ngai Mwene Vinya W'onthē vyū. Mo eīkīli nomaamba kŋmanya kana, takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwendie kwīkīla kwenda Kwake vinya, We vate nzika, ethwa atonyie kŋmatongoesya mbaa andū onthe? Na kwa asu ala matetīkīlaa, Mbanga ndīkaeka kŋmavalŋkīla mo nŋndū wa maŋndū ala mo mekīte kana kŋvika vakuvī na mŋsyī woo, kŋvika ūtianfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthē ūvike. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē ndalea kwīanīsyā ūtianfo Wake.

وَلَوْ أَنَّ قُرْآنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِعَتْ بِهِ الْأَرْضُ أَوْ كُفِّرَتْ بِهِ الْبُوتِيُّ بَلْ أَلِمْ جَيْبِيئًا أَكْفَرُ يَأْتِسُّ الْذِينَ آمَنُوا إِنْ لَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَهْدَى النَّاسَ جَيْبِيئًا وَلَا يِرْأَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا نَوْبِيئَهُمْ بِمَا صَنَعُوا قَارِعَةً أَوْ تَحُلُّ قَرْبِيئًا مِنْ دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْبِعَادَةَ ۝

LUKU 5

33. Na vate nzika, Atŋmwa ala maī mbee waku nīmavŋthiw'e; īndī Nyie nīnamanengie īvinda asu ala maleile kwītkīla. Na īndī Nyie nīnamakwatie mo, na ūsilīlo Wakwa wailīf ata īndī!

وَلَقَدْ اسْتَهْزَيْتُمْ بِرُسُلِ مِنَ قَبْلِكَ فَأَمَلَيْتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ كَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۝

34. We īndī, Ula ŋŋngamaa īŋŋ wa kīla thayū kŋmanya ŋndŋ wīkaa, akamaeka mo mathi mate asilīle? Namō nō

أَفَنَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَتُوهْمُ أَمْ تُبْتَوْنَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُونَ فِي

mamwīananasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na atindany'a. Asya, 'Mawetei mo.' Inyw'ī mŭkamŭmanyīthya We undu utesi iulu wa nthi? Kana, no ūneeni mŭthei tŭ? Aiee, Indī walany'o wa alei nīwamakavītw'e methonī moo, namo nīmatŭngītwē ītina kuma nzīanī īla ya w'o. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūekaa ae ndakethwa na mŭtongoi.

الْأَرْضِ أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ بَلْ نَرِيكَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مَكْرَهُمْ وَصَدُّوا عَنِ السَّبِيلِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٥﴾

35. Ve ūsīfīlo kwoō nthīnī wa thayū ūŭ wa yu, na vate nzika, ūsīfīlo wa Itunī nī mŭmangŭ, namo maikethwa na mŭmasīfīi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَعَذَابٌ الْآخِرَةِ
أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٥﴾

36. Ngelekany'o ya Itu yīla yathiwe akīma-Ngai, nī yīla yīvulutasya tŭlŭsī: matunda mayo nī ma tene na tene, na ota ūu kyuu kyayo. Yu nī ītūvi ya asu ala alŭngalu; na ītūvi ya alei nī Mwaki.

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ لَنْ يَجُوزِيَ مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ مِنْ لَحْمٍ دَائِمٍ وَظِلِّهَا تِلْكَ عُقْبَةُ الَّذِينَ اتَّقَوْا
وَعُقْبَةُ الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٦﴾

37. Na asu ala Ithyī tŭmanengete Ivuku, nīmatanaa nŭndŭ wa maŭndŭ ala mavuanītw'e kwaku. Na katī wa nguthu syī kīvathŭkany'o ve amwe ala maleaa kīlungu kīmwe kyayo. Asya, 'Nyie nīyīfīwe kŭmŭthaiha Ngai Mwene Vinya W'onthe tŭ na ti kŭseŭvya atindany'a Make. Nyie nītanīaa Kwake, na Kwake nīkw'o ūalŭko wakwa.'

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ يُكْتَبُ بِفَرْحُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ
وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنَادِي بِعَصَةِ قُلُوبِنَا أَمْ أَتَى
أَنَّ أَعْبَدَ اللَّهُ وَلَا أَشْرَكَ بِهِ إِنَّهُمْ ادَّعَوُا وَإِلَيْهِ
مَأْبٍ ﴿٣٧﴾

38. Na ūu nīw'o Ithyī tŭyīvuanītye ta ūtw'io mŭtheu. Na ethwa we wīatīfa mawendī moo mathŭku ītina wa ūmanyi ūla ūkŭvikīe we, we ndŭkethīwa na mŭnyanya kana mŭsīfīi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا وَلَئِنْ أَبْتِغْتُمْ أَهْوَاءَهُمْ
بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ
وَلَا وَاقٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 6

39.Na, mŭno, Ithyĩ nĩtwamatŭmie Atŭmwa mbee waku, na nĩtwamanengie mo iveti na syana. Na kŭitonyeka Mŭtŭmwa kŭete Kyama ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nŭndŭ kĩla ĩvinda yĩna ūtw'io mŭtheu.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا
وَذُرِّيَّةً ۗ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا
بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٩﴾

40.Ngai Mwene Vinya W'onthe avetangaa kĩla We wendaa, na akĩtwaffaa kĩla We wendaa Na uumo wa motw'io onthe wĩ vamwe Nake We.

يَسْأَلُونَ اللَّهَ مَا يُنَزَّلُ عَلَيْهِمْ مِنْ سَمَاءٍ مُبِينَةٍ ۗ وَنُنزِّلُ
عَنْدَهُمْ آيَاتٍ كِتَابٍ ﴿٤٠﴾

41.Na ona Ithyĩ tŭkakwor.y'a wĩanĩu wa maŭndŭ amwe ala ithyĩ tŭmatelemasya namo, kana Ithyĩ tŭkaŭkw'ithya we, vethwa ve kĩvathŭkany'o kĩnini, nŭndŭ wĩa waku we no kŭvikya Utŭmane tŭ, na ĩlŭlŭ Waitŭ Ithyĩ nĩ kŭtala.

وَإِنْ مَا تُرِيدُكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَقَّيْتِكَ
فَأَنبَأْنَا عَلَيْكَ الْبَلْغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

42.Mo nomonaa kana Ithyĩ nĩtŭmĩthokee nthĩ, tŭkĩmĩola kuma mĩvakanĩ yayo? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtusaa; vai wa kŭalyŭla ūtw'io Wake. Na We E-mĩtŭkĩ kwa kŭtala.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا
وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعْتَدِلَ فِي حُكْمِهِ ۗ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤٢﴾

43.Na asu ala maĩ mbee woo onamo nĩmaseŭvisye ūsŭanĩo ota ūŭ, ĩndĩ masŭanĩo onthe ala mathŭkŭmaa nĩ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nĩwĩsĩ ūndŭ kĩla thayŭ wĩkaa; na alei omĩtŭkĩ makamanya ĩtuvi ya mŭminŭkĩlyo ya ūtŭo ūŭ yĩkeethwa yĩ yaŭ.

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا
يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ۗ وَسِعَعِلْمُ الْكُفْرِ لِمَنْ
عُقِبِيَ الدَّارِ ﴿٤٣﴾

44.Na asu ala matefĩkĩlaa masya, 'We ndwĩ Mŭtŭmwa.' Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩanĩe kwĩthwa ta Ngŭsĩ katĩ wakwa nenyu, na ota ūu, we ūla wĩna ūmanyi wa Ivuku.'

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۗ وَمَنْ عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ إِبْرَاهِيمَ مَكِّيَّةٌ

(114)

IBRAHIM

(Wavuanlw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

2. Alif Laam Raa Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Woni W'onthe. Yĩ nĩ Ivuku yĩla Ithyĩ tũvuanĩsyie we nĩkana we ũtonye k-ũmaumya mbaa andũ onthe kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba* wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, kwa mwĩao wa Mwĩafi woo, nzĩlanĩ ya Ula-Wĩ-Vinya, Ula-wa-Kũtaĩwa.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ. Na woo nĩ wa alei nũndũ wa ũsĩfũlo ũla mũthũku vyũ;

4. Asu ala mawendaa thayũ wa nthĩ ĩno mbee wa Itunĩ, na kũmasĩfa andũ nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmantha kũmĩthyoekya. Asu nĩmo malikĩte kũasa mũno ĩvĩtyonĩ.

5. Na Ithyĩ tũimũtũmaa Mũtũmwa ona ũmwe ateo ena kĩthyomo kya andũ make nĩkana we atonye kũmatheesya mo *syĩndũ*. Na ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amũekaa ũla We wendaa ae, na kũmũtongoesya ũla We wendaa. Na We nĩ Ula-Wĩ-Vinya, Mũf.

6. Na ithyĩ nĩtwamũtũmie Mose na Syama Siitũ, *tũyasya*, 'Maumye andũ maku kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba* wa kĩvindu kũmatwaa kyeninĩ, na malilikany'e mo matukũ ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Vate nzika, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Syama kwa kĩla mũndũ ũmĩfasya na ũtũngaa mũvea.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمٰنُ كَتَبَ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلَى صِرٰطٍ الْعَرِيزِ الْحَمِيدِ ۝

اللّٰهُ الَّذِي لَهٗ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ وَوَيْلٌ لِّلْكَٰفِرِيْنَ مِنْ عَذٰبٍ شَدِيْدٍ ۝
اَلَّذِيْنَ يَسْتَحْيِوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلٰى الْاٰخِرَةِ
وَيَصُدُّوْنَ عَنِ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْغُوْنَهَا عَوْجًا
اُولٰٓئِكَ فِى صَلٰٓةٍ بَعِيْدٍ ۝

وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا بِلِسٰنٍ قَوْمِهٖ لِيُبَيِّنَ
لَهُمْ فَيُضِلَّ اللّٰهُ مَنْ يَّشَاءُ وَيَهْدِيْ مَنْ يَّشَاءُ
وَهُوَ الْعَرِيزُ الْحَكِيْمُ ۝

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِآيٰتِنَا اَنْ اَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ
الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ وَذَكَرْهُمْ بِآيٰمِ اللّٰهِ اِنْ فِىْ ذٰلِكَ
لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبّٰرٍ شٰكُوْرٍ ۝

7. Na lilikanai ylla Mose wamatavisye andũ make, ‘Lilikanai Inee ya Ngai Mwene Vinya W’ontho ũlũ wenyu, ylla We wamumisye inyw’i kuma kwa andũ ma Valao ala mamũthnise inyw’i na ũsilflo wĩ woo, makĩsyũaa syana syenyu sya ivĩsĩ na kũtialya iveti syenyu,; na nthĩnĩ wa ũndũ ũsu vaĩ ũtato mũnene kwenyu kuma kwa Mwĩafi wenyu.

LUKU 2

8. Na ota ũu lilikanai ũvinda ylla Mwĩafi wenyu watavanisye, ‘Ethwa inyw’i nĩmũũtũnga mũvea, Nyie vate nzika, ngamũnenge inyw’i manee maingĩ, ĩndĩ ethwa inyw’i mũi na mũvea, ĩndĩ manyai kana ũsilflo Wakwa nĩ mwai mũno.

9. Na Mose aisye, ‘Ethwa inyw’i nĩmũũlea kwĩtkĩla, inyw’i vamwe na asu ala me ũlũ wa nthĩ inyw’ontho, mũĩtonya kũmwĩka Ngai Mwene Vinya W’ontho naĩ; ow’o Ngai Mwene Vinya W’ontho nĩ Wĩyanĩe-We-Mwene, Ula Wafĩwe-Nĩ-Kũtaĩwa.’

10. Uvoo wa ala maĩ mbee wenyu nowaamũvikĩa inyw’i, Andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Athamuti, na ala maĩ ĩtina woo? Vai ũmesĩ yu ateo Ngai Mwene Vinya W’ontho. Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama ntheu, ĩndĩ mo nĩmakunĩkie makanyw’a moo na moko moo, na maasya, ‘Ithyĩ nĩtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo, na vate nzika, ithyĩ twĩna nzika ĩtathela-ũlũ wa

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ أَنْجَلَكُمْ مِنَ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ وَيَدْعُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ رَبِّكُمْ عَظِيمٌ ①

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ①

وَقَالَ مُوسَى إِنَّ تَكْفُرًا أَنْتُمْ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ حَكِيمٌ ①

الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ قَوْمٌ نُجِيَ وَعَادٌ وَثَمُودٌ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَيْدِيَهُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ①

maÜndü ala we üÜtwĩfa ithyĩ. ^{1*}

11. AtÜmwa moo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩna nzika ũÜÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, MÜseÜvya wa matu na nthĩ? We nÜmwĩtaa inyw'ĩ nĩkana atonye kÜmÜkeka inyw'ĩ naĩ syenyu, na kÜmÜnenge inyw'ĩ İvinda kÜvika İvindanĩ yĩtw'e.' Mo maisye, 'Inyw'ĩ mwĩo andÜ otaitÜ ithyĩ-ene, inyw'ĩ mwendaa kÜtumya ithyĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla maaĩthe maitÜ mathaithaa. Indĩ tÜeteei ÜkÜsĩ mÜtheu.'

12. AtÜmwa moo nĩmamatavisye, 'Ithyĩ now'o twĩ andÜ otenyu tÜ, İndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe amÜnengae İnee Yake Üla ona wĩva We wendaa kuma katĩ wa athÜkümi Make. Na ti ũÜÜ waitÜ kÜmÜete e inyw'ĩ ÜkÜsĩ ateo kwa mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na no nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe tÜ eweka Üla eĩkĩli maİltwe nĩ kw'ia mÜkĩũo woo.

13. Na ithyĩ twaİltwe nĩ kÜlea kw'ia mÜkĩũo witÜ nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩkĩ, 'oyĩla We nÜtwonetey e ithyĩ nzĩa sitÜ? Na vate nzika, ithyĩ tÜkoomĩsya ÜthÜku w'onthe Üla inyw'ĩ mÜtwĩkaa. Kwa Üu, asu ala maĩkĩũaa nĩmaie mÜkĩũo woo

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أِنِّي اللهُ شَكَّ فَاطِرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخَوِّعَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُسَمًّى قَالُوا اإِن أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا مُرِيدُونَ أَنْ
تَصُدُّوَنَا عَمَّا كَان يَعْبُدُ آبَاؤُنَا قَاتُواَنَا بِسُلْطَنِ
مُؤْمِنِينَ ⑤

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ اإِن نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ وَ
لَكِنَّ اللهَ يُبْنِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ
لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ بِسُلْطَنِ إِلَّا بِإِذْنِ اللهِ وَعَلَىٰ اللهُ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ⑤

وَمَا لَنَا اإِلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَىٰ اللهُ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا
وَلَنَصْبِرَنَّ عَلَىٰ مَا أُرْسِلْنَا وَعَلَىٰ اللهُ فَلْيَتَوَكَّلِ
بِئْسَ التَّوَكُّلُونَ ⑤

¹ Ngewa İno ya Kulani 'Faraddoo aidiyahum fi afwahihim' *matÜngĩe moko moo makanyw'anĩ moo yĩtwony'a mÜvw'anano wa mÜndÜ ekĩte moko make kanyw'anĩ wake nĩ kÜkunĩka. Mbee wa kÜvuany'a ngewa İno ya mwanya, mÜndÜ nĩwaİlwe nĩ kÜmánya Üla ÜnÜÜwetwa nthĩnĩ wa mÜsoa ÜÜ nÜÜ. Nİ Ütheinĩ kana kĩko kĩnĩ nĩ ũÜÜ wa alei, kwa Üu kĩna moalyÜlo eİf, ala mekwĩtĩkĩũka. Nİvatonya*

nthĩnĩ wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.²

LUKU 3

14. Na asu ala maleile kwĩkĩla nĩmamatavisye Atũmwa moo, 'Ithyĩ vate nzika, tũkamũlungya kuma nthĩ Ino yaitũ mwalea kũsyoka nthĩnĩ wa ndĩni yaitũ.' Na ĩndĩ Mwĩafi woo nĩwamatũmie ũvuany'o; Ithyĩ vate nzika, tũkamananga alei.

15. 'Na vate nzika, Ithyĩ tũkatuma mũtũa nthĩnĩ wa ĩ-nthĩ ĩtina woo. Uu nĩ kwa we ũla ũngamaa ena w'ia na ũtw'io Wakwa na ũla ũsũvĩaa ũkany'o wakwa.

16. Namo nĩmavoyie kwoondũ wa ũkĩlyo, na nũndũ wayo kĩla mũmaitha mwĩkathĩĩ wa ũla w'o atw'ĩkie vathei.

17. Mbee wake ve Ngiena; nake akanyw'ĩthw'a kĩw'ũ kĩtheũkĩte.

18. We akakĩnyusaa ĩkunda kwa ĩkunda, ate kũkyenda, atatonya kũkĩmelya. Na kĩkw'ũ kĩkamumĩĩĩla kuma kĩla ngalĩko, onakau ndakakw'a. Na mbee wa ũu, vakeethwa ũsilĩlo mwai kwake.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ مِنْ
أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوَّي إِلَيْهِمْ

لَهُمْ لَكِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤﴾

وَلَنَسْخَبَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِهِمْ ذَلِكَ لِمَنْ

خَافَ مَقَابِلِي وَخَافَ وَعَبِيدُ ﴿١٥﴾

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلَّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٦﴾

مِنْ ذُرِّيَّتِهِ جَهَنَّمَ يُنْفِقُ مِنْ مَاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٧﴾

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِنْ

كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ وَمِنْ وَرَائِهِ عَذَابٌ

حَلِيطٌ ﴿١٨﴾

² kũalyũlwa ta mo, alei, mekisye moko moo makanyw'anĩ moo ene. Kũu nĩ kwasya kana mo nĩmaĩle kũea ngewa na Atũmwa na avikĩli moo. Vau nĩvavikawa yĩla mũndũ ũvikaa mũthya na akethwa atena ũndũ ũtonya kwasya. Kwa ũu we endeeaw'a nĩ mwĩkalo ũũ wa kũlea kwonany'a kana ndena ũndũ ũngĩ wa kũneena.

Nthĩnĩ waũalyũlo wa keli nĩvatonyeka kana makany'a nĩ ma Atũmwa. Ota ũu veonany'a kana nũndũ wa kwamba kũeka kũneena ĩndĩ kwa nzĩa yĩ kĩvathũkany'o. ĩndĩ ũ-w'o nĩ kana alei nĩmamaũngamasya Atũmwa maĩkatavany'e maimatavasya mavinge makany'a moo. Ualyũlo ũũ naw'o nũũtw'ĩtkwa nĩ Kĩlungu kĩla kyatĩala kya mũsoa ũũ vala alei maendee na kũseũvya kĩtumi makyasya: 'Ithyĩ nĩtũleete maũndũ ala we ũtũmĩtwe namo na vate nzika ithyĩ twĩna nzĩa kũndũ kwĩli tũlũ wa kĩla we ũtũwĩfia ithyĩ.'

19.Uvoo wa asu ala metkila Mwāfi woo nī kana mawfa moo nī ta mŭu ūla ūvalaanaw'a nī kīseve kī vinya mŭthenya wa kfuutani kīnene. Mo Maikethwa na ūtonyi ūlŭ wa maŭndŭ ala mo meekie. Usu ow'o, nī wanangfko mŭnene.

20.Inyw'ī nomwona kana Ngai Mwene Vinya W'onthe oombie matu na nthī na ūla W'o. We akenda nīŭmŭvetanga inyw'ī, na kŭete kyŭmbe kyeŭ.

21.Na ūu ti vinya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini.

22.Mo makamŭla onthe mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ūndī ala onzu makamatavya ala mekaa mong'endu; 'Vate nzika, ithyī twaī aatīi menyū; inyw'ī ūndī, mŭitonya kŭtŭtethya na kīndŭ ūlŭ wa ūsilŭlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo makamasŭngfa, 'Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwatŭtongoesyē ithyī, vate nzika, ithyī twīthwa twamŭtongoesyē inyw'ī. ūndī yu no ūndŭ ūmwe kwitŭ, twoonany'a kŭlea kŭmŭsya kana twoonany'a ūmŭsyo; kwitŭ vai ūkŭlo.

LUKU 4

23.Na yīla ūvoo ūkatuwa, Satani akaasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amwathie kyathī kya w'o, ūndī nyie nīnamwathie inyw'ī na nīnamŭvalŭkilye. Na nyie ndyaī na ūtonyi ūlŭ wenyu ateo nyie nīnamwītie nenyu nīmwambīw'ie nyie. Kwa ūu, mŭikandŭle mŭtī nyie, ūndī ūtŭlei inyw'ī ene. Nyie nditonya kŭmŭtetheesya inyw'ī onenyu mŭitonya kŭndetheesya nyie. Nyie nīnīminŭte kŭlea kŭmbīanany'a na Ngai kwenyu. Nŭndŭ vate nzika, vakeethwa na ūsilŭlo wī woo kwa eki-ma-naī.

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ
اشتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ
مَعًا كَسْبًا عَلَى شَيْءٍ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ البُعِيدُ ⑤

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
إِنْ يَشَاءُ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ⑥
وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ⑦

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ الَّذِينَ اتَّكَبَرُوا
إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا قَهَلْ أَنْتُمْ مُقْتَدُونَ عَنَّا مِنْ
عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهْدَيْنَاكُمْ
سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجْرَعْنَا أَمْ سَصَرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَنجِيٍّ ⑧

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرَانِ اللَّهُ وَعَدَّكُمْ
وَعَدَّ الْحَقُّ وَعَدَّكُمْ فَأَخْلَفْتُمْ وَمَا كَانَ لِي
عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي
فَلَا تَلُومُونِي وَلَوْمُوا أَنفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ
وَمَا أَنتم بِمُصْرِخِي إِنْ كَفَرْتُمْ بِمَا أَشْرَكْتُمْ
مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑨

24.Na asu ala metfklāa na kwīka meko maseo makeetfklw'a kŭlika nthīnī wa Mfūnda īla īvīfīlāa mbŭsī katī wayo, nīvo mo makekalāa kwa mwīao wa Mwīali woo. Ngethi syoo vo ikeethwa 'Mŭoo.'

25.We nowonaa ūndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūnenganae ngelekany'o ya ndeto nzeo? Nī ta mŭfī mŭseo, ūla mwīi waw'o nī mŭlŭmu na ūla mbonge syaw'o ivikaa ītunī.

26.Usyaaa ūsyao waw'o mavinda onthe kwa Mwīao wa Mwīali waw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o kwa andŭ nīkana matonya kŭsŭanīa.

27.Na ūvoo wa ndeto nthŭku nī ta ūla wa mŭfī mŭthŭku, ūla ūkŭawa kuma fŭlŭ wa nthī na ndwīna ūlŭmu.

28.Ngai Mwene Vinya W'onthe ameklāa etfklī vinya na ndeto īla ivandfītwe ikalŭma nesa nthīnī wa thayŭ ūŭ wa yu na Itunī; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amaekaa alei mae. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa ūndŭ We wendaa.

LUKUS

29.We noŭmonaa asu ala maalyŭlile īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūlei wa kŭtŭnga mŭvea na mamalikya andŭ moo nthīnī wa wīkalo wa wanangfko-----
30.Ngiena nī yīva? Vo nīvo mo makavīa; na nī vandŭ vathŭku vau va kŭthŭmŭa.'

31.Na mo nīmaseŭvītye akfīlany'a ma Ngai Mwene Vinya W'onthe kŭmathyoekya andŭ kuma nzīanī Yake. Asya. 'Itanīthyei inyw'ī ene kwa īvinda, na īndī, vate nzika, kyalo kyenyu kyelekele Mwakinī.'

وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ يُحَمَّدُونَ
فِيهَا سَلَامٌ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ
طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ

تُؤْتِي أَكْثَرَهَا كُلِّ جَيْنٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَيَضْرِبُ اللَّهُ
الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثِلَتْ
مِنْ قَوِّمِ الْأَرْضِ مَأْكُولًا مِنْ قَرَارٍ

يُخَيِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ
يَعْمَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا
قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارِ

وَجَعَلُوا لَهُ إِندَادًا لِيَضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعُوا
فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ

32. Matavyei athökümi Makwa ala metlkiŋte, kana mo maŋŋtwe nĩ küsyaŋsya Mboya, na kumya kaŋi wa ila lthyĩ tũmanengete mo, kĩmbithĩnĩ na ūtheinĩ, mbee wa ūtanavika mũthenya ūla nthĩnĩ wa w'o vatakethwa mwĩw'ano kana ūnyanya.

33. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula woombie matu na nthĩ na atũma kĩw'ũ kĩtheea kuma mathweonĩ, na kyaete vamwe nakyo matunda kwoondũ wa kyaũya kyenyu, na atũma ngalawa imwĩw'a inyw'ĩ nĩkana itonye kwĩsĩla ūkanganĩ kwa mwĩao Wake, na mbũsĩ ota ūu atuma imwĩw'a inyw'ĩ.

34. Na We atumĩte syua na mwei ilika wĩanĩ wenyu iendete kavola. Na ota ūu We nũsyĩyĩfafe ūtukũ na mũthenya imũthökũme inyw'ĩ.

35. Na We nĩwamũnengie inyw'ĩ syonthe ila mwendaa kuma Kwake; na mũkatata kũtala maũathimo ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, mũitonya kũmataŋkya. Ow'o mũndũ nĩ ūla ūte mũlũngalu mũno, ūte mũvea ona vanini.

LUKU 6

36. Na *lilikanai* yĩla Avalamu waisye, 'Mwĩafi wakwa, ūtũngĩthye mũsyĩ ūũ mũsyĩ wa mũuo, na mbetange nyie na syana syakwa kuma ūthaihinĩ wa mĩvw'anano.

37. 'Mwĩafi wakwa, ow'o mo nĩmamathyoeketye aingĩ kaŋi wa andũ ma nthĩ. Kwa ūu ūla ona wĩva ūmbikĩlaa nyie, vate nzika, we nĩ wakwa. Na ūla ona wĩva ūleaa kũmbĩw'a nyie---We vate nzika, Wĩ Mũekanĩ Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ Ulau.

38. 'Mwĩafi waitũ, Nyie nĩndũtwe syana syakwa imwe nthĩnĩ wa mwanda ūtaĩmĩka vakuvĩ na Nyũmba Ntheu---

قُلْ لِعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيَمْشُوا
مَعَارَ رِزْقِهِمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا يَنْجِي فِيهِ وَلَا جَلِيلٌ ﴿٦﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ
وَسَخَّرَ لَكُمْ الْفَلَكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ
وَسَخَّرَ لَكُمْ الْأَنْهَارَ ﴿٦﴾

وَسَخَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبِينَ وَسَخَّرَ
لَكُمْ آيَاتٍ وَالنَّهَارَ ﴿٦﴾

وَأَشْكُرْ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِنْ تَعَدَّ وَعْدَتَكَ
يُ اللَّهُ لَا تَحْصُوهَا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٦﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ آيَاتًا
وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٦﴾

رَبِّ إِنِّي مَضَلْتُ رَبِّيَ كَثِيرًا مِنْ النَّاسِ مَنْ يَتَّبِعِ
فَاتِّقْهُ مِنِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٦﴾

رَبِّ يَا رَبِّي أَسْأَلُكَ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَالِدٍ غَيْرِي ذُرِّيَّتِي
عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ

Mwĩafi waitũ, nĩkana syo itonye kũlũmya Mboya. Kwa ũu, tuma ngoo sya andũ isyelekele syo na ũimanenge matunda, nĩkana matonye kũtũnga mũvea----

39.'Mwĩafi waitũ, kwa ũla w'õ We nĩwĩsĩ ũndũ ũla ithyĩ tũvithaa na ũla tumbũlaa. Na vai kĩndũ ona kĩva kĩvithĩku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kĩ tũlũ wa nthĩ kana kĩ ituni.

40.'Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ũla ũnengete Nyie ona nthĩnĩ wa ũkũũ wakwa, Isumaeli na Isaaka. Vate Nzika, Mwĩafi wakwa nĩ Mwĩw'i wa Mboya.

41.'Mwĩafi wakwa, ndwĩkĩthye nyie wa kũlũmya Mboya, na syana syakwa ota ũu. Mwĩafi waitũ, ĩfĩkĩla Mboya yakwa.

42.'Mwĩafi waitũ, nenga nyie ũekeo vamwe na asyai makwa na eĩfĩkĩli mũthenya ũla ũtalo ũkekwa.

LUKU 7

43.Na mũikasũanĩe kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamanyaa maũndũ ala eki-ma-naĩ mekaa. We amanengae ĩvinda tũ kũvika mũthenya ũla metho moo makaketea masyaĩsye vandũ vamwe,

44.Mekalaatĩte nĩ kũteelema, mokĩĩlĩtye mĩtwe yoo, kũketee kwoo kũteũmasyokea, na ĩĩko syoo syĩ nthei vyũ.

45.Na makaany'e andũ ma ũmũnthĩ tũlũ wa ũsĩĩlo ũla wathaniwe ũkoka tũlũ woo, na eki-ma-naĩ makaasya, 'Mwĩafi waitũ, tũnenge ithyĩ ĩvinda ĩkuvĩ. Ithyĩ tũkeew'a wĩtano Waku na tũkamaatĩĩa Atũmwa.' Inyw'i mũyaaĩvĩta mbee wa ũu kana inyw'i mũũkethwa na ũvalũku?

أَفِيَدَةٌ مِنَ النَّاسِ كَثِيرَى إِلَيْهِمْ وَأَزْدُهُمْ مِنَ الشَّجَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٥٠﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ وَمَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٥١﴾

الْحَسْبُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٥٢﴾

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي قَارِبًا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِي ﴿٥٣﴾

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٥٤﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمَ تَشْخُصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٥٥﴾

مَهْطِعِينَ مُقْنِعِينَ وَرُؤُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَنْزِلْهُمْ هَمَّالًا ﴿٥٦﴾

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فِيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ نَحْبُ دَعْوَتِكَ وَتَشِيعَ الرُّسُلُ أَوْ كَمْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ فَمِنْ قَبْلُ مَا كُنْتُمْ مِنْ ذُرِّيَّتٍ ﴿٥٧﴾

46.'Na inyw'ĩ mŭtŭaa nthĩnĩ wa mawĩkalo ma asu meevĩfĩsy'e ene, na nĩkwonekete ūtheinĩ kwenyu ūndũ Ithyĩ tweekanie namo; na Ithyĩ tũseũvĩtye ngelekany'o ntheu kwoondũ wenyu.

47.Na mo nĩmathũkũmĩthĩsy'e ūvũngũ ona wĩva w'onthe ūla mo maĩ matonya, ĩndĩ mumĩĩĩlo wa ūvũngũ woo wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona ethwa ūvũngũ woo waĩ na ūtonyi wĩanĩe kũthamya ĩĩma.

48.Mũikasũanĩe ĩndĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaemwa nĩ kũlũmya ūtianĩo Wake kwa Atumwa Make. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vinya, Mwĩafi-Wa-Uĩvanĩsyo.

49.Mũthenya ūla nthĩ ĩno ĩkaalyũlwa kwĩthwa nthĩ ĩngĩ, na matu *ota ūu*, na mo makaumĩla *onthe* mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umwe, Mũnene Vyũ.

50.Na we ūkamona avĩtany'a mũthenya ūsu movetwe na mĩnyololo.

51.Itonyeo syoo ikeethwa syĩ sya lami, na mwaki ūkamavw'ĩka mothyũ moo.

52.Kũkeethwa *kũilyĩ ūu* nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũĩva kĩla thayũ kwĩanana nondũ w'o weekie. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mĩtũkĩ kwa kũtala.

53.Uu nĩ ūtũmane ūetetwe ūtheinĩ kwa ūtandĩthyo wa mbaa andũ onthe ma nthĩ nĩkana mo matonye kũkanw'a naw'o, na matonye kũmanyanya kana We nĩ We Ngai Umwe tũ, na kana ala manengetwe ūmanyi matonye kũsũanĩa.

وَسَكَنْتُمْ فِي مَسْكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَعْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ ۝

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ۝

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخِيفًا وَعَدِيًّا رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ۝

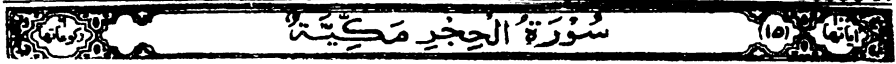
يَوْمَ تَدُلُّ الْأَرْضُ عَلَى الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتُ وَتَلْقَىٰ بُرُوجًا مُّوَّجِدَةً تَأْخُذُ ۝

وَتَرَى الْجِبِينَ يَمْعَدُونَ مَقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝ سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطَرٍ أَيْ وَتَنْسَىٰ وَجْهَهُمُ التَّلَاقِ ۝

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ تَأْكُفُّ إِنَّ اللَّهَ سَوِيعٌ الْحِسَابِ ۝

هَذَا بَلَّغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوهُمْ وَلِيُعْلَمُوا أَنَّ هُوَ

يَا لِلَّهِ وَاحِدٌ قَلِيدٌ لَكُمُ الْأَنْبَاءُ ۝

AL - HIJR

(Wavuanfw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya W'on the, úla Usúítwe ní úlau, Usúítwe ní tei.

2.Alif Laam Raa. *Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Woni-W'onthe.* Ino ní mÍsoa ya Ivuku yÍanfu na ya Kulani íla ÍmulÍkaa.

3.Kaingí alei makenda takethwa nÍmatw'Íka Masilamu.

4.Ekanai namo níkana mo matonye kúya na kwítaníthya mo-ene níkana wÍkwatyo wa mana útonye kúmakenga; Índí o mÍtúkí-mo makamanya.

5.Na Ithyí túyaananga músyí ona wÍva ateo vaí útw'Ío mútw'e nÚndú wa w'o.

6.Vai Úndú matonya kúvítúka Ívinda yoo yÍla Ítw'e, ona maitonya kútiwa Ítina.

7.Namo maasya, 'Ame we úla útheew'e útao úú, vate nzika, we wÍ mÚndú wa ndúúka.

8.'We wÍlea kúúteetee alaÍka níkí, ethwa we wÍ wa ala ma w'o?'

9.Ithyí túitheeasya alaÍka ateo ve vata wamo, na Índí, mo mainengawe Ívinda.

10.Níw'o Ithyí-Ene níútheetye Útao úú, na kwa úla w'o vyú, Ithyí túkeethwa twí Músuvíi waw'o.

11.Na Ithyí nítwamatúmie Atúmwá mbee waku kafí wa nguthu sya andú ala maÍ ma mbee syÍna kÍvathúkany'o.

12.Na vayaaúka Múúmwá ona wÍva kwoo ateo mo nímamúvúÍe ngúí.

13.Uu níw'o Ithyí tútumaa *mwíkalo úú wa kúvúá ngúí* úlika ngooní sya andú ene-naÍ.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّتْ تَلَكْ أَيُّ الْكِتَابِ وَ قُرْآنٍ مُبِينٍ ①

رَبِّمَا يُوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ②

ذَرَهُمْ يَأْكُلُوا وَيَشْتَبِعُوا وَيَهْتِمُّوا بِالْأَمَلِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ③

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا وَلَهُمَا كِتَابٌ مُعَلَّمٌ ④

مَا تَتَّبِعُ مِنْ أُمَّةٍ أَجْلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ⑤

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَجُنُونٌ ⑥

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

مَا نَزَّلَ الْمَلَكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذْ تُنظَرُونَ ⑧

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ⑨

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْخِ الْأَوَّلِينَ ⑩

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑪

كَذَلِكَ نَسُكُّهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ⑫

14.Mo maimitkflaa, onakau ngelekany'o ya andu ala ma mbee nifendete mbee woo.

15.Na ona takethwa Ithyl twamavingofe mo mUomo kuma itunl, na makambllllya kwambata mawlsllfte,

16.Mo vate nzika, masya 'Metho maitu nImatUlllany'e tu; ateo ithyl twl andu aoe.

LUKU 2

17.Nlw'o nthlnl wa matu, Ithyl nftUsevitye sykalo sya ndata na tUkasyanakavya kwa ala masyloelaa.

18.Na Ithyl nftOyIsille itu kwa klla Satani mUlee.

19.Indl ethwa Umwe ona wIva ew'aa kavola na kImbithl, we aatlIawa nl UmUl mUtsu.

20.Na nthlnl Ithyl nftUmInyalIkitye, na tUkaia ilma nOmu lOlU wayo na tUkatUma klla kIndu kIlea lOlU wayo na mUaanIlye mwlanlu.

21.Na Ithyl nftUmUsevIsye inyw'I maOndu ma kUmwIkalya thayU nthlnl wayo, ona ota Ou kwa asu ala onthe inyw'I mUtamanengae.

22.Na vai kIndu Indl ateo Twlna inandU syakyo na Ithyl tUikItheesya kwa kIthimo kIskIe.

23.Na Ithyl nftw'itUmaa iseve ila ikuaa, mbeU, na Indl tUitheesya kIw'U kuma mathweonl, na Indl Ithyl nftOmUnengae kyo inyw'I mOkanyw'a; na inyw'I mUikIsUvlaa.

24.Na Nlw'o, Nithyl tUnenganae thayU, na Nithyl Ala tUetae kIkWU; na Nithyl MUtIwa tu.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾

وَلَوْ فَخَّرْنَا عَلَيْهِمْ بَأَبَا قُرْنٍ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَمُورُونَ ﴿١٥﴾

لَقَالُوا إِنَّمَا سُورَتُ آبْنَارِنَابِلْ عَنْ قَوْمِ مَسُورُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٧﴾

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿١٨﴾

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَآتَبَهُ نُهَاكٌ مُبِينٌ ﴿١٩﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا

فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مُزْرُوعٍ ﴿٢٠﴾

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَنْ لَنْتُمْ لَهُ

بِرَازِقِينَ ﴿٢١﴾

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنزِلُ لَهُ

إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢٢﴾

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوَاقِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً

فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ﴿٢٣﴾

وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٤﴾

25. Na Ithyi nftumesi asu ala maendaa mbee kati wenyu, na Ithyi nftumesi asu ala matiawa ftina.

26. Na vate nzika, ni Mwifai waku Ula ukamombany'a mo vamwe. Vate nzika, We ni Mofi, Umanyi-W'onthe.

LUKU 3

27. Na vate nzika, Ithyi nftwamumbie mundu kuma yumbani yumu yumasya wasya, yisevitiw'e kuma ndakani ngamu.

28. Na Mayini Ithyi nftwamombite mbeange kuma nthini wa iseve sya mwaki iutanaa.

29. Na lilikanai yila Mwifai wenyu wamatavisye alaika, 'Nye ngilnye kumba mundu na yumba yumu yikouuma, kuma ndakanini nziu yikiftwe muvw'anile;

30. 'Kwa ou Nye namina kumusevya we na wifani, na kumoveveea Veva Wakwa nthini wake, muvaloklei nthi inywi na mothyo menyu mumwinyivisye we.

31. Kwa ou alaika nfmamwinyivisye, onthe vamwe,

32. Ateo Ivilisi; we nfwaleile kwithwa kati wa asu ala menyivasya.

33. Ngai aisye, 'We Ivilisi, wina ki we undu utanethwa kati wa asu ala menyivasya?'

34. We asungie, 'Nye ndikwinyivisya mundu ula We umbite na yumba yumu yikumya wasya, kuma ndakanini nziu yina mumbilwe.'

35. Ngai aisye, 'Uma vaa Indii, nundu we vate nzika wi mulee.

36. 'Na vate nzika, Iulu waku kukethwa kumo Kyakwa kuvika Muthenya wa Utw'io.

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا
الْمُسْتَأْخِرِينَ ﴿٥٠﴾

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَشْرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمِيمٍ
مَسْنُونٍ ﴿٥٢﴾

وَالجَّانَ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السُّجُومِ ﴿٥٣﴾

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمِيمٍ مَسْنُونٍ ﴿٥٤﴾

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوْحِي فَقَعُوا لَهُ
سُجُودًا ﴿٥٥﴾

فَسَجَدَ الْمَلَكَةُ كُلُّهُمْ أَسْجُودًا ﴿٥٦﴾

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٥٧﴾

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٥٨﴾

قَالَ لَمْ أَكُنْ لَوْ لَا بَشَرًا خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ
مِنْ حَمِيمٍ مَسْنُونٍ ﴿٥٩﴾

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٦٠﴾

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٦١﴾

37. We aisye, 'Mwŕai wakwa, Indŕ nenge ũvinda, kŕvika mŕthenya ũla mo makokŕlw'a.'

38. Ngai aisye, 'We wŕ ũmwe wa asu ala manengetwe ũvinda.'

39. 'Kŕvika mŕthenya wa ũvinda yŕla yŕtw'ŕtwe.'

40. We asŕngŕie, 'Mwŕafi wakwa, nŕndŕ We nŕndw'ŕŕe ta wa kwaa, Nyie vate nzika, ngatuma *ŕthŕku woneka* ta mwanake kwoo kŕŕ nthŕ, na vate nzika, Nyie ngamathoekya onthe.

41. Ateo athŕkŕmi Maku ala anyuve katŕ woo.

42. Ngai aisye, 'Ino nŕ nzŕla *yŕkŕŕe* kwakwa ũŕngalŕte.

43. 'Vate nzika, we ndŕkethŕwa na ŕtonyi ũũũ wa athŕkŕmi Makwa, ateo ala mavŕŕŕŕŕe *makanyuva* kŕkŕatŕa we.'

44. Na vate nzika, Ngiena nŕ vandŕ vathanŕtwe kwoondŕ woo onthe.

45. Yo yŕ mbingŕlo mŕonza: *na* kŕla mbingŕlo yŕna kŕlungu kyayo kŕla ũnengetwe.

LUKU 4

46. Nŕw'o, ala alŕngalu *makaiwa* katŕ wa mŕŕnda na mbulutŕ.

47. 'Likai nthŕnŕ na mŕuo, ŕsŕvŕnŕ.'

48. Na Ithŕ tŕkavetanga kŕla ŕthyoeku ona wŕwa ŕkethwa nthŕnŕ wa ithŕi syoo na ŕu, mo makeethwa ta masyaanŕw'e maŕŕe mŕto, melekanŕle mŕndŕ na ũla ŕngŕ.

49. Mŕnoo ndŕkamakiita mŕ vau, onamo maikaumw'a vo *ona ũndŕ*.

50. Matavye athŕkŕmi Makwa kana vate nzika, Nyie nŕ Umwe Mŕekanŕi Mŕno Vyŕ, ũla Usŕŕtwe nŕ tei.

51. Na *ota ŕu* kana ŕsilŕlo Wakwa nŕ ŕsilŕlo wŕ woo mŕno.

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٧﴾

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٨﴾

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ

وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمْ الْخَالِصِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤٢﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ

اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٤٣﴾

وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٤﴾

﴿٤٥﴾ لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ﴿٤٦﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٧﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ أَمِينٍ ﴿٤٨﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍ إِخْوَانًا عَلَى

سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٩﴾

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا نَجْوَى الْجَاهِلِينَ ﴿٥٠﴾

نَبِيِّ عِبَادِي اتَّيْتُ أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥١﴾

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٢﴾

52. Na matavyei ūvoo wa ala aeni ma Avalamu.

53. Yīla mo malikile kwake na masya, 'Mūuo.' Nake asūngīa, 'Nīw'ō ithyī nītūmōkīa inyw'ī.'

54. Namo maisye, 'Ndūkakīe, ithyī twīūnenge ūvoo mūseo wa mwana *Ula wīthwa* ausūftwe nī ūmanyi.'

55. Nake amōkūlya, 'Inyw'ī mwīnenge ūvoo mūseo oyīla ūkūū nūmbikīe Nyie?' 'Inyw'ī Indī, mwīnenge ūvoo mūseo wakī?'

56. Namo maasya, 'Ithyī nītūnengete ūvoo mūseo Indī kwa ūla w'ō; kwa ūu, we ndūkethwe katī wa asu ala mayītūkaa.

57. Na akūlya, 'Na nūū ūla ūtonya kūyītūka īnee ya Mwīai wake ateo asu ala maaa?'

58. Nake amakūlya, 'Yu wīa wenyu nī mwaū, inyw'ī Atūmwa?'

59. Mo masūngīe, 'Ithyī tūtūmītwe kwa andū avītany'a.

60. Tūmavetangīte andū ma nyūmba ya Loto. Mo tūkamatangīla onthe.

61. 'Ateo kīveti kyake. Ithyī twīsūanīa kana kyo kīkeethwa katī wa asu ala matiawa Itina.'

LUKU 5

62. Na yīla atūmwa mookie kwa andū ma nyūmba ya Loto,

63. We aisye, 'Nīw'ō inyw'ī mwī nguthu ya aeni.'

64. Namo maisye, 'Aiee, Indī ithyī tūkīte vala ūī we vamwe na ūvoo ūla mo meethīwe na nzika naw'ō.

65. 'Na ithyī tūkīte kwaku twīna ūw'ō, vate nzika, ithyī twī ma w'ō.'

66. 'Kwa ūu uma ūthi na andū maku kīlungu kya *mbee* kya ūtuku, naku ūimaatīla Itina woo. Na ūmwe wenyu

وَنَبِّئُهُمْ عَنْ صَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ۝٥٢

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلِّمًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِئُونَ ۝٥٣

قَالُوا لَا تَوَجَلْ إِنَّا نَبِّئُكَ بِمَا يَكْفُرُ بِعِلْمِ عَلِيمٍ ۝٥٤

قَالَ أَبَشِّرْهُم بِعَلَمِ اللَّهِ إِنَّ قَسِيئَةَ الْكِبْرِيِّمْ تَشْرَبُونَ ۝٥٥

قَالُوا بَشِّرْكَ يَا نَحْيَ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَاطِقِينَ ۝٥٦

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ ۝٥٧

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ۝٥٨

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ۝٥٩

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَنَجُوهُمْ أَجْمَعِينَ ۝٦٠

إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغَابِرِينَ ۝٦١

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ ۝٦٢

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مَنَّكُونَ ۝٦٣

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَسْتَبِرُونَ ۝٦٤

وَآتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۝٦٥

فَأَنسِرْ بِأَهْلِكَ يَقِطْعُ مِنَ الْبَيْتِ وَاتَّبِعْ أَزْوَاجَهُمْ وَلَا تَلْمِزْ

مِنْكُمْ أَحَدًا وَأَمْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ۝٦٦

ndakasisye itina, na yu endeea kŭvika vala we wŷyafawe.'

67.Na Ithyŷ nŷtwamŌvikŷisye we Ūtw'io ŪŪ kana mŷi yoo ŷkatilangwa kŷoko.

68.Na andŪ ma mŪsyŷ nŷmookie matanŷte.

69.Nake amea, 'Aa nŷ aeni makwa, kwa Ūu mŪikambŷkŷe nthoni;

70.'Na mŪkŷei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mŪikanzonokye!

71.Namo mamŪkŪlya, 'TŪyaakŪvata we kŪmathokya andŪ ma mŷhemba yonthe?'

72.Nake asya, 'Eŷtu makwa ota Ūu maŪngeme vaa. SŪanfai ŪndŪ ŪŪ ethwa inyw'ŷ nŷmŪkwenda kwŷka ŪndŪ ona wŷva.'

73.Ithyŷ twŷŷvŷta na thayŪ waku, aa ota Ūu nŪndŪ wa kŪtoonw'a nŷ ndŪŪka yoo meanganga na kŷvŪavŪano-----

74.Indŷ Ūsilŷlo nŷwamakwatie mo syua yŷkyuma.

75.Ithyŷ nŷtwaŪkulumanilye w'o, na nŷtwamaŷsye mo mbua ya mavia ma yŪmba ŷŪlŪ woo.

76.Vate nzika, nthŷnŷ wa ŪndŪ ŪŪ ve Syama kwa asu ala matonya kŪsoma movano.

77.Na w'o wŷ ŷŪlŪ wa leŪ Ūla ŪtŪaa ona yu.

78.Vate nzika, ŪndŪnŷ ŪŪ ve Kyama kwa etŷkŷli.

79.Na AndŪ-ma-Kŷŷhekanŷ ota Ūu vate nzika, maŷ eki-ma-naŷ.

80.Kwa Ūu, Ithyŷ nŷtwamasilŷle mo. Na yelŷ ŷvw'ŷkŷtwe nŷ nzŷa nene ya vata.

LUKU 6

81.Na AndŪ-ma-Ayili ota Ūu nŷmamatw'ŷkŷŷhisye AtŪmwa ta akengani.

82.Na Ithyŷ nŷtwamanengie mo Syama SiitŪ, Indŷ mo nŷmaalyŪkile maitia.

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنْ دَارِ بِهٖ هَؤُلَاءِ مَقْطُوعٍ مُّصْحِحِينَ ﴿٤٠﴾

وَجَاءَ أَهْلَ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤١﴾

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ صِغِيرَىٰ فَلَا تُفَضِّحُونَهُنَّ ﴿٤٢﴾

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْرُؤُوا ﴿٤٣﴾

قَالُوا أَوَلَمْ نَكُنْ مِنْ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنِيَّ إِنْ كُنْتُمْ فُوعِلِينَ ﴿٤٥﴾

لَعَنُوكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٤٦﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ﴿٤٧﴾

فَجَعَلْنَا عَلَيْهِمْ سَآوِيهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَابًا

مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤٨﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّمَنْتَوَسَّعِينَ ﴿٤٩﴾

وَأَنَّهَا لَيسِيْلٌ مُّقِيمٌ ﴿٥٠﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

وَرَأَىٰ كَانَ أَحْسَبُ الْآيَةِ لَظَلْمِينَ ﴿٥٢﴾

فَانتَبَهْنَا مِنْهُمْ وَرَأَيْنَاهُمَا لِآيَاتِنَا مُفْرِّقِينَ ﴿٥٣﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِينَ ﴿٥٤﴾

وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٥٥﴾

- 83.Na mo makothaa kwasa nyumba
iImani, nundu wa Osuvio.
84.Indi Usililo nWamakwatie mo kiko,
85.Na maundu onthe ala mo meekite
mayaamauna.
86.Na Ithyi tuyumbite matu na nthi na
ila syi kati wasyo syeli ateo kwa ula
w'o; na ula Saa ukavika vate nzika.
Kwa ou, taanisa namo ume vala mai,
kwa mutaaniso w'i mumo.
87.Niwo, Mwai waku ni We Ula
Mumbi-Munene, Umami W'onthe.
88.Na muno Ithyi ntuunengete we
Misoa mounza Ila Isyokeawa kaingi, na
Kulani Ila Nene.*
89.Muikatambukiye metho menyu na
Itomo Iulu wa Utanu wa kavinda ula Ithyi
tungenanite kwa nguthu Imwe kuma kati
woo, na ndukew'e kyeve Iulu woo, na
theesya Uthwau waku na tei kwoondu wa
etkili.
90.Na asya 'Nye ni Mukanany'a w'i
Utheini vyu.'

وَكَانُوا يَنْجُونَ مِنَ الْجِبَالِ الَّتِي أُوتُوا بِهَا
فَأَخَذَتْهُمُ الضُّيُوعَةُ مُصِيبِينَ ﴿٤٥﴾
فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلُؤُهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٤٦﴾
وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا لَأُولِي
الْبَالِ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَبِيلِ ﴿٤٧﴾
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٤٨﴾
وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ التَّوَارِيثِ وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٤٩﴾
لَا تَبْدُؤْ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَ
لَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَخَفِصْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٠﴾
وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٥١﴾

*Ithyi twendeew'a ni kUalyula misoa 88-92 ou
kwa Ivinda yOkite mbee wa Ivinda Ivitu
ylandikitwe ta Ivinda yIvitu nundu twiOsuanfa
kwithwa na Okaany'o w'i woo kwa Musilamu. Vai
Ivityo kwona Ivinda yIvitu ylandikitwe ta Ivinda
yOkite, nundu mawathani maingi muno ala no
kuvika meaniw'e maandikitwe nthini wa Ivinda
Ivitu nthini wa Kulani Ntheu. Ivinda yIvitu
yialyulika. Mawathani me nthini wa Ivinda yIvitu
malulomtilasya u-w'o. Kwa ou, Ualyulo walle
kwithwa ta ou: 'Na Ithyi ntuunengete misoa
mounza Ila Isyokeawa kaingi na Kulani Ntheu Ila
Nene. Ndokakote metho maku na Itomo
kwelekela Utanu wa Ivinda yIla Ithyi tungenanite
kwa nguthu Imwe kati woo, na we ndukew'e kyeve
Iulu woo; na theesya Uthwau waku wa tei
kwoondu wa etkili. Na asya, Nye ni
Mukanany'a w'i Utheini. Ota kila Ivinda, Ithyi
tUkathesya Usililo Iulu wa asu ala makaanika
tUlungu, na ala matonya kUaany'a Kulani Ntheu
tUlungu.'

91. Ota kila ivinda, Ithyi tukatheesya usilflo tulū wa asu ala matilfkanganaa tulungu,

92. Na asu ala makamtilanga Kulani itwike tumisevū.

93. Kwa ūu, Ithyi twiivita na Mwiai waku, vate nzika, Ithyi tukamakūlya mo onthe.

94. Iūū wa ūndū mo meekaa.

95. Kwa ūu, tavany'a ūtheini maūndū ala we weeyafwe namo na ivete ūtee wa asu ala mamwīananasya Ngai na ngai ingi.

96. Ithyi vate nzika, tukakwīanā wa ūūū wa asu ala mavūaa ngūi;

97. Ala maseūvasya Ngai ūngi ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, indī o mītūki mo makamanya.

98. Na, mūno, Ithyi nītwīsi kana kīthūi kyaku nīkiūthīna nūndū wa maūndū ala mo maneena.

99. Indī mūtafe Mwiai waku ūimūkumya We, na ithwa wa asu ala mevalūkasya nthi na mothyū moo ene mbee Wake.

100. Na endeea kūmūthaiha Mwiai waku, kūvika kīkw'ū kīūvikīe we.*

*Ualyūlo ūū wītwīka kana nīwāiite mūno twasūanā kīleelo kya mīsoa īno na tūkamanya kana mīsoa īla itongoetye yambīlīlye wambīlīlyo wa ūsengy'o wa Kulani Ntheu ta Ivuku Inene. Kwa ūu, onthe ala, ona eka kwīsa kūtetheesya ūendeei wa na mbee wa Kulani, mo nīmaūvūthasya ūvoo ūla mūnene mūno wa ngwatanīo, na makīaanīka na kūmīfaany'a Kulani tūlungu; kīla nguthu ūūmīte mīsoanī īmwe maimīalyūla kwīanana na mawendi moo na kūkīlīthya maūalyūlo moo ene matwīke ma w'o, mūminūkīlyo woo nī kūaanīka na kūmītilanga tūlungu maimakaanīsyā ala angī. Uaanīku ūū ūtavanītw'e kwīthwa wī mwai mūno na mūminūkīlyo vai mwīw'ano wonēka katī wa nguthu īla syīkūkita. Uu ūtumaa andū ma mbaī īmwe Ummah maanīka nthīnī wa nguthu na kwa nzīa o isu, makīaany'a Kulani tūlungu.

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقَسِّمِينَ ﴿١٥١﴾

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿١٥٢﴾

فَوَرَبِّكَ لَسَأَلْتَهُمْ أَجْبَعِينَ ﴿١٥٣﴾

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥٤﴾

فَأَصْدَعُ يُأْذُقُهُمْ وَأَعْرِضُ عَنِ الشُّرَكِيِّنَ ﴿١٥٥﴾

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿١٥٦﴾

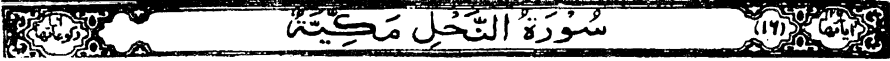
الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ

يَعْلَمُونَ ﴿١٥٧﴾

وَلَقَدْ نَعَلْنَاكَ صَدْرَكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿١٥٨﴾

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١٥٩﴾

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿١٦٠﴾

AL - NAHL
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla Usŵtwe nĩ ūlau, Usŵtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Mwĩao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ūkĩte, kwa ūu inyw'ĩ mūikamanthe `kūūkalaata. We nĩ Mūtheu na E-Iūlū mbee wa syĩndū ila mo mamwĩananasya We nasyo.

أَتَىٰ أَمْرَ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَنَّا ②
يُشْرِكُونَ ③

3. We amatheeasya alaĩka mena ūvuany'o kwa mwĩao Wake kwa ūla ona wĩva We wendaa kaĩ wa athūkūmi Make, akyasya, 'Makaany'e andū, kana vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, ngei Nyie Nĩnyioka.

يُنزِلُ السَّلِيمَةَ بِالرُّوحِ مِن أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ④
مِن عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ⑤

4. We ombĩte matu na nthĩ kwĩanana na mavata ma ūĩ. We E-Iūlū Mūno mbee wa ila mo mamwĩananasya We nasyo.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَىٰ عَنَّا ⑥
يُشْرِكُونَ ⑦

5. We ombĩte mūndū na ūlovoto ya kĩw'ū kĩtweku, na ĩndĩ wee! We nĩ mūkaananĩ wĩyumĩĩtye ūtheinĩ.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُفُوحٍ فَلْأَنَّهُ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ⑧

6. Na ng'ombe ota ūu We nĩsyũmbĩte; inyw'ĩ nĩmūkwataa muufĩa kuma kwasyo na motandĩthyo angĩ maingĩ; na imwe syasyo nĩmūsĩfsaa.

وَالْأَنْعَامَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا رِفٌّ وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ⑨

7. Na nthĩnĩ wasyo ve wanake kwoondū wenyu ala yĩla mūsyĩnūkĩtye ĩya wĩoo na yĩla mūsyumaalya mūkasyĩĩthye kĩfoko.

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَوْنَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ⑩

8. Na nikuaa mĩio wenyu kūtwaa kūla inyw'ĩ mūtatonya kūvika ateo kwa thĩna mūnene kwenyu ene. Vate nzika, Mwĩafi wenyu nĩ Mūuu, Usŵtwe nĩ tei.

وَتَحْمِيلُ أَنْفَالِكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بِلَيْحِيهِ إِلَّا يَشِقُّ ⑪
الْأَنْفُسُ إِنَّ رَبَّكُمْ لَوَدُوفٌ رَّحِيمٌ ⑫

9. Na We *nUsyUmbIte* mbalasi na nyOmbU na mang'oi nIkana mailIsae syo, ikamOkua inyw'I, ta wambIIfIlyo wa wanake. Na We akoomba kIla inyw'I mUtamba kUkImanya.

وَالنَّيْلَ وَالْبِقَالَ وَالْحَبِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ④

10. Na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIvo ve *wonany'o* wa nzIa Ila ya w'o, na ve nzIa IngI *syathOkIte Otee* na nzIa Ila ya w'o. Na takethwa We nIweekIe kwenda Kwake vinya, We ethwa amUtongoesye inyw'I inyw'onthe.

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِدٌ وَنَوْشَاءٌ ⑤
لَهُدًى لَكُمْ أَجْمَعِينَ ⑥

LUKU2

11. We nI We Ula UmUtheeasya inyw'I kIw'U kuma mathweonI; na kuma nthInI wakyo, inyw'I mwIna kyaUnyw'a, na nUndU wakyo nIvameaa mItI Ila inyw'I mUItthasya *indo syenyu* nayo.

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ⑦

12. We nUmeasya imea sya kIla mUthemba kwoondU wenyu nakyo, na mItthata na mItende, na mIsavivU, na mIthemba yonthe ya matunda.

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الرِّجْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الشَّجَرِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يُتَفَكَّرُونَ ⑧

13. Na We nUsyIkIItte UtukU na mUthenya wIaInI wasyo kwoondU wenyu, na syua na mwei; na ndata ota Uu nIsyIkIItwe wIaInI kwa mwIao Wake. Vate nzika, nthInI wa UndU Uu ve Syama kwa andU ala mathOkUmIItthasya iIkko syoo.

وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنَّجْمُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑨

14. Na We nUsyIkIItte wIaInI syInDÜ ila We UmbIte kwoondU wenyu IÜÜ wa nthI, syIna malangi mena kIvathOkany'o. Vate nzika, nthInI wa UndU Uu ve Kyama kwa andU ala masÜvIaa.

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَكَّرُونَ ⑩

15. Na We nI We Ula Utumaa Okanga UmwIw'a inyw'I nIkana mUIsae nyama nzeo, na mUtonye kwosa mathaa kuma vo ala inyw'I mwIkIaa. Na inyw'I

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لَنَا كُلًّا مِنْهُ لِنَأْكُلَ مِنْهَا وَمِمَّا طَرَيْنَا فَنَسْتَخْرِجُ مِنْهُ جِلْيَةً لِنَلْبَسُوهَا وَتَرَى

nĩmũsyonaa ngalawa syĩsĩle nthĩnĩ waw'o syatũite kĩw'ũ, *nĩkana mũtonye kũthi kyalo* na kana mũtonye kũmantha mumo Wake, na mũtonye kũtũnga mũvea.

الْفَلَكَ مَوَاحِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلِعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥﴾

16. Na We nĩwĩite iĩma nũmu tũũ wa nthĩ nĩkana imũsũve inyw'ĩ na mbũsĩ na nzĩa nĩkana mũendele nzĩanĩ ũa ya w'o.*

وَأَنْتَ فِي الْأَرْضِ رَوَائِي أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥﴾

17. Na movano *angĩ* ota ũu; *ala nũndũ wamo* na ndata mo maatĩĩaa ngalĩ ũa nzeo.

وَعَلَيْتُ وَإِلَّا تَجْمِرُهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٥﴾

18. Indĩ We, ũa ũmbaa nũndũ ũmwe na we ũa ũtombaa? Indĩ inyw'ĩ nomũsũvĩaa?

أَفَنْ يَخْلُقُ كَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥﴾

*Asomi anene nĩmaalyũĩite 'an tameeda bikum' ta kĩthingitho, ethwa ũa nĩyĩkwĩtĩkĩlwa nĩ kwasya kana Ngai etala mumo Wake tũũ wa andũ onthe ma nthĩ kwa kũmalilikany'a kana lthyĩ nĩtũsyũmbĩte iĩma iete itetemo sya nthĩ na wanangĩko kũasa na kũthathau. Kwa ũvuso ũthũku, nĩleete nũndũ 'tameeda' yumĩtw'e nthĩnĩ wa 'maaida' ũa ũandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu ũa yĩkwasya kũnengane ũũ! Ndeto ũno 'maaida' ũa yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Kulani Ntheu yumĩte nthĩnĩ wayo. Vamwe na ũalyũũ ũũ wĩovo, ũmanyi w'onthe wa mũsoa ũũ nũkũalyũlwa. Ukamalilikany'a andũ onthe ma nthĩ kana Ngai Mwene Vinya w'onthe nĩũmbĩte iĩma ũa nĩ sya vata mũno kwa kũnengane kwa syũmbe ũa ũũaa thayũ. Kĩw'ũ nĩkyũkĩlaw'a kuma maianĩ na nganganĩ nene na nini kwa nzĩa ya mĩuke ũkakuwa nĩ kĩseve kũvika ũkĩĩĩlunĩ ũkatw'ĩka ta matu maito. Iima nĩ sya vata ũndũnĩ ũũ kwa kũalyũla mĩuke ũkatw'ĩka kĩw'ũ ũngĩ, na Indĩ nĩkuua mbua ũnyatĩkĩte ũa ũtũngawa ũngĩ tũũ wa nthĩ ũkaete ũũ mwingĩ. ũu nĩw'o ũalyũũ ũa ũkwaũa mĩsoa ũno na nũkwĩw'ana na kĩlungu kĩũa kĩngĩ kyatĩala. Ngwatanĩo ya kĩw'ũ na ũũ nĩyĩsĩkĩle. Nthĩnĩ wa ũvoo wa ũendece wa na mbee *civilisation* mbũsĩ nĩkũnaa mawĩa manene ma kũseũvya kũndũ kũkĩĩĩlu nzĩa ũingĩĩĩtw'e ndeenĩ sya mbũsĩ.

19. Na ethwa inyw'ŭ *mŭkatata* kŭmatala manee ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, mŭikethwa mŭtonya kŭmatala mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanfi Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nŭ tei.

وَأَنَّ تَعَدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَأنْ تُصَوِّهَآ إِنَّا اللَّهُ
لَنُغْفِرَنَّ لَكُمْ ۝١٩

20. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesŭ maŭndŭ ala inyw'ŭ mŭvithaa na ala mumbŭlaa.

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ۝٢٠

21. Na asu ala mo mamekaŭlaa ŭtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayŭmbaa kŭndŭ, ņndŭ mo ene nŭmombŭtwe.

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
وَهُمْ يُخْلَقُونَ ۝٢١

22. *Mo nŭakw'ŭ*, mai thayŭ, namo mayŭsŭ yŭla makokŭlw'a.

بِأَمْوَآتٍ غَيْرِ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ۝٢٢

LUKU 3

23. Ngai wenyu nŭ Ngai Umwe. Na ta kwa asu ala matefŭkŭlaa Itu, ngoo syoo nŭ ngeni kwa ŭla w'o, namo mausŭftwe nŭ ngathŭfo.

إِلَهُكُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ قَالِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
تَلُوْنَهُمْ مِّنْكَرَةً وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ۝٢٣

24. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesŭ maŭndŭ ala mo mavithaa na ala maumbŭlaa. Vate nzika, We ndamendaa ala mekathŭlaa.

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ
إِنَّهُ لَا يُغِيبُ السُّكْرِينَ ۝٢٤

25. Na yŭla mo makŭlw'a, *Mwŭsŭdanŭa* ata inyw'ŭ *ŭlŭ* wa kŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtheetye?' Mo maasya, 'Nŭ movoo ma tene.'

وَلِذَاقِئِلْ لَهُمْ مَا ذَآ أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا أَسَاطِيرُ
الْأَوَّلِينَ ۝٢٥

26. Nŭkana mo matonye kŭkua mŭio yoo yŭ mŭlma nthŭnŭ wa Mŭthenya wa ŭthayŭŭkyo, na *ota ŭu*, kŭlungu kya mŭio ya ala mamathyoekasya matena ŭmanyi. Sŭsyai! Maŭndŭ ala makuŭte nŭ mathŭku.

لِيُحِثُّوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَدْمَرُ الْقِيَمَةَ وَمِنَ أَوْزَارِ
الَّذِينَ يَضِلُّونَ هُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِلَّا سَاءَ مَا يَزُرُونَ ۝٢٦

LUKU 4

27. Asu ala maŭ mbee woo nŭmaseŭvisyee walany'o *ota ŭu*, ņndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwookie ŭlŭ wa mayambŭlŭlyo ya mwako woo kwa ŭu

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَآتَى اللَّهُ بُيُوتَهُم مِّن
الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ

kfala nknyamavalokile kuma TULU woo;
na usillo nfwookie TULU woo kuma vala
mo matavesi.

العَدَابِ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٨﴾

28. Na Indī Mūthenya wa Uthayūkyo,
We akamasonokya mo na akamakūlya,
'Meiva atindany'a Makwa ala kwoondū
woo inyw'ī mwamakaanafasya
Athani?' Asu manengetwe ūmanyi
makasūngfa, 'Umūnthī nthoni na thina
vate nzika, *niDvaluka* TULU wa alei.

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِبُهُمْ وَيَقُولُ أَيَنْ شُرَكَائِي
الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقِقُونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٨﴾

29. Asu ala alafka mamakw'ithasya yila
mavifisye mathayū moo. Na Indī mo
makoonany'a winyivyo *makyasya*, 'Ithyī
tūyeekaa naŋ ona yīva.' Aiee, vate nzika,
Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmesī
nesa maūndū ala inyw'ī mweekaa.

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقُوا
السَّلَامَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

30. Kwa ūu, likai mbingiflonī sya Ngiena
mwikalae vo. Wīkalo wa ala mekathifaa
nī mūthūku mūno.

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فُلَيْسَ مَثْوًى
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٣٠﴾

31. Na yīla ala alūngalu makūlw'a,
inyw'ī mwīsanāfa ata TULU wa kīla Mwīai
wenyu ūvuanifye?' mo maasya, 'Nī
kīseo vyū,' nūndū kwa asu ala mekaa
moseo ve ūseo TULU wa nthī ūno, na
mūsyī wa Itunī nī mūseango mbee.
Wīkalo wa ala alūngalu nī mūseo mūno
vyū----

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلْ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ
الَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَأُولَئِكَ
الْأَخْزِيُّونَ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَالنَّعِيمَ دَارَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

32. Mfūnda ya Tene-W'onthe, ūla mo
makamīlika; katī wayo vavififaa tūlūsī.
Mo makeethwa na kīla kyonthe makenda
vo. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmatuvaa ala alūngalu.

جَنَّتْ عَذَابٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ
الْمُتَّقِينَ ﴿٣٢﴾

33. Asu ala alafka mamakw'ithasya me
atheu. Mo maasya, 'Mūuo wīthwe
nenyu!' Likai Itunī nūndū wa maūndū
ala inyw'ī mweekaa.'

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ كَلِيمِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ
عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

34. Mo meteele kya0 ateo alaŋka moke ūlū woo kana ūtw'io wa Mwŋai waku wŋanfe? Uu nŋw'o ala maŋ mbee woo meekie. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamavŋŋŋsya mo, ŋndŋ mo nŋmo meevŋŋŋsya ene.

هَل يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
أَمْرًا بِكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَنَّهُمْ
اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ٣٤

35. Kwa ūu, *Us'ngĩo* mūthūku wa ūndū mo meekie nŋwamavalūkŋle, na kŋla mo mavūŋaa ngūŋ nŋkyamathūlūlūkile.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ٣٥

LUKU 5

36. Asu ala mamŋananisye Ngai na ngai ingŋ maasya, 'Ta kethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋwendie *ou*, ithyŋ tūyŋthwa twakŋthaitheie kŋndū ona kŋva ūtee Wake, ithyŋ kana maaŋthe maitū, ona ithyŋ tūyŋthwa twavatanie kŋndū vate *mwŋao kuma Kwake*. 'Uū nŋw'o ala maŋ mbee woo meekie. ŋndŋ mo Atūmwa mena ūtonyi wa ūndū ateo kūvikya Utūmane wŋ ūtheinŋ?

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِنْ
دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِنْ
دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
فَهَلْ عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ٣٦

37. Na Ithyŋ vate nzika, nŋtwamūkŋlilye Mūtūmwa kuma kwa kŋla andū, *aitavany'a*, 'Mūthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ŋvathanei na Ula-Mūthūku.' Na ŋndŋ *amwe* katŋ woo ve ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamatongoesye na katŋ woo ve ala maaŋŋŋte nŋ kūminwa. Kwa ūu, tambūkai ūlū wa nthŋ, mwone ūndū wailyŋ mūminūkŋlyo wa ala mamatw'ŋkŋthisye *Athani* ta akengani!

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ
وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ
وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فسيروا في الأرض
فانظروا كيف كان عاقبة المكذابين ٣٧

38. Ethwa we wŋna vata na kūtongoew'a kwoo, ŋndŋ *manya kana* Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, ndamatongoesya asu ala mamathyoekasya ala *angŋ*. Na ta kwa asu vai atetheesya.

إِنْ تَحْرِصْ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ
يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نُصَيْرِينَ ٣٨

39.Namo mev'taa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na maw'vfto moo me vinya m'uno, kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamathay00kya ala makusaa. Aiee, *We kwa Ola w'o akamok'ilya mo* --- Utian'lo *We mwene Otw'ne*, Ind'i and'u aingi m'uno may'is'i.

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعَدًّا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

40.*We akamok'ilya mo* n'kana atonye k'umavath0kan'isya kat'i wa ma'0nd'u ala mo mavath0kangan'faa, na n'kana asu ala maleile kw'it'k'ila matonye k'umanya kana mo ma' akengani.

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلَفُونَ فِيهِ وَيُعَلِّمَهُمُ الَّذِي كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَذِبِينَ ﴿٧٠﴾

41.Ndeto Yait0 f0l0 wa k'ind'u, y'la Ithyl twakyenda kyo, Ithyl t'uk'itavasya t'u, 'Tw'ika!' na 0u n'0u.

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٧١﴾

LUKU 6

42.Nata asu ala matiie m'isy'i yoo kwoond'u wa Ngai Mwene Vinya W'onthe itina wa k'ov'it'w'a kwoo, Ithyl vate nzika, t'okamanenge 0t'0o m'0seo f0l0 wa nth'i Ino; na kwa 0la w'o ituvi ya Itun'i n'i Inenange m'uno, Ind'i takethwa mo n'imamanya---

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا لَنُبَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَتَهُمْ وَأَلْجَأُ الْوَاجِرِينَ إِلَىٰ مَا كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٧٢﴾

43.Asu ala mom'fasya na kw'ia w'kwatyo woo nth'in'i wa Mw'ai woo.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٧٣﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحي إِلَيْهِمْ فَسَلُوا أَهْلَ الدِّيَارِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾

44.Na Ithyl t'uyaat'Uma ta At'0mwa mbee waku ateo a'0me ala Ithyl twamatwafe 0vuany'o, kwa 0u, mak'0lye asu ala n'imo a'0ngam'fi ma Maand'iko Matheu, ethwa we ndw'is'i.

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٧٥﴾

45.Ithyl twamat'0mie mo mena Syama na Maand'iko Matheu. Na Ithyl n'ft'0theesy'e we K'Ililikany'a n'kana we 0tonye k'utavany'a kwa mbaa-and'u onthe ma nth'i k'ila k'itheetw'e kwoo; na n'kana mo matonye k'0s'0an'fa.

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَمْسِفَ اللَّهُ لَهُمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٧٦﴾

46.Mo Ind'i, ala mase'0vasya nzaama nth'0ku, mew'aa me m'0uon'i na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe

ndakamalikya nthĩ mathekelye, kana ūsilĩlo ndūkavika ĩŪĪŪ woo kuma vandũ matavesĩ?

47.Kana We ndakamakwata mo mŪendelenĩ woo kŪŪ na kŪŪ nĩkana maikethwe matonya kwananga *mawalany'o ma Ngai?*

48.Kana We ndakamakwata mo *kwa nzĩa ya wanangĩko wa kavola?* Ow'o, Mwĩai waku nĩ MŪuu, Usũftwe nĩ tei.

49.Mo nomonete kana syuu sya kĩla kĩndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmbĩte kĩendaa kuma kw'okonĩ kwa aũme na kw'oko kwa aka, syĩvalũkĩtye nthĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe inyivĩtw'e?

50.Na kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na kyũmbe ona kĩva kĩla kĩ ĩŪĪŪ wa nthĩ kĩnyivasya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *na wĩnyivyo*, ona alaĩka *ota ūu*, namo mayĩkathĩaa.

51.Mo nĩmamũkĩaa Mwĩai woo ĩŪĪŪ woo, na mo mekaa ūndũ mo meeyĩaĩwa.

LUKU 7

52.Ngai Mwene Vinya W'onthe aĩtye, 'Mũikose *kwa ūthaihi* ngai ilĩ. Ve Ngai o Umwe tũ. Kwa ūu, ngeĩ Nyie nĩnyioaka.'

53.Na nĩ Kyake kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na ĩŪĪŪ wa nthĩ na ūtonyi wa kũnyuva nzĩa nĩ Wake tene na tene. Inyw'ĩ indĩ mũkamũkĩa ūngĩ ona wĩva mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

54.Na ūathimo ona wĩva ūla inyw'ĩ mwĩna w'o, nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na yĩla thĩna wamũkwata inyw'ĩ, mwĩtasya *ūtethyo kuma* kwake.

55.Indĩ yĩla We wamũvetangĩa inyw'ĩ thĩna, sisya! Nguthu ĩmwe katĩ wenyu

أَوْ يَأْخُذْهُمْ فِي تَقْلِيْبِهِمْ مَا هُمْ بِمُعْزِزِينَ ﴿٤٧﴾

أَوْ يَأْخُذْكُمْ عَلَى تَخَوُّبٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَوُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٤٨﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَّبِعُونَهُ أَطِلَالُهُ
عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ ذَاخِرُونَ ﴿٤٩﴾

وَلِلَّهِ يُسْجَدُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِنْ
دَابَّةٍ وَالسَّلَاطِينِ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٥٠﴾

يَخَافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ قُدْرَتِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا

يُؤْمَرُونَ ﴿٥١﴾

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّبِعُوا آيَاتِ الْهَيْبَةِ إِنَّمَا هِيَ آيَاتُ
وَأَجِدْ فَإِنِّي أَنَا رَبُّكُمْ ﴿٥٢﴾

وَلَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاجِبًا
أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّعُونَ ﴿٥٣﴾

وَمَا يَكْفُرُ مِنْ قِبَلِهِ فَمَنْ أَكْفَرًا مَتَّعْتُمْ الْقُسْرُ
فَأَلَيْهِ تَجْرَدُونَ ﴿٥٤﴾

تُفْرَدًا كَشَفَ الْقُسْرَ عَنْكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِنْكُمْ يَرْتَدُّونَ

yambīlīlasya kUseŭvya ngai ingī ūtee wa Mwīai woo, 56.Kwa ūu mo nīmaleaa syīndū ila Ithyī tūnenganite ūlū woo. NŪseo, Itanīthyeyi inyw'ī ene o vanini, Indī o mītŭkī mŭkamanya.

57.Namo mavetangaa ūtee kīlungu kya syīndū ila Ithyī tūmanengete kwoondū wa ngai syoo sya ūvŭngū ila itesī ūvoo-wasyo. Nīvīta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, inyw'ī vate nzika, mŭkeetwa mŭkŭl'w'e ūlū wa maūndū onthe ala inyw'ī mŭseŭvītye.

58.Na mo mamŭwetanīasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na eŭtu----We nī Mŭtheu!--- - O yīla mo-ene mena kīla mo mendaa.

59.Na yīla ūmwe wenyu watawv'a ūvoo wa ūyawa ya mūndū mŭka ūthyū wake nŭtukaa, avinganīsyē ūthatu nthīnīwake.

60.We nīwīvithaa mwene kwa andū nūndū wa ūvoo mothŭku ūla ūmŭkwaŭite; we ona ethwa ena nthoni, akamŭsovīa mwana kana akamwīnzīa nthī mothanganī?' Nīw'o, mo nīmatusaa maūndū mathŭku.

61.Asu ala matetkīlaa Itu mena ngelekany'o nthŭku mŭno vyū; oyīla kīla kīlasya mŭno vyū nī kya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwene Vinya, Ula Mŭl.

LUKU 8

62.Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī kŭmasīlīla andū kwoondū wa wīki-wa-naī woo, We ndakītialya kyŭmbe ona kīmwe kī thayū, Indī We ainengae ūvinda kŭvika ūvinda yīla yītw'ītwe; na yīla ūvinda yoo yavika, mo

يُشْرِكُونَ

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ⑤

وَيَجْعَلُونَ لَنَا لَآيَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
تَاللَّهِ لَأَسْأَلَنَّ عَنْ آلَتِكُمْ تَفَرُّونَ ⑤

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ⑤

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا
وَهُوَ كَظِيمٌ ⑤

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَبِهِ أَيُنسِكُهُ
عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا
يَعْمَلُونَ ⑤

الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوَةِ ۗ وَاللَّهُ
عَلِيمُ السُّلِّ الْأَعْلَىٰ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑤

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكُوا عَلَيْهَا
مِن دَابَّةٍ ۗ وَلَٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ فَلَآذَا

maitonya kŪtiwa Itina ona saa Ūmwe, ona maitonya kŪvŵtŪka mbee wayo.

63. Namo nŵmamwŵlŵlŵlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe syŵndŪ ila mo ene matasyendete na nŵmŵl syoo ineenaa ŪvŵngŪ kana mo makeethwa na *kŵla kŵndŪ* kŵleo mŵno. Vate nzika vyŪ, Mwaki Ūkeethwa wŵ woo, namo makavinganŵ'a *vau nthŵnŵ*, na makatiwa vo.

64. Nŵvŵta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithŵl nŵwamatŪmie *AtŪmwa* kwa mbaŵ syonthe sya andŪ mbee waku we; Indŵ Satani nŵwamanakavisye mawŵa moo *mooneka* me manake kwoo. Kwa Ūu, we nŵwe mŪsyaŵsya woo Ūmŵnthŵ, namo makeethwa na Osillŵo wŵ woo.

65. Na Ithŵl tŵyaakŪtheesya Ivuku we ateo we Ūtonye kŪmatavya mo ŵŵŵ wa maŪndŪ ala mo mavathŪkanganŵaa, na ta Ūtongoi, na tei kwa andŪ ala metŵkŵlaa.

66. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪtheetye kŵ'Ū kuma Ituni, na nŪmŵthayŪŵkŵtye nthŵ Itina wa kŵkw'Ū kyayo. Vate nzika, nthŵnŵ wa ŪndŪ ŪŪ ve Kyama kwa andŪ ala matonya kwŵ'a.

LUKU 9

67. Na vate nzika, nthŵnŵ wa ng'ombe *ota Ūu* ve kŵsomo kwenyu. Ithŵl nŵŵmŵngae inyw'ŵ kŵnyw'a kŵla kyumaa mavunŵ masyo, kuma katŵ wa kyaa na nthakame, ŵia ŵthumo na ya kwendeesya kwa ala mayŵnyusaa.

68. Na katŵ wa mosyao ma mŵtende na mŵsavivu, vala inyw'ŵ mumasya kyaŵnyw'a kya kŪtoony'a na ŵŵ mŵseo. Nŵw'o, nthŵnŵ wa ŪndŪ ŪŪ ve Kyama kwa andŪ ala mathŪkŵmŵthasya kŵlŵko kyoo.

جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا يَتَأَخَّرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِرُونَ ٣٥

وَيَجْعَلُونَ لَهُ مَا يَكْفُرُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ
أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ
مُقَرَّبُونَ ٣٦

تَأْتِيهِمْ لَقْدَأَسْمَاءُ إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَوَجَدَهُمْ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَ لَهُمْ فَوَهُو وَلِيَّهُمْ أَيُّومَ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ٣٧

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا يُتْلَىٰ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا
فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ٣٨

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنبَأَ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ٣٩

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً لِّتُنذِرُوا مَن كَانَ يَبْغُونَ
مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَقَدْ أَلْمَنَّا بِمَا سَاءَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ٤٠

وَمِن نِّمَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سِكِّيرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٤١

69.Na Mwŕai waku nŕmfveveee nzŕkŕ, *akyasya*, We seŕvya nyŕmba syaku ŕimanŕ na nthŕnŕ wa maima ma mŕtŕ na nthŕnŕ wa myatŕ ŕla andŕ masaa.

70.'Indŕ yai kŕla *mŕthemba wa matunda*, na Indŕ atŕŕai mwŕnyivŕtŕye nzŕla ŕla Mwŕai wenyu wŕyŕfalte.' Mavunŕ masyo nŕvaumaa kyaŕnyw'a kŕna mŕvw'anŕle yŕna kŕvathŕkany'o. Nthŕnŕ wakyo ve mŕiito kwa andŕ. Vate nzika, nthŕnŕ wa ŕu ve Kyama kwa andŕ ala masŕanŕaa.

71.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕmŕmbaa inyw'ŕ na We nŕmŕkw'ŕthasya; na ve *amwe* katŕ wenyu ala mavikaa ŕkŕŕ mŕvŕtŕku makasya ŕmanyi ŕtina wa kwŕthwa naw'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕ Umanyi-W'onthe, Mwene-Utonyi.

LUKU 10

72.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕmanengete *amwe* katŕ wenyu syŕndŕ kŕvŕta ala angŕ nthŕnŕ wa mŕthŕnzŕo ya *nthŕ*ŕno. Indŕ asu ala manengetwe mbee wa angŕ, maŕkaumya *kŕlungu ona kŕmwe kya mŕhŕnzŕo ya nthŕ* kwa asu ala moko moo ma aŕme mamaŕngamŕe, nŕkana makethwa mena *ianda* syŕanene nthŕnŕ wayo. Indŕ mo makayŕlea ŕnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

73.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕmŕseŕvŕsye inyw'ŕ atindany'a kuma katŕ wenyu ene, na nŕmŕseŕvŕsye inyw'ŕ kuma kwa atindany'a asu syana sya ivŕŕ na nzŕkŕŕŕ, na nŕmŕnengete inyw'ŕ syŕndŕ nzeo. Mo Indŕ makeetŕkŕla syŕndŕ sya mana na kŕyŕlea ŕnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

74.Na mo mathaithaa ŕteŕ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ila ite na ŕtonyi wa kŕmanenge mŕthŕnzŕo ona wŕva

وَأَوْحَىٰ رَبُّكَ إِلَى التَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا
 وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿١٦﴾

تُخَرِّجِينَ مِنَ جِبِلِّ الشَّامِ فَأَسْكِنِي سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلًا
 يَخْرُجُ مِنْ بَطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ
 لِلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَنُكِرَ مَنْ يَشْرَدُ إِلَى
 أَذْلِ الْعُرِيِّ لَئِن لَّا يَعْلَمَ بَعْدَ عَلْمٍ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
 قَلِيلٌ ﴿١٨﴾

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الزِّيَادَةِ فَمَا
 الَّذِينَ فَضَّلُوا بِرَآئِي رِزْقِهِمْ عَلَىٰ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ
 قَهْرًا فِيهِ سَوَاءٌ أَلَمِنَعْمَلِ اللَّهُ يَجْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِكُلِّكُمْ
 مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَيْنِينَ وَحَدَّةً وَرَدَّكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ
 إِلَى النُّورِ لِيُؤْمِنُوا وَبِعِزَّتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٢٠﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ لَهُمْ شَيْئًا
 مِنَ التَّوْبَةِ وَالْأَرْضُ شَيْئًا وَلَا يَسْتَظِلُّونَ ﴿٢١﴾

kuma matunġ na İÖİÖ wa nthġ, ona syo iikethġwa na Ötonyi ta Öusu ona ġndġ.

75.Kwa Öu, mÖikaseÖvye mġvw'anano ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ngai Mwene Vinya W'onthe nġwġsf na inyw'ġ mÖyġsf.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya ngombo yġ mwene, İtena Ötonyi İÖİÖ wa kġndÖ ona kġva; na mÖndÖ wġna Öhasyo Öla İthyġ tÖmÖnengete kuma KwitÖ-Ene kyaÖya kġseo, na we aumasya Ötheinġ na kġmbithġnġ. Mo nÖndÖ Ömwe? Ndafa syġthwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe! Indġ aingġ mÖno moo mayġsf.

77.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe enengane ngelekany'o ya andÖ eġ, Ömwe woo ndaneena, atena Ötonyi wa ÖndÖ, na nġ mÖio kwa mwġai wake; yġla we wamÖtÖma, ndaetae Öseo. NÖtonya kwġthwa ÖndÖ Ömwe na Öla wġyġaa ÖİÖngalu na Öla we mwene wġ nzġanġ İla ndÖngalu?

LUKU 11

78.Na İla itonekaa syġ İÖİÖ wa nthġ na matunġ nġ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Övoo wa Öla Saa nġ ta kÖveny'a kwa İtho, aiee, yġ vakuvangġ mbee. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na Ötonyi İÖİÖ wa syġndÖ syonthe.

79.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nġwamÖetie inyw'ġ kuma mavunġ ma maa-nyinyia menyu yġla inyw'ġ mÖteesġ kġndÖ, na nġwamÖnengie inyw'ġ metho na matÖ na ngoo, nġkana mÖtonye kÖtÖnga mÖvea.

80.Mo nomasyaasya nyÖnyġ İlÖmġte İÖİÖ yayayanġ katġ wa İtu. Vai Ötumaa İluma İÖİÖ mÖno yayayanġ ateo Ngai Mwene

فَلَا تَضْرِبُوا إِلَهَهُ الْأَمْثَالَ إِنْ اللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ۝

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا قَمَلًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوِي الْاِحْتِدَاءُ بِاللَّهِ بَلِ الْاِنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا ذَوَلَيْنِ أَحَدُهُمَا ابْتَكَمَ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى مَوْلَاهُ أَيْنَمَا يُوَجَّهُهُ لِآيَاتِ بَيْتِهِ هَلْ يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

وَاللَّهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ إِنْ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝

وَاللَّهُ أَنْعَمَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَطُونِ أَنْهَبِكُمْ لَا تَقْلُبُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

الْعَمِيرُوا إِلَى الطَّيْرِ مُسْعَرَاتٍ فِي حَوَى السَّمَاءِ مَا يَشْكُرُونَ إِلَّا اللَّهُ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ۝

Vinya W'onthe. Ow'o, nthlñi wa undũ
ũũ ve Syama kwa andũ ala metkflaa.

81.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũseũvĩsye inyw'ĩ mĩsyĩ yenyu,
vandũ venyu va kũthũmũa, na
nũmũseũvĩsye inyw'ĩ mbũa sya nyamũ
ta wĩkalo wa kavinda *malwanda* ila
mwonaa syĩ mbũthũ yĩla mũendete kyalo
na ľvinda yĩla mwaũngama; na nthlñi wa
w'ia wasyo, na maw'ia masyo, na
nginga syasyo We *nũmũnengete inyw'ĩ*
syĩndũ sya mũsyĩ na syĩndũ sya
kũmwalla kwa ľvinda.

82.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũseũvĩsye inyw'ĩ, katĩ wa ila We
ũmbĩte, *syĩndũ sya kũmwĩkĩa* muunyl; na
akamũseũvĩsya inyw'ĩ syĩvitho nthlñi wa
ĩlma *ngunga*, na akamũseũvĩsya inyw'ĩ
ityeyo ila imũsũvĩaa ũvyũvu, na ngũa
sya iaa ila imũsĩflaa inyw'ĩ ľvinda ya
makaũ. Uu nĩw'o We wĩanflasya mumo
Wake ľũlũ wenyu, nĩkana inyw'ĩ
mũtonye kũmwĩnyĩvĩsya We.

83.Indĩ ethwa mo nĩmekũalyũka, Indĩ
wĩa waku no kũvikya Utũmane ũtheinĩ.

84.Mo nĩmesĩ nesa vyũ mumo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe *tondũ mo*
mawonaa Indĩ nĩmaũleaa; na aingĩ mũno
moo maitũngaa mũvea.

LUKU 12

85.Na *lilikanai* mũthenya ũla Ithyl
tũkamyũkflya ngũsĩ kuma kwa kĩla
andũ, na Indĩ asu ala matetkflaa
maiketkflw'a *kũthaihana* ona
kũthaihana kwoo kũiketkflwa.

86.Na yĩla asu ala meekie naĩ makawona
ũsilflo vyũ, w'o ndũkatw'ĩkĩthw'a
kwĩthwa wĩ mũvũthũ kwoo, ona mo
maikanengwa ľvinda.

87.Na yĩla asu ala mamwĩananasya Ngai
na ngai ingĩ makasyona ngai isu

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ
جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ
إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَابِهَا وَأَوْبَارِهَا وَأَشْعَارِهَا
إِنَّا نَا وَ مَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٥١﴾

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلَالًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ
الْجِبَالِ الْجِبَالَ إِنَّا نَا وَ جَعَلَ لَكُمْ سَرَائِلَ يُقِيمُ الْحَرَّ
وَسَوَائِلَ يُقِيمُ الْبُرْدَ بَأْسِكُمْ كَذٰلِكَ يُخَيِّرُ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْنَا فَإِنَّا عَلَيْكَ الْبَلْغُ الْبَيْنُ ﴿٥٣﴾
يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللّٰهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا وَأَكْفُرُوهُمْ
بِغِ الْكُفْرُونَ ﴿٥٤﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُذَنُّ
لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٥﴾
وَإِذَا رَأٰ الْذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفُّ عَنْهُمْ
وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٥٦﴾

وَإِذَا رَأٰ الْذِينَ أَشْرَكُوا أَشْرَكُوا هُمْ قَالُوا رَبَّنَا
هَؤُلَاءِ شُرَكَائُنَا الْذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِنْ دُونِكَ

atindany'a masyo, mo makasya, 'Mwŕai waitũ, ii nŕsyo ngai siitũ ila ithyŕ twasyŕkaŕlaa vandũ Vaku We.' Kavindanŕ kau syo ikamakũũthũkŕla na kũmatavya, 'Vate nzika, inyw'ŕ mwŕ akengani.'

88.Namo makaumya wŕnyivywo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mũthenyanŕ ũsu, na maũndũ onthe ala mo maseũvasya makamaŕa.

89.Ta kwa asu ala matetŕkŕlaa na kũmalũngya andũ kuma nzŕanŕ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyŕ tũkongeleela ũsilŕlo ũũũ wa ũsilŕlo woo nũndũ mo nŕmeekie mothyoeuku.

90.Na lilikanai mũthenya ũla Ithyŕ tũkamyũkŕlya ngũsŕ kuma nthŕnŕ wa kŕla mbaŕ katŕ woo ene, na Ithyŕ tũkakũete we ta ngũsŕ ũũũ wa aa. Na Ithyŕ nŕtũũtheesywe we Ivuku ya kũtavany'a kŕla kŕndũ, na ũtongoi, na tei, na ũvoo mũseo kwa asu ala menyivasya kwa Ngai.

LUKU 13

91.Niw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa mwŕkalae na ũũngalu, na kũtethya na mumũ, na nenganei ta kũnengane nyũmba kwa nyũmba; na nũvatanaa wathavu, na ũthũku wŕyonanŕtye, wa wŕki-wa-naŕ. We nũmũtaaa inyw'ŕ nŕkana mũtonye kwŕsũvŕa.

92.Na ŕanŕŕsyai ũtianŕo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yŕla mwatianŕa; na mũikatũle mawŕvũto menyu ŕtina wa kũmalũũmŕŕlya, oyŕla mũmũtw'ŕkŕthŕtye Ngai Mwene Vinya W'onthe ta mũũngamŕi wenyu. Ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕwŕsŕ ũndũ inyw'ŕ mwŕkaa.

فَالْقَوْمَ إِلَيْهِمُ الرُّقُوبَ إِنَّكُمْ كَذِبُونَ ﴿٥٠﴾

وَالْقَوْمَ إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَامَ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعبُرُونَ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ﴿٥٢﴾

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ ۚ تِبْيَانًا لِّأَمْرِ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ ۗ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٤﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الرِّبَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا ۚ إِنَّ اللَّهَ يُعَلِّمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٥٥﴾

93.Na mŭikethwe mŭilyĩ ta kyo *kŭveti* kŭla, Itina wa kwokotha mŭiŭmu, kyatilangile kŭlinga kyakyo tŭlungu. Inyw’I nŭmŭmatw’Ikŭthiye mawivŭto menyu ta nzŭa sya kŭkengana kaŭ wenyu, *mŭikŭa* nguthu ŭmwe ya andŭ ndŭkese kwŭthwa na vinya mbee wa ŭla Ingŭ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’ontha amŭtaa inyw’I kwa nzŭa ŭsu, na Mŭthenyanŭ wa Uthayŭŭkyo We akamŭvathŭkanŭsya inyw’I maŭndŭ ala inyw’I mwavathŭkanganŭaa.

94.Na takethwa Ngai Mwene Vinya Wonthe *nŭweekŭie* kwenda Kwake vinya, vate nzika, We ethŭwa amŭtw’Ikŭthisye inyw’I *inyw’ontha* kwŭthwa o andŭ amwe; Indŭ We amŭekaa ae ŭla we wenda; na amŭtongoeasya ŭla We wenda; na vate nzika, inyw’I mŭkakŭlw’a ŭlŭ wa ŭndŭ ŭla inyw’I mweethŭfawa mŭkŭka.

95.Na mŭikaitw’Ikŭthye ithitŭ syenyu ta nzŭa sya ŭkengani kaŭ wenyu; kana kŭŭ *kwenyu* kŭikese kŭtiŭŭka Itina wa kwŭthwa kwŭ kŭlŭmu, na inyw’I mŭkasama ŭthŭku nŭndŭ nŭmwaalyŭlile andŭ kuma nzŭanŭ ya Ngai Mwene Vinya W’ontha, na inyw’I mŭkeethwa na ŭsilŭlo wŭ woo.

96.Na mŭikakŭany’e ŭtianŭo wa Ngai Mwene Vinya W’ontha na thoŭa mŭvŭthŭ. Vate nzika, kŭla kŭ vamwe na Ngai Mwene Vinya W’ontha nŭ kŭseo mbee kwenyu takethwa inyw’I nŭmwamanyie tŭ.

97.Kŭla inyw’I mwŭna kyo kŭkeethwa vathe, na kŭla ona kŭva kŭna Ngai Mwene Vinya W’ontha kŭkekala tene na tene. Na Ithyl vate nzika, tŭkamanenge asu ala momŭasya ŭtuvi yoo kwŭanana na mawŭa moo ala maseo mŭno vyŭ.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَقَضَتْ غَزْلَهُمَا مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
 أَنْ كَانُوا تَتَّخِذُونَ أَيَّمَانَكُمْ دَعْوًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ
 أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبُوءُ اللَّهُ بِهِ وَلِيَبَيِّنَ
 لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٣﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ
 مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتَسْلُتُنَّ عَمَّا
 كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيَّمَانَكُمْ دَعْوًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ
 بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا الشَّوْرَةَ بِمَا صَدَقْتُمْ عَنْ
 سَبِيلِ اللَّهِ ۗ لَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٥٥﴾

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ
 هُوَ خَيْرٌ لِّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٦﴾

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَّ
 الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
 يَعْمَلُونَ ﴿٥٧﴾

98. Ula wonthe ona wīva wīkaa ūlŋgalu, e mūndūme kana e mūndūmūka, na e mwīfkīli, Ithyī vate nzika, tūkamūnge we thayū mūtheu; na Ithyī tūkamanenge ala mailyī ta asu ūtvi yoo kwīlanana na ūseo mūnene vyū wa mawīa moo.

99. Na yīla we ūsoma Kulani, mantha wīvitho kwa Ngai Mwene Vinya W'ontho nūndū wa Satani ūla ūleetwe.

100. Vate nzika, we ndena ūtonyi ūlū wa asu ala metfkīlaa na maiaa wīkwatyo woo kwa Mwīai woo.

101. Utonyi wake wī ūlū wa ala matumaa ndūū nake tū na ala mamwīlanasya We na atindany'a.

LUKU 14

102. Na yīla Ithyī twaete Kyama vandū wa kīngī—na Ngai Mwene Vinya W'ontho nīwīsī nesa vyū kīla We ūvuanasya—mo maasya. 'We wī mūkengani' Aiee, ūndī andū aingī mūno mayīsī.

103. Asya, 'Veva wa ūtheu nūyītheete ye yo kuma kwa Mwīai waku na w'ū, kana We atonye kūmekīa mo vinya asu ala metfkīlaa, na ta ūtongoi na ūvoo mūseo kwa Masilamu.'

104. Na ow'ū Ithyī nītwīsī kana mo maasya, 'kana nī mūndū ūmūmanyīasya we. ūndī kīthyomo kyake ūla mo mamūtalīhasya nī kīeni, oyīla kīī nī kīthyomo kya Kīalavu, kītheu na kīlūngalu.

105. Ta asu ala matasyīfkīlaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'ontho, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the ndakamatongoesya mo, namo makeethwa na ūsilīlo wī woo.

106. No asu tū ala matasyīfkīlaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'ontho, ala

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنْشَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَنَجْجِيَنَّهُ حَيَوَةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٢﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
الرَّجِيمِ ﴿١٠٣﴾

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿١٠٤﴾

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ
مُشْرِكُونَ ﴿١٠٥﴾

وَلَوْ أَنَّ بَدَلْنَا آيَةَ مَكَانٍ آيَةً ۖ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
يُنزَّلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفَرِّقٌ بَلْ آكْفَرْتَهُمْ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٦﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٧﴾

وَلَقَدْ نَعَلْنَا أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ

لِسَانَ الْإِنْسَانِ يَلْحَدُونَ ۚ إِلَيْهِ أَعْجَبُ ۗ وَهَذَا لِسَانٌ
عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيَهُمُ اللَّهُ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾

إِنَّمَا يَقْرَأُ الْكذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ

maseŭvasya ŭvŭngŭ, namo nomo akengani.

107.Ula ona wŭva ŭleaa kŭmwŭtkŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭtina wa kwŭtkŭla ateo ŭla wathing'ŭw'a na kŭkŭla mŭvaka ya ŭmŭtŭyo wake oyŭla ngoo yake yŭkalaa ŭlŭmŭte nthŭnŭ wa mŭŭtkŭlo. Indŭ asu ala ngoo syoo syŭanŭwe nŭ ŭlei, ŭthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭkavalŭka ŭlŭ ŭwo na vakeethwa na ŭsilŭlo mŭnene kwoondŭ woo.

108.Kŭtumi nŭndŭ mo nŭmendie thayŭ wa nthŭ ŭno mbee wa Itunŭ, na nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andŭ ala matetŭkŭlaa.

109..Mo nŭmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wŭkŭtŭ ŭsilŭlo ŭlŭ wa ngoo syoo na matŭ moo na metho moo. Na nomo ala matasŭvŭlaa.

110.Vate nzika, mo nŭmo makethwa na wasyo Itunŭ.

111. Indŭ, vate nzika, Mwŭai waku ---- kwa asu ala makŭie kuma mŭsyŭnŭ yoo ŭtina wa kŭthŭnŭw'a na indŭ meething'ŭtŭsya na vinya nzŭanŭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na mekala meyŭmŭtŭsye---ŭ, vate nzika, ŭtina wa ŭu Mwŭai waku nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyŭ, Usŭŭtwe nŭ tei.

LUKU 15

112.Mŭthenya ŭla kŭla thayŭ ŭkoka wŭneenee w'o mwene, na kŭla thayŭ ŭkatuvwa vyŭ kwŭanana nondŭ w'o weekie, namo maikavŭtŭw'a.

113.Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya mŭsyŭ ŭla watanŭie ŭsŭvŭlo na mŭuo; ŭlu waw'o waŭvikŭaa kwa wingŭ kuma kŭla vandŭ; indŭ w'o nŭwamaleile manee ma Ngai

اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٣٥﴾

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَ قَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدًّا فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ مِنَ اللَّهِ وَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٥﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٥﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَعَنَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَنَعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿٣٥﴾ لَاجِرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٥﴾

ثُمَّ لَنْ رَبِّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا قُتِلُوا ثُمَّ جَهَلُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَعَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٥﴾

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ بِجُودِلٍ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوْفَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٥﴾ وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِنْ كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ

Mwene Vinya W'onthe, kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵatumie ekali maw'o masama thay0 wovanŵw'e nŵ nzaa na w'ia ta ūsyao wa maŪndŪ ala mo meekaa.

114.Na ow'o MŪtŪmwa nŵkŵte kwoo kuma katŵ woo ene, ūndŵ mo nŵmamŪtw'ŵkŵthisye we ta mŪkengani, kwa Ūu Ūsilŵlo nŵwamakwatie mo yŵla maŵ eki-ma-naŵ.

115.KwoondŪ wa Ūu yai katŵ wa syŵndŪ ila mbŵŵkŵlye na nzeo ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪmŪnengete inyw'I; na ŵŵŵwai mŵŵna mŪvea nŪndŪ wa mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa nŵ We inyw'I mŪthaihaa.

116.We nŪmŪvatŵte inyw'I tŪ kŪya nyama sya nyamŪ ila ngw'Ū na nthakame na nyama sya ngŪŪe na ila iwetewe syŵtwa yŵngŵ eka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. ūndŵ Ūla ŪnŵkŪingŵŵ'a nŵ ŪndŪ ŪtathŪkŵŵka kana atekwenda na atena kŵeleelo kya kwŵka naŵ, ūndŵ vate nzika, Ngai Mwene Viya W'onthe nŵ MŪekanŵi MŪno VyŪ, ŪsŪŵtwe nŵ tei.

117.Na mŪikasye-- nŪndŪ wa ŪvŪngŪ Ūla nŵmŵ syenyu ineena----'Kŵ nŵkŵŵkŵlye, na kŵ nŵ kŵvatane,' ta kŪseŪvya ŪvŪngŪ ŵŪŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, ala maseŪvasya ŪvŪngŪ ŵŪŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mayaŵlaa.

118.Itina wa Ūtandŵŵhyo mŪnini. Ve Ūsilŵlo wŵ woo kwoondŪ woo.

119.Na kwa asu ota Ūu ala nŵ Ayuti, ŵŵŵ nŵwawatanŵe mbee wa Ūu syŵndŪ ii syonthe ila ŵŵŵ tŪŪtavŵtye we. Na ŵŵŵ tŪyaamavŵŵsya mo, ūndŵ mo nŵmo meevŵŵsya mo ene.

بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَيْزِرِ وَمَا آهَلٌ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَ لَا كَاذِبٌ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتَكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِيَتَفَرَّقُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَمًا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَمَا ظَلَمْتُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

120.Indī vate nzika, Mwīai waku-kwa asu ala mekaa naī matena ūmanyi na kwīlila na kūseŭvya mavītyo--- If, vate nzika, Itina wa ūu Mwīai waku nī Mūekanī Mūno Vyŭ, Usŭftwe nī tei.

LUKU 16

121.Avalamu aī mbaī nima we mwene, mwīw'i wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda onthe, *Ūla weenanganīe*; Kwake kīla İvinda; kwa ūla w'o, we ndaī katī wa athaithi ma mīvw'anano.'^{1*}

122.Ena mŭvea kwoondŭ wa manee Make mavinda onthe; We nīwamŭnyuvie we na nīwamŭtongoesye nzīanī İla ndŭngalu.

123.Na İthyī nītwamŭnengie we ūseo nthīnī wa nthī İno, na İtuni vate nzika, we akeethwa katī wa ala aİngalu.

124.Na *yu İthyī* nītŭkŭvuanīsyie we, *tŭkyasya*, 'Atİİa nzīa ya Avalamu *Ūla* wamwelekele Ngai mavinda onthe na we ndaī ūmwe wa asu ala mamwīananasya *We* na atindany'a.

125.Savato nīyayiwe İŪİŪ wa asu ala mavathŭkanganie İŪİŪ wake *Avalamu na*

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّرُوءَ بِمِثْلِهِ لَعَذَابٌ
تَأْتُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا
لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٠﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢١﴾

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ إِجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢٢﴾

وَأَتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّا فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ
الضَّالِّينَ ﴿١٢٣﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٤﴾

إِنَّمَا جُعِلَ التَّبَتُّ عَلَى الَّذِينَ ائْتَفَقُوا فِيهِ وَإِنَّ
رَبَّكَ لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَيَسْأَلُونَكَ فِيهِ
وَيُخْتَلَفُونَ ﴿١٢٥﴾

¹ *Avalamu aī mbaī nima we mwene' nī kwasya kana we aī na mbeŭ na wīkwatyo wa mbaī nene İla wathiwe.

ndīni yake na Mwāi waku vate nzika, akatw'a katī woo MŪthenyanī wa Uthay00kyo ū0i0 wa ma0ndū ala mo mavath0kanganīaa.^{2*}

126.Itana nzīanī ya Mwāi waku wīna ūī na ūtao wīna ūseo, na kaananīa namo na nzīa ūa yaūle mūno vyū. Vate nzika, Mwāi waku nīwīsī nesa vyū ūla welelūkīte kuma nzīanī Yake; na We nūmesī asu ala matongoew'e nesa.

127.Na ethwa inyw'ī *mwīenda* kŪmasilīla *avinyānī*, īndī masilīlei kwīanana nondū inyw'ī mwīkītwe ūthūku wīana; īndī mwoonany'a ūmīssyo, vate nzika, ūu nī ūseo mūno vyū kwa asu ala momīssya.

128.Na we ūmīssya wīna ūmīssyo; na nīw'o ūmīssyo waku *nūtonyeka* tū vamwe na *ūtethyo wa* Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na we ndūkamew'īe kyeva mo, ona ndūkaū0ye nūndū wa mawalany'o moo mathūku.

129.Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na asu ala alŪngalu na asu ala mekaa moseo

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالنُّوعِظَةِ الْحَسَنَةِ
وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ
بِمَنْ صَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١٢٦﴾

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِسُلْطَانٍ مَّا عَوْقَبْتُمْ بِهِ
وَإِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِلصَّابِرِينَ ﴿١٢٧﴾

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ
وَلَا تَكُنْ فِي صَبْرِكَ مِمَّا يَنْكَرُونَ ﴿١٢٨﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُحْسِنُونَ ﴿١٢٩﴾

² *Uvoo nī mŪseo. Vai kīndū kīngī kīŪneenwa vaa aūeo Avalamu na kwīyūmya kwake kūtathingithīka na wīnengani wake kwa U-Umwe wa Ngai wa w'o nīw'o ūŪneenanīwa. Na nūndū wa Avalamu ūŪwetwa, na ivathūkany'o ila Aīsilaeli maī nasyo katī woo ene ū0i0 wa mūkīto wake naw'o na mwīkalo wake. Aingī katī woo nīmatw'īkīte ngombo mīthaitīlenī ya mīvw'anano yī kīvathūkany'o na nī ūtheinī kana nīkana maendee na mīkīle yoo nīmatonya kwīthwa meekwatanisye na Avalamu ota ūu.

Savato nthīnī wa ngewa īno wīoneka ūte mŪthenya wa kūthūmūa īndī nī mŪthenya wa kwīthesya na kwīlīla.

سُورَةُ بَنِي إِسْرَائِيلَ مَكِّيَّةٌ (14)

BANI ISRAIL

(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩtei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Utheu wĩthwe Kwake We Ula wamũkuie Mũthũkũmi Wake ũtukũ kuma Mũsikitinĩ Mũtheu kũvika Mũsikitinĩ-wa-Vaasa; ũla wakĩtwe vandũ vala ithyĩ tũvaathimĩte, nĩkana, Ithyĩ tũtonye kũmwony'a we imwe kafĩ wa Syama Siitũ. Vate nzika, We eweka nĩ We Wĩw'i, Mwoni.

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَوَّأْنَا حَدِيثَهُ لِبُرِّيَّةٍ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ②

3.Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Mose Ivuku, na nĩtwayĩtw'ĩkĩthisyeyo ta ũtongoi kwa Aana-ma-Isilaeli, tũkyasya, Mũikamwose mũsũvii ũtee Wakwa Nyie.

وَآتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَائِيلَ أَلَّا يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي وَكَيْلًا ③

4.'Inyw'ĩ nzyawa sya asu ala ithyĩ twamakuie nthĩnĩ wa ngalawa vamwe na Noa. We aĩ mũthũkũmi wĩ ndafa mũno.'

ذُرِّيَّتِهِ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا شَكُورًا ④

5.Na Ithyĩ nĩtwamavuanĩsyeyo Aana-ma-Isilaeli nthĩnĩ wa Ivuku tũkyasya, 'Vate nzika, inyw'ĩ mũkeeka mawathavu kelĩ nthĩnĩ wa nthĩ, na inyw'ĩ vate nzika, mũkeethwa andũ mũtomĩka,

وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ فِي الْأَرْضِ مَرَّةً وَيَوْمَ تَعْلَنَ عَلْوًا كَبِيرًا ⑤

6.Kwa ũu, yĩla ĩvinda ya kwĩanĩw'a kwa mokaany'o ala elĩ yavikie, Ithyĩ nĩtwamatũmie amwe ma athũkũmi Maitũ mena ũtonyi mũnene wa kaũ ala malikile nthĩnĩ wa nyũmba syoo vyũ; na w'o wafĩ ũkaany'o ũla ũtaĩ ũlea kwĩanĩw'a.

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا ⑥

7.Na ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamũnengie inyw'ĩ ũtonyi ĩngĩ ĩũlũ woo, na twamũtetheesyeyo inyw'ĩ na ũthw'ii na syana, na twamwingĩvyeyo inyw'ĩ nthĩnĩ wa ũtalo.

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَالْبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا ⑦

8.Ethwa inyw'ĩ mũkeeyĩkalya nesa inyw'ĩ-ene nĩ kwoondũ wa ũtandĩthyo

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا ⑧

النون

wa mathay0 menyu ene, na mwalea kwiyikalaya nesa, ni kwa wasyo wa mathay0 menyu. Kwa ou, yila ula saa wathanitwe wa matuk0 ma m0min0kilyo ukavika, mo makamwika inyw'i nthini wa nthoni, na kulika musikitin1 tond0 malikile nthini waw'o Iya mbee na k0kyananga vy0 kila k1nd0 mo makikililye vinya.

9.Nokwithwa Mwai wenyu yu akeethwa na tei t0l0 wenyu; ind1 mwasyoka nthini wa mwikalo wenyu ula m0k00, Ithyi ota du t0kasyoka, na Ithyi nituyitw'ikithitye Iia ya Mwaki kolokolo kwoond0 wa alei.

10.Vate nzika, Kulani Ino Itongoasya unduni ula wa w'o m0no vy0; na Imatavasya etkili Ovoo m0seo ala mekaa meko maseo kana mo makeethwa na Ituvi Inene.

11.Na kana kwa asu ala matetikila maund0 ala makoka Itina, Ithyi nitusevitye usiflo mwai.

LUKU 2

12.Na m0nd0 n0voyaa 0th0ku ta un0voya 0seo; na m0nd0 e mituki.

13.Na Ithyi nit0tw'ikithitye 0tuk0 na m0thenya Syama ili, na Ithyi nitwawetie Kyama kya 0tuk0 tweeka m0thenya vand0 vaw'o na Kyama kya m0thenya Ithyi twikite kyeini, nkana inyw'i m0tonye k0mantha mumo kuma kwa Mwai wenyu, na nkana inyw'i m0tonye k0manya 0talo wa myaka na 0manyi wa k0tala. Na Ithyi nit0vuanitye kila k1nd0 kwa ngewa nguvi.

14.Na Ithyi nit0moveee motalo ma meko ma kila m0nd0 ngingoni yake, na M0thenyan1 wa Uthay0kyo Ithyi t0kam0tee we Ivuku yila we Okayitha yi Ivuany'e.

فَإِذَا جَاءَ وَعَدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ وَيَلِدْكُمْ أُولَئِكَ هُمُ السَّاجِدُونَ لِكُلِّ دَابَّةٍ وَمَا عَلَّمُوا الْقُرْآنَ لِجِدَادِكُمْ وَيَتَنَبَّأُكُمْ فِيهِ لَمَّا كَانُوا هَٰؤُلَاءِ قَوْمًا لَّا يَتَذَكَّرُونَ ﴿١٠﴾

وقت نام

هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَّا يَتَذَكَّرُونَ ﴿١٠﴾

لَٰنَ هَٰذَا الْقُرْآنُ يُهْدِي لِلَّذِينَ هِيَ أَوَّلُ مَبَشَرٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَمْكُونُ الصَّالِحِينَ أَن لَّهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿١١﴾

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٢﴾

وَيَذَعُ الْإِنْسَانَ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَٰجِلًا ﴿١٣﴾

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتَيْنِ فَمَنْ حَٰنَ آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلَهَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرًا ۖ لَتَنَبَّأُنَّ فَضْلًا ۚ وَمَنْ رَبَّحْنَا وَتَعَلَّمُوا عَدَدَ السِّبْيَانِ وَالْحِسَابِ ۚ وَكُلُّ شَيْءٍ فَضْلُهُ تَفْصِيلًا ﴿١٤﴾

وَكُلُّ إِنْسَانٍ لَّزَمْنَهُ لَطْفٌ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَأْتِلُهُ مَنْشُورًا ﴿١٥﴾

15.'Soma Ivuku yaku.' Thayū waku mwene nīwīanīe ōmōnthī kwīthwa ta mōtali tōlō waku we.'

16.We ūla ōmīatīfaa nza la ya w'o, we amīatīfaa kwoondū wa ūseo wake mwene tū; na we ūla ūendaa ūtee, aendaa kwa wasyo wake mwene tū. Na vai mōkw'ii wa mīio ōkakua mōio wa ōngī. Ithyī tūisīlīlaa o kōvika tōmōtōme Mōtōmwa.

17.Na yīla Ithyī twaeleela kōwananga mōsyī, Ithyī nītōmetīkīlasya ala athw'ii kwīka ūndō mo mekwenda kaŵ woo. Kwa ūu, mo nīmalikaa nthīnī wa mīthemba yonthe ya naī nthīnī wa w'o, kōvika ūtw'io wa kōōvalōkīla ōkavika. Na īndī Ithyī nītōwanangaa vyū.

18.Nī nzyawa syīana ata ila Ithyī tūsyangīte ītina wa Noa! Na Mwīai waku nīwīanīe ta Mōmanyi na Mwoni wa naī sya athōkōmi Make.

19.Ula ona wīva wendaa thayū wa yu, Ithyī nītōkalaataa kwoondū wake nthīnī wa w'o ūndō Ithyī twendaa ---kwa ta asu moo ūndō Ithyī twendaa; īndī Ithyī nītōnyuvīte Iia-ya-Mwaki kwoondō wake we; we akavīla vo, e mōumanīe na e mōlee.

20.Na we ūla wendaa Itu, na aiyōkitīfa ūndō yo yaŵlwe nī kōkitīfa, na we e mwītkīli----aa nīmo ala kīthing'īlīsyō kyoo kīkōna īnee ya Ngai.

21.Kwa onthe Ithyī nītōmanengae ūtethyo---elī aa na aya—mōthīnzō kuma kwa Mwīai waku. Na mōthīnzō wa mwīai waku ti mōsīlle.

22.Sisyai, ūndō Ithyī tūmanenevetye amwe moo tōlō wa ala angī nthīnī wa thayū ūū; na vate nzika, Itunī yīkeethwa yī īnenange kwa ivīla na nenange kwa ōtheu.

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ۝١٥

مَنْ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ
فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ
وَمَا لَنَا مِنْ دُونِهَا مِن خَشْيَةٍ نَبْهَتُ رُسُلَنَا ۝١٦

وَإِذَا أَرَادْنَا أَنْ نَهْلِكَ قَوْمِيَّةً آمَرْنَا مُشْرَفِيهَا
فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَا كُودَهَا ۝١٧

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ
بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ۝١٨

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْعَاقِبَةَ جَعَلْنَا لَهُ فِيهَا مَا تَشَاءُ مِنَ
شُرُيْدٍ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلُهَا مِنْ ذُنُوبِهِ
مَذْمُورًا ۝١٩

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ۝٢٠

كُلًّا نُسَدُ أَسْفُلَهُمْ وَهُؤُلَاءِ مِنْ عَطَاؤِ رَبِّكَ وَمَا
كَانَ عَطَاؤُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ۝٢١

انظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَلِلْآخِرَةِ الْكِبْرُ
وَرَجَبٌ وَالْأَكْبَرُ تَفْصِيلًا ۝٢٢

23. Mōikamōseōvīsyē Ngai Mwene Vinya W'onthe Ngai ūngī we ndūkese kwīkala nthī wī mōsonokye na wīmōkīfē.

LUKU 3

24. Mwīai waku nīwīyīfāfē, 'Mōikamōthaithe ūngī ateo We na *onany'ai* ūseo kwa asyai menyū. Ethwa ūmwe woo kana eīfī nīmatumfā me vamwe naku, mōikamatavye ndeto ona yīva ya kwonany'a ūthatu ona mōikamatetye mo, īndī neenai namo na ndeto nduu.

25. Na matheesyēi asyai ūthwau wa ūuu wīna wololo. Na asya, 'Mwīai wakwa, īthwa na tei tūlū woo tondū mo mandeie nthīnī wa wana *wakwa*.'

26. Mwīai wenyū nīwīfī nesa vyū maūndū ala me īlīkonī syenyū; ethwa inyw'ī mwī alūngalu, īndī vate nzika, We nī Mōekanī Mūno Vyū, kwa asu ala mamwelekelaa We īngī na īngī.

27. Na we mōnenge mōndū wa ndūū ya mōkautī kīla kīmwāllīfē, na ngya, na mōendi-wa-kyalo, na ndūkanange *ūthw'ii waku* kwa nzīa ya wanango.

28. Nīw'o, aanangi nī anaa nyinyia ma masatani, na Satani nde mōvea kwa Mwīai wake.

29. Na ona ethwa we nōūtaanīsyā namo ūkīmantha tei wa Mwīafī waku, ūla we wīkwāfītye, *ona kōdīyī ūu īndī*, maneeny'e na ndeto yīna ūuu.

30. Na ndūkekale woveee kw'oko kwaku ngingonī yaku nōndū wa ngoa ona ndūkakōtambūōkye kwa wanango; we ndūkese kūminōkīlyā wī mōumanfē na ūkathelēwa.

31. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe athanthaasya kyaūya *Kyake* kwa ūla We Wendaa, na We akīnyivasya

لَا يَجْعَلُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ تَتَّعَدَ مَذْمُومًا
مَعًا مَعَهُ وَلَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ
إِحْسَانًا إِذَا يَأْتَيْكُنَّ مِنْكَ الْكِبَرُ أَحَدٌ مِّنْهُمَا أَوْ
كِلَيْهِمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا آيٍ وَلَا تَهْزُمَا وَقُلْ لَهُمَا
قَوْلًا كَرِيمًا ۝

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذَّلِيلِ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ
رَبِّ اجْزِهِمَا لَكَ يَا رَبِّ اجْزِهِمَا ۝
رَبِّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ
فَإِنَّهُ كَانَ لِلَّهِ آيَاتٌ عَجُوبًا ۝

وَأَيُّ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقُّهُ وَالْيَتَامَىٰ وَالسَّبِيلَ
وَلَا تَبْذُرُوا بَيْنَهُمَا ۝

إِنَّ الْمُبَدِّلِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيْطَانِ وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِربِّهِ كَفُورًا ۝

وَإِنَّمَا تَعْرِضُ عَنْهُمْ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ
تَرْجُوهُمَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مِّنْهُنَّ ۝

وَلَا يَجْعَلُ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا
كُلَّ الْبَسِطِ تَتَّعَدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ۝

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝

kwa ūla We Wendaa. Nŵ'o, We nŵmanyaa na nŵmonaa athŵkŵmi Make nesa vyŵ.

LUKU 4

32. Mŵikasyŵae syana syenyu nŵndŵ wa kŵkŵa ŵkya. Ithyĩ Nithyĩ tw'inengae syo lŵu ōnenyu. Vate nzika, kŵsyŵaa syo nĩ naĩ nene mŵno.

33. Na mŵikathi vakuvĩ na ŵlaalai; vate nzika, w'o nĩ kŵndŵ kyaŵe na nzŵa nthŵku.

34. Na mŵikaŵae thayŵ ŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵvatanŵte ateo kwa ŵlŵngalu. Na ŵla ŵaŵtwe kwa mavŵtyo, Ithyĩ vate nzika, nŵtŵmŵnengete mŵtiŵwa wake mwŵao *kwŵhya ndŵi ya ŵŵvanŵsyo* ĩndĩ we ndakavĩtŵkye mŵvaka ĩla ĩtw'ŵtwe ya kŵaana; nŵndŵ *nthŵmĩ wayo* we nŵtetheew'e *nĩ mwŵao*.

35. Na inyw'ĩ mŵikathengee syŵndŵ sya ndiwa, ateo kwa nzŵa nzeo mŵno, okŵvika ĩvikye wŵanŵu wa ŵima wayo, na ĩanŵsyai ŵtianŵ; nŵndŵ ŵtianŵ nŵkakŵlw'a.

36. Na nenganei kŵthimo kysŵu yŵla mŵŵthima na thimai na kŵthimi kyaw'o; ŵndŵ ŵsu nŵw'o mŵseo vyŵ na mŵkathŵku mŵminŵkŵlyonĩ.

37. Na ndŵkaatiŵe kŵla ŵtena ŵmanyi wakyo. Nŵw'o, kŵtŵ na itho na ngoo—ii syonthe ikeetwa ikŵlw'e.

38. Na ndŵkatambŵke ĩlŵlŵ wa nthĩ na ngathŵo, nŵndŵ we ndŵtonya kŵmŵvondolya nthĩ, ona ndŵtonya kŵasava ŵkeanana na mŵthya ya ĩma.

39. Uthŵku wa maŵndŵ aa onthe nĩ ŵthatyo mbee wa metho ma Mwŵai waku.

40. Kŵnĩ nĩ kŵlungu kya ŵla ŵĩ Mwŵai waku ŵkŵvuanŵsye we. Na ndŵkaseŵvye Ngai ŵngĩ ona ŵmwe ateo Ngai Mwene Vinya

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ
وَإِنَّا لَكُرْمٌ فَمَتْلَهُمْ كَانَ خِطْأً كَبِيرًا ①

وَلَا تَقْرُبُوا الزَّوْجَ إِنْهَ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا ②

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ
قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَيْهِ سُلْطَانًا فَلْيَبْشِرْ
فِي الْقَتْلِ إِنْهَ كَانَ مَنصُورًا ③

وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى
يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنْ الْعَهْدُ كَانَ مَسْئُولًا ④

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطِ الَّتِي قَدَرْتُمْ
ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ⑤

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنْ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلِّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ⑥

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ
وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ⑦

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ⑧

ذَلِكَ وَمَا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا تَجْعَلْ

W'onthe, ndükese kwk'wa Iiani-ya-Mwaki, wI mÜmanIe na wI mÜlee.

41. We IndI, MwIai wenyu amÜnengete inyw'I ndafa na syana sya ivIIsI, na akeyosea We-Mwene aka kuma katI wa alafka? Vate nzika, inyw'I mÜneenaa Üneeni wI woo.

LUKU 5

42. IthyI nItÜtavanItye Ola w'o nthInI wa Kulani Ino kwa nzIa syI kIvathÜkany'o, nI kana mo matonye kÜtafka, IndI yo Imongeleelaa mo ÜleinI.

43. Asya, 'Takethwa kwaI ngai ingI vamwe Nake We, tondÜ mo maasya, IndI mo avoyi ma mIw'anano methwa mamanthie nzIa ya kÜthi kwa Mwene-wa-KIvIla kya UsumbI.

44. We nI MÜtheu, na mÜnenevye IÜlÜ vaasa wa ÜndÜ mo maasya.

45. Ala matu mÜonza na nthI na syonthe ila syI nthInI wasyo itafaa Ütheu Wake; na vai kIndÜ ona kImwe kItamÜtafaa We na ndafa Yake; IndI inyw'I mÜimanyaa Ütafo wasyo. NIw'o, We nI MÜmIIsya, MÜekanfi MÜno VyÜ.

46. Na yIla we ÜmIIsoma Kulani, IthyI nItwIkIlaa tÜtÜ mÜvithe katI waku na asu ala matefkiIlaa Itu;

47. Na IÜlÜ wa ngoo syoo IthyI nItwIkIItte ngunfko nIkana mo maikamanye w'o na matÜnI moo tweekIe kÜlea kwIw'a.

48. IthyI nItwIIsI nesa vyÜ kIla mo methukIIsye, yIla makwIthukIIsye we, na yIla meÜsÜanfa me oka, yIla eki-ma-naI maasya, 'Inyw'I mÜatIIsa vathei ateo no mÜndÜ usÜtwe nI Ükengani.'

49. Sisya, ÜndÜ mo maseÜvasya ngelekany'o kwoondÜ waku na Üu mo nImathyoekete vyÜ, ÜkethIa mo maitonya kwona nzIa.

مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَلْقَى فِي جَهَنَّمَ مَلُومًا مَذْمُومًا ﴿٥٠﴾

أَفَأَصْفِكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٥١﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٥٢﴾

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَابْتَغَوْا إِلَى ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٥٣﴾

سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٥٤﴾

تَسْبِيحٌ لَهُ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٥٥﴾

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَنُورًا ﴿٥٦﴾

وَجَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذُكِرْتُ بِرَبِّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ أَنَّا عَلَّامُ الْبُيُوتِ لَقَدْ عَلَّمْنَاهُمْ نَفُورًا ﴿٥٧﴾

فَمَنْ أَعْمَىٰ بِمَا يَسْمَعُونَ بِهِ إِذْ يَسْمَعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ بِحُجُوبَةٍ

إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنَّا تَعْبُدُونَ إِلَّا رَجُلًا مُتَكَبِّرًا ﴿٥٨﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَكَ لَا يَسْتَطِيعُونَ

سَبِيلًا ﴿٥٩﴾

50.Namo makūlasya, ‘Ytla ithyī tūkatw’ika mavīndī na tūlungu tūtilikangu, ithyī ow’o nītūkathayūūkw’a ta kyūmbe kyeū?

51.Asya, ‘inyw’ī tw’ikai mavia kana kīāa,

52.Kana kīndū kyūmbe kya kīla mūthemba ona wīwa kīla kyonekaa kī kyūmū mūno vyū ilikonī syenyu, īndī ona kūilyi ta ūu inyw’ī nīmūkathayūūkw’a.’ Indī mo makakūlya, ‘Nūū ūla ūkatūtūnga thayū?’ Asya, ‘We Ula wamūmbie inyw’ī īvinda ya mbee.’ Na īndī mo makavyūly’a mītwe yoo vala we ūī na kwasya, ‘Uū ūkeethwa īndī?’ Asya, ‘Nokwīthwa wī vakuvī.’

53.’W’o ūkeethwa mūthenya ūla We ūkamwīta inyw’ī; na īndī inyw’ī mūkeetīka mūimūtafa We na mūkasūanīa kana inyw’ī mwīkalīte kwa kavinda o kanini.

LUKU 6

54.Na matavye athūkūmi Makwa kana mo maīlītwe nī kūneena maūndū ala maseo vyū. Vate nzika, Satani auluaa kīthokoo katī woo. Vate nzika, Satani nī mūmaitha wa mūndū wī ūtheinī.

55.Mwīai wenyu nūmwīsi inyw’ī nesa vyū. We akenda, We akeethwa na tei tūlū wenyu; na We enda, akamūsīlīa inyw’ī. Na Ithyī tūiūtūmīte we kwīthwa mūsūvīi tūlū woo.

56.Na Mwīai waku nūmesi nesa vyū asu ala me matunī na tūlū wa nthī. Na Ithyī nītwamanenevisye amwe ma Athani tūlū wa angī na Ndaviti Ithyī nītwamūnengie Zaboora ‘Savuli.’^{1*}

وَقَالُوا إِذْ أَنْزَلْنَا عِظَامًا وَرُفَاتًا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا لَمَبْعُوثُونَ

خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٥٠﴾

قُلْ لَنْ نُؤْتِيَ حِجَابًا أَوْ حِوِيلًا ﴿٥١﴾

أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ

مَنْ يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ

فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَى

هُوَ قَدْ عَلِمَ أَنْ يَكُونَ قَوْلُنَا ﴿٥٢﴾

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِنْ

لَيْسَ لَهُمْ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٣﴾

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَانَ

يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا

مُبِينًا ﴿٥٤﴾

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ يَشَأْ يُرْسِلْكُمْ أَوْ إِنْ يَشَأْ

يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٥٥﴾

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ

فَضَّلْنَا بَعْضَ الْعَرَبِينَ عَلَى بَعْضٍ وَأَتَيْنَا دَاوُدَ

زَبُورًا ﴿٥٦﴾

¹ *Zaboora’ yīasya mbūa sya malondu ila syaandīkawa Maandīko Matheu.

57. Asya, 'Mekaflei asu ala mŭsŭanfaa kwŭthwa ta ngai ūtee Wake; na ĩndĩ inyw'ĩ mŭkamanya kana mo mai na ūtonyi wa kŭmŭvetangĩa inyw'ĩ thĩna kana kŭwŭalyŭla.'

58. Asu ala mo meyĩflaa mo ene onamo mamantha kŭthengeanĩa na Mwĩai woo---- ona asu ala moo me vakuvĩ mŭno vyŭ--- na kwĩkwatya tei Wake, na kŭkĩa ūsilflo Wake. Vate nzika, ūsilflo waku nĩ kĩndŭ kya ūkĩwa.

59. Vai mŭsyĩ Ithyĩ tŭtakawananga mbee wa Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, kana kŭsilfla w'o na ūsilflo mwai. Uu nĩ ūandĩke nthĩnĩ wa Ivuku.

60. Na vai kĩndŭ kĩtonya kŭtŭsilfla Ithyĩ kŭete Syama, ateo ethwa andŭ ala maĩ mbee nĩmaileile, ĩndĩ kĩĩ ti kĩsiĩ. Na Ithyĩ nĩtwamanengie Athamuti ngamĩle-nga ta Kyama kĩtheu, ĩndĩ mo nĩmakĩleile vate ūlŭngalu. Na Ithyĩ tŭitŭmaa Syama ĩndĩ nĩ kŭkaany'a.

61. Na lilikanai ĩvinda yĩla twakŭtavisywe: 'Vate nzika, Mwĩai waku nŭmathyŭlŭlŭkĩte andŭ; Na Ithyĩ tŭyaaŭtw'ĩkĩthya woni ūla Ithyĩ twakwonisywe we ĩndĩ ta ūtato kwa andŭ, ota mŭtĩ ūla mŭumanĩe nthĩnĩ wa Kulani. Na Ithyĩ nĩtŭmakanasya mo, ĩndĩ w'o ūmongeleelaa mo nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ mŭnene.

LUKU 7

62. Na lilikanai ĩvinda yĩla ithyĩ twatavisywe alaĩka, 'Mwĩnyivĩsyeyi Atamu,' na onthe nĩmeenivisywe, ateo Ivilisi. Nake Ivilisi akŭlya, 'Nyie ngeenyivĩsya ūmwe ūla We ūmŭmbĩte na yŭmba?'

63. Na akŭlya, 'We wĩsŭanĩa ata? Uu ūmŭnengete ndaĩa ĩlŭlŭ wakwa nŭtonya kwĩthwa-mŭnene wakwa? Ethwa We

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَنْتَكِفُونَ
كُشْفَ الضَّرْعِ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ۝

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ ذُرِّيَّتِهِمُ الْوَسِيلَةَ
أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ
إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْدُورًا ۝

وَإِنْ مِنْ قَرْنٍ قَرْنِيَةٌ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا بَلْ يُؤْمِرُ الْفَئِمَّةَ
أَوْ مَعَدَّيْنَهُمَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ
مَسْطُورًا ۝

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا
الْأَقْلُونَ وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا
بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ۝

وَإِذ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَدَلْنَا
الذُّرِّيَّةَ الَّتِي آرَيْنِكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ
الْمَلْعُونَةَ فِي الْقُرْآنِ وَنُوحِيهِمْ مِمَّا يَزِينُهُمْ
بِحُجِّ الْأَطْفَانِ تَأْكِيدًا ۝

وَإِذ قُلْنَا لِلْمَلَكِئِلَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا
إِبْلِيسَ قَالَ مَا أَسْبَغْتُ لِمَنْ خَلَقْتُ طِينًا ۝

قَالَ ارْجِعْ هَذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلَيَّ لِنِ اٰخَرَتَيْنِ
إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَآتِيَنَّكَ ذُرِّيَّتُكَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

Ūkanenga ūvinda kŪvika MŪthenya wa UthayŪŪkyo, Nyie vate nzika vyŪ, ngaia nzyawa syake uungu wa nzia yakwa nthyoeku ateo avŪthŪ.'

64. Ngai amwŵa, 'Thi! na ūla ona wŵa ūkakŪatŵa we kuma katŵ woo, vate nzika, Iia-ya-Mwaki yŵkeethwa nŵyo ūtupi yenyu inyw'onthe ---ūtupi yŵanŵu.

65. 'Na we mŪsesenge oūla ona wŵa woo we ūtonya, na wasya waku, na mombanŵsye mo andŪ maku ala malŵsaa mbalasi na andŪ maku ala maendaa na maaŪ na ūthwa mŪtindany'a woo katŵ wa ūthw'ii na syana, na ūimatha mo syathŵi.' Na Satani amathaa mo vathei na ūkengani.

66. Ta kwa athŪkŪmi Makwa, we vate nzika, ndŪkethwa na ūtonyi ūlŪ woo, na Mwŵai waku nŵwŵanŵe kwŵthwa ta mŪsŪvŵi.

67. Mwŵai wenyu nŵi We Ula ūtwaa ngalawa ūkanganŵi kwoondŪ wenyu, nŵkana inyw'ŵi mŪtonye kŪmantha mumo Wake. Vate nzika, We nŵ Mwene-Tei kwa kŪmwelekelala inyw'ŵi.

68. Na yŵla ūthŪku wamŪkiita inyw'ŵi ūkanganŵi, syonthe isu ila mŪsyŵkaŵlaa eka We, nimwŵaŵa inyw'ŵi. Indŵi yŵla We wamŪvikya nthŵi nyŪmŪ kwa mŪuo, inyw'ŵi nŵmwathŪkaa ūtee; na mŪndŪ nde mŪvea ona vanini.

69. Inyw'ŵi Indŵi nŵmwŵ'aa mwŵo vaseo kana We ndakatuma inyw'ŵi mŪthelekelya nthŵi, ūtee wa nthŵi kana amŪtŪmŵe inyw'ŵi kŵutani kŵnene kya mŪthanga na mavia na Indŵi mŪilela kwona mŪsŪvŵi kwoondŪ wenyu ene?

70. Kana inyw'ŵi mwŵ'aa mwŵo vaseo kana We ndakamŪtŪnga nthŵi wayo ūvinda ya kŵlŵ, na Indŵi aimŪtee kŵutani kya kŵw'Ū kyai, na kŪmŪthitya inyw'ŵi

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَزَاءَهُمْ جَزَاءُكَ
جَزَاءَ مَوْفُورًا ①

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَضَعْتَّ مِنْهُمْ بَصُوتِكَ وَأَجْلِبْ
عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجْلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ
وَالْأَوْلَادِ وَعَدْلِهِمْ وَمَا يَعْلَمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا عُرُورًا ②

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَيْفَ بِرَبِّكَ
وَكَيْلًا ③

رَبِّكُمْ الَّذِي يُزْجِي لَكُمْ الْفَلَكَ فِي الْبَرِّ لِيَتَّبِعُوا
مِنْ فَضْلِهِ إِنْ كَانَ بَكُمْ رَحِيمًا ④

وَإِذَا مَنَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا
إِيَّاهُ فَلَمَّا بَلَغْتُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ
الْإِنْسَانُ كَفُورًا ⑤

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ حَاصِبٌ أَلَمْ يُرْسِلْ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكَيْلًا ⑥

أَمْ آمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَ لَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلْ
عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ فَيُغَرِّقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ⑦

nōndū wa Ōlei wenyu? Inyw'ī Indī mūikona vo mŭtetheesya kwoondū wenyu mbee Waitū Ithyī.

71. Ithyī ow'ō nītŭmatafite Aana ma Atamu, na nītŭwamakuie mo nthī nyŭmū na ūkanganī, na nītŭmanengete mo syīndū nzeo na kŭmanenevya mo mŭno mbee wa aingī ma asu ala Ithyī tŭmbfite.

LUKU 8

72. *Lilikanai* mŭthenya Ōla Ithyī tŭkameta kīla andū na Mŭtongoi woo. Na Indī Ōla ona wīva Ōkanengwe Ivuku yake na kw'oko kwa aŭme----asu makasoma Ivuku yoo, namo maikavīfw'a ona vanini.

73. Na oŭla kīlalinda ūlū wa nthī ūno, we akeethwa e kīlalinda Itunī na kŭasa mŭno kuma nzlanī.

74. Namo maī vakuvī mŭno kŭtuma we ūlika thīnanī mwai na mŭnene mŭno vyū ūlū wa maŭndū ala tŭŭvuanīsyē we, nīkana ūtonye kŭtŭseŭvīsyā Ithyī kīndū kīngī eka kyu; na Indī mo methwa makwosie we vate nzika, ta mŭnyanyae wa mwanya.

75. Na takethwa Ithyī tŭyaakwīkīa we vinya na *Kulani*, we wīthwa wamelekele mo o vanini.

76. Na nōndū wa ūu Ithyī twīthwa twatŭmie we ūsama *mathīna* mailīyī ta asu ma kīkw'ŭ na Indī we ndwīthwa woonie mŭtetheesya kwoondū waku-mwene ona ūmwe mbee wa Ithyī.

77. Na ow'ō mo me vakuvī kŭŭthamya we kuma nthī ūno nīkana maŭlŭngye we kuma vo; Indī ūvoonī ūsu mo ene mayīthwa mekalile vo ūtina waku ateo vanini.

78. *Ino nīyo yīhīlīwe yī* nzīa Yaitū vamwe na Athani Maitū ala Ithyī

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْنَهُمْ فِي الْوَجْدِ وَالْجَنَّةِ
وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ
خَلَقْنَا تَفْضِيلًا ①

يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ أُنَاسٍ بِإِسْمِهِم مِّنْ أَدْنَىٰ كِتَابِهِ
يَمِينِهِ وَأُولَئِكَ يَقْرءُونَ كِتَابَهُمْ وَلَا يَظْلَمُونَ فِيهَا ①

وَمَنْ كَانَ فِي هَذِهِ أُنْفُسٌ فَهُمْ فِي الْآخِرَةِ أَخْسَ وَأَسْفَلَ
سَيِّئًا ①

وَإِن كَادُوا لَيَفْتَنُوكَ عَنِ الذِّمِّيِّ أَوْ حِينًا لِّإِيكَ
لَيَفْتَنِي عَلَيْكَ غَيْرُهُ ① وَإِذَا لَاتَمُودُكَ غِيلًا ①

وَلَوْلَا أَن تَبَعْنَاكَ لَقَدْ كُنْتَ تَرْكُنَ إِلَيْهِمْ رَبِّمَا
قِيلًا ①

إِذَا لَاتَمُودُكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا
تُجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا ①

وَإِن كَادُوا لَيَسْتَفِزُّوكَ مِنَ الْأَرْضِ لَيُخْرِجُوكَ
مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خَلْقَكَ إِلَّا قِيلًا ①

سَنَةً مِّنْ قَدْرٍ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ

twamatUmie mbee waku; na we ndOkona
UalyOlo ona wIwa nzIlanI YaitU.

LUKU 9

79.SyaIIsyai Mboya yIla syua yeeka na
kUthUa kUvika kIvinduNI kya UtukU na
Usomi wa Kulani MboyanI masangya.
NIw'o, Usomi wa Kulani masangya
nIkwiIkIkaa na nzIa ya mwanya mUno
nI Ngai.

80.Na amOkai kwoondU wayo Kulani
nthInI wa kIlungu kya mbee kya UtukU ta
w'o wIa wa mbee Ula mUnene kwaku
we. VangI nokwIthwa MwIai waku
akakOkIlya we kUvika kIkalonI kItUOlU
mUno.

81.Na asya, 'Ame MwIai wakwa,
tw'IkIthya kUluka kwakwa kUluka kUseo
na IndI Uinumya na uumi mUseo. Na
nenga nyie Utonyi wa kUndetheesya
kuma Kwaku-Mwene.

82.Na asya, 'W'o nI mUviku na UvUngU
nI mwau. Ow'o UvUngU Uthelaa mItOkI.'

83.Na IthyI notUvuanItye Kulani kavola
kavola Ila nI Uvosyo na tei kwa etIkIli;
IndI yo Imongeleelaa alei wasyo tU.

84.Na yIla IthyI twamUnenga mUndU
manee MaitU, we nUsyokaa Itina na
kwathUka Utee; na yIla we wakwatwa nI
UthOku, we nIwInenganae mwene kUvika
kUyItUka.

85.Asya, 'KIla mUndU ekaa kwIanana na
nzIa yake mwene, na MwIai waku nIwIsI
nesa vyU Ula Utongoew'e nesa vyU.

LUKU10

86.Na mo meOkUlya we IUlU wa thayU.
Asya, 'ThayU nI kwa mwIao wa MwIai
wakwa; na IUlU wa Umanyi waw'o
inyw'I nImUnengetwe IndI o vanini.
Nenyu mUnengetwe Umanyi mUnini wa
w'o.

عِيسَىٰ سَمِعْنَا نَحْيَلًا ۝

اقْرَأِ الصَّلَاةَ لِذُلُوكِ السَّنِيسِ إِلَى عَمَسِ الْيَلِيلِ وَ
قُرْآنَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْآنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُودًا ۝

وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ
رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا ۝

وَقُلْ رَبِّ ادْخُلْنِيْ مَدْخَلَ صِدْقٍ وَاخْرِجْنِيْ مَخْرَجِ
صِدْقٍ وَاَجْعَلْ لِيْ مِنْ لَدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا ۝

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَرَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ
زَهُوْقًا ۝

وَنَزَّلْنَا مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِّلْمُؤْمِنِيْنَ وَلَا يَزِيْدُ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا خَسَارًا ۝
وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأْمَانِيْهِ ۚ وَإِذَا
مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا ۝

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَى شَاكِرِيْهِ فَرُبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَن هُوَ
عِيسَىٰ أَهْدَىٰ سَبِيْلًا ۝

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّيْ
وَمَا أَوْتِينَا مِنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلِيْلًا ۝

87. Na takethwa Ithyĩ nĩtwendie, vate nzika, Ithyĩ twĩthwa twoosie kĩla twaũvuanĩsye we na ĩndĩ *Undũnĩ ũsu* ndwona mũsũvĩi kwoondũ Witũ.

88. Ateo tei kuma kwa Mwĩlai waku. Vate nzika, mumo Wake kwa kũkwelekelwa we nĩ mũnene.

89. Asya, 'Mbaa andũ onthe na Mayini makombanw'a vamwe maseũvye ngelekany'o ya Kulani Ntheu ĩno, maitonya kũmĩseũvya yĩliyi tayo, ona makatethanĩsya mũndũ na ũla ũngĩ.'

90. Na Ithyĩ vate nzika, nĩtũnenganĩte ngelekany'o syĩ kĩvathũkany'o kwa mbaa-andũ nthĩnĩ wa Kulani ĩno, ĩndĩ andũ aingĩ mũno nĩmaleaa kĩla kĩndũ ateo ũlei.

91. Na mo maasya, 'Ithyĩ tũikakwĩtkĩla we ona vanini kũvika we ũtũme kĩthima kyume nthĩ kĩvulutye kĩw'ũ;

92. 'Kana we wĩthwe na mũũnda ya mũtende na mũsavivũ, na ĩndĩ ũvulutya mbuluti kwa wingĩ;

93. 'Kana ũtũvalũkangĩlye ilungu sya ĩtu ĩũlũ waitũ, tondũ we waĩtye, kana ũmũete Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaĩka mbee waitũ ũthyũ kwa ũthyũ.

94. 'Kana we wĩthwe na nyũmba ya thaavu, kana we wambate ĩtunĩ; na ithyĩ tũiketĩkĩla kwambata kwaku kũvika we ũtũtheesye ithyĩ ĩvuku tũtonya kũyĩsoma. 'Asya, 'Mwĩlai wakwa nĩ Mũtheu! Nyie ti kĩndũ ĩndĩ nĩo mũndũ *ũtũmũwe ta Mũtũmwa.*'

LUKU 11

95. Na vai kĩndũ kyamasĩle andũ kwĩtkĩla yĩla ũtongoi wookie kwoo ateo mo maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe amũtũmĩte mũndũ *ta Mũtũmwa?*'

وَلَيْنَ شِئْنَا لَنذَهِبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ
لَا يَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ۝

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا ۝

قُلْ لَيْنَ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَن يَأْتُوا بِشَيْءٍ
هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِشَيْءٍ وَلَا كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ
ظَاهِرًا ۝

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ
قَاتِي أَكْثَرَ النَّاسِ إِلَّا قَلِيلًا ۝

وَقَالُوا لَن نُّؤْمِنَ بِكَ حَتَّىٰ تَنْجِرَنَا مِنَ الْأَرْضِ
يَبْتُغُوا ۝

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّن نَّجِيلٍ وَعِلْبٌ فَنُفِجِرَ
الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا ۝

أَوْ تَسْقُطَ السَّمَاءُ كَمَا زَعَمَتِ عَلَيْنَا كُفْرًا أَوْ نَأْتِي
بِاللَّهِ وَالتَّلِيكَ قَبِيلًا ۝

أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِّن زُرُوفٍ أَوْ تَرْتَجِي فِي السَّمَاءِ
وَلَن نُّؤْمِنَ بِرُؤْيَيْكَ حَتَّىٰ تُنَزَّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرُؤُهُ ۝

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ۝

وَمَا مَعَ النَّاسِ أَن يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ
إِلَّا أَن قَالُوا أَبَعَثَ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ۝

96.Asya, 'Takethwa kwaŋ alaŋka ūlū wa nthī ūla mo matambūkaa na mūuo makilfitye, vate nzika, Ithyī twithwa twamatheesyē mo mūlaŋka kuma itunī ta mūtūmwa!

قُلْ لَوْ كَانَتْ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يُمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَلْنَا عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا ﴿٩٦﴾

97.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthē nīwīanīe kwīthwa ta Ngūsī katī wakwa nenyu; vate nzika, We nīwīsī na nūmonaa athūkūmi Make nesa vyū.'

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ إِنَّهُ كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٩٧﴾

98.Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthē ūmūtongoeasya, nowē eweka ūtongoew'e nesa tŪndī kwa asu ala We wītīkūlaa manangfke, we ndūkamonea atheesyā ūtee Wake. Na Mūthenyanī wa Uthayūūkyo Ithyī tūkamombany'a onthē vamwe mavalūkīte na mothyū moo, me ilalinda, mateūneena na mate matū. Utūo woo ūkeethwa nī Iianī-ya-Mwaki; kūla ūvinda waleelanga, Ithyī tūkongeeleela ūlīnzi wa Mwaki kwoondū woo.

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَإِنَّمَا هُمْ يُورَثُ

99.Yu nīyo ūtūvi yoo, nūndū mo nīmaileile Syama Siitū na maasya, 'Kyaū! Yūla ithyī tūkatw'ūka mavīndī na tūlungu, ow'o ithyī nītūkathayūūkw'a ta kyūmbe kyeū?'

الْيَتِيمَةَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُنْيًا وَأَرْحَامًا وَهُمْ يُورَثُ جَهَنَّمَ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيرًا ﴿٩٨﴾

100.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla woombie matu na nthī ena ūtonyi wa kūmba andū mailyī tamo? Na We nūmanyuvīe mo ūvinda, yīte nzika nthīnī wayo. Indī eki-ma-naī nīmaleete kīla kīndū ateo ūlei.

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُورِهِمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا إِذَا مَرَدُّا كُنَّا عِظَامًا وَرُفَاتًا أَرَأَيْتُمْ لَتَبْعُوثُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٩٩﴾

101.Asya, 'Ona mūkethwa na inandū sya tei wa Mwīai wakwa, inyw'ī vate nzika, nīkwīsīūla nūndū wa w'ia wa kūsyanānga; nūndū mūndū nī mūtoonu.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَا رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفْرًا ﴿١٠٠﴾

LUKU 12

102.Na kwa ū-w'o Ithyī nītwamūnengie Mose Syama kenda nthēu. Kwa ūu, makūlyei ūndī Aana-ma-Isilaeli. Yūla we wamavikīe mo, Valao amwīe, 'Nye

قُلْ لَوْ أَنْتُمْ تَعْلَمُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ ﴿١٠١﴾ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ﴿١٠٢﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ فَنَسَىٰ بَعْضَ الْأَعْرَافِ

nIsuaniŋa kana we Mose wI mUndu usUŋtwe nI ūkengani.'

103.We Mose aisyē, 'We nIwIsI nesa kana vai ūtheetye Syama ii ateo nI MwIai wa matu na nthI ta mokUsI maingI; na Nyie kwa ūla w'o nIsuaniŋa we Valao kwIthwa mUndu mwanangIku.'

104.Kwa ūu, we nIwatw'ie kūmalūngya kuma nthI Isu; IndI IthyI nItwamŪnyw'Ithisye kIw'Ū vamwe na ala maI nake onthe vamwe.

105.Na Itina wake IthyI nItwamatavisye Aana-ma-Isilaeli, 'TŪai-inyw'I nthI Ino; na yIla Iŋinda ya watho ya matukŪ ala mokIte yIkavika, IthyI tŪkamŪete inyw'I vamwe IngI.

106.Na kwa ūla w'o, IthyI nItwamItheesye yo nayo nIyatheeie na ūla w'o. Na IthyI tŪūtŪmIte we ta mŪeti-wa-Ūvoō tŪ na MŪkaanany'a.

107.Na IthyI nItwamIaanisye Kulani ilungu nIkana inyw'I mŪtonye kŪmIsomea mbaa-andŪ onthe kwa mavinda, na IthyI tŪmItheetye yo kavola.

108.Asyā, 'Inyw'I MwamIItkIla kana mwamIlea, asu ala manengetwe ūmanyi nImavalŪkaa nthI na mothyŪ moo yIla meŪmIsomewa.

109.Na kwasyā, 'MwIai waitŪ nI MŪtheu. Vate nzika, ūtianŋo wa MwIai waitŪ ndŪlea kwIaniŋw'a.

110.Mo mavalŪkaa nthI na mothyŪ moo maIte, na yo Imongeeleela mo ūuu nthInI woo.

111.Asyā, MwIkaIlei Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mŪmwIkaIlei Rahman, kwa syItwa ona yIva yIla inyw'I mŪŪmŪvoya We nayo, masyItwa onthe ala manake na maseo mŪno vyŪ nI

إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يُسُوفُ
مَسْحُورًا ﴿١٠٣﴾

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتِ مَا أَنْزَلَ هَؤُلَاءَ إِلَّا رَبُّ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ بِصَآئِرٍ وَرَأَى لَأَظُنُّكَ يُفِرُّعُونَ مُنْذُورًا ﴿١٠٤﴾

فَأَرَادَ أَنْ يَنْتَفِئَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَاهُ وَمَنْ
مَعَهُ جَمِيعًا ﴿١٠٥﴾

وَقُلْنَا مِنْ بَعْدِهِ لِبَنِي إِسْرَائِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ
فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٦﴾

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَّلَ وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَّا
مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٧﴾

وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَعْرَآهُ عَلَى النَّاسِ عَلَى مَكْتَبٍ
وَتُرْلَاهُ أَنْزَلْنَا لِتَذَكَّرَ بِهِ ﴿١٠٨﴾

قُلْ أُمِنْتُ بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَى عَلَيْهِمْ يَخِرُّونَ لِلآذِقَانِ
سُجَّدًا ﴿١٠٩﴾

وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُولًا ﴿١١٠﴾
وَيَخِرُّونَ لِلآذِقَانِ يَبْزُونَ وَيَبْزِيهِمْ حُشُوعًا ^{الهيبة} ﴿١١١﴾

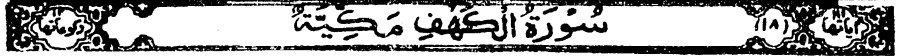
قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَوْ ادْعُوا الرَّحْمَنَ أَيًّا مَا تَدْعُوا فَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ
الْحُسْنَىٰ وَلَا تَجْهَرُوا بِصَلَاتِكُمْ وَلَا تَخَافُوهَا وَ
ابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١١٢﴾

وقد فهم

Make.' Na ndökavoye Mboya yaku na wasya mütöulu, ona ndökaneene na wasya wí ítheo mÜno, índí mantha nzí'a ya vu kafi.

112.Na asya, 'Ndafa syonthe ní sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula útaafyosea mwana We-Mwene, na Ula úte mütindany'a nthíni wa Usumbí Wake, ona We nde úmwe ona wíva wa kómütetheesya nündö wa wonzu.' Na tafai Utheu Wake na Utafo Wake w'onthe.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يُخْذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُنْ
لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الدُّنْيَا
وَكَثِيرَةٌ تَكْفِيرًا ﴿١١٢﴾

AL - KAHF

(Wavuanīw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúítwe ní úlau, Usúítwe
ní tei.

2. Ndafa syonthe ní sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe Ula útheetye Ivuku kwa
múthókúmi Wake na We ndaafkía
úthyoeku nthíní wake kana úseúvyaní
wayo ona wíva.^{1*}

3. *We nCyīw'íkīhīye* yo mūsúvī nīkana
yítanye kúnengane úkaany'o úlú wa
úsilflo wí woo kuma Kwake, na nīkana
yítanye kúmanenge etfíkli ala mekaa
meko maseo úvoo múseo kana mo
makeethíwa na ítuvi íseo,

4. Vala mo makekalaa tene na tene;

5. Na nīkana yo yítanye kúmakeany'a
asu ala maasya, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe níwíyosee mwana We-Mwene.'

6. Mo mai na úmanyi úndúní úú, ona
maafthe moo *mayaí naw'o*. Ndeto íno
ila yumaa makanyw'aní moo ni ya

¹ *Ndeto íno 'hoo' nthíní wa 'lahoo' yaasyaa
múthókúmi wa Ngai ota úu-mwosi wa Ivuku -na
Ivuku mbene. Núndú yítanya kúalyúwa na
Kíngesa ndeto íno yí nthíní ívindaní yímwe
iandfíkíwe syellí vamwe. Umwe akaalyúla ta úu
'Ngai ndekítte úthyoeku nthíní wayo,' yíthwa
yamúvetanga Múúmwa Mútheu *múuo wíhwe*
úúú wake kuma nthíní wa útianó úú wa útheu.
Ethwa úmwe emíalyúla yo ta We ndekítte
úthyoeku ona wíva nthíní wake we, 'Índí Ivuku
níyatiwa útee wa útheu úú. Kóúngalya úneeni úú
íthyí níúalyúllite músoa úú kwa nzía
yíkívathókany'o twíthítwe twí aíkítku vyú kwa
kíveva vandú va kwongeleela i ndeto vinya.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ وَلَمْ
يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ۝

قَيِّمًا لِيُنذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا لِمَنْ لَدُنْهُ وَيُبَشِّرَ
الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ
أَجْرًا حَسَنًا ۝

مَا كُنْتُمْ فِيهِ أَبَدًا ۝

وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ
كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا
كِبْرًا ۝

kwīw'ithya woo mūno. Mo maineenaa
kīndū ateo ūvūngū.

7.Kwa ūu, vangī we nūtonya kwīyīw'īa
kyeva we mwene ūkakw'a nūndū woo
ītina wa mo kūmīlea ngewa īno.

فَلَمَّا بَايَعْتَ نَفْسَكَ عَلَى آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا
بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ۝

8.Nīw'o, Ithyī nītwitwīkīthīye syīndū
syonthe ila syī ūlū wa nthī ta mathaa
kwoondū wayo, nīkana Ithyī tūtonye
kūmatata mo tūmanye ūla wīna mwīkalo
mūseo mūno.

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا لِنَبْهَهُمْ
أَيْهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۝

9.Na Ithyī tūkaitw'īkīthya syonthe ila syī
ūlū wayo mūthanga mūthei ūte ūsyao.

وإِنَّا لَجَعَلُونَ مَا عَلَيْهَا صُيُفًا جُرُثًا ۝

10.We wīsanīa kana Andū-ma-Ngunga
na Mūandīko maī ūsengy'o katī wa
Syama Siitū?

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا
مِنَ آيَاتِنَا عَجَبًا ۝

11.Yīla ala anake masembie kwīvitha
Ngunganī na maasya, 'Mwīai waitū,
tūnenge ithyī tei kuma Kwaku-Mwene,
na tūnenge ūtongoi ūla mūlūngalu
ūndūnī ūū witū.'

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا
مِن لَّدُنكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ۝

12.Kwa ūu, Ithyī nītwamasīlle kwīw'a
na matū moo ūvoo wa nthī kuma nza
kwa myaka mīvuthu.

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ۝

13.Indī Ithyī nītwamokīlīlye mo nīkana
Ithyī tūtonye kūmanya nī nguthu yīva
katī wa syell' ala matonya kūmanya
īvinda yīla mo mekalīte.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْهُمُ لِقَمَّاتٍ إِلَى الْحِزْبَيْنِ أَخْصَى لَنَا
مَنْ لَبِثُوا أَمْدًا ۝

LUKU 2

14.Ithyī tūkaūtavya we ūvoo woo na ūla
w'o; mo maī andū ma mūika ala
meetīkīlīlye Mwīai woo, na Ithyī
nītwamongelelee mo ūtongoinī.

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ
آمَنُوا بِرَبِّهِمْ وَزِدْنَاهُمْ هُدًى ۝

15. Na Ithyĩ nĩtwasyĩkie ngoo syoo vinya, yĩla mo maŪngamie na maasya, 'Mwĩai waitũ, nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ. Ithyĩ tũikamwĩta Ongĩ Ūtee Wake ona vanini; na *ethwa ithyĩ tũkeeka*, ithyĩ tũkeethwa vate nzika, twaneena ŪvŪngũ mŪvũtũku.

وَرَبُّنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَن نَدْعُوهُ مِنْ دُونِهِ إِنَّهَا
لَقَدْ قُلْنَا إِذَا شَطَطْنَا ﴿١٥﴾

16. Aa, andũ maitũ nĩmasyosete ngai ingĩ kwa *Ūthaiithi* Ūtee Wake. Mo maleaa kũete mwĩao mũtheu Ūlũ wasyo nĩkĩ? Na nũũ Ūla Ūte mŪlŪngalu mbee wake we Ūla ŪseŪvasya ŪvŪngũ Ūlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَوْ لَّا
يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطٰنٍ بَيِّنٍ مِّنْ أَظْهَرُ مَعَنِي
اَفْتَرٰى عَلَىٰ اللّٰهِ كَذِبًا ﴿١٦﴾

17. 'Na yu yĩla inyw'ĩ mwamina kuma vala mo maĩ na kuma vala ve kĩla mo makĩthaiithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Indĩ manthai wĩvitho Ngunganĩ; Mwĩai wenyu akamũtambũũkĩsya inyw'ĩ tei Wake na akaete Ūkiakisyo kwoondũ wenyu Ūndũnĩ Ūũ wenyu.'

وَاِذْ اَعْرَضْنَا عَنْهُمْ وَمَا يَعْبُدُوْنَ اِلَّا اللّٰهَ فَاَوَّا
اِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهٖ وَيُهَيِّئْ
لَكُمْ مِنْ اَمْرِكُمْ مَرْفَقًا ﴿١٧﴾

18. Na we waĩ Ūtonya kwona syua, Ūndũ yaumie kwĩsĩla Ūtee wa Ngunga yoo kw'okonĩ kwa aũme, na yĩithũa, yamakelana mo ngalĩ ya kw'oko kwa aka, namo maĩ nthĩnĩ wa ĩima yaĩ na Ūthei. Kĩĩ nĩ katĩ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. We Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūmũtongoeasya, we nũtongoew'e nesa; Indĩ we Ūla We Ūmũtw'ĩĩaa wa kwaa, ndũkona mũtetheesya wake kana mũtongoi.

وَتَرَى الشَّمْسَ اِذَا طَلَعَتْ شَرُّرَعْنَ كَهْفِهِمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَاِذَا غَرَبَتْ تَقُوْضُهُمْ ذَاتَ
الشَّمَالِ وَهُمْ فِيْ فَجْوَةٍ مِّنْهُ ذٰلِكَ مِنْ اٰيٰتِ
اللّٰهِ مَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَاِنَّهُ الْهُتَدٰى وَمَنْ يُّضِلْ لَنْ
يَجِدَ لَهُ وَاٰيٰتٍ مُّرْسِدًا ﴿١٨﴾

LUKU 3

19. We nũtonya kũsũanĩa kana mo nĩmaamũkĩte, oyĩla mo nĩmakomete; na Ithyĩ tũkatuma mo maalyũke ngalĩ ya

وَتَحْسَبُهُمْ اِيْقَاطًا وَهُمْ رُقُوْدٌ وَّ نَقَبَهُمْ
ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشَّمَالِ وَّ كَلْبُهُمْ بَاسِطٌ

kw'oko kwa aŭme na ya kw'oko kwa aka, ngitŭ yoo ũtambũũkŭtye maaũ mayo ma mbee kŭtuŭnŭ. Na takethwa we nŭwamasyaisye mo, vate nzika we wŭthwa waumie vala maŭ wŭna w'ia, na vate nzika, we wŭthwa usũtwe nŭ kyeva nũndũ woo.

وَرَاعِيهِ بِالْوَصِيدِ لَوِاطَلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَهُمْ مِنْهُمْ
فِرَارًا وَكَلِمَاتٍ وَمِنْهُمْ رُجُوبًا ۝

20.Na kwa ũu, Ithyŭ nŭtwamokŭlilye mo nŭkana matonye kũkũlany'a ene kwa ene.Umwe woo aisye, 'Inyw'I mwŭkallŭte kwa ũvinda yŭana ata?' Mo masũngŭie, 'Ithyŭ twŭkallŭte kwa mũthenya ũmwe kana kŭlungu kya mũthenya.' Angŭ maisye, 'Mwŭai wenyu nŭwŭsŭ nesa vyũ ũvinda yŭla inyw'I mwŭkallŭte. Yu mũtũmei ũmwe wenyu na mbesa ii syenyu nthŭnŭ wa mũsyŭ, na aimũmantha mwŭkali waw'o ũla wŭna ũu mũseo vyũ, amũete inyw'I kyaũya kuma vo. Na nŭethŭwe esũvŭŭte mũno na ndakamũtavye mũndũ ona ũmwe ũvoo wenyu.

وَكَذٰلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لَبِيسًا لَّوِا۟ بِئْتَهُمْ قَالِ قَابِلٍ
فِيۡهُمْ كَمْ لَبِئْتُمْ قَالُوۡا لَبِئْنَا يَوْمًا اَوْ بَعْضِ يَوْمٍ
قَالُوۡا رَبِّكُمۡ اَعْلَمُ بِمَا لَبِئْتُمْ فَاۡبَعَثُوۡا اَحَدَكُمۡ
يُوۡرِقِكُمۡ هٰذِهِ اِلَى الْمَدِيۡنَةِ فَلْيَنْظُرِ اِيۡهَا اَزَى
طَعَامًا فَلْيَاۡتِكُم بِرِزْقٍ مِنْهُ وَاَلَيْسَ لَطِۡفٌ
وَلَا يَشْعُرَنۡ بِكُمۡ اَحَدًا ۝

باعتارهم بالوصيد

21,'Nũndũ, ethwa mo makamũkŭlya vinya, nŭmatonya kũmũkimanga na mavia, kana makamũtũnga nthŭnŭ wa ndŭni yoo na ndŭ mailea kwŭsa kwaŭla.

اِنَّهُمْ اِنْ يُّظْهَرُوۡا عَلَيۡكُمْ يَرۡجُمُوۡكُمْ اَوْ يُعَيِّدُوۡكُمْ
فِيۡ مَلۡبِئِهِمْ وَاِنۡ تَقُلُوۡا اِذَا اَبَدًا ۝

22.Na ũu nŭw'o Ithyŭ twamonanisye kwa andũ nŭkana mo matonye kũmanya kana ũtianŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onth waŭ wa w'o, na kana, ũũũ wa ũla Saa, vayaŭ na nzika nthŭnŭ waw'o. Na lilikanai ũvinda yŭla andũ makaananŭie katŭ woo ũũũ woo, na amwe masya, 'Akai mwako ũũũ woo.'^{2*} Mwŭai woo nŭwamesŭ mũno vyũ. Asu ala masindie

وَكَذٰلِكَ اَعۡرَضۡنَا عَلَيۡهِمْ لِيَعْلَمُوۡا اَنَّ وَعۡدَ اللّٰهِ
حَقٌّ وَّاَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيۡبَ فِيۡهَا اِذۡ يَتَسَاۡرَعُوۡنَ
بَيْنَهُمۡ اَمۡرُهُمْ فَعَالُوۡا اِبۡتَوۡا عَلَيۡهِمْ بَيۡتًا رُّبُّهُمْ
اَعْلَمُ بِهِمْ قَالِ الَّذِيۡنَ عَلَبُوۡا عَلٰٓى اٰمِرِهِمْ لَنَنۡخِذَنَ
عَلَيۡهِمْ مَّسۡجِدًا ۝

² **Akai mwako ũũũ woo' nŭ kwasya kwakwa ũlilikany'o vala ngunga yoo yaŭ.

ngaananloni syoo, maisye, 'Vate nzika, ithyŕ t0kaaka vand0 va 0thaiti t0l0 woo.'

23. Amwe maasya, 'Mo maŕ atat0, ya kana yaŕ ngitŕ yoo,' na angŕ masya, 'Mo maŕ atano, ya thanthat0 yaŕ ngitŕ yoo,' makŕtalŕthasya. Na oyŕla angŕ masya, 'Mo maŕ m0onza na ya nyaanya yaŕ ngitŕ yoo.' Asya, 'Mwiai wakwa nŕwŕsŕ nesa vy0 0talo woo. Vai 0mesŕ mo ateo av0th0.' Kwa 0u, m0ikakaanane t0l0 woo ateo kwa k0ea ngewa, ona m0ikamanthe k0k0lya 0voo woo kuma kwa 0mwe woo.

LUKU 4

24. Na m0ikasye t0l0 wa 0nd0, Nyie ngawŕka 0nŕ,

25. Ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe enda. Na m0lilikane Mwŕlai waku yŕla we woolwa, na asya, 'Nyie nŕŕkwatya Mwŕlai wakwa akandongoesya nyie kwa kŕla kŕ vakuvangŕ mbee wa kŕŕ nzŕanŕ ŕla nd0ngalu.'

26. Na mo mekalile nthŕnŕ wa Ngunga yoo kwa myaka maana atat0, na nŕmongelile ingŕ kenda.

27. Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕwŕsŕ nesa vy0 0nd0 mo mekalile vo m0no wŕana. ŕla itonekaa syŕ matunŕ na t0l0 wa nthŕ nŕ Syake. We E-Woni ata na wŕw'i ata! Vai m0nyanya kwoond0 woo ateo We na We ndamwŕŕkŕflasya ona 0mwe kwŕthwa na kŕanda nthŕnŕ wa 0tonyi Wake.

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كُذِّبُوا وَيَقُولُونَ
خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كُذِّبُوا رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَ
يَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامُهُمْ كُذِّبُوا قُلْ لِي أَعْلَمُ
بِحَدِيثِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ فَلَا تُمَارِ
فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ فِيهِمْ
فَع

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَايٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ عَدَا ۖ

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَادْكُرْ رَبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ
عَسَى أَنْ يَهْدِيَنَّ رَبِّي لِأَقْرَبٍ مِنْ هَٰذَا ارْشُدَا ۖ

وَلِكَيْتُوبًا فِي كُفْرِهِمْ ثَلَاثٌ وَمَاتَ سِنِينَ وَ
ازْدَادُوا تَسْعًا ۖ

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لِكَيْتُوبًا لَهُ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
أَنْبِئُوهُ بِهِ وَأَسْبِغْ مَا لَهُمْ قُرْنٌ دُونَهُ مِنْ وَلِيٍّ
وَلَا يُشْرِكْ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ۖ

28.Na we soma maÜndÜ ala Üvuanf'w'e ma Ivuku ya Mw'ai waku. Vai ona Omwe Üla Ütonya kÜalyÜla ndeto Syake, na we ndÜkona w'ivitho Ütee Wake.

وَاقْتُلْ مَا أَوْحَىٰ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ يَجْعَلَ مِنَ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٥٨﴾

29.Na ikala we-mwene Ükwatene na ala mamw'ikaflaa Mw'ai woo, k'foko na w'loo, maimantha Ütanu Wake; na ndÜkaeke metho maku mamak'illile mo Üimantha wanake wa thayÜ wa nth'ino; na ndÜkamw'iw'e we Üla Ithyl tÜmyÜllthltye ngoonl yake Ülilikany'o WitÜ na Üla Üatflaa mawendi make mathÜku, na Üvoo wake nÜvtÜk'ite mlvaka yonthe.

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدْرِ وَالْعَيْشِ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنُكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تَطْعَمَ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرَهُ فُرْقَانًا ﴿٥٩﴾

الغاية

30.Na asya, 'W'o nl w'o um'ite kwa Mw'ai waku; kwa Üu, eka Üla ÜnÜkwenda, et'k'ile, na eka Üla Ütekwenda, alee kw'it'k'ila N'w'o, Ithyl n'itÜseÜv'tye Mwaki kwoondÜ wa alei Üla wiio wa w'o ÜkamathyÜlÜk'flya mo. Na mo meetya Ütethyo, makatetheew'a na k'fw'o k'ilyi ta l'vulÜ y'itheÜk'fw'e, k'fla k'lkamav'vya mothyÜ moo. Nl kyaÜnyw'a k'fthÜku ata, na nl Mwaki mÜthÜku ata ta vandÜ va kÜthÜmÜa!

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِرْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٦٠﴾

31.N'w'o, asu ala met'k'flaa na kw'ika maw'la maseo---vate nzika, Ithyl tÜiekaa l'uvu ya asu ala mekaa maw'la maseo yae.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٦١﴾

32.Aa n'imo ala makethwa na M'Ünda ya Tene-W'onthe flaa ikav'flaa tÜlÜs' kat' wayo. Navo makaanakavw'a na masoa na itang'a sya thaavu, na makeek'la itonyeo sya k'fsÜnzÜni sya lili mÜseo, na sya lili mÜito, mal'le ml'to myÜk'fl'flu.

أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا أَنْهَارٌ يُحَلِّقُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِدَ مِنْ ذَهَبٍ وَيَلْبَسُونَ فِيهَا إِبْرًا خَضْرَاءَ مِنْ سُنْدُسٍ وَاسْتَبَدَّقُوا مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ نَبْهَةَ الشُّرَابِ وَحَسَنَاتٍ مُرْتَفَقًا ﴿٦٢﴾

LUKU 5

33. Na matavye mo ngelekany'o ya ando efi; Omwe woo Ithyl nltwamUnengie mIunda III ya matunda, na twamIthy01010kIlya na mItende, na katl wa yelf Ithyl tweeklie mIunda ya malfu.

34. KIla Omwe wa mIunda Isu nIwasyaie mosyao maw'o kwa wingI, nayo ndyaaola kIndU ona kImwe. Na katl wa yelf Ithyl twavItIlya kaI0sI ka kIw'0.

35. Na we aI na matunda kwa wingI. Na nIwamUtavisye mUnyanyae wake aikaananIa nake ena ngathIlo, 'Nye nI mUthw'ii wa syIndU kU0vft0ka we na nI na ndaIa nene mbee waku kwa andU.'

36. Na we nIwalikile mU0ndanI wake evItIse thayU wake. Na asya, 'Nye ndik0s0anIa kana ii nikanangIka;'

37. 'Na Nye ndi0s0anIa kana 0la saa n0kavika ona IndI. Na ona ethwa Nye ngat0ngwa Itina kwa MwIai wakwa, Nye vate nzika, ngeethIa wIkalo mUseango mbee wa 00.'

38. MUnyanyae nIwamUtavisye yIla waneenanasya nake, 'We wIlea k0mwItIkIla Ula wak0mbie we kuma kItoonI, na IndI kuma IlovotonI ya manzI, na IndI We aU0e0vya we watw'Ika mU0ndU mwIanhu?'

39. 'IndI Nye nIngwItIkIla kana Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nI We MwIai wakwa, na Nye ndikamwIanany'a ona Omwe na MwIai wakwa.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَابٍ وَحَفَفْنَاهُمَا بَطْنًا وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زُرْعًا ﴿١٠﴾

كُنَّا الْجَنَّتَيْنِ مَتًّا أَكْهَامًا وَلَمْ تَطْلُمْ مِنْهُ شَيْئًا وَفَجَّرْنَا خِلْفَهُمَا نَهْرًا ﴿١١﴾

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿١٢﴾

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ أَنْ تَبِيدَ هَذِهِ أَبَدًا ﴿١٣﴾

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودْتُ إِلَىٰ رَبِّي لَأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿١٤﴾

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَأَفْرَدْتَ بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَظْفٍ ثُمَّ سَوَّاهُ رَجُلًا ﴿١٥﴾

لَيْكُنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ﴿١٦﴾

40. 'Na yila we walikile m00ndanI waku waleile kwasya, 'Und0 Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa t0 n'w'o Utwika n'ki. Vai 0tonyi ateo nthInI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Ethwa we wimbona Nyie n'ina 0thw'ii m0nini na syana.

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ
لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِنَّ تَرَبِّنَا أَقَلُّ مِنْكَ مَا لَمْ
نُؤَدِّكَ ۝

41. 'NokwIthwa MwIai wakwa akanenge k'ind0 k'iseango k0vIta m00nda 00 waku, na akat0ma kItalal'ki t0l0 wa w'o kuma ItunI na 0itw'Tka Ing'alata Itendeu.

نَعَسَى رَبِّي أَنْ يُؤْتِيَنِي خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ
عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَتُصْبِحُ صَوِغًا
زَلَقًا ۝

42. 'Kana kIw'0 kyaw'o kIkang'ala 0kalea kwamb'la k0kyona.'

أَوْ يُصْبِحَ مَأْوَاهَا غُورًا فَلَنْ نَسْتَطِيعَ لَهُ كَلَابًا ۝

43. Na matunda make ow'o nImaanangiwe vy0, na amb'IlIya k0vuunza syaa syake n0nd0 wa sy'nd0 ila we waanangie m00ndanI Osu, naw'o nIwaval0kIte w'onthe na mIta0 yonthe yaw'o yaI mIombokangu. Na we aisye; 'Takethwa Nyie ndyaamw'lanany'a ona 0mwe na Ngai wakwa!

وَأُحِيطَ بِشَرِّهِ فَأُضِجَ يُقَلِّبُ كَفِّهِ عَلَى مَا أُنْفِقُ
فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَا لَيْتَنِي
لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّي أَحَدًا ۝

44. Na we ndaI na nguthu ya k0m0tetheesya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona we ndaI atonya kw'IsiIla we mwene.

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِتْنَةٌ يَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا
كَانَ مُنْتَصِرًا ۝

45. MavindanI ta asu 0tethyo nIumaa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe t0, Ula-W'o. We nI Ula M0seo m0no vy0 kwa Ituvi, na Ula M0seo m0no vy0 kwa k0ete 0s0ng'fo.

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلَّهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَ
خَيْرٌ عُقْبًا ۝

LUKU 6

46. Na manengei mo ngelekany'o ya thay0 wa nthI Ino; nI ta kIw'o k'ila Ithyl t0theesya kuma ItunI na imea sya nthI

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيُوتِ الَّتِي كَانَتْ تَرْتَلُّ
مِنَ السَّمَاءِ فَانْحَلَّتْ بِهَا نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ

iivulana nakyo, na Indl iitw'Tka nyeki mb0m0 ndiifkangu t0lungu t0la t0nyaifkaw'a nI kIseve. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na 0tonyi t0l0 wa kIla kInd0.

47.Uthw'ii na syana nI mathaa ma thay0 wa nthI Ino. Indl meko maseo ala mekalaa nI maseango mbee wa metho ma MwIai waku t0l0 wa Ituvi ya vakuvI, na maseo t0l0 wa wIkwatyo wa Ivinda yIla yOkIe.

48.Na *kwaaDanIai* m0thenya Ola Ithyl t0kavetanga iIma, na we Okasyona *mbaI* sya nthI iivith0kanIa *mbaI na Ila IngI* na Ithyl t0kamombany'a onthe vamwe na t0ikam0tia ona 0mwe woo Itina.

49.Na mo makaetwe mbee wa MwIai waku, *ma0ngamIe* mIthIa 'Yu nImwooka Kwit0 tond0 inyw'I mwas0anIe kana Ithyl t0ikam0ifa Ivinda kwoond0 wa wIanfu wa 0tianfo Wit0 kwenyu.'

50.Na Ivuku yIkaiwa *mbee woo*, na we 0kamona ala avItany'a mena w'ia n0nd0 wa ma0nd0 ala me nthInI wayo; namo makaasya, 'Woo nI wit0! NI Ivuku ya m0themba mwa0 yI! YItiaa kInd0 kInene kana kInini Indl nIyIkIandIkIte! Namu makamethIa ma0nd0 onthe ala meekie mamelekele mo, na MwIai waku ndam0vItIasya m0nd0 ona 0mwe.

LUKU 7

51.Na *lilikanai* Ivinda yIla Ithyl twamatavisye alafka, 'MwInyivIsyei Atamu,' na *onthe* mamwInyivIsya, ateo

هَشِيمًا تَدْرُفَةُ الرِّيحِ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ۝

الْمَالِ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمْلًا ۝

وَيَوْمَ نُسَوِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَادِيَةً وَحَرَمًا فَلَمْ نَعَاوِدْ مِنْهُمْ أَحَدًا ۝

وَعَرَّضْنَا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوَدًّا ۝

وَوَضَعَ الْكِتَابَ فَرَعَيْنِ الْمَجْرِمِينَ مُسَوِّقِينَ مِثًا فِيهِ وَيَقُولُونَ يَا وَيْلَتَنَا مَا لَ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُعَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْضَمْنَا وَوَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظُنُّ رَبُّكَ أَحَدًا ۝

وَأَوْفَيْنَا لَهُمُ الْجَزَاءَ لِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ۝

Ivilisi. We aī ōmwe wa Mayini; na alea kwĩtĩkĩla mwĩfao wa Mwĩfai wake. Inyw'ĩ Indĩ, mũkamwosa we na nzyawa syake ta anyanya vandũ Vakwa Nyie oyĩla mo nĩ amaitha menyũ? Kĩla eki-ma-naĩ makakũanfwa' a nĩ kĩthũku.

اَفْتَحِدُوْنَ وَذُرِّيَّتَهُ اَوْ لِيَاۤءٍ مِّنْ دُوْنِيْ وَهُمْ
لَكُمۡ عَذۡوَابٌۭ يُّنۡسَخُ لِلظَّالِمِيْنَ بِدَلٰلٍۭ ۝۱۱

52. Nyie ndyaamatwĩkĩthya mo . ma kũkĩsĩla ūmbi wa matu na nthĩ, ona ūmbi woo ene; ona Nyie ndyaĩ ndonya kũmosa ala mamathyoekasya andũ ta atetheesya.

مَاۤ اَشۡهَدُ لَهُمۡ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرْضِ وَلَا خَلْقَ
اَنْفُسِهِمْۗ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّيْنَ عَضۡدًا ۝۱۲

53. Na lilikanai mũthenya ūla . We ūkasya, 'Metei ala inyw'ĩ mwametaa atindany'a Makwa.' Na Indĩ mo makameta mo, Indĩ mo maikamasũngĩa; na Ithĩ tũkeekĩa tũtũ katĩ woo.

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَآءِيَ الَّذِيْنَ رَعِمْتُمْ فَمَعُوۡهُمْ
فَلَمۡ يَخْتَجِبُوۡا لَهُمْۗ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم مَّوْبِقًا ۝۱۳

54. Na ala avĩtany'a makawona Mwaki na makamanya kana mo maendete kũvalũka nthĩnĩ wa w'o; namo maikona nzĩa ya kũkĩa kuma vo.

وَرَاۤى الْجٰمِعِيْنَ مِنَ النَّارِ لَقَطَوۡا اَنۡفُسَهُم مَّوَابِقُهَا
ۙ لَمۡ يَجِدُوۡا عَنْهَا مَصۡرِفًا ۝۱۴

LUKU 8

55. Na vate nzika, Ithĩ nĩtũtavanĩtye na nzĩa syĩ kĩvathũkany'o nthĩnĩ wa Kulani ĩno, kwoondũ wa ūseo wa mbaa andũ onthe, mĩhamba yonthe ya ngelekany'o, Indĩ nthĩnĩ wa syĩndũ syonthe, mũndũ nĩ mũkaananĩ mũno vyũ.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ
مَثَلٍۭ وَكَانَ الْاِنۡسَانُ اَكۡثَرُ شَيْۡءٍ جَدَلًا ۝۱۵

56. Na vai kĩndũ kyamasĩlle andũ kwĩtĩkĩla na kũmantha ūkeko wa Mwĩfai woo, yĩla ūtongoi wookie kwoo, ateo kana mo manyuvie kũatĩla nzĩa sya andũ ala ma mbee o vamwe na ūsũngĩo oũsu kana

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ اَنْ يُؤۡمِنُوۡا اِذۡ جَاءَهُمُ الْهُدٰى
وَاسْتَغْفِرُوۡا رَبَّهُمۗ اِلَّا اَنْ تَاۡتِيَهُمۡ سُنۡةُ الْاَوَّلِيْنَ
اَوْ يَأۡتِيَهُمُ الْعَذَابُۙ قُبَلًا ۝۱۶

meeteelile ūsilŭlo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmakwate ūthyŭ kwa ūthyŭ.

57. Na Ithyŭ tŭimatŭmaa Atŭmwa ateo nŭ
aeti-ma-ŭvoo mŭseo na ta Akaanany'a.
Na asu ala matetŭkŭlaa makaananŭaa na
ŭvŭngŭ nŭkana matonye kŭlea ūla w'o
naw'o. Namo mosaa Syama Syakwa na
maŭndŭ ala mo mataawa namo ta ngŭŭ
tŭ.

58. Na nŭŭ ūla ūte mŭlŭngalu mbee wake
we ūla ūlilikanaw'a Syama sya Mwŭai
wake, ŭndŭ akŭalyŭka na kwitia, na ūlawa
nŭ maŭndŭ ala moko make matongoetye?
Nŭw'o Ithyŭ nŭtwŭkŭfte tŭtŭ tŭlŭ wa ngoo
syoo nŭkana maikamanye, na kŭlea
kwŭw'a matŭnŭ moo. Na we ūkameta
ūtongoinŭ, maiwŭkŭla ona vanini.

59. Na Mwŭai waku nŭ Mŭekanŭ Mŭno
Vyŭ, Usŭtwe nŭ tei. Takethwa We
nŭkŭmakwata kwoondŭ wa maŭndŭ ala
mo meekŭte, ŭndŭ vate nzika, ethŭwa
akalaatŭte ūsilŭlo kwoondŭ woo. ŭndŭ mo
mena ŭvinda yŭtw'e yŭla mo matakona
vandŭ wa kwŭvitha.

60. Na mŭsyŭ Ino-Ithyŭ nŭtwamyanangie
yŭla mo meekie mothŭku. Na Ithyŭ
nŭtwanyuvie ŭvinda yŭtw'e kwoondŭ wa
wanangŭko woo.

LUKU 9

61. Na lilikanai ŭvinda yŭla Mose
wamŭtavisye mwanake mŭnyanyae,
'Nye ndikaŭngama kŭvika nŭvike
makomanŭnŭ ma nganga ill, kana Nye
nŭlende myaka na myakaka.'

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ
الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ۝

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا
وَلَيْسَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاؤُهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ
تَذَرْنَاهُمْ إِلَى الْهُدَى فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ۝

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُ هُم بِمَا
كَسَبُوا لَعَجَلْ لَهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ
لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْجِلًا ۝

وَ تِلْكَ الْقُرَىٰ أَهَلَّكُم مَّا ظَلَمُوا وَ جَعَلْنَا
بَيْنَهُمْ مَوَاقِعَ ۝

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ لَا آتِبِحْ حَتَّىٰ أَبْلُغَ
مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ۝

62. Indī yīla mavikie makomanlonī na nganga ilī, nīmoolilwe nī Ikūyū yoo, nayo yalika ūkanganī yīendete na mītūkī mūno.

63. Namō yīla mo maendangie mbee, we nīwamūtavisye mwanake mOnyanyae; tūeteē ithyī Ifu wa kīoko. Vate nzika, Ithyī nītwīthīitwe na mīnoo mingī nūndū wa kyalo kīī kitū.’

64. We amūsungīe, ‘We nīwōnie yīla twīkalile tūlū wa Onyanzaa wa Ivia tūthyūmūfte, Nyie nīnūlilwe nī Ikūyū--- na vai ūngī ūtumie nūlwa nī kūūwetea we ateo Satani—yo yīkwatie nzīa yayo yalika ūkanganī kwa nzīa ya ūsengy’o.’

65. We aisye, ‘Uu nīw’o ithyī twīthīitwe tūimantha.’ Kwa ūu eīī nīmasyokie maatīe nyaīī syoo.

66. Indī mo nīmamwīthīe ūmwe wa athūkūmi Maitū ūla Ithyī twamūnengete tei Witū, na ūla Ithyī twamūmanyīītye ūmanyi kuma Kwitū-Ene.

67. Mose nīwamūkūlilye we, ‘Nyie nīndonya kūkūatīa we ethwa we nūtonya kūmanyīsyā ūtongoi ūla we ūmanyīitw’e?’

68. Nake asūngīa, ‘We ndūtonya kūendany’a nakwa wīna ūmīīsyoo.

69. ‘Na we ūtonya ata kwīthwa na ūmīīsyoo tūlū wa syīndū ila ūtena ūmanyi wasyo?’

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنَهُمَا نَسِيَا حُرَّتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿٦٢﴾

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنِّي جَدَّاءٌ لَقَدْ لَقِينَا مِنْ سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٦٣﴾

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوَيْنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنسِينِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٦٤﴾

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغُ فَارْتَدَّ عَنَّا أُثَارِهِمَا قَصَصًا ﴿٦٥﴾

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنَ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٦٦﴾

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَيْكَ عَلَى أَنْ تُعَلِّمَ مِنَّمَا كُنْتَ تَرْتَدُّهَا ﴿٦٧﴾

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٨﴾

وَكَيفَ تَصْبِرُ عَلَى مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ﴿٦٩﴾

70. Nake asya, 'We ūkoona nyie nīna Ūmīīsyō Ngai Mwene Vinya W'onthē enda, na nyie ndikalea kōkwīw'a nthīnī wa kīndū ona kīva;

قَالَ سَتَجِدُنِي إِِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ
أَمْرًا ۝

71. Nake amwīa, 'Nōseo ethwa we nūmbikīla Nyie, īndī ndūkangūlye makūlyo īūlū wa kīndū ona kīva okūvika Nyie nīneene naku īūlū wakyō.'

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَتَّبِعْنِي عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ حَدِيثٌ
بُعِيدٌ لَّكَ مِنْهُ وَذِكْرًا ۝

LUKU 10

72. Kwa ūu eīf nīmakūisye kūvika, yīla mo malikile ītalūnī, we ayīvūthūa. Mose amūkūlyā, 'We wayīvūthūa nīkana asu ala me nthīnī wayō mathite? Vate nzika, we nīwīkīte kīndū kīthūku.'

فَانْطَلَقَا فَمَنْعَهُ إِذَا رَكِبَا فِي السَّوْبَيْنَةِ فَرَقَهُمَا قَالُ
أَخْرَجْتَهُمَا لِيُتَفَرَّقَ أَهْلَهُمَا لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِمْرًا ۝

73. Nake asūngīa, 'Nyie ndineekūtavya we kana ndūtonya kūendany'a nakwa na ūmīīsyō?'

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

74. Mose amwīa, 'Ndūkanenge wīa nūndū wa kōlwa kwakwa na ndūkethwe wī mūmū īūlū wakwa nthīnī wa kavinda kaa kakwa.'

قَالَ لَا تَأْخُذْ بِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تَรْهَقْنِي مِنَ
أَمْرِي عُسْرًا ۝

75. Kwa ūu, mo nīmaendeeie na kyalo, kūvika, yīla makomanie na kavīsi, we akoaa. Mose amūkūlyā, 'We wamūaa mūndū ūte na īvītyo na ūla ūtamūaīte mūndū ona ūmwe? Vate nzika, we nīweeka ūndū wa kwīw'īthya woo.'

فَانْطَلَقَا فَمَنْعَهُ إِذَا رَكِبَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقْتَلْتُمْ
نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا
ثُكْرًا ۝

76. Nake we amOkŪlya, 'Nye ndineekŪtava wa kana ndŪtonya kŪendany'a nakwa na ūmŪsyo?

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ۝

77. Mose asya, 'Ethwa nyie nŅngŪkŪlya kŅndŪ Itina wa ūu kuma yu, ndŪkambie nthŅnŅ wa ngwatanŅo yaku, nŪndŪ yu wŅthwa ūnakwata ūkŪsŅ wakwa mwŅanŅu.'

قَالَ إِنْ سَأَلْتَهُ عَنِ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصْرِحْ بِنِيَّ قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ۝

78. Kwa ūu mo nŅmaendeeie kŪvika, yŅla mamavikŅie andŪ ma mŪsyŅ ūmwe ala mametisye Ņu, ŅndŅ mo nŅmaleile kŪmatw'ŅkŅthya mo ta aeni *moo*. Na meethŅa ngŪka nthŅnŅ waw'o Ņla yaŅ vakuvŅ kŪvalŪka, na we amŅtŅngŅa. Ta kethwa we nŅwendie wŅthwa weetisye Ņtuyu nŪndŪ wa ūu.'

فَأَنْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا آتَيْتُمَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَلْطَمَا أَهْلَهَا فَأَبْوَا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ۝

79. Nake amwŅa, 'UŪ nŅw'o mŪtaanŅsyo wa nzŅa katŅ wakwa naku we. Nye yu nŅngŪtavya ūalyŪlo wa ūndŪ ūla we ūtanaŅ ūtonya kŪkua na ūmŪsyo.

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأْتِمُكَ بِتَأْوِيلٍ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ۝

80. ŅŪlŪ wa yŅla ŅtalŪ, yaŅ ya andŪ *ana* ngya ala mathŪkŪmaa ūkanganŅ; na Nye nendaa kŪyananga, nŪndŪ Ņtina woo vaŅ mŪsumbŅ ūla wakwataa kŅla ŅtalŪ na vinya.

أَمَّا التَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَسْأَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدَتْ أَنْ أَرْعِيهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ قَبْلُ يَأْخُذُ كُلُّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ۝

81. 'Na ŅŪlŪ wa ūla mwanake, asyai make maŅ etŅkŅli, na ithyŅ nŅtwakŅaa we ndakese kŪmalikya thŅnanŅ eana kwa nzŅa ya ūemu na ūlei.

وَأَمَّا الْعُلْمُ فَكَانَ أَبُوهُ مُؤْمِنِينَ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ۝

82. 'Kwa ūu, ithyŅ nŅtwendaa kana MwŅai woo amanenge mo *kana* kaseango mbee wa kau kwa ūtheu na kathengee wendonŅ ta ūla wa asyai mako.

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ۝

83. 'Na I010 wa Ila ng0ka, ya! ya t0v!s! tw!l! twa ndiwa nth!n! wa m0sy! , na uungu wayo va! k!nand0 kyatw'o, na Ithe watw'o a! m0nd0 m0l0ngalu, kwa 0u Mw!ai waku n!wendie n!kana t0vik!le 0ima watw'o na tw!thwe na vinya na t0kyumya k!nand0 kyatw'o, na tei kuma kwa Mw!ai waku; Na Nyie ndineefka 0u kwa kwenda kwakwa. Usu n!w'o 0aly0lo wa ma0nd0 ala we 0ta! 0tonya k0makua na k0mom!f!sya.'

LUKU 11

84. Namo me0k0lya we 0voo wa Dhul Qarnain. Asya, 'Vate nzika, Nyie nga0somea we k!nd0 I010 wa 0voo wake.'

85. Ithy! n!twam0nenevisye we I010 wa nth! na twam0nenge we kw!an!f!sya 0tonyi wa k!la k!nd0 I010 wa 0voo wake.'

86. Ind! we n!waat!le nz!a na.

87. K0vika y!la wavikie 0th0flon! wa syua, eeth!a ylith0a nth!n! wa ndia y! k!w'0 k!thokoanu, na vakuv! nayo, n!weeth!ie and0. Ithy! twaisye, 'Ame we Dhul Qarnain, masil!le kana 0math0k0me kwa 0seo.'

88. Nake asya, 'Kwa 0la we w!kaa na!, vate nzika, ithy! t0kam0sil!la; na Ind! we akat0ngwa kwa Mw!ai wake, Ula 0kam0sil!la we na 0sil!lo w! w'ia.'

89. Ind! kwa 0la w!fk!laa na w!kaa mol0ngalu, we akeethwa na !tuvi !seo,

وَإِنَّا لَجَدَّارُ فَكَانَ لِعُلَمَائِنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ
وَكَانَ قَتْلَهُ كُفْرًا لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا
فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا وَيُخْرِجَا كُفْرَهُمَا
رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ وَمَا فَعَلْتَهُ عَنْ أَمْرِي ذَلِكَ
تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٣﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْقَرْيَتَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُم
ذِكْرَهُنَّ ﴿٨٤﴾

إِنَّمَا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبَبًا ﴿٨٥﴾

فَاتَّبَعَ سَبَبًا ﴿٨٦﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَرْغَبُ فِي
عَيْنِ حِمْيَرَ وَوَجَدَ عِنْدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَا
الْقَرْيَتَيْنِ إِنَّمَا أَنْتُم مُّجْرِمَاتٌ وَإِنَّمَا أَنْتُم مُّجْرِمَاتٌ
فِيَوْمٍ
حَسْبًا ﴿٨٧﴾

قَالَ إِنَّمَا مِنْ ظَلَمٍ فَسَوْفَ نَعْدِبُكَ ثُمَّ بَرَدْنَا
رَبِّهِ يَعْصِبُكَ هَدَابًا نَكْرًا ﴿٨٨﴾

وَإِنَّمَا مِنْ أَمْنٍ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحُسْنَىٰ
وَسَنَقُولُ لَهُ مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٩﴾

na Ithyĩ tókaneena nake *ndeto* mb0thũ sya mwĩfao Witũ.

90.Indĩ we mũno, aatĩle nzĩa *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ⑤

91.Kĩvika yĩla we wavikie Umĩlonĩ wa syua, eethĩa yĩmaumĩa andũ ala Ithyĩ tũtaamaseũvĩsya muunyi wa kũyĩsiĩla naw'o.

كَذَلِكَ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْعُ عَلَى قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِهَا سَبِيلًا ⑥

92.Uu *mũno*, *nĩw'o kwaiyĩ*. Nĩw'o Ithyĩ nĩtwakĩthyũlũlũkĩte na ũmanyi Witũ kyonthe kĩla kyaĩ vamwe nake.

كَذَلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ⑦

93.Indĩ we nĩ waatĩle nzĩa *ĩngĩ*.

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ⑧

94.Kũvika, yĩla we wavikie vandũ katĩ wa iĩma iĩl, eethĩa uungu wasyo andũ ala mataĩ mamanya *ndeto* ateo vanini.

كَذَلِكَ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهَا قَوْمًا لِيَكَادُونَ يُفْقَهُونَ قَوْلًا ⑨

95.Namo maisye, 'We Dhul Qarnain, Nĩw'o Ngoki na Makoki nĩmeũseũvya kĩthokoo lũlũ wa nthĩ; ithyiĩ Indĩ, nĩtũkũmĩsya koti nĩkana we ũtwĩkĩle kĩsiĩli katĩ waitũ namo?'

قَالُوا يَا ذَا الْقُرَيْنِ إِنَّ يَا جُحَ وَمَأْجُحٍ مُفِيدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَى أَنْ نَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ⑩

96.We asũngĩe, Utonyi ũla Mwĩai wakwa ũnengete lũlũ wa ũndũ ũũ nĩ mũseo, Indĩ inyw'ĩ nĩmũtonya kũndethya Nyie na vinya wa mĩl; Nyie nĩgwkĩla wiio katĩ wenyu namo.

قَالَ مَا مَلَكَتْ فِيهِ رَيْتِي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ⑪

97.'Ndeteei ilungu sya kĩlaa.' Mo nĩmeekie ũu kũvika yĩla we weananisye myanya ngalĩ syelĩ sya iĩma, nake asya, 'Vuvĩlai na myua yenyu.' Mo nĩmavuvĩle mwaki, na asyoka asya, 'Ndeteei lĩvulũ yĩtheũku ya kwĩĩkĩsya lũlũ wakyu.'

أَتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ كُلُّ إِذَا سَأَوْنِي بَيْنَ الصَّدَقَيْنِ قَالَ انْفَعُوا كُلُّ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ أَتُونِي أُنْفِغْ عَلَيْهِ وَظُرًا ⑫

98.Kwa Ōu mo *Ngoki na Makoki* mayaatonya kŌlŌsa kana kŌvŌthŌa.

فَمَا اسْطَاعُوا أَنْ يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ
نَقْبًا ۝

99.Na mbee wa Ōu we aisyey, 'Uu nŌ tei kuma kwa MwŌai wakwa. IndŌ yŌla ŌtianŌ wa MwŌai wakwa ŌkeanŌw'a, We akaŌtilanga w'Ō tŌlungu. Na kyathŌ kya MwŌai wakwa vate nzika nŌ kya w'Ō.'

قَالَ هَذَا رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ۝

100.Na mŌthenyanŌ Ōsu tŌthyŌ tŌkamaeka amwe mamokŌŌŌle ala angŌ, na soo Ōkavuvwa. IndŌ IthyŌ tŌkamombany'a mo onthe vamwe.

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ وَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ۝

101.Na mŌthenyanŌ Ōsu tŌkayumŌlya Iia-ya-Mwaki, ŌthyŌ kwa ŌthyŌ, kwa alei---

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ۝

102.Ala metho moo maŌ uungu wa tŌtŌ *nŌkana maikasŌvŌle* Ōkaany'Ō Wakwa, ona mayal matonya kwŌw'a.

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غَطَاةٍ عَنْ دُورِيٍّ وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ۝

LUKU 12

103.Mo alei mesŌanŌa kana nŌmatonya kŌmosa athŌkŌmi Makwa ta amasŌvŌi vandŌ Vakwa Nyie? Vate nzika, IthyŌ nŌtŌseŌvŌtye Iia-ya-Mwaki ta Ōthokyo kwa alei.

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ۝

104.Asya, 'IthyŌ tŌmŌtavye inyw'Ō asu ala mena wasyo mŌnene vyŌ nŌndŌ wa meko moo?-----

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ۝

105.'Asu ala wŌa woo w'onthe waŌte *maimantha syŌndŌ ila ikwatene* na thayŌ wa nthŌ Ōno, namo masŌanŌaa kana mekaa mawŌa maseo.'

الَّذِينَ ضَلَّ سَبِيلُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يُحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ۝

106.Asu nŌmo ala matasyŌtkŌlaa Syama sya MwŌai woo na kŌkomana nake We.

أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَرِيقَاتِهِمْ

Kwa ūu mawīa moo nī vathei, na MŪthenyanī wa UthayŪŪkyo, Ithyl tŪikamanenga mo Ūito.

فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وِزْرًا ۝

107. Yu nīyo ūtvi yoo----- lia-ya-Mwaki; nŪndŪ mo nīmaleile kwīfkīla, na mavŪa ngŪī na Syama Syakwa, na AtŪmwa Makwa.

ذَلِكَ جَزَاءُ هُمُ جَهَنَّمَ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا الْيَتِيمَ
رُسُلًا هَرُوفًا ۝

108. Vate nzika, asu ala metfkīlaa na kwīka meko maseo, makeethwa na MŪnda ya Itunī ta wīkalo,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝

109. Vo nīvo mo makekalaa; na mo maikenda ŪalyŪko wa kuma vo.

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ۝

110. Asya, 'Ona ūkanga ūkatw'ūka ingi kwoondŪ wa ndeto sya Mwīai wakwa, vate nzika, ūkanga nīŪng'ala mbee wa ndeto sya Mwīai wakwa itanavika mŪthya ona tŪkaete Ūngī ta Ūsu kwongeleela ta Ūtethyo.

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مَدَادًا لَكَلِمَاتِي رَبِّي لَنَفِخَ

الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتِي رَبِّي وَلَوْ جِئْتَنَا

بِشَيْءٍ مَدَدًا ۝

111. Asya, Nyie nīo mŪndŪ otenyu ene; ūndī Nyie nīngwatīte Ūvuany'o kana Ngai wenyu nī Ngai Umwe tŪ. Kwa ūu we Ūla wīkwatasya kŪkomana na Mwīai wake, nīfeke meko maseo, na ndakamwīanany'e We na ūmwe ona wīva nthīnī wa Ūthaihi wa Mwīai wake.'

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُثَلَّمٌ يُونِسَىٰ إِلَىٰ إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ

وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يُرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا

صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِوِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۝

MARYAM
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syítwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usóŵtwe nĩ ūlau, Usóŵtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kaaf Haa Yaa 'Ain Saad. *We nŵānānē kwa onthe na We Nue ndongoi ya w'o, Ame Umanyi-W'onthe, Ngai wa-w'o!*

كَهَيْعَصٍ ②

3. UŪ nĩ ūtalo wa tei wa Mwāi waku ūla wooniw'e mŭthŭkŭmi wake, Sakalia.

ذُكِّرَتْ رَحْمَتِي رَبِّكَ عَبْدَهُ ذُكِّرِيَا ③

4. Yŵla we wamwĩkallile Mwāi wake, wĩkallĩ wa kĩmbithĩ.

إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا ④

5. We aisye, 'Mwāi wakwa, mavĩndĩ makwa nĩ monzu, na mŭtwe wakwa nŭkwakaka nĩ mbŭi, ĩndĩ. Nyie ndyaaŵthwa nde mŭathimĩku mboyanĩ yakwa Kwaku ona vanini.

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاسْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ شَقِيًّا ⑤

6. Na Nyie nĩna w'ia ūlŭ wa andŭ ma nyŭmba yakwa ala me ĩtina wakwa, nakyo kĩveti kyakwa nĩ ngŭngŭ. Nenga Nyie ĩndĩ, mŭtiŵa kuma Kwaku-Mwene,

وإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَأْيِكَ وَكَانَتِ امْرَأَتِي غَافِرًا فَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا ⑥

7. 'Nĩkana atonye kŭtwĩka mŭtiŵa wakwa na nyŭmba ya Yakovo. Na Mwāi wakwa, mŭtw'ĩkĩthye we wa kŭkwendeesya We.'

يَرْثِي وَيَرِثُ مِنْ آلٍ يُقْتُوبُ ⑦ وَأَجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ⑧

8. 'We Sakalia, Ithyĩ twĩŭtavya we ūvoo mŭseo wa mwana ūla syĩtwa yake nĩ Yoana Yahya. Ithyĩ tŭyaaŭmba ūngĩ ona wĩva mbee wake wĩna syĩtwa yĩ.

يَرْكَرِبًا إِنَّا نَبِّشُرُكَ بِعِلْمِ اسْمِهِ يَجِيءُ لَمْ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَيِّئًا ⑨

9. Nake akūlya ‘Nyie ngeethwa na mwana ata na kīveti kyakwa nī ngūngū, na nīnīminīte kūvikīīa ūkūū mūvītūku?

10. We aisye, ‘Uu nīw’o kūilyī. ‘Indī Mwīai waku easya, ‘Nī ūvūthū Kwakwa Nyie, na ow’o Nyie nīnakūmbie we mbee, yīla we wāī vathei.’

11. We *Sakalia* asya, ‘Mwīai wakwa, mbiīe ūvano.’ Ngai asya, ‘Uvano waku nī kana, we ndūkaneena na mūndū ona ūmwe vandū va matukū atatū maima ūtukū na mūthenya.

12. Na Indī we amaumīīīle andū make kuma ūthembeonī nā amony’a na moko na kūmatavya na kīwe mamūtaie Ngai kīoko na wīoo.

13. ‘We Yoana, kwata Ivuku ūlūmītye. ‘Na Ithyī nītwamūnengie we ūf e kana.

14. Na wololo wa *ngoo* kuma Kwitū-ene, na ūtheu. Na we aī mūtheu.

15. Na kūmathūkūma asyai make. Na we ndaī mwīkathīīi kana mbaa-matū.

16. Na mūuo wāī ūlū wake mūthenya ūla wasyaiwe, na mūthenya ūla wakw’ie, na mūuo ūkeethwa nake mūthenya ūla ūkathayūūkw’a ethwe thayū *mgī*.

LUKU 2

17. Na tavany’a *ūvoo wa Malia tondū ūwetwe* Ivukunī. Yīla we waumie katī wa andū make athi vandū ngalī ya Umīlonī wa syua,

قَالَ رَبِّ أَلَيْسَ لِي بِعَذَابٍ أَلِيمٍ
وَقَدْ بَلَغْتَ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ①

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ②

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ
التَّاسِئَاتُكَ لَيْالٍ سَوِيًّا ③

فَخَرَجَ عَلَى قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَى إِلَيْهِمْ
أَن سَبِّحُوا بِحَمْدِ رَبِّكُمْ وَعَشِيًّا ④

يُنحَى خُدَّ الْكِتَابِ بِقُوَّةٍ وَأْتَيْنَاهُ الْحُكْمَ
صَبِيًّا ⑤

وَحَنَانًا مِن لَّدُنَّا وَرُكُوعًا ⑥ وَكَانَ تَقِيًّا ⑦

وَبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُن جَبَّارًا عَصِيًّا ⑧

رَسَلْنَا عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدٍ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ
إِنَّ جَنَّاتٍ ⑨

وَأَذْكُرِي فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ أَهْلِهَا
مَكَانًا شَرْوِيًّا ⑩

18. Na eeyiklā tūtū we mwene kwivathana namo, Indī Ithyī nītwamūtūmie mūlaika Waitū vala ūī, na amumīlīlā we ailyī ta mūvw'ano wa mūndū mūima mwānlu.

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ۝

19. We aisye, *Malia*, 'Nyie nīmantha wīvitho kwa Ngai-Wa-Ulau kuma vala ūī ethwa we ow'o nūmōkīaa We.'

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِالرَّحْمَنِ مِنْكَ إِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ۝

20. We asūngfīe, 'Nyie nī Mūtūmwa wa Mwāi waku tū, nīkana Nyie ndonye kūūnenga we mwana mūlūngalu.'

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا
زَكِيًّا ۝

21. We *Malia* akūlya, 'Nyie ndonya kwīthwa na mwana ata oyīla vate mūndū ūngiitfe Nyie, na Nyie ndyaaīthwa nde mūtheu?'

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَنْسَسْنِي بِشَرٍّ وَ
لَمْ أَكُ بِغَيِّبَةٍ ۝

22. We *Mūlaika* amūsūngfīa, 'Uu nīw'o.' Indī Mwāi waku easya, 'Uū nī ūvūthū Kwakwa Nyie. Na Ithyī tūkeeka ūu nīkana tūtonye kūmūtū'kīthya we Kyama kwa andū, na tei kuma Kwitū, na nī kīndū kītw'ītwe.'

قَالَ لَكَ ذَلِكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىٰ هَيْبَةٍ وَنَجَعَلَهُ آيَةً
لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَقْضِيًّا ۝

23. Kwa ūu we nīwamūtavie we na auma vamwe nake athi vandū vaasa ūtee.

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَدَّتْ بِهِ مَكَانًا قَوِيًّا ۝

24. Na woo wa kūsyaa wamūtwa kītīnanī kya mūtende. Na we *Malia* asya, 'Aa! Takethwa Nyie nīnakw'ie mbee wa ūndū ūū na kūtūwīka kīndū kyūllfe vyū!'

فَاجَاءَهَا الْبَخَّاصُ إِلَىٰ جِدْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ
يَلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَنِيًّا ۝

25. Indī we nīwamwītīe kuma ītheo wake, *akyasya*, 'Ndūkew'e kyeva. Mwāi waku nīwīlfe kalūsī ītheo waku we;

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِينَ قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتِكَ سَرِيًّا ۝

26.'Na thingithya Itina ya mütende yelegele vala we ūī; na nūOkūvalOkīlya we ndende nzeo na mbīu.'

وَهَرَّتْ أَيْنِكَ بِمَدْعِ التَّخَلَّةِ تُسْعِطُ عَلَيْكَ رُطْبًا

حِينًا ①

27.Kwa ūu, ya na ūinyw'a, na voovya itho yaku. Na woona mūndū ona umwe, asya, 'Nyie nīnīvīvīte kwa Ngai-Wa-Ululau kūtīfa kūya; kwa ūu, Nyie ūmūnthī ndiūneena na mūndū ona wīva.'

فَكَيْنَ وَأَشْرَبِي وَقَرِي عَيْنًا قَامًا تَرِيَنَّ مِنَ الْبَشَرِ
أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ

الْيَوْمَ إِنِّي ②

28.Indī Malia aete kana kwa andū make, akakuḥte, namo masya, 'We Malia, we nūetete kīndū kīeni!

فَأْتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا لِمَ تَصْرِي لَئِمًا لَمَّا وَلَدْتِ

شَيْئًا فَرِيئًا ③

29.'We mwītu-a-inyia wa Aluni, au ndaī mūndū mwathē ona nyinyia waku ndaī kīveti kīlaalai!'

يَأْتِخْتِ هَرُونَ مَا كَانَ أَبُوكَ أَمْرًا سَوِيًّا وَمَا كَانَتْ

أُمُّكَ بَعِيئًا ④

30.Indī we ooloota kana. Namu makūlya, 'Tūtonya ata kūneena na ūmwe ūla nī kana kaūkenge?'

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَنْ كَانَ فِي

الْبَهْدِ صَبِيئًا ⑤

31.We Yesu asya, 'Nyie nī mūthūkūmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nūnengete Nyie Ivuku, na kūndw'īkīthya Nyie Mwathani:

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ آتَانِيَ الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي بَيْتًا

32.'Na We nūndw'īkīthīye Nyie mūathimwa ovonthe vala ngethwa nī, na nūmbīyīfafe Nyie Mboya na kuma nthembo Ivinda yonthe yīla Nyie nī thayū;

وَجَعَلَنِي مُبْرَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ

وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ⑥

33.Na We nūndw'īkīthīye Nyie wa kūmūthūkūma mwaitū, na We ndandw'īkīthīye Nyie kwīthwa nī mūng'endu na ūte mūathime.

ذَبْرًا بِوَالِدَتِي وَلَمْ يَجْعَلْنِي جَبَّارًا شَقِيئًا ⑦

34.'Na mūuo wāī ūlū wakwa mūthenya ūla nasyaiwe, na mūuo ūkeethwa ūlū wakwa mūthenya ūla ngakw'a, na

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ⑧

⑧

mŭthenya ūla ngathay00kw'a nŭthwe
thayŭ *mngĩ.*'

35.Usu aĩ Yesu mwana wa Malia. *UO*
nĩ ūneeni wa w'o ūlŭlŭ wa ūvoo ūla mo
methŭfawa na nzika naw'o.

ذٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ
يَسْتَرْوُونَ ﴿٥٠﴾

36.Kŭiwaĩĩte *Utonyi* wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe kwŭyosea mwana We-
Mwene. Nĩ Mŭtheu We. Yĩla We
watw'a ūndŭ, We aũtavasya, 'Tw'ĩka!
na ūitw'ĩka.

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ يَّتَّخِذَ مِنْ وَّلَدٍ سُبْحٰنَهُ اِذَا قَضٰى
اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥١﴾

37.Yesu aisye: 'Vate nzika, Ngai Mwene
Vinya W'onthe nĩ Mwĩfai wakwa, na
Mwĩfai wenyu. Kwa ūu, mŭthaithei We
eweka; ĩno nĩyo nzĩa wa w'o.

وَرَاكَ اللّٰهُ رَبَّنِيْ وَرَبَّكُمْ فَاَعْبُدُوْهُ هٰذَا صِرَاطٌ
مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٥٢﴾

38.Indĩ nguthu nĩsyavathŭkanganie katĩ
wasyo, kwa ūu, woo nĩ wa asu ala
matetĩkĩlaa ūmbano wa mŭthenya ūla
mŭnene.

فَاخْتَلَفَ الْاَخْرَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ قَوْلًا لِّلَّذِيْنَ
كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدٍ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿٥٣﴾

39.Kwĩw'a kwoo na kwona kwoo
kŭkeethwa kwĩ kwa ūsengy'o ata
mŭthenya ūla mo makoka Kwitŭ! Indĩ
ūmŭnthĩ eki-ma-naĩ me nthĩnĩ wa ĩvĩtyo
yĩ ūtheinĩ.

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصُرْ يَوْمَ يَأْتُوْنَكَ لَكِنِ الظّٰلِمُوْنَ
الْيَوْمَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٥٤﴾

40.Na makaany'e mo ūlŭlŭ wa mŭthenya
wa kyeva yĩla ūvoo ūkatuwa. Indĩ yu
mo me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kŭlea
kŭsŭvĩa, kwa ūu, mo mayĩtĩkĩlaa.

وَاَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ اِذْ قُضِيَ الْاَمْرُ وَهُمْ
فِيْ غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٥٥﴾

41.Nithyĩ ala tŭkatiĩwa nthĩ na *onthe*
ala me ūlŭlŭ wayo; na Kwitŭ nĩkw'o mo
onthe makatŭngwa.

اِنَّا لَنَحْنُ رَبُّ ثَرِيْثِ الْاَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا وَاِلَيْنَا
يُرْجَعُوْنَ ﴿٥٦﴾

LUKU 3

42. Na tavany'ai Ovoo wa Avalamu *tondū Owetetwe* Ivukunī. We aī *mOndū* wa w'ona Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكَ كَانَتْ صِدْقًا
نَبِيًّا ①

43. Yīla we wamŪtavisye ūthe wake, 'We asa wakwa, nīkī we ūūkīthaiha kīla kīte w'aa nthī kana kīkōna nthī, ona kītaŪnenge we kīndū.

إِذْ قَالَ لِأَبْنِيهِ يَا بَنِيَّ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ
وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ②

44. We asa wakwa, Ow'o Nyie nīmbikīwe nī Ūmanyi ūla ūtaŪvikīe we; kwa ūu mbikīla Nyie, ngaŪtongoesya nzīanī ūla ya w'ona.

يَا بَنِيَّ إِنِّي فَدَّ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ
فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ③

45. 'We Asa wakwa, ndūkamŪthūkŪme Satani, vate nzika, Satani nī kīema kwa Ngai-wa Ulau.

يَا بَنِيَّ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ
عَصِيًّا ④

46. 'We Asa wakwa, Ow'o, Nyie nīngūkīa ūsilīlo wa Ngai-Wa-Ulau ndūkese kŪūkwata we, na ūitw'ka mŪnyanyae wa Satani.'

يَا بَنِيَّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُتَشَكَّكَ عَدَابٌ مِنَ الرَّحْمَنِ
فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ⑤

47. We amūsūngīe, 'We nŪūitia ngai syakwa we Avalamu? Ethwa we ndūkūeka, Nyie vate nzika, ngatila vyū ngwatanīo yonthe yakwa naku we. Yu ekana nakwa kwa ūvinda ūasa;

قَالَ أَرَأَيْتَ أَنْتَ عَنِ الْهَيْبَةِ يَا إِبْرَاهِيمُ لِمَ لَمْ
تُنْتَهَ لِأَرْجَمَتِكَ وَاهْجُرْتَنِي مَلِيًّا ⑥

48. Avalamu amwīla, 'MŪuo wīthwe naku. Nyie nīngwītya ūekeo wa Mwīai wakwa kwoondū waku. We ow'ona nī mŪlau kwakwa.

قَالَ سَلِّمْ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي
حَفِيًّا ⑦

49. 'Na Nyie nīngwīvetanga kūasa naku na syonthe ūla we ūsykīllaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Nyie nīngūmūvoya Mwīai wakwa; nokwīthwa

وَأَعَزَّ لَكَ وَ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا
رَبِّي ۖ عَنِّي إِلَّا كُنْونَ يَدْعَاءَ رَبِّي سَوقِيًّا ⑧

kana, nthĩnĩ wa kŉvoya kwakwa kwa Mwĩai wakwa, Nyie ndikew'ithwa woo.'

50. Kwa ŉu, yĩla we waminie kwĩvathana namo we mwene na syĩndũ ila mathaithaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ithyĩ nĩtwamũnengie we Isaaka na Yakovo, na kĩla *ũmwe woo* nĩtwamũtw'ĩkĩthisyeye Mwathani.

فَلَمَّا اعْتَرَفَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا
نَبِيًّا ۝

51. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo tei Witũ; na twamaseũvĩsya ndafa syaw'o na sya tũlũ.

وَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
عَرَبِيًّا ۝

LUKU 4

52. Na tavany'ai *ũvoo wa Mose tondũ* *ũwetetwe* Ivukunĩ. Ow'o we aĩ ŉla mũnyuve; na we aĩ Mũtũmwa, Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ مُوسَى إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ
رَسُولًا نَبِيًّا ۝

53. Na Ithyĩ nĩtwamwĩtie we kuma ngallĩ ya kw'oko kwa aũme kwa Kĩĩma, na twamũthengeesyeye we vakuvĩ Naitũ kwa ŉthengeanũ *wa mwanya*.

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ
نَجِيًّا ۝

54. Na Ithyĩ kwa matei Maitũ, nĩtwamũnengie mwanaa-nyinyia Aluni ta Mwathani.

وَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ۝

55. Na tavany'ai *ũvoo wa Isumaeli tondũ* *ũwetetwe* Ivukunĩ. We ow'o aĩ na kĩthito kya *kwĩanĩsya motianĩo make*. Na We aĩ Mũtũmwa, Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ
وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ۝

56. We nĩwamathing'ĩfasya andũ make Mboya na kumya nthembo na nĩwamwendeeasya Mwĩai wake nesa.

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ
رَبِّهِ مَرْضِيًّا ۝

57. Na tavany'ai *Uvoo* wa Idris *Enoko tondū Owetewe* nthĩĩ wa Ivuku. We af *mūndū* wa w'o na Mwathani.

وَأَذْكُرُ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ٥٧

58. Na Ithyl nĩtwamūnenevisye we kōvika kĩkalonĩ kītūōlu.

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ٥٨

59. Aa nĩ andū ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wamanengie maūathimo Make kuma katĩ wa Athani, ma ūsyao wa Atamu, na *ma ūsyao* wa asu Ithyl twamakuie *nthĩĩ wa ngalawa* vamwe na Noa, na ma nzyawa ya Avalamu na Isilaeli; namo me *katĩ wa* asu ala Ithyl twamatongoesye na twamanyuvie. Yĩla Mĩsoa ya Ngai-Wa-Ulau yasomiwe kwoo, nĩmavalōkile nthĩ na mothyō moo, mo ene mbee wa Ngai maĩte.

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِنْ ذُرِّيَةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذِ اتَّخَذُوا عَلَيْهِمْ أَيُّدِيَ الرَّحْمَنِ خَوْذًا يَحْتَفُونَ بِهَا ٥٩

60. Na Itina woo nĩvookie nzyawa ila syaekie Mboya, na maatĩla mawendi mathōku. Kwa ūu mo makakomana na wanangĩko,

فَخَلَفَ مِنْ بَدْوِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ عَذَابًا ٦٠

61. Ateo ala melilaa na kwĩtkĩla na kwĩka meko maseo. Aa makalika Itunĩ, namo maikavĩtw'a ona vanini.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يَبْلُغُونَ سُنْبُلًا ٦١

62. Mĩūnda ya Tene na Tene Ila Ngai-Wa-Ulau wamathie athōkōmi Make kōla kōtonekaa. Vate nzika, ūtianō Wake nokōvika ūke.

جَنَّتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّهُ كَانَ وَعْدُهُ مَأْتِيًّا ٦٢

63. Mo maikew'a kĩndū kĩthōku vo, Indĩ no *ngethi sya* Mūuo; namo makeethwa na motethyo moo vo, kĩfoko na wĩoo.

لَا يَسْعَوْنَ فِيهَا لُغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ٦٣

64. Yu nĩyo Itu yĩla Ithyl tūmanengae athōkōmi Maitū ala alōngalu ta ūtiĩwa.

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَوَّابًا ٦٤

65.'Na ithyĩ *alaŋka* tũitheaaa ateo kwa mwĩao wa Mwĩai waku. Nĩ Syake ila syĩ mbee waitũ na syonthe ila syĩ Itina waitũ na syonthe ila syĩ katĩ; na Mwĩai waku ti wa kũlwa.'

وَمَا نَسْتَعِزُّ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ أَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا ﴿٦٥﴾

66.We nĩ Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wa syellĩ. Kwa ũu, mũthũkũmei We, na İthĩwai na ũmĩĩsyo wĩanĩ Wake. We nũmwĩsĩ ona ũmwe wĩanene Nake?

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ ۗ وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَهُ هُدًى لَّهُ سَبِيلًا ﴿٦٦﴾

LUKU 5

67.Na mũndũ aasya, 'Kyaũ! Nyie nakwa, nĩngatũngwa thayũ İngĩ?'

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِذَا مَا مِثْلُ لَسَوْفَ أَخْرُجُ حَيًّا ﴿٦٧﴾

68.Mũndũ noũlilikanaa kana İthyĩ twamũmbie mbee, yĩla we waĩ vathei?'

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ﴿٦٨﴾

69.Na nĩvĩta na Mwĩai wakwa, İthyĩ kwa ũla w'o tũkamombany'a mo vamwe, na masatani ota ũu; na İndĩ tũkamaete matullĩtye-ndu kũthyũlũlũka lia-ya-Mwaki.

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٩﴾

70.İndĩ İthyi vate nzika, tũkamakusya nza, kuma kĩla nguthunĩ, asu ala amwe moo maĩ omũ mũno vyũ nthĩnĩ wa ũlei makyũkita na *Ngai* -Wa-Ulau.

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى الرَّحْمَنِ عِتِيًّا ﴿٧٠﴾

71.Na vate nzika, İthyĩ nĩtũmesĩ nesa vyũ ala mallĩte nĩ kũvĩvĩw'a vo.

ثُمَّ لَنَحْنُ أَعْلَمُ بِالَّذِينَ هُمْ أَوْلَىٰ بِهَا صِلِيًّا ﴿٧١﴾

72.Na vai ũmwe wenyu ũtakoka vo. Uu nĩ ũtw'io mũtw'e wa Mwĩai waku.

وَإِنْ فَتَنَّا إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ﴿٧٢﴾

73.İndĩ İthyĩ tũkamatangĩta ala alũngalu na tũkamatia eki-ma-naĩ vo matullĩtye-ndu.

ثُمَّ نَتَّبِعِ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثِيًّا ﴿٧٣﴾

74. Na yĭla Mĭsoa Yaitū mĭtheu yasomwa kwoo, alei mamakūlasya etĭkĭli, 'Nĭ nguthu yĭva katĭ wa ii syell nzeo *TULO* wa ūnene yĭna andū aingĭ?

وَإِذَا تَنَلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ آمَنُوا أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَآخَسُنْ

تَدِيكًا ﴿٥٤﴾

75. Na nĭ nzyawa syĭfana ata ila Ithyĭ tūsyangĭte mbee woo, ila syaĭ nthw'ii mbee wasyo na ndūngalu ikyoneka!

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَحْسَنُ أَثَانًا

وَرِيئِيًّا ﴿٥٥﴾

76. Asya, 'Ngai-Wa-Ulau amanengae asu ala me nthĭnĭ wa İvĭtyo İvinda İasa kŭvika, yĭla mo makona kĭla mateelemaw'a nakyo- ethwa nĭ ūsilĭlo kana ūla Saa—mo makamanya nŪ ūla wĭ vathŭku mŪno *TULO* wa ūnene na ūla mwonzu nthĭnĭ wa nguthu sya ita.

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدْلَةً
حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِئِمَّا السَّاعَةَ
فَيَسْئَلُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا ﴿٥٦﴾

77. 'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmongelaa ūtongoinĭ ala maatĭĭaa ūtongoi. Na mawĭa maseo ala mekalaa nĭ maseo vyŭ mbee wa metho ma Mwĭai waku ta İtuvi, na maseo vyŭ ta ūsŭngĭo.

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَقِيَّةُ الضَّالُّونَ
خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا ﴿٥٧﴾

78. We ĭndĭ, nŭmwonete we ūla ūmĭleaa Mĭsoa Yaitū, na waasyaa, 'Nyie vate nzika, nganengwe ūthw'ii na syana?

أَقْرَبَتْ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالَ لأَوْتَيْنَ مَا لَّا
ذَوْلَدًا ﴿٥٨﴾

79. We nŭmanyĭte ūvoo na maūndŭ ala matonekaa, kana we nĭwosete kyathĭ kuma kwa Ngai-Wa-Ulau?

أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمَّا اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٥٩﴾

80. Aiee, Ithyĭ tŭkaandĭka maūndŭ ala we ūneenaa na Ithyĭ tŭkaasavya ūsilĭlo mŭno kwoondŭ wake.

كَلَّا سَتَكُنُّبُ مَا يَقُولُ وَسَمَدٌ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَلَأًا ﴿٦٠﴾

81. Na Ithyĭ tŭkamŭnenge we maūndŭ onthe ala we ūneenaa ta ūtĭĭwa, na we akooka Kwitŭ eweka vyŭ.

وَنَزْنَةٌ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا قُرْدًا ﴿٦١﴾

82. Namo nĭmosete ngai ingĭ ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĭkana

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٦٢﴾

itonye kwithwa uumo wa utonyi kwoond0 woo.

83.Tiw'o ona vanini! Mo maka0lea 0thaiithi woo, na maitwika amaitha moo.

كَلِمَاتٍ سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضَلَالًا

LUKU 6

84.We nowonaa kana Ithyi nft0mat0m0lte masatani T0l0 wa alei maimakath0a kwika meko ma wau-wa-mat0?

أَلَمْ تَرَ أَنَا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَوَزَّهُمْ
أَمْرًا

85.Kwa 0u, we nd0kekalaaate kwoond0 woo, Ithyi nftw'0lte 0talo mwianfu wa meko moo.

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا

86.Lilikanai m0thenya 0la Ithyi t0kamombany'a ala al0ngalu mbee wa Ngai wa-Ulau ta aeni ma nda0a.

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الْرُحْمَنِ وَقَدَّاهُ

87.Na Ithyi t0kamatwaa av0tany'a lian0ya-Mwaki ta nd0thya ya indo 0twa0twe vand0 va k0nyw'a kfw'0.

وَأَسْوَقُ الْفُجُورِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَرَدَّاهُ وقد ورد

88.Vai 0kethwa na vinya wa kw0w'an0thya ateo we 0la wosete 0tian0 kuma kwa Ngai-Wa-Ulau.

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ
عَهْدًا عهدهم

89.Namo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau n0fwyoseete mwana We-Mwene.'

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا

90.Kwa 0la w'0, inyw'0 n0mw0k0te k0nd0 kya 0sengy'o na kya k0makya m0no!

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِذَا

91.Ni vakuv0 matu kwat0kana n0nd0 waky0 na nthi yat0kan0le kat0 na ilma ival0kange nthi syi ilungu.

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَنْفَطَرْنَ مِنْهُ وَتَلَاقِي الْأَرْضُ وَ
تَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا

92.N0nd0 mo mam0wetan0fasya Ngai-Wa-Ulau na mwana.

أَنْ دَعَا لِلرَّحْمَنِ وَلَدًا

93. Oyīla kūtatonyeke Ngai-Wa-Ulau kwīyosea mwana We-Mwene.

وَمَا يَتَّبِعِي لِلرَّحْمَنِ أَنْ تَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿١٣﴾

94. Vai ona ūmwe nthīnī wa matu na nthī ūtakoka kwa Ngai-Wa-Ulau ta mūthūkūmi.

إِنَّ كُلَّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا أَنِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا ﴿١٤﴾

95. Nīw'o, We nūmathyūlūlūkīte mo na ūmanyi Wake na nūmatalīte mo onthe vyū.

لَقَدْ أَخْضَعْنَا وَعَدَّاهُمْ عَدًّا ﴿١٥﴾

96. Na kīla ūmwe woo akooka Kwake eweka Mūthenyanī wa Uthayūkyo.

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ﴿١٦﴾

97. Asu ala metfklāa na kwīka meko maseo Ngai-Wa-Ulau akaete wendo nthīnī wa ngoo syoo.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَنُ وُدًّا ﴿١٧﴾

98. Kwa ūu, Ithyī nītūmītw'kīthītye Kulani yīthwe yī mbūthū kwa kīthyomo kyaku nīkana we ūtonye kūnengane ūvoo mūseo na yo kwa ūlūngalu, na kūmakaany'a nayo andū ala manengetwe kūkaananīa.

فَأَنبَأَ يَتَرَفُؤُهُ بِلسَانِكَ لِنُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَنُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُدًّا ﴿١٨﴾

99. Na nī nzyawa syīana ata ila ithyī tūsyangīte mbee woo! We nūtonya kwona ūmwe woo, kana kwīw'a ona kīwe kyoo?

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِشُّ مِنْهُمْ ﴿١٩﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ سَمِعُوا نَذْرًا مِنْ رَبِّهِمْ وَأَنزَلَ الْغُلَامَ الْكَلْبَ الَّذِي يَخْتَلِفُ عَلَيْهِ الْمُرَوِّاتُ لَوِيحًا مُبِينًا ﴿٢٠﴾

TAA HAA
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Haa. *We Mũndũ Mwĩanũ!*
3. Ithyĩ tũimĩtheetye Kulani nĩkana we
Ūthĩnĩke,

طه ②

مَا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى ③

4. Indĩ nĩ ta ũtao kwake we ũla ũmũkĩaa
Ngai.

إِلَّا تَذَكُّرًا لِّمَن يَخْشَى ④

5. *Na ũvuany'o kuma kwake We Ula*
woombie nthĩ na matu matũũlu.

تَنْزِيلًا لِّمَن خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَوَاتِ الْعُلَى ⑤

6. *We nĩ Ngai-Wa-Ulau Ula ũtĩnĩkĩte*
We Mwene Kĩvĩlanĩ-Kya-Usumbĩ.

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ⑥

7. Nĩ Syake syonthe ona syĩva ila syĩ
matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ũũũ
wa nthĩ, na syoonthe ona syĩva ila syĩ
katĩ wasyo, na syonthe ona syĩva ila syĩ
uungu wa mũthanga ũla wĩ kĩmeu.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَمَا

نَحْتِ الشَّرْعِ ⑦

8. *Na ona we ũkaneena na wasya*
mũtũũlu, vai kĩvathũkany'o, nũndũ We
nĩwĩsĩ ũsũanĩo wa kĩmbithĩ na maũndũ
ala meteele kũvithwa mũno.

وَأَن تَجْهَرُوا بِالْقَوْلِ فَيَفْتَهُهُ لِيَعْلَمَ السِّرَ وَأَخْفَى ⑧

9. *Ngai Mwene Vinya W'onthe ---Vai*
Ngai ateo We. Masyĩtwa onthe ala
manake mũno vyũ nĩ Make.

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ⑨

10. *Na ũvoo wa Mose nũkũvikĩte we?*

وَهَلْ أُنتَ حَرِيثُ مُوسَى ⑩

11. *Yĩla we woonie mwaki, amatavisye*
andũ make, 'ikalai inyw'ĩ vau, Nyie
nĩngwona mwaki; vangĩ nĩndonya

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا ⑪

kUm0etee inyw'I kfsinga kuma vo kana ngona Utongoi u-mwakinI.'

لَعَلَّ أَنْتُمْ تَنْهَا بِقَبْسٍ أَوْ أَجْدُ عَلَى النَّاسِ
هُدًى ⑤

12.Na ylla we wookie vala 0I, nIkwetaniwe, 'We Mose,

قُلْنَا أَنهَا نُؤْوِي يُؤْوِي ⑥

13.Nf'w'o, Nyie nI Mw'ai waku, kwa 0u, umya iat0 syaku; n0nd0 we wI MwandanI m0theu wa Tuwaa.

رَبِّي أَنَا رَبُّكَ فَأَخْلَعُ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَالِدِ الْمَقْدَرِ
طُوًى ⑦

14.Na Nyie nIng0nyuvIte we; kwa 0u, IthukfIsye ma0nd0 ala me0vuanw'a.

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَبِعْ بِأَيْمَانِي ⑧

15.Nf'w'o Nyie nI Ngai Mwene Vinya W'onthe; vai Ngai 0tee Wakwa Nyie; Kwa 0u, nth0k0mei Nyie, na I0myai Mboya kwa 0lilikany'o Wakwa.

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ
الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ⑨

16.'Vate nzika, 0la Saa 0kavika; Nyie nIndonya k0wumb0la w'o, nIkana kIla thay0 0tonye k0tuvwa kwIlanana na kIthing'fIsyo kya w'o.

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ
بِمَا تَسْعَىٰ ⑩

17.Kwa 0u, we 0la 0tetfklIaa 0voo 0su, na 0atfIaa mawendi make math0ku, ndakakumye vo, we nd0kese kwanangfka.

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَنْ لَّا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ
هُوَ فَذُرِّي ⑪

18.'Na nI kya0 kyu kI kw'okonI kwaku kwa a0me, we Mose?'

وَمَا تِلْكَ يَبِينِكَ يُؤْوِي ⑫

19.Mose as0ngfIa, 'Ino nI ndata yakwa, Nyie nInImyaIftaa, na Nyie nIng0naa mat0 nayo kwoond0 wa malondu makwa, na nIna mawfIa angfI na yo ota 0u.

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا
عَلَ عَنِّي وَلِي فِيهَا مَرْبٌ أُخْرَىٰ ⑬

20.Ngai amwfa, 'MfIlekye nthI, we Mose.'

قَالَ أَلْقَهَا يُؤْوِي ⑭

21. Kwa ūu nīwamīlekilye nthī, na sisya!
yaī nzoka īsembete.

فَالْقِسْمَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْتَعِي ①

22. Ngai amwīa, 'Mīkwate, na ndūkakīe.
Ithyī nītūmītūnga nthīnī wa mwīkalo
wayo ūla wa mbee.

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَتَجِدُنَهَا فِي مَدِينَتِهَا
الْأُولَى ②

23. Na Ikīa kw'oko kwaku vakuvī na
nzakwava yaku. Kw'o kwīuma kwī
kweū, kūtena ūwau ona ūmwe-----
Kyama kīngī,

وَأَضْمُرْ يَدَكَ إِلَى جَنَاحِكَ تَخْرُجَ بَيْضَاءَ مِنْ
غَيْرِ سَوْءٍ آيَةً أُخْرَى ③

24. 'Kana Ithyī tūtonye kūkwony'a we
kaī wa Syama Sitū ila nenange.

لِيُرِيكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ④

25. 'Enda we kwa Valao; vate nzika, we
nūkīlīte mīvaka yonthe.'

فَإِذْ هَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ⑤

LUKU 2

26. Mose aisye, 'Mwīai wakwa, vingūa
kīthūi kyakwa kwoondū wakwa,

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ⑥

27. Na vūthya wīa kwoondū wakwa,

وَيَبِّرْ لِي أَمْرِي ⑦

28. 'Na kwatany'a Ikundo ya ūmī
wakwa.'

وَأَحْلِلْ عُقْدَةَ مِنِّ لِسَانِي ⑧

29. 'Nīkana mo matonye kūmanya
ūneeni wakwa,

يَفْقَهُوا قَوْلِي ⑨

30. 'Na nenge nyie mūtetheesya kuma
andūnī ma nyūmba yakwa---

وَأَجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِّنْ أَهْلِي ⑩

31. 'Aluni mwanaaia;

هُرُونَ أَخِي ⑪

32. Ongeleela vinya wakwa nake.

أَسَدُ دِيَّةٍ أَزْرِي ⑫

33. 'Na mūtūwīkīthye we wa kūkwata wīa
ūmwe wakwa,

وَأَشْرِكُهُ فِي أَمْرِي ⑬

34. 'Nĩkana tũtonye kũũtafa We mũno.

كَيْ تُسْجِكَ كَثِيرًا ۞

35. Na kũũlilikana We mũno.

وَذَكَرَكَ كَثِيرًا ۞

36. We wĩna ũmanyi mwĩanũ witũ.'

إِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَوِينًا ۞

37. Ngai aisye, 'Mboya yaku nĩyeetĩkĩlwa we Mose!

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يَا مُوسَى ۞

38. Na ow'õ, Ithyĩ nĩtweew'anĩte kw'ia Inee ĩũũ wake ĩvinda yĩngĩ *ota ũu*,

وَأَقْدَمْنَا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَى ۞

39. Yĩla Ithyĩ twamũvuanĩsye nyinyia waku, ũla waĩ ũvuan'yõ *wa vata tũkyasya*,

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمَمِكَ مَا يُؤْتَىٰ ۞

40. 'Mwĩkĩei ngalawanĩ, na mũũmĩkya ũsĩnĩ, na Indĩ ũsĩ ũmwĩkya we ũtee, *na ũmwe ũla nĩmũmaitha Wakwa na ota ũu mũmaitha wake akamwosa.*' Na Nyie nĩnaũlingile we na wendo kuma Kwakwa; na Nyie *neekie ũu* nĩkana we ũeewe mbee wa itho Yakwa.

أَبِ أَقْدَفٍ فِيهِ فِي التَّابُوتِ فَأَقْدَفَ فِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيَلْقَهُ
أَيُّمُ بِالْأَجْلِ يَأْخُذُهُ عَدُوِّي وَعَدُوُّهُ وَ
وَقَدْ لَازِمٌ أَلْقَيْتَ عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي ۞ وَلَتُضَعَّ عَلَىٰ عَيْنِي ۞

41. Yĩla mwĩĩtu wa nyinyia waku wesĩle vau na akũlya, 'Nyie nĩndonya kũmwony'a inyw'ĩ ũla wĩmũsũvĩa?' Kwa ũu, Ithyĩ nĩtwaũtũngie we kwa nyinyia waku nĩkana itho yake yĩthĩwe na mũũo na ndakethĩwe na kyeva. Na we nĩwooaie mũndũ, Indĩ Ithyĩ nĩtwakumisye we nthĩnĩ wa kyeva. Indĩ Ithyĩ nĩtwaũtatie we na nzĩla syĩ kĩvathũkany'õ. Na we nĩwekaliile myaka mingĩ katĩ wa andũ ma Mitiani. Indĩ we weanĩla ũima *ũla wendekaa*, we Mose.

إِذْ تَنَسَّيْنَا أَنْهَكَ تَتَعَوَّلُ هَلْ أَذْكَرُ عَلَىٰ مَنْ يَكْفُلُهُ
فَوَجَعْنَاكَ إِلَىٰ أُولَٰئِكَ تَفَرَّقَ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنُ ۞ وَوَضَعْنَا
نَفْسًا فَنَجَّيْنِكَ مِنَ الْعَمْرِ وَقَدَدْنَا قَوْلًا لَهَا فَوَيْدَتْ
بَيْنِينَ فِي أَهْلِ مَدْيَنَ ۞ فَتَرَجَّحْتَ عَلَىٰ قَدْرِ يُؤْتَىٰ ۞

42. 'Na Nyie nĩngũnyuvĩte we kwoondũ Wakwa-Mwene.

وَأَضْطَبَّتْكَ لِنَفْسِي ۞

43.'Enda we, na mwanaa nyinyia waku, vamwe na Syama Syakwa, na mŭikaleele nthĩnĩ wa kŭndilikana Nyie.

إِذْ هَبَّ آتَتْ وَأَخَوَكَ بِالْبَيْتِ وَلَا تَبَيَّنَا فِي ذِكْرِي ۝

44.'Endai, inyw'elĩ, kwa Valao, nŭndŭ we nŭkĩĩĩte mĩvaka yonthe vyŭ.

إِذْ هَبَّ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ ظَنُوفًا ۝

45.'Na neenai nake we inyw'elĩ, na ndeto nduu vangĩ we nŭtonya kŭsŭvĩa kana kŭkĩa.

فَقَوْلًا لَهُ قَوْلًا لَيْتًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يُنْصَى ۝

46.Namo masŭngĩa, 'Mwĩai waitŭ, ithyĩ nĩtŭŭkĩa we ndakese kŭtŭetee kĩthokoo, kana kŭkĩa mĩvaka yonthe nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُفْرَطَ عَلَيْنَا أَوْ أَنْ يُظْلَمَ ۝

47.Ngai amea, 'Mŭikakĩe; nŭndŭ Nyie nĩnenyu inyw'elĩ. Nyie nĩnĩw'aa na Nyie nĩnonaa.'

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْبَعُ وَأَرَى ۝

48.'Kwa ņu endai kwake mwĩ elĩ na mŭimwĩa, 'Ithyĩ twĩ Atŭmwa ma Mwĩai waku; kwa ņu, maeke Aana-ma-Isilaeli mathi naitŭ; na ndŭkamathĩny'e. Ithyĩ ow'o tŭkŭetee we Kyama kuma kwa Mwĩai waku; na mŭuo ŭkeethwa tŭlŭ wake we ņla ņatĩĩaa ņtongoi;

فَأَيُّهُ فَقَوْلًا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا نُعَذِّبُهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِآيَاتٍ مِنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامُ عَلَيَّ مِنْ أَتَيْتَنِي ۝

49.'Ow'o, nĩkŭminĩte kŭvuanwa kwitŭ kana, ņsilĩĩlo ņkooka kwake we ņla ņleaa na kŭalyŭka.'

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَى مَنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝

50.Valao akŭlya, 'Mwĩai wenyu mwĩ elĩ nŭŭ ĩndĩ we Mose?'

قَالَ فَمَنْ رَبُّكُمَا يُوسَى ۝

51.Asŭngĩa, 'Mwĩai waitŭ nĩ We ņla wakĩnengie kĩla kĩndŭ mŭmbĩlwe wakyo na ĩndĩ akĩtongoesya wĩanĩ wakyo ņla wailĩĩe.

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَى كُلَّ شَيْءٍ حَلْقًا ثُمَّ هَدَى ۝

52. Valao akūlya, 'Kūkeethwa kūilyī ata Indī, Tūlū wa nzyawa ila syaī sya mbee.

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَى ۝

53. We aisye, 'Umanyi wasye wīna Mwīai wakwa *Uandīkīwe* nthīnī wa Ivuku. Mwīai wakwa ndavītasya ona ndolawa.'

قَالَ عَلَيْهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَى ۝

54. We nī Ula ūmbīte nthī kwīthwa ta ūkomo kwenyu, na nūmūseūvīsye nzīa sya kwīśīlaa, na Ula ūtheeasya mbua kuma Itunī, na Indī nūndū wayo tūimesya imea syī kīvathūkany'o.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَّكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ تِبَابٍ شَتَّى ۝

55. Inyw'ī yai na Ityhai indo syenyu. Nīw'o, nthīnī wa ūndū ūū ve Kyama kwa asu ala manengetwe kīfko.

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ هَادٍ ۝

LUKU 3

56. Kuma kwa mūthanga ūū, Ithyī nītūmūmbīte inyw'ī, na nthīnī wayo, Ithyī tūkatuma mūsyoka, na Ithyī tūkamumya vo ūngī.

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُبِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى ۝

57. Na Ithyī nītwamwonisye Valao Syama Sitū, syonthe vyū; Indī we nīwaleile syo na nīwaleile *kwīkīla*.

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَى ۝

58. Valao akūlya, 'We ūkīte kūū kwitū, we Mose, kūtumya nthīnī wa nthī yaitū na ūoi waku?'

قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَمْؤُسَى ۝

59. Indī vate nzika, Ithyī nītūūkūetee ūoi ūilyī ota ūū; kwa ūu, we tw'a kyathī katī waitū naku we mwene kīla ithyī tūtalea kwīfanīsyā; ithyī kana we vandū vala vatwāllīte *ithyelī*.'

فَلَمَّا تَبَيَّنَكَ لِإِسْمِ رَبِّهِ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ۝

60. Mose asya, 'Kyathī kyenyu kīkeethwa mūthenya wa Mboka, na andū

قَالَ مَوْعِدٌ لَكُمْ يَوْمَ الرِّسْوَةِ وَأَنْ يُوْحَشِرَ النَّاسُ ضَعْفَى ۝

nImombanw'e syua yamina kwambata nesa.

61.Indi Valao niwaendie na oombany'a maufi make onthe, Indi we niwookie nthini kwlanana na kyathi.

فَتَوَلَّى وَرَعُونَ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ آتَى ①

62.Mose ameie, 'Woo ni wenyu; mOikaseUvye Uvungu Tolu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We ndakese kUmwana inyw'I na Usiflo muna; na vate nzika, we Ula UseUvasya Uvungu akaanangika.'

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَيَّ اللَّهُ كَذِبًا
فَيُسْحِتْكُمْ بِعَذَابٍ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ ②

63.Indi mo nImakaananie Uvoo woo kati woo ene na maneenany'a na kImbithi.

فَتَنَزَعُوا أَمْرَهُم بِئِنَّهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَىٰ ③

64.Namo maasya, 'Kwa Ula w'o aa efi ni aoi, ala mekwenda kUmumya inyw'I kuma nthi yenyu na Uoi na kwananga syithlo syenyu ila nzeo mUno vyu.

قَالُوا إِنْ هَٰؤُلَاءِ لَسَجْدُونَ يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُكُمْ
مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمْ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ④

65.Kwa Uu Tw'anai Indi, Tolu wa walany'o wenyu na Indi mOuka mbee waitu mwi mithi. Na vate nzika, we Ula UnOkwosa Unene mOthenya Uu,

فَأَجْبِعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ اسْتَوٰصَفُوا وَقَدْ أَفْلَحَ
الْيَوْمَ مِنَ اسْتِعْلَا ⑤

66.Namo maasya, 'We Mose, amba kwikya mbee, kana ithyi twithwe ma mbee kwikya.'

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّمَا أَنْتَ نَبِيُّ وَإِنَّمَا أَنْتَ لَكُونُ أَوْلَىٰ
مَنْ أَلْفَىٰ ⑥

67.Mose asya, 'Aiee, inyw'I lkyai.' Indi we! Ndi syoo na ndata syoo syooneka kwake ta isembete inyaikite nundu wa Uoi woo.

قَالَ بَلْ أَلْفُوا نَافَا إِذَا جِبَالُهُمْ وَعِصْبُهُمْ يُخَيَّلُ
إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ إِنَّهَا لَسُنَّةٌ ⑦

68.Na mose eethwa na w'ia kilikonikyake.

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَىٰ ⑧

69.Ithyi twamwlie, 'Ndokakite, nundu we nue ukusinda.'

فَلَمَّا لَا تَخَفْ إِنَّا أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ⑨

70.'Na Ikya kfla kfi kw'okonfi kwaku kwa aume; nfkfkw'imelya syonthe ila mo masevitye nund0 kfla mo masevitye nfi maof ma m0oi t0. Na m0oi ndakasinda, ona athi va.

وَأَتَى مَا فِي يَمِينِكَ تَلَقَّفَ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَاحِرٍ وَلَا يَفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَى ۝

71.Indfi aoi nfmaval0kangilw'e nthfi matulfiye-ndu. Nam0 maasya, 'Ithyl nft0k0mwifkfla Mwifai wa Aluni na Mose.'

قَالَ لَيْسَ النَّجْمُ مُجَدًّا قَالُوا إِنَّمَا بَرَبٌ هُرُونَ وَمُوسَى ۝

72.Valao amak0lya, 'Inyw'I mwimwifkfla We ndam0nengete 0thei? We nok0vika ethwe nfiwe m0nene wenyu 0la 0m0manyiffiye inyw'I 0oi. Kwa 0u, Nyie vate nzika, nfi ng0tila moko menyu na maa0 menyu ngalf ivitene, na vate nzika, Nyie ngamwamba m0kelany'onfi matinanfi ma mftende; na inyw'I m0kamanya n00 0la mwai m0no mbee wait0 na wina 0silfio wikalaa.'

قَالَ امْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ أَتَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرٌ كُفِّرُوا
الَّذِي عَلَّمَكُمُ التَّيْحَةَ فَلَا تَقِطَعْنَ أَيْدِيَكُمْ وَ
أَرْجُلَكُمْ قَرْنَ خِلَافٍ وَلَا وَصَلَبَكُمْ فِي جُدُوعِ
التَّخْلِيلِ وَتَعَلَّمْنَ آيَاتِنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَنْبَى ۝

73.Nam0 mamwifa, Ithyl t0itonya k00vft0kya we mbee wa Syama Ntheu ila it0vikfe ithyl, ona t0ik0vft0kya we mbee Wake We Ula wat0mbie ithyl. Kwa 0u, we tw'a 0nd0 00tw'a; we 0tonya k0tw'a t0t0 wa thay0 00 wa yu t0.

قَالُوا لَنْ نُؤْتِيَكَ عَلَى مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَ
الَّذِي فَطَرْنَا فَأَفِضْ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْفِضُ
هَذِهِ الْحَيَوةَ الدُّنْيَا ۝

74.'Vate nzika; ithyl nft0mwifkflifte Mwifai wait0, nfkana We atonye k0t0keka naf sit0 na at0ekeke ithyl 0oi 0la we 0t0ingfi sye kwifka na vinya. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nfi M0use Vy0, na Mwifkafi wa Tene na Tena.

إِنَّمَا إِنَّمَا بَرَبِنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطِيئَتَنَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا
عَلَيْهِ مِنَ التَّيْحَةِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَنْبَى ۝

75.Nfw'o, we 0la 0kaa kwa Mwifai wake e mwene naf, Iia-ya-Mwaki nfi kwoond0 wake; we ndakakw'a ona ndakethwa thay0 nthfnfi wayo.

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ وَلَا
يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۝

76.Indi we ūla ūkaa Kwake e mwitfiki
na ekite meko maseo, kwa ta ūsu ve ivila
sya ūlū mūno.

وَمَنْ يَأْتِهِمْ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَئِكَ
لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَى ①

77.Miūnda ya Tene W'onthe, ūla ūviflaa
mbūsi uungu wayo; makekalaa vo tene
na tene. Na yu niyo ūtūvi ya ala
mayikalasya me atheu mo-ene.

جَعَلْتُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاؤُا مَنْ تَزَكَّى ②

LUKU 4

78.Na Ithyi nūwatūmie ūvuany'o kwa
Mose *tūkyasya*, 'Matwae athūkūmi
Makwa ūtūkū, na kūna kwoondū woo
nzūa nyūmū kwīsiūla ūkanganī. Na we
ndūkakūe kūvītūkwa, ona ndūkethwe na
w'ia ūngī ona wīva.'

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاصْرَبْ
لَهُمْ طَرِيقًا فِي الْبَحْرِ لِيَنبَسُوا لَا تَخَفْ دَرَكًا وَلَا
تَخْشَى ③

79.Na ūndī Valao nīwamaatūle mo ena
nguthu syake sya ita, na nīmavw'ikiwe
ūkanganī nī kīla kyamavw'ikiwe.

فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُودِهِ فَغَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمْرِ
مَا غَشِيَهُمْ ④

80.Na Valao nīwamathyoekisye andū
make na we ndaamatongoesya nesa.

وَأَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهُ وَمَا هَدَى ⑤

81.'Inyw'ī Aana-ma-Isilaeli, Ithyi
nītwamumisye inyw'ī kuma kwa
amaitha menyū, na Ithyi nītweekūie
ūtianūo nenyū ngalī ya kw'oko kwa
aūme kwa Kīlma, na nītwatheeisye
Manna na Salwaa ūlū wenyū.

يَلْبَسِي إِسْرَائِيلَ قَدْ أَنْجَيْنَاكَ مِنْ عَدُوِّكَمْ وَ
وَعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمْ
الْمَنَّ وَالسَّلْوَى ⑥

82.Yai katī wa syīndū nzeo ūla Ithyi
tūnenganūe kwoondū wenyū inyw'ī, na
mūikeke naū nūhīnī wasyo, ūthatu
Wakwa ndūkese kūtheea ūlū wenyū; na
we ūla ūthatu Wakwa ūmūtheeaa,
akaanangīka;

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيهِ فَيَحِلَّ
عَلَيْكُمْ عَذَابِي وَمَنْ يَحِلْ عَلَيْهِ عَذَابِي فَقَدْ
هُوَ ⑦

83.Indī ow’o, Nyie nī Mŭekei wa Ūla we wīlīlaa na wītīkīlaa na wīkaa meko maseo, na Indī Ūlŭmaa Ūtongoinī.’

وَأَتَى لِقَارِئِينَ تَابَ وَأَمَّنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ﴿٢٧﴾

84.Na nī kyaŪ kīla kīŭkalaafite we kuma kwa andŪ maku, we Mose?’

وَمَا أَجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يٰمُوسَى ﴿٢٨﴾

85.We aisye, ‘Mo me vakuvī maatīle nyaīī syakwa na Nyie nīnīkalaafite Kwaku, Mwīai wakwa, nīkana We Ūtoneye kwendeew’a.’

قَالَ هُمْ أَوْلَاءُ عَلَىٰ أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضَىٰ ﴿٢٩﴾

86.Ngai aisye, ‘Ithyī nīŭmataafite andŪ maku we Ūtevo, na Saamili nŭmathyoeketye mo.’

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِن بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ﴿٣٠﴾

87.Kwa Ūu, Mose nīwasyokie kwa andŪ make e mŭthatu na mŭmaku. Nake asya, ‘Inyw’ī andŪ makwa, Mwīai wenyu ndaamwatha inyw’ī Ūtianŭ wa Ūlau? Inyw’ī Indī, īvinda ya kwīanīw’a kwaw’o yīthīwe yī yīasa kwenyu, kana inyw’ī mwendie Ūthatu wa Mwīai wenyu Ūthee ūlŪ wenyu, kuma kwa Mwīai wenyu, ŪndŪ mŭnaanangie Ūtianŭ wenyu kwakwa?’

فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَقَوْمِ أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبِّكُمْ وَعَدَّ حَسْبًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَن يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِن رَّبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُم مَّوْعِدِي ﴿٣١﴾

88.Namo masŪngīa, ‘Ithyī tŭineeananga Ūtianŭ witŪ kwaku kwa kwenda kwitŪ ene; Indī ithyī nītwakuŭthiw’e mīio ya mathaa ma andŪ na twamekya ītheka na Ūu now’o Saamili wekisyē.’

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا حَمِلْنَا آثَارًا مِن رَّبِّنَا لَوْلَا أَنقَرْنَا الْقَوْمَ فَفَعَلْنَا بِكَ الْفَىٰ السَّامِرِيُّ ﴿٣٢﴾

89.Indī we nīwamaseŭvīsyē mo kasaŪ—mŭvw’ano tŭ waumasya kawasya kanini. Indī we na anyanyae maasya, ‘ŪŪ nī we ngai wenyu, na ngai wa Mose, Indī we nīŭlftwe nī yo na we nīwoolilwe nī kŭmŭwetea yo inyw’ī.’

فَأَخْرَجَ لَهُمُ عَجَلًا جَدًّا لَهُ خُورٌ فَقَالُوا هَذَا إِلَهُكُم وَإِنَّهُ لَمُوسَىٰ هٰ فَنَسِيَ ﴿٣٣﴾

90. Mo mayaŋ matonya kwona kana w'o ndwaamatŋng'ŋa mo ōsŋng'ŋo, na kana w'o ndwaŋ na ōtonyi wa kŋmeka naŋ kana nesa?

أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُرْجَعُونَ إِلَىٰ نَارِ لَهْمٍ
قَوْلًا وَلَا يَلْبِغُهُمْ
صَرَخًا وَلَا نَفْعًا ﴿٩٠﴾

LUKU 5

91. Na Aluni nŋwamatavŋtŋye mo mbee wa ōu, 'Inyw'ŋ andŋ makwa, inyw'ŋ nŋmŋtatŋtŋwe na ko *kasaŋ* tŋ. Vate nzika, Ngai-Wa-Ulau nŋ Mwŋŋŋi wenyu; kwa ōu, mbikŋlai Nyie na ŋw'ai mwŋao wakwa.'

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَقُومُوا لَنَا
فَنُتَمِرْ بِهِ وَإِن رَجِعُوا إِلَىٰ
رَبِّكُمُ الرَّحْمَنُ فَآتِئُونَا وَاطِئُوا
أَمْرِي ﴿٩١﴾

92. Mo masŋng'ŋie, 'Ithyŋ tŋikaeka kŋkathaitŋa ko kŋvika yŋla mose wŋtŋsyokea ithyŋ.

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَافِيَةً حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا
مُوسَىٰ ﴿٩٢﴾

93. Mose aisye, 'We Aluni, nŋ kyaŋ kyaŋsŋŋŋe we, yŋla woonie mathyoekete,

قَالَ يُهْرُونَ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ﴿٩٣﴾

94. Kŋeka kŋmbikŋla Nyie? Indŋ onaku we nŋwaleile kwŋw'a mwŋao wakwa?

أَلَا تَتَّبِعُنَّ أَفْعَصَيْتَ أَمْرِي ﴿٩٤﴾

95. We, asŋng'ŋie, 'Mwana wa mwaitŋ, ndŋkangusye nyie kŋng'ee kyakwa, ona kana nzwŋŋ sya mŋtwe wakwa. Nyie nŋnakŋie we ndŋkese kwasya, 'We nŋwŋkŋŋŋe ŋaany'o katŋ wa Aana-ma-Isilaeli, na we ndwaeteela ndeto yakwa.'^{1*}

قَالَ يَبْنَؤُمْرًا لَا تَأْخُذْ بِإِحْسَابِي وَلَا بِرَأْسِي ۚ إِنِّي
خَشِيْتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ
وَلَمْ تَفَرِّقْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ ﴿٩٥﴾

96. Mose akŋlya, 'Naku wŋasya ata we Saamili?

قَالَ مَا خَطْبُكَ يَا سَامِرِيُّ ﴿٩٦﴾

97. Nake asya, 'Nyie noonie kŋla mo mataakyona. Na nyie noosie kŋlungu

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً
مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ سَوَّاتُ لِيَ الْبَصَرِ ﴿٩٧﴾

¹ *Uneeni ōŋ 'Ndŋkangwate nyie kŋngee kyakwa, kana nzwŋŋ ya mŋtwe wakwa' ndyaŋŋe kwoswa ta ŋndŋ waw'o. Nŋtonya kwasya: ndŋkanthŋny'e nyie.

kfmwè kya ōmanyĩsyō wā Mŏtŏmwa, Indĩ onakyo kyu nĩnakĩkisye Itheka ota ūu. Uu nĩw’o kĩĩko kyakwa kyambĩyale nyie.’

98.Mose amwĩe, ‘Uma vaa. Ukeethwa wĩ ūndŏ waku nthĩnĩ wa thayŏ ŐŐ w’onthē kwasya, ‘Ndŏkangiite nyie,’ na kyathĩ kya *Usililo* kwoondŏ waku we ūla ūtakalea kwĩanĩw’a IŐIŐ waku we. Yu sisya, ngai yaku Ila we ūtw’ĩkĩte mŏthaithi wayo vate nzika Ithyĩ nĩtŏūmĩvĩvya na Indĩ tŏimĩnyalĩkya ūkanganĩ’.Wayo mŏlŏmu. Ithyĩ vate nzika, nĩtŏūmĩvĩvya na tŏimĩnyalĩkya yo ūkanganĩ.’

99.Ngai wenyu nĩ Ngai Mwene Vinya W’onthē tŏ, vai ngai ūngĩ ateo We. We nĩwikumbatĩye syĩndŏ syonthē nthĩnĩ wa ūmanyĩ Wake.

100.Uu nĩw’o Ithyĩ tŏūkŏtavya we ūvoo wa maūndŏ ala meekĩkie mbee. Na Ithyĩ nĩtŏūnengete we kuma Kwitŏ Kĩlĩlikany’a.

101.Ula ona wĩva ūalyŏkaa na kŏkĩtia, we vate nzika, akakua mŏio *mŏito* nthĩnĩ wa Mŏthenya wa Uthayŏūkyo,

102.Makĩkala uungu waw’o, na mŏio ūkeethwa wĩ mŏthŏku kwoo Mŏthenyanĩ wa Uthayŏūkyo,

103.Mŏthenya ūla soo ūkavuvw’a. Na Ithyĩ tŏkoombany’a ene naĩ vamwe, mŏthenyanĩ ūsu mena metho mailyĩ mŏu.

قَالَ فَاذْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَاةِ أَنْ تَقُولَ لَا
وَسَاءَ وَإِنْ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ وَانظُرْ
إِلَى إِلَهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنْخَرِقَنَّهُ ثُمَّ
لَنَنْسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٨﴾

إِنَّمَا إِلَهُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلَّ
شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٩﴾

كُنْ لَكَ تَقْضُ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ
وَقَدْ آتَيْنَكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ﴿١٠٠﴾

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْرًا ﴿١٠١﴾

خُلْدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا ﴿١٠٢﴾

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ
زُرْقًا ﴿١٠٣﴾

104. Mo makaneenany'a ene kwa ene na wasya mūnini *makyasya*, 'Inyw'ī mwekalile kwa *matuko* Ikumi tū ---

يَتَخَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ۝

105. Ithyī nītwāsi nesa vyū ūndū mo makasya---yīla ūmwe wa ala mena mwīkalo mūlūngalu vyū ūkasya, 'Inyw'ī mwekalile o mūthenya ūmwe tū.'

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُمْ طَرِيقَةً ۝
إِنْ لَبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ۝

LUKU 6

106. Namo meūkūlya we ūvoo wa īfma. Asya, 'Mwīai wakwa akaitilanga syo tūlungu na kwinyāīkya ta kītoo.

وَيَسْتَأْذِنُكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ۝

107. Na We akaitia syo syī nthei, mbūmū na mbīfananu.

يَقْدِرُهَا تَائِعًا صَفْصَفًا ۝

108. Vala nthīnī wasyo ūtakavona ūliku kana ūkīlīlū.'

لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ۝

109. Mūthenyanī ūsu mo makamūatīla mwītani ūla mūlūngalu ūtena ūthyoe ku nthīnī wake; na mawasya onthe makeenyivya mbee wa *Ngai-Wa-Ulau* ona mūikew'a ateo īuumī ya nyaī.

يَوْمَئِذٍ يَتَّبِعُونَ الدَّاعِيَ لَأَوْجَاعٍ لَهُ وَخَشَعَتِ
الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ۝

110. Mūthenya ūsu wīw'anīthya ndūkauna ateo we ūla *Ngai-Wa-Ulau* ūmwītkīlīltye na ūla ndeto yake ya *mūkīto* yamwendeesyē We.

يَوْمَئِذٍ لَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ
الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ۝

111. We nūmesī maūndū *onthe* ala me mbee woo na *onthe* ala me ītina woo, īndī mo maitonya kūmalūmya na umanyi woo.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِهِ وَعِلْمًا ۝

112. Na mothyū *onthe* makeenyivya mbee wa *Ula-Wī-Thayū*, *Ula-Wīyīkalasya* Mwene, *Ngai-Mwīkalya* wa

وَعَنَتِ الُّرُجُومُ لِلْحَاقِ الْقَيُْومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ۝

onthe. Na ow'o, Ūla Ūkuaa mŪio wa ŪthŪku akaanangĩka.

113.Indĩ we Ūla wĩkaa mawĩa maseo, e mwĩtĩkĩli, ndakakwata Ūla Ūte ŪlŪngalu kana wasyo.

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الظَّالِمَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ كَأَيْحُفِّ
ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ⑩

114.Na Ūu nĩw'o Ithyĩ tŪmĩtheetye Kulani na Kĩalavu---na Ithyĩ nĩtŪtavanĩtye nthĩnĩ wayo mŪthemba mŪna wa mokaany'o, nĩkana mo matonye kŪmŪkĩfa Ngai na kana yo ĩtonye kŪmekĩfa kĩlilikano kya kĩveva nthĩnĩ woo.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ
الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ أَوْ يُحَدِّثُ لَهُمْ ذِكْرًا ⑪

115.Ūla-Wĩ-IŪlŪ MŪno Indĩ nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, MŪsumbĩ Wa-W'o! Na we ndŪkethwe Ūte mŪmĩsya kwoondŪ wa Kulani mbee wa Ūvuany'o wayo Ūtathelete kwaku, Indĩ we asya tŪ, 'Mwĩai wakwa, ongelelea Ūmanyi nthĩnĩ wakwa.'

تَخَطَّ اللَّهُ إِلَيْكَ الْحَيَّ وَلَا تَعْبُدْ بِالْقُرْآنِ
مَنْ قَبْلَ أَنْ يُفَضِّلَ إِلَيْكَ وَحْيَهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي
عِلْمًا ⑫

116.Na nĩw'o Ithyĩ nĩtweekĩite Ūtianĩo na Atamu mbee, ĩndĩ we nĩwoolilwe, na Ithyĩ nĩtwoonie vate kĩlelelo kya kŪlea kwĩw'a nthĩnĩ wake.

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَى آدَمَ مِنْ قَبْلِ نَسِيِّهِ وَلَمْ يَجِدْ
لَهُ عَزْمًا ⑬

LUKU 7

117.Na yĩla Ithyĩ twamatavisye alaĩka, 'Mwĩnyivĩsyei Atamu,' na onthe nĩmamwĩnyivĩsye. Indĩ Ivilisi ndaaĩnyivya. We nĩwaleile.

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ
أَبَى ⑭

118.Indĩ Ithyĩ nĩtwamŪtavisye, 'We Atamu, ŪŪ nĩ mŪmaitha waku, na wa kĩveti kyaku; kwa Ūu, mŪikaeke amŪlŪngye inyw'elĩ kuma mŪŪndanĩ, ndŪkese kŪkwatwa nĩ kyeva;

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا
يُخْرِجُكَمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَنَّتَهُ ⑮

119. N'ŊkŊtw'Ŋtwe kwoondŊ waku we kana ndŊkew'a nzaa nthŊn'Ŋ waw'o, ona mŊikethwa mwŊ athei *mŊte na ngŊa.*'

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَى ۝

120. Na kana we ndŊkew'a waŊni nthŊn'Ŋ waw'o, ona we ndŊkan'kŊwa syua *yŊd'Ŋh'ye.*'

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْحَى ۝

121. Ind'Ŋ Satani n'ŊwamŊveveee we na kŊwe masŊan'Ŋo mathŊku; na amwŊa, 'We Atamu, ngŊtongoesye kwa mŊf'Ŋ wa tene na tene, na wa Ŋsumb'Ŋ Ŋla Ŋtoaa ona Ind'Ŋ?

فَوَسَّوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا دُمُّ هَلْ أُنْكِ عَلَى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمَلِكِ لَا يَبْلُ ۝

122. Mo el'Ŋ n'Ŋma'Ŋe maw'o; kwa Ŋu Ŋthei woo n'Ŋweeyonanisye kwoo. Kwa Ŋu n'Ŋmamb'Ŋl'Ŋl'Ŋye kwŊvw'Ŋka mo ene na matŊ kuma mŊŊndan'Ŋ. Na Atamu n'Ŋwaleile kŊmwŊw'a MwŊai wake na eeel'Ŋka kuma nzŊan'Ŋ. ^{2*}

فَأَكَلَا مِنْهَا فَمَدَّتْ لُهُمَا سَوَاءَهُمَا وَطَوَّقَا يَخْتَصِمَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرْدِ الْجَنَّةِ وَعَصْفُ أَدْمُ رَبِّهِ فَنَزَى ۝

^{2*} AalyŊli aing'Ŋ n'Ŋmosete wonany'o ŊŊ ta waw'o *literal*, oyl'Ŋa vena ŊkŊs'Ŋ mwŊan'Ŋu nthŊn'Ŋ wa Ŋneeni ŊŊ Ŋla Ŋkwonany'a kana w'o ndŊkŊncena nondŊ w'o Ŋand'kŊtwe. Na'Ŋ Ŋla Ŋwetetwe vaa n'Ŋ Ŋthein'Ŋ kana Ŋkonan'Ŋtye na mwŊkalo wa kŊluluu'Ŋka kŊveva tondŊ kwonan'Ŋw'e n'Ŋ kŊlungu kŊmwe kya mŊsoa ŊŊ vala vekwasya, kana 'sau' aatohuma' *Wonzu* woo wamevuan'Ŋsya mo. Takethwa n'Ŋ Ŋthei wa kŊmwŊl'Ŋ, mo meth'Ŋwa mekalile matawŊs'Ŋ ata kuma Ŋvinda yoo ya kŊsyawa kŊvika ya kŊko kŊf'Ŋ kwetetwe? Kwa Ŋu, n'Ŋ Ŋthein'Ŋ, kana ŊalyŊŊo Ŋte waw'o nŊwetetwe nthŊn'Ŋ wa Kulani Ntheu. Ndeto Ŋno 'sau'aa' Ŋthei, mŊno mŊno Ŋwetete meko ma nthoni na mawendi mathŊku. Ŋvindan'Ŋ ya kŊluluu'Ŋka mŊluluu'Ŋki nŊmanyaa mawonzu make mwene ala mavith'Ŋku: *Wonzu* ŊŊ n'Ŋ wa KŊ-nthŊn'Ŋ na ndwonekaa Ŋthein'Ŋ *psychological* na Ŋkonan'Ŋtye na kŊl'Ŋko na ngoo, ndŊtonya kŊvw'ŊkŊka na kŊvithwa kwa kwŊl'Ŋl'Ŋa matu ŊŊŊ wa mwŊl'Ŋ wa Ŋmw'e. Kwa Ŋu nthŊn'Ŋ wa Ŋneeni wa Ŋv'Ŋtyo yŊl'Ŋ, ona ethwa ya'Ŋ yaŊ, yŊla Atamu na Eva meekie, 'KwŊvw'Ŋka' n'ŊkŊtonya kwŊthwa ne kwŊtya Ŋekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe tŊ na *kŊmantha Ŋekeo kuma Kwake*. Na ta Ŋu matŊ ma 'jabbat'.

123. Na Indī Mwāi wake nīwamŪnyuvie we *kwoondŪ wa īnee Yake* na nīwamwelekele we na tei na nīwamŪtongoesye we.

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَى ﴿١٢٣﴾

124. Ngai amea, 'Umai vaa, inyw'elī, kuma vaa, amwe menyu me amaitha ma ala angī. Na ethwa Ūtongoi Ūkooka kwenyu kuma Kwakwa, Ūla Indī, ona wīva ŪkaŪatīfa Ūtongoi wakwa, we ndakathyoekele ona ndakethwa na kyeve.

قَالَ اهْبِطْ مِنْهَا جَنِينًا بِعَضِّكَ بِعَضِّ عَدُوِّكَ إِنَّا يَا رَبِّ تَبَتُّكُمْ قَبْلِي هُدًى ۖ فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى ﴿١٢٤﴾

125. Indī Ūla ŪkaalyŪka na kŪtia Ulilikany'o, Wakwa, thayŪ wake ūkeethwa wī wa thīna na MŪthenyanī wa ŪthayŪŪkyo Ithyī tŪkamŪthayŪŪkyo e kīlalinda.'

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْيُنًا ﴿١٢٥﴾

126. Nake akakŪlya, 'Mwāi wakwa, We wanthayŪŪkyo nī kīlalinda nīkī, na *mbee* nīnoonaa nthī?

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٦﴾

127. Ngai akamŪsŪngīfa, 'Uu nīw'o kwaī na yīkala; Mīsoa YaitŪ nīyookie kwaku we nā we ndwaamīnenge ndafa; na ota Ūu we ndwīnengwe ndafa mŪthenyanī ŪŪ!

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيَتْهَا ۖ وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى ﴿١٢٧﴾

128. Na Ūu nīw'o Ithyī tŪmŪtuvaa we Ūla mwanangi na Ūtamīfīkīlaa Mīsoa ya Mwāi wake; na Ūsilīlo wa Itunī nī mwai mŪno, vate nzika, na nī wa kwīkalaa.

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشدُّ وَأَبْغَى ﴿١٢٨﴾

129. Mo nomaamanya nī nzyāwa syīana ata ila Ithyī twasyanangie mbee woo, ala

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّعْتِ ﴿١٢٩﴾

yu mangangaa maanzoni moo? Nthini wa undu oo vate nzika, ve Syama kwoondu wa asu ala manenetwe kiliiko.

3

LUKU 8

130. Na takethwa ti kwoondu wa ndeto ila yaminite kutongosya kuma kwa Mwai waku, na ivinda yiw' hwe, Usillo woo withwa ut0aa.

131. Ithiwa na umitsyo inda nundu wa undu mo me0neena na mutafe Mwai waku na ndala Syake mbee wa kuma kwa syua na mbee wa kuth0a kwayo; na mutafe We mavinda ma utuku na ilunguni sya muthenya, nkana we utonye kwona utanu wa w'o.

132. Na ndukaiketee syindu imwe ila ithi tumanengete andu ma ivila imwe kati woo nkana maitane kwa ivinda ikuvi nthini wa nthi ino, nkana utonye kumatata nasyo. Na kya0ya kya Mwai waku ni kiseo mbee na nkikalaa.

133. Na we mathing'itsye andu ma nyumba yaku Mboya, na luma nthini wayo. Ithi tuiukwitya we kya0ya, Ithi Nithi tunenganae kwoondu waku we. Na muminukilyo ni kwoondu wa olungalu.

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ دُؤَامًا زَاجِلًا
فَسْتَعِثْ ۞

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ آنَاءِ اللَّيْلِ فَسَبِّحْ وَأَطْرَافَ النَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ۞

وَلَا تَسُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْثِيَنَّهُمْ فِيهَا وَرِزْقَ رَبِّكَ حَيْرًا وَآبَعِي ۞

وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلْكَ رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوَىٰ ۞

³ m0nda nom0vaka mamanyike ta ki nthimo metaphorically kwasya kumantha wivitho kana kwilingya uungu wa 0ekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na 0u n'w'o vy0 Atamu weekie kwianana na Kulani vala vawetetwe 0theini kana Ngai We-Mwene n'wam0manyiisye we ndeto ila itonya kum0vetanga we kuma ivityoni yake na kwoondu wa kw'w'a ndeto isu, Ngai n'wamwelekele we vamwe na tei na 0ekeo.

134. Namo maasya, 'Niki we ndatoteae ithyi Kyama kuma kwa Mwai wake?' Vo vayaaoka kwo ūkosi mŋtheu nthini wa maŋndu ala me nthini wa Maandiko Matheu ala ma mbee?

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ أَوَلَمْ تَأْتِهِمْ
بَيِّنَةٌ مَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ﴿١٣٤﴾

135. Na takethwa ithyi ntwamanangite mo na ūsililo mbee wa yo vate nzika mo methwa maisye, 'Mwai waitu, waleile kutotee Mutumwa niki nundu ithyi twithwa twaafite mŋao Yaku mbee wa tutananyivwa na kuŋonokwa?

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَاهُمْ بَعْدَ آيٍ مِنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا رَبَّنَا
لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ
أَنْ نَدُلَّ وَنَخْزَى ﴿١٣٥﴾

136. Asya, 'Kila ūmwe ntwetele; kwa ūu, inywi etelai, na mukamanya andu ala ma nzi ya wo naa na ala maatifa utongoi wa wo.'

قُلْ كُلُّ مَتَرْتَضٍ فَرِيضُونَ فَسْتَعْلَمُونَ مَنْ أَضْطَبَّ
بِحِجِّ الصَّوَارِطِ السَّوِيِّ وَمِنْ اهْتَدَى ﴿١٣٦﴾

AL - ANBIYA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Andũ nĩmakuƿfw'e ũtali woo, Indĩ mo
nĩmaalyũkaa me nthĩnĩ wa kũlea
kwĩthwa na wĩsũvĩ.

أَقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ
مُعْرِضُونَ ﴿٦﴾

3. Vayũkaa ũtao ona ũmwe mweũ kuma
kwa Mwĩai woo, Indĩ mo
nĩmawĩthũkĩsyaa na makĩũvũfa ngũfĩ.

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ
وَهُمْ يُعْجَبُونَ ﴿٧﴾

4. Na ngoo syoo nĩsyũlawa. Na nĩmaiaa
mbũmbano syoo syĩ sya kĩmbithĩ----
asu ala mekaa makyasya Mũndũ ũũ nĩ
kĩndũ ateo no mũndũ otenyu-inyw'ĩ ene?
Indĩ inyw'ĩ nĩmũkwĩtĩkĩla ũoi omũwene
w'o?

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قُلُوبُهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا
هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ التَّجْرَةَ وَأَنْتُمْ
تُبْصِرُونَ ﴿٨﴾

5. Ngai nĩwamũtavisye Mwathani, Asya,
Mwĩai wakwa, nũmesĩ maũndũ ala
maneenawa Itunĩ na ũũũ wa nthĩ. Na
We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.'

قُلْ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٩﴾

6. Aiee, mo maasya, Iĩ nĩ ndoto
nthokoanu; aiee, we nĩwĩseũvĩtye; aiee,
we nĩwiseũvĩtye; aiee, we nĩ mũtili wa
myalĩ. Indĩ we natũetee ithyĩ ũvano
tondũ Athani ala maĩ mbee matũmiwe
na Syama.'

بَلْ قَالُوا أَضْغَاتُ أَحْلَامٍ بَلْ افْتَرَاهُ بَنُؤُوشَاعِرٍ
فَلْيَأْتِنَا بآيَاتِهِ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوْثُونَ ﴿١٠﴾

7. Vai mũsyĩ waĩ mbee woo, ũla Ithyĩ
twawanangie, waalĩkĩla ona vanini. Mo
Indĩ nĩmekwĩtĩkĩla?

مَا آمنت قبلهم من قرية أهلكناها أفهم يؤمنون ﴿١١﴾

8. Na Ithyĩ tũyaatũma ona Omwe ta Atũmwa mbee waku ateo aũme ala twamatwafe movuany'o. Kwa ũu makũlyei asu ala mesi maandũko matheu nesa, ethwa inyw'ĩ mũyĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسَلُّوا
أَهْلَ الدِّيَارِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑧

9. Na Ithyĩ tũyaamanenge mo mĩĩ Itaisaa Ifu, ona mayaĩ ma kwĩkala thayũ tene na tene.

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا إِلَّا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا
كَانُوا خَالِدِينَ ⑨

10. Ithyĩ Indĩ, nĩtweanĩsye ũtianfo Witũ kwoo; na Ithyĩ nĩtwamatangĩle mo na asu ala twendie; na nĩtwamanangie eki-ma-naĩ.

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمَنْ نَشَاءُ
وَأَهْلَكْنَا السَّيِّئِينَ ⑩

11. Ithyĩ yu nĩtũmũtheesye inyw'ĩ Ivuku yĩla nthĩnĩ wayo ve maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũtonya kwenda kwoondũ wa ũtao wenyu; inyw'ĩ Indĩ nomũkamanya?

هُ لَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُكْنًا وَنُورًا ۖ فَلَا تَعْبُدُونَ ⑪

LUKU 2

12. Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata ĩla yeeke mavĩtyo ĩla Ithyĩ twamyanangie vyũ, na Ithyĩ twookĩlya andũ angĩ ĩtina wayo!

وَكَمْ قَصَبْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا
بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ⑫

13. Na yĩla mo masamie ũsilflo Witũ, we nĩmambĩĩĩlye kũsemba maũkĩĩte.

فَلَمَّا أَحْسَبُوا أَنَّ بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ ⑬

14. 'Mũikasembe, Indĩ syokai motanunĩ menyu ala inyw'ĩ mwamatanĩaa mũno, na syĩkalonĩ syenyu nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũetwe kwa ũtao.

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسْكِنَتِكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑭

15. Mo maisye, 'Woo nĩ witũ, ithyĩ twafĩ eki-ma-naĩ ow'o!

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ⑮

16. Na ũũ ndwaaeka kũtw'ĩka kĩĩo kyoo kũvika yĩla Ithyĩ twamaĩmĩie nthĩ, matw'ĩkĩthĩtw'e ta mũu.

فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّى جَعَلْنَاهُمْ حَصِيدًا
خَالِدِينَ ⑯

17. Na Ithyi tuyaamba matu na nthi na syonthe ila syi kafi wasyo syeli na itha0.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْنٍ ۝١٧

18. Takethwa ithyi ntwendie kumantha itha0, Ithyi vate nzika, twithwa twayonie nthini wa ila Ithyi twina syo Ithyi ethwa Ithyi twa1 na yika ya kmd0 ta kyu ona vanini.

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهُمْ آتًا تَخَذُوهُ مِنْ لَدُنَّا ۝١٨
إِنْ كُنَّا فاعِلِينَ

19. Aiee, Ithyi twililaa w'o t0l0 wa 0v0ng0 na w'o niwanangaa m0twe wa w'o, na niwanangikaa. Na woo ni wenyu n0nd0 wa ma0nd0 ala inyw'f m0m0wetanasya Ngai namo.

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ يُدْمِغُهُ فَادًّا ۝١٩
هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ

20. Ula wonthe ona wiva w'i t0n1 na t0l0 wa nthi ni Wake. Na asu ala me mbee Wake maiv0thasya k0m0thaitha We, ona mainoaa.

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ
لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ۝٢٠

21. Mo nimam0tafaa 0tuk0 na m0thenya na maileelaa.

يُسَبِّحُونَ آيَاتَ الْوَيْلِ وَالنَّهَارِ لَا يَفْتُرُونَ ۝٢١

22. Mo nimosete ngai kuma t0l0 wa nthi ila ithay00kasya akw'0?

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِمَّنْ أَلْفَضُوا هُمْ يُشْرِكُونَ ۝٢٢

23. Takethwa niweethitwe kafi wa syeli nu na nthi ngai eka Ngai Mwene Vinya W'onthe, syo Ind1 syeli matu na nthi syithwa syeethiwe na kifhokoo. Ngai Mwene Vinya W'onthe Ind1 natafwe, Mwai wa Kivila-Kya-Usumbi, t0l0 wa 0nd0 mo mawetaa.

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا أَتَسْبَحْنَ اللَّهَ
رَبَّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ۝٢٣

24. We ndatonya k0k0lw'a t0l0 wa 0nd0 We wika, Ind1 mo makak0lw'a.

لَا يَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ۝٢٤

25. Mo nimosete ngai 0tee Wake We? Asya, 'Etei 0k0s1 wenyu. Yf1 ni Ivuku ya asu ala me vamwe nakwa, na Ivuku ya asu ala mai mbee wakwa ' Aiee,

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ آلِهَةٍ مَقَالًا هَانُوا بِرَهَائِكُمْ

aingĩ mũno moo mayĩsĩ ūla w'ŋ, na kwa ūu, nĩmaalyŋkaa.

هَذَا ذِكْرٌ مِّن قَبْلِي وَإِذْ مَن قَبْلِي بَدَّ لَهُمْ

26. Na Ithĩ tũyaamŋtũma Mŋtũmwa mbee waku Indĩ Ithĩ nĩtwamũvuanĩsye we tũkyasya, 'Vai Ngai ateo Nyie; kwa ūu, nthaithei Nyie nĩmyioka.

لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ

أَنَّهُ لَآ إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿٢٧﴾

27. Na mo maasya, 'Ngai-Wa-Ulau nĩwĩyosee mwana We-Mwene.' We nĩ Mũtheu. Tiw'ŋ mo nĩ athũkũmi ataĩku tũ.'

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحٰنَهُ بَلْ عِبَادٌ

مُكْرَمُونَ ﴿٢٨﴾

28. Mo maineena mbee wa We ataneenete, na mo mekaa na mwĩao Wake tũ.

لَا يَسْتَفْتُونَہٗ بِالْقَوْلِ وَهُمْ بِأَمْرِہٖ يَعْبُدُونَ ﴿٢٩﴾

29. We nĩwĩsĩ maũndũ ala me mbee woo na ala me ĩtina woo, na mo maithaithanaa ateo ūla We-Mwene ūmwĩtĩkĩlaa, namo mathũkũmaa mesũvĩite kwoondũ wa w'ia Wake.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُشْفَعُونَ

إِلَّا لِمَن ارْتَضَىٰ وَهُمْ مِّنْ حَشِيئَتِهِ مُشْفِقُونَ ﴿٣٠﴾

30. Na ūla ona wĩva woo ūtonya kwasya, 'Nyie nĩ Ngai ūtee Wake,' Ithĩ tũkamũiva na Ngiena. Uu nĩw'ŋ Ithĩ tũmaĩvaa eki-ma-naĩ.

وَمَن يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلٰهٌ مِّنْ دُونِهِ فَإِنِّي عَجِزٌ

بِحَبْلِهِ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾

LUKU 3

31. Mo alei nomonaa kana nthĩ na matu syaĩ mbumbu oĩmwe ĩkwatene, Indĩ Ithĩ twaithaany'a? Na Ithĩ nĩtwaseũvisye kĩla kĩndũ kĩ thayũ kuma kĩw'ũnĩ. Indĩ mo nomaketĩkĩla?

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا

رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَآءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ

أَفَلَا يَوْمِنُونَ ﴿٣٢﴾

32. Na Ithĩ nĩtũseũvĩtye ĩlma nŋmu tũlũ wa nthĩ ndĩkese kũthingitha vamwe namo; na nthĩnĩ wayo Ithĩ nĩtũseũvĩtye nzĩla nthanthau, nĩkana mo matonye kũtongew'a nesa.

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيًا أَن يَمْسَكَ بِيَدَيْہٖمُ وَجَعَلْنَا

فِيہَا وِجَاہًا سُبُلًا لَّعَلَّهُم يَهْتَدُونَ ﴿٣٣﴾

33. Na Ithyĩ nĩtũseũvĩtye ĩtu ta kĩala, kĩsũvĩĩku nesa; ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makaitia Syama syayo.

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا ۖ وَهُمْ عَنْ
آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na We nĩ ·Ula woombie ũtukũ na mũthenya, na syua na mwei, kĩla kĩmwe kĩvingilitĩte kilingenĩ *kyakyo*.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ الْإِنسَانَ وَالنَّهَارَ وَاللَّيْلَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

35. Ithyĩ tũyaamũnenge mũndũ ona wĩva thayũ wa tene na tena mbee waku we. Ethwa ĩndĩ we ũkakw'a, mo makekala vaa tene na tene?

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِّن قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنَّ مَتَّ
فَهُمُ الْخَالِدُونَ ﴿٣٥﴾

36. Kĩla thayũ ũkasama kĩkw'ũ; na Ithyĩ nĩtũmũimĩthasya inyw'ĩ na ũthũku na ũseo kwa nzĩa ya ũtato. Na Kwitũ nĩkw'o inyw'ĩ mũkatũngwa.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبَلُّوكُم بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً ۗ وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na yĩla alei makwona we, nĩmaũvũĩaa we ngũĩ tũ. Mo *makũlasya*, 'Uu nĩwe ũwetaa ngai syenyu naĩ?' Oyĩla mo nĩmo ene ala maleaa na *kĩũthya* kũwetwa kwa *Ngai-Wa-Ulau*.

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ يَخُذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا
أَهْلًا الَّذِي يَذُكُرُ الْإِهْتِكُمْ ۗ هُمْ يَذُكُرُ الرَّحْمَنِ
هُمُ كَاهِنُونَ ﴿٣٧﴾

38. Mũndũ ombĩtwe na mũtũkĩ. Nyie kwa ũla w'o ngamwony'a Syama Syakwa ĩndĩ mũikangũlye Nyie nikalaate.

خُلِقَ الْإِنسَانُ مِنْ عَجَلٍ ۗ سَأوردُكُمْ آيَاتِي فَلَا
تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٨﴾

39. Namo makũlasya, 'Kyathĩ kĩĩ *kĩkeanĩw'a* ĩndĩ, ethwa we wĩ wa w'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٩﴾

40. Takethwa alei nĩmamanyie tũ ĩvinda yĩla matakethĩwa matonya kũsiĩfa mwaki kuma mothyũnĩ moo kana kuma mũngonĩ yoo, na mo maikatetheew'a!

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكْفُونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ
النَّارَ وَلَا عَنْ ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٤٠﴾

41. Aiee, w'o ũkamaumĩĩĩla Tũũ woo mateũmánya na w'o ũkamavũavũany'a mo vyũ; na maikethwa matonya

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَظِفُّونَ رِجَاهَا
وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٤١﴾

kUt0ngĩthya, ona mo maikanengwe
Ivinda.

42.Na ow'o At0mwa nřmav0řwe ng0ř
mbee waku, Indř amwe katř wa ala
mav0řaa ng0ř nřmamathy0ř0ř0řkile asu
moo ala mav0řthasya.

وَلَقَدْ اسْتَهْرَجْتَنِي بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَخَافَ بِالْبَلَدِينَ
سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْرَجُونَ ﴿٤٢﴾

LUKU 4

43.Asya, 'N00 0řa 0řtonya k0řn0ř0řřa
inyw'ř 0řtuk0 na m0řthenya vala ve Ngai-
Wa-Uřlau?' Indř mo nřmaaly0řkaa
makauma 0řlilikanonř wa Mwřai woo.

قُلْ مَنْ يَكْلُؤُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ
بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٣﴾

44.Mo mena ngai ona řmwe řla řtonya
k0řmas0řřana Nait0ř? Syo iitonya
kwřřtheesyasyo mbene ona iitonya
kwřř'anřřhw'a Nait0ř nř m0řnd0ř ona
0řmwe.

أَمْ لَهُمُ إِلَهَةٌ تَنْعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ
نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ قِتَابٌ يَصْخَبُونَ ﴿٤٤﴾

45.Aiee, řthyř nřřwamanengie asu na
maařřthe moo syřnd0ř nzeo sya nthř řno
k0řvika thay0ř wamaasavřa m0řno mo.
Mo nomonaa kana řthyř nřřřmřřthokeete
nthř řkřřmřřnyivya mřřvakanř yayo? Mo
řndř, nřřmatonya k0řw'řka asindi?

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ
الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا أَنَّهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٤٥﴾

46.Asya, 'Nyie ndi0řm0řkaany'a inyw'ř
řndř nř kwřřanana na 0řvuany'o m0řřheu.'
řndř ala mate mat0ř maitonya kwřř'a
wřřtano yřla mo me0řkaanw'a.

قُلْ إِنَّمَا أَنْذَرْتُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ
الدُّعَاءَ إِذَا مَا يَنْدُرُونَ ﴿٤٦﴾

47.Na ona mřřvevo ya 0řsilřlo ya Mwřai
waku řkamakiita mo, vate nzika, mo
nřk0řřa, 'Woo nř wit0ř! Ow'o, řthyř twař
eki-ma-nař.'

وَلَيْنَ مَسَّتْهُمُ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ
يُونَيْتَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٧﴾

48.Na řthyř řkase0řvya řthimi sya w'o
sya 0řřngalu kwoond0ř wa M0řthenya wa
Uřthay0ř0řkyo nřkana křla thay0ř

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقَوْسِطَ لِيَوْمِ الْقِيَامَةِ وَلَا تَظْلُمُ
نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَوْدٍ
أَبْتِنَا بِهِمَا وَكَفَىٰ بِنَا حَسِيبِينَ ﴿٤٨﴾

ndükavítw'e ona vanini. Ona ethwa ní
úito wíana wa kaveke ka kalandalí,
Ithyí tókaumílya. Na Ithyí nítwíanle
kwíthwa ta atali.

49. Na Ithyí nítwamúnengie Mose na
Aluni Kívathúkany'a na Kyeni na
Kílilikany'a kwa ala alúngalu,

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً
وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ۝

50. Asu ala mamúkíaa Mwíai woo
kímbithini, na ala maókíaa úla Saa wa
Utw'io.

الَّذِينَ يَحْسُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنَ الشَّاكِرِينَ
مُشْفِقُونَ ۝

51. Na kíí ní Kílilikany'a kíathime kíla
Ithyí tókítheetye, inyw'í índí,
nímóókílea?

وَهَذَا ذِكْرٌ مُّبْرَكٌ أَنزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ مُنكَرُونَ ۝

LUKU 5

52. Na mbee wa kíí Ithyí nítwamúnengie
Avalamu útongoi wake na Ithyí
nítwamwísí we nesa.

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا
بِهِ عَلِيمِينَ ۝

53. Yíla we wamatavisye íthe wake na
andú make, Ino ní mívwa'nano myau
inyw'í mómíkwaítwe múnó?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ الشَّمَائِلُ الَّتِي
أَنْتُمْ لَهَا عَاقِفُونَ ۝

54. Mo nímasúngíe, 'Ithyí tweethíe
maáthe maitú maimíthaiha yo.'

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عِبْدِينَ ۝

55. Nake amea, 'Ow'o, inyw'í inyw'í-
ene oúndú úmwe na maáthe menyu
nímwíthíitwe nthíní wa ívityo yí
útheiní.'

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝

56. Mo mamúkúlya, 'We útútee ithyí
w'o wa w'o kana we wí úmwe wa ala
mavúaa ngú?'

قَالُوا آجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ۝

57. We amasúngíe, 'Aíee, Mwíai wenyu
ní Mwíai wa matu na nthí, We Ula

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي

wasyŭmbie syo; na Nyie nĩ ũmwe wa asu ala mena ũkŭsĩ wa ũu.

58.'Na Nyie nĩvĩta na Ngai Mwene Vinya W'onthe, Nyie vate nzika, nĩngŭsŭanfa ũlŭ wa mĩvw'anano yenyu Itina inyw'I mwamina kŭthi na mwathelekelya.'

59.Kwa ũu, we nĩwamĩtŭlangile ilungu yonthe ateo ũla waĩ mŭnene katĩ wayo, nĩkana mo matonye kŭsyoka kwa makŭlyo.

60.Mo makŭlyo, 'Ula wĩkĩte ngai sitŭ ũŭ nŭŭ? Vate nzika, we nokŭvika ethwe e mwĩki-wa-naĩ.

61.Mo maisye, 'Ithyĩ nĩtwamwĩw'ie mwanake ũmwe aimĩneenea yo naĩ; we etawa Avalamu.'

62.Namo maasya, 'Mŭetei ĩndĩ mbee wa metho ma andŭ, nĩkana mo methwe na ũkŭsĩ.'

63.Na ĩndĩ mo mamŭkŭlyo Avalamu, 'We nue Ula wĩkĩte ngai sitŭ ũŭ, we Avalamu?'

64.We asŭngĩe, 'It, vate nzika mŭndŭ mŭna nĩwĩkĩte ũu. Vaa ve ũla mŭnene

فَطَرَهْتَ ۖ وَأَنَا عَلَىٰ ذٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝

وَقَالَ لِلَّذِي لَا يَكْبِدَنَّ أَصْنَامَكُمْ بَعْدَ أَنْ تُوَلُّوا
مُدْبِرِينَ ۝

يَجْعَلُهُمْ جُدًّا ۖ وَإِلَّا كَبِيرًا ۗ لَهُمْ لَعْنَةُ النَّبِيِّ الرَّجُومِ ۝

قَالُوا مَنْ فَعَلَ هٰذَا بِالرَّهْتَانِ لَمَّا لَبَّيْنَاكَ يَا كَلْبِ

قَالُوا سَعَيْنَا فَمَنْ يَمْلِكُ لَهُمْ يُقَالُ لَهُ اِبْرٰهِيْمُ ۝

قَالُوا قَاتُوا بِهِ عَلَىٰ اَعْيُنِ النَّاسِ لَعْنَةُ النَّاسِ لَعْنَةُ الشَّاهِدِينَ ۝

قَالُوا اِنَّكَ فَعَلْتَ هٰذَا بِالرَّهْتَانِ يَا بْرِهِيْمُ ۝

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ بَدِيعُهُمْ هٰذَا فَاسْتَوْهَمُوا
اِنَّ كَانُوا يَنْظُرُوْنَ ۝

OnOoal'ihw'a. Indī mīkūlyei yo ethwa nītonya kūneena. ^{1*}

65. Na indī mo nīmeelekanīle mūndū na ūla ūngī na maasya, 'Inyw'ī ene vate nzika, mwī Ivītyonī.'

66. Na mītwe yoo *yakuman'hw'a nthī nī nthoni na mamwā,* 'Kwa ūla w'ō, we nīwīśī nesa kana yo ndīneena.'

67. Avalamu amakūlya, 'Inyw'ī Indī mūthaihaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe ila itamūtandīthāsyā kīndū ona vanini kana kūmwīka naī?

68. Nthoni syīthwe tūlū wenyu na ila inyw'ī mūthaihaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe! Inyw'ī Indī nomūkamanya?'

69. Mo maisye, 'Mūvīvyei na tetheesyai ngai syenyu, *ethwa inyw'ī nīmūtwīte kwīka ūndū ona wīva.*'

فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٥﴾

ثُمَّ نَادُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمَا هَؤُلَاءِ

يَنْطِقُونَ ﴿٦٦﴾

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ

شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٧﴾

أَبَىٰ لَكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا

تَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

قَالُوا احْزَبُونَهُ وَأَنْصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٦٩﴾

¹ *Aalyūli amwe ow'ō nīmelelūkaa ūalyūlo wa mūsoa ūū maikfa kana ūu nūtonya kūmwītw'īkīthya Avalamu ta mūkengani. Ow'ō ti mūvw'anano ūla mūnene waanangīte mīvw'anano ūla mīnini Avalamu mwene nīwe weekie ūu. Kwoondū wa ūu, kwasya kana Avalamu nīwe waisye, 'ūū nīw'ō mūnene woo; kwīthīwa kwī kūthūku na nī kūmwīlīla Avalamu ūvūngū. Kwa ūu, nīkwāllīte nī kūmanyīka kana, kūyaī kūlea kūandīkīka Indī nī ūkany'ō wī vinya. Mavinda amwe kīndū nīkīthīwa kī ūtheinī mūno kwa mūndū kwītkīla ūvoo ta ūsu. Ithī nītwītkīlaa kana Avalamu nīwe waneenie atena kīlelelo ona vanini kya kūmathyoekya mo Indī kwa nzīa ya ngaanāno yī vinya tūlū wa ūvūngū wa mūtkīto woo. ūu nīw'ō mo moosie ūvoo ūsu. Mamina kūmwīw'a Avalamu, vai ona ūmwe waasyoka kūmwīta mūkengani. Indī kwīanana na Kulani Ntheu, yo yaf nguthu ya kūsīsyā maūndū ma nthīnī ala maingītw'e kūmanyā ūtumanu wa mūtkīto woo. ūndū ūū nūtheetw'e nesa nī mīsoa īno *sīsyā mūsoa wa 65-68.* Na ūngī nī kwāllīte nī kūlīlikanwa kana mbee wa kīko kīī, Avalamu mwene nīwaetete mbee wa andū ūtw'io wake wa kūmyananga mīvw'anano yoo *sīsyā mūsoa wa 58.*

70. Ithyi twaisye, 'We Mwaki, ithwa wĩ mŭvoo na ithwa wĩ umo wa mŭuo kwoondũ wa Avalamu.'

قُلْنَا يَا نَارُ كُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ۝

71. Namo nĩmamanthĩte nzĩa ya kŭmwĩka naĩ we, ĩndĩ Ithyi nĩtwamatwĩkĩthisye mo kwĩthwa ala maĩ na wasyo mŭnene vyũ.

وَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ۝

72. Na Ithyi nĩtwamŭtangĩte we na Loto na twamaete nthĩ mo ĩla Ithyi twamfathimie kwoondũ wa mbaa-andũ.

وَنَجَّيْنَاهُ وَنُوحًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا
لِلْعَالَمِينَ ۝

73. Na Ithyi nĩtwamŭnengie Isaaka na mwĩsŭkũŭe, Yakovo, na onthe twamatwĩkĩthya andũ alũngalu.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۚ وَكَرَّمْنَا
جَعَلْنَا صُلَيْمَانَ ۝

74. Na Ithyi nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atongoi ala mamatongoesye andũ kwa mwĩao Witũ, na Ithyi nĩtwatwaie ũvuany'o kwoo tũimeyĩĩa kwĩka mawĩa maseo, na ũsyaĩsya wa Mboya, na kumya nthembo. Namo maĩ athaithi Maitũ twĩ ithyoka.

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَا
إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ
الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا عَبِيدًا ۝

75. Na Loto Ithyi nĩtwamŭnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyi nĩtwamŭtangĩte we kuma nthĩnĩ wa mŭsyĩ ũla weekie mothatyo. Ow'o mo maĩ athe na andũ mbaa-matũ.

وَلَوْ كُنَّا آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْقَرِيظِ
الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيثَاتُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ
فَاسِقِينَ ۝

76. Na Ithyi nĩtwamwĩtkĩlile we nthĩnĩ wa tei Witũ; vate nzika, we aĩ ũmwe wa ala alũngalu.

فِيءٌ وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

LUKU 6

77. Na lilikanai yĩla Noa watũte Ithyi-tene, na Ithyi nĩtweew'ie mboya yake na nĩtwamumisye we na andũ ma nyũmba yake kuma thĩnanĩ mŭnene.

وَنُوحًا إِذْ نَادَىٰ مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَنَجَّيْنَاهُ
وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ۝

78. Na Ithyĩ nĩtwamũtetheesye we tũlũ wa andũ ala maleile Syama Siitũ. Vate nzika, mo maĩ andũ athe; kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye kĩw'ũ mo onthe.

وَصَرْنَهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَعْرِضْهُمْ أَجْمَعِينَ ۝

79. Na lilikanai Ndaviti na Solomoni yĩla mo maumisye motwio. tũlũ wa imea ila malondu ma andũ maĩte mũũndanĩ *Utukũ*; na Ithyĩ twaĩ ngũsĩ ya ũtw'io woo.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَخْلِفْنَ فِي الْحَرْثِ إِذْ
نَفَسَتْ فِيهِ غَمَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا لَكُمْ شَاهِدِينَ ۝

80. Ithyĩ nĩtwamũnengie Solomoni ũmanyi wa w'o wa *ũvoo* ũsu na kĩla ũmwe woo Ithyĩ twamũnengie ũĩ na ũmanyi. Na Ithyĩ nĩtwasyĩw'ĩthisye iĩma na nyũnyi sya yayaya kũtanĩa ndafa sya Ngai Mwene Vinya W'ontho vamwe na Ndaviti. Na Nithyĩ twĩkaa maũndũ onthe ta asu.

فَفَقَّهْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكَلَّمْنَا هٰكُنَا وَعَلِمَاوُدَ
سَعَيْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرُ وَكُنَّا
فَاعِلِينَ ۝

81. Na Ithyĩ nĩtwamũmanyĩsye we kũseũvya itonyeo sya kĩlaa sya kaũ kwoondũ wenyu, nĩkana syo itonye kũmũsiĩla inyw'ĩ vinya wa ala angĩ nthĩnĩ wa kaũ wenyu. Indĩ inyw'ĩ nomũtũngaa mũvea?

وَعَلَّمْنَاهُ صِنْعَةَ لُبُوسٍ لِّكُمۡ لَتُنَفَّسَكُمۡ مِنْ
بَآسِكُمۡ فَهَلۡ أَنْتُمْ شٰكِرُونَ ۝

82. Na Ithyĩ nĩtwakĩyĩfafe kĩseve kĩ vinya kĩmwĩw'e Solomoni. Kyo nĩ kyautanie kwelekela nthĩ ĩla twaathimĩte. Na Ithyĩ twĩna ũmanyi wa syĩndũ syonthe.

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ
ظٰلِمِينَ ۝

83. Na Ithyĩ nĩtwameyĩfafe athambĩi ala anene kũmwĩw'a we ala mathambĩaa kwoondũ wake, na kwĩka wĩla ũngĩ ũtee wa ũsu; na Nithyĩ Ala mamaũngamĩe mo.

وَمِنَ الشَّيْطٰنِ مَنۡ يَّغْوِيۡنَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ
عَمَّا دُونَ ذٰلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حٰفِظِينَ ۝

84. Na lilikanai Yovu yĩla wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, *akyasya*, 'Thĩna nũngwatĩte nyie, na We Nue Usũtwe nĩ

وَأَنۡبَآءَ إِذۡ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ۝

tei wa onthe katī wa onthe ala mew'anīaa tei.

85.Kwa ūu, Ithyī nītwēew'ie mboya yake na twavetanga thīna ūla we wafī naw'o, na Ithyī nītwamūnengie andū ma nyūmba yake na angī ota ūu vamwe namo, ta tei kuma Kwitū, na ta ūlilikany'o kwa athaithi.

فَأَسْجَبْنَا لَهُ فَكُفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَأَيْنَاهُ أَهْلَهُ
وَمَثَلَهُمْ فَتَعْمُرُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذُكِّرْهُ
لِلْعَبِيدِينَ ⑤

86.Na *lilikanai* Isumaeli na, na Enoko *Idris* na Esikieli *Dhul Nun*. Onthe maī katī wa omīīsya.

وَأَسْمِعِيلَ وَآدِرِيْسَ وَذَا الْكُفْرِ كُلِّ مِنْ
الضَّرِيْنَ ⑥

87.Na Ithyī nītwamēfīklīlye mo nthīnī wa tei Witū. Vate nzika, mo maī katī wa ala alūngalu.

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ ⑦

88.Na *lilikanai* Yona *Dhul-Nun*, yīla we waendie ena ūthatu. Na we nīwasūanīe kana Ithyī tūikamwīw'ithya kyeva. Indī īndīnī sya kīvindu we nīwafie akyasya, 'Vai Ngai ateo We, We wī Mūtheu. Ow'o, Nyie nīnīthītwe nī katī wa eki-ma-naī.'

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ
عَلَيْهِ فَنَادَى فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ
سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ⑧

89.Kwa ūu Ithyī nītwēew'ie mboya yake na twamumya we thīnanī. Na ūu nīw'o Ithyī tūmatwaa etfīkīli.

فَأَسْجَبْنَا لَهُ وَرَجَيْنَاهُ مِنَ الْعِمْرِ وَكَذَلِكَ
نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ ⑨

90.Na *lilikanai* yīla Sakalia wamwīkafīlīle Mwīai wake *akyasya*, 'Mwīai wakwa, ndūkandeke nyie nde kaana, na We Nue Ula-Mūseō Vyō katī wa atīwa.'

وَذُكِّرْنَا إِذْ نَادَى رَبَّهُ لَا تُدْرِنِي قَرْوًا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ⑩

91.Kwa ūu Ithyī nītwēew'ie mboya yake na nītwamūnengie Yoana *Yahya* na twamūvoesya mūka. Mo nīmakīlanasya mūndū na ūla ūngī nthīnī wa kwīka mawīa maseo, namo nīmatwīkafīlīle Ithyī

فَأَسْجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ نَجِيًّا وَأَصْلَحْنَا لَهُ
زَوْجَهُ إِنَّهُمْ كَانُوا يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَ
يَدْعُونَ تَرْغَابًا وَرَهْبًا وَكَانُوا لَنَا خُشِعِينَ ⑪

mena wĩkwatyo na w'ia, na nĩmeeniyivisye mo ene mbee Waitũ.

92. Na *lilikanai* kĩla kĩveti kyasũvĩe ūthei wakyō; kwa ūu Ithyĩ nĩtwavevee nthĩnĩ wakyō ndeto Yaitũ na nĩtwakĩtwĩkĩthisye kyo na mwana wakyō Kyama kwa mbaa-andũ.

93. Ow'ō, aa nĩmo andũ maku andũ amwe; na Nyie nĩ Mwĩai wenyu, kwa ūu, nthaithei Nyie.

94. Indĩ mo nĩmaanĩkĩte katĩ woo ene nthĩnĩ wa ūndũ woo; na onthe makasyoka Kwitũ.

LUKU 7

95. Kwa ūu, ūla ona wĩva wĩkaa mawĩa maseo na nĩ mwĩtĩkĩli, kĩthito kyake kĩkikalea kũkathĩtwa na vate nzika, Ithyĩ tũkakĩandĩka.

96. Na w'ō nĩ mwĩao ūtaalyũĩka kwa mũsyĩ ūla Ithyĩ tũwanangĩte kana mo maitonya kũsyoka.

97. *Kũkeethwa kũilyĩ ūu* ona yĩla Ngoki na Makoki makalekw'a na mo makeekalaata mũno kuma kĩla ūkĩĩĩĩlunĩ.

98. Na kyathĩ kyaw'ō nĩkĩthengee; Indĩ sisyai, metho ma asu ala matetĩkĩlaa makamaketea masyaĩsye na mo *makaasya*, 'Woo nĩ Witũ! Ithyĩ! Ow'ō, ithyĩ tũyaasũvĩa ūndũ ūũ; aiee, ithyĩ twaĩ eki-ma-na!'

99. 'Vate nzika, inyw'ĩ na ila mũthaithaa ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ

وَالَّتِي أَحْصَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٢﴾

إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ
فَاعْبُدُونِ ﴿٩٣﴾

فَعَبَّوْا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلُّ إِلَهِنَا رَجُوعٌ ﴿٩٤﴾

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا
كُفْرَانَ لِسَعِيهِ وَإِنَّا لَهُ كَاتِبُونَ ﴿٩٥﴾

وَحَرَمٌ عَلَى قُرَيْبِهِ أَهْلُكُنْهَا أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٦﴾

حَتَّى إِذَا فُتِنَتْ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ وَهُمْ مِنْ كُلِّ
جَدَبٍ يَنْسِفُونَ ﴿٩٧﴾

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقِّ إِذْ أَخَذَ مِنْ شَاحِصَةٍ أَبْصَارُ
الَّذِينَ كَفَرُوا يُوْنِسًا قَدْ كُنَّا فِي عَقْلَةٍ مِنْ هَٰذَا
بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٨﴾

رَبُّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ
أَنْتُمْ لَهَا وَرَدُونَ ﴿٩٩﴾

ngÜ sya Iia-ya-Mwaki. Inyw'I
inyw' onthe nĩmÜkoka vo.'

100. Takethwa ii nĩsyeehtĩtwe syĩ ngai,
syo iĩthwa syookie nthĩnĩ wayo; na
onthe makekalaa vu nthĩnĩ.

لَو كَانَ هَؤُلَاءَ إِلهَةً مَا وَرَدُوهُمْ وَكُلٌّ فِيهَا
خُلُدُونَ ﴿١٠٠﴾

101. Vau nthĩnĩ! Wĩta woo Ükeethwa nĩ
küLuma nthĩnĩ wayo navo maikew'a
kĩndÜ kĩngĩ.

لَهُمْ فِيهَا زُفُرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠١﴾

102. Indĩ tÜÜ wa asu maminĩte kwathwa
ĩtuvi İseo kuma KwitÜ, aa
makavetangwa küasa müno nayo.

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحَسَنَةُ أُولَئِكَ
عَنَّا مُبْعَدُونَ ﴿١٠٢﴾

103. Mo maikew'a kawasya ona kanini
vo; namo makekalaa nthĩnĩ wa mwĩkalo
Üla mathayÜ moo makendaa.

لَا يَسْمَعُونَ حَيْسَبَهَا وَهُمْ فِي مَا اشْتَهَتْ
أَنفُسُهُمْ خُلُدُونَ ﴿١٠٣﴾

104. Ula-Thĩna Münene ndÜkamew'ĩthya
mo kyeva, na alaĩka makakomana namo,
makasya, 'ÜÜ nĩw'o müthenya wenyu
Üla inyw'ĩ mwathiwe.'

لَا يَخْرُجُهُمُ الْقَرْعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّهُمُ الْمَلَكَةُ
هَذَا يَوْمَئِذٍ الَّذِينَ كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿١٠٤﴾

105. Lilikanai müthenya Üla Ithyĩ
tÜkalinga matu tondÜ İthangÜ ya
maandĩko matheu yĩlingawa nĩ
mÜthembi. TondÜ Ithyĩ Twambĩĩĩlye
Ümbi wa mbee, Ithyĩ tÜkaÜtÜngĩĩĩla ota
Üu--- Ütianĩo Üla umanĩte NaitÜ; vate
nzika, Ithyĩ tÜkawĩka w'o.

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِّيلِ لِلَّذِينَ
كُفَرُوا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نَعِيدُهُ وَعَدَّا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا
فَاعِلِينَ ﴿١٠٥﴾

106. Na Ithyĩ nĩtÜminĩte küandĩka nthĩnĩ
wa Savuli ya Ndaviti, İtina wā Ütao kana
athÜkümi Makwa alÜngalu makatiĩwa
nthĩ.

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِن بَعْدِ الذِّكْرِ
أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٦﴾

107. Nthĩnĩ waw'o, vate nzika, ve
ÜtÜmane wa vata kwa andÜ ala
mamÜthaihaa Ngai.

إِنَّ فِي هَذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٧﴾

108. Na Ithyi tuiutumfite we indfi ni ta Inee kwa mbaa andu onthe.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

109. Asya, 'Vate nzika, nkuvuanitw'e kwakwa kana Ngai wenyu ni Ngai Umwe. Indfi inyw'i mukeenyivya?'

قُلْ إِنَّمَا يُؤْتِيهِ إِلَهِي الْحُكْمَ إِلَهُ وَاحِدٌ ﴿١٠٩﴾
فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١١٠﴾

110. Indfi mo masyoka Itina, asya, 'Nye ninfmukaanitye inyw'i inyw'onthe undu Umwe, na Nye ndyisi kana kila inyw'i mwathitwe ki vakuvi kana ki vaasa.

فَإِن تَوَلَّوْا فَقُلْ أَدْنَاكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ وَإِن أُدْرِجُوا
أَقْرَبُ أَمْ يَبْعِدُ مَا تُوْعَدُونَ ﴿١١٠﴾

111. Nfw'o, We nfwisi ndeto ila mbumbule, na We nfwisi ila inyw'i muvithaa.

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١١﴾

112'. Na Nye ndyisi Indfi Ou nutonya kwithwa wi utato kwenyu, na Utanu wa Ivinda tQ.'

وَإِن أَدْرِمُوا لَعْنَةً فِئْتَنَةٌ لَّكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ
حِينٍ ﴿١١٢﴾

113. We ota Ou aisye, 'Mwaii wakwa, We umya Utw'io wa w'o. Mwaii waitu ni Ula-Ngai wa Ulau, Ula utethyo Wake walite ni kumanthwa tulu maundu ala inyw'i muwetaa.'

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ
عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١١٣﴾

سُورَةُ الْحَجِّ مَدِينَةٍ

AL - HAJJ
(Wavuanĩw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Inyw'ĩ andũ, mũkĩei Mwĩai wenyu; ow'o kĩtetemo kya nthĩ kya ũla Saa nĩ kĩndũ kĩnene.

3. Mũthenya ũla inyw'ĩ mũkawona, na kĩveti kĩla kĩkwongya kĩkoolwa nĩ kwongya kwa kyo na kĩla kĩveti kĩfito kĩkaumya mũio wakyo; na ũkamona andũ ta amile oyĩla matakethwa manyw'ĩte, ĩndĩ ũsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o ũkeethwa wĩ mwai.

4. Na katĩ wa andũ ve ala makaananĩaa ĩũlũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ũmanyi, na mo maatĩlaa kĩla Satani mbaa matũ,

5. Ula ũtw'io umĩtw'e ĩũlũ wake, kana ũla ona wĩva ũkatuma ndũũ nake, we akamũthyoekya we na akamũtongoesya we ũsilĩlonĩ wa Mwaki.

6. Inyw'ĩ andũ, ethwa mwĩna nzika ĩũlũ wa Uthayũũkyo, ĩndĩ sũanĩai kana Ithiyĩ nĩtũmũmbĩte inyw'ĩ kuma kĩtoonĩ, na ĩndĩ kuma ĩlovotonĩ ya manzĩ, na ĩndĩ kuma ĩanganĩ ya nthakame, na ĩndĩ kuma kĩlungunĩ kya nyama, kĩmwe kyũmbe na kĩngĩ kĩte kyũmbe, nĩkana Ithiyĩ tũtonye kwonany'a ũtonyi Wĩũ ũtheinĩ kwenyu. Na Ithiyĩ nĩtũkĩkalasya mavunĩ kĩla twenda

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ

يَوْمَ تَرَوُنَّهَا تُدْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَمَا هُمْ بِسُكَرَىٰ وَلَٰكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطَانٍ مَّرِيدٍ

كَتَبَ عَلَيْهِ آتَهُ مَن تَوَلَّاهُ فَأَنَّهُ يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّنَ الْبَيْتِ قَائِلًا فَخَلُّوهُم مِّن تَرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَّظْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مَخْلُوقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقِرُّ فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ آجَلٍ مُّسْتَعْتَبٍ

KOvika Ivinda ylla yltw'itwe; na Ithyf nItUmumasya vo mwI t00kenge; na nItUm0eaa inyw'I nIkana *m0vikite* 0ima wenyu mwIna vinya mwIna. Na ve amwe *menyu ala* makusaa me anini, na ve amwe katI wenyu ala manengawe 0k00 mwingI makethwa mate0manya 0nd0 *hina* wa kwIthIwa na 0manyi. Na we n0myonaa nthI Ite thay0, IndI ylla Ithyf twatheesya kfw'0 I0I0 wayo, nIkyulusanaa na nfyimbaa, na nImeasya kfla m0themba wa imea mbanake.^{1*}

ثُمَّ نَخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِيَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ وَمِنكُم مَّن يُتَوَتَّى وَمِنكُم مَّن يُرَدُّ إِلَى أَرْدَلِ الْعُصْبِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مَن بَعْدَ عِلْمِ شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ وَأَبْتَتَتْ
مِن كُلِّ رَوْحٍ يَهْبِجُ ⑤

7.KItumi n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We W'o, na kana We nI We Ula 0mekfaa ala akw'0 thay0, na kana We ena 0tonyi I0I0 wa syInd0 syonthe.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهُ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَ
أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑤

8.Na n0nd0 vate nzika, 0la Saa 0kooka, ndwIna nzika nthInI wa w'o, na n0nd0 Ngai Mwene Vinya W'onthe akamokIlya asu ala me mb0anI.

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَا أَنَّ اللَّهَ
يَبْعَثُ مَن فِي الْقُبُورِ ⑤

9.Na katI wa and0 ve we 0la 0kaananfaa I0I0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ate na 0manyi na ate na 0tongoi na ate na Ivuku yIm0umultkIle,

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا
لَاهُدَىٰ وَلَا كِتَابٍ مُّنِيرٍ ⑤

10.AkImilanga na ng0I0, nIkana we atonye k0mathyoekya and0 kuma nzInanI ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kwake ve nthoni I0I0 wa nthInI Ino; na nthInI wa

ثَأَنِي عِظْفِهِ لِيُجَدَلَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي
الدُّنْيَا خِزْيٌ وَنَذِيقُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَذَابَ
الْحَرِيقِ ⑤

¹ *Ndeto Ino 'yoraddo' IandIkawa kwonany'a kana kwInana na mwambInIlyo kana katI vinya na kaitonya kwIs0vfa ko kene kwa 0u m0nd0 ota 0u c nthInI wa 0k00 m0nene asyokaa mwIkalonI 0ilyI ta 0su. NzIa Ino nfy0twIkwIka nI m0soa 'man noammirho nonakkisho fil khalq' *yasin ch: 36 verse 69.*

Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo Ithyĭ
tŭkamŭsamfthya ŭsilfo wa kŭvfvw'a.

11.Uu nŭndŭ wa maŭndŭ ala moko
maku matongoisye mbee, na Ngai
Mwene Vinya W'onthe ti ŭla ŭte
mŭlŭngalu kwa athŭkŭmi Make.

LUKU 2

12.Na katĭ wa andŭ ve we ŭla
ŭmŭthaithaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe ŭteenĭ wa mŭkŭkŭ, Indĭ ethwa
ŭseo nŭwamŭvikĭa we, nŭwĭanĭawa
nŭw'o; na ĭtatwa yamŭvalŭkĭa we,
nŭalyŭkaa akauma vala ve Ngai Mwene
Vinya W'onthe. We nŭwaasya ŭlŭlŭ wa
nthĭ ĭno na Itunĭ. Usu nĭ wasyo wĭ
ŭtheinĭ.

13.We asyĭkaĭlaa ŭtee wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe ĭla itamŭtetee ŭthŭku
kana kŭmŭuna kŭŭ ow'o nĭ kwelelŭka
kŭasa mŭno.

14.We nŭmwĭkaĭlaa ŭla ŭthŭku wake wĭ
vakuvĭ mŭno kŭvĭta ŭtandĭthyo wake.
Usu nĭ mŭsŭvĭ, na mŭtindany'a
mŭthŭku.

15.Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
akatuma asu ala metĭkĭlaa na kwĭka
meko maseo malika Mĭŭndanĭ ĭla ĭvĭfĭlaa
mbŭsĭ uungu wayo; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe ekaa ŭndŭ We
wenda.

16.ŭla ŭsŭanĭaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe ndakamŭtetheesya we
Mwathani ŭlŭlŭ wa nthĭ ĭno na Itunĭ, we
nĭaekwe, ethwa we nŭtomya, amanthē

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَاِنَّ اللهَ لَيْسَ بِظَالِمٍ
لِّلْعٰلَمِيْنَ ۝۱۱

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَّعْبُدُ اللهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ
أَصَابَكَ غَلْبٌ إِطْمَأَنَّ بِهِ وَلِنْ أَصَابَتْهُ فَتْنَةٌ
إِنفَلَبْ عَلَىٰ وَجْهِهِ تَخَسَّرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ
ذٰلِكَ هُوَ الْخُسْرٰنُ الْمُبِيْنُ ۝

يَدْعُوْا مِّنْ دُوْنِ اللهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا
يَنْفَعُهُ ذٰلِكَ هُوَ الضَّلٰلُ الْبَعِيْدُ ۝

يَدْعُوْنَ لَمَن صُرُوْهُ اَقْرَبُ مِنْ نَّفْعِهِ لَيْسَ
الْمَوْلٰى وَّلَيْسَ الْعَشِيْرُ ۝

اِنَّ اللهَ يَدْخُلُ الدِّيْنَ اٰمَنًا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
بِحَبِيْثٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ اِنَّ اللهَ يَفْعَلُ
مَا يَرِيْدُ ۝

مَنْ كَانَ يَظُنُّ اَنْ لَّنْ يَنْصُرَهُ اللهُ فِي الدُّنْيَا وَ
الْآخِرَةِ فَلْيَمْسُدْ بِرَبِّبِ السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ
فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُدْهِبُنْ كَيْدُهُ مَا يَخِيْطُ ۝

nzŭa ya kŭvika Itunŭ, na nŭaekwe atile *Otethyo mŌtheu*. Indŭ we nŭaekwe one kana maŭŭ make makamŭvetangŭa we kŭŭa kŭmŭthatasya we.

17.Na ņu Ithyŭ nŭtŭmŭtheetye yo *Kulani* ta Syama ntheu, na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭtongoeasya ņla We wendaa.

18.Ta asu ala metŭkŭflaa, na Ayuti, na Aklisto, na Masavii, na Mayusi, na avoyi ma mŭvw'anano, nŭw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe akaumya ņtw'io katŭ woo nthŭnŭ wa Mņthenya wa Uthayņņkyo; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Ngņsŭ ņlņņ wa syŭndņ syonthe.

19.We nowonete kana We nŭ We wŭnyivŭaw'a nŭ kŭŭa kyonthe kŭ ņlņņ wa nthŭ na kŭŭa kyonthe kŭ matunŭ, na syua, na mwei, na ndata, na iŭma, na mŭtŭ, na nyamņ sya weņ, na aingŭ katŭ wa mbaa-andņ? Indŭ kwŭ aingŭ ala maŭŭtwe nŭ ņsilŭlo. Na ņla ona wŭva Ngai Mwene Vinya W'onthe ņmņsonokasya, vai ņtonya kņmņkŭŭya we akethwa na ndaŭa. Nŭw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ekaa ņndņ We wendaa.

20.Ii, nŭ nguthu ilŭ sya akaananŭ ala makaananŭaa ņlņņ wa Mwŭŭai woo. Na ta asu ala matetŭkŭflaa, itonyeo sya mwaki ikatŭlwa kwoondņ woo; na kŭw'ņ kŭtheņkŭfte kŭketŭkŭw'a ņlņņ wa mŭtwe yoo,

21.Nakyo kŭkatheņkyo kŭŭa kŭ nthŭnŭ wa mavu moo, na ikonde *syoo*, ota ņu ikoomŭthw'a;

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَاهُ اٰتِيًا بَيِّنٰتٍ وَّاَنَّ اللّٰهَ يَهْدِيْ مَنْ يُّرِيْدُ ۝

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَادُوْا وَالضّٰلِمِيْنَ وَالتّٰصِرِيْ وَالْمُجْرِمِيْنَ وَالَّذِيْنَ اٰشْرَكُوْا اِنَّ اللّٰهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يَخْتَصِمُ لَهُ مِنْ فِى السَّمٰوٰتِ وَمَنْ فِى الْاَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُوْمُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالدّٰوَابُّ وَكَثِيْرٌ مِّنَ النَّاسِ وَكَثِيْرٌ حَتّٰى عَلَيْهِ الْعَدٰبُ وَمَنْ يُّهِنِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّكْرِمٍ اِنَّ اللّٰهَ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ۝

هٰذٰنِ حَخَصَمِنِ اَخْتَصَمُوْا فِى رَبِّهِمْ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا قَطَعَتْ لَهُمْ نِيَابٌ مِّنْ تٰلٍ يُّصَبُّ مِنْ فَوْقِ رُءُوْسِهِمُ الْحَمِيْمُ ۝

يَصْهَرُ بِهٖ مَا فِى بُطُوْنِهِمْ وَالْجُلُوْدُ ۝

22.Navo vakeethwa nzŭma sya kġaa kwoondŭ woo *syā kŭmasilġla-mo.*

وَالَهُمْ مَقَامِعٌ مِنْ حَدِيدٍ ۝

23.Yġla mo makamantha kwenda kuma nthġnġ wa woo; makatŭngawa nthġnġ; na *makatavw'a*, 'Samai inyw'ġ ūsilġlo wa kŭvyā!

كَلِمَاتًا أَرَادُوا أَنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ غَمٍّ أُعِيدُوا
فِيهَا ۝ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ۝

LUKU 3

24.Indġ Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma asu ala metġkġġlaa na kwġka meko maseo malika nthġnġ wa Mġŭnda ġla ġvġġġlaa mbŭsġ uungu wayo. Na vo mo makaanakavw'a na itang'a sya thaavu na ġŭŭ; na ngŭa syoo vo ikeethwa syġ sya ġġġ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يُجْلُونَ فِيهَا
مِنْ أَسَاوِدٍ مِنْ ذَهَبٍ وَتُلُوتًا ۝ وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
حَرِيرٌ ۝

25.Namo makatongoew'a nthġnġ wa Őneeni wa ūŭngalu tŭ, na makatongoew'a nzġanġ ya *Ngai-Ula-Utaġawa.*

وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ ۝ وَهُدُوا إِلَى
صِرَاطِ الْحَيْدِ ۝

26.Ta kwa asu ala matetġkġġlaa, na kŭmasiġla *andŭ* nzġanġ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na kuma Mŭsikitiġnġ ūla Mŭtheu, ūla Ithġġ tŭnyuvġte kwoondŭ wa andŭ onthe, mo me ekali maw'o kana me aeni kuma weŭnġ wa mŭthanga, na ūla ona wġva ūmanthaa kweleġŭka na ūthyoeku *kuma nzġanġ ġla ya w'o----* Ithġġ tŭkatuma mo masama ūsilġlo wġ woo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصْطَلُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً
بِالْعَاقِبَةِ فِيهِ ۝ وَالْبَادِ ۝ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍ
بِظُلْمٍ نُدِقُهُ ۝ مِنْ عَذَابِ الْيُسُوفِ ۝

LUKU 4

27.Na *lilikanai ġvinda* yġla Ithġġ twamŭaġe Avalamu kġtuto kya ġla Nyŭmba *na twasya*, 'Ndŭkambġlanany'e Nyie na kġndŭ ona kġva, na mġkalye Nyŭmba Yakwa yġ ntheu kwa asu ala

وَلَاذِبُونَ ۝ وَإِلَى بَرُوزِهِمْ مَكَانَ الْبَيْتِ ۝ أَنْ لَا تَشْرِكُ
فِي شَيْئًا ۝ وَظَهَرَ بَيْتِي لِلطَّائِفِينَ ۝ وَالْقَائِمِينَ
وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ۝

mamfthy0l0l0kaa, na asu ala ma0ngamaa, na asu ala makumanaa na k0val0ka nthf matullfye ndu vamwe na mothy0 moo nthfni wa Mboya.

28.'Na tavany'ai kwa mbaa-and0 onthe 0voo wa Haji. Mo makooka vala we 0f maendete na maa0, na 0l0l0 wa kfla ngamfle mosu, maumfle kfla nzla ya vaasa.

29.'Ntkana mo matonye k0k0sfla motandfthyo mayo kwoo na matonye k0weta syftwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nthfni wa matuk0 ala matw'ftwe, 0l0l0 wa nyam0 sya maa0 ana ta m0thema wa ng'ombe ila We 0nenganfte kwoond0 woo. Kwa 0u, Indf inyw'f yai katf wasyo na manengei Ifu ala mena thfna, na ala mena vata.

30.Indf, maekei meanflsye wfa wa kwfthesya mo ene, na meanflsye mawfvto moo, na maimfthy0l0l0ka fla Ny0mba Ng00.

31.Usu nf mwfa0 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na 0la ona wfva winengae ndafa syInd0 ila ntheu sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kflkeethwa kf kInd0 kfseo kwake kwa Mwfa0 wake. Na ng'ombe nf mbf0kfllye kwenyu inyw'f Indf ti ila itavanftw'e kwenyu. Kwa 0u, fvathanei na 0vukyo wa mfvw'anano, na fvathanei na 0neeni wa 0v0ng0.

32.M0kfkala mwfnenganfte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kfla fvinda, m0tekwfanany'a kInd0 Nake We. Na 0la ona wfva wfananasya kInd0 na Ngai Mwene Vinya W'onthe, aval0kaa ta

وَأَذِّنْ فِي النَّارِ بِالْحَجِّ يَا تُوكَ رِجَالًا وَعَلَى
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٥٨﴾

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي
آيَاتٍ مَّعْلُومَاتٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَيْسَتِهِ الْأَنْعَامِ
فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْفَقِيرِ ﴿٥٩﴾

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَشَهُؤَهمْ وَلِيُوَفُّوا نُدْرَهُمُ وَيَبْظُفُوا
بِالْبَيْتِ الْعَرَبِيِّ ﴿٦٠﴾

ذَلِكَ وَمَنْ يُعْظَمْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ حَيْرٌ لَهُ عِنْدَ
رَبِّهِ وَأُحِلَّتْ لَكُمْ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا بَيَّنَّا عَلَيْكُمْ
فَأَحْبَبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنَبُوا أَقْوَالَ
الزُّورِ ﴿٦١﴾

حُنْفَاءً لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ
بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا حَرَّمَ السَّمَاءُ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ
أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿٦٢﴾

umŕte vand0 vat00lu, na ny0nyi
nim0vulasya, kana kŕseve kŕkam0kua
kŕkam0twaa vand0 vaasa.

33.Uu nŕw'o. Na 0la w'itaŕaa Syama
ntheu sya Ngai Mwene Vinya
W'onthe—ow'o, 0u *umanaa* na 0l0ngalu
wa ngoo.

ذٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى
الْقُلُوبِ ۝

34.Nthŕnŕ wasyo *nthembo* ve
motandŕthyo kwoond0 wenyu kwa
ŕvinda yŕtwe, ŕndŕ vand0 vasyo va
kumŕw'a nŕ nthŕnŕ wa ŕla Ny0mba-ya-
Tene.

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعٌ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا
إِلَىٰ الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ۝

LUKU 5

35.Na kŕla mbaŕ ya and0, Ithyŕ
nŕtwamase0vŕsye myumŕlye yoo ya
nthembo, nŕkana mo matonye k0weta
syŕtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe
ŕ00 wa nyam0 ila sya ma00 ana sya
m0themba wa ng'ombe ila We
0nenganŕte kwoond0 woo. Kwa 0u,
Ngai wenyu nŕ Ngai Umwe; kwa 0u,
ŕnenganeŕ inyw'ŕ inyw'onthe Kwake.
Na matavyei 0voo m0seo ala auu.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لَّذِكْرُوا اسْمَ اللَّهِ
عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَيْهِنَةٍ الْأَنْعَامِ فَإِنَّهَا
لِلَّهِ وَاجِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ۝

36.Ala ngoo syoo syus0awa nŕ w'ia yŕla
Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa,
na ala momŕŕasya kŕla kyonthe
kyamakwata na ala masyaŕŕasya Mboya,
na kumya katŕ wa ila Ithyŕ t0nenganŕte
kwoond0 woo.

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ وَالضَّالِّينَ
عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالنَّبِيِّ السُّلُوكِ وَمَا رَزَقَهُمْ
يُنْفِقُونَ ۝

37.Na katŕ wa Syama Ntheu sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe Ithyŕ nŕt0nyuvŕte
kwoond0 wenyu ngamŕle sya
k0thembwa. Nthŕnŕ wasyo ve *0seo*
mwingŕ kwenyu. Kwa 0u, iweteŕ syŕtwa
ya Ngai Mwene Vinya W'onthe

وَأَبْدَنَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ
فِيهَا حَيْدٌ فَادُّرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافٍ فَإِذَا
وَجَّهْتُمْ جُنُوبَهَا فَكَلُوا مِنْهَا وَأَطْعَمُوا الْقَائِعَ وَ
الْمَعْرُودَ كَذٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

iŋgeme syovetwe mŋthŋnŋ. Na yŋla syavalŋka nthŋ na wea *syŋ ngw'ŋ*, ŋndŋ yai katŋ wasyo na mŋnengei ŋlu ŋla *wŋna vata* ŋndŋ e mwŋnŋe na ŋla ŋvoya. Uu nŋw'o Ithŋŋ tŋtumŋte syŋthwe syŋ mbŋw'i kwenyu, nŋkana mŋtonye kŋtŋnga mŋvea.

38.Nyama syasyo iimŋvikŋa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kana nthakame yasyo, ŋndŋ ŋlŋngalu wenyu nŋw'o ŋmŋvikŋa We. Uu nŋw'o We wainyivisye syo kwoondŋ wenyu, nŋkana inyw'ŋ mŋtonye kŋmŋtaŋa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondŋ wa kŋmŋtongoesya inyw'ŋ. Na matavyei ŋvoo mŋseo asu ala mekaa moseo.

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحْمَهَا وَلَا مِثْمَهَا وَلَكِنَّ يَنَالَهُ
التَّقْوَىٰ مِنكُمْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتَكْبُرُوا اللَّهَ
عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَبَشِّرِ الْحَسِينِينَ ﴿٣٨﴾

39.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋmasiŋa asu ala metŋkŋa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwendaa ona ŋmwe ŋla ŋte mŋkŋku kana ŋla ŋte mŋvea.

إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الَّذِينَ كَفَرُوا ﴿٣٩﴾

LUKU 6

40.Uthei wa *kŋkita* nŋmŋnengane kwa ala makwatŋ'e kaŋ nŋndŋ mo nŋmavŋtw'e--- na Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ŋtonyi wa kŋmatethya mo--

أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقْتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظَلَمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ
نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41.Asu ala malŋngŋtw'e kuma mŋsyŋnŋ yoo vate ŋlŋngalu kŋtumi nŋndŋ mo maisye, 'Mwŋai waitŋ nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe tŋ,' na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamalŋngya andŋ amwe kwoondŋ wa ala angŋ, vate nzika, Makalŋ na Makanisa na Nyŋmba sya kŋvoyea na Mŋsikiti na Masinakoke ila nthŋnŋ wasyo syŋtwa ya Ngai Mwene

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ
يَقُولُوا رَبَّنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ
بِبَعْضٍ لَهَدَيْتُمْ صَاحِبِ وَبَيْعٍ وَصَلَوَاتٍ وَ
مَسْجِدٍ يُذَكَّرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا وَلَيَصْمُنَّ
اللَّهُ مَنْ يَتَّصِرُ بِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

Vinya W'onthe yfweteawa kaingf. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, akamutethya ūla we ūmūtethasya We. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o, nī Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

42.Asu ala, Ithyl twamaia ūlū wa nthl, makālūmasya Mboya na kūfva Saka na kwīfya kwīkwe maūndū ala maseo. Na kūvatana mothūku. Na mūminūkūllyo wa maūndū onthe, wīkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe.

الَّذِينَ إِن مَكَّنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ
الْمُنْكَرِ وَ لِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢﴾

43.Na ethwa mo mekwīta we mūkengani, ūu now'o ala maī mbee woo, Andū-ma-Noa na Mbaīsyā Aati na Athamuti ota ūu nīnāmetie Athani moo akengani.

وَأَن يَكْذِبُونَ فَقَدْ كَذَّبَ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ
وَعَادٌ وَثَمُودٌ ﴿٢٣﴾

44.Na ūu now'o andū ma Avalamu na andū ma Loto meekie.

وَقَوْمَ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمَ لُوطٍ ﴿٢٤﴾

45.Na andū ala matōaa Mitiani. Na Mose ota ūu nīweetiwe mūkengani. Indī Nyie nīnāmanengie alei ūvinda. Indī Nyie nīnamakwatie mo, na nī ūalyūlo mūthūku wīana ata ūla Nyie naetie nthīl woo!

وَ أَصْحَابِ مَدْيَنَ وَ كَذَّبَ مُوسَى فَأَلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ
ثَمَّ أَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٥﴾

46.Na nī mīsyī yfana ata ūla Ithyl tūmyanangfite, ūla yo yanengiwe wīki-wa-naī, kūvika yang'uthūlangwa na iala syayo; na nī ithima syāna ata ila syatiiwe na masūmba manenena mbenge mbūkūlūlu!

فَكَأَيُّ مَن قَرِيْبَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَ هِيَ ظَالِمَةٌ فِيهَا
خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَ يَبْنِي مَعْظَلَهُ وَ قَصْدِ
مَشِينِ ﴿٢٦﴾

47.Mo nomaanganga ūlū wa nthl, nīkana makethwa na ngoo sya kūmanya nasyo, kana matū ma kwīw'a namo? Indī ū-w'o nīkana ti metho matonaa

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا

nthI, IndI ngoo ila syI ith0inI nIsyo ilalinda.

48.Namo me0k0lya we 0kalaate 0silfio, IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakananga 0tianI0 Wake. Na nIw'o, m0thenya 0mwe kwa MwIai waku nI myaka ngili 0talini wenyu.

49.Na nI mIsyI yIana ata Ila Nyie namInengie Ivinda, yIla ekali mayo matwIkie eki-ma-naI? Na Nyie IndI nInamIkwatie, yo na Kwakwa nIkw'o 0al0ko.

LUKU 7

50.Asya, 'Inyw'I mbaa and0, Nyie nI M0kaanany'a wI 0theinI kwenyu.'

51.Asu ala metfkiIaa na kwIka meko maseo, ve 0ekeo kwoo na kya0ya kya ndafa.

52.IndI ala mething'Ifasya k0kita na Syama Siit0, makyenda k0kyasya kIeleelo Kit0 vinya ,---aa nImo makatw'Tka ekali ma MwakinI.

53.IthyI t0yaam0t0ma Mwathani ona IndI kana M0t0mwa mbee waku we, IndI we yIla wendie k0k0ma wIa wake Ila we waeleele, Satani nIweeklie isiii nzIani Ila we wendaa. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe n0vetaa isiii ila Satani wIte. Na IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe n0l0l0mIfIasya na Vinya W'on the Syama Syake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI 0manyi W'onthe, M0I.

تَعَمُّ الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي

الضُّلُوبِ ﴿٤٨﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٩﴾

وَكَاذِبِينَ مِنْ قَوْمٍ أَهْلَيْتَ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ لِنَفْسِهَا فَتَذَكَّرَ اللَّهُ لَأُولَئِكَ أَلْوَمٌ ﴿٥٠﴾

فِي أَخَذْتُمَهَا وَإِنَّ الْمُؤْمِنِينَ

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٥٢﴾

رِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٣﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ﴿٥٤﴾

الْجَنَّةِ ﴿٥٥﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَاتُكَى إِلَهُ الشَّيْطَانِ فِي أَمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْفِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُعَكِّدُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٦﴾

54. We *n̄w̄n̄k̄lasya* Ou n̄kana isit̄n̄ ila Satani w̄k̄l̄aa nzian̄i sya Athani Utato kwa asu ala nth̄n̄i wa ngoo syoo ve Owau na asu ala ngoo syoo syUm̄th̄tw'e---na vate nzika, eki-ma-nañ n̄aendu vaasa m̄no *n̄nyon̄i*.

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَيَفِي شِقَاقِي بَعِيدٍ ﴿٥٤﴾

55. Na kana asu ala manengetwe ōmanyi matonye kōmanyi kana n̄i w'ō kuma kwa Mw̄ai waku, na n̄kana mo matonye kw̄tk̄l̄a na ngoo syoo itonye kŪmw̄nyiv̄sya We. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē nŪmatongoeasya asu ala met̄k̄l̄aa nzlan̄i l̄a ya w'ō.

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادٍ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

56. Na asu ala matet̄k̄l̄aa maikaeka kw̄thwa na nzika ūōō wa w'ō kŪvika ūa Saa ūvike kwa k̄thōōōmōk̄lō ūōō woo kana voke ūsillō kwoo wa mŪthenya wa wananḡko.

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَقِيبِهِ ﴿٥٦﴾

57. Usumb̄i mŪthenya ūsu ūkeethwa w̄i wa Ngai Mwene Vinya W'onthē. We akatw'a kat̄ woo. Kwa ūu asu ala met̄k̄l̄aa na kw̄ka meko maseo makeethwa M̄ōndan̄i ya Utanu.

أَسَلِكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ التَّعْلِيمِ ﴿٥٧﴾

58. Ind̄i asu ala metet̄k̄l̄aa, na kw̄ilea Syama Sitō, makeethwa na ūsillō ūth̄n̄asya.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَئِكَ لَهُمْ فِي عَذَابٍ مُهِينٍ ﴿٥٨﴾

LUKU 8

59. Na asu ala mam̄tiaa m̄s̄ȳi yoo kwoondō wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, na ind̄i makyōawa kana maikw'a, Ngai Mwene Vinya W'onthē vate nzika, akanengane kyaōya k̄seo kwoondō woo. Na vate nzika, Ngai

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قَلَّوْا أَوْ مَا تَوَلَّوْا يَدْرَأُهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَكَنُ الْعَالَمِينَ ﴿٥٩﴾

Mwene Vinya W'onthe nĩ We MŪneganĩ-Ula-MŪseo VyŪ.

60. We vate nzika, akatuma mo malika vandŪ vala vakamendeesyā mo mŪno. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ow'o nĩ Umanyi-W'onthe, MŪmĩsya.

لَيْدِ خَلْقِهِمْ مُدَّ خَلَا يُرْضَوْنَهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ
عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

61. Uu *Okeethwa Du*. Na Ūla ona wĩva Ūĩvanĩsya kwĩanana na ŪthŪku Ūla we wĩkwĩtwe, na ĩndĩ aivĩfw'a, Ngai Mwene Vinya W'on the vate nzika akamŪtethya. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ MŪvetangi-wa-naĩ, na nĩ MŪekanĩ.

ذَلِكَ وَمَنْ عَابَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ يَتْبَعُ
عَلَيْهِ لِيَنْصُرْتَهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ﴿٦١﴾

62. Uu nŪndŪ Ngai Mwene Vinya W'onthe alikasyā ŪtukŪ nthĩnĩ wa mŪthenya, na akalikya mŪthenya nthĩnĩ wa ŪtukŪ, na nŪndŪ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i W'onthe, Woni-W'onthe.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ الْبَيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ
النَّهَارَ فِي الْبَيْلِ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦٢﴾

63. Uu nŪndŪ, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla nĩ We w'o, na kĩla mo makĩkaĩlaa Ūtee Wake nĩ ŪvŪngŪ, na nŪndŪ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Ula-Wĩ-ĪŪĪŪ, Ula-MŪnene.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٣﴾

64. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheesyā kĩw'o kuma ĩtunĩ na nthĩ ĩitwĩka ya kĩsŪnzŪnĩ? Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula MŪkunĩkĩli MŪno VyŪ, MŪmanyi-Wa-Syonthe.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ
الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٤﴾

65. Syonthe ĩla syĩ matunĩ na syonthe ĩla syĩ ĪŪĪŪ wa nthĩ nĩ Syake. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyanĩsyē-We-Mwene, Ula-wa-KŪtafwa.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللَّهَ
لَهُ الْهُدَى الْعَرَبِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٥﴾

LUKU 9

66. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmwŭw'ŭthŭsye inyw'ŭ kŭla ona kŭva kŭ ŭlŭ wa nthŭ, na ngalawa ila syŭsŭlaa ŭkanganŭ kwa mwŭao Wake? Na We nŭsŭllaa syŭndŭ sya matunŭ iikavalŭke ŭlŭ wa nthŭ vate ŭthei Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭuu na Ausŭŭtwe nŭ tei kwa andŭ. ^{2*}

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَّا فِي الْأَرْضِ وَالْفَلَاقِ
تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُنسِكُ السَّمَاءَ أَن تَقَعَ
عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللَّهَ بِالنَّاسِ لَكَرِيمٌ
رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾

67. Na We nŭ We Ula wamŭnengie inyw'ŭ. thayŭ, na Indŭ We akamŭkw'ŭthya, na Indŭ akamŭnenge thayŭ *ingŭ*. Vate nzika, mŭndŭ nŭ mwene kŭlea kŭtŭnga mŭvea vyŭ.

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ
إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٣٧﴾

68. Kwa kŭla mbaŭ ya andŭ Ithŭf nŭtŭnyuvŭte nzŭla sya ŭthaiti ila mo maatŭlaa; kwa ŭu, mo maikakaanane naku ŭlŭ wa ŭndŭ; na we ŭthokye we kwa Mwŭai waku, nŭndŭ vate nzika, we ŭatŭŭe ŭtŭngoi ŭla wa w'o.

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْسَكًا لَّهُمْ نَاسُوتَهُ فَلَا يُنَادِعُكَ
فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى
مُّسْتَقِيمٌ ﴿٣٨﴾

69. Na ethwa mo nŭmeŭkaananŭ naku, asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ nesa vyŭ ŭndŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

وَأَن جَدَّوْكَ فَقَالَ اللَّهُ أَغْمًا بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾

70. 'Ngai Mwene Vinya W'onthe akatw'a katŭ wenyu Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo ŭlŭ wa maŭndŭ ala inyw'ŭ mwavathŭkanganŭlaa.'

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ
تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٠﴾

71. We nowŭsŭ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkŭsŭ kŭla ona kŭva kŭla kŭ matunŭ na ŭlŭ wa nthŭ? Vate nzika, *syonthe nisŭvŭtwe* nthŭnŭ wa Ivuku, na

أَلَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَّا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَىٰ اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٤١﴾

² *Veonany'a kana ndeto Ino 'ŭthei' ŭwetaa kŭvalŭkanga kwa ilfo sya ŭtu, na syŭndŭ ingŭ sya matunŭ ila imŭvalŭkangŭlaa nthŭ kwa mavinda.

Ou nī ōvōthō kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

72.Namo nīmathaithaa ōtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kīla We ōtakītheesyē mwīlao, na kīla mo mate na ōmanyi wakyō. Na kwa asu ala mekaa mothōku vai mōtetheesya.

73.Na yīla Mīsoa Yaitō yī ōtheinī yasomwa kwoo, we ōkoonā ōlei mothyōnī ma asu ala matetkīlāa. Ovakuvī / mamavithōkfe ala meōmasomea Mīsoa Yaitō. Asya, 'Nīmōtavye inyw'I kīndō kīthōku mōno vyō kōvīta kyu? Kyo nī ōla Mwaki! Ngai Mwene Vinya W'onthe nōwathanīte w'o kwa asu ala metkīlāa. Nīw'o ōsu nī wīkalo mōthōku!

LUKU 10

74.Inyw'I andō, ngelekany'o nīnengane, kwa ōu, mīthukīlseyi yo. Vate nzika, asu ala inyw'I mōmekāllāa vandō va Ngai Mwene Vinya W'onthe maitonya kōmba ona ngi, ona makombana onthe vanwe nōndō wa kīleelo kīl. Ona ngi īkavulya kīndō kuma kwoo, maitonya kōkyosa na kōkītōnga. ōw'o, elī nī onzi mōmanthi na mōmanthwa.

75.Mo maimōtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ndāfa ila imwāllīte We. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

76.Ngai Mwene Vinya W'onthe amanyuvāa Atōmwa kuma kafī wa alāfka, na kuma kafī wa andō. Vate

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ سُلْطَانٌ وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ۝

وَإِذَا تَنَادَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ نَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ يَكَادُونَ يَسْطَوْنَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ أَفَأَنْتُمْ كُمِبٌ فَمِنْ ذَلِكُمُ النَّارُ وَعَدَهَا اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

يَأْتِيهَا النَّاسُ صُرْبٌ مَثَلٌ فَأَسْتَجْعُوا لَهُ ۚ إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَن يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ ۚ وَإِن يَسْلُبْنَاهُمُ الذُّبَابَ شَيْئًا لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ۝

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّىٰ قَدَرِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ۝

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ۝

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI
W'w'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

77. We nfwisI kIla kI mbee woo na kIla kI
Itina woo; na ma0nd0 onthe
makat0ngwa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٧٧﴾

78. Inyw'I ala mwItkflaa, kumanai na
tulyai-ndu na mothy0 menyu MboyanI,
na m0thaithei Mw'wai wenyu, na Ikai
meko maseo nIkana m0tonye kwafIa.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا
رَبَّكُمْ وَأَفْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٨﴾

79. Na Itthing'I tseyi kwoond0 wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe 0nd0 k0mwaIfite
inyw'I kwItthing'I tnya. We n0m0nyuvIte
inyw'I, na ndaillIle m0io m0ito I0I0
wenyu nthInI wa ndInI; kwa 0u atIai
m0IkIto wa Ithe wenyu Avalamu; We
amwItie inyw'I Masilamu kwelI mbee na
nthInI wa Ivuku yII, nIkana M0t0mwa
atonye kwItthwa ng0sI I0I0 wenyu, na
nIkana inyw'I m0tonye kwItthwa ng0sI
kwa mbaa-and0-onthe. Kwa 0u
syaIfsyai Mboya na Ivai Saka, na
mwIkwatIlei Ngai Mwene Vinya
W'onthe m0I0mItye. We nI M0ner0
wenyu. M0nene M0seo vy0 na
M0tetheesya M0seo vy0!

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ
وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِثْلَ
أَيُّكُمْ ابْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ هَذَا مِنْ
قَبْلُ وَفِي هَذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ
وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ
مَوْلَاؤِي وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٩﴾

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ مَكِّيَّةٌ

AL - MUMINUUN (Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe
ní tei.

2. Vate nzika, úkflyo níúkaa kwa efíkli,
3. Ala mena wínyivyo nthíní wa Mboya
syoo,

4. Na ala mevathanaa na maúndú
mathúku onthe,

5. Na ala mena kíthito nthíní wa kumya
Saka,

6. Na ala masúvíaa úthei woo---

7. Ateo kwa iveti syoo kana ala me
uungu wa moko moo ma aúme, núndú
Índí asu nímo mate nthoni namo;

8. Índí asu ala mamanthaa kíndú kíngí
Íúú wa úu ní eki-ma-naí---

9. Na ala masúvíaa mawívíto moo na
motianío moo,

10. Na ala masúvíaa nesa úsyafísyá wa
mboya syoo.

11. Aa nímo atíwa,

12. Ala makatíwa Itu. Mo nívo
makekalaa.

13. Níw'o, Ithíyí nítwamúmbie mÚndú
kuma kítooní kya yúmba;

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ②
الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خُشِعُونَ ③

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ④

وَالَّذِينَ هُمْ لِلذَّكْوَةِ فِعْلُونَ ⑤

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْتَابِهِمْ حَافِظُونَ ⑥

إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ
غَيْرٌ مَّلُومِينَ ⑦

فَمَنْ ابْتغىٰ وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعُدُونَ ⑧

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ زَعُونَ ⑨

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ⑩

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ⑪

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ⑫

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ طِينٍ ⑬

14.Na Indī Ithyl nftwamw'ie ta flovoto ya manzi vandū vasūvftku;

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿١٤﴾

15.Na Indī Ithyl nftwayfseūvisye flovoto ya manzi yatwika yfanga ya nthakame; na Indī ithyl nftwayfseūvisye yfanga ya nthakame yatwika kīndū kīne mūvw'anīle; na nthīnī wa kīndū kyu kīte mūvw'anīle tweekfa mavīndī na mavīndī asu twamavw'ika na nyama; na kuma vau Indī, twakfany'a kwīthwa kyūmbe kīngī. Kwa ūu, kūathimwa nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Mūmbi Mūseo Vyū katī wa ombi.

فَخَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ لَحْمًا فَخَلَقْنَا الْعِضْمَةَ عِظًا وَخَلَقْنَا النَّفْسَ الْيَاقِينَةَ ﴿١٥﴾
فَلَمَّا أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ
فَتَبَرَّكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿١٥﴾

16.Na Itina wa Ūu Indī, vate nzika mūkakusaa.

ثُمَّ إِنَّا كَرَّمْنَا بَعْدَ ذَلِكَ نَبِيًّا ﴿١٦﴾

17.Indī Mūthenyanī wa Uthayūkyo inyw'ī mūkathayūkw'a.

ثُمَّ إِنَّا كَرَّمْنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ نَبِيًّا ﴿١٧﴾

18.Na Ithyl nftūmbfite matu mūonza fūlū wenyu mekalanīle yīmwe fūlū wa yīngī, na Ithyl tūiūvūthasya Ūmbi.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ ﴿١٨﴾ وَمَا كُنَّا مِنَ الْخَالِقِ غَافِلِينَ ﴿١٨﴾

19.Na Ithyl nftwathēisye kīw'ū kuma Itunī kwīlanana na kīthimo, na Ithyl nftwatumie kyo kīkala fūlū wa nthī----na ow'o Ithyl Nithyl twīyafāfaa kwīveta kwakyo---

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا فِي الْأَرْضِ رِيشًا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ لَقَدَرُونَ ﴿١٩﴾

20.Na Ithyl nftwaseūvisye mīūnda ya mīfende na mīsavivū kwoondū wenyu; na matunda maingī nthīnī wayo; na amwe mamo inyw'ī nīmūmafsaa.

فَأَنشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّتٍ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْنَابٍ لَّكُم فِيهَا فَوَاكِهُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٠﴾

21.Na mūfī Ūla Ūmeaa Kīfmanī kya Sinaī; umasya mauta na syaŪny'wa nyingī kwa asu ala maīfsaa.

وَشَجَرَةٍ تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالدِّهْنِ وَصِنْفٍ لِّلْأَكْلِينَ ﴿٢١﴾

22. Na nthĩnĩ wa ng'ombe ve Tsomo ota ōu kwenyu. Ithyl nĩtũmũnengae kyaũnyw'a kĩla kĩ mavunĩ masyo na nthĩnĩ wasyo mwĩna motandĩthyo maingĩ, na imwe syasyo ota ōu nĩmũsyĩĩsaa;

وَأَنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّذِقُكُمْ مِمَّا فِي بَطْنِهَا
وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٢﴾

23. Na ƧoƧo wasyo na nthĩnĩ wa ngalawa inyw'ĩ nĩmũkuawa.

﴿٢٣﴾ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَالِكِ تُمْسَلُونَ ﴿٢٣﴾

LUKU 2

24. Na Ithyl nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ make, nake asya, 'Inyw'ĩ andũ makwa, mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'ontho. Inyw'ĩ nomũkethwa mwĩ alũngalu?

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا
اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٤﴾

25. Na anene ma andũ make, ala maleile kwĩfĩkĩla maisye, 'We no mũndũ otenyu inyw'ĩ; we amantha kwĩtw'ĩkĩthya mũnene wenyu. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwendie, vate nzika We aĩ atonya kwĩthwa atheisye alaĩka. Ithyl tũyaa'w'a kũndũ ta kyu kuma katĩ wa maalfthe maitũ ala ma mbee ona vanini.

فَقَالَ الْكَلْبُؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلَكُمْ يُرِيدُ أَنْ يُتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ
مَلَائِكَةً ۖ مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

26. We nĩ mũndũ ōkwatfwe nĩ ndũũka tũ; kwa ōu, eteelai, ōvoo wake kwa Ƨvinda.'

﴿٢٦﴾ إِنَّ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فُتِرَ تَصْرَافَهُ حَتَّىٰ جَبِينِ ﴿٢٦﴾

27. We Noa aisye, 'Ame Mwĩai wakwa, ndethye Nyie nũndũ mo nĩmandwĩkĩthĩtye nyie ta mũkengani.'

﴿٢٧﴾ قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كُنتُ بُونِ ﴿٢٧﴾

28. Kwa ōu, Ithyl nĩtwamũtwaĩe we ōvuany'o tũkyasya, 'Seũvya Ngalawa uungu wa metho Maitũ na kwĩlanana na ōvuany'o Witũ. Na yĩla mwĩfao Witũ wavikie, na mbuluti sya nthĩ syavulutya,

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا ۖ وَوَحَيْنَا
فَأَازَا جَاءَ أَمْرُنَا ۖ فَأَارَ التَّسْوِيرَ ۖ فَاسْلُكْ فِيهَا مِنْ
كُلِّ نَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلِكِ إِلَّا مَنْ سَقَىٰ عَلَيْهِ

likya ilf ilf sya kfla mŭthemba, nŭme na nga, na andŭ ma nyŭmba yaku, ateo asu moo ala ndeto iminŭte kŭvŭtŭkŭthw'a. Na we ndŭkandavye Nyie ŭvoo wa asu ala meklŭte naŭ; mo makanyw'ŭthw'a kŭw'ŭ.

الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبُنِي فِي الدِّينِ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٥٠﴾

29.'Na we wamina kwŭkala Ngalawanŭ we na asu ala me vamwe naku---asya, 'Ndaŭa syonthe nŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ŭtŭtangŭŭe ithyŭ kuma andŭnŭ mate alŭngalu!

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفَلَاحِ فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

30.'Na asya, 'Mwŭai wakwa, nenge nyie kŭŭngama kŭathime, nŭndŭ We Nue Ula Mŭseo Vyŭ wa ala matumaa andŭ maŭngama.'

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبْرَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٢﴾

31.Nŭw'o, nthŭnŭ wa ŭndŭ ŭŭ ve Syama. Na nŭw'o, Ithyŭ nŭtwŭthŭŭtwe mavinda onthe tŭimatwaa andŭ ŭtatwanŭ.

إِنِّي فِي ذَلِكَ لَآبِتٌ وَإِنَّا لَمُبْتَلِينَ ﴿٥٣﴾

32.Na ŭndŭ Ithyŭ nŭtwamyŭkŭlŭlye nzyawa ŭngŭ ŭtina woo.

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٥٤﴾

33.Na Ithyŭ nŭtwamatŭmie amwe moo ta Atŭmwa kuma katŭ woo ene ala maisye, 'Mŭthŭkŭmei Ngai Mwene Vinya W'onthe. Mŭi na Ngai ŭngŭ ateo We. ŭndŭ inyw'ŭ nomŭkamŭkŭla Ngai?

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٥٥﴾

LUKU 3

34.Na anene ma andŭ make, ala maleile kwŭtŭkŭla na malea ŭmbano wa Itunŭ na ala Ithyŭ twamatonyethisye kwŭkala nesa nthŭnŭ wa thayŭ wa nthŭ ŭno, maisye, 'Uŭ nŭ mŭndŭ otenyu inyw'ŭ. We aŭsaa okŭla inyw'ŭ mŭŭsaa, na kŭnyw'a okŭla inyw'ŭ mŭnyusaa.

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنَ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا الْأَخْرَجَ وَآتَوْنَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٥٦﴾

35.'Na ethwa inyw'I nfm00mw'w'a o m0nd0 tenyu inyw'I ene, IndI inyw'I m0keethwa mw'ina wasyo.

وَلَيْنَ اطْعَمْتُمْ بِشَرٍّ اَنْكُرْتُمْ اِكْفَرًا اِذَا الْخَبْرُ وَنَ ﴿٣٥﴾

36.'We emw'ia kana inyw'I y'la m0kakw'a na k0tw'Tka k'ftoo na mav'IndI, nfm0kasyoka k0thay00kw'a 'ngI?

اَيُّعِدُّكُمْ اَنْكُرْتُمْ اِذَا اَمْسَمْتُمْ وَكُنْتُمْ تَرَابًا وَعِظَامًا اَنْكُرْتُمْ مَخْرُوجًا ﴿٣٦﴾

37.'Ma0nd0 ala inyw'I mwath'itwe me vaasa, vaasa m0no na 0la w'o.

هِيَ هَاتِ هِيَ هَاتِ لِمَا تُوْعَدُونَ ﴿٣٧﴾

38.'No vaa t0 vala ithyI tw'ikalaa thay0nI wit0. IthyI t0kw'T'aa vaa na t0t0aa vaa, na ithyI t0ikathay00kw'a 'ngI ona IndI.

اِنَّ هِيَ اِلْحَيَاتِنَا الَّذِيْنَ نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِيْنَ ﴿٣٨﴾

39.'We no m0nd0 t0 0se0v'itye 0v0ng0 t0l0 wa Ngai Mwene Vinya W'ontho; na ithyI t0ikamw'it'k'la-we.'

اِنَّ هُوَ اِلْاَرَجُلُ اِنْتَرَى عَلٰى اِللهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِيْنَ ﴿٣٩﴾

40.We aisye, 'Mw'iai wakwa, ndethye nyie, n0nd0 mo nfmambosete nyie ta m0kengani.'

قَالَ رَبِّ اَنْصُرْنِيْ بِمَا كَذَبُوْنَ ﴿٤٠﴾

41.Ngai aisye, 'Mo makeethwa me ma kw'lila nth'InI wa 'vinda 'kuvI.'

قَالَ عَمَّا قَلِيْلٍ لِّيُضِحَّ نُدْمِيْنَ ﴿٤١﴾

42.IndI 0sil'flo n'fwamakwatie mo kw'lanana na w'o, na IthyI n'fwamatw'ik'ithisye mo ta mavuti. N'fmethwe me auman'ie IndI, and0 ala mekaa naI!

فَاَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَيِّ فَجَعَلَهُمْ عَسَاءً فُبُعْدًا اِلِلْقَوْمِ الظَّالِمِيْنَ ﴿٤٢﴾

43.IndI IthyI n'fwook'lilyle nzyawa 'ngI 'ftina woo.

ثُمَّ اَنْتَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُوْنَا اَخْوِيْنَ ﴿٤٣﴾

44.Vai and0 matonya k0v'it0ka 'vinda yoo y'la y'tw'itwe, ona mo maitonya k0tiwa 'ftina wayo.

مَا تَسْبِقُ مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَمَا يَنْتَظِرُوْنَ ﴿٤٤﴾

45.Indī Ithyl n̄tʷamatŭmie Atŭmwa Maitŭ ņmwe ʔtina wa ņla ņngī. K̄lla ʔvinda andŭ mavik̄we n̄ Mŭtŭmwa woo mo n̄m̄mamŭtʷʔk̄l̄thasya we ta mŭkengani. Kwa ņu, Ithyl n̄tʷamaat̄fan̄ʔsyē ņmwe ʔtina wa ņngī nth̄n̄l̄ wa wananḡko na Ithyl n̄tʷamatʷk̄l̄thisyē mo ta mbano tŭ. Methwe me auman̄e, ʔndī, andŭ ala matet̄k̄lla!

ثُمَّ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًا كُلَّمَا جَاءَ أُمَّةً رَسُولُهَا
كَذَّبُوهُ فَأَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضًا وَجَعَلْنَاهُمْ آحَادِيثًا
فَبَعْدًا لِتِلْكَ الْأَيُّمُنُونَ ﴿٥٠﴾

46.Indī n̄tʷamŭtŭmie Mose na mwana nyinyia Aluni, mena Syama Siitŭ na ņtonyi mŭtheu,

ثُمَّ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ وَأَخَاهُ هَارُونَ بِآيَاتِنَا
وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٥١﴾

47.Kwa Valao na anene make; ʔndī mo n̄m̄eekath̄l̄ie namo maʔ andŭ ang'endu.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَأَسْكَرْنَا وَكَانُوا قَوْمًا
عَالِينَ ﴿٥٢﴾

48.Namo makŭlilye, 'Ithyl tw̄met̄k̄lla andŭ el̄ ala mail̄ȳ otaitŭ oȳlla andŭ moo n̄ athŭkŭmi maitŭ?

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا
عِبَادُونَ ﴿٥٣﴾

49.Kwa ņu, mo n̄m̄ametie akengani, na mo maʔ kat̄ wa asu ala maanangiwe.

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٥٤﴾

50.Na Ithyl n̄tʷamŭnengie Mose Ivuku, n̄kana mo matonye kŭtongoew'a.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَحْتَدُونَ ﴿٥٥﴾

51.Na Ithyl n̄tʷamŭtʷk̄l̄thisyē mwana wa Malia na nyinyia wake Kyama, na Ithyl n̄tʷamatanḡl̄ie mo na n̄tʷamatetheeisyē mo kŭvika nth̄ ʔla mbŭk̄l̄l̄lu, vandŭ va ņthŭmŭo na mbuluti iv̄ʔt̄yē k̄w'ŭ.

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّةً آيَةً وَأَوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ
رَبِّهِ رَبْوَةً ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٦﴾

LUKU 4

52.Inyw'ī Atŭmwa, yai kat̄ wa sȳndŭ ʔla nth̄e, na ʔkai maw̄la maseo. N̄tʷ'o, Nyie n̄n̄ʔs̄ nesa ņndŭ ņla inyw'ī mw̄l̄kaa.

يَأْتِيهَا الرُّسُلُ كُلُّوَا مِنَ الظَّالِمَاتِ وَأَعْلَٰؤًا صَٰحِحًا
إِنِّي بِنَا تَعْمَلُونَ عَلَيْهِمْ ﴿٥٧﴾

53. Na *manyai* kana nguthu Ino yenyu nĩ nguthu oĩmwe, Na Ninyie nĩ Mwĩai wenyu. Kwa ũu, ngiei Nyie nĩnyioka.

وَأَنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٣﴾

54. Mo nĩmanyafkisyee ũvoo woo kĩlungu kwa kĩlungu katĩ woo ene, kĩla nguthu Ikĩtanĩa mũno kĩla yĩna kyo.

فَقَقِظُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُرَّاءَ كُلِّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٤﴾

55. Kwa ũu, maeke mo nthĩnĩ wa kĩthokoany'o kyoowa kĩa Ivinde.

فَدَرَّهُمْ فِي غَمَرَاتِهِمْ حَتَّى حِينٍ ﴿٥٥﴾

56. Mo mesũanĩa kana kwoondũ wa ũthw'ii na syana ila Ithyĩ tũmatethasya nasyo,

أَيَحْسَبُونَ أَنَّنَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَّاءٍ وَبَيْنٍ ﴿٥٦﴾

57. Ithyĩ tũkakalaata kũmeka mo nesa? Aiee, ĩndĩ mo maimanyaa.

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٧﴾

58. Nĩw'o, asu ala nũndũ wa wĩa wa Mwĩai woo mavinda onthe maũngamaa *mesũvĩĩe naĩ*.

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ﴿٥٨﴾

59. Na ala metĩkĩlaa Syama sya Mwĩai woo,

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

60. Na asu ala matamũwetanĩasya Mwĩai woo na atindany'a.

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٦٠﴾

61. Na asu ala maumasya kĩla maumasya ngoo syoo syusũĩtwe nĩ w'ia nũndũ kwa Mwĩai woo nĩkw'o makasyoka--

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ وَجَلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَى رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦١﴾

62. Aa nĩmo ala mekalaataa kwĩka meko maseo, na aa nomo me vaasa mbee woo.

أُولَئِكَ يُسْرِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَاقُونَ ﴿٦٢﴾

63. Na Ithyĩ tũiũkuĩthasya thayũ ona wĩva mũio ũla w'o ũtatonya kũvikya, na Ithyĩ twĩna Ivuku yĩla yĩneenaa w'o, na mo maikavĩtĩw'a.

وَلَا تُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنْطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٣﴾

64. Aiee, ngoo syoo iiyiŋsŋvŋaa Ivuku yŋŋ ona vanini, na mbee wa ŋu, mo nŋmakwatene na meko angŋ.

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِنْ هَذَا وَكَهْمًا أَعْمَالٌ
مَنْ دُونَ ذَلِكَ هُمْ لَهَا عِائِدُونَ ﴿٣٧﴾

65. Kŋvika, yŋŋa Ithyŋŋ twamakwata na ŋsilŋflo, amwe moo ala malikŋŋte motanunŋŋ, sisyai, mo nŋmaŋŋaa ŋtethyo.

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِمْ بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ
يَجْرُونَ ﴿٣٨﴾

66. Mŋikaŋŋe ŋtethyo mŋthenya ŋŋ, ow'o inyw'ŋ mŋitethw'a Nithyŋŋ.

لَا تَجْرُوا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ مَتًّا لَا تَتَّصِرُونَ ﴿٣٩﴾

67. Nŋw'o, inyw'ŋ nŋmwasomeawa Mŋsoa Yaitŋ, ŋndŋ inyw'ŋ nŋmwamŋtiaa mŋkasyoka na ŋtina na itiinyo syenyu,

قَدْ كَانَتْ آيَاتِنَا عَلَيْكُمْ فَلَنْتُمْ عَلَىٰ آعْقَابِكُمْ
تَنْكِبُونَ ﴿٤٠﴾

68. 'Anene mwŋŋ na ngŋlŋ, mŋitavany'a movoo ŋlŋlŋ wa -yo *Kulani* ŋtukŋ, mŋkŋneena maŋndŋ ma mana.'

مُتَّكِبِينَ بِمَا بِهِ سِيرًا لَهَا يَجْرُونَ ﴿٤١﴾

69. Mo ŋndŋ, nomasŋanŋŋte ŋlŋlŋ wa Ndeto Ntheu kana komavikŋwe nŋ kŋŋa kŋŋtaamavikŋa maaŋthe moo ma tene?

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَهُمْ بَيَاتٍ
أَبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٤٢﴾

70. Kana mo nomeŋmanya Mŋtŋmwa woo, ŋndŋ mo meŋmŋlea we?

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٤٣﴾

71. Kana mo maasya, 'Nthŋnŋ wake ve ndŋŋka? Aiee, we amaetee mo ŋla w'o, na aingŋ mŋno moo nŋmamenaa ŋla w'o.

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمُ بِالْحَقِّ وَآلَتْ لَهُمْ
لِلْحَقِّ كُرْهُونَ ﴿٤٤﴾

72. Na takethwa ŋla w'o nŋkŋatŋŋa mawendi moo, matu na nthŋŋ na syonthe ila syŋ nthŋnŋ wasyo syŋthwa syalikile ithokoonŋ. Aiee, Ithyŋŋ nŋtŋmaetee mo ŋtao woo, ŋndŋ kuma kwa ŋtao woo ene, mo *yu* nŋmekwathŋka ŋtee.

وَلَوْ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَوَاتُ
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَهُمْ بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ
عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٥﴾

73. Kana we nŋmakŋlasya amwe moo ŋtuvi ona yŋmwe? ŋndŋ ŋtuvi ya Mwŋai waku nŋyo

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا وَقَرْجًا رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَخْيَرُ
الْوَزِينَ ﴿٤٦﴾

Íseo Mũno Vyũ; na We nĩ Ula-
Mũnngani Mũseo Vyũ.

74.Na kwa ũla w'o vyũ, we
ũmathokasya nzĩanĩ ũla ya w'o.

وَأَنَّكَ لَتَدْعُهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥١﴾

75.Na asu ala matetĩkĩlaa Itu, ow'o mo
nĩmelelũkĩte kuma nzĩanĩ ũsu.

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ

لَنُكِبُونَ ﴿٥٢﴾

76.Na takethwa Ithĩ nĩtweew'ĩte tei
ĩũlũ woo, na kũmaumya thĩnanĩ woo,
mo vate nzika, methĩwa maendeeie
kwĩthĩwa nthĩnĩ wa wĩki-wa-naĩ woo,
makyanganga ta ilalinda.

لَوْ رَدَجْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ قُرْبٌ لَّا يَجُودُوا

فِي طُعْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٥٣﴾

77.Ithĩ nĩtwamakwatie mo na ũsilĩlo.
Indĩ mo mayaaĩnyivya mo ene kwa
Mwĩai woo ona kana makathaithana
mena wĩnyivyo.

وَلَقَدْ أَخَذْنَا لَهُم بِالْعَدَابِ فَمَا اسْتَكْبَرُوا رَبَّهُمْ

وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٥٤﴾

78.Kũvika yĩla Ithĩ twamavingũŕe
mũomo wa ũsilĩlo mwai, sisya, mo
nĩmeyĩtũkaa.

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ

يَجْعَلُونَ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٥٥﴾

LUKU 5

79.Na We nĩ We Ula wamũmbfie
inyw'ĩ matũ, na metho, na ngoo; *ĩndĩ*
inyw'ĩ mũtũngaa mũvea mũnini.

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ

قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾

80.Na We nĩ We Ula ũmwingĩvĩtye
inyw'ĩ ĩũlũ wa nthĩ, na Kwake We
nĩkw'o inyw'ĩ mũkombanw'a.

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُعْشَرُونَ ﴿٥٧﴾

81.Na We nĩ We Ula ũnenganae thayũ,
na ũetae kĩkw'ũ, na mokonĩ Make ve
ũalyũko wa ũtukũ na mũthenya. Indĩ
inyw'ĩ nomũkamanya?

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾

82.Indĩ mo maasya ũndũ andũ ala maĩ
mbee woo maisye.

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٥٩﴾

83. Mo maasya, 'Kya0! Ithyl twakw'a na kŭtwika mŭthanga na mavindl t0, ow'o, ithyl nŭtŭkathay00kw'a ũngl?

قَالُوا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظًا مَا إِنَّا لَنَبْعُوْنُ ﴿٨٣﴾

84. 'Uu nŭw'o ithyl twathiwe mbee, ithyl na maalthe mait0. KIũ ti kŭnd0 ũndl nŭ mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَذَا مِنْ قَبْلُ إِن هَذَا إِلَّا آسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨٤﴾

85. Asya, 'Nthl na syonthe ila syl nthlnl wayo nŭ sya0, ethwa inyw'l nŭmwlsl?.'

قُل لِّمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٥﴾

86. 'Mo makasya, 'Nũ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe,' Asya, 'Inyw'l ũndl nomŭkatafka?'

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٦﴾

87. Asya, 'N00 ũla Mwŭlai wa matu mŭonza na Mwŭlai wa KIvŭla Kŭnene-ky-a-Usumbŭl?'

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٧﴾

88. Mo makaasya, 'Nũ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'ũndl inyw'l nomŭkekala mwŭna w'ia?'

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٨﴾

89. Asya, 'N00 ũla kw'okonl Kwake ve ũsumbŭl wa sylndŭ syonthe na ũla ũsŭvŭaa, na ũla Kwake vate sŭvŭfka, ethwa inyw'l nŭmwlsl?'

قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

90. Namu makaasya, 'Uu W'onthe nŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Inyw'l ũndl, mŭkengekaa ata?'

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ فَأَنِي تُسْحَرُونَ ﴿٩٠﴾

91. Il, Ithyl nŭtŭmaetee mo ũla w'o, namo vate nzika, nŭ akengani.'

بَلْ آتَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩١﴾

92. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndeyoseete mwana We-mwene, ona vai Ngai ũngl ona ũmwe wŭ vamwe Nake We; kŭkethwa ũu, kŭla ngai ylthwa yoosie kŭla yo yoombie, na vate nzika, imwe sylthwa syaisumbfkie ila ũngl.

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَهٍ إِذًا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿٩٢﴾

Ngai Mwene Vinya W'onthe Nataŵwe
ŴŴŴ wa syonthe ila mo mamŵŵananasya
We nasyo!

93. MŴmanyi wa maŴndŴ ala matonekaa
na ala monekaa! Kwa Ŵu, We E-IŴŴ
mŴno mbee wa *syonthe* ila mo
mamŵŵananasya *We nasyo!*

عَلِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَلَّمَ عَمَّا يُشْرُكُونَ ﴿١٧﴾

LUKU 6

94. Asya, 'Mŵŵai wakwa, ethwa We
Ŵkambony'a nyie maŴndŴ ala mo
mateelemetw'e namo.

قُلْ رَبِّ إِنَّمَا تُرِيدُنِي مَا يُوعَدُونَ ﴿١٨﴾

95. 'Mŵŵai wakwa, IndŴ, ndŴkambie
nyie vamwe na andŴ eki-ma-naŴ.'

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

96. Na vate nzika, IthŴŴ twŴna Ŵtonyi wa
kŴkwony'a we kŴŴ IthŴŴ
tŴmateelemasya nakyŴ.

وَأَنَا عَلَىٰ أَنْ تُرِيدَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَدْ رُؤُونُ ﴿٢٠﴾

97. LŴngyai ŴthŴku na Ŵla mŴseo vyŴ.
IthŴŴ nŴtŴimanyŴŴte *syŴndŴ* ila mo
mawetaa.

إِذْ فَعَّ بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا

يَصِفُونَ ﴿٢١﴾

98. Na asya, 'Mŵŵai wakwa, Nyie
nŴmanthaa wŴvitho nthŴnŴ Waku nŴndŴ
wa mŴteelemangany'o ya Masatani.

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ ﴿٢٢﴾

99. 'Na Nyie nŴmantha wŴvitho nthŴnŴ
Waku We, Mŵŵai wakwa, mo maikese
kŴnthengeea nyie.'

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَخَضَّرُونِ ﴿٢٣﴾

100. KŴvika, yŴŴ kŴkw'Ŵ kyamŴkŴŴ
Ŵmwe woo, *akŴŴvana* asya, 'Mŵŵai
wakwa, ndŴnge ŴngŴ nyie,

كَيْ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجُونِي ﴿٢٤﴾

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ

101. 'NŴkana Nyie ndonye kwŴka *meko*
ma ŴŴngalu nthŴnŴ *wa thayŴ* Ŵla nyie
ndŴŴte *Ŵina*. 'Tiw'o, Ŵno no ndeto we

هُوَ قَوْلُهَا وَمِنْ وَسْوَسَاتِهِمْ يُرْجَعُ إِلَىٰ يَوْمِ

يُبْعَثُونَ ﴿٢٥﴾

On00neerā tū. Na Itina woo ve tūtū
kuvika muthenya ula mo
makathayū0kw'a ũngĩ.

102. Na yġla soo ūkavuvwa, vaikethwa
nd00 sya mūkautĩ katĩ woo mūthenyanĩ
Ūsu, ona maikakŪlany'a mŪnd0 na Ūla
Ūngĩ.

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٢﴾

103. Indĩ, asu ala ithimo syoo ikethwa
syĩ ngito *nthĩnĩ wa meko*, aa nĩmo ala
makethwa me aġlu.

مَنْ ثَقَلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٣﴾

104. Indĩ ala mawġa moo maseo
makethwa me mav0th0—aa nĩmo ala
manangaa mathay0 moo; namo
makekala Iianĩ-ya-Mwaki.

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٢٤﴾

105. Mwaki ūkavġvya mothy0 moo
namo makamang'utha *nĩ woo* vau
nthĩnĩ.

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿٢٥﴾

106. Mĩsoa Yakwa ndyaasomwa
kwenyu inyw'ĩ, nenyu mwamyosa ta
ŪvŪngŪ?'

أَلَمْ تَكُنْ أَيْتِي تَتْلُو عَلَيْنَا كِتَابَنَا فَمَا كُنَّا بِهَا
تَكْذِبُونَ ﴿٢٦﴾

107. Mo makaasya, 'Mwġai wait0,
Ūth0ku wit0 nĩwat0kġlilile ithyĩ vinya,
na ithyĩ twaĩ and0 avġtany'a.

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا
ضَالِّينَ ﴿٢٧﴾

108. 'Mwġai wait0, tumye vaa, na Indĩ
twasyoka nthĩnĩ wa *wau wa mat0*, ow'o,
ithyĩ tũkeethwa twĩ eki-ma-naĩ.'

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿٢٨﴾

109. Ngai akamatavya, Aġai vau nthĩnĩ
na mŪikaneene Nakwa Nyie.'

قَالَ اخْسَوْا فِيهَا وَلَا تَكَلِّمُونَ ﴿٢٩﴾

110. 'Kwaĩ nguthu ġmwe katĩ wa
ath0kŪmi Makwa ala maisye, 'Mwġai
wait0, ithyĩ nĩtwĩtkġġlaa; kwa Ūu, tũekee
ithyĩ *naĩ sit0*, na twĩw'ie tei; nŪnd0 We

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا
فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿٣٠﴾

Nue Ula-Mūseo Vyū wa ala mew'anfaa tei.

111. 'Indī inyw'ī nīmwamatw'kīthisye mo kīndū kya kūthekeea na matwīka kītumi kya kūmūlīthya inyw'ī ōlīlikany'o Wakwa yīla inyw'ī mwaendee na kūmathekeea.

فَاتَّخَذَ لِنَفْسِهِمْ سِخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنسَوْنَهُمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَكَانُوا مِنهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿٣١﴾

112. 'Nyie ōmūnthī ō ō nīnīmatuvīte mo nūndū wa ōmīsyō woo, kwa ōu nomo tū matanīte.'

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا ۗ إِنَّهُمْ هُمُ الْفَارِقُونَ ﴿٣٢﴾

113. Ngai akakūlya, 'Inyw'ī mwekalile tūlū wa nthī kwa myaka yīana ata?'

قُلْ لِمَ لَيْسَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدٌ سِنِينَ ﴿٣٣﴾

114. Mo makasūngīa, 'Ithyī twekalile kwa mūthenya ōmwe kana kīlungu kyaw'o, Indī makūlye ala maiaa ōtalo.'

قَالُوا لَيْسَ لَنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَسَلٌ الْعَاوِينَ ﴿٣٤﴾

115. We akamatavya, 'Inyw'ī mwekalile o vanini tū, takethwa inyw'ī nīmwananyie!'

قُلْ إِنْ لَيْسَ لَكُمْ إِلَّا قَلِيلٌ لَّوَأَنَّكُمْ لَتُنْتَمِرْنَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

116. 'Inyw'ī Indī mwasūanjīe kana Ithyī twamūmbīte inyw'ī vate kīleelo, na kana inyw'ī mūikatūngwa Kwitū?'

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَهِنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

117. Ula-Wī-Iūlū Mūno Indī nī ethwe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mūsumbī-Wa-W'o, vai ngai ateo We, Mwīai-Wa-Kīvīla kya Utheu kya Usumbī.

فَقَطَّ اللَّهُ إِلَهُ الْمَلِكِ الْحَيِّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَبِيرِ ﴿٣٧﴾

118. Na we ōla wīkaīlaa Ngai ōngī ōtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ōla ōtena ōkūśī wake, we akaumya ōtalo kwa Mwīai wake. Kwa ōla w'o, alei maikaīla.

وَمَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ لَا يَفْعَلْ جِسَابَهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٣٨﴾

119. Na asya, 'Mwĩai wakwa, ekea na
ƙw'a tei, na We Nue Ula-Mūseo Vyū
katf wa ala mew'anfaa tei.'

بِئْسَ مَا كَانَتْ تَرْجِيءُ ۚ وَقُلْ رَبِّ اَرْحَمٌ وَاَنْتَ خَيْرُ الرَّاجِعِينَ ﴿١١٩﴾

سُورَةُ النُّورِ مَدَنِيَّةٌ

AL - NUR (Wavuanĩw'e Madina)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2.Kĩĩ nĩ Kĩlungu kĩla Ithĩ tũkĩvuanĩtye na kĩla Ithĩ tũkĩtwĩkĩthĩtye mwĩao wa kũatĩwa; na nthĩnĩ wakyo Ithĩ nĩtũvuanĩtye Syama ntheu, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũsũvĩa.

3.Mũndũ mũka kĩlaalai na mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme kĩlaalai na mũndũ-mũka kĩlaalai----mũkũnei kĩla ũmwe myũnzyũ ĩana yĩmwe. Na mũikakwatwe nĩ tei ũũũ wa eĩl yĩla mOkwĩanĩsya ũw'io ũũ mũtheu, ethwa inyw'ĩ nĩmwĩtkĩlĩte Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkĩlyo. Na nguthu ya etkĩli nĩkũsũfe ũsilĩlo woo.

4.Mũndũũme kĩlaalai akatwaa mũndũ-mũka kĩlaalai kana mũvoyi wa mĩvw'anano, na mũndũ - mũka kĩlaalai akatwawa nĩ mũndũũme kĩlaalai kana mũndũũme mũvoyi wa mĩvw'nano. Undũ ũũ nĩmũvatane mũno kwa etkĩli.

5.Na asu mailĩlaa iveti mbĩtkĩli ũvũngũ na mailea kũete ngũsĩ inya----- makũnei myũnzyũ mĩfongo nyaanya, na ĩina wa ũu, mũiketĩkĩle ũkũsĩ woo, namo nĩmo eki-ma-naĩ,

6.Ateo asu ala melilaa ĩtina wa ũu na kwĩlũngalya, nũndũ ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũekanĩ - Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَائِفَةٌ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا زَانِيَةً أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحَزَمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْبَغْضَاءَ ثُمَّ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمُ شُرَكَاءُ الْكَاذِبِينَ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

7.Na asu ala maiŋŋlaa iveti syoo ōvŋngŋ, na matena ōkŋsŋ ateo mo ene---- ōkŋsŋ wa ōmwe wa andŋ ta asu ōkeethwa wŋ mwŋanu ethwa we akeevŋta na syŋtwa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe mavinda ana *akyasya*, kana we vate nzika, e vamwe na asu ala maneenaa w'o.

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ⑥

8.Na wŋvŋto wake wa katano ōkeethwa nŋ kwasya kana kŋumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa we e katŋ wa ala akengani, kŋthwe ŋŋŋŋ wake.

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ⑦

9.Indŋ ōsilŋlo ōkavetangwa kuma kwa kyo ethwa kyo kŋkeevŋta na kumya ōkŋsŋ mavinda ana syŋtwanŋ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe *kŋkyasya* kana mŋŋme nŋ ōmwe wa akengani.

وَيَذَرُوهَا عَنْهَا الْعَذَابَ إِنْ تَشْهَدُ أَرْبَعٌ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ⑥

10.Na kŋhitŋ kya katano kyakyo kŋkeethwa nŋ kwasya kana, Kŋumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kŋthwe ŋŋŋŋ wakyo ethwa mŋŋme eneena w'o.

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَ إِنْ كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ⑦

11.Na takethwa ti ōndŋ wa ŋnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na tei Wake ŋŋŋŋ wenyu, na kŋtwŋka kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mŋuu na Mŋŋ, *inyw'ŋ mwŋthwa mwakwatiwe nŋ kyeva*.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ بِعَمَلِكُمْ لَاقِبٌ ⑧

LUKU 2

12.Nŋw'o, asu ala maetie ōvŋngŋ nŋ nguthu ŋmwe katŋ wenyu inyw'ŋ. Mŋikasŋanŋe kana ōndŋ ōŋ nŋ mŋthŋku kwenyu; aiee, nŋ ŋseo kwenyu. Kŋla ōmwe woo akoosa *kŋanda kyake kya* naŋ ŋla we weekie; na we ŋla katŋ woo waŋ na kŋlungu kŋnene akakwata ōsilŋlo mwai, na wŋ woo.

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِثْمِ وَالَّذِي تَوَلَّى كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑨

13.Nĩkĩ aũme etĩkĩli na iveti mbĩtĩkĩli, yĩla inyw'ĩ mweew'ie ũu, maleile kũmasũanĩla andũ moo nesa, na kwasya, 'Uũ nĩ ũvũngũ wĩ ũtheinĩ?

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

14.Nĩkĩ mo maleile kũete ngũsĩ inya sya kũĩkĩĩĩhya? Nũndũ mo nĩmaleile kũete ngũsĩ ila syendekaa, mo nĩ akengani mũno mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel

لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَقَادَرْتُمْ عِنْدَ اللَّهِ هُمْ الظَّالِمُونَ ﴿١٤﴾

15.Takethwa ti ũndũ wa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthel na tei Wake ĩũũ wenyu, ĩũũ wa nthĩ ĩno na Itunĩ, ũsilĩlo mũnene wĩthwa wamũkwatie inyw'ĩ nũndũ wa wilĩanĩli ũla inyw'ĩ mwai nthĩnĩ wa w'ol

وَلَوْلَا فَضَّلُ اللَّهُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

16.Yĩla inyw'ĩ mwoosa ndeto inyaĩĩkĩtw'e nĩ nĩmĩ syenyu na mũkambĩĩĩĩla kũneena na makanyw'a menyũ maũndũ ala inyw'ĩ mũte na ũmanyi wa w'ol wamo na kũsũanĩla kana no kaũndũ kanini, oyĩla mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũndũ mũnene.

إِذْ تَلَقَوْنَهُ بِاللَّيْنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ يَا فَوَهِهُمَّ مَا لَيْسَ لَكُم بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّئًا ۗ وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾

17.Na nĩkĩ yĩla inyw'ĩ mwawĩw'iel mwaleile kwasya, 'Ti ũseo kwitũ kũneena ĩũũ wa w'ol. Wel wĩ Mũtheu, Ame Ngai, ii nĩ nzukũ mbai!

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَكَلِّمَ بِهَذَا آتٍ سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٧﴾

18.Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũmũtaal inyw'ĩ mũĩkasyokee onal vanini ũndũ ũilyĩ ta ũũ, ethwal inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli.

يَعِظُكُمْ اللَّهُ أَنْ تَعُدُّوا لِبَشَرٍ أَدْبَارًا إِنَّ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٨﴾

19.Na Ngai Mwene Vinya W'onthel nũnũmũvathũkanĩsyal inyw'ĩ mĩao; nal Ngai Mwene Vinya W'onthel nĩ ũmanyi-W'onthel, Mũĩ.

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٩﴾

20. Asu ala mendaa wathavu ōnyaŋke katŋ wa eŋkŋli, makeethwa na ōsilŋlo wŋ woo nthŋnŋ wa nthŋ Ino na Itunŋ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋwŋsŋ na inyw'ŋ mŋyŋsŋ.

إِنَّ الَّذِينَ يُجِبُونَ أَنْ تَسْبِغَ الْفَاحِشَةَ فِي الدِّينِ
أَمْوَالُهُمْ مَذَابُ الْيَمْرِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na nŋndŋ wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake ŋŋlŋ wenyu, na kŋtw'ŋka kana Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ Mŋuu na Usŋŋtwe nŋ tei, inyw'ŋ mwŋhwa mwaanangŋwe.

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ دَرُؤُ
يَوْمَ تَجِيزُ ﴿٢١﴾

LUKU 3

22. Inyw'ŋ ala mwŋŋkŋlaa! Mŋikaatŋe nyaŋŋ sya Satani na ŋla ona wŋwa ŋatŋlaa nyaŋŋ sya Satani aŋwe nŋkŋmanyana kana we vate nzika atavanasya maŋndŋ ma wathe na ŋthŋku wŋ ŋtheinŋ. Na nŋndŋ wa Inee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho na tei Wake ŋŋlŋ wenyu, vai ona ŋmwe wŋhwa e mŋtheu ona vanini, Inŋŋ Ngai Mwene Vinya W'ontho amŋtheasya ŋla We wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ Wŋw'i-W'ontho, Umanyi-W'ontho.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوبَ الشَّيْطَانِ وَمَنْ
يَتَّبِعْ خُطُوبَ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالنَّكَاحِ
وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ
أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يَزِيْزُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. Na ala mena ŋthw'ii na wingŋ wa syŋndŋ katŋ wenyu maiveŋte kŋlea kŋmanenge syŋndŋ ala ma ndŋŋ ya mŋkautŋ na ala mena vata na ngya na ala matie mŋsŋŋ yoo kwoondŋ wa nzŋa ya Ngai Mwene Vinya W'ontho. Mo nŋmaekee na kŋmŋsŋya. Inyw'ŋ nomwendaa kana Ngai Mwene Vinya W'ontho aŋŋŋtwe nŋ ŋmŋekea inyw'ŋ? Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nŋ Mŋekanŋi-Mŋno Vyŋ, Usŋŋtwe nŋ tei.

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا
أُولِي الْقُرْبَىٰ وَالسَّكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَلِيَعْفُوا وَيَصْفَحُوا أَلَّا يُجِبُونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٣﴾

24. Nŋw'o, asu ala mamaiŋŋlaa ŋvŋngŋ aka atheu, mate wathavu, iveti mbŋŋkŋli

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْفَاحِشَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ

nĩ aumanĩe tũlũ wa nthĩ Ino na Itunĩ. Na ve ūsilũlo mwai kwoondũ woo.

لِيُعَوِّزُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَثُرَ عَدَاؤُكُمْ عَلَيْهِمْ عَظِيمٌ

25.Mũthenya ūla nĩmĩ syoo na moko moo na maaũ moo ikakũsĩĩa tũlũ wa maũndũ ala mo meekaa.

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَنْجُوسُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

26.Mũthenya ūsu Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatuva matuvi moo ma w'o, namo makamanya kana Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka nĩ We W'o-WI-Utheinĩ.

يَوْمَئِذٍ يُؤْفِكُهُمُ اللَّهُ وَيَبْعَثُ اللَّهُ فِيهِمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ

27.Syĩndũ nthũũku nĩ kwoondũ wa andũ athũku, na andũ athũku nĩ kwoondũ wa syĩndũ nthũku. Na syĩndũ nzeo nĩ kwoondũ wa andũ ase na andũ ase nĩ kwoondũ wa syĩndũ nzeo; aa mai na tvĩtyo tũlũ wa maũndũ onthe ala ailĩanĩli maneena. Ve ūkeke kwoondũ woo na kyaũya kya ndaĩa.

الْحَيْثُوتُ لِلْخَيْثِثِينَ وَالْخَيْثِثُونَ لِلْخَيْثِثَاتِ وَالْكَلْبِثُتُ لِلْكَلْبِثِينَ وَالْكَلْبِثُونَ لِلْكَلْبِثَاتِ ؕ أُولَٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ

LUKU 4

28.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩĩaa! Mũikalike nyũmbanĩ ila ite syenyu ateo mwĩtĩtye ūthei na mũkamakethya andũ ma nyũmba isu. Uũ nĩ ūseo mũno kwenyu, nĩkana mũtonye kwĩthwa mwĩ esũvĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَىٰ أَهْلِهَا ؕ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تُدْرَكُونَ

29.Na mwalea kwĩthĩa mũndũ ona ūmwe vo, mũkalike omũvaka mũnengwe ūthei. Na mweewa, 'Syokai', Inĩĩ syokai; ūu nĩ ūtheu mũno kwenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa ūndũ inyw'ĩ mwĩkkaa.

فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَإِيفِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ ؕ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ ازْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ

30.Ti ūthũku kũlika nthĩnĩ wa nyũmba ila itekalawa nĩ andũ vala ve syĩndũ syenyu. Na Ngai Mwene Vinya

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ

W'onthe nfwĩsĩ ūndŭ inyw'ĩ mumbŭlaa na ūndŭ mŭvithaa.

31.Matavye aŭme ala etfktli makumany'e metho moo na masŭvie ūthei woo. Uu nĩ ūtheu mŭno kwoo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nfwĩsĩ nesa ūndŭ mo mekaa.

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّونَ مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزَلٌّ لَهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٥١﴾

32.Na itavyei iveti ila mbtftkli ikumany'e metho masyo na isŭvfe mothei masyo, na iikonany'e wanake wasyo na mathaa ateo ala menekee, na niyeesye isungi syasyo ithŭinĩ syasyo, na iikonany'e wanake wasyo ateo kwa aŭme masyo kana maaithe masyo, kana kwa maaithe ma aa mŭŭme masyo, kana syana syoo, kana syana sya aa mŭŭme masyo, kana kwa anaa-nyinyia masyo, kana syana sya anaa nyinyia masyo, kana syana sya eitu a nyinyia masyo, kana iveti syoo, kana ala moko moo me uungu wasyo, kana athŭkŭmi ma aŭme ala mate itomo yasyo, kana syana nini ila itanamba kwĩthwa na ūkŭŭ wa kŭmanya kĩmbithĩ kya iveti.Na iikaende na mŭendele wa kwonany'a mathaa masyo ala syo ivithaa. Na ithiŭei inyw'ĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe inyw'onthe vamwe, inyw'ĩ etikili, nĩkana mŭtonye kŭsinda.

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلَا يَضْرِبْنَ بِحُجْرِهِنَّ عَلَىٰ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءَ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَاءَهُنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرَ أُولِي الْإِرْبَابَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنَ زِينَتِهِنَّ وَتَوَدُّوا إِلَى اللَّهِ حُبًّا إِنَّهُ الْمُؤْتِقُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٥٢﴾

33.Na twaai iveti sya ndiwa kuma katĩ wenyu, na ngoombo syenyu sya aŭme na ngombo syenyu sya aka *ila syaile nĩ kŭtwaanĩhw'a*. Ethwa mo nĩ nya, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamamanthĩa nzĩa sya ūtethyo kuma mumonĩ Wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭnengani-Mŭlau, Umanyi-W'onthe.

وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالضَّالِّجِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ تَكُونُوا تَقَرَّاءَ يُغْنِيَهُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

34. Na asu ala matekwona *syIndU sya* mÚtwaano nÍmaÍlÍte ní kwÍyÍkalya me atheu ene, kÚvika Ngai Mwene Vinya W'onthé amanenge syÍndÚ nthÍnÍ wa mumo Wake. Na ngombo Íla yÍkwenda valÚa wa Úthasyo nÚndÚ wa kÚnyivya Úkoombo, iandÍkÍei ethwa nÍmÚkwona Úseo nthÍnÍ wasyo na inengei kuma Úthw'íinÍ Úla *kwa Úla w'o* ní wa Ngai Mwene Vinya W'onthé Úla We ÚnenganÍte ÍÚlÚ wenyu. Na mÚikamaingÍIsye athÚkÚmi menyu nthÍnÍ wa thayÚ mÚvuku *kwa kÚmaia mo mate atwae* ethwa mo meenda kwÍkala me atheu, nÍkana inyw'Í mÚtonye kÚmantha nzÍa ya thayÚ ÚÚ wa yu. IndÍ ethwa Úmwe akamaingÍIsya mo, IndÍ Ítina wa kÚingÍÍw'a kwoo Ngai Mwene Vinya W'onthé akeethwa MÚekanÍi na Mwene tei *kwoo*.

وَلَيْسْتَغْفِرَ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ رِجَابًا حَتَّى يُغْنِيَهُمْ
 اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِنْكُمْ
 أَنْبَأْتُمْ فَكَأَيُّهُمْ أَنْ يَعْلَمُ فِيهِمْ غَيْرًا وَأَنْتُمْ
 مِنْ قَوْلِ اللَّهِ الَّذِي أَنْكُرْتُمْ وَلَا تَكْرَهُوا فَتَيَّبْتُمْ
 عَلَى الْبِعَادِ إِنْ أَرَدْتُمْ تَحْضُنَا لَتَبْتَغُوا عَرْضَ الْبُعُودِ
 الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِكُرْهِهِمْ فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ الْإِذْهِبِ
 غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑤

35. Na IthyÍ nÍtÚtheetye MÍsoa MÍtheu kwenyu, na ngelekany'o ya asu ala mavÍtie mbee wenyu, na Útao kwa akÍi-ma-Ngai.

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَمَثَلًا لِقَوْمِ الَّذِينَ
 كَفَرُوا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ⑥

LUKU 5

36. Ngai Mwene Vinya W'onthé ní Kyeni kya matu na nthÍ. Ngelekany'o ya kyeni Kyake ní ta Úvya Úla ÚthinÍkÍtwe taa nthÍnÍ waw'o. Taa Úsu naw'o wÍ kÍsisyonÍ. Nakyo kÍsisyo kÍkekala ta ndata ÍkÚtisatisa. YakanÍtw'e kuma kwa mÚtÍ----- mÚathime wa mÚthata---- Úte wa umÍlonÍ kana uthÚlonÍ Úla mauta maw'o me vakuvÍ kwakana ona mwaki ÚtaÚvikÍe. Kyeni ÍÚlÚ wa kyeni! Ngai Mwene Vinya W'onthé nÚtongoeasya kyeni Kyake kwa Úla We wendaa. Na Ngai

اللَّهُ نُورٌ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا
 مِصْبَاحٌ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ
 دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ
 وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ
 نَارٌ نُّورٌ عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ

Mwene Vinya W'onthe nūmanengae andū ngelekany'o, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūsyāsfī syīndū syonthe nesa vyū.

وَيَضُوبُ اللَّهُ الْأَمْتَالَ لِلنَّاسِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٠﴾

37.Kyeni kīl yu nīkyakene nthīnī wa nyūmba ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtw'īte kana nīsyakūnēnev'wa na kana syītwā Yake yīlīlikanīlwe nthīnī wasyo. Na Mūtafei We nthīnī wasyo ma-kīloko na ūya mawīoo;

فِي بُيُوتِ الَّذِينَ اللَّهُ أَنْ تَرْفَعُ وَيُذَكِّرُ فِيهَا اسْمَهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْأَعْدُوِّ وَالْأَصَالِ ﴿٢١﴾

38.Andū ala mataalyūlawa nī ūtandīthya kana ūthoosya wa syīndū makolwa nī ūlīlikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūsyāfīsyā wa Mboya, na ūīvi wa Saka. Mo nīmakīlāa mūthenya ūla ngoo na metho ikathingithangw'a.

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٢٢﴾

39.Nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe amanenge mūthīnzīo woo ūla mūseo vyū wa meko moo, na amaingīvīsyē syīndū kuma mumonī Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amūnengae ūla w'onthe We wendaa vate kīthimo.

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَزَيِدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ يُرِزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٣﴾

40.Na ta ūlūlū wa asu ala matetkīlāa, meko moo nī ta kyuu kya kīw'ū kīla kīkengaa weūnī. Ūla wīna waūni akasūanīa nī kīw'ū, ūndī avika vala kīl, akīthīa nī vathei. Na we amwīthīāa Ngai Mwene Vinya W'onthe vo, Ūla ūmūīvaa we ūtalo wake; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mītkīl kwa kūtalā.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيَعَةٍ يُخْسَبُهَا الْعَالِيَانُ مَاءٌ خَمِيضٌ إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ قَوْضَاهُ حِسَابًا وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٤﴾

41.Kana meko moo nī ta kīvīndu kīnene mūno ūlūlū wa ūkanga mūnene na mūlīku, kīla kīvw'tkawa nī kītulumo, vala itulumo syūkīlāa ūlūlū wa itulumo, ū- ūlūlū wakyo ve mathweo, kīvīndu kīyīlīanīlye ngoi ūlūlū wa ngoi. Yīlā we

أَوْ كَلْبٍ فِي مَهْلِكِهِ يُعْشَى مِنْ مَجْزٍ مِنْ قَوْفِهِ مِنْ قَوْفِهِ مَحَابٌ ظَلَمْتُ بَعْضَهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَرِبْهَا وَمَنْ لَمْ يُجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ ﴿٢٥﴾

watamb00kya kw'oko kwake, akwona na vinya; na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtamūnengae kyeni----vai kyeni ona vanini.

LUKU 6

42. We nowonaa kana nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ndafa Syake itanĩawa nĩ onthe ala me matunĩ na ūlũ wa nthĩ, na ota ūu, nyunyi itamb00kitye nthwau syasyo? Kĩla kĩmwe nkĩsf nĩa yakyo ya mboya na ndafa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsf nesa ūndũ mo mekaa.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالظِّلُّ ضَغِيظٌ كُلُّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهُ وَتَسْبِيحَهُ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٥٠﴾

43. Na ūsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ūalũko ūkeethwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿٥١﴾

44. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe amatwaa mathweo, na ĩndĩ We aimakwatany'a vamwe, na aimomba mbumbu na ūkyona mbua yuĩte kuma katĩ wamo? Na We nũtheasya mathweo kuma ĩtunĩ mailyĩ ta ĩĩma nthĩnĩ wamo ve mbua ya mavia, na ĩndĩ We nũmũkũnaa nayo ūla We wendaa, na nũmĩvetangaa kuma kwa ūla We wendaa. Nĩ vakuvĩ kyeni kya ūtisi kũvulya woni wa metho moo.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُرْسِلُ سحابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ
يَجْعَلُهُ رُكامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَ
يُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُحِيبُ
بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ يَكادُ سَنَا
بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ﴿٥٢﴾

45. Ngai Mwene Vinya W'onthe akũanasya ūtukũ na mũthenya. Vate nzika, nthĩnĩ wa ūndũ ūũ ve ūmanyĩsyo kwa asu ala mena metho.

يَقْلِبُ اللَّهُ الْيَلْبُوتَ وَالنَّهَارَاتِ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةٌ
لِأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٥٣﴾

46. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩũmbĩte kĩa nyamũ kuma kĩw'onĩ. Katĩ wasyo ve imwe ila iendaa na mavu

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي

masyo, na katf wasyo ve ila iendaa na maaü efi, na katf wasyo ve ila iendaa na maaü ana. Ngai Mwene Vinya W'onthe ombaa klla We wendaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na vinya wa kwfka maÜndü onthe ala We wendaa.

عَلَىٰ بَطْنِهِ ۗ وَمِنْهُمْ مَّنْ يَّتَّبِعُنِي عَلَىٰ رِجْلَيْهِ وَهُمْ مِّنْ
يَّتَّبِعُنِي عَلَىٰ آرَائِحِ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦٠﴾

47.Ow'o, Ithyf nftÜtheetye Syama Ntheu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amÜtongoeasya Üla We wendaa nzlanf lla ya w'o.

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُّبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَن يَشَاءُ إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٦١﴾

48.Namo maasya, 'Ithyf nftÜmwftkflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MÜtÜmwa, na ithyf nftw'aa;' na Indf ftina wa Üu, amwe moo nmaalyÜkaa. Indf asu ti etfkli.

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ
فَرِيقٌ مِّنْهُمْ مَّنْ بَعْدَ ذَلِكَ وَهُمْ أَكْفَارٌ ﴿٦٢﴾

49.Na ylla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MÜtÜmwa Wake nkana we atonye kÜmatw'fla katf woo, wee! Nguthu fmwe yoo nfalyÜkaa tkasyoka.

وَلِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ
مِّنْهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٦٣﴾

50.Na ethwa mo mesDanā kana Ü-w'o wf ngalf lla yoo, mokaa kwake masembete mena wfnyivyoo w'onthe.

وَأَن يَكُنْ لَهُمُ الْحِجَابُ يَا تَوَّابٌ ﴿٦٤﴾

51.Uu nÜndü vena Üwau ngoonf syoo? Kana mo mena nzika, kana mo komeÜkfa makyona kana Ngai Mwene Vinya W'onthe na MÜtÜmwa Wake akeethwa ate müÜngalu kwoo? Aiee, mo nfmo-ene eki-ma-naf.

إِنِّي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ ۖ وَأَرَادُوا أَن كُفِّرُوا بِنِعْمَةِ اللَّهِ ۗ بَلْ أَنتَ بِأَعْيُنِنَا ۗ قَدْ كَفَرْنَا بِكَ يَا بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ بِئْسَ الَّذِيْنَ كَفَرْنَا ۗ قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۗ ﴿٦٥﴾

LUKU 7

52.Kwfkfa kwa etfkli, ylla mo meetwa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MÜtÜmwa Wake nkana We atonye kÜmatw'fla katf woo, mo maasya tÜ,

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۗ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٦٦﴾

'Ithyi n̄tw'w'aa na n̄tw'f'k'laa.' Na mo n̄mo ala makafla.

53.Na ūla ūmw'w'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, na ūmŭk'laa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ūmwosaa We ta ngao ya kw'š'illa, asu n̄mo ala makasinda.

وَمَنْ دُطِعَ اللَّهُ وَرَسُولَهُ وَخَشِيَ اللَّهَ وَتَقِيَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٣﴾

54.Namo mev'ftaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitŭ syoo syf vinya kana, ethwa We nŭkŭmey'afa mo, vate nzika, mo n̄me kŭthi. Asya, 'Mŭikev'ite; k'la k'kwendeka n̄ w'w'i wa w'o ūndŭn' ūla wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe n̄w'is' nesa vyŭ ūndŭ inyw'I mw'k'aa.'

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ أَمَرْتَهُمْ لَيَخْرُجُنَّ قُلْ لَا تُفْسِدُوا كَلِمَةً مَعْرُوفَةً إِنْ اللَّهُ خَيْرٌ مِمَّا تَتَكَلَّمُونَ ﴿٥٤﴾

55.Asya, 'Mw'w'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mw'w'ei Mŭtŭmwa.' Na ethwa mo n̄mekŭdalyŭka Ind'f l'ilikanai, ūla ona w'wa w'k'aa ūu n̄we ūkakŭlw'a k'la ki'f'twe nth'f'n' wake, otondŭ nenyu mŭkakŭlw'a k'la ki'f'twe nth'f'n' wenyu. Na ethwa inyw'I n̄mŭŭmw'w'a we, mŭkatongoew'a nesa. Na Mŭtŭmwa ti mŭŭngam'f Ind'f no ūeti w'f ūthein'f wa ūtŭmane.

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ إِنْ تُولُوا فِتْنًا عَلَيْهِ مَا حِجَلٌ وَعَلَيْكُمْ مَا حِجَلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلْغُ الْمُبِينُ ﴿٥٥﴾

56.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmath'ite asu kat'f wenyu ala mev'f'k'laa na kw'ka meko maseo kana We vate nzika, akamatw'f'k'f'thya mo Ati'f'wa ūlŭ wa nth'f, tondŭ We wamatw'f'k'f'th'isy'e Ati'f'wa kat'f wa asu ala ma'f mbee woo; na kana We vate nzika, akam'f'lŭlŭm'f'f'lya nd'f'ni yoo ūla We ūm'f'nyuv'ite kwoondŭ woo; na kana We vate nzika, akamanenge mo ūsŭv'ŭ na mŭuo amakŭan'f'sy'e ūtina wa w'ia woo; mo makanthaithaa Nyie, namo

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَيْفَ كَانَ لَهُمْ وَبِعَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٦﴾

maikambianany'a Nyie na kIndu ona kIva. IndI ūla ona wIva ūtena mūvea Itina wa ūu, mo makeethwa mbaa matū.

57.Na syaffisyai Mboya na Ivai Saka na mwIw'ei Mūtūmwa, nIkana mūtonye kwIw'Iwa tei.

58.Mūikasūanfe kana asu ala matefIkIlaa nImatonya kwananga kIleelo KitŪ Iūlū wa nthI; wIkalo woo nI IianI-ya-Mwaki; na nI vandū vathūku mūno va kūthūmūa.

LUKU 8

59.Inyw'I ala mwItfIkIlaa! Ekai ala moko menyu ma aūme mamaŪngamfe, na ala menyu matanamba kūvikIla ūima woo, mamwItye inyw'I ūthei katatū mbee wa matanalika nthInI wa ryŪmba syenyu sya nthInI; mbee wa Mboya ya kIko na yIla inyw'I mūkumya ngūa syenyu katambaanga yIla kwI ūvyūvu, na Itina wa Mboya ya ūtukŪ. Aa nI mavinda atatū ma kImbithI kwenyu. Mavinda ala angI eka aa, vai ūthūku kwenyu kana kwoo; nŪndū makekalaa maithyūlūlūka vaa na vaa mamwetele inyw'I, amwe menyu maimathūkūma ala angI. Uu nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtheasya inyw'I Mfsoa; nŪndū Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Umanyi-W'onthe, Ula-MūI.

60.Na yIla syana katf wenyu syavikIla ūima wasyo, ona syo ota ūu nomūvaka syItye ūthei, tondū asu ala mawetetwe vau mbee meetisye ūthei. Uu nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtavasya inyw'I ūtheinI mIao Yake;

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ أَعْلَىٰ وَمَأْوَهُمُ النَّارُ وَلَيْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيْسَ أَذِنُكُمْ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَصُونَ بَيْنَكُمْ مِنَ الظُّهُورِ وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَرَلَاتٍ لَكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَ هُنَّ طَلُوفُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, Mŉf.

61. Iŉŉ wa iveti ila ngŉŉ, ila ivŉŉŉ ŉvinda ya kŉtwawa, vai ŉthŉku ŉŉŉ wasyo kŉvetanga ngŉa syasyo ila sya ŉŉŉ ŉtee Indŉ iikeyonany'e ŉtheinŉ mawanake masyo. Na ethwa syo nikwenda kwŉthwa na ŉsŉvŉ mbee wa kŉsŉvŉ ŉtheu wasyo nŉ Useo mŉno mbee kwasyo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŉ Wŉw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَالْعَوَامِدُ مِنَ النِّسَاءِ وَالرِّبِّي لَا يَرْتَمُونَ نِكَاحًا
فَلَيْسَ عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَنْ يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ
مُتَبَرِّجَاتٍ بِزِينَةٍ وَأَنْ يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

62. Vai ŉthŉku kwa kŉlŉlinda na vai ŉthuku kwa kŉlema ona vai ŉthŉku kwa ŉla mŉwau ona kwenyu ene, ethwa nŉmŉkŉya ŉfu nthŉnŉ wa nyŉmba syenyu ene kana sya maaŉthe menyu kana nyŉmba sya maa nyinyia menyu, kana nyŉmba sya anaa nyinyia menyu, kana nyŉmba sya eŉtu a nyinyia menyu, kana nyŉmba sya eŉtu a nyinyia ma maaŉthe menyu, kana nyŉmba sya eŉtu ma nyinyia ma maa nyinyia menyu, kana kuma kwa ala mbungŉo syŉ mokonŉ menyu, kana nyŉmba ya mŉnyanyae wenyu. Vai ŉthŉku kŉya vamwe kana kŉya mŉtaanŉsye. Indŉ yŉla mwalika nyŉmba, kethyai andŉ menyu, na ngethi sya mŉuo, ngethi kuma kwa mwŉai wenyu, syusŉŉte maŉathimo na ŉtheu. Uu nŉw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ŉmŉvuanŉfasya inyw'i mŉaŉ, nŉkana mŉtonye kŉmánya.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا
عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَنْ تَأْكُلُوا مِنْ
بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ أَوْ
بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَعْمَامِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ إِخْوَالِكُمْ أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ
أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ أَزْوَاجِكُمْ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ
بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ هَٰذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
مُبْرَكَةٌ كَلِمَةٌ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٥٢﴾

LUKU 9

63. Nŉw'o, eŉkŉli ma w'o nŉ ala metŉkŉlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŉtŉmwa Wake na ala mataendaa

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا

matefitye ūthei kuma kwake ylla mo me nake nŭndŭ wa ūndŭ wa vata ūmakony'e ūla ūmaetete onthe vamwe. Vate nzika, asu ala metasya ūthei kwaku we, nŭmo asu ala ow'o metkŭlla Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa wake. Kwa ūu, ylla mo makwŭtya we ūthei, nŭndŭ wa ūndŭ woo, manenge ūthei asu ala we ūkwenda, katŭ woo na metŭsye ūkeko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nŭ tei.

كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا سِوَىٰ مَا نَدَىٰ رَبُّهُ
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ

بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِيُغِيبُوا عَنْهُمْ
أَعْيُنَهُمْ سَأَلْتَهُمْ لِيُغِيبُوا عَنْهُمْ أَعْيُنَهُمْ ۗ اللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٤﴾

64. Mŭikatw'ŭkŭthye wŭtano wa Mŭtŭmwa ta ūndŭ ūmwe na ūmwe wenyu aimwŭta ūngŭ. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesi asu ala mevithaa na kŭmbithŭ. Kwa ūu, ala maleaa kwŭw'a mwŭlao Wake nŭmeesŭvŭe thŭna ndŭkese kŭmethŭa kana kŭkwatwa nŭ ūsilŭlo wŭ woo.

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا
قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلُونَ مِنكُمْ لِيُحَذِّرَهُمُ
الَّذِينَ يَخَالِفُونَ عَنِ أَمْرِ إِذْ يُصِيبُهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ
يُصِيبُهُمْ وَعَدَّ أَبًا إِلَيْهِمْ ﴿٦٥﴾

65. Ithukŭsyei inyw'ŭ! Nŭ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila syŭ matunŭ na ŭlŭlŭ wa nthŭ. Nŭw'o, We nŭwŭsŭ ūndŭ inyw'ŭ mŭilyŭ. Na mŭthenya ūla mo makatŭngwa Kwake We, We akamamanyŭthya ūndŭ mo meekie. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ kŭla kŭndŭ nesa vyŭ.

إِلَّا أَنْ يَلْعَنُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ
عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا جَاءُوا وَاللَّهُ
يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ ﴿٦٥﴾

سُورَةُ الْفُرْقَانِ مَكِّيَّةٌ

AL - FURKAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Kũathimwa nĩ Ula ũtheetye
Kĩvathũkany'a kwa mũthũkũmi Wake,
nĩkana we atonye kwĩthwa e
Mũkaanany'a kwa andũ ma nthĩ
syonthē-----

3. We Ula ũsumbĩ wa matu na nthĩ nĩ
Wake. Na We ndeyoseete mwana We-
Mwene, na nde mũtindany'a ũsumbĩnĩ,
na nĩũmbĩte kĩla kĩndũ, na nũkĩyĩafe
kĩthimo *kyakyo* kwa w'o.

4. Indĩ mo nĩmosete ngai ingĩ ũtee Wake,
ila itombaa kĩndũ Indĩ syo mbene nĩ
syũmbĩtwe, na ila itena ũtonyi wa kwĩka
naĩ kana kwĩtandĩthĩsya syo mbene na
itena ũtonyi tũlũ wa kĩkw'ũ kana thayũ
kana ũthayũũkyo.

5. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Kĩĩ nĩ
vathei Indĩ nĩ ũvũngũ ũla we ũseũvĩtye,
na andũ angĩ nĩmamũtetheesye we
naw'o.' Ow'o, mo maetete ũla ũte-
ũlũngalu na ũla ũte-w'o.

6. Namo maasya 'Ii nĩ mbano sya tene;
na we nũsyĩandĩkĩthĩtye na
nĩwisomeawa kĩoko na w'loo.'

7. Asya, 'We Ula wĩsĩ *kĩla* kĩmbithĩ *kĩ*
matunĩ na tũlũ wa nthĩ nũyĩvuanĩtye-yo.
Nĩw'o, We nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ,
Usũtwe nĩ tei.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
الْيَقِينِ ۝

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَخْجَدْ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَرًا
تَقْدِيرًا ۝

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ
يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا
وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أُنْفُكٌ أَفْتَرَاهُ
وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ ۚ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَ
زُورًا ۝

وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۚ أَلَمْ تَكُنْ مِنْهَا فَعِي تَمَلِي عَلَيْهِ
بِكُرَّةٍ وَأَصِيلًا ۝

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

8.Namo maasya, 'MötÜmwa ÜÜ ailyĩ ata ÜndÜ ÜnÜÜya İflu, na kwanganga maÜendelonĩ? Aleete kütheew'a mülaĩka nĩkĩ nĩkana atonye kwĩthwa e mükaanany'a e vamwe nake?

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَنْسَوِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ مَذْبُورًا

9.'Kana kñandÜ kyaİlle kwĩthwa kyekiw'e küla Üİ, kana kwake kwĩthfwe na müÜnda we akaĩsaa nthĩnĩ waw'o.' Na eki-ma-naĩ maasya, 'Inyw'İ müatĩflaa mündÜ müoe.'

أَوْ يُلْقَى إِلَيْهِ كَنزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ①

10.Sisya ÜndÜ mo meÜküñenge we ngelekany'o! KwoondÜ wa Üu, mo nĩ athyoeku na maitonya kwona nzla.

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَتَّبِعُونَ سَبِيلًا ②

LUKU 2

11.Küathimwa nĩ We Ula, We akenda, akÜñenge maÜndÜ maseo mbee wa aa, onthe ---MfÜnda İla İvĩtĩflaa tÜlÜsĩ kafi wayo---na *ota ou* nĩÜküñenge we masÜmba ma kĩ-Üsumbĩ.

تَبَرَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَلُ لَكَ قُصُورًا ③

12.Aiee, Mo nĩmaÜleaa Üla Saa, na kwa asu ala maÜleaa Üla Saa, İthyĩ nĩtÜseÜvĩtye mwaki wakene.

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ④

13.Na yİla w'o wamona me vandÜ vaasa müno, mo makeew'a Üthatu waw'o na kfüumo.

إِذَا رَأَوْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَفَيُّظًا وَزَفِيرًا ⑤

14.Na yİla mo makekw'a vandÜ vavivinyanu nthĩnĩ wa w'o, movanĩtw'e vamwe mo makavoya vau kwoondÜ wa wanangĩko.

وَإِذَا الْقَوَا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مَقْرَّبِينَ دَعَوْاهُنَّ أَنْ تُبَوِّأْنَ لَهُنَّ مَبَايِمًا يُبَوِّأْنَ لَهُنَّ أَرْضًا قَعْبًا وَنَحْوَهُنَّ مِنَ الدَّارِ الْمُحْرَقَةِ ⑥

15.UmÜnthĩ müikavoye kwoondÜ wa wanangĩko Ümwe, İndĩ voyai kwoondÜ wa mawanangĩko maingĩ.

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ بُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا بُبُورًا كَثِيرًا ⑦

16. Asya, 'Vau nĩ vaseo kana nĩ MŪnda wa Tene na Tene, Ola wathiwe ala alŪngalu? W'o ūkeethwa mŪthĩnzlo woo na wĩkalo.'

قُلْ أَذَلِكَ عِندَ أَمْرِنَا الْخُلْدِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ
كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ⑩

17. Mo makakwata kyonthe kĩla mo makenda vo, makĩkala vo Tene W'onthe. Nĩ ūtianĩo kuma kwa Mwĩai waku, ūkĩvoyewa mavinda onthe.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا
مَسْئُولًا ⑪

18. Na mŪthenya Ola We ūkamombany'a mo na asu ala mamathaihaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akakŪlya, 'Inyw'ĩ ninyw'ĩ mwamathyoekisye athŪkŪmi Makwa aa, kana nĩ mo-ene meevĩfthisye nzĩa?'

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ وَمَا يَبْعُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
يَقُولُونَ إِنَّا أَضَلَلْتُمْ عِبَادِيَ هَؤُلَاءَ أَمْ هُمْ ضَلُّوا
السَّيِّئِينَ ⑫

19. Mo makasngĩa, 'Wĩ MŪtheu We! Ithyĩ tũyaallĩtwe nĩ kwosa asũvĩ angĩ ateo We; Indĩ We nĩwamanengie mo na maaĩthe moo syIndũ nzeo nthĩnĩ wa thayũ ūũ kŪvika moolwa nĩ ūtao Waku na matwĩka andũ anangĩku.'

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ
دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَأَبَاءَهُمْ حَتَّى
سُئِلُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ⑬

20. Indĩ Ithyĩ tŪkamatavya athaihi ma mĩw'anano, 'Yu nĩ kŪmŪkenga mo mamŪkengete kwĩanana nondũ inyw'ĩ mŪneenete, kwoondũ wa ūu, inyw'ĩ mŪitonya kŪwathŪkĩa ūsilĩlo kana mŪkona ūtethyo.' Na ūla w'onthe ona wĩva wĩkaa ūthŪku katĩ wenyu, Ithyĩ tŪkamŪsamĩthya ūsilĩlo wĩ woo.

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَظِرُّونَ صَافًا
ذَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمْ فَنظْمِ قَوْمِهِ عَدَا بِنَا
كَيْبَرًا ⑭

21. Na Ithyl tuyaamatuma Atomwa mbee waku we ateo mo nimaIsaa Ilu na nImangangaa moendelonI. Na Ithyl nItomatwIkIthasya amwe Utato kwa ala angI. Inyw'I IndI nomwIyUmIIsasya? Na MwIai waku nI Woni-W'onthe.

LUKU 3

22. Na asu ala matamanthaa Umbano Naitu Ithyl maasya, 'Ithyl tUleaa kUtheew'a alaIka nIkI? Kana Ithyl tUleaa kUmwona MwIai waitu nIkI? Vate nzika, mo nI ang'endu mUno katI woo ene na nImakIIfte mIvaka mUno vaasa vyU.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لِيَأْكُلُوا الطَّعَامَ وَيَشْرَبُوا فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ ۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٣١﴾

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْغُلُقُوتُ أَن نَّرَىٰ رَبَّنَا أَن لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا ﴿٣١﴾

23. Mūthenya ūla mo makamona alaŋka--vaikethwa na ūvoo mūseo kwa avītany'a mūthenya ūsu; na mo makaasya, 'Takethwa nīvethīwa kīsiŋi kīnene!

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ
وَيَقُولُونَ حِجَابًا مَّحْجُورًا ﴿٢٣﴾

24. Na Ithī tūkathiūūkīa kīla meko moo ala mo meekie na kūmatwīkīthya kītoo kya mūthanga kīnyaŋku.

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِن عَمَلٍ مُّجْعَلْنَاهُ حَبَابًا
مُّنْشُورًا ﴿٢٤﴾

25. Na ekali-ma-Itunī makeethwa vaseo mūthenya ūsu ūndū ūkonie wīkalo woo na vaseo mūno vandū voo va kūthūmūa.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ
مَقِيلًا ﴿٢٥﴾

26. Na mūthenya ūla itu yīkatūanw'a vamwe na mathweo, na alaŋka makatheew'a kwa ūtalo mwingī.

وَيَوْمَ تَشْقُقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَتُنزَلُ الْمَلَائِكَةُ
تَنْزِيلًا ﴿٢٦﴾

27. Usumbī wa w'o mūthenya ūsu ūkeethwa wī wa Ngai ūla ūsūtwe nī ūlau; na ūkeethwa wī mūthenya mūmū kwa alei.

الْمَلِكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَنِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى
الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٧﴾

28. Isūvīe mūthenya ūla mwīki-wa-naŋ ūkaūmanga syaa sya moko *atetethya*; we akaasya, 'Takethwa nyie nīnakinyie nzīanī īmwe na Mūtūmwa!'

وَيَوْمَ يَعْصُ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ
مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٨﴾

29. 'Aa, woo nī wakwa nyie! Takethwa nyie ndyaamūtwīkīthya ona ūmwe ta mūnyanyawa!

يُوَلِّقُنِي لَيْتَنِي لِمَ اتَّخَذْتُ لِقَاءَ خَلْقِي ﴿٢٩﴾

30. 'We nīwanthyoekisye nyie ītina wa kūvikīwa nī Kīlīlīkany'a.' Na Satani nī mūtiani mūnene mūno wa mūndū.

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي، وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَدُولًا ﴿٣٠﴾

31. Na Mūtūmwa akasya, 'Ame Mwīai wakwa, andū makwa nīmamītwīkīthysye Kulani īno ta kīndū kītie.'

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣١﴾

32. Uu nŵ'o Ithyĩ twamŭseŭvĩsye kĩla Mwathani mŭmaitha kuma katĩ wa ene-naĩ; na Mwĩlai waku nŵĩlanĩte kwĩthwa ta Ndongoi na Mŭtetheesya.

وَكُنَّا جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفَّ
بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ۝

33. Na asu ala matetĩkĩlaa maasya, 'Kulani yalelle kŭvuanw'a kwake oyĩmwe nkĩ?' Ithyĩ nĩOmĩvuanĩtye yo ũu nkĩkana tũtonye kwĩkĩla ngoo yaku vinya nayo. Na Ithyĩ nĩŭmyalanĩtye na walany'o ũla mŭseo vyŭ.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً
وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ وَرَتَّلْنَاهُ
تَرْتِيلًا ۝

34. Namo maikŭeteae we ngelekany'o ĩndĩ Ithyĩ tŭŊnengae we ũla w'o na ũtavany'a ũla mŭseo vyŭ.

وَلَا يَأْتُونَكَ بِشَيْءٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ
تَفْسِيرًا ۝

35. Asu ala makombanw'a matulĩtye-ndu na mothyŭ moo lianĩ-ya Mwaki---mo makeethwa me ũthŭkunĩ mŭnene mwĩkalonĩ woo, na me athyoeku mŭno vyŭ kuma nzĩlanĩ ĩla ya w'o.

الَّذِينَ يُخَشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ
۞ سَرْمَكَاثًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝

LUKU 4

36. Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose Ivuku, na nĩtwamŭnyuvie vamwe nake mwanaa nyinyia wake Aluni ta mŭtetheesya wake.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ
وَنَصِيرًا ۝

37. Na Ithyĩ twamea; 'Endai inyw'ĩ mwĩ eĩĩ kwa andŭ ala maleete Mĩsoa Yaitũ;' ĩndĩ Ithyĩ nĩtwamanangie mo, wanangĩko mŭnene.

فَقُلْنَا إِذْ هَبْنَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا آيَاتِنَا قَدْ فَرَّوهُمْ
تَدْمِيرًا ۝

38. Na ta kwa andŭ ma Noa yĩla mo maleile Atŭmwa, Ithyĩ nĩtwamathitisye mo ta Kyama kwa mbaa-andŭ onthe. Na Ithyĩ nĩŭseŭvĩtye ũsilĩlo wĩ woo kwoondŭ wa eki-ma-naĩ.

وَقَوْمٌ نُوْحٌ لَّمَّا كَذَبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ
لِلنَّاسِ آيَةً ۝ وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ۝

39.Na Ithyl n̄wamanengie Aati na Athamuti na Andū-ma-Kĩthima, na nzyawa nyingĩ kafĩ woo.

وَعَادَا وَتَوَدَّوْا وَأَصْحَبَ الرَّيِّبَ وَقُرُونًا بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ﴿٣٩﴾

40.Na kwa kĩa amwe moo Ithyl n̄twamatavisye ngelekany'o ya andū ala maĩ ma mbee; na Ithyl n̄twamanangie ūmwe na onthe vyū.

وَمَا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ وَكَلَّا تَبَرُّنَا تَنْبِيْرًا ﴿٤٠﴾

41.Na aa nokūvika methwe maūvikfie mūsyl ūla wauwĩwe nĩ mbua nthūūku. Mo ĩndĩ, nomawonete w'o? Aiee, mo mai na wĩkwatyo wa kūthayūūkw'a ĩrina wa kĩkw'ū.

وَلَقَدْ آتَوْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أَمْطَرْنَا مَطَرًا السَّوْدَ أَفْلَمْ يَكُونُوا يَرَوْنَهَا بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤١﴾

42.Na yĩla mo makwona we, maūvūfaa ngūf tū: Uū nĩ we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūtūmfte ta Mūtūmwa?'

وَإِذَا رَأَوْكَ إِِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ﴿٤٢﴾

43.'We ow'o, aĩ vakuvĩ kūtūthyoekya tūeke ngai sitū, takethwa ithyl tūyaafūūmūfīya nthĩnĩ wasyo.' Namo makamanya, yĩla mo meona ūsilfū, ūla mūthyoeku mūno vyū kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o.

إِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ الْبَيْتِنَا لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلَّ سَبِيلًا ﴿٤٣﴾

44.We nūmwonete ūla ūmatw'ĩkĩthasya mawendi make mathūku kwĩthwa ngai yake? We ĩndĩ nūtonya kwĩthwa wĩ mūsūvĩ ūlū wake?

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هُوِيَهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكَيْلًا ﴿٤٤﴾

45.We wĩsūanĩa kana nyingĩ syasyo nĩsyĩw'aa nthĩ kana kūmanya? Syo no ta ng'ombe ---aiee, mo nĩmafte yaa ĩnene vyū kuma nzĩanĩ.

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٥﴾

LUKU 5

46.We nowonaa ūndū Mwĩai waku ūasavasya kyuu? Na takethwa We

الَّذِي تَرَى إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَائِكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٦﴾

nřwendete, ethřwa akřOngamisye ki. Na řndř Ithyř tũyřtwřkřthasya syua kwřthwa ndongoi yakyo.

47.Na řndř Ithyř nřtũkřkusasya kwelekela Kwitũ-ene, kũkusya kũvũthũ.

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا تَبَضًّا يُبِينُهُ ۝

48.Na We nř We Ula ũtw'řkřthřtye ũtukũ kwřthwa křndũ kya kũmũv'řka inyw'ř, na Ula *ũseũvřtye* too kwoondũ wa ũthũmũo, na We nũseũvřtye mũthenya kwoondũ wa kũamũkwa.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا
وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا ۝

49.Na We nř We Ula ũtumaa křseve ta ũvoo mũseo mbee wa tei Wake, na Ithyř nřtũtheeasya křw'ũ křtheu kuma řtunř,

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ
وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ۝

50.Nřkana Ithyř tũtonye kũnengane thayũ nakyo kwa nthř ila ngw'ũ, na kũmřnenge kya kũnyw'a kwoondũ wa kyũmbe kiitũ—ng'ombe na andũ kwa ũtalo mwingř.

لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا
وَأَنبَاتًا كَثِيرًا ۝

51.Na Ithyř nřtũmavuanřsyey Kulani katř woo na nzřa nyingř syř křvathũkany'o nřkana masũvře, řndř andũ aingř mũno moo nřmaleaa křla křndũ ateo ũlei.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَى أَكْثَرُ
النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ۝

52.Takethwa Ithyř nřtwendie, Ithyř vate nzika, twřthwa twamũkřlilye Mũkaanany'a kuma křla mũsyř.

وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ لَذُرِّيَّةً ۝

53.Kwa ũu, mũikamew'e alei, na kaananřai namo nayo *Kulani* kũkaanani kũnene.

فَلَا تُطِيعُ الْكُفْرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَثِيرًا ۝

54.Na We nř We Ula ũtũmřte nganga ilř itheea, ũmwe wřna křw'ũ kř mũyo křminaa waũnř, na ũngř wřna křw'ũ kř

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَ
هَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا
مَّحْجُورًا ۝

mũnyũ na kĩ ũũ; na katĩ wasyo We nĩwĩkĩite kĩvingo na tũtũ mũnene.

55. Na We nĩ We Ula ũmũmbĩte mũndũ kuma kĩw'ũnĩ, na nũmũseũvĩsye we ndũũ sya mũkautĩ kwa kũsyawa na kwa kũtwaanĩ; na Mwĩai waku nĩ Mwene-Utonyi W'onthe.

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا
وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ۝

56. Namo nĩmathaithaa ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ila itatonya kũmeka nesa kana kũmeka naĩ. Na mũlei mavinda onthe athũkũmaa *aimatw'ĩka asu ala mokitaa* na Mwĩai wake.

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا
يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ۝

57. Na Ithĩ tũiũtũmĩte we ateo ta mũeti-wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ۝

58. Asya, 'Nye ndiũmwĩtya inyw'ĩ ĩtuvi kwoondũ wa w'o, ateo ũla ona wĩva ũnũkwenda kwĩnyuvĩa atonye kũkwata nzĩa ya kwa Mwĩai wake.

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِن أَجْرٍ إِلَّا مَن شَاءَ أَن
يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

59. Na we mũkĩĩte Umwe Ula-Wĩ-Thayũ, Ula ũtakusaa, na mũtafe We na ndaĩa Syake. Na We nĩwĩanĩe ta Mũmanyi wa naĩ sya athũkũmi Make,

وَتَوَكَّلْ عَلَىٰ الرَّبِّ الَّذِي لَا يَبُوءُ وَتَسْبِخُ بِمَحْمَدٍ
وَكَفَىٰ بِهِ يَدُ نُوحٍ عَبَادًا خَيْرًا ۝

60. We Ula woombie matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nthĩnĩ wa mavinda thanthatũ, na ĩndĩ We aĩnĩka We-Mwene Kĩvĩlanĩ-kya-Usumbĩ. Ngai Ula Usũtwe nĩ ũlau, kũlyai kuma Kwake ta ũmwe ũla wĩsĩ nesa.

الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا يَوْمَ
آيَاتِهِ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ الرَّحْمَنُ قَسَلُ بِهِ
خَيْرًا ۝

61. Na yĩla mo matavv'a, 'Inyivyeyi kwa Ngai-wa-Ulau,' makũlasya, 'Na Ngai-wa-Ulau nũũ?' Ithĩ tũkeeniyivĩasya o kĩĩla ona kĩva we watũtavya?' Na ũu w'o nũmongeleelaa ũlei woo.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْبُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ
فَأَسْبُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۝

LUKU 6

62. Kũathimwa nĩ We Ula weekie syĩkalo sya ndata itunĩ navo nĩwĩkĩĩte Syua na Mwei ila *syelĩ* itisaa.

تَبَرَّكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٦٢﴾

63. Na We nĩ We Ula ūseŭvĩtye ūtukũ na mũthenya, kĩla kĩmwe kĩfatĩĩe kĩla kĩngĩ, kwake we ūla wendaa kũlilíkana, kana wendaa kwĩthwa aitũnga mũvea.

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ﴿٦٣﴾

64. Na athũkũmi ma Ngai-Wa-Ulau nĩ asu ala maendaa tũlũ wa nthĩ mena wĩnyivyo, na yĩla ala mate na ūmanyi mamaneeny'a, mo maasya, 'Mũuo!'

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَتُوبُونَ عَلَى الْأَرْصِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٦٤﴾

65. Na ala maminaa ūtukũ me mbee wa Mwĩai woo, matulĩtye-ndu na maũngeme,

وَالَّذِينَ يَبِينُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٥﴾

66. Na ala maasya, 'Mwĩai waitũ, vetanga ūsilĩlo wa Mwaki kuma kwitũ; nũndũ ūsilĩlo wa vo nĩ wa kwĩkalaa.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٦﴾

67. 'Vo nĩ vathũku mũno ta vandũ va kũthũmũa na wĩkalo;'

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٧﴾

68. Na asu ala yĩla mekumya, mate anangi kana ekathĩĩ, ĩndĩ mo nĩmosaa mwĩkalo ūla wa katĩ.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٦٨﴾

69. Na asu ala matamwĩkaĩlaa Ngai ūngĩ vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana kũaa mũndũ ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūvatanĩte ateo kwa ūlũngalu, ona kana kwĩka ūlaalai, na ūla wĩkaa ūu, akakomana ũa ūsilĩlo wa naĩ.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٩﴾

70. ūsilĩlo wingĩvĩtw'e kũndũ kwĩĩ kwoondũ wake Mũthenyanĩ wa

يُضَعَفُ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدُ فِيهَا مُهَانًا ﴿٧٠﴾

Uthay00kyo, na we akekalaa vo e m0sonokye,

71. Ateo asu ala melilaa, na kwĩkĩla na kwĩka meko maseo; n0nd0 ta kwa aa, Ngai Mwene Vinya W'onthe akaaly0la meko moo math0ku matwĩke meko maseo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ M0ukanĩ-M0no Vy0, Us0ftwe nĩ tei.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
يَبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
رَحِيمًا ۝

72. Na asu ala melilaa na kwĩka meko maseo, ow'o mo methi0aa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe mena wĩlilo wa w'o,

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ
مَتَابًا ۝

73. Na asu ala mataumasya 0k0sĩ wa 0v0ng0 na yĩla mo mesĩla vand0 ve kĩnd0 kĩth0ku mavĩtĩlaa vo mena ndafa;

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ
مَرُّوا كِرَامًا ۝

74. Na asu ala, yĩla malilikanw'a Mĩsoa ya Mwĩai woo, mataleaa k0mĩw'a na k0myona;

وَالَّذِينَ إِذَا دُكِرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخَذَرُوا عَلَيْهَا
صُنُوفًا وَعِمِيَانًا ۝

75. Na asu ala maasya, 'Mwĩai wait0, t0nenge ithyĩ 0tanu wa metho mait0 kuma kwa iveti sit0 na syana, na t0tw'0kĩthye kĩla 0mwe wait0 m0tongoi kwa ala al0ngalu.'

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
ذُرِّيَّتًا نُنَزِّلُهَا عَلَيْنَا وَأَجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ۝

76. Nĩ ta asu, ala makanengwe kĩkalo kĩt00lu *Itunĩ* n0nd0 mo maĩ omĩsya, namo makathokw'a vau nthĩnĩ na ngethi na m0uo.

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا
نَجِيَّةً وَسُلَامًا ۝

77. Makĩkalaa vau nthĩnĩ. Vo nĩ vand0 vaseo vy0 ta vand0 va k0th0m0a na ta 0t0o.

خُلِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ۝

78. Matavyei *alei*: 'Indi Tulu wa mboya yenyu *Kwake*, Mw'ai wakwa ndakamūsūvīa inyw'ī. Ow'o inyw'ī nfmwaleile ūla w'o, na *ūsillo wa ūlei* wenyu yu nūmwīkwatīla inyw'ī.

قُلْ مَا يَدْعُوا بِكُمْ مَلَائِكُنَا أَتُوا لَدَعَاؤِكُمْ فَقَدْ
كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِوَاِمَانٍ

AL - SHU'ARAA
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞

2.Taa Siin Miim. Mwene-Uuu, W'hw'i-
W'onthe, Ngai MUmanyi wa syonthe.

طَسَمَ ۞

3.Ino nĩ Mĩsoa ya Ivuku Itheu.

وَلَا آيَةُ الْكُتُبِ النَّبِيِّينَ ۞

4.Vangĩ we nũtonya kũkw'a we mwene
nũndũ wa kyeva kya kũlea kwĩtkĩla
kwoo.

لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ۞

5.Ithyĩ tũkenda, nĩũtonya kũtheesya
Kyama kuma Itunĩ, nĩkana ngingo syoo
ikakumana mbee wakyoo.

إِنْ نَشَأْ نُذِرْهُمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَلَقَتِ
أَعْنَاقَهُمْ لَهَاخِضِينَ ۞

6.Na vayũkaa Kĩlilikany'a kyeũ kwoo
kuma kwa Ngai-Wa-Ulau, Indĩ mo
nĩmaalyũkaa kuma vala kĩĩ.

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُحَدَّثٍ إِلَّا
كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ۞

7.Mo ow'o, nĩmakĩtw'ĩkĩthĩtye kyo ta
kya ũvũngũ, na o mĩtũkĩ ũvoo wa kĩla
mo mavũĩaa ngũĩ Okamavikĩla.

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَادًا يَنْهَمُ أَبْنَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَفْزِفُونَ ۞

8.Mo nomaalloela nthĩ makona, nĩ imea
syĩana ata sya kĩla mũthemba ila Ithyĩ
tũmeetye nthĩnĩ wayo?

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمَا أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ رِزْقٍ
كَرِيمٍ ۞

9.Ow'o, nthĩnĩ wa ũndũ ũũ ve Kyama;
Indĩ aingĩ mũno ma aa maitonya
kwĩtkĩla.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۞

10.Na nĩw'o, Mwĩai waku nĩ We
Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۞

LUKU 2

11. Na *lilikana* yġla Mwġai waku
wamwġtie Mose *akyasya*, 'Enda kwa
andū eki-ma-naġ-----

وَأَذِّنَا إِلَىٰ رَبِّكَ مَوْسَىٰ أَنْ أَنْتَ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾

12. 'Andū -ma-Valao. Mo nomakamūkġa
Ngai?

قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلا يَتَّقُونَ ﴿١٢﴾

13. Nake Mose asya, 'Mwġai wakwa,
Nyie nġngōkġa maikandōngġthye nyie ta
mōkengani;

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿١٣﴾

14. 'Na kġthūi kyakwa ti kyaġlu na ūġmġ
wakwa nūthyomaa; kwa ōu, tūma ndeto
kwa Aluni.

وَيُضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ

هُرُونَ ﴿١٤﴾

15. 'Na Nyie nġngwendeka nġmo *nōndū*
wa Ivġtyo ġna, kwa ōu, Nyie nġngōkġa mo
nġmatonya kūmbūaa.'

وَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٥﴾

16. Ngai aisye, 'Uu tiw'ō, ġndġ endai,
mwġ elġ, mwġna Syama Siitū; Ithyġ twġ
vamwe nenyu *na* Ithyġ nġtwġw'aa.

قَالَ كَلَّا فَإِذْ هَبْ بَايِعْتَنَا إِنَّا مَعَكُمُ مَسْتَبْعُونَ ﴿١٦﴾

17. 'Kwa ōu, endai kwa Valao, na
mōkyasya, Ithyġ twġ Atūmwa ma Mwġai
wa nthġ syonthe.'

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

18. 'Kōŋtavya we ūekane na Aana-ma-
Isilaeli maendany'e naitū.'

أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٨﴾

19. *Valao* amakōlya, 'Ithyġ tūyaakōea we
wġ katġ waitū wġ kaana? Na we
nġwekalile myaka *mingġ* katġ waitū
nthġnġ wa thayū waku.

قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ

عُمُرِكَ سِنِينَ ﴿١٩﴾

20. 'Na we nġweekie kġko kyaku kġla
weekie, na we wġ ūmwe wa ala
matatūngaa mūvea.'

وَفَعَلْتَ فَعَلْتَنَا الْبَنِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٠﴾

21. Mose aisye, 'Nye nŋeekie ōu ūvandanŋ yu, na naŋ ōmwe wa ala mavŋtasya.

قَالَ فَعَلْتَهَا إِذْ أَرَانَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢١﴾

22. 'Kwa ōu Nye nŋnaumie vala inyw'ŋ mŋŋ, yŋla nyie namŋkŋie inyw'ŋ; ŋndŋ Mwŋai wakwa nŋwanengie nyie ōtonyi na ōŋ na andw'ŋkŋthya nyie ōmwe wa Atŋmwa.

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفَّكُمْ قَوْمِي بِرَبِّي حَكِيمًا
وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٢﴾

23. 'Na ōsu nŋw'ŋ ōuse ōla we wambŋkie nyie na wambŋthya; na waitwŋkŋthya Syana-sya-Isilaeli ngombo.'

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدتَّ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٣﴾

24. Valao akŋlilye, 'Ngai wa nthŋ syonthe nŋ kyaŋ?

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٤﴾

25. Mose amŋsŋngŋie, 'Nŋ Mwŋai wa matu na nthŋ na syonthe ila syŋ katŋ wasyo syellŋ, ethwa inyw'ŋ nŋmŋkŋŋkŋŋa.'

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٥﴾

26. Valao amakŋlya ala mamŋthyaŋlŋlŋkŋte, 'Inyw'ŋ nomŋkwŋw'a?'

قَالَ لَنْ حَوْلَهُ إِلَّا تَسْتَعِينُونَ ﴿٢٦﴾

27. Mose aisye, 'Mwŋai wenyu, na Mwŋai wa maafthe menyu ala ma mbee.'

قَالَ رَبِّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ ﴿٢٧﴾

28. Valao aisye, 'Kwa ōla w'ŋ vyŋ, Mŋtŋmwa ŋŋ wenyu ŋla ŋtumŋtwe kwenyu nŋ mŋndŋ wa ndŋŋka.'

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٨﴾

29. Mose aisye, 'Mwŋai wa Umŋlonŋ na Uthŋŋlonŋ, na wa syonthe ila syŋ katŋ wa syellŋ, takethwa inyw'ŋ nŋmŋmanya.'

قَالَ رَبُّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٩﴾

30. Valao aisye, 'Ethwa we wŋmwosa Ngai ŋngŋ eka nyie vate nzika, nŋngŋkwŋkŋa kololonŋ.'

قَالَ لَيْنَ اتَّخَذتَّ إِلَهًا غَيْرِي لَأَجْعَلَكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ ﴿٣٠﴾

31. Mose aisye, 'Kyaŋ, ona ethwa nyie nŋkŋete kŋndŋ kŋtheu!'

قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ۝

32. Valao aisye, 'Indŋ kŋete, ethwa we wŋneena w'o.'

قَالَ قَاتِ بِهٖ اِنْ كُنْتِ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

33. Kwa ŋu, we nŋwekisyie ndata yake nthŋ, na sisya! Yaŋ nzoka yenekee ŋtheinŋ.

فَأَلْفَ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُجْبَانٌ مُّبِينٌ ۝

34. Na atambŋŋkya kw'oko kwake, na sisya! Kweethŋiwe kwŋ kweŋ kw'ŋ kŋkyoneka nŋ akw'ŋloeli.

فَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيْنَصَاۗءٍ لِلظُّلُمِيْنَ ۝

LUKU 3

35. Valao nŋwamatavisye anene make ala mamŋthyŋŋlŋlŋkŋte we, Uŋ vate nzika, nŋ mŋoi mŋŋ.

قَالَ لِلْمَلَآئِكَةِ اِنْ هٰذَا السَّجْرُ عَلِيمٌ ۝

36. 'We emantha kŋmumya inyw'ŋ nthŋ ŋno yenyu na ŋoi wake. Yu inyw'ŋ mwŋumya ŋtao mwaŋ?'

يُرِيْدُ اَنْ يُخْرِجَكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ بِحِجْرِهِ ۗ فَمَا ذَا نَأْمُرُوْنَ ۝

37. Mo masŋngŋa, 'Mŋvete we na mwanaa nyinyia kwa ivinda na ŋitŋmana nthŋnŋ wa mŋsyŋ maketane,

قَالُوْۤا اَرْجِهْ وَاخَاهُ وَاَبْعَثْ فِي الْمَدَايِنِ خُسْرٰٓيْنَ ۝

38. Ala, meŋkŋete we kŋla mŋoi mŋŋ.'

يٰۤاٰنُوكَ بِكُلِّ سَحَابٍ عَلِيمٍ ۝

39. Kwa ŋu aoi nŋmoombaniw'e vamwe ŋvindanŋ yŋla yatw'ŋtwe mŋthenyanŋ mŋtw'e.

فَجَمِيعَ السَّحْرٰٓةِ لِبِنٰتٍ يَوْمٍ مَّعْلُوْمٍ ۝

40. Na andŋ namo nŋmakŋlilw'e, 'Nŋmŋkŋmbana inyw'onthe vamwe,

وَقِيْلَ لِلنَّاسِ هَلْ اَنْتُمْ مُّجْتَمِعُوْنَ ۝

41. 'Nŋkana ithyŋ tŋtonye kŋmaatŋa aoi ethwa nŋmo asindi?'

لَعَلَّنَا نَسْمَعُ السَّحْرٰٓةَ اِنْ كَانُوْا هُمْ الْغٰلِبِيْنَ ۝

42. Na yġla aoi mookie, mamOkŪlilye Valao, ithyġ tŪkakwata mŪthġnzġo ethwa nġtŪŪsinda?

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِيُزْعِمُونَ أَيَّنَ لَنَا لَاجِرٌ
إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٢﴾

43. We aisye, 'ġ, na vate nzika ġndġ, inyw'ġ mŪkeethwa katġ wa asu ala mendatwe.'

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لِينَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٣﴾

44. Mose amea, 'Yu, Tkyai inyw'ġ kġla mŪkwġkya.'

قَالَ لَهُمْ مُوسَى الْقَوْمَا أَنْتُمْ مُلْفُونَ ﴿٤٤﴾

45. Kwa Ūu mo nġmekisye ndii syoo, na masya, 'Kwa ndaġa ya Valao, ithyġ nġthyġ vate nzika tŪŪsinda.'

قَالُوا جَاءَهُمْ وَعَصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ
إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٥﴾

46. Na ġndġ Mose nġwekisye ndata yake, na sisya! Yamelya syonthe ġla mo maseŪvġtye.

فَأَتَى مُوسَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿٤٦﴾

47. KwoondŪ wa Ūu aoi nġmavalŪkilw'e nthġ matulġtye-ndu.

فَأَنبَى السَّحَرَةُ سَجِدِينَ ﴿٤٧﴾

48. Namo maisye, 'Ithyġ nġtŪkwġġkġla Mwġai wa nthġ syonthe,

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٨﴾

49. Mwġai wa Mose na wa Aluni.'

رَبِّ مُوسَى وَ هَارُونَ ﴿٤٩﴾

50. Valao amakŪlya, 'Inyw'ġ mwġmwġġkġla we nyie ndamŪnengete Ūthei? We vate nzika, nġwe mŪnene wenyu Ūla ŪmŪmanyġġtye inyw'ġ Ūoi. ġndġ nġmŪmánya *umġmo wa w'o*. Nyie vate nzika, ngatilanga mŪko menyu ngġkŪanasya kġla ngalġko, na vate nzika ngamwamba mŪkelany'onġ inyw'ġ inyw'onthe.'

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكِبْرٌ كُفُّوا
الَّذِي عَمِلْتُمْ السَّيْئَةَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ دَلَّافَةٌ
أَيْدِيكُمْ وَأُزْجَلْتُمْ مِنْ خِلَافٍ وَ لَأَوْصَلِبَنَّكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٠﴾

51. Namo maisye, 'Vai ŪthŪku, ithyġ tŪkasyoka kwa Mwġai waitŪ.

قَالُوا لَا صَبِيرٌ إِنَّا إِلَى رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿٥١﴾

52. Ithyĩ twĩkwatya kana Mwĩai waitũ akatũkeka ithyĩ naĩ siitũ, nũndũ ithyĩ twĩ ma mbee katĩ wa etĩkĩli.

رَبَّنَا ظَعْمَ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبَّنَا خَطِيئَتَا أَنْ كُنَّا أَوْلَى
 الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٢﴾

LUKU 4

53. Na Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose tũkyasya, 'Osai athũkũmi Makwa ũtukũ, vate nzika, inyw'ĩ mũkaatĩwa.'

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِآيَاتِي إِنَّكَ كَأَنَّكَ مُتَمَكِّنُونَ ﴿٥٣﴾

54. Na Valao atũma etani nthĩnĩ wa mũsyĩ makyasya,

فَأَرْسَلْنَا فِرْعَوْنَ فِي الْمَدَائِنِ خَاسِرِينَ ﴿٥٤﴾

55. 'Aa nĩ nguthu nini,

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَشَرِّ ذِمَّةٍ قَلِيلُونَ ﴿٥٥﴾

56. 'Na nĩmatũthatĩtye ithyĩ;

وَرَأَيْتَهُمْ لَنَا لَمَّا رَظُنُّونَ ﴿٥٦﴾

57. 'Na ithyĩ twĩ nguthu nene yĩũmbanĩtye vyũ na nĩtũsyaĩsye.'

وَرَأَيْنَا الْبَيْعَ خَدِرُونَ ﴿٥٧﴾

58. Kwa ũu Ithyĩ nĩtwamaumisye mo mĩũndanĩ na mbulutinĩ sya kĩw'ũ,

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٨﴾

59. Na inandũnĩ na wĩkalonĩ wa ndaĩa.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٩﴾

60. Uu ow'ũ nĩw'ũ kwailĩ; na Ithyĩ twainengane ta ũtĩwa kwa Aana-ma-Isilaeli—

كُلِّ لَكَ وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٦٠﴾

61. Namo nĩmaatĩfe na nĩmamakwatie mo syua yĩkyuma.

فَاتَّبَعُوهُمْ فُشْرِيينَ ﴿٦١﴾

62. Na yĩla nguthu isu ilĩ sya ita syoonanie Imwe na ĩla ĩngĩ anyanyae ma Mose maisye, 'Vate nzika, ithyĩ twĩ akwate.

فَلَمَّا تَرَاءَ الْجِنِّي قَالَ أَحْبَبْتُ مُوسَىٰ إِنَّهُ لَدَرْكُونٌ ﴿٦٢﴾

63. Aiee, mũkaneene ũu! Mwĩai wakwa e vamwe nakwa. We nũkũndongoesya nyie nesa.'

قَالَ كَلَّاءَ إِنَّ مِيعَةَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٣﴾

64.Indĩ Ithyĩ nĩtwamũvuanĩsye Mose tũkyasya, 'Kũna ũkanga na ndata yaku. Kavinda o kau ũkanga wataanĩsya, na kĩla kĩlungu kyooneka kĩyũmbĩte ta kĩĩma kĩnene.

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْبَحْرَ
فَانْفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فِرْقٍ كَالظَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿١٣٦﴾

65.Na Ithyĩ nĩtwametĩkĩlilye angĩ kũthengeea vandũ vau.

وَأَرْفَعْنَا قَوْمَ الْأَخْيَرِينَ ﴿١٣٧﴾

66.Na Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe Mose na asu ala maĩ vamwe nake.

وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٨﴾

67.Na Indĩ Ithyĩ nĩtwamanyw'ĩthisye k'w'ũ ala angĩ.

ثُمَّ آخَرْنَا الْأَخْيَرِينَ ﴿١٣٩﴾

68.Nthĩnĩ wa k'ko k'ĩ vate nzika, ve Kyama; Indĩ aingĩ mũno ma aa mayĩĩk'ĩlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

69.Na vate nzika, Mwĩai waku—We nĩ Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤١﴾

LUKU 5

70.Na matavye mo ũvoo wa Avalamu.

وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنِهِمُ

71.Yĩla we wamũkũlilye ĩthe wake na andũ make, 'Inyw'ĩ mũthaithaa kyaũ?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿١٤٢﴾

72.Namo mamũsũngĩe, 'Ithyĩ tũthaithaa m'vw'anano, na ithyĩ twĩendee k'w'ĩnengane kwayo.'

قَالُوا تَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَنْظُرُ لَهَا غَكْفِينَ ﴿١٤٣﴾

73.We aisyee, 'Yo nĩtonya kũmwĩthuk'ĩsya inyw'ĩ yĩla mwamĩta?'

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ﴿١٤٤﴾

74.'Kana kũmwĩka inyw'ĩ nesa kana naĩ?'

أَوْ يَنْفَعُونَكُمْ أَوْ يُضُرُّونَ ﴿١٤٥﴾

75.Namo masũng'ĩa, 'Aiee, Indĩ ithyĩ tweethĩe maĩthe maitũ mekaa ũu.'

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿١٤٦﴾

76. Nake asya, 'Inyw'ĩ mwĩsũanĩa ata
ũũũ wa kĩla mwĩthĩĩtwe mũikĩthaiha----

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٥٦﴾

77. Inyw'ĩ na maaĩthe menyu *ala maĩ*
mbee *wenyu*.

أَنْتُمْ وَأَبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ﴿٥٧﴾

78. 'Mo onthe nĩ amaitha makwa, ateo
Mwĩai wa nthĩ syonthe;

فَأَنتَهُمْ عَدُوٌّ لِّيَ الْإِرْبَتِ الْعَلِيِّنَ ﴿٥٨﴾

79. 'Ula ũmbũmbĩte nyie, na nĩ We Ula
ũdongoeasya nyie;

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٥٩﴾

80. 'Na Ula ũndĩthasya nyie na ũnengae
kyaũnyw'a;

وَالَّذِي هُوَ يُطْمِئِنِّي وَيَسْقِينِ ﴿٦٠﴾

81. 'Na yĩla nyie nĩ mũwau, We nĩ We
ũboasya;

وَأِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٦١﴾

82. 'Na ũla ũkatuma nyie nĩkw'a, na ĩndĩ
akĩnenge thayũ ĩngĩ;

وَالَّذِي يُبَيِّنُ لِي شَيْئًا لَّمْ يُبَيِّنْهُ لِي ﴿٦٢﴾

83. 'Na Ula, nyie nĩkwatya, nowe
ũkandekea mavĩtyo makwa Mũthenyanĩ
wa Utw'io.

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خِطِيئِي يَوْمَ الَّذِينَ ﴿٦٣﴾

84. 'Mwĩai wakwa, ete ũĩ nthĩnĩ wakwa
na ngwatany'e nyie na ala alũngalu;

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِيقِي بِالضَّالِّينَ ﴿٦٤﴾

85. 'Na nenge nyie nguma ya w'o katĩ
wa nzyawa;

وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقِي فِي الْآخِرِينَ ﴿٦٥﴾

86. 'Na ndw'ĩkĩthye nyie ũmwe wa
atiĩwa ma Mũũnda-Wa-Utanu;

وَأَجْعَلْنِي مِنْ ذُرِّيَةِ جَنَّةِ التَّوْبَةِ ﴿٦٦﴾

87. 'Na mũekee ĩthe wakwa; nũndũ nĩ
ũmwe wa ala mavĩtasya;

وَأَغْفِرْ لِي إِنِّي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٦٧﴾

88. 'Na ndũkanzonokye nyie mũthenyanĩ
ũla mo makathayũũkw'a,

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٨﴾

89.'Mŭthenya ūla ūthw'ii na syana sya
ivĩsĩ ūtakauna;

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٩٩﴾

90.'Indĩ we eweka akatangĩĩwa ūla ūkaa
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena
ngoo yĩna wĩnyivyo.'

إِلَّا مَنْ آتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿١٠٠﴾

91.Na Itu yĩkathengeew'a vakuvĩ na ala
alŭngalu.

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٠١﴾

92.Na Iia-ya-Mwaki yĩkavingŭwa kwa
asu ala mathyoekie.

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَوِينَ ﴿١٠٢﴾

93.Na ĩndĩ mo makakŭlw'a, 'Kĩĩva kĩla
inyw'ĩ mwathaitaa?

وَقِيلَ لَهُمْ آيَسَأَلْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿١٠٣﴾

94.'Vandŭ va Ngai Mwene Vinya
W'onthe? Kyo nĩkĩtonya kŭmŭtethya
inyw'ĩ kana kĩketethya kyo mbene?

مِن دُونِ اللَّهِ هَلْ يَتَضَرَّوْكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ ﴿١٠٤﴾

95.Na ĩndĩ mo makekw'a vo na mĩtwe
yoo, mo na asu ala mathyoekie.

فَكُنِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ﴿١٠٥﴾

96.Na nguthu sya ita sya Ivilisi, onthe
vamwe.

وَجُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿١٠٦﴾

97.Namo makasya maikaananĩa katĩ woo
vau nthĩnĩ:

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿١٠٧﴾

98.'Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe ithyĩ twaĩ ivĩtyonĩ yĩ ūtheinĩ,

ثَأَلُوهُ إِنْ كُنَّا لِنَفِي ضَلِيلٍ مُّبِينٍ ﴿١٠٨﴾

99.'Yĩla ithyĩ twakwosie we ta wĩanene
na Mwĩai wa nthĩ syonthe;

إِذْ نُسَوِّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

100.'Na vai ona ūmwe watŭthyoekisyee
ateo ala avĩtany'a

وَمَا أَضَلْنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ﴿١١٠﴾

101.'Na yu, ithyĩ tŭi na ew'anĩthya,

فَمَا كُنَّا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١١١﴾

102.'Ona kana mūnyanya ūtwendete.

وَلَا صَدِيقِي حِينِي ١٢

103.'Takethwa ve kūsyoika kwitū *tūlū*
wa *nthī*, nīkana tūtonye kwīthwa katī
wa etīkīli!

فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَمَتَّوْنَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ١٣

104.Nthīnī wa ūndū ūū, vate nzika, ve
Kyama īndī aingī mūno ma aa
mayītkīflaa.

إِنِّي فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ، وَمَا كَانَ آلُثَرُّهُمْ مُؤْمِنِينَ ١٤

105.Na ow'o, Mwīai waku---We nī
Mwene-Vinya, Usūftwe nī tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ١٥

LUKU 6

106.Andū-ma-Noa nīmamatw'īkīthisye
Atūmwa ta akengani,

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ١٦

107.'Yīla mwanaa nyinyia woo Noa
wamakūlilye, 'Inyw'ī nomūkethwa mwī
alūngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ١٧

108.'Vate nzika, Nyie nī Mūtūmwa
kwenyu, mūtkītku wīanī *wakwa*.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ١٨

109.'Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbīw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ١٩

110.'Na nyie ndiūmwītya inyw'ī Ituvi
kwoondū wa ūu. Ituvi yakwa yīna
Mwīai wa nthī syonthe tū.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ٢٠

111.Kwa ūu, mūkīei Ngai Mwene Vinya
W'onthe, na mbīw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ٢١

112.Namo mamūkūlya, 'Ithyī twīkūatīfa
we oyīla ala onzu nīmo makūatīfaa we?'

قَالُوا أَنْتُمْ مِنْ لَدُنَّا وَإَتَّبَعْنَا ٢٢

113. Nake akūlya, 'Na nyie nīna ōmanyi mwaū ūlū wa ūndū mo methīŋtwe makīka?

قَالَ وَمَا عَلِيٌّ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٣﴾

114. 'Utalo woo wīna Mwīai wakwa tū, takethwa inyw'ī nīmūmanyie!

إِنْ جَاءَهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رِجْلَيْكَ لَتَشْعُرَنَّ ﴿١١٤﴾

115. 'Na Nyie ndikamalūngya etfīli.

وَمَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٥﴾

116. 'Nyie nīo Mūkaanany'a tū.'

إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٦﴾

117. Namo mamwīa, 'Ethwa we Noa ndūkūekana na maūndū aa, vate nzika, we ūkeethwa ōmwe wa asu ala makūkimangwa na mavia.'

قَالُوا لَيْنَ لَمْ تَنْتَهَ يَنْحُوحْ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَوَّاتِنِ ﴿١١٧﴾

118. Nake Noa asya, 'Mwīai wakwa, andū makwa, nīmandw'ŋkīŋŋtye nyie ta mūkengani.

قَالَ رَبِّ إِنَّ قَوْمِي كَذَّابُونَ ﴿١١٨﴾

119. 'Kwa ōu, umya ūtw'io katī wakwa namo; na ndangīŋe nyie na etfīli ala me vamwe nakwa.'

فَأَفْتَحْ يَبْنَی وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ قَبْلِي مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٩﴾

120. Kwa ōu, Ithī nītwamatangīŋe mo, na asu ala maī vamwe nake nthīnī wa Ngalawa ūla yakuŋŋŋtw'e mūno.

فَأَنْجِنِيهِ وَمَنْ قَعَهُ فِي الْعُظْمِ الشَّحُونَ ﴿١٢٠﴾

121. Na ūtina wa ōu, Ithī nītwamanyw'ŋthisye kīw'ū asu ala matiwe ūtina.

ثُمَّ اغْرَقْنَا بَعْدَ الْبَقِيَّةِ ﴿١٢١﴾

122. Nthīnī wa ūndū ūū, vate nzika, ve Kyama, ūndī aingī mūno moo mayīŋkīlaa.

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ لَكُمْ لَهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

123. Na ōw'o, Mwīai waku---We nī Mwene Vinya, Usūŋtwe nī tei.

يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ الْعَزِيزَ الرَّحِيمَ ﴿١٢٣﴾

LUKU 7

124. Mbaŋ-ya-Aati nŷyaleile Atŷmwa,

كذبت عاد الرسلين ﴿١٣٨﴾

125. Yŷla mwanaa nyinyia woo Uuti wamakŷlilye, 'Inyw'ŷ nomŷkethwa mwŷ alŷngalu?

إذ قال لهم آخوهم هود ألا تتقون ﴿١٣٩﴾

126. Vate nzika, Nyie nŷ Mŷtŷmwa, mŷkŷŷku mŷno kwenyu.

إني لكم رسول أمين ﴿١٤٠﴾

127. Kwa ŷu, mŷkŷei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbŷw'ei Nyie.'

فأتقوا الله وأطيعون ﴿١٤١﴾

128. Na nyie ndiŷmwŷtya inyw'ŷ ŷtuvi ŷŷlŷ wa ŷu. ŷtuvi yakwa yŷna Mwŷai wa nthŷ syonthe tŷ.

وما أنزلكم عليه من آية إن أجرى إلا أعطى رب العالمين ﴿١٤٢﴾

129. Inyw'ŷ nŷmwakaa nyŷmba sya molilikany'o kŷla vandŷ vokŷŷŷlu mŷkŷmantha ŷtheu wa mana,

أتبون بكل ربيع آية تعبون ﴿١٤٣﴾

130. Inyw'ŷ nŷmwakaa mbeenge na mŷkambŷŷŷya ŷtufo nŷkana mŷtonye kwŷkala thayŷ tene na tene?'

وتخذون مصانع لعلكم تخلدون ﴿١٤٤﴾

131. Na yŷla inyw'ŷ mwamwŷŷŷla moko ŷmwe katŷ wenyu, mŷmwŷŷŷlaa ta andŷ ang'endu.

وإذا بطشتم بطشتم جبارين ﴿١٤٥﴾

132. Kwa ŷu, mŷkŷei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbŷw'ei nyie.

فأتقوا الله وأطيعون ﴿١٤٦﴾

133. Na mŷkŷei We Ula ŷmŷtethetye inyw'ŷ vamwe na maŷndŷ ala onthe inyw'ŷ mwŷŷ.

وأتقوا الذي أمركم بما تعلمون ﴿١٤٧﴾

134. Na We nŷmŷtethetye inyw'ŷ na ng'ombe na syana sya ivŷŷ,

أمركم بالنعامة وبين ﴿١٤٨﴾

135.'Na mĩŪnda , ña mbuluti.

وَجَنَّتِ وَعَيُّونٌ ﴿١٣٥﴾

136.'Ow'o, Nyie ñna w'ia nŪndũ wenyu ũlũ wa ũsilĩlo wa mŪthenya mŪnene.'

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٦﴾

137.Namo mamwĩa, 'No ūndũ ūmwe kwitũ, watũtaa *ithyĩ* kana weethwa ūte wa ala matataanaa.'

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَرَعَضْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الرَّاغِبِينَ ﴿١٣٧﴾

138.'Kĩ ti kĩndũ ateo ñĩ kĩthĩlo kya tene,

إِن هَذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٨﴾

139.Na Ithyĩ tũikasilĩlwa.'

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿١٣٩﴾

140.Kwa ūu, mo ñĩmamũleile we, na Ithyĩ ñĩtwamanangie mo. Ow'o ūndũñĩ ūũ, ve Kyama, ñndĩ aingĩ mũno ma aa mayĩtĩkĩlaa.

كَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً، وَمَا كَانَ أَكْثَرَهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٤٠﴾

141.Na ow'o, Mwĩai waku----- ñĩ Mwene-Vinya, Usũtwe ñĩ ūlau.

﴿١٤١﴾ وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤١﴾

LUKU 8

142.Andũ-ma-Mbaĩ ya Athamuti ñĩmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَتْ ثَمُودُ النَّبِيِّينَ ﴿١٤٢﴾

143.Yĩla mwanaa nyinyia woo Salee wamakũlilye, 'Inyw'ĩ nomũkethwa mwĩ alũngalu?

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ ضِلْحُ الْأَتَقُونَ ﴿١٤٣﴾

144.'Vate nzika, Nyie ñĩ Mũtũmwa, mũkĩkĩku mũno vyũ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٤﴾

145.'Kwa ūu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbĩw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٤٥﴾

146.'Na nyie ndiũmwĩtya inyw'ĩ ĩtvi kwoondũ wa ūu. ĩtvi yakwa yĩna Mwĩai wa nthĩ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٦﴾

147. Inyw'I mŭkeethwa mwI vaseo Iŭlo
wa syIndŭ *ila mwI nasyo vaa,*

أَشْرَكُونَ فِي مَا هُمْ بِأُمِينُونَ ﴿١٤٧﴾

148. 'KatI wa mIŭnda na mbuluti *sya*
kŭw'ŭ,

فِي جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ﴿١٤٨﴾

149. 'Na mIŭnda ya Iŭ na mItende yIna
itŭngo ngito syI vakuvI kŭtŭlka?

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٩﴾

150. 'Inyw'I nImwasaa nyŭmba syenyu
IImanI mwIna ŭmani mŭnene.

وَتَنْجُوتُونَ مِنَ الْجِبَالِ يُّوتًا فَرِيحِينَ ﴿١٥٠﴾

151. 'Kwa ŭu, mŭkIei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbIw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٥١﴾

152. 'Na mŭikamIw'e mIao ya ala
mamIkIlaa mIvaka,

وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْكَافِرِينَ ﴿١٥٢﴾

153. 'Ala maetae kIthokoo Iŭlo wa nthI
na matamyaIlasya.'

الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٣﴾

154. Mo maisye, 'We wI katI wa ala aoe;

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمَسْكُوتِينَ ﴿١٥٤﴾

155. 'We wI mŭndŭ otaitŭ ithyI ene.
Kwa ŭu ete Kyama, ethwa we wI ŭmwe
wa ala ma w'o.

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأَبِيتَ بِآيَةِ إِنْ كُنْتَ

مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٥﴾

156. Nake amea, 'Ino nI ngamIle-nga: yo
yIna Ivinda ya yo ya kŭnyw'a kIw'ŭ,
nyenyu mwIna Ivinda yenyu ya kŭnyw'a
nthInI wa mŭthenya ņla ņtwIwte.

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ
مَعْلُومٍ ﴿١٥٦﴾

157. 'Na mŭikamIkiite yo na ŭthņku
ŭsilņlo wa mŭthenya mŭnene ndŭkese
kŭmņkwata inyw'I.'

وَلَا تَسْوَأَهَا يَسْوَاءً فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ يَوْمَ عَظِيمٍ ﴿١٥٧﴾

158. IndI mo nImamItilangile maaŭ, na
IndI mo matwIka ma kwIlila.

فَعَقَرُوهَا فَاصْبِرُوا نَدِيمِينَ ﴿١٥٨﴾

159.Kwa Ou, Usililo nfwamakwatie mo.
NthInI wa Ou, vate nzika, ve Kyama, IndI
aingI mUno moo mayItkIlaa.

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ
أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٩﴾

160.Na vate nzika, MwIai waku nI
Mwene-Vinya, Usũtwe nI tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٠﴾

LUKU 9

161.Andũ-ma-Loto Imamaleile Atũmwa,

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦١﴾

162.YIla mwanaa nyinyia woo Loto
wamakũlilye, 'Inyw'I nomũkatw'Ika
alũngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٢﴾

163.'Vate nzika, Nyie nI Mũtũmwa,
mũtkIku mUno vyũ kwenyu.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿٦٣﴾

164.'Kwa Ou, mũkIei Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mbIw'ei nyie.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا

165.'Na Nyie ndiũmwItya inyw'I Ituvi
kwoondũ wa Ou. Ituvi yakwa yIna
MwIai wa nthI syonthe tũ.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾

166.Inyw'I katI wa andũ onthe
mwImathengeea aũme,

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾

167.Na kũeka iveti syenyu ila MwIai
wenyu ũmbIte kwoondũ wenyu? Aiee,
inyw'I mwI andũ ala mwIkaa naI.'

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَرْوَاحِكُمْ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿٦٦﴾

168.Namo mamwIa, 'Walea kũeka
kũneena Ou we Loto, vate nzika, we
ũkeethwa ũmwe wa kũlũngw'a.'

قَالُوا لَنْ نَمُوتَ أَبَدًا وَنُحْيَىٰ لِنَمُوتَ مِنْ
أَنْفُسِنَا وَأَمْثَلُ لِلْجَاهِلِينَ ﴿٦٧﴾

169.We aisyee, 'Nyie vate nzika
nIngũmena mũendele wenyu mũthũku.'

قَالَ إِنِّي بِمَا بَعَلَيتُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿٦٨﴾

170.'Mwŵai wakwa, ndangŵe nyie na andũ ma nyumba yakwa ŵũlũ wa maũndũ ala mo mekaa.

رَبِّ نَجِّي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٧٠﴾

171.Kwa ūu, Ithŵĩ nŵtwamũtangŵe we na andũ ma nyũmba yake onthe,

فَنَجِّنُهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧١﴾

172.Ateo kŵveti kŵkũũ katŵ wa asu ala matiwe ŵtina.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿١٧٢﴾

173.Na ŵndĩ nŵtwamanangie ala angŵ.

نَحْرَ دَمْرًا الْأَخْرِينَ ﴿١٧٣﴾

174.Na Ithŵĩ nŵtwaisye mbua ŵũlũ woo; na nŵ mbua nthũku ŵla ŵtheaa ŵũlũ wa asu ala makaaniw'e.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ السُّنْدَرِينَ ﴿١٧٤﴾

175.Nthŵĩ wa ŵndũ ŵsu ve Kyama, ŵndĩ angŵ mũno moo mayŵŵkŵlaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً. وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

176.Na vate nzika, Mwŵai waku We nŵ Mwene-Vinya, Usũtwe nŵ tei.

وَأَنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٦﴾

LUKU 10

177.Andũ-ma-Kŵthekanŵ nŵmamaleile Atũmwa,

كَذَّبَ أَخْبُ لَتَنْيَكَةَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٧﴾

178.Yŵla Suaivu wamakũlilye, 'Inyw'ŵ nomũkethwa mwŵ alũngalu?'

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٨﴾

179.'Vate nzika, Nyie nŵ Mũtũmwa kwenyu mũkŵkũku mũno vyũ.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٩﴾

180.'Kwa ūu, Mũkŵei Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mbŵw'ei nyie.'

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا عَمْرًا

181.'Na nyie ndiũmwŵtya ŵtuvi ŵũlũ wa ūu. Ituvi yakwa yŵna Mwŵai wa nthŵ syonthe.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨١﴾

182. 'Nenganei kŭthimo kyusŭu, na mŭikethwe katŭ wa asu ala manenganae kŭfoleku.

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿٢٨٢﴾

183. 'Na thimai na kŭthimi kŭanene.

وَرَبُّوْا بِالْقِسْطِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿٢٨٣﴾

184. 'Na mŭikamaŭve andŭ thooa mŭnini ŭtheo wa thooa wa w'ŭ wa syŭndŭ, ona mŭiikeke mothyoeuku ŭlŭlŭ wa nthŭ, mŭkŭkaa mawathavu.

وَلَا تَهْتَفُوا النَّاسَ أَشْيَاءَ هُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٢٨٤﴾

185. 'Na mŭkŭfei We Ula wamŭmbie inyw'ŭ na syŭmbe ila sya mŭmbŭlwe wa mbee.'

وَاتَّبِعُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأُولِينَ ﴿٢٨٥﴾

186. Namo mamwŭla, 'We wŭ ŭmwe wa ala aoe.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسْحِقِينَ ﴿٢٨٦﴾

187. 'Na we wŭlŭ mŭndŭ otaitŭ, na ithyŭ twŭkwona we wŭ katŭ wa akengani.

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِن نُّظُنُّكَ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٨٧﴾

188. Kwa ŭu, we tŭma illo sya ŭtu itŭvalŭkangŭle ŭlŭlŭ waitŭ, ethwa we wŭ ŭmwe wa ala ma w'ŭ.

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٨٨﴾

189. Nake asya, 'Mwŭlai wakwa nŭmanyaa maŭndŭ ala inyw'ŭ mwŭkaa.

قَالَ رَبِّيَ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٢٨٩﴾

190. Kwa ŭu, mo nŭmatavanisye kana we nŭ mŭkengani. Na Indŭ ŭsillŭ wa mŭthenya wa mŭumbalo nŭwamakwatie mo. Usu vate nzika, wŭ ŭsillŭ wa mŭthenya ŭla mŭthŭku vyŭ.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابٌ يَوْمِ الظَّلَامَةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٢٩٠﴾

191. Vate nzika, nthŭnŭ wa ŭu, ve Kyama, Indŭ aingŭ mŭno ma aa mayŭtŭkŭlŭaa.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩١﴾

192. Na vate nzika, Mwŭlai waku nŭ Ula wŭ-Vinya, Usŭtwe nŭ tei.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٢٩٢﴾

LUKÚ 11

193. Na ow'o, ūŭ nī ūvuany'o kuma kwa Mwīai wa nthī syonthe.

وَأَنذَرْتُكَ لَتَنْزِيلِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٣﴾

194. Ula Veva, Mŭkīfku nthīnī wa Mŭkīfko, nŭtheete nayo,

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٤﴾

195. Iūlū wa ngoo yaku, nīkana we ūtonye kwīthwa wī katī wa Akaanany'a,

عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٥﴾

196. Kwa kīthyomo kītheu kya Kīalavu.

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٦﴾

197. Nayo nīyīwetetwe nthīnī wa Maandīko Matheu ma andū ala maī ma mbee.

وَأَنذَرْتُ لَنُفُورِ الْآقِلِينَ ﴿١٩٧﴾

198. Na yo ti Kyama kwoo kīla ala asomu katī wa Syama-sya Isilaeli makīsf?

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةٌ أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٨﴾

199. Na takethwa Ithyī twayīvuanītye kwa mŭndū ūte Mŭalavu,

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَى بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٩﴾

200. Na we akamayīsomea mo, mayīthīwa mayītkīlīle ona vanini.

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٠٠﴾

201. Uu nīw'o Ithyī tweekfīe ūlei walika nthīnī wa ngoo sya ene-naī.

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠١﴾

202. Mo maikayītkīla o kŭvika yīla makawona ūsilīlo wī woo.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّى يَرُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠٢﴾

203. Indī w'o ūkooka kwenyu kwa kīthū ūlūm ūkīfko, yīla mo mateŭmanya,

فِي آيَاتِهِمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٣﴾

204. Namō makakūlya, Ithyī nītūkanengwe īvinda ona yīmwe?'

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٤﴾

205. Ata! Mo memantha kŭkalaata ūsilīlo Witū?

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٥﴾

206. We wĩsũanĩa ata? Ethwa Ithĩ tũkamaeka mo kwĩtanĩthya na *syĩndũ* nzeo *sya nthĩ mo*, kwa myaka;

أَفَرَأَيْتَ إِنْ مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٦﴾

207. Na Indĩ kĩla mateelemaw'a nakyò nkĩmavikĩaa mo.

فَمَرْجَأَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٧﴾

208. Syĩndũ ila mo meetkĩlilw'e kwĩtanĩthya nasyo iikethwa na ũuno tũlũ woo.

مَا آغَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَسْتَعُونَ ﴿٢٠٨﴾

209. Na Ithĩ tũyaananga mũsyĩ ona wĩva ateo waĩ na Akaanany'a.

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَوْمٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٩﴾

210. Uu nĩ ũtao; na Ithĩ tũi ala mate alũgalu.

وَلِكُلِّ شَعْبٍ مَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢١٠﴾

211. Na ala athũku maiyĩtheetye yo.

وَمَا تَذَرْتُمْ بِهِ الشَّيْطَانَ ﴿٢١١﴾

212. Mo mayaĩlitwe nĩ yo ona maitonya kwĩka ũu.

وَمَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١٢﴾

213. Vate nzika, mo nĩmasiĩtwe kwĩw'a.

إِنَّهُمْ عَنِ السَّعْيِ لَعَزُوزُونَ ﴿٢١٣﴾

214. Kwa ũu, mũikamwĩkalle, Ngai ũngĩ vandũ va Ngai Mwene Vinya W'ontho, we ndũkese kũtwĩka ũmwe wa ala asilĩle.

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذِّبِينَ ﴿٢١٤﴾

215. Na makaany'e andũ maku ma ndũũ sya mũkautĩ,

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٥﴾

216. Na theesya ũthwau waku wa *tei* tũlũ wa etĩkĩli ala makũatĩaa we.

وَاحْفَظْ جَنَاحَكَ لِئَانَ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٦﴾

217. Indĩ mo malea kũkwĩw'a we, asya, Nyie nĩneevetanga ngwatanĩonĩ ya maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.'

إِنْ عَصَاكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٧﴾

218.Na ia wĩkwatyo waku nthĩnĩ wa Ula-WI-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٣٨﴾

219.Ula ũkwonaa we yĩla waũngama nthĩnĩ wa *Mboya*.

الَّذِي يَرَبُّكَ جِبْنَ تَقَوْمٍ ﴿٣٩﴾

220.Na *Ula wonaa* mĩendele yaku katĩ wa ala matulasya-ndu mo ene *mbee wa Ngai*.

وَتَقَبَّلَكَ فِي السَّجِدِينَ ﴿٤٠﴾

221.We ow'o, nĩ We Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤١﴾

222.Nyie ngamũtavya inywĩ ala matheeawa nĩ ala athũku?

هَلْ أُنْتَضَمُوا عَلَى مَنْ تَنَزَّلَ الشَّيْطَانُ ﴿٤٢﴾

223.Mo mamũtheeaa kĩla mũkengani mũnene *na mwene naĩ*,

تَنَزَّلَ عَلَى كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٤٣﴾

224.Maisyokea ũndũ mo mew'aa, na aingĩ mũno vyũ moo nĩ akengani.

يُلْقُونَ السَّنْعَ وَأَكْثُرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٤٤﴾

225.Na iũlũ wa atili-ma-movoo----no ala avĩtany'a mamaatĩfaa mo.

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٤٥﴾

226We noumonaa ũndũ mo mangangaa mana nthĩnĩ wa kĩla mwanda,

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٤٦﴾

227.Na kana mo maneena ũndũ mo matekaa? -----

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٧﴾

228.Ateo asu ala metkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, na mamũlilikanaa Ngai Mwene Vinya Wonthe mũno, na kũivanĩsya yĩla mavĩtw'a *id*. Na eki-ma-naĩ o mĩtũkĩ makamanya vandũ wa kũsyoka nĩ va vala mo makasyoka.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ

كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا وَ سَيَعْلَمُ

الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٤٨﴾

سُورَةُ النَّامِلِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAML
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Ulau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Taa Siin Ngai-Wa-Uthesyo, Ngai-
w'w'i-W'onthe. Ino nĩ Mĩsoa ya Kulani,
na ya Ivuku yĩla yĩmulĩkaa,

3. Utongoi na Uvoo mũseo kwa asu ala
matonya kwĩtkĩla,

4. Ala malũmasya Mboya na kũva Saka,
na mena mũtkĩlo mũlũmu wa Itunĩ.

5. Iũlũ wa asu matayĩtkĩlaa Itu, Ithyl
nĩtũmanakavĩsyeme meko moo, kwa ũu, mo
meanganga ta ilalinda.

6. Mo nĩmo makethwa na ũsilĩlo wĩ woo,
na mo me oka nomo makethwa na
wasyo ũla mũnene vyũ Itunĩ.

7. Nĩw'o, we ũnengetwe Kulani kuma
mbee wa Umwe-Mũf, Umanyi-W'onthe.

8. Lilikanai yĩla Mose wamatavisye andũ
ma nyũmba yake, 'Nye nĩngwona
mwaki. Nye nĩngũmũetee inyw'ĩ ũvoo
kuma vo, kana nĩmũetee kĩsinga
kyakene, nĩkana inyw'ĩ ene mũtonye
kwota.

9. Kwa ũu yĩla we wavikie vala ũf,
nĩweetiwe nĩ wasya: 'Kũathimwa nĩ we
ũla wĩ nthĩnĩ wa mwaki na ota ũu ala
maũthyũlũlũkĩte; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nataĩwe, Mwĩai wa nthĩ
syonthe.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

طَسَّ بِكَ آيَاتِ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُّؤْمِنٍ ②

هُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ ③

الَّذِينَ يُؤْتُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ

بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ④

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ

فَهُمْ يَتَمَهَّدُونَ ⑤

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ

هُمْ الْأَخْسَرُونَ ⑥

لَقَدْ وَانَكَ تَلَكَّ الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنِّ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ⑦

إِذْ قَالَ مُوسَى لِأَهْلِيهِ إِنِّي آنَسْتُ نَادًا سَأْتِيكُمْ

وَقَدْهَا بِخَبْرٍ أَوْ آيَاتِكُمْ بِشَهَابٍ لَقِينِ أَعْلَمُكُمْ

تَضَلُّونَ ⑧

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ تُورِكَ مِنْ فِي النَّاسِ وَ

مَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ⑨

10.'We Mose, Nfwo Nyie ni Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-WI-Vinya, Mof.

يُوسَى إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑩

11.'Na Ikya ndata yaku nthi.' Na yila we woonie yinyanya ta nzoka, nfwasyokie na syomutete na ndaasisya itina, 'We Mose, ndokakfe. Nfwo, Nyie ni vamwe naku we; Atomwa mayaile kwfthwa na wia me mbee Wakwa.

وَأَنِّي عَصَاكَ فَلَئِمَّا رَأَاهَا نَهَضَتْ كَانَتْهَا جَانٌّ وَنِي
مُدْبِرًا وَ لَمْ يُعَقِّبْ يُوسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ
لَدَى الْمُرْسَلُونَ ⑪

12.Ta kwa asu ala mekaa nai, na Indf maikuan'ya useo na uthoku; Nyie ni Muekanfi MOno Vy0 kwoo, Ula-Usufwe ni tei.'

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلْ حِسَابًا بَعْدَ سُوءٍ فَلاَ عَنِّي
عُذْرًا تَرَجِمُهُ ⑫

13.'Na likya kw'oko kwaku nzakwavanf yaku uungu wa ng0a yaku, kwfuma kwf kwe0, k0tena uthoku. Kf n' katf wa Syama kenda kwa Valao na and0 make; n0nd0 mo ni and0 mbaa mat0.'

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ
سُوءٍ فِي تَبِيعِ آيَاتٍ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ
كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ⑬

14.Indf yila Syama Siit0 ila syonanasya kye ni syamavikfie, mo maisye, 'U0 ni 0oi wf 0theinfi.'

فَلَمَّا جَاءَهُمْ آيَاتُنَا مُبْجَرَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُؤْتَمِنٌ ⑭

15.Namo nimaileile kwa mavfyo, na ng0l0, oyila ngoo syoo nisyamanyie 0-w'0 wasyo. Sisyai Indf, 0nd0 wailyf m0min0kflyo wa ala meekie mothyoeuku!

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا
فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ⑮

LUKU 2

16.Na Ithyi ntwam0nengie Ndaviti na Solomoni 0f, namo maasya, 'Ndafa syonthe ni sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula 0t0nenevetye ithyfi 0l0 wa aingf ma ath0k0mi Make ala metfk'laa.'

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ
لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِمَّنْ عِبَادِهِ
الْمُؤْمِنِينَ ⑯

17.Na Solomoni af m0tifwa wa Ndaviti. Nake aisye, 'Ame inyw'f and0, ithyfi

وَوَرِيثَ سُلَيْمَانَ دَاوُدَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلْمُنَا

nŋtūmanyīŋtw'e kŋthyomo kya nyūnyi, na nŋtūnengetwe kŋla kŋndū. Nŋw'o yŋŋ nŋ ŋnee ya Ngai yŋyonanŋtwe.'

مَنْطِقَ الظِّلِرِ وَأَوْتِنَانَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَأَمْرٌ
الْقَضَلُ النَّيِينُ ⑤

18.Na Solomoni nŋwoombanŋw'e nguthu syonthe sya ita syake, sya Mayini na andū na nyūnyi, nasyo syaiwa syŋ nguthu syŋ kŋvathŋkany'o,

وَحَشِرَ لَيْسِينَنَ جُنُودَهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ
وَالظِّلِرِ فَهَمْ يُوزَعُونَ ⑤

19.Kūvika yŋla mo mavikie Mwandanŋ wa Namuli, kŋveti kya Ki-Namuli kyaisye, 'Inyw'ŋ Anamuli, likai mawŋkalonŋ menyu, Solomoni na nguthu syake sya ita maikese kūmūvevenza inyw'ŋ, mo matekūmanyā.'

حَتَّى إِذَا أَتَوْا عَلَى وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَسْلَةٌ يَا أَيُّهَا
النَّمْلُ ادْخُلُوا مَعَكُمْ لِيَأْخُذَكُمْ سَلِيمُنَ
وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ⑤

20.Iūlū wa ūu we nŋwakenisye vanini, akithekeea ndeto syakyo, na aisye, 'Mwŋai wakwa, ndonyethye nyie kwŋthwa nŋna mūvea nūndū wa ŋnee Yaku yŋla We ŋnenganŋte Iūlū wakwa na asyaŋ makwa, na kwŋka mawŋa maseo ala matonya kūkwendeesya We, na mbŋŋkŋlye nyie, kwa tei Waku, katŋ wa athŋkūmi Maku alūngalu.'

فَتَبَسَّمْ ضَاحِكًا مِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي
أَنْ أَشْكُرَ بِعَمَلِكَ الَّذِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ
وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ
فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ⑤

21.Na we nŋwathūimie nyūnyi, na asya, 'Kūilyŋ ata ŋndŋ, ŋndū nyie ndeūmwona Utiuti? We ko wŋ katŋ wa ala matevo?

وَتَفَقَّدَ الظِّلِرَ فَقَالَ مَالِي لَأَرَى الْهُدَى هُدًى
أَمْرًا كَانَ مِنَ الْقَائِمِينَ ⑤

22.'Nyie ngamwŋkŋa we nthŋnŋ wa ūsilŋlo mwai kana nyie nŋmūae na ūvyū, ateo we andetee nyie kŋtumi kŋtheu kya kūlea kwŋthwa vo kwake.'

لَاعَدَّ بَنَةً عَدًّا أَبًا شَدِيدًا أُولًا أَدْبَحْتَهُ أَوْ
يَأْتِيَنِي بِسُلْطِينَ قُومِينَ ⑤

23.Nake we ndaaŋkala mūno mbee wa Utiuti atanoka na kwasya, 'Nyie nŋnŋmanyŋte ūmanyi wa ŋndū we ūtaūmanyŋte; na Nyie nūkŋte kwaku kuma Savaa na ūvoō wa w'o.

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطُّ بِمَا لَمْ تَحِطْ بِهِ
وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِينٍ ⑤

24. 'Nye nīneethīe mūdū mōka asumbkīte ūlū woo, nake nūnengetwe kīla kīndū, na ena kīvīla-kya-ūsumbī kī vīna.

إِنِّي وَجَدْتُ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٣٧﴾

25. 'Nye nīnamwīthīe we na andū make maithaitha syua vandū va Ngai Mwene Vīna W'onthē; na Satani nūmanakavīsyē meko moo *makoneka* me manake kwoo, na ūu, nūmasīlīe vyū *kūlīka* nzlanī ūa ya w'o, nīkana mo maikaatīlīe ūtongoi;

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّيْطَانِ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَزَيْنُ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْبَادًا لَهُمْ فَصَدَّاهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٣٨﴾

26. Na Satani nūnavatīlīe mo kūmūthaita Ngai Mwene Vīna W'onthē, ūla ūkīteae kyeni kīla kīvīthītwē matunī na ūlū wa nthī, na ūla wīlī maūdū ala Inyw'ī mūvithāa na ala inyw'ī mumbūlaa makamanyīka.

أَلَّا يَجِدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْغَبَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٣٩﴾

27. 'Ngai Mwene Vīna W'onthē! Vai Ngai ateo We, Ngai wa Kīvīla-Kya-Usumbī kī vīna.'

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٤٠﴾

28. Solomoni aisye, 'Ithyl nītūomanya kana we ūneenete w'o, kana wī katī wa ala makenganaa.

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤١﴾

29. 'Enda we, wīna valūa ūū wakwa, na ūiw'ia mbee woo; na ūndī ūkyuma vala maī, twone mo metūnga *Us Ong'ō* mwaū.'

إِذْ هَبَّ بِنَفْسِي هَذَا قَالَتْ لَهُ إِلَيْهِمْ ثُمَّ قَوْلَ عَنْهُمْ قَالَتْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٤٢﴾

30. Mūsumbī wa mūdū mōka aisye, 'Inyw'ī anene, nīkūetiwe valūa wa ndala kwakwa.

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ إِنَّ إِلَيْنَا أَلْتُمُ الْكِبْرِيَاءَ ﴿٤٣﴾

31. 'Umīte kwa Solomoni, na nī: Syītwanī ya Ngai Mwene Vīna W'onthē, ūla Usūftwe nī ūlau, Usūftwe nī tei.

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمٍ وَإِنَّهُ يُسَمِّي اللَّهُ الرَّحْمَنَ الرَّحِيمَ ﴿٤٤﴾

32.'M0ikang'endee nyie, Indf Okai kwakwa mwfna wfnvyivo.'

﴿ اَلَا تَعْلَمُوْا عَلٰى وَاَنْتُمْ مُّسٰلِمِيْنَ ۝۳۲ ﴾

LUKU 3

33.Nake m0sumbf wa m0nd0 m0ka asya, 'Inyw'I anene, ndaaei f0l0 wa 0nd0 00 wf mbee wakwa. Nyie nditusaa 0nd0 inyw'I m0te vamwe nakwa na nengei nyie 0tao wenyu.'

﴿ قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا ائْتَمِرُوْنِيْ فِيْ أَمْرِيْ مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا خَلْفَهُ تَشْهَدُوْنَ ۝۳۳ ﴾

34.Mo mas0ngfie, 'Ithyl twfna 0tonyi na ithyl twf okiti ai, Indf nf f0l0 waku we kumya mwfao; kwa 0u we s0anf0 0nd0 we 0kwfyla.'

﴿ قَالُوْا نَحْنُ أَوْلُوْا قُوْوَةً وَأَوْلُوْا بَأْسَ شَدِيْدِيْنَةٍ وَّالْأَمْرُ إِلَيْكَ فَانظُرِيْ مَاذَا تَأْمُرِيْنَ ۝۳۴ ﴾

35.M0sumbf aisye, 'Vate nzika, ylla asumbf mamflika nthf, nfmamyanangaa, na k0mat0nga ala anene ma and0 mayo kwfthwa ala me ftheo vy0. Na 0u nfw'o mo mefka.

﴿ قَالَتْ إِنَّ الْمَلُوْكَ إِذَا دَخَلَ أَقْرَبِيَّةً فَسَدَّ وُجُوْدَهُمْ وَأَعْرَظَتْ أَهْلِيْهَا إِذْ لَمْ يَكُنْ لَهَا دَفْعَةٌ وَكَذَلِكَ يَعْلَمُوْنَ ۝۳۵ ﴾

36.'Indf Nyie n0ng0matwafa mo m0thfnzlo; na ngyeteela none 0s0ngf0 0la atumfa me0syoka naw'o.'

﴿ وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنْظُرُهُمْ يَوْمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُوْنَ ۝۳۶ ﴾

37.Kwa 0u, ylla M0tumfa wa M0sumbf wawikie kwa Solomoni, we aisye, 'Inyw'I mwfenda k0ndethya nyie na 0thw'ii wenyu? Indf kfla Ngai Mwene Vinya W'onthe 0nengete nyie nf kfseo k0vfa kfla We 0m0nengete inyw'I. Aiee, Indf inyw'I nfm0tanfaa m0thfnzlo wenyu.

﴿ فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمٰن قَالَ أَتِمِدُوْنِيْ بِمَا لِيْ فَمَا آخَرُهُ اللهُ خَيْرٌ مِّمَّا آتٰكُمْ بَلْ أَنْتُمْ مَّهْمُرِيْنَكُمْ تَقْرُوْنَ ۝۳۷ ﴾

38.'Syoka vala mo maf, n0nd0 ithyl vate nzika, t0kooka kwoo twfna nguthu sya ita ila mo matelthwa na 0tonyi wa k0syeteela, na ithyl t0kamal0ngya mo kuma vo me asonokye, namo makeethwa me anyivyee.

﴿ اِرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُمْ يَجُوْدُ لَأَقْبَلَ لَهُمْ بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْهَا إِذْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ صُرُوْدٌ ۝۳۸ ﴾

39. We aisye, 'Inyw'ī ataŵwa, nŵŵ ōla katī wenyu ūnŵkŵndetee kīvŵla kya ūsumbī kyake mbee wamo matanoka kwakwa manenganŵte wŵnyivyo? ^{1*}

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوا أَيُّكُمْ يَا بَنِي بَعْرَشَهَا قَبْلَ أَنْ
يَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٩﴾

40. Na ngŵmbaŵ Imwe katī wa Mayini yasya, 'Nye nŵngŵkŵetee kyo mbee wa - ūtanokŵla kŵkalonī kyaku; na ow'ŵ nyie nŵna ūtonyi wa ūu na nŵ mŵŵkŵŵku.'

قَالَ عِفْرِيَّتُ مِنَ الْجِنِّ أَنَا أَيُّكُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ
تَقُومَ مِنْ مَقَائِكُمْ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيُّ أَمِينٌ ﴿٤٠﴾

41. Umwe ōla waŵ na ōmanyi wa Ivuku aisye, 'Nye nŵngŵkŵetee kyo mŵtŵkŵ mbee wa İveny'a yaku ya itho. Na yŵla we wakyonie kŵŵte mbee wake, aisye, 'Uŵ nŵ kwoondŵ wa mumo wa Mwŵai wakwa, nŵkana We atonye kŵndata nyie kana nŵ mŵvea kana ndi mŵvea. Na ō ōla ūtŵngaa mŵvea atŵngaa mŵvea kwoondŵ wa ūseo wa thayŵ wake mwene; İndŵ ōla ona wŵva ūtatŵngaa mŵvea, ow'ŵ, Mwŵai wakwa nŵ Wŵyanŵtye-We-Mwene, Mŵlau.'

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْكِتَابِ أَنَا أَيُّكُمْ بِهِ
قَبْلَ أَنْ يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَأَاهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ
قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لَتَتَّيْبَلُونِي ؕ أَشْكُرُ أَمْ
أَكْفُرُ ؕ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّا إِنشُكْرًا لَهُ ؕ وَمَنْ كَفَرَ
فَإِن رَّبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤١﴾

42. We aisye, 'Kŵtw'ŵkŵthyei kŵvŵla-kya- ūsumbī kyake kwoneka ota vandŵ vala va kŵla kyake kya kŵla İvinda kwake, na ekai twone kana we nŵatŵŵaa nzŵa ŵla ya w'ŵ kana we nŵ ūmwe wa ala mataatŵŵaa nzŵa ŵla ya w'ŵ.'

قَالَ تَكْرُؤًا هَآءَا عَرَشَهَا نَنْظُرُ أَن يَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ
مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤٢﴾

¹ *Kwŵlanana na Mŵsoa İno İatŵanŵe kwŵoneka kana Solomonī ndeŵweta kŵvŵla kya ūsumbī kŵ kyoka. We nŵtonya kŵweta kŵvŵla kŵvŵ'anene na kyo kyakyo kŵtuwe kana mŵvŵ'anano mwanake wa kŵvŵla kyakyo kŵetwe kwake. Mbee wa kŵtanamba kŵeleela kŵthoka ūsumbŵnŵ wa

43. Na ylla we wookie, nŵakūlilw'e, 'kivŵla-kya-² ūsumbī kyaku kifilyī ta kŵi? We asūngŵie 'Nī ta ūndū ūmwe nakyo. Na Ithyī nŵtwanengetwe ūmanyi mbee wa ūu, na ithyī nŵtūminŵte kwŵnyivya.'

فَلَمَّا جَاءَتْ قَيْلَ أَهْلَكَدَا عَرَشُكِي قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ
وَأَوْتَيْنَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٢٧﴾

44. Na kŵla we wakŵthaithaa vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵkyamūsiŵte we *kwŵŵkŵla*, nŵndū we aumŵte kwa andū alei.

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا
كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٢٨﴾

45. Nake nŵataviw'e, 'Lika nyūmba ya ūsumbī.' Na ylla we wakyonie kyo, we

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً

² Solomoni, kyo nŵkŵŵseng'a vyū nŵ kwŵthŵa kivŵla kya ūsumbī kivw'anene vyū na kŵla kyakyo mwane kŵna Solomoni. Kuma mŵsoanŵ ŵla ŵaŵte, wonany'o ūla ūkumŵla ūtheinŵ nŵ kana kŵla ūmwe wa anene nthŵnŵ wa ūsumbī wake nŵwendaa anengwe wŵa ūsu newe, kŵla ūmwe akŵkathŵla kŵtethya na mŵtŵkŵ na nesa mbee wa akŵlany'a make. Mŵminŵkŵlŵyoni, yŵla ūvano wa mŵsumbī waetiwe kwake mbee, we nŵwainŵtaŵte Ngai nŵndū waw'o na aumya mwamŵlo ūnenevw'e mŵno nŵkana ūvw'anane na ūla wa kivŵla kya ūsumbī wa Mŵsumbī wa Savaa kŵthengeanŵte vakuvŵ nakyo vyū na kŵnyivya ngathŵŵo syakyo sya kwŵthwa na kivŵla kya ūsumbī kya mwanya. Uneeni ūŵ 'nakkeroo laha Arshaha' nŵŵtŵŵka ūalyŵlo ūŵ na wŵfasya kana ethwa nŵtwoonie kivŵla kyakyo kya ūsumbī kivw'anene na kŵla kyakyo mwene, kyo nŵkyaf kŵtonya kŵmánya kana kivŵla kyakyo kya ūsumbī kŵyaf kya ūsengy'a na kya mwanya tondū kyo kyasŵanŵaa kyailyŵ. Kwa ūu ūalyŵlo wa 'nakkeroo' nthŵnŵ wa kŵlungu kŵ nŵkŵŵkŵŵw'ŵkŵthya kivŵla kyakyo kya ūsumbī kwoneka kifilyŵ ota ila ingŵ. Yŵla kyo kyoonie kivŵla kya ūsumbī kŵla kyaseūvŵw'e nŵ aseūvya ma Solomoni, kŵŵkŵŵa kwakyo kŵyaf kŵla kwa Mŵsumbī wa mŵndū mŵka ūla kivŵla kyake kyaf kŵnoonywa ŵvinda ŵvŵtŵku, kana kya Mŵsumbī wa mŵndū mŵka ūla ūtaf atonya kŵvathŵkany'a kivŵla kya ūsumbī wake mwene nŵndū aseūvya nŵmakŵthŵkŵmŵte ūkethŵa kŵvathŵkanŵka. Kumanya kwakyo kwaf oŵndū mŵndū wonaa kŵndū kivw'anene na kyake. Uu wŵonany'a ūtheinŵ kana woni ūla ithyŵ twonete vaa nŵkwŵŵkŵŵŵka mbee mŵno ta w'o wa w'o.

nīwasŭanŕie kyo nī kīw'Ō kingī, na avua ngŭlimŭ syake. *Solomoni* aisye, 'Nī nyŭmba ya ŭsumbī ſīa ndendeu yalanŕw'e ilungu sya isisyo.' Nake aisye, 'Mwīai wakwa, ow'ŏ Nyie nīnaŭvīŕŕisye thayŭ wakwa; na nyie nīngwīnengane nyie-mwene vamwe na Solomoni kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa nthī syonthe.'^{3*}

وَكشفت عَنْ ساقنهما قال إِنَّهُ صَنَعَ مَمَرًا
 مِنْ قَوارِيرِهِ قالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَاكْبَرْتُ
 مَعَ سُلَيْمِينَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 4

46.Na kwa Athamuti Ithŕī twamŭtŭmie mwana nyinyia woo Salee, *ŭla waisye*, 'Mŭthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indī sisya, mo nīmatw'ŕkie nguthu ilī iikaananā nguthu na ſīa ſngī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ نُؤُدِ أَخَاهُمْ صَيرحًا أَنْ اعْبُدُوا
 اللَّهُ فَإِذَا هُمْ فَرِيقِينَ يَخْتَصِمُونَ ﴿٢٧﴾

47.Nake aisye, 'Inyw'ī andŭ makwa, nīkī inyw'ī mŭkwenda kwīkalaata ſŭŭŭ wa ŭthŭku vandŭ va ŭseo? Mwīlea kwīŕya ŭkeke wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nīkī nīkana mŭtonye kwīw'ŕwa tei?

قالَ يَقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
 لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٨﴾

48.Mo maisye, 'Ithŕī twīſŭanā kwīthwa na ſvuso ſthŭku nŭndŭ waku we na ala me vamwe naku.' Nake aisye 'kīŕumi kya ſvuso yenyu ſthŭku kīna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Tiw'ŏ, Indī inyw'ī mwī andŭ me nthīnī wa ſtatwa.'

قالُوا أَظَلَمْنَا بِكَ وَبِئْسَ مَعَكُ قالَ ظَلَمْنَا عِنْدَ
 اللَّهِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٢٩﴾

³ *Kīsisyo kītheu kīseo kyalanŕw'e nthī nesa, nīkītonya kwonany'a wonany'ŏ wa kīw'ŭ, na ŭu nīw'ŏ kweekīkie. ŭvoo ŭla watwaiwe kwa Mŭsumbī wa mŭndŭ mŭka, ŭla waf mŭſī mŭno kŭvīŕŭka, waf kana mavinda amwe syīndŭ syī kīvathŭkany'ŏ mŭno kwīanana na mawonany'ŏ ala syo iseŭvasya, na mīkalo ſīa syonanasya, ſte yasyo. ņta ņu, wonany'ŏ wa ŭtheu na ņtonyi ŭla ņseŭvīŕw'e nī syua, ti wayo, Indī nī wa Mŭmbi eweka tŭ.

49. Na vaŋ nguthu ya *andū* kenda nthĩnĩ wa mūsyĩ ala meekaa ūng'endiĩ nthĩnĩ wa nthĩ, na malea kwĩyĩalyūla.

وَكَانَ فِي السَّبِيلِ تَسْعَةً رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي
الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

50. Mo maisye, 'Ivĩtanfeĩ mūndū na ūla ūngĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana ithyĩ vate nzika, tūkamūvithūkĩfa we vamwe na andū ma nyūmba yake ūtukū, na ĩndĩ tūkamūtavya mūtiĩwa wake, 'Ithyĩ tūyaaona mūthelo wa andū ma nyūmba yake, na vate nzika vyū, ithyĩ twĩ ma w'o.'

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ
لِوَالِيهِ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٠﴾

51. Namō nĩmoovie nzaama, Na Ithyĩ nĩtwoovie nzaama *ĩngĩ* ya kūkomana na ĩsu ĩndĩ mo mayamĩsĩ yo.

وَمَكَرُوا مَكْرًا وَكُنَّا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤١﴾

52. ĩndĩ kwa sisyai ūndū mūminūkĩlyo wa nzaama syoo wathūkĩte! Nĩw'o, Ithyĩ nĩtwamanangie vyū na andū moo onthe vamwe. Syake, na inyw'ĩ mūkaimanya syo.' Na Mwĩai waku ndaleaa kūmanya ūndū inyw'ĩ mwĩkaa.

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَا دَمَرْنَاهُمْ
وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٢﴾

53. Na vau ve nyūmba syoo ivalūkangĩte syĩ nthei, nūndū wa wĩki-wa-naĩ woo. Nthĩnĩ wa ūū, nĩw'o, ve Kyama kwa andū ala mena ūmanyi.

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةٌ بِمَا ظَلَمُوا إِن فِي ذَلِكَ
لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

54. Na Ithyĩ nĩtwamatangĩle asu ala meetfĩkĩlile na mamūkĩle Ngai.

وَأَنْجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٤٤﴾

55. Na lilikanai Loto yĩla wamatavisye andū make, 'Inyw'ĩ andū makwa, inyw'ĩ mwĩka ūvukyo omwene ūthūku waw'o?'

وَلَوْ كُنَّا إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ
تُبْصِرُونَ ﴿٤٥﴾

56.'Kyaü! Inyw'ĩ mwĩmathengeea aũme mũimenda mbée wa iveti? Tiw'o, inyw'ĩ mwĩ andũ ala mũtasũanfaa umĩĩĩlo wa ũndũ.'

أَيُّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ النِّسَاءِ ۗ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٦﴾

57.Indĩ kwĩw'a kwa andũ make kwaf kwa mana ateo mo *nĩmamakathĩĩe andũ* na maasya, 'Malũngyei avikĩli ma Loto kuma mũsyĩ wenyu. Ow'o mo nĩ andũ metw'ĩkĩthasya kwĩthwa me atheu.'

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَخْرِجُوْنَا أَل
لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa ũu, Ithyĩ nĩtwamũtangĩĩe we na andũ ma nyũmba yake, ateo kĩveti kyake; kyo Ithyĩ nĩtwakĩtw'ĩĩe kwĩthwa kya ala matiwe ĩtina.

فَأَذْنِبَتْ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهَا مِنَ الْغَيْرِينَ ﴿٥٨﴾

59.Na Ithyĩ nĩtwamaũisyẽ ĩũlũ woo mbua; na mbua ya asu ala makaaniw'e yaĩ nthũũku.

۞ وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا نَسَاءً مَطَرُ السُّنْدِ رَيْنٌ ﴿٥٩﴾

LUKU 5

60.Asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mũuo wĩthwe ĩũlũ wa athũkũmi Make ala We ũnyuvĩte. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũseo mbee kana nĩ ila mo mamwĩananasya *We nasyo?*'

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ
اللَّهُ خَبِيرٌ ۖ أَمَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

61.Kana, Ula woombie matu na nthĩ, na Ula watheesyẽ kĩw'ũ kuma ĩtunĩ kwoondũ wenyu kĩla Ithyĩ tũtumaa kĩmesya mũũnda myanake ya matunda? Inyw'ĩ mũyaĩ mũtonya kũtuma mũĩf yayo ĩmea. Ve Ngai ũngĩ ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, mo nĩ andũ ala melelũkaa *kuma nzĩanĩ ĩla ya w'o.*

أَمْ هُنَّ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ
مَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُشْبِهْتُمْ شَجَرَهَا ۗ إِنَّهُ مَعَ اللَّهِ
بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعِدُونَ ﴿٦١﴾

62. Kana n00, Ula wamfwtwfkthisy ntl vandu va kuth0m0a, na eekfa mb0s1 katf wayo, na eekfa ifma n0m0 f0l0 wayo, na eekfa t0t0 katf wa nganga ilf? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Aiee, aingf m0no moo mayf1s1.

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا أَنْهَارًا
وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا
إِنَّ إِلَهَهُ مَعَ اللَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ۝٣٧

63. Kana n00 Ula 0m0s0ngfaa 0la wf thlnanf yfla we wamwfkaflla We, na 0vetangaa 0th0ku, na k0m0tw'fkthya inyw'f atifwa f0l0 wa nthf? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Inyw'f m0s0anfaa ma0nd0 mav0th0.

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ إِنَّ إِلَهَهُ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا
مَا تَذَكَّرُونَ ۝٣٨

64. Kana Ula 0m0tongoeasya inyw'f nthlnf wa kfla m0themba wa kfvindu kya nthf na kya 0kanga, na Ula 0t0maa kfseve ta 0voo m0seo mbee wa tei Wake? Ve Ngai 0ngf 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Ngai Mwene Vinya W'onthe E-f0l0 M0no wa ila mo mamwfananasya nasyo We.

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُزِيلِ
الْوَيْحَ بُشْرًا إِنَّ يَدَيَّ رَحِيمَتُهُ إِنَّ إِلَهَهُ مَعَ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْنَا يَا يُسْرِكُونَ ۝٣٩

65. Kana Ula wambfllmasya ky0mbe, na fndf aikf0ngfllla na Ula 0nenganae kwoond0 wenyu kuma ftunf na nthf? Ve Ngai 0tee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Etei 0k0s1 wenyu ethwa inyw'f mwf ma w'o.'

أَمَّنْ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّ إِلَهَهُ مَعَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۝٤٠

66. Asya, 'Vai 0manyaa ma0nd0 ala matonekaa f0l0 wa nthf na ftunf ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, namo mayf1s1 yfla mo makathay00kw'a.'

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ
إِلَّا اللَّهُ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ۝٤١

67. Aiee, 0manyi woo n0vikfite m0thya wa w'o makfylnenge Itu ndafa; aiee, ow'o mo mena nzika nayo; aiee, mo nf ilalinda syayo.

بَلْ أَدْرَاكَ عِلْمُهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ
مِنْهَا بَلْ تَقَبَّلُ هُمْ مِنْهَا عَمُونَ ۝٤٢

LUKU 6

68. Na asu ala matetfki laa maasya, 'Ata! YIla ithyI na maaIthe maitu; tUkatw'ka kItoo, ow'o ithyI nItUkatUngwa Ingi?

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِذْ أُنزِلَتْ آيَاتُنَا يَا أَيُّهَا
لِخُرُوجِنَ ①

69. 'Vate nzika, ithyI nItwathiwe Ou mbee—ithyI na maaIthe maitu; kI ti kIndU IndI nI mbano sya tene.'

لَقَدْ وَعَدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ ۗ إِنْ
هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ②

70. Asya, Angangai IUU wa nthI mwone UndU mUminUkIlyo wa ene naI wathUkIte!'

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُجْرِمِينَ ③

71. Na we ndUkew'e kyeva kwoondU woo ona ndUkethwe na thIna IUU wa masUanfo mathUku ala mo masUanfaa.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَلٰلٍ مِّمَّا يَكْفُرُونَ ④

72. Namo maasya, 'Utianfo UU UkeanIw'a IndI ethwa inyw'I mwI mav'o?'

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ⑤

73. Asya, 'NIkUtonya kwIthwa kana kImwe kya Ula *Usililo wathaniv'e*, kIla inyw'I mUkwenda na *ngathilo* kImUvalUkIle IUU wenyu, kI itiinyonI syenyu.'

قُلْ عَسَىٰ أَنْ يَكُونَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِي
تَسْتَعْجِلُونَ ⑥

74. Na, ow'o, MwIai waku nI mUlau kwa andU onthe ma nthI, IndI aingi mUno vyU moo mai mUvea.

وَأِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَشْكُرُونَ ⑦

75. Na vate nzika, MwIai waku nIwIsI kIla ithUoi syoo ivithaa na kIla syumbUlaa.

وَإِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَيَأْبُلُوكَ ⑧

76. Na vai kIndU kIvithe ItunI na nthI, ateo nIkIandIke nthInI wa Ivuku Itheu.

وَمَا مِنْ غَٰبِيَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ
مُبِينٍ ⑨

77. Nĩw'o, Kulani ĩno ĩmatavasya Aana-
ma-Isilaeli maũndũ maingĩ mũno ala
mo mavathũkanganĩaa.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَقُضُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَأَكْثَرِ
الَّذِينَ هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٥٧﴾

78. Na vate nzika, nĩ ũtongoi na tei kwa
etĩkĩli.

وَأَنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

79. Nĩw'o, Mwĩai waku akatw'a kafĩ
woo na ũtw'io Wake, Na We nĩ We
Ula-Wĩ-Vinya, Umanyi-W'onthe.

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْعَلِيمُ ﴿٥٩﴾

80. Kwa ũu, ia wĩkwatyo waku kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate
nzika, we ũũngeme ĩũlũ wa w'o wĩ
ũtheinĩ.

فَوَكَّلْ عَلَىٰ اللَّهِ إِنَّكَ عَلَىٰ الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٦٠﴾

81. Nĩw'o we ndũtonya kũtuma akw'ũ
mew'a nthĩ, ona ndũtonya kũtuma ala
mate matũ mew'a wĩtano, yĩla mo
maalyũka masyokete ĩtina.

إِنَّكَ لَا تَسْمَعُ الْوَأْتِي وَلَا تَسْمَعُ الضَّمَّةَ الدَّاعِي إِذَا
وَلَوَاطِدٍ بَرِينِ ﴿٦١﴾

82. Na we ndũtonya kũtongoesya
ilalinda kuma ĩvĩtyonĩ yasyo. We
ũtonya kũmew'ĩthya asu tũ ala
metĩkĩlaa Syama Siitũ, nĩkana mo
methwe me ew'i.

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعَمَىٰ عَن صَلَاتِهِمْ إِنَّ تُنْمِيعُ
إِلَّا مَن يَوْمِنِ يَأْتِنَا فَهَمْ مُسْلِبُونَ ﴿٦٢﴾

83. Na yĩla ũtw'io ũkaumw'a ĩũlũ woo,
ĩthyĩ tũkaete *kyũmbe* kwoondũ woo
kuma nthĩ kĩla kĩkamokita mo nũndũ
andũ mayasyĩtĩkĩla Syama Sitũ.

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ
الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا
لَا يُؤْتُونَ ﴿٦٣﴾

LUKU 7

84. Na *malilikany'e* mo mũthenya ũla
ĩthyĩ tũkamombany'a vamwe kuma kĩla
nguthu ya andũ ala maleile Syama Sitũ,
namo makaiwa nthĩnĩ wa ianda syĩ
kĩvathũkany'o.

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ فِي كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّنْ بَنِي آدَمَ
فَهُمْ يُورَعُونَ ﴿٦٤﴾

85.Kövika, yíla mo mevika, We akasya, 'Inyw'I nímwaileile Syama Sitú na mĩOkĩ oyíla mÚtaf mÚnakwata Úmanyi musÚu tÚlÚ wasyo? *Ethwa ti Úu Indĩ, waĩ ÚndÚ Úngĩ mwaÚ, Úla inyw'I mweekaa?*

كَيْفَ إِذَا جَاءَ وَقَالَ كَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا
عَلَمًا أَنَا ذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑤

86.Na Útw'io ÚkavalÚka tÚlÚ woo nÚndÚ mo nĩmeekie naĩ, na mo *maikethwa matonya kÚneena.*

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا أَنَّهُمْ لَا يُظْفِقُونَ ⑤

87.Mo nomonete kana Ithyĩ nĩtÚseÚvĩtye ÚtukÚ nĩkana mo matonye kÚthÚmÚa nthĩnĩ wa w'o; na mÚthenya Úmatonyethasye kwona nthĩ? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ÚndÚ ÚÚ ve Syama kwa andÚ ala metĩkĩlaa.

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا آيَاتِنَا آيَاتٍ لِلْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقِينَ
مُجْرِمِينَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ⑤

88.Na mÚthenya Úla soo Úkavuvwa, Úla ona wĩva w'onthé wĩ matunĩ na Úla ona wĩva wĩ tÚlÚ wa nthĩ akakwatwa nĩ w'ia, ateo Úla Ngai Mwene Vinya W'onthé wendaa. Na onthe makooka Kwake manyivĩtw'e.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتُنْفَخُ مِنَ فِي السَّمَوَاتِ وَ
مَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلٌّ أَتَوْهُ دُجْرِينَ ⑤

89.Na inyw'I nĩmÚsyonaa iĩma mÚkasÚanfa niÚngeme, oyíla syo nithambalele ota kÚthambalala kwa mathweo. Usu nĩ wĩ wa wa Ngai Mwene Vinya W'onthé, Úla watw'ĩkĩthisye kĩla kĩndÚ kĩlÚmĩte na kĩ vinya. Nĩw'o, We nĩwĩsĩ nesa vyÚ ÚndÚ inyw'I mwĩkaa.

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرًّا
التَّحَابِ طُنَجُ اللَّهِ الَّذِي أَنْقَضَ كُلَّ شَيْءٍ إِنَّهُ خَيْرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ⑤

90.Úla ona wĩva wĩkaa kĩko kĩseo, akeethwa na Ituvi Iseo mÚno mbee wa Úu, na Úsu akeethwa e mÚuonĩ mÚthenyanĩ Úsu.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّنْهَا وَهُمْ مِّنْ قَدْحِ
يَوْمٍ أَمْنُونَ ⑤

91.Na asu ala mekaa mothÚku, makekw'a nthĩnĩ wa Mwaki na mothyÚ

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ كُتِبَتْ وَجْهُهُمْ فِي النَّارِ كُلِّ
تُجْرُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑤

moo. Inyw'I mŭiŭtuvw kwoondŭ wa maŭndŭ ala mweekaa?'

92. Asya, 'Nynie nŷyafawe kŭmŭthŭkŭma Mwŷai wa mŭsyŷ ŭŭ tŭ ŭla We ŭŭtw'ŷk'ŷhŷye mŭtheu, na syŷndŭ syonthe nŷ Syake We; na Nynie nŷyafawe kwŷthwa katŷ wa asu ala menenganae kwa Ngai.

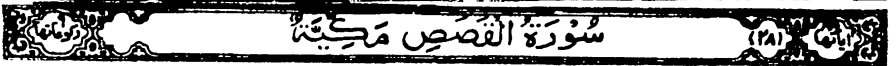
93. 'Na kŭmŷsoma Kulani.' Kwa ŭu, ŭla ona wŷva ŭatŷŷaa ŭtongoi, aŭatŷŷaa tŭ kwoondŭ wa ŭseo wa thayŭ wake mwene; Indŷ kwa ŭla we ŭthyoekaa, asya, 'Nynie nŷo Mŭkaanany'a tŭ.'

94. Na asya, 'Ndaŷa syonthe nŷ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; omŷtŭkŷ We akamwony'a Syama Syake, na inyw'I mŭkaimanya syo.' Na Mwŷai waku ndaleaa kŭmanya ŭndŭ inyw'I mwŷkaa.

إِنَّمَا أُزِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّتِي
حَرَمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُزِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُنِيرِينَ ﴿٥٧﴾

وَأَنْ أَتْلُوا الْقُرْآنَ فَمِنْ أُمَّتِي إِذِي
لِنَفْسِهِ ۗ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ
الْمُنذِرِينَ ﴿٥٨﴾

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا
بِعِزَّتِكَ يَا غَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٥٩﴾

AL - KASAS
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usuftwe nf Ulau, Usuftwe
nf tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Taa Siin Miim. Ngai Ula Utheasya,
W'iw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

طَسْمًا ②

3. Ino nf Mfsoa ya Ivuku ftheu.

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ③

4. Ithyf twftungliffa kwoondū waku
kilungu kya ūvoo wa Mose na Valao
kwa ūla w'o, kwa ūtandūhyo wa andū
ala metfklāa.

نَسَلُوا عَلَيْكَ مِنْ بَنِي مُوسَى وَفِرْعَوْنَ بِأَحْقٍ
لِقَوْمِهِمْ يُؤْمِنُونَ ④

5. Nf'w'o, Valao nfweekathfē fūlū wa
nthf, na amany'a andū ma kŪŪ
matw'fka nguthu; we nfwendie
kŪmyonzethya nguthu fmwē yasyo,
akfisyŪaa syana syoo sya ivfsl, na akftia
iveti syoo. Kwa ūla w'o, we af katf wa
ala-eki-ma-mawathavu.

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا
يَسْتَضِعُّ طَائِفَةً مِنْهُمْ يَتَّبِعُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَفِي
نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ⑤

6. Na Ithyf nftwendie kwonany'a fnee
Yitū kwa asu ala masŪanfawa kwfthwa
me onzu fūlū wa nthf, na
kŪmatw'fklfthya mo atongoi na atfwa ma
manee Maitū,

وَرُبِّيذٌ أَنْ تُسَنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضِعُّوا فِي الْأَرْضِ
وَيَجْعَلَهُمْ آيَةً وَيَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ⑥

7. Na kŪmanenge vinya fūlū wa nthf, na
kŪmony'a Valao na Amanā na nguthu
syoo sya ita kfla mo makfla kuma kwoo.

وَنُكْرٍ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَرُبِّيذٌ وَهَامَانَ
وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْتَدِرُونَ ⑦

8. Na Ithyf nftwamŪvuanfisyē nyinyia wa
Mose tŪkyasya, 'Mwongye na weew'a
w'ia fūlū wake, fndf mwfkye ūsfnf na
ndŪkakfē, ona ndŪkakwatwe nf kyeva;
nŪndū Ithyf tŪkaŪtŪngfā we, na

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا خِفْتِ
عَلَيْهِ فَالْقَيْنِي فِي الْيَمِّ وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا
رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ⑧

tOkamOtw'kIthya we kwIthwa Omwe wa AtOmwa.

9.Na andO ma M0syI wa Valao nImamwosie we mateOmanya ona vanini kana we akatw'Tka m0maitha na wambIItIyo wa thIna woo. NfW'o, Valao na Amana na nguthu syoo sya ita maI eki-ma-naI.

10.Na kIveti kya Valao kyaisye, 'We akeethwa Otanu wa itho yakwa na kwaku we. NdOkamOae. VangI n0tonya kOt0una, namo mayaamanya kIfeleelo Kit0.

11.Na ngoo ya nyinyia wa Mose yeethwa yIna 0thasyo n0nd0 wa kI00y0. We ethIwa eeyumb0lile mbaI yake, takethwa IthyI t0yaaIkIa ngoo yake vinya nIkana we atonye kwIthwa kaI wa eIfkIli al0mu.

12.Nake amwIa mwIItu-a-inyia, 'M0atIfe we.' Kwa 0u we nIwam0syafIIsye e vaasa namo mayaamanya.

13.Na IthyI nItwaminIte kOt0ma ongany'a mam0lea we; kwa 0u we aisye, 'NIm0tongoesye kwa ny0mba Ila yIm0ae kwoond0 wenyu namo makeethwa me aIkIku kwake?'

14.Kwa 0u IthyI nItwam0t0ngie kwa nyinyia wake nIkana itho yake yItonye kOtana na we ndakatonye kwIthwa na kyeva na nIkana atonye kUmanya kana 0tianIfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nI w'o. IndI aingI m0no moo mayIsI.

فَأَلْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا
إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِبِينَ ①

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنِي وَكَانَ لَا
تَقْبَلُونَهُ كَيْفَ أَنْ تَنْفَعُنَا أَوْ تَضُدُّهُ وَكَذَٰلِكَ وَأَهْلُهُ
لَا يَشْعُرُونَ ②

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فِرْعَاوِينَ كَأَدَّتْ لِجَنبِي
بِهِ سَوَآءًا أَنْ رَبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ③

وَقَالَتْ لِأَخْتِهِ فَتِيحَةَ بُصِّرْتِ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ④

وَحَرَمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلِ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ
عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَصْحُونَ ⑤

فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ آيِهِ كَيْ تَفَرَّعَيْنَهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِيَتَعَلَّمَ
إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑥

LUKU 2

15. Na yīla we wavikīte *Dima* wake na vinya mwīanīu na īndī aima, Ithyīnītwamūnengie we ūī na ūmanyi; na ūu nīw'o, Ithyī tūmaīvaa asu ala mekaa ūseo.

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۗ
وَوَدَدْنَاكَ نَجْرِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٥﴾

16. Na we nīwalikile nthīnī wa mūsūyī o andū makomete; navo eethīa andū eīī makyūkita—ūmwe wa andū make mwene, na ūla ūngī wa amaitha make. Na ūla waf wa andū make amwītya ūtethyo īlūlū wa ūla waf wa amaitha make. Kwa ūu, Mose nīwamūkūnie we na ngundi, na *yo yaete* kīkw'ū kyake. We aisye, 'Kīī nī kīko kya Satani; we ow'o nī mūmaitha, mūkengani wīyonanītye.'

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِّنْ أَهْلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شَيْعَتِهِ
وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَعَاَنَهُ الَّذِي مِّنْ شَيْعَتِهِ
عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ
قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ مُّضِلٌ مُّبِينٌ ﴿١٦﴾

17. Nake asya, 'Mwīai wakwa, Nyie nīnīūvītīsyie thayū wakwa, kwa ūu, ndekea Nyie.' Kwa ūu We nīwamūekeie we; We nī Mūekanī Mūno Vyū, Usūītwe nī tei.

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ ۗ
إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٧﴾

18. Nake aisye, 'Mwīai wakwa, nūndū We nūnenge te Nyie īnee īlūlū wakwa, nyie ndikethwa mūtetheesya wa avītany'a.'

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ ۗ
إِنَّهُ هُوَ الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٨﴾

19. Na we nīwambīlīlye mūthenya wake nthīnī wa mūsūyi *aendete na maaū* esūvīīte, asyaīīsyie; na sisya! We ūla wamwīītye ūtethyo ta īoo yu amwīkalla īngī amūnenge ūtethyo. Mose amūtavya we, 'Ow'o, we wī mwīki-wanaī wīyūmīītye.'

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
اسْتَضْرَاكَ بِالْأَمْسِ يَسْتَضْرِكُهَا ۗ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ
إِنَّكَ لَفُؤِيٌّ مُّبِينٌ ﴿١٩﴾

20.Na yġla we wasoanfie kŭmŭkwata mŭndŭ ūla waġ mŭmaitha woo eġġ, amŭkŭlyā, ‘We Mose, wġenda kŭmbŭaa tondŭ ūnamŭaie mŭndŭ ūoo? We wġenda kwġthwa wġ kġng’endiġġ nthġ ġno ona we ndŭkwenda kwġthwa katġ wa ala mew’ġthanasya.’

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْتَطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا
قَالَ يَبُوسَىٰ أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا
بِالْأَمْسِ ۗ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ
وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ⑤

21.Na vooka mŭndŭ kuma vaasa, ūtee wa mŭsyġ, asembete. Amwġā, ‘We Mose ow’o anene ma mŭsyġ nġmombene maisŭanġa kŭkŭaa we. Kwa ūu, thi ume kŭŭ; vate nzika, Nyie nġ katġ wa ala meŭkwendea ūseo.’

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِ الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَبُوسَىٰ
إِنَّ الْمَلَائِكَةَ يُتْرَوْنَ بِكَ يُفْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ
مِنَ الصَّاحِبِينَ ⑥

22.Kwa ūu, we nġwaendie auma kŭŭ, aikġā, etŭše. Nake asya, ‘Mwġai wakwa, mbumya nyie kuma andŭnġ mate alŭngalu.’

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ⑦

LUKU 3

23.Na yġla we weelekeleye ūthyŭ wake ngalġko ya Mitiani, asya, ‘Nyie nġġkwatya Mwġai wakwa akandongoesya nyie nzġanġ ġla ya w’o.’

وَلَمَّا تَوَجَّهَ بِلِقَاءِ مَدْيَنَ قَالَ عَلَىٰ سَرِّيٍّ أَنْ
يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ⑧

24.Na yġla we wavikie vandŭ ve kġw’ŭ kŭŭ Mitiani, vau nġweethġie nguthu ya aŭme yġng’ithya indo syoo. Na ūtee wamo nġweethġie iveti ilġ isiġġe indo syasyo. Nake amakŭlyā, ‘Mwġina kyaŭ inyw’ġ?’ Nasyo syamŭsŭngġā, ‘ġthyġ tŭitonya kŭng’ithya indo sitŭ kŭvika yġla aġthi meġnŭkya indo syoo, nake ġthe waitŭ nġ mŭndŭ mŭkŭŭ mŭno.’

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ
النَّاسِ يَسْقُونَ هُ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ
تَذُدُونِ قَالَ مَا مَطَّلَعْنَا قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ
يُصَدِّقَ الزَّوْجَاءُ وَأَبُونَا شَيْخٌ كَبِيرٌ ⑨

25.Kwa ūu, we nġwamang’ithġsyie indo syoo. Indġ aathŭka, ūtee muunyġnġ, na asya, ‘Ame We Mwġai wakwa, Nyie nġ

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا
أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ⑩

mŭvoyi wa kĭla kĭseo ona kĭva We wiaa
Tŭlŭ wakwa Nyie.

26. Na kĭmwe katĭ wa ila iveti ili
nĭkyookie vala ūĭ, kĭendete kĭna nthoni.
Nakyo kyamwĭa, 'Nau nŭnŭŭkwĭta we
nĭkana atonye kŭŭnenge Ituvi nŭndŭ wa
kŭtŭng'ithĭsya indo sitŭ.' Kwa Ūu, yĭla
we wookie kwake, na amŭtavya ŭvoo
ŭsu, amwĭa, 'Ndŭkakĭe; we nŭminĭte
kuma andŭnĭ mate alŭngalu.'

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْسِيًا عَلَىٰ اسْتِجَابٍ وَقَالَتْ إِنَّ
أَبِي يَدْعُوكَ لِتُجِزِيَهُ أَجْرًا مَّا سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا
جَاءَهُ وَقَضَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ قَالَ لَا تَخَفْ نَسَوْتُ
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٣٦

27. Kĭmwe katĭ wa ila iveti kyaisye,
'Ame Asa wakwa, mŭandĭke we,
nŭndŭ mŭndŭ ūla mŭseo vyŭ we ŭtonya
kŭmŭandĭka nĭ ūla wĭna vinya na
mŭŭkĭku.'

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ إِنَّ خَيْرَ مَنِ
اسْتَأْجَرَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ٣٧

28. Ithe wasyo amŭtavya Mose, 'Nyie
nĭna kfeleelo kya kŭŭnenge we mwĭŭtu
ŭmwe wakwa ŭmŭtwae ethwa we
nŭŭnthŭkŭma ngŭandĭkĭte kwa myaka
nyaanya. Indĭ we wamina myaka kŭmi,
nĭ kwĭanana na kwenda kwaku mwene.
Na Nyie ndikaŭnenge wĭa wĭ vinya,
Ngai Mwene Vinya W'onthe enda we
ŭkambona nyie nĭ katĭ wa ala alŭngalu.'

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ دُكِّمَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ
عَلَىٰ أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حِجَابٍ فَإِنْ أَتَيْتَ عَشْرًا
فَمِنَ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَسْأَلَكَ عَلَيْهِنَّ
إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّالِحِينَ ٣٨

29. We aisye, 'Uu nĭweew'aww'a ninyie
naku we. Oyĭla nyie nĭngwĭanĭsya katĭ
wa asu eĭĭ, vaikethwa ŭndŭ ŭte ŭlŭngalu
kwakwa; na Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĭ Ngŭsĭ Tŭlŭ wa ŭndŭ ithyĭ
tŭneena.'

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا
عُدْوَانَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ٣٩

LUKU 4

30. Na yĭla Mose weanĭsye ĭvinda yu, na
athi kyalo na andŭ ma nyŭmba yake, we
nĭwoonie mwaki ngalĭko ya Kĭma.
Nake amatavya andŭ ma nyŭmba yake,

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَىٰ الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِنْ
جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ

'Eteelai Nyie nŋngwona mwaki; vangĩ nŋndonya kŋmŋtete inyw'ĩ ūvoo wa vata kuma vo kana kŋsinga kuma ūmwakinĩ nŋkana inyw'ĩ ene mŋtonye kwota.'

31. Na yŋla we wavikie vala ūf, nŋweetiwe na wasya kuma ngalfko ya kw'oko kwa aŋme kwa Mwanda ūsu, nthĩnĩ wa vandŋ vaathime, kuma kŋla kŋtinĩ: 'We Mose, vate nzika, Nyie, vate *Dngĩ eka* Nyie, nŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwŋai wa nthĩ syonthe.'

32. Na ota ūu, wamwŋa 'Lekya ndata yaku nthĩ.' Na yŋla we wamyonie ŋimyaumya ta nzoka, nŋwasyokie na syomŋtete na ndaeteela. We Mose, ūka mbee na ndŋkakŋe; vate nzika wŋ ūmwe wa asu ala mena mŋuo.

33. 'Likya kw'oko kwaku nzakwavanĩ kwaku na kwŋuma kwŋ kweŋ kŋte na ūthŋku na tŋnga kw'oko kwaku vala ūf we wŋthwe ūtena w'ia. Kwa ūu, ii ikeethwa syŋ iŋkŋthya iŋ kuma kwa Mwŋai waku kwa Valao na anene make. Vate nzika mo nŋ andŋ mbaa-matŋ.

34. We aisye, 'Mwŋai wakwa, Nyie nŋnooae mŋndŋ kuma katŋ woo, na nyie nŋngŋkŋa maikambŋae.

35. Na mwanaa mwaitŋ Aluni nŋ mŋneeni mŋseo mŋno kŋmbŋta nyie; kwa ūu, mŋtŋme aendany'e vamwe nakwa, ethwe mŋtetheesya wakwa nŋkana we atonye kwŋthwa na ūkŋsŋ ŋŋlŋ wa ūw'o wakwa. Nyie nŋngŋkŋa mo maikese kŋmbŋta mŋkengani.'

فَلَمَّا رَأَىٰ لَعْنَتِي عَلَيْهِمْ وَنَهَىٰ بِخَيْرٍ أَوْ جَدْوَىٰ مِنَ الشَّارِ
لَعَلَّكُمْ تَصَلَّوْنَ ﴿٣١﴾

فَلَمَّا أَتَتْهَا نُزُودِي مِنَ الشَّامِيِّ الْوَادِ الْاَلَيْمِ فِي الْبُقْعَةِ
الْمُبْرَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ يَتُوسَّيَ إِلَيَّ أَنَا اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

وَأَنْ أُنِّي عَصَاكَ فَلَمَّا رَأَاهَا تَهْتَدُ كَمَا تَهْتَدُ جَانٌّ وَقَدْ
مُدَّ بَرًّا وَلَمْ يُعْقِبْ يَوْمَئِذٍ قَوْلٌ وَلَا نَخْفٌ إِنَّكَ
مِنَ الْأَمِينِينَ ﴿٣٣﴾

أَسْلَفَ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجُ بَيْضًا مِنْ غَيْرِ سُوءٍ
وَرَأْسُكُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الزَّهَبِ قَدْ نَزَّلَ بِهَؤُلَاءِ
مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَاسِقِينَ ﴿٣٤﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَنْ
يَقْتُلُونِ ﴿٣٥﴾

وَإِنِّي هَارُونَ هُوَ أَخِي وَأَصْحَابِي لِيَسَاءَ مَا يَرِسُلُهُ مِنِّي
رَدِّأُ يَصْدِقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿٣٦﴾

36. Ngai aisye, 'Ithyl tũkeekla kw'oko kwaku vinya vamwe na mwanaa nyinyia waku, na tũkamũnenge ũtonyi inyw'eli nĩkana mo maikatonye kũmũvikĩfa inyw'ĩ. Endai na Syama Sitũ. Inyw'eĩ na asu ala mamũatĩĩaa mũkeethwa mwĩ asindi.'

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطٰنًا
فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِأَيِّتِنَا إِنَّنَا مَبْعُوثُونَ
الظَّالِمِينَ ۞

37. Na yĩla Mose wookie kwoo ena Syama Siitũ ntheu, mo maisye, Kĩĩ ti kĩndũ ateo nĩ ũoi mũseũvye, na ithyl tũyaamew'a maũndũ ta aa ona ĩndĩĩ kuma kwa maaĩthe maitũ ma tene.'

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هٰذَا
إِلَّا سِحْرٌ مُّقْتَدَرٌ وَمَا سَمِعْنَا بِهٰذَا فِي آبَائِنَا
الْأَوَّلِينَ ۞

38. Mose aisye, 'Mwĩai wakwa, nĩwĩsi nesa vyũ we ũla ũetete ũtongoi kuma Kwake, na ũla ĩtuvi ya ũtũo wa mũminũkĩlyo yĩkethwa yĩ yake. Nĩw'o, eki-ma-naĩ maikaĩĩla ona ĩndĩĩ.'

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّيٰ أَعْلَمُ بِمَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ مِنْ
عِنْدِهِ وَمَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الظَّالِمُونَ ۞

39. Na Valao aisye, 'Inyw'ĩ anene, Nyie ndimwĩsi Ngai wenyu ũngĩ eka nyie mwene; kwa ũu, mbĩvĩsyei *mavali ma yũmba*, we Amana, na mbakĩai nyie mbaasya nĩkana ndonye kũmũng'ethesya Ngai wa Mose, onakau nyie nĩngũkĩĩfa we kwĩthwa nĩ ũmwe wa akengani.'

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ
إِلٰهِ غَيْرِيٰ فَأَوْذِقْنِي يَهَامُنُ عَلَى الظَّالِمِينَ فَاَجْعَلْ
لِي صَرْحًا لَعَلِّي آتِلِحُ إِلَىٰ إِلٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ
مِنَ الْكٰذِبِينَ ۞

40. Na we na nguthu syake sya ita nĩmeekathĩĩe mũno ĩũũ wa nthĩ matena kĩtumi kĩanũ. Namo masũanĩe kana maikatũngwa Kwitũ Ithyl ona ĩndĩĩ.

وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَ
ظَنُّوا أَنَّهُم إِلٰهِنَا لَا يُرْجَعُونَ ۞

41. Kwa ũu, Ithyl nĩtwamũkwatie we na nguthu syake sya ita, na twamekya ũkanganĩ. Sisyaĩ ĩndĩ, ũndũ mũminũkĩlyo wa eki-ma-naĩ wathũkĩte!

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانظُرْ
كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ۞

42. Na Ithyl nĩtwamatw'kĩĩthisye mo atongoi ala mamathokasya *andũ* malike

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَذْعُونَ إِلَىٰ النَّارِ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ

nthlnl wa Mwaki na nthlnl wa Mŭthenya wa Uthayŭkyo mo maikakwata ūtethyo.

لَا يُنصَرُونَ ﴿٣٧﴾

43. Na Ithyl nltwatumie mo maatlwa nl klumo Iŭlŭ wa nthl Ino; na Mŭthenyanl wa Uthayŭkyo mo makeethwa katl wa asu ala mavenetwe ūseo w'ontho.

وَاتَّبَعَهُمْ فِي هَذِهِ الدِّينَا لَعْنَةٌ وَيَوْمَ أُنزِلَتْ لَهُمُ السَّحَابَاتُ الْمُبْرَجَاتُ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

44. Na Ithyl nltwamŭngengie Mose Ivuku, na Ithyl nltwasyanangie nzyawa ila syal sya mbee, ta mwamblllyo wa kŭmulklwa kwa andŭ, na ūtongoi na tei, nlkana mo matonye kŭsŭanla.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونِ الْأُولَى بِآيَاتٍ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٣٩﴾

45. Na we ndwal ngall ya Uthŭllonl wa syua ya Klma ylla Ithyl twamŭvuanlsye Mose mwlaŭ ona we ndwal katl wa ngŭsl.

وَمَا كُنْتُ بِجَانِبِ الْعَرْشِ إِذْ قَضَيْتُنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا كُنْتُ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٠﴾

46. Indl Ithyl nltwaetie nzyawa ingl Itina wa Mose, na thayŭ nltwaasavangiwe kwoondŭ woo. Na we ndwal mwikali wa Mitiani, ūitŭnglllla Mlsoa Yaitŭ kwoo; Indl Nithyl twamatŭmie Atŭmwa.

وَلِكُنَّا أَنْشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَمَا كُنْتُ ثَائِرًا فِي أَهْلِ مَدْيَنَ تَتَلَوَا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَلِكُنَّا لَنَا مُرْسِلِينَ ﴿٤١﴾

47. Na we ndwal ngallko ya Klma, ylla Ithyl tweetanie. Ithyl nltwatumie we ta tei kuma kwa Mwlaŭ waku, nlkana we ūtonye kŭmakaany'a andŭ ala mataamba kŭviklwa nl Mŭkaanany'a mbee waku, nlkana mo matonye kŭsŭanla.

وَمَا كُنْتُ بِجَانِبِ الظُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مِمَّا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

48. Na nkl, mo, ylla thlna wamakwata nŭndŭ wa meko moo, maleaa kwasya, 'Mwlaŭ waitŭ, We waleile kŭete Mŭtŭmwa Waku kwitŭ nkl na twal

وَلَوْلَا أَنْ تُصِيبَهُمُ مُصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيَهُمْ لَقَالُوا لَوْلَا رَبِّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٣﴾

tūtonya kŭatŭŭa Syama Syaku, na kwŭthwa katŭ wa asu ala meetŭkŭŭile?¹ *

49.Indŭ yŭla w'o wookie kwoo kuma Kwitŭ, mo maisye, 'We aleete kŭnengwe ta ala manengetwe Mose nŭkŭ?' Takethwa mo mayaamaleete maŭndŭ ala manengetwe Mose mbee mo maisye, 'Aoi eŭŭ 10 meŭtetheanŭsya mŭndŭ na ŭla ŭngŭ.' Namu maisye, 'Ithyŭ, twŭmalea mo ŭmwe na onthe.' **

50.Asya, 'Indŭ etei Ivuku kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe yŭla nŭ ndongoi nzeo mbee wa aa eŭŭ—*Tola na Kulani*-----nŭkana nyie ndonye kŭyŭatŭŭa, ethwa inyw'ŭ mwŭ ma w'o.'

51.Indŭ mo malea kŭŭsŭngŭŭa we, Indŭ manya kana mo maatŭŭaa mawendi moo mathŭku. Na nŭŭ ŭla mŭvŭtany'a mŭnene kŭvŭta we ŭla ŭatŭŭaa mawendi make mathŭku vate ŭtongoi ona ŭmwe kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe?

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الرِّحْقُ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أَرْزُقُوا
وَمِثْلَ مَا أَرْزُقُوا مُوسَىٰ أَوَّلَكُمْ يَكْفُرُونَ وَإِنَّمَا أَرْزُقُوا مُوسَىٰ
مِنْ قَبْلُ قَالُوا يَحْمِلُونَ تَطَهَّرَ اللَّهُ وَ قَالُوا إِنَّا بِكُمْ
كٰفِرُونَ ﴿٥٠﴾

قُلْ قَاتُوا بِيَكْتِبٍ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ هُوَ أَعْلَمُ بِمَا فِي قُلُوبِكُمْ
﴿٥١﴾

فَإِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَاءَهُمْ
وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ بِخَيْرِ هُدًى مِنَ اللَّهِ
﴿٥٢﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٣﴾

¹ *Usŭngŭŭo wa ŭkŭŭyo yŭŭ nŭ mŭmanyŭku na kŭtumi kŭŭla mo matatonya kŭmŭtŭŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe mŭŭŭ nŭndŭ mavinda onthe We atumaa akaanany'a kwa andŭ mbee wa kŭmasilŭŭla nŭndŭ wa meko moo mathŭku *sisya Kilungu kya 6:132*.

** Katŭ wa amaitha atatŭ anene ma Kŭsilamu--- Ayuti, Aklisto na Athaithi ma mŭvw'anano--- Ayuti nŭmo meŭneenwa namo nthŭnŭŭ wa mŭsoa ŭŭ. Uneeni ŭŭ waŭ ŭtonya kwŭthwa waneeniwe nŭ Ayuti. Yŭla Kulani Ntheu yaasya kana mo nŭmaleete maŭndŭ ala manengetwe Mose mbee, ndŭtonya kwŭthwa waasya kana andŭ ma Mŭtŭmwa Mŭamati wa Isilamu nŭmaleete Mose. Kŭlungu kya Mŭsoa ŭŭ ŭla ŭkwasya 'Innaa bi kullin kaafiroon' *ithyŭ nŭŭŭmalea ŭmwe na onthe*' ota ŭu wŭsya kana 'ithyŭ nŭŭŭmalea asu onthe ala mokaa na syŭtwa ya Ngai mena ila syŭtwa Syama.' Uu, wolootaa ŭwau ŭaanŭtwe nŭ onthe asu ala mamŭleaa Mwathani wa ŭvinda yoo.

Nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andū mate alūngalu.

LUKU 6

52.Na ow'o, Ithyī nītūmavikīsyē ila Ndeto nesa mūno vyū, nīkana mo matonye kūtaīka.

وَلَقَدْ وَصَلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

53.Ala Ithyī twamanengie Ivuku mbee wayo nīmamītkīlaa;

الَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

54.Na yīla yo yasomwa mbee woo, maasya, 'Ithyī nītūyītkīla yo. Nīw'o, ūū nī w'o kuma kwa Mwīai waitū. Ow'o ona mbee wayo, nītweenyivītye ithyī ene mbee wa Ngai.'

وَإِذَا يُنظَرُ عَلَيْهِمْ قَالُوا آمَنَّا بِهِ إِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٤﴾

55.Aa makanengwe ītuvi yoo kēf, nūndū nīmeethīwe momīīsyē na nīmakūanasya ūthūku na ūseo, na mo nīmaumasya kafī wa syīndū ilī ithyī tūmanengete mo.

أُولَئِكَ يُدْعَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَيدْرُونَ بِالْحَسَنَةِ الَّتِي آتَتْهُمُ يُنْفِقُونَ ﴿٥٥﴾

56.Na yīla mo meew'a ngewa nthūku, mevathanaa nayo na kwasya, Ithyī twīna mawīa maitū nenyu mwīna mawīa menyu. Mūuo wīthwe nenyu. Ithyī tūimamanthaa andū mate na ūmanyi.

وَإِذَا سِعُوا اللَّفْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَأَكْمُرُكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَّمْ عَلَيْكُمْ لَّا تَنْتَفِعُوا بِالْجَاهِلِينَ ﴿٥٦﴾

57.Vate nzika, we ndūtonya kūmatongoesya onthe ala we wendete; īndī Ngai Mwene Vinya W'onthe amūtongoesya ūla We wendaa; na We nūmesī nesa vyū ala matonya kūwītkīla ūtongoi.

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَئِنِ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۗ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

58.Na mo maasya, 'Ethwa ithyī tūkaatīla ūtongoi twī vamwe naku we, tūkavulw'a kuma nthī yaitū.' Ithyī tūiseūvītye vandū va mūuo kwoondū

وَقَالُوا إِن تَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَنَا نَنخطفُ مِنْ أَرْضِنَا أَوْلَمْ نُمْكِن لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ تُسْرَتٌ

woo, vala vatwaawa mosyao ma matunda ma kila mUthemba wa syIndu syonthe, na kyaUya kuma KwitU IthyI? IndI aingI mUno moo mayIsI.

كُلُّ شَيْءٍ زَرْعًا مِّنْ نَّدَا وَلَكِنَّا أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

59.Na nI motUo meana ata ala IthyI twaanangie ala meenenevisye mwIkalonI wa thayU! Na aa nImo motUo moo ala mataatUwa Itina woo ateo vanini, Na NithyI ala twatwIkie AtIwa.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا أَقْرَبُ
مَسْكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَنْ مِن بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَ

كُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٦٠﴾

60.Na MwIai waku ndakamyana mIsyI ona vanini ateo We okIItye MUtUmwa kuma nthInI wa Nyinyia wa MIsyI unUumasomea mo MIsa YaItU; ona IthyI tUikananga mUsyI ateo ekali mayo me eki-ma-naI.

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبِئَتْ فِي أُحُقِّهَا
رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا، وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ

إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٦١﴾

61.Na syIndu ona syIva ila inyw'I mUnengetwe tUtu wa nthI Ino nI Utanu wa Ivinda wa thayU uU wa yu na wanake wayo; na ila syIna Ngai Mwene Vinya W'onthe nIsyo nzeo vyU na syIkala mUno. IndI inyw'I nomUmanayaa?

وَمَا أَوْتَيْنَاهُم مِّن شَيْءٍ مَّتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ
زِينَتِهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ أَفَلَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

LUKU 7

62.We IndI, Ula IthyI tUmwathIte kyathI kIseo wIanfu wa maUndu ala we UkamethIa undU Umwe na Ula IthyI tUmUnengete syIndu sya thayU uU, na IndI nthInI wa MUthenya wa UthayUkyo Ukaetwe mbee wa Ngai e wa kUsilIwa?

أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيَهُ كَمَن مَّتَعْنَاهُ
مَّتَاعِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُخْضَرِينَ ﴿٦٣﴾

63.Na mUthenya Usu, We akameta mo, na kUmakUlya, 'MeIva ala mwambIananasya Nyie namo, ala inyw'I mwamasUanIaa?

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ
كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٤﴾

64. Na asu ala ūtw'io wa ūsifllo ūkethwa ūthengee ūlū woo, makasya, 'Mwīai waitū, aa nīmo ala ithyī twamathyoekisyē, otondū ithyī ene twathyoekete. Ithyī yu nītūūtaanīsyā namo mbee Waku na kūkwelekelā We. Ti ithyī mo mathaithaa.'

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ الَّذِينَ
أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا تَبَّ أَنْتَ إِنَّا لَكُنَّا
كَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

65. Na mo makatavv'a, 'Metēi atindany'a menyū.' Namō makameta īndī mo maikamasūngīa. Namō makawona ūsifllo. Ta kethwa mo nīmaatīfē ūtongoi!

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا
لَهُمْ وَرَأُوا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٢٨﴾

66. Na Mūthenyanī ūsu We akameta mo na kūmakūlyā, 'Iny'ī mwamanengie Atūmwā ūsūngīo mwaū?'

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٩﴾

67. Indī maūndū onthe makamaīa mo mūthenyanī ūsu, ona maikakūlany'a mūndū na ūlā ūngī.

فَعَبِّئْتِ عَلَيْهِمُ الْآيَاتِ لَئِن لَّمْ يَظْهَرِ لَهُمْ لَآئِسًا رَبُّهُمْ ﴿٣٠﴾

68. Indī ta kwa we ūlā wīlilāa na wītīkīlāa na wīkaa meko ma ūlūngalu, nokwīthwa we akethwa katī wa ala makaīlā.

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ
مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٣١﴾

69. Na Mwīai waku ombaa kīlā We wendaa na amūnyuvāa oūlā We wendaa. Ti vandū voo mo kūnyuva. Ngai Mwene Vinya W'onthe nataīwe na We e ūlū vaasa mbee wa ilā mo mamwīananasyā We nasyo.

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣٢﴾

70. Na Mwīai waku nūmanyāa kīlā ithūi syoo ivithaa, na kīlā syumbūlāa.

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٣٣﴾

71. Na We nī Ngai Mwene Vinya W'onthe; vai Ngai ūngī ateo We. Ndaīa syonthe nī Syake mwambīlīlīyonī na

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخَبْرُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ
وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾

Itunĩ. Utw'io nĩ Wake We, na Kwake inyw'ĩ mŭkatŭngwa.

72.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ūtukŭ ūendeee kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, nĩ ngai ūngĩ wĩva ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ kyeni? Indĩ inyw'ĩ nomŭkew'a nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِضِيَاءٍ
أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧٢﴾

73.Asya, 'Ndavyei nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma mŭthenya ūendee kŭvika Mŭthenya wa Uthayŭŭkyo, ve ngai ūngĩ wĩva ūla ūtonya kŭmŭetee inyw'ĩ ūtukŭ ūla inyw'ĩ mŭtonya kŭthŭmŭa nthĩnĩ wa w'o? Inyw'ĩ indĩ nomwona nthĩ?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا
إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِكَلْبٍ
تَنْكَبُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٣﴾

74.Na kwa ĩnee Yake We nŭmŭseŭvĩsye inyw'ĩ ūtukŭ na mŭthenya, nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭthŭmŭa nthĩnĩ wasyo, na nĩkana inyw'ĩ mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na inyw'ĩ mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

وَمَنْ رَحِمْتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75.Na mŭthenya ūla We ūkameta mo na kŭmakŭlya, 'Meĩva ala atindany'a Makwa ala inyw'ĩ mwamasŭanĩaa?

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ
تَزْعُمُونَ ﴿٧٥﴾

76.Na Ithylĩ tŭkaumya ngŭsĩ kuma kĩla mŭvathŭko na andũ na tŭkaysa, 'Etei ūĩkĩthyo wenyu.' Na indĩ mo makamanya kana w'o nĩ wa Ngai mwene Vinya W'onthe. Na maŭndũ ala momaseŭvasya makamaĩa mo.

وَنَزَعْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْتُمْ هَاتُوا بُرْهَانًا لَهُمْ
بِهِ فَعَلِمُوا أَنَّهُ الْحَقُّ لِيُوَصِّلَهُمْ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٦﴾

LUKU 8

77. Nĩw'o, Kola aĩ katĩ wa andũ ma Mose, ĩndĩ we nĩweethĩwe e mũng'endu kwoo. Na Ithyl nĩtwamũnengete we inandũ mbingĩ mũno ũndũ mbungũo syasyo syaĩ itonya kũmaema nguthu ya andũ aingĩ me vinya. Yĩla andũ make mamũtavisywe we, 'Ndũkenenevywe, vate nzika Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala menenevasya.

78. 'Na nthĩnĩ wa maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkũnengete we, mantha mũsyĩ wa Itunĩ; na ndũkavũthye kĩfanda kyaku ĩũlũ wa nthĩ ĩno; na mekae andũ ala angĩ nesa; tondũ Ngai Mwene Vinya W'onthe wĩkĩte ũseo kwaku we; na ndũkendeew'e nĩ kũete wanangĩko ĩũlũ wa nthĩ, nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendaa ala maetae wanangĩko.'

79. Nake asya, 'Nye nĩnengetwe kĩ nĩ ũmanyi ũla nĩnaw'o.' We nowamanyie kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwasyanangĩte nzyawa mbee wake ila syaĩ na vinya mwingĩ mũno? Na avĩtany'a maikakũlw'a matavany'e ĩũlũ wa naĩ syoo.

80. Kwa ũu, we nĩwamaumĩĩle andũ make ena mawanake make onthe. Ala maĩ na mawendi ma nthĩ ĩno maisye, 'Mwa takethwa ithyĩ twĩna syĩndũ ta ii Kola ũnengetwe! Vate nzika, we nĩ mũnene wa ĩvuso ĩnene.'

81. ĩndĩ asu ala manengetwe ũmanyi maisye, 'Woo nĩ wenyu.' Ituvi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ĩseo mũno vyũ kwa asu ala metĩkĩlaa na kwĩka

إِن قَارُونَ كَانَ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَغَى عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ
مِنَ الْكُتُبِ مَا أَن مَغَانِمَ لَتَنُوا بِالْعَصْبَةِ أُولَى
الْقَوْمِ إِذ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْفَرِحِينَ ①

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنْسَ
نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنْ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ
إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ
الْمُفْسِدِينَ ②

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ
اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ
مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ
الْمُجْرِمُونَ ③

فَوَجَّحَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا يَلِيتُ لَنَا وَمِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ
إِنَّهُ لَدُوٌّ حَظِيظٌ عَظِيمٌ ④

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَلَكُمْ تَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ
لِّمَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُلْقَاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ⑤

meko maseo; nayo yifikanengwe ona umwe ateo asu momfasya.'

82.Indi Ithyi ntwatumie nthi imumelya we na utuo wake; na we ndai na nguthu ya kumutetheesya vala Ngai Mwene Vinya W'onthe, ona we ndai wa asu mai matonya kusinda *Otwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe*.

83.Na asu ala makw'itaa kivila kyake itomo ta too yu mambifilya kwasya, 'Aaa! Ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ni We uthanthaasya kyauya kwa athokumi Make ta asu undu We wendaa na akakithekevywa muno kwa ula We wendaa. Takethwa ti Ngai Mwene Vinya W'onthe kwithwa e mulau kwitu, We ethwa atumie nthi ikatumelya ota uu. Aaa! Ala matatungaa muvea maikafla ona indii.'

LUKU 9

84.Uu ni MUsyi wa Ituni! Ithyi tumanengae asu ala matendaa kwifinevya mo ene tulu wa nthi, kana uthyoeku. Na mumunukilyo ni kwoondu wa ala alungalu.

85.We ula wika kiko kiseo akeethwa na ituvi iseo kuvita uu; na tulu wake we ula wika kiko kithoku---asu ala mekaa meko mathoku maikatuvwa ateo kwianana nondu mo meekie.

86.Kwa ula w'o vyu, We Ula watumie *Omanyiso wa Kulani wovanw'a* naku we akautungwa we vandu vaku va kusyoka. Asya, Mwai wakwa,

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ
يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿٨٢﴾

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَتَّوا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَسْأَلُ
اللَّهُ يَسْطُرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَعْدِلُ
لَوْلَا أَنْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا وَيَسْأَلُكَ لَا يَفْعَلُ

﴿٨٣﴾ الْكٰفِرُونَ

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا
فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٤﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ
فَلَا يَجْرِي مِنَ الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٥﴾

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ
قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي
ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٨٦﴾

nŭmwĩsĩ nesa vyŭ ūla ūetae ūtongoi, na
ūla wĩ ƳvƳtyonĩ yumĩĩte.'

87.Na we ndwaasŭanfa kana Ivuku yĩ
nƳyƳvuanw'a kwaku; Ƴndĩ nĩ tei kuma
kwa MwƳai waku; kwa ūu, we
ndŭkaafthwe mŭtetheesya wa ala
matetfkiƳaa ona Ƴndĩ.

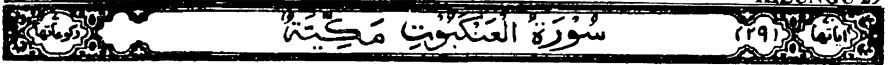
88.Na ndŭkamaeke mo makwathŭkye
ŭtee wa MƳsoa ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ƴtina wa yamina kŭtheew'a
kwaku; na mete andŭ onthe ma nthĩ
kwa MwƳai waku, na ndŭkethwe na ala
mamwĩananasya *We* na ngai ingĩ.

89.Ona ndŭkamwĩkaƳle ngai ūngĩ ūtee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vai
Ngai ūngĩ ateo We. Kĩla kĩndŭ
kĩkaanangĩka ateo We-Mwene. Utw'io
nĩ Wake, na Kwake We nĩkw'o
mŭkatūngwa.

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ ۝

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أَنْزَلْتَ إِلَيْكَ
وَاذْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الشَّرِيعِينَ ۝

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِّن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ ۝

AL - 'ANKABUUT
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Alif Laam Miim Nyie nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

الْقُرْآنِ

3. Andũ masũanĩaa kana makatiwa me oka nũndũ mo maasya, 'Ithyĩ nĩtwĩtkĩlaa.; na kana mo maikatatwa?'

أَحْسِبَ النَّاسَ أَنْ يَتْرُكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ۝

4. Na Ithyĩ nĩtwamatatie ala maĩ mbee woo. Kwa ũu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamavathũkany'a asu ala ma w'o na We vate nzika, akamavathũkanya akengani.

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكٰذِبِينَ ۝

5. Kana mo ala mekaa meko mathũku nĩmaketangĩaa kuma Kwitũ? Undũ ũla mo matusaa nĩ mũthũku.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ يَسْفُحُونَا مِنْ حَمِيمٍ ۝

6. Ula ona wĩva wakwatasya kũkomana na Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĩekwĩyũmbanĩsye kw'o, nũndũ ĩvinda ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩla yĩtw'ĩtwe vate nzika, nĩyũkĩte. Na We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنَّ أَجَلَ اللَّهِ لَآتٍ ۝ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

7. Na ũla ona wĩva wĩthing'ĩlasya, ething'ĩlasya kwoondũ wa thayũ wake mwene; ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyanĩtye-We-Mwene ĩũlũ wa nthĩ yonthe.

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ ۝ إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ عَنِ الْعٰلِينَ ۝

8. Na kwa ala metĩkĩlaa na kwĩka meko maseo, Ithyĩ vate nzika, tũkamavetangĩaa mothũku moo, na vate nzika, Ithyĩ

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝

tūkamanenge mo İtuvi İseo mŌno vyŪ
kwoondŪ wa mawİa moo.

9.Na İthyİ nİtŪmwİyİfaİe mŪndŪ ekae
nesa kwa asyai make; İndİ mo
makaananİfaa naku nİkana we *onaku*
Ūtonye kŪmbİanany’a Nyie na ngai ingİ;
ila we Ūtena Ūmanyi wasyo ona vanini,
İndİ ndŪkamew’e mo. Kwakwa nİw’o
ŪalŪko wenyu, na Nyie
nİngamŪmanyİthya inyw’İ ŪndŪ inyw’İ
mweekie.

10.Na ala metİkİlaa na kwİka meko
maseo---İthyİ vate nzika, nİtŪkamalikya
mo nthİnİ wa *nguthu* ya ala alŪngalu.

11.Na katİ wa andŪ ve *amwe* ala maasya,
‘İthyİ nİtŪmwİtİkİlaa Ngai Mwene
Vinya W’onthe , İndİ yİla mo mathİnw’a
kwoondŪ wa nzİa ya Ngai Mwene Vinya
W’onthe, maŪtw’İkİthasya Ūthİny’o wa
andŪ ta Ūsilİlo wa Ngai Mwene Vinya
W’onthe. Na ethwa Ūtethyo nİwooka
kuma kwa mwİai waku, mo mena w’o
wa kwasya, ‘Kwa Ūla w’o, İthyİ twaİ
vamwe nenyu.’ We Ngai Mwene Vinya
W’onthe ndesİ nesa vyŪ kİla kİ nthİnİ
wa İthŪi sya syŪmbe Syake?

12.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W’onthe akamavathŪkany’a ala
metİkİlaa, na vate nzika, We
akamavathŪkany’a angangani *kuma kwa*
etİkİli.

13.Na ala matetİkİlaa mamatavasya ala
metİkİlaa, ‘Atİİai nzİa yaitŪ, na İthyİ
vate nzika, tŪkakua naİ syenyu.’ Na mo
mai mİİo ya naİ syoo makakua. Vate
nzika, mo nİ akengani.

وَوَضَعْنَا لِلْإِنْسَانِ يَوْمَ الذِّكْرِ حُسْنًا وَإِنْ جَاهَدِكَ
لَتَشْرِكْ فِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۗ إِنْ
مَرَجَعَكُمْ فَأَنْتُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي
الضَّلَاجِينَ ۝

وَمَنْ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي
اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَعَدَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ
نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوْ لَيْسَ اللَّهُ
بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ۝

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ۝

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا
وَلْنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ
مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

14. Indī mo vate nzika makakua mīio yoo ene oūndū ūmwe na mīio *mngī* īte yoo. Na mo vate nzika, makakūlw'a Mūthenya wa Uthayūūkyo ūlū wa maūndū ala mo maseūvisye.

وَلِيَحْمِلْنَ أُنْقَالَهُمْ وَأُنْقَالًا مَعَ أُنْقَالِهِمْ وَلِيُسَلِّقْنَ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٤﴾

LUKU 2

15. Na Ithyī vate nzika, nītwamūtūmie Noa kwa andū make, na we nīwekalile katī woo kwa myaka ngili īmwe ūoletwe mīfongo ītano. Indī kīla kīw'ū kīngī nīkyamakwatie mo, oyīla maī eki-ma-naī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ
سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَ
هُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٥﴾

16. Indī Ithyī nītwamūtangīīe we na asu ala *maī nake* Ngalawani; na Ithyī nītwamītw'īkīthisyē yo ta Kyama kwa mbaa andū onthe.

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

17. Na *lilikani* Avalamu yīla wamatavisye andū make, 'Mūthaithei We. Uu wīthwa wī ūseo kwenyu kethwa inyw'ī nīmwamanyie tū.

وَابْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ
ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

18. Inyw'ī mūthaithaa mīfw'anano tū ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nīmūseūvasya ūvūngū. Asu ala mūseūvasya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai na ūtonyi wa kūmūenge inyw'ī ūtethyo. Indī manthai ūtethyo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mūthaithei We, na ithīwai na mūvea Kwake. Na Kwake We, nīkw'o inyw'ī mūkatūngwa.

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ
إِفْكًا إِن الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
لَكُمْ رِزْقًا فَاتَّبِعُوا عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ
وَاشْكُرُوا لَهُ إِنِّي تُرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

19. Na ethwa inyw'ī nīmūūlea, Indī nzyawa nyiingī ila syaī mbee wenyu *ota ūu* nīsyaleile. Na wīa wa Mūūmwa nī kūvikya *Utūmane* wī ūtheinī tū.

وَإِن كُنتُمْ بَرَاءً لِّمَا بَيْنَ يَدَيْكُمْ وَمَا
عَلَى الرُّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْبَيِّنُ ﴿١٩﴾

20. Mo nomonaa ūndū Ngai Mwene Vinya W’onthē wambīllāsyā kyūmbe, na Indī aikītūngīllā? Uu vate nzika, nī ūvōthū kwa Ngai Mwene Vinya W’onthē.

وَأَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۗ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٠﴾

21. We nīwambīllāsyā kyūmbe Indī Ngai Mwene Vinya W’onthē akookīlāsyā kyūmbe kīngī *īina.* Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthē ena ūtonyi IŪIŪ wa syīndū syonthē. ^{1*}

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢١﴾

22. We amūsilīlāa ūla We wendaa na amwīw’īlāa tei ūla We wendaa; na Kwake nīkw’ō inyw’ī mūkatūngwa.

يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ تَعْلِيمُونَ ﴿٢٢﴾

23. Na inyw’ī mūitonya kūmasīllā *mawalany’o ma Ngai Mwene Vinya W’onthē* IŪIŪ wa nthī kana Itunī; ona mūi na mūtetheesyā kana mūnyanya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthē.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ۗ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٣﴾

LUKU 3

24. Asu ala matamītkīllāa Mīsoa ya Ngai Mwene Vinya W’onthē na kūkomana kwitū Nake We, nīmo ala mayītūkīte kūkwata tei Wakwa. Na mo makeethwa na ūsilīlō wī woo.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَئِكَ يَكْفُرُونَ مِمَّا رَحِمْنَا وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾

25. Na w’ō ūsūngīlo wa andū make walī kana mo maisye, ‘Mūaei kana mūmūvīvyē na mwakī. Indī Ngai Mwene Vinya W’onthē nīwamūtangīlē

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنْجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٥﴾

¹ *Wonany’o ūū nīwonanītw’e nthīnī wa Mūsoa ūngī ūilyī ta w’o--53:48 *Al-Najm* wīna ūalyūlo mūnini ūnyuvinī wa ndeto vandū va ‘aakhirah’ vau ndeto ‘Ukhraa’ nīyo yīleetwe. ‘Aakhirah’ nītonya kūalyūlwa tū ta ‘ītina’ *ukhraa* yaasya ‘ingai’. Nī ūtheinī Indī ndeto ‘ukhraa’ na ‘aakhirah’ yīlā syakwatanw’a ūalyūlo wasyo nī mūthemba ūngī wa ūmbi myakanī ya ītina.

kuma mwakinĩ. Nthĩnĩ wa ūndũ ūũ vate nzika, ve Syama kwa andũ ala *matonya* kwĩtĩkĩla.

26.Na we aisye, 'Vate nzika, inyw'ĩ nĩmwĩyoseete mĩvw'anano inyw'ĩ ene ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, nŭndũ wa wendo wa mŭndũ na ūla ūngĩ nthĩnĩ wa thayũ ūũ wa yu. Indĩ Mŭthenyanĩ wa Uthayũũkyo inyw'ĩ mŭkaleana mŭndũ na ūla ūngĩ, na mŭndũ kũumanĩa ūla ūngĩ. Na wĩkalo wenyu ūkeethĩwa wĩ Mwakinĩ na inyw'ĩ mŭikethwa na atetheesya.'

وَقَالَ إِنَّا اتَّخَذْنَا مَرْحَمَ دُونِ اللَّهِ وَآثَانًا مُّؤَدَّةً
بَيْنَكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ نَوْمًا الْقَيْمَةَ يَكْفُرُ
بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَأْوَأَكُمْ
الْبَارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ نُورٍ يَنْ ۞

27.Na Loto nĩwamwĩtĩkĩlile we; na *Avalamu* aisye, 'Nye nĩmantha wĩvitho vamwe na Mwĩai wakwa; vate nzika, We nĩ Ula Wĩ-Vinya, Mŭĩ.

فَأَمَّنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۞

28.Na Ithyĩ nĩtwamŭnengie we Isaaka na Yakovo, na nĩtwaiie *mŭthĩnzĩo* wa wathani na Ivuku katĩ wa nzyawa syake, na nĩtwamŭnengie we Ituvi yake nthĩnĩ wa thayũ ūũ na Itunĩ vate nzika, we akeethwa katĩ wa ala alŭngalu.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ
التَّجْوَةَ وَالْكِتَابَ وَآتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّا فِي
الْآخِرَةِ لَلسَّاطِرِينَ ۞

29.Na *Ithyĩ* nĩwamŭtŭmie Loto; na nĩwamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ nĩmwĩkaa ūvukyo ūla katĩ wa mbaa andũ mataawĩka ona Indĩ ala maĩ mbee wenyu.

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأَنْتَؤُنَّ الْفَاحِشَةُ مَا
سَبَقْتُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ۞

30.Na 'inyw'ĩ mŭno mŭendaa kwa aŭme *mŭimenda* na kŭtila nzĩa nene *kwa aendi-ma-kyalo?* Na inyw'ĩ nĩmŭlikaa nthĩnĩ wa wathavu w'onthe nthĩnĩ wa ūmbano wenyu!' Indĩ ūsŭngĩo wa andũ make waĩ kana maisye, 'Ete ūsillŭo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūlũ waitũ ethwa we wĩneena w'o.'

إِنَّكُمْ لَأَنْتَؤُنَّ الرِّجَالُ وَتَقَطُّعُونَ السَّبِيلَ ؕ وَ
تَأْتُونَ فِي نَارِكُمْ الْمُنْكَرَ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ
إِلَّا أَنْ قَالُوا إِنَّنَا بِعَذَابِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ مِنَ
الضَّالِّينَ ۞

31. Nake aisye, Ndethye Nyie, Mwłai wakwa, řulũ wa andũ aathe.'

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32. Na yřla Atũmwa Maitũ mamũeteie Avalamu ũvoo mũseo ũsu, mo maisye, 'Ithyĩ nřtũmamina andũ ma mũsyĩ ũũ, vate nzika, andũ ma w'õ nř eki-ma-nař.'

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا إِنَّا مُهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ إِنَّ أَهْلَهَا كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٣٢﴾

33. We aisye, 'Indř Loto evo.' Namo mamwřa, 'Ithyĩ nřtwřř nesa ũla wřvo. Ithyĩ vate nzika, tũkamũtangřřa we na andũ ma nyũmba yake, ateo křveti kyake, křřa nř katř wa asu ala matiawa řřina.'

قَالَ إِن فِيهَا لَأُولَآءُ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَنْ فِيهَا إِنَّهُ لَنَجِيَّتُهُ وَاهْلَآءُ إِلَّا امْرَأَتُهَا كَأَنَّ مِنَ الْغَيْرِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na yřla athũkũmi Maitũ mavikie kwa Loto, we nřwathřnřkie kwoondũ woo na eethwa atena ũtonyi řulũ woo. Na mo mamwřie, 'Ndũkakře, ona ndũkew'e kyeva; ithyĩ nřtũkũtangřřa we na andũ ma nyũmba yaku ateo křveti kyaku, křřa nř katř wa ala matiawa řřina.'

وَلَمَّا آتَتْ جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سَتَىٰ بِهِمْ وَضَآءَ بِهِمْ ذُرْعًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجِيكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا امْرَأَتَكَ كَأَنَّ مِنَ الْغَيْرِينَ ﴿٣٤﴾

35. 'Ithyi vate nzika, nřtũmatheesya andũ ma mũsyĩ ũũ ũsilřlo kuma řřunř nũndũ mo nřmethřřtwe me mbaa-matũ.'

إِنَّا مُنْزِلُونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجَآءَ السَّمَآءِ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٣٥﴾

36. Na Ithyi nřtũũřřie Kyama křřhandřřku nřřnř wa w'õ kwa andũ ala matonya kũmánya.

وَلَقَدْ سَخَّرْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na kwa Amřřtiani Ithyĩ nřřwamũtũmie mwanaa nyinyia woo Suaivu ũla waisye, 'Inyw'ř andũ makwa, 'mũthũkũmei Ngai Mwene Vinya W'õthe, na křřai Mũthenya wa Mũminũkřřlyo na mũikeke ũthũku řulũ wa nřř, mũkřřetae křřthokoo.'

وَالِى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٧﴾

38.Indi mo nīmamwītīe we mŭkengani. Kwa ūu kītetemo kya nthī kī vinya nīkyamakwatīe mo, na mavalŭkanga nthī na mothyŭ moo nthīnī wa mīsyī yoo.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جِثِيًّا ①

39.Na Ithyī nītwamanangīe Aati na Athamuti; na ūu nī ōtheinī kwenyu kuma motŭonī moo. Na Satani nīwamanakavīsyē meko moo mooneka me maseo kwoo. Na ūu nīwamaalyŭlile mo kuma nzīanī ona vala mo maī ōī.

وَعَادَا وَنُودَا وَقَدْ تَيَّنَّ لَكُمْ مِنْ مَسْكِنَتِهِمْ زَيْنٌ
لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالُهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَ
كَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ②

40.Na Ithyī nītwamanangīe Kola na Valao na Amana. Na Mose nīwookie kwoo ena Syama syumīlīte, īndī mo nīmekathīīe nthīnī wa nthī, onakau mo mayāī matonya kŭtŭvītŭka Ithyī.

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُوسَى
بِالْبَيِّنَاتِ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَابِقِينَ ③

41.Kwa ūu, kīla ūmwe woo, nītwamŭkwatīe nŭndŭ wa naī yake; amwe moo maī asu ala ithyī twamatwafē kīūtutani kya kīseve kya mŭthanga kī vinya, na katī woo maī asu ala makwatiwe nī kītundumo, na amwe katī woo nī asu ala ithyī twatumīe mamelw'a nī nthī, na amwe moo nī asu ala twamanyw'īthisyē kīw'ŭ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaī amavīītsya mo, īndī mo nīmo meevīīfasya mathayŭ moo ene.

فَكَلَّا أَخَذْنَا بِذُنُوبِهِمْ فَمِنْهُمْ مَنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا
وَمِنْهُمْ مَنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَنْ خَفْنَا
بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ
لِيُظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ④

42.Ngewa ya asu ala mosaa atetheesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī ta ngewa ya mbŭambŭī, īla īseŭvasya mŭsyī wayo; na vate nzika nyŭmba īla mbonzu vyŭ mbee wa nyŭmba syonthe nī ya mbŭambŭī, īndī takethwa mo nīmamanyīe!

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ
الْعَنْكَبُوتِ إِذَا أَخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ
الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ⑤

وَقَع لَان

43.Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nōkfsī kīla kyonthe mo makīkaīlaa ūtee Wake; Nake nī We Wī-Vinya, MŪf.

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٠﴾

44.Na ii nī ngelekany'o ila Ithyī twaseūvisye kwoondū wa andū onthe ma nthī, īndī no ala mena ūmanyi tū maimanyaa.

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ لَضَرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٢١﴾

45.Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwoombie nthī na matu na ūla w'o. Nthīnī wa ūu vate nzika ve Kyama kwa etīkīli.

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢﴾

LUKU 5

46.Soma maŪndū ala we ūvuanīw'e ma Ivuku na syaīsyā Mboya. Vate nzika, Mboya nīvathanaa mŪndū na maŪndū ma wathavu na naī yumīlīte, na ūlilikano wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o nī ūlŪngalu mŪnene vyū. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪmesī maŪndū ala inyw'ī mwīkaa.

أَتْلُ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٢٣﴾

47.Na we ndŪkakaanānīe na Andū ma Ivuku ateo ngaananāo sya maŪndū ala maseo, īndī we ndŪkakaanānīe ona vanini na asu ala moo mate alŪngalu. Na asya, 'Ithyī nītŪmetīkīlaa maŪndū ala mavuanītw'e kwitū na ala mavuanītw'e kwenyu, na Ngai waitū na Ngai wenyu nŪmwe, na ithyī nītwīnenganae Kwake.

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا أَمَّا بِالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْنَا وَأُنزِلَ إِلَيْكُمْ وَالْهِنَاءِ وَالْهَكْمِ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٢٤﴾

48.Na ota ūu, Ithyī nītŪkŪtheesye we Ivuku, kwa ūu asu ala Ithyī tūmanengete ūmanyi waw'o wa Ivuku nīmayītkīlaa Kulani; na katī wa andū ma Makka ota ūu ve amwe mayītkīlaa. Na vai mamīleaa Mīsoa Yaitū ateo ala matena mŪvea.

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ فَالَّذِينَ آتَيْنَهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿٢٥﴾

49.Na We ndwaasoma Ivuku ona yīva mbee wa yīl ona we ndwaandīka yīmwe na kw'oko kwaku kwa aŭme; kwa nzīa Iſu akengani methwa maī na kītumi kya kwīthwa na nzika *nayo*.

وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّوهُ بِمِينِكُمْ
إِذَا الْأَرْتَابَ النَّبِطُونَ ﴿٤٩﴾

50.Aiee, nī *Ut Ong'ān'ā* wa Syama ntheu nthīnī wa ngoo sya asu ala manengetwe ūmanyi. Na vai maileaa Syama Sitū ateo eki-ma-naī.

بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ
وَمَا يُجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْقُلُوبُ ﴿٥٠﴾

51.Namo makūlasya, 'Syama ileaa kŭtheew'a kwake nīkī kuma kwa Mwīai wake? Asya, 'Syama syīna Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nī MŪkaanany'a wī ūtheinf.'

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا
الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

52.Kūimeanīe mo nŭndū Ithyī nītŭkŭtheesye we Ivuku yīla mo masomeawa? Vate nzika, ve tei nthīnī wayo na ūlilikany'o kwa andū ala metīkīlaa.

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَى عَلَيْهِمْ
﴿٥٢﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

LUKU 6

53.Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīanīe kwīthwa ta Ngūsī katī wakwa nenyu. We nūmesī maŭndū ala me itunī na ala me nthī. Na *ta kwa* asu ala mawīfīkīlaa ūvŭngŭ na kŭlea kŭmwīfīkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe, mo nīmo ala mena wasyo.

قُلْ كَفَى بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ۗ يَعْلَمُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٤﴾

54.Mo meŭkŭlyā we nīkana Ūkalaate ūsilīlo; na takethwa vayaī īvinda yīla yītw'ītwe, ūsilīlo wīthwa ūkīte īōīō woo. Na vate nzika, w'o Ūkamavikīla mate ūtalīthya na mateŭwona.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ
الْعَذَابُ وَلِيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٥﴾

55. Mo meOkŪlya we nƙana Ūkalaate Ūsilflo; Indī nƙw'o, Ngiena nƙmathyŪlŪlŪkƙte alei.

يَسْتَحْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمِغْطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٥﴾

56. Lilikanai mŪthenya Ūla Ūsilflo Ūkamavw'ƙa umƙte ūlŪ woo, na uungu wa nyaƙi syoo, na We akamatavya, 'Samai inyw'ƙ Ūsyao wa meko menyu.'

يَوْمَ يَنْفَسُهُمُ الْعَذَابُ مِنْ قُوفِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٦﴾

57. Inyw'ƙ athŪkŪmi Makwa ala mwƙƙƙƙƙ! nƙw'o, nthƙ Yakwa nƙ nene, kwa Ūu nthaithei Nyie nƙnyŪka.'

يُوبَأَى الَّذِينَ أَصْنَأْ إِنْ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِنِّي أَنَا فَاعِلُ دُونِ ﴿٥٧﴾

58. Kƙla thayŪ Ūkasama kƙkw'Ū; na Indī inyw'ƙ mŪkatŪngwa KwitŪ.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٨﴾

59. Na ala metƙƙƙƙƙ na kwƙka meko maseo----- vate nzika, Ithyƙ tŪkamekalya nthƙnƙ wa nyŪmba mbŪkƙƙƙƙ sya Itunƙ, ila ivƙƙƙƙ mbŪsƙ uungu wasyo. Namu makekalaa vo. Nƙ Ituvi Iseo mŪno vyŪ ya asu ala mathŪkŪmaa nesa,

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنَجْزِيَنَّهُمْ مِنْ الْجَنَّةِ غُرَفًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٥٩﴾

60. Asu ala momƙfasya, na kwia wƙkwatyoo woo kwa Mwƙai woo.

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٦٠﴾

61. Na nƙ nyamŪ sylana ata ila itakuaa IfŪ wasyo! Ngai Mwene Vinya W'onthe nƙwinengae syo menyu. Na We nƙ We Wƙw'i-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

وَكَايْنٍ مِنْ ذَائِبَةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

62. Na we ŪkamakŪlya mo, 'NŪŪ Ūla Ūmbƙte matu na nthƙ na asyƙƙƙa syua na mwei wƙanƙ?' Vate nzika, mo masya, 'Nƙ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indī mo mathyoekaw'a ata kuma nthƙnƙ wa w'o?

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَخَلَقَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴿٦٢﴾

63. Ngai Mwene Vinya W'onthe amŪthanthalasya nzƙa sya kwƙyonea

اللَّهُ يَنْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

kyaÜya Üla We wendaa katĩ wa athÜkÜmi Make, na aithekevasya kwa Üla We wendaa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ena Ümanyi mwfanü wa syİndÜ syonthe.

64.Na we ÜkamakÜlya, 'NÜÜ Üla Ütheeasya kİw'Ü kuma İtunİ na kÜmİnenge nthİ thayÜ İtina' wa kÜkw'a kwayo?' Mo vate nzika makwİa, 'Nİ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Ndafa syonthe nİ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indİ aingİ mÜno moo maimanyaa.

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ
الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا يَقُولَنَّ اللَّهُ قُلِّ الْحَبْدُ
لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٤﴾

LUKU 7

65.Na thayÜ ÜÜ wa nthİ İno ti kİndÜ ateo nİ İthaÜ na ngÜİ, na MÜsyİ wa İtunİ---Üsu nİw'o ThayÜ vyÜ, takethwa mo nİmamanyie!

وَمَا هَذِهِ الْحَيَوةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوَ وَوَلِيبٌ وَرَانَ
الدَّارِ الْآخِرَةِ لِهِيَ الْحَيَوةُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

66.Na yİla mo malika Ngalawanİ, nİmamwİkaflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, me ew'i na mena mÜtkİo Ümwe Kwake. Indİ yİla We wamavikya nthİ nyÜmÜ nesa kwa mÜuo, sİsya, mamwİananasya We na ngai ingİ.

فَإِذَا نَكَبْنَا فِي الْعُلُكِ دَعَاؤُ اللَّهِ مُخْلِصِينَ لَهُ الَّذِينَ
فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿٦٦﴾

67.Nİkana mo matonye kÜmalea maÜndÜ ala İthyİ tÜmanengete, na nİkana mo matonye kwİtanİthya mo ene kwa İvİnda. Indİ o mİtÜkİ makamanya.

يَلِكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَعُوا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

68.Mo nomonete kana İthyİ tÜÜtw'kİthİtye müsyİ kwİthwa wİkalo wa mÜuo kwoondÜ woo, oyİla andÜ ala matÜanİe namo meÜvulw'a maitwawa? Indİ mo makeetİkİla ÜvÜngÜ na kÜyİlea İnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe?

لَوْ كَرِهُوا إِنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مِثْلَ مَا وَصَّيْنَاكَ بِالْحَرَمِ
وَلِيَتَذَكَّرَ الَّذِينَ لَمْ يُحَرَّمُوا مِنْ حَرَمِهِمْ
أَقْبَابًا طِيلَ يُؤْمِنُونَ وَنِعْمَتُ اللَّهِ يُكْفُرُونَ ﴿٦٨﴾

69. Na n00 Ola Ote m0l0ngalu m0nene mbee wake we Ola Ose0vasya 0v0ng0 7010 wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana 0leaa w'o y7la wam0vik7a? Vo vai 0t0o nth7n7 wa lia-ya-Mwaki kwa asu ala metet7k77laa?

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٩﴾

70. Na ta kwa asu ala mokitaa nz7an7 Yait0---Ithy7 vate nzika, t0kamatongoesya mo nz7an7 Sit0. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-vamwe na asu ala mekaa moseo.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ
لَلْعَالَمِينَ لَكَنُزِيلٌ ﴿٤٠﴾

AL - RUUM
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe
nŵ tei.
2.Alif Laam Miim. Nye Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

3.Alomi nŵmakŵŵtwe vinya.

4.Nthŵnŵ wa nthŵ ŵla yŵ vakuvŵ, namo
ŵtina wa kũkŵŵ'a vinya kwoo, mo
makakŵŵlany'a vinya.

5.Nthŵnŵ wa myaka mŵvũthũ, mŵŵao nŵ
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee
na ŵtina wa ũu---na mũthenya ũsu etŵkŵli
makatana,

6.Vamwe na ũtethyo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe. We amũtethasya ũla We
wendaa; na We nŵ Ula-Wŵ-Vinya,
Usũtwe nŵ tei.

7.Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ We
ŵrw'ŵe ũtianŵo ũũ. Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndanangaa ũtianŵo Wake, ŵndŵ
andũ aingŵ mũno mayŵŵŵ.

8.Mo mesŵ mŵŵkalo wa nza wa thayũ wa
nthŵ ŵno tũ, na mayŵŵŵŵnasya na wa Itunŵ
ona vanini.

9.Mo nomasũanŵaa iŵkõnŵ syoo? Ngai
Mwene Vinya W'onthe ndombŵte matu
na nthŵ na syonthe ila syŵ katŵ wasyo
syelŵ ŵndŵ nŵ kwŵlanana na mavata ma ũŵ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

الْمَدِّ

عُلْبَتِ الرَّوْمِ ۝

فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ سِيغُلُونَ ۝

فِي يَضِيعِ سِينِينَ هَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ
وَيَوْمَئِذٍ يُفْرَجُ الْمَوْمُونُ ۝

يَنْصُرِ اللَّهُ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝

وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ۝

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ ۝

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسْتَقِيمٍ

na kwa ivinda yila yitw'itwe. Indī aingī katī wa andū mayitīkīlaa kwīsa kūkomana na Mwīai woo.

وَأَن كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ بِلِقَائِي رَبِّهِمْ لَكٰفِرُونَ ﴿١٠﴾

10.Mo nomangangīte tūlū wa nthī nīkana makona ūndū mūminOkīlyo wa asu ala maī mbee woo wathOkīe? Mo maī na vinya mbee wa aa nthīnī wa ūtonyi na mo nīmamītīmie t-nthī na mamītūa kwa wingī nesa mūno mbee wa aa ūndū mamītūite. Na Atūmwa moo nīmookie kwoo mena Syama syīyananītye. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaī atonya kūmavītīsyā mo, Indī mo nīmamavītīsyē mathayū moo ene.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ وَعَمَرُوهَا أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٠﴾

11.Na Indī mūminOkīlyo wa asu ala meekie ūthūku waī mūthūku, nūndū mo nīmaleile Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mamavūthya mo.

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ آسَأُوا السُّؤَالَ أَن كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١١﴾

LUKU 2

12.Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwambītīlīlasya kyūmbe; na Indī nūkītūngīlīlīlaa; na Indī Kwake We inyw'ī nīmūkatūngwa.

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

13.Na mūthenya ūla, ūla-Saa ūkavika ala avītany'a makeethwa me nthīnī wa kūyitūka.

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُبٰلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٣﴾

14.Namo maikethwa na ew'anīthya kuma katī woo ala mo mameānānsya Nake We; namo makamalea ala mo mameānānsya Nake.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِّنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءٌ وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كٰفِرِينَ ﴿١٤﴾

15.Na mūthenya ūla, ūla Saa ūkavika---mūthenya ūsu mo makataanw'a mūndū na ūla ūngī.

وَيَوْمَ نَقُومُ السَّاعَةَ يُؤْمِدُ الْمُتَقَرِّفُونَ ﴿١٥﴾

16.Indi asu ala meetkila na meeka mawia maseo makanengwe ndafa na k0tanfthw'a nthini wa m00nda.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَهُمْ فِي رَوْحَةٍ
يُخَبَّرُونَ ﴿١٦﴾

17.Indi ta kwa asu ala maleile kwitkila na mamleile Misoa Yaitu, na tkomano ya Ituni, aa makaetwe Usifloni.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ
فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٧﴾

18.Kwa Ou, m0tafei Ngai Mwene Vinya W'onthe yila mwavika wloo na yila mwavika kIoko.

سُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٨﴾

19.Na ndafa ni sya Ngai Mwene Vinya W'onthe matuni na I0I0 wa nthi na m0kafei We syua yeeka na yila mwavika Ivinda ya syua yIith0a.

وَلَهُ الْحُكْمُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَعَشِيًّا وَحِينَ تُظْهِرُونَ ﴿١٩﴾

20.We amumasya 0la wi thayu kuma kwa 0la m0kw'0, na amumasya 0la m0kw'0 kuma kwa 0la wi thayu; na We numInengae nthi thayu Itina wa kIkw'0 kwayo. Na ota Ou, now'o inyw'I m0kaumflw'a.

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيَعْبُدُ الرَّسُولَ وَالْحَيَّ وَيُعِيبُ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿٢٠﴾

LUKU 3

21.Na kImwe kya Syama Syake ni kIn, kana We nIwam0mbie inyw'I kuma kItoonI; sisyu Indi, inyw'I mwi andu ala mwanganga I0I0 wa 0thyu wa nthi.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ
بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ ﴿٢١﴾

22.Na kImwe kya Syama Syake ni kIn, kana We nIwam0mble inyw'I iveti nIkana m0kwatae m0uo nthini wasyo, na We nIwIkIite wendo na wololo katI wenyu. Nthini wa Ou vate nzika, ve Syama kwa andu ala mas0anaa.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا
لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً
إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢﴾

23.Na katI wa Syama Syake ni m0mbIwe wa matu na nthi, na ivath0kany'o sya ithyomo syenyu na

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلافِ
الْسِّنِّكُمْ وَالْوَالِدِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
لِغَالِبِينَ ﴿٢٣﴾

mfvw'anfle na langi. Nthlni wa Ou vate nzika, ve Syama kwa ala mena Umanyi.

24.Na katf wa Syama Syake ni too wenyu Utuku na mOthenya, na mOmanthfle wenyu wa mumo Wake. Nthlni wa Ou, vate nzika, ve Kyama kwa andu ala mew'aa.

وَمِن آيَاتِهِ مَنَّاكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ
مِّن فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٣٠﴾

25.Na kImwe kya Syama Syake ni kIl, kana We amwonasya inyw'I Otisi ta uumo wa wia na wIkwayo, na kana We nOtheasya kIw'U kuma Ituni, na nOthayOUkasya nthf nakyo Itina wa kIkW'U kyayo. Nthlni wa Ondu OU vate nzika, ve Syama kwa andu ala mamanyaa.

وَمِن آيَاتِهِ يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنزِلُ
مِن السَّمَاءِ مَاءً فَيُحْيِي بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣١﴾

26.Na katf wa Syama Syake ni kIl, kana matu na nthf ni nOmO kwa mwIao Wake. Na Indf, yIla We OkamwIta inyw'I na wIano kuma IOIO wa nthf, sisyai, inyw'I mOkooka.

وَمِن آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ
إِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً مِّنَ الْأَرْضِ إِذَا أَنْتُمْ
تَخْرُجُونَ ﴿٣٢﴾

27.Nake ni We Mwene wa w'onthe ona wIva uIa wI matunf na nthf. Onthe nImamwIw'aa We.

وَلَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلِّ لَهٌ فَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿٣٣﴾

28.Na We ni We Ula wambfIlIlasya kyUmbe, na Indf aikItOngIlIlIla, na Ou ni uvOthU mUno vyU Kwake. MwIkalo wI IOIO mUno vyU matunf na IOIO wa nthf, na We ni We Ula-WI-Vinya, MOf.

هُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ
عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٤﴾

LUKU 4

29.We amUseUvIasya inyw'I ngelekany'o imOkonie inyw'I ene. Inyw'I mwIna mo, katf wa ala moko menyu ma aUme mamaUngamIe, atindany'a menyu katf wa maUndu ala

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِّنْ أَنفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِّنْ مَّا
مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَاءَ فِي مَارَزَقْتُمْ فَلَا تَمَّ
فِيهِ سَوَاءٌ نَّحَاؤُهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنفُسَكُمْ كَذَلِكَ
نُقَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

Ithyĩ tũmũnengete okũvika mweethĩwa na ianda nene, na kũmakĩa mo tondũ mũkĩanĩte mũndũ na ũla ũngĩ? Uu nĩw'o Ithyĩ tũvuanasya Mĩsoa kwa andũ ala mamanyaa.

30. Aiee, Indĩ asu ala mate alũngalu maatĩaa mawendi moo mathũku matena ũmanyi. Na Indĩ nũũ ũla ũtonya kũmũtongoesya we ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũtw'ĩte wa kwaa? Vaikethwa atetheesya kwoondũ woo.

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٠﴾

31. Kwa ũu elekelya ũthyũ waku vala ve ndĩni, wĩnenganĩte mavinda onthe nthĩnĩ wa w'o-----na atĩaa kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩaa tĩna waky'o We waseũvisye mbaa andũ. Vai ũalyũlo wa ũmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu ow'o nĩyo ndĩni ĩla ĩũngeme na ũlũmu ĩlũngalĩte na ĩtw'ĩtkaa ĩla ĩngĩ syĩthwe ĩlũngele. Indĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.^{1*}

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣١﴾

32. Elekelyai mothyũ menyũ vala ve Ngai, mũkĩmũalyũkĩla mwĩna wĩlilo, na mũkĩei We na lũmyai Mboya, na

مُذْمُومِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣٢﴾

¹ *Vaa kĩthĩo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũweta ndaĩa Syake. Nthĩnĩ wa ngewa ĩno yĩasya kana mũndũ nũseũvtw'e ethĩwe atonya kwĩyĩtelekany'a na ndaĩa sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Isu noyo nzĩa tũ ĩla mũndũ ũtonya kwĩana kĩveva. Ow'o nyamũ ĩla ĩngĩ ĩitonya kwĩthwa na kĩfanda kĩĩ kya ũsengy'o kya mũndũ. Na kwa ndeto ĩngĩ, kũthengeanĩa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kũtonya kwoneka tũ ethwa ndaĩa sya Mũtalĩwa nĩkwoneka. Ona kũĩlyĩ ũu, nĩkwaĩĩtwe nĩkũlĩlĩkanwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa tene na tene oyĩla mũndũ nĩ wa kavinda. Na ota ũu, mũndũ nũtonya kwĩyĩtelekany'a Nake nthĩnĩ wa ĩvinda yake yĩla wĩ thayũ.

mŭikethwe ma asu ala mamwŭananasya
Ngai na ngai ingŭ.

33.Kwa asu ala maanasya ndŭni yoo, na
makaanŭka nthŭnŭ wa nguthu; kŭla
nguthu ŭitanŭa maŭndŭ ala yŭ namo.

34.Na yŭla thŭna wamakwata andŭ,
maŭaa kwa Mwŭai woo, makŭmŭalyŭkŭla
We *mena wŭilo*; na ŭndŭ, yŭla We
wamasamŭthya tei kuma Kwake, we!
nguthu ŭmwe yoo ŭmwŭananasya Mwŭai
woo na ngai ingŭ.

35.Kwa ŭu, kwa kŭlea kwŭthwa na
mŭvea ŭŭlŭ wa maŭndŭ ala Ithyŭ
tŭmanengete mo. Kwa ŭu, ŭtanŭthyei
inyw'ŭ-ene kwa *ŭvinda*. ŭndŭ o mŭtŭkŭ
mŭkamanya.

36.Ithyŭ nŭtŭmatheesy e mo mwŭao ona
ŭmwe ŭla ŭneenaa *ŭkŭmendeesy a* mo
ala mamwŭananasya We namo?

37.Na yŭla Ithyŭ twamendethya andŭ ma
nthŭ na mŭsamo wa tei mo nŭmatanŭaa
nthŭnŭ wa w'o, ŭndŭ ethwa ŭthŭku
nŭwamavalŭkŭla mo nŭndŭ wa maŭndŭ
ala moko moo mekŭte *mo ene* sisyai!
Mo mambŭlŭlasya kŭyŭtŭka.

38.Mo nomonete kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe amŭthanŭasyaa
kyaŭya ŭla We wendaa ona wŭva, na
kŭmŭnyivŭsya kyo *ŭla ona wŭva* We
wendaa? Kwa ŭu w'o, nthŭnŭ wa ŭŭ, ve
Syama kwa andŭ ala metŭkŭlaa.

39.Kwa ŭu, nengei andŭ ma ndŭŭ sya
mŭkautŭ ianda i-syoo, na ala mena vata,
na mŭendi-wa-kyalo. Uu nŭw'o ŭseo

مِنَ الَّذِينَ قَرَّبُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ
بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُوا ﴿٣٣﴾

وَإِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا أَذَقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً إِذَا فَرِحُوا مِنْهُمْ بِرِيبِهِمْ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

يَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَهُمْ فَسَوْفَ يَلْعَلُونَ ﴿٣٥﴾

أَمْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ
يُشْرِكُونَ ﴿٣٦﴾

وَإِذَا آذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِن تُصِيبُهُمْ
سَيِّئَةٌ يَبْغُوا قَدَمَاتٍ لِيُبْغُوا اللَّهَ أَعَدُّوا لَهُمْ قَيْظًا
يَنْقُطُونَ ﴿٣٧﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَ
يَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٨﴾

فَأَمَّا ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْيَتِيمَ الْإِنْسَانِ وَالنَّيْتِلَ
ذَلِكَ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٩﴾

vyū kwa asu ala mamanthaa īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na nomo ala makāla.

40. Kīla ona kīva inyw'ī mōīvaa ta ūsyao wa mbesa *liva* nīkana kītonye kwongeleela kīndū mbee wa ūthyū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, īndī kīla mumasya Saka mōīmantha īnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe---aa nīmo ala makongeleela *ūthw'ii woo* kūndū kwīlī.

41. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula ūmūmbīte inyw'ī, *na īndī We* nūmūnengete inyw'ī; na We akamūkw'īthya inyw'ī, na We akamūthayūkyā mwīthwe thayū. Ve ūmwe ona wīva katī wa 'atindany'a' menyu ūtonya kwīka ūndū ūmwe katī wa maūndū aa? We natafwe na E-īlūlū mūno mbee wa ila mo mamwīananasya *We nasyo.*

LUKU 5

42. Uthyoeku nīumīlīte īlūlū wa nthī nyūmū na ūkanganī nūndū wa ūndū moko ma andū meklīte, Nīkana We atonye kūmasamīthya mosyao ma amwe ma meko moo, nīkana maalyūke maume *nthīnī wa ūthūku.*

43. Asya, 'Tambūkai īlūlū wa nthī mwone ūndū mūminūklīyo wa asu ala maī mbee wenyu wathūklīte! Aingī mūno vyū moo maī athaithi ma mīvw'anano.'

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رَبًّا لِيُرِيُوا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرِيُوا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُضِلُّونَ ﴿٤٠﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُعِينُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَن يَفْعَلُ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا مِّنْ شَيْءٍ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَنَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٢﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُشْرِكِينَ ﴿٤٣﴾

44. Kwa ūu, elekelyai mothyū menyu vala ve Ndīni ūla ndūngalu na Itetheeasya ala angī kwīthwa me alūngalu mbee wa ūtanavika mūthenya kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla vatakethwa na kīsiīti. Mūthenya ūsu, mo makaanīka nguthu syīna kīvathūkany'o ūmwe na ūla ūngī.

فَأَقْرَهُ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَدِيمِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
يَوْمًا لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدَّقُونَ ﴿٤٤﴾

45. Ala matetkīlaa makakua *mosyao ma* kūlea kwītkīla kwoo; na ala mekaa meko maseo ma ūlūngalu maseūvasya ūseo woo ene,

مَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلَا نُقِيمُ
يَوْمَهُمْ وَنَ ﴿٤٥﴾

46. Nīkana, We atonye kūmaīva ala metkīlaa na kwīka meko ma ūlūngalu. Vate nzika, We ndamendete alei.

لِيُجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ قَبْلِهَا
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٦﴾

47. Na katī wa Syama Syake *nī kīī*, kana We nīwitūmaa iseve ta *ikuñe* ūvoo mūseo na nīkana We atonye kūmūsamīthya inyw'ī ūnee Yake, na nīkana ngalawa iendae ūkanganī kwa ūtonyi Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kūmantha mumo Wake, na nīkana inyw'ī mūtonye kwīthwa na mūvea.

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُمْ
مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِيُنَجِّىَ الْفُلْكَ بِأَمْرِهِ وَلِيُنَبِّئَكُمْ مِنْ
قَضَائِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٧﴾

48. Na vate nzika, Ithyī nītwamatūmie Atūmwa mbee waku kwa andū moo ene, namo nīmamaeteie mo Syama syumīlīte. Na ūndī Ithyī nītwamasīlīe asu ala maī avītany'a. Na vate nzika, kwaī ūlū Waitū kūmatetheesya etkīlī.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رَسُولًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَاذْتَمَنَّا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا
عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٨﴾

49. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthē ūla witwaa iseve nīkana iseūve ūthweo. Na ūndī We nūyīnyāītkasya ūtunī ūndū We wendaa na kūyīlīlanīlya yo ngoi ūlū wa ngoi na ūndī we nūmyonaa

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُخْبِرُ سَابِغًا فَيَبْسُطُهُ
فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كِسْفًا فَتَرَى الْوَدْقَ
يَخْرُجُ مِنْ خِزْيَانِهِ فَأِذَا أَصَابَ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ

mbua Ikyuma vu nthĩnĩ wayo. Na yĩla
We wamyusya Iŭlŭ wa ŭla We wendaa
katĩ wa athŭkŭmi Make, sisyai! Mo
nĩmatanaa.

50. Ona kau mbee wa ŭu---mbee wa
Itanamba kŭtheew'a Iŭlŭ woo mo
nĩmeyĩtŭkaa.

51. Sisyai, ĩndĩ, movano ma ĩnee ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe: ũndŭ we
ŭmĩthayŭkasya nthĩ ĩtina wa kĩkw'ŭ
kyayo. Nĩw'o, Ngai o ŭu,
akamathayŭkasya ala akw'ŭ; nŭndŭ We
E-Vinya Iŭlŭ wa syĩndŭ syonthe.

52. Na ethwa Ithyĩ nĩtwakĩtŭma kĩseve
na makyona *ngetha yoo* ĩkalaa, ĩndĩ mo
ĩtina *nĩmambĩĩlasya* kŭmalea *manee*
Maitŭ.

53. Na we ndŭtonya kŭtuma ala akw'ŭ
mew'a nthĩ, ona kana ndŭtonya kŭtuma
ala mate matŭ mew'a wĩtano, yĩla mo
maalyŭka monanĩtye mĩongo yoo.

54. Ona we ndŭtonya kŭitongoesya
ilalinda kuma ĩvĩtyonĩ yasyo. We
ŭtonya kŭmew'ĩthya tŭ ala matonya
kwĩĩkĩla Mĩsoa Yaitŭ na menyivyasya.

LUKU 6

55. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula
wamŭmbie inyw'ĩ nthĩnĩ wa *mwĩkalo*
wa wonzu, na ĩtina wa wonzu
nĩwamŭnengie vinya; na ĩndĩ ĩtina wa
vinya, nĩwamŭeteie wonzu na ŭkŭŭ.
We ombaa kĩla We wendaa. We nĩ We
Umanyi W'onthe, Ula-Utonyi-W'onthe.

عِبَادَہٗ اِذَا هُمْ يَسْتَبِشِرُونَ ﴿٦٠﴾

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُنْزَلَ عَلَيْهِمْ مِنَ قَبْلِهِ

لَمُبْلِسِينَ ﴿٦١﴾

فَانظُرْ إِلَىٰ أُفْرِجَتِ ٱللَّهِ كَيْفَ يُعِى ٱلْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمِنَ ٱلْمُؤْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ﴿٦٢﴾

وَإِن أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا ٱنظُرُوا مِنْ بَعْدِ
يَكْفُرُونَ ﴿٦٣﴾

فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ ٱلْمُوتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الضَّمَرَ ٱلْكَفَّارَ إِذَا
وَلَوْ أَمْدَدِينَا ﴿٦٤﴾

وَمَا أَنْتَ بِهَادٍ ٱلْعَنَىٰ عَنِ صَلَاتِهِمْ إِذِ ٱلَّذِينَ
مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٦٥﴾

ٱللَّهُ ٱلَّذِى خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ
ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً
يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ ٱلْعَلِيمُ ٱلْقَدِيرُ ﴿٦٦﴾

56.Na mŭthenya ūla, ūla Saa ūkavika ala avītany'a makeevīta kana mo mekalile kwa Isaa-Ūu nīw'o mo maalyūlilwe kuma nzīanī ūla ya w'o.

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ مَا لَيْسُوا
بِعِبَادِنَا كَذَلِكَ كَانُوا يَقُولُونَ ﴿٥٦﴾

57.Indī ala manengetwe Ūmanyi na mŭkīto makasya, 'Ow'o, inyw'ī mwīkalīte kwīanana na Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kŭvika Mŭthenya wa UthayŪkyo, na ūŪ nīw'o Mŭthenya wa UthayŪkyo; Indī inyw'ī mDyaaenda kŭmanyi.

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ لَبِئْتُمْ
فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ وَ
نَحْنُ كَمَا كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

58.Kwa Ūu, mŭthenya ūsu, syīkwatyo syoo iikamauna eki-ma-naī; ona mo maiketīkīlw'a ūthei kŭlika nguthunī Yake.

فَيَوْمَئِذٍ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعْنَى رَبِّهِمْ وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٨﴾

59.Na kwa ūla w'o, Ithyī nītŭnenganīte ngelekany'o ya kīla mŭthemba nthīnī wa Kulani īno; na ow'o, ethwa we ūkamaetee Kyama, asu aia matetīkīlaa vate nzika, makaasya, 'Inyw'ī mwī akengani.'

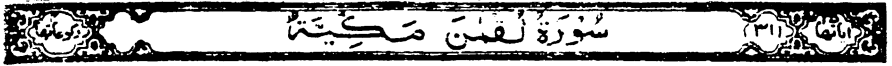
وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ
مَثَلٍ وَلَنْ نَحْتُمَهُمْ بِآيَاتِنَا يَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٩﴾

60.Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūsīlaa ngoo sya asu ala matena Ūmanyi.

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

61.Kwa Ūu, we ūmīlīsyā. Vate nzika, ūtianīto wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī wa w'o; na ndŭkamaeke asu ala mate na ū-w'o wa mŭkīto maŭvŭthe.

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ الَّذِينَ
لَا يُوقِنُونَ ﴿٦١﴾

LUQMAN
(Wavuanf'we Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau. Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

الْمُرَّةُ

3. Ino nĩ Mfsoa ya Ivuku ya ũf,

تِلْكَ آيَةُ الْكِتَابِ الْكَبِيرِ

4. Utongoi na tei kwa ala mekaa moseo,

هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ

5. Asu ala malũmasya Mboya na kũfa
Saka na ala mena mũkũfo mũlũmu wa
Itunf.

الَّذِينَ يَمِينُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

6. Mo nĩmo ala maatfTaa ũtongoi kuma
kwa Mwafai woo, na nomo ala
makafla.

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُفْلِحُونَ

7. Na katf wa andũ ve ũmwe ũla
ũkũanasya ũtongoi na mbano sya mana
kũmathyoekya andũ kuma nzfanf ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe, atena
ũmanyi, na kũmfvũfa ngũf. Kwa asu,
vakeethwa na ũsilũlo ũthfnasya.

وَمِن النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ
عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۖ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّبِينٌ

8. Na yfLa we wasomewa Mfsoa Yaitũ,
asyokaa fTina ekathfTe, ta ũtanamf'w'a,
ko vena ũito matũnf make elf; kwa ũu,
mũtavye we ũvoo wa ũsilũlo wf woo.

وَأَذَانًا عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَلَٰئِن مُّسْتَكْبِرًا كَان لَمَرَسَعَهَا
كَانَ فِي آذَانِهِ وَقُرْآنًا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

9. Vate nzika, asu ala metkfLaa na kwfka
mawfa maseo—mo makeethwa na
Mfũnda ya Utanu,

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتُ التَّوْبَةِ

10.Vala mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe *nOtiite* ūtianfo wa w'o; na We nī We Wī-Vinya, Ula-Mŭī.

خَلِقِينَ فِيهَا وَعَدَّ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٠﴾

11.We ombīte matu vate ituī ila inyw'ī mŭtonya kŭsyona, na We nīwīlte īlma nŭmŭ tŭlŭ wa nthī nīkana iikese kŭthingitha vamwe nenyu, na We nŭnyānīkītye syŭmbe sya kīla mŭthemba nthīnī wayo; na Ithyī nītŭtheetye kīw'ŭ kuma mathweonī, na tŭkamesya imea nzeo sya kīla mŭthemba.

خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْأَرْضِ فِي الْأَرْضِ رَوَايَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَاشِحٍ ﴿١١﴾

12.Uu nī ūmbi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Yu mbony'ei nyie kīla ala angī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mombite. Aiee, Indī eki-ma-naī me nthīnī wa īvītyo yī ūtheinī.

هَذَا خَلَقَ اللَّهُ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ؟
بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٢﴾

LUKU 2

13.Na Ithyī nītwamŭnengie Lukumaan ūī, *akyasya*, 'Tŭngai mŭvea kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe:' na ūla ūtŭngaa mŭvea, atŭngaa mŭvea kwoondŭ wa *ŭseo* wa thayŭ wake mwene tŭ. Na ūla we ūtatŭngaa mŭvea, Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīlyānītye-We-Mwene, Ula-Wāllite-Nī-Kŭtaīwa.

وَلَقَدْ أَنْبَأْنَا لِقَمَنَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَ مَنْ
يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
حَكِيمٌ ﴿١٣﴾

14.Na *lilikanai* yīla Lukumaani wamŭtavisye mwana wake aimŭtaa, 'Ame mwana wakwa mwendwa! Ndŭkaamwānany'e Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī. Vate nzika, kŭmwānany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingī nī īvītyo yī woo.'

وَأَنْ قَالَ لِقَمَنَ لِإِبْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَبْنَى لَا تَشْرِكْ
بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿١٤﴾

15. Na Ithyi n̄t̄omw̄ȳāfe m̄ond̄u ethwe e m̄useo kwa asyai make---nyinyia wake am̄usyaa e nth̄n̄i wa wonzu ūl̄ū wa wonzu, na kwonga kwake k̄okuaa myaka ūl̄i---Nd̄unḡfei m̄ovea Nyie na asyai menyu. Kwakwa n̄kw'o ūal̄ūko wa m̄Umin̄Ok̄ilyo.

وَوَضَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِالذِّنْوِ حَمَلْتَهُ أُمَّهُ وَهَمَّا
عَلَى ذَهَبٍ وَفِضْلُهُ فِي عَامِيْنَ أَيْنَ اشْكُرِيْنَ لِلَّهِ الَّذِي
إِلَى النَّصِيرِ ⑤

16. 'Na ethwa asyai maku n̄meŋkaanan̄a naku we n̄kana ūmb̄anany'e Nyie na k̄l̄a we ūtena ūmanyi wakyō, ūnd̄i, nd̄ukamew'e, ūnd̄i ūth̄wa w̄i m̄ūnyanyae woo ūl̄ū wa maūnd̄u onthe ma nth̄i; na nth̄n̄i wa maūnd̄u ma k̄n̄eva at̄l̄a nz̄l̄a yake we ūla ūmbelekela Nyie. Na Kwakwa ūnd̄i n̄kw'o k̄okethwa kw̄i ūal̄ūko waku, Nakwa n̄ngam̄ūmanȳf̄thya inyw̄i maūnd̄u ala mweekaa.

وَإِنْ جَاهَدَكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ
عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبُهُمَا فِي الدُّنْيَا مُعْرُوفًا
وَآتَى سَبِيلَ مَنْ آتَى الْإِنِّ ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ
فَأَنْذِرْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ⑤

17. 'Ame mwana wakwa! ūnd̄u w'onthē ona w̄l̄va ona ethwa w̄l̄na ūito w̄l̄ana wa mbeke ya kalandaŋ, ona w̄i nth̄n̄i wa ūvia, kana w̄i matun̄i, kana w̄i ūl̄ū wa nth̄i, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē n̄ūkaum̄l̄ya ūthein̄i; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē n̄i M̄ūmanyi-wa-SȳImbith̄ syonthe, M̄ūmanyi-Wa-Syonthe.

يُنَبِّئُ إِنَّهَا إِن تَكُ مِنْ خَلْقِهِ فَتَحَدِّثْ لِي فَتَكُنْ فِي
صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ
إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ⑤

18. 'Ame mwana wakwa mwendwa! L̄ūl̄ūm̄l̄l̄ya Mboya, na tavanasya maūnd̄u maseo, na ūivatana ūth̄ūku, na ūm̄l̄l̄sya na ūm̄l̄l̄syo ūl̄ū wa k̄l̄a kyonthe k̄l̄tonya k̄ūkwata we. Vate nzika, ūū n̄i ūmwe kat̄i wa maūnd̄u ala mendaa ūs̄ūan̄l̄o m̄l̄ūl̄ūmu.

يُنَبِّئُ أَيْمِ الصَّلَاةِ وَأُمْرًا بِالْمَعْرُوفِ وَإِنَّ عَنِ الشُّكْرِ
وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ⑤

19. 'Na nd̄okamethiūie and̄o na ūth̄l̄a waku na ūng'endu ona nd̄okatamb̄ūke ūl̄ū wa nth̄i na ngath̄l̄o, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthē

وَلَا تَصْعِقْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَنْشِ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا
إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ⑤

ndamwendaa kġla m0nd0 m0ng'endu,
mwġkathfi.

20.'Na we tamb0ka na m0endele 0la
wġanġe wa katġ, na theesya wasya waku;
vate nzika, wasya 0la 0tetġkġġkaa vy0
nġ wa ġng'oi.

LUKU 3

21.Inyw'ġ nomwonaa kana Ngai Mwene
Vinya W'on the akġkġte wġanġ kyonthe
kġla kġ matunġ na kyonthe kġla kġ ġ0ġ0
wa nthġ, na nġwġanġsye ġnee Yake ġ0ġ0
wenyu, kwelġ ngalġ ya nza na ya nthġnġ?
Na katġ wa and0 ve amwe ala
makaananfaa ġ0ġ0 wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe mate na 0manyi kana
0tongoi kana Ivuku yġla yġmulġkaa.

22.Na yġla mo matavw'a, 'Atġġai
ma0nd0 ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe 0vuanġye,' mo maasya, 'Aiee,
ġthyġ twġatġġa ma0nd0 ala ġthyġ tweethġie
maaġthe mait0 maatġe.' Ata! Ona ethwa
Satani amathokasya mo 0silġlonġ wa
Mwaki wakene?

23.Indġ we 0la wġngenganae vy0 kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na nġ mwġki-wa-
nesa, we vate nzika, nġwġkwatġle
ngwatġlo ġla yġ vinya. Na m0min0kġlyo
wa ma0nd0 onthe wġna Ngai Mwene
Vinya W'onthe.

24. Na ta kwa 0la we 0tetġkġġaa, 0lei
wake nd0kakwġkġe kyevea we. Ual0ko
woo wġ Kwit0, na ġthyġ t0kamatavya mo
ma0nd0 ala meekie; vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe nġwġsġ nesa vy0
ma0nd0 ala me nthġnġ wa ġth0i syoo.

وَاقْصِدْ فِي مَشِيكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ
فِي أَنْكَرِ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْجَبْرِ ۝

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً
وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ ۝

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَسْتَحِ
مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ
يَدْعُهُمْ إِلَى عَذَابِ الشَّعِيرِ ۝

وَمَنْ يُضِلَّهُ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ
اسْتَسَنَّكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ
الْأُمُورِ ۝

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ
بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ۝

25. Ithyĩ tũkamaeka mo ene metanĩthye vanini; na Indĩ tũkamatwaa ũsiiflonĩ mwai.

سَمِعْتَهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضَّوهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ عَلِيمٍ ﴿٢٥﴾

26. Na ũkamakũlya mo, 'Nũũ ũla woombie matu na nthĩ?' Vate nzika, mo maũsũngĩa, 'Nĩ Ngai Mwene W'onthe.' Asya, 'Ndaĩa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Indĩ aingĩ mũno vyũ moo mayĩsĩ.

وَلَبِّنَا سَأَلْتَهُمْ مَن خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لِيَقُولُنَّ
اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

27. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na ũũũ wa nthĩ nĩ kya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe Nĩwĩyĩanĩsye We-Mwene Ula Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ
الْعَلِيمُ ﴿٢٧﴾

28. Ona mũĩ yonthe ũũũ wa nthĩ kiatwĩka iandĩki, na ũkanga ũkatw'ĩka ingĩ na nganga mũonza na kwongela ingĩ, ndeto sya Ngai Mwene Vinya W'onthe iitonya kũthela kũandĩkwa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwene-Vinya, Mũĩ.

وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرٍ أَفْجَاءٍ وَالْبَحْرِ
يَمْدُهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٨﴾

29. Kũmbwa kwenyu na kũthayũũkw'a kwenyu nota *kũmbwa na kũthayũũkw'a kwa* mũndũ ũmwe tũ. Nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Wĩw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَحْسَبُكُمْ إِلَّا كَنُفُوسٍ وَّاجِدَةً إِنَّ اللَّهَ
سَبِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٩﴾

30. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atumaa ũtukũ ũlika nthĩnĩ wa mũthenya, na akatuma mũthenya ũlika nthĩnĩ wa ũtukũ, na akekĩa syũa na mwei wĩanĩ; kĩla kĩmwe kĩatĩĩe nzĩa yakyo kũvika ĩvinda yĩla yĩtw'ĩtwe, na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa nesa mũno vyũ maũndũ ala inyw'ĩ mwĩkaa?

لَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ
فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ
مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣٠﴾

31. Kĩtumi nũndũ no Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula nĩ Ngai-Wa-W'o, na kĩa makĩkaĩlaa ũtee Wake nĩ ũvũngũ, na nũndũ nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho eweka Ula-Wĩ-ĩũũ-Mũno, Ula Mũnene-Utaelekanw'a na kĩndũ.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَيُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ
الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32. We nowonaa kana ngalawa iendaa ũkanganĩ kwa ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'ontho, kana We atonye kũmwony'a inyw'ĩ Syama Syake? Nthĩnĩ wa ũndũ ũũ vate nzika, ve Syama kwa kĩa ũmwe mũmĩĩsya na ũtũngaa mũvea.

إِنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ
مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٢﴾

33. Na yĩla itulumo syamavw'ĩka ta ngunĩko *nyingĩ mũno* nĩmamwĩkaĩlaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, me aĩkĩĩku Kwake nthĩnĩ wa mũĩkĩĩũ, ĩndĩ yĩla We wamavikya nthĩ nyũmũ na mũuo, amwe moo ĩndĩ nĩmosaa nzĩa ĩla ya w'o. Na vai wileaa Syama Sitũ ateo mũndũ ũla ũte mũĩkĩĩku, ũte mũvea.

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ كَالظَّلِيلِ دَعَا اللَّهَ مُخْلِصِينَ
لَهُمُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ
وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٣﴾

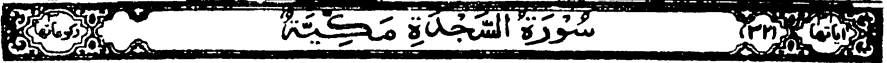
34. Inyw'ĩ andũ, manthai ũsũvĩo kwa Mwĩai wenyu na kĩa mũthenya ũla ĩthe ũtakamũuna mwana, ona mwana ndakethwa na ũuno kwa ĩthe ona vanini. Utianĩ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho vate nzika, nĩ wa w'o. Kwa ũu, thayũ wa nthĩ ĩno ndũkamũkenge inyw'ĩ ona Mũkengani ndakamũkenge inyw'ĩ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'ontho.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ وَأَخْشَوْا يَوْمَ لَا تَجْرِي
وَالِدٌ عَنْ وَاٰلِدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَارٌ عَنْ وَالِدِهِ
شَيْئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرُّكُمْ الْبُيُوتُ الَّتِي تَبْنَوْنَ
وَلَا يَغُرُّكُمْ بِاللَّهِ الْعُرُودُ ﴿٣٤﴾

35. Nĩw'o, Umanyi wa Ola Saa wĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na We nũtheasya mbua, na nĩwĩsĩ kĩla kĩndũ nthĩnĩ wa mavu. Na vai thayũ wĩsĩ ũndũ wĩlka ũnĩ, na vai thayũ wĩsĩ vala ũkawk'ĩa. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi W'onthe, Mũmanyi wa Syonthe.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنزِلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ
مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْتُمُ
عِنْدَ رَبِّكَ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ

بِغَيْبٍ خَبِيرٌ ﴿٣٥﴾

AL - SAJDA
(WavuanIw'e Makka)

1. SyItwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Alif Laam Miim. Nyie Ninyie Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umanyi-W'onthe.

الْقُرْآنِ ②

3. Uvuan'y'o wa Ivuku yĩ ndwĩ nzika nthĩnĩ waw'o-----umĩte kwa Mwĩai wa nthĩ syonthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لِأَرْبَبٍ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ③

4. Mo measya, 'We nũyĩseũvĩtye? Aiee, Du nĩ w'o kuma kwa Mwĩai waku, nĩkana we ũtonye kũmakaany'a andũ ala mataaĩthĩwa na Mũkaanany'a mbee waku, nĩkana vangĩ matonye kũatĩĩa ũtongoi.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِشَأْنِ مَا آتَاهُمْ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ④

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Ula woombie matu na nthĩ na syĩndũ ila syĩ katĩ wasyo nthĩnĩ wa mavinda thanthatũ; na ĩndĩ We atĩnĩka Kĩvilanĩ-Kya-Usumbĩ. Inyw'ĩ mũi na mũtetheesya kana mwĩw'anĩthya ũtee Wake. Inyw'ĩ ĩndĩ nomũsũanĩaa?

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ إِلَهٍ وَلَا شَيْءٍ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ⑤

6. We akalany'a Mwĩao Mũtheu kuma ĩtunĩ ũvike nthĩ, na ĩndĩ w'o ũkambata Kwake nthĩnĩ wa mũthenya ũmwe ũla nũndũ ũmwe na myaka ngili kwĩlanana nondũ inyw'ĩ mũtalaa.

يَذَكِّرُ الْأُمَّةَ مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَرْتَجِعُ إِلَى اللَّهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مَقْدَرُهُ أَلْفَ سَنَةٍ مِمَّا تَعُدُّونَ ⑥

7. Usu nĩ We Mũmanyi wa maũndũ ala matonekaa, Mwene-Vinya, Usũtwe nĩ tei.

ذَلِكَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑦

8.Ula Ukfanfisy kfla k'ndu We Umbite. Na We nfwambifisy ombi wa m'ndu kuma yumbanf.

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ الْإِنْسَانِ
مِنْ طِينٍ ۝

9.Na Indf We nfwaitw'fkthisy nzyawa syake syumae nthfn wa t'usamu twf kfw'oni kftweku.

ثُمَّ جَعَلْ نَسْلَهُ مِنْ سُلَالَةٍ مِنْ مَاءٍ مَهِينٍ ۝

10.Indf We nfwamwfananisy we na am'uveveea veva Wake nthfn wake. Na We n'um'onengete inyw'f kfw'a na metho na ngoo. Indf inyw'f m'ut'ungaa m'uvea m'uv'uthu! ^{1*}

ثُمَّ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوْحِهِ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ۝

11.Namo mak'ulya, Ata! Yfla ithy'f t'ukaa t'ulu wa nthf, Indf ithy'f t'ukatw'fka ky'ombe kye0? Aiee, Indf mo makeethwa me alei Umbanonf wa Mw'fai woo.

وَقَالُوا ۗ إِذَا ضَلَلْنَا فِي الْأَرْضِ ۖ أَذًا لَنِيَ عَلَيَّ جَدِيدُهُ
بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَفِرُونَ ۝

12.Asya, 'M'ulafka wa k'kw'0 Ola wiftwe kw'fthwa m'Unene wenyu akam'kw'fthya inyw'f: na Indf m'ukat'ongwa kwa Mw'fai wenyu'

قُلْ يَعْبُودُكُمْ مَلَكَ الْمَوْتِ الَّذِي ذُكِّرَ بِكُمْ ثُمَّ
إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ۝

LUKU 2

13.Takethwa we n'otonya kw'fisa k'umona av'fany'a yfla mo makakumany'a mothy0 moo mbee wa Mw'fai woo, na kwasya, 'Mw'fai waitu, ithy'f n'fwtwone na n'fwtw'fite, kwa Ou, t'ut'onge ithy'f f'ina n'fkana t'otonye kw'fka maw'f maseo; n'ndu yu n'f'f'k'fite na w'o ma'ndu ala t'otav'fwe.'

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ
رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا
مُقِيمُونَ ۝

^{1*}Ndeto fno 'fo'add' ngoo tond' fand'fktwe nthfn wa Kulani Ntheu, nd'uweta o ngoo t'0, Indf n'f'f'kwonany'a k'f'f'la kya m'Uthya kya Umanyi. Sisyu, 28:11 *al-kasas*, 53:12 *Al-Kasas*, Al-Najm 46:27, *Al-Ahqaf* na *Avalamu* 14:38.

14.Na takethwa Ithyĩ n̄kweek̄he vinya kwenda Kwitũ, twĩthwa twaũnengie k̄la thayũ ũtongoi waw'o, ĩndĩ ĩla ndeto kuma kwakwa n̄twĩk̄fte w'o kana Nyie n̄gaus̄ȳsa ĩia-ya-Mwaki na Mayini na andũ onthe vamwe.

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًىٰ وَلٰكِن حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٤﴾

15.Kwa ũu, samai inyw'ĩ ũsil̄lo wa meko menyu nũndũ n̄mwoolilwe n̄ ĩmbano wa mũthenya ũũ wenyu. Ithyĩ o Naitũ n̄tũl̄twe ninyw'ĩ ota ũu. Na inyw'ĩ samai ũsil̄lo wa kwĩkalaa nũndũ wa maũndũ ala inyw'ĩ mweekaa.

فَلَوْ قُوَا بِمَا نَبِيْتُمْ لِقَاءَ رَبِّكُمْ هَذَا إِنَّا نَسِينَكُمْ وَذُرُّوْنَا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

16.Mo n̄maililikanaa Syama Sitũ tũ ala ȳĩla maililikanw'a mavalũkaa nthĩ matul̄t̄ye-ndu na mothyũ moo, na mataĩaa ndafa ya Mwĩai woo, namo maykathĩaa.

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِرُوا بِهَا حُزُوا مُجَدًّا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٦﴾

17.Mbau syoo n̄syĩvetaa mokonĩ moo; na mamwĩkalaa Mwĩai woo mena w'ia na wĩkwatyo, na kumya k̄la ithyĩ tũnenganĩte tũũ woo.

تَجَافَىٰ جُنُوبَهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿١٧﴾

18.Na vai thayũ ũmanyaa ũtanu wa metho ũla wĩl̄twe ũvith̄twe kwoondũ woo, ta ĩtuvi ya mawĩa moo maseo.

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

19.Ula ĩndĩ we n̄ mwĩtk̄l̄li, nũndũ ũmwe na ũla ũte mwĩw'i? Mo ti ũndũ ũmwe.

إِن كَانَ مُؤْمِنًا كَنَّ كَانَ فَاسْقَامًا لَا يَسْتَوُونَ ﴿١٩﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًىٰ وَلٰكِن حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

20.Na ta kwa asu ala met̄k̄l̄laa na kwĩka mawĩa maseo, mo makeethwa na M̄tũnda ya Wĩkalo wa Tene na Tene, ta ũthokyo, nũndũ wa maũndũ ala mo meekaa.

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21.Na ta kwa asu ala mate ew'i, wĩkalo woo ũkeethwa n̄ Mwakinĩ. K̄la ĩvinda

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ نُفِخْ فِي نُفُوسِكُمْ

makenda kuma vo, makatungawa nthini waw'o, namo makataw'a, 'Samai Usililo wa Mwaki Ola inyw'I mwaoleaa.'

التَّارِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَكْدِبُونَ ①

22.Na kwa Ola w'o vyu, Ithi tukatuma mo masama Usililo Ola mUnini mbee wa Usililo Ola mUnenange, nkana mo matonye kUsyoka KwitU mena wilo.

وَلَنْذِيْقَتَهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الَّذِي دُونَ الْعَذَابِ
الْاَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ②

23.Na nuu Ola wkaa Ivtiyo Inene mbee wa we Ola Ulilikanaw'a Misoa ya Mwai wake na indI akIalyoka na kUmItia? Ithi vate nzika, tUkamasilila avItany'a.

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ ذَكَرَ آيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ اَعْرَضَ عَنْهَا
يَعْرِفُ اِنَّآ مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ③

LUKU 3

24.Na Ithi ntwamUnengie Mose Ivuku—mUikethwe indI na nzika tUlu wa kUkomana ----Nake---na Ithi ntwaiw'kIthiye yo Utongoi kwa Aana-ma-Isilaeli.

وَلَقَدْ اَتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُنْ فِي مِرْيَةٍ مِّنْ
لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ④

25.Na Ithi ntwamatw'kIthiye amwe katI woo kwIhwa atongoi, ala mamatongoesye andU kwa Mwiao WitU oyIla mo-ene maI na UmIIsyo na maI na mUkIto mUlu mu nthini wa Misoa Yaitu.

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يَهْتَدُونَ بِأَمْرِنَا لَتَأْكُلُوا
وَكَاوُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ⑤

26.Nw'o, Mwai waku We akasila katI woo Muthena wa UthayUkyo nthini wa maUndu ala mo matetkIlanaa nthini wamo.

اِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ⑥

27.Nokumatongoesya mo kUmanya ni nzyawa syana ata, ila ithi tUsyanangite ila syaI mbee woo, ila katI wasyo mo yu maendelaa nduanI syoo? Nthini wa Ou vate nzika, ve Syama. indI mo nomakethukIIsya?

اَوْ لَمْ يَهْدِ لَهُمْ لَحْمَ اَهْلِكَتَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ
يَسْمُونَ فِي مَسْكِبَتِهِمْ اِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَةً لِّاَقْلَامٍ
يَسْمَعُونَ ⑦

28. Mo nomonete kana Ithyi tütwaa
k'w'ö t'ölo wa nthi nyömö na Indī
tükamesya imea nakyo ila indo syoo
iisaa, ona mo ene, Indī mo nomonaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ
فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ

﴿٢٨﴾ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٨﴾

29. Namō makōlasya, 'Ukilyo öö ökavika
Indī, ethwa inyw'ī mwī ma w'ö?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْفَتْحُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٩﴾

30. Asya, 'Möthenyanī wa ökilyo,
kwītkīla kwa alei kökamauna mo,
ona maikanengwe İvinda.'

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ

وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٣٠﴾

31. Kwa öu, umai katī woo, na eteelai.
Namō nometeelē öta öu.

فَاعْرِضْ عَنْهُمْ وَانْتَظِرْ إِنَّهُمْ مُنْتَضِرُونَ ﴿٣١﴾

AL - AHZAAB
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syftwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nŵi ũlau, Usũtwe nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Ame we Mwathani, mantha ũsũvĩo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ndũkaatŵiŵe *mawendi ma alei* na angangani.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالنَّافِقِينَ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

3. Na atŵiŵa maũndũ ala ũvuanŵi'we we kuma kwa Mwŵai waku. Nŵi'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmanyaa nesa maũndũ ala inyw'ŵi mwŵkaa.

وَاتَّبِعْ مَا نُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝

4. Na ia mũŵkŵo waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵiŵanŵe kwŵithwa ta Mũsũvĩi.

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

5. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamũmbŵa mũndũ ona ũmwe ngoo ilŵi nthŵiŵi wa kŵthũi kyake; ona We ndaalyũlaa iveti syenyu kwŵithwa maa nyinyia menuyu vyũ nũndũ inyw'ŵi mũsyŵtaa maa nyinyia menuyu na mũkaeka kũmatethya ala ma ndũũ sya mũkaufŵi, ona We ndamaalyũlaa ala inyw'ŵi mũmacw'ŵikŵthasya syana syenyu makatw'ŵiŵa syana syenyu vyũ. Isu nŵi ndeto sya makanyw'a menuyu *tũ*; Indŵi Ngai Mwene Vinya W'onthe aneenaa w'o, na We atongoasya nzŵanŵi ŵiŵa *ya w'o*.

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جُوفِهِ وَمَا جَعَلَ
أَزْوَاجَكُمْ الَّتِي تَظْهَرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ وَمَا جَعَلَ
أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ ذَلِكَ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ وَاللَّهُ
يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ۝

6. Syŵtei syo na *masyŵŵa* ma maaŵthe masyo. Uu nŵi'w'o waŵlu mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indŵi ethwa inyw'ŵi mũimesŵi maaŵthe masyo, Indŵi mo nŵi anaa

أَدْعُوهُمْ لِأَبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ فَإِنْ لَمْ
تَعْلَمُوا آبَاءَهُمْ فَاَلْحُواكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ ۝

nyinyia menu na anyanyae menu kafi wa m0kfl0. Na vai 0th0ku 1010 wenyu n0nd0 wa Ivityo yfla inyw'I mweekie m0te na kfeleelo ateo yfla ngoo syenyu syeekie kwa kwenda. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe n1 M0ekanfi - M0no, Us0twe n1 tei.

وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُم بِهِ وَلَٰكِن مَّا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ٥

7.Mwathani e vakuv1 m0no na etfkl1 mbee wamo ene, na iveti syake n1 ta maanyinyia moo. Na amwe ma nd00 sya m0kaut1 me vakuv1 kwa m0nd0 na 0la 0ng1 m0no k0vfta ang1 kafi wa etfkl1 na Athami kwfanana na Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ateo kwa manee ala inyw'I m0tonya k0nengane kwa anyanyae menu ma mwanya kwa mw1kalo m0seo; 00 n1w'o 0nengan1twe nth1n1 wa Ivuku ya M0mbflwe.

الَّذِينَ أُولَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَنْزَلُوا إِلَيْهِمْ أَمْهَاتِهِمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ٥

8.Na lilikanai yfla Ithy1 twoosie 0tian10 kuma kwa Athani, na kuina kwaku we, na kuma kwa Noa, na Avalamu, na Mose, na Yesu mwana wa Malia, na ow'o, Ithy1 n1twatian1e namo 0tian10 m0l0mu;

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوْحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُم مِّيثَاقًا عَلِيمًا ٥

9.N1kana We atonye k0mak0lya ala ma w'o 1010 wa U-w'o woo. Na We n0se0v1tye 0silfl0 w1 woo kwoond0 wa alei.

لَيْسَ لِلَّذِينَ الصِّدْقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ٥

LUKU 2

10.Inyw'I ala mw1t1kflaa! Lilikanai 1nee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yfla y1 1010 wenyu, yfla nguthu sya ita syam0thee inyw'I, na Ithy1 n1twaitwaf1e syo k1seve na nguthu sya ita ila inyw'I m0taasyona. Na Ngai Mwene

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا أَلَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ٥

Vinya W'onthe nŭwonaa Ondŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

11.Yŭla syo syamumŭŭŭle inyw'ŭ kuma tŭlŭ wenyu, na kuma ŭtheo wenyu, na yŭla metho menyu mavŭavŭanie, na ngoo syenyu syathaanyŭka syavika mŭmeonŭ yenyu mwamŭsŭanŭŭa Ngai Mwene Vinya W'onthe masŭanŭfo me kŭvathŭkany'o.

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَنَظَّتُنَّ بِاللَّهِ الظُّنُونَا ﴿٣١﴾

12.Vau kwa vau, etŭkŭli nŭmatatiwe tŭ, na nŭmathingithangiw'e na ŭthingithangw'a yŭ vinya.

هٰذَا لِكِ انبِيَا الْمُؤْمِنُونَ وَاذْ لَوْ اَنَّ زُلْزَلًا شَدِيدًا ﴿٣٢﴾

13.Na yŭla angangani na ala maŭ na ŭwau ngoonŭ syoo maisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake mayaawatwatha kŭndŭ ateo nŭ ŭvŭngŭ mŭthei.

وَاذْ يَقُولُ الْمُبْتَلُونَ وَالدِّينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ فَاعْبَدْكَ يَا اللَّهُ وَرَسُولَهُ الْاَغْرُورًا ﴿٣٣﴾

14.Na yŭla nguthu ŭmwe yoo yaisye, 'Inyw'ŭ ekali ma Yathilivu Medina! ^{1*} Inyw'ŭ mŭi na vinya wa kŭmomŭŭsya amaitha, kwa ŭu, syokai ŭtina.' Ona kŭlungu kŭmwe kyoo nŭkyeetisye ŭthei kuma kwa Mwathani, makyasya, 'Nyŭmba sitŭ nŭ nthei na ii na ŭvŭŭto; Na kwa ŭla w'o, syo iyaŭ nthei. Mo mamanthaa o kŭkŭfa mathi tŭ.

وَاذْ قَالَتْ طَافِيَةٌ مِّنْهُمْ يَا اَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُنَّ اِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ اِنَّ يُرِيدُونَ الْاِفْرَاقًا ﴿٣٤﴾

15.Na takethwa mo nŭmalikŭŭŭŭwe nŭ nguthu sya ita kuma ngaŭ syonthe ila syamathyŭŭŭŭkŭte, na ŭndŭ maikŭŭw'a malike ithokoonŭ isu, mo methwa meekie ŭu na mŭŭkŭ, na mo mayŭthwa mekalile nyŭmbanŭ syoo ateo o vanini.

وَلَوْ دَخَلَتْ عَلَيْهِمْ مِّنْ اَنْظَارِهَا ثُمَّ سَأَلُوا فَفِتْنَتُهُمْ لَاتَوْهَا وَمَا نَلَبَتْهُنَّ بِهَا اِلَّا يَسِيرًا ﴿٣٥﴾

¹ *Medina yeesŭkŭwe na sylŭwa yŭŭ mbee wa Hijra.

16.Na kwa ūla w'o, mo, nfmaminŋte kŭtianŋa ūtianŋo na Ngai Mwene Vinya W'onthe kana mo maikamony'a mŋongo yoo. Na ūtianŋo wŋna Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nŋkŭlaw'a.

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهِدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلِ لَا يُؤْتُونَ
الْأَذْيَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٦﴾

17.Asyā, 'Kŭkŋla kŭikamŭuna inyw'ŋ ethwa mwŋkŋa kŭkw'a kana kŭawa; ŋndŋ ona kŭilyŋ ūŭ, ŋndŋ inyw'ŋ mŭkeetanŋthya o vanini.'

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوْ
الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تَنْفَعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٧﴾

18.Kŭlyā, 'Nŭŭ ūsu ūtonya kŭmŭtangŋa inyw'ŋ kuma vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe ethwa kwenda Kwake nŋ kŭmwŋka inyw'ŋ naŋ kana ethwa kwenda Kwake nŋ kŭmwŋw'ŋa inyw'ŋ tei? Namo maikemanthŋa mo ene mŭnyanya kana mŭtetheesya ona ūmwe ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe.

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَنْصُرُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
سُوءًا أَوْ أَسْرَدَ بِكُمْ رَحْمَةً ۗ وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٨﴾

19.Nŋw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmesŋ asu ala masiŋŋaa andŭ na asu ala mamatavasya anaa ŋthe moo, 'Ukai kwitŭ;,' namo mayŭkaa kŭkita ateo o vanini,

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمَعْرُوقِينَ وَإِنَّمَا الْغَالِبِينَ إِخْوَانِهِمْ
هَلُمَّ الْيَتَامَىٰ وَلَا يَأْتُونَ الْبِئْسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٩﴾

20.Mena ngathŋŋo ŋŋlŭ wenyu. ŋndŋ yŋla mŭisyoo wooka, nŭmonaa mo makŭsyafŋsyee we, metho moo maisalŭkangya ta ma ūmwe ūla wŋna malita ma kŋkw'ŭ. ŋndŋ yŋla w'ia wavŋtŭka, mo nŋmaŭthŋlkasya na nŋmŋ syoo mbai, mena ŋtomo ya ūthw'ii. Aa mayaaŋtkŋla ona vanini; kwā ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmatw'ŋkŋthŋtye mawŋa moo ma mana na vatheŋ vyŭ. Na kyu nŋ kŋndŭ kŋvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَشْرَحَ عَلَيْكُمْ ۖ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ سَرَّابْتَهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْضِ
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقْتُمْ
بِالْأَسْتِ حِدَادِ أَشْرَحَ عَلَى الْخَيْرِ أُولَئِكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَأَخْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٢٠﴾

21.Mo masŭanŋaa kana mbaŋ ila imavithŭkŋaa ti nendu; na mbaŋ isu

يَحْسِبُونَ الْإِحْرَابَ لَمْ يُدْهِبُوا وَإِن يَأْتِ الْإِحْرَابَ

ikavithŭka *mngĩ*, mo mendeew'a nĩ kwĩthwa me katĩ wa Aalavu ma weŊnĩ, maikŭlya ŭvo vo wenyu inyw'ĩ.

يُودُوا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ
أَنْبِيَائِكُمْ وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ۝

LUKU 3

22.Nĩw'o, inyw'ĩ mwĩna ngelekany'o nzeo mŭno nthĩnĩ wa Mwathani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa ŭla we ŭmŭkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭthenya wa Mŭminŭkĩlyo na ŭla ŭmŭlilikanaa Ngai Mwene Vinya W'onthe mŭno.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ
يُرِيهِ اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝

23.Na yĩla etĩkĩli mamonie ala maĩ na wĩw'ano namo, maisye, 'Uu nĩw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe watwathie ithyĩ; na Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake maneenie w'o.' Na ŭu nĩwongeleele mŭĩkĩfo woo tũ na wĩnyivyoye.

وَلَمَّا رَأَى الْمُؤْمِنُونَ الْأَعْرَابَ قَالُوا هَذَا مَا وَعَدَنَا
اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَمَا زَادَهُمْ
إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۝

24.Katĩ wa etĩkĩli ve andũ ala methĩtwe me ma w'o ŭtianĩonĩ ŭla mo matianĩe na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ve *amwe* moo ala meanĩĩsyeye wĩvĩto woo, na *amwe* ala no-meteeye, namo mayaalyŭla *mwĩkalo* woo ona vanini.

رَأَى الْمُؤْمِنِينَ يُجَاهِلُ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِمْ
فِيهِمْ مَن قَضَىٰ غِيْبَةً وَمِنْهُمْ مَن يَنْتَظِرُ ۝ وَمَا
بَدَّلُوا تَبْدِيلًا ۝

25.Níkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kúmaíva ala ma w'o nündü wa ú-w'o woo, na kúmasilíla angangani ethwa We akendeew'a ní úu, kana amathiúúkle na tei. Níw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Múekanlí-Múno vyú, Usúftwe ní tei.

لَيَجْزِيَنَّ اللَّهُ الضَّالِّينَ بِصِدْقِهِمْ وَيُعَذِّبَ الْمُتَّقِينَ
إِنْ شَاءَ أَوْ يُتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا
رَحِيمًا ﴿٢٥﴾

26.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe níwamatúngie alei ítina nthíní wa úthatu woo; mo mayaaona úseo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe níwameaníe etíkíli nthíní wa kaú woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi, Wí-Vinya.

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَيْظِهِمْ لَمْ يَأْتُوا خَيْرًا
وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْقِتَالَ وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا
عَزِيزًا ﴿٢٦﴾

27.Na We níwamaetie asu ala ma Andú-ma-ílvuku ala mamatetheesye mo kúmaumya nthíní wa mbeenge syoo na kwíkífa w'ia nthíní wa ngoo syoo. Amwe inyw'í nímwamoaie na amwe mwamakwatie ta ngombo.

وَأَنْزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ
صِيَاغِهِمْ وَقَدْ فِي قُلُوبِهِمُ الرَّعْبُ فَرِيقًا
تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ﴿٢٧﴾

28.Na We níwamútonyethisye inyw'í kwíthwa atííwa ma nthí yoo na nyúmba syoo na úthw'ii woo, na nthí íla inyw'í mútaamíkinya na kúú. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Utonyi íúú wa syíndú syonthe.

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَبِيَارِهِمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا
لَمْ تَحْطُوا بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٨﴾

LUKU 4

29.We Mwathani! Tavya iveti syaku, 'Ethwa inyw'í mwíenda thayú wa nthí íno na wanake wayo, úkai índí, Nyie ngamúenge inyw'í motethyo na kúmmaasya inyw'í na nzífa nzeo.

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ قُلُوبًا لَوْ أَجْمَعُوا إِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا وَزَيَّنَّتْهَا مُتَعَالِينَ أَمْ تُؤْمِنُونَ وَأَنْتُمْ لَا
تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

30.'Índí ethwa inyw'í mwímwenda Ngai Mwene Vinya W'onthe na Múúmwá Wake, na Músyí wa Ituní, Índí vate

وَإِنْ كُنْتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالذَّارَ الْآخِرَةَ
فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْحَيَاتِ مِثْلَ بَعْضِ مَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nūseŭvītye İtuvi İnene kwoondū wa asu ala mekaa moseo.

31. Inyw'İ iveti sya Mwathani! Ethwa ūmwe wenyu ena İvİtyo, ya mwİkalo ūte wa ndaİa, ūsİfflo ūkongelwa kūndū kwİİİ kwake. Na ūu nİ ūvŪthŪ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

32. İndİ ūla ona wİva katİ wenyu mwİw'İ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa Wake na wİkaa mawİa maseo, İthyİ tūkamŪnenge we İtuvi yake kūndū kwİİİ İŪlŪ; na nİtŪseŭvİtye kyaŭya kya ndaİa kwoondū wake.

33. Inyw'İ iveti sya Mwathani! Inyw'İ ti ta iveti İla *ingİ* ona sylva syonthe ethwa mwİ alŪngalu. Kwa ūu, mŪİkethwe mwİ ololo ngewanİ, ūla we wİna ūwau ngoonİ yake ndakese kŪtatwa; na neenai ūneeni mŪseo.

34. Na İkalai nthİnİ wa nyŪmba syenyu *mwİna ndaİa* na mŪİkeyanakavye inyw'İ ene kwa nzİa ta İla ya İvİnda ya mathaa mİthenyanİ İla ya ūtumanu na syaİİsyai Mboya, na İvai Saka na mwİw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtŪmwa Wake. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe endaa kŪvetanga maŪndŪ onthe ala mate matheu kuma kwenyu, Inyw'İ AndŪ-ma-NyŪmba, na kŪmŪthesya inyw'İ vyŪ.

35. Na malilikanei maŪndŪ ala matŪngİİİflawa nyŪmbanİ syenyu ma Mİİsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na ma ūİ. Nİw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ MŪmanyi wa Maūİ onthe, MŪmanyi-Wa-Syonthe.

LUKU 5

36. Vate nzika, aŪme ala menenganae kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na iveti İla syİnenganae *Kwake*, na aŪme

يُنِسَاءَ النَّبِيِّ مَنِ يَاْتِ وَمَنْ يَفَا حِشَّةً مُّبِينَةً
يُضَعَفُ لَهَا الْعَدَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى
اللَّهِ يَبِينًا ۝

وَمَنْ يَفْتَنُ وَكَانَ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا

تُؤْتِيهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا رِيبًا ۝
يُنِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ
فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ
وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ۝

وَقَوْنٍ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ
الْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۝

وَأَذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ۝

إِنَّ السَّالِمِينَ وَالسَّالِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

39. Vaitonya kwĩthwa na kĩsĩĩĩ kwa Mwathani ĩũũũ wĩ maũndũ ala Ngai Mwene Vinya W'ontho wĩyĩĩĩte ĩũũũ wake. Nĩw'ũ, ĩsu yĩ nziĩ ya Ngai kwa ala mavĩĩte mbee—na mwĩĩo wa Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ ũtw'io mũtw'e.

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٩﴾

40. Asu ala matwaie Movoo ma Ngai Mwene Vinya W'ontho na mamũkĩie We, na malea kũmũkĩĩ ũngĩ ona wĩva ateo Ngai Mwene Vinya W'ontho. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwĩĩĩnĩ ta Mũtali.

إِلَّا اللَّهُ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٤٠﴾

41. Mũamati ti ĩthe wa mũndũ ona wĩva kafi wa aũme menyũ, ĩndĩ we nĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'ontho na nĩ Usĩĩlo-wa-Athani; na Ngai Mwene Vinya W'ontho E-na ũmanyi musũũ wa syĩndũ syontho.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَكِنْ رَسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤١﴾

LUKU 6

42. Inyw'ĩ ala mwĩĩĩkĩĩĩ! Mũlilĩkaneĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho ũlilĩkano mwingĩ;

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا اللَّهَ وَكُفَرُوا كَثِيرًا ﴿٤٢﴾

43. Na mũtaĩie We kĩoko na wĩoo.

وَسَبَّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٣﴾

44. We nĩ We Ula ũetae maũathimo ĩũũũ wenyũ, na ota ũu alaĩka Make, nĩkana We atonye kũmumya inyw'ĩ mĩhembani yontho ya kĩvĩndũ kũmũtwaa kyenĩnĩ. Na We nĩ Usũĩtwe nĩ teĩ kwa etĩkĩli.

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ يُخَرِّجُكُمْ مِنْ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٤﴾

45. Ngethi syoo mũthenyanĩ ũla makakomana Nake ikeethwa, 'Mũuo.' Na We nũseũvĩtye ĩtũvi ya ndaĩa kwoondũ woo.

رَحِيمُهُمْ يَوْمَ يَقُولُهُ سَلَامٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٥﴾

46. We Mwathani; kwa ūla w'ŋ, Ithyī tūŋtūmīte we ta Ngŋsī, na Mŋeti-wa-Uvoo Mŋseo, na Mŋkaanany'a,

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٦٦﴾

47. Na ta Mwītani kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa mwīlao Wake, na ta Taa ūla ŋnenganae kyeni *kīisu*.

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِأَذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٦٧﴾

48. Na matavye eŋkīli ūvoo mŋseo kana mo makeethīwa na mumo mwingī kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَبَشِيرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾

49. Na ndŋkamaatīle alei na angangani, na ndŋkethukīisye ithokoany'o syoo, na ia wīkwatyŋ waku kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; nŋndŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīlanīe kwīthwa ta Mŋsŋvī.

وَلَا تُطِيعِ الْكُفْرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذُنَهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٦٩﴾

50. Inyw'ī ala mwītkīlāa! Yīla inyw'ī mwatwaa iveti mbītkīli na mŋkinenge talaka mbee wa mŋtaikiitīte syo, īndī inyw'ī mŋi na watho īŋlŋ wasyo īŋlŋ wa īvinda yīla yītwīte ya kweteela yīla inyw'ī mŋtalaa. Kwa ŋu, inengei kyaŋya kyasyo na mŋisyumaasya na mwīkalīle mwanake.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحَهُمُ الْمُؤْمِنَاتُ ثُمَّ طَلَقُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَتَّسُوهُنَّ فَمَا نَكَحَهُ عَلَيْهِنَّ مِنْ عَدَّةٍ تَعْتَدُونَ لَهَا فَمَتَّعُوهُنَّ وَسَرَخُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٧٠﴾

51. We Mwathani! Ithyī nīŋkwītkīlītye iveti syaku ila we umīsyē ngaasya syasyo, na ila syī uungu wa kw'oko kwaku kwa aŋme katī wa ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ŋkŋnengete we ta ŋtandīthyŋ wa mŋtavo wa kaŋ, na eŋtu ma mwendw'au waku ūla mŋkŋŋ kana ūla mŋnini, na eŋtu ma naīmīu, ona eŋtu ma naīmīu ala we wathamie namo, ona kīveti kīngī ona kīva kīla kītkīlīte ethwa nīkīkwīnengane kyo mbene kītwawe nī Mwathani na ethwa Mwathani nŋnīkwenda kŋkītwaa: ŋndŋ ŋŋ nī

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَخْلَلْنَاكَ أَرْوَاجَكَ الَّتِي أَتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا آفَاءَ اللَّهِ عَلَيْكَ وَبَدَتِ عَيْنُكَ وَبَدَتِ عُنُقُكَ وَبَدَتِ خَالِكُكَ وَبَدَتِ خَلِيَّتُكَ الَّتِي هَاجَرْتَ مَعَكَ وَامْرَأَةٌ مُؤْمِنَةٌ إِنْ وَهَبْتَ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَنْتَنِكَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِيَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧١﴾

kwoondũ waku wĩweka tũ, no ti kwa etĩkĩli ala *angĩ*, Ithĩyĩ nĩtũminĩte kũtavany'a ũndũ kũmaĩĩte mo ƚũlũ wa iveti syoo na ila syĩ uungu wa moko moo ma aũme, nĩkana vaikethwe na thĩna kwaku we *mĩthũkũmĩlenĩ ya wĩa waku*. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũekanĩ-Mũno Vyũ, Usũtwe nĩ tei.

52. We nũtonya kũtĩsya kũtwaa kĩmwe ona kĩva katĩ wasyo *ethwa we nũkwenda* na we nũtonya kwĩyosea we mwene kĩla we ũkwenda. Na *ethwa we nũkwenda kũtũnga kĩmwe* katĩ wa ila waiie ũtee, vai ũthũku kwaku. Kũũ nĩkũvoovya metho masyo, na nĩkana iikakwatwe nĩ kyeva, na nĩkana syonthe itonye kwendeew'a nĩ syĩndũ ila we winengete syo. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Umanyi-W'ontho, Mũmĩĩsya.

53. Ti kwĩtĩkĩlye kwaku *kũtwaa* iveti ƚtina wa ii kana kw'ikũany'a na *ingĩ* ona ũseo wasyo wakwendeesya ata, ateo kĩla kĩ uungu wa kw'oko kwaku kwa aũme. Na Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyaĩsya wa syĩndũ syonthe.

LUKU 7

54. Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Mũikalike nyũmbanĩ sya Mwathani ateo mũthoketw'e ƚfunĩ na ona kũilyĩ ũu, ti tene mbee wa ƚũ ũtanamba kũuwa. Indĩ likai yĩla inyw'ĩ mwathokw'a, na yĩla mwamina kũya, nyaĩkai, mũte kwenda kũmantha kũea ngewa. Uu nũmũvĩngĩsaa Mũtũmwa, nawe nĩwĩw'aa nthoni *kũmũkũya* inyw'ĩ *mũthi*. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho *ndew'aa nthoni* kũneena ũla

تُرِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُمْ وَتُؤَيِّ إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ
وَمِنْ ابْتِغَيْتَ وَمَنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَلِكَ
أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُمْ وَلَا يَحْزَنَ وَيَرْضَيْنَ بِمَا
أَيَّبَهُنَّ كُلَّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ
اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥٢﴾

لَا يَحِلُّ لَكَ الزِّنَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ﴿٥٣﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ
يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَظِيرِينَ لَهُنَّ وَلَا لِيَكُن
إِذَا دُعِيْتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَ
لَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ يُؤْذَىٰ

w'o. Na yġla inyw'ġ mŭŭsyġtya syo syġndŭ *iveti sya Mwathani* syġtyei mwġ ġtina wa tŭtŭ. Uu nġ Őtheu vyŭ kwa ngoo syenyu na kwa ngoo syasyo. Na kŭimwaġġfte inyw'ġ kŭmŭthġny'a Mŭtŭmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona kwġsa kwitwaa iveti syake ona ġndġ ġtina wake. Nġw'o, isu ġtonya kwġsa kwġthwa yġ naġ nene mŭno mbee wa ŭthyŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

التَّيِّبَىٰ فَيَسْتَجِبْ مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَجِبُ مِنَ الْحَقِّ
وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَسَلُوهُنَّ مِنْ وَرَائِهِنَّ
ذِكْرًا طَهْرًا لِقَوْلِكُمْ وَقُلُوْبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ
أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَا أَنْ تُكَلِّمُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ
بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذَلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ۝

55. Inyw'ġ mwakyumbŭla kġndŭ kana mwakġvitha, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭsyġsġ syġndŭ syonthe nesa vyŭ.

إِنْ بُدُوا شَيْئًا أَوْ خُفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ جَلِيلٌ سَمِيحًا ۝

56. Ti ġvġtyo kwasyo *ŭndŭnġ ŭŭ* kwonana na maaġthe masyo, kana syana syasyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syġ uungu wa moko ma aŭme masyo, kana anaa nyinyia masyo, kana iveti ila syġ uungu wa moko ma aŭme masyo, na mŭkġei Ngai Mwene Vinya W'onthe *inyw'ġ iveti sya Mwathani*, nġw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nġ Ngŭsġ ġŭlŭ wa syġndŭ syonthe.

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا
إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءَ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَخَوَاتِهِنَّ
وَلَا نِسَاءِ آبَائِهِنَّ وَلَا نِسَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَأَتَّقِينَ
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ۝

57. Ngai Mwene Vinya W'onthe na alaġka Make nġmatŭmaa maŭathimo ġŭlŭ wa Mwathani. Inyw'ġ ala mwġġkġġlaa! Onenyu nġmwaġġfte nġ kŭmŭvoyea maŭathimo ġŭlŭ wake na kŭmŭkethya we na ngethi sya mŭuo.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ۝

58. Nġw'o, ala mamŭthatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake---Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmaumanġe mo ġŭlŭ wa nthġ ġno na

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ۝

Itunī, na nŪseŪvītye Ūsilīlo Ūsonokasya kwoondŪ woo.

59.Na asu ala mamasukaa aŪme eḥkīli na iveti mbīḥkīli nŪndŪ wa ŪndŪ Ūla mo matekīḥte, makeethwa na *ḥīḥyo ya* kwīlīanīla na naī yīyonanītye.

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغْيًا
وَالنَّسَبِ وَالصُّبْحِ اِحْتَمَلُوا بِهَتَاكَ وَرَأَيْنَا مُبِينًا ﴿٥٩﴾

LUKU

60.We Mwathani! Tavya iveti syaku na eḥtu maku, na iveti sya eḥkīli, kana syaīlīte nīkŪtheesya ngŪa syasyo īlŪlŪ wa mothyŪ masyo. Uu nīw'ŵo kwaīlīte nīkana itonye kŪvathŪkanw'a na iikathīnw'e. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī MŪekanī MŪno VyŪ, UsŪḥtwe nī tei.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَ رَاجَكَ وَبَنَاتِكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
يُذَرِّبْنَ عَلَيْهِنَ مِنْ جَلَاءِ بَنِيهِمْ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ
يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَنُ وَكَانَ اللَّهُ عَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦٠﴾

61.Ethwa angangani, na asu ala mena Ūwau nthīnī wa ngoo syoo, na asu ala manyaīkasya ndeto sya mana nthīnī wa mŪsyī, maikaeka, vate nzika, Ithyī tŪkatuma we ŪUngamana namo; īndī mo maikakala īngī vakuvī naku ateo kwa īvinda īnini.

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
وَالرُّجُفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَتُغْرِبَنَّاكَ فِيهِمْ ثُمَّ لَا
يُجَاوِزُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦١﴾

62.Indī mo makeethīwa me aumanīe, ovala vonthe mo makethwa maī, makakwatwa na kŪtilangwa ilungu.

مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثَقِفُوا أَخِذُوا وَقْتِكُمَا وَقْتًا لِنُنَزِّلَ
﴿٦٢﴾

63.Usu nīw'ŵo wīḥīlītwe wī mŪtuo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe *īlŪlŪ* wa ala mavītie tene, na we ndŪkoria ŪalyŪko nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ نَجِدَ لِسُنَّةِ
اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٣﴾

64.AndŪ meŪkŪlya we īlŪlŪ wa Ūla Saa, asya, 'Umanyi waw'ŵo wīna Ngai Mwene W'onthe *eweka.*' Na nī kyaŪ kīkaŪmanyīthya we kana Ūla Saa nŪtonya kwīḥtha wī vakuvī?

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عَلِمْتُهَا عِنْدَ
اللَّهِ وَمَا يُدْرِكُكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٤﴾

65. Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nūmaumanfe alei, na nūmaseūviſyſe mo mwaki wakene,

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكٰفِرِيْنَ وَاعَدَ لَهُمْ سَعِيْرًا ۝

66. Vala nthĩnĩ waw'o, mo makekalaa tene na tene. Mo maikamwona mūsūvĩ kana mŭtetheſya nthĩnĩ wa vo.

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا اَبَدًا لَا يَجْدُوْنَ وِلْيٰتًا وَلَا نٰصِيْرًا ۝

67. Mŭthenya Ūla mothyŭ moo makaalyŭlwa nthĩnĩ wa Mwaki, mo makaasya, 'Aa! Mwa takethwa ithyĩ nftwamwfw'ie Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŭmwfw'a Mŭtŭmwa!'

يَوْمَ تَقْلُبُ وُجُوْهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُوْلُوْنَ يٰلَيْتَنَا اَطَعْنَا اللَّهَ وَاَطَعْنَا الرُّسُوْلًا ۝

68. Namō makaasya, 'Mwfai waitŭ, ithyĩ twamew'ie anene maitŭ na ala maĩ ūlŭ waitŭ namo nĩmatŭthyoekisyē ithyĩ kuma nzlanĩ.

وَقَالُوْا رَبَّنَا اِنَّا اَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرٰآءَنَا فَاَصْحٰوْنَا السَّيِّئٰتِ ۝

69. 'Mwfai waitŭ manenge mo ūsilflo kŭndŭ kwĩĩ na maumanfe na kĩumo kĩnene mŭno.'

رَبَّنَا اٰتٰهُمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعٰدٰبِ وَالْعَنٰهُمْ لَعْنًا كَبِيْرًا ۝

LUKU 9

70. Inyw'ti ala mwĩtkĩlaa! Mŭikethwe mŭilyĩ ta asu ala mamŭthatisyē na kŭmŭmanga Mose; Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamŭvetangie we na kŭmŭthesya maŭndŭnĩ ala mo mamŭneeneaa we. Na we aĩ mŭtallwa mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ اٰذُوْا مُؤْمِنًا فَبَرّٰهُ اللهُ مِمَّا قَالُوْا وَكَانَ عِنْدَ اللهِ وَجِيْهًا ۝

71. Inyw'ti ala mwĩtkĩlaa! Mŭkfeĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, na neenai ndeto ūla ya w'o.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اتَّقُوا اللهَ وَفُوْلُوْا قَوْلًا سَدِيْدًا ۝

72. We akaalyŭla mwĩkalo wenyu kwoondŭ wenyu na kŭmŭekea inyw'ti naĩ syenyu. Na ūla ona wĩva ūmwfw'aa

يُصْلِحْ لَكُمْ اَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَمَنْ يُطِيعِ اللهَ وَرَسُوْلَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيْمًا ۝

Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, vate nzika akakwata ōkīlyo wī vinya.

73. Nīw'o, Ithyī nītwaumisye Wīkwatyo kwa matu na nthī na īīma, Indī syo nīsyaleile kōkua na syaŭkīa. Indī mŭndū nīwawosīē. Ow'o, we *nŭtonya kwīthwa* ate mŭlŭngalu, na wa kwīlea *we-mwene*.

74. *Umīlīlo wa ūndū ūū nī*, kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akamasīlīla aŭme ala angangani, na aka ala angangani, na aŭme athaithi ma .mīvwano, na aka athaithi ma mīvw'anano, na Ngai Mwene Vinya amethiŭīaa na tei aŭme aŭme ala etīkīli na aka ala etīkīli; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŭekanī Mŭno Vyŭ, Usŭītwe nī tei.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ
الْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا
الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٣﴾

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ
وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
﴿٧٤﴾ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٥﴾

AL - SABA
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula nĩ Syake ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ ũlũ wa nthĩ, na ndafa syonthe nĩ Syake Itunĩ; na We nĩ Ula Mũf, na Mũmanyi-wa-Syonthe.

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ①

3. We nĩwĩsĩ maũndũ onthe ala malikaa ũlũ wa nthĩ na onthe ona meva ala maumaa nthĩnĩ wayo, na kĩla kyonthe kĩtheeaa kuma Itunĩ na kĩla kyonthe kyambataa nthĩnĩ wayo; Na We Ausũftwe nĩ tei, Mũekanĩ-Mũno Vyũ.

يَعْلَمُ مَا يَلْجِ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ
الْغَفُورُ ①

4. Na asu ala matetfĩkĩlaa maasya, 'Saa ũla ndũkoka ũlũ waitũ ona ĩndĩ.' Asya, 'Ii, Kwa w'o wa Mwĩai wakwa, Ula ũmanyaa maũndũ ala matonekaa, w'o vate nzika ũkavika ũlũ wenyu! Ukamũvikĩa Vai kĩndũ ona kĩva kĩna ũito wa kaveke Itunĩ kana ũlũ wa nthĩ kana kĩnini mbee wa ũu, kana kĩnenange kĩmũvonokaa We, ĩndĩ syonthe nĩ nandĩke Ivukunĩ yĩla yĩvuanasya nesa.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عِلْمُ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ شَيْءٌ وَلَا يَخْفَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ ②

5. Nĩkana We atonye kũmatuva ala metfĩkĩlaa na kwĩka meko maseo. Aa nĩmo ala makethwa na ũekeo na kyaũya kya ndaƚa.

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَّزَرْقٌ كَرِيمٌ ②

6. ĩndĩ ta asu ala mething'ĩfasya kũmĩkanaanĩsya Mĩsoa Yaitũ, maimantha kũsyamananga mawalany'o

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
مَنْ يَرْجُو إِلَيْهِمْ ③

Maitū, mo nīmo ala ūlū woo vakethwa ūthīny'o wa ūsilīlo wī woo.

7.Na asu ala manengetwe ūmanyi monaa kana kīla kyonthe ona kīva kīvuanītw'e kwaku kuma kwa Mwīai waku nī kyo w'o, na matongoasya nzīanī ya Ula-wī-Vinya, Ula-Waīlītwe-nī-Kūtaīwa.

8.Na asu ala matetkīlaa maasya, 'Tūmwony'e mūndū ūla ūnūmwaīa inyw'ī kana yīla inyw'ī mūkatīlīkanga tūlungu, nīmūkathayūūkw'a ta kyūmbe kyeū?

9.We aseūvītye ūvūngū ūlū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kana akwaītwe nī ndūūka? Tiw'o, īndī nī asu ala matetkīlaa Itu nīmo makwaītwe nī ūsilīlo na nīmaendete vaasa mūno ūvītyonī.

10.Mo nomonaa kīla kī mbee woo na kīla kī ūtina woo kya ūtu na nthī? Ithyī tūkenda, nīūtuma nthī ūthelekelya nthī vamwe namo, kana tūkatuma ilungu imwe kuma ūtunī ivalūkanga ūlū woo. Nthīnī wa ūu, vate nzika, ve Kyama kwa kīla mūthūkūmi mwīlīli.

LUKU 2

11.Na kwa ūla w'o, Ithyī nītwamūnengie Ndaviti mumo kuma Kwitū-Ene: 'Inyw'ī īīma, Ithiūei kwa Ngai mwīna wīnyivyo musūu mwī vamwe nake we, na inyw'ī nyūnyi, ota ūu.' Na Ithyī nītwoodloisye kīaa kwoondū wake,

وَوَيْسَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِينَ أَنزَلْنَا إِلَيْكَ مِنَ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَيَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَرَبِيِّ الْحَمِيدِ ①

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنَّبئُكُمُ إِذَا مَرَّكُمْ كُلُّ مَشْرَقٍ إِنَّا لَنَعْلَمُ لِفِي خَلْقِ جَدِيدٍ ①

أَفَتَأْتِي عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ حِجَةٌ أَمْ بِالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ①

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَى مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِن نَّشَاءُ نَحْنُفِ بِهِنَّ الْأَرْضَ أَوْ نَسْقِطْ عَلَيْهِنَّ سَفَاثِنَ السَّمَاءِ إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّعَلَّ عِبْدِي تُنَبِّئُ ①

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ مِنَّا فَضْلًا يُجِبَالِ أُوذُنِي مَعَهُ وَالْكَافِرِينَ وَالنَّالَةَ الْحَدِيدِ ①

12. *TOkyasya*, 'Iseŭvīsyē ngŭa sya kīaa mbīanīu, na seŭvyā ndīa sya kīthimo kīanīe. Na ūka meko ma ūlŭngalu, vate nzika, Nyie nīnīmene maŭndŭ onthe ala we wīkaa.'

أَنْ اَعْمَلَ سِيغَتٍ وَقَدِّرَ فِي السَّرْدِ وَعَمَلُوا صَالِحًا
إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ⑬

13. Na *Ithyī nīwamwīw'īhīsyē* Solomoni kīseve; na mŭendo wakyō wa kītoko kīmwe waī *kyalo* kya mwei ūmwe, na mŭendo wakyō wa kīwīloo kīmwe kyaī *kyalo* kya mwei ūmwe ota ūu. Na *Ithyī nītwamŭvulufīlye* mbuluti ya ūvulŭ ūtheŭku. Na ve *Mayini amwe* ala mathŭkŭmie uungu wake, kwa mwīao wa Mwīai wake. Na *Ithyī nīwamatawīlye mo kana* ethwa ūmwe katī woo, akaalyŭka kŭtia mwīao Witŭ, *Ithyī tŭkamŭsamīthya ūsilīlo* wa mwaki wakene.

وَلَسَلِيمَنَّ الرِّيحُ عُدُّهَا شَهْرٌ وَرَوَّاحُهَا شَهْرٌ
أَسْأَلُنَا لَهُ عَيْنَ الْبُطْرِ وَمِنَ الْجِنِّ مَنْ يَعْمَلُ بَيْنَ
يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَنْ يَنْزِعْ مِنْهُمْ عَنْ آمِرًا نَذِقْهُ
مِنَ عَذَابِ السَّعِيرِ ⑭

14. Mo nīmamŭseŭvīsyē we kīla wendaa: nyŭmba sya kīsumbī na mīvw'anano, na nyŭŭngŭ nene sya kŭtuumanaa kīw'ŭ na mīio mīnene ya kŭua yoveewe kŭndŭ kŭlŭmu. 'Thŭkŭmai na ūtanu inyw'ī Nyŭmba ya Ndaviti;' Indī nī avŭthŭ matŭngaa mŭvea katī wa athŭkŭmi Makwa.

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحَارِبٍ وَمَتَانٍ رِجَالٍ
كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ زَيْتٍ اِعْمَلُوا آلَ دَاوُدَ شُكْرًا
وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّاكِرِينَ ⑮

15. Na yīla *ithyī twatw'ie* kīw'ŭ kyake *Solomoni*, vai kīndŭ kyamonisye mo kana we aī mŭkw'ŭ ateo kīinyŭ kya nthī kīla kyaīe ndata yake. Kwa ūu, yīla we wavalŭkile nthī, *Mayini nīmamanyīe ūtheinī* kana takethwa mo nīmamanyīte maŭndŭ ala matonekaa, mo mayīthīwa

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْتِهِ إِلَّا
دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ
الْجِنَّ أَنَّ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي
الْعَذَابِ الْهَمِينَ ⑯

mekalile mwĩkalonĩ wa ūsilĩlo wa kũsonokw'a.^{1*}

16.Vate nzika, kyaĩ Kyama kwa andũ ma Savaa nthĩnĩ wa nthĩ yoo: mĩũnda tĩĩ, ngalĩ ya kw'oko kwa aũme na ya kw'oko kwa aka; 'Yai katĩ wa kyaũya kya Mwĩai wenyu na mũtũngĩei We mũvea. Nthĩ nzeo na Mwĩai waku nĩ Mũekanĩ-Mũno-Vyũ.

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِهُمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتِ عَنْ يَمِينٍ
وَشِمَالٍ هُ كُؤًا مِنْ زُرْقٍ رَجِمْتُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بُلْدَةً
طَيِّبَةً ۚ وَرَبُّ غَفُورٌ ﴿١٦﴾

17.Indĩ mo nĩmaalyũkile; kwa ūu, Ithyĩ nĩtwamatwaĩe mo kĩw'ũ kyai kuma ndianĩ mbũthũku. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo vandũ va mĩũnda yoo, mĩũnda tĩĩ yĩna mosyao me ūũ na tamalisiki na mĩtĩ mĩvũthũ ya mĩkũnasi.

فَاعْرَضُوا فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُمْ
بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أَكْلِ خَمِطٍ وَأَثَلٍ وَمِثْيُ
مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٧﴾

18.Ithyĩ nĩtwamaĩvie ūu nũndũ wa kũlea kũtũnga mũvea kwoo; na Ithyĩ tũimaĩvaa ūu ateo ala matatũngaa mũvea.

ذَلِكَ جَزَيْنَهُمْ بِمَا كَفَرُوا وَهَلْ نُجِزِي إِلَّا الْكَفُورَ ﴿١٨﴾

19.Na Ithyĩ nĩtwaiie katĩ woo na mĩsyĩ tĩla twaathimĩte, mĩsyĩ *mngĩ* tĩla yoonekaa nesa, na Ithyĩ tweekĩie syĩkalo ithengeanĩe katĩ wasyo, *twaasya*,

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَرَكْنَا فِيهَا
قُرَى ظَاهِرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا التَّيْرَ سَيْرًا فِيهَا
لِبَالٍ وَآيَاتًا أُمِينٍ ﴿١٩﴾

¹ *Ndeto Ino 'daa'bah' *kĩnyũ* kya nthĩ *ĩvetaa* mĩkallĩe yonthe ya thayũ ya nyamũ. Kwa ūu, ūalyũlo wa 'Kĩinyũ kya nthĩ' wafĩtwe kwoswa ta nthimo kana ngelekany'o yĩũtavany'a ūndũ ūngĩ eka kĩinyũ okĩla twĩsĩ. Ūũ ūwetetwe vaa nĩ mwana wa Solomoni ūla ūtaatiwa mwĩkalo ona ūmwe wa kĩveva nĩ tthe na ūĩ na ūtongoi mũseo ūla watumie tthe Solomoni amanyĩka. Nthĩnĩ wa ūsumbĩ wake Solomoni nĩkwamanyĩkie okavola kwa asu anene maĩ na vinya mamwĩlingĩĩte na ala we wamasindĩte na kũmaia uungu wake *mayini* kana yu Solomoni nĩ mũkw'ũ. Mo nĩmaleile kwĩw'a mĩao ya ūsumbĩ, na maete mũtĩlkangano mũnene wa ūsumbĩ ūsu mũnene.

Tambūkai nthĩnĩ wayo ūtukū na mūthenya mwĩna mūuo.’

20.Indĩ mo vandū va kūtūnga mūvea, kwa Ngai, maisye, ‘Mwĩai waitū, ĩkĩa syĩkalo ndaasa katĩ wa syalo sitū.’ Namo nĩmeevĩĩsye mo ene; kwa ūu Ithiyĩ nĩtwamatwĩkĩthisye mo ta wano na twamatilangany’a mo ilungu, wanangĩko mwĩanĩu. Nthĩnĩ wa ūndū ūū vate nzika, ve Syama kwa kĩla mūndū wĩyūmĩĩasya na kūtūnga mūvea.

21.Na Ivilisi eethĩa kana ūtw’io wake kwoō waĩ w’o, kwa ūu, mo nĩmamūatĩĩe we, *onthe* ateo nguthu ya w’o ya etĩkĩli.

22.Na we ndaĩ na ūtonyi ĩlūlū woo, Indĩ *kwaiyĩ ūu* nĩkana Ithiyĩ tūtonye kūvathūkany’a asu ala meetĩkĩlile *ūwoo wa* Itunĩ kuma katĩ wa asu ala maĩ na nzika ĩlūlū wayo. Na Mwĩai waku nĩ Mūsyaiĩsya ĩlūlū wa syĩndū syonthe.

LUKU 3

23.Asya, ‘Metei asu ala inyw’ĩ mūmetaa *kwĩĩhwa ngai* ūtee wa Ngai Mwene Vinya W’onthe. Mo mai na ūtonyi ona ĩlūlū wa kaĩndū kanini *ke* matunĩ kana ke ĩlūlū wa nthĩ, ona mai na kĩlanda katĩ wa syelĩ, ona We nde mūtetheesya katĩ woo.’

24.Vai ūvoyanĩ ūkauna mūvoyewa Kwake, ateo kwa ūla We ūmūnengete ūthei waw’o, kūvika yĩla ngoo syoo ikethwa ivetangĩw’e wia mo makakūlya, ‘Mwĩai wenyu aneenie ata?’ Mo *Atūmwa* makasūngĩa, ‘Ula-

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ
فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مَسْرَفٍ إِنْ فِي
ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٢٠﴾

وَلَقَدْ صَدَقَ عَلَيْهِمْ لِبَيْسٍ ظَنُّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا
قَرِيبًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١﴾

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْمٍ مَنْ يُوْمِنُ
بِالْآخِرَةِ وَمَنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ حَفِيفٌ ﴿٢٢﴾

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ
فِيهَا مِنْ شَرْكٍ وَمَا لَهُ مِنْهُمْ قَوْلٌ يُعْمَرُونَ ﴿٢٣﴾

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ إِنَّهُ
إِذَا فَرَعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا
الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٤﴾

w'o.' Na We nĩ Ula-Wĩ-Iũlũ, Ula-Mũnene.

25.Asya, 'Nũũ ũla ũmũnengae inyw'ĩ ũtethyo kuma matunĩ na Iũlũ wa nthĩ? Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Ona ethwa inyw'ĩ kana ithyĩ twĩ ũtongoinĩ ũla wa w'o kana İvityonĩ yĩyonanĩtye.'

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ
وَإِنَّا أَوْيَاتِكُمْ لَعَلَىٰ هُدًى أَوْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٥﴾

26.Asya, 'Inyw'ĩ mũikakũlw'a ũndũ Iũlũ wa naĩ siitũ, ona ithyĩ tũ:kakũlw'a ũndũ Iũlũ wa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

قُلْ لَا تَسْأَلُونَ عَنَّا أَجْرَمَنَا وَلَا نَسْأَلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٦﴾

27.Asya, 'Mwĩai waitũ, akatũete ithyĩ ithyonthe vamwe; İndĩ We akatw'a sila katĩ waitũ na w'o: na We nĩ We Mũsili, Umanyi-W'onthe.

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ
الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٧﴾

28.Asya, 'Mbonya'ai Nyie asu ala mũmakwatanĩtye vamwe Nake We ta atindany'a. Aiee! Inyw'ĩ mũitonya kwĩka ũu, nũndũ We nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wĩ-Vinya, Ula-Mũĩ.

قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٨﴾

29.Na Ithyĩ tũikũtũmĩte we İndĩ nĩ ta mũeti-wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a, kwa mbaa andũ onthe ma nthĩ, İndĩ andũ aingĩ mũno vyũ mayĩsĩ.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا قَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَكِن أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

30.Namo makũlasya, 'Utianĩo ũũ ũkeanĩtw'a İndĩ ethwa inyw'ĩ mwĩ ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٠﴾

31.Asya, 'Utianĩo wenyu nĩ ũla inyw'ĩ mũtatonya kũtiwa İtina waw'o kwa kavinda kanini ona kana inyw'ĩ mũkaũvĩtũka w'o mbee.'

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْجِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً
وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣١﴾

LUKU 4

32.Na ala matetfklāa maasya, 'Ithyĭ tũikamĭfklāa Kulani Ino, ona maũndũ ala maĭ mbee wayo; na takethwa nũtonya kwĭsa kũmona eki-ma-naĭ yĭla makaũngamw'a mbee wa Mwĭai woo, maitũlana mũtĭ mũndũ na ũla ũngĭ. Asu ala masũanĭfawa ta onzu makamakũlya ala maĭ ekathĭi, 'Takethwa ndwaĭ ũndũ wenyu inyw'ĭ, ithyĭ vate nzika, twĭthwa tweethĭiwe twĭ etĭkĭi.'

33.Asu ala maĭ ekathĭi makamakũlya ala masũanĭfawa ta onzu, 'Ithyĭ nithyĭ twamũvetie inyw'ĭ ũtongoinĭ, ĭtina wa w'o kũmũvikfa inyw'ĭ? Aiee, inyw'ĭ ninyw'ĭ ene ala mwaĭ avĭtany'a.'

34.Na asu ala masũanĭfawa kwĭthwa me onzu makamatavya ala meekathĭĭaa, 'Aiee, ĭndĭ ninyw'ĭ mwasamaa nzama syenyu sya ũtukũ na mũthenya, yĭla inyw'ĭ mwatũngĭfasya kũmũlea Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmwĭfanany'a We na ngai ingĭ.' Namu makavitha wĭlilo woo mawona ũsilĭlo; na Ithyĭ tũkeekfa mĭnyololo ngingonĭ sya asu ala maleile kwĭfklāa. Mo makatuvwa kwoondũ wa maũndũ ala mo meekie.

35.Na Ithyĭ tũyaamũtũma Mũkaanany'a nthĭnĭ wa mũsyĭ ona ũmwe ĭndĭ athw'ii maw'o maisye, 'Vate nzika, ithyĭ nĭtũũmalea maũndũ ala we ũtũmĭtwe namo.'

36.Namu maisye, 'Ithyĭ twĭna ũthw'ii mwingĭ na syana; na ithyĭ tũikasĭlĭwa.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْجُودُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۖ يَرْجِعُ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ يَقُولُ الَّذِي نَسِئُوا الَّذِي اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَننُم لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا أَن تَحْنُ صَدَدَ نَكْمٍ عَنِ الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَ كُمْ بَلْ كُنْتُمْ مُجْرِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتَضَعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ الْيَلْبِ وَالْتِهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَن نَّكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَندَادًا وَأَسْرُوا التَّدَامَةَ لَنَا رَأَوْا الْعَذَابَ وَ جَعَلْنَا الْأَغْلَلَ فِي آعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَهَلْ يُعْرَبُونَ إِلَّا مَا كَانُوا يَسْأَلُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَأَعْنَاعًا مِّعْدَلِينَ ﴿٣٦﴾

37. Asya, 'Nīw'o Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya kwa ūla ona wīva We wendaa na kŭmŭnyivīsyā kyo kwa ūla ona wīva We wendaa; Indī andū aingī mŭno vyū mayīsfī.'

LUKU 5

38. Na ti mothw'ii menyu kana syana syenyu ila ikamŭete inyw'ī vakuvī Naitū Ithyī ūnenenī, Indī asu ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo, makeethwa na ituvi kŭndū kwīfī nŭndū wa ūndū mo meekie. Namō makeethwa na mŭuo nyŭmbanī ndŭŭlu.

39. Na ta asu ala mething'īasya kwananga *kīleelo* kya Mīsoa Yaitū, mo nīmo ala makaetwe ūthyū kwa ūthyū kwa ūsiflo.

40. Asya, 'Vate nzika, Mwīai wakwa athanthaasya kyaūya katī wa athŭkŭmi Make ta asu kwa ūla We wendaa na akīnyivasya kwa ūla *We wendaa*. Na kīla inyw'ī mumasya ona kīva, We akakītŭngīa; na We nī Ula-Mŭnengani Mŭseo Vyū katī wa anengani.

41. Na *lilikanai* mŭthenya ūla, yīla We ūkamombany'a mo onthe vamwe; na Indī We akamatavya alafka, 'Inyw'ī ninyw'ī ene ala mo mathaithaa?'

42. Mo makasŭngīa, 'Wī Mŭtheu We. We Nue Mŭsŭvī waitū kwoo. Aiee, Indī mo mathaithie Mayini; aingī mŭno vyū moo nīmo meetīkīlile.'

43. 'Kwa ūu, ūmŭnthī, mŭyīfthwa na ūtonyi wa kŭmŭuna kana wa kŭmwīka

قُلْ إِنْ رَبِّي يَسْطِرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَكِنْ
بَعِثْنَا نَارًا لَا يَعْلَمُونَ ٥

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرُّ بِكُمْ عِنْدَنَا
زُلْفَىٰ إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ
جَزَاءٌ الضَّعِيفِ يَبَاءُ عَمَلُهُمْ فِي الْفُرْقَاتِ آمُونَ ٥

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي
الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ ٥

قُلْ إِنْ رَبِّي يَسْطِرُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
يَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ
هُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ٥

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَكَةِ الْهَؤُلَاءِ
إِنِّي كُفِّرُ كَانُوا يَعْبُدُونَ ٥

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا
يَعْبُدُونَ الْجِنَّ ۗ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ٥

قَالِ يَوْمَ لَا إِلَهَ إِلَّا إِلَهُكُمْ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ تَفَعَّلُوا وَلَا ضَرًّا

naI mOndO na OIa OngI.' Na IndI Ithyl tOkamatavya asu ala meekie mothOku: 'Samai inyw'I Osiiflo wa Mwaki OIa inyw'I mwaOleile.'

44.Na yIla MIsoa mItheu YaitO yasomwa kwoo, mo maasya, 'UO nI mOndO OIa OnOomantha kUmumya inyw'I nthInI wa maOndO ala maafthe menyu mathaithaa.' Namo masya, 'UO nI OvungO mUsevye.' Na asu ala matetIkflaa, yIla mavikIwa nI OIa w'O maasya, 'KI ti kIndO ateo nI Ooi wIyananItye.'

45.Na Ithyl tOyaamanenge mo mavuku ala masomie, ona tOyaamatOmIa mo MOkaanany'a ona Omwe mbee waku.

46.Na asu ala maI mbee woo ota Ou nImaOleile OIa w'O--na aa mayaaOvikIa ona kIlungu kya IkOmi kwa maOndO ala ithyl twamanengie mo, IndI nImamatw'IkIthisye AtOmwa Makwa ta akengani. Kwa Ou, waI Oalyoko mOthOku ata OIa Nyie naetie!

LUKU 6

47.Asya, 'Nyie nImUingIIsya inyw'I mwIke kIndO kImwe tU: M00ngame mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mwI eII-eII na Omwe-Omwe na IndI mOisOanIa. Inyw'I IndI, mOkamanya kana mUnyanyae wenyu ndena ndOuka; we nI MOkaanany'a kwenyu tU tUlU wa Osiiflo mwai OIa OkIte.'

48.Asya, 'Ituvi yIla nyie nIthwa naamwItya inyw'I---yItw'Ike yenyu. Ituvi yakwa yI vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe tU; na We nI NgusI tUlU wa syIndU syonthe.

49.Asya, 'Kwa OIa w'O, MwIai wakwa aiiIflaa w'O tUlU wa OvungO. We nI MUmanyi-MUnene wa maOndO ala matonekaa.'

وَقُولِ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُقُوا عَذَابَ النَّارِ اَنْتُمْ كُنْتُمْ بِهَا تَكْفُرُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذَا نَسَلْتُمْ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَنْ مَا كَانُوا يَعْبُدُ آبَاءَكُمْ ؕ وَ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا نَفْسُ فَتْرَةٍ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَإِنِّي نَبَأٌ جَاءَهُمْ لَئِنْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثِّي ﴿٥١﴾

وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كِتَابٍ يَذُرُّونَهَا وَمَا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿٥٢﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَّغُوا وَعْثَانَهُمْ مَّا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا أُرْسِلُكَ كَيْفَ كَانَ تَكْفِيرُهُ ﴿٥٣﴾

قُلْ إِنَّمَا أَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ أَنْ تَقُومُوا لِلَّهِ مَشْفِئَةً وَفِرَادَى تُتَمَرَّتْ فَتُكْفَرُوا مَّا يَصَاحِبُكُمْ مِنْ جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٥٤﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٥﴾

قُلْ إِنْ رَبِّي يَعْزِبُ بِالْحَقِّ عِلْمَ النَّبِيِّ ﴿٥٦﴾

50. Asya, 'W'o nūvikīte' na ūvūngū ndwaī ūtonya kwambīlīya kana kūtūngīlīla *kīndū ona kīmwe*.

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبَدِّلُ الْبَاطِلَ وَمَا يُعِيدُ ⑤

51. Asya, 'Ethwa Nyie nīmbīftasya, Nyie nīvīftasya kwoondū wakwa mwene; na ethwa nyie nīndongoew'e nesa, kītumi nūndū wa maūndū ala Mwīai wakwa ūmbuanīsyē nyie. Nīw'o, We nī Wīw'i-W'onthe, Wī-Vakuvī.

قُلْ إِنْ ضَلَلْتَ فَإِنَّا ضَالٌّ عَلَىٰ نَفْسِنَا وَإِنِ اهْتَدَيْتُمْ
فَمَا يُؤْمِرُنِي إِلَّا رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ⑥

52. Na takethwa we nīwīsa kūmona mo yīla makakūnw'a na w'ia! Na īndī vaikethwa na wīvitho, namo makakwatīfawa ovandū vakuvī.

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ قُرْعُوا فَلَأَقْوَتَ وَأَخِذُوا مِن مَّكَانٍ
قَرِيبٍ ⑦

53. Na mo makaasya, 'Ithyī yu nītūūwītīkīla.' Indī kūtonyeka ata mo kūkwata mūtīkīlo kuma vandū vaasa ta ūū,*²

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ ؕ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَادُ شُ مِنْ مَّكَانٍ
بَعِيدٍ ⑧

54. Nīw'o, mo nīmaūleile w'o mbeenī na makwatana na maūtalīthyo kuma vandū vaasa.

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْدُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ
مَّكَانٍ بَعِيدٍ ⑨

55. Na kīsilī kīkeekīwa katī woo na maūndū ala mo mendaa, tondū kweekiwe kwa ala mailī tamo mbee. Mo *ota Ou* maī nthīnī wa nzika ivūavūanasya mūno.

وَجِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُوتُوا
بِإِسْنَائِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَقٍّ قَرِيبٍ ⑩

² *Kwa Okuvī, vaa veasya, kana Itina wamo kwīvetanga mūtīkīlonī mo ene kūasa tene, mo maikethwa matonya kūkwata mūtīkīlo ivindanī ya ūsilīlo

FATIR

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syftwanŵi ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, ūla Usŵftwe nŵ ūlau,
Usŵftwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Ndaŵa syonthe nŵ sya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, MŪmbi wa matu na
nthŵ, ūla ūmatw'ŵkŵthasya alaŵka ta
Atūmwa, mena nthwau, ill, itatū, na
inya. We ongeleelaa ūmbinŵ Wake kŵla
We wenda; nŵndū Ngai Mwene Vinya
W'onthe E-na ūtonyi ūlū wa syŵndū
syonthe.

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ
السَّمَكَةِ رُسُلًا أُولِيْ أُنْحَاةٍ مِّثْنِيْ وَتِلْكَ وَرُبِعٌ
يَّزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنْ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ ②

3. Tei ona wŵva ūla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūmanengae andū----vatiŵ ona
ūmwe ūtonya kūsiffa, vatiŵ ona ūmwe
ūtonya kūkyathūkŵla kuma vau; Na We
nŵ ūla-Mwene-Vinya, ūla-MŪf.

مَا يَفْتَحُ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا
وَمَا يُمْسِكُ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ③

4. Inyw'ŵ andū, lilikanai ŵnee ya Ngai
Mwene Vinya W'onthe yŵla yŵ ūlū
wenyu. Ve MŪmbi ūngŵ eka Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūla ūmūnengae
inyw'ŵ kuma ŵtunŵ na ūlū wa nthŵ? Vai
ūngŵ waŵlwe nŵ kūthaiŵwa ateo We.
ŵndŵ inyw'ŵ mwŵalyūlwa nakū?

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَذْكَرًا نِعِمَّتِ اللَّهُ عَلَيْكُمْ هَلْ
مِنْ خَالِي غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ④

5. Na ethwa mo nŵmeūkūlea we, nŵw'o,
Atumwa ma Ngai ala maŵ mbee waku
nŵmaleilwe; na maūndū onthe
matūngawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe kwoondū wa ūtw'io.

وَإِنْ يَكْفُرْ بِكَ فَكُفِّرْ بَدَلَهُ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِكَ وَ
إِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ⑤

6. Inyw'ŵ andū, kwa ūla w'o, ūtianŵo wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ w'o,
kwa ūu, thayū wa nthŵ ŵno
ndūkamūkenge inyw'ŵ, ona MŪkengani

يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنْ وَعَدَ اللَّهُ حَتَّىٰ فَلَا تَفْزَنَ لَكُمْ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا ۗ وَلَا تَفْزَنَ لَكُمْ بِاللَّهِ الْعَزَّوَجَلَّ ⑥

ndakamŭkenge Iŭlŭ wa ũndŭ Őkonĩĩ
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

7.Vate nzika, Satani nĩ mŭmaitha
wenyu; kwa ũu, mwosei we ta
mŭmaitha. We ametaa avikĩli make
nĩkana mo matonye kŭtw'ĩka ekali-ma-
Mwakini wakene.

8.Kwa asu ala matetkĩlaa ve ũsilĩlo
mwai. Na kwa asu ala metkĩlaa na
kwĩka mawĩa maseo ve Őekeo na ĩtvi
ĩnene.

LUKU 2

9.We ũla ĩndĩ, meko make
manakavĩtw'e na kwoneka me maseo
ũndŭ ũmwe na ũla wĩĩkĩlaa na kwĩka
meko maseo w'o? Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe amŭtw'ĩlaa wa
kwaa ũla We wendaa na
amŭtongoeasya ũla We wendaa. Kwa
ũu, thayŭ waku ndŭkanange Őkĩmaĩĩa
mo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩwĩĩ ũndŭ mo mekaa.

10.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ
We witwaa iseve ila syŭkĩlasya
mathweo; na ĩthyĩ nĩtŭmatwaa Iŭlŭ wa
kĩlungu kya nthĩ kĩla kĩte thayŭ, na
kŭmĩthayŭŭkya nakyo ĩtina wa kĩkw'ŭ
kyayo. Uthayŭŭkyo Őkethwa ũilyĩ ta
ũu.

11.Ula ona wĩva wendaa ndafa, ĩndĩ we
namanye kana ndafa syonthe nĩ sya
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ndeto ila
nzeo syambataa Kwake na wĩa wa
ŭlŭngalu

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُوا
حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِينَ

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا
يُجْرِمُوا الصَّالِحِينَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ

أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ
يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبُ
نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَمُسْقُفُهُ إِلَى
بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا كَذَلِكَ
النُّشُورُ

مَنْ كَانَ يُرِيدِ الْغَزَا فَلَئِنَّ الْغَزَا جَمِيعًا إِلَيْهِ
يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ

nīwittheesyaa kwambata. Na ala masŪanfaa mothŪoku, ve ŪsilŪlo mwai ŪŪlŪ woo; na ŪsŪanŪo Ūsu mŪthŪoku ŪkaanangŪka.

12.NaNgai Mwene Vinya W'onthe nīwamŪmbie inyw'I kuma kŪtoonŪ, na ŪndŪ kuma ŪlovotonŪ ya manzŪ, na We nīwamŪtw'ŪkŪthisye inyw'I eŪ. Na vai kŪveti kŪkuua Ūvu, kana kŪsyaa kaana vate Ūmanyi Wake. Na vai Ūla thayŪ wake Ūasavaw'a mŪno, kana kŪndŪ kŪkavetwa kuma thayŪnŪ Wake, ateo nŪkŪandŪkŪtwe nthŪnŪ wa Ūvuku. Ūu vate nzika, nŪ ŪvŪthŪ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

13.Na nganga iŪ iivw'anene: ŪŪ wŪ mŪyo, na wakwendeesyaa na kŪw'Ū kyaw'o nŪ kŪseo kwa kŪnyuwa, na ŪngŪ, wŪ mŪnyŪ na ŪŪ. Na kuma nthŪnŪ wa kŪla Ūmwe inyw'I nŪmŪŪsaa nyama nzeo, na kumya mathaa ala mwŪkŪfaa mwŪ vo. Na we nŪsyonaa ngalawa itemete itulumo nŪkana inyw'I mŪtonye kŪmantha mumo Wake, na nŪkana mŪtonye kŪtŪnga mŪvea.

14.We aŪlikasya ŪtukŪ nthŪnŪ wa mŪthenya na akaŪlikya mŪthenya nthŪnŪ wa ŪtukŪ. Na We nŪsyŪkŪŪte syua na mwei wŪanŪ; kŪla kŪmwe kŪsembelaa nzŪanŪ I-yakyo ŪvandanŪ yŪtw'Ūtwe. Ūsu nŪ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, MwŪai wenyu; ŪsumbŪ nŪ Wake, na asu ala inyw'I mŪmekafŪaa Ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe mai kŪndŪ ona kavuti kanini.

15.Ona inyw'I mŪkameta mo, maikew'a wŪfano wenyu; ona makawŪw'a,

وَالَّذِينَ يَسْكُرُونَ الشَّيْءَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْوَءٌ ﴿١٠﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نَفْثَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ
أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ
وَمَا يُعْمَرُ مِنْ مُعْتَمِرٍ وَلَا يَنْقُصُ مِنْ عُمُرِهِ إِلَّا فِي
كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذَابٌ فُؤَادٍ مَالِغٍ
شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمَنْ يَلُّ تَأْكُلُونَ
لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَ
تَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَازِيرٌ لِتَبْتَعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

يُولِجُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارُ فِي اللَّيْلِ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ
مُسَمًّى ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٣﴾

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْعَوْا دُعَاءَ كُمْ وَتَوَسُّعُوا مَا

maitonya kŭmŭsŭngŭa inyw'ŭ. Na Mŭthenyanŭ wa ŭthayŭŭkyo nŭmakalea kŭmwŭanany'a na Ngai kwenyu. Na vai ŭtonya kŭŭmanyŭthya we ta ŭmwe ŭla-Mŭmanyi wa syonthe.

اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ
وَلَا يُغْنِي عَنْكَ وَالِدُكَ
وَلَا يَبْنِي عَنْكَ مِثْلُ خَيْرِ ۝

LUKU 3

16.Inyw'ŭ andŭ, inyw'ŭ mwŭ avoyi tŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyŭla Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ We ŭla ŭtethŭfawa na vata wa kŭndŭ ona kŭmwe, Ula-Utaŭfawa mavinda onthe.

يَأْتِيهَا النَّاسُ أَسْفَرًا فَقَالُوا إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ
الغَيْبُ الْغَيْبُ ۝

17.We akenda, We nŭtonya kŭmwananga inyw'ŭ, na kŭete kyŭmbe kyeŭ vandŭ venyu.

إِنْ يَتَأَيَّدُ هِبَتَكُمْ وَيَأْتِ بِحَلْقِ جَدِيدٍ ۝

18.Na ŭu ti vinya kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ۝

19.Na vai thayŭ ŭkuŭte mŭio ŭtonya kŭkua mŭio wa ŭngŭ; na ethwa thayŭ ŭla ŭkuŭte mŭio mŭito ŭkawŭta ŭngŭ akue mŭio waw'o, w'o vai kŭndŭ kŭkakuwa kyaw'o ndŭkaŭkua ona ethwa nŭ ndŭŭ ya mŭokautŭ. We nŭtonya kŭmakaany'a tŭ ala mamŭkŭfaa Mwŭlai woo kŭmbithŭnŭ na malŭmasya Mboya. Na ŭla wŭtheasya mwene, etheasya kwoondŭ wa ŭtandŭfthyo wa thayŭ wake mwene tŭ; na kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭkw'o ŭalŭko wenyu.

وَلَا تَزِدْ زَادًا وَلَا تَزِدْ زَادًا وَلَا تَذْعُ مُثْقَلَةٌ
إِلَىٰ جُنُهَا لِأَلَّا يُحْمَلَ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَا تَكُنْ دَاقِقِي
إِنَّمَا تُنذِرُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَ
أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ
وَالِ اللَّهِ الْمَصِيرُ ۝

20.Na kŭlalinda na mŭndŭ wonaa nthŭ maivw'anene.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ۝

21.Ona kana kŭvindu na kyeŭni,

وَلَا الظُّلُمُتُ وَلَا النُّورُ ۝

22Ona kana muunyŭ na muutŭfa.

وَلَا الظُّلُ وَلَا الْحُورُ ۝

23. Ona maivw'anene ala me thayū na ala akw'ū. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amw'w'ithasya ūla We wendaa; na we ndūtonya kūmew'ithya ala me mbūanī.

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ
مَنْ يَشَاءُ وَمَا أَنْتَ بِسَمِيعٍ مِّنَ الْقُبُورِ ﴿٣٧﴾

24. We wī Mūkaanany'a tū.

إِنَّ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٣٨﴾

25. Nīw'o, ithyī tūŭtūmīte na ūla w'o, ta mūeti-wa-ūvoo mūseo na ta Mūkaanany'a, na vai mbāf ya andū ūtaatūmīwa Mūkaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِن مِّنْ أُمَّةٍ
إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٣٩﴾

26. Na ethwa mo mekwosa ta mūkengani, asu ala maī mbee woo ota ūu nīmamawīkīthisyē Athani moo ta akengani. Atūmwa moo nīmamavikīie mena Syama ntheu, vamwe na Maandīko Matheu, na Ivuku ūmulīkaa.

وَإِن يَكْفُرْ بِكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ
جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ
الْمُنِيرِ ﴿٤٠﴾

27. Na ūndī Nyie nīnamakwatie asu ala maleīlē kwīfīkīla, na waī ūalyūko mūthūku ata ūla nyie naetie!

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤١﴾

LUKU 4

28. We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheesya kīw'ū ūtunī, na ithyī tūkaete mosyao me langi syī kīvathūkany'o; na katī wa īma kwī nzoa nzaū na ndune, syī kīvathūkany'o, na ūngī nziū ki?

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ
ثَمَرَاتٍ مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيْضٌ
وَحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٤٢﴾

29. Na katī wa andū na nyāmū na ng'ombe, ota ūu syīna mīkalīle yī kīvathūkany'o? No ala tū katī wa athūkūmi Make mena ūmanyi, mamūkīaa Ngai Mwene Vinya W'onthe me oka. Nīw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mwene-Vinya, Mūekanī-Mūno Vyū.

وَمِنَ النَّاسِ وَالذَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٤٣﴾

30. Vate nzika, no asu *tu* ala mayfatīāa Ivuku ya Ngai Mwene Vinya W'onthé na malúmasya Mboya na kumya katī wa *syndū* ila Ithyī tūnenganīte kwoondū woo, kīmbithīnī na ūtheinī, mekwatasya ūtandīthyō ūtakathela ona īndīfī.

إِنَّ الدِّينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَ
أَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْزُقُونَ تَجَارَةً
لِّئَلَّيْهُمْ تَبُورٌ ﴿٣٠﴾

31. Nīkana We atonye kūmanenge mo matuvi mausūu, ona kwongeleela tūlū woo mumonī Wake. We vate nzika, nī Mūekanī- Mūno Vyū, ūla Usūftwe nī Mūvea.

لِيُؤْتِيَهُمَ أَجْرَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ إِنَّهُ
غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣١﴾

32. Na Ivuku yīla Ithyī tūūvuanīsyé we nī w'o mūthei, yīla yfanīfasya maūndū ala me mbee wayo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthé ni Mūmanyi wa maūndū onthe, Woni-W'onthé, tūlū wa athūkūmi Make.

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا
لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ بِعبَادِهِ لَخَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٣٢﴾

33. Īndī Ithyī nītwamanengie athūkūmi Maitū ala Ithyī twamanuyvie Ivuku ta ūtīlwa. Na katī woo ve amwe ala mekwīyananga mo ene nūndū wa *kwenda kūatīāa mawendi moo*, na katī woo ve *amwe* ala maatīāa nzīā īla ya w'o, na katī woo ve *amwe* ala mamathing'īāasya angī kwīka meko ma ūseo kwa mwīāo wa Ngai Mwene Vinya W'onthé. Na ow'o, kyu nī kīvathūkany'o kīnene.

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا
فِيهِمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ
سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يُأْتِي اللَّهُ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ
الْكَبِيرُ ﴿٣٣﴾

34. Mīūnda ya Tene-W'onthé! Mo makamīlika yo. Navo, Makaanākavw'a ũa itanga sya thaavu, na lūlū; na itonyeo syoo vo ikeethwa syī sya lili.

بِئْسَتْ عَذَابٌ لِّمَن يُدْعَلُونَ يَخْلَعُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ
مِّن ذَهَبٍ وَرُلُوفًا وَيَبَاسُفُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٣٤﴾

35. Namo makaasya, 'Ndafa syonthe nī sya Ngai Mwene Vinya W'onthé ūla ūvetangīte kyeva kuma kwitū. Vate

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ إِنَّ
رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٥﴾

nzika, Mwŕai nŕ Mŕekanŕi-Mŕno Vyŕ,
Mwosi-wa-Mŕvea.

36. 'Ula kwa wingŕvo Wake, watŕtŕisye
ithyŕ nthŕnŕ wa ŕtŕo wa Tene-W'onthe,
vala wŕa ŕtakatŕkiita ithyŕ, kana *Undŕ*
ona wŕna wa mŕno ŕtŕkwafle vo.

إِلٰهِيْ اٰهَلْنَا دَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ لَا يَسْتَأْذِنُ
فِيْهَا لِنَبِّ وَلَا يَسْتَأْذِنُهَا لِنُوبِ ﴿٣٦﴾

37. Indŕ ŕŕŕŕ wa asu ala matetŕkŕlaa, ve
Iia-ya-Mwaki. Kŕkw'ŕ kŕikatuwa kwoŕ
nŕkana matonya kŕkw'a; ona ŕsilŕlo na
w'o ndŕkaolangwa kwoondŕ woo. Uu
nŕw'o Ithyŕ tŕmŕŕvaa kŕla mŕndŕ ŕte
mŕvea.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ
فِيمَوْتُوْا وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا كَذٰلِكَ
نَجْزِيْ كُلَّ كٰفُوْرٍ ﴿٣٧﴾

38. Navo makafŕa ŕtethyo, 'Ame Mwŕai
waitŕ, tumye nza ithyŕ, na tŕkeeka
meko ma ŕlŕngalu eka ala ithyŕ
tweekaa.' 'Ithyŕ tŕyaamŕnenge inywŕ
thayŕ *mŕasa wŕanŕe* nŕkana mŕndŕ wa
kŕsŕanŕa ŕvandanŕ yu? Na ota ŕu,
Mŕkaanany'a nŕwamŕvikŕie inywŕŕ.
Kwa ŕu inywŕŕ samai *ŕsilŕlo*; nŕndŕ
eki-ma-naŕ mai mŕsŕvŕi.

وَهُمْ يَصْطَرِحُوْنَ فِيْهَا رَبَّنَا اٰخْرِجْنَا نَعْمَلْ صٰلِحًا
غَيْرَ الَّذِيْ كُنَّا نَعْمَلُ اَوْ لَمْ نَعْمَلْ مَا يَتَذَكَّرُ
فِيْهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَجَاءَ لَكُمْ التَّيْدِيْرُ فِدُوْا فَمَا
لِلظٰلِمِيْنَ مِنْ نَّصِيْرٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 5

39. Nŕw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŕsyŕsŕ syŕmbithŕ sya matu na nthŕ.
Nŕw'o, We nŕmesŕ maŕndŕ *ala*
mavithŕwe nthŕnŕ wa ithŕi.

إِنَّ اِلٰهَ عِلْمِ غَيْبِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اِنَّهُ عَلِيْمٌ
بِذٰتِ الضُّوْرِ ﴿٣٩﴾

40. We nŕ We ŕla ŕmŕtwŕkŕthŕtye inywŕŕ
anene ŕŕŕŕ wa nthŕ. Kwa ŕu, we ŕla
ŕtetŕkŕlaa. akathŕna *we mwene* nŕndŕ
wa *mosyao ma* ŕlei wake. Na ŕŕŕŕ wa
alei, ŕlei woo ŕkongelega kŕmena mbee
wa Mwŕai woo, na ŕlei woo
ŕkongelega wasyo tŕ.

هُوَ الَّذِيْ جَعَلَكُمْ خٰلِفًا فِي الْاَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ
فَعَلِيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيْدُ الْكٰفِرِيْنَ كُفْرَهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ اِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيْدُ الْكٰفِرِيْنَ كُفْرَهُمْ اِلَّا
خَسٰرًا ﴿٤٠﴾

41. Asya, 'Inyw'I nīmōsyonete ila ngai mōsyikaŋlaa vandū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ai nyie Indī kīla syo syōmbŋte ūlū wa nthī. Kana syo syīna kīanda nthīnī wa ūmbi wa matu? Kana Ithyī nītōmanengete mo Ivuku nīkana methwe na ūkōsī kuma nthīnī wayo? Aiee, eki-ma-naī mathanaa vathei mōndū na ūla ūngī.

42. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'on the nīwikwatīte matu na nthī iikese kuma vandū vasyo. Na syo ikathūka, vai ūtonya kwikwatīla ateo We. Nīw'o nī Mōmŋsya, Mōekanī-Mūno Vyū.

43. Namo nīmeevītīe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ithitū syoo syī vinya makyasya, 'Takethwa Mōkaanany'a nīwookie kwoo, mo methwa maatīte ūtongoi mbee wa andū ala angī ona meva. Indī yīla Mōkaanany'a wamavikīe mo, ūu wamongeleele mo nthīnī wa ūlei.

44. Nūndū wa ūng'endu ūlū wa nthī na nzaama sya kūsūanīa mothūku. Indī masūanīo asu mathūku maimathyūlūlūkīte andū angī ateo asūanī mamo. Mo Indī nīmamanthaa kīndū ona kīva ateo nzīa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ya ūndū weekanaa na andū ma tene? Indī we ndūkona ūalyūko ona wīva nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe ona Indīfī.

45. Mo nomaanganga ūlū wa nthī makona ūndū mōminūkīlyo wa ala maī mbee woo wathūkīte? Namo maī na vinya mwingī kūmavīta mo. Vai kīndū

قُلْ اَرَدْتُمْ شُرَكَاءَ كُمُ الَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ
 اللّٰهِ اَرُونِيْ مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْاَرْضِ اَمْ لَهُمْ شِرْكٌ
 فِي السَّمٰوٰتِ اَمْ اَتَيْنَهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنٰتٍ مِّنْهُ
 بَلْ اِنْ يَّعِدُ الظّٰلِمُوْنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا اِلَّا غُرُوْرًا ﴿٤١﴾

اِنَّ اللّٰهَ يُّسَبِّحُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَنْ تَرُوْلٰهٗ وَ
 لَيَنْزِلُنَّآلَتًا اِنْ اَسْكَمْتُمَا مِنْ اَحَدٍ مِّنْ بَعْدِ اِنَّهٗ
 كَانَ حٰلِمًا غَفُوْرًا ﴿٤٢﴾

وَ اَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَيْمٰنِهِمْ لَيَنْبَغِيَنَّهُمْ نَذِيْرٌ
 لَّيَكُوْنَنَّ اَهْدٰى مِنْ اِحٰى الْاُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ
 نَذِيْرٌ مَّا رٰدُّوْهُم اِلَّا نُفُوْرًا ﴿٤٣﴾

اِسْتَكْبٰرًا فِي الْاَرْضِ وَمَكْرَ السَّيْئِ وَا لَا يَخِفُّ
 الْاَكْرَ السَّيْئِ اِلَّا بِاَهْلِيْهِ فِهْلَ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا سُنَّتَ
 الْاَقْلَبِيْنَ فَلَنْ نَّجْعَدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا وَا لَنْ نَّجْعَدَ
 لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَحْوِيْلًا ﴿٤٤﴾

اَوْ كُمْ يَّسُبُّوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عٰوْبَةُ
 الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكٰنُوْا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَّمَا

kĩtonya kŭtulya mawalany'o *Make* matunĩ na Iŭlŭ wa nthĩ. Nĩw'o, We nĩ Umanyi-W'onthe, Mwene-Utonyi-W'onthe.

46.Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kŭmasiŭŭla andŭ nŭndŭ wa maŭndŭ ala mo mekaa, We ndatia kyŭmbe kĩ thayŭ ona kĩmwe Iŭlŭ wa thayŭ wa nthĩ Ino; Indĩ We amanengae mo Ivinda kŭvika Ivinda yĩla yĩtw'itwe; na yĩla yĩtw'itwe yavika; Indĩ *mo makamanya kana* Ngai Mwene Vinya W'onthe ena athŭkŭmi *Make* onthe uungu wa metho *Make*.

كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٦﴾

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى
ظَهْرِهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ
مُتَّسِقٍ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ
بَصِيرًا ﴿٤٧﴾

سُورَةُ يٰسٍ مَكِّيَّةٌ

(٣٦)

YAA SIIN
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nŵi ũlau, Usũtwe
nŵi tei.

2. Yaa Siin. *We Mũtongoi Mwĩanũ!*

3. Nyie nŵivŵta na Kulani ũla yusũtwe nŵi
ũŵi,

4. We ow'o wŵi ũmwe wa ala Atũmwa,

5. Nzŵanŵi ũla ya w'o.

6. *UO nŵi* ũvuany'o wa ũla-Wŵi-Vinya,
Usũtwe nŵi tei.

7. Nŵikana we ũtonye kũmakaany'a andũ
ala maaŵthe moo mataakanw'a, na kwa
ũu, mo ti asũvŵi ma maũndũ.

8. Vate nzika, ndeto nŵindũkũku kwa aingŵi
moo, nũndũ mo mayŵitũkũlaa.

9. Ithyŵi nŵtwĩkũŵite masango kwŵilingŵla
ngingonŵi syoo makavika ngolunŵi syoo,
kwa ũu, mŵtwe yoo nŵimũngalalye.

10. Na Ithyŵi nŵtwĩkũŵite kŵisiŵi mbee woo
na kŵisiŵi ŵtina woo na nŵũmavw'ũkũŵite
vyũ ũkethŵa maitonya kwona.

11. Namo no ũndũ ũmwe kwoo,
wamakaany'a kana walea kũmakaany'a:
mo maiketũkũla.

12. We nũtonya kũmũkaany'a ũla tũ
ũnũkũatũŵa Kŵililikany'a na kũmũkũŵa
Ngai-Wa-Ulau kŵimbithŵnŵi. Kwa ũu
mũtavye we ũvoo mũseo wa ũkeo na
ŵtuyi ya ndaŵa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

يٰسٍ ②

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ③

إِنَّكَ لَئِن لَّمْ تَسْتَوْفِي ④

عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ⑤

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ⑥

لِيُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤَهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ⑦

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَىٰ الَّذِينَ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑧

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْيُنِهِمْ غُمَّةً سَاطِئًا إِلَىٰ الْأَذْقَانِ ⑨

فَهُمْ مُصَبَّرُونَ ⑩

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ ⑪

سَدًّا فَأَعْيُنُهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ⑫

وَسَاءَ عَلَيْهِمْ أُنذِرَتْهُمْ أَمْ لَمْ يُنذِرْهُمْ لَا ⑬

يُؤْمِنُونَ ⑭

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَنَ الْغَيْبِ ⑮

بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَأَجْرٌ كَرِيمٌ ⑯

13.Vate nzika, Ithyĩ ithyoka Nithyĩ tũmanengae ala akw'0 thayũ, na nĩtũmaandĩkaa maũndũ ala mamatongoasya mbee na ala mamatiaa ĩtina; na Ithyĩ nĩtũandĩkĩte syĩndũ syonthe nthĩnĩ wa Ivuku ĩtheu.

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا وَآثَارَهُمْ
وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ فِي إِمَامٍ مُّبِينٍ ﴿١٣﴾

لِيُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ
وَلِيُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ
وَلِيُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ

LUKU 2

14.Na matavye mo ngelekany'o ya andũ ma mũsyĩ ũla Atũmwa maũvikĩie.

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلًا أَصْحَابَ الْقُرَيْبَةِ إِذْ جَاءَهَا
الْمُرْسَلُونَ ﴿١٤﴾

لِيُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ

15.Yĩla Ithyĩ twamatũmie Atũmwa eĩf, namo mamalea me eĩf; Ithyĩ nĩtwamekĩie mo vinya na wa katatũ, namo maisye, 'Ow'o, ithyĩ nĩtũtũmĩtwe kwenyu ta Atumwa.'

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ
فَقَالُوا إِنَّا إِلَيْكُمْ مُّرْسَلُونَ ﴿١٥﴾

16.Na mo mamasũngĩa, 'Inyw'ĩ mwĩlo andũ otaitũ na Ngai-Wa-Ulau nde ũndũ ũvuanĩtye. Inyw'ĩ nĩmũũkengana tũ.'

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ الرَّحْمَنُ
مِنْ شَيْءٍ إِن أَنْتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ﴿١٦﴾

17.Namo maisye, 'Ow'o, Mwĩai waitũ nĩwĩsĩ nesa kana ithyĩ twĩ Atũmwa Make kwenyu.

قَالُوا رَبَّنَا عَلِّمْنَا لِنَا إِيَّاكَ لَعَلَّهُمْ يُحْسِنُونَ ﴿١٧﴾

18.'Na wĩla witũ no kũete Utũmane wĩ ũtheinĩ.'

وَمَا عَلَّمْنَا إِلَّا الْبَلِغَ الْبُرْجَانِ ﴿١٨﴾

19.Namo maisye, 'Vate nzika, ithyĩ twĩna mũthaana nũndũ wenyu, na mwalea kũeka kũOtavya, ow'o ithyĩ nĩtũmũkimanga na mavia, na ũsilĩlo wĩ woo nũmũvalũkĩla inyw'ĩ kuma mokonĩ maitũ.'

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنْتَهُوا لَنَرْجِمَنَّكُمْ
وَلَنَسْتَأْكِمَنَّكُمْ قُبَاةً عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿١٩﴾

20.Namo masũngĩa, 'Mũthaana wenyu, wĩ nenyu inyw'ĩ ene. Kĩtumi nũndũ, inyw'ĩ nĩmũtaĩtwe? Aiee, inyw'ĩ mwĩ andũ mũkĩĩte mĩvaka yonthe!

قَالُوا طَائِفُكُمْ مَعَكُمْ أَيْنَ ذُرِّيَّتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ
مُضْرِبُونَ ﴿٢٠﴾

21. Na kuma kŕkonyo kya vaasa kya mŭsyŕ vooka mŭndŭ asembe. Nake asya, 'Inyw'I andŭ makwa, maatŕfei Atŭmwa.'

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَنْتَعِبُ قَالَ يَقَوْمِ اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾

22. 'Maatŕfei asu ala mateŭmŭkŭlya inyw'I ŕtuvi ona yŕva, na ala matongoew'e nesa.

اتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْئَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٨﴾

23. 'Na Nyie nŕna kŕtumi kyaŭ nŕlee kŭmŭthaiha ŭla We ŭmbŭmbŕte nyie, na ŭla inyw'I mŭkatŭngwa Kwake?

وَمَا لِي لَا أَعْبُدَ الَّذِي فَطَرَنِي وَالَّذِي تُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

24. Nyie Indŕ ngamosa angŕ ta ngai ŭtee Wake? Ethwa Ngai-Wa-Ulau akenda kŭmbŕka naŕ, wŕw'anŕthya woo ŭkanguna na vathei, ona mo maitonya kŭndangŕla nyie.

أَتَأْتِخُدُّ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْ تَبُدِّدِ الرَّحْمَنُ يَضْرِبُ لَكَ نَعْفَىٰ عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونَ ﴿٤٠﴾

25. Uvoonŕ ŭsu vate nzika, nyie nŕhwa nŕ ŕvŕvyonŕ yŕ ŭtheinŕ.

إِنِّي إِذًا لَئِنِّي صَلَّيْتُ قُبَيْنًا ﴿٤١﴾

26. 'Nyie nŕngŭmwŕŕkŕla Mwŕai wenyu; kwa ŭu, mbŕthukŕŕsyei nyie.'

إِنِّي آمَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمِعُونِ ﴿٤٢﴾

27. Nake we nŕwataviw'e, 'Lika ŕtunŕ.' Nake asya, 'Takethwa andŭ makwa nŕmamanyie,

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَا لَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

28. 'Undŭ Mwŕai wakwa ŭnengete nyie ŭekeo kwa ŭlau na nŭndw'ŕkŕthŕtye nyie ŭmwe wa ala ataŕku!'

بِأَعْقَابِ رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْكَارِمِينَ ﴿٤٤﴾

29. Na Ithyŕ tŭyaatheesya nguthu sya ita kwa andŭ make sya kuma ŕtunŕ, ona ŕthyŕ tŭyaŕ na vata wa kwŕka ŭu.

وَمَا أَنْزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُنْزِلِينَ ﴿٤٥﴾

30. Waŕ mŭuumo o ŭmwe na sisya! Mo nŕmathelile vyŭ.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خِيدُونَ ﴿٤٦﴾

31. Woo kwa mbaa-andũ! Vayũkaa Mũtũmwa kwoo ateo mo nĩmamũvũĩaa ngũĩ.

يَحْسَرَةٌ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَاْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣١﴾

32. Mo nomonete nĩ nzyawa syĩana ata ila tũsyangĩte mbee woo, na kana iyaamaasyokea ona ĩndĩĩ?

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣٢﴾

33. Na mo onthe, vate nzika, makaetwe mbee Waitũ, mombanĩtw'e vamwe.

وَإِنْ كُلُّ لُتَا جَنِيحٌ لُدَيْتَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٣﴾

LUKU 3

34. Na nthĩ ĩla ngw'ũ nĩ Kyama kwoo; Ithĩ ĩ nĩtũmĩthayũũkasya, na tũkaumya mbeũ sya ĩũu kuma vo, ila mo maĩsaa.

وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْبَيْتَةُ ۖ أَحْبَبْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na nthĩnĩ wayo Ithĩ ĩ nĩtw'ĩite mĩũnda ya mĩtende na mĩsavivũ, na ithĩ ĩ nĩtũtumĩte mbuluti sya kĩw'ũ ikavulutya nthĩnĩ wayo,

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَجِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجْرَتًا فِيهَا مِنَ الْعِيُونَ ﴿٣٥﴾

36. Nĩkana mo matonye kũya matunda kuma vo, na ti moko moo ala matumie mamea. ĩndĩ mo nomatũngaa mũvea?

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

37. We nĩ We Mũtheu ũla woombie syĩndũ syonthe ĩĩ-ĩĩ, sya syĩndũ ila nthĩ ĩmeaa, na syoo ene, na sya maũndũ ala mo matamesĩ.

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

38. Na ũtukũ nĩ Kyama kwoo ũla Ithĩ ĩ kuma kwa w'ũ tumasya mũthenya, na sisya! Mo me kĩvĩndũnĩ.

وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ ۖ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٨﴾

39. Na syua nĩyĩendete yĩĩle nzĩanĩ ĩla yĩw'ĩwe. ũsu nĩ ũtw'io wa Mwene Vinya W'onthe, Ngai-ũmanyi-W'onthe.

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ۚ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٩﴾

40.Na w'o mwei Ithyĩ nĩtũw'ĩle mavinda, kũvika ũkekala ta kaũvonge kakũũ komũ ka mũtende.

وَالْقَمَرَ قَدْ رَنَّهُ مَتَارِزَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ
الْقَدِيمِ ۝

41.Syũa yĩvĩtũka mwei, ona w'o ũtukũ ndũvĩtũka mũthenya,na syonthe ithambalele kilingeni.

لَا السَّنَسُ يَنْجِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
الْيَلَّ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَنْسَبُونَ ۝

42.Na Kyama kĩngĩ kwoo nĩkana Ithyĩ nĩtũmakuaa aana moo na ngalawa ikuĩthĩw'e mĩoi.

وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفَلَكِ الْمُنْتَهَىٰ ۝

43.Na Ithyĩ tũkoomba kwoondũ woo syĩndũ ingĩ iilyĩ ta isu ila mo makalĩsaa.

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ نَشْرِهِ مَا يَرْكَبُونَ ۝

44.Na takethwa ithyĩ nĩtwendie ũu, twĩthĩwa twamanyw'ĩthisye kĩw'ũ namo mayĩthwa na ũmwe wa kũmasiĩla mo ona maitangĩka.

وَإِنْ نَشَاءُ نُفِثْهُمْ فَلَا رَجْعَ لَهُمْ وَلَا هُمْ
يَنْعَدُونَ ۝

45.Ateo tei kuma Kwitũ na kyaũya kwa ĩvinda.

إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ۝

46.Na yĩla mo matavw'a, 'ĩsũvlei inyw'ĩ ene, na maũndũ ala me mbee wenyu, na ala me ĩtina wenyu, nĩkana inyw'ĩ mwĩw'ĩwe tei,' mo nĩmaalyũkaa.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

47.Na vai Kyama kĩmavikĩaa mo katĩ wa Syama sya Mwĩai woo, ĩndĩ mo nĩmaalyũkaa makakĩtia.

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَافِرًا
عَنْهَا مُعْرِضِينَ ۝

48.Na yĩla mo matavw'a, 'Umyai katĩ wa syĩndũ ila Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũnengete inyw'ĩ,' asu ala metetikĩlaa mamatavasya asu ala metĩkĩlaa, tũkamũĩthya we ũla Ngai Mwene Vinya W'onthe walle kwĩthwa amũĩthĩye, ethwa We nĩwendie ũu? Inyw'ĩ mwĩ ĩvĩtyonĩ yĩ ũtheinĩ.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ انْفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ۗ قَالَ
الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْظِعُوهُمْ مِنْ قَوْلِنَا
اللَّهُ أَعْطَاهُمْ ۗ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝

49.Na mo mak0lya, 'Otianlo 00 wa 0sililo *Okean'iw'a* IndII, ethwa inyw'I vate ng0I mwI ma w'o?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

50.Mo meteele kfuumo o kfmwe tu kfla kIkamakwata mo omaikaananfa.

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ

51.Na mo maikethwa matonya, kwlyfaa ona maikamasyokea and0 moo ma m0syI.

يَخْضَعُونَ ﴿٥٠﴾

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥١﴾

LUKU 4

52.Na soo 0kavuvwa, na sisya! Mo makeekalaata kuma mb0anI *maendete* kwa MwIai woo.

وَتُفْعَخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ

يَبْعَثُونَ ﴿٥٢﴾

53.Mo makaasya, 'Woo nI wit0 ithyI! N00 0la 0t0kIIfItye ithyI kuma vand0 vait0 va too? Uu nIw'o Ngai-Wa-Ulau wathanIte, namo At0mwa maneenie w'o.'

فَالرَّابُّونَنَا مَنْ بَعَثَ مِنْ مَرْكَبٍ نَسْتَكْتُمُ هَذَا مَا

لَا يَنْصُرُنَا

وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٣﴾

54.Vakeethwa na kfuumo o kfmwe na sisya! Onthe makaetwe mbee Wait0.

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ جَمِيعٌ لَدَيْنَا

مُخَضَّرُونَ ﴿٥٤﴾

55.Na m0thenya 0su, vai thay0 0kavIIfw'a ona vanini; onenyu m0katuvw'a kwoond0 wa ma0nd0 ala inyw'I mweekaa.

فَالْيَوْمَ لَا تَنْظُمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَلَا تَحْزَنُونَ إِلَّا مَا

كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

56.NIw'o at0i ma-ItunI, m0thenya 0su, makeethwa makwatene ma0nd0nI maingI maitana.

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ كَثِيرٍ ﴿٥٦﴾

57.Mo na iveti syoo makeethwa myuunyInI ya kwendeesya, *mailyI-nthI* maIfe mIto my0kIIfIlu.

هُمْ وَأَرْوَاهُمْ فِي ظِلِّ عَلَى الْأَرْبَابِ مُتَّكِنُونَ ﴿٥٧﴾

58.Mo makeethwa na matunda vo, na makeethwa na kfla kyonthe mo maketya.

لَهُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَلَهُمْ مَا يَدْعُونَ ﴿٥٨﴾

59. 'Mūuo wīhwe nenyu ---nī ndeto ya ngethi yumite kwa Mwai da Usúitwe nī tei.

سَلِّمْ قَوْلًا مِّن رَّبِّ زَجْرٍ ۝

60. Na Ngai akasya, 'Ivathanei na ala al'Ungo'iu Om'Onthī, ame inyw'T avī'any'a!

وَأَمَّا زُوا الْيَوْمِ أَيُّهَا الْمُجْرِمُونَ ۝

61. 'Nye ndyasmwīyāfa inyw'T aana ma Atamu, kana mŪikamŪthaithe Sani, nŪndū we nī mŪnaitha wī Ūtheinī kwenyu,

أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ بَيْتَ أَدَمَ أَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝

62. 'Na kana inyw'T mŪnthaithae Nye? Ino nīyo nzfa ya w'o.

وَأَنْ أَعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝

63. 'Na we nīwamīthyoekisye nguthu nene yenyu. Indī inyw'T mwaleile kŪmanyā nīkī?

وَلَقَدْ أَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيرًا أَفَلَمْ تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ۝

64. 'Ino nīyo Ngiena Ūla inyw'T mwathiwe.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ۝

65. 'Mīlikei ŪmŪnthī, nŪndū nīmwaleile kwītkīla.'

إِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۝

66. ŪmŪnthī ithyī nītkwīkīfa Ūsīllo ŪlŪ wa makany'wa moo, na moko moo nīmeŪneena NaitŪ, na maŪŪ moo nīmeŪkŪsīfa maŪndū ala mo mekīte.

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

67. Na takethwa Ūthyī nītwendie Ūu, Ūthyī twīthwa twamaumisye metho moo, na Indī mo methwa masembie kŪmantha nzfa. Indī mo maī matonya kwona ata?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَىٰ أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصَرُونَ ۝

68. Na takethwa Ūthyī nītwendie Ūu, twīthwa twamaalyŪlile mo na kumalŪmya mo mawīkalonī moo, matathi na mbee kana kŪsyoka Ūtina.

وَلَوْ نَشَاءُ لَسَخْنَاهُمْ عَلَىٰ مَكَاتِرِهِمْ فَمَا اسْتَفْعَلُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ۝

LUKU 5

69. Na we ūla Ithyī tōmŭnengae thayŭ mŭasa, Ithyī nītŭmŭtŭngaa we akasyoka nthīnī wa mwīkalo wa wonzu. Indī mo nomakamanya?

وَمَنْ لَعِمْرَهُ نُنَكِّسُهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٩﴾

70. Na Ithyī tōimŭmanyītye we myall, ona kŭimwaīlīte we. Yo Kulani nī ūlīlīkany'o na Kulani ūla ūvathŭkanasya syīndŭ.

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿٧٠﴾

71. Nīkana yo ūtonye kŭmakaany'a onthe ala me thayŭ, na kana ūtw'io ūlŭ wa alei ūtonye kwīanīa.

لِيُنذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَجْعَلِ الْقَوْلَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾

72. Mo nomonaa kana, katī wa syīndŭ ila moko Maitŭ maseŭvītye, Ithyī nītŭmombīe ng'ombe ila mo nīmo masyīyīāīaa?

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِنَّا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ أَنْعَمَّا فَهِمُهَا مُلْكُونَ ﴿٧٢﴾

73. Na Ithyī nītŭtumīte syo imew'ae mo, nīkana makaiīlsaa imwe ikamakua na ingī mo makasiīsaa.

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

74. Namō mena motandīthyo angī nthīnī wasyo ona kyaŭnyw'a. Indī mo nomethīawa na mŭvea?

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٤﴾

75. Namō nīmosete ngai ingī ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthē, nīkana mo matonye kŭtetheew'a.

وَإِخْتَدُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ إِلَهَةً لَعَلَّهُمْ يُنصَرُونَ ﴿٧٥﴾

76. Syo iikatonya kŭmatethyā mo; Indī vandŭ va ūu, syo mbene ikaumīlw'a vamwe namo ta nguthu imathoketye.

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُخَضَّرُونَ ﴿٧٦﴾

77. Kwa ūu, ūneeni woo ndŭkawkw'īthyē kyeva we. Nītw'o Ithyī nītwīslī maŭndŭ ala mo mavithaa na ala matavanasya.

فَلَا يَحْزَنُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

78.Mündū nowonaa kana Ithyl tūmūmbīte kuma nthīnī wa Ilovoto ya manzi tū? Indī wee! We nī mūkaananīsyā wī ūtheinī.

أَوَلَمْ يَرِ الْإِنْسَانُ أَنَا خَلَقْتُهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٧٨﴾

79.Na we nūtūseūvīasyā ithyl ngelekany'o na akyūlwa nī mūmbīlwe wake mwene. Na we akūlasyā, 'Nūū ūla ūtonya kūthayūūkyā mavīndī me mou?'

وَصَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَبِيٌّ خَلَقَهُ قَالَ مَنْ يُنْبِي الْإِطْطَامَ وَهِيَ رُومِيَّةٌ ﴿٧٩﴾

80.Asya, 'We ūla wamombie Iya mbee, o We akamathayūūkyā; Na We nīwīsl nesa vyū kīla mūthemba wa ūmbi.

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٨٠﴾

81.'We ūla ūmumīasyā mwaki kuma mūtīnī mwīū, na sisya, inyw'ī nīmūwakanasyā kuma nthīnī wa w'o.

وَالَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨١﴾

82.We ūla woombie matu na nthī ndena ūtonyi wa kūmba syīndū ingī iilyī tasyo?' Iī, na ow'o We nī We ūla Mūmbi-Mūnene, Umanyi-W'onthe.

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ مِنْهُمْ بَشَرًا وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٢﴾

83.Nīw;o, mwīao, Wake, yīla We waelela kīndū, no kūkītavyā tū ūkītavyasyā, 'Tw'Tka! Nakyo kīyambīlīlīyā kūtwtka.

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٣﴾

84.Kwa ūu, We nī Mūtheu, ūla ūsumbī wa syīndū wī kw'okonī Kwake. Na inyw'ī inyw'onthe mūkatūngwa Kwake.

فَسُبْحٰنَ الَّذِي يَبْدِءُ مَلَكُوتَهُ كُلَّ نَفْسٍ وَرٰبِعٍ ﴿٨٤﴾ تَرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾

AL - SAAFAAT
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nř Olau, Us0ftwe
nř tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nřfvřta na asu ala meyfafa na mřthfa
řthengeanře,
3. Na řndř maimal0ngya amaitha na
vinya m0no,

وَالضُّفَّتِ صَفًّا

فَالرَّجْرَجَتْ رَجْرَجًا

4. Na řndř maimřsoma Kulani ta
0lilikany'o,
5. Kwa 0la w'o Ngai wenyu nř 0mwe,

فَالْقَلْبِيَّتِ ذِكْرًا

إِنَّ إِلَهَكُمْ لَوَاحِدٌ

6. Mwřai wa matu na nthř na syonthe ila
syř katř wasyo na Mwřai wa maumřlo ma
syua.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ

الْمَشَارِقِ

7. Ithyř nřt0yanakavřtye řtu t0 yřla ya
řtheo vy0 na wanake wa ndata;

إِنَّا زَيْنَا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِرَبِّنَا إِلِكَاكِبِ

8. Na Ithyř nřt0yřsifře kwa masatani ala
mbaa-mat0.

وَحِفْظًا مِّنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ

9. Mo maikethwa matonya kwřthukřřsya
0mbano 0la Mřtařřku ona matata m0no--
-- mal0ngřtw'e kuma ngalř syonthe.

لَا يَسْتَعُونَ إِلَىٰ آلِمَالِ الْأَعْلَىٰ وَيُقَدِّفُونَ مِنْ

كُلِّ جَانِبٍ

10. Mal0ngřtw'e, na nř 0silřlo wa
k0endee kwo--

دُخْرًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ

11. Ateo we 0la 0vulasya křnd0 na
0ng'e'i na we aatřřlawa nř 0m0ř mwai wa
mwaki.

إِلَّا مَنِ خَطِئَ الْخَطِيئَةَ فَاتَّبَعَهُ شِهَابٌ ثَائِبٌ

12. Kwa 0u, mak0lyei mo kana křla mo
matonya k0mba nřkřtonya kwřkala mbee

فَأَسْقَتْنَهُمْ أَمْهُمُ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ مِّنْ خَلْقِنَا إِنَّا

خَلَقْنَهُمْ مِّنْ طِينٍ لَّا زِبٍ

wa kĭla Ithyl t0mbĭte. Mo Ithyl nĭt0mombĭte na y0mba yĭkwatanu.

13. Aiee, we n0seng'aa, namo nĭmav0thasya 0nd0 Osu.

بَلْ عَجَبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿٣٧﴾

14. Na yĭla mo matavv'a mayĭthukĭfasya.

15. Na yĭla mo moona Kyama, mamantha 0nd0 me0kĭv0ĭfa ng0ĭ.

وَإِذَا نَذَرُوا لَآ يَذْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿٣٩﴾

16. Na mo maasya, 'Kĭĭ ti kĭnd0 ateo nĭ 0oi wĭyonanĭtye.

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٠﴾

17. Ata! Ithyl twakw'a na k0tw'ĭka kĭtoo na mavĭndĭ, nĭt0kathay00kw'a ĭngĭ?

18. 'Na maalthe mait0 ala ma mbee ota 0u?

وَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّا نَبْعُودُكُمْ ﴿٤١﴾

أَوْ آبَائِنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٢﴾

19. Asya, 'ĭĭ, na ĭndĭ, m0kanyivw'a.'

20. ĭndĭ w'o 0keethwa wĭtano 0mwe m0m0, na sisya, mo makambĭĭĭlya kwona.

قُلْ نَعْمَ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٣﴾

وَأَنْتَاهِيَ بَجْرَةٌ فَاحِدَةٌ وَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٤٤﴾

21. Namu makaasya, 'Woo nĭ wit0! 00 nĭ m0thenya wa Matuvi.

22. U0 nĭ m0thenya wa 0tw'ĭo wa m0thya 0la inyw'ĭ mwa0leaa.

وَقَالُوا إِنِّي نَبِيًّا هَذَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿٤٥﴾

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٤٦﴾

LUKU 2

23. Na alaĭka makatavv'a, 'Mombany'ei onthe ala meekie moth0ku, vamwe na anyanyae moo, na ila mo maithaithaa.

أَحْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا

يَعْبُدُونَ ﴿٤٧﴾

24. 'Utee wa Ngai Mweĭne Vinya W'onthe; na matongoesyei nzĭanĭ ya Mwakinĭ;

مِن دُونِ اللَّهِ فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَنَّةِ ﴿٤٨﴾

25. 'Na ma0ngamyeyi; n0nd0 mo nom0vaka mak0lw'e.'

وَقِفُّهُمْ إِنَّهُمْ مَقْتُولُونَ ﴿٤٩﴾

26. 'Mwĭna kĭ inyw'ĭ 0nd0 m0te0tethany'a m0nd0 na 0la 0ngĭ?'

مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٥٠﴾

27. Aiee, mŭthenyanĩ Ōsu mo
makeenengane nemo ene.

بَلْ هُمْ الْيَوْمَ مُتَسَلِّمُونَ ﴿٢٧﴾

28. Na amwe moo makamaneeny'a ala
angĩ maikŌlany'a mŭndũ na Ūla ūngĩ.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Mo makasya, 'Nĩw'o inyw'ĩ
mwookaa vala tŭĩ kuma kwa Ūla w'o.'

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْبَيِّنِينَ ﴿٢٩﴾

30. Mo makamasūngĩa, 'Aiee, inyw'ĩ ene
mŭyaĩ etfĩli.

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٣٠﴾

31. 'Na ithyĩ tŭyaĩ na ūtonyi tŭlũ wenyu;
Indĩ inyw'ĩ mwaĩ andũ eki-ma-naĩ.

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْتُمْ قَوْمًا

طٰغِينَ ﴿٣١﴾

32. 'Yu ndeto ya Mwĩai waitũ nĩyeañfa
tŭlũ waitũ kana nokŭvika ithyĩ tŭsame
ūsilĩlo vate nzika.

وَحَقِّ عَلَيْنَا قَوْلَ رَبِّنَا إِنَّ لَنَا لَدَآئِقُونَ ﴿٣٢﴾

33. 'Na ithyĩ nĩtwamŭthyoekisy'e inyw'ĩ
nŭndũ ithyĩ ene twaĩ athyoeku.'

فَأَعْوَبْنٰكُمْ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ عٰوِينَ ﴿٣٣﴾

34. Ōw'o, mŭthenya ūsu onthe
makeethwa na ianda nthĩn' wa ūsilĩlo.

فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٤﴾

35. Vate nzika, ūu nĩw'o Ithyĩ twĩkanaa
na avĩtany'a:

إِنَّا كَذٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾

36. Nŭndũ yĩla mo mataviw'e, 'Vai Ngai
Ūngĩ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe,'
mo nĩmaalyŭkile mena ngathĩlo,

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٦﴾

37. Na mo maisye, 'Twĩekana na ngai
siitũ nŭndũ wa mŭtili-wa-myai wĩna
ndũŭka?

وَيَقُولُونَ إِنَّا لَنَأْرٰكُوا إِلٰهِنَا إِشَاعِرٌ مِّمَّنْ جُنُودٍ ﴿٣٧﴾

38. Aiee, we nŭetete w'o na nŭĩkĩthĩtye
ū-w'o wa Atŭmwa onthe.

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٨﴾

39. Inyw'ĩ vate nzika, mŭkasama ūsilĩlo
wĩ woo.

إِنَّكُمْ لَنَدَآئِقُوا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٩﴾

40. Na inyw'Ŧ mŭkatuvw'a kwoondŭ wa maŭndŭ ala mwŦkŦte tŭ----

وَمَا تَجْزُونَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

41. Ateo athŭkŭmi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ala anyuwe,

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿٢٨﴾

42. Aa makeethwa na kyaŭya kŦskŦte.

أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴿٢٩﴾

43. Matunda, namo makanengwe ndaŦa,

فَوَالِهَ وَهُمْ مَكْرُمُونَ ﴿٣٠﴾

44. NthŦnŦ wa MŦŭnda ya Utanu,

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ﴿٣١﴾

45. MekaŦte ivŦlanŦ sya ŭsumbŦ, meleanŦle mŭndŭ na ŭla ŭngŦ.

عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٣٢﴾

46. MakŦthyŭlŭlŭkw'a kŦkombe kya kyaŭnywa kuma mbulutinŦ ŦvulutŦtye,

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٣٣﴾

47. Kyeu, kŦ kwakaka, kŦ mŭyo kwa ala meŭkŦnyw'a,

بِضَاءٍ لَدَى لَشْرِبِينَ ﴿٣٤﴾

48. Vala vatakethwa kŭmilwa, ona mo maikew'a mainoea vo.

لَا فِيهَا غَوْلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْفَوْنَ ﴿٣٥﴾

49. Na vakeethwa iveti ntheu vamwe namo, syŦna metho mauu, manene na manake,

وَعِنْدَهُمْ فُيُوتُ الطَّرْفِ عَيْنٌ ﴿٣٦﴾

50. MailyŦ ta matumbŦ masŭvŦŦku.

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكْنُونٌ ﴿٣٧﴾

51. Na ŦndŦ amwe moo makamatavya ala

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣٨﴾

angĩ, maikŉlanasya makŉlyo mŉndŉ na
Ola Ongĩ.^{12*}

52. Mŉneeni kuma katĩ woo akasya,
'Nye naĩ na mŉnyanyawa,

53. Ula waasya, 'ow'ŉ we wĩ Omwe wa
asu ala metĩkĩlaa kana *Othayũũkyo* nĩ wa
w'ŉ?

54. 'Ithĩ twamina kŉkw'a, na twatwĩka
mŉthanga na mavĩndĩ, nĩw'ŉ ithĩ
nĩtŉkatŉngwa ĩngĩ?

55. Nake akakŉlya, 'Inyw'ĩ
nomŉmŉsisya *we*?

56. Na ĩndĩ we akasisya na kŉmwona we
e katĩ wa Mwaki.

57. Nake akasya, 'Nĩĩvĩta na Ngai
Mwene Vinya W'ontha, we waĩ vakuvĩ
kŉtuma nyie nanangĩka.

58. 'Na takethwa ti ĩnee ya Mwĩai
wakwa, Nye vate nzika, nĩthwa
neethĩwe wa asu ala makwĩtwa *mbee*
Wake.

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَدِيرٌ ۝

يَقُولُ أَهْلَكَ لَيْسَ الْمَصْدَقِينَ ۝

إِذَا امْتَدَّوْا كُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا إِنَّا لَمُدِينُونَ ۝

قَالَ هَلْ أَنْتُمْ مُقْتُلُونَ ۝

فَأَطَّلَعَ فَرَّاهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۝

قَالَ تَأْتِيهِ إِنْ كَذَّبَتْ لُؤْيُونَ ۝

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُخْضَرِّينَ ۝

¹ *'baizun' ta' baisatun' ĩtumbĩ ya nyaa kana o
nyŉnyĩ ĩngĩ. Yĩla kŉŉneenwa na ndala nĩkwĩlawa,
'huwa baizatul balad' kwa ndala *'we nĩ ta ĩtumbĩ*
ya nyaa' yĩ kaswĩ nĩhĩnĩ, nŉndŉ nyaa ĩla nŉme
nĩyo ĩyĩsŉvĩaa, kana yo nĩyo nene vyŉ ŉsŉvĩnĩ
ŉsu, ti ta ĩtumbĩ yĩla yĩtĩtwe yĩ yoka, kana we nĩ
mwĩai kana mŉnene; kana ndena Ongĩ meananw'a
'balad' *ndalanĩ* kana kwa kŉla ala angĩ mekalaa,
na ŉla ndeto syoo mo masyĩtĩkĩlaa kana we
nŉtanĩlawa, kana nĩ mŉndŉ wĩskĩe nesa. Kwa ŉu,
'baizun maknoon' nĩ kwasya ngathĩŉo sya ĩtumbĩ
isŉvĩtwe nesa, na ikasĩĩlwa.

59. *Uu tiw'o kana ithyĩ tũikakw'a ĩngĩ,*

أَمَّا نَحْنُ بِمَبْتَلِينَ ﴿٥٩﴾

60. *Ateo kĩkw'o kitũ kĩla kya mbee, na kana ithyĩ tũikasilĩwa?*

إِلَّا مَوْتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَدِّيْنَ ﴿٦٠﴾

61. *Vate nzika, ũũ nĩ ũtanu mũnene.*

إِنَّ هَذَا لَهُوَالْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦١﴾

62. *Kwoondũ wa ũndũ ta ũũ, ĩndĩ athũkũmi nĩ mathũkũme.'*

لِيُفْلِحَ هَذَا فَلَيَعْمَلِ الْعَمَلُونَ ﴿٦٢﴾

63. *Uũ nĩw'o mũseo kana nĩ mũtĩ wa Sakkum?*

أَذَلِكَ خَيْرٌ نُّزُلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقْوَمِ ﴿٦٣﴾

64. *Nĩw'o, Ithyĩ nĩtũtũwĩkĩthĩtye we ta ũtato kwa eki-ma-naĩ.*

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٤﴾

65. *Nĩ mũtĩ ũla ũmeaa uungu wa lia-ya-Mwaki;*

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٥﴾

66. *Na ĩtunda yaw'o yĩilyĩ ta syongo sya nzoka.*

كُلَّهَا كَأَنَّهُ رَدُّوسَ الشَّيْطِينَ ﴿٦٦﴾

67. *Namo makaya ya w'o na kusũsya mavu moo naw'o.*

فَأَنَّهُمْ لَا يُكُونُونَ مِنْهَا فَالِقَاتُونَ وَمِنهَا الْبُطُونُ ﴿٦٧﴾

68. *Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa lianĩ-ya-Mwaki.*

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِّنْ حَمِيمٍ ﴿٦٨﴾

69. *Na ĩndĩ vate nzika, ũalũko woo ũkeethwa lianĩ-ya-Mwaki.*

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٩﴾

70. *Ow'o mo meethĩe maatĩe moo maivĩtya,*

إِنَّهُمْ أَلْقَوْا أَبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ﴿٧٠﴾

71. *Na, nĩmeekalaatile maatĩe nyaĩĩ syoo.*

فَهُمْ عَلَىٰ أَثَرِهِمْ يُهْرَعُونَ ﴿٧١﴾

72. *Na andũ aingĩ mũno ma tene nĩmeekie mavĩtyo mbee woo,*

وَلَقَدْ صَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرَ الْأَوْلِينَ ﴿٧٢﴾

73. *Na Ithyĩ nĩtwamatũmĩte Akaanany'a katĩ woo.*

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُّتَدْرِينَ ﴿٧٣﴾

74. Sisyai, Indī, m0min0kīlyo wa asu ala makaaniw'e wai m0th0ku ata,
75. Ateo ath0k0mi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe, ala anyuve.

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُتَدْرِبِينَ ۝

بِإِيعَادِ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ۝

LUKU 3

76. Na ow'o Noa nīwatwīkaflile Ithyī, na nī ūsūnglō mūseo mūno wīana ata ūla twamīnengie mboya yake!

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحًا فَلْيَعْمَرَ الْمُجْتَبِيْنَ ۝

77. Na Ithyī nītwamūtangīle we na andū ma nyūmba yake kuma thīnanī mūnene;

وَيَجْنِبْنَاهُ وَآهْلَهُ مِنَ الْكَذِبِ الْعَظِيمِ ۝

78. Na Ithyī nītwamūtwīkīthīsyē ūsyao wake now'o wa kūvīta tū.

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ۝

79. Na Ithyī nītwamūtiīle we syītwāīseo katī wa nzyawa ila syaatīle ītina---

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ۝

80. Mūuo wīthwe īūlū wa Noa katī wa mbaa andū.

سَلَّمَ عَلَى نُوْحٍ فِي الْعَالَمِينَ ۝

81. Uu nīw'o Ithyī tūmatuvaa asu ala mekaa ūseo.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

82. Kwa ūla w'o, we aī ūmwe wa ath0k0mi Maitū ala meetkīlīte.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ۝

83. Na Indī Ithyī nītwamanyw'īthīsyē kīw'ū ala angī.

فَمَا أَعْرَفْنَا الْأَخْرِيْنَ ۝

84. Na nīw'o, katī wa nguthu yake vai Avalamu;

وَرَأَى مِنْ شَيْعَتِهِ لَأِبْرَاهِيمَ ۝

85. Yīla we wookie kwa Mwīai wake ena ngoo yīnyivītye.

إِذْ جَاءَهُ رَبُّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ۝

86. Yīla wamūtavīsyē īthe wake na andū make, 'Kīī inyw'ī mūthāithāa nī kyaū?

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا عَبَدُونَ ۝

87. Inyw'ī mūmanthāa movūngū ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe?

أَفَيْكًا إِلَهَةً دُونَ اللَّهِ تَرْبُدُونَ ۝

88. 'Kieleelo kyenyu nī kyaū īūlū wa Mwīai wa nthī syonthe?

فَمَا ظَنُّكُمْ يَوْمَ الْعَالَمِينَ ۝

89. Na İndĩ we ekya metho vala ve ndata,

فَنظَرَ نَظْرَةً فِي التُّجُومِ ﴿٣٩﴾

90. Na asya, 'Ow'o Nyie *ndikw'w'a nesa.*'

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٤٠﴾

91. Kwa Ūu mo nĩmaumie vala Ūĩ mamwonetye mĩongo yoo.

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٤١﴾

92. Na İndĩ we nĩwaendie vala ve ngai syoo na kĩmbithĩ na asya, 'Inyw'ĩ nomũĩsaa?

فَرَاغَ إِلَى إِلَهِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٤٢﴾

93. Inyw'ĩ mwĩna kĩ Ūndũ mũteũneena?

مَا لَكُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

94. Na İndĩ kavindanĩ kau we ambĩĩĩĩya kwikũna *ngai* na kw'oko kwa aũme.

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٤٤﴾

95. Na kavindanĩ kau, *andũ* mooka mamwelekele mekalaatĩte.

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزْفُونَ ﴿٤٥﴾

96. Nake amakũlya, 'Inyw'ĩ mũthaiithaa ila *inyw'ĩ ene* mwasũvĩtye,

قَالَ اتَّبِعُونِ مَا تَنجِتُونَ ﴿٤٦﴾

97. 'Oyĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe amũmbĩte *inyw'ĩ* na wĩa wenyu wa moko?

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٤٧﴾

98. Namo masya, 'Inyw'ĩ mwakĩei kĩsumba na mũimwĩkya mwakinĩ.'

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُيُوتًا فَأَلْفَوْهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿٤٨﴾

99. Uu nĩw'o mo masũanĩe kũmwĩka naĩ, İndĩ İthyĩ nĩtwamasonokisye mũno.

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٤٩﴾

100. Na Avalamu asya, 'Nyie nĩendete kwa Mwĩai wakwa, Ūla wĩndongoesya Nyie.

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيِّئِينَ ﴿٥٠﴾

101. Na Avalamu avoya, 'Mwĩai wakwa, nenge nyie *mwana* mũũngalu.'

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٥١﴾

102. Kwa ūu, Ithyī nītwamŪnengie ūvoo mŪseo wa kŪsyaa mwana.

فَبَشِّرْهُ بِعِلْمٍ حَلِيمٍ ﴿١٠٢﴾

103. Na yīla we weanie nesa eethwa atonya kŪthukŪma nake, amwīa, ame mwana wakwa, nyie nīnonete ndotonī ngīkŪaa we. Kwa ūu, sŪanīa ūndŪ ūkwona ūvoo ūsu! Nake asŪngīa, 'Ame asa wakwa, īka ūndŪ we wīyīaīwe; na Nyie nīngwīthwa nī katī wa asu ala mena ūmīīsyoo Ngai enda.'

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَئِي إِنِّي أَرَى فِي
الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَى قَالَ
يَأَبْتِ أَفْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَيَّدُ فِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ
مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٠٣﴾

104. Na yīla mo eīī meenyivisye kwa Wendo wa Ngai na we amŪkomya nthī na īvu ūthyŪ wī nthī,

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿١٠٤﴾

105. Ithyī nītwamwītie we: 'We Avalamu,

وَنَادَيْنَاهُ أَنْ يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿١٠٥﴾

106. 'Ow'o we nīwīanīīsyee ndoto yaku. Ow'o, ūu nīw'o Ithyī tŪmaīvaa ala mekaa moseo.

قَدْ صَدَّقْتَ الرُّؤْيَا إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٦﴾

107. Yu vate nzika, yaī ītatwa yīyonanītye.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿١٠٧﴾

108. Na Ithyī nītwamwovoisye we na nthembo nene.

وَقَدْ يَنْبَغُ عَظِيمٍ ﴿١٠٨﴾

109. Na īndī Ithyī nītwamŪtiīe syīīwa īseo katī wa nzyawa īla syaatīīe ītina.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٠٩﴾

110. 'MŪuo wīthwe īlŪlŪ wa Avalamu!'

سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ ﴿١١٠﴾

111. Ūu nīw'o Ithyī tŪmatuvaa asu ala mekaa moseo.

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١١﴾

112. Vate nzika, we aī ūmwe wa athŪkŪmī MaitŪ wītkīīīīte.

إِنَّهُ مِن عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

113. Na Ithyī nītwamŪnengie we ūvoo mŪseo wa īsaaka, Mwathani, na umwe wa ala alŪngalu.

وَبَشِّرْهُ بِإِتِّخَافِ رَبِّهِ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٣﴾

114. Na Ithyĩ nĩtwanenganie maũathimo ũlũ wake na Isaaka. Na kuma katĩ wa nzyawa syoo elĩ ve eki-ma-nesa aingĩ na ve ũmwe ũla wĩyonanĩtye mũng'endu wĩyĩkaa naĩ we mwene.^{3*}

وَبَرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ اسْحٰقَ وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا
بِعَمْرٍا مَحْسُورًا ۗ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ ۗ مُؤْمِنٌ ﴿١١٤﴾

LUKU 4

115. Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamanengie Mose na Alũni maũathimo Maitũ.

وَلَقَدْ مَنَّآ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١١٥﴾

116. Na Ithyĩ nĩtwamatangĩĩe mo elĩ na andũ moo kuma thĩnanĩ mũnene.

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكُفْرِ الْعَظِيمِ ﴿١١٦﴾

117. Na Ithyĩ nĩtwamatetheeisye mo, namo nĩmo maĩ asindi.

وَنَصَّرْنَاهُمْ فَمَا كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٧﴾

118. Na Ithyĩ nĩtwamanengie mo İvuku yĩvuanĩtwe kwa ũtheu nesa.

وَأَتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَمِينَ ﴿١١٨﴾

119. Na Ithyĩ nĩtwamatongoesye mo nzlanĩ İla ya w'o.

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٩﴾

120. Na Ithyĩ nĩtwatiie *syĩwa İseo* kwoondũ woo katĩ wa nzyawa İla İyaatĩĩe.

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٠﴾

³ *Ndeto İno 'zalim' *ng'endu* kana 'zulm' *ng'endu* ndĩwetawa ta kũmo mana nthĩnĩ wa Kulani Ntheu. Yİla İandĩkĩtwe na kİeleelo kİĩ yİİngamaa kwa mİthemba yonthe ya wathũki kuma nzlanĩ İla ya w'o. Onakau ve İeleelo imwe İla İsyonanasya ũtungĩ wa mũvea. Nthĩnĩ wa 35:33 *Al-Faatir*, nİ ũtheinĩ kana Ngai nİwĩkĩĩte katĩ wa athũkũmi Make anyuve, andũ ta asu nİ 'zalmun li nafsihi' ala mekalaa me ang'endu mo ene makyũkita nzlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Nthĩnĩ wa nguthu ota İsu ve asu ala me nthĩnĩ wa nguthu ya ũlũ asu mawetetwe ta 'muqtasid na saviq bil khairat' 35:33. Ota ũu, mũndũ kwĩyĩfete mwene kwĩka meko maseo no kwenda kİthimo kya ũũmũ na ũng'endu wa mũndũ mwene nthĩnĩ wa İtambya ya mbee ya kaũ wa kİveva. Asu ala mekaa ũu kwoondũ wa Ngai nİ atalũku İndĩ mawetawa ta 'zalimun İinfsihi' *nũbng'ndu kwoondũ wake mwene*.

121. 'MŪuo wīthwe ūlŪ wa Mose na Aluni. ① سَلَّمَ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهُرُونَ
122. Ow'o, ūu nīw'o Ithyī tūmaīvaa ala mekaa moseo. ② إِنَّا كَذَلِكِ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ
123. Vate nzika, mo me eī maī katī wa athūkūmi Makwa meetīkīlīte. ③ إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ
124. Na kwa ūla w'o, Elia aī ūmwe wa Atūmwa *ota ūu*, ④ وَإِنَّ إِبْرَاهِيمَ بْنَ الْمُرْسَلِينَ
125. Yīla we wamakūlilye andū make, 'Inyw'I nomūūmūkīa Ngai? ⑤ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ
126. 'Inyw'I mwīmwīkaīla Mbaalī, na kūmūtia ūla Mūmbi Mūseo vyū katī wa ombi, ⑥ تَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ
127. 'Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wenyu na Mwīai wa maaiṯhe wenyu ma tene? ⑦ اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ
128. Indī mo nīmamūtw'īkīṯhisye we ta mūkengani, na vate nzika, mo makaetwe *mbee wa Ngai kumya ūtalo*; ⑧ فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ
129. Ateo athūkūmi anyuwe ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. ⑨ إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ
130. Na Ithyī nītwamūtiīe *syīwa īseo* katī wa nzyawa ila syaatīe---- ⑩ وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ
131. 'MŪuo wīthwe ūlŪ wa Elia *na andū make!* ⑪ سَلَّمَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
132. O'wo, ūu nīw'o Ithyī tūmatuvaa ala mekaa nesa. ⑫ إِنَّا كَذَلِكِ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ
133. Vate nzika, we aī ūmwe wa athūkūmi Maitū ala meetīkīlaa. ⑬ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ

134. Na kwa ūla w'o Loto aī ūmwe wa
Atūmwa ota ūu,

وَرَأَى لُوطًا لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٤﴾

135. Yīla īthyī twamumisye we na andū
make onthe ma mūsyī wake,

إِذْ حَاجَّكَ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٣٥﴾

136. Ateo kīveti kīkūū kīla kyaī katī wa
ala mekalile īina

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَدِيرِينَ ﴿٣٦﴾

137. Na īndī īthyī twamumisye we na
andū make onthe ma mūsyī wake,

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْرِينَ ﴿٣٧﴾

138. Na vate nzika, inyw'ī nīmūvītīlaa
vakuvī namo kīoko,

وَرَأَيْتَكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿٣٨﴾

139. Na ūtukū. Nīkī īndī, inyw'ī
mūtamanyaa?

عِبَّ وَبِأَيْدِيهِمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٩﴾

LUKU 5

140. Na kwa ūla w'o, Yona ota ūu, aī
ūmwe wa Atūmwa,

وَرَأَى يُوسُفَ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٠﴾

141. Yīla we wasembie ngalawanī īla
yakuŋte mīio;

إِذْ أَتَى إِلَى الْفُلِّكَ الشُّعُونَ ﴿٤١﴾

142. Na we nīwalimanile na ene ala wāī
namo ngalawanī na we aī wa ala mena
wasyo.

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿٤٢﴾

143. Na īkūyū nīyamūmelilye we o
akīŋūla mūŋī we mwene.

فَاتَّقَمَةَ الْمَوْتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٣﴾

144. Na takethwa we ndaī wa asu ala
mamūtaīlaa Ngai,

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿٤٤﴾

145. We vate nzika, ethīwa ekalile īvunī
yayo kūvika Mūthenya wa Uthayūūkyo.

لَلَّيْلِ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٤٥﴾

146. Na īndī īthyī nītwamwīkisyē we
ūtee vandū vomū, na we aī mūwau;

فَسَبَدْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿٤٦﴾

147. Na Ithyĩ nĩtwameisye OÜngÜ Tolo wake.

وَأَبْنَيْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٧﴾

148. Na Ithyĩ nĩtwamÜtÜmie we ta MÜtÜmwa kwa andu ngili İana na mbee,

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ آلَافٍ أَوْ يُزِيدُونَ ﴿١٤٨﴾

149. Namu nĩmeetĩkĩlile; kwa Üu, Ithyĩ nĩtwamanengie kyaÜya kwa İvinda.

فَأَمَّاؤَا فَاتَّعْنَهُمْ إِلَى حِينٍ ﴿١٤٩﴾

150. Yu makÜlye mo kana Mwİai waku ena eİtu oyİla mo mena ivİsİ.

فَأَسْتَفْتِيهِمْ فِي رَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبُتُونَ ﴿١٥٠﴾

151. Mo maİ ngÜsİ yİla Ithyĩ twamombie alaİka me aka?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥١﴾

152. IsÜvİei, ow'o nİ nthİnİ wa ÜvÜngÜ woo yİla mo maasya,

أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ أِنْفِهِمْ يَقُولُونَ ﴿١٥٢﴾

153. 'Ngai Mwene Vinya W'ontho nÜsyaİte syana; namo vate nzika, nİ akengani.

وَلَدَّ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٣﴾

154. We anyuvİte syana sya eİtu kÜvİta sya ivİsİ?

أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٤﴾

155. Inyw'İ mwİna kİ? MÜtusaa ata inyw'İ?

مَا لَكُمْ تَتَّبِعُونَ كَيْفَ تَخْلُقُونَ ﴿١٥٥﴾

156. İndİ inyw'İ nomÜkasÜanİa?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٦﴾

157. Kana, inyw'İ mwİna mwİao mütheu?

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٧﴾

158. Umİlyai İndİ İvuku yenyu ethwa mwİ ma w'o.

فَأَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتِنَا أَنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٨﴾

159. Na mo mawetaa ndÜÜ sya mükaufİ katİ Wake We na Mayini, oyİla Mayini nİmesİ nesa vyÜ kana mo onamo makeetwa mbee Wake.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسْبًا وَلَقَدْ عَلِمْتِ الْجَنَّةُ أَنَّهُمْ لَحَضْرُونَ ﴿١٥٩﴾

160. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũtheu na E-vaasa na ila mo mamwĩananasya We nasyo.

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٦٠﴾

161. Indĩ athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene Vinya W'onthe *mayĩkaa Ou*.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿١٦١﴾

162. Nĩw'o, inyw'ĩ na ila mũthaitaa-----

فَأَنكُمُ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦٢﴾

163. Vatiĩ ũmwe wenyu ũtonya kũmũthyoekya *ona ũmwe* akamũlea We.

مَا أَنشُرْ عَلَيْهِ بِفِتْنَيْنِ ﴿١٦٣﴾

164. Ateo ũla we ũkavya lianĩ-ya-Mwaki.

إِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيمِ ﴿١٦٤﴾

165. *Na alaĩka measya*, 'Na vai ũmwe waitũ ũte vandũ wiĩtwe.

وَمَا مِنَّا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَّعْلُومٌ ﴿١٦٥﴾

166. 'Na nĩw'o, Ithyĩ twĩ asu ala maũngamaa mĩthĩanĩ kwĩanana na ivĩla.

وَرَأَى النَّحْنَ الصَّافُونَ ﴿١٦٦﴾

167. 'Na Ithyĩ ow'o, twĩ na Ivuku *ta yĩla* ya andũ ma tene,

وَرَأَى النَّحْنَ السَّبِيحُونَ ﴿١٦٧﴾

168. Namo vate nzika, maasya,

وَرَأَى كَانُوا يَقُولُونَ ﴿١٦٨﴾

169. 'Kethwa ithyĩ twaĩ na Ivuku *ta yĩla* ya andũ ma tene,

لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦٩﴾

170. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa twĩ athũkũmi anyuve ma Ngai Mwene Vinya W'onthe.'

لَكِنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلِصِينَ ﴿١٧٠﴾

171. Indĩ *yĩla yo yamavikĩa mo* nimaleaa kũyĩtĩkĩla, Indĩ o mĩtukĩ makamanya.

فَكْفُرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿١٧١﴾

172. Na vate nzika, ndeto Yaitũ nĩyumaalĩte ĩkĩmanenge ndaĩ athũkũmi Maitũ, Atũmwa.

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٢﴾

173. Asu vate nzika, nĩmo makatetheew'a'

إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ ﴿١٧٣﴾

174. Na kana no nguthu Yaitū ya ita
Ikasinda vate nzika.

وَأَنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٣٤﴾

175. Kwa ūu we uma vala maī kwa
Ivinda.

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ كَيْفَ جِئْتُمْ ﴿٣٥﴾

176. Na we masyaāīsyē, nūndū o mītūkī
mo makoona.

وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿٣٦﴾

177. Nī ūsililo Witū Indī, mo mekwenda
kūkalaata?

أَفَبِعَدَابِنَا يُسْتَعْجَلُونَ ﴿٣٧﴾

178. Indī ylla w'o wītheea vu nza kwoo,
kīkeethwa kī kīoko kīthūku kwa asu ala
makaaniw'e.

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٣٨﴾

179. Kwa ūu, we uma vala maī kwa
Ivinda.

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى جِئْتُمْ ﴿٣٩﴾

180. Na we masyaāīsyē, nūndū o mītūkī
mo makoona.

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿٤٠﴾

181. Mwīai waku nī Mūtheu, Mwīai-Wa-
Ndafa na ūtonyi, ūlū mūno mbee wa
kīla mo mawetaa.

سُبْحٰنَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٤١﴾

182. Na mūuo wīthwe ūlū wa Atūmwa!

وَسَلَّمَ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿٤٢﴾

183. Na ndafa syonthe nī sya Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wa nthī
syonthe.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٣﴾

SAAD

(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Usŵtwa nŵ ūlau,
Usŵtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Saad. *Ngai-Wa-W'o.* Nŵŵita na
Kulani, ŵla yusŵŵte motao, yo nŵ ndeto
Yaitŵ mbuany'e.

ص وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ②

3. Indŵ asu ala matetkŵlaa *malikŵe nthŵnŵ*
wa Ūng'endu wa ŪvŪngŪ na Ūmaitha.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عَذَابٍ وَشِقَاقٍ ③

4. Nŵ nzyawa syŵana ata ila syaŵ mbee
woo Ithyŵ tŵsyangŵte! Mo nŵmaŵie
makŵŵya *Ūtethyo*, Indŵ yo yŵŵyaŵ ŵvinda ya
kŵsemba na kŵkŵa.

كَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مَنْ قَدَرْنَا فَمَنَادُوا وَلَا تِ

جِينَ مَنَاصِبٍ ④

5. Namo nŵmaseng'aa nŵ kana
Mŵkaanany'a nŵmavikŵe mo kuma katŵ
woo ene; na alei maasya, 'ŪŪ nŵ mŵoi,
mŵkengani mŵnene.

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكٰفِرِينَ

هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٌ ⑤

6. We aseŵvŵŵte ngai nthŵnŵ wa ŵai
ŵmwe? Kŵ nŵw'o, nŵ kŵndŵ kŵeni mŵno
vyŵ kŵla ithyŵ twaaŵw'a.

أَجْعَلِ الْاِلٰهَةَ الْاِلٰهًا وَاٰحِدًا ۗ اِنْ هٰذَا اِلٰسٰنِي ۗ

عُجَابٍ ⑥

7. Na vau, atongoi moo *nŵmakaananiŵe*
maimataa ma, 'Endai mŵkaikwate
mŵŪmŵŵŵte ngai syenyu. Kŵ nŵ kŵndŵ
kŵkwendeka mŵno.

وَاَنْطَلَقَ الْمَلٰٓئِكَةُ مِنْهُمُ اَنْ اَمْشَوْا وَاَصْبِرُوْا عَلٰى

اِهْتِمٰكِكُمْ ۗ اِنْ هٰذَا اِلٰسٰنِي ۗ يٰرٰٓءُ ⑦

8. 'Ithyŵ tŵyaaŵw'a kŵndŵ ta kŵ nthŵnŵ
wa ndŵni ŵngŵ ona Indŵ. Kŵ ti kŵndŵ
ateo no ŵvŵngŵ.

مَا سِعَعْنَا بِهٰذَا فِي الْاٰخِرَةِ ۗ اِنْ هٰذَا اِلٰا

اِخْتِلَافٍ ⑧

9. Kyaŵ, we nŵ we katŵ waitŵ ithyonthe
ŵla ŵtheew'e ŵtao?' Aiee, mo mena
nzika ŵŵŵ wa ŵtao Wakwa. Aiee, Indŵ
mo maiambŵte kŵsama ŵsifŵlo Wakwa.

ءَ اَنْزَلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا ۗ بَلِ هُمْ فِي شَكٍ

قِنْ وَكُرِي ۗ بَلِ لَتَأَيَّدُنَّ وَقَوْلًا عَدَابٍ ⑨

10. Mo mena inandũ sya tei wa Mwĩai waku, Mwene-Vinya, ũla Mũnengani-Mũnene?

أَمْعِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ﴿١٠﴾

11. Kana ũsumbĩ wa matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo nĩ woo? Kwa ũu, maeke mo mambate na nzĩa *ila syoo mekwona*.

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ﴿١١﴾

12. *Mo nĩ* nguthu kuma katĩ wa anyanyae moo ala makalungw'a vaa.

جُنْدًا مَا هُنَا لَكَ مَهْرُومِينَ الْأَخْرَابِ ﴿١٢﴾

13. Na mũno ota mbee woo andũ ma Noa na mbaĩ ya Aati na Valao, mwĩai wa ekali ma maemanĩ, nĩmaleete.

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَارِ ﴿١٣﴾

14. Kwa ũu mbaĩ ya Athamũti, na andũ ma Loto, Na atũi ma Kĩthekanĩ-----ii syaĩ nguthu ila syaminiwe Imwe syonthe vyũ

وَتَمُودٌ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ أُولَئِكَ الْأَخْرَابِ ﴿١٤﴾

15. Onthe vate kũtiala *Omwe* nĩmamaleile Atũmwa, ũu ũsilĩlo Wakwa nĩweethĩwe okũvika wĩanfe.

﴿١٥﴾ إِنَّ كُلَّ إِلَّا كَذِبًا أُرْسِلَ فَحَقَّ عِقَابٌ ﴿١٥﴾

LUKU 2

16. Mo mayetelee ateo mbu Imwe yũtwe ũla nthĩnĩ wayo vate ũvinda Inengane.

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صِخْرَةً مَّالِهَامٍ مِنْ تَوَاتٍ ﴿١٦﴾

17. Mo maasya 'Mwĩai waitũ tũkalaatĩle ithyĩ kĩlungu kitũ *kya ũsilĩlo* mbee wa Mũthenya wa kũtala.'

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجَلْنَا رَبَّنَا تَطَنَّا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

18. Ithwai na ũmĩsyo na maũndũ ala mo maneena, na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Ndaviti, *mũndũ wa maũonyi maingĩ*; vate nzika, we nĩwamwelekelaa Ngai mavinda onthe.

إِصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿١٨﴾

19. Ithyĩ nĩwatumie iĩma ¹* imwĩw'a we. Syo nĩsyatanĩe ndaĩa sya Ngai vamwe nake we kũituka na syua yĩyuma.

إِنَّا نَحْنُ رَبُّ الْجِبَالِ مَعَهُ يَسْبِخْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ﴿٥٧﴾

20. Na Ithyĩ nĩtwainyivisye nyũnyi kwoondũ wake syũmbanĩtw'e vamwe: syonthe nĩsyamũsyokeie we.*

وَالطَّيْرِ مَحْشُورَةً كُلُّ لَهُ أَوَّابٌ ﴿٥٨﴾

21. Na Ithyĩ nĩtweekĩe ũsumbĩ wake vinya, na twamũnenge we ũĩ na umya wa ũtw'io.

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَأَتَيْنَاهُ الْعِصْمَةَ وَقَصَلْنَا الْخِطَابِ ﴿٥٩﴾

22. Na ũvoo wa akaananĩ nũkũvikĩĩte we yĩla mo mambatie Ƨũlũ wa ngũka ya nyũmba yake?.

وَهَلْ أَمَّاكَ نَبُؤُا الْخَصْمِ إِذْ تَسُوْرُوا الْبِحْرَابِ ﴿٦٠﴾

23. Yĩla mo malikile vala ve Ndaviti, na we nĩwamakĩaa mo. Namu mamwĩa, 'Ndũkakĩe. Ithyĩ twĩ akaananĩ eĩĩ, ũmwe waitũ nũmũvĩĩsyie ũla ũngĩ; kwa ũu, sila katĩ waitũ na ũlũngalu, na ndũkathũke kuma nzĩanĩ Ƨla ya w'o na tũtongoesye nzĩanĩ Ƨla ya w'o.

إِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُدَ ففَزِعَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا نَحْنُ خَاصِمِينَ بَنِي بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ فَأَخَلَمُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تَشْطِطْ وَاهِدِنَا إِلَىٰ سَوَاءِ الْقَارِطِ ﴿٦١﴾

24. 'Uũ nĩ mwanaa mwaitũ; we ena malondu maka mĩlongo kenda na kenda, na nyie nĩna Ƨlondu yĩmwe Ƨka. Indĩ we easya, 'nenge yu yaku.' Nake nũnũngĩlya vinya na ũneeni wake.'

إِنَّ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعَجَةً وَقَدْ نَعَجَهُ وَأَجْدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٦٢﴾

25. Na Ndaviti asya, 'Vate nzika, we nũkũvĩĩsyie we kũkwĩtya Ƨlondu yaku yĩ yĩmwe ongeleele ala make. Na nĩw'o anyanya aingĩ nĩmeyĩananasya mũndũ

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعَجِكَ إِلَىٰ نَعَاجِهِ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْخُلَطَاءِ لِيَنبَغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ

¹*Ndeto Ƨno 'jibal' iĩma nĩtonya kũneeniwa nũndũ wa mbaĩ yekalaa iĩmanĩ Ƨla yasindĩtwe nĩ Ndaviti kaũnĩ, na ota ũu nĩtonya kũweta 'ũthw'ii wa syĩndũ ila syĩnzawa nthĩ mines ila syaumbũkĩe Ƨvĩndan' yake.

*Ndeto 'attair' nyuryi nĩ andũ mena inengo sya mwanya ala maũũkaa Ƨũlũ mũno na nĩhwau Ƨũlũ wa maendeo moo.

na ūla ūngī, ateo ala mamwītkīlaa Ngai na kwīka mawīa maseo; Indī asu nī avūthū.’ Na Ndaviti nīwoonie kana Ithyī nītwamūtātīte we, kwa ūu, we nīweetisye ūekeo wa Mwīai wake, na avalūka nthī akīthaita na nīfwamwelekele *We*.

26. Kwa ūu, Ithyī nītwamūekeie we ūu, na ow’o we aī na mwīkalo wa kūthengeanīa Naitū na vandū vaseo mūno vyū.

27. ‘We Ndaviti, Ithyī nītūtw’kīthītye we kwīthwa mūtongoi tūlū wa nthī; kwa ūu, we matw’īte andū na ūlūngalu, na ndūkaatīte wendi mūthūku, ndūkese kūkwathūkyā we ūtee wa nzīa ya Ngai Mwene Vinya W’onthē.’ Vate nzika, asu ala maendaa ūtee kuma nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W’onthē makeethwa na ūsililo mwai, nūndū mo nīmoolilwe nī Mūthenya wa ūtalo.

LUKU 3

28. Na Ithyī tūisyūmbīte İtu na nthī na syonthe ila syī katī wasyo mana. Usu nī woni wa asu ala matetkīlaa. Woo, Indī, kwa alei nūndū wa ūla Mwaki.

29. Ithyī Indī, tūkameka ala metīkīlaa na kwīka mawīa maseo ūndū ūmwe na ala mekaa mothyoeku tūlū wa nthī? Ithyī tūkameka ala alūngalu ta ala aathe?

30. *Yī nī* Ivuku yīla Ithyī tūūvuanīsyē we, yusūītwe nī maūathimo, nīkana mo matonye kūmīsūanīa Mīsoa yayo, na kana asu ala manengetwe ūmanyi matonye kūūvīa.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَا هُمْ
وَقُلْ دَاوُدُ إِنَّمَا قَتَلْتُهُ فَأَسْتَغْفِرُ رَبِّيَ، وَخَرَرَاكِعًا
وَأَنَابَ ۝٢٦

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ، وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ
مَآبٍ ۝٢٧

يَدَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ
عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَوْمَ الْحِسَابِ ۝٢٨

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا
مِنَ النَّارِ ۝٢٩

أَمْ يَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ يَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ۝٣٠

كَيْتَبُ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَ
لِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ۝٣١

31.Na Ithyĩ nĩtwamũnengie Ndaviti Solomoni ũla wai mũthũkũmi mũseo vyũ. We nĩwatwelekelaa *Ithyĩ* mavinda onthe.

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ
أَوَابٌ ﴿٧٠﴾

32.Ivinda yĩla mbalasi syaetiwe mbee wake ĩya wĩoo ila syaĩthĩw'e na mũĩthĩlye mũseo mũno, na mbũthũ kwa kũsemba,

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصُّفُفُ الْجِيَادِ ﴿٧١﴾

33.We aisye, 'wendo wa mbalasi nĩ mũnene mũno kwakwa nũndũ syo nindilikanasya nyie Mwĩai wakwa. Kwa ũu, we nĩwekalile kũvika syathelekelya ĩtina wa tũtũ.

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَن ذِكْرِ رَبِّي
حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٧٢﴾

34.We aisye, 'Itũngei vaa nĩ nyie,' ĩndĩ we nĩwambĩĩĩlye kwivũũangya maũũ *masyo* na ngingo *syasyo*.

رُدُّهَا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْنَاقِ ﴿٧٣﴾

35.Na Ithyĩ nĩtwamũtatie Solomoni na twaiĩĩla ĩũũ wa kĩvĩla kyake kya ũsumbĩ mwĩĩ *tũ*. Na ĩndĩ we nĩwamwelekele Ngai, *akĩmantha tei Wake*.

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَالْقَيْنَانَ عَلَى كُرْسِيِّهِ
جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٧٤﴾

36.Akyasya, Mwĩai wakwa, nenge nyie ũekeo na ĩĩĩla ũsumbĩ ĩũũ wakwa ũla ũtakamwafĩla ũmwe ona wĩva ĩtina wakwa. Vate nzika, We wĩ Mũlau mũno vyũ.'

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَنْبَغُ لِأَحَدٍ
مِّنْ بَعْدِي إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٧٥﴾

37.Kwa ũu, Ithyĩ nĩtwatumie ew'ĩka nĩ kĩseve, kĩkĩuutana kĩ kĩuu kwa mwĩlao wake okw'onthe kũla we wendaa kũthi,

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُحَاءً حَيْثُ
أَصَابَ ﴿٧٦﴾

38.Na mamũndũ manene, *mĩthemba yonthe* ya aaki na athambĩ,

وَالشَّيْطَانَ كُلَّ بَنَاءٍ وَغَوَاصٍ ﴿٧٧﴾

39.Na angĩ movetwe na mbĩngũ.

وَأَحْرَبِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٧٨﴾

40.'Uo nĩ mũthĩnzĩo Witũ----kwa ōu nengane mana, kana wĩkale naw'o – vate kũtala.'

هَذَا عَطَاؤُنَا فَأَمْنٌ أَوْ أَمِيكَ بِغَيْرِ حِسَابٍ ③

41.Na ow'o we aĩ mwĩkalonĩ wa kũthengeanfa Naitũ na vandũ vaseo mũno.

وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ وَحَسَنَ مَّآبٍ ③

LUKU 4

42.Na lilikanai mũthũkũmi Waitũ Yovu, yĩla we wamwĩkaĩlile Mwĩai wake, *akyasya*, 'Satani nũthĩnĩtye nyie na wĩla mũmũ na woo mwingĩ.'

وَإِذْ كُنَّا عِبْدًا لِّآيُوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسِيئٌ
الشَّيْطٰنُ يَنْصُبُ وَعَدَابٍ ③

43.'Ithing'ĩsye kwambata kĩĩma kyaku. Vaa ve kĩw'ũ kĩthithu kya kũthamba na kya kũnyw'a.'

أَلْقَىٰ بِرَحْلِكَ هَذَا مُغْتَسِلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٍ ③

44.Na Ithĩĩ nĩtwamũnengie we andũ ma nyũmba yake na angĩ mailĩĩ ta mo vamwe namo *kwa nzĩa ya* tei kuma Kwitũ, na ta ōlilikany'o kwa andũ ala mena ōmanyi.

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِنَّا
وَذِكْرًا لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ③

45.Na *Ithĩĩ nĩtwamwĩie* we, 'Osa tũũvonge tũũmũ kw'okonĩ kwaku ōvĩ mũĩma na ōkĩkũna *we mwene* natw'o, na ndũkanange wĩvĩto waku.' Ow'o, Ithĩĩ nĩtwamwonie we e mũmĩĩsya. We aĩ mũthũkũmi mũseo vyũ. Vate nzika, we nĩtwamwelekela *Ngai* mavinda onthe.

وَحَدَّ بِيَدِكَ ضِعْفًا فَأَضْرِبْ بِهِ وَلَا تَحْنُثْ
إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ③

46.Na lilikanai athũkũmi Maitũ Avalamu na Isaka, na Yakovo, andũ ma ōtonyi na woni.

وَإِذْ كُنَّا عِبْدًا لِّإِبْرَاهِيمَ وَإِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي
الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ③

47.Ithĩĩ nĩtwamanyuvie mo na mũno mũno mamalilikany'e andũ tũũ wa ōtũo wa Itunĩ.

إِنَّا أَخْلَصْنَهُمْ بِحَاصِلَةِ ذِكْرِهِ الدَّارِ ③

48. Na kwa ūla w'ō, mo me mbee wa metho Maitū kafī wa ala anyuve *na ala* aseō mūno vyū.

وَأَتَاهُمْ عِنْدَنَا لَبَنَ الْمُصَطْفَيْنِ الْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾

49. Na lilikanai Isumaeli, na Elisa, na Esikieli *Dhul-Kifl*; na onthe maī ma ala aseō vyū.

وَأَذْكُرُ اسْمَيْعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكُفْلِ وَكُلَّ مَنِ الْأَخْيَارِ ﴿٤٩﴾

50. Uū nī ūlilikany'o. Na ala alūngalu vate nzika, makeethwa na vandū vaseō vyū va kūsyoika:

هَذَا ذِكْرٌ وَإِنِ الْمُنْتَفِينَ لِحُسْنِ مَآبٍ ﴿٥٠﴾

51. Mīūnda ya Tene W'onthe mbing'lo syayo ivingūitwe kwoondū woo,

جَنَّتِ عَدَنَ مَفْتَحَةً لَهُمُ الْأَبْوَابُ ﴿٥١﴾

52. Maīte mūto vau nthīnī; navo makeetasya matunda kwa *Ūtanu* ala mo *makendaa* kwa wingī na kyaūnyw'a.

مُتَكِينِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَأْكِهِ كَثِيرَةً وَشَرَابٍ ﴿٥٢﴾

53. Na vamwe namo vakeethwa *iveti ntheu*, iikumany'a mothyū masyo, atindany'a ma mūika ūmwe.

وَعِنْدَهُمْ قَصْرٌ طَّرْفِ آتْرَابٍ ﴿٥٣﴾

54. Uu nīw'ō inyw'ī mōkwathwa kwoondū wa Mūthenya wa Ūtalo.

هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٤﴾

55. Nīw'ō, kīī nī kyaūya Kitū kīla kītakanangīka ona īndīī.

إِنَّ هَذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَائِدٍ ﴿٥٥﴾

56. Kīī nī *kwoondū wa etīkīli*. Indī kwa mbaa matū ve vandū vathūku mūno va kūsyoika.---

هَذَا وَإِنِ لِلظَّالِمِينَ لَشَرٌّ مَآبٍ ﴿٥٦﴾

57. Ngiena, vala mo makavīla. Nī vandū vathūku ata īndī va kūthūmūa!

جَهَنَّمَ يَصَلُّونَهَا فَيَنْسُ الْإِهَادُ ﴿٥٧﴾

58. Uū nīw'ō mo *makethwa naw'ō*. Kwa ūu, eka mo makīsame: kīw'ū kītheūkīte na kyaūnyw'a kīthithu mūno vyū na kīūnyunga naī.

هَذَا فَلْيُدْرِكُوهُ حَيْمَرٌ وَغَشَاقٌ ﴿٥٨﴾

59. Na *mũhemba ĩngĩ* ya *mosĩĩlo* angĩ
me *kĩvathũkany'o* *mailyĩ* ta asu.

وَأَخْرَجْنَا مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجًا ۝٥٩

60. 'Ino nĩ nguthu *yenyu* ĩla *inyw'ĩ*
mũsebanĩtye nayo, *inyw'ĩ atongoi ma*
mawathavu.' Vai ũthokyo kwoo.
Nokũvika mo mavye *nthĩnĩ* wa Mwaki.

هَذَا فَوْجٌ مُّقْتَضِمٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ أَنْتُمْ
صَالُوا النَّارِ ۝٦٠

61. Namo makaasya, 'Aiee, *Inyw'ĩ*
ninyw'ĩ *mwatũseũvĩsye* *maũndũ* aa.
Kwa ũu, nĩ *vandũ vathũku* *mũno* ata va
kũthũmũa!'

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَتَّوؤُا
لَنَا قَيْسَ الْقَرَارِ ۝٦١

62. Mo ota ũu makaasya, 'Mwĩai *waitũ*,
ũla w'ontho ona wĩva *watũseũvĩsye*
maũndũ aa ĩndĩ *mwongele* *ũsilĩlo* *kũndũ*
kwĩĩ Mwakinĩ.'

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَذَا فَرِذَّةً عَلَّا بَاطِلًا
فِي النَّارِ ۝٦٢

63. Namo makaasya, 'ĩndĩ ko *kwĩkĩkĩte*
ata *kwitũ* *ũndũ tũteũmona* andũ ala
twamatalaa *katĩ* wa ala *athũku?*

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنْ
الْأَشْرَارِ ۝٦٣

64. 'Kana *nũndũ* *ithyĩ* *twamatw'ie* ma
kũvũthw'a *vate* *kĩtumi* kana nĩ *metho*
maitũ *mate* *ũmona?*'

اتَّخَذْتُمْ مِنْهُمْ سِغْرِيًّا أَمْ رَأَيْتُمْ أَنَّ الْبَصَارَ

65. Nĩw'o, ũu nĩ w'o---*kũkaananĩ*
vamwe kwa andũ ma Mwakinĩ.

إِنَّ ذَلِكَ لَحَىٰ تَخَاصُمِ أَهْلِ النَّارِ ۝٦٤

LUKU 5

66. Asya, 'Nyie nĩo *Mũkaanany'a* tũ; na
vai Ngai ateo Ngai Mwene Vinya
W'ontho, *ũla-ũmwe*, *ũla Mũnene* vyũ.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ
الْوَّاحِدُ الْقَهَّارُ ۝٦٥

67. 'Mwĩai wa *matu* na *nthĩ*, na *syonthe*
ila *syĩ* *katĩ* *wasyo* *syelĩ*, *ũla-Wĩ-Vinya*,
ũla Mũc *kanfi-Mũnene*.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ
الْغَفَّارُ ۝٦٦

68. Asya, 'Nĩ *ũvoo* *mũnene*,

قُلْ هُوَ تَبَوَّأَ عَظِيمٌ ۝٦٧

69.'U la inyw'Ŧ mŧkŧalyŧka mŧŧiŧte.

انتم عنه معرضون ﴿٥٩﴾

70.'Nye ndyaŧ na ŧmanyi wa ŧmbano mŧnene yŧla mo maneenanasya ŧŧŧŧŧ waw'o katŧ woo ene,

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِاللَّيْلِ إِذْ اجْتَمَعُوا ﴿٦٠﴾

71.'Indŧ kŧla nye nŧvuanŧw'e nŧkana nye nŧ Mŧkaanany'a wŧyonanŧye ŧtheinŧ.'

إِنْ تَوَخَّيْ إِلَى إِلَّا أَنَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٦١﴾

72.Yŧla Mwŧai waku wamatavisye alaŧka, ngiŧŧye kŧmŧmba mŧndŧ kuma yŧmbanŧ,

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلِكَةِ إِنِّي خَالِي بُشْرًا مِنْ طِينٍ ﴿٦٢﴾

73.'Na Indŧ Nye namina kŧmŧmba, na kŧmŧseŧvya vyŧ na kŧmŧveveea veva Wakwa nthŧnŧ wake, inyw'ŧ valŧkai nthŧ mwŧna wŧnyivyo kwake.'

فَإِذَا سَوَّيْتَهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٦٣﴾

74.Kwa ŧu, alaŧka nŧmeeniyivisye onthe vamwe.

سَجَدَ الْمَلِكَةُ كُلُّهُمْ أجمعون ﴿٦٤﴾

75.Indŧ Ivilisi ndaafka ŧu, we nŧweekathŧŧe, na we aŧ wa asu ala maleile kwŧŧkŧla.

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٥﴾

76.Ngai aisye, 'We Ivilisi, nŧ kyaŧ kŧŧsiŧŧe we kŧmwŧnyivŧsya ŧla Nye nŧmbŧŧe na moko Makwa eiŧ? Wŧkŧŧe ŧu nŧ ngŧŧŧ kana ow'o we wŧ wa ala ataŧku?

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ اسْتَكْبَرْتَ أَفَرَأَيْتَ مِنْ أَعْلَىٰ ﴿٦٦﴾

77.We aisye,'Nye nŧ mŧseo kŧmŧvŧta we. We ŧmbŧmbŧŧe nye na mwaki nake We ŧmbŧŧe na yŧmba.'

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٦٧﴾

78.We aisye, 'Uma vaa Indŧ, nŧndŧ vate nzika, we wŧ mŧlee.

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٦٨﴾

79. Na vate nzika, kŕumo Kyakwa kŕkeethwa ũũũ waku we kũvika mũthenya wa ũtw'io.'

وَرَأَىٰ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٥١﴾

80. Nake aisye, 'Mwŕai wakwa, nenge ũvinda ũndŕ, kũvika yŕla mo makathayũũkw'a.'

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٥٢﴾

81. Ngai amwŕa, Kwa ũla w'o we wŕ kafi wa ala manengetwe ũvinda,

قَالَ فَأَتَاكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٥٣﴾

82. 'Kũvika mũthenya wa ũvinda yŕla yŕtw'ŕtwe.'

إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٥٤﴾

83. We aisye, 'Nyie nŕŕvŕta na vinya Waku, Nyie vate nzika, ngamathyoekya mo onthe,

قَالَ فِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾

84. 'Ateo athũkũmi Maku anyuve kafi woo.'

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٥٦﴾

85. Ngai aisye, 'ũndŕ ũ-w'o nŕ, na Nyie nŕneena w'o,

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ﴿٥٧﴾

86. 'Kana vate nzika, ngausũsya ũa-ya-Mwaki naku we na vamwe na asu ala makũatŕŕaa we, inyw'onthe vamwe.

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَتَّبَعُكَ مِنْهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٨﴾

87. Asya, 'Nyie ndiũmwŕtya inyw'ŕ ũtuvi ona yŕva nũndũ wa ũũ, ona nyie ndi ũmwe wa asu ala menenevasya.

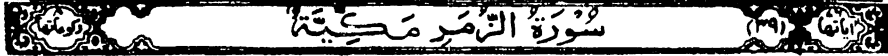
قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٥٩﴾

88. Ti kŕndũ ũndŕ nŕ ũlilikany'o kwa mbaa andũ onthe.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٦٠﴾

89. 'Na inyw'ŕ vate nzika, mũkamanya ũvoo wa w'o ũtina kwa ũvinda ũvũthũ.

بِئْسَ مَا تَحْتَسِبُ نَبَأَ بَعْدَ جِئِنٍ ﴿٦١﴾

AL - ZUMAR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní ūlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Uvuaný'o wa Ivuku yíí umíte kwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-wí-
Vinya, Ula Múf.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ٢

3. Vate nzika, ní Ithyí Ala túvuanítye
Ivuku yíí kwaku vamwe na w'o; kwa úu
múthaithe Ngai Mwene Vinya W'onthe,
wínenganíte múkíítoní waku Kwake na
útkííku w'onthe.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا
لَهُ الدِّينَ ٣

4. Ithukíísyeyi, Ngai Mwene Vinya
W'onthe eweka no We wafíítwe ní wíwi
múkííku. Na asu ala mosaa asúví angí
útee wake maasya, 'Ithyí
nífúmathúkúmaa níkana matúthengeesyeye
vakuví na Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
akasila katí woo íúúú wa maúndú ala mo
mavathúkanganíaa. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe
ndamútongoeasya úla we ní múkengani,
útatúngaa múvea.

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ
دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا تَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى
اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ
كَفَّارٌ ٤

5. Takethwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe níwendete kwíyosea mwana
We-Mwene, We ethwa anyuvíte úla We
wendaa kuma katí wa ala We úmbaa. Ní
Mútheu We! We ní Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe, Músumbúki.

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا لَأَخْطَفُ مَتَا يَخْتَفُونَ
مَا يَشَاءُ سَجِيئَةٌ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ٥

6. We níwoombie matu na nthí kwílanana
na mavata ma úí. We atumaa útukú
úvw'íka múthenya na akatuma
múthenya úvw'íka útukú. Na We

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يَكُونُ اللَّيْلَ عَلَى
النَّهَارِ وَيَكُونُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَ

nŭvinyĩŕe syua na mwei; kĩa kĩmwe kĩaĩŕe nzĩa yakyo kŭvika ƒvinda yĩla yĩtw'ĩtwe. Ithukĩĩsyeyi, nĩ We eweka Ula -Wĩ-Vinya, Mŭekanĩa-Mŭnene.

7. We amŭmbie inyw'ĩ kuma mŭndŭnĩ ŭmwe; na ƒndĩ kuma vau We nĩwaseŭvisyeyi mŭtindany'a; na We nŭtheetye kwoondŭ wenyu ng'ombe nyaanya ƒĩŕ ƒĩŕ. We amŭmbaa inyw'ĩ nthĩnĩ wa mavu ma maa-nyinyia menyu, kyŭmbe ƒtina wa kyŭmbe, nthĩnĩ wa makundo atatŭ ma kĩvindu. Uŭ nĩ We Ngai Mwene Vinya W'ontheyi, Mwĩai wenyu. Usumbĩ nĩ wake. Vai Ngai ateo We. ƒndĩ inyw'ĩ mwĩalyŭlwa nakŭ?

8. Ethwa inyw'ĩ mŭi na mŭvea, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontheyi Nĩwĩyanĩsyeyi-We-Mwene atamwĩkwatĩyeyi inyw'ĩ. Na We ndendeeaw'a nĩ kŭlea kŭtŭnga mŭvea kwa athŭkŭmi Make. ƒndĩ inyw'ĩ mwoonany'a ŭtŭngi wa mŭvea, ŭu now'o We wendaa kuma vala mŭĩ. Na vai mŭkui wa mĩio ŭkakua mŭio wa ŭngĩ. Na ƒndĩ kwa Mwĩai wenyu nokw'o ŭalyŭko; na We akamŭmanyĩthya inyw'ĩ maŭndŭ ala mweekaa. Na vate nzika, We nŭmesĩ nesa vyŭ maŭndŭ ala mavithĩtwe nthĩnĩ wa ƒthŭi.

9. Na yĩla thĩna wamŭkwata mŭndŭ, nŭmwĩlĩlĩlaa Mwĩai wake, ena wĩlilo Kwake. Na ƒndĩ, yĩla We wamwĩw'ĩa ƒnee kuma Kwake-Mwene, nĩŭlawa nĩ ŭndŭ ŭla we ŭnamŭvoyeaa mbee, na nĩwambĩlĩlĩlasya kŭmŭseŭvĩsya Ngai Mwene Vinya W'ontheyi atindany'a angĩ

الْقَمَرَ كُلِّ يَجْرِي لِجَلِّ مَسْمَى الْاَهُو الْعَزِيْرُ
الْغَفَارُ ①

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا
وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَنِيَّةً أَزْوَاجًا لِتَحْفَلُوا بِهَا
فِي بَطُونٍ أَمْهَتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقِي فِي
ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ
إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُصَوِّفُونَ ①

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ
الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ
وِزْرَ أُخْرَى ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ①

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوًّا
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِیُضِلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَعْيُنِ
النَّارِ ①

nĭkana amathyoekye and0 kuma nzĭanĭ Yake. Asya, 'Itandĭthĭsye we mwene na 0lei waku kwa kavinda kanini; we vate nzika, wĭ mwĭkali-wa-Mwakinĭ.'

10. We 0la 0voyaa enenganĭte kwa Ngai nthĭnĭ wa masaa ma 0tuk0, eval0kĭtye nthĭ we mwene na a0ngeme, na 0kĭaa ĩtu na wĭkwatasya ĩnee ya Mwĭlai wake, nĭ 0nd0 0mwe na 0la 0tekaa 0u? Asya, 'Asu ala mesĭ na ala matesĭ nĭmatonya kwĭthwa 0nd0 0mwe?' Nĭw'o ala mena 0mĭsyo makeethwa na ĩtvi yoo vate kĭthimo.'

LUKU 2

11. Asya, 'Inyw'ĭ ath0k0mi Makwa, ala mwĭtkĭlaa, M0kĭei Mwĭlai wenyu. Ve 0seo kwa asu ala mekaa 0seo nthĭnĭ wa thay0 00. Na nthĭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe yĭna 0thei. Nĭw'o ala mena 0mĭsyo makeethwa na ĩtvi yoo vate kĭthimo.'

12. Asya, 'Nĭw'o, Nyie nĭnĭyĭafwe k0m0thaitha Ngai Mwene Vinya W'onthe, nĭ m0tkĭku Kwake nthĭnĭ wa ndĭni.

13. Na Nyie nĭnĭyĭafwe kwĭthwa wa mbee wa asu ala menenganae *kwake*.'

14. Asya, 'Ow'o Nyie nĭng0kĭa, ethwa nĭng0lea k0mwĭw'a Mwĭlai wakwa, 0silĭlo wa m0thenya 0la m0nene.'

أَمَّنْ هُوَ قَانَتْ أَنَاءَ الْيَلِّ سَاجِدًا وَقَابِلًا يَتَّخِذُ
الْآخِرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي
الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُولُو الْأَلْبَابِ ۝

قُلْ يِعْبُدِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَأَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةٌ
إِنَّمَا يُؤْتِي الضُّعُفُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ۝

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ۝

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمِ
عَظِيمٍ ۝

15. Asya, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla Nyie nthaihaa, nĩ mũĩkĩku Kwake nthĩnĩ wa ndĩni yakwa.

قُلِ اللَّهُ أَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِينِي ۝

16. 'Kwa ūu, thaitai kĩla mũkwenda ūtee Wake.' Asya, 'vate nzika, ala makethwa na wasyo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo nĩ ala manangaa mathayũ moo na ala *maminaa* andũ moo. 'Isũvĩei! ūsu vate nzika, ūkeethwa wasyo wĩyonanĩtye.

فَاعْبُدْ مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلِ إِنَّ الْخَيْرَ فِي
الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
إِلَّا ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ۝

17. Mo makeethwa na ngunĩko sya mwaki ūlũ woo, na ngunĩko *iilyĩ* ta isu uungu woo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmakaanasya athũkũmi Make kwoondũ wa ii. 'Kwa ūu, inyw'ĩ athũkũmi Makwa! Ngĩei Nyie Nĩnyioka.'

لَهُمْ مِنْ قَوْمِهِمْ طَلْفٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ
طَلْفٌ ذَلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ يُبَادِرُ الْفَاقِتُونَ ۝

18. Na asu ala mevathanaa na ngai sya ūvũngũ maikese kwithaita syo na kũmwelokela Ngai Mwene Vinya W'onthe ---ve ūvoo mũseo kwoo. Kwa ūu, matavyei athũkũmi Makwa ūvoo mũseo.

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأُولُوا
إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَى فِيئْتَهُمْ عِبَادٌ ۝

19. Ala methukĩasya Ndeto na makĩatĩla ila nzeo syayo. Mo nĩmo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatongoesye, na nĩmo andũ ala mena ūmanyi.

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَئِكَ
الَّذِينَ هُدُوا لِمَنْ اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمْ أُولُوا الْأَبْوَابِ ۝

20. We ūla, ĩndĩ, ūtwio wa ūsilĩlo waĩĩte nĩ kũmũvikĩa *nĩwaĩĩte nĩ kũtangĩwa?* We nũtonya kũmũtangĩla ūla wĩ nthĩnĩ wa Mwaki?

أَفَسَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كِتَابٌ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنذِرُ
مَنْ فِي النَّارِ ۝

21. ĩndĩ kwa ala mo mamũkĩaa Mwĩai woo mena masũmba matũũlu makĩtwe ūlũ wa masũmba angĩ ma ūlũ matũũlu, ala mavĩĩlaa mbũsĩ uungu wamo. Ngai

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا
غُرَفٌ مَبْنِيَةٌ لَا يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَّ
اللَّهُ لَا يَخْلِفُ اللَّهُ الْبِعَادَ ۝

Mwene Vinya W'onthe nĩ We ūtw'ite kyathĩ kyu; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndanangaa ūtianŋo *Wake*.

22. We nowonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atheesya kƙw'ū kuma ūtunĩ na akakĩtheesya kƙilyĩ ta mbuluti ūvulutūtye kƙw'ū, na ūtina vakamea imea syĩ kƙivathūkany'o nūndū waky'o? Na ūndĩ nĩsyūmaa ikekala ta ūlaa ya mūtĩ; na ūndĩ We nĩwitwƙĩthasya ta mavuti momū. Nthĩnĩ wa ūndū ūū vate nzika, ve ūlilikany'o kwa andū ala mena ūmanyi.

LUKU 3

23. We ūla ūndĩ kƙĩthūi kyake kƙivingūtwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nūndū wa wĩtƙĩlo wa Isilamu, na nĩkana we akwate kyeni kuma kwa Mwĩai wake, nūndū ūmwe na ūla ūnūūnavata kƙĩvindu kya ūlei? Woo ūndĩ kwa asu ala ngoo syoo syūmƙĩthw'e kwa kūmūlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe! Mo me ūvĩtyonĩ yiyonanĩtye ūtheinĩ.

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe atheetye ūtūmane mūseo mūno kwa nzĩa ya Ivuku yĩla mĩsoa yayo ūyĩtwĩkaa na ūkayĩtūngĩĩĩla kwa nzĩa sya mĩthemba mingĩ yĩ kƙivathūkyo ūla ūtumaa ikonde

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
يَنْبِيعَ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا حَفْتًا
أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهْبِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفًى ثُمَّ يَجْعَلُهُ
عُجًا حَطَّاءًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٣١﴾

أَفَنَنْسَخَ اللَّهُ صِدْقَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى نُفُوسِهِ
مِنْ رَبِّهِ قَوْلٌ لِّلْقَسِيَّةِ قُلُوبُهُمْ مَنْ ذَكَرَ اللَّهَ
أُولِيكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٢﴾

اللَّهُ نَزَلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَتَابِرًا
تَقْسِمُهُ مِنْهُ جُلُودَ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ
جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكَ هُدَىٰ
اللَّهُ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُضَلِلِ اللَّهُ
فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

sya ala mamÜkġaa Ngai woo syġng'utha; na İndġ ikonde syoo na ngoo syoo ikololow'a nġ kÜmÜlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe; ta Üsu nġ Ütongoi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We amÜtongoeasya na w'o Üla We wendaa. Na Üla Ngai Mwene Vinya W'onthe wamÜtw'ġa wa kwaa---we ndakethwa na mÜtongoi.

25.We Üla İndġ, Ütena kİndÜ ateo ÜthyÜ wake mwene kÜmÜsilġa we Üsilġlo mÜthÜku wa MÜthenya wa UthayÜÜkyo nÜndÜ *Umwe na Üla wġna mDuo?* Na eki-ma-naġ makatavw'a, 'Samai inyw'ġ maÜndÜ ala mweekaa.

26.Asu ala maġ mbee woo nġmamaleile *AtÜmwa MaitÜ*, kwa Üu Üsilġlo nġwookie İÜÜ woo yġla mo matamanyaa.

27.Kwa Üu Ngai Mwene Vinya W'onthe nġwatumie masonokw'a nthİnġ wa thayÜ ÜÜ na Üsilġlo wa İtunġ vate nzika, Ükeethwa wġ mÜnene kÜvġta ÜÜ, takethwa mo nġmamanyie!

28.Na vate nzika, İthyġ nġÜmanengete andÜ ngelekany'o sya kġla mÜthemba nthİnġ wa Kulani İno nġkana mo matonye kÜlilikana.

29.İthyġ *nġÜmġvuanġatye* Kulani yġ Ntheu, İtena Üthyoeku *nthġnġ wayo*, nġkana mo matonye kwġthwa me alÜngalu.

30.Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜnenganac ngelekany'o; mÜndÜ wġna ngwatanġo na andÜ, meana Üna matekwġw'ana mÜndÜ na Üla Üngġ, na ya

أَفَمَنْ يَتَّبِعِي بَوَّحِيهِ سُوءَ الْعَدَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ⑤

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّهَمُ الْعَدَابُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ⑥

فَأَذَاتَهُمُ اللَّهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلَعْدَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ⑦

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ⑧

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ⑨

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَابِهُونَ
وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِينَ مَثَلًا الْخَسْفِ
لِلْبَلِّ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ⑩

mŭndŭ ŭngĩ ūla wĩyũmĩtye kwa mŭndŭ ŭmwe eweka. Ngelekany'o ya asu eĩĩ nŭndŭ ŭmwe? Ndaſa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ aingĩ mŭno vyũ moo mayĩsĩ.

31.Vate nzika, we ŭkakw'a, onamo ota ūu makakw'a.

32.Na vate nzika, inyw'I mŭkakaanfa inyw'I ene mbee wa Mwĩai wenyu Mŭthenyanĩ wa Uthayũũkyo.

LUKU 4

33.Nũũ Indĩ, ūla mwĩki-wa-naĩ mŭnene kũvĩta ūla ŭkenganaa ĩũũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana we ūla ūleaa w'o yĩla wamũvikĩfa? Vo Iianĩ-ya-Mwaki vai wĩkalo wa alei?

34.Indĩ we ūla ūetete w'o, na we ūla ūkũsĩſaa w'o ota ūu ---aa nĩmo ala alŭngalu.

35.Mo makeethwa na kĩla kyonthe makenda vamwe na Mwĩai woo; yu nĩyo ĩtupi ya ala mekaa moseo.

36.Kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamavetangĩa *mosyao* mathũku ma maũndũ ala mo meekie, na aisyoika amanenge mũthĩnzĩo kwĩanana na meko moo ala maseo vyũ.

37.We Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamwĩanĩe mũthũkũmi Wake? Na ĩndĩ mo makenda kũũtelemya we vamwe na asu ala me Nake. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmũtw'ĩſaa wa kwaa—vai mũtongoi kwoondũ wake.

إِنَّكَ مِينٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣١﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ ﴿٣٢﴾

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ بِالْحَقِّ إِذْ جَاءَهُ الْبَيِّنَاتُ الْبَيِّنَاتُ فَوَجَدُ النَّاسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٣٣﴾

وَالَّذِينَ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٣٤﴾

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٥﴾

يُكْفِّرُ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيهِمْ بِأَجْرِهِمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٦﴾

إِنْسِ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٧﴾

38.Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtongoeasya ----vai wa kŭmŭthyoekya. We Ngai Mwene Vinya W'onthe ti Mwene-Vinya, Mwŭlai wa ūivanŭsyo?

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ أَلَيْسَ
اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٨﴾

39.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla woombie matu na nthĩ?' Mo vate nzika, makwŭla, 'Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Asya, 'Mwŭsuanŭla ata inyw'ĩ, ethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ena kŭlelelo kya kŭmbŭka naŭ Nyie, asu ala inyw'ĩ mŭmekalla ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩmatonya kŭmbetangŭla ūthŭku nĩkŭtwe nĩ We? Kana ethwa We eenda kŭmbŭw'ŭta tei, mo nĩmatonya kŭsiffa tei Wake? Asya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmbŭlanŭe Nyie. Ala mena wŭkwatyo nĩmamwŭkwatye We.'

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
لَيَقُولَنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَوَيْدُكُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ
ضُرَّتِهِ أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتُ رَحْمَتِهِ
قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٩﴾

40.Asya, 'Inyw'ĩ andŭ makwa, ikai nesa mŭno vyŭ ūndŭ mŭtonya; Nyie nakwa nonĩkŭte ota ūu; o mŭtŭkŭ inyw'ĩ mŭkamanya.

قُلْ يَقَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَاوِلٌ فَسَوْفَ
تَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41.Nŭŭ ūla ūsilŭlo wa kŭmŭsonokya ūmŭvikŭlaa we, na nĩ ūlŭ waŭ ūla ūmŭtheeaa ūsilŭlo wa kwŭkalaa.'

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ
مُقِيمٌ ﴿٤١﴾

42.Nĩw'o, Ithyl nĩtŭŭvuanŭsye Ivuku yŭl na w'o kwa ūseo wa mbaa andŭ onthe ma nthĩ. Kwa ūu ūla ona wŭva ūatŭŭlaa ūtongoi, aŭatŭŭlaa kwoondŭ wa ūtandŭthyo wa thayŭ wake mwene; na we tuue mŭsŭvŭi ūlŭ woo.

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ
اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِ
﴿٤٢﴾ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤٣﴾

LUKU 5

43.Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwosaa mathayŭ ma ala me thayŭ ūvandanŭ ya

اللَّهُ يَتَوَقَّىٰ الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَاللَّتِي لَمْ تَتُتَّ

k'kw'0 kyoo; na İvinda y'ngi y'la ala mate akw'0 makomete. Na ala We Utamatw'İe k0kw'a n0maiaa thay0, na amat0ngaa ang'ı k0vika İvinda y'la y'İtw'İtwe. Nth'İn'ı wa 0u vate nzika, ve Syama kwa and0 ala mas0an'ıaa.

44.Mo nomosete ew'an'ıthya vand0 va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Asya, 'Ona ethwa mo mat'ıf na 0tonyi İ0l0 wa k'İnd0 ona k'İva ona mat'ıf na 0'ı?

45.Asya, 'W'İw'an'ıthya w'onthe w'ıkalaa na Ngai Mwene Vinya W'onthe. Usumb'ı wa matu na nth'ı n'ı Wake. Na Kwake İnd'ı inyw'ı n'ıkw'o m0ukat0ngwa.'

46.Na y'la Ngai Mwene Vinya W'onthe wawetwa ngoo sya asu ala matetf'k'İlaa n'ısy'ıng'ıthaa n'ı 0lei; İnd'ı asu ala me 0tee Wake mawetwa, sisya, Mo n'ımamb'ıİ'İlasya k0tana.

47Asya, 'Ame Ngai Mwene Vinya W'onthe; Mwamb'ıİ'İlyı wa matu na nth'ı; M0manyi wa ma0nd0 ala matonekaa na ala monekaa; We w'ıweka Nue 0kasila kat'ı wa ath0k0mi Maku İ0l0 wa ma0nd0 ala mo mavath0kangan'ıaa.

48.Na ona eki-ma-na'ı makethwa na syonthe İla sy'ı İ0l0 wa nth'ı na İng'ı ta İsu İkongeeleelwa, mo vate nzika, n'ı 0mantha k0syumya kw'ıyovosya nasyo kat'ı wa 0sil'ılo m0th0ku M0thenyan'ı wa Uthany00kyo; İnd'ı mo n'ımakaum'ıİ'ıwa n'ı k'İla matak'ısan'ıaa kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

فِي مَنَامِهَا فَيُنسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ
وَيُرْسِلُ الْآخَرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣٤﴾

أَمَّا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلُوبًا لَّو كَانُوا
لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مَلَكُ السَّمَوَاتِ وَ
الْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ
إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٣٧﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٣٨﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِثْلَ
مَعَةٍ لَأَفْتَدُوا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
وَبَدَأَ اللَّهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٣٩﴾

49. Na mosyao mathŭku ma maŭndŭ ala mo meekie ūkamevuanĩsya, na maŭndŭ ala mo mamavŭfaa ngŭĩ makamathyŭlŭlŭka.

وَبَدَأَ لَهُمْ سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na ylla thĩna wamŭvikĩa mŭndŭ, we nŭtwĩkaflaa Ithyl. Na ylla Ithyl twamwĩw'fa ĩnee kuma Kwitŭ, we aasya, 'Nye nĩnengetwe ũndŭ ũŭ nŭndŭ wa ūmanyi wakwa mwene.' Aiee, nĩ ĩtatwa tŭ; ĩndĩ aingĩ mŭno mayĩsĩ.

فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً مِّمَّا قَالِ إِنَّا أَوْتَيْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فَتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

51. Asu ala maĩ mbee woo nĩmaneenie o kĩndŭ kyu, oylla kĩla kyonthe maĩ nakyo kĩyaamauna;

قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

52. Kwa Ūu, ūthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie nĩwamakwatie; na asu ala mekaa mavĩtyo kuma katĩ wa alei aa----ūthŭku wa maŭndŭ ala mo meekie ota Ūu, ūkamakwata. Mo maitonya kŭkĩa makauma vo.

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتٌ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٢﴾

53. Mo nomesĩ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe amwingĩvĩasya kyaŭya ūla ona wĩva We wendaa, na akĩnyivĩasya ūla ona wĩva We wendaa? Nĩw'o, nthĩnĩ wa ũndŭ ũŭ ve Syama kwa andŭ ala metĩkĩlaa.

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

LUKU 6

54. Asya, 'Inyw'ĩ athŭkŭmi Makwa, ala mweevĩĩsye mathayŭ menyu ene! Mŭikeyĩtŭke ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭekeaa nĩ syonthe. Nĩw'o, We nĩ Mŭekanĩ Mŭno, Usŭtwe nĩ tei.

قُلْ يُجَادِي الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا ۗ إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

55. 'Na ĩthiŭei inyw'ĩ kwa Mwĩai wenyu, na ĩnyivyeyi inyw'ĩ ene Kwake, mbee wa

وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلُمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٥﴾

Osilflo ūtanamūvikīa inyw'ī; nūndū
Ivindanī yu inyw'ī mūikatetheew'a.

56.'Na atfai ūmanyīsyō ūla mūseo vyū
Ūla ūvuanītw'e kwenyu kuma kwa
Mwfai wenyu, mbee wa ūsilflo
Ūtanavika īlūlū wenyu mūtekūmana,
yīla mūtekwona.

وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

57.Thayū ndūkese kwasya, 'Ame kyeva
kwakwa! Nyie nīnaolekile *nthīnī wa
mwīkalo wakwa* ona nīnthīftwe nī mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na vate
nzika Nyie naī katī wa ala mavūie ngūf.'

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يَحْسُرُنِي عَلَىٰ مَا فَطَرْتُ فِي جَنبِ
اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّخِرِينَ ﴿٥٧﴾

58.'Kana ndūkese kwasya, 'Takethwa
Ngai Mwene Vinya W'onthe
nīwandongoesye, vate nzika Nyie nīthwa
nī katī wa ala alūngalu.'

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٨﴾

59.'Kana ndūkese kwasya, yīla woona
ūsilflo, 'Takethwa ve kūsyoika kwakwa
īlūlū wa *nthī*, Nyie īndī nīthwa, katī wa
ala mekaa ūseo!.'

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةٌ فَأَكُونَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٩﴾

60.Ngai akasūngā 'ī, Syama Syakwa
nīsyāūvikīe we, īndī we wasyosie ta
sya ūvūngū, na waf mūng'endu na waf
katī wa ala alei.'

بَلْ قَدْ جَاءَكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ
وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٦٠﴾

61.Na Mūthenyanī wa Uthayūkyo,
Ūkamona asu ala makenganie īlūlū wa
Ngai Mwene Vinya W'onthe mena
mothyū maiū. Vo lianī-ya-Mwaki vai
wīkalo wa ala ang'endu?

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم
مُسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦١﴾

62.Ngai Mwene Vinya W'onthe
amatwaaa asu ala mamūkīaa *We* vandū
voo vala va w'ō va ūsūvīo na *ūkīlyo*;
Ūthūku ndūkamakwata mo, ona mo
maikew'a kyeva.

وَيُنَادِي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَعَارِفِهِمْ فَلَا يَسْمَعُ
السُّؤَادَ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

63. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmbi wa syĩndũ syonthe, na Mũsũvĩ wa syĩndũ syonthe.

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٣٣﴾

64. Nĩ Syake mbungũo sya matu na nthĩ; Īndĩ tũlũ wa asu ala maileaa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, aa nĩmo mena wasyo.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٤﴾

LUKU 7

65. Asya, 'Nĩ ngai *ingĩ* ila mũũningĩsya Nyie kwithaita vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ame inyw'ĩ mũtena ũmanyi?'

قُلْ أَغْفِرُ اللَّهُ تَا مَرَوْفِي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٣٥﴾

66. Na nĩw'o, we nũvuanĩw'e maũndũ ota asu ala maĩ mbee waku we: 'Ethwa we wĩmwĩanany'a Ngai na ngai *ingĩ* vate nzika, wĩa waku ũkatw'ĩka vathei na we ũkeethwa katĩ wa ala mena wasyo.'

وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ يَجْحَبَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٦﴾

67. Īĩ, mũthaithei Ngai Mwene Vinya W'onthe na ĩthĩwai katĩ wa ala matũngaa mũvea.

بَلِ اللَّهِ فَأَعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٣٧﴾

68. Mo mayaaũnenge ndaĩa ũsumbĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ĩla ũwaĩĩte. Na nthĩ ĩkeethwa ĩkumbatĩw'e kw'okonĩ Kwake Kwake Mũthenyanĩ wa Mũminũkĩlyo; namo matu makalingwa nĩ kw'oko kwa aũme Kwake. Utheu nĩ Wake na We E-tũlũ wa ila mo mamwĩananyasya We nasyo.

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَتَّىٰ قَدَرَهُ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا قَبَضَتْهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحٰنَهُ وَتَعَالَىٰ عَنَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣٨﴾

69. Na soo ũkavuvwa, na *onthe* ala me matunĩ na *onthe* ala me tũlũ wa nthĩ *makavalũkanga nthĩ* mena malita, ateo asu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũkenda *kũmaekaa*. Na ĩndĩ *soo*

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٣٩﴾

Okavuvwa Ivinda ya keli na sisya! Mo makeethwa maUngeme, meteele.

70.Na nthi Ikakaka ni kyeni kya Mwai wayo, na Ivuku yikaiwa mbee wayo yi hve, na Athani na Ngusi makaetwe, na utwio ukaww'a katf woo kwa ulungalu, namo maikavifw'a.

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجَاءَتْ بِالْأَنْبِيَاءِ وَالشُّهَدَاءِ وَوُضِعَ بَيْنَهُمُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

71.Na kila thayu Okatuvwa vyu nundu wa maundu ala w'o weekie. Na We numanyaa nesa vyu undu mo mekaa.

وَوُضِعَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَ مَا كَسَبَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٦١﴾

LUKU 8

72.Na asu ala matetkila makatwawa liani-ya-Mwaki me nguthu, kuvika yila mo makavika mbingloni syayo yo yikavinguwa na Asuvi mayo makamatavya, 'Atumwa kuma katf wenyu ene mayaamuvikla inyw'i, maimusomea inyw'i Misoa ya Mwai wenyu, na kumu kaany'a inyw'i Iulu wa Umbano wa Muthenya uu wenyu?' Mo makasungfa, 'Ii, Indf utwio wa Usiflo nuvikite nesa Iulu wa alei.'

وَسَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُرْنَا إِنَّهَا إِنَّمَا هِيَ دُخَانٌ مُّجْتَمِعٌ وَمَا يَتَّبِعُهَا إِلَّا هِيَ سَائِجِرَةٌ وَجَاهٌ مُّسَوَّمٌ مُّسَوَّمٌ أَلَمْ يُبَدِّلُوا بَنَاتِهِمْ ذُرِّيَّةً ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَنبَوּهُنَّ أَهْلًا وَآهْلًا وَكَلَمًا كَلِمَاتٍ لَّا تَنفَعُ السَّامِعِينَ لَئِن لَّمْ يَآخُذُوا بِحَدِيثِنَا يَصِيحُوا كَصَاحِبِ الْوُقْيَةِ ﴿٦٢﴾

73.Na Indf kukatavanw'a, 'Likai inyw'i mbingloni sya Iia-ya-Mwaki, mwikalae vo. Na wikalao wa ala ang'endu ni muthuku.'

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَوْسَىٰ التَّوَكِّلِينَ ﴿٦٣﴾

74.Na asu ala mamuklie Mwai woo makatongoew'a kothi Ituni me nthini wa nguthu, kuvika yila mo makavikla, na mbinglo syayo ikavinguwa, na Asuvi mayo makamatavya, 'MGuo wihwe Iulu wenyu! Ithwai inyw'i mwi atanu, na yilikei mwikalae vo.'

وَسَيَقُولُ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَىٰ الْجَنَّةِ زُرْنَا إِنَّهُنَّ أَهْلٌ مُّسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَأَنبَتُهُمْ فِيهَا خَالِدِينَ ﴿٦٤﴾

75. Namo makaasya, 'Ndafa syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe Ola wĩanĩsye Otianĩo Wake kwitũ na OtOnengete ithyĩ nthĩ ta Otĩwa, aOtwa'ĩkĩthĩtye wĩkalo witũ nthĩnĩ wa Mũũnda ovala ithyĩ tũkwenda.' Na nĩ ĩtuvi ĩseo mũno yĩana ata ĩndĩ kwa athũkũmi ala *alũngalu!*

76. Na we Okamona alaĩka maikĩthyũlũlũka Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ, makĩmũtaĩ Mwĩai woo na ndaĩ *Syake*. Na kũkasilwa katĩ woo kwa ũla w'ũ. Na kũkatavanw'a, 'Ndaĩ syonthe nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai wa nthĩ syonthe.'

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَهُ وَأَوْرَثَنَا
الْأَرْضَ نَبَوًّا مِنَ الْجِنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنَعْمَ
أَجْرُ الْعَمَلِينَ ﴿٤٠﴾

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُبْجُونَ
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ
لَهُمْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤١﴾

AL - MU'MIN
(Wavuanīw'e Makka)

1.Syítwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Haa Miim. Ula -Wailīwe-Ní-Kútaīwa, Mwāi-Wa-Ndaīa.

حَمْدٌ ②

3.Uvuan'y'o wa Ivuku yī umīte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wi-Vinya, Umanyi-W'onthe.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ③

4.Múekanī-wa-Naī, Mwāi-wa-Wīlilo, Mwai-kwa-Kúsilīla, Mwingī-wa-Ulau. Vai Ngai ateo We. Ualúko wa Múminúklīyo ní kwelekela Kwake.

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الظُّلُمِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهُ الْمُسْلِمِينَ ④

5.Vai úkaanāīa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ateo asu ala matetīklīa, kwanganga kwoo íulú wa nthī índī kúikaúkenge we.

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَنْصُرُهُمْ فِي الْمَلَاةِ ⑤

6.Andú-ma-Noa na nguthu. ingī ítina woo nísyamīleile Mīsoa Yaitú mbee wa andú aa, na kīla mbaī níyatatie kúmkwata Mútmwa woo, na makaanāīa na ngaananāo sya úvungú níkana mawasye úla w'o na w'o. Na índī Nyie nínamakwatie mo, na kúívanīsyā Kwakwa kwaí kúthúku ata índī!

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَدَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَدْنَاهُمْ بِالباطِلِ يُدْخِلُونَ الحَقَّ فَاخْذُتْهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ⑥

7.Uu níw'o úvoo wa Mwāi waku weeyonanisyē kana ní wa w'o íulú wa alei: kana mo ní ekali ma Mwakinī.

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ⑦

8.Asu ala makuaa Kívlā-Kya-Usumbí, na asu ala makíthyúíulúókíte, nímmáútafaa Mwāi woo na ndafa Syake,

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ العَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ اللَّهِ الَّذِي هُوَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَاتِ ⑧

na nĩmamwĩtkĩlaa We, na nĩmetasya ūkeko kwa asu ala metfĩkĩlaa, *makyasya*, 'Mwĩai waitũ, We nũsyusũfte syĩndũ syonthe na ĩnee *Yaku* na ūmanyi. Kwa ūu, maekee asu ala melilaa na kũatĩlaa nzĩa *Yaku*; na mavathane mo na ūsilĩlo wa Ngiena.

9.'Na Mwĩai waitũ, malikye mo Mĩũndanĩ ya Tene-W'onthe ĩla We wamathie, oũndũ ūmwe na maafthe moo na iveti syoo na syana syoo ala alũngalu. Vate nzika, We Nue-wĩ-Vinya, ūla-Mũf.

10.'Na masĩlle na mothũku; na we ūla ūmũsilĩlaa na mothũku mũthenya-ũsu, we vate nzika, nũmwĩw'ĩe ĩnee. Na *ow'o*, ūsu nĩ ūtanu mũnene.'

LUKU 2

11.Kwa ūla w'o, kwa asu ala maleile kwĩtkĩlaa wĩtano ūkeetanwa kwoo, kĩmena kya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩnene kũvĩta kĩmena kyenyu inyw'ĩ ene, yĩla inyw'ĩ mweetiwe mwĩthwe na mũtkĩlo na inyw'ĩ nĩmwauĩleile w'o.'

12.Namo makaasya, 'Mwĩai waitũ, We nũtũmĩte ĩthyĩ tũkw'e kelĩ, na We nũtũnengete ĩthyĩ thayũ kũndũ kwĩlĩ, na yu nĩtũkumbũla naĩ siitũ. Vo ve nzla ĩndĩ ya kumĩlĩlaa?'

13.Uu nũndũ yĩla Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka watanaw'a inyw'ĩ nĩmwaleile wĩtano ĩndĩ yĩla atindany'a meananiw'e Nake We, inyw'ĩ nĩmweetfĩkĩlile. ĩndĩ ndeto ya

رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ①

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ
وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ
إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ③ فَقَدْ رَحِمْتَهُمْ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ④

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُبَادِرُونَ كَذَّبُوا اللَّهَ كَذِبًا
عَظِيمًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ إِيمَانِهِ لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى
الشَّاكِرِينَ ⑤ فَكَلِمَاتٌ نَقَلْنَا عَلَى الْقُلُوبِ لِيَذَّبَ
بِهَا الَّذِينَ يَكْفُرُونَ ⑥

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَارْحَمْنَا إِنَّكَ أَنْتَ الرَّحِيمُ الْكَرِيمُ ⑦
فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِّنْ
سَبِيلٍ ⑧

ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ
وَأَنْ يَشْرَكَ بِهِ تَتَّبِعُونَ سَبِيلَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِن قَبْلِكَ فَكَلِمَاتٌ نَقَلْنَا عَلَى الْقُلُوبِ
لِيَذَّبَ بِهَا الَّذِينَ يَكْفُرُونَ ⑨

mUminUkilyo nĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-MUtũũlu, Mũnene.

14. We nĩ We ūmwonasya Syama Syake, na akamũtheesya inyw'ĩ kyaũya kuma ũtunĩ; na vai ona ūmwe ūsũvĩaa ateo we ūla ūmwĩthiũĩaa *Ngai*.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّل لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنذِرُ ﴿١٤﴾

15. Mwĩtei inyw'ĩ Īndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe, mwĩ aĩkĩĩku Kwake nthĩnĩ wa mũkĩĩfo, onakau alei nĩmatonya kũlea.

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٥﴾

16. Mwambatĩsya wa ivĩla, Mwĩai wa Kĩvĩla-Kya-Usumbĩ. We atumaa veva ūtheea wĩna mwĩao Wake kwa ūla ona wĩva We wendaa katĩ wa athũkũmi Make, nĩkana We atonye kũnengane ūkaany'o wa Mũthenya wa Kũkomana *Nake*.

رَفِيعِ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٦﴾

17. Mũthenya ūla mo *onthe* makaumĩla; vai kĩndũ kĩmakony'e mo kĩkethwa kĩ kĩvĩthe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. 'Usumbĩ nĩ waũ ūmũnthĩ?' Nĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Umwe. Ula Mũnene Vyũ.

يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٧﴾

18. Mũthenya ūũ kĩla thayũ ūkatuvwa kwĩanana nondũ w'o weekie. Mũthenyanĩ ūũ vaikethwa kyoneo. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Mũtũkĩ kwa kũtala.'

الْيَوْمَ تُجْرَزُونَ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٨﴾

19. Na makaany'e mo ĩũũ wa Mũthenya ūthengeee, yĩla ngoo ikavika mĩmeonĩ iitumatuma nĩ kyeva. Eki-ma-naĩ maikethwa na anyanyae mamendete, kana mwĩw'anĩthya ūla *wĩw'anĩhya* wake ūketĩkĩwa.

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَذْفَانِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظِيمِينَ هٰذَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَبِيمٍ وَلَا سَفِيحٌ يَطَاعُ ﴿١٩﴾

20. We nũwĩsĩ ūseleke wa metho na kĩla ithũĩ ivithaa.

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿٢٠﴾

21. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe atusaa na w'o oyfla asu ala mo mamekaflaa vandU Vake matusaa vathei. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Wtw'i-W'onthe, Woni-W'onthe.

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

LUKU 3

22. Mo nomaanganga IŌlŪ wa nthI na kwona mŪminŪkIlyo wa ala maI mbee woo waI mwaŪ? Mo maI na ūtonyi mwingI mbee wa aa nthInI wa ūtonyi na vinya mbee nthInI wa movano ala mo maatiie IŪlŪ wa nthI. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamakwatie mo kwoondŪ wa naI syoo, na mo mayaI na mŪsŪvIi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَنَارُوا فِي الْأَرْضِ فَاخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٦٢﴾

23. KwailyI ūu nŪndŪ AtŪmwa moo nImamavikIie mena Syama ntheu, IndI mo nImaleile kwItIkIfla; kwa ūu, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamakwatie mo. Vate nzika, We AusŪtwe nI ūtonyi, Mwai kwa kŪsilfla.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَلَئِمَّا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦٣﴾

24. Na Ithyl nIwamŪtŪmie Mose, ena Syama SitŪ na ūtonyi wIyonanItye,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ﴿٦٤﴾

25. Kwa Valao na Amana na Kola; IndI mo maisye, 'We nI mŪoi na mŪkengani mŪnene.

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سِحْرٌ كَذٰبٌ ﴿٦٥﴾

26. 'Na yIla we wookie kwoo ena w'o kuma KwitŪ, mo maisye, 'Ūaai syana sya ivIsI sya ala metIkIflte vamwe nake, na ekai iveti syoo syI thayŪ.' IndI walany'o wa alei nI vathei IndI nI wa kwananga.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلٰلٍ ﴿٦٦﴾

27.Na Valao aisye, 'Ekanai nakwa *nñnyioka* n̄kana nyie ndonye k̄um̄0aa Mose; na n̄amw̄ite Mw̄fai wake. Nyie n̄nḡük̄ia we ndakese k̄ualȳüla nd̄ini yenyu kana amyanange nth̄i na k̄ithokoo na üthyoeuku.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذُرِّيَّتِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ
رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ
فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٧﴾

28.Na Mose aisye, 'Nyie n̄imantha w̄ivitho kwa Mw̄fai wakwa na mw̄fai wenyu ambathane na k̄lla *m̄Ond̄ü* m̄Üng'endu üla ütaw̄if̄k̄llaa M̄Othenya wa ütalo.'

وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ
مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٨﴾

LUKU 4

29.Na m̄ündü ümwe mw̄if̄k̄lli kuma kat̄i wa and̄ü ma Valao, üla wavithie m̄ük̄ll̄o wake, asya 'Inyw'̄i m̄ükam̄0aa m̄ündü n̄ündü wa kwasya, 'Mw̄fai wakwa n̄i Ngai Mwene Vinya W'onth̄e,' oȳlla we am̄ütee inyw'̄i itumi ntheu kuma kwa Mw̄fai wenyu? Na ethwa we n̄i m̄ükengani, *nāi ya üv̄Ünḡü* wake tkeethwa t̄ülü wake, na ethwa we n̄i wa w'o, ñnd̄i amwe ma maÜndü ala we üm̄üteelemasya namo *kwa üla w'o* makam̄üvalük̄lla inyw'̄i. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onth̄e ndam̄ütongoesya , mw̄iki-wa-nāi, m̄ükengani.

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكْفُرْ بِمَا فَعَلَيْهِ كَذِبَةٌ وَإِنْ يَكْ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعْدِكُمْ إِنْ أَنْتُمْ لَا يَهْتَدُونَ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ
كَذَّابٌ ﴿٢٩﴾

30.Inyw'̄i and̄ü makwa, üsumb̄i n̄i wenyu üm̄Ünth̄i, mw̄i asumb̄iki nth̄i ñno, ñnd̄i n̄üü üla ükat̄üth̄eya *nā k̄Üsīlla* *ithȳi* üsil̄l̄o wa Ngai Mwene Vinya W'onth̄e ethwa n̄iwooka t̄ülü wait̄ü?' Valao aisye, 'Nyie n̄imw̄olootela maÜndü ala nyie ngwona mwene t̄ü, na nyie n̄nḡüm̄ütongoesya na nz̄la ñla ntheu.'

يَقَوْمٌ لَكُمْ الْمَلِكُ الْيَوْمَ فَظَهَرُوا فِي الْأَرْضِ
فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ
فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ
إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٠﴾

31. Indī we Ūla weetkīlile aisye, 'inyw'ī andū makwa, 'Nyeie nīna w'ia kwoondū wenyu, ta Ivinda ya mbaanga ya ila nguthu,

وَقَالَ الَّذِينَ آمَنَ يَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ وَقِيلَ
يَوْمَ الْأَحْزَابِ ۝

32. Ta Ūvoo wa andū ma Noa, na Aati, na Athamuti, na asu ala maī Itina woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamendeaa athŪkŪmi Make Ūla Ūte-ŪlŪngalu.

وَمَثَلُ دَابِّ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ
مِن بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِلْعِبَادِ ۝

33. 'Na inyw'ī andū makwa, Nyeie nīngŪkīa kwoondū wenyu ūlŪ wa mŪthenya wa kwītana mŪndū na Ūla ūngī kwoondū wa Ūtethyo.

وَيَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ۝

34. 'MŪthenya Ūla inyw'ī mŪkaalyŪka mŪkīlīte. Inyw'ī mŪikethwa na mŪsiīi kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na kwa we Ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŪtw'īīaa wa kwaa vaikethwa ndongoi.

يَوْمَ تُولُوجُونَ مُدْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ
عَاصِمَةٍ وَمَنْ يَضِلَّ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ۝

35. 'Na Yosevu nīwookie kwenyu tene ena mokŪsī matheu, Indī inyw'ī mŪyaaeka kwīthwa na nzika ūlŪ wa maŪndū ala we wookie namo kŪvika yīla we wakw'ie, inyw'ī mwaisye, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamŪkīlya MŪtŪmwa Itina wake ona Indī.' Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmatusaa ma kwaa ala mekaa naī na methīawa na nzika.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلِ الْبَيْتِ فَمَا
زَلْتُمْ فِي شَيْءٍ فَمَا جَاءَكُمْ بِهِ عَجْبًا إِذْ أَهْلَكَ قُلُوبُكُمْ
لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ
اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ ۝

36. Asu ala makaananīaa ūlŪ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ūtonyi ona ūmwe ūkite ūkamavikīa mo. UŪ nī ūthatyo mŪnene mŪno mbee wa metho ma Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbee wa asu ala metkīīlaa. Uu nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe

الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَنٍ أَنَّهُمْ
كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
يَطَّعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ۝

Usilflaa ngoo ya kfla mOndU wI ngathllo, mUng'endu.

37.Na valao aisye, 'We Amana, mbakfe nyUmba ndUulu nIkana nyie ndonye kwona nzla,

وَقَالَ يَزْعَوْنَ يَهْمُنُ ابْنِي صَرَخًا لَعَلِّي
أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿٢٧﴾

38.'Nzla sya kUthengeea matunI, nIkana nyie ndonye kUmUsisya Ngai wa Mose, na nyie vate nzika nIsUnfa we kwfthwa mOkengani.' Na Ou nfw'o UthOku wa meko make waseUviw'e kwoneka wI mUseo methonI ma Valao, na we nfwaaUllilwe kuma nzlanI fla ya w'o; na walany'o wa Valao wathelile na vathei ateo wananglko.

أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي
لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا وَكَذَلِكَ زَيَّنَ لِيُزْعَوْنَ سُوْعِيْلَهُ
وَصَدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي
تَبَابٍ ﴿٢٨﴾

LUKU 5

39.Na we Ola weetfklile aisye, 'Inyw'I andU makwa, mbikflel nyie. Nyie nInGUmUtongcesya nzlanI ya UlUngalu.

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَوْمَ أُحُدٍ أَتَيُّونَ أَهْدِيكُمْ سَبِيلَ
الْمَشَاوِرِ ﴿٢٩﴾

40.'Inyw'I andU makwa, 'ThayU Uu wa nthI Ino no UthUmOo wa kavinda; na vate nzika, wIkalo mOlOmu nI ItunI.

يَقُومُ لِنَسْأَلِ هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا مَتَاعًا زَرَكَ الْآخِرَةَ
هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٠﴾

41.Ula ona wIva wIkaa OthOku akaIvwa o OndU Omwe naw'o; IndI Ola ona wIva wIkaa Useo, e mUndUUmwe kana e mUndU mUka, na nI mwIwIflI----aa makalika Ula M00ndanI; na makanengwa mIthInzIo nthInI wa w'o vate kIthimo.

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا وِشْرَافَهَا وَمَنْ
عَمِلَ صَالِحًا مِمَّنْ دُونِكَ أَتَىٰ نَجْمًا وَهُوَ مِمَّنْ مَأْرُوكٍ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣١﴾

42.'Na inyw'I andU makwa, nI OndU wa kUseng'ya ata, Nyie ngImwIfla inyw'I Utangllo nyenyu mwImbIfla Nyie Mwaki.

وَيَقُومُ مَالِي أَدْعُوكُمْ إِلَى التَّجْوَةِ وَتَدْعُونِي
إِلَى النَّارِ ﴿٣٢﴾

43.'Inyw'I mwIwthokya Nyie nIlee kUmwIwIfla Ngai Mwene Vinya

تَدْعُونِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ
لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزْزِزِ الْغَفَّارِ ﴿٣٣﴾

W'onthe na kŭmwŕanany'a na kŕla nyie ndena ūmanyi wakyo, oyŕla nyie ngŭmwŕta inyw'ŕ kwa Ula-Wŕ-Vinya, Ula Mŭekanŕi-Mŭnene.

44.'Vate nzika, ūla inyw'ŕ mŭmbŕŕfaa Nyie nde syŕtwa ũlŭ wa nthŕ ũno kana Itunŕ; na kana maŭalŭko maitŭ vate nzika, nŕ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kana eki-ma-naŕ makeethwa ekali-ma-Mwakinŕ.

45.'Kwa ūu, o mŕtŭkŕ mŭkalilikana ūndŭ Nyie ngŭmŭtavya inyw'ŕ. Na nyie nŕngŭmwŕkwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ūndŭnŕ ūŭ wakwa. Nŕw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmonaa athŭkŭmi *make onthe*.

46.Umŕŕŕŕlo wa ūvoo ūsu waŕ kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŕwamŭsŭvŕie ndakakwatwe nŕ ūthŭku ūla mo mamŭseŭvŕsye ona wŕva, na ūsilŕlo mwai nŕwamathyŭlŭlŭkile andŭ ma Valao-----

47.Ula Mwaki. Mo makatwawa nthŕnŕ wa w'o kŕoko na wŕoo. Mŭthenya ūla ūla saa ūkavika, *kw'o kŭkatavanw'a*: 'Mekyei andŭ ma Valao nthŕnŕ wa ūsilŕlo ūla mwai mŭno vyŭ.'

48.Na yŕla mo makakaanana mŭndŭ na ūla ūngŕ nthŕnŕ wa Mwaki, ala onzu makamatavya ala ang'endu, 'Nŕw'o, ithyŕ twaŕ avikŕli menyu; inyw'ŕ ũndŕ, nŕmŭtonya kŭtŭnyivangŕsya kŕlungu kya Mwaki?'

49.Asu, ala maŕ ang'endu, makasya, 'Ithyŕ twŕ nthŕnŕ waw'o ithyonthe. Ngai

لَا جْرَمَ أَتَيْنَا تَدْعُونِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي
الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدْنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنْ
السَّارِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٣٤﴾

فَسْتَدْرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفِيضُ أَمْرِي إِلَى
اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٥﴾

فَوَقَّهَ اللَّهُ سَيِّئَاتٍ مَا كَفَرُوا وَحَاقَ بِالْفِرْعَوْنَ
سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٣٦﴾

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُرًا وَعَسِيًّا ۗ وَيَوْمَ
تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ
الْعَذَابِ ﴿٣٧﴾

وَأَذِيحًا لِّلَّذِينَ فِي النَّارِ يَقُولُ الضُّعْفُورُ لِلَّذِينَ
اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَمَا هُم بِمُعْتَدُونَ
عَنَّا نَصِيبًا مِّنَ النَّارِ ﴿٣٨﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدَّ

Mwene Vinya W'onthe nŭtwĩte katĩ wa athŭkŭmi *Make.*'

حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٩﴾

50.Na ala me nthĩnĩ wa Mwaki makamatavya asŭvĩ ma Iia-ya-Mwaki, 'Voyai kwa Mwĩai wenyu nĩkana We atonye kŭtŭnyivangĩsya ŭsilĩlo kwa mŭthenya o *Umwe.*'

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ﴿٥٠﴾

51.Namo makamakŭlya, 'Atŭmwa menyu mayaamŭvikĩa inyw'ĩ mena Syama ntheu?' Mo makamasŭngĩa, 'Iĩ.' Asŭvĩ makamea, 'Indĩ voyai.' Indĩ mboya sya alei nĩ sya mana.

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُنَّا نُرْسِلُكُمْ بِالْبَيْتِيبَاتِ قَالُوا بَلَىٰ قَالُوا فَأَدْعُوا وَمَا دُعَاؤُا الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي سَعْتٍ صَلَّيْٓٔ ﴿٥١﴾

LUKU 6

52.Vate nzika vyŭ, Ithyĩ nĩtŭmatethasya Atŭmwa Maitŭ na asu ala metĩkĩlaa, *kwelĩ* nthĩnĩ wa thayŭ ŭŭ wa yu na mŭthenya ŭla ngŭsĩ ikaŭngama,

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴿٥٢﴾

53.Mŭthenya ŭla mawĩkwatyo moo matakamauna eki-ma-naĩ, na kĩfumo kĩkeethĩwa kĩ kyoo na mwĩkalo mŭthŭku ŭkeethwa wĩ woo.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَادِرُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٣﴾

54.Na ow'o, Ithyĩ nĩtwamŭnengie Mose ŭtongoi, na twamatwĩkĩthya Aana-ma-Isilaeli atĩfwa ma Ivuku-----

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ﴿٥٤﴾

55.Utongoi na ŭlilikany'o kwa andŭ ala mena kĩĩko.

هُدَىٰ وَذُرِّيَّةٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٥﴾

56.Kwa ŭu, Ithĩwai na ŭmĩsyo. Vate nzika, ŭtianĩo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ wa w'o. Na ĩtyai ŭekeo nŭndŭ wa naĩ syenyu, na mŭtafe Mwĩai waku na ndaĩa Syake kĩoko na wĩoo.

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَسْتَغْفِرْ لِذَنبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٦﴾

57. Asu ala makaanan'aa ūlū wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe mate na ūtonyi ona w'iva ūmavik'e mo---Vai k'Indū nth'Inī wa ithūi syoo ateo ūtomo ya Onene ūla mo matakaūkwata ona Indī. Kwa ūu, mantha w'ivitho kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ūla w'o, We nī W'iwī-W'onthe, Woni-W'onthe.

58. Vate nzika, ūmbi wa matu na nth'ī nī m'ūnene k'ūv'ita ūmbi wa mbaa andū; Indī andū aingī m'ūno vyū may'Isī.

59. Na k'Ilalinda na ūla w'ī metho ti ūndū ūmwe; ona ala met'k'Ilāa na kw'ika meko maseo ti *Ūndū Ūmwe* na ala mekaa moth'Ūku. Inyw'ī n'Im'Ūs'Ūan'āa maūndū mav'ūthū.

60. Vate nzika, ūla Saa ūkavika; vai nzika nth'Inī wayo; Indī andū aingī may'If'k'Ilāa.

61. Na Mw'īai wenyu asya, 'Mboyei Nyie, Nyie ngam'Ūs'Ūng'āa *mboya* wenyu. Indī asu ala mekath'Ilāa m'Ūno ūlū wa k'Ūnth'āitha Nyie vate nzika, makalika Ngienanī me asonokye.'

LUKU 7

62. Nī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla wam'Ūmb'lie inyw'ī ūtuku n'k'ana m'Ūtonye k'Ūth'Ūm'Ūa nth'Inī wa w'o, na m'Ūthenya *k'Ūm'Ūtom'yethya* inyw'ī kwona. N'w'o, Ngai nī Mw'īai wa mumo kwa mbaa andū, Indī andū aingī m'Ūno vyū mait'Ūng'aa m'Ūvea.

63. Usu nī We Ngai Mwene Vinya W'onthe Mw'īai wenyu, M'Ūmbi wa

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَّهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرًا هُمْ بِآيَاتِنَا
فَأَسْتَعِذُ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٧﴾

لَخَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْكُبْرَانَ خَلْقَ النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَى وَالْبَصِيرَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمَسِيءُ قَلِيلًا مَا
تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

إِنَّ السَّاعَةَ لَأْتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ
يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَخِيرِينَ ﴿٦١﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لَتَسْتَكْبِرُوا فِيهَا وَالنَّهَارَ
مُبِينًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٢﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَخِيرِينَ ﴿٦١﴾

syIndu syonthe. Vai Ngai OngI ateo We. Inyw'I mOalyOIfitwe mOkavetangwa vala We ū ata?

فَأَنى تَوْفِكُونَ ﴿٣٠﴾

64.Uu nIw'o maalyŪlawa ala mamIleaa Mfisoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe.

كَذَلِكَ يُؤفِكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ مُجْتَدِبِينَ ﴿٣١﴾

65.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We Ūla woombie nthI kwoondŪ wenyu vandŪ va kŪthŪmŪa, na Itu ta kIndŪ kya kwIkwatya na kwa Ūtalo We nIwamŪseŪvIsye inyw'I mŪmbIwe mŪseo vyŪ na amŪnenge syaŪya syenyu nzeo. Usu nI We Ngai Mwene Vinya W'on the, MwIai wenyu. Kwa Ūu, kŪathimwa nI Ngai Mwene Vinya W'onthe, MwIai wa nthI syonthe.

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَ السَّمَاءَ بِنَاءً وَ صَوَّرَكُمُ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَ سَرَّ ذُقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ فَتَبَرَّكُ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

66.We nI We Ngai-Ula-WI-ThayŪ. Vai Ngai ateo We. Kwa Ūu, mŪvoyei We, mwI alkIku Kwake nthInI wa ndfni. NdaIa syonthe nI sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, MwIai wa nthI syonthe.

هُوَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

67.Asya, 'Nye nInIvatIwe kŪmathaitha asu ala inyw'I mŪmekaIlaa vandŪ va Ngai Mwene Vinya W'onthe nŪndŪ Nye nImbikIwe nI mokŪsI matheu kuma kwa MwIai wakwa; na Nye nInIyIafwe kwInengane mwene kwa MwIai wa nthI syonthe.

قُلْ إِنى نُعِيدُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنى الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّى وَأُمِرْتُ أَنْ أُسَلِّمَ لِربِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٤﴾

68.Usu nI We Ūla wamŪmbie inyw'I kuma kItooni, na kuma nthInI wa Ilovoto ya manzI, na kuma nthInI wa Ianga ya nthakame; na We nIwatumie mŪsyawa ta syana; IndI We nŪmŪekaa inyw'I mwIane mŪtw'Ike andŪ aima mena vinya mwIanIu, na IndI

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِيَكونُوا شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يَتَوَفَّى مِنْ قَبْلِ وَ لِتَبْلُغُوا أَجْلاً مُسَمًّى وَ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

mÜitw'Tka atumfa, onakau amwe kafi wenyu nimaekawa makakwa mbeange--na *We nUmDekaa inyw'I mUkekala thayU* kÜvika Ivinda yIla yItw'Itwe, na nIkana mütonye kwImanyIsya ÜI.

69. We ni We Üla Ünenganae thayÜ na Üetae kIkwa'Ü. Na yIla We watw'a ÜndÜ ona wIva aasya tÜ, 'IthIwa.' Na w'o ÜyIthIwa.

هُوَ الَّذِي يُبَيِّنُ لَكُمْ آيَاتِهِ وَأَمَّا فَانْكُمَا
يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٩﴾

LUKU 8

70. We noÜmonete asu ala makaananfaa IÜÜÜ wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe? ÜndÜ mo maendee na kÜalyÜlwa kuma nthInIwa w'o!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ جَاءُواكَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنْ
يُضْرَفُونَ ﴿٧٠﴾

71. Asu ala mayIleaa Ivuku na kIla Ithyl tÜmatÜmaa AtÜmwa MaitÜ nakyo. IndI o mItÜkI mo makamanya.

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَمَا أُرْسِلُوا بِهِ رَسُولَاتُ
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

72. YIla mo makalingIwa mang'ang'a ngingonI syoo, na mInyololo ota Üu. Mo makakusw'a.

إِذِ الْأَعْلَى فِي أَعْنَاقِهِمْ السَّلْسِلُ يُنْحَبُونَ ﴿٧٢﴾

73. KIw'ünI kIvyÜ kItheÜkIte; na IndI makavIvw'a nthInI wa Mwaki.

فِي الْحَمِيرَةِ ثَمَرٌ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Na IndI mo makakÜlw'a, 'MeIva asu ala inyw'I mwameananasya na Ngai.

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ إِنَّ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٧٤﴾

75.; 'VandÜ va Ngai Mwene Vinya W'onthe?' Mo makasÜngIa, 'Mo nImatwale ithyI. Aiee, ithyI tÜyaavoya kIndÜ kIngI ona kIva mbee.' Uu nIw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe Ümaminaa alei.

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ يَكُنْ
نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يَضِلُّ اللَّهُ
الْكَافِرِينَ ﴿٧٥﴾

76. Kĩtumi nũndũ inyw'ĩ nĩmwatanĩaa
ĩũũũ wa nthĩ mũte na wĩanĩũ, na nũndũ
nĩmweekie mong'endu.

77. 'Likai inyw'ĩ mbingĩlonĩ sya Ngiena,
mwĩkalae vo. Na wĩkalo wa ala
ang'endu nĩ mũthũku.

78. Kwa ũu we, ĩthwa na ũmĩĩsyo. Vate
nzika, ũtianĩo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe nĩ wa w'o. Na ona Ithĩĩ
tũkakwony'a we kĩlungu kĩmwe kya
maũndũ ala ithĩĩ tũmathĩte mo, kana
tũkaũkw'ĩthya we *mbee wa wĩanĩũ wa
Otianĩo Witũ*, mo makatũngwa Kwitũ
ona kweekwa ata.

79. Na Ithĩĩ nĩtwamatũmie Atũmwa
mbee waku we, na amwe moo nĩ ala
Ithĩĩ twaũweteie we, na amwe moo
Ithĩĩ tũyaakũwetea we; na kũitonyeka
kwa Mũtũmwa ona wĩva kũete Kyama
ateo kwa ũthei wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ĩndĩ yĩla ũtw'ĩo wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe wookie, ũvoo
nĩwatw'iwie na ũla w'o, na ĩndĩ ala
maneenie ũvũngũ nĩmaanangĩkie.

LUKU 9

80. Nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla
wamũmbĩe inyw'ĩ ng'ombe nĩkana
mwĩĩsae imwe syasyo, na mũĩsae
imwe katĩ wasyo.

81. Na inyw'ĩ mwĩna motandĩthyo *angĩ*
nthĩnĩ wasyo, na kana, kwoondũ wasyo,
mũtonye kwĩanĩsya wendi ona wĩva *ala
matonya kwĩhwa* nthĩnĩ wa ithũi syenyu.
Na ĩũũũ wasyo na nthĩnĩ wa ngalawa
inyw'ĩ nĩmũkuawa.

ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِعَدْرِ
الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ ﴿٥٦﴾

أَدْخَلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فِيئْسَ
مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٥٧﴾

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۖ فَأَمَّا نُرُوتُكَ بَعْضُ
الَّذِي نَعِدُ هُمْ أَوْ نَتُوفِينَاكَ فَأَلْتَبِئْرُ جَعُونَ ﴿٥٨﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رَسُولًا قَبْلِكَ مِنْهُمْ مِنْ قَصَصْنَا
عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۖ فَإِذَا جَاءَ
عِ أَمْرُ اللَّهِ فُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْبَاطِلُونَ ﴿٥٩﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا
تَأْكُلُونَ ﴿٦٠﴾

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَتَسْبِغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي
صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفَالِكِ تَحْمِلُونَ ﴿٦١﴾

82.Na We nūmwonasya inyw'I Syama Syake; kwa Ūu Indī, inyw'I mŪkailea Syama syīva sya Ngai Mwene Vinya W'onthe?.

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَآيَ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٣٧﴾

83.Mo nomaanganga TŪlŪ wa nthī nīkana makatonya kwona mŪminŪkīlyo wa asu ala maī mbee woo? Mo maī aingī kŪvīta aa, na mena Ūtonyi mŪnene *nthīmī* wa movano ala *mo matiie īina woo* TŪlŪ wa nthī. Indī maŪndŪ onthe ala mo meekie mayāī na Ūuno kwoo.

أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرًا وَعَلَدُوا قُوَّةً وَإِنَّا فِي الْأَرْضِ لَمَّا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٣٨﴾

84.Na yīla AtŪmwa moo mamavikīfie mena Syama syīyonanītye, nīmeethīwe na Ūtanu mwingī nŪndŪ wa Ūmanyi Ūla mo maī na w'o. Na ŪndŪ Ūla mo mavŪthasya nīwamathyŪlŪlŪkile.

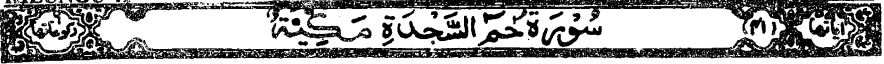
فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٩﴾

85.Na yīla mo moonie Ūsilīlo WitŪ maisye, 'Ithyī nītŪŪmwītkīla Ngai Mwene Vinya W'onthe E-Weka na nītŪkwīlea syonthe ila ithyī twamwīananasya We nasyo.

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحَدَّاهُمْ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٤٠﴾

86.Indī mŪtkīlo woo ndwaī Ūtonya kŪmauna na kīndŪ *īinda* yīla moonie Ūsilīlo WitŪ. ŪŪ nī mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe Ūla wīthītwe ŪithŪkŪma *vyŪ* TŪlŪ wa athŪkŪmi Make. Na Ūu nīw'o Ithyī twamaminie ala maleile kwītkīla.

فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِنَّمَا كَانُوا أَكْثَرًا وَعَسَرُ سُنَّتِ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ فِي هَٰئِلِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٤١﴾

HAA MIIM SAJDA (Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula Waŵŵwe-Nŵ-Kũtaŵa, Mwŵai-Wa-Ndaŵa.

حَمِّ ②

3. Uũ nŵ ũvuany'o kuma kwa ũla Usũtwe nŵ ũlau, Usũtwe nŵ tei.

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

4. Ivuku, Mŵsoa yayo ŵtavanŵ'e kwa ũkuvŵ---ŵsomawa kaingŵ yaseũviw'e ũtheinŵ kwa ũtheu---kwa andũ ala mena ũmanyi.

كُتِبَ فَضِّلْتْ أَيْتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ④

5. Mũeti-wa-ũvoo mũseo na Mũkaanany'a. Indŵ andũ aingŵ mũno moo nŵmelelũkaa na mayŵ'aa.

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ⑤

6. Na mo maasya, 'Ngoo sitũ syŵ uungu wa ngunŵko na nŵ nziŵŵe iikew'e maũndũ ala we ũũtŵŵŵa ithyŵ, na nthŵnŵ wa matũ maitũ ve kũlea kwŵ'wa, na katŵ waitũ naku we ve tũtũ, kwa ũu we endeea na wŵa waku; ithyŵ ota ũu nŵtũthũkũmŵte.'

وَقَالُوا كَلُوبُنَا فِي آيَاتِهِ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّا عَمِلُونَ ⑥

7. Asya, 'Nyie nŵo mũndũ tenyu. Nŵkũvuanyŵ'e kwakwa kana Ngai wenyu nŵ Ngai-ũmwe; kwa ũu, endai Kwake mũũngele mũtekwathũkanga na ŵyai ũkeke Kwake.' Na woo nŵ wa awoyi ma mŵv'ananu,

قُلْ إِنشَاءً أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَىٰ أَنَا أَنَا الْهَامُّ إِلَهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا ۗ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ ⑦

8. Ala mataumasya Saka na mo nŵmo ala mayŵleaa Itu.

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ⑧

9. Ta kwa asu ala metŵkŵlaa na kwŵka mawŵa maseo, vate nzika, mo

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ ⑨

makeethwa na İtuvi yİla yİtakathela.

﴿مَنْوِين﴾

LUKU 2

10. Asya, 'Inyw'İ ow' o nİm00m0lea We 0la woombie nthİ nthİnİ wa mavinda eİİ? Na inyw'İ mwİm0se0vİsya atindany'a Make We?' Usu nİ Mwİai wa nthİ syonthe.

قُلْ أَبَتُّكُمْ لَتَكْفُرُنَّ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي
يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَسَدًا ۚ ذَٰلِكَ سَرَابٌ
الْعَالِيَيْنَ ﴿١٠﴾

11. We nİweekİe İİma n0mu nthİnİ wayo İ0ngeme İ0İ0 wa 0thy0 wayo, na vo eekİa ma0athimo nthİnİ wayo na eanany'a nzİa sya kya0ya nesa nthİnİ wa mavinda ana—mav' anene kwa onthe ala mamantha.

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِي ۖ مِنْ فَوْقِهَا وَبَرَكَ فِيهَا
وَقَدَرْنَا فِيهَا أَقْوَامًا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ ۖ سَوَاءً
بِلِسَانٍ يَلِينٍ ﴿١١﴾

12. Na İndİ We ayelekela İtu yİla yayİlyİ kİmd0 ta sy0ki, na ayİtavya na nthİ: '0kai inyw'İ inyw'eİİ, m0kyenda na m0tekwenda.' Nasyo syasya, 'İthyİ nİt0k0ka nİ kwenda.'

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا
وَاللَّأَرْضِ أَنْتِيَا كَلِمَةً أَوْ كَرِهًا ۖ قَالَ لَنَا أَنْتِيَا
طَائِعِينَ ﴿١٢﴾

13. Kwa 0u, We nİwameanİsye matu m0onza nthİnİ wa matuk0 eİİ, na We nİwayİvuanİsye kİla İtu wİa wayo. Na İthyİ nİtwayanakavisye İtu yİla ya İtheo na mataa ma kye ni kwoond0 wa 0s0vİo. 0su nİ 0tw'İo wa 0la Wİ-Vİnya, Umanyi-W' onthe.

فَقَضَيْنَ سَبْعَ سَلْوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ ۚ وَأَوْضَعْنَا
فِي كُلِّ سَاءٍ أَمْرًا ۚ وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا
بِمَصَابِيحَ ۚ وَحِفْظًا ۚ ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ﴿١٣﴾

14. İndİ ethwa mo nİmek0aly0ka, İndİ we asya, 'Nyie nİm0kaany'a İ0İ0 wa 0silİfo wa kwananga ta 0la wamakwatie Aati na Athamuti.'

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صُفْعَةً ۚ وَقُلْ
صُفْعَةً عَادٍ وَتَمُودَ ﴿١٤﴾

15. Yİla At0mwa moo mamavikİe kuma mbee woo na İtina woo, makyasya: 'M0ikam0thai the 0ngİ ateo Ngai Mwene Vİnya W' onthe,' Namu maisye, 'Takethwa Mwİai wait0 nİwendie 0u,

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ
خَلْفِهِمْ إِلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۚ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا
لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَأَنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَاذِبُونَ ﴿١٥﴾

We vate nzika, ethfwa amatheisye alafka. Kwa ūu, ithyī nītūūmalea maūndū ala we ūtūmītwe namo.'

16.Na tūlū wa Aati, nīmeekie mong'endu tūlū wa nthī, matena ūla w'o, makyasya, 'Nūū ūla wīna ūtonyi mbee waitū ithyī? Ula wamombie mo, ndena ūtonyi mūno kwī mo? Indī mo nīmaendeie na kwilea Syama Sitū.

17.Kwa ūu, ithyī nītwaamatwafe kīutani kyai kya matukū me mwaa, nīkana tūtonye kūmasamfthya ūsilflo wa thīna nthīnī wa thayū ūū wa yu. Na ūsilflo wa Itunī vate nzika, ūkeethwa wī mūnenange, namo maikatetheew'a.

18.Na tūlū wa Athamuti, Ithyī nītwanamengie ūtongoi, indī mo nīmendie ūlalinda wa ūtongoi, kwa ūu, mbaanga ya ūsilflo wa thīna nīyamakwatie, nūndū wa maūndū ala mo meekīte.

19.Na Ithyī nītwaamatangīe ala meefkīlile na kwīka ūlūngalu.

LUKU 3

20.Na mūthenya ūla amaita ma Ngai Mwene Vinya W'onthe makombanw'a vamwe na kūtongoeuw'a mwakīnī, mo makaalfwa nesa.

21.Kūvika yīla mo makavika vala w'o ūī, matū moo na metho moo na ikonde syoo ikaumya ūkūsī tūlū wa maūndū ala mo meethīwe mayīka.

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٦﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَّحْسَبَةٍ لِيَنْذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْرَهُ وَهُمْ لَا يُصْخَرُونَ ﴿١٧﴾

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعِزَّ عَلَى الْهُدَى فَآخَذْتَهُمْ صُيُوفَ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٨﴾

وَجَعَلْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٢٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَعَهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وُجُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

22. Namo makaikŌlya ikonde syoo, 'Inyw'I mwŭmuya ŌkŌs'I ŌŌŌ waitŌ nkŭI?' Nasyo ikamasŌngŭa, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭtŭtonyethetye ithy'I kŌneena tondŭ We nŭkŭtonyethetye kŭla kŭndŭ *kŭngŭ* ona kŭva kŌneena. Na We nŭ We ūla wamŭmbie inyw'I ŭvindaŭ ya mbee, na Kwake We nkŭw'o mŭtŭngŭtwe.

وَقَالُوا الْجُودُ هِمْلٌ مِمَّا شَرِهْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا
أَنْطَقْنَا اللَّهَ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

23. 'Na inyw'I nŭmwaleile kŭkŭa *yŭla inyw'I mweekaa naŭ* na nkŭyo kŭtumi matŭ menu na metho menu na ikonde syenyu imumbŭlŭte, nenyu mwasŭanŭaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaamamanya mŭno maŭndŭ ala inyw'I mweekaa.

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَعْتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ
وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ
اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

24. 'Na Ōsŭanŭ Ōsu wenyu, Ōla inyw'I mwasŭanŭie ŌŌŌ wa Ngai Mwŭlai wenyu, nŭmwanangŭte inyw'I. Kwa Ōu, *yŭ* inyw'I nŭmŌtw'ŭkŭte katŭ wa asu ala malte.'

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَأَيْتُمْ
فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٤﴾

25. Yu ethwa mo nŭmatonya kŭmŭŭsya, Mwaki nŭw'o Ōtŭo woo; na ethwa mo memantha kwŭthukŭw'a mo maikethwa katŭ wa asu ala ma kwŭw'ŭka.

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا
فَمَا لَهُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢٥﴾

26. Na Ithy'I nŭtwaiŭte kwoondŭ woo anyanyae ala *moonekaa* me ma kwendeesya kwoo maŭndŭ ala mavŭŭte mbee na ala mametele mbee woo; na Ōtwio nŭwaumiw'e ŌŌŌ wa mo otondŭ waumiw'e andŭ ala maŭ mbee woo ma Mayini---andŭ *anene* kana andŭ ala angŭ. Vate nzika, mo maŭ na wasyo.

وَقِيضْنَا لَهُمْ قُرْبَاءَ فَزَيَّنُوا لَهُمْ مَا بَيْنَ
أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ
فِي أَمْرِ قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْإِنِّ وَالْإِنِّ
إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 4

27. Na ala matetfklaa maasya, 'Mōikamfthukfisyē Kulani Ino, mflonzelei ylla *fkūsomwa* nkana mūtonye kūsinda.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ
وَالغَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

28. Na ow'o vyū vate nzika, 'Ithyī tūkamasamfthya ala matetfklaa ūsilflo mwai, na ow'o vyū, Ithyī tūkamatuva mo kwoondū wa meko moo ala mathūku mūno vyū.

فَلَنذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Yu nfyō Ituvi ya amaitha ma Ngai Mwene Vinya W'onthe---ūla Mwaki. Navo vakeethwa na mūsyī wa kwfkala kwoondū woo nūndū mo nīmaileaa Syama Sitū.

ذَلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ عَمَلًا
الْحَقِّ جَزَاءً يَمْكُنُ أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُمْ فِيهَا دَارًا
الْأُولَىٰ جَزَاءً لِمَا كَانُوا يَأْتِينَ بِجُحُودٍ ﴿٢٩﴾

30. Na asu ala matetfklaa makaasya, 'Mwfai waitū, twony'e ithyī ala matūthyoekisyē kuma katī wa elī mayini na andū, nkana ithyī tūtonye kŪmaia uungu wa nyaī sitū, nkana i-nguthu syell itonyē kwfthwa katī wa ala me ltheo vyū.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ
مِنَ الْجِنِّ وَالإِنسِ نَجْعَلُهُمْ تَحْتَ أَقْدَامِنَا
يَكُونُوا مِنَ الأسْفَلِينَ ﴿٣٠﴾

31. Ta kwa asu ala maasya, 'Mwfai waitū nī Ngai Mwene Vinya W'onthe, na indī makfthwa na ūmfisyō, alaſka nīmatheeeaa fūlū woo *makyasya*, 'Mōikakfe inyw'I, ona mōikew'e kyeve; na tanai nthīnī wa MŪŪnda ūla inyw'I mwathiwe.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَفْتَمُوا فَتَنَّوْهُ
عَلَيْهِمُ الْمَلِئِكَةُ الْإِنشَاءُ وَلَا تَحْزَنُوا وَابْشِرُوا
بِالْحَيَاةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٣١﴾

32. Ithyī twī anyanyae menyu nthīnī wa thayū ūū wa yu na Itunī. Na inyw'I mŪkeethwa na syīndū syonthe vo ila mathayū menyu makenda, na vo inyw'īmŪkeethwa na syīndū syonthe ila mŪketya.---

نَحْنُ أَوْ لِيُؤْمَرَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الآخِرَةِ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَى أَنفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا
تَدْعُونَ ﴿٣٢﴾

33.'Uthokyo kuma kwa ūla Mŭekanfi
Mŭno Vyŭ, Usŭtwe nĩ tei.

﴿ نَزَّلْنَا مِنَ عَنُقُورٍ رَّحِيمٍ ﴾

LUKU 5

34.Na nŭŭ ūla mŭseango kwa ūneeni
kŭvŭta ūla ūmathokasya andŭ kwa Ngai
Mwene Vinya W'onthe na wŭkaa mawŭa
maseo na waasya, 'Nye vate nzika, nĩ
ŭmwe wa ala menenganae?'

﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾

35.Na ūseo na ūthŭku iivw'anene.
Lŭngyai ūthŭku na ūndŭ ūla mŭseo vyŭ.
Na sisyā, we ūla katĩ wake naku we
mwene vanaĩ ūmaitha, akeethwa ta
mŭnyanya mŭno.

﴿ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي
هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ
كَأَنَّهُ وَدِّي حَقِيمٌ ﴾

36.Indĩ vayĩ ūnengawe kyu ateo asu ala
momŭfasya; na vai ūnengawe kyu ateo
ŭmwe ūla wŭna kŭanda kŭnene *kya ndaŭa*.

﴿ وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا دُوحًا عَظِيمٌ ﴾

37.Na ethwa ūsesengani wa Satani
ŭkaūsesenga we, Indĩ mantha wŭvitho
kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate
nzika, We nĩ We Wŭwi-W'onthe,
Umanyi-W'onthe.

﴿ وَإِنَّمَا يَنزَعُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾

38.Na katĩ wa Syama Syake nĩ ūtukŭ na
mŭthenya na syua na mwei.
Mŭkayŭtulŭye syua ndu inyw'ĩ ene
kana mwei, Indĩ ūvingilityei nthĩ mbee
wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla
wasyŭmbie syo, ethwa We nĩ We inyw'ĩ
mŭthaithaa na w'o.

﴿ وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ
لَا تَسْجُدُ لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدْ وَاقِفًا لِلَّهِ الَّذِي
خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ رِيبًا تَعْبُدُونَ ﴾

39.Indĩ ethwa mo nĩmasyoka ūtina na
ngathŭo, *mo mekaa ūu kwa kwŭyŭndŭva
mo ene*. Oyŭla asu ala mena mwŭai woo
nĩmamŭtaŭaa We ūtukŭ na mŭthenya,
namo mainoaa ona vanini.

﴿ فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ
بِالْأَيِّلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْتَمِعُونَ ﴾

40. Na katī wa Syama Syake nī kīfī: kana inyw’ī nīmwonaa nthī yī nyūmū, indī yīla Ithyī twamītheesya kīw’ū tūlū wayo, nīyulusanaa na nīyimbaa tkethwa na wenze. Vate nzika, We ūla wamīthayūūkisye yo nūtonya kūthayūūkya akw’ū. We ena ūtonyi tūlū wa syīndū syonthe.

وَمِن آيَاتِهِ أَنْكَرَ الْأَرْضَ خَاشِعَةً ۖ وَلَئِنْ أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَّتْ ۖ إِنَّ الَّذِينَ آخَرَاهَا لَتَلْمِزُوا نُوْحًا إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

41. Vate nzika, asu ala mathokoanaa tūlū wa Syama Sitū ti avithīku Kwitū Ithyī. We, indī, ūla wīkītw’e nthīnī wa Mwaki nī mūseo kana nī we ūla umaa vo e mūima Mūthenyanī wa ūthayūūkyo? Tkai inyw’ī ūndū mūkwenda. Vate nzika We nūmonaa maūndū onthe ala inyw’ī mwīkaa.

إِنَّ الَّذِينَ يُرْجُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا ۚ أَفَمَنْ يُلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ مِّنْ يَأْتِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ ۚ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤١﴾

42. Asu ala matawītkīflaa ūlilikany’o yīla wamavikīa nīmo mena wasyo. Na ow’o yo nī Ivuku yī vinya.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكُنُوزٌ عَظِيمٌ ﴿٤٢﴾

43. Uvūngū ndūtonya kūyīthengeea yo kuma mbee wayo kana Itina wayo. Yo nī ūvuany’o kuma kwa ūla-Mūfī, Wāflwe - Nī-Kūtaīwa.

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ ۚ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٣﴾

44. Vai ūndū we ūtāv’w’a ateo ūndū ūla watawīw’e Atūmwa ala maī mbee waku. Ow’o Mwīai waku nī Mūnene wa ūekeo; na ota ūu Mūnene wa ūsilīlo wī woo.

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَد قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ ۖ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٤﴾

45. Na takethwa Ithyī twamīseūvisye Kulani na kīthyomo kīeni, mo vate nzika, methwa makūlīye, ‘Ntkī Mīsoa yayo ti mīthesye? Kyaū! Kīthyomo kīeni na Mūalavu?’ Asya, ‘Yo nī ūtongoi na mūiito kwa asu ala metīkīlaa.’ Indī ta kwa asu ala.

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبًا لَقَالُوا لَوْلَا نُفِصِلَتْ آيَاتُهُ ۚ وَأَعْجَبِي ۖ وَعَرَبِيٌّ قُلٌ هُوَ الَّذِي نِ امْنُوا هُدًى ۚ وَشِفَاءً ۚ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُرْ

matetkĩlaa, ve kŪlea kwĩw'a nthĩnĩ wa matŪ moo, na kwoo nĩ Ūlalinda. Mo, otondŪ kwailĩ, nĩmekwĩtwa kuma vandŪ vaasa.

وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَئِكَ يُنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ
عَجَبٍ ۝٦٠

LUKU 6

46. Na Ithyĩ nĩtwamŪnengie Mose Ivuku, ĩndĩ ivathŪkany'o nĩsyeeethĩwe tŪlŪ wa yo; na takethwa ti ĩla ndeto yavĩtĩte mbee kuma kwa Mwĩai waku ūvoo wĩthwa watwiwe katĩ woo; na vate nzika, mo me nthĩnĩ wa nzika itathelaa tŪlŪ wayo.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاتَّخِذْ فِيهِ وَاوَلَا
كَلِمَةً سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ
لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ۝٦١

47. Ula ona wĩva wĩkaa nesa, nĩ kwoondŪ wa thayŪ wake mwene; na ūla ona wĩva wĩkaa naĩ, yo IkamŪalyŪka we mwene tŪ. Na Mwĩai waku ti ūla ūte mŪlŪngalu ona vanini kwa athŪkŪmi Make.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا
وَمَا رَبُّكَ بِظَالِمٍ لِلْعَالَمِينَ ۝٦٢

48. Umanyi wa ūla Saa ūtŪngĩtwe Kwake eweka. Na vai matunda maumaa kuma ikondinĩ syamo, ona kĩla kĩva kĩikuaa İvu, ona kĩisyaa kaana, ateo nthĩnĩ wa ūmanyi Wake. Na sŪanĩai mŪthenya ūla We ūkameta mo, akyasya, 'Meĩva atindany'a ala mawetanĩaw'a Nakwa Nyie? Namo makasya, 'Ithyĩ twĩŪtavya We, kana vai katĩ waitŪ ngŪsĩ ya ūu.'

إِلَيْهِ يُرْدُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَحُجُّ مِنْ تَمَرَاتٍ
مِنْ أَكْثَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ
إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِيَ قَالُوا
أُوذُنَا مَا مَنَّا مِنْ شَيْءٍ ۝٦٣

49. Na kyonthe kĩla mo makĩkaĩlaa mbee kĩkamaĩa mo, ĩndĩ mo makamanya kana vai ūkĩllo kwoo.

وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلِ وَطَنُوا
مَا لَهُمْ مِنْ فَيْحِينٍ ۝٦٤

50. MŪndŪ ndanaaa nĩ kŪvoyea ūseo; ĩndĩ ethwa ūthŪku nĩwamŪkiita, nŪkusaa ngoo, na kwĩthwa atena wĩkwatyo w'onthē.

لَا يَسْمُرُ إِلَّا نَسْأَنُ مِنْ دُعَاوِ الْغَيْبِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ
فَيُؤَسُّ قَنْطَرًا ۝٦٥

51. Na ethwa Ithyĩ nĩtwamŉsamĩthya tei kuma Kwitũ-ene, Itina wa thĩna *Omwe* ŉla ŉmŉkwatĩte we, vate nzika, we akasya, 'ŉŉ nũmbaĩĩte Nyie; na Nyie ndiũsŉanfa kana ŉla Mŉthenya nŉkavika ona ĩndĩ. ĩndĩ ethwa Nyie nĩngũtũngwa kwa Mwĩai wakwa, Nyie ĩndĩ, vate nzika, ngakwata maŉndũ ala maseŉ mŉno vyũ nĩ vamwe Nake We.'

Na Ithyĩ vate nzika, tũkamatavya alei maŉndũ onthe ala mo meekie, na vate nzika, Ithyĩ tũkamasamĩthya mo ŉsilĩlo mŉmũ.

52. Na yĩla Ithyĩ twanengane ĩnee ĩŉlŉ wa mŉndũ, we nĩwĩvũthasya yo na nĩwathũkaa ŉtee; ĩndĩ yĩla ŉthũku wamũkiita we, asi! We e vau e mũvoyi wa mboya ndaasa.

53. Asya, 'Ndavyai Nyie, ethwa nĩ ŉvoo umĩte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ĩndĩ nĩmŉkũlea kũwĩtĩkĩla, nũũ ŉla mwau mŉno mbee wa ŉla ŉkusĩtw'e nĩ nzĩa ingĩ kũasa na Ngai Mwene Vinya W'onthe?'

54. ŉ mĩtũkĩ Ithyĩ tũkamony'a mo Syama Sitũ iithandĩkĩla ŉmĩlonĩ wa syua na kuma katĩ woo ene kũvika syoneke ŉtheinĩ kwoo kana nĩ w'ŉ. Kw'ŉ ti kwĩanũ kana Mwĩai waku nĩ Ngũsĩ ĩŉlŉ wa syĩndũ syonthe?

55. ĩĩ, kwa ŉla w'ŉ mo mena nzika ĩŉlŉ wa kũkomana na Mwĩai woo. ĩĩ, We vate nzika, nĩwĩthyũlũlũkĩte syĩndũ syonthe.

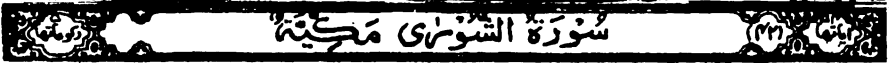
وَلَيْنَ اَذْقَنُهٗ رَحْمَةً مِّنَّا مِنْ بَعْدِ صَرَامٍ مَسَّئِهٖ
 لَيَقُولَنَّ هٰذَا لِیْ وَمَا اَظُنُّ النَّاعَةَ قَائِمَةً وَّلَیْنِ
 رُجِعْتُ اِلٰی رَبِّیْ اِنَّ لِیْ عِنْدَهٗ لَلْخِصْمَ الَّذِیْ یَنْتَهِیْنِ
 الَّذِیْنَ كَفَرُوْا بِمَا عَمِلُوْا وَّلَیْنِ یَقْبَلُهُمْ مِنْ عَلٰی
 عَلٰیطٍ ۝۱۷

وَاِذَا اَنْعَمْنَا عَلَی الْاِنْسَانِ اَعْرَضَ وَنَا بَیِّنًا
 وَاِذَا مَسَّ الشَّرُّ فَذُوْ دَعَا وَّعَرِیضٍ ۝۱۸

قُلْ اَرَدَیْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ ثُمَّ لَقَرْتُمْ
 بِهٖ مِنْ اَصْلٍ مِّمَّنْ هُوَ فِیْ شِقَاقِیْ بَعِیْدٍ ۝۱۹

سَنُرِیْهِمْ اٰیٰتِنَا فِی الْاَفَاقِ وَفِیْ اَنْفُسِهِمْ حَتّٰی
 یَتَّبِعُنَّ لَهْمَ اٰتِهٖ الَّتِیْ اَوْلَمْ یَتَّكِبْ بِرَبِّكَ اِنَّهٗ
 عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ شَهِیْدٌ ۝۲۰

اَلَا اِنَّهُمْ فِیْ مِرْیَةِ مِنْ لِقَاۗ رَبِّهِمْ اَلَا اِنَّهٗ
 بِكُلِّ شَیْءٍ مُّحِیْطٌ ۝۲۱

AL - SHUURAA
(Wavuanf'w'e Mākka)

1. Syftwanī ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, Ula Usūftwe nī ūlau.
Usūftwe nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Ula wailwe-Nf-Kūtafwa,
Mwīai-Wa-Ndafa.

حَمْدٌ ②

3. 'Ain Siin Kaaf. Umanyi-W'onthe,
Wīwi-W'onthe, ūla Wīna-Utonyi.

عَسَقٌ ③

4. Usu nī Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwene-Vinya, MŪī, avuanasya kwaku
we nūvuanf'tye kwa asu ala
maūtongoesye we.

كَذَلِكَ يُوعَى إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

5. Kīla kyonthe kī matunī na ūlū wa nthī
ona kīva nī Kyake, na We nī ūla-Wī-
ūlū, MŪnene-Vyū.

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ
الْعَظِيمُ ⑤

6. Matu nīmatonya kwatūkanīla katī
nūndū wa ūkīlīlīlu wamo; na alaūka
nīmamūtafaa Mwīai woo na ndafa Syake
na kwītya ūkeko kwa asu ala me ūlū wa
nthī. Sisya! Kwa ūla w'o nī Ngai
Mwene Vinya W'onthe ūla MŪekanī-
MŪno-Vyū, Mwene-tei.

تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَّقَطْنَ مِنْ فَوْقِهِمْ وَأَنْتَ لَمْ
يَسْبِقُونِ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي
الْأَرْضِ إِلَّا إِنْ اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ⑥

7. Na ta kwa asu ala meyoseaa mo-ene
asūvī angī ūtee Wake Ngai Mwene
Vinya W'onthe ekalaa amasyaūsye mo;
na we ndwī mūsūvī ūlū woo.

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِظَ
عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ⑦

8.Uu Ithyi nIt00vuanIsye we Kulani kwa KfAlavu nIkana we 0tonye k0kaanya'a Nyinyia-wa-MIsyi,*¹ na Ila f0thy0l0l0kfte; na kana we 0tonye k0makaanya'a mo f0l0 wa M0thenya wa Tkomano 0la 0te nzika nthInI waw'o: kflungu kfmwe kIkekalaa nthInI wa mI0nda ya ItunI na kflungu kIngI kIkeethwa nthInI wa Mwaki wakene.

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنذِرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ لِلَّذِينَ فِيهِ قُرْآنٌ فِي الرِّجَّةِ وَقُرْآنٌ فِي السَّعِيرِ ﴿٥٠﴾

9.Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie 0u, We ethwa amatwIkthiisye mo kwIthwa mbaI Imwe; IndI We am0likasya 0la We wendaa nthInI wa Inee Yake. Na ta kwa eki-ma-naI, mo maikethwa na as0vfi na m0tetheesya.

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ قَلِيلٍ وَلَا نُصِيرُهُمْ

10.Mo nImeyoseete mo-ene as0vfi angI eka We? IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We M0s0vfi 0la wa w'o. Na We n0thay00kasya ala akw'0, na We ena 0tonyi f0l0 wa syfInd0 syonthe.

أَمْ أَنْتَ خَدُوعٌ أَمْ دُونَهُ أَوْلِيَاءُ مَا لَهُمْ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ ۗ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

LUKU 2

11.Na ma0nd0 ona meva ala mwIna kIvath0kany'o nthInI wamo, 0twio wamo wIkalaa na Ngai Mwene Vinya

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿٥٢﴾

¹ *Ny0mba ya mbee vy0 Ila yaakiwe kwoond0 wa kIteleelo kya 0thaiithi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe yaf 'al-kaaba' Kaava Ila yakItwe nthInI wa m0syi wa Makka. M0syi 00 nIw'o 0kwItwa 'umm-ul-qura' Nyinyia-wa-mIsyi. Uu nIkwonany'a Ond0 wIny'a vata kwa mIsyi Ila IngI na n0tonya k0tw'ika m0syi wa mbee 0la waakiwe. Und0 00 wfonany'a kana mavinda ma tene, ovand0 vau Makka wakItwe, M0syi nIwecanic kavola vakuvI na Ny0mba ya Ngai Ila yaakiwe mwambIIMiyoni nI and0 matesIkfe. And0 ma nthI nImeemanyIsye kwaka mIsyi maelekanItye na m0syi 00. Na kwa 0u, w'o n0tonya kwItwa Nyinyia-wa-MIsyi yonthe.

W'onthe. Asya, 'Osu nī We Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwīai wakwa; Nyie nīnīte wīkwatyo wakwa nthīnī Wake, na Nyie nīnīmwelekelaa We *mavinda onthe.*'

12. We nī Mŭmbi-Ula-Mŭnene wa matu na nthī. We nīwoombie eīl kuma katī wenyu na ota ūu ilī katī wa ng'ombe kwoondŭ wa ūtandīthyo wenyu. We amwingīvīasya inyw'ī vo. Vai kīndŭ ona kīva kīilyī Take We; na We nī Wītwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

13. Mbungŭo sya matu na nthī nī Syake We. We amŭthanthalasya kyaŭya we ūla We wendaa ona wīva na kŭmŭthekevesya *kya kwa ūla We wendaa ona wīva.* Vate nzika, We nŭsyīfī syīndŭ syonthe nesa vyŭ.

14. We nŭmwīyīafe inyw'ī mwīao wa ndīni īla wamwīyīafe Noa, na īla ithyī tŭmīvuanītye kwaku we, na īla twamwīyīafe Avalamu na Mose na Yesu, *tŭkyasya*, 'Ithīwīai mŭlŭmīte nthīnī wa wīwi, na mŭikaanīke nthīnī waw'o. Ndīni īsu nī mbŭmŭ kwa athaithi ma mīvw'anano īla we ūŭmetīa mo. Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīnyuvīaa We-Mwene ūla wendaa, na nŭmŭtongŭeasya Kwake-Mwene ūla wendaa, na nŭmŭtongŭeasya Kwake-Mwene ūla ūmwelekelaa *We.*'

15. Mo mayaavathŭkana na kŭaanīka, ateo ītina wa ūmanyi kŭmavīkīa mo, mo meekie ūu nŭndŭ wa kīw'ītu katī wa mŭndŭ na ūla ūngī. Na takethwa ti ūndŭ wa ndeto īla yaī īnatongosya kuma kwa Mwīai waku kwa īvinda yītw'ītwe, vate

فَأَطْرَسَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ
أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُكُمْ فِيهَا
لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ⑤

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ يُجِزِلُ شَيْءٌ عَلَيْهِمْ ⑥

شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَضَى بِهِ نُوحًا وَالَّذِينَ
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى
وَعِيسَى أَنْ آفِئُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ
عَلَى الشُّرَكِيِّنَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْمَعُ
إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ⑦

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
بِعَمَّا يَنْهَوْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
إِلَى أَجَلٍ مُسْتَقَرٌّ لَفَقَضَى بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ
أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَقَدْ لَعِنَهُمْ فِيهِ ⑧

nzika, *Uvoo* ow'o wíthwa watw'ítwe katí woo. Na vate. nzika, asu ala matwíkíthiw'e ma kútiíwa Ivuku ítina woo me nthíní wa nzika itavindíthw'a túlú wayo.

16.Mathokye Índí, *andú onthe ma nthí* nthíní wa ndíni íno. Na we íthíwa wíyómíísyé úndú wathiwe, ndúkaatííe mawendí moo mathúku, Índí asya, 'Nyie níníyítíkíílaa Ivuku yonthe ona yíva yíla Ngai Mwene Vinya W'onthe útheetye, na nyie níníyílawe kumya útwio wa katí wenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe ní Mwíai waitú na Mwíai wenyu. Ithíí twína ítuvi ya mawífa maitú, nenyu mwína ítuvi ya mawífa menyu. Vai kíthokoo katí waitú nenyu. Ngai Mwene Vinya W'onthe akatúmbany'a ithyí vamwe, na Kwake We níkw'o úalúko.'

فَلْيَدِّكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابِهِ
وَ أُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَ رَبُّكُمْ
لَنَّا أَعْمَالُنَا وَ لَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حِجَّةَ بَيْنَنَا وَ
بَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ⑤

17.Na asu ala makaananíaa túlú wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ítina wa We kwítíkíííka, ngaananíoo syoo ní sya mana múno mbee wa úthyú wa Mwíai woo; na ve úthatu wa Ngai túlú woo na kúkeethwa na úsilílo mwai túlú woo.

وَ الَّذِينَ يُجَادُونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ
لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَ عَلَيْهِمْ
غَضَبٌ وَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ⑤

18.Ngai Mwene Vinya W'onthe ní We úla útheetye Ivuku yína w'o na útialyo *ota úu*. Na ní kyaú kíkaúmanyíthya we kana úla Saa wí vakuví ota múomóní?

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَ أَلْسِنَاتٍ وَ مَا
يُذَرِّكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ⑤

19.Ala matawítíkíílaa úla Saa, mendaa kúúkalaata, Índí asu ala mawítíkííílaa, nímaúkííaa, na nímesí kana ní w'o w'o. Isúvlei! Asu ala makaananíaa túlú wa úla Saa me ívítyoní, vaasa múno.

يَسْتَعِجِلُّ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَ الَّذِينَ
آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَ يَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ
أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَ فِي السَّاعَةِ لِتُقْضَلْ

بَيْنَهُ ⑤

20. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũuu mũno kwa athũkũmi Make. We anenganae kwa ũla We wendaa. Na We nĩ Mwene-Utonyi, Mwene-Vinya.

اللَّهُ لَطِيفًا بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
عَلِيمُ الْقَوِي الْعَزِيزِ ﴿٢٠﴾

LUKU 3

21. Ula ona wĩva wendaa ngetha ya Itunĩ, Ithyĩ nĩtũmũnengae wongeleku wa ngetha yake; na ũla ona wĩva wendaa ngetha ya nthĩ Ino, Ithyĩ noyo tũmũnengae, Indĩ. Itunĩ ndakethwa na kũanda.

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ
وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَ
مَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢١﴾

22. Mo mena atindany'a ta asu ma Ngai Mwene Vinya W'onthe ala metĩkĩĩtw'e nthĩnĩ wa ndĩni ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ũtetĩkĩĩtwe? Na keka kwaĩ ndeto Yaitũ ũũũ wa ũtwio wa mũthya, yu ũvoo wĩthwa ũtw'ĩtwe kaĩ woo na kwa ũla wa'õ eki-ma-naĩ makeethwa na ũsilĩlo mwai.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْتِ
بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِّبَ بَيْنَهُمْ وَ
إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

23. We ũkamona eki ma naĩ mena wia nũndũ wa maũndũ ala mo mekĩte, na maĩ ndĩi ya kũlea kũmavalũkĩla. Indĩ asu ala metĩkĩĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, makeethwa uungu wa syuu sya Mĩũnda. Namo makeethwa na kĩla kyonthe makenda me vamwe na Mwĩai woo. Usu nĩ mumo mwingĩ wa Ngai.

تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاعٍ
بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَةٍ
إِنَّ الْجَنَّةَ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ
الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

24. Uu nĩw'õ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengae ũvoo mũseo athũkũmi Make ala metĩkĩĩlaa na kwĩka mawĩa maseo. Asya, 'Nye ndiũmwĩtya inyw'ĩ ĩtuvi nũndũ wa w'õ, ateo kana Nye nĩngũmũthokya inyw'ĩ kwa Ngai nũndũ wa wendo wa ndũũ sya mũkaufĩ.' Na ũla ona wĩva wĩkaa kĩko

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ
فِي الْقُرْبَىٰ وَمَنْ يَقْرَبْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا
حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٤﴾

kIseo, IthyI tUmUnengae we wongeleku wa Useo nthInI wa w'o. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MÜekanfi-MÜno-VyÜ, MwItfKli-MÜno VyÜ.

25. Mo maasya, 'We nUseÜvItye ÜvÜngÜ IÜlÜ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe? Takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendie Üu. We ethwa asilile ngoo yaku. IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nÜvetangaa ÜvÜngÜ na nÜetae w'o kwa Mfao Yake. Vate nzika, We nIwIsI nesa vyÜ maÜndÜ ala me nthInI wa ithÜi.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُخَيِّطُ الْحَقَّ يَكَلِّمُ مَن يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٥﴾

26. Na We nI Üla wItfKlIaa wIliIo kuma kwa athÜkümi Make, na We nÜekeaa naI. Na We nIwIsI ÜndÜ inyw'I mwIkaa.

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٦﴾

27. Na We nIwItfKlIaa mboya sya asu ala metfKlIaa na lwIka mawIa maseo, na We nÜmanengae mo matuvi kwa mumo Wake; na IÜlÜ wa alei, mo makeethwa na ÜsilfIo mwai.

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيُرِيدُ مِنَ فِضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٧﴾

28. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe akaingIvya kyaÜya kwa athÜkümi Make, mo nImatonya kwaa matÜ IÜlÜ wa nthI; IndI We atheesya kwIananana na kIthimo kIla kIlanIe ÜndÜ We wendaa. Vate nzika, We nI We Umanyi-W'onthe, Woni-W'onthe kwa athÜkümi Make.

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

29. Na We nI We Üla Ütheesya mbua Itina wa kwIyItÜka kwoo, na We nÜnyaIfkasya tei Wake. Na We nI MÜsÜvI, WaIlIte-NI-KÜtaIwa.

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٩﴾

30. Na katI wa Syama Syake nI kÜmbwa kwa matu na nthI, na kwa syÜmbe ila syI

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

thay0 ona syİva ila We winyaŋkİtye nthİnİ wasyo syeİİ. Na We E-na ūtonyi wa kūsyūmbany'a syo yİla We wenda.

فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَىٰ جَنبِهِمَا إِذَا يَشَاءُ
قَدِيرٌ ﴿٢٤﴾

LUKU 4

31.Na İvuso İthūku ona yİva yİla yİmūkwataa inyw'I, nūndū wa maūndū ala moko menyu mekİte inyw'I-ene. Na We nūkekaa *naİsyemyu mbingİ*.

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبْتُمْ أَيْدِيَكُمْ
وَيَعْفُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٢٥﴾

32.Na inyw'I mūitonya kūsİİŋa *walany'o wa Ngai* İlū wa nthİ; ona mūi na mūnyanya kana mūtetheeesya ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ
مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٦﴾

33.Na katİ wa Syama Syake nİ ngalawa ila iendelaa ūkanganİ iilyİ ta mİthya ya İİma:

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٧﴾

34.We akenda, nokūūngamya kİseve kİkaūngama ki kİkaeka kūkūsya İlū waw'o *ūkanga---* nthİnİ wa ūndū Osu, vate nzika, ve Syama kwa kİla mūndū mūmİsya mūno na ūtūngaa mūvea.

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٢٨﴾

35.Kana We nūtonya kūsyananga syo nūndū wa maūndū ala *andū* mekİte--İndİ We nūkekaa *naİmbingİsyoo---*

أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٢٩﴾

36.Na *We nūmanangaa mo nİkana* asu ala makaananİaa İlū wa Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe matonye kūmanya *kana* mo mai na wİvitho.

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ
مَخْرَجٍ ﴿٣٠﴾

37.Na kyonthe ona kİva kİla inyw'I mūnengetwe no kyaūya kya İvinda nthİnİ wa thayū ūū, İndİ kİla kİ na Ngai Mwene Vinya W'onthe nİ kİseango na nİkİkalaa mūno kwa asu ala metİkİlaa na kwia wİkwatyo woo kwa Mwİai woo,

فَمَا أَوْتِيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَتَسْأَلِ الْجِبُوتَ الَّذِينَ
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَنْبِئِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ
رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣١﴾

38.Na ala mevathanaa na naŋ ila mbai mŋno na mawathavu, na yŋla mo mathata, maekeaa,

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ إِتْمَارِهِمُ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا عَضِبُوا بِهِمْ يَنْفِرُونَ ﴿٣٨﴾

39.Na asu ala mamwŋthukŋŋasya Mwŋai woo, na malŋlŋmŋŋasya Mboya, na ala maŋndŋ moo matusawa kwa nzŋa ya kwŋw'ana mo ene, na ala maumasya katŋ wa syŋndŋ ila ithyŋ tŋmanengete,

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣٩﴾

40.Na asu ala, yŋla naŋ yeekwa ŋlŋlŋ woo, mesiŋŋaa mo ene.

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْصَبُونَ ﴿٤٠﴾

41.Na Ndfvi ya Ōkite nŋ Ōkite wŋana ota Ōsu, Indŋ Ōla ona wŋva Ōekeaa na *kŋko kyake* kŋfiete ŌalyŌko, Ituvi yake yŋna Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, We ndamendete eki-ma-naŋ.

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِثْلُهَا ۗ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

42.Indŋ vai ŋthŋku kwa asu ala mesiŋŋaa ŋtina wa kŋvŋŋw'a.

وَلَمَّا نَسَبْنَا بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٢﴾

43.Mŋtŋ wŋ kwa ala tŋ mamavŋŋasya andŋ na makŋtw'ŋka mbaa matŋ ŋlŋlŋ wa nthŋ matena wŋanŋu. Asu nŋmo makakwata ŋsilŋlo wŋ woo.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۗ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٣﴾

44.Na we Ōla wŋna ŋmŋŋsyo, na Ōekeaa, ŋsu vate nzika, nŋ ŋvoo wa kŋthing'ŋŋsyo kŋnene kŋ vinya.

ۗ وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٤٤﴾

LUKU 5

45. Na we ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'Ūaa wa kwaa, vai mŭmŭsŭvfi ūtina wa ūu, na ūkamona eki-ma-naŭ, yŭla makawona ūla Mwaki, maikŭlya, 'Ve nzŭa ona yŭva ya kŭsyoka?'

وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَائِي مِنْ بَعْدِهِ
وَتَرَى الظَّالِمِينَ لِنَارِ أَوْ أَعْدَابٍ يَقُولُونَ هَلْ
إِلَى صِرَاطٍ مِنْ سَبِيلِ ۞

46. Na we ūkamona mo maetetwe mbee waw'o Mwaki, makumanŭtye metho moo nŭndŭ wa nthoni, makŭng'ethesya masonokete. Na asu ala metkŭlaa makasya, 'Ow'o' ene wasyo nŭ ala meyanangaa mo ene na mŭsyŭ yoo Mŭthenyanŭ wa ūthayŭŭkyo. 'Sisyai! alei makatiwa nthŭnŭ wa ūsilŭlo wa kwŭkalaa.

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعِينَ مِنَ الْذَّلِ
يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا
إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ ۞

47. Na mo mai na aietheesya ma kŭmatethya ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ūla Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmŭtw'Ūaa wa kwaa, vai nzŭa yake ona vanini.

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَتَضَمَّنُهُمْ مِنْ دُونِ
اللَّهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ۞

48. Ithukŭsyei Mwŭai wenyu mbee wa ūtanavika mŭthenya ūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūtakathŭkŭka. Vaikethwa wŭvitho wenyu mŭthenyanŭ ūsu, ona vaikethwa kwoondŭ wenyu nzŭa ya kŭkaŭa.

إِسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمًا لَا مَرَدَ
لَهُ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ تَوَمَّيذٍ وَمَا لَكُمْ
مِنْ تَكْوِينٍ ۞

49. Indī ethwa mo nīmekūalyūka mathi, Ithyī tūikūtūmīte wīthwe mūsūvī tūlū woo. Wīa waku no kūvikya ūūmane tū. Na ow'o, yīla Ithyī twamūsamīthya mūndū tei kuma Kwitū nīūtanfaa. Indī ethwa ūthūku nīwamūvalōkīla mūndū nūndū wa meko moo ala moko moo matongoisye kwīka, Indī sisya! Mūndū nde mūvea.

إِن أَعْرَضُوا مِمَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْكَ
رَلَا الْبَلِغُ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ
مِنَ آيَاتِنَا فَحَرَّحَ قَرِحَ
بِهَاتٍ وَإِنْ تَوَسَّعُ سَيْتَهُ، بِمَا قَدَّ مَتَّ أَيْدِيهِمْ
فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٥٠﴾

50. Uumbī wa matu na nthī nī wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We ombaa kīla wendaa. We amanengae syana sya eūtu ala wendaa, na amanengae aaana ma ivīstī ala wendaa;

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ
يَهْبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَّا تُرَاتُّوْنَ وَيَهْبُ لِمَنْ يَشَاءُ
الذُّكُورُ ﴿٥١﴾

51. Kana We nūmavulanasya aūme na aka; na We amūtūngaa ngūngū ūla We

أَوْ يَزُوجُهُمْ ذُكْرَانًا وَرَأْسَانًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ
عَقِينًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٢﴾

wendaa. Vate nzika, We nĩ Wĩwi-
W'onthe, Mwene-Utonyi.

52. Na ti TŌlŌ wa mŪndŪ Ngai Mwene
Vinya W'onthe kŪneena nake ateo kwa
nzĩa ya ūvuan'y'o kana ƒtina wa tŭtŭ kana
kŭtŭma Mŭtŭmwa wa kŭvuan'ĩsya andŭ
maŭndŭ kwa mwĩao Wake ūndŭ We
wendaa. Vate nzika, We E-TŌlŌ-MŪno,
MŪĩ.

53. Na ūu nĩw'o Ithyĩ tŭŭvuan'ĩsye we
Ndeto kwa mwĩao Witŭ. We
ndwaamanya Ivuku yaƒ yaŭ, ona kana
mŭƒkĩon'ĩ wĩva, ƒndĩ Ithyĩ tŭŭtw'ƒkĩthĩtye
ŭvuan'y'o ta kyenĩ kƒla Ithyĩ
tŭmatongoeasya athŭkŭmi Maitŭ nakyo
kwĩanana nondŭ Ithyĩ twendaa. Na kwa
ŭla w'o, we ŭmatongoeasya mbaa andŭ
nzĩan'ĩ ƒla ya w'o.

54. Nzĩa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Ula kƒla kyonthe ona kĩva kĩ TŌlŌ wa
nthĩ na kyonthe ona kĩva kĩ matun'ĩ nĩ
Kyake. Sisyai! Maŭndŭ onthe
matungawa kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe.

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ
وَرَاءِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بآذَانِهِ
مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ
تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِنْيَانُ وَلَكِنَّ جَعَلْنَاهُ
نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

وَاللَّهُ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
ۙ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ

AL – ZUKHRUF
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúítwe ní úlau, Usúítwe
ní tei.

2.Haa Miiim. *Wailítwe-NFKútaíwa,*
Mwíai-Wa-Ndaíá.

3.Níívíta na Ivuku yíí yíVúanasya na
kúvathúkany'a maúndú útheiní,

4.Ithyí nítúmítheetye Kulani na
kíthyomo kítheu na kílungalu níkana
inyw'í mútonye kúmanya.

5.Na vate nzika, yí *úúvóní* vamwe
Naitú nthíní wa Nyinyia-Wa-Ivuku, ¹*
yítaítku na yusúítwe ní úí.

6.Ithyí índí tókaumya Kílilikany'a kuma
kwenyu *inyw'í*, tóekane *nenyu* núndú
inyw'í mwí andú anangi?

7.Na ní Athani meana ata ala Ithyí
twamatúmie katí wa andú ma tene!

8.Na vayaaúka Mwathani kwoo ona
vanini ateo mo nímamúvúthisye.

9.Na Ithyí nítwamanangie asu ala maí na
vinya wa kúúmya mbee wa áa, na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

حَمْدٌ ②

وَ الْكِتَابِ الْبَيِّنِ ③

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ④

وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدِينًا لَعَلَّكُمْ تَحْكُمُونَ ⑤

أَفَنْصَبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَغِيًّا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ⑥

وَ كَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ فِي الْأَوَّلِينَ ⑦

وَ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑧

فَأَهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَ مِثْلُ الْأَوَّلِينَ ⑨

¹ *'umm-ul-kitab' *nyinyia wa ívuku* níyíandíkítwe
kaingí nthíní wa kílungu kya mbee kya Kulani
Ntheu 'Al-Faatiha' íla ta mbeú yína momanyisyo
on the ma mwambíllílyo na míkalo ya Kulani. Índí
vaa veoneka vaiwetwa úvoo wa kúandíkwa kwa
Ívuku ítheu yíla kúndú kúmwé kúúvúíwe vamwe
na Ngai, nthíní wa íthimo íla ítathimíka kwa usúu
ní múndú.

ngelekany'o ya and0 ma tene nĩvĩfite mbee.

10.Na we ūkamakūlya, 'N00 ūla woombie matu na nthĩ?' Mo vate nzika makwĩa, nĩ Ula-WI-Vinya, Ngai MŪmanyi-Wa-Syonthe, nĩwasyŭmbie syo.

وَالَّذِينَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
يَقُولُونَ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿١٠﴾

11.We, ūla ūmŭtw'ŭkĩthĩsyeyinyw'ĩ nthĩ kwĩthwa ūkomo, na nŭseŭvĩtyey tŭsĩla nthĩnĩ wayo, nĩkana inyw'ĩ mŭtonyey kŭatĩĩa nzĩfa ĩla ndŭngalu.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١١﴾

12.Na ūla ūtheeasya kĩw'ŭ kuma matunĩ na kĩthimo kĩĩanĩe, na ĩndĩ ĩthyĩ nĩtŭmĩthayŭŭkasya nthĩ yĩ ngw'ŭ; ota ūu inyw'ĩ mŭkathayŭŭkw'a'

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا كَذَلِكَ تُخْرَجُونَ ﴿١٢﴾

13.Na ūla ūmbĩte nyamŭ ĩĩf-ĩĩf sya kĩĩa mŭthemba, na We nŭmŭseŭvĩsyeyinyw'ĩ ngalawa na ng'ombe nyamŭ ĩla imwe imŭkuaaa.

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٣﴾

14.Nĩkana inyw'ĩ mŭtonyey kwĩkala mŭlŭmĩte tŭlŭ wa mĩlŭngoyasyo, na ĩndĩ, yĩla mŭsyĩkallĩle mŭlŭmĩte tŭlŭ, inyw'ĩ mŭtonyey kŭlĩlĩkana ĩney ya Mwĩai wenyu, na kwasya, 'Nĩ Mŭtheu We ūla ūtw'ĩw'ĩthĩsyey nyamŭ ĩi, na ĩthyĩfene tŭyaf tŭtonya kwivoovya ĩthyĩ ene.

لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٤﴾

15.'Na kwa Mwĩai waitŭ vate nzika ĩthyĩ tŭkasyoka.'

وَرَأَى إِلَى رِبِّتِنَا لِمُنْقَلِبُونَ ﴿١٥﴾

16.Na mo mamatw'ŭkĩthasya amwe ma athŭkŭmi Make kwĩthwa kĩlungu kĩmwe

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنْ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ
بِئْسَ مِثْقَالُونَ ﴿١٦﴾

Kyake We. Ow’o mŭndŭ nŭwŭyŭnanŭfŭtye
kwŭthwa ate mŭvea.

LUKU 2

17. We osete syana sya eŭtu kuma katŭ wa
ila We ŭmbŭte, na akamŭtaŭfŭthya inyw’ŭ
na syana sya ivŭsŭ?

أَرَأَيْتُمْ مَتَى تَخْلُقُونَ ۝١٧
بَنِيكُمْ وَأَصْفَكُمْ بِالْبَنِينَ ۝

18. Indŭ yŭla we ŭmwe woo watavw’a
ŭvoo wa ŭndŭ we ŭmwosaa Ngai
Mwene Vinya W’ontha, Ngai-Wa-Ulau,
ŭthyŭ wake nŭtukaa na akyusŭwa nŭ
ŭthatu.

وَإِذَا يَشْرَأَ أَحَدُكُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ۝١٨

19. Inyw’ŭ mwŭmŭtŭngŭfŭthya nŭ wa Ngai
ŭla ŭeewe katŭ wa mathaa na mawanake,
na ŭla ŭte mŭtheu ngaananŭfonŭ?

أَرَأَيْتُمْ لِيَسْأَلُوا فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ
مُبِينٍ ۝١٩

20. Namo mamatusaa alaŭka ala nŭ
athŭkŭmi ma Ngai-Wa-Ulau, ta aka. Mo
mena ŭkŭsŭ wa kŭmbwa kwoo? Indŭ
ŭkŭsŭ woo ŭkaandŭkwa, namo
makakŭlw’a.

وَجَعَلُوا السَّيِّئَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبُدُ الرَّحْمَنِ إِنَّا كَأَنَّ
أَشْهُدُوا خَلَقَهُمْ سَكَنًا تُبَاهَدُهُمْ وَيُسَلِّونَ ۝٢٠

21. Namo maasya, ‘Kethwa Ngai-Wa-
Ulau nŭwendie ŭu, ithyŭ tŭyŭfŭthwa
twamathaihŭ mo.’ Mo mai na ŭmanyi
ona wŭva wa ŭu ona vanini. Mo mai
ŭndŭ mekaa ateo kŭtaŭfŭthya tŭ.

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ۝٢١

22. Ithyŭ nŭtŭmanengete mo Maandŭko
Matheu mbee wa aa, nŭkana methwe
mamalŭmfŭtye?

أَمْ أَلَيْسَ لَهُمْ كِتَابًا فِي قُرْآنِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَسْبِحُونَ ۝٢٢

23. Aiee, mo maasya, ‘Ithyŭ tweethŭie
maaŭthe maitŭ maatŭŭe nzŭla na, ithyŭ
tŭtongoew’e nŭ nyaŭfŭ syoo.’

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ آثِمَةٍ قَدِيمَةٍ
فَهَتَدُونَ ۝٢٣

24. Na ŭu nŭw’o kwŭfŭhŭfŭwe kŭdŭlyŭ
mavinda onthe kana Ithyŭ tŭimŭtŭmmaa

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ

Mŭkaanany'a ona wŭwa mbee waku kwa mŭsyŭ ona wŭwa Indŭ athw'ii mayo maisye: 'Ithyŭ tweethŭie maa-ŭmae maitŭ maatŭie nzŭa; na ithyŭ tŭatŭie nyafŭ syoo.'

إِنَّا قَالٌ مُّتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثِهِمْ مُّقْتَدُونَ ﴿١٥﴾

25. Mŭkaanany'a woo amakŭlya, 'Ata! Ona ethwa nyie nŭmŭetee ŭvoo mŭseo mbee wa ŭla mweethŭie maa-ŭmae menyu maatŭie?'

قُلْ أَوْلُو جِنَّتِكُمْ يَأْهُدِي صُبْحًا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٦﴾

26. Kwa ŭu, Ithyŭ nŭtweanŭsye ŭŭvanŭsyo kuma kwoo. Sisyai Indŭ mŭminŭkŭlyo wa asu mamaleile Atŭmwa ŭndŭ walyŭ!

فَأَنْتَقِمْنَا مِنْهُمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْذِبِينَ ﴿١٧﴾

LUKU 3

27. Na lilikanai yŭla Avalamu wamŭtavisyie ŭthe wake ana andŭ make: Nyie nŭngwivŭthya ila syonthe inyw'ŭ mŭthaithaa,

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿١٨﴾

28. Ateo ŭla wambŭmbie Nyie, na vate nzika, akandongoesya Nyie.'

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيِّدِي ﴿١٩﴾

29. Na we amŭtŭngŭthasya ndeto ŭno ta wano wa kwŭkalaa kwa andŭ ala masyokie kŭka ŭtina, nŭkana mo mamwelekele Ngai.

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ لَعَلَّهُمْ يُرْجَعُونَ ﴿٢٠﴾

30. Aiee, Indŭ Nyie nŭnametŭkŭlilye mo na maaŭthe moo ŭtanu wa kavinda kŭvika yŭla w'o wamavikŭie na Mŭtŭmwa ŭla ŭvuanasya Utŭmane Wake.

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿٢١﴾

31. Indŭ yŭla w'o wamavikŭie maisye, 'ŭŭ nŭ ŭoi, na ithyŭ nŭtŭkŭlea.'

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٢﴾

32. Namo makŭlasya, 'Nŭkŭ Kulani ŭno ndŭtheetw'e kwa andŭ amwe anene ma mŭsyŭ ŭno yelŭ?'

وَقَالُوا لَوْلَا نَزَّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنَ الْقَرِينِينَ عَظِيمٍ ﴿٢٣﴾

33. Mo nĩ mo makanyaĩkya tei wa Mwĩai waku? Ithyĩ Nithyĩ tũnyaaĩkasya katĩ woo mĩkaĩĩle yoo nthĩnĩ wa thayũ 00 wa yu, na Ithyĩ nĩtũmokĩlasya amwe moo ʔũũ wa ala angĩ kwa ivĩla, Indĩ 0u 0tw'ĩkaa amwe moo kũmasumbĩka ala angĩ. Na tei wa Mwĩai waku nĩ mũseo kũvĩta syĩndũ ila mo mombanasya.

أَهُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ
مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا حِزْبًا
وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْعُونَ ﴿٣٣﴾

34. Na takethwa andũ *onthe* ma nthĩ mayaaĩthĩwa me ma *mbaĩ* ʔmwe, Ithyĩ twĩthwa twamanengie ala matamwĩtkĩlaa Ngai-Wa-Ulau, iala *sya vetha* *sya* nyũmba syoo na *mbaasya sya vetha* *sya* kũĩsaa ʔũũ;

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِنِ
يَكْفُرُوا بِالرَّحْمَنِ لِيُوقِتَهُمْ سُقُوطًا مِنْ فَضْلِهِ وَمَعَارِجَ
عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٤﴾

35. Na mĩomo ya *vetha* ya nyũmba syoo, na mĩto ya *vetha*, ʔla mo matonya kwaĩla.

وَالْيُوقِتَهُمْ أَنْبَاءًا وَسُورًا عَلَيْهِمْ يَتَكُونُونَ ﴿٣٥﴾

36. Na *syĩndũ ingĩ* *sya* wanake. Indĩ isu syonthe no mana ateo no syĩndũ *sya* kwĩtanĩthya okwa *kavinda* nthĩnĩ wa thayũ wa nthĩ ʔno tũ. Na Itunĩ vamwe na Mwĩai waku nĩ kwoondũ wa ala alũngalu.

وَرُحُوفًا وَإِنْ كُنَّا لَنَرَى الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَإِلَّاخِرَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

LUKU 4

37. Na 0la 0alyũkaa akaeka kũmũlilikana *Ngai-Wa- 0lau*, Ithyĩ nĩtũmwĩle Satani 0la 0tw'ĩkaa mũtindany'a wake.

وَمَنْ يَقْسُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ يَقْتَضِ لَهُ شَيْطَانًا
فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٧﴾

38. Na vate nzika, mo nĩmamasĩĩlaa nzĩla ya *Ngai*, Indĩ mo masũanĩaa kana nĩmatongew'e nesa;

وَأَنَّهُمْ لِيَصُدُّوهُمْ عَنِ التَّيْبِيلِ وَيَمْسُؤُنَآ أَنَّهُمْ
مُهْتَدُونَ ﴿٣٨﴾

39. Kũvika, yĩla 0mwe wooka Kwitũ, akĩmũtavya *mũtindany'a* *wake*, takethwa katĩ wakwa naku nĩvethwa na 0asa

حَتَّى إِذَا جَاءَنَا قَالَ لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدُ
الْمَشْرِقَيْنِ فَيَمْسُ الْقَرِينُ ﴿٣٩﴾

wfana Umflon! NI mütindany'a mÜthÜku ata we!

40. Itina wa kwfka mothÜku tondÜ inyw'I mweekie, kwfthfwa mwI atindany'a kwenyu kÜtif na Üuno kwenyu nthfni wa Üsilfio ÜmÜnthf nÜndÜ inyw'I nfmweekie mavfityo.

41. We Indf, nÜtonya kÜmwfw'fthya Üla Üte matÜ, kana kÜkftongoesya kflalinda kana Üla wI nthfni wa fvfityo yfyananfye?

42. Na Ithyf tÜkaÜveta we kuma katf woo, vate nzika, Ithyf tÜkeanfisa Üfvanfisy kuma kwoo.

43. Kana Ithyf tÜkakwony'a we maÜndÜ ala twamathie mo; nÜndÜ vate nzika, Ithyf twfna Ütonyi mwfanfu fÜlÜ woo.

44. Kwa Üu, we kwata ÜlÜmfye maÜndÜ ala mavÜanfwe kwaku; nÜndÜ we wI nzfanf ila ya w'o.

45. Na, kwa Üla w'o, nI Ülilikany'o kwaku we na kwa andÜ maku, na inyw'I mÜkeetwa mÜkasÜngfe.

46. Na makÜlye asu katf wa AtÜmwa Makwa ala Ithyf twamatÜmie mbee waku, Ithyf nftwanyuvie ngai ingf ona syfva Ütee wa Ngai-Wa-Ulau, ithaithawe?'

LUKU 5

47. Na Ithyf nftwamÜtÜmie Mose ena Syama Situ, kwa Valao na anene make, nake asya, 'Vate nzika, Nyie nI MÜtÜmwa wa MwfaI wa nthf syonthe.'

48. Indf yfIa we wookie kwoo na Syama SitÜ, sisya! Mo nfmaithekeeye.

49. Na Ithyf tÜyaamony'a Kyama ateo kfla kflene *kyaatife* mbee kfvw'anene nakyo, na Ithyf nftwamakwatie mo na Üsilfio nfkana matonye kÜtwelekelala Ithyf.

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ يَوْمَئِذٍ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٤٠﴾

أَفَأَنْتَ تَسْمَعُ الصَّمْرَ أَوْ تَهْدِي الْعُمَىٰ وَمَنْ كَانَ فِي صَلَاتٍ مُّبِينٍ ﴿٤١﴾

فَأَمَّا نَذَبْنَا بِكَ فَأَمَّا مِنْهُمْ مُنْتَقِمُونَ ﴿٤٢﴾

أَوْ نُزَيْتَكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَأَمَّا عَلَيْهِمْ مُقْتَدِرُونَ ﴿٤٣﴾

فَأَسْتَسْمِعُ بِأَلْسِنِي أَوْحَىٰ إِلَيْكَ إِذْكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٤﴾

وَرَأَيْتَهُ لِيَدْرُوكَ آلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُنْزَلُونَ ﴿٤٥﴾

وَسَلِّ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ

فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذْ هُمْ فِيهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٨﴾

وَمَا نُزَيِّهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَ

أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٩﴾

50. Na mo mamwīa, 'Ame we mūoi ōū, tūvoyee ithyī kwa Mwīai waku, kwīanana na ūtianfō ōla We watianfe naku: na īndī ithyī nftūkwītīkīla ūtongoi.'

51. Indī yīla Ithyī twamavetangīe ūsilfō, sisya! Mo nīmaanangīe ndeto yoo.

52. Na Valao nīwatavanisye katī wa andū make *akyasya*, 'Inyw'ī andū makwa, w'ō ūsumbī wa Misili ti wakwa na mbūsī ii ivīfīlaa uungu wakwa? Inyw'ī īndī, nomūkwona?

53. Aiee, Nyie nī mūseo kwī *mūndū* ūū ūte wa kūnengwe ndaīa na ūtatonya kwītavany'a *we-mwene* nesa.

54. 'Na we aieete kūnengwe itanga sya thaavu nīkī, kana alaīka makauma ītina wake maatīanfe?'

55. Uu nīw'ō we wamatumanisye andū make namo mamwīw'a. Ow'ō, mo maī andū athūku.

56. Kwa ūū, yīla mo mookīlīlye ūthatu Wakwa, Ithyī nftweanīsyē ūīvanīsyō kwōo, na nītwamanyw'īthisyē kīw'ū onthe.

57. Na Ithyī nftwamatw'īkīthisyē mo ta wano, na ngelekany'ō kwa nzyawa ila ikoka.

LUKU 6

58. Na yīla mwana wa Malia wawetwa ta ngelekany'ō, asi! Andū maku mokīlasya kīlonzo;

59. Na mo maasya, 'ngai sitū nīsyō nzeo mbee kana nī we?' Mo maikūweteaa ūndū ūū ateo *kwoondū* wa ngaananfō. Aiee, mo nī andū ma ngusanīsyō.

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الشُّجْرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَمِدَ عِنْدَكَ
إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٥٠﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُتُونَ ﴿٥١﴾
وَنَادَى فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي
مُلْكٌ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِن تَحْتِي أَفَلَا
تُبْصِرُونَ ﴿٥٢﴾

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يُكَادُّ
يُبِينُ ﴿٥٣﴾

فَلَوْلَا الْبَقِيَّةُ عَلَيْهِ أَسْوَدَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
السِّلَاحُ مُقَرَّبِينَ ﴿٥٤﴾

فَأَسْتخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ أَنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾
فَلَمَّا أَسْفَوْا انْتَقَبْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٦﴾

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ
يَصُدُّونَ ﴿٥٨﴾

وَقَالُوا إِنَّا إِلَهُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا
بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَوْفُونَ ﴿٥٩﴾

60. We aĩ mũthũkũmi Waitũ tũ ũla Ithĩĩ twamũnengie ĩnee Yitũ, na twamũtw'ĩkĩthya we ta ngelekany'o kwa Aana-Ma-Isilaeli.

61. Na takethwa Ithĩĩ nĩtwendie ũu, Ithĩĩ twaĩ tũtonya kũmatw'ĩkĩthya amwe menyu alaĩka ĩũũũ wa nthĩ kwĩthwa atĩĩwa mayo.

62. ĩndĩ nĩw'o, we nĩ ũvano wa ũla Saa.^{2*} Kwa ũu, ndũkethwe na nzika ĩũũũ wa w'o, ĩndĩ mbikĩlai Nyie. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.

63. Na mũikamũeke Satani amũsĩffe inyw'ĩ. Vate nzika, we nĩ mũmaitha wĩyonanĩye kwenyu.

64. Na yĩla Yesu wookie ena mokũsĩ matheu, aisye, 'Nyie nũkĩte vala mũĩ inyw'ĩ nĩna ũĩ na kũmũtheesya maũndũ amwe ala inyw'ĩ mũvathũkanfaa, kwa ũu, mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mbĩw'ei Nyie.

65. Ow'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wakwa na Mwĩai wenyu. Kwa ũu, mũthaithei We. Ino nĩyo nzĩa ĩla ya w'o.'

66. ĩndĩ nguthu nĩsyavathũkanganie katĩ wasyo. Kwa ũu, woo nĩ wa eki-ma-naĩ nũndũ wa ũsĩĩlo wa mũthenya ũla mwai.

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ۝١٠

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ۝١١

وَإِنَّهُ لَوَعْلَمُ السَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝١٢

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝١٣

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَرِأْيَيْنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ ۝ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ۝١٤

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُواهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ۝١٥

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ ۝ قَوْلًا لِّلَّذِينَ يَنْ ظَلَمُوا مِنْ عَدَابِ يَوْمِ الْبُرُوجِ ۝١٦

² *Ndeto ĩno 'Al-Saa'h' ũla Saa na ũalyũĩtwe ta saa na yaĩĩte nĩ kũmanyĩka tondũ yĩandĩkĩtwe nthĩnĩ wa Chap.54:2 Al-kamar. Vau maũalyũlo ala masũanfawa kwoneka nũndũ wa kũvika kwa Mũtũmwa Muhammad s.a.w kwĩtawu 'AL-Saa'h' ũla Saa. Na kwatũkana kwa mwei nĩkwosetwe ta ũkũsĩ ĩũũũ wa ũalyũko mũnene wa kĩveva ũla waĩ vakuvĩ kwĩkĩka. Wonany'o wa kĩthyomo kĩĩ tondũ kĩwetetwe ĩũũũ wa Yesũ nthĩnĩ wa mũsoa ũũ ũla tũkwĩmanyĩsya kyafĩle nĩ kũmanyĩka oũndũ ũmwe na mĩsoa ĩla ĩngĩ. Oũndũ 'ũla Saa' ũla ũkwonany'a kũvika kwa Yesũ matukũ mokĩte na ũalyũko wa kĩveva naw'o ũvika ĩũũũ wa w'o.

67. Mo mai ūndū ūngī metelee ateo ūla Saa ūmaumīlīle ūmavīkle na kīthūūlūmūkīlo o matekūmānyā w'ō.

68. Ala me ndūū mūthenya ūsu makeethwa me amāitha mūndū na ūla ūngī, ateo ala alūngalu.

LUKU 7

69. 'Inyw'ī athūkūmi Makwa, vai w'ia ūlū wenyu ūmūnthī, ona mūikew'a kyeva;

70. 'Asu ala meetīkīlīle Syama Sitū meenyivya,

71. 'Inyw'ī likai Mūūndanī, inyw'ī na endwa menyū mūkanengwe ndafa na kūtanīthwa.'

72. Mo makathyūlūlūkw'a masaani ma thaavu ma kilinge na ikombe, navo vakeethwa syīndū syonthe ila mathayū methīlawā na vata nasyo na ila itanīthasya metho. Navo nīvo inyw'ī mūkekalaa.

73. 'Na ūū nīw'ō Mūūnda ūla inyw'ī mūtw'ītwe atīfwa maw'ō nūndū wa maūndū ala inyw'ī mwīthīfwe mūyīka.'

74. 'Nthīnī waw'ō ve matunda menyū kwa wingī, ala inyw'ī mūkafsa.'

75. Ala avītan'y'a vate nzika, makekalaa nthīnī wa ūsilīlo wa Ngiena.

76. W'ō ndūkanyivangw'a kwoondū woo, na mo makakwatwa nthīnī wa w'ō na kūyītūka.

77. Na Ithīl tūyaamavītīsyā mo, īndī nīmo ene ala maī eki-ma-naī.

78. Namo makeetana maīfite, 'We mūsūvī wa Ngiena, Mwīai waku nīeyīae ithīl tūthele. We akamasūngīa, 'Nokūvika inyw'ī mwīkale.'

79. Ngai akamātavya, 'Ithīl vate nzika, nītwamūeteie ūla w'ō inyw'ī īndī aingī mūno menyū nīmaūleile; ūla w'ō.'

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾

الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٧٠﴾

يَعْبَادِ لَا خَوْفَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٧١﴾
الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُخْبَرُونَ ﴿٧٣﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصَفَافٍ مِنْ ذَهَبٍ وَالْكَوَاعِبُ وَفِيهَا مَا تَشْتَهُيهِ الْأَنْفُسُ وَلَكِنَّ الْأَعْيُنَ وَأَنْتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٥﴾

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٦﴾

إِنَّ النُّجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ ﴿٧٧﴾
لَا يَفْتَرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْسُوُونَ ﴿٧٨﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٩﴾

وَنَادُوا يَا نَبِيَّكَ لِيُقْضَ عَلَيْنَا رَبِّكَ قَالَ إِنَّكُمْ تُكْفَرُونَ ﴿٨٠﴾

لَقَدْ حَسِبْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ الْكُرْهُمَ لَئِيْنٌ كَرُهُونَ ﴿٨١﴾

80.Kana mo me ūndō matw'ite kwika? Ithyi ota ū, nftōtw'ite.

81.Mo mesōanfa kana Ithyi tūyiw'aa syfmbithi syoo na nzama syoo sya mwanya? If, na Atōmwa Maitū mekalaa vamwe namo makifandika kila kīndū.

82.Asya, 'Takethwa kwaif mwana wa Ngai-Wa-Ūlau, Nyie nīthiwa nai wa mbee kōmŭthaiha.'

83.Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mŭtheu, Mwifai wa matu na nthi, Mwifai wa Kivila-Kya-Usumbi, na We ndakoney'e na ūndō ona ūmwe wa maūndū ala mo mamŭwetanīasya We namo.

84.Kwa ūu, ekanai namo metanīthye na ūneeni wa mana na ngewa nthōku kŭvika makomane na ūla Mŭthenya woo wathitwe.

85.Na We nī We Ngai wa Itunī, na Ngai wa ūlū wa nthi; na We nī We Mŭf, Umanyi W'onthe.

86.Na kŭathimwa nī ūla ūsumbi wa matu na nthi nī Wake na syonthe ila syi katī wasyo, na ūmanyi wa ūla Saa wī Nake, na ūla inyw'ī mŭkatungwa Kwake.

87.Na ala asu mamekaīlaa vandū Vake mai na ūtonyi wa kŭmew'anīthya ateo ūla w'o, namo nīmamwīsi we.

88.Na we ūkamakŭlya mo, 'Nŭŭ ūla wamombie mo?' Vate nzika mo masungfa, 'Nī Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Mo īndī, mealyūlangwa ata?

89.Nyie nīnīna na wīkano wake wa kīsyokeo, 'Ame Mwifai wakwa, kana aa nī andū ala matakēfīlaa.

90.Kwa ūu, ūvete ume vala mai, na asya, 'Mŭuo;' na o mītŭkī mo makamanya.

أَمْ أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرَمُونَ ﴿٥٠﴾

أَمْ حَسِبُونَ أَنَّ لَاسِعِ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَيْلًا

وَرُسُلَنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُمُونَ ﴿٥١﴾

قُلْ إِن كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَبْدِينَ ﴿٥٢﴾

سُبْحٰنَ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ

عَظِيْمٍ ﴿٥٣﴾

فَذَرَهُمْ خَوْضًا وَيَلْبَسُوا حِثَّةً يَلْفُوا يَوْمَ الَّذِي

يُوعَدُونَ ﴿٥٤﴾

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَ

هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٥٥﴾

وَتَبَرَّكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَ

مَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَالَّذِي تَرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ

إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى

يُؤْفَكُونَ ﴿٥٨﴾

لَقَدْ وُضِعَ لِلنَّاسِ لِيَذُكُرُوا أَنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

يَعْنِي قَاصِفٌ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلِّمْ وَسَلِّمْ يَلْعَبُونَ ﴿٦٠﴾

AL - DUKHAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. Waĩĩtwe-Nĩ-Kũtaĩwa,
Mwĩai-Wa-Ndaĩa.

حَمْدٌ ①

3. Nĩvĩta na Ivuku yĩ yĩvathũkanasya
maũndũ.

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ①

4. Kwa ũla w'o, Ithyĩ nĩtwayĩvuanisye
nthĩnĩ wa ũtukũ mũathime. Kwa ũla
w'o, Ithyĩ twĩthĩtwe tũikaanany'a
Othũku.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي آيَاتٍ مُّبْرَكَةٍ وَإِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ①

5. Maũndũ onthe ma ũĩ nĩmatw'ĩtwe
nthĩnĩ wayo,

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ كَبِيرٍ ①

6. Kwa mwĩao Witũ-Ene. Nĩw'o, Ithyĩ
nĩtwĩthĩtwe tũimatũma Atũmwa kĩla
ĩvinda,

أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ①

7. Ta tei kuma kwa Mwĩai waku. Nĩw'o
We nĩ Wĩw'i-W'onthe, Umanyi-
W'onthe.

رُحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ①

8. Mwĩai wa matu na nthĩ na syonthe ila
syĩ katĩ wasyo, ethwa inyw'ĩ
mũkeethwa na mũĩkĩĩo tũ.

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ ①

9. Vai Ngai ateo We. We nũnenganae
thayũ na kũete kĩkw'ũ. We nĩ Mwĩai
wenyu, na Mwĩai wa maa-ĩthe menyu
ala ma mbee.

مُوقِنِينَ ①
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ
الْأَوَّلِينَ ①

10. Indĩ mo nĩmathaũkaa mena nzika.

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ①

11.Indī we syaŋŋsya mŋthenya ūla ūtu
yŋkaumya syŋki yenekee,

فَأَزْتَقِبُ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُحَانٍ مُّبِينٍ ۝

12.Yŋla yŋkamavw'ŋka andŋ. Usu
ŋkeethiwa ŋsilŋlo wŋ woo.

يُغْفِرُ النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

13.Indī andŋ makaŋa, 'Mwŋai waitŋ,
tŋvetangŋe ithyŋ ŋsilŋlo; kwa ŋla w'o,
ithyŋ twŋ etŋkŋli.'

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۝

14.Mo matonya ata kŋunwa nŋ ŋtao,
oyŋla Mŋtŋmwa nŋuminŋte kŋmavikŋa,
akŋtavany'a syŋndŋ nesa ŋtheinŋ,

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ۝

15.Na ŋndŋ mo nŋmaalyŋkile mauma vala
we ŋŋ na maasya, 'We nŋmanyŋŋtw'e,
mŋndŋ wŋna ndŋŋŋka?'

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَاتِنَا لَهُمْ مُبْشِرُونَ ۝

16.Ithyŋ tŋkaveta ŋsilŋlo kwa kavinda
kanini, ŋndŋ inyw'ŋ vate nzika,
mŋkasyoka nthŋnŋ wa ŋlei.

إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ۝

17.Mŋthenya ŋla Ithyŋ tŋkamŋkwata
inyw'ŋ na ŋkwata ŋnene, na ŋndŋ vate
nzika, Ithyŋ tŋkeanŋŋsya ŋŋvanŋsyo.

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطِشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنتَقِمُونَ ۝

18.Na Ithyŋ nŋtwamatatie andŋ ma Valao
mbee woo, na nŋmavikŋwe nŋ
Mŋtŋmwa mŋtaŋŋku,

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ
كَرِيمٌ ۝

19.Akyasya, 'Nengei Nyie athŋkŋmi ma
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ŋla
w'o, Nyie nŋ Mŋtŋmwa mŋŋkŋŋku wŋanŋ
wakwa;

أَن أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝

20.'Na mŋikenenevye inyw'ŋ
kŋmŋvŋthya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, vate nzika, nyie nŋnŋkŋte
kwenyu na mwŋao mŋtheu.

وَأَن لَا تَصَلُّوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَنِ مُّبِينٍ ۝

21. 'Na Nyie nīmantha wfvitho kwa Mwłai wakwa na Mwłai wenyu, inyw'ŭ mŭikese kŭngimanga na mavia.

وَأِنِّي عَذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَن تَرْجُمُونِ ۝٢١

22. 'Na ethwa inyw'ŭ mŭiŭmbfŭkfla Nyie, ŭvetangei ŭndŭ kŭasa nakwa.'

وَأَن لَّمْ تُؤْمِنُوا بِي فَأَنْتَ لَوْنِ ۝٢٢

23. Indŭ we nŭwavyie kwa Mwłai wake, akyasya, 'Ow'o, aa nŭ andŭ ene naŭ.'

الْقَائِلُ: فَدَعَا رَبَّهُ أَن هُوَ لَهُ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ۝٢٣

24. Ngai aisye, 'Osa athŭkŭmi Makwa ŭmatwae na ŭtukŭ; nŭndŭ vate nzika, inyw'ŭ nŭmŭkŭatŭwa.

فَأَسْرِبِبِيَأْوِي إِلَيْكَ إِن كُمْ مُتَّبِعُونَ ۝٢٤

25. 'Na we uma ŭkanganŭ ŭvinda yŭla ŭluŭŭte ki. Vate nzika, yo nŭ nguthu ŭla yŭtw'ŭwe kŭthitw'a nŭ kŭw'ŭ.'

وَأَتْرَكَ الْبَحْرَ هُوَ إِذْ هُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ۝٢٥

26. Nŭ mŭŭnda na ithima syłana ata ila mo matiie ŭtina woo!

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّةٍ وَ عِيُونَ ۝٢٦

27. Na Mŭŭnda ya malŭu na kŭndŭ kŭtaŭku!

وَزُرُوعٍ وَ مَقَامٍ كَرِيمٍ ۝٢٧

28. Na motanu ala mo meetanŭthasya namo!

وَ نِعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكْرِهِينَ ۝٢٨

29. Uu nŭw'o kwatw'ŭwe kwŭhŭwe. Na Ithyŭ nŭtwamombie andŭ angŭ kwŭthwa atiŭwa ma syŭndŭ ii.

كَذَلِكَ وَ أَدْرَأْنَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ۝٢٩

30. Na ŭtu na nthŭ iyaamaŭla mo, onamo mayaanengwe ŭvinda.

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَ الْأَرْضُ وَ مَا كَانُوا مِنْظَرِينَ ۝٣٠

LUKU 2

31. Na Ithyŭ nŭtwamaumisye Aana-Ma-Isilaeli kuma ŭsilflonŭ ŭsonokasya.

وَ لَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْبَهِيمِ ۝٣١

32. Weekŭŭwe nŭ Valao; vate nzika, we aŭ mŭng'endu ona katŭ wa anangi.

مِن ذُرُوعِهِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا مِنَ السُّرُورِينَ ۝٣٢

33. Na Ithyi n̄twamanyuvie mo o t̄omesi
t̄ũũ wa andũ onthe *ma ñinda yoo*.

وَلَقَدْ اخْتَرْتَهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٣﴾

34. Na Ithyi n̄twamanengie mo Syama
imwe ila kat̄i wasyo waĩ ūtato
w̄iyonan̄t̄ye ūthein̄i.

وَأَتَيْنَهُمْ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٤﴾

35. Andũ aa maasya:

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٥﴾

36. 'Vai k̄ĩndũ k̄ĩnḡĩ ateo k̄ĩkw'ũ kitũ
k̄ĩla kya mbee *k̄ĩ kyoka tũ*. *Itina wakyo*
vai thayũ Onḡĩ na ithyi t̄ũkathayũkw'a
ĩnḡĩ.

إِنَّ هِيَ إِلَّا مَوْتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ﴿٣٦﴾

37. Kwa ūu, matũngei maaĩthe maitũ
ĩnḡĩ, ethwa inyw'ĩ mwĩneena w'o.'

فَأْتُوا بِآبَاءِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

38. Mo n̄mo aseo k̄ũv̄ĩta andũ ma Tuva
na ala maĩ mbee woo? Ithyi
n̄twamanangie mo n̄ũndũ maĩ ene naĩ.

أَهْمُ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ
إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٨﴾

39. Na Ithyi t̄ũyaaũmba matu na nth̄i, wa
syonthe ila syĩ kat̄i wasyo, na ñthaũ.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِعَيْنِنَا ﴿٣٩﴾

40. Ithyi t̄ũyaaasyũmba syo ateo kwoondũ
wa mavata ma w'o na *ũũngalu*, ĩndĩ
ainḡĩ mũno moo maimanyaa.

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

41. N̄w'o, Mũthenya wa ūtwio n̄i ñvinda
yĩtw'ĩtwe kwoo onthe.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِنْهَا لَنُجَمِعُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤١﴾

42. Mũthenya ūla mũnyanya ūtakamũuna
mũnyanyae ona vanini, onamo
maikatetheew'a,

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٢﴾

43. Ateo asu ala Ngai Mwene Vinya
W'onthe ūkamew'ĩa tei. Vate nzika, We
n̄i Mwene-Vinya, Usũĩtwe n̄i tei.

يَعْبُدُونَ إِلَّا مَنْ رَزَمَهُ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٣﴾

LUKU 3

44. Nīw'o mūtī wa Sakuum

إِنَّ شَجَرَةَ الزُّقُومِ ۙ

45. Ukeethwa Ifu wa ene-naī,

طَعَامُ الْآيِنِيمِ ۙ

46. Ta İvulū yftheūkye, yfkatheūka nthīnī
wa mavu moo,

كَأَنَّهُمْ يَخْلُقُونَ فِي الْبُطُونِ ۙ

47. Ta kūtheūka kwa kīw'ū kīvyū mūno.

كَغُلَى الْحَبِينِ ۙ

48. Mūkwateri na mūkusyeyi we kūvika
katī wa Mwaki wakene;

خُدُودُهُ نَاعَتَلُوهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ۙ

49. 'Na İndī mwīfīkīsyeyi ūsilīlo wa kīw'ū
kītheūkīte İūlū wa mūtwe wake.'

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَبِينِ ۙ

50. 'U same w'o! We was *Danīe* we
mwene ta wī vinya, mūtāfīku.

وَذُوهُ إِتَكَ أَتَتْ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ۙ

51. 'Uū nīw'o we waī na nzika syaw'o.'

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ۙ

52. Nīw'o, ala alŪngalu makeethwa
vandū va mūuo *İs'İvīonī*,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامِ آمِينَ ۙ

53. Katī wa mīŪnda na tūlūsī,

فِي جَنَّتٍ وَعَمِيرِينَ ۙ

54. Mevw'īkīte ngŪa nzeo sya lili
mwololo na lili mŪŪmu, meleanīle
mŪndū na ūla ūngī.

يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ۙ

55. Uu *nŪkethīwa*. Na İthyī
tūkamakwatany'a na eītu aseō, mena
metho mathanthau na manake.

كَذَلِكَ وَرَوَّجْتُهُمْ مَبُورِينَ ۙ

56. Namō makeetya kīla *mŪthemba* wa
matunda vo, kwa *mŪuo* na ūsŪvīo.

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهِ آمِينَ ۙ

57. Mo maikasama kīkw'ū vo, ateo
kīkw'ū kīla kya mbee. Na We

لَا يَدْخُلُونَ فِيهَا الْمَوْتِ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَ

وَقَهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ۙ

akamatangĩĩa kuma Ūsilflonĩ wa Mwaki wakene,

58. *Ta kĩko kya* mumo kuma kwa Mwĩai waku. Ūsu nĩ Ūtanu mŪnene.

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٨﴾

59. Na Ithyĩ tŪmĩtw'ĩkĩthĩtye *Kulani* mbŪthŪ na kĩthyomo kyaku nĩkana mo matonye kŪsŪvĩa.

فَإِنَّمَا يَسْتَرْزِقُهُ بِلسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٩﴾

60. Kwa Ūu, we eteela; onamo ota Ūu nometeele.

فَإِزْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُّرْتَابُونَ ﴿٦٠﴾

AL - JATHIYAH
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵi ŵlau, Usŵŵtwe nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Haa Miim. *Walŵŵtwe-NŵKŵtaŵa, Mwŵai-Wa-Ndaŵa.*

حَمْدٌ ٢

3. Uvuany'o wa Ivuku yŵi umŵte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-Wŵi-Vinya, Mŵi.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ٣

4. Nŵŵ'o matunŵi na ŵŵlŵ wa nthŵi ve Syama kwa asu ala metŵkŵlaa.

إِنَّ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّمُؤْمِنِينَ ٤

5. Na nthŵi nŵi wa mŵmbŵlwe wenyu ene na nthŵi wa syŵmbe syonthe ila We winyafŵkasya ŵŵlŵ wa nthŵi nŵi Syama kwa andŵ ala mena mŵŵkŵŵo mŵlŵumu.

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُذُ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُؤْفِقُونَ ٥

6. Na nthŵi nŵi wa ŵalyŵlany'a wa ŵtukŵ na mŵthenya, na kyaŵya kŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵtheeasya kuma ŵtunŵi, kŵla We ŵmŵthayŵŵkasya nthŵi nakyo, ŵtina wa kŵkw'ŵ kyayo, na nthŵi nŵi wa ŵalyŵko wa iseve, ve Syama kwa andŵ ala matataa kŵmánya.

وَإِخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيحِ آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٦

7. Ii nŵsyo Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe ila Ithyŵ tŵŵkŵtŵngŵlŵla we na ŵla w'o. Nŵi ndeto yŵva Indŵi, ŵtina wa kŵmŵlea ŵla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Syama Syake mo makasyŵŵkŵla?

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْزَلُهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فِيمَا بَيَّحَدَّثُ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ٧

8. Woo nŵi wa kŵla mŵkengani mwŵki-wanaŵi,

وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ٨

9. Ula ŵmŵw'aa Mŵsoa ya Ngai Mwene

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُنَزَّلُ عَلَيْهِ ثُمَّ يَصُدُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن

Vinya W'onthe aimfomewa, na Indf akfendee nathnf wa ūlei wake, ta Ūtaamfwa. Indf mŭtavye we Ūvoo wa Ūsilflo wf woo.

لَمْ يَسْمَعْهَا قَبْرُهُ بِعَذَابِ الْيَوْمِ ①

10.Na yflla we weemanyfsya ūndŭ ūlŭ wa Mfsoa Yaitŭ, mamfvŭflaa ngŭf. Kwa ala mailf ta asu ve Ūsilflo Ūsonokasya.

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ⑩

11.Mbee woo ve Ngiena; namo maŪndŭ ala mo meekie maikamŭna na k'indŭ ona kana asu ala mamwosie mŭsŭvfi Ūtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Namu makeethwa na Ūsilflo mŭnene.

مِنْ ذُرِّيَّتِهِمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ⑪

12..UŪ nf Ūtongoi, na kwa asu ala matasyf'fkflaa Syama sya Mw'fai woo ve Ūnyamao wa Ūsilflo wf woo.

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا لَهُمْ عَذَابٌ مُنِئِمٌ ⑫

LUKU 2

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nf We ūla watumie ūkanga Ūmwfwa inywf nfkana ngalawa iendelae ūlŭ waw'o kwa mw'fao Wake, na inywf nf mŭtonye kŭmantha mumo Wake, na nfkana inywf nf mŭtonye kŭtŭnga mŭvea.

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمْ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِ اللَّهِ وَلِيَتَّبِعُوا مِنْ فَضْلِهِ وَتَعْلَمُوا تَشْكُرُونَ ⑬

14.Na kyonthe ona kfva kflla kf matunf na kyonthe ona kfva kflla kf ūlŭ wa nthf, We nŭtumfite kfmwfwa inywf; ii syonthe nf kuma Kwake. Vate nzika, nthnf wa maŪndŭ asu ve Syama kwa andŭ ala masŭanf'f'aa.

وَسَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ⑭

15.Asywa kwa asu ala metf'fkflaa, kana methwe na ūkeo kwa asu ala matekwatasya kŭvika kwa m'fthenya flla yathaniwe ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana We atonye kŭmafva andŭ kwoondŭ wa maŪndŭ ala mo meekaa.

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑮

16. Ula w'onthe wĩkaa nesa, ekaa Ou kwoondũ wa thayũ wake mwene; na ũla wĩkaa naĩ, ekaa kwoondũ wa wasyo wa thayũ wake mwene. Na Indĩ kwa Mwĩai wenyu nĩkw'õ inyw'ĩ *inyw'onthe* mũkatũngwa.

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٦﴾

17. Na nĩw'õ, Ithĩ nĩtwamanengie Aana-Ma-Isilaeli Ivuku, na ũsumbĩ, na wathani; na Ithĩ nĩtwamanengie mo syĩndũ *nzeo na ntheu*, na nĩtwamanenevisye mo Iũlũ wa andũ *ma ĩinda yu*.

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنَّبِيَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَىٰ الْعَالَمِينَ ﴿١٧﴾

18. Na Ithĩ nĩtwamanengie mo ielelo ntheu Iũlũ wa ũla Mwĩao. Na mo mayaavathũkana ateo ĩtina wa ũmanyi wa w'õ kũmavikĩa mo, kwĩsĩla nthĩnĩ wa kĩw'ũ katĩ woo. Nĩw'õ, Mwĩai waku akatw'a katĩ woo Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo Iũlũ wa maũndũ ala mo mavathũkanĩaa.

وَأَتَيْنَاهُمُ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَفَوْا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيثًا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٨﴾

19. Indĩ Ithĩ nĩtwakw'ĩte we Iũlũ wa nzĩa ntheu ya Mwĩao; kwa Ou mĩatĩte yo, na ndũkaatĩte mawendi mathũku ma asu ala matamanyaa.

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبَعْتَهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

20. Nĩw'õ, mo maikakũuna we na kĩndũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na Iũlũ wa alei amwe nĩ anyanya ma ala angĩ; indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũnyanyae wa ala alũngalu.

إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنَوْا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٠﴾

21. Ivuku yĩ *yĩna* mokõsĩ matheu kwa andũ onthe ma nthĩ na ũtongoi na tei kwa andũ ala mena mũkĩkĩto mũlũmu.

هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢١﴾

22. Mo asu ala mekaa meko mathũku masũanĩaa kana Ithĩ tũkameka ũndũ ũmwe na asu ala metkĩĩaa na kwĩka

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا الشَّيْءَ أَنْ نَجْعَلَهُمْ

mawla maseo, nkana kfkw'0 kyoo na thay0 woo syfthwe und0 umwe? Ow'o, mo matusaa na.

كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءٌ مِّنْهَا هُمْ
وَمَنْ هُمْ سَاءٌ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

LUKU 3

23.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe asyombite matu na nthi na 0la w'o na nkana kila thay0 Otonye kutuvw'a kwoond0 wa maund0 ala w'o wkaa; namo maikavifw'a.

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِيُخْرِجَ
كُلَّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٣٥﴾

24.Inyw'I nfmumwone te we 0la utusaa kwenda kwake mwene mwai wake, na 0la Ngai Mwene Vinya W'onthe umutw'ite wa kwaa o esi, na 0la mat0 make na ngoo yake We umasifite, na 0la 1010 wa metho make We wklfite ngunfko? N00, Indf, Okam0tongoesya we fitina wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kumumanfa we? Inyw'I Indf, nomwfsuvfaa?

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ
عَلَىٰ عِلْمِهِ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ
بَصَرِهِ عَشْرَ حُجُرٍ لَّعَلَّ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ
أَفَلَا نَذَكَّرُونَ ﴿٣٦﴾

25.Na mo maasya, 'Vai kind0 Indf thay0 wit0 no w'o 00 wa yu; ithyI nftukusaa na ithyI nftwkalaa vaa; Indf vai kind0 ateo fvinda nfyoyf0minaa ithyI. 'Indf mo mai na 0manyi wa 0u; mo maatfaa kutalftha.

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا
وَمَا يَهْدِيكُنَا إِلَّا الدَّرَهُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ
عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُونَ ﴿٣٦﴾

26.Na yfla mo masomewa Misoa Yait0 Mftheu, ngaananfo syoo nf sya kwasya, 'Mat0ngei maafthe mait0, ethwa inyw'I mwineena w'o.'

وَإِذَا تَبَتَّلَ عَلَيْهِمُ ابْنَتَا بَيْتِ مَا كَانَ حُجَّتَهُمْ
إِلَّا أَنْ قَالُوا اتَّخَذُوا آبَاءَنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٧﴾

27.Asya, 'NI Ngai Mwene Vinya W'onthe 0la umunengae inyw'I thay0, na Indf nowe 0tumaa mukw'a; na Indf We akamumbany'a inyw'I vamwe M0thenyanf wa Uthay00kyo 0la 0te

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُعْمَلُ لَكُمْ إِلَىٰ
يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَآ رَبَّ فِيهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

nzika nthlŋi wa w'o. Indŋ andu aingŋ mŋno mayŋsŋ.

LUKU 4

28.Usumbŋ wa matu na nthlŋi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na mŋthenya ōla Saa ōkavika, mŋthenya ōsu asu ala maōleaa w'o makathŋna.

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَئِذٍ يَخْسِرُ الْمَبْطُلُونَ ﴿٢٨﴾

29.Na ōkamyona kŋla mbaŋ ya andu ŋtullŋye-ndu. Kŋla mbaŋ ya andu ŋkeethwa kwŋanana na maŋndu mayo ŋndu maiŋtwe, na mo makatavw'a, 'Inyw'ŋ nŋmŋkŋŋvwa ŋmŋnthŋ kwoondŋ wa maŋndu ala mweekie.'

وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَائِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى
كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾

30.'Yŋi nŋ ŋvuku Yitŋ; yŋneena yŋileana nenyu na ōla w'o. Ithyŋ nŋtwaandkŋŋthisye nesa maŋndu onthe ala inyw'ŋ mweekie.'

هَذَا كِتَابُنَا يُنطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنبِغُ
مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

31.Yu kwa asu ala meetkŋlile na meekie mawŋa maseo, Mwŋai woo akametkŋlŋya mo nthlŋi wa tei Wake. Usu nŋ ŋtandŋthyo mŋtheu.

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ
رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْبَينُ ﴿٣١﴾

32.Indŋ kwa asu ala maleile kwŋtkŋla: Mŋsoa Yakwa mŋyaamŋsomewa inyw'ŋ? Indŋ inyw'ŋ mwaŋ ang'endu na mwaŋ andu avŋtany'a.

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تَتْلُو عَلَيْهِمْ
فَأَسْتَكْبِرُوا وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

33.'Na yŋla kwaneeniwe, 'ŋtianŋ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ wa w'o vyŋ, na tŋŋ wa ōla Saa, vai nzika nthlŋi wa kŋvika kwaw'o,' inyw'ŋ mwaisye, 'Ithyŋ tŋyŋsŋ ōla Saa nŋ mwaŋ; ithyŋ twŋŋsŋanŋa w'o ta ŋtalŋthyo tŋ, tŋikŋkŋa.'

وَإِذْ أَيْتَلُ أَنْ وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ
فِيهَا قُلْتُمْ مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَكُنُ إِلَّا أَطْلًا
وَمَا نَحْنُ بِمُسْتَيْقِينِ ﴿٣٣﴾

34. Na mothŪku ma meko moo ūkamevuanĩsya mo Ūtheinĩ, na maŪndŪ ala mo mamavŪfaa ngŪf makamathyŪlŪlŪka mo.

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا
بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

35. Namo makatavw'a, 'ŪmŪnthĩ Ithyl nĩtŪkŪlwa ninyw'I, otondŪ inyw'I mwoolilwe nĩ kŪkomana kwa mŪthenya ŪŪ wenyu. Na ŪtŪo wenyu nĩ Mwakinĩ, na mŪikethwa na atetheesya.

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسِكُمَا كَمَا تَبِيبْتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
وَمَا أَوْتِكُمُ النَّارَ وَمَا لَكُمْ مِنْ أَنْصَارِينَ ﴿٣٥﴾

36. 'Uu nĩ w'o, nŪndŪ inyw'I nĩmwavŪie ngŪf na Syama sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na thayŪ wa nthĩ nĩwamŪkengie inyw'I. Kwa Ūu, mŪthenya Ūsu mo maikaumw'a kuma vo, ona maikanengwe Ūthei wa kŪsyoka.

ذِكْرُكُمْ بِأَنَّكُمْ اتَّخَذْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَغَرَّبْتُمْ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا فَالْيَوْمَ لَا يُجْرَبُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٣٦﴾

37. Ndafa syonthe ĩndĩ, nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwłai wa matu, na Mwłai wa nthĩ syonthe na We nĩ Ula-WI-Vinya, Ula-MŪf.

قُلْ لِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

38. Utonyi nĩ Wake matunĩ na ĩlŪ wa nthĩ; na We nĩ Ula-WI-Vinya, Ula-MŪf.

وَلَهُ الْكِبْرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٣٨﴾

سُورَةُ الْاِحْقَافِ مَكِّيَّةٌ

AL - AHQAF
(Wavuaniw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Haa Miim. *Waññwe-NFKŪañwa, Mwñai-Wa-Ndañā.*

حَمْدٌ ①

3. Uvuany'o wa Ivuku yñ nĩ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula-WI-Vinya, ula MŪI.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ②

4. Ithiyĩ tũisyũmbĩte matu na nthĩ na syonthe ila syĩ katĩ wasyo ateo kwa Ūla w'o, na kwa Ivinda yĩtw'e; Indĩ asu ala matetfĩkĩlaa nĩmaalyũkaa kwelekela maũndũnĩ ala mo makaanĩtw'e.

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسْتَعْتَبٍ وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُتُوا مُعْرِضُونَ ③

5. Asya, 'Inyw'I nĩmwĩsĩ nĩ kyaũ kĩla inyw'I. mũkĩkaĩlaa vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe? Mbony'ei Nyie kĩla mo mombĩte tũlũ wa nthĩ. Kana mo mena kĩlanda nthĩnĩ wa *Ombi wa* matu? Ndeteei Ivuku yĩla *yavuaniw'e* mbee wa yñ, kana ūvano ona wĩva wa ūmanyi *Ūla* ūmũtw'ĩka inyw'I, ethwa ow'o inyw'I mwĩneena w'o.'

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادْنَاهُ أُتُوهُ وَإِنِّي بِكُتُبِ قَوْلِ هَذَا أَوْ أَشْرَقْتُمْ عَلَمٌ ④

6. Na nũũ Ūla mwau mũno mbee wa asu ala, vandũ va Ngai Mwene Vinya W'onthe mavoyaa ala matakamasũngĩa kũvika Mũthenya wa Uthayũũkyo, ona mataimanyaa mboya syoo?

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ⑤

7. Na yĩla andũ onthe ma nthĩ makombanw'a vamwe, makatw'ĩka amaitha moo, na makaũlea ūthaihi woo.

وَلِذَا حُيِرُوا النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِوَعْدِهِمْ كَافِرِينَ ⑥

8.Na yġla mo masomewa Mġsoa Yait0 Mġtheu, ala matetġkġlaa mavikġwa nġ 0la w'0 maasya, '00 nġ 0oi wenekee.'

وَإِذَا تَنَزَّلَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا يَنذِرُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
إِنِّي لَأَنَا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٨﴾

9.Mo maasya, 'We nġwe 0yġse0vġtye yo? Asya, 'Ethwa Nyie nġnġyġse0vġtye, M0itonya k0ndethya na kġnd0 mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We nġwġsġ nesa m0no ngewa mbathe ila inyw'ġ mwġ nthġnġ wasyo. We nġwġlanġe kwġthwa Ng0sġ katġ wakwa nenyu. Na We nġ We M0ekanġi-M0no Vy0, Us0ġtwe nġ tei.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ
بِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ
كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ
الرَّحِيمُ ﴿٩﴾

10.Asya, 'Nyie ndi M0t0mwa m0eni, ona ndyġsġ 0nd0 Nyie ngekwa kana 0nd0 inyw'ġ m0ukekwa nthġnġ wa thay0 00. Nyie nġatġla kġla nġvuanġw'e; na nġ M0kaanany'a wġyonanġtye.'

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَاعٍ مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفَعَّلُ
بِي وَلَا يَكْتُمُونَ إِلَّا مَا يُؤْتَىٰ الْإِنَّمَا يُؤْتَىٰ الْإِنَّمَا أَنَا
إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٠﴾

11.Asya, 'Ndavyei Nyie, ethwa Kulani ġno yumġte kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nenyu nġm00mġlea, na ng0sġ kuma kwa Aana-Ma-Isilaeli yġna 0k0sġ wa k0vika kwa 0mwe 0ilyġ take, na we nġweetġkġlile, ġndġ inyw'ġ mwġ ang'endu m0no, inyw'ġ m0kaendee ata?' Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya and0 eki -ma-naġ.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ
وَشَهِدَ شَهِيدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ
فَأَمِنَ وَاسْتَكْبَرَ تُمْ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١١﴾

LUKU 2

12.Na asu ala matetġkġlaa nġmamatavasya etġkġli: 'Takethwa yaġ nzeo Kulani, mayġthġwa maġ mbee wait0 k0mġġkġla.' Na n0nd0 mo mayaġ atongoesye nthġnġ wayo, mo makaasya 00 nġ 0v0ng0 wa tene.'

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا
سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ
هَذَا إِفْكٌ قَدِيمٌ ﴿١٢﴾

13.Na mbee wayo kwaġ Ivuku ya Mose, 0tongoi na tei; na yġnġ nġ Ivuku

وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا

yĩkĩthasya mawathani ala mavĩie, na kĩthyomo kya Kĩlalavu, nĩkana yo yĩtonye kũmakaany'a ala mekaa naĩ; na ta ũvoo mũseo kwa ala mekaa moseo.

كُتِبَ مُصَدِّقًا لِّسَانِكَ عَرَبِيًّا لِّبَنِي دَرِّ الْبَنِي كَلَمًا
وَبَشْرًا لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

14.Nĩw'o, ala maasya, 'Mwĩlai waitũ, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe,' na Indĩ makĩkalaa me alũmu, vai w'ia Okoka tũlũ woo, ona maikakwatwa nĩ kyeva.

إِنَّ الَّذِينَ كَانُوا رَبَّنَا اللَّهُ لَمَّا اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفَ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٤﴾

15.Aa nĩmo ekali-ma-MũOndanĩ; mo makatũaa vo, mũthĩnzĩo wa maũndũ ala mo meekie.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

16.Na Ithĩl nĩtũmwĩyĩafe mũndũ kwĩka nesa kwa asyai make. Nyinyia wake asyaa na woo, na amũea na woo. Na kũmũsyaa we na kũmũea we kũkuua myei mĩongo Itatũ, kũvika akavikĩla ũima wake aivika Okoo wa myaka mĩongo Ina, we aasya, 'Mwĩlai wakwa, nenge nyie Otomyi nĩkana ndonye kũtũnga mũvea nũndũ wa Inee Yaku yĩla We wanengie nyie na asyai makwa, na nĩkana ndonye kwĩka mawĩa maseo ala ma kũkwendeesya We. Na lũngalya ũsyao wakwa kwoondũ wakwa. Na nyie nĩngũkwelekela We; na ow'o, nyie nĩ katĩ wa ala menganae kwaku.'

وَرَقَبِنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ
أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمْلُهُ وَفِضْلُهُ
كُلُّهُنَّ سَهْرًا حَمْرًا إِذَا بَلَغَ اأَسَدُ وَأَبْلَغَ اأَرْبَعِينَ
سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي
أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَى وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ
وَأَنَا مِنَ السَّالِبِينَ ﴿١٦﴾

17.Asu nĩmo ala Ithĩl tũmetkĩlĩaa mawĩa moo maseo na kũlea kũmona meko moo mathũku. Mo makeethwa katĩ wa ekali ma MũOndanĩ, nthĩnĩ wa wĩanũ wa ũtianĩo wa w'o ũla mo maseũvĩw'e.

أُولَئِكَ الَّذِينَ تَتَّقِلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَ
تَجَاوَزَ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَّ
الْعِزِّيُّ الَّذِينَ كَانُوا يُوْعَدُونَ ﴿١٧﴾

18.Indĩ ũmwe ũla ũmatavasya asyai make, Mwooƿwa inyw'eli! Inyw'ĩ mwĩndeelemya mũimbĩa kana Nyie nĩngaumĩl'w'a ĩngĩ, oyĩla nzyawa nyingĩ nĩsyaminie kũvĩta mbee wakwa? Na mo

وَالَّذِينَ قَالَ لِلْوَالِدَيْنِ إِقْبِلَا
أُخْرِجْ وَقَدْ خَلَّتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِهِ وَمَا

eli nImamwikaflaa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondū wa ūtethyo na 'Woo nī waku we! Itikafla; nŪndū ūtianfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nī w'o.' Indī we aasya, 'KŪtī ti kIndū Indī nī mbano sya tene.

19.Aa nImo ūtwio wa ūsililo wamavikfie, ovamwe na mbaī sya Mayini na andū onthe ma nthī ala mavifite mbee woo. Ow'o mo maī ene wasyo.

20.Na kwa onthe ve ūkūtīllu wa ūnene kwīanana na maūndū ala mo maāka, nīkana Ngai Mwene Vinya W'onthe amaīve vyū, nŪndū wa meko moo, namo maikavifw'a.

21.Na mŪthenya ūla asu ala matetikaflaa makaetwe mbee wa Mwaki, namo makatavw'a, 'Inyw'ī nImwaanangie syIndū syenyu nzeo nthīnī wa thayū wa nthī, na nImwaitanfie mŪno vyū. Yu ūmŪnthī nImūkūfwa na ūsililo mŪthūku nŪndū inyw'ī mwaī ang'endu ūlū wa nthī vate wīanfu, na nŪndū mweekie maūndū na wau wa matū.

LUKU 3

22.Na mŪwete mwanaa lthe wa Aati, ylla wamakanisye andū make kaī wa ivumbu, na Akaanany'a nImeethiftwe vau mbee wake na itina wake makyasya, 'MŪikamŪthaithe ūngī ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, nyie nī na w'ia ūlū wenyu nŪndū wa ūsililo wa mŪthenya ūla mŪnene.'

يَسْتَوِينِ اللهُ وَبِكَ آمِنُ إِنَّ وَعْدَ اللهِ حَقٌّ
يَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا سَاطِرُ الْأَوَّلِينَ ⑤

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمْرٍ قَدْ
خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ
كَانُوا خَاسِرِينَ ⑥

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مَنَ عَمَلُوا وَلِيَوْمِهِمُ عَمَالُهُمْ
وَهُمْ لَا يَظْلَمُونَ ⑦

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ
ظُلْمًا لَكُمْ فِي حَيَاتِكُمْ الدُّنْيَا وَاسْتَنْعَمْتُمْ بِهَا
فَالْيَوْمَ يُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ
فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن كُنْتُمْ تَقْسِفُونَ ⑧

وَإِذْ كَرِهَ آخَا عَادُ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَ
قَدْ خَلَّتِ التُّرُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑨

23.Namo nġmamŏkŏlilye, 'We Őkġte vaa tŏġ nġkana ŏtŏalyŏle tŏekane na ngai sitŏ? Yu ġndġ tŏetee kġla we ŏtŏtŏetelemangya nakyo, ethwa ow'ŏ we wġ katġ wa ala maw'ŏ.'

قَالُوا اٰجْتَنَّا لِنَا فِڪْنَا عَنِ الْهَيْتَا فَاَتَاَنَا بِمَا
تَوَدُّنَا اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ۝

24.Nake amasŏngġa, 'Őmanyi waw'ŏ wġna Ngai Mwene Vinya W'onthe tŏ. Na nyie nġmŏetee inyw'ġ kġla ndŏmġtwe nakyo, ġndġ. Nyie nġngwona inyw'ġ mwġ andŏ atumanu mŏno.'

قَالَ اِنَّمَا الْوَلَمُ عِنْدَ اللّٰهِ ۝ وَاُبَيِّنْكُمْ اٰيٰتِيْكُمْ
بِهٖ ۝ وَلِكُلِّىْ اٰيٰتِكُمْ قَوْمًا تَعْتَلُوْنَ ۝

25.ġndġ, yġla mo moonie kġndŏ kyŏkġte kyelekele myandanġ yoo kġlilyġ ta ġtu, maisye, Yġġ nġ ġtu yġla yġtŏeteae mbua.' Aiee, ġndġ nġ yġla inyw'ġ mwendaa kŏyġkalaata. kġseve kġna ŏsillŏ mwai nthġnġ wakyo.

فَلَمَّا رَاوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ اُوْدِيَّتِهِمْ قَالَ اَلَا اِنَّمَا
عَارِضٌ مُّسْبِرٌ نَّارًا بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهٖ رِيْحٌ
فِيْهَا عَذَابٌ اَلِيْمٌ ۝

26.'Kyo kġfananga kġla kġndŏ kwa mwġai wa Mwġai wakyo.' Na mo matwġka kġndŏ kġtakasyoka kwoneka ġngġ, ateo maanzo moo. Uu nġw'ŏ Ithyġ tŏmaġvaa andŏ avġtany'a.

تَدُوْرٌ كَلَّ شَيْءٌ يَّامُرُ بِهَا فَاَصْبَحُوْا اِلٰى
اِلَّا سَكَنَتْهُمْ كَذٰلِكَ نَجْزِيْ الْقَوْمَ الَّذِيْنَ كٰفَرُوْا ۝

27.Na Ithyġ nġtwamaġġtye mo mbee wa ŏndŏ twamwaġġtye inyw'ġ; na Ithyġ nġtwamanengie matŏ na metho na ngoo. ġndġ matŏ moo na metho moo na ngoo syoo iyaamauna nondŏ ona ŏmwe kuma yġla mo mamġleile Mġsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na kana maŏndŏ ala mo mamavŏġaa ngŏġ nġmamathyŏlŏlŏkile.

وَلَقَدْ مَكَنَّا فِيْهَا اِنْ مَّكَّنَّاكُمْ فِيْهِ وَجَعَلْنَا
لَهُمْ سَعًا وَاَبْصَارًا وَاٰدَةً فَمَا اَغْنٰ عَنْهُمْ
سَعُهُمْ وَلَا اَبْصَارُهُمْ وَلَا اٰدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ
اِذْ كَانُوْا يَخْتَصِمُوْنَ بِآيٰتِ اللّٰهِ وَحَاقَ بِهِمْ تَاْكَاُفًا
بِهٖ يَسْتَهْزِءُوْنَ ۝

LUKU 4

28.Na Ithyġ nġtwamyangie mġsyġ yonthe kŏŏthyŏlŏka we na Ithyġ nġtŏalyŏġġte Syama, nġkana mo matonye kŏtŏalyŏkġla Ithyġ.

وَلَقَدْ اٰمَنَّا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرٰى وَصَرَفْنَا
الْاٰيٰتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُوْنَ ۝

29.NtKI, Indf mo yfla masyosie ta ngai vandū va Ngai Mwene Vinya W'onthe maimanthaa ūthengeanfu wake iyaamatethya kwiflā kwoo? Aiee, Indf syo nīsyamafe. Usu nīw'o waf ūsyao wa ūvūngū wasyo, na wa maūndū ala mo maseūvisye.

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا
إِلَهَةً بَدَلَ صَلَاةِ عَنْهُمْ وَذَلِكُمْ أَفْكَهُمُ وَمَا كَانُوا
يُفْتَرُونَ ﴿٢٩﴾

30.Na lilikanai yfla Ithyl tweekelyle nguthu ya Mayini kwaku ala mendaa kūmīthukfīsyā Kulani, na yfla mo meethfiwe vo yflisomwa, nīmaneenanisyē mo ūmwe na ūla ūngī makyasya 'Vindyai na Ithukfīsyēi,' na flā yo yaminie kūsomwa, nīmasyokie kwa andū moo, makfīmakaany'a mo.

وَأَذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْعِبَادِ يَسْمَعُونَ الْكُرْآنَ
فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصَبُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى
قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٣٠﴾

31.Mo maisye, 'Inyw'f andū maitū, ithyl nītwf'w'fite Ivuku, yfla yftheetw'e Itina wa Mose, yikfānīfīsyā maūndū ala me mbee wayo; yo yftongoasya nthfīnī wa w'o, na nzfānī flā ya w'o.

قَالُوا يَقَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِنْ بَدِئِ مُوسَى
مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى
طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٣١﴾

32.'Inyw'f andū maitū, 'Mwīfīkēi Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mwīfīkīlei We. We akamūekea inyw'f naī syenyu, na kūmūsīflā inyw'f kuma ūsīflonī wī woo.

يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ
مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِكُمْ مِنْ عَذَابِ آلِيمٍ ﴿٣٢﴾

33.'Na ūla ona wīva ūtamwīfīkaa Mwītani wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, we ndatonya kūmūkīā We fūlū wa nthī ona ndatonya kwīthwa na mūsūvīi ona wīva ūtee Wake We. Ta asu me nthfīnī wa fīvītyo yfyonanītye.

وَمَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ
وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ آلِيَاءٌ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٣﴾

34.Mo nomonete kana Ngai Mwene Vinya W'onthe, ūla woombie matu na nthī na ndaanow'a nī ūmbi wasyo, ena ūtonyi wa kūmūnenge thayū ūla

أُولَئِكَ يَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَمْ يَكُنْ يَخْلُقِهِنَّ يَتَّقِدِرْ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ
يَلْأَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٤﴾

mŭkw'ŭ? II, nŭw'o, We ena ŭtonyi Iŭlŭ
wa syŭndŭ syonthe.

35.Na mŭthenya ŭla ala matetŭkŭflaa
makaetwe mbee wa Mwaki, mo
makakŭlw'a, 'ŭŭ ti w'o?' Namo
makasŭngŭa, 'II, twŭŭvŭta na Mwŭai
waitŭ.' Nake akamatavya, 'Indŭ ŭamai
ŭsilŭlo, nŭndŭ inyw'I nŭmwaleile
kwŭŭkŭfla.'

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ
بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ⑤

36.Ithŭwa na ŭmŭŭsyo Indŭ, ta Atŭmwa
ala maŭ na kŭthito kŭ vinya; na
ndŭkekalaate Iŭlŭ woo. Mŭthenya ŭla
mo makamona maŭndŭ ala makaanaw'a
namo, kŭkooneka kwoo ta mataaŭkala
mŭno Iŭlŭ wa nthŭ ateo kwa Isaa yŭmwe
ya mŭthenya. Ukaany'o ŭŭ nŭmŭete
Indŭ vai andŭ makanangwa ateo andŭ ala
mbaa matŭ.

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَرْشِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَانَهُمْ يَوْمَ يَأْتُوكُمْ
لَمْ يَلْبَسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ يَلْعَلْ يَهْلِكُ
إِلَّا الْقَوْمَ الْفَاسِقُونَ ⑥

MUHAMMAD
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asu ala, matetkĩlaa na kũmasĩĩla andũ nzlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe-- --We amatũngaa mawĩa moo ma mana.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ
أَعْمَالَهُمْ ②

3. Indĩ kwa asu ala metkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, na metkĩlaa maũndũ ala mavuanfw'e Muhammad—na nĩ w'o kuma kwa Mwĩai woo--- We akavetanga mothũku moo kuma kwoo na akaalyũla mwĩkalo woo.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ
عَلَيْهِمْ وَأَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ لَا كُفْرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بِالْهَمِّ ③

4. Kĩtumi nũndũ ala matetkĩlaa maatĩlaa ũvũngũ oyĩla ala metkĩlaa maatĩlaa w'o kuma kwa Mwĩai woo. Uu nfw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmanengae ngelekany'o syoo.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَالَ هُمْ ④

5. Na inyw'ĩ mwakomana kaOnĩwa kĩla ĩvĩnda asu ala matetkĩlaa, kũnai ngingo syoo; na, yĩla inyw'ĩ mwamakĩlya vinya mo, movei mbĩngũ mũlũmĩtye---Indĩ ĩtina wa ũu malekyei mo ota ĩnee kana kwa kwosa kyovosya---kũvika kaũ wie mĩlio ya w'o. Usu nĩw'o mwĩao. Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwatw'ĩte ũu, We ethĩwa We-Mwene eanĩsyee ũĩvanĩsyoo kuma kwoo, Indĩ We amekĩlaa amwe menyu ũtatonĩ mokonĩ ma ala angĩ.

وَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا
أَخَذْتُمُوهُمْ فَهَرَسْتُمْ أَعْنَاقَهُمْ فَرَأَوْهُم مُّكَادًا
وَأَعْنَاقَهُمْ فَخُصَّ الْحَرْبُ أُولَٰئِكَ هُمُ الَّذِينَ لَوْ يُشَاءُ
اللَّهُ لَأَنْصَرُوا مِنْهُمْ وَلَٰكِنْ لَقَدْ جَاءَهُمْ بَعْضُكَمُ
بَعْضٌ وَالَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ⑤

6. We akamatongoeasya mo na kũalyũla mwĩkalo woo,

سَيِّئَاتِهِمْ وَيُصْلِحَ بِالْهَمِّ ⑥

7. Na kŭmetfkllya mo kŭlika nthĩnĩ wa Mŭŭnda ņla We wawanakavisye na aŭvathŭkany'a kwoondŭ woo.

وَيَدْخُلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا لَهُمْ ①

8. Inyw'ĩ ala mwĩfklflaa! Ethwa nĩmŭŭtetheesya *nzĩa ya* Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamŭtethya inyw'ĩ na akalŭlŭmĩllya matambya menyu.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنَصَّرُوا وَاللَّهُ يُخَصِّرُهُمْ وَيُثَبِّتُ أَقْدَامَهُمْ ①

9. Indĩ *ta kwa* asu ala matetfklflaa, *kĩanda* kyoo nĩ kwaa tene na tene; Na We akamatw'fklfthya mawĩa moo vathei.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا لَهُمْ وَالْضَّلَّاعِمَالَهُمْ ①

10. Kĩtumi nŭndŭ mo mamenaa maŭndŭ ala onthe Ngai Mwene Vinya W'onthe ŭvuanĩtye; kwa ņu, We nŭmatŭngĩthĩtye mawĩa moo ma mana.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ①

11. Mo nomaanganga ņŭlŭ wa nthĩ makona ŭndŭ wailyĩ mŭminŭkĩllyo wa ala maĩ mbee woo? Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamanangie mo *vya*, na kŭkeethĩwa na ņsilflo ņilyĩ ta ņŭ kwa alei.

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَالُهَا ①

12. Kĩtumi nŭndŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mŭsŭvĩ wa ala metfklflaa, Indĩ kwa alei vai mŭsŭvĩ.

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ①

LUKU 2

13. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akatuma ala metfklflaa na kwĩka mawĩa maseo malika nthĩnĩ wa Mĩŭnda ņla ņvĩfĩlaa mbŭsĩ uungu wayo; oylā ala matetfklflaa metanĩthasya mo ene na kŭya ŭndŭ nyamŭ ĩfsaa, na wĩkalo woo ņkeethwa nĩ Mwakinĩ.

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَسْتَمْتِعُونَ بِمَا كَانُوا كَسَبُوا مِنَ الْأَنْعَامِ وَالنَّارِ مَثْوًى لَهُمْ ①

14. Na nĩ mĩsyĩ yĩana ata, ņla yaĩ na vinya mbee wa mŭsyĩ ņŭ waku ņla ņkŭlŭngĩtye

وَكَايُنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ

we yġla ithyġ twamyanangie, na mayai na mŭtetheesya!

15. We ġndġ, Őla ŐŪngeme ŦŪŪ wa ŐkŪsġ mŪseo na mŪtheu kuma kwa Mwġai wake nġ ŪndŪ Őmwe na Őla ŐthŪku wa meko moo matw'ġtwe *kwoneka* me manake na ala maatġġaa mawendi moo mathŪku?

16. Ino nġ ngelekany'o ya MŪŪnda Őla ala alŪngalu mathiwe: vo ve mbŪsġ sya kġw'Ū kġġa kġtanangġkaa, na mbŪsġ sya ġia yġla yġtaalyŪlaa mŪsamo wayo, na mbŪsġ sya mbinyu yġna mŪsamo mŪseo kwa ala mamġnyusaa na mbŪsġ sya Ūkġ wa nzŪkġ mŪkeele' na nthġnġ waw'o makeethwa na mġthemba *yonthe* ya matunda na Ūkeko kuma kwa Mwġai woo. Ala ġndġ mekwġtanġthya na Ūtanu wġana ŪŪ nġmatonya kwġthwa ŪndŪ Őmwe na ala mekalaa nthġnġ wa Mwaki na ala manengawe kġw'Ū kġtheŪkġte manyw'e nġkana kġmatembŪange mavu moo?

17. Na katġ woo ve amwe ala makwġthukġġasya we kŪvika, yġla meuma mbee waku, maimakŪlya ala manengetwe Ūmanyi, 'we eneena ata yu?' Aa nġmo ala ngoo syoo Ngai Mwene Vinya W'ontho wisġġġte, na ala maatġġaa mawendi moo mathŪku.

18. ġndġ ŦŪŪ wa asu ala maatġġaa Ūtongoi, We nġwongeleelaa Ūtongoi woo na nŪnenganaa ŪlŪngalu ŦŪŪ woo.

19. Mo mayetele ateo Ūla Saa Ūmavikġe na kġthŪŪlŪmŪkġlo. Movano maw'o nġmaviku. ġndġ Ūtao woo Ūkamauna na

الَّتِي أَخْرَجْتَ أَهْلَكَهُمْ فَلَا تَأْصِرْ لَهُمْ ۝۱۴

أَمَّنْ كَانَ عَلَىٰ يَدَيْهِ مِنْ رَبِّهِ لَكُنْ لَهُ سُوْرَةً عَلَيْهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۝۱۵

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنهْمُ
مِنْ قَمَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَرٍ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ
طَعْمُهُ وَأَنْهَرٍ مِنْ حَمِيْدٍ لَذِيْةٍ لِلشَّرِيْبِيْنَ وَأَنْهَرٍ
مِنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَمَغِيْرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ لَكُنْ هُوَ خَالِدًا فِي النَّارِ
وَسُقُوا مَاءً حَمِيْمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ۝۱۵

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَعِذُّ بِكَ إِذَا خَرَجُوا مِنْ
عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِيْنَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَنبِيَآ
أُولَئِكَ الَّذِيْنَ طَعِبَ اللهُ عَلَىٰ قُلُوْبِهِمْ وَاتَّبَعُوا
أَهْوَاءَهُمْ ۝۱۵

وَالَّذِيْنَ اهْتَدَىٰ وَآذَاهُمْ هُدًى وَآتَهُمْ
تَقْوِيَهُمْ ۝۱۵

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً
فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَلَىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ

kya0 yŕla 0la Saa 0kamina k0ka vy0 Ŧ0l0 woo?

ذَكَرْتَهُمْ ⑩

20.Manyai, Indŕ, kana Vai Ngai Ongŕ ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Ŧyai 0ekeo kwoond0 wa naŕ syenyu, na kwa a0me etŦkŕli na iveti mbŦŦkŕli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŦwŕŕ vala inyw'Ŧ m0endaa na vala inyw'Ŧ mwŦkalaa.

فَاعْلَم أَنَّهُ لِرَّالهِ إِلَّا اللهُ وَاسْتَغْفِرُ لِذَنْبِكَ وَ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَ
مَثُوبَكُمْ ⑩

LUKU 3

21.Na asu ala metŦkŕlaa maasya, 'NŦkŕ KŦlungu kŦi0vuanw'a?' Indŕ yŕla KŦlungu kŦna 0twio kyavuanwa na k0kita k0iwetwa nthŦnŦ waky0, we 0kamona asu ngoo syoo iwaŦtw'e ma0syaŦtye we na m0syaŦlye wa m0nd0 0vw'ŦkŦtw'e nŦ kyuu kŦkŦtw'e Ŧ0l0 wake nŦ kŦkw'0. Kwa 0u wanangŦko n0makwate mo!

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نَزَلَتْ سُورَةٌ فَإِذَا
أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَتُحَكَّمَةٌ وَذَكَرَ فِيهَا الْقِتَالَ رَأَيْتِ
الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ
الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَئِكَ لَهُمْ ⑩

22.WŦwi na ndeto nzeo nŦ nzeo mbee kwoond0 woo. Na yŕla 0voo 0kethwa wŦ m0tw'e, k0keethwa kwŦ k0seo kwoo ethwa mo maŦ ma w'o kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

طَاعَةً وَقَوْلٍ مَّعْرُوفٍ فَإِذَا عَزَمْتَ الْأَمْرَ فَتَوَلَّوْا
صَدَقُوا اللهُ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ⑩

23.Inyw'Ŧ Indŕ, m0kanengwe 0nene wa nthŦ, nŦ k0ete kŦthokoo nthŦnŦ wayo na k0tila nd00 syenyu sya m0kauŦŦ?

قَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ
وَتَقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ⑩

24.Aa nŦmo Ngai Mwene Vinya W'onthe 0maumanŦaa na akamatw'ŦkŦthya metho moo ilalinda.

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى
أَبْصَارَهُمْ ⑩

25.Mo Indŕ, nomakas0anŦa Ŧ0l0 wa Kulani, kana Ŧ0l0 wa ngoo syoo ve ivulŦ sya m0se0vŦlye woo ene?

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبِ أَقْفَالِهَا ⑩

26. Vate nzika, asu ala masyokaa na Itina wa Utongoi kUmetheesya mo, Satani nUmasesengete mo, na we ameteelye mawikwatyo ma Ovungu.

27. KItumi nUndu mo nImamatavisye asu ala mamamenete maUndu ala Ngai Mwene Vinya W'onthe Ovuanfye, 'IthyI tOkamwIw'a inyw'I maUndOnI amwe;' na Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIsI syImbithI syoo.

28. IndI mo makeeka ata yIla alaIka makamakw'Ithya, maimakUna mothyu moo na mIongo yoo?

29. KweekIkie Ou nUndu mo maatlIe maUndu ala matamwendeeasya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mamamena maUndu ala mamwendeeasya We. Kwa Ou, We nIwamatw'IkIthisye mawIa moo vathei.

LUKU 4

30. Mo asu ala mena Owau ngoonI syoo mesUnIa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakaumIlya UtheinI Umaamai woo?

31. Na takethwa IthyI nIftwendie, twIthwa twakwonisye mo nIkana Okamamanya na movano moo. Na vate nzika, Okamamanya mo na mUneenele woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nUmesI meko menyu.

32. Na IthyI vate nzika, tOkamUtata inyw'I kUvika IthyI tUmamanye okiti ma w'o katI wenyu na omIIsya, na kwa Utato IthyI tOkaumIlya vata wenyu vyu.

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدَوْا عَلَىٰ أذْبَارِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا
تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمَلًا
لَهُمْ ﴿٢٦﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ
سَوْطِيَعًا فِي بَعْضِ الْأُمُورِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٧﴾

كَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَيْكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ
وَأَذْبَارَهُمْ ﴿٢٨﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا آسَخَطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا
رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٩﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَمَزًا أَن لَنْ يُخَيَّرَ
اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ ﴿٣٠﴾

وَلَوْ نَشَاءُ لَارْتَيْنَاكُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيئَتِهِمْ
وَلَعَرَفْتَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۗ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣١﴾

وَتَسْبُحُوا كَمَا تَعْلَمُ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَ
الصَّادِقِينَ وَتَبْلُغُوا آخِبَارَكُمْ ﴿٣٢﴾

33.Asu ala matetfklāa na kŭmasiſſa andŭ nzſanĭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na kŭmŭkaananĭsya Mŭtŭmwa ĩtina wa ŭtongoi kŭmevuanĭsya ŭtheinĭ, kŭikamŭthŭkya Ngai Mwene Vinya W'onthe ona vanini; na We akamatw'fklĭthya mawĭa moo kwĭthwa mate na ŭsyao.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَ شَاقُوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرَّوَاللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحِطُّأَعْمَالُهُمْ ﴿٥٠﴾

34.Inyw'ĭ ala mwĭfklāa! Mwĭw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwĭw'ei Mŭtŭmwa na mŭikaeke mawĭa menyu manangfke mana.

يَأْتِيهَاالَّذِينَآمَنُواأَطِيعُوااللَّهَوَأَطِيعُواالرَّسُولَ وَلَايَبْطُلُواأَعْمَالَكُمْ ﴿٥١﴾

35.Nĭw'o, asu ala matetfklāa na kŭsiſſa andŭ nzſanĭ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ĩndĭ maikw'a me alei---- kwa ŭla w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekaa mo.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٥٢﴾

36.Mŭikaleele mŭikese kwĭtya mŭuo oyĭla inyw'ĭ no kŭvika mwĭthwe mwĭ asindi. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe e vamwe nenyu, na We ndakamŭvena inyw'ĭ ĩtuvi ya meko menyu.

فَلَا تَهْتَفُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ لَاظَلَمْتُمْ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَبْرِكُمْأَعْمَالَكُمْ ﴿٥٣﴾

37.Thayŭ wa nthĭ ĩno no ĩthaŭ na ngŭf tŭ, na inyw'ĭ mweetfklāa na kwĭthwa mwĭ alŭngalu, We akamŭnenge inyw'ĭ matuvi menyu, na ndakamŭkŭlya inyw'ĭ mothw'ii menyu.

إِنَّمَاالْحَيَاةُالدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤْتِكُمْ أَجْرَكُمْ وَلَايَسْأَلْكُمْأَمْوَالَكُمْ ﴿٥٤﴾

38.Ethwa We emakŭlya mo ŭvoo wenyu, na kŭmŭingĭsya inyw'ĭ, inyw'ĭ mŭkeethwa mwĭ atoonu, na We akaumĭlya ŭseleke wenyu ŭtheinĭ.

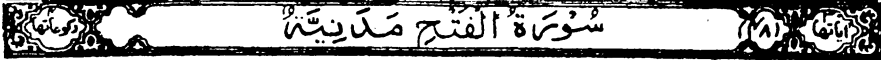
إِنْ يَسْأَلْكُمْوَمَا فِيْصِفِكُمْبِخُلُوعٍوَيُخْرِجْ أَصْفَانَكُمْ ﴿٥٥﴾

39.Sisyai, inyw'ĭ mwĭfĭtwe mŭke kumya kwoondŭ wa nzĭa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; ĩndĭ katĭ wenyu ve amwe atoonu. Na ŭla ona wĭva mŭtoonu, nĭ

هَاتَمَهُمْهُؤُلَاءِتُدْعُونَ لِشِفْعَتِي فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمَنْكُم مَّنْ يَبْغُلُ وَمَنْ يَنْجَلْ فَإِنَّمَايَبْغُلُ عَنْ

mŭtoonu kwoondŭ wa thayŭ wake mwene tŭ. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Ntwiyianisye-We-Mwene, na inyw'I ninyw'I mwina vata. Na ethwa inyw'I nŭmŭŭsyoka Itina, We akamaete andŭ angI vandŭ venyu eka inyw'I, na ũndI mo maikethwa mailyI tenyu inyw'I.

نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْعَنِيُّ وَأَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ تَوَلَّوْا
يَسْتَبْدِلْ تَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُمْ ﴿٧٦﴾

AL - FATH
(Wavuanlw'e Madina)

1. Siftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

2. Nĩw'o, Ithyl nĩtũnengete we ũsindi mũthandĩku,

3. Nĩkana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũvw'ĩkĩa we mavĩtyo maku ala we ũkũilĩlwa, ma İvinda İvtũku na yũkĩte, na kana atonye kwĩanĩsya İnee Yake İlũlũ waku, na atonye kũũtongoesya we nzĩanĩ İla ya w'o.

4. Na kana Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũũtetheesya we na ũtethyo wĩ vinya.

5. We nĩ We ũla watheesye ũuu nthĩnĩ wa mathayũ ma etĩkĩli nĩkana mo matonye kwongeleka mũkĩlĩonĩ woo, na nguthu sya ita syonthe sya matunĩ na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũmanyi-W'onthe, Mũĩ.

6. Nĩkana We amatonyethye etĩkĩli aũme na etĩkĩli aka kũlika nthĩnĩ wa Mũũnda İla İvĩfĩlaa tũlũsĩ uungu wayo, vala nĩvo mo makekalaa, na nĩkana We atonye kũmavetangĩa mothũku moo, na kana mbee wa ũthyũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ ũtanu mũnene.

7. Na nĩkana We amasilĩle angangani aũme na angangani aka, na athaiti ma mĩvw'anano aũme na athaiti ma mĩvw'anano aka, ala mathokasya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا

لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَيُنصِرَ بِعَمَلَتِكَ عَلَيْكَ وَيُهَيِّبَ لَكَ يَدَ الْمُؤْمِنِينَ

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِيَزِيدَهُمْ دَأْوًا وَإِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَهُوَ جُسُودُ
السُّلُوبِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَ
الشُّرَكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءَ عَلَيْهِمْ ذِئْرَةٌ

masoanfo mathoku Iŵlŵ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Ndaŵa ya Iwuso Ithŵku Ikamavingilŵfla mo; na ŵthatu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wŵ Iŵlŵ woo. Na ŵsu ow'o nŵ wŵkalo mŵthŵku.

السُّورَةِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ
جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ①

8.Na nguthu sya ita sya matunŵ na nthŵ nŵ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵ We Wŵ-Vinya, Mŵl.

وَاللَّهُ جُنُودَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا
كَرِيمًا ①

9.Ithyŵ tŵŵtŵmŵte we ta Ngŵsŵ na mŵeti-wa-ŵvoo Mŵseo na Mŵkaanany'a.

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ①

10.Nŵkana inyw'ŵ mŵmwŵŵkŵle Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŵtŵmwa Wake, na mŵtonye kŵmŵtetheesya we, na kŵmŵnenge ndaŵa we, na nŵkana inyw'ŵ mŵtonye kŵmŵtaŵa We kŵloko na wŵoo.

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَ
تُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ①

11.Nŵw'o, asu ala mekwŵŵŵta nŵndŵ wa ngwatanŵ kwaku, vate nzika, meŵŵta mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kw'oko kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwŵ Iŵlŵ wa moko moo. Kwa ŵu, ŵla wanangaa wŵnŵo wake, awanangaa kwoondŵ wa thayŵ wake mwene; na ŵla ona wŵŵa wŵanŵasya ŵtianŵ ŵla we ŵtianŵe na Ngai Mwene Vinya W'onthe; We vate nzika, akamŵnenge we ŵtuvi ŵnene.

إِنَّا الَّذِينَ بَيَّعْنَاكَ إِنَّمَا بَيَّعْنَا اللَّهَ يَدَ اللَّهِ
فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ فَكَفَّ فَإِنَّمَا يَمُكَتُ عَلَى
نَفْسِهِ وَمَنْ أُوْلَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَيَسُوذُ فِيهِ
فِي أَجْرٍ عَظِيمًا ①

LUKU 2

12.Asu katŵ wa Aalavu na weŵnŵ, ala matiwe ŵtina, makakŵtavya we, 'Syŵndŵ sitŵ na andŵ ma mbaitŵ nŵmatŵvŵngŵsie ithyŵ, kwa ŵu, twŵŵŵŵŵ ŵkeo. 'Mo maneena na nŵmŵ syoo. Asya, 'Nŵŵ ŵla ŵtonya kŵmŵtethya inyw'ŵ na ŵndŵ ona

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا
أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا يَقُولُونَ
بِالسِّيْرَةِ ①

wīva vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, ethwa We asūanīte kūmwīka naī, kana ethwa asūanīte kūmūna? Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmesī nesa maūndū ala inyw'I mwīkaa.

مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلٌ مِّنْ يَّبْتَغِي لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٥٠﴾

13. Aiee! Inyw'I mwasūanīe kana Mūtūmwa na etīkīli maikasyoka kwa andū ma nyūmba syoo ona Indī, na ū nīwaseūviw'e kwoneka wī wa kwendeesya kwa ngoo syenyu, na inyw'I nīm wathokisye ūsūanīo mūthūku, na inyw'I mwaī andū anangīku.'

بَلْ كَذَّبْتُمْ أَنْ لَّنْ يَتَّعَلِبَ الرَّسُولَ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيَّنَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ أَنَّ الشَّرَّ أَكْبَرُ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿٥١﴾

14. Na ūlū wa asu ala matamwītīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake, Ithyī vate nzika, nītūmaseūvīsyē alei Mwaki wakene.

وَمَنْ لَّمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿٥٢﴾

15. Namo mosumbī ma matu na nthī nī ma Ngai Mwene Vinya W'onthe. We amūekeaa ūla We wendaa, na kūmūsilīla ūla wendaa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno Vyū, Usūftwe nī tei.

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَعْفُو لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٥٣﴾

16. Asu ala maseūvisye kūtiwa ītina makaasya, 'Yīla mūkūthi vala ve syīndū sya mūtavo nīkana mūsyose, 'Ekai ithyī tūmūatīte inyw'I.' Mo memantha kūalyūla ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asya, 'Inyw'I mūitūatīfa ithyī. ū nīw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe waneenete mbeenī. 'Na Indī mo makaasya, 'Aiee, inyw'I mwītūw'īa kīw'īu.' Tiw'o, Indī mo mamanyaa o vanini.

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَغَازِمَ لِتَأْخُذُوا فِيهَا ذُرُوقًا تَنبِعْكُمْ بُرُودًا وَأَنْ يُؤْمِدُوا لَكُمْ اللَّهُ قُلْ لَنْ تَشْعُرُونَا كَذَلِكَ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ سَيَقُولُونَ بَلْ نَحْنُ وَتَنَادَ بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٤﴾

17. Matavye Aalavu ma weūnī ala matiīwe ītina, o mītūkī inyw'I mūkeetwa

قُلْ لِلَّذِينَ خَلَفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعُونَ إِلَىٰ قَوْمِ أُولَىٰ بِأَنْسِ شَدِيدٍ تَغَايُتُوهُمْ لَوْ كُنْتُمْ

mOkokite na nzamba syIna vinya; mOkokita namo okUvika mo menengane kwenyu. Na mweethwa mwI ewi, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamUenge inyw'I Ituvi Iseo, IndI mwasyoka na Itina, tondU mwasyokie na Itina mbee, We akamUsifIla na UsifIlo wI woo.

18.Vai UthUku kwa ilalinda, ona vai UthUku kwa kIema, ona vai UthUku kwa Ula-mUwau, *kUlea kUthi kOkita kaUnI*. Na Ula ona wIva UmwIw'aa Ngai Mwene Vinya W'onthe na MUtUmwa Wake, We akamUlikya MfUndanI Ila IvtIflaa tUlUsI uungu wayo; IndI Ula Usyokaa na Itina, We akamUsifIla na UsifIlo mwai.

LUKU 3

19.Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwendeew'e mUno nI etfKli yIla mo maIsaa kIthitU kya wIwi mbee waku uungu wa KIIf, na We nIweesI maUndU ala maI nthInI wa ngoo syoo na We nIwatheeisye Uuu IUlu woo, na We nIwamatuvie mo na UkIlyo wI vakuvI kw'okonI;

20.Na mUtavo mUnene Ula mo makakua. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nI Mwene-Vinya, MOf.

21.Ngai Mwene Vinya W'onthe nUmwathIte inyw'I mUtavo mUnene Ula inyw'I mUkosa, na We nUmUnengete inyw'I w'o o mbee, na We nUmasifIte moko ma andU maikamUvikIe inyw'I, nIkana kIthwe kI Kyama kwa etfKli, na nIkana We atonye kUmUtongoesya inyw'I nzfanI Ila ya w'o.

فَإِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمْ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا ۖ وَإِنْ تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨﴾

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرْجٌ وَلَا عَلَى الْمَرْبُوعِ حَرْجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٩﴾

لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٠﴾

وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَ بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٢١﴾

وَعَدَّكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُ بِهَا فَنَجَلْكُمْ مِنْهُمْ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَبَلَغْنَا آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢٢﴾

22.Na We nUmwathite inyw'I Usindi ūngī, ūla mūtaamba kūkwata, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe vate nzika, nīūkumbatīlye. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi ūlūlū wa syīndū syonthe.

وَأَخْرَجَهُمْ لَمَّا كَفَرُوا وَعَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٢﴾

23.Na ethwa asu ala matetkīlīte, nīmekūmūkita inyw'I, mo vate nzika, makaalyūka na mīongo yoo, Indī mo maikakwata mūsūvī kana mūtetheesya.

وَلَوْ فَتَحْنَا لَكَ الْأَبْوَابَ ثُمَّ لَا
يُؤْمِنُونَ وَلَا يُؤْتُونَ
﴿٢٣﴾

24.Usu nīw'o wīthīlīte wī mūtuo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ūla weethīwe ūithūkūma mbee na inyw'I mūikona ūalyūko ona wīva nthīnī wa mūtuo mūseūvye wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

سُئِلَ اللَّهُ الْبَرِّيَ قَدْ خَلَّتْ مِنْ قَبْلِهِ وَلَنْ يَجِدَ
لِسُئَةِ اللَّهِ تَدْبِيرًا ﴿٢٤﴾

25.Na We nī We wamasīlīe moko moo ūlūlū wenyu, na moko menyu ūlūlū woo nthīnī wa mwanda wa Makka, Itina wa We kūmūnenge ūkīlyo ūlūlū woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maūndū onthe ala inyw'I mwīkaa.

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ
عَنْهُمْ بِظَنٍّ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَنْظَرَكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٥﴾

26.Mo nī mo maleile kwītkīlīa na mamūsīlīa inyw'I kuma Mūsikitinī Mūtheu, ona nthembo syenyu ila syaiīlīwe kūvika vandū vasyo va kūthīnzīwa. Na takethwa ti ūndū wa etkīlī aūme na etkīlī aka, ala inyw'I mūtamesī na ala mwīthwa mwamakinyangīe nthī mūtekūmānya nīkana mūkwatwe nī ūthūku ūlūlū woo We ethīwa amwītkīlīlye kūkita, Indī We ndaaīka Du, nīkana We amūlikye teinī Wake ūla We wendete kūmūlikya. Takethwa nīmataānīw'e na ala matetkīlīte vate nzika, Ithīlī twīthwa

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّكَ عَنِ السَّجْدِ الْحَرَامِ
وَالْهَدْيِ مَعَكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ هِجْلَةَ لَوْلَا رِجَالُ
مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءُ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ
تَطَّوَّفُ فَتُصِيبُكُمْ مِنْهُمْ مَعْرَةٌ، بِغَيْرِ عِلْمٍ
يُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَرَىٰ إِذْ
لَعَدَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَلَىٰ آبَاءِ أَلْبَابًا ﴿٢٦﴾

twamasifile asu ala maleile kwifkfla na usifilo wif woo mUno.

27.Yfla asu ala maleile kwifkfla maiie nthini wa ngoo syoo ūthatu wa ngūlū, ūthatu ūla wa *Mūhenya ya ūtumanu*, Ngai Mwene Vinya W'onthe nifwatheesye ūuu Wake kwa Mūtūmwa Wake na ūlūlū wa etfkfli, na amathing'flsya mo kūkwata kftina kya ūlūngalu, na mo nifmaafflwe nifw'o mUno. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nifwifsi kfla kfnidū nesa vyū.

LUKU 4

28.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe kwa ūla w'o nifwanflsye Woni kwa Mūtūmwa Wake. Inyw'f vate nzika, mūkalika MŪsikitinif Mūtheu, Ngai enda, kwa mūuo, *amwe* menzetwe mifwe *yoo*, na *angf* nzwfl *syoo* syfndilange, na mūikethwa na w'ia. Indf We nifweesi ūndū inyw'f mūteesf. Ona mbee vate nzika, We nifwamūtwflle ūkflyo wa vakuvf.

29.Na nif We ūmūtūmife Mūtūmwa Wake, ena ūtongoi na ndfni ya w'o, nfkana We atonye kūmifindfthya ūlūlū wa ndfni *ila ingf syonthe*. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nifwanfe ta Ngūsf.

30.Muhammad nif Mūtūmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na asu ala me vamwe nake we nif omū kwa alei, ololo katf woo ene. We nūmonaa maikumana na kūvalūka-nthif matulfltye-ndu *Mboyanf*, maimantha mumo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe na ūtanu Wake. Uvano woo wif ūlūlū wa

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ
وَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ الزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَى وَ كَانُوا
أَحَقَّ بِهَا وَ أَهْلَهَا وَ كَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٦﴾

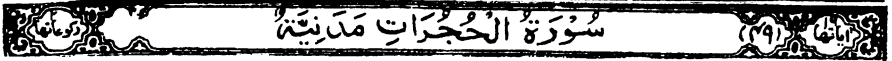
لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الْإِذْ يَا بِالْحَقِّ لَتَنْدَخُنَّ
السُّجُودَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِينَ ﴿٥٧﴾ مُحَمَّدَيْنِ
رُدُّوْكُمْ وَ مَقْصُورِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ
تَعْلَمُوا وَ جَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٥٨﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَ دِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٥٩﴾

عَمَّمَ رَسُولُ اللَّهِ وَ الَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءَ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا
مِنَ اللَّهِ وَ رِضْوَانًا سِيَّئَاهُمْ فِي دُجُوبِهِمْ مِنْ
أَثَرِ الشُّجُورِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ نَحْمَدُكُمْ

mothyū moo, me mauĩsya nũndũ wa kũvalũka nthĩ na ōthyũ. Uu nĩw'õ matavanĩtw'e nthĩnĩ wa Tola. Na kũtavanw'a kwoo nthĩnĩ wa ōvoo-Mũseo nĩ ta mbeũ ĩla ĩsyaa na kumya nthongoo yayo, na ĩndĩ ĩimĩkĩla vinya; na ĩndĩ nĩthungaa, na ĩũngamaa ĩlũmĩte mũthambanĩ wayo, ĩmatanĩthya avandĩ---nĩkana We atonye kũtuma alei makwatwa nĩ ōthatu *mamona mo*. Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩwathanĩte, kwa asu moo ala metĩkĩlaa na kwĩka mawĩa maseo, ōkeko na ĩtuvi ĩnene.

فِي الْإِنْجِيلِ تَفْصِيحًا كَزَّرَجَ أَخْرَجَ شَطَطَهُ فَأَزْرَهُ فَاسْتَعْلَظَ
فَاسْتَوَى عَلَى سُبُوقِهِ يُعْجِبُ الزَّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ
الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَنُهُم مَغْفِرَةٌ وَأَجْرًا عَظِيمًا ۝

AL - HUJURAT
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵi ŵlau, Usŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Inyw'ŵi, ala mwŵitŵkŵlŵaa! Mŵikethwe
mwŵi mbee wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe na Mŵtŵmwa Wake, Indŵi
mŵkŵei Ngai Mwene Vinya W'onthe.
Nŵw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi
Wŵiwi-W'onthe, Umanyi-W'onthe.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْعَدُوا بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَأَقْرَبُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ①

3. Inyw'ŵi ala mwŵitŵkŵlŵaa! Mŵikokŵlye
mawasya menyu ŵlŵlŵ mbee wa wasya
wa Mŵtŵmwa, na mŵikamŵneeny'e na
wasya mŵtŵŵlu, tondŵ mŵneenanasya
mŵndŵ na ŵla ŵngŵi, mawŵa menyu
maikese kŵtw'ŵka ma mana mŵte
ŵmanya.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ
صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ
بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالِكُمْ وَأَنتُمْ
لَا تَشْعُرُونَ ①

4. Nŵw'o, asu ala matheeasya mawasya
moo mbee wa Mŵtŵmwa wa Ngai
Mwene Vinya W'onthe nŵimo ala ngoo
syoo Ngai Mwene Vinya W'onthe
witw'ŵkŵthŵtye ndŵngalu kwŵsŵla
matatwanŵi. Kwoondŵ woo ve ŵekeo na
ŵtuvi ŵnene.

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ
أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى
لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ①

5. Vate nzika asu ala mambŵlŵlŵasya
kŵkwanŵlŵasya we wŵlo vaasa ŵte nyŵmbanŵi
syaku----aingŵi mŵno moo nŵmalŵte
ŵmanyi.

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنَ وَّرَاءِ الْحُجُرَاتِ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ①

6. Na takethwa mo nŵmakweteleile we na
ŵmŵlŵsyoo kŵvika yŵla waumaalile nza vala
maŵi, kwŵthŵwa kwaŵ kŵseo kwoo. Indŵi
Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi
Mŵekanŵi-Mŵno Vyŵ, Usŵtwe nŵi tei.

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ
خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ①

7. Inyw’I mwĩfĩkĩlaa! Ethwa mŃndŃ Ńte mŃlŃngalu nĩwamŃetee inyw’I Ńvoo ona wĩva, kunĩkĩlai nesa Ńw’o wa Ńvoo Ńsu, mŃikese kŃmeka andŃ naĩ nŃndŃ wa kŃlea kŃmanya, na ĩndĩ mŃyĩlila nŃndŃ wa maŃndŃ ala inyw’I mwĩkĩte.

8. Na manyai kana katĩ wenyu ve MŃŃmwa wa Ngai Mwene Vinya W’onthē; Ńa akatwĩka nekwiĩkĩla mawendi menyu maŃndŃnĩ amwe, vate nzika, inyw’I nĩ Ńlika thĩnanĩ; ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W’onthē nŃmwendethetye inyw’I mŃĩkĩlo na Ńkoneka wĩ mwanake kwa ngoo syenyu, na We nŃmŃmenethetye inyw’I Ńlei na wathe na Ńemu mŃkaimena mŃno. Asu vate nzika, nĩmo maatĩlaa nziĩ ĩla ya w’o,

9. Kwa mumo na ĩnee ya Ngai Mwene Vinya W’onthē. Na Ngai Mwene Vinya W’onthē nĩ Umanyi-W’onthē, MŃĩ.

10. Na ethwa nguthu ĩlĩ sya etĩkĩli nĩsyĩkŃkita ĩmwe na ĩla ĩngĩ, ĩkĩlai muo katĩ wasyo; na ĩlina wa Ńu, ethwa ĩmwe nĩyo yamĩvĩĩsya ĩla ĩngĩ, mĩvŃei ĩsu yavithŃkanĩa kŃvika ĩsyoke mwĩfaonĩ wa Ngai Mwene Vinya W’onthē. Na ĩndĩ yasyoka, ĩkĩlai mŃuo katĩ wasyo na ŃlŃngalu, na silai sila wa katĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W’onthē amendaa ala aĩlu.

11. Vate nzika, etĩkĩli onthe nĩ masyaanĩo, kwa Ńu, seŃvyai muo katĩ wa anaa-nyinyia menyu, na mŃkĩei Ngai Mwene Vinya W’onthē nĩkana tei Ńtonye kwonanw’a kwenyu.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اِنْ جَاءَكُمْ فَاٰسِقٌۢ بِنَبِيٍّ
مَّتَّبِعُوْۤا اَنْ تَصِيْبُوْۤا قَوْمًاۙ بِمَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوْۤا
عَلٰٓى مَا فَعَلْتُمْ نٰدِيْنَ ۝۵

وَاعْلَمُوْۤا اَنَّ فِيْكُمْ رَسُوْلًاۙ اللّٰهُ لَوِ يُّطِيعُكُمْ فِيْ
كَثِيْرٍ مِّنَ الْاَمْرِ لَعَنِتُّمْۙ وَ لٰكِنَّ اللّٰهَ حَبِيْبُ الْاِيْكُمْ
الْاِيْمٰنَ وَ زَيِّنٰهٖۙ فِيْ قُلُوْبِكُمْ وَ كَوَّهَ اِلَيْكُمْ الْكُفْرَ
وَ الْفُسُوْقَ وَ الْعِصْيَانَۙ اُولٰٓئِكَ هُمُ الرُّشْدُوْنَ ۝۵

فَضَلًاۙ مِنَ اللّٰهِ وَرِعْمَةٌۙ وَ اللّٰهُ عَلِيْمٌۢ حَكِيْمٌ ۝۱

وَ اِنْ طٰٓءِفَتَيْنِ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ اَقْتَتَلُوْۤا فَاَصْحٰوْا
بَيْنَهُمَاۙ فَاِنْ بَغَتْ اِحْدٰهُمَا عَلٰى الْاٰخَرٰى فَقَاتِلُوْۤا
الَّتِيْ تَبٰغٰى حَتّٰى تَبۡغِيَ اِلَىۤ اَمْرِ اللّٰهِۙ فَاِنَّ فَاۤءَتَ
فَاَصْحٰوْا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَاَقْسَطُوْۤا اِنَّ اللّٰهَ
يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ۝۵

اِنَّا الْمُؤْمِنُوْنَ اِخْوَةٌۙ فَاصْلِحُوْۤا بَيْنَ اٰخَوِيْكُمْ
وَ اتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُوْنَ ۝۵

۝۵

LUKU 2

12. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa! Mũikamaeke andũ ma mbaĩ Imwe Imavũthe andũ ma mbaĩ Ingĩ, ala matonya kwĩthwa me aseokũvĩta mo, ona iveti iikaivũthe iveti ingĩ, ila itonya kwĩthwa syl nzeo kwivĩta syo. Na mũikamasuke andũ menyũ, kana kwĩtana masyĩtwa ma nzeke mũndũ na ũla ũngĩ. Nĩ Őthũku mũno kwĩthwa na nguma nthũku Itina wa kwĩthwa na mũĩkĩĩo; na asu ala matelilaa nĩ eki-maĩ.

13. Inyw'I ala mwĩtkĩlaa! Ivathaneĩ na kũlea kũĩkĩanĩa kwingĩ; nũndũ kũlea kũĩkĩanĩa kũmwe vate nzika nĩ naĩ. Na mũikathiane kana kũvinganĩsya mũndũ kwa ũla ũngĩ. Ve ũmwe wenyũ wendaa kũya nyama ya mwanaa nyinyia ũla mũkw'ũ? Vate nzika inyw'I nomũĩmene yo. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho, ow'ũ, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Mũsyokeanĩa-Wa-Kaingĩ *ena Duu na nĩ Mwene-Tei.*

14. Inyw'I mbaa-andũ, Ithyl nĩtũmũmbĩte inyw'I kuma kĩũme na kĩka; na Ithyl nĩtũmũtw'ĩkĩthĩtye inyw'I kwĩthwa ngo na mbaĩ nĩkana mũtonye kũmanyana mũndũ na ũla ũngĩ. Nĩw'ũ, ũla mũtaĩĩku mũno vyũ mbee wa Ngai Mwene Vinya W'ontho, katĩ wenyũ nĩ we ũla mũũngalu vyũ katĩ wenyũ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho nĩ Umanyi-W'ontho, Mũmanyi-Wa-Syonthe.

15. Aalavu ma weŀnĩ maasya, 'Ithyl nĩtwĩtkĩlaa.' Asya, 'Inyw'I mũĩnamba kwĩtkĩlaa; ĩndĩ asyai, 'Ithyl nĩtwĩtkĩlĩte Isĩlamu,' nũndũ wĩtkĩlũ wa w'ũ

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرُونَ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَائِهِمْ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَرُوا بِاللِّقَابِ بئسَ الإِسْمُ الفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١٢﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُّبُ إِحَدُكُمْ أَن يَأْكُلَ لَحْمَ آخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٤﴾

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُل لَّمْ تُؤْمِنُوا وَلَكِن قَوْلُوا اسْكُنُوا أَلْجَاءَ الدِّيَارِ وَكُلُوا مِن مَّا كَرِهَتْ أُنْسَابُكُمْ

ndūnamba kūlika nthīnī wa ngoo syenyu.' Indī inyw'ī mwamwīw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na MŪtūmwa Wake, We ndakaola kīndū ona kīmwe nthīnī wa meko menyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī MŪekanfī-MŪno-VyŪ, UsŪftwe nī tei.

وَأَن تَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلَيْسَ لَكُم مِّنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْءٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ سِرِّكُمْ ﴿٥٠﴾

16. Etīkīli nī ala tŪ, mamwīftīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na w'ŵo na MŪtūmwa Wake, na makīthīwa mate na nzika, Indī ala mokitaa nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na syīndū syoo na mathayŪ moo. Asu nīmo ala ma w'ŵo.

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَبْرَأُوا وَجْهَهُمْ لِبِئْسَ لِيَالِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٥١﴾

17. Asya, 'MŪkamŪmanyfīthya Ngai Mwene Vinya W'onthe mŪkīkīlo wenyu, oyīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī kīla kyonthe ona kīva kī matunī ona tŪlŪ wa nthī, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī syīndū syonthe nesa vyŪ?

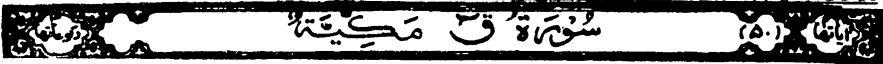
قُلْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥٢﴾

18. Mo masŪanīaa kana kwīftīkīla Isilamu nīmakwīw'īe we īnee. Asya, 'MŪikonany'e kwīftīkīla kwa Isilamu kwenyu ta wendeesyŵo kwakwa nyie. Inyw'ī ninyw'ī Ngai Mwene Vinya W'onthe ŪmŪnengete īnee kwa kŪmŪtongoesya inyw'ī nthīnī wa MŪkīkīlo wa w'ŵo, ethwa inyw'ī mwī ma w'ŵo ūneenīnī wa kwīthwa mwī etīkīli.'

يَسْتُونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَسْتَأْذِنُوا إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٥٣﴾

19. Nīw'ŵo, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīsfī syīmbithī sya matu na nthī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūmonaa maŪndū onthe ala inyw'ī mwīkaa.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

QAF

(Wavuanf'we Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kaaf. Mwene-Utonyi ^{1*} Ithyĩ twĩmĩnengane Kulani ya ũtheu ta ngũsĩ kwa ũ-w'o waku.

قُلْ هُوَ الْقَرِآنُ الْمَجِيدُ ②

3.Indĩ mo nĩmeũseng'a nũndũ nĩmavikĩwe nĩ Mũkaanany'a kuma katĩ woo ene. Na alei maasya, 'Kĩĩ nĩ kĩndũ kĩeni!

بَلْ يَحْسَبُونَ أَن جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ وَمَنْهُمْ نُفَّالٌ الْكٰفِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ③

4.Ata! Yĩla ithyĩ tũkakw'a na kũtw'ĩka kĩtoo, nĩũkokĩw'a twĩthwe na thuyũ ĩng? Ku nĩ kũsyoka vaasa kũatonyeka.

مَا إِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ④

5.Ithyĩ nĩtwĩsĩ maũndũ ala nthĩ ĩmanyivĩasya andũ na Ithyĩ twĩna Ivuku yĩla yiaa kĩla kĩndũ.

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيفٌ ⑤

6.Aiee, mo asu nĩmaleile ũ-w'o yĩla wamavikĩe, kwa ũu, mo me nthĩnĩ wa mwĩkalo wa kĩthokoany'o.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَّرِيجٍ ⑥

7.Mo nomasyaĩtwe ĩtu yĩla yĩ tũlũ woo ũndũ Ithyĩ tũyĩseũvĩtwe na kũyanakavya, na vai mothyoeuku nthĩnĩ wayo?

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَدَيْنَاهَا وَرَزَقْنَاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ⑦

8.Na yo nthĩ, Ithyĩ nĩtũmĩnyaĩkĩtwe, na nthĩnĩ wayo, Ithyĩ nĩtwĩkĩĩte ĩima nũmu; na tũkamĩmeesya imea mbanake sya kĩla mũthemba nthĩnĩ wayo,

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَالْقَيْنَا فِيهَا رَوَابِي وَأَبْنَيْنَاهَا مِنْ كُلِّ رَوْحٍ يُهْوِجُ ⑧

¹ *Ula wĩna ũtonyi kana Mwene-Utonyi.

9. Ta *nzā ya kīfko* na ūlīkany'o kwa kīfla mŭthŭkŭmi ōmwelekelaa *Ngai*.

تَبَيَّنَتْ وَذَكَرَ لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ①

10. Na Ithyī nītŭtheeasya mbua kuma itunī yusŭfite maŭathimo, na nītŭseŭvasya mīŭnda na ngetha ya malū nayo.

وَتَزَيَّنَّا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبْرَكًا فَآبَيْنَّا بِهِ جَبَّتٍ
وَحَبَّ الْحَصِيدِ ①

11. Na mītende mīfasa, yīna makonde manake meylīfanīye, yīmwe ūlŭ wa yīla yīngī,

وَالْتَحَلَّ بِسِقِّ تَهَا طَلَعُ نَضِيدٍ ①

12. Ta kyaŭya kwa athŭkŭmi *Maitŭ*; na nītŭmīthayŭŭkasya nthī yī ngw'ŭ. Uthayŭŭkyo ūkeethwa ota ū.

فَرَزَقْنَا لِلْإِنسَانِ وَأَخِينَا بِهِ بَلَدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ
الْخُرُوجُ ①

13. Andŭ-ma-Noa nīmaŭleile w'o mbee woo na *ota ū* Andŭ-ma-Kīthima^{2*} na Athamuti now'o meekie.

كَذَبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَخْبَأُ الرِّيسِ وَتَمُودُ ①

14. Na Aati, na Valao na aneethe ma Loto,

وَعَادَ وَفِرْعَوْنَ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ①

15. Na Atŭi-ma-Kīthekanī, na Andŭ-ma-Tuvaa *onthe* nīmaleile Atŭmwa na mŭminŭkīlyo wa ū ūsilīlo Wakwa ūla wakananītw'e nīwamavalŭkīle *mo*.

وَأَخْبَأُ الْأَيْكَةَ وَقَوْمُ بَنِي كَذَبَ الرُّسُلِ
فَحَقَّ وَعِينِ ①

16. Ithyī Indī, nītŭnoetw'e nī ūmbi ūla wa mbee? Aiee, Indī mo mena nzika ūlŭ wa kyŭmbe kyeŭ.

أَفَعِينْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ
بَيْنِ خَلْقِ جَدِيدٍ ①

LUKU 2

17. Na kwa ūla w'o, Ithyī nītŭmŭmbīte mŭndŭ na Ithyī nītwīsi ūndŭ thayŭ wake ūmŭtavasya na kīwe nthīnī wake, na Ithyī twī vakuvī nake we *ona* mbee wa mwīkiva *wake* wa ngingo.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ وَلَعَلَّمَهُ مَا نُوَسِّوْهُ بِهِ
نَفْسَهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ①

² *Mbaī sya tene sya Aalavu.

18. YIla ala *alaika* efi atali mekũandika
meko ma andũ Umwe ailyĩ ngali ya
kw'oko kwa aũme na *ola ōngĩ* ngali ya
kw'oko kwa aka,

إِذْ يَتَلَقَى الْمُتَلَقِينَ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ
قَعِيدًا ①

19. We ndawetwa ndeto ona Imwe Indĩ ve
mũsũvĩ *molaika* ōilyĩ vakuvĩ Nake
eyũmbanĩtye *kũmĩandika*.

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ②

20. Na malita ma kĩkw'ũ vate nzika
nĩmokaa. Kĩĩ nĩkyo kĩla we watataa
kũsemba ōkĩkĩite.'

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ
مِنْهُ تَجِدُ ③

21. Na soo ōkavuvw'a: Uũ nĩw'o
Mũthenya wa Watho.'

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ④

22. Na kĩla thayũ ōkavika vamwe naw'o
na vakeethwa *molaika* wa kũũete na
molaika wa kumya ōkũsĩ.

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ⑤

23. 'We ndwaasũvĩa ōndũ ōũ, yu
nĩtũvetangĩte tũtũ, na woni wa metho
maku ōmũnthĩ nĩ mwai.'

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ
عِظَامَكَ فَبَصُرَكَ الْيَوْمَ حَرِيدٌ ⑥

24. Na mũnyanyae wake akasya, 'ũũ
nĩw'o nyie nĩna *ũtalo* mũmbanu.

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَتِيدٌ ⑦

25. 'Mekyei nthĩnĩ wa Ngiena efi-efi kĩla
mũmaitha wa w'o, ōte mũvea,

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلٌّ كَقَارِعِينِ ⑧

26. 'Mũsĩfi wa ōseo, mwĩki-wa-naĩ,
mwene nzika,

مَتَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُرِيبٌ ⑨

27. 'Ula ōseũvasya ngai ingĩ vandũ va
Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kwa ōu
inyw'efi mwĩkyei nthĩnĩ wa ōsĩflo
mũthũku.'

إِلَّيْهِ جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَهُ فِي الْعَذَابِ
الشَّدِيدِ ⑩

28. Mũtindany'a wake akasya, 'Mwĩfai
waitũ, nyie tiinyie natumie we alea

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْفَيْتَهُ وَرَبُّكَ لَئِنْ كَانَ فِي
صَلَاتِكَ بَعِيدٌ ⑪

kwIw'a; IndI we mwene aI IvItyonI kUasa vyU.'

29.Ngai Mwene Vinya W'onthe akasya, 'MÜikatetanIsye mbee Wakwa inyw'I, Nyie nInamÜnengie inyw'I Ukaany'o mbeenI.

30.'Utwiö omIw'e Ninyie ndÜtonya kÜalyÜlwa, na Nyie ndimwonei wa athÜkÜmi Makwa.

LUKU 3

31.MÜthenya Üsu, Ithyl tÜkayIkÜlya Iia-ya-Mwaki, 'We wI musÜu?' nayo yIkasÜngIa, 'Ve angI?'

32.Na Itu yIkathengeew'a kwa ene ÜÜngalu, yo yIikethwa yI vaasa, IngI.

33.YI nIyo inyw'I mwathiwe, kwa kIla Ümwe Üla wamwIthiÜfe Ngai kIla Ivinda na mÜsÜvIi wa meko make,

34.'Ula wamÜkIie Ngai-Wa-Ulau kIImbithInI na wookie Kwake We na ngoo ya wIililo.

35.'Inyw'I likai nthInI mwIna mÜuo. ÜÜ nI MÜthenya wa Tene-W'onthe.'

36.Mo makeethwa vo na kyonthe kIla mo makenda, na ve mwIkalo wa nesa mbee KwitÜ.

37.Na nI nzyawa syIana ata ila syaI mbee woo ila syI vinya mbee woo ila Ithyl twasyanangie! IndI yIla ÜsilIlo wookie, mo nImangangie IÜÜ wa nthI. NI vaI,

قَالَ لَا تَخْتَمُوا لَدَيَّ وَقَدْ كَذَبْتُمْ إِلَيْكُمْ بِالرُّعْيَى ۝

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَالِمٍ لِلْعَالَمِينَ ۝

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ قَوْمٍ ۝

وَأَزَلَّتِ الْجَنَّةُ لِلتَّائِبِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ۝

هَذَا مَا تَدْعُونَ لِكُلِّ آثَابٍ حَفِيفٍ ۝

مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ۝

إَدْخُلْهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ۝

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ۝

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ

بَطْشًا فَتَقَبَّرُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ قَوْمٍ ۝

vandú va kwíivitha *kwoondú woo* ona vamwe?

38.Vate nzika, nthíni wa úu ve Kílilikany'a kwa we Óla wína ngoo, kana Óla únenganae kÓtú na kwíthuklíisya.

39.Na níw'ó, Ithýí nítwoombie matu na nthí na syonthe íla syí katí wasyo nthíni wa mavinda thanthatú, na vai mínoo yaatúkwata Ithýí.

40.Kwa úu, we íthíwa na Omíisyo ÍÓÍÓ wa maÓndú ala mo meÓneena, na mÓtafe Mwíai waku na ndáfa Syake, mbee wa kuma kwa syua na mbee wa yífanathúa;

41.Na nthíni wa *kílungu kya* Ótuku *ota Du* mÓtafe We, na ítina wa kÓvalÓka nthí na kÚtulya-ndu kÓla *kwathíwe*.

42.Na íthuklíisyei! MÓthenya Óla Mwítani Óketana kuma vandú vakuví,

43.MÓthenya Óla yíla mo vate nzika makew'a kíuumo. Usu Ókeethwa mÓthenya wa kÓka *kuma mbÓani*.

44.Níw'ó, Ithýí Nithýí ala tÓnenganae thayú na kÓete kíkw'ú, na Kwítú níkw'ó ÓalÓko wa *mÓminÓkílyo*.

45.MÓthenya Óla nthí íkatÓkaníla katí kum ÍÓÍÓ woo *namo makooka* mekalaafíte---kÓu kÓkeethwa kÓmbany'a vamwe, na ní ÓvÓthú Kwítú Ithýí.

46.Ithýí nítwísi nesa vyú Óndú mo maasya; na we *ndÓnyuvíwe* kÓmainglíisya Óndú kwa nzíla *ona yíva*.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْبَانٌ
السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٨﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ﴿٣٩﴾

فَأَصْدِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٤٠﴾

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤١﴾

وَأَسْتَبِيعْ يَوْمَ بِنَادِ الْمَوْتِ وَمِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤٢﴾

يَوْمَ يَسْعَوْنَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمَ الْوُجُوحِ ﴿٤٣﴾

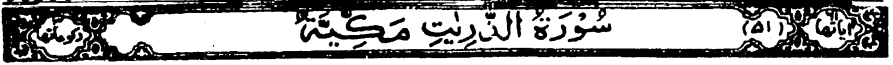
إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِنَّا لَمَوْبِدُونَ ﴿٤٤﴾

يَوْمَ تَشْقُقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا
يَسِيرٌ ﴿٤٥﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ ﴿٤٦﴾

Kwa ūu, taa kwa nz̄fa ya Kulani, we Ōla
Ōkīaa ūkaany'o Wakwa.

﴿ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدٌ ﴾

AL - DHAARIYAAT
(Wavuanfw'e Makka)

1. SyItwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩvĩta na anyatĩkya ala manyatĩkasya-
-ũnyatĩkya wa w'o.

وَالذَّرِيَّةِ ذُرْوًا ②

3. Indĩ na asu ala makuaa mĩio mĩito.

فَالْحِجْلِ وَوَقْرًا ③

4. Indĩ na asu ala maendaa mate
kĩthing'ĩĩsyo.

فَالْجَبْرِ يُسْرًا ④

5. Indĩ na asu ala maanasya ũtonyi,

فَالْمَقْسِمِ آمْرًا ⑤

6. Vate nzika, kĩla inyw'ĩ mwathawa nĩ
w'o;

إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٍ ⑥

7. Na ũtwio vate nzika ũkavika.

وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ ⑦

8. Na ĩtu yĩla *yusũĩwe* nĩ mĩkululo.

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْجُبكِ ⑧

9. Nĩw'o inyw'ĩ mwĩna mawoni me
kĩvathũkany'o.

إِنكُم لِفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ ⑨

10. No we tũ ũkaalyũlwa kuma nthĩnĩ wa
w'o *Ula wathaniwe Ula waĩĩwe* nĩ
kũalyũlwa.

يُؤْنَفِكُ عَنْهُ مَنْ أُوْكُ ⑩

11. Kũumanĩwa kwĩthwe kwa atalĩthya,

قَتِيلِ الْخَرْصُونَ ⑪

12. Ala mathikĩtwe ũlikunĩ wa kũlea
kũmanya.

الَّذِينَ هُمْ فِي عَمْرَةٍ سَاهُونَ ⑫

13. Mo makũlasya, 'Mũthenya wa ũtwio
ũkeethwa ĩndĩĩ?

يَسْتَأْذِنُ أَيَّانَ يَوْمِ الدِّينِ ⑬

14. Ukeethwa mũthenya ũla mo
makasilĩlwa Mwakinĩ.

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ⑭

15. 'Samai inyw'I ūsilflo wenyu. Uu n'w'o inyw'I mweelekele.

ذُقُوا فَمَنْتَكُمُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَسْتَهْتَفُونَ ﴿٥٥﴾

16. Indī vate nzika, ala alūngalu makeethwa katī wa mīūnda na tūlōsī,

إِنَّ السَّعْيِينَ فِي جَنَّتِمْ وَهَيُونَ ﴿٥٦﴾

17. Makyosa kīla Mwīai woo ūkamanenge; nūndū mo mbee wa ū nīmeekaa nesa.

أَخِذِينَ مَا أَنَّهُمْ رَبُّهُمْ أَلَهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿٥٧﴾

18. Mo makomaa o vanini mavinda ma ūtukū;

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجُونَ ﴿٥٨﴾

19. Na nīmamanthie ūekeo wa naī mbee wa masangya;

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٥٩﴾

20. Na nthīnī wa ūthw'ii woo ve kīfanda kya mūvoyi na ūla ūtetonya.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿٦٠﴾

21. Na ūlū wa nthī ve Syama kwa ala mena ū-w'o wa mūtkū,

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٦١﴾

22. Na ota ūu nthīnī wenyu ene. Inyw'I ūndī nomwona?

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٦٢﴾

23. Na nthīnī wa ūtu ve ūtethyo wenyu, na maūndū ala inyw'I mwathawa ota ūu.

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾

24. Na nīvīta na Mwīai wa matu na nthī ow'o ū ū nī w'o, otondū inyw'I mūneenaa n'w'o.

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ يَبْغُونَ ﴿٦٤﴾

LUKU 2

25. We nowaavikīwa nī ūvoo wa ala aeni ataīku ma Avalamu?

وَقُلْ لَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۚ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ ابْنِ هَرَيْمٍ الْكُرَمِيِّ ﴿٦٥﴾

26. Yīla malikile kwake na masya, 'Mūuo!' nake asya, 'Mūuo!' Mo maī aeni onthe.

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ ۗ قَوْمٌ مُّنْكَرُونَ ﴿٦٦﴾

27. Na we nŵaendie avindŵtye nyŴmba kwake, na aete kasaŴ kanou,

فَرَّعَ إِلَىٰ أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَابِقٍ ﴿١٥﴾

28. Na we nŵwakaie mbee woo. We aisye, 'Inyw'I nomwŵya?'

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿١٦﴾

29. Nake nŵweew'ie wia nŴndŴ woo. Mo maisye, 'NdŴkakŵe.' Na mo nŵmamŴnengie we Ŵvoo mŴseo wa kŴsyawa kwa mwana wŵna Ŵmanyi.

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا نَخَفُ وَبَشَّرُوهُ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿١٧﴾

30. Indŵ kŵveti kyake nŵkyaumŵlile kŵŵte na kyakŴna ŴthyŴ wakyo kyasya, 'Kŵveti kŵkŴŴ ngŴngŴ!'

فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ فَصَعَّتْ وَجْهَهَا وَكَانَتْ مَجْرُومًا عَقِيمًا ﴿١٨﴾

31. Namo masya, 'Ona kŴilyŵ Ŵu, Mwŵlai waku nŴneenete. Vate nzika, We nŵ MŴŵ, Ŵmanyi-W'onthe.

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿١٩﴾

32. Avalamu amakŴlya, 'Yu ŴtŴmane wenyu nŵ mwaŴ, Inyw'I atŴmwa?'

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٢٠﴾

33. Mo maisye, 'Ithyŵ nŵtŴŴmŵtwe kwa andŴ ene naŵ,

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٢١﴾

34. 'Nŵkana tŴtonye kŴtheesya tŴŴŴ woo mavia ma yŴmba,'

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ جِبَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٢٢﴾

35. Mavanŵtwe vamwe na Mwŵlai waku, kwoondŴ wa asu ala mena mothŴku mavŵtŴku.'

مُسَوَّمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٢٣﴾

36. Na Ithyŵ nŵtwamaumisye etŵkŵli ala maŵ vo vau ŴndŴ meanaa,

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٤﴾

37. Na Ithyŵ tŴyaaŵthŵa ateo nyŴmba ŵmwe vo ya Masilamu etŵkŵli.

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٢٥﴾

38. Na vo Ithyŵ nŵtwatie Kyama kwoondŴ wa asu ala makŵaa Ŵsifŵlo wŵ woo.

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٦﴾

39. Na Ithyl n̄hwatiie Kyama k̄ngl̄ na Mose, ȳlla Ithyl twam0t0mie kwa Valao ena 0tonyi m0theu,

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٣٩﴾

40. We n̄wasyokie Itina vamwe na anene make na asya, 'M0oi, kana m0nd0 wa nd00ka.'

فَقَوْلِيْ بِرَبِّكَهٗ وَقَالَ لِّيْطٰرُ اَوْ جِنُّوْنَ ﴿٤٠﴾

41. Kwa 0u Ithyl n̄twam0kwatie we na nguthu syake sya ita na n̄twamekisye mo 0kanganl̄; na we-mwene n̄we wal̄ wa k0t0lwa m0tl̄.

فَاَخَذْنَاهُ وَجُوْدُوْهُ فَتَبَدَّدْنٰهُمْ فِي الْيَمْرِ وَهُوَ مُّبِيْرٌ ﴿٤١﴾

42. Na vāl̄ Kyama nth̄nl̄ wa mbāl̄ ya Aati, ȳlla Ithyl twamatwale k̄iseve kya kwananga.

وَفِي عَادٍ اِذْ اَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيْحَ الْعٰوِيْمَ ﴿٤٢﴾

43. K̄iyaaatilya k̄ind0 ona k̄lmwe k̄lla kyo kyeeth̄lie, Indl̄ kyavekalilye ta l̄v̄indl̄ you.

مَا تَدْرُوْنَ شَيْءٌ اَنْتَ عَلَيْهِ الْاِجْعَلْتَهُ كَالرَّمِيْمِ ﴿٤٣﴾

44. Na vāl̄ Kyama nth̄nl̄ wa Mbāl̄-ya-Athamuti ȳlla mo mataviw'e, 'Itan̄f̄theyei iny'f̄ ene kwa l̄v̄inda.'

وَفِي ثٰوَدٍ اِذْ قِيْلَ لَهُمْ تَسْبَعُوْا حَمِيْمٍ ﴿٤٤﴾

45. Indl̄ mo n̄maleile k0w̄l̄w'a mw̄lao wa Mw̄lai woo. Kwa 0u, mo n̄makwatiwe n̄ k̄l̄talal̄ki o masyal̄sye;

فَعَتَوٰعَنَ اَمْرًا رَّبِّيْهِمْ فَاَخَذْنٰهُمْ الصُّرٰقَةَ وَهُمْ يَنْظُرُوْنَ ﴿٤٥﴾

46. Namo mayāl̄ matonya k0k̄lla k̄ngl̄ ona mayāl̄ matonya kw̄l̄sil̄la mo ene.

فَمَا اسْتَطَاعُوْا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوْا مُنْتَوِيْنٍ ﴿٤٦﴾

47. Na Ithyl n̄hwamanangie And0-ma-Noa mbee woo; mo mal̄ and0 mbaa-mat0.

وَقَوْمٍ نُّوحٍ مِنْ قَبْلِ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمًا فٰسِقِيْنَ ﴿٤٧﴾

LUKU 3

48. Na Ithyl n̄t0yak̄l̄te l̄tu na 0tonyi na Ithyl t0endee na k0ȳl̄thanthasya m0no vy0.

وَالنِّسَاءَ بَيْنَهُنَّ اَبْيَادٍ وَّلَا لَكُنُوْسُوْنَ ﴿٤٨﴾

49.Na Ithyĩ nĩtOmĩnyafĩkĩtye nthĩ, na Ithyĩ tũseŮvasya *syĩndŮ* nesa *ata!*

وَالْأَرْضَ قَرَشْنَهَا فَزَعَمَ الْبُهَدُونَ ۝

50.Na katĩ wa kĩla kĩndŮ Ithyĩ nĩtŮsyũmbĩte ilĩ-ilĩ, nĩkana inyw'ĩ mŮtonye kũsũanĩa.

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا ذُرِّيَّتًا لَعَلَّكُمْ تَتَذَكَّرُونَ ۝

51.Kwa ũu, kĩai *mwelekele* kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Nyie nĩ MŮkaanany'a wĩyonanĩtye kwenyu kuma Kwake We.

فَقَدْ وَدَّ إِلَى اللَّهِ إِيَّاكَ لِكُمْرَتِهِ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

52.Na mŮikaseŮvye ngai Ongĩ vandŮ va Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, Nyie nĩ MŮkaanany'a wenyu kuma Kwake.

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِيَّاكَ لِكُمْرَتِهِ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

53.Ona kũilyĩ ũu, kũyaaŮka MŮtŮmwa kwa asu ala maĩ mbee woo, Indĩ mo maisye, 'Mũoi kana mŮndŮ-wa-ndŮŮka!'

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ۝

54.Mo maŮtw'ĩkĩthĩtye Ůtĩfwa wa mŮndŮ na ũla Ongĩ? Aiee, mo nĩ mbaa matŮ *onthe*.

أَتَوَصَّوهُمْ بِبَلِّهِمْ قَوْمٌ طَائِفُونَ ۝

55.Kwa ũu, alyŮka ume vala maĩ; na kũikethwa kwĩ mŮtĩ kwaku we.

قَتُولَ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٌ ۝

56.Na endeeai na kũtaana; nũndũ vate nzika, Ůtao nũmaunaa etĩkĩli.

وَذُرِّيَّتًا فَإِنَّ الذِّكْرَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ۝

57.Na Nyie ndyũmbĩte Mayini na andŮ ateo nĩkana matonye kũnthaiha Nyie.

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ۝

58.Nyie ndyendaa Ůtethyo kuma kwoo, na Nyie ndyendaa nĩkana mandĩthye.

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ۝

59.Vate nzika, nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe *We-Mwene* ũla MŮnengani-MŮnene, ũla Wĩ-Utonyi, Wĩ-Vinya.

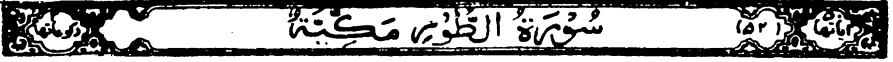
إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْعَتِيقِ ۝

60. Vate nzika, ngelekany'o ya asu ala meekie ūthŪku ūkeethwa yīlyī ta ya andū ala maŵ mbee woo; kwa ūu mo nīmaeke kūngūlya Nyie ngalaate *Ūsilŵo*.

قَاتَ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ
فَلَا يَسْتَعْتَبُونَ ۝

61. Woo, ūndī, kwa asu ala maleaa kwītkīla, nūndū wa ūla mūthenya woo ūla mo mathītwe.!

۞ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ۝

AL - TUUR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usöftwe nĩ Ölau, Usöftwe
nĩ tei.

2. Nfivta na Kfima;

3. Na Ivuku yfandfkwte

4. Iölo wa Öa mökÖnzökye;

5. Na Nyömba ffa yfendangawa kaingf;

6. Na kfala kfala kyökiffflu;

7. Na ökanga mwimbu;'

8. Usifflo wa Mwafai waku vate
nzika ökavika;

9. Vai ona ömwe ötonya kösiffa.

10. Möthenya öla ftu yfkeluuta vamwe na
kfthingitho kfne.

11. Na ifma ikakösyä na fkösyä fne,

12. Woo fndf nĩ wa asu ala maöleaa ö-wo
möthenyanf ösu,

13. Mö ala mathaökaa na kövöa ngöf na
köea ngewa nthöku.

14. Möthenya öla mö makekw'a nthfñf
wa Ngiena na yky'a yfvinya.

15. Öö nfw'o öla Mwaki inywf
mwaötw'fkwthasya ta wa övöngö.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَ الطُّورِ

وَكُتِبَ مُسْتَوْحِينَ

فِي سَاتِي مَشُورِهِ

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ

وَالشَّقْفِ الْمَرْفُوعِ

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ

قَالَ لَهُ مِنَ دَائِعٍ

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا

وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا

قَوْلٍ يَوْمَ يَدْعُوكَ إِلَى الْكَافِرِينَ

الَّذِينَ هُمْ فِي حَوْضٍ مُلْتَمِعُونَ

يَوْمَ يَدْعُونَ إِلَى تَارِجِهِمْ دَعْوًا

هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكْفَرُونَ

16.'Indī ōō nī ōoi, kan a inyw'ī mōikwona?

أَفَسِحْرُ هَذَا أَمْرٌ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٦﴾

17.'Vlīai inyw'ī nthīnī wa w'ō: na inyw'ī mwoonany'a ōmīlīsyō kana mwalea kwonany'a, ōkeethwa no ōndū ōmwe kwenyu. Inyw'ī nīmōkūfwa tō kwoondū wa maōndū ala inyw'ī mweekaa.

إِصْلُوهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْرُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

18.Nīw'ō, ala alōngalu me nthīnī wa MīŪnda na nthīnī wa Ūtanu,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُنُورٍ ﴿١٨﴾

19.Makīmatanīa maŪndū ala Mwīai woo ōnenganīte kwoondū woo; na Mwīai woo nōmatangīte mo kuma ōsīllōnī wa Mwaki.

فَلِكُلِّهِمْ بِمَا أَتَوْهُم بِأَيُّهُمْ رَأَوْهُمُ رَأَيْتُمْ وَعَدَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

20.'Yai na mōinyw'a mwīna ūtanu, ta ītuvi ya ōndū inyw'ī mweekaa.

كُلُّوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

21.Maīfe ivīla mbololo sīlīte mīsonzo, na Ithyī tōkamakwatany'a na estu atheu mena metho mathanthau na *manake*.

مُتَّكِنِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَرَوَّحْنَهُمْ مِّنْ عَيْنٍ ﴿٢١﴾

22.Na asu ala metīkīlaa na ala syana syoo īmaatīlaa nthīnī wa mōīkīlō---Ithyī tōkamakwatany'a na syana syoo. Na Ithyī tōikaola kīndū ona kīmwe kuma *īuvīnī ya mawīa moo*. Kīla mŵndū ōvanītw'e na maŵndū ala we weekie.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢٢﴾

23.Na Ithyī tōkamanenge matunda *kwa wīngī* na nyama ila mo makethwa maisyenda.

وَأَمَّا دُنُوبُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٢٣﴾

24.Vau mo makanengeleanīlya kīkombe kya ōnyw'a kīla nthīnī wakyō vate ngŪlī kana naī.

يَتَنَزَّلُونَ فِيهَا كَأَنَّهُمْ لَا لُغْوِيْنَهَا وَلَا تَأْنِيْمٌ ﴿٢٤﴾

25.Na anake moo ene makamathOkUma, mo mailyI ta l0l0 isUvftwe nesa.

وَيُطَوِّفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ زُؤَلُو
مَكْنُونٌ ﴿٥٥﴾

26.Na mo makeelekanIla mUndU na 0la OngI maik0lany'a mak0lyo ma mwIw'ano.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٦﴾

27.Mo makaasya, 'Mbee wa UndU 00, yIla ithyI twaI katI wa andU maitU ma m0syI, ithyI nItwakIlaa m0no, Othatu wa Ngai;

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلَ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٥٧﴾

28.IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwIthIftwe aus0ftwe nI 0lau kwitU na We nUt0tangIle kuma UsilflonI wa 0m0I wa Mwaki wakene.

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَدْنَا عَذَابَ السُّومِ ﴿٥٨﴾

29.IthyI nItwam0voyaa We mbee. Vate nzika, We nI We M0seo, Us0ftwe nI tei.

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٥٩﴾

LUKU 2

30.Tanai IndI, kwa mumo wa MwIai waku, we ndwI mUndU m0e ona ndwI wa nd00ka.

فَدَكَّرْنَا مَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكُلِّ الْغَافِلِينَ ﴿٦٠﴾

31.Mo maasya, 'We nI m0tili wa myaI; ithyI nItweteele kyeva kIla Ivinda yIkaete I0l0 wake?'

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ مَّتَرْتَبُ بِهِ رَبِّبِ السُّومِ ﴿٦١﴾

32.AsyA, 'Inyw'I eteelai IndI! Nyie ota Ou, nI vamwe nenyu katI wa ala meteete.

قُلْ تَرَبُّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُرْتَبِصِينَ ﴿٦٢﴾

33.Umanyi woo na ilko syoo nIsyo imeyIaIaa kana mo nI andU mbaa matU?

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاعُونَ ﴿٦٣﴾

34.Mo maasya, 'We n0yIse0vItye yo?' Aiee, IndI mo mayItIkIlaa.

أَمْ يَقُولُونَ نَقُولُهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

35.Mo, IndI, nImaete 0voo 0ilyI ta 00, ethwa mo maneena w'o.

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٦٥﴾

36. Mo mombitwe kuma vathei, kana mo ene nimo ombi?

أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ①

37. Mo nimo moombie matu na nthi? Aiee, Indl mo mai na mufkfo.

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ②

38. Mo mena inandū sya Mwłai waku, kana mo nimo asūvli masyo?

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصْطَفُونَ ③

39. Mo mena mbaasya ya ĩunĭ makethukfisy ndeto? Indl mwłthukfisy woo nlaete mwłao wlyonanfye.

أَمْ لَهُمْ سُلْمٌ يَسْتَبْعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَعْتَبَهُمْ
سُلْطَانٍ مُبِينٍ ④

40. We ena eftu nenyu mwłna ivfisi?

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمْ الْبَنُونَ ⑤

41. We nłwıtasya İtuvi kuma kwoo, makaemwa nı kükua mūio wa thif?

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ⑥

42. Mo mena ōmanyi wa maūndū ala matonekaa, nfkana mo mamaandfke?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ⑦

43. Kana mo mena nzama nthūku? Indl no asu ala makakwatwa nzamanı İsu nthūku.

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمْ اتَّكِلُونَ ⑧

44. Mo mena Ngai ūngı eka Ngai Mwene Vinya W'onthe? Ngai Mwene Vinya W'onthe E-İlū MŪno mbee wa syonthe İla mo mamwłananasya We nasyo.

أَمْ لَهُمَالَهُ غَيْرِ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ⑨

45. Na ethwa mo nımoona kılungu kya İthweo kftheete, mo maasya; 'Omıfıokf mathweo nımekūatfıanfa ngoi İlū wa ngoi.'

وَأَنْ يَرَوْا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ⑩

46. Kwa ūu maeke mo me oka kūvika makomane na mŪthenya ūla woo wathanfıwe, ūla mo makakūnwa nı kfıalafki.

فَلَنْ نُنْفِئَهُمْ حَتَّى يُلْقُوا إِلَهُمُ الَّذِي فِيهِ يَصْعَقُونَ ⑪

47. Múthenya ūla nzaama syoo itakamauna na kIndŪ ona kIva, onamo maikatetheew'a.

يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٥٧﴾

48. Na nŵ'o, kwa asu ala mekaa ūthŪku, ve ūsilŵo ūtee wa ūu. Indŵ aingŵ mŪno moo mayŵŵ.

وَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

49. Kwa ūu, eteela na ūmŵŵŵyo ūtwio wa Mŵfai waku; nŪndŪ vate nzika, we wŵ mbee wa metho MaitŪ; na mŪtafe Mŵfai waku na ndaŵa Syake yŵa we waamŪka kuma toonŵ.

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٥٩﴾

50. Na kŵlangu kya ūtuku ota ūu, we mŪtafe We ona ndata iithŪa.

﴿٦٠﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُومِ ﴿٦١﴾

سُورَةُ التَّجْوِيْدِ مَكِّيَّةٌ

AL - NAJM
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2.Nĩĩvĩta na ndata ĩla ĩvalũkaa,

3.Mũnyanyae wenyu ndavĩĩtye, ona we
ti mũthyoeku,

4.Ona we ndaneena kwoondũ wa
kwenda *kwake mwene*.

5.Ti kĩndũ ĩndĩ nĩ ũvuany'o mũtheu ũla
ũvuanfw'e nĩ Ngai.

6.Mwĩai wa motonyi me vinya
nũmũmanyĩtye we,

7.Wa ũtonyi Mũnene. Ula ĩndĩ *watĩnkĩe*
Kĩĩlanĩ Kyake-Kya-Usumbĩ,

8.Yĩla We waf Umĩlonĩ wa syua
mũkĩĩĩĩlu mũno vyũ,

9.Na ĩndĩ we nĩwathengeeie vakuvangĩ
na Ngai; ĩndĩ atheea nthĩ kwa mbaa-andũ
onthe.

10.Kwa ũu, we atwĩkie, tondũ kwailyĩ,
ũasa wa yĩkya ya mũsyĩ kana eĩ, kana
vakuvangĩ.

11.ĩndĩ We nĩwamũvuanfĩsyẽ mũthũkũmi
Wake kĩa We wavuanfĩsyẽ.

12.Ngoo ya Mwathani ndyaakengana
ĩolũ wa ũndũ we woonie.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْتَجَمَّ إِذَا هَوَىٰ ۙ

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ۙ

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۙ

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ۙ

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ۙ

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ۙ

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ۙ

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ۙ

كَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ۙ

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ۙ

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ۙ

13. Inyw'I Ind'i mOkakaanfa nake Tolu
wa maUndu ala we woonie?

أَفَسُرُّونَهُ عَلَى مَا يَرَى ⑬

14. Na vate nzika, we nfwamwone We
Ivinda ya keli ota Ou,

وَلَقَدْ رَأَى نَزْلَةَ أُخْرَى ⑭

15. Vakuv'i na mut'i wa MOkUnasi Ola waI
vaasa mUno,

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَى ⑮

16. Vakuv'i na w'o ni MOUNda wa Wtkalo
wa Tene na Tene.

عِنْدَهَا جَنَّةُ النَّارِ ⑯

17. Uu waI yIla kIla kIvw'Tkaa
kyavw'Tkie Ola mut'i-wa-MOkUnasi.

إِذْ يَفِئِسُ الْمَلَأُ مَا يَفِئِسُ ⑰

18. Itho yIyaathOka Utee, ona
yIyaanganga.

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَى ⑱

19. Vate nzika, nIwoonie Syama ila nene
vyu sya MwIai wake.

لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى ⑲

20. Yu ndavyei Nyie Uvoo wa Laati na
Ussaa,

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّهَ وَالْعَرْشَ ⑳

21. Na Manaati, wa katatu, ngai Ung'i wa
mUndu mOka!

وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةِ الْاُخْرَى ㉑

22. 'Ata! Aume kwenyu na aka Kwake!'

الْكُمُ الذِّكْرُ وَلَهُ الْاُنْفُ ㉒

23. Usu ni Oaanfku Ute mUseo.

تِلْكَ اِذَا قَسَمْتَ فِئْرَى ㉓

24. 'Aa ni masyitwa ala inyw'I
mUyitite—inyw'I na maathe menyu---
yIla Ngai Mwene Vinya W'onthe
UtakyumI sye mwIao.' Mo maatlIaa
vathei na kUtallfthya na maUndu ala
mathayU moo mendaa, oyIla Utongoi
nIwaminIte kUmavikIa mo kuma kwa
MwIai woo.

إِنْ هِيَ إِلَّا اَسْمَاءٌ سَبَّيْتُمُوهَا اَنْتُمْ وَاَبَاؤُكُمْ
مَا اَنْزَلَ اللهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا
الظَّنَّ وَمَا تَهْوٰى اِلَافْسُ وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مِنَ
رَبِّهِمُ الْهُدٰى ㉔

25.Vau ve syonthe ila we m0nd0 wendaa?

أَمْرًا لِلإِنْسَانِ مَا تَكْتُمُ ﴿٥٥﴾

26.Aiee, kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe nkw'o m0min0klllyo wa klla k'nd0 na syonthe ila itongoasya.

بِغَيْبِهِ قَوْلَهُ الْإِخْرَاجُ وَالْأُولَى ﴿٥٦﴾

LUKU 2

27.Na ve alaalka meana ata matunf, Indf wfw'anfthya woo nd0kauna k'nd0 ona k'fva ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganfite 0thei kwa 0la We wendaa na wendeew'a nf we.

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُرِيدُ ﴿٥٧﴾

28.Asu ala matayf'fkflaa Itu mametaa alaalka na masyf'twa ma aka;

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْتُؤْنِنُ السُّلْطَانُ نَسِيَةَ الْإِنثَى ﴿٥٨﴾

29.Indf mo mai na 0manyi Ond0nf 00. Mo maatf'flaa vathei ateo nzika, na nzika iitonya 0nd0 f0l0 wa w'o.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٥٩﴾

30.Kwa 0u, Mwath0kfei 0la 0aly0kaa na k0tia kllilikany'o Kit0, na 0manthaa vathei ateo thay0 wa nthf Ino.

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ هُنَّ ذُرِّيَّتًا وَلَمْ يُلِدْ إِلَّا الْخِیُوتَ الذَّنْبِيًّا ﴿٦٠﴾

31.Usu nfw'o 0manyi wa f0l0 m0no vy0 mo mena w'o.

ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ لِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى ﴿٦١﴾

32.Na syonthe ona syfva ila syf matunf na syonthe ona syfva f0l0 wa nthf nf sya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nkana We atonye k0fvanf'sya asu ala mekaa moth0ku kwoond0 wa ma0nd0 ala mo mekf'te, na kana We atonye k0matuva syfnd0 nzeo vy0 asu ala mekaa 0seo.

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَيَجْزِيَنَّ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَنَّ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ﴿٦٢﴾

33.Asu ala mekaa naf nene na mawathavu ateo kwa mati00ka manini---nfw'o, Mwifai waku nf m0thanthau nthf'nf wa 0keke. We n0mwf'sf inywf

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كِبْرَ الْأَثَمِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا السَّمْعَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ

nesa vy0 kuma ñinda ylla We
wam0mbie inyw'I kuma nthl, na ylla
inyw'I mwañ ivuno nthlnl wa mavu ma
maa-nyinyia menyu. Kwa Ou
m0iketw'lkthye ene 0l0ngalu inyw'I
ene. We n0mwisf we m0no vy0 0la
m0l0ngalu w'o.

إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَةٌ فِي
بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تَزُولُوا أَلْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ

بِشَيْءٍ يَمِينِ اتَّقَى

LUKU 3

34.We no0mwonaa 0la 0aly0kaa kuma
0tongoinl.

أَقْرَبَتْ الَّتِي تَوَلَّى

35.Na umasya klnini, na k0kw'fa
kfw'tu?

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَكَذَى

36.We ena 0manyi wa ma0nd0 ala
matonekaa nfkana we atonye kwona?

أَعْنَدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ بَرٌّ

37.We no0manyfthf'w'e ma0nd0 ala me
nthlnl wa Maandlko Matheu ma Mose.

أَمَلَمْ يَنْبَأُ بِمَا فِي صُحُفٍ مَوْجِبَةٍ

38.Na ma Avalamu 0la weanfsye
mlao?-----

وَرَبُّهُمْ الَّذِي وَتَى

39.Kana vai m0kui wa m0io 0kakua
m0io wa Ongl;

أَلَا تَزِدُّ وَازِدَةً وَزَرَ أَخْرَى

40.Na vai kln0 kwa m0nd0 ateo
mosyao ma ithing'fisy syake;

وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى

41.Na kana kfthing'fisy kyake o mft0kl
kfkamanyfthanw'a;

وَأَنْ سَعِيهِ سَوْفَ يُرَى

42.Na indl we akanengwe ftuvi yfanfu
vy0 n0nd0 waky0.

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى

43.Na kana kwa Mwñai weku nfkw'o
k0endaa syñd0 syonthe
m0min0kflyonl;

وَأَنْ إِلَى رَبِّكَ الْمُنْتَهَى

44. Na kana We nī We ūla ūtumaa *andŭ*
matheka na ūtumaa *mo* maŋa;

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى ۝٤٤

45. Na kana We nī We ūla ūetae kīkw'ŭ
na ūnenganae thayŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ۝٤٥

46. Na kana We ombaa syīndŭ ilf---
kīŭme na kīka,

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ۝٤٦

47. Kuma ūlovotonī ya manzī yīla metwa
nthī;

مِن تَطْفِئِهِ إِذَا تُنْفَخَىٰ ۝٤٧

48. Na kana nī ūŭŭ Wake We kŭete ūmbi
wa kelf;

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ ۝٤٨

49. Na kana We nī We ūla ūthuasya na
ūnenganae ūthwui wa kŭmwīanīsyā
mŭndŭ;

وَأَنَّهُ هُوَ أَعْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ۝٤٩

50. Na kana We nī Mwīai wa Siliasi
mŭthemba wa ndata ya ūnūnī;

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْرَىٰ ۝٥٠

51. Na kana We nīwamyānangie *mbaī ūla*
ya mbee ya Aati,

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ۝٥١

52. Na *mbaīya* Athamuti, na We
ndaatīalya *ŭmwe woo ona ŭmwe*,

وَتَمُودًا مَّا أَتَىٰ ۝٥٢

53. Na *We nīwamanangie* Andŭ-ma-Noa
mbee *woo*---- nīw'o, mo maī mate
alŭngalu mŭno na mbaa matŭ mŭno
vyŭ----

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْلَمَ ۝٥٣

54. Na We nīwamīsīndie mīsyī
mīng'uthŭŭlange ya andŭ ma Loto.

وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ ۝٥٤

55. Kwa ūu, nīkyamavwīkie mo kīla kya
mavwīkie.

فَعَشَهَا مَا عَشَىٰ ۝٥٥

56. Nī wīva īndī, *We mŭndŭ* katī wa
mumo wa Mwīai waku we ūkakaanāna?

فِي آيِ الْأَوَّلِيكَ تَمَّازَىٰ ۝٥٦

57.U0 nĩ Mũkaanany'a kuma kafĩ wa
kĩĩla kya ala maĩ Akaanany'a ma tene.

هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذْرِ الْأَوَّلِيِّ ۞

58.Ula Saa waĩ na ĩvika nũthengeee,

أَرْفَتِ الْأَرْفَةَ ۞

59.Vai ona Ūmwe Ūtonya kũsiĩla ateo
Ngai Mwene Vinya W'onthe.

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ۞

60.Inyw'ĩ ĩndĩ nĩmũũseng'a nĩ Ūneeni
ũũ?

أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ۞

61.Na inyw'ĩ nĩmũũtheka, na mũi
kũĩa?

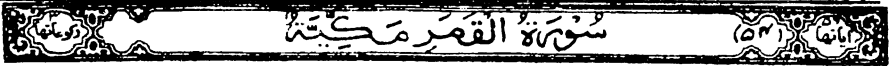
وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ۞

62.Na inyw'ĩ mwĩĩkala mwĩ ang'endu
mũte kũsũvĩa?

وَأَنْتُمْ سَمِدُونَ ۞

63.Kwa Ūu, ĩvalũkyei nthĩ inyw'ĩ-ene
mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe,
na mũthaihei We.

سَبِّحْ فَانْجِدْ وَارْتَبِعْ لِأَسْمَاءِ اللَّهِ وَأَعْبُدْ ۞

AL - KAMAR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Ula Saa nũthengeee, na mwei nĩmwatũanĩye katĩ.

3. Na ethwa mo nĩmoona Kyama, masyokaa na itina na kwasya, 'Nĩ ũndũ wa ũsengy'o wa ũoi.'

4. Mo nĩmaleaa ũla w'o na kũatĩĩa mawendi moo. Indĩ kĩĩa ũtwio wa Ngai vate nzika, ũkavika.

5. Na mo nĩmaminĩte kũvikĩwa nĩ ũvoo mũnene ũla nthĩnĩ waw'o ve ũkaany'o—

6. Uĩ mwĩanũ; Indĩ mokany'o asu maimaunaa mo.

7. Kwa ũu, we ĩvathane namo. Mũthenya ũla Mwĩtani ũkameta mo ũndũnĩ ũtew'anĩka,

8. Oyĩla metho moo makakumanĩa nthĩ namo makauma mbũanĩ syoo mailyĩ ta ngie inyaĩkĩtw'e,

9. Mekalaatĩte mamwelekele Mwĩtani. Alei makaasya, 'Uũ nĩ mũthenya mũmũ.'

10. Andũ-ma-Noa nĩmaũleile ũla w'o mbee woo; ĩĩ, mo nĩmamũleile mũthũkũmi Waitũ na maasya, 'Mũndũ wa ndũũka na ũmwe wa ala maminĩte kũlewa na kũvũthw'a.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِقْرَبِ السَّاعَةَ وَأَنْشِقِ الْقَمْرَ

وَأَنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ

مُسْتَمِرٌّ

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّهُمْ مُسْتَقِرٌّ

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ التَّذْرَرُ

فَقَوْلَ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ تُكْرَهُ

خَشَعًا أَبْصَارَهُمْ يُخْرَجُونَ مِنَ الْجَنَّاتِ كَانَتْهُمْ

جَرَادٌ مُنْتَشِرَةٌ

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكٰفِرُونَ هَذَا

يَوْمَ عِيسَى

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا

مَجْنُونٌ وَازْدَجَرَ

11. Kwa ōu, we n̄wavyoyie Mwłai wake
akyasya, 'Nyie n̄mōk̄l̄ye vinya, kwa
ōu, *ōka* We ōtethyon̄i *wakwa!*

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَأَنْتَصِرْ ⑩

12. Na ūvandan̄i yu Ithȳl̄ n̄twavingōangie
mbōthi sya ūtun̄i, na k̄l̄w'ō k̄l̄t̄k̄l̄te;

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَرٍ ⑪

13. Na Ithȳl̄ n̄twatumie nth̄i ivingōanga
mbuluti, kwa ōu, sȳl̄w'ō ill̄
n̄l̄syakomanie kwoondō wa k̄lelelo k̄l̄la
kyatw'ūtwe.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ
قَدْ قُدِرَ ⑫

14. Na Ithȳl̄ n̄twamōkuie we na *K̄la*
kyaseōv̄l̄w'e na mbwaō na m̄l̄sumall̄.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ⑬

15. Yo n̄yathambalile ūōlō uungu wa
metho Maitō; ūt̄uvi yake we ōla
waleetwe.

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِمَن كَانَ كُفِرَ ⑭

16. Na Ithȳl̄ n̄twamōkuie we na *k̄la*
kyaseōv̄l̄w'e na mbwaō na m̄l̄sumall̄.

وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ⑮

17. Usil̄flo Wakwa wal̄ *mōthōku* ata ūnd̄i
na ōkaany'o Wakwa!

فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنُذِرٍ ⑯

18. Na mōno Ithȳl̄ n̄tōm̄l̄tw̄k̄l̄th̄l̄tye
Kulani kw̄l̄thwa ȳl̄ mbōthō *kōm̄l̄manya*
na kōm̄l̄l̄likana. ūnd̄i ve ōmwe ona w̄l̄va
ōla w̄l̄t̄k̄l̄l̄aa kwosa ōtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ⑰

19. *Mbāl̄ya*-Aati n̄yaleile ōla w'o.
Usil̄flo Wakwa ūnd̄i *wathōk̄l̄e* ata na
ōkaany'o Wakwa!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَدَابِي وَنُذِرٍ ⑱

20. Na Ithȳl̄ n̄twamatōmie k̄l̄seve kyai
nth̄l̄n̄i wa ōla mōthenya wa mbaanga ūte
mōminōk̄l̄l̄yo,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ
مُتَّبِعَةٍ ⑲

21. K̄l̄it̄embōanga andō ta iting'ī sya
m̄l̄tende ikōan̄l̄w'e na m̄l̄i.

تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ عِجَازٌ نَخْلٍ مُنْقَعَةٍ ⑳

22. Usililo Wakwa Indī *wathOkīe* ata na ōkaany'o Wakwa!

كَيْفَ كَانَ عَدَائِي وَنَدْرِي ﴿٣٧﴾

23. Na mŋno ithyī tŋmītwīkīthītye Kulani kwīthwa yī mbŋthŋ *kwa kŋmīmanya* na kŋmīlīlikana. Indī ve ōmwe ona wīwa ōtonya kwosa ōtao?

وَلَقَدْ يَسْرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدْرِكٍ ﴿٣٨﴾

LUKU 2

24. *Mbaŋya* Athamuti ota ōu, nīyamaleile Akaanany'a.

كَذَبْتَ شَوْدًا بِالذِّكْرِ ﴿٣٩﴾

25. Na mo maisye, 'Kyaŋ! mŋndŋ, kuma katī waitŋ ene, mŋndŋ ōmwe! Ithyī tŋkamŋatīla we? ōw'o Indī ithyī tŋkeethwa twī īvītyonī īthŋku mŋno na tŋkwatītwe nī ndŋŋka.

فَقَالُوا أَبَشْرًا مِثَّا وَاحِدًا نَبِيْعُهُ إِنَّا إِذَا لَبِئْنَا صَلْبِيًّا وَسَعِيًّا ﴿٤٠﴾

26. 'Kīlīlikany'a kīvuanītw'e kwake eweka katī waitŋ ithyonthe? Aiee, we nī mŋkengani wīna ngathīlo.'

ءَأَلْبِي الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشْرٌ ﴿٤١﴾

27. Unī mo makamanya nŋŋ ōla mwīkathīfi-mŋkengani!

28. 'Ithyī tŋkamīŋŋma ngamīle-nga ta ōtato kwoo. Kwa ōu, masyaīsyeyi mo, *We Salee*, na īthwa na ōmīlīsyo.

سَيَعْلَمُونَ عَدًّا مِّنَ الْكَذَّابِ الْأَشْرِ ﴿٤٢﴾
إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَهُمْ فَأَمْرِ تَقْبَهُمْ
وَاصْطَبْرًا ﴿٤٣﴾

29. Na matavyeyi mo kana kīw'ŋ nīkīaanītw'e katī woo, kīla īvīnda ya kŋny'wa, īkoonekaa.'

وَنَبِيْنَهُمْ أَنَّ الْمَاءَ نَسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شَرِبٍ مُّحْتَضِرٌ ﴿٤٤﴾

30. Indī mo nīmeetie mŋnyanyae woo, na we eeyumya we mwene kŋkŋna na kŋmītilanga maaŋ.

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴿٤٥﴾

31. Usililo Wakwa Indī waī *mŋthŋku* ata na ōkaany'o Wakwa!

كَيْفَ كَانَ عَدَائِي وَنَدْرِي ﴿٤٦﴾

32. Ithyi twamatwale mo kfuumo o kime tu, namo matwika ta matu momu matumbuuthiku malatimilwe nthi.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيِّغَةً وَآجِدَةٌ ذَكَرُوا
كَهَشِيمِ الْحَنْظَلِ ﴿٣٢﴾

33. Na muno Ithyi nftumitwikithiye Kulani kwithwa yi mbuthu kwa kumimanya na kumililikana. Indī ve ūmwe ona wiva ūla ūtonya kūkwata ūtao?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٣٣﴾

34. Andu-ma-Loto nīmamaleile Akaanany'ota ūu.

كَذَبْتُ قَوْمًا لَوْ طُوبِ بِالذِّكْرِ ﴿٣٤﴾

35. Ithyi twamatwale kfuutani kya mavia tulu woo ateo andu ma nyumba ya Loto, ala Ithyi twamatongoesye kūko masangya,

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ
بِسَحْرِ ﴿٣٥﴾

36. Ta inee kuma Kwitū. Uu nīw'o Ithyi tūmūtuvaa ūla ūtūngaa mūvea.

رِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٦﴾

37. Na we ow'o, nīwamakaanīye mo tulu wa ūsililo Witū, Indī mo nīmeethiwe na nzika naw'o.

وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالذِّكْرِ ﴿٣٧﴾

38. Namo nīmatatie kumOkenga mamumye vala va' aeni make. Kwa ūu, Ithyi nītwalindanīye metho moo, na twasya, 'Yu inyw'ī samai ūsililo Wakwa na ūkaany'o Wakwa.'

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَنْ صَيْغِهِ فَطَسَّأْنَا أَعْيُنَهُمْ
فَذُوقُوا عَذَابِي وَنَذِيرِ ﴿٣٨﴾

39. Na nīvookie tulu woo kūko tene ūsililo wa kwikalaa.

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِرٌّ ﴿٣٩﴾

40. 'Yu inyw'ī samai ūsililo Wakwa na ūkaany'o Wakwa!'

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنَذِيرِ ﴿٤٠﴾

41. Na vate nzika, Ithyi nftumitwikithiye Kulani kwithwa yi mbuthu kwa kumimanya na kumililikana. Indī ve ūmwe ona wiva ūla ūtonya kwosa ūtao?

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شَرِيحَةً مُبِينَةً
وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٤١﴾

LUKU 3

42.Na vate nzika, Andū-ma-Valao ota ōu nīmavikīwe nī Akaanany'a.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ التَّدْرُؤُ ۝٢٤

43.Mo nīmaleile Syama Siitū syonthe. Kwa ōu, Ithyī nītwamakwatie na ōkwati wa Umwe-Wī-Vinya na Mwene-Utonyi W'onthe.

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَا مِنْهُمُ أَخَذَ عَزِيزٌ مُّقْتَدِرٌ ۝٢٥

44.Alei menyu nīmo aseo kūmavīta asu? Kana inyw'ī mwīavetange nthīnī wa Maandīko Matheu?

أَلْقَاؤُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أَوْ تِلْكَ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ۝٢٦

45.Mo maasya, 'Ithyī twī nguthu ya ita Ila Isindaa?'

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ ۝٢٧

46.Ita sya kaō o mīftōkī ikasindwa na ikaalyōka syonany'e mīfongo yoo ikīīe.

سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ وَيُولُونَ الدُّبُرَ ۝٢٨

47.Iī, ōla Saa nī īvinda yoo yīla yītw'ītwe; na ōla Saa ōkeethwa wī wa mbaanga nene mŪno na wī ōŪ mŪno vyŪ.

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرٌ ۝٢٩

48.Vate nzika, avītany'a me īvītyonī yīyūmīīye ōtheinī na nī aŪōku.

وَقَدْ نَزَّمَ إِنَّا الْجَرِيمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ۝٣٠

49.MŪthenya ōla mo makakusītw'a nthīnī wa Mwaki na mothyŪ moo, *namo makatavw'a*, 'Samai inyw'ī kŵkiitana kwenyu na Ngiena.'

يَوْمَ يَتَخَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ۝٣١

50.Nītw'o Ithyī nītŵkyŪmbīte kīla kīndŪ na kīthimo *kyakyo*.

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ۝٣٢

51.Na mwīao WitŪ wīanīaw'a na ndeto īmwe tŪ, ta kŵveny'a kwa itho,

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ۝٣٣

52.Na ow'o, Ithyī nītŵmanangīte andŪ ala *mailyī tenyu mbee wenyu*: Indī ve ōmwe ona wīva ōtonya kwosa ōtao?

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاءَكُمْ فَهُمْ مِنْ مُدْكِرٍ ۝٣٤

53. Na kila kfindo mo mekfte
nīkīandīkīatwe nthīnī wa Mavuku.

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ﴿٥٣﴾

54. Na kila Ondu, mOnene na mOnini, nī
 mOandīke.

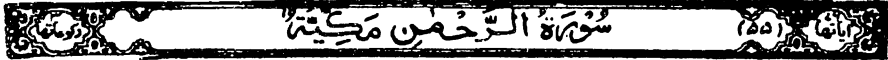
وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌّ ﴿٥٤﴾

55. Ntw'o, ala alOngalu makeethwa kaf
 wa Mfonda na tOlOsī.

إِنَّ النَّتَقِينَ فِي جَنَّتٍ وَنَهْرٍ ﴿٥٥﴾

56. Kivlanī kya w'o vamwe na MUsumbī
 Mwene Vinya W'onthe.

يَعْرِفُ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٦﴾

AL - RAHMAAN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Nĩ Ngai, Usũftwe nĩ ũlau.
3. Ula ũmanyĩtwe Kulani.

الرَّحْمٰنُ ②

4. We nũmũmbĩte mũndũ.

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ③

5. We nĩwamũmanyĩsye we ũneeni
mũlũngalu.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ④

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ⑤

6. Syũa na mwei *isebelaa nzĩanĩ yasyo*
kwĩanana na ũtalo ũla wiĩtwe.

الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ مُحْسَبٰنِ ⑥

7. Na mũtĩ ĩla ĩte matina na mũtĩ ĩla ĩngĩ
nĩyĩnganae na *wĩnyivyo* kwa *kwenda*
Kwake.

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدٰنِ ⑦

8. Na We nũyũkĩĩtwe ĩtu na akayĩĩa
kĩthimo,

وَالسَّمَاءُ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ⑧

9. Nĩkana inyw'ĩ mũikakyanange
kĩthimo kyu.

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ⑨

10. Kwa ũu, thimai syĩndũ syonthe na
ũlũngalu na mũikaole kĩthimo.

وَأَقْبَسُوا الْوِزْنَ بِالْقَيْسِطِ وَلَا تَخْسِرُوا الْمِيزَانَ ⑩

11. Na We nũmĩseũvĩtwe nthĩ kwoondũ
wa syũmbe *Syake*;

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ⑪

12. Nthĩnĩ wayo ve *mĩhemba yonthe* ya
matunda na mũtende yĩna ngusu syayo.

فِيهَا فَالِكِهْمَةُ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ⑫

13. Na mbeke *syĩna* iia syasyo na imea
syĩna mũuke mũseo.

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ⑬

14.Nĩ ūseo wĩva ɪndĩ, wa Mwĩai wenyu
inyw'elĩ mŭkŭlea, *inyw'it andũ na
Mayini?*

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٤﴾

15.We nĩwamŭmbie mŭndũ kuma nthĩnĩ
wa yŭmba yŭmũ *yĩla yĩlilyĩ ta nyŭngũ
mbĩvye.*

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٥﴾

16.Na We nĩwamombie Mayini na ūmũĩ
wa mwaki.

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَارٍ ﴿١٦﴾

17.Nĩ ūseo wĩva ɪndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ŭla mŭkŭlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٧﴾

18.Mwĩai wa Maumĩlo elĩ na Mwĩai wa
mothŭĩlo elĩ!

رَبِّ الشَّرِيقِينَ وَرَبِّ الْغَرْبِينَ ﴿١٨﴾

19.Nĩ ūseo wĩva ɪndĩ, wa Mwĩai wenyu,
ŭla mŭkŭlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

20.Nĩw'o We akaikwatany'a nganga ilĩ,
aikwatany'e syo vamwe.

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿٢٠﴾

21.Katĩ wasyo *yu ve tŭtũ*; iilikanaa
ŭkanga na ŭla ņgĩ.

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢١﴾

22.Nĩ ɪnee yĩva ɪndĩ, ya Mwĩai wenyu
mŭkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٢﴾

23.Nthĩnĩ wayo vaumaa lŭlũ na
maliyani..

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٣﴾

24.Nĩ ɪnee yĩva ɪndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mŭkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾

25.Na Ngalawa ila ndŭũlu nĩ Syake ila
syŭkĩĩĩle ŭkanganĩ ta ɪĩma.

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٥﴾

26.Nĩ ɪnee yĩva ɪndĩ, ya Mwĩai wenyu,
inyw'elĩ mŭkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾

LUKU 2

27. Syonthe ila syĩ ũlũ wayo *nthĩ* ikavĩta.

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا قَانٌ ﴿٢٧﴾

28. Nakyo kĩla kĩkatiala no Veva wa Mwĩai waku *tũ*, Mwĩai wa ũtheu na Ndaĩa.

وَرَبِّي وَجْهَ رَبِّكَ ذُو الْجَلِيلِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٨﴾

29. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu, mũkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٢٩﴾

30. Syonthe ila syĩ matunĩ na ũlũ wa nthĩ nĩ We ithaithaa. Kĩla mũthenya We *nĩwĩũanasya We-Mwene* na mwĩkalo wĩ kĩvathũkany'o.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٣٠﴾

31. Nĩ ĩnee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu mwĩ eli mũkayĩlea?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٣١﴾

32. O mĩtũkĩ Ithyĩ tũkavika vala mũĩ, inyw'ĩ motonyi elĩ mwĩna vĩnya!

سَنَفُوعُ لَكُمْ آيَةٌ الْثَّقَلِينَ ﴿٣٢﴾

33. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٣٣﴾

34. Inyw'ĩ nguthu ya Mayini na andũ! Ethwa inyw'ĩ mwĩna ũtonyi wa kwĩsĩla ndeenĩ sya matu na nthĩ, ĩndĩ endai. ĩndĩ mũitonya kũthi mũtena mwĩao.

لِيُعْشَرَ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَن تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَأَنْفُذُوا

35. Kwa ũu, inyw'elĩ mũkaũlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٣٤﴾

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٣٥﴾

36. Vau vakatũmwa ũĩmĩ wa mwaki ũte syũki kwenyu na kĩlungu kya syũki yĩte mwaki na inyw'ĩ mũikethwa mũtonya kũtethany'a mũndũ na ũla ũngĩ.

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوْابُ مَن تَارَهُ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَوِرُونَ ﴿٣٥﴾

37. Nĩ mumo wĩva ĩndĩ, wa Mwĩai wenyu, mũkaũlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

38.Na yġla ġtu yġkat0kanġla katġ, na kġtunġva ta ua mġtune-----

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ۝٣٨

39.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu, mġkayġlea inyw'elġ?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكذِبِينَ ۝٣٩

40.Mġthenyanġ Ųsu, mġnd0 kana ġyini ndakakŲlwa Ųvoo wa naġ yake.

فِيَوْمِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ۝٤٠

41.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu, inyw'elġ mġkayġlea?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكذِبِينَ ۝٤١

42.Aġa avġtany'a makamanyġka nġnd0 wa movano moo, namo makakwatwa makundonġ ma nzwġġ sya mothy0 moo na maŲ0.

يَعْرِفُ الْجُرُومَ بَيْنَهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ۝٤٢

43.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu, mġkayġlea inyw'elġ?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكذِبِينَ ۝٤٣

44.Yġġ nġyo ġia-ya-Mwaki yġla avġtany'a mayġleaa.

فِي هَذِهِ جَهَنَّمَ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْجُرُومَ ۝٤٤

45.Mo makathy0l0l0ka katġ wayo na kġw'0 kyai kġthe0kġte.

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَبِيبٍ آيٍ ۝٤٥

46.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu, inyw'elġ mġkayġlea?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكذِبِينَ ۝٤٦

LUKU 3

47.ġndġ kwa Ųla we wġw'aa wia nġ Ųnene mġt0Ųlu wa Mwġai wake, ve mġŲnda ġġġ.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جِئْتَن ۝٤٧

48.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu, inyw'elġ mġkayġlea?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكذِبِينَ ۝٤٨

49.Yelġ yġna mbonne mbingġ.

ذَوَاتًا أَفْنَانٍ ۝٤٩

50.Nġ ġnee yġva ġndġ, ya Mwġai wenyu, mġkayġlea inyw'elġ?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَبِّكُمْ تَكذِبِينَ ۝٥٠

51. Nthĩnĩ wayo yelĩ ve ithima ilĩ ivĩĩtĩye
kĩw'ũ *mana*.

فِيهِمَا عَيْنَيْنِ تَجْرِدِينَ ۝

52. Nĩ Inee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mũkayĩlea inyw'elĩ?

فِي آيِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

53. Nthĩnĩ wayo vakeethwa kĩa
mũthemba wa matunda elĩ elĩ.

فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجِينَ ۝

54. Nĩ Inee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mũkayĩlea inyw'elĩ?

فِي آيِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

55. *Mo* makaafĩta *ĩũũũ wa mĩũũ* mĩkekanĩ,
ĩla ĩtumĩĩwe lili mwanakavye ndeenĩ
syayo. Na matunda meũ ma mĩũũda ĩsu
yelĩ makeethwa maniĩnĩte vakuvĩ kwa
kũtuwa.

مُتَكَبِّرِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَّالِيهَا مِنْ أَسْتَبْرِيٍّ ۝
جَنَّاتِ الْجَنَّةِ دَانٍ ۝

56. Nĩ Inee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mũkayĩlea inyw'elĩ?

فِي آيِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

57. Na nthĩnĩ wayo *ota ũu*, vakeethwa
aka atheu mena mwĩkalo wa ũuu ala
mũndũ kana ĩyini Otaamakiita.

فِيهِنَّ قِصْرَاتٌ الظَّرْفِ لَمْ يَطْبِئْتُهُنَّ أَنْسٌ قَبْلَهُمْ
وَلَا جَانٌّ ۝

58. Nĩ Inee yĩva ĩndĩ, ya Mwĩai wenyu,
mũkayĩlea inyw'elĩ?

فِي آيِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

59. Mailyĩ ta lĩũũ ĩla ndune na tũmaliyani
tũla tũnini.

كَانَتْهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ۝

60. Kwa ũu, mũkayĩlea ĩnee yĩva ya
Mwĩai wenyu inyw'elĩ?

فِي آيِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

61. Vai ĩtũvi ya ũseo ateo ũseo.

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ۝

62. Kwa ũu, mũkaũlea mumo wĩva ĩndĩ,
wa Mwĩai wenyu inyw'elĩ?

فِي آيِ الْآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ۝

63. Na ũtee wa ĩsu yelĩ, ve Mĩũũda *ĩngĩ*
ĩĩĩ-----

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَيْنِ ۝

64.Nĩ Inee yĩva Indĩ, ya Mwĩai wenyu, mŉkayĩlea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٤﴾

65.Syĩna matŉ mauu ma kĩsŉnzŉni kĩkwatu.

مُدَّ مَا قَمِينَ ﴿٦٥﴾

66.Kwa ŉu, inyw'elĩ, mŉkaŉlea mumo wĩva, wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٦﴾

67.Na nthĩnĩ wayo *ota ŉu*, vakeethwa tŉlŉsĩ twĩĩ tŉvĩĩtŉye kĩw'ŉ.

فِيهِمَا عَيْنِينَ نَضَّخْتَنِي ﴿٦٧﴾

68.Kwa ŉu, Indĩ inyw'elĩ mŉkaŉlea mumo wĩva wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٦٨﴾

69.Nthĩnĩ wayo yelĩ vakeethwa *mĩhema yonthe ya* matunda, na ndende na makŉngŉmanga.

فِيهِمَا قَالِكُمَا وَنَخْلٌ وَرَمَاتَانُ ﴿٦٩﴾

70.Kwa ŉu, inyw'elĩ mŉkaŉlea mumo wĩva Indĩ, wa Mwĩai wenyu?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٠﴾

71.Nthĩnĩ wayo vakeethwa *eĩnu*, aseŉ na anake----

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَابُ ﴿٧١﴾

72.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai wenyu inyw'elĩ mŉkamalea?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٢﴾

73.Eĩtu eŉ mena metho maiŉ ma kwendeesya, masŉvĩĩtŉwe nesa nthĩnĩ wa malwanda----

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٣﴾

74.Nĩ manee meva Indĩ, ma Mwĩai wenyu, mŉkamalea inyw'elĩ?

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٤﴾

75.Ala mŉndŉ kana Iyini ŉtakethwa amakiĩtŉ mbee woo-----

لَمْ يَطْمِئِنَّهُنَّ أَنِ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٧٥﴾

76.Nĩ manee meva Indĩ ma Mwĩai wenyu inyw'elĩ mŉkamalea?-----

فَيَأْتِي آلَاءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ ﴿٧٦﴾

77. Mafle mīto ya langi wa kīfōnzōni na mīkeka myanake.

مُفَكِّينَ عَلَى رُفُوفِ حُفْرَةٍ وَعَبْرَتِي حَسَانٍ ﴿٥٧﴾

78. Nī manee meva īndī ma Mwīai waku, ala inyw'elī mōkamalea?

فِي أَيِّ آيَةٍ رَتَبْنَا تُكَدِّبِينَ ﴿٥٨﴾

79. Kūathimwa nī syītwa ya Mwīai waku, Mwīai wa Utheu na Ndaḡa.

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٥٩﴾

AL - WAAKIAH
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ Olau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ١

2. Yŵla Undŵ Mŵnene wa kwoneka
Ŵkavika-----

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ٢

3. Vai kŵlea kwa kumŵla kwaw'o-----

لَيْسَ لَوْفَعَتِهَا كَاذِبَةٌ ٣

4. Kŵmatheesya amwe na kŵmambatya
angŵ.

خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ٤

5. Yŵla nthŵ ŵkathingithangw'a na
kŴthingithangw'a kŴthŴku,

إِذَا دُجِبَتِ الْأَرْضُ رَجًا ٥

6. Na iŵma ikanyaŵkw'a----Ŵnyaŵkya
mŵŵanŵ.

وَأُثِّتِ الْجِبَالُ بَسًا ٦

7. Nasyo syonthe ikatw'ŵka ta kŵtoo
kŵnyaŵkŵtwe,

فَكَانَتْ هَبَاءً مُتَّبِنًا ٧

8. Nenyu mŴkaanw'a nthŵnŵ wa nguthu
itatŵ:

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ٨

9. Na andŵ ma kw'oko kwa aka na andŵ
ma kw'oko kwa aŵme ata!

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ٩

10. Na andŵ ma kw'oko kwa aka na andŵ
ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ١٠

11. Katatŵ: ala matongoetye vyŵ; nomo
matongoetye vyŵ,

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ١١

12. Mo makeethwa. makwatŵte
Ŵthengeanŵ na Ngai.

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ١٢

13. Mo makeethwa nthŵnŵ wa Mŵnda ya
Utanu----

فِي جَنَّتِ النَّعِيمِ ١٣

14. Nguthu nene kuma katl wa andũ ala
maŋ ma vau mbee, تُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٤﴾
15. Na nguthu ninangi kuma katl wa
andũ ma mŋthenya ya ŋtina, وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿١٥﴾
16. Mekalŋe ivŋla iseũvŋtw'e na thaavu
na lũũ, عَلَىٰ سُرْسِيٍّ مَّقْضُونَاتِهِ ﴿١٦﴾
17. Maŋte vau meleanŋle mũndũ na ūla
ũngŋ. مُقْبِلِينَ عَلَيْهَا مُتَقَبِّلِينَ ﴿١٧﴾
18. Mo makeeteelwa nŋ anake ala
matatumŋaa, يُطْفِئُ عَلَيْهِمْ وَوَلَدًا مَّخْلُودًا ﴿١٨﴾
19. Makuŋte mŋkeve na mbŋŋka, na
ikombe syusũŋw'e nŋ kalũsŋ kavŋŋte--
-- بِأَسْحَابٍ ذُرَابًا رَّيْدًا وَمَكَايِيسَ مِّن مَّوْبِقِينَ ﴿١٩﴾
20. Vai kũŋwa nŋ mũtwe kũkamakwata
kuma vo, ona mo maikamilwa-----
-- لَا يَصْدَعُونَ عَنْهَا وَلَا يُزْفُونَ ﴿٢٠﴾
21. Na mo makuŋte matunda ūndũ mo
makanyuva, وَقَالِكُهُمْ مِّمَّا يَتَخِدُونَ ﴿٢١﴾
22. Na nyama sya nyũnyi ūndũ mo
makethwa matonya kwenda. وَلَحْمٍ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾
23. Na vau vakeethwa eŋtu atheu, mena
metho mathanthau ma kwendeesya, وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٣﴾
24. Ta lũũũ, ivithŋtwe nesa na nzũvŋku.
-- كَأَمْثَالِ الْأَوْلَادِ النَّكُونِ ﴿٢٤﴾
25. Ta ŋtuvi ya ūndũ mo meekie.
-- جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾
26. Mo maikew'a ngewa nthũku vo, kana
ũneeni wa naŋ. لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْتِيهَا ﴿٢٦﴾
27. Ateo ndeto ya ngethi tũ, 'Mũuo,
mũuo,' إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٧﴾

28. Andũ ma kw'oko kwa aũme na andũ
ma kw'oko kwa aũme ata!

وَأَخْضِبُ الْيَمِينِ ۗ مَا أَخْضِبُ الْيَمِينِ ۙ

29. Mo makeethwa katĩ wa Mĩkũnasi ĩte
mĩw'a,

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ۙ

30. Na mĩthamba ya maiũ masyau,

وَوَاطِحٍ مَّنْضُودٍ ۙ

31. Na muunyĩ mwaamye,

وَوَظِلِّ مَمْدُودٍ ۙ

32. Na kĩw'ũ kĩvĩĩte,

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ۙ

33. Na matunda maingĩ,

وَفَالِهَةٍ لَّا يَمِيدُ ۙ

34. Matathelaa kana kũvatanwa,

لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ۙ

35. Na mo makeethwa na endwa moo
ataĩku mũno-----

وَقُرْشٍ مَّرْفُوعَةٍ ۙ

36. Nĩw'o, ĩthyĩ tũmombĩte mo na
mũmbĩlwe mũseo,

إِنَّا أَنْشَأْنَهُنَّ إِنْشَاءً ۙ

37. Na nĩtwamatw'ĩkĩthisye mo atheu,
mate akiite,

فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا ۙ

38. Mendete, ma mũika ũmwe,

عُرُبًا أَتْرَابًا ۙ

39. Kwoondũ wa andũ ma kw'oko kwa
aũme.

لَّا أَخْضِبُ الْيَمِينِ ۙ

LUKU 2

40. Nguthu nene kuma katĩ wa *Masilamu*
ala ma mbee,

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ۙ

41. Na nguthu nene kuma ala ma ĩtina.

وَأُثْلَةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۙ

42. Na andũ ma kw'oko kwa aka na asu
ala ma kw'oko kwa aka ata!

وَأَخْضِبُ الشِّمَالِ ۗ مَا أَخْضِبُ الشِّمَالِ ۙ

43. Mo makeethwa kaf wa kīseve kīvyo
na kīw'0 kīthe0ku kya k0vīvyā,

فِي سُنُومٍ وَحَيْمِيرٍ ۝

44. Na uungu wa muunyī wa sy0ki yi0,

وَزَيْلٍ مِّنْ يَّحْمُومٍ ۝

45. Kīte kīthithu kana kītena 0seo ona
0mwe.

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ۝

46. Mbee wa 0u mo mekalaa thay0
m0v0th0 na wa motanu.

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ۝

47. Na mo maendeeaa na wīki wa naī
mūnene.

وَكَانُوا يُعْتَرُونَ عَلَى الْحِنثِ الْعَظِيمِ ۝

48. Na mo nīmamanyīte k0k0lya, 'Ata!
Ithyī twakw'a na k0tw'īka kītoo na
mavīndī, ow'o, ithyī nīt0kathay00kw'a
īngī,

وَكَانُوا يَقُولُونَ هَٰ أَيْدِيَنَا وَكُنَّا تَرَابًا وَ
عِظَامًا ۚ إِنَّا لَنَبْعَثُونَ ۝

49. 'Na maafthe mait0 ala ma mbee ota
0u?'

أَوْ أَبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ۝

50. Asya, 'īī, ala ma mbee na ala ma ītina

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ۝

51. Onthe makoombanw'a vamwe nthīnī
wa īvinda yīla yiītwe m0thenyanī
m0nyuve.

لَنَجْوَِعُنَّ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝

52. 'Indī, Inyw'ī ala m0thyoekete na
m0leete 0la w'o,

نَعْمَ إِنَّكُم مَّا أَنتُم بِالضَّالِّينَ الْمَكِيدِينَ ۝

53. 'Inyw'ī vate nzika, m0kaya ma m0tī
wa Sakkum,

لَا كَلِمَةٌ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُقُومٍ ۝

54. 'Na m0kaus0sya mavu menyū namo,

فَمَا لَكُم مِّنْهَا الْبُطُونَ ۝

55. 'Navo m0kanyw'a kīw'0
k0the0kīte,

فَسُرِبُونَهُ مِنِّي مِن الْحَيْمِيرِ ۝

56. 'Künyw'a ta ngamfle yfina waÜni vyÜ.

فَشْرَبُونَ شَرْبَ الْهَيْدِرِ ⑤

57. UÜ Ükeethwa wfi müthokany'o woo
MÜthenyanfi wa Ütwio.

هَذَا تَزْلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ⑥

58. Ithyfi nftÜmÜmbfte inyw'fi. Ntkfi, Indfi
inyw'fi müyffkffaa Üu?

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَلُّونَ ⑦

59. Inyw'fi müsÜanfää ata *ÜÜÜ* wa *Üovoto*
ya *manzfyfla* mumasya?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ ⑧

60. Inyw'fi ninyw'fi müyÜmbfte yo kana
Ithyfi Nithyfi Mümbi?

ءَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ⑨

61. Ithyfi nftwfyfafte kfkw'Ü kwenyu
inyw' *onthe*; na Ithyfi tÜitonya küsiffwa.

نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ⑩

62. Kuma küalyÜlwa kwa myÜmbflwe
yenyu ya yu na kümÜkfllya inyw'fi
kütw'fka kffndÜ kfla inyw'fi mütena woni
wakyö.

عَلَى أَنْ يُبَدَّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا
لَا تَعْلَمُونَ ⑪

63. Na inyw'fi vate nzika, nfmÜmanyfte
Ümbi Üla wa mbee. Ntkfi, Indfi, inyw'fi
mÜte kümanya?

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ⑫

64. Inyw'fi nfmwonaa kfla müvandaa?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ ⑬

65. Inyw'fi ninyw'fi mükfanasya kana
Nithyfi Mükffmesya?

ءَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ⑭

66. Takethwa Ithyfi nftwendie Üu Ithyfi
twfthwa twakfalyÜlile ta mavuti, Indfi
inyw'fi müitiwa mükffaa.

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلِمْتُمْ تَفْلُهُونَ ⑮

67. Mükyasya, 'Ithyfi twfi anange!

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ⑯

68. Aiee, ithyfi twfi avene *kfla kffndÜ*.

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ⑰

69. Inyw'fi nfmÜkyonaa kfw'Ü kfla inyw'fi
mÜnyusaa?

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ⑱

70. Inyw'I ninyw'I mOkItheeasya kuma mathweonI, kana IthyI NithyI M0eti?

ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ السَّمَاءِ أَمْ عِنْدَ السَّمَاءِ ۝

71. Takethwa IthyI nItwendie Ou, IthyI twIthwa twakIsamIthisye 00. NIki, IndI inyw'I m0te m0vea?

لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۝

72. Inyw'I nImwonaa mwaki 0la inyw'I m0vuvaa?

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝

73. Inyw'I ninyw'I m0se0vasya m0ti n0nd0 waw'o, kana NithyI M0se0vya?

ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَهَا أَمْ عِنْدَ الْمَنْشُورِ ۝

74. IthyI t00tw'kIthItye ta 0lilikany'o na 0tandIthyo kwa aendi-ma-kyalo.

نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكُرًا وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ۝

75. Kwa Ou, tafa syItwa ya MwIai waku 0la-M0nene.

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

LUKU 3

76. Aiee, Nyie nIvIta na mwovano wa ndata---

فَلَا أَيْسَرُ بِتَوَجِّعِ النُّجُومِ ۝

77. Na, ow'o, kyu nI kIthit0 kInene, takethwa inyw'I nImwamanyie.

وَأِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ۝

78. Kana Ino ow'o nI Kulani ndaIku,

إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ۝

79. NthInI wa Ivuku Is0vIku nesa,

فِي كِتَابٍ مُكْتُونٍ ۝

80. YIla vai 0kayIkiita ateo asu ala matheetw'e.

لَا يَبُتُّ إِلَّا لِطُهْرَتِهِ ۝

81. NI 0vuany'o kuma kwa MwIai wa nthI syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

82. Inyw'I IndI m0kamyosa ngewa Ino nthu na wangangani?

أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ ۝

83. Na ūlei wayo wenyu mwfutwĩkĩthya
taw'o *nzĩa* ya mŭtŭlle wenyu?

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنْتُمْ تُكَدِّرُونَ ﴿٥٧﴾

84. Nĩkĩ, ĩndĩ, yĩla *thayŊ* wa mŭndŊ
OnŊŊkw'a ōvĩkaa mŭmeonĩ,

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ ﴿٥٨﴾

85. Nenyu kavindanĩ kau o mŭsyafĩsyey---

وَأَنْتُمْ جِنِيدٌ تَنْظُرُونَ ﴿٥٩﴾

86. Na ĩthyĩ twĩthĩfawa nake vakuvĩ
mŭno kŭmŭvĩta inyw'ĩ, ĩndĩ inyw'ĩ
mŭyonaa---

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٦٠﴾

87. Nĩkĩ, ĩndĩ, ethwa inyw'ĩ
mŭimakwĩtwa mŭkŭlwe.

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٦١﴾

88. Inyw'ĩ mŭitonya kŭtŭnga ĩtina,
ethwa mwĩ ma w'o?

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٢﴾

89. Yu ethwa we nĩ ōmwe wa asu ala
manengetwe ōthengeanĩu na *Ngai*,

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٦٣﴾

90. ĩndĩ *Kwake* ve ōkiakisyo na *mŊuke*
mĩseo na MŊŭnda wa *Utanu*;

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٍ ﴿٦٤﴾

91. Na ethwa we nĩ ōmwe wa ala me
kw'okonĩ kwa aŭme,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٦٥﴾

92. ĩndĩ MŊuo wĩthwe ĩŊlŊ waku we *Ŋla*
umĩte kwa asu ma kw'oko kwa aŭme.'

فَسَلَّمَ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٦٦﴾

93. ĩndĩ we ethwa nĩ wa ala maleaa w'o
na me ĩvĩtyonĩ,

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٦٧﴾

94. ĩndĩ *kwake* *kŊkeethwa* mŭthokany'o
wa kĩw'o kĩtheŊkĩte,

فَنَزَّلُ مِنْ حَيْمِيمٍ ﴿٦٨﴾

95. Na kŭvya nthĩnĩ wa *Ngiena*.

وَتَصْلِيَةٌ جَئِيمٍ ﴿٦٩﴾

96. Nĩ w'o, ūŊ nĩ w'o wa w'o.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٧٠﴾

97. Kwa ūu, tafa syĩtwa ya Mwĩai waku
Ula-Mũnene.

بِسْمِ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٧﴾

سُورَةُ الْحَدِيدِ مَدِينَةُ

٥٤

AL - HADIID
(Wavuanf'we Madina)

1. Syitwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usuftwe nĩ ulau, Usuftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Kfla kyonthe ona kflva kfl matunf na fũlũ wa nthĩ nĩkfmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We nĩ We WI-Vinya, Ula- Mũf.

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

3. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake; We nũnenganae thayũ na nũetae kfk'ũ; na We Ena ũtonyi fũlũ wa syfndũ syonthe.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ ③
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ④

4. We nĩ We Mwambĩmlyo na Mũminũklyo, WI-Utheinĩ na Mũvithe, na We nĩwĩsĩ syfndũ syonthe nesa.

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑤

5. We nĩ We woombie matu na nthĩ kwa mavinda thanthatũ, na Indĩ atĩnka We-Mwene Kĩvĩlanĩ-Kya-Usumbĩ. We nũmanyaa kfla kflikaa fũlũ wa nthĩ na nũmanyaa kfla kyumaa nza wayo, na kfla kfltheaa kuma Itunĩ na kfla kyambataa Itunĩ. Na We E-vamwe nenyu ovonthe vala inyw'ĩ mũtonya kwĩthwa mũf. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nũmonaa maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُعَلِّمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ⑥

6. Usumbĩ wa matu na nthĩ nĩ Wake; na maũndũ onthe matũngawa Kwake.

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ⑦

7. We atumaa ũtukũ wĩsfla nthĩnĩ wa mũthenya na mũthenya wĩsfla nthĩnĩ wa ũtukũ; na We nĩwĩsĩ nesa vyũ maũndũ onthe ala me nthĩnĩ wa ithũi.

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑧

8. Mwĩtkĩlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na umyai *nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe* kuma katĩ wa ila We ũmũtwĩkĩthĩtye inyw'ĩ atĩfwa. Na ala katĩ wenyu metĩkĩlaa na kumya makeethwa na Ituvi Inene.

9. Nĩkĩ inyw'ĩ mũtamwĩtkĩlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, oyĩla Mũtũmwa nũmwĩtaa inyw'ĩ mũmwĩtkĩle Mwĩai wenyu, na We nũminĩte kwosa ũtianlo kuma kwenyu, ethwa ow'o inyw'ĩ mwĩ etĩkĩli?

10. We nĩ We ũtheeasya Syama ntheu kwa mũthũkũmi Wake, nĩkana we atonye kũmumya inyw'ĩ kuma nthĩnĩ wa kĩla *mũthemba wa kĩvindu kũmũtwaa* kyeninĩ. Na vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mũuu na Ausũtwe nĩ tei kwenyu.

11. Na nĩkĩ inyw'ĩ mũtaumasya *nzĩanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe*, oyĩla ũtĩĩwa wa matu na nthĩ nĩ Wake? Ala katĩ wenyu maumisye na mokitie mbee wa ũkĩlyo ti ũndũ ũmwe na *asu ala meekie ũu ĩina*. Mo me ĩũũ kwa ivĩla mbee wa ala maumisye na mokitie ĩtina. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mũmanyi wa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

LUKU 2

12. Nũũ we ũla ũkamũnenge Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo? Nĩkana We akamyongeela yo kũndũ kwĩlĩ kwoondũ wake, na we akethwa na mũthĩnzĩlo mũlau.

أَمِنَّا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ
مُسْتَحْلِقِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا
لَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿٨﴾

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ
تُؤْمِنُونَ بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿٩﴾

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُم
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ
رَحِيمٌ ﴿١٠﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ
مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلِ أَوْلِيَّكَ أَكْثَرَ دَرَجَةً مِمَّنْ
الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلَاؤِ كَلَّا وَعَدَّ اللَّهُ
الْحَسَنَةَ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفَهُ
لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٢﴾

13. Na *sOan'ai* mOthenya Ola we Okamona etfklī aŭme na etfklī aka, kyeni kyoo kŭlisemba mbee woo na mokonī moo ma aŭme, *namo makatavw'a*, 'Uvoo-mŭseo kwenyu ōmŭnthī! Mfŭnda ūla ūvŭflaa tŭlŭsī uungu wayo, vala inyw'ī mŭkekalaa. Usu nī ūtanu mŭnene.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُمْ
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَاكُمْ الْيَوْمَ
جَاءَتْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

14. Mŭthenya Ola angangani aŭme na angangani aka makamatavya ala metfklīaa, 'Tweteleei ithyī *vanini* nŭkana twose kyeni kuma kyeninī kwenyu,' na ūndī *mo* makatavw'a 'Syokai, *ethwa* inyw'ī nīmŭtonya, na ūndī manthai kyeni.' Na ūndī vakeekŭwa ngŭka katī woo yīna mŭomo nthīnī wayo. Na nthīnī waw'o vakeethwa tei *w'onthe* na mbee, na nza yaw'o, vakeethwa ūsilŭlo.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا
انظُرُونَا نَقْتِسَبْ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا
وَسَاءَ لَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ
لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ
الْعَذَابُ ﴿١٤﴾

15. Mo makameta mo *makyasya*, 'Ithyī tŭyaī o vamwe nenyu?' Namō makamasŭngŭla, 'II, ūndī inyw'ī nīmweelikilye matatwanī inyw'ī ene na mweethwa na nzika na mawendi menyū mathŭku mamŭkenga inyw'ī kŭvika ūtwio wa Ngai Mwene Vinya W'onthe wavika. Na Mŭkengani nīwamŭkengie inyw'ī ūlŭlŭ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يُنَادُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ
فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ
الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٥﴾

16. Kwa ūu, ūmŭnthī, vai kyovosya kŭkŭwŭfklīwa kuma kwenyu, ona kuma kwa ala maleile kwŭfklīaa. Wŭkalo wenyū wa mŭthya nī Mwakinī; ūsu nīw'o mŭnyanyae wenyū; na nī vandŭ vathŭku va kwŭkala.

فَالْيَوْمَ لَا يُوْعَدُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مَا ذُكِّرْتُمْ بَلَىٰ وَمَا كُنْتُمْ
الْمُصِئِينَ ﴿١٦﴾

17. Yo ūvinda ti ūviku kwa asu ala metfklīaa kwŭw'a ngoo syoo syŭnyivŭtye syalilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe

أَمْ يَأْتِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ
اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا

na w'o ūla ōtheete *kwoo*, na kana mo maikethwe ta asu ala manengetwe Ivuku mbee woo na İvinda yaasavangw'a kwoondŭ woo, İndİ ngoo syoo nİsyoomİthiw'e, na aingİ moo nİ athŭku?

18.Manyai kana Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭmİthayŭŭkasya nthİ İtina wa kİkw'ŭ kwayo. İthyİ tŭitw'İkİthİtye Syama kwİthwa ntheu kwenyu, nİkana inyw'İ mŭtonye kŭmanya.

19.Ta kwa aŭme ala maumasya nthembo na iveti ila syumasya nthembo, na kwa asu ala mamŭkwatasya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo--İkongeleelwa kŭndŭ kwİll kwoondŭ woo, na ota ņu, mŭthİnzİŭ wa ndaİa ņkeethwa wİ woo----

20.Na ala mamwİtkİlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Atŭmwa Make, na mo me Maw'o na Ngŭsİ mbee wa metho ma Mwİai woo, mo makeethwa na mŭthİnzİŭ woo na kyeni kyoo. İndİ ta asu ala matetkİlaa na kŭmİlea Mİsoa Yaitŭ, aa nİmo ekali-ma-Ngİenanİ.

LUKU 3

21.Manyai kana thayŭ wa nthİ İno no İthau na ngŭİ tŭ, na wanake, na *mwambİlİyo* wa kwİkathİla katİ wenyu, na wendi wa kŭkİlany'a ŭthw'ii na syana. *Thayŭ ņŭ* nİ mbua İla yuaa İkamesya mboka ila imatanasya aİmi. Na İndİ nİsyŭmaa na iikalaa ta İlaa ya mŭtİ; na iitİlkanga ilungu *ta mavŭa*. Na İtunİ ve ņsİllo mwai, na ņekeo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe *ota ņu*, na ņtanu *Wake*. Na thayŭ wa nthİ

الْكِتَابِ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٨﴾

إِذْ عَلِمْنَا أَنَّ اللَّهَ يُبْعَثُ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ
بَيَّنَّا لَكُمْ آيَاتِنَا لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

إِنَّ الْمُصَدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَبُوا اللَّهَ
قَرِيبًا حَسَنًا يَضَعُ لَهُمْ أَجْرَهُمْ كَرِيمًا ﴿٢٠﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ
وَالشَّهَادَةُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ﴿٢١﴾

إِذْ عَلِمْنَا أَنَّ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا لَوَبٌّ وَهِيَ وَزِينَةٌ
وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَشَلْ عَنَيْتِ أَعْيَبَ الْكُفَّارِ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهَيِّجُ
قَدْرَهُ مُضْفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ
وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢١﴾

İno nİ mana na Otanu wa kavinda na syİndÜ sya Ükengani.

22. Kİlany'ai mÜndÜ na Üla Üngİ mÜimantha Ükeke kuma kwa Mwİai wenyu na İtu, yİla Üthanthau wayo nİ ta Üthanthau wa İtu na nthİ; yo yİsÜvİtw'e kwoondÜ wa asu ala metkİlaa Ngai Mwene Vinya W'ontha na MÜtÜmwa Wake.

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا
بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٢﴾

23. Vai mbaanga yonekaa İÜlÜ wa nthİ kana İÜlÜ wenyu ene, ateo nİnandİke nthİnİ wa İvuku mbee wa İthyİ tÜtamİetete---vate nzika, Üu nİ ÜvÜthÜ kwa Ngai Mwene Vinya W'ontha.

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ
إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنْ ذَلِكَ عَلَىٰ
اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٣﴾

24. Nİkana inyw'İ mÜikakwatwe nİ kyeva İÜlÜ wa syİndÜ İla sya kuma kwenyu ona mÜikekathİİe nÜndÜ wa syİndÜ İla We ÜmÜnengete inyw'İ. Na Ngai Mwene Vinya W'ontha ndamwendaa mwİkathİİi Üla wİkengaa we mwene.

لَيْلًا نَّأْسُوا عَلَىٰ مَا فَاَتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ
وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٤﴾

25. Na ta asu atoonu na meylafaa andÜ methwe me atoonu. Na Üla ona wİva Üsyokaa İtina, İndİ vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontha Nİwİlyİfanİsyeye-Mwene, Üla Waİİtw'e-Nİ-Ndafa syonthe.

الَّذِينَ يَخْلُونُ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبَغْلِ وَمَنْ
يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٥﴾

26. Nİw'o, İthyİ twamatÜmie AtÜmwa MaitÜ mena Syama nİtheu na twamatheesya mo vamwe na İvuku na Kİİthimi nİkana andÜ matonye kwİka ÜlÜngalu; na İthyİ nİtwatheesye kİlaa, nthİnİ wakyo ve mİİio yİ vinya mwingİ wa Üvoo wa kaÜ na maÜtandİthyo maingİ kwa mbaa andÜ, na kana Ngai Mwene Vinya W'ontha atonye

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ
الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا
الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنْ

kÜvathÜkany'a asu ala mamÜtethasya
We na AtÜmwa Make ona kau We
ekalaa atekwoneka. Vate nzika, Ngai
Mwene Vinya W'onthe AusÜftwe nÍ
Ütonyi, Mwene-Vinya.

ع ٢
الله قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٣٠﴾

LUKU 4

27.Na IthyÍ nÍtwamÜtÜmie Noa na
Avalamu, na katÍ wa mbeÜ yoo tweekÍie
wathani na Ivuku. Kwa Üu, amwe moo
nÍmaatÍle Ütongoi, ÍndÍ aingÍ moo maÍ
mbaa-matÜ.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتَيْهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَ
كَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٣٠﴾

28.ÍndÍ IthyÍ nÍtwatumie AtÜmwa MaitÜ
maatÍla nyaÍÍ syoo; na IthyÍ nÍtwatumie
Yesu, mwana wa Malia, amaatiÍle mo, na
IthyÍ nÍtwamÜnengie we Uvoo-MÜseo.
Na IthyÍ nÍtweekÍie Üuu na tei nthÍnÍ wa
ngoo sya asu ala mamwÍtkÍlÍle we. ÍndÍ
wÍlei Üla meeseÜvÍsyie IthyÍ
tÜyaameyÍafa mo ÍndÍ kwoondÜ wa
kÜkwata Ínee ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; ÍndÍ mo mayaaÜtwafÍla
kwÍlanana na w'o wa w'o. ÍndÍ IthyÍ
nÍtwamanengie Ítuvi yoo amwe katÍ wa
asu ala meetÍkÍlÍle, ÍndÍ aingÍ moo nÍ
mbaa-matÜ.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى
ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ ۗ وَجَعَلْنَا فِي
قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً ۗ وَرَهَابِيَّةً
إِيتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ
رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَائِهَا فَأَتَيْنَا
الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ
فَسِقُونَ ﴿٣١﴾

29.Inyw'Í ala mwÍtkÍlÍlaa! MÜkÍei Ngai
Mwene Vinya W'onthe na mwÍtkÍlÍlei
MÜtÜmwa; We akamÜnenge inyw'Í
kÍlanda kÜndÜ kwÍlÍ kya tei Wake, na We
akamÜseÜvÍsyia inyw'Í kyeni kÍla
mwÍendelaa nthÍnÍ wakyo, na
akamÜnenge inyw'Í Üekeo, na nÍw'o
Ngai Mwene Vinya W'onthe nÍ
MÜekanÍ-MÜno VyÜ, UsÜftwe nÍ tei.

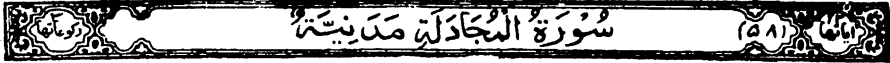
يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَأَمِنُوا بِرَسُولِهِ
يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ
نُورًا تَنشُرُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿٣٢﴾

30.NÍkana AndÜ-ma-Ivuku maikasÜanÍe
kana mo Masílamu matiÍ na Ütonyi wa

إِنَّمَا يَعْلَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ إِلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ
مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ

Okwata Undu wa mumo wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe; oyila mumo wĩ mokonĩ
ma Ngai Mwene Vinya W'onthe vyũ We
aũnenganae kwa ũla We wendaa. Na
Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai-
Wa-Mumo mwingĩ.

بِشَاءِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٥٧﴾

AL - MUJAADILAH
(WavuanIw'e Madina)

1.Syitwanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usūftwe nī ūlau, Usūftwe nī tei.

2.Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīw'ite ūneeni wakyō kīveti kīla kīfete kīto kyakyo kwaku ūlū wa mūūme wakyō, na kīkamwīkaīla Ngai Mwene Vinya W'onthe nīwīw'ite ngewa yenyu. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Wīwi-W'onthe, Woni-W'onthe.

3.Asu katī wenyu malūngasya iveti syoo na kūsyīta maa-nyinyia moo; maa-nyinyia moo no asu ala mamasyafte tū; na mo vate nzika maeaa ngewa nthūku na ite ya w'o; Indī vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūvetangi-Wa-Naī, Mūekanī-Mūno Vyū.

4.Na mo asu ala masyītaa iveti syoo maa-nyinyia moo, na Indī maisyoka kūneena oūndū maneenete, *Usillo wa ūu*, nī kūmīnge ngombo ūthasyo mbee wa matanamba kūkiitana mūndū na ūla ūngī. Uu nīw'o inyw'I mūtaftwe naw'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīsi-Nesa ūndū inyw'I mwīkaa.

5.Na ūla ūtena *īmwe*, nomūvaka afīte kūya kwa myei III fafanīe, mbee wa matanakiitana. Na ūla w'onthe ūtatonya kwīka ūu, afītwe nī kūlthya andū ngya mīfongo thanthatū. Inyw'I mwīyafwe ūu, nīkana mūtonye kūmūkaī Ngai Mwene Vinya W'onthe w'o na

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْكُرِي إِلَى اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَبِيعٌ بَصِيرٌ

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنكُم مِّن نِّسَائِهِمْ مِمَّا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا اللَّائِي وَلَدَنَّهُمْ وَ إِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ وَ زُورًا وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِن نِّسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ مِن قَبْلِ أَنْ يَتَمَآتَا ذٰلِكُمْ تَوْعَظُونَ بِهِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ

فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِن قَبْلِ أَنْ يَتَمَآتَا ۖ فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّينَ مِن سَكِينَتَا ۚ ذٰلِكَ لَتُؤْمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ ۗ وَ تِلْكَ حُدُوْدُ اللّٰهِ وَلِكُلِّفَرِيْنٍ عَدٰبٌ اَلِيْمٌ

Mŭtŭmwa Wake. Na Ino nŭ mŭvaka ņa
yŭtwe nŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe;
na ve ŭsilņlo wŭ woo kwa alei.

6.Ala mamŭkaananņasya Ngai Mwene
Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake,
makasonokw'a ona mbee woo; Na Ithyl
nņtŭminņte kŭtheesya Syama nthandņku.
Na alei makeethwa na ŭsilņlo wa
kŭmathņnia.

7.Mŭthenya ņla Ngai Mwene Vinya
W'onthe ŭkamokņlya onthe vamwe, We
akamamanyņthya mo ņndŭ meekie.
Ngai Mwene Vinya W'onthe nņwilte
ņtalo wamo, oyņla mo nņmoolilwe nņ mo.
Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nņ
Ngŭsņ ņlŭ wa syņndŭ syonthe.

LUKU 2

8.We nowonaa kana Ngai Mwene Vinya
W'onthe nŭmanyaa syņndŭ ila syņ
matunņ syonthe na ila syņ ņlŭ wa nthņ?
Vai nzaama ya kņmbithņ ya andŭ atatŭ,
ņndņ We nņ wa kana, kana ya atano, kana
ya aingņ, ņndņ We E-vamwe namo ovala
vonthe mo matonya kwņthwa maņ. Na
ņndņ Mŭthenyanņ wa Uthayŭkyo, We
akamamanyņthya ņndŭ mo meekie.
Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe
nŭsyņsņ syņndŭ syonthe nesa vyŭ.

9.We noŭmonete asu ala mavatiwe
kwņthwa na nzaama sya kņmbithņ na ņngņ
kŭsyoka maņndŭnņ ala mavatiwe, na
kŭneenany'a na kņmbithņ ņlŭ wa naņ na
ŭtŭli-wa-mņao na wau wa matŭ kwa
Mŭtŭmwa? Na yņla mo mooka vala we
ŭņ, maŭkethasya na ngethi ņa Ngai
Mwene Vinya W'onthe ŭtaŭkethetye

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَقُلُوبُهُمْ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ①

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا
عَ أَخْصَهُ اللَّهُ وَسُوءَهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ①

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَايَهُمْ وَلَا
خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آذَنٍ مِنْ ذَلِكَ
وَلَا أَكْثَرٍ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ إِنْ مَا كَانُوا إِتْمَرَ
يُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ①

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يُعَادُونَ
بِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَجَّوْنَ بِاللَّغْوِ وَالْعُدْوَانِ
وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا

nayo we; Indī kafi woo ene maasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe aleaa kŉtŉsifla nŉndŉ wa ŉndŉ ithyī tŉneenaa nŉkī? Ngiena nŉmeanŉ mo vala mo makavŉa; na nī wŉkalo mŉthŉku mŉno vyŉ!

10. Inyw'ŉ ala mwŉtfkŉlaa! Yŉla inyw'ŉ mŉŉneenany'a na kŉmbithŉ mwŉ vamwe, mŉŉkaneenany'a ŉŉlŉ wa *wiki-wa-naŉ* na ŉtŉli-wa-mŉlao na wau wa matŉ kwa Mŉtŉmwa, Indŉ neenany'ai ŉŉlŉ wa kwŉka ŉlŉngalu, na mŉkŉi Ngai Mwene Vinya W'onthe, ŉla inyw'ŉ mŉkŉmbanw'a Kwake *inyw'onthe*.

11. *Kŉmbana* mbŉmbano sya kŉmbithŉ *kwoondŉ wa ieleelo nthŉku* nŉ kwa Satani tŉ, nŉkana we atonye kŉmekŉa kyeva ala metŉkŉlaa; Indŉ ŉu ndŉtonya kŉmathŉkya ona vanini, ateo Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganŉte ŉthei. Na etŉkŉli nŉmaŉŉtwe nŉ kwia wŉkwatyŉ woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

12. Inyw'ŉ ala mwŉtfkŉlaa! Yŉla inyw'ŉ mwatavw'a, 'Nenganei ŉthei!' nthŉnŉ wa mbŉmbano *syenyu*, Indŉ nenganei ŉthei; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŉseŉvŉsya inyw'ŉ ŉthei. Na yŉla kweew'a, 'ŉkŉlai!' Indŉ ŉkŉlai; Ngai Mwene Vinya W'onthe akamŉkŉlya asu ala metŉkŉlaa kuma kafi wenyu, na asu ala manengetwe ŉmanyi, kwŉlanana na ivŉla syoo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nŉmanyaa—Nesa ŉndŉ inyw'ŉ mwŉkŉaa.

13. Inyw'ŉ ala mwŉtfkŉlaa! Yŉla inyw'ŉ mŉŉmwona Mŉtŉmwa ŉtee, umyai

لَمْ يُجِبْكَ بِهِ اللَّهُ ۗ وَيَقُولُونَ فِي أَنفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصُومُهَا فَيَسُّنُ الْحَبِيرُ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْأَشْجَرِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبَيْتِ الرَّقْوِيِّ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ۝

إِنَّمَا التَّجْوِي مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجْلِسِ فَانفَسِحُوا يَفْسَحَ اللَّهُ لَكُمْ ۖ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ دَعْوَىٰ صَدَقَةٍ ۚ ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ

nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu. Uu nŭ Useo mŭno kwenyu na Otheu mbee. Indŭ ethwa inyw'ŭ mŭtikwona *kŭndŭ ona kŭmwe kya kumya*, Indŭ Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭ Mŭekanŭ Mŭno Vyŭ, Usŭftwe nŭ tei.

14. Inyw'ŭ komŭŭkŭfa kumya nthembo mbee wa kŭmwona kwenyu? Indŭ ethwa inyw'ŭ mŭikumya na Ngai Mwene Vinya W'onthe amŭekeke inyw'ŭ, Indŭ kŭkeethwa kwŭanŭe nŭkana mŭlŭmye Mboya na kŭŭva Saka na mwŭw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭwŭsŭ Ondŭ inyw'ŭ mwŭkaa.

LUKU 3

15. Na noŭmonaa asu ala matumaa ndŭŭ na ala Ngai Mwene Vinya W'on the ņmathatŭe? Mo ti menyu inyw'ŭ kana moo, namo mevŭtaa ŭvungŭ omesŭ.

16. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŭseŭvŭtye ŭsilŭflo mwai kwoondŭ woo. Undŭ mo mekaa nŭ mathŭku mŭno.

17. Mo nŭmamatwŭkŭthŭtye mawŭvŭto moo ta kŭsŭlŭti *kya meko moo mathŭku*, na nŭmamaalyŭlaa *andŭ* maikamŭatŭŭe nzŭla ya Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ŭu Indŭ, vakeethwa ŭsilŭflo ŭthŭnasya.

18. Uthw'ii woo na syana syoo iikamatethya nondŭ ona ŭmwe kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Asu nŭmo makwŭkalaa Mwakinŭ, nthŭnŭ waw'o nŭvo mo makekalaa.

وَاطْهَرُوا فَإِن لَّمْ يَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٠﴾

ءَأَشْفَقْتُمْ أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ
صَدَقْتُمْ فَأَذْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَتَأْتِ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
فَأَقِمْو الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطْعَمُوا اللَّهَ وَ
فِي رَسُولِهِ، وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥١﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قَالُوا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَجْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

إِن تَخَذُوا آيَاتِنَا هُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ
اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٥٤﴾

لَنْ نُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِنَ
اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَخْذُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٥٥﴾

19. Múthenya úla Ngai Mwene Vinya W'onthe úkamokúlya onthe vamwe, Mo makeevíta Nake We tondú mo meevítaa mbee waku we, namo makasúanfa kana mena kúndú kya kwítw'ítka nakyo. Yu vate nzika, mo ní mo ala akengani.

يَوْمَ يَبْتَهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ أَلَّا إِنَّهُمْ هُمُ الَّذِينَ بُونُوا ①

20. Satani nókwafté Onene tólo woo, na nómóftthítýe kómúlílikana Ngai Mwene Vinya W'onthe. Yo ní nguthu ya Satani. Yu vate nzika, no nguthu ya Satani íla yína wasyo.

إِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَّا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ②

21. Vate nzika, ala mamókakaanafasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mótúmwá Wake, makeethwa katí wa ala me ítheo móno vyú.

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الْأَذْذِينَ ③

22. Ngai Mwene Vinya W'onthe nótwtíte mwíáo: 'Vate nzika vyú, Nyie níngasinda, Nyie na Atúmwá Makwa. Níw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe .Ausúftwe-ní-Utonyi, Mwene-Vinya.

كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبَنَ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ④

23. We ndwí Ivinda Okona andú ona meva ala mamwítíkítíte Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mótúmwá Wake ona Múthenya wa Mómínókúlyo maimenda ala mamókakaanafasya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mótúmwá Wake, ona ethwa ní maaftthe moo kana syana syoo kana anaa-ftthe moo, kana andú ma ndúú sya mókautí woo. Aa nímo ala Ngai Mwene Vinya W'onthe wíktíte múktílo wa w'o na ala We úmekítíte vinya na úvuany'o kuma Kwake-Mwene. Na We akamalíkya nthíní wa Múnda íla Ivítílaa túlúsí uungu wayo. Vau nívo mo makekalaa. Ngai Mwene Vinya W'onthe nífwendeew'a nímo namo nímendeeaw'a ní We. Mo ní nguthu ya

لَا يَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِنَّا وَيَدَّخِرُهُمْ جَدَّتْ تَجْرِبِي مِنَ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خُلِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَّا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ

Ngai Mwene Vinya W'onthe.
IthukTIsyei *Inyw'it andu!* No nguthu ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe Ila
Tkasinda.

بِسْمِ الْمَلِكِ

سُورَةُ الْحَشْرِ مَدِينَةَ (59)

AL - HASHR (Wavuanfw'e Madina)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

2.Syonthe ila syĩ matunĩ na syonthe ila syĩ İÜLÜ wa nthĩ nimũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na We nĩ We WI-Vinya, MŪI.

3.We nĩ We ũla wamaumisye alei kafĩ wa Andũ-ma İvuku na kuma mĩsyĩnĩ yoo İvinda ya kũthama kwa mbee. Inyw'ĩ mũyasũanfaa kana mo nĩmatonya kuma, namo masũanfaa kana mbeenge yoo nĩtonya kũmasiĩla mo vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwamaumĩĩle mo İvindanĩ yĩla mo matatalĩthasya, na nĩweeklie wia nthĩnĩ wa ngoo syoo, kwa ũu, İmanyĩsyei kuma vau, ala mwĩna metho!

4.Na takethwa Ngai Mwene Vinya W'onthe ndatwĩte kũthama kwoo, We vate nzika, ethwa amasiĩle vangĩ ovaa İÜLÜ wa nthĩ İno. Na İtunĩ mo makeethwa na ũsĩĩlo wa Mwaki.

5.Kĩtumi nũndũ nĩmamũkaananĩsyeyo Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake, na ũla ũmũkaananĩsasya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o vyũ, Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ mwai mũno kwa kũĩvanĩsya.

6.Mĩtende İla mwatemie kana mwamĩfeka İungeme ona yĩva wai kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَالِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُونَ وَقَدَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرَّعْبَ يُخْرَجُونَ يُؤْتَتْهُمْ يَأْيُدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ

وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبْنَا فِي الدُّنْيَا وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

مَا ظَنَنْتُمْ مِنْ لَيْتِهِمْ أَوْ تَرَكُوها فَايْمَةً عَلٰى اَصْوٰلِها يُبٰذَن اَللّٰهُ وَيُخْرِجُ الْفٰرِسِقِيْنَ

W'onthe, na nkana We atonye kUmasonokya eki-ma-naŋ.

7.Na kŋla ona kŋva Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa Wake kya mūtavo kuma kwoo, inyw'I mūyaakŪlya mbalasi kana ngamfle. Indŋ Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ūtonyi kwa w'onthe ūla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ūtonyi ūlūl wa syŋndū syonthe.

8.Kŋla kyonthe Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmūnengete Mūtūmwa ta mūtavo kuma kwa andū ma mŋsyŋ, nŋ kwoondū wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake na andū make, na ndiwa, na ngya, na mūendi-wa-kyalo, nkana iikethwe ikŋaanfw'a athw'ii tŪ katŋ wenyu. Na kŋla kyonthe mūtūmwa ūnūmūnenge inyw'I, kyosei; na kŋla kyonthe wamūvata, ekanai nakyo. Na mūkŋei Ngai Mwene Vinya W'onthe; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŋ Mwai Mūno kwa kūŋvanŋsya.

9.Mūtavo Ūsu nŋ kwoondū wa Evithi ngya ala maŋungilw'e kuma mŋsyŋnŋ yoo na mothw'ii moo maimantha mumo kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na ūtanu Wake, na kūmūtetheesya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mūtūmwa Wake. Aa nŋmo ala ma w'o nthmŋ wa mūŋkŋto woo.

10.Na asu ala maseūvŋtye mūsyŋ woo nthmŋ wa mūsyŋ ūū mbee woo na nŋ meetŋkŋŋŋe mūŋkŋto, nŋmamendete ala mookie kwoo nūndū wa wŋvitho, na mayal na wendi ngoonŋ syoo ona wŋva

وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَكِنَّ اللَّهَ يُسَلِّطُ رَسُولَهُ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالسُّكِينِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ كَى لَا يَكُونَ دُولَةَ بَيْنِ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا أَنْكُمُ الرَّسُولُ فَخْذُوهُ وَمَا نَهَكُمُ عَنْهُ فَأْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ

وَالَّذِينَ تَبَوَّأُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ

ŦŦŦŦ wa syĩndŦŦ ila mo manenetwe, *Evithi* Indĩ mo mŦno nĩmendeew'a nĩmo mŦno kŦvĩta ona mo ene ona kau mo ene maĩ na Ŧkya. Na oŦla Ŧekanaa na kĩw'Ŧu kya thayŦŦ wake mwene ---aa nĩmo makasinda.

11.Na w'o mŦtavo nĩ kwoondŦŦ wa ala mookie İtina woo ota Ŧu. Mo maasya, 'Mwĩai waitŦŦ, tŦekee ithyĩ na anaia maitŦŦ ala matŦtongoesye nthĩnĩ wa mŦĩkĩŦo na ndŦkatie İkundo ya Ŧthatu ona vanini nthĩnĩ wa ngoo sitŦŦ ŦŦŦŦ wa asu ala metĩkĩlaa. Mwĩai waitŦŦ! We Nue MŦuu MŦno, UsŦĩtwe nĩ tei.

LUKU 2

12.We noŦmonete asu nĩ angangani? Mo mamatavasya aneethe moo ala matetĩkĩlaa katĩ wa AndŦ-ma-Ivuku, 'Ethwa inyw'ĩ mŦkalŦngw'a, ithyĩ vate nzika tŦkaendany'a enyu, na ithyĩ tŦĩkamwĩw'a ona Ŧmwe ŦŦŦŦ wenyu inyw'ĩ: ithyĩ tŦĩkamŦtetheesya inyw'ĩ. Indĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe E-na ŦkŦsĩ kana mo vate nzika nĩ akengani.

13.Ethwa mo makalŦngw'a, mo maikaendany'a namo ona vanini. Na ona makamatetheesya, kwa Ŧla w'o mo maalyŦka na mĩongo yoo, Indĩ mo maikatetheew'a.

14.Kwa Ŧla w'o, mo mena wia mŦnenange nŦndŦŦ wenyu ngoonĩ syoo kŦvĩta Ngai Mwene Vinya W'onthe. Kĩtumi nŦndŦŦ mo nĩ andŦŦ matena kĩĩko *kyonthe*.

حَاجَةً مِّمَّا أُنْتُوا وَيُؤْتِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ
كَانَ بِهِمْ خَصَّاصَةٌ وَمَن يُوَفِّ شَيْخَ نَفْسِهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ
لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا
تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ
رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۝

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا مِن أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِن أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ
مَعَكُمْ وَلَا نُنَبِّئُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ
لَنَنصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

لَئِن أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا
لَا يَنْصُرُونَهُمْ وَلَئِن نَصَرُوهُمْ لَيُوَلِّنَنَّ الْأَدْبَابُ
تَحْتَهُ لَا يَنْصُرُونَ ۝

لَا نَسْتَعِذُّ رَبَّهُ فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ۝

15. Mo maikokita nenyu kImwĩ ateo nthĩnĩ wa mĩsyĩ ĩla mĩlũmu kana ĩtina wa ngũta *nya nyumba kana mbai*, kũkita kwooo katĩ woo ene nĩ kwai. We wĩsũanĩa kana mo nĩmakwatene, ĩndĩ ngoo syoo nĩ mbaanĩku. Kĩtumi nũndũ mo nĩ andũ matena kĩĩko.

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَنِينًا إِلَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ
مِنْ وَّرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدًا خَشِيبٌ
جَنِينًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ

16. *Uvoo woo nĩ ta Uvoo wa* asu ala kwa ĩvinda ĩkuvĩ maĩ mbee woo, masamie ũsyao wa meko moo mathũku. Na ve ũsilĩlo wĩ woo kwoondũ woo.

كَشَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمًا ذَاتِ أُولٍ أُولٍ مِنْهُمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

17. *Uilyĩ ta ĩla wa* Satani, yĩla ũmũtavasya mũndũ, 'Ndũketĩkĩle;' ĩndĩ yĩla we walea kwĩkĩla, amwĩaa, 'Nyie ndi ũndũ ndonya ũkwĩka we; Nyie nĩmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'ontho, Mwĩai wa nthĩ syonthe.

كَشَلِ الشَّيْطَانَ إِذْ قَالَ لِلنَّاسِ اكْفُرُوا فَلَمَّا كَفَرُوا
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ

18. Na mũminũkĩlyo woo eĩ nĩkana mo makeethwa nthĩnĩ wa Mwaki. Makĩkala vo. Yu nĩyo ĩtuvi ya eki-ma-naĩ.

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَ
ذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ

LUKU 3

19. Inyw'ĩ ala mwĩkĩkĩlaa! Mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho; na kĩla *thayũ* nũsisye ũndũ ũũtongosya kwĩka kwoondũ wa ũnĩ. Na mũkĩei Ngai Mwene Vinya W'ontho; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'ontho Nũmanyaa-Maũndũ onthe ala inyw'ĩ mwĩkaa.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مِمَّا قَدَّمَتْ
لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

20. Na mũikethwe mũilyĩ ta asu ala moolilwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'ontho, kwa ũu We nĩwatumie mo molwa nĩ mo ene.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَهُمْ أَنْفُسَهُمْ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

21.Ekali-ma-Mwakinĩ na ekali-ma-MŪŋdanĩ ti ūndŪ ōmwe. No Ekali-ma-MŪŋdanĩ ala makatana.

لَا يَسْتَوِي الْأَخْضَبُ النَّارِ وَالْأَخْضَبُ الْجَنَّةِ أَضْغَبُ
الْجَنَّةِ هُمْ الْفَائِزُونَ ﴿٢١﴾

22.Takethwa Ithyĩ twamftheetye Kulani Ino IŪlŪ wa kŪma, we vate nzika wŪthwa wamyonie yĩnyivŷtye na ūkatŪkanŷla katĩ nĩ wia wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ii nĩ ngelekany'o ila Ithyĩ twiŷte kwa mbaa-andŪ nŷkana mo matonye kŪsŪanŷa.

لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْنَاهُ هَارِبًا
مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ
نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٢﴾

23.Vai ūngŷ waŷŷtwe nĩ kŪthaithwa ateo We, MŪmanyi wa maŪndŪ ala matonekaa na ala monekaa. We nĩ We UsŪŷtwe nĩ ūlau, UsŪŷtwe nĩ tei.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٣﴾

24.Vai waŷŷtwe nĩ kŪthaithwa ateo We, MŪsumbŷ, Umwe-MŪtheu, Mwambŷŷŷŷlyo-Wa-MŪuo, MŪnengani-Wa-UsŪvŷo, MŪsiŷŷi, Wŷ-Vinya, MŪkŷlany'a, MŪkŷŷŷŷlu-MŪno. Ngai Mwene Vinya W'on the nĩ MŪtheu vaasa IŪlŪ wa syŷndŪ ila mo mamwŷananasya We nasyo.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ
السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ
سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٤﴾

25.We nĩ We Ngai Mwene Vinya W'onthe, MŪmbi, MŪseŷvyya, Mwafŷlya. Masyŷtwa onthe ala manake nĩ Make. Kyonthe kŷla kŷ matunŷ na IŪlŪ wa nthŷ nŷkŷmŷtaŷaa We. Na We nĩ Ula-Wŷ-Vinya, Ula MŪŷ.

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى
يُسَبِّحُ لَهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٢٥﴾

سُورَةُ الْمُنَاجَاةِ مَدِينَةٌ

AL - MUMTAHANAH
(WavuanIw'e Madina)

1. SyftwanI ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nI ũlau,
Usũftwe nI tei.

2. Inyw'I ala mwĩtkĩflaa!
Mũikamatw'ĩkĩthye amaitha Makwa na
amaitha menyu kwĩthwa anyanyae
menyu, mũimatwaaŵa ũtũmane wa
wendo, oyĩla mo matawĩtkĩflaa ũla w'o
wookie kwenyu na kũmũlũngya
Mũtũmwa nenyu ene kuma mĩsyĩnĩ
yenyu kĩtumi nũndũ inyw'I
nĩmũmwĩtkĩflaa Ngai Mwene Vinya
W'onthe tũ Mwĩai wenyu. Ethwa inyw'I
nĩmwaũmaalaa, kũmyũkĩtĩfa nzĩfa Yakwa
na kũmantha ũtanu Wakwa, mũikamose
mo kwĩthwa anyanya, mũimatwaaŵa mo
ũtũmane wa wendo kwa kĩmbithĩ, oyĩla
Nyie nĩnĩsĩ nesa vyũ maũndũ ala
mumbũlaa na ala mũvithaa. Na ũla
wenyu ona wĩva wĩkaa ũu, vate nzika,
we nĩwaĩtye nzĩfa ũla ya w'o.

3. Ethwa mo nĩmeethwa na ũnene tũũ
wenyu tũ mo nĩmeyumĩlasya ta amaitha
ma ũtheinĩ kwenyu, namo
makatambũũkyaa moko moo na nĩmĩ
syoo kũmwelekela inyw'I mena kĩleelo
kĩthũku; na mo mena wendi mũnene
nĩkana inyw'I mũtw'ĩke aleĩ.

4. Ndũũ syenyu sya mũkautĩ ona syana
syenyu iikamũuna inyw'I ona vanini
Mũthenyanĩ wa Uthayũũkyo. We
akaumya ũtwio katĩ wenyu. Na Ngai
Mwene Vinya W'onthe nĩwonaa
maũndũ onthe ala inyw'I mwĩkaa.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمُؤَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا
جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ
تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ جِهَادًا
فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي فَتُزَوَّدُوا إِلَيْهِمْ
بِالْمُؤَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَمْتُمْ
وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

إِنْ يَتَّقُواكُمْ يَكُونُوا أَعْدَاءً وَيَسْطُرُوا إِلَيْكُمْ
أَيْدِيَهُمْ وَالسَّيِّئُ بِهِمُ الشُّرُوءُ وَوَدُّوا لَوْ
تَكْفُرُونَ

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
يَفْعَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهِ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا

5. Ve ngelekany'o nzeo kwenyu nthInI wa Avalamu na asu ala me vamwe nake, yIla mo mamatavisye andU moo, 'IthyI tUtI tUtI undU nenyu ona wIva, na kIla mUthaithaa vandU va Ngai Mwene Vinya W'onthe. IthyI nItUkwilea syonthe ila inyw'I mUbyInkIlaa. NIVokIIfte Umaiha katI waitU nenyu tene w'onthe, okUvika mUmwIfkIle Ngai Mwene Vinya W'onthe eweka' -eka Uneeni OIa Avalamu wamUtavisye Ithe wake, 'Nyie vate nzika, nIngUkwIfIIsya Uekeo, onakau Nyie ndina Utonyi wa kUmOkUlya Ngai Mwene Vinya W'onthe kwoondU waku we! *Mo nImavoyie Ngai maasya*, MwIai waitU, ithyI nItwIIfte wIkWatyo wItU nthInI Waku na Kwaku nIkW'o twelekelaa *na wIlo*, na kUmwelekelaa We nIw'o Ualuko *wa mUminOkIlyo*.

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءُؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَّلْنَا بُيُوتَنَا بِبَيْتِكُمْ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدَاهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبْنَيْهِ لِاسْتَفْهَمَ لَكَ وَمَا أَمِلْتُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ①

6. MwIai waitU, ndOkatUtw'kIIfthe ithyI Utato kwa asu ala matetkIlaa, na tUekee ithyI, MwIai waitU; nUndU We wI-Weka Nue WI-Vinya, Ula MUI.

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفُ عَنَّا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ①

7. Kwa OIa w'o, ve ngelekany'o nzeo nthInI woo kwoondU waku---kwa onthe ala mena wIkWatyo nthInI wa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Muthenya wa MUmInOkIlyo. Na OIa ona wIva USyokaa kwa OIa w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe NItwIIfanIsye-Mwene, WaiIfte-NI-NdaIa syonthe.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ①

LUKU 2

8. NIkUtonya kwIthwa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete wendo katI wenyu na asu ala katI woo yu mwIina Umaiha namo; na Ngai Mwene Vinya W'onthe AusUfwe-NI-Utonyi-W'onthe;

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ

na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ M0ekanfi-M0no-Vy0, Us0ftwe nĩ tei.

وَتَهُمْ مَوَدَّةٌ وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ndam0vataa inyw'ĩ, k0manenge ndafa ala matokitfte nenyu n0nd0 wa ndĩni yenyu, na ala matam0l0ngĩtye inyw'ĩ kuma Mĩsyĩnĩ yenyu, kana mwĩthwe mwĩ ase0 kwoo na kwĩkala namo na 0l0ngalu; vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mekaa 0l0ngalu.

لَا يَتَّبِعُكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي
الْحَرْبِ وَلَمْ يَخْرُجُوا كُرْهًا وَيَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا لَا تَقْسُوا إِلَى الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٥١﴾

10.Ngai Mwene Vinya W'onthe am0vataa t0, k0manenge ndafa asu ala mokitfte nenyu i0i0 wa ndĩni yenyu, na mam0l0ngĩtye inyw'ĩ kuma mĩsyĩnĩ yenyu, na makamatetheesya angĩ k0m0l0ngya inyw'ĩ, kana m0ikatumē nd00 namo, na 0la ona wĩva 0tuma nd00 namo----aa nĩmo eki-ma-naĩ.

إِنَّمَا يَتَّبِعُكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي
الْحَرْبِ وَأَخْرَجُوا كُرْهًا وَظَهَرُوا عَلَيْكُمْ
أَنْ تُولَّوهُمْ وَمَنْ يَتَّوَلَّهُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٢﴾

11.Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Yĩla iveti mbĩtkĩli syooka vala m0ĩ ta Evithi, ikunĩkĩlei. Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa vy0 m0ĩkĩllo wasyo. Na Indĩ, mweethĩfa nĩ mbĩtkĩli w'o m0ikait0nge kwa alei. Iveti ii ti mbĩtkĩliye kwoo, onamo ti etĩkĩliye iveti ii. Indĩ manengei a0me masyo alei syĩnd0 syoo ila maumĩtye i0i0 wasyo. Na ti 0th0ku kwenyu kwitwaa mwainenge ngaasya syasyo. Na m0ikaie iveti ite mbĩtkĩli kyovonĩ kya mĩtwaano yenyu, Indĩ syo syasyoka kwa alei, Ityai syĩnd0 ila mumĩtye m0l0ngĩwe; na alei nĩmetye kĩla maumĩtye. Usu nĩw'o 0twĩfo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. We n0tusaa katĩ wenyu. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Umanyi-W'onthe, M0ĩ.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا جَاءَكُمْ الْمُؤْمِنَاتُ فَحُجِّبْنَ
فَأَمْخِئُوهُنَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ
مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهْنُ حَيْلٌ
لَهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَأَتَوْهُنَّ مَا نَفَقُوا
وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ
أُجُورَهُنَّ وَلَا تَنْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوافِرِ وَسَلُّوا
مَا نَفَقْتُمْ وَلَا تَنْسَلُّوا مَا نَفَقُوا ذَلِكَ يُعْظَمُ اللَّهُ
بِعَمَلِكُمْ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٣﴾

12. Na ethwa kImwe katI wa iveti syaku nIkyathi kuma vala ūI kyathi kwa alei, IndI yIla mūkūIvanI sya na kwosa mŪtavo ūmwe kuma kwa alei, manengei eIfkIli asu ala iveti syoo iendete syIndŪ syIyanene na ila mo maumItye kwa alei ūlŪ wa iveti syoo. Na mūkIei Ngai Mwene Vinya W'onthe Ula inyw'I mwItkIlaa.

وَأَن تَأْتِكُمْ شَيْءٌ مِّنْ أَرْوَاحِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَابْتُمْ فَاثْنَا الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَرْوَاحُهُمْ قَتْلًا
مَّا أَنْفَقُوا وَأَنْتَعُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

13. We Mwathani! YIla iveti mbItkIli syooka vala ūI, iia kIthitŪ kya wIwi mokonI maku kana syo iikamwIlanany'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na ngai ingI, na kana syo iikoya, na iikeka ūlaalai, kana kŪaa syana syasyo, kana kŪete Ikoani ya kŪsonokya iseŪvItye syo mbene na ūseleke, kana kŪlea kŪkwIw'a we ūndŪnI ūla wa w'o, IndI ItkIla ūkŪsI wasyo na ūimŪkŪlya Ngai Mwene Vinya W'onthe aiekee syo. Ntw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI MŪekanfi-MŪno-VyŪ, Usūtwe nI tei.

يَأْتِيهَا النَّوْمُ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنُ يُبَايِعُكَ عَلَى
أَنْ لَا يُشْرِكَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقَ وَلَا يَزْنِيَ
وَلَا يَقْتُلَنَّ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ
بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَفْضِيَنَّكَ فِي مَعْرُوفٍ
فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَّحِيمٌ ﴿٥١﴾

14. Inyw'I ala mwItkIlaa! MŪikatume ndŪŪ na andŪ ala Ngai Mwene Vinya W'onthe ūmathatIfe, ow'o, mo nImayItūkIte kŪyona Itu tondŪ alei mayItūkIte ūlŪ wa asu ala me mbŪanI.

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
قَدْ بَيَّنَّا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا بَيَّنَّا مِنَ الْكُفَّارِ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿٥٢﴾

سُورَةُ الصَّفِّ مَدِينَةٌ

AL - SAFF
(Wavianfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Kyonthe ona kĩva kĩla kĩ matunĩ na kyonthe ona kĩva kĩla kĩ ũlũ wa nthĩ nkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe; na We nĩ We WI-Vinya, Ula Mũĩ.

3. Inyw'ĩ ala mwĩtkĩlaa! Nĩkĩ inyw'ĩ mũneena ũndũ mũtekaa?

4. Undũ ũla ũmenetwe vyũ ũthyũnĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kũneena ũndũ inyw'ĩ mũtawĩkaa.

5. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe amendaa asu ala mokitaa nzianĩ Yake meylaffe mĩthĩa *mũlũmu*, ota mwako *ũvũũw'e* na ũvũũ.

6. Na *lilikanai* yĩla Mose wamatavisye andũ make, 'Inyw'ĩ andũ makwa, inyw'ĩ mwĩmbũkitĩla kĩ na inyw'ĩ nĩmwĩsĩ kana nyie nĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu?'

7. Na *lilikanai* yĩla Yesu, mwana wa Malia, waisye, 'Inyw'ĩ Aana-ma-Isilaeli, vate nzika, Nyie nĩ Mũtũmwa na Ngai Mwene Vinya W'onthe kwenyu, ngĩanĩsya maũndũ ala me mbee wakwa na Tola, na ngĩngane ũvoo mũseo wa Mũtũmwa ũla ũkoka ĩtina wakwa. Syftwa yake yĩkeethwa nĩ Ahmad.' Na yĩla we wamavikĩe mo ena mokũsĩ matheu, mo maisye, 'ũũ nĩ ũoi wĩ ũtheinĩ.'

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ②

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ ③

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ④

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًا
كَانَهُمْ بَيِّنًا مَرْمُوسًا ⑤

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ لِقَوْمِهِ لِمَ تَقُولُونَ وَقَدْ
تَعْلَمُونَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ إِلَهُكُمْ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ
اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑥

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ مَا كُنْتُمْ
الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ⑦ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي
اسْمُهُ أَحْمَدُ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا
سِحْرٌ قَبِيلٍ ⑧

8. Indī nŭŭ Ūla Ūtonya kwīka İvİtyo İnene kŭmŭvİta we Ūla ŪseŪvasya ŪvŪngŪ İŪİŪ wa Ngai Mwene Vinya W'onthē yİla we weetwa nthİnİ wa İslamu? Ngai Mwene Vinya W'onthē ndamatongoeasya andŭ eki-ma-naİ.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الضَّالِّينَ ﴿٥٠﴾

9. Mo nİmendaa kŭkİvosya kyeni kya Ngai Mwene Vinya W'onthē na mİveno ya makany'wa moo, İndİ Ngai Mwene Vinya W'onthē akeanİsya kyeni Kyake, ona alei makİmena kyo.

يُرِيدُونَ لِيُظَاهَرُوا نُورًا وَاللَّهُ بِأَعْيُنِهِمْ وَأَنَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلِذِكْرِ الْكُفْرَانِ ﴿٥١﴾

10. We nİ We Ūla ŪmŪtŪmİte MŪtŪmwa Wake ena Ūtongoi na Ndİni ya w'o, nİkana We atonye kŭmİsİndİthya İŪİŪ wa ndİni syonthe, ona ethwa asu ala mamwİlanasya Ngai na ngai İngİ nİmeŪmena Ūu.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهَرَهُ عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا وَلِذِكْرِ الَّذِينَ أَلْمَزُوا ﴿٥٢﴾

LUKU 2

11. İnyw'İ ala mwİtkİlaa! Nyie nİmwolotele Ūtandİthya Ūla ŪkamŪtangİla İnyw'İ kuma Ūsİlllonİ wİ woo?

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُحِبُّونَ ۚ وَمِن مَّا يَدَّبُّونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

12. Nİkana İnyw'İ mŪmwİtkİle Ngai Mwene Vinya W'onthē na MŪtŪmwa Wake, na Ūkitai nzİanİ ya Ngai Mwene Vinya W'onthē na Ūthw'İi wenyu na mathayŪ menyu. Uu nİ Ūseo mŪno kwenyu, takethwa İnyw'İ nİmwamanyie.

تُؤْتُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

13. We akamŪkeka İnyw'İ naİ syenyu, na kŪtuma İnyw'İ mŪlike nthİnİ wa MŪİnda İla İvİtkİlaa tŪİŪsİ uungu wayo, na mawİkalo matheu ma kwendeesya nthİnİ wa MŪİnda ya Tene na Tene. Usu nİ Ūtanu mŪnene.

يَعْمَلُ لَكُمْ دُولًا لَكُمْ وَيُدْخِلُكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٍ طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ مِّنْ ذَلِكِ الْفَوْزِ الْعَظِيمِ ﴿٥٥﴾

14. Na *We akamOnenge inyw'I Inee yIngi*
 Ōla inyw'I mwendete: Otethyo kuma kwa
 Ngai Mwene Vinya W'onthe na Okflyo
 wa vakuvf. Kwa ōu, tavany'ai ōvoo
 mŌseo kwa etfklī.

وَأُخْرَىٰ يُحِبُّونَهَا نَصْرَ قَوْمِ اللَّهِ وَتَفْعُ قَرِيبًا
 وَبَشِيرَ الْمُؤْمِنِينَ ۝

15. Inyw'I ala mwItfklīaa! IthIwai mwI
 atetheesya ma Ngai Mwene Vinya
 W'onthe, tondŌ Yesu, mwana wa Malia,
 wamakŌlilye amanyIw'a *make*, 'NaaŌ
 ala atetheesya makwa *nziānī ya* Ngai
 Mwene Vinya W'onthe?' AmanyIw'a
 mamaŌsŌnglic, 'Ithyl twI atetheesya ma
 Ngai Mwene Vinya W'onthe.' Kwa ōu,
 nguthu Imwe ya Aana-ma-Isilaeli
 nIyetyfklīle, oyIla nguthu Ila Ingi
 nIyaleile kwItfklīa. InđI Ithyl
 nItwamatethisye asu ala meetfklīle IŌlŌ
 wa mŌmaitha woo, namo meethwa me
 ma kŪsinda.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ
 عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى
 اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّتْ
 طَائِفَةٌ مِنْهُمُ بِرَأْسِ إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ
 فَأَيَّدَْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا
 ظَاهِرِينَ ۝

سُورَةُ الْجُمُعَةِ مَدَنِيَّةٌ

AL - JUMU'AH
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

2. Kĩla kyonthe ona kĩva kĩ matunĩ ona kĩla kyonthe kĩ ũlũl wa nthĩ nĩkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mũsumbĩ, Mũtheu, Mwene-Vinya, Mũĩ.

3. We nĩ We ũla ũmũkĩĩtye Mũtũmwa kuma katĩ wa *Andũ-Matesĩ-Kũsoma* kuma katĩ woo ene ũla ũmasomeaa Mĩsoa Yake na ũmatheasya mo, na ũmamanyĩasya Ivuku na ũĩ, onakau mo mbee, maĩ nthĩnĩ wa ũthyoeku umĩĩte;

4. Na angĩ kuma *katĩ* woo ala matanamba kũkwatana namo. We nĩ We Wĩ-Vinya, Ula Mũĩ.

5. Usu nĩ mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe; We aũnenganae kwa ũla We wendaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ Mwĩai wa mumo mwingi.

6. Ngelekany'o ya asu ala matw'iwe kũkwata *mwĩao wa Tola* na malea kũkua, nĩ ta ya ĩng'oi yĩkũite *mũio wa mavuku*. Ngelekany'o ya andũ ala mamĩleaa Mĩsoa ya Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ nthũku. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ eki-ma-naĩ.

7. Asya, 'Inyw'ĩ ala mwĩ Ayuti, ethwa inyw'ĩ mwĩsũanĩa kana mwĩ anyanyae ma Ngai Mwene Vinya W'onthe mbee

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْبُحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ
الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمَمِينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَ
الْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ
مُتَّبِعِينَ

وَأُخْرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْبَةَ ثُمَّ لَمْ يُحْمِلُوهَا
كَمَثَلِ الْجِنَانِ إِذْ يُحْمَلُونَ أَثْقَالًا بِئْسَ مَثَلُ
الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ زَعَمْتُمْ أَكْفَرًا لِيَتَّخِذَ

wa andũ ala angĩ onthe, Iĩĩlei kĩkw'ũ Indĩ, ethwa mwĩ ma w'o.'

8.Indĩ mo maikakĩĩĩla ona Indĩ, nũndũ wa kĩla moko moo matwaie mbee woo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa vyũ asu ala mekaa naĩ.

9.Asya, 'Kĩkw'ũ kĩla inyw'ĩ mũũkĩkĩfa vate nzika, kĩkamwĩthĩfa inyw'ĩ. Na Indĩ inyw'ĩ mũũkatũngwa Kwake We ũla wĩsĩ maũndũ ala matonekaa na ala monekaa, na We akamũmanyĩthya inyw'ĩ maũndũ ala mweethĩfiwe mũũkĩka.

LUKU 2

10.Inyw'ĩ ala mwĩtĩkĩlaa! Yĩla wĩtano weetanwa kwoondũ wa Mboya mũthenya Wakatano, Ikaalaatei kũmũlilikana Ngai Mwene Vinya W'onthe na tiai mawĩfa menyu onthe. Undũ ũũ nĩw'o mũseo mũno kwenyu, takethwa inyw'ĩ nĩmwamanyie.

11.Na Indĩ Ila Mboya yathela, Indĩ nyaĩkai Iũũ wa nthĩ na manthai mumo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na mũlilikanei Ngai Mwene Vinya W'onthe mũno, nĩkana inyw'ĩ mũtonye kwaĩla.

12.Indĩ yĩla mo moona ũtandĩthyo kana ũtanu wa mũthemba, nĩmaiseembeaa na kũũtia we ũũngeme. Asya, 'Kĩla kĩna Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ kĩseo mũno mbee wa ũtanu na ũtandĩthya, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩ We Mũnengani Ula-Mũseo-Vyũ.'

لَهُ مِنْ دُونَ النَّاسِ فَتَسْتَوُوا الْمَوْتُ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ۝

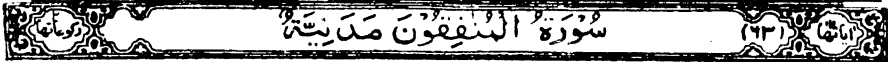
وَلَا يَتَمَنَّوْنَ أَنَّهُ أَبَدٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَ
اللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

قُلْ إِنْ الْمَوْتُ الَّذِي تُوَفَّرُونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلْقِيكُمْ
ثُمَّ تَرُدُّونَ إِلَىٰ عِلْمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ
بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمٍ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ۝

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ
وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا لِانْقَضُوا إِلَيْهَا وَتَرَكَوْكَ
فَأَسْبَأْهُ قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنْ
بَعْجِ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ۝

AL - MUNAAFIKUUN
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syitwanf ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yĩla angangani mooka vala ũĩ maasya, 'Ithyi twĩna ũkũsĩ kana we wĩ Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ kana ow'o we wĩ Mũtũmwa Wake, ĩndĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe ena ũkũsĩ kana vate nzika, angangani nĩ akengani.

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ

3. Mo maitw'ĩkĩthĩtye ithitũ syoo ta ngao; ũu mo mamaalyũlaa andũ kuma nzĩlanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, vate nzika, maũndũ ala mo methĩtwe mayĩka nĩ mathũku.

إِتَّخَذُوا آيَاتِنَاهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَمْلِكُونَ

4. Kĩtumi nũndũ mo mbee nĩmeetĩkĩlile, na ĩndĩ malea kwĩtĩkĩla. Kwa ũu, ũsilĩlo nĩweekĩwe ĩũlũ wa ngoo syoo na kuma vau mo maimanyaa ũndũ.

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ

5. Na yĩla inyw'ĩ mwamona mo, myũmbĩlwe yoo nĩmwendeasya inyw'ĩ; na ethwa mo nĩmaneena, inyw'ĩ nĩmwĩthukĩfasya ũneeni woo. Oyĩla mo nĩ ta tũũvonge tũmũ tũmbanĩw'e. Mo nĩmakĩaa kũvalũkĩlwa nĩ kĩla kyeva. Mo nĩmo amaitha, kwa ũu ĩsũvĩfaneĩ namo. Kĩfumo kya Ngai Mwene Vinya W'onthe kĩthwe ĩũlũ woo. Mo maalyũlawa ata!

وَإِذْ أَرَأَيْتُمْ تَجْبِكُمْ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنْهُمْ خُشْبٌ مَشْدُودٌ يَجِبُونَ كُلَّ صِغَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَادُوا فَاحْذَرْهُمْ إِنَّهُمْ لِلَّهِ أُنِيَ يَوْمَئِذٍ

6. Na yĩla mo matavw'a, 'ũkai, nĩkana Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe atonye kũmwĩfasya inyw'ĩ ũkeo,' mo mathiũaa mĩtwe yoo ũtee, na nũmonaa matiĩtwe ĩtina mausũtwe nĩ ũng'endu.

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ

7.No Ondũ Omwe kwoo, weetya Oekeo kwoondũ woo kana walea kwĩtya Oekeo kwoondũ woo, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakamaekea ona Indĩ. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe ndamatongoeasya andũ mbaa matũ.

8.Mo nĩmo ala maasya, 'Mũikaumye ũlũ wa asu ala me vamwe na Mũtũmwa wa Ngai Mwene Vinya W'onthe kũvika mo manyafĩke na *maimũtia we;*' oylla inandũ sya matu na nthĩ nĩ sya Ngai Mwene Vinya W'onthe; Indĩ angangani maimanyaa.

9.Mo maasya, 'Ithĩ tũkasyoka Madina, Omwe ũla mũtaũku mũno vyũ, akamũlũngya ũla mũthĩni mũno vyũ;' oylla ndaĩa ya w'o nĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake na etũkĩli; Indĩ angangani mayĩsĩ.

LUKU 2

10.Inyw'ĩ ala mwĩtũkĩlaa! ũthw'ii wenyu na syana syenyu iikamũalyũle inyw'ĩ ũtee na ũlilikany'o wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Na ũla ona wĩva wĩkaa ũu ---asu nĩmo ala mena wasyo.

11.Na umyai katĩ wa syĩndũ ila Ithĩ tũmũnengete inyw'ĩ mbee wa kũkw'ũ kũtanamũvikĩa Omwe wenyu akasya, 'Mwĩai wakwa, We Okanerige Iwinda kwa kavinda kanini tũ, Nyie Indĩ nĩkumya nthembo na kwĩthwa katĩ wa ala alũngalu.'

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ۝

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يَنْفَضُوا ۚ وَ لِلَّهِ حِزَابُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَلَكِنَّ الْغَافِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ۝

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنهَا الْأَذَلَّ ۚ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ ۚ وَلِلْمُؤْمِنِينَ ۚ وَلَكِنَّ الْغَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ۝

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ ۚ فَيَقُولُ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ ۚ فَأَصَدَّقْتُ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ۝

12.Na Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakam0nenge thay0 Ivinda yfla yltw'ltwe yavika; Na Ngai Mwene Vinya W'onthe N0mesI-Nesa ma0nd0 ala inyw'I mwIkaa.

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ
 فِي خَيْرٍ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٦٣﴾

AL - TAGHAABUN
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe nĩ tei.

2. Kĩla kyonthe kĩ matunĩ na kĩla kyonthe kĩ ũlũ wa nthĩ ona kĩva nkĩmũtafaa Ngai Mwene Vinya W'on the; Usumbĩ nĩ Wake na ndafa nĩ Syake na We E-na ũtonyi ũlũ wa syĩndũ syonthe.

3. We nĩ We ũla ũmOmbite inyw'ĩ, ĩndĩ *amwe* menyu nĩ alei na *amwe* menyu nĩ etĩkĩli. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwonaa ũndũ inyw'ĩ mwĩkaa.

4. We nĩwoombie matu na nthĩ na ũ-w'o, na We nĩwamwanakavisye inyw'ĩ na aseũvya myũmbĩlwe yenyu mĩseo mũno vyũ, na Kwake nĩkw'o ũalũko wa *mũminOkĩlyo*.

5. We nũsyĩsĩ syonthe ona syĩva ila syĩ matunĩ na syonthe ona syĩva ila syĩ ũlũ wa nthĩ, na We nũmesĩ maũndũ onthe ala inyw'ĩ mũvithaa na ala inyw'ĩ mumbũlaa; na Ngai Mwene Vinya W'onthe nĩwĩsĩ nesa maũndũ onthe ala me nthĩnĩ wa ithũi.

6. Uvoo wa ala maleile kwĩtkĩla mbee nowaamũvikĩla inyw'ĩ? Kwa ũu, mo nĩmasamie mosyao mathũku ma mwĩkalo woo, na maĩ na ũsĩĩflo wĩ woo.

7. Kĩtumi kyaĩ nũndũ Atũmwa moo nĩmookie kwoo mena Syama ntheu, ĩndĩ mo maisye, 'Andũ makatũtongoesya ithyĩ? Kwa ũu, mo nĩmaleile kwĩtkĩla

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْخَرُ بِهِ فَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ
وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ
صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ
وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِدَاتِ الصُّدُورِ

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذُاقُوا
وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
فَقَالُوا أَإِنشَرُّهُمْ وَنُنَا؟ فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا

na mo nīmaalyŭkile, Indī Ngai Mwene Vinya W'onthe ndaī na yata woo ona vanini; na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīyanīsyē We-Mwene, Waīlltwe-Nī-Ndaīa-Syonthe.

اسْتَغْفِرَ اللَّهُ وَ اللَّهُ غَفِيرٌ ۝

8.Asu ala matēfīkīlaa maasya kana mo maikathayŭŭkw'a. Asya, 'II, nīlvīta na Mwīai wakwa, vate nzika, inyw'ī nīmŭkathayŭŭkw'a; na vate nzika, inyw'ī nīmŭkamanyīthw'a maŭndŭ ala inyw'ī mweekie. Na ŭŭ nī ŭvŭthŭ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

رَعِمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُبْعَثُوا قُلْ بَلْ وَرَوِي لَتُبْعَثُنَّ ثُمَّ لَتُنَبَّؤُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝

9.Kwa ŭu, mwīfīkīlei Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mŭtŭmwa Wake, na kyeni kīla Ithyl tŭtheetye Iŭlŭ wa nthī. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe Nīwīsi-Nesa maŭndŭ onthe ala inyw'ī mwīkaa.

فَأْمُرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ۝

10.Mŭthenya ŭla We ņkamŭmbany'a inyw'ī, nthīnī wa Mŭthenya-Wa-Umbano, ŭsu ŭkeethwa mŭthenya wa wasyo na ŭtandīthyo. Na ŭla ona wīva ŭmwīfīkīlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na wīkaa meko maseo---We akamavetangīa mo ŭthŭku wa meko moo na akatuma malika Mŭŭndanī Ila Ivlīflaa tŭlŭsī uungu wayo, kwīkala vo tena na tene. ŭsu nī ŭtanu mŭnene.

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَنَّةِ ذَلِكَ يَوْمُ الشَّعَابِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكْفِرْ عَنْهُ سَيَأْتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

11.Indī ta kwa asu ala maleaa kwīfīkīla na kŭmīlea Mīsoa Yaitŭ, aa makeethwa me ekali-ma-Mwakinī, vala mo makekalaa; na nī wīkalo mŭthŭku!

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هَٰؤُلَاءِ فِيهَا يُكَلِّفُ اللَّهُ لِكُلِّ فِتْرَةٍ مَخْرَجًا وَرَيْسَ الْبَصِيرِ ۝

LUKU 2

12.Vai thīna ona wīva ŭvikaa ateo nī mwīao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ

Na Ola ona wIva OmwItfkIlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe----We amItongoeasya ngoo yake nesa. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nUsyIsf syInd0 syonthe nesa.

13.Na mwIw'ei Ngai Mwene Vinya W'onthe na mwIw'ei M0t0mwa. IndI ethwa inyw'I nIm00syoka Itfna, IndI I0I0 wa M0t0mwa Wait0 no k0vikya Ut0mane t0.

14.Ngai Mwene Vinya W'on the! Vai Ngai ateo We; Kwa 0u, etfklI nImaie wIkwyaty woo kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

15.Inyw'I ala mwItfkIlaa! Vate nzika, katf wa iveti na syana syenyu ve amwe ala w'o nI amaitha menyu, kwa 0u,IsUvIaneI namo. IndI mwoomIIsya na k0maekaa, IndI vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nI M0ekanfi-M0no-Vy0, Us0Itwe nI tei.

16.NIw'o, Othw'ii wenyu na syana syenyu nI Itatwa; IndI Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We wIwa Ituvi Inene.

17.Kwa 0u m0kIei Ngai Mwene Vinya W'onthe m0no vy0 0nd0 m0tonya, na It hukIIsyei, na Iw'ai, na umyai nzIani yake; Okeethwa wI Oseo kwenyu ene. Na Ola ona wIva 0tangIwe kuma nthInI wa Itomo yake mwene---aa nImo makethwa na 0kIlyo.

18.Mwam0kwatya Ngai Mwene Vinya W'onthe ngova nzeo, We akamingIvya yo kwoond0 wenyu, na akam0ekaa

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ يَهْدِي قَلْبَهُ ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

وَاطِيعُوا لِلَّهِ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ ۚ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْمَأُ عَلَى رَسُولِنَا ۚ الْبَلْغُ الْبَيْتُونَ ﴿٢٩﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا مِن آذَانِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ ۚ عَدُوًّا لَّكُمْ فَأَخَذُوا دُهُمًا وَإِن تَعَفَوْا وَتَصَفَّحُوا وَتَعَفَّرُوا فَإِن اللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣١﴾

إِنَّمَا آمَنَ الْكُفْرُ وَأَوْلَادُكُمْ فَتَنَةٌ ۗ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣٢﴾

فَاتَّقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَأَسْمَعُوا وَاطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِّأَنْفُسِكُمْ ۚ وَمَنْ يُوقِ شَيْخَ نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٣﴾

إِن تَقْرَضُوا مِنَ اللَّهِ قَرْضًا حَسَنًا يَضْعِفْهُ لَكُمْ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ شَكُورٌ حَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

inyw'f; na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nI Ula-Wendeeaw'a-MÜno, MÜmflsya.

19. Ula-MÜmanyi wa maÜndÜ ala
matonekaa na ala monekaa, Ula-WI-
Vinya, Ula-MÜf.

يَعْلَمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۝

سُورَةُ الطَّلَاقِ مَدِينَةٌ

AL - TALAAK
(Wavuanfw'e Madina)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'on the, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe nĩ tei.

2. We Mwathani! Ylla we waeka iveti, ekana nasyo kwa Ivinda ylla yñw'ñwe, na tala Ivinda; na mũkĩe Ngai Mwene Vinya W'onthe, Mwĩai waku. Ndũkasyumye kuma nyũmbanĩ syasyo, onasyo mbene iikaume ateo syo syeeka kũko kũla kũkwoneka ũtheinĩ kĩ kũthũku. Na ñno nĩ mĩvaka yĩñwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe; na ũla ona wĩva ũmĩkũlaa mĩvaka ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, ow'o we aũvĩĩfiasya thayũ wake mwene. We ndwĩsĩ; nokwĩthwa kana ñtina Ngai Mwene Vinya W'onthe akaete kĩndũ kyeũ kũkekũka.

3. Indĩ, ylla syo syathengeesya kũvika Ivinda yasyo ylla yñw'ñwe, syũkalye na ũseo kana ũtaanĩsye nasyo na ũseo, na mete andũ eĩĩ alũngalu ta ngũsĩ katĩ wenyu, na ũngamyai ũkũsĩ wa w'o kwoondũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Uũ nfw'o ũtaftwe we ũla ũmwĩũkũlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũthenya wa Mũminũkũlyo. Na we ũla ũmũkũlaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamũseũvĩsya nzĩa ya kũtangĩtwa.

4. Na akamũnenge kyaũya kuma vala we ũtavatalĩthasya. Na we ũla wiaa wĩkwatyo wake kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe—We nũmwĩanĩe we. Nĩw'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe akeanĩsya kũfeleelo Kyake. Nũndũ kũla kĩndũ Ngai Mwene Vinya W'onthe nũkũĩte kũthimo.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِقُوهُنَّ
عِدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ
لَا تَخْرُجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ
يَأْتِيَنَّ بِمَا حَشَتْهُ مَبِينَةً ۚ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۗ وَ
مَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
لَعَلَّ اللَّهَ يُعْذِبُ بَعْدَ ذَلِكَ أَهْرًا ۝

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ
فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَيْ عَدْلٍ
مِنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ
كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۝

وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ ۚ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ ۗ قَدْ جَعَلَ
اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۝

5. Na ethwa inyw'I mw'ina nzika *ũũũ* wa iveti syenyu kũyitũka Ivinda yasyo ya mwei, Indĩ *manyai kana* Ivinda yasyo yĩla yĩtw'itwe nĩ myei itatũ, na no *ũndũ ũmwe* na yĩtanamba kwona. Na *ta kwa isu* ila syĩna mavu Ivinda yasyo nĩ kũvika yĩla ikaũa mũio wasyo. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akamavũthya maũndũ make kwoondũ wake.

6. Usu nĩw'o mw'iao wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũla We ũmũvuanĩsye inyw'I. Na ũla ona wĩva ũmũkĩaa Ngai Mwene Vinya W'onthe, We akavetanga ũthũku wa meko make na kũmũthanthaĩsya mũthĩnzĩo wake.

7. Syĩkalyei syo nthĩnĩ wa nyũmba syenyu ila inyw'I mw'ikalaa, *kwa ivinda yĩla yĩtw'itwe*, kwĩanana na wingĩ wa ũkwati wenyu; na mũikaikaakasye nĩkana inyw'I mũtonye kũseũvya mathĩna kwoondũ wasyo. Na syakua mavu, itethyei kũvika syaũe mũio wasyo, na tw'ai maũndũ menyu kwa kũneenany'a inyw'I ene kwa ũseo; Indĩ mwoona kwĩ vinya katĩ wa mũndũ na ũla ũngĩ, Indĩ kĩveti kĩngĩ nĩkĩmwongesyey *mũndũũme* kaana.

8. Ula wĩna wingĩ nĩaumye kwĩanana na wingĩ wake, na ũla Onyivĩwe, nĩaumye kwĩanana nondũ Ngai Mwene Vinya W'onthe ũmũnengete. Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakufthasya thayũ ona wĩva mũio mbee wa ũndũ We ũũnengete. Ngai Mwene Vinya W'onthe omĩtũkĩ akaete ũseo itina wa thĩna.

وَالَّذِي يَسْنَنَ مِنَ النِّجَاصِ مِنْ نَسَائِكُمْ إِنْ أَرَبْتُمْ
فَعَدَّ لَهُنَّ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ وَالَّذِي لَمْ يَحْضَنْ وَأُولَاتُ
الْأَحْصَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ۝

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَكْفُرْ
عَنْهُ سَيَاتِهِ وَيُعْظِمُ لَهُ أَجْرًا ۝

أَسْكَنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا
لَاتُضَارَّوهُنَّ لِتَصْتَفُوا عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ
حَمْلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّى يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ
أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَالْوَالِدُوا بَيْنَكُمْ
بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرْتُمْ فَمَنْ رَضِعْ لَهُ أُخْرَى ۝

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ
رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا
شَيْئًا إِلَّا مَا أَنهَأ سَيِّعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ۝

LUKU 2

9.NI mIsyi yIana ata Ila yaleile kwIw'a mwIao wa MwIai wayo na AtOmwa Make, na IthyI nItwamItalile Otalo mwai na twamIsillIa na Osillfo wI kyeval

وَكَانَ مِنَ قَرِيْبٍ عَنَّتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ
فَحَاسَبْنَهَا حِسَابًا شَدِيْدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا لَّدُنَّا ۝

10.Kwa Ou, nIyasamie OthOku wa mwIkalo wayo, na mOminOkIlyo wa Ovoo wayo waf wanangIko.

فَدَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا
خُسْرًا ۝

11.Ngai Mwene Vinya W'onthe nOseOvItye Osillfo mwai kwoondO wayo; kwa Ou, mOklei Ngai Mwene Vinya W'onthe, ame inyw'I andO mwIna kIlIko, ala mwItkIlIte. Ow'o Ngai Mwene Vinya W'onthe nOtheetye KIililikany'a kwenyu.

أَحَدَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيْدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي
الْأَلْبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ
ذِكْرًا ۝

12.MOtOmwa, Ola OmUsomeaa inyw'I MIsoa mItheu ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, nIkana We atonye kOmaumya asu ala metIkIlIaa na kwIka meko maseo kuma nthInI wa *kIla mUthemba* wa kIvindu kOmatwaa kyeninI. Na Ola ona wIva OmwItkIlIaa Ngai Mwene Vinya W'onthe na kwIka meko maseo—We akatuma we alika nthInI wa MIONda Ila IvItIlaa mbOsI uungu wayo, ekalae vo tene na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe nOseOvItye kyaOya kIseo mOno kwoondO wake.

رِسْوَةً يَتْلُوْا عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّوْرِ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ
جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ۝

13.Ngai Mwene Vinya W'onthe nI We woombie matu mOonza, na nthI ingI iilyI ta mo. Na w'o mwIao wa *kIveva* Otheeaa kaI wamo, nIkana inyw'I mOtonye kOmanyana kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ena Otonyi IOIO wa syIndO syonthe, na kana Ngai Mwene Vinya

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ
يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ

W'onthe aithy0l0l0kaa syInd0 syonthe
na Omanyi *Wake.*

يٰٓسَيِّدِ الْقَدِيْرَةِ وَاِنَّ اللّٰهَ قَدْ احَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

سُورَةُ التَّحْرِيمِ مَدِينَةٌ

(٦٦)

AL - TAHRIIM
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usŵtwe nŵi ŵlau, Usŵtwe nŵi tei.

2. We Mwathani! Nŵkŵi we ŵkwŵvata we-mwene kŵla Ngai Mwene Vinya W'onthe ŵkwŵtŵkŵlŵtŵye we, ŵimantha ŵtanu wa iveti syaku? Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi Mŵekanŵi-Mŵno-Vyŵ, Usŵtwe nŵi tei.

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵkwŵtŵkŵlŵtŵye we kwananga mawŵvŵto maku, ŵŵŵ wa maŵndŵ ala mawetetwe vau mbeenŵi, na Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi Mŵsŵvŵi waku; na We nŵi Umanyi-W'onthe, Mŵŵ.

4. Na yŵla Mwathani wakŵtavisyey kŵveti kŵmwe kyake kŵmbithŵi kya maŵndŵ nakyo kyaumbŵla, nake Ngai Mwene Vinya W'onthe amŵmanyŵthya ŵvoo wakyo, we akŵmanyŵthisyey kyo kŵlungu kŵmwe kyaw'o, na alea kŵweta ngallŵ ŵla ŵngŵ yaw'o. Na yŵla wakŵmanyŵthisyey kyo ŵvoo ŵsu, kyakŵlya, 'Nŵŵ ŵla ŵkŵtavisyey we ŵu? We aisye, 'Umanyi-W'onthe, Ngai Mŵmanyi-Wa-Syonthe nŵmanyŵthŵyey Nyie.'

5. Yu ethwa inyw'eŵŵ nŵmŵkŵmwelekela Ngai Mwene Vinya W'onthe mŵŵlŵlŵte, kŵkeethwa kŵŵ ŵseo mŵno kwenyu, na ngoo syenyu syŵthwe iminŵte kŵkusŵŵ'a ŵvoo nŵi ŵsu. Indŵi inyw'eŵŵ mŵwathethanŵsya mŵndŵ na ŵla ŵngŵ kŵmŵkita we, vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nŵi

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ كُنْتُمْ فِي مَرْصَاتٍ أُولَئِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ

فَذَرِّضَ اللَّهُ لَكُمْ مُجَلَّةً آيَاتِكُمْ وَاللَّهُ مُوَلِّكُكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

وَأُوَسَّرَ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِهِ حَيْثُ نَبَأَ فَلَمَّا نَبَأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ وَاعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَأَنِي الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ

إِنْ تَتُوبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةِ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ

We Mŭsŭvfi wake, na Kavilieli na ala alŭngalu katŭ wa etŭkŭli; na mbee wa ņu, alaŭka *ala angŭ onthe nŭ atetheesya make ota ņu*.

6.Nŭkŭtonyeka kana, we akamŭnenge inyw'ŭ valŭa wa kŭtaanŭsya *talaka*, Mwŭai wake akamŭnenge iveti ingŭ nzeo vandŭ venyu kŭmŭvŭta inyw'ŭ, ndŭkŭŭi, mbŭtŭkŭli, mbŭwi mŭno, imwelekelaa Ngai Mavinda onthe, syŭnenganŭte ņthaithinŭ, itŭŭaa kŭya, ndiwa na eŭtu atheu.

7.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Itangŭŭei ene na andŭ ma nyŭmba syenyu *kuma* Mwakinŭ ņla ngŭ syaw'o nŭ andŭ na mavia, ņla ņnyuvŭwe alaŭka ņŭŭŭ waw'o, mate tei, *na ai*, ala mataleaa kŭmwŭw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe maŭndŭnŭ ala We ņmeyŭŭaa, na kwŭka ņndŭ mo meeyŭŭaŭa.

8.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Mŭikaete mawŭkwatyo ņmŭnthŭ. Inyw'ŭ nŭmŭkŭvwa kwoondŭ wa maŭndŭ ala inyw'ŭ mweekie.

LUKU 2

9.Inyw'ŭ ala mwŭtŭkŭlaa! Mwelekelei Ngai Mwene Vinya W'onthe mwŭna wŭlilo wa w'o. Nokwŭthwa Mwŭai wenyu akavetanga ņthŭku wa meko menyu na kŭmŭtonyethya inyw'ŭ kŭlika Mŭŭndanŭ ŭla ŭvŭŭlaa mbŭsŭ uungu wayo, mŭthenya ņla Ngai Mwene Vinya W'onthe ņtakamŭsonokya Mwathani kana asu ala metŭkŭŭte vamwe nake. Kyeni kyoo kŭkasembaa mbee woo na mokonŭ moo ma aŭme. Namu

عَسَىٰ رَبُّهُ إِن طَلَّقَكَ أَنْ يُبْدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا
مِمَّا كُنْتَ تُسَلِّمُ لِمُؤْمِنَاتٍ قُتِلَتْ نِيَابَتِ غِيْدَتِ
سَيِّئَاتِ نِيَابَتِ وَأَبْكَارًا ①

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَوًّا أَنفُسِكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا
وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْجِبَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظٌ
شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ
مَا يُؤْمَرُونَ ②

يَأْتِيهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا
تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ③

يَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا تَوْبًا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا
عَلَيْكُمْ أَنْ يَكْفُرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ
جَنَّةٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي
اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ ؕ نُورُهُمْ يَسْعَى
بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَنْتُمْ

makaasya, 'Mwifai wait0, fanfisy kyeni kit0 kwoond0 wit0, na t0ekeke ithyf; vate nzika, We wina 0tonyi f0f0 wa syfnd0 syonthe.

10. We Mwathani! Ithing'fisy k0kita na vinya na alei na angangani; na fthwa wf mwai kwoo. Ut0o woo nf Ngienanf, na wfkalo m0th0ku!

11. Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae kwa asu ala matetkflaa ngelekany'o ya kfveti kya Noa na kfveti kya Loto. Syo syaf uungu wa and0 elf al0ngalu ath0k0mi Mait0, Indf syo nfyeeke ma0nd0 mate ma k0fkflka vala maf. Kwa 0u, syo nfyaleile kwfthya na 0nd0 vala ve Ngai Mwene Vinya W'onthe, nasyo nfyataviw'e, 'Likai Mwakinf inyw'elf, vamwe na asu ala malikaa.'

12. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe anenganae ngelekany'o ya kfveti kya Valao kwa asu ala metkflaa yfla kyaisye, 'Mwifai wakwa, mbakfe ny0mba vamwe Naku M00ndanf, na mbumya nyie kwa Valao na wfa wake, na ndongoesye nyie kuma and0nf eki-ma-naf.

13. Na ngelekany'o ya Malia, mwfltu wa Imulaani, 0la was0vfie 0thei wake, kwa 0u, Ithyf nftwam0vevee nthnf wake Veva Wit0---na we nfwanfisy *thay0nf* wake ndeto sya Mwifai wake, na Mavuku Make na af 0mwe wa ala ewi.

لَنَا نُورًا وَاعْرِفْنَا إِنَّكَ عَلَىٰ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَهُمْ جَهَنَّمُ وَلَيْسَ التَّجْوِيدُ ﴿٦﴾

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتٍ زُوِّجَ وَ امْرَأَتٍ لَوْ كَانَتْ تَحْتِ عَيْنَيْكَ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحِينَ فَحَاثَتُهُمَا فَاكْمُرْهُمَا بِغُيُوبِنَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّٰخِلِينَ ﴿٧﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتٍ فُرِعَتْ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَ نَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨﴾

وَمَرْيَمَ ابْنَتْ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُنْتِ مِنَ الْفَائِزِينَ ﴿٩﴾

AL - MULK
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usŵtwe nŵi ōlau, Usŵtwe nŵi tei.

2.Kūathimwa nŵi We ōla ūsumbŵi wŵi kw'okonŵi Kwake, na We E-na ūtonyi ūlū wa syŵndū syonthe.

3.Ula ūmbŵte kŵkw'Ū na thayŪ nŵkana atonye kŪmŪtata inyw'ŵi--Ūla mŪseo vyŪ nthŵnŵi wa meko; na We nŵi We-Wŵi-Vinya, MŪekanŵi-MŪno-VyŪ.

4.Ula ūmbŵte matu mŪonza na mwŵw'ano. Vai ūalyŪku ūtonya kŪwona nthŵnŵi wa ūmbi wa Ngai-Wa-Ulau. Sisyā ŵngŵi ŵndŵi: we nŵwonaā ūvŵtanu ona wŵwa?

5.Ii, sisyai ŵngŵi, na ŵngŵi, woni wenyu ūkamŪsyokea inyw'ŵi ūŵ mwŵi avŪavŪanu na mwŵi anou.

6.Na nŵw'o, Ithyŵi nŵtŪyanakavŵtye ŵtu yŵla ya ŵtheo vyŪ na mataa na ūkamatw'ŵkŵthya mo ma kŪmalŪngya masatani, na nŵtŪmaseŪvŵsye mo ūsilŵlo wa Mwaki wakene.

7.Na asu ala matamwŵŵkŵlŵaa Mwŵai woo ve ūsilŵlo wa Ngiena, na ūalŪko mŪthŪku!

8.Yŵla mo makekw'a nthŵnŵi wayo, makawŵw'a ūuumŵte ūtheŪkŵte.

9.Ukeethwa wŵi vakuvŵi kŪvŪthŪka nŵi ūthatu. Oyŵla nguthu ya *alei* yekw'a

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمَلِكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفْوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُتُورٍ

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَائِبًا وَهُوَ حَسِيرٌ

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيْطَانِ وَأَعَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ذُوئُنَّ وَالصَّيْرُ

وَإِذَا الْفُجُورُ نَسُوا اللَّهَ فَنَسُوا حَظًّا فُلُوكًا مَدِيدًا

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ

873

nthInI waw'o, as0vli maw'o makamak-
0lasya mo, 'M0kaanany'a
nowaam0vikfa inyw'T?'

10.Mo makas0ngfa 'II, nfw'o,
M0kaanany'a nfwookie kwit0, IndI ithyI
nftwam0tw'TkIfthisye we ta m0kengani,
na ithyI nftwaisye, 'Ngai Mwene Vinya
W'onthe ndavuanfye kInd0; inyw'I mwI
IvIfyonI Inene.'

11.Na mo makaasya, 'Takethwa ithyI
nftweethukIfsye, kana t0kethwa na
kIfIfko, t0yIfthIwa twI ekali-ma-MwakinI
wakene.'

12.IndI mo makaumb0la naI syoo; IndI
k0umanIwa kwIfthwe kwa ekali ma
MwakinI.

13.Nfw'o, asu ala mam0kfaa MwIfai woo
oyIfa We n0vithanftw'e kwoo---ve
0ekeo na Ituvi Inene kwoond0 woo.

14.Na ona inyw'I m0kamavitha ma0nd0
ala inyw'I m0neena kana
m0kamaneena mbee wa and0; We nfwIsI
nesa vy0 kIfa kI nthInI wa ith0i syenyu.

15.We 0la 0m0mbfite inyw'I ndawIsI?
We nI M0manyi wa ma0nd0 ala
matonekaa onthe, WIsI kIfa 0nd0.

LUKU 2

16.We nI We Ula 0mbfite nthI yfanene na
mbololo kwoond0 wenyu; kwa 0u,
angangai nzfanI syayo k0la kwfna 0thei,
na yai katI wa kya0ya Kyake. Na
Kwake nfw'o k0kethwa 0thay00kyo.

سَالَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴿١٠﴾

قَالُوا بَلَىٰ تَدَّ جَاءَنَا نَذِيرُهُ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا
نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنَّا نَنسِفُ الْآلَةَ فِي ضَلٰلٍ
كٰبِرٍ ﴿١١﴾

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحٰبِ
السَّعِيرِ ﴿١٢﴾

فَاعْتَرَفُوا بِذَنبِهِمْ فَسُحِقًا لِأَصْحٰبِ السَّعِيرِ ﴿١٣﴾

إِنَ الَّذِينَ يَخْتَفُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَمْ يَقْنَعُوا
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٤﴾

وَأَسْرَوْا قَوْلَكُمْ أُوٓأْجَهْرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذٰلِكَ
الضُّمُورِ ﴿١٥﴾

أَلَا يَعْلَمُ مَن خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٦﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامشُوا فِي
مَنَآكِبِهَا وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٦﴾

17. Inyw’i mw’w’aa mw’i m’uon’i Kwake We ūla w’i Itun’i kana We ndakatum’a nth’i Ithelekelya nth’i vamwe nenyu, y’ila yamb’i Itiya k’Othingitha?

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخِفُّ بِكُمْ الْأَرْضَ
فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ۝

18. Inyw’i mw’w’aa mw’i m’uon’i kwa We ūla w’i Itun’i kana We ndakam’Oteee k’Iutani kya m’Othanga? Na Ind’i m’Okamanya ūnd’O ūkaany’o Wakwa wath’Ok’iie.

أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ۝

19. Na ow’o asu ala ma’i mbee woo, n’Imamatw’Ik’Ithisye At’Umwa Makwa ta akengani ota Ūu; Ind’i ūsiif’lo Wakwa wai mwai ata!

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَيفَ كَانَ لَدِكِّ ۝

20. Mo nomonete ny’Ūnyi T’Ūl’O woo, Itamb’Ūk’Itye nthwau syasyo i’Ūl’Ok’Ite syo ite’Othingithanga na Ind’i ik’Ih’Ūmba vamwe T’Ūl’O wa nzy’ima yasyo? Vai wa kwikwat’iIa yayayan’i ateo Ngai-Wa-Ulau. Ow’o We n’Ūsyonaa sy’Ind’O syonthe.

أَمْ لَمْ يَرَوْا إِلَى الظُّلُمِ نَوَاقِعَهُمْ صَفْعَتٍ وَيَقْبِضُنْ
مَا يَنْسِلُكُنَّ إِلَّا الرِّحْمَانُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ۝

21. Kana n’Ū ūla we ūtonya k’Ūtw’Ika nguthu syenyu sya ita k’Ūm’Ūteti’ya k’Ūkita na Ngai-Wa-Ulau. Alei me nth’In’i wa ūkengani t’Ū.

أَمَّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِنْ
دُونِ الرِّحْمَانِ إِنْ الْكُفْرُؤُنْ إِلَّا فِي عُورٍ ۝

22. Kana we n’Ū ūla We aka’Ūngamya kya’Ūya Kyake, ūtonya k’Ūm’Ūnenge inyw’i? Aiee, Ind’i mo maendeeaa k’Ūl’Ūma nth’In’i wa wau wa mat’Ū na ūaly’Ūku.

أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ
بَلْ لَجَّوْا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ۝

23. Kya’Ū! We ūla ūendaa akung’ite na ūthy’Ū wake n’Iwe ūtongoew’e nesa kana n’i ūla ūendaa a’Ūngeme al’Ūngele nz’ian’i Ila ya w’o nd’Ūngalu?

أَمَّنْ بَشَرٍ مِثْلًا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمَّنْ سِجِّينَ
سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

24.Asya, 'We nī We ūla wamŭtw'fkłthiſye inyw'I kwłthwa andŭ na amŭſeŭvłſya matŭ na metho na ngoo; Indī inyw'I mŭtŭngaa mŭvea mŭnini.'

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ التَّنْعِيمَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٤﴾

25.Asya, 'We nī We wamwingłviſye inyw'I łŭłŭ wa nthł, na inyw'I mŭkooombanw'a Kwake.'

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٥﴾

26.Namo maasya, 'Utianło ūŭ Okavika Indł, ethwa inyw'I ow'ŭ mwl ma w'ŭo?

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٦﴾

27.Asya, 'Umanyi waw'ŭ włna Ngai Mwene Vinya W'onthe, na Nyie nłŭ Mŭkaanany'a mumłlu tŭ.'

قُلْ إِنشَاءَ الْوَعْدِ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ

مُهَيَّبٌ ﴿٢٧﴾

28.Indł yłla mo makawona vakuvł, mothyŭ ma asu ala matetłkłlaa makakwatwa nł kyeva, na kŭkatavanw'a, 'Uŭ nłw'ŭ inyw'I mwekalaa mŭikŭlya.'

فَلْتَأْرَاهُ زُلْفَةً سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ لَعَنُوا
وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ ﴿٢٨﴾

29.Asya, 'Ndavyei Nyie, Ngai Mwene Vinya W'onthe akenda kŭmbananga Nyie na asu ala me vamwe nakwa, kana akatw'łw'łfa tei; nŭŭ ūla ūkamasılłfa alei kuma ūsiłłlonł wł woo?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ
رَجَعَنَا فَمَنْ يَجْزِي الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ ﴿٢٩﴾

30.Asya, 'We nł Ngai-Wa-Ulau; ithył nłtŭmwłłtkłłłte We na Kwake nłvo twłłte włkwatyŭ witŭ. Na omłtŭkł inyw'I mŭkamanya nŭŭ ūla wł łvłtyonł yumłlu.'

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنٌ بِهِ وَعَلَيْهِ تُوكَلْنَا فَسْتَعْلَمُونَ
مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾

31.Asya, 'Ndavyei nyie, kłw'ŭ kyenyu kyonthe kłkathelekelya nthł, nŭŭ Indł ūla ūmŭetee kłw'ŭ kłłheu kłvłłte?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ
يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ قَاطِينٍ ﴿٣١﴾

AL - KALAM
(Wavuan'w'e Makka)

1.Syftwan' ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Nĩvĩta na kakulu ka ingi na kĩandĩki
na kĩla mo maandĩkaa,

تَوَالِقَلِمٍ وَمَا يَسْطُرُونَ

3.Kwa mumo wa Mwĩai waku, we ndwĩ
mũndũ wa ndũũka.

مَا أَنْتَ بِبِعْتَمَةٍ رَبِّكَ بِمَجْنُونٍ

4.Na kwaku we, kwa ũla w'o vyũ, ve
mũthĩnzĩo ũtakathela.

وَأَنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ

5.Na we vate nzika wĩna mwĩkalo mũseo
mũno vyũ, wĩna ndafa.

وَأَنَّكَ لَئِذَا خَلَقْتَ عَظِيمٍ

6.Na we omĩtũkĩ ũkoona onamo ota ũu
makoona

فَتَسْمِعُ وَبَيِّنُورُونَ

7.Nũũ ũla ũkwatĩtwe nĩ ndũũka katĩ
wenyu.

بِأَتِيكُمْ الْمَقْتُونُ

8.Vate nzika, Mwĩai waku nĩwĩsĩ nesa
vyũ ala mathyoekaa kuma nzĩanĩ Yake
na We nĩwĩsĩ nesa vyũ ala maatĩlaa
ũtongoi.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ

أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

9.Kwa ũu we ndũkew'ane na mawendi
ma ala maũleaa ũla w'o.

فَلَا تَطِعِ السَّكَدِ بَيْنَ

10.Mo mendaa we wĩthĩwe wĩ mwololo
kwoo nĩkana mo ota ũu, methĩwe me
ololo kwaku.

وَدُّوا لَوْ تَدُونُ فَيَدُّهُنَّ

11.Na ndũkenengane kwa mũndũ
mwĩvĩti ona wĩva, mũndũ mũthũku.

وَلَا تَطِعِ كُلَّ حَلَابٍ مَهِينٍ

12. MÜvinganĩsya, Ola Üendaa
akyananga masyĩtwa ma andũ,

هَتَا زِيْنَا وَبِنْدِيْمُو ۞

13. MÜvatani wa moseo, mÜtöli-wa-
mĩao, mwene-naĩ,

قَتَا لِحِيْمُو مَعْتَدِيْ اَيْنِيُو ۞

14. Wĩna mwĩkalo mÜthÜku na İÜÜ wa
Üu, Üte İthe mwĩanũ.

عُتِلْ بَعْدَ ذَلِكَ رَبِّيْمُو ۞

15. Kĩtumi nÜndÜ we ena Üthw'ii na
syana.

اِنْ كَانَ دَامَالٍ وَبَيْنِي ۞

16. Yİla we wasomewa Mİsoa YaitÜ
aasya, 'Movoo ma tene!'

رَا اُنْتَلِيْ عَلَيْهِ اَيْنْتَا قَالَ اَسَا طِيْرَا لَا وِلِيْنَ ۞

17. İthyİ tÜkamwĩkĩa kyoo İnyiÜÜnİ yake.

سَنِيْسُهُ عَلَيِ الْخُرُطُوْمِ ۞

18. İthyİ tÜkamata mo tondÜ
twamatatie ene ma mÜÜnda yİla mo
meevİtie kana makoombany'a *mosyao*
onthe kwakya kİloko.

اِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا اَصْحَابَ الْجِبْتِ اِذَا نَسُوا

لِيَصْرَفْنَاهَا مِنْهَا مُضِيِّنَ ۞

19. Namo malea kÜvathÜkany'a na
mayaasya, 'Ngai enda' *Inshaallah*

وَلَا يَسْتَنْوُونَ ۞

20. İndİ mbaanga kuma kwa Mwĩai waku
nİyamathokeie yİla mo makomete;

قَطَّافٌ عَلَيْهَا طَائِفٌ مِّنْ رَبِّكَ وَهُمْ نَائِمُونَ ۞

21. Na kİloko kyamethİa Üilyİ ta mÜÜnda
ÜkÜangİwe nthİ *ÜtukÜ mÜima*.

فَاَصْحَبَتْ كَالضَّرِيْمِ ۞

22. Kwa Üu, mo nİmeetanie mÜndÜ na
Üla Üngİ *kÜitheatheana* masangya,

فَتَنَّا دَرَا مُضِيِّنَ ۞

23. Makyasya, 'Umaalai ünİ kİloko tene
mÜende mÜÜndanİ wenyu, ethwa inyw'İ
nİmÜÜketha ngetha,'

اِنْ اَعْدُوا عَلَيَّ حَزْبًا لَّمَّا اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ۞

24. Na mauma, maineenany'a mÜndÜ na
Üla Üngİ na mawasya manini,

فَاَنْطَلَقُوا وَهُمْ يَخِفُّونَ ۞

25. Makyasya, 'Mũiketkĩle mũndũ ngya kũlika nthĩnĩ waw'o ũmũnthĩ inyw'ĩ vate kwenda kwenyu.'

أَنْ لَا يَدَّخُلَهَا أَيُّومٌ عَلَيْكُمْ فَسَيَكُونُ ۞

26. Na mo maumie kũoko tene mena vinya.

وَعَدُوا عَلَىٰ خُرُوجِ قَدِيرِينَ ۞

27. Indĩ yĩla mo mawonie mũDnda maisye, 'Vate nzika ithyĩ nĩtwaĩtye nzĩa yaitũ!'

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَّالُّونَ ۞

28. Aiee, ithyĩ nĩtũvenetwe kĩla kĩndũ.'

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ۞

29. Ala aseoo vyũ katĩ woo maisye, 'Nyie ndyaamũkũlya inyw'ĩ, Mwĩlea kũmũtaĩa Ngai nĩkĩ?'

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ۞

30. Yu mo maisye, 'Utheu wĩthwe kwa Mwĩlai waitũ. Vate nzika, ithyĩ nĩtwĩthĩtwe twĩ eki-ma-naĩ.'

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۞

31. Na Indĩ amwe moo mamathiũũkĩla ala angĩ maitũlana mũtĩ mũndũ na ũla Ongĩ.

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَوْمُونَ ۞

32. Namo maisye, 'Woo nĩ witũ! Nĩw'o, ithyĩ twaĩ eki-ma-naĩ mũno.'

قَالُوا يَا نُونُ إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۞

33. 'Nokwĩthwa Mwĩlai waitũ akatũenge mũDnda mũseo mbee wa ũũ; ithyĩ nĩtũũmũthaitha Mwĩlai waitũ twĩnyivĩtye.'

عَنْ رَبِّنَا أَنْ يَبْدُلَنَا خَيْرًا مِنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رُغَبُونَ ۞

34. Usu nĩw'o ũsilĩlo wa nthĩ ĩno. Na vate nzika, ũsilĩlo wa Itunĩ nĩ mũnenange mũno. Takethwa mo nĩmamanya!

مَتَىٰ لَأَنزِلُنَا كَذٰلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ الْكَبِيرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ۞

LUKU 2

35.Kwa ala alOngalu, ve MfOnda ya Utanu vamwe na MwIai woo.

إِنَّ الْبَشَرَيْنِ عِنْدَ رَبِّهِمَا جَنَّتِ الْعَيْنُونَ

36.IthyI IndI, tOkameka asu ala menyivasya KwitU ūndū IthyI tUmekaa avItany'a?

أَفَجَعَلَ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ

37.Inyw'I mwIina kI? Inyw'I mOtusaa ata!

مَا أَكْرَمْتَكُمْ كَيْفَ تَكْفُرُونَ

38.Inyw'I mwIina Ivuku yIla mOsomaa nthInI wayo?

أَمْرًا لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ

39.Kana inyw'I vate nzika, mOkethwa na kIla mOkŪnyuva ona kIva nthInI wayo?

إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَّا تَعْتَبُرُونَ

40.Kana inyw'I mwIina ūtianIlo ona ūmwe wovanItw'e NaitŪ IthyI kŪvika MŪthenya wa UthayŪŪkyo kana inyw'I vate nzika, nImOkethwa na syonthe ila mOketya?

أَمْ لَكُمْ آيَاتٌ عَلَيْنَا بِاللَّغَةِ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَّا تَعْتَبُرُونَ

41.MakŪlye mo nŪŪ katI woo Ūla ŪkaŪngamIa ūndŪ Ūsu.

سَلَامًا أَنَّهُمْ يَذَّكَّرُ بِكَ رَعِيمًا

42.Kana mo mena 'atindany'a' ma Ngai? Maekei, IndI, mo maete 'atindany'a' asu moo, ethwa mo maneena w'o.

أَمْ لَكُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

43.MŪthenya Ūla w'o Ūkavuanw'a ŪtheinI, namo makeetwa matulItye-ndu mo ene, maikethwa matonya kwIka Ūu;

يَوْمَ يَلْتَفِتُ عَنْ سَائِرٍ وَيَدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ يَسْتَوْفُونَ

44.Metho moo makakumanIa nthI, na nthoni: ikamavw'Ika mo; na ow'o mo nImeetiwe matulye-ndu mo ene yIla

مُحَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعُونَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَلِيمُونَ

maĩ m00onĩ na me aima, ĩndĩ mo
nĩmateile kwĩw'a.

45.Kwa 0u, ekanai Nakwa na asu ala
maleaa ndeto ĩno *Yait0*. Ithĩ
tũkamathengeesya mo *vakwĩ* na
wanangĩko ĩtambya kwa ĩtambya kuma
vala mo matavesĩ.

46.Na Nyie nĩnĩmanengae mo ĩvinda;
nũndũ walany'o Wakwa wĩ vinya.

47.Kana we kometasya mo ĩtupi 0ndũ
mekwoneka mailĩ *ta maemeewe nĩ thiĩ*
mũito?

48.Mo mena ma0ndũ ala matonekaa
nĩkana mo mamaandĩke?

49.Kwa 0u we, ĩthĩwa 0mĩĩsye *k0kua*
mwĩao wa Mwĩai waku, na ndũkethwe ta
0la Mũndũ wa ĩkũyũ *Yona* yĩla
wamwĩkaĩlile *Mwĩai wake* ausũtwe nĩ
kyeva.

50.Kethwa we ndwaavikĩwa nĩ ĩnee
kuma kwa Mwĩai wake, we vate nzika,
ethwa ekiw'e 0tee wa 0kanga ĩ0ũũ wa
kĩlungu kyũmũ kya nthĩ kĩthei, oyĩla waĩ
atonya kwĩthwa atũĩtwe mũtĩ *nĩ andũ*
make.

51.Indĩ Mwĩai wake nĩwamũnyuvie we
na nĩwamũtw'ĩkĩthisye *0mwe* wa ala
alũngalu.

52.Na asu ala matetkĩlaa, nomende
kũkumya we *vandũ* vala *Ngai Mwene*
Vinya W'onthe 0kũnengete na mothyũ
moo mena *0thatu* yĩla mo meew'a

فَدَرَنِي وَمَنْ يَكْذِبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَتَلِدُهُمْ
فِي حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ۝

وَأْمِلْ لَهُمْ إِنْ كَيْدِي مَتِينٌ ۝

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ۝

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُونَ ۝

فَأَصْبِرْ يَحْكُمُ لَكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْاُوتِيِّ
إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ۝

لَوْلَا أَنْ تَدْرَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ
وَهُوَ مَذْمُومٌ ۝

فَأَجْنِبْهُ رَبُّهُ فَعَمَلَهُ مِنَ الضَّالِّينَ ۝

وَأَنْ يَكَاذِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُرْسِلَهُمْ بِأَبْصَارِهِمْ
لِنَسْمِعُوا بِاللَّيْلِ وَالْيَوْمِ يَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ۝

Klilikany'a; namo maasya, 'Vate nzika,
we ena nd00ka.'

53.Aiee, vai kInd0, IndI nI klilikany'a
kwa nthI syonthe.

وَمَا مَوْلَاكُمْ إِلَّا ذُرِّيَةُ النَّاسِ

9. We nūmonaa matialyo moo ona ūmwe?

هَل تَرَى لَهُمْ قَرْنَ بَاقِيَةٍ ①

10. Na Valao na asu ala maī mbee wake, na mīsyī ūla yang'uthūlangilwe nīmaendeeie na kwīka naī.

وَجَادَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَالِطِينَ ①

11. Na mo nīmaleile kūmwīw'a Mūtūmwa wa Mwīai woo, kwa ūu We nīwamakwatie mo na ūkumbatīlyo mūlūmu vyū.

فَعَصَا رَسُولُ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخَذَةً رَابِيَةً ①

12. Nīw'o, yīla kīw'ū kyambatie ūlū, Ithī nītwamūkuie inyw'ī na Ngalawa,

لَمَّا لَمَّا طَغَا الْمَاءُ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْجَارِيَةِ ①

13. Nīkana Ithī tūtonye kūkīw'īkīthya ta kīlīlikany'o kwoondū wenyu, na kana matū ala maiaa nīhī matonye kwia.

لِنَجِّنَهَا لَكُمْ تَذَكُّرًا وَتَبَيَّنَّا أَزْنَ وَأَوِيَّةَ ①

14. Na yīla ūvuvwa yīmwe ya soo yīkavuvwa,

فَإِذَا الْفَوْحُ فِي الصُّورِ نَفْثَةٌ وَاحِدَةٌ ①

15. Na nīhī na īma ikyūmbanw'a vamwe na ūndī iivevenzwa ūveenza yīmwe,

وَحِيلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَكُلُّنَا كَذَّةٌ وَاحِدَةٌ ①

16. Mūthenya ūsu nīw'o Undū-Mūnene ūkavika.

يَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ①

17. Na ūtu yīkaatūkanīla katī, nayo yīkeethwa yī yonzu mūthenya ūsu.

وَالنَّكَبَاتُ النَّسَاءُ فِيهِ يَوْمَئِذٍ وَأَوِيَّةٌ ①

18. Na alaīka makeethwa maūngeme kīla ngalī, na ūlū woo mūthenya ūsu alaīka nīyanya makakua Kīvīla-kya-Usumbī kya Mwīai waku.

وَالسَّلْكُ عَلَى أَرْجَائِهِمْ وَيَجْمَلُ عُرَشُ رَبِّكَ قَوْمَهُمْ
يَوْمَئِذٍ مُنْزِيَةً ①

19. Mūthenya ūsu inyw'ī mūkavikw'a mbee wa Ngai: na vaiī katī wa syīmbithī syenyu kīkatiala kī kīvithe.

يَوْمَئِذٍ يُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ①

20. Na Indī kwa Ūla Ūkanengwe Ūtalo wake na kw'oko kwa aŪme, we akasya, 'Ukai mŪsome Ūtalo wakwa.

فَأَمَّا مَنْ أَوْتَىٰ كِتَابَهُ بِرِسِينَةٍ فَيَقُولُ هَذَا مَا أَدْرَا
كِتَابِي ۗ

21. 'Vate nzika, Nyie nŷnamanyie kana ngakomana na Ūtalo wakwa.'

إِنِّي كُنْتُ أَنَّىٰ مُلَىٰ حَسَابِي ۗ

22. Kwa Ūu, we akeethwa na thayŪ wa Ūtanu.

فَقُوْنِي وَنَشِيءَ رَأْيِي ۗ

23. Nthŷnŷ wa MŪŪnda wŷ kŪndŪ kŪkŷŷŷŷŷ,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۗ

24. Vala itŪngo sya matunda ikethwa isŪnzŪŪŷŷte vakuvŷ.

فَطَوَّهَآ دَائِيَةً ۗ

25. 'Yai na mŪinyw'a, mŪtanŷte nŪndŪ wa meko *maseo* ala inyw'ŷ mweekie matukŪnŷ ala mathelu.

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَرِيئًا بِمَا آتَاكُمُ فِي الْأَيَّامِ
الْحَالِيَةِ ۗ

26. Indī kwa Ūla we Ūkanengwe Ūtalo wake na kw'oko kwa aka, akasya, 'Aa, ona kavaa takethwa ndinanengwe Ūtalo wakwa!

وَأَمَّا مَنْ أَوْتَىٰ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يَلَيْتَنِي
لَمَرَأَةٌ كِثْبِيَّةٌ ۗ

27. Kana ngamanya Ūtalo wakwa nŷ mwaŪ!

وَلَمَرَأَةً حَسَابِيَّةً ۗ

28. Nyie nenda takethwa Ūtwio Ūsu nŷ mwŷao kwoondŪ wa kŪmbananga nyie!

يَلَيْتَهَا كَانَتْ الْقَاوِيَّةَ ۗ

29. Uthw'ii wakwa ndwŷna Ūuno kwakwa.

مَا آخَذَنِي عَنِّي مَا لِي بِهِ ۗ

30. 'Utonyi wakwa nŷ mŪthelu vyŪ.'

هَلَّاكَ عَنِّي سُلْطَنِيَّةٌ ۗ

31. 'MŪkwatei mŪmwove na mbŷngŪ,

حُدُودَهُ نَقَلُوهُ ۗ

32. Indī mwŷkyei we Ngienanŷ.

ثُمَّ الْجَحِيمِ صَلْوُهُ ۗ

33.'Na mwovei na mŭnyololo wa ūasa
wa mŭkono mŭongo mŭonza;

فَمَنْ فِي سِلْسِلَةٍ دَرَعَهَا سَبْعُونَ ذِرْوَانًا فَأَسْأَلُكَ ۝

34.'Nŭw'o, we ndaamwŭtkŭla Ngai
Mwene Vinya W'onthe, Ula-Mŭnene,

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ۝

35.'Na we ndaamaingŭsya andŭ kŭthya
ngya.

وَلَا يَخْضَعُ عَلَىٰ طَعَامِ الْيَتَامَىٰ ۝

36.Kwa ūu, we ndena mŭnyanyae vaa
ŭmŭnthŭ;

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَا حَبِيرٌ ۝

37.Kana lŭu ona wŭva ateo mathambyo
ma itau,

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَنِينٍ ۝

38.'Ala vate ŭmwe ŭmaŭsaa ateo ene-naŭ
maŭsaa,'

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْغَاطُونَ ۝

LUKU 2

39.Indŭ aiee, Nyie nŭlvŭta na syŭndŭ
syonthe ila inyw'ŭ mwonaa,

فَلَا أَقْسِمُ بِمَا تُبْهِرُونَ ۝

40.Na syonthe ila inyw'ŭ mŭtasyonaa,

وَمَا لَا تُبْهِرُونَ ۝

41.Isu vate nzika nŭyo ndeto ŭla yaetiwe
nŭ Mŭtŭmwa mŭtkŭŭe;

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

42.Na yo ti ndeto ya mŭtili-wa-myalf;
inyw'ŭ mwŭtkŭlaa o vanini!

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ۝

43.Ona ti ndeto ya mŭoti wa ndoto;
inyw'ŭ mŭsŭvŭaa o maŭndŭ mavŭthŭ!

وَلَا يَقُولُ كَافِرِينَ قَلِيلًا مَّا تَدَّكُرُونَ ۝

44.W'o nŭ ŭvuany'o kuma kwa Mwŭlai
wa nthŭ syonthe.

تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝

45.Na ethwa we nŭwetete kwa ŭvŭngŭ
ona kaŭneeni kanini ŭlŭ Waitŭ Ithyŭ,

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ۝

46. Ithyĩ vate nzika, twĩthwa
twamũkwatie we na kw'oko kwa aũme,

لَا خَدَانَةٌ بِالْيَسِينِ ۝

47. Na ĩndĩ vate nzika Ithyĩ twĩthwa
twatilile mwĩkiva wake wa ngingo.

ثُمَّ لَقَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ۝

48. Na vai ona ũmwe wenyu waĩ atonya
kũmũsiĩfa we *kuma* Kwitũ Ithyĩ.

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ ۝

49. Na nĩ-w'o nĩ Ūlilikany'o kwoondũ wa
ala alũngalu.

وَأِنَّهُ لَتَذَكَّرٌ لِلْمُتَّقِينَ ۝

50. Na, ow'o, Ithyĩ nĩtwĩsĩ kana ve amwe
katĩ wenyu ala maleaa *Syama Siitũ*.

وَأِنَّا نَتَعَلَّمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ۝

51. Na vate nzika, ũkeethwa
mwambĩĩĩyo wa kwĩlila kwa alei.

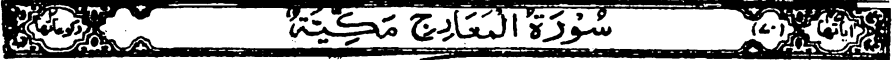
وَأِنَّهُ لَحَرَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

52. Na vate nzika, nĩ w'o wa w'o.

وَأِنَّهُ لِحَقُّ الْيَقِينِ ۝

53. Kwa ũu, taĩfa syĩtwa ya Mwĩai waku,
Ula-Mũnene.

فَاسْبِحْ بِأَسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

AL - MA'ARIJ
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Mókúlya akólasya Iólo wa Ósiflo Óla
Ókillfye kóvika.

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ

3. Iólo wa alei, Óla vate ona Ómwe Ótonya
kúvetanga.

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ

4. Nĩ kuma Kwa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwĩai wa ivĩla nene.

فَمِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ

5. Alaĩka na Veva syambataa Kwake
Múthenyanĩ Ómwe Óla Óasa waw'ó
nũndú Ómwe na myaka ngili mfongo
Itano.

تَعْرُجُ الْمَلَكُوتَ وَالرُّوحَ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ

مُقَدَّرَةً خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

6. Kwa Óu Íthwa na Ómĩsyo na Ómĩsyo
wa kwendeesya.

فَأَصْبُرُ صَبْرًا جَبِيلاً

7. Mo mawonaa w'ó wĩ vaasa múno,

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَيُّوتًا

8. Indĩ Ithyĩ túwonaa kwĩthwa wĩ
vakuvĩ.

وَتَرَاهُ قَرِيْبًا

9. Múthenya Óla Ítu yĩkekala ta Ívulú
ÍtheÓkye.

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ

10. Na íĩma ikeethwa iilyĩ ta mavuti ma
w'ia wa flondu,

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْفِ

11. Na mũnyanya ndakakúlya Óvoo wa
mũnyanyae.

وَلَا يَسْئَلُ حَيْثُ حَيْثُ مَا

12. Mo makaiwa menene múndú na Óla
Óngĩ, na Óla múvĩtany'a akenda
kwĩyovosya we-mwene kuma Ósilflonĩ

بِأَصْوَدٍ يَوْمَ يُؤَدُّ الْجَنَّةُ لَوْلِيْقَتِي مِنْ عِلَابٍ

يَوْمَئِذٍ بِرَبِّي

wa mŭthenya ūsu kwa *kumya* syana syake,

13.Na mŭka wake na mwanaa nyinyia wake,

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ۝

14.Na andŭ ma ndŭŭ sya mŭkautŭ ma nyŭmba yake ala mamŭnengete ūtŭŭ.

وَقَوْلِيَةِ ابْنِ تَوْبَةَ ۝

15.Na *kumya asu onthe* ala me tŭtŭ wa nthŭ, nongi nŭtonya kwŭyovosya we-mwene tŭ.

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ نَبِّهَهُ ۝

16.Indŭ aiee! Vate nzika, nŭ ūmŭŭ wa Mwaki,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۝

17.Uisuvŭanga kŭkonde kya mwŭŭ *ona* kŭvika maleenyŭnŭ *ma mwŭŭ*.

تَزَاةً لِلشَّوَى ۝

18.W'o ūkamwŭta we ūla waalyŭkile na kŭsyoka ŭtina

تَدْعُوا مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّى ۝

19.Na woombanisye *ŭthw'ii* na awia.

وَجَمَعَ فَأَوْعَى ۝

20.Nŭw'o, mŭndŭ asyaŭtwe ate mŭmŭŭsya na e kŭw'ŭtu.

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ۝

21.Yŭla ūthŭku wamŭkiita we, ausŭŭtwe nŭ iŭ,

إِذْ أَمَنَهُ الشَّرْجُودُوعًا ۝

22.Indŭ yŭla ūseo wamŭvalŭkŭla, we nŭwŭkathŭŭaa.

وَإِذْ أَمَنَهُ الْخَيْرُ مَوْعًا ۝

23.Indŭ ti asu ala mavoyaa.

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۝

24.Asu ala maaatŭfanŭsya Mboya syoo,

الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ۝

25.Na asu ala nthŭnŭ wa ūthw'ii woo, ve kŭlungu kyaw'o kŭŭkŭe.

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ۝

26. Kwöondü wa müvoyi na kyonze kîla kîtavoyaa.

لِلْكَائِبِ وَالْمَخْرُورِ ۞

27. Na asu ala metîkîlaa Müthenya wa Ötwio kana nî wa w'ö,

وَالَّذِينَ يُصَلُّونَ يَوْمَ الدِّينِ ۞

28. Na asu ala mena wia wa Ösilflo wa Mwîai woo----

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ عَذَابٍ رَبِّهِمْ مُتَّقُونَ ۞

29. Nîw'ö Ösilflo wa Mwîai woo ndwathökîlka.

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا يُومِنُونَ ۞

30. Na asu ala masüvîaa mothei moo---

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَعْتَابِهِمْ نَضُّونَ ۞

31. Ateo kwa iveti syoo na kwa ala moko moo ma aÖme mamaÖngamîe; ow'ö asu ti ma kÖtÖlwa mÖtf;

إِلَّا عَلَىٰ أَرْوَاحِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ۞

32. Indî asu ala mamanthaa kÖvîtÖka vau, aa nîmo eki-ma-naî.

فَمَنْ ابْتغى وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ۞

33. Na asu ala masyaîfasya mawîvîto moo na motianîto moo.

وَالَّذِينَ هُمْ لَا يُخَالِفُونَ عَهْدَهُمْ إِذْ عَاهَدُوا ۞

34. Na asu ala alÖngalu mokÖsînî moo.

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ ۞

35. Na asu ala maÖngamîaa Mboya syoo.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ۞

36. Aa makeethwa nthînî wa MîÖnda me ataîlku.

بِمَنْ أُولَٰئِكَ فِي جَنَّةٍ مُّكْرَمُونَ ۞

LUKU 2

37. Indî ala matetîkîlaa mena kyaÖ, Öndü mo mokaa kwaku mekalaatîte,

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْتَبِينَ ۞

38. Kuma ngalî ya kw'oko kwa aÖme kwaku na kuma ngalî ya kw'oko kwa aka, me nguthu syîna kîvathÖkany'o?

عَنِ الشِّمَالِ غَيْرِينَ ۞

39. Kŵla mŵndŵ katŵ woo ekwatasya kŵlika nthŵnŵ wa Mŵŵnda wa Utanu?

أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ۖ

40. Tiw'o! Ithyl nŵtŵmombŵte mo na kŵla mo makŵsŵ.

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ۖ

41. Indŵ aiee, Nyie nŵvŵta na Mwŵai wa maumŵlonŵ na mothŵlonŵ, kana Ithyl, twŵna ŵtonyi-----

فَلَا أَسْمُرُ بِرَبِّ الشَّرْقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَادِرُونَ ۖ

42. Kŵmaete angŵ aseŵ kwŵmo vandŵ voo, na Ithyl tŵitonya kŵsiŵŵwa nthŵnŵ wa mawalany'o Maitŵ.

عَلَىٰ أَنْ يُبَدَّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمُسْبِقِينَ ۖ

43. Kwa Ŵu, ekanai namo maendee na ngewa yoo nthŵku na mathaŴke kŵvika makomane na ŵla mŵthenya woo mo mathawa.

فَذَرَّهُمْ يُخَوِّضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ۖ

44. Mŵthenya ŵla mo makauma mbŵanŵ syoo ta mekalaatŵte melekele ieleelonŵ syoo.

يَوْمَ يُخْرِجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَتْهُمْ إِلَىٰ نَصْبٍ يُؤْفَضُونَ ۖ

45. Metho moo makumanŵe na nthŵ; na mo makavw'ŵkwa nŵ nthoni. Usu nŵ mŵthenya ŵla mo mathiwe.

خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذُلَّةٌ ۚ ذَٰلِكَ الْيَوْمَ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ۖ

سُورَةُ نُوحٍ مَكِّيَّةٌ

NUH

(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

2. Ithyf nĩtwamũtũmie Noa kwa andũ make, *akyasya*, 'Makaanya'e andũ maku mbee wa ũsilũlo wĩ woo ũtanamavikfa.'

3. We aisye, 'Inyw'I andũ makwa, vate nzika, Nyie nĩ MŌkaanany'a mumĩlu kwenyu,

4. Nĩkana mũmũthũkũme Ngai Mwene Vinya W'onthe na kũmũkfa We na mũimbĩw'a Nyie.

5. We akamũekea inyw'I naĩ syenyu na kũmũnenge inyw'I ũvinda, kũvika ũvinda yĩla yĩtw'ftwe. Nĩw'o, ũvinda yĩla yĩtw'ftwe nĩ Ngai Mwene Vinya W'onthe yĩitonya kũtũngwa ũtina ũla yo yavika. Takethwa inyw'I nĩmwamanyie tũ!'

6. We aisye, 'Mwĩai wakwa, Nyie nĩnĩmetĩte andũ makwa ũtukũ na mũthenya,

7. 'Indĩ kũmeta *mo* kwakwa kũtumĩte mo makfa makauma *kwakwa* ũyaa mũno vyũ.

8. 'Na kĩla ũvinda nyie nametie mo nĩkana We ũtonye kũmaekaa mo, mo meekfie syaa syoo nthĩnĩ wa matũ moo. na meelingĩlile ngũa syoo na maendea nthĩnĩ wa ũthũku woo, na meethwa na ũng'endu mũvĩtũku.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ

قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝

قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ۝

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرَ

مَلِكِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝ وَيُوحِذُكُمْ إِلَىٰ آجَلٍ

مُتَّعَيْنَ ۚ إِنَّ آجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُونَ لَوِ كُنْتُمْ

تَعْلَمُونَ ۝

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ۝

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاؤِي إِلَّا فِرَارًا ۝

وَرَأَيْتُ كَلِمَاتٍ دَعَوْتُهُمْ لِيَنْفِرُوا فِيهَا مَبْعُوثًا

فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَشْضَوْنِي بِهَا مِنْهُمْ وَاعْتَرَوْا عَلَىٰ كَلِمَاتِهِ

سِتْمَاتًا ۝

9. 'Indĩ Nyie nĩnamathokisye mo nzĩanĩ
Yaku ũtheinĩ.

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ۝

10.'Na Nyie ninamatavisye mo ũvoo
mbee wa andũ, na *ota Du* nĩnaneenie
namo kĩmbithĩnĩ.

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۝

11.'Na Nyie naisye, 'Manthai ũekeo wa
Mwĩai wenyu; nũndũ We nĩ Mũekanĩ-
Mũno Vyu.

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۝

12.'We akamũtheesya inyw'ĩ mbua kwa
wingĩ.

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝

13.'Na We akamwĩkĩfa vinya inyw'ĩ na
ũthw'ii *na* syana, na akamũnenga inyw'ĩ
mũnda na We akamũnenge inyw'ĩ
mbũsĩ.

وَيُنذِرَكُمْ بِالْأَمْوَالِ وَالْبَنِينَ وَيَجْعَلُ لَكُمْ جَنَّةً
وَيَجْعَلُ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝

14.Mwĩna kĩ inyw'ĩ ũndũ mũteũweta
ndaĩa kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝

15.'Na kwa ũla w'o We nũmũmbĩte
inyw'ĩ nthĩnĩ wa syĩkalo.

وَقَدْ خَلَقْنَا أَطْوَارًا ۝

16.'Inyw'ĩ nomwaasisya ũndũ Ngai
Mwene Vinya W'onthe ũmbĩte matu
mũonza ngoi ũũũũ wa ngoi?

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۝

17.Na We nĩwĩkĩĩte mwei nthĩnĩ wamo
ta kyenĩ, na ayĩtwĩkĩĩthya syua ta taa?

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُجُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ

سِرَاجًا ۝

18.'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe
nũmũkĩĩĩthye inyw'ĩ ũũũũ wa nthĩ' ta kũkĩĩla
kwa imea.

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ مِثْلًا ۝

19.'Indĩ We akamũtũnga inyw'ĩ nthĩnĩ
wayo na kũmũete inyw'ĩ kwa nzĩa ya
mwanya.

ثُمَّ يُؤْتِيكُمْ فِيهَا مَاءً وَيُغْرِبْكُمْ أَخْرَاجًا ۝

20.'Na Ngai Mwene Vinya W'onthe amyumbfite nthĩ yĩ mbaamu kwoondũ wenyu.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ الْاَرْضَ بِسَاطِحًا

21.'Nĩkana inyw'ĩ mũtonye kũkũlanĩlya nzĩlanĩ ũa mbaamu.

﴿ يَتَسَلَّلُوا مِنْهَا سُبُلًا يُخَالِفُوا ﴾

LUKU 2

22.Noa aisye, 'Mwĩai wakwa, mo nĩmaleete kũmbĩw'a nyie, na mamũatĩŕe ũla ũthw'ii wake na syana syake syongelete wanangĩko wake.

قَالَ نُوْحٌ رَبِّ اِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاَتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ مَالًا وَوَلَدًا اِلَّا خَسَارًا

23.'Namo nĩmaseũvĩtye nzama yĩ vinya.

وَمَكَرُوا مَكْرًا كَبِيرًا

24.'Namo nĩmatavanasya Umwe na ũla Ongĩ, 'Mũikatie ngai syenyu ona vanini. Na mũikatie Waddi kana Suwa, kana Yakuthi kana Yaauku na Nasili.'

وَقَالُوا لَا تَدْرِكُنَّ الْيَمِّنُكُمُ وَلَا تَدْرِكُنَّ وَاذِ لَا سَؤَالًا وَلَا يَمُوتُ وَيَعُوقُ وَنَسْرًا

25.'Namo nĩmamathyoekisyeye aingĩ; ona We ndũkamongelele alei ateo nthĩnĩ wa ũvĩtyo vyũ!

وَقَدْ اَضَلُّوا كَثِيْرًا وَّلَا كَرِيْمٌ الظَّالِمِيْنَ اِلَّا ضَلَالًا

26.Mo nĩmanyw'ĩthiw'e kĩw'ũ nũndũ wa naĩ syoo na matw'ĩkĩthw'a ma kũlika Mwakinĩ. Namo mayaaĩthĩa amatetheesya moo ene mbee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَمَا حَبِيْبِيْنِهِمْ اَعْرِضُوْا فَاَدْخَلُوْا نَارًا فَلَمْ يَخْرُجُوْا لَهَا مِنْ دُوْرِ الْاَلْحَارِ

27.Na Noa aisye, 'Mwĩai wakwa ndũkamũtie ona Umwe wa alei ta ekali ma ũũũ wa nthĩ;

وَقَالَ نُوْحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِيْ عَلَى الْاَرْضِ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ وَاِيَّاهُمْ

28.'Nũndũ, ethwa We nũũmaeka mo, makamathyoekya ũũ athũkũmi Maku na maikasyaa andũ aseoo ateo mwene naĩ na mũlei.

اِنَّكَ اِنْ تَذَرْنِيْمْ يَخْرُجُوْا عِبَادًا لَّكَ وَّلَا يَلِدُوْا اِلَّا فَاجِرًا كٰفِرًا

29.Mwĩai wakwa:Ndekee nai nyie na atu mia makwa, na kila mundu walikile nyum bani yakwa e mwikaloni wa kwitikila, na e tikili na etikili aume na etikili ma aka;ateo Ndukamaingivisye alei ateo mawanangiko!

رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَاَلُوْا اِلَيْكَ وَاَسْمِعْ لِيْ قَوْلِيْمْ وَاَنْتَ سَمِيْعٌ وَاَتَّقِ الْعٰلَمِيْنَ وَاَلُوْا اِلَيْكَ

سُورَةُ الْجِنِّ مَكِّيَّةٌ (21)

(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Asyā, 'Nĩkũvuanĩtw'e kwakwa kana nguthu ya Mayini nĩyeethukĩĩsyē, namo maasyā, 'Kwa ũla w'o, ithyĩ nĩtũmĩw'ite Kulani ĩla nĩ ya kũseng'ya,

قُلْ أَدْعُوا إِلَىٰ أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ لَهَا الْأَنْبِيَاءُ فَقَالُوا لَا نَسْمَعُ لَكَ قَوْلًا سَعِينًا وَإِنَّا لَسَمِعْنَا فَارْتَأَيْنَا سَعِينًا

3.'Yo itongoasyā nzĩanĩ ĩla ya w'o; kwa ũu ithyĩ nĩtũmĩftkĩĩfte, na ithyĩ tũikamwĩanany'a ũmwe ona wĩva na Mwĩai waitũ.

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا

4.'Na ithyĩ nĩwĩĩkĩĩlaa kana ũtonyi wa Mwĩai waitũ wĩ ĩũũ mũno. We ndeyoseete mũka kana mwana We-Mwene.

وَأَنَّهُ تَعَلَّىٰ جَدًّا رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا

5.'Na nĩ w'o ala atumanu katĩ waitũ nĩmakothaa kũneena ũvũngũ mũvũtũku ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّهُ كَانَ يَفْقَهُ لَيْكُوتًا إِذْ سَمِعَ عَلَى الْخَلْقِ نَشْطَطًا

6.Na ithyĩ twasũanĩfaa kana andũ na Mayini maitonya kũneena ũvũngũ ĩũũ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ona ĩndĩĩ.

وَأَنَّا كُنَّا نَمْنَمُّ أَنَّ الْإِنْسَانَ وَالْجِنَّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا

7.'Na mũno andũ amwe katĩ wa ala angĩ makothaa kũmantha ũsũvũo wa andũ amwe kuma katĩ wa Mayini, na ũu mo nĩmamongelele ũng'endu ala maĩ ma mbee;

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِنَ الْإِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا

8.Na mũno mo masũanĩe, otondũ inyw'ĩ mũsũanĩfaa kana Ngai Mwene Vinya W'onthe ndakokĩlya Mũũmwa ona ũmwe ona ĩndĩĩ

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا

9. Na ithyĩ n̄twamanthie *kwenda* k̄uvika
Itunĩ, Indĩ tweethie yus̄ŭte as̄ov̄ĩ me
vinya na ndata ila iathanaa.

وَأَنَا لَسْنَا نَسَاءٌ فَوَجَدْنَاهَا مُرْتَضَةً حَرَسًا
سَدِيدًا وَشُهَيْبًا ۝

10. Na ithyĩ twakothaa kw̄k̄ala iv̄lanĩ
imwe syayo kw̄thuk̄ĩsya. Indĩ ūla ona

وَأَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمَعِ
أَنْ يَحْدِثْ لَهُ يَهَابُوا بِذُكْرِهِ ۝

w̄ĩva w̄thuk̄ĩsya yu, eth̄laa ndata ila
iathanaa im̄mand̄ĩk̄ĩe we.

11. Na ithyĩ t̄uȳĩs̄ĩ kana ōth̄ūku n̄ŵt̄w̄e
kwa asu ala me t̄ūl̄ū wa nthĩ kana ethwa
Mw̄fai woo n̄ŵt̄w̄'ite *k̄ĩnd̄ū* k̄ĩseo kw̄oo.

وَأَنَا لَا نَدْبِرُ أَسْرًا أَوْ يَدُورُ فِي الْأَرْضِ أَمْ لَوْ
يَوْمَ رُبُّهُمْ رَسُولًا ۝

12. 'Na amwe mait̄ū ithyĩ n̄ĩ al̄ūngalu na
amwe mait̄ū n̄ĩ athyoeku; na ithyĩ tw̄ĩ
nguthu sȳĩna mawoni me k̄ĩvathukany'o.

وَأَمَّا مِمَّا الضَّالِّينَ وَمِمَّا دُونِ ذَلِكَ كُنَّا مُطَّلِعِينَ
قَدَرًا ۝

13. Na ithyĩ n̄tw̄ĩs̄ĩ kana t̄ūitonya
k̄ūthokoany'a *walany'o wa* Ngai Mwene
Vinya W'onthe t̄ūl̄ū wa nthĩ, ona ithyĩ
t̄ūitonya k̄ūk̄ĩa kuma vala We ūĩ.

وَأَمَّا فَلَنَلْبَثُنَّ فِي الْأَرْضِ لَئِن تَرَى
هَرَبًا ۝

14. Na ȳĩla ithyĩ tweew'ie *w̄ĩlano* wa
ūtongoi, ithyĩ n̄twaw̄t̄k̄ĩlile. Na we ūla
ūmw̄t̄k̄ĩl̄laa Mw̄fai wake ndena w'ia wa
wasyo kana ūla ūte-ūl̄ūngalu.

وَأَمَّا لَنَا سَعِينَا الْهُدَىٰ أَمْثَابُهُ فَمَنْ يُلَاقِ
بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ۝

15. 'Na amwe mait̄ū n̄ĩmam̄w̄ĩnyiv̄ĩsya
Ngai na amwe mait̄ū n̄ĩmath̄ūk̄ĩte kuma
n̄z̄ĩlanĩ ila ya w'o. Na asu ala
menyiv̄ĩsya kwa *Ngai*—aa n̄ĩmo ala
mamanthaa *n̄z̄ĩla ila ya w'o*.

وَأَمَّا وَالنَّاسِ الْفَاسِقُونَ وَمِمَّا الْقَائِمُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ
فَلَوْلِكَ نَعُودٌ وَرَأْسُهَا ۝

16. Na ta kwa asu ala *melel̄ūkaa kuma*
n̄z̄ĩlanĩ ila ya w'o, mo n̄ĩmo nḡū sya
Ngiena.

وَأَمَّا الْقَائِمُونَ فَكَانُوا يُجَاهِدُونَ كُفْرًا
وَأَنْ لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقِينَهُمْ قَاءً
قَدَقًا ۝

17. Na ethwa mo makekala *n̄z̄ĩlanĩ ila ya*
w'o, ithyĩ vate *n̄z̄ĩka*, t̄ūkamanenge mo
k̄ĩw'ū kinḡĩ kya k̄ūnyw'a,

18.Nĩkana Ithiyĩ. tũtonye kũmatata mo nakyo. Na ũla ona wĩwa ũalyũkaa kuma ũlilikany'onĩ wa Mwĩai wake---We akamũluuta we nthĩnĩ wa ũsilĩlo mwai mũno.

لَتَقْتَبَهُمْ فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْ
عَذَابًا صَعَدًا ۝

19.Na kũndũ kw'onthe kwa ũthaithi nĩ kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe; kwa ũu, ndũkamwĩkaĩle ũngĩ ona wĩwa ũtee wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

وَأَنَّ السَّجْدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ۝

20.Na yĩla Mũthũkũmi wa Ngai Mwene Vinya W'onthe ũũngamaa aimũvoya We, mo nĩmamũmbanĩaa we, ovakuvĩ kũmũthitya.

وَأَنَّهُ لَنَتَّاقَمُ عَبْدَ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ يَبَدًا ۝

LUKU 2

21.Asya. 'Nye nĩvoyaa kwa Mwĩai wakwa tũ, na Nye ndimwĩananasya ona ũmwe Nake.

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ۝

22.Asya, 'Nye ndina ũtonyi wa kũmwĩka inyw'ĩ naĩ kana ũseo.'

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ صَرًّا وَلَا رَشَدًا ۝

23.Asya, 'Vate nzika, vai ũtonya kũnzũvĩana na ũsilĩlo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe, kana ngona vandũ va kũmwĩvitha We.

قُلْ إِنِّي لَنْ يُغَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ
مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ۝

24.Utonyi wakwa no kũvikya ũvuanyo tũ kuma kwa Ngai Mwene Vinya W'onthe, na motũmane make.' Na kwa asu ala maleaa kũmwĩw'a Ngai Mwene Vinya W'onthe na Mũtũmwa Wake ve Mwaki wa Ngiena, vala mo makekala ĩvinda ĩasa, ĩasa mũno.

إِلَّا بَلَاغًا مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَ
رَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ۝

25.Mo makaendee na kũlea kwĩĩkĩla kũvika mone kĩla mo mathĩtwe, na omĩtũkĩ mo makamanya nũũ ũla

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْجُدُونَ مَنْ
أَضَعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ۝

mUtetheesya mwonzu mŪno na wīna
Ūtalo mŪvŪthŪ wa andŪ.

26. Asya, Nyie ndyīsf kana kīla inyw'ī
mwathītwe kī vakuvī kana Mwīai
wakwa akīle īvinda yī vaasa.

قُلْ إِنْ أَدْرِيٓ أَقَرِّبُ مَا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ
رَبِّيٓ أَمَدًا ۝

27. We. ^{مُؤْمِنِينَ} MŪmanyi wa maŪndŪ ala
matonekaa; na We ndamŪnengae ona
Ūmwe Ūnene ŪŪŪ wa Ūsumbīki Wake wa
maŪndŪ ala matonekaa.

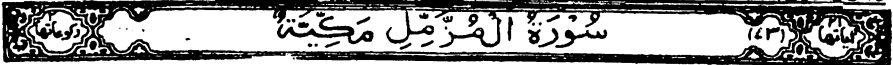
عَلِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ۝

28. Ateo we Ūla We ŪmŪnyuvaa ta
MŪtŪmwa Wake. Na mbee wake we na
ītina wake we vangangaa alafka ta
asŪvī.

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ
يَدَيْهِ وَيَمْنِ خَلْفِهِ رَصَدًا ۝

29. Nīkana We atonye kŪmanyi kana mo
AtŪmwa Make nīmavikītye MotŪmane
ma Mwīai woo. Na We aithyŪŪŪkīte
syonthe ila mo mena syo na We nīw'iaa
Ūtalo wa syīndŪ syonthe.

لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا
فِي لَدُنِّيهِمْ وَأَخْلَفَ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ۝

AL - MUZZAMMIL
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nř ūlau, Us0ftwe
nř tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We ūla wřlingřte *we-mwene* na
křtonyeo křasa.

يَا أَيُّهَا الْمُرْتَمِلُ ۝

3. Ungama *nthřnř* wa *Mboya* ūtukŭ ateo
křlungu křnini kya w'o-----

قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا ۝

4. Nyunzu ya w'o, kana ūnyivangye
mbee wa ūu.

نُضْفَةً أَوْ وَجْهًا مِمَّنْهُ وَلِيلًا ۝

5. Kana wongelange vanini mbee wa
ūu—na mřsome Kulani kavola na kwa
kūsūanř. ¹ *

أَوْزِدْ عَلَيْهِ وَرِزْقِ الْقُرْآنِ تَرْتِيلًا ۝

6. Nřw'o, Ithřř twřkw'ilřřla we Ndeto
ngito.

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا تَقِينًا ۝

7. Nřw'o kūkřla ūtukŭ nř nzřa ya vata
mūno vyū kwa kūkřlya thayū vinya na
nřkwřkaa ūndū mūnene mūno řūřū wa
ndeto sya *mboya*.

إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ مِنْ أَشَدِّ وَطْأًا وَأَتَوْمُ قِيلًا ۝

8. We ow'o, mūthenya nřwřthřfawa
maūndū maingř mūno maatřanř.

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ۝

¹ *Ndeto 'Thiyabaka' nřtonya kūweta ngoo řndř řkanenwa ta nthimo. řndř thřna nřkana ndeto 'thiyab' yaasya ngūa kana itonyeo. Kwa ūu, ikawetwa ta nthimo ūalyūlo ndūtw'řka ngoo. Vangř nřvatonya kwřthwa 'Thiyabaka' nthřnř wa ūneeni ūū nřtonya kūneena řūřū wa aatřř ma Mūtūmwa *s.a.w* na ala angř me vakuvř nake we. ūalyūlo ūū wřmūnenge mūsomi ūnyuvi mūnene wa w'o.

9. Kwa Ōu, lilikana syŵtwa ya Mwŵai waku, na Ūnengane *we mwene* Kwake na Ūthaithi musŪu.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَّعَلْ إِلَيْهِ تَبَتُّيلاً ①

10. We *nŵ* Mwŵai wa Umflonŵ na Uthŵflonŵ; vai Ngai ateo We; kwa Ōu, mwose We ta MŪsŪvŵi waku.

رَبِّ الشَّرِيقِ وَالشَّرِيبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَاتِلُ مَا يَكْفُرُ بِحُكْمِهِ
وَكَيْلًا ①

11. Na Ūmŵŵsya maŪndŪ onthe ala mo maneena; na taanŵsya namo na mwŵkalo mwaŵlu.

وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ①

12. Na ndekanŵye Nyie Nŵnyioka na asu ala maleaa *Ūla w'o*, mena maŪndŪ mavŵthŪ na wingŵ wa syŵndŪ; na manenge mo ŵvinda ŵnini.

وَذُرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَوْلَاهُمْ وَمَنْ يُغِي ①

13. Vate nzika, vamwe NaitŪ ve. mbŵngŪ ngito na Mwaki *wŵwoo*.

إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ①

14. Na kyaŪya kŵla kŵtaa na Ūsilŵlo wŵ woo----

وَطَعَامًا ذَا عَصَا وَعَدَابًا لِلْإِنْسَانِ ①

15. MŪthenya Ūla nthŵ na iŵma ikathingitha, na iŵma ikeethwa iilyŵ ta ivumbu iŵng'uthalangwa.

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهَيْلًا ①

16. Nŵw'o, Ithyŵ nŵtŵmŵtŵmŵe inyw'ŵ Mŵtŵmwa, Ūla nŵ ngŵsŵ ŵŵŵ wenyu, otondŵ Ithyŵ twamŵtŵmie Mŵtŵmwa kwa Valao.

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ رَسُولًا شَاهِدًا عَلَىٰ الْأَعْيُنِ
أَنْزَلْنَا إِلَىٰ ذِي قَرْعَانَ رَسُولًا ①

17. Indŵ Valao nŵwaleile kŵmwŵw'a Mŵtŵmwa, kwa Ōu, Ithyŵ nŵtwamŵkwatie we na ŵkwata ŵthŵku.

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخْدًا وَبَيْلًا ①

18. Inyw'ŵ Indŵ, ethwa inyw'ŵ nŵmŵŵlea kwŵŵkŵla, mŵkeesŵŵa ata inyw'ŵ ene ŵŵŵ wa mŵthenya Ūla ŵkaalyŵla nzw'ŵŵ sya syana kwŵthwa mbuŵ?

كَيْفَ سَفَقُونَ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ
شِيبَانًا ①

19. *Mūthenyanī ūsu ūtu yīkaatūanŵlwa*
kafī na ūtianŵo Wake ūkeanŵlwa.

إِنَّ السَّاعَةَ مُنْقَطِعَةٌ بِهَا كَانَتْ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ۝

20. Uu vate nzika nī ūlilikany'o. Kwa ūu, mūeke we ūla ūnūkwenda, akwate nzīa ya kwa Mwŵai wake.

إِنِّي إِنَّ هَذِهِ تَذَكُّرَةٌ مِّنْ شَاءِ الْمُتَعَذِّلِ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا ۝

LUKU 2

21. Vate nzika, Mwŵai waku nŵwīśī kana we nīūngamaa ūivoya kwa ilungu iŵī kafī wa ūtatū sya ūtukū na *na mavinda angī nyunzu kana kīlungu kya katatū kyaw'o*, na ota ūu nguthu ya asu ala we wīnamo. Na Ngai Mwene Vinya W'onthe nūtalŵlaa kīthimo kya ūtukū na mūthenya. We nŵwīśī kana inyw'ī mūitonya kūsūvīa kīthimo kya w'o, kwa ūu We nūmwēlekele inyw'ī na tei. Somai ūndī, Kulani mūno vala ve ūvūthū *kwenyu*. We nŵwīśī kana amwe kafī wenyu nīmatonya kwīthwa me awau na angī ala matonya kūkita nzīanī ya Ngai Mwene Vinya W'onthe kīfanda kīseo. Na ūseo ona wīva ūla inyw'ī mūūtongosya mbee wenyu kwoondū wa mathayū menyū, mūkawīthīa w'o vamwe na Ngai Mwene Vinya W'onthe wī mūseo mbee na mūnenange nthīnī wa ūtuvi. Na manthai ūekeo wa Ngai Mwene Vinya W'onthe. Vate nzika, Ngai Mwene Vinya W'onthe nī Mūekanī-Mūno-Vyū, Usūftwe nī tei.

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي النَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَثُلُثَهُ وَطَافِقَةَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يَقْدِرُ النَّيْلَ وَالنَّمَازَ عِلْمًا أَن تَنْحَصِرَ وَقَدْ كُنَّا عَلَيْكُمْ مُقَاتِلًا وَمَا تَيْسَّرُ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمْنَا أَن سَيَكُونُ مِنكُمْ مَرْجُوعًا وَآخَرُونَ يَصُفُّونَ فِي الْأَرْضِ يَنْبَغُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَأَخَرُونَ يَقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقرءوا مَا تيسر منهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا تُقَدِّمُوا لِأَنفُسِكُمْ مِن خَيْرٍ نَحْمَدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرًا وَأَعْظَمَ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا

إِنَّ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

AL – MUDDATHHIR

(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ame we wĩvw'ĩkĩte *we-mwene na*
kĩtonyeo kyaku.

يَا أَيُّهَا الْمَدْيُونُ

3. Ukĩla na kaanany'a.

قُمْ فَأَنْذِرْ

4. Na mũtafe Mwĩai waku.

وَرَبِّكَ فَكْتِرْ

5. Na thesya kĩtonyeo kyaku,¹*

وَيُبَايِعُ فَطَهْرْ

6. Na ĩvathane na kũlea kwĩthesya,

وَالرَّجْزَ فَاهْجُرْ

7. Na ndũkanengane manee ũimantha
kũtũngĩwa angĩ maingĩ,

وَلَا تَمُنْ تَسْكُرْ

8. Na kwoondũ wa Mwĩai waku we ĩkala
wĩyũmĩsye.

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ

9. Na yĩla soo ũkavuvwa,

فَإِذَا نَعَرَ فِي النِّاقُورِ

10. Mũthenya ũsu ũkeethwa mũthenya
wa ũnyamao mũnene.

فَذَلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ

¹ Ndeto ĩno 'thiyabaka' nĩtonya kwasya ngoo ateo yosetwe tũ ta mwĩĩ wa ũneeni. ĩndĩ thĩna nĩ kana ndeto 'thiyabu' yaasya ngũa kana itonyeo. Kwa ũu mũndũ akamyosa na mwĩĩ ũneeni ĩndĩ ngoo tiw'ũ ũalyũlo ũla ũkwendeka. Nĩkũtonyeka kana nokwĩthwa thiyabaka nĩhĩnĩ wa ngewa ĩno nĩtonya kũweta atindany'a ma Mũtũmwa Mũtheu mũno wĩthwe tũũ wake na ala angĩ me vakuvĩ nake. Uu ũalyũlo ũũ ũngĩ nĩ wa kũmũtonyethya mũsomi ũnyuvi mũthanthau wa ũalyũlo.

11. Na kwa alei Okeethwa kInd0 kIte
kIv0th0.

عَلَى الْكُفْرَيْنِ عَيْرَ يَسِيرِينَ ۝

12. NdekanIlye Nyie na 0la noombie
eweka,

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَجِيدًا ۝

13. Na IndI nyie nInam0nengie we
0thw'ii mwingI.

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ۝

14. Na syana sya ivIsI ikIcala mbee wake.

وَبَيْنَ شُهُودًا ۝

15. Na Nyie nInase0visise syInd0 syonthe
ila sya vata kwoondU wake.

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ۝

16. IndI we nIwendaa nIm0nenge
nyingangI.

ثُمَّ يَطَّعُ أَنْ أَنْزِيدَ ۝

17. Vate nzika, 0u tiw'o! N0nd0 We aI
m0maitha wa Syama Siit0.

وَلَا إِنَّهُ كَانَ لِإِيْتِنَا عَنِيدًا ۝

18. Nyie omIt0kI ngeekIa thIna m0nene
I0I0 wake.

سَأَرْهِفُهُ صَعُودًا ۝

19. We! we nIwoonie na nIwatalile!

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ۝

20. WanangIko n0m0kwate we! Und0 we
watalile!

فَقَتَلَ كَيْفَ كَانَ ۝

21. WanangIko n0m0kwate we IngI,
0nd0 we watalile!

ثُمَّ قَتَلَ كَيْفَ كَانَ ۝

22. Na IndI we nIwasyaaisye,

ثُمَّ نَظَرُ ۝

23. Na IndI we nIwang'uthie 0thy0 wake
na nIwatukie nI 0thatu.

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ۝

24. Na IndI we nIwaaly0kile na aI
mwIkathIi,

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ۝

25. Na aisye, 'KI ti kInd0 IndI nI 0oi
0tianIwe;

فَقَالَ إِنَّ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ ۝

26. 'Kfĩ ti křndũ Indĩ nĩ ndeto ya mũndũ.'

إِنَّ هَذَا إِلَّا قَوْلَ الْبَشَرِ

27. O mřtũkĩ Nye ngamwřkya we nthĩnĩ wa 'Sakali'.

سَأَلِيهِ سَفَرًا

28. Na nĩ kyaũ křtonya kũtuma we Őmánya 'Sakali' nĩ kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَفَرًا

29. W'o ndwiaa na Őtiaa vathei.

لَا تُبَيِّنُ وَلَا نَدَارًا

30. W'o Ősuuvũaa křkonde.

لَوَاحَةٌ لِّلْبَشَرِ

31. IŐIŐ waw'o ve alařka řkũmi na kenda.

عَلَيْهَا تِسْعَةٌ عَشْرًا

32. Na vai ateo alařka ala ithyř řmatw'řkřthřye asŐvř ma Mwaki Ősu. Na Ithyř řŐyaaia řtalo woo ateo ta řtatwa kwa asu ala matetřkřlaa, nřkana asu ala manengetwe Ivuku matonye kũkwata Őw'o, na asu ala metřkřlaa matonye kwongeleka nthĩnĩ wa mũřkřřo, na asu ala manengetwe Ivuku oũndũ Őmwe na etřkřři maikatonye kwřthwa na nzika kana asu ala mena řwau ngoonř syoo na alei matonye kwasya, 'Ngai Mwene Vinya W'onthe eenda kwasya ata na wonany'o ŐŐ?' Uu nřw'o Ngai Mwene Vinya W'onthe Őmřtw'řřaa wa kwaa Őla We wendaa na kũmřtongoesya Őla We wendaa. Na Vai wřřř nguthu sya ita sya Mwřlai waku ateo We. Na křř ti křndũ Indĩ nĩ Őlilikany'o kwa mũndũ.

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا لِمَلَائِكَةٍ وَمَا جَعَلْنَا
عَدُوَّهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِّلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ وَيُزَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْتَابَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا
مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن
يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا يَرَى إِلَّا
بِعَنِّ ذُرِّي لِّلْبَشَرِ

LUKU 2

33. Tiw'o, nřřvřta na mwei,

كَلَّا وَالْقَمَرِ

34. Na řtukũ yřřa Őũkya.

وَالنَّيْلِ إِذَا أَدْبَرَ

35. Na masangya kũitheatheana.

وَالضَّبْعِ إِذَا أَسْفَرَ

36.N'w'o, kyo n' k'fwe wa k'la *kyeva*
k'fene m'no vy'.

إِنَّمَا لِإِخْدَى الْكِبْرِ

37.Ukaany'o kwa m'nd'.

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ

38.Kwake kat' wenyu 'la wendaa k'othi
na mbee kana k'utiwa 'tina.

بِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ

39.K'la thay' n'wovan'tw'e na ma'nd'
ala w'k'f'e;

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ

40.Ateo asu ala me kw'okon' kwa a'ume.

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ

41.*Mo makeethwa* nth'n' wa M'f'nda
maik'ulany'a m'nd' na 'la 'ng'.

فِي جَنَّتٍ شَيْتَاءَ لَوْلَا

42.'l'ul' wa ala av'tany'a.

عَنِ الْعَجْرَيْنِ

43.N' kya' k'f'etete inyw' 'l' nth'n' wa
'Sakali'?

مَا سَأَلَكُمْ فِي سَقَرٍ

44.Namo makas'ng'a, 'Ithy' t'ya' kat'
wa asu ala mal'umasya Mboya,

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ

45.'Ona ithy' t'yaaf'thya nya.

وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْيَتَامَى

46.Na ithy' n'tweelikilye ngewan'
itet'k'ill'ka vamwe na asu ala ma' nth'n'
wasyo.

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ

47.'Na Ithy' n'twa'leile M'uthenya wa
Utw'io,

وَكُنَّا كَاذِبِينَ

48.'K'uvika y'la k'kw' 'u kyat'okwatie
ithy'.

حَتَّىٰ آتَيْنَا آلِ قَارُونَ

49.Kwa 'u, 'voyan' wa avoyan'
nd'okamauna mo.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شِقَاةُ النَّفْسِينَ

50.Yu mo mena k' 'nd' mo mek'aly'ka
na k'otia 'la 'tao,

فَمَا لَهُمْ مِنَ الذِّكْرِ مَعْرُوفِينَ

51. Ota mang'oi mateelemetw'e

كَا لَمْ حَمْرٌ فَسْتَفْرِوْا ۝

52. MakTite m0nyamb0?

فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ۝

53. Aiee, kIla m0nd0 kafI wamo endaa kwIthwa na mathang0 mav0e ma 0vuany'o 0la we 0nengetwe.

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُؤْتَى صُحُفًا

مُنْتَصِرَةٍ ۝

54. Tiw'o! nIw'o, mo maiyIkIaa Itu.

لَّا بَلْ لَّا يَمَانُونَ الْآخِرَةَ ۝

55. Tiw'o! nIw'o, 00 nI 0tao.

كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ ۝

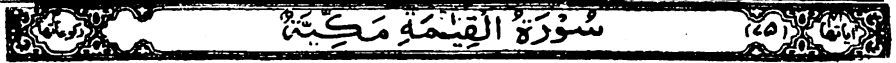
56. M0eke we IndI, 0la 0n0kwenda a0lilikane.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرَهُ ۝

57. Namo maika0lilikana ateo Ngai enda 0u. We eweka nI We waIIItwe nI k0kIwa na We eweka nI We waIIItte k0ekea.

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى

وَأَهْلُ التَّغْوَرَةِ ۝

AL - KIYAAMAH
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ űlau, Usũftwe
nĩ tei. إِنسِرَالِهُ الرُّعَيْنِ الْوَحِيدِ ۝
2. Aiee, Nyie nĩlvĩta na Mũthenya wa
Uthayũkyo. لَا أَقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ۝
3. Na Nyie nĩfta thayũ űla wĩtũlaa mũtĩ
kaingĩ ta ngũsĩ. وَلَا أَقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۝
4. Mũndũ asũanfaa kana Ithyl
tũikombany'a mavĩndĩ make? أَيَسْبُبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُجَمَعَ عِظَامُهُ ۝
5. Ii, Ithyl twĩna űtonyi wa kũmũtũnga
ona kũvika mĩthya ya syaa. بَلَىٰ قَدِيرِينَ عَلَىٰ أَنْ تُسَوَّىٰ بَنَاتُهُ ۝
6. Indĩ mũndũ nĩwendaa kũendee na
kwĩka nafũ űndũ we űendete. بَلَىٰ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ۝
7. We akũlasya, 'Mũthenya wa
Uthayũkyo űkeethwa mbindu, يَسْتَلْ أَيَّانَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ۝
8. Ytla itho ylkekĩwa mbindu, وَإِذَا بَرَأَ الْبَصَرُ ۝
9. Na mwei űikwatwa, وَحَسَفَ الْقَمَرُ ۝
10. Na syua na mwei iietwe vamwe, وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۝
11. Mũthenya űsu mũndũ akakũlya, 'Va
kũkĩlla nĩva?' يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَإِنِّي الْمَقْتُولُ ۝
12. Aiee! vai wĩvitho! كَلَّا لَا وَزَرَ ۝
13. Vandũ va kũthũmũa mũthenya űsu
vakeethwa vamwe na Mwĩai waku
eweka. إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۝

14. Mūthenya Ūsu mŪndū
akamanyīthyw'a maŪndū ala we
wamatongoisye mbee na ala wamatii
Itina.

يُنَبِّئُ الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا كَدَّمَ وَأَخْرَجَ

15. Aiee, mŪndū nīwīyīsi nesa vyū we
mwene.

يَلْمِ الْإِنْسَانَ عَلَىٰ نَفْسِهِ بِصِغَرَةٍ

16. Ona kau we nūetae mawīkwatyo
make.

وَلَوْ أَنفَىٰ مَعًا ذُرِّيَّتَهُ

17. Ndūkathingithye Ūmī waku na
Ūvuany'o Ūū nī kana we Ūtonye
kwīkalaata kŪŪsŪvīa w'o.

لَا تَحْزَنُ بِهِ سَأَلَكَ يَتَعَجَّلُ بِهِ

18. Vate nzika, kŪmbanw'a kwaw'o na
kŪsomwa kwaw'o kwī tŪŪ WaitŪ Ithyī.

إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ

19. Kwa Ūu, yīla Ithyī tŪŪŪsoma w'o,
īndī we atīla kŪŪsomwa kwaw'o.

فَإِذَا قَرَأَهُ فَأَنبَغِ قُرْآنَهُ

20. Na īndī kŪwŪalyŪla w'o nī tŪŪ
WaitŪ.

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ

21. Aiee, īndī inyw'ī mwendaa kīla kī
vakuvī kw'okonī.

كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ

22. Na inyw'ī nīmŪyīvŪthasya Itu.

وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ

23. MothyŪ amwe mŪthenya Ūsu
makeethwa me matheu,

وَجِبْرَةُ يَوْمَئِذٍ نَاصِرَةٌ

24. Masyaīsyē na kīhito kwelekela
Mwīai woo;

إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ

25. Na mothyŪ amwe mŪthenya Ūsu.
makeethwa me matuku,

وَجِبْرَةُ يَوْمَئِذٍ بِأَسْرَةٍ

26. MaisŪanīa kana mbaanga īla ītŪlaa
mŪongo yī vakuvī kŪmavalŪkīla mo.

تَنْظُرُ أَنْ يَفْعَلَ بِهَا قَارُونَ

27.II, yīla thayū wa mŪndū OnŪŪkw'a
wambataa Ūkavika mŪmeonī,

لَا إِذَا بَلَغَتِ الْمَرْءُ

28.Na kŪikŪlw'a, 'NŪŪ mŪoi wa
kŪmŪtangīla?'

وَقِيلَ مَنْ عَرَّفُوهُ

29.Na we ena w'o kana nī saa wa
kŪtaanīsyā;

وَكُلُّكُمْ أَعْيُنُ الرَّبِّ

30.Na mŪthumo Ūing'ŪŪthana na
mŪthumo Ūla Ūngī nī kyalya.

وَالنَّظَرَ السَّائِي بِالنَّظَرِ

31.Kwa Mwīai waku mŪthenya Ūsu
nīkw'o kŪkaendwa.

يُجِبُّ إِلَى رَبِّكَ يَوْمَ تَبُوءُ النَّاسُ

LUKU 2

32.NŪndū we ndaawītkīla Ūla w'o ona
ndavoyaa Mboya.

فَلَا صَدَقَ وَلَا كَفَرَ

33.Indī we nīwaŪleile Ūla w'o na
awony'a mŪongo;

وَكَيْنَ كَذَّابٌ وَقَوْلٌ

34.Indī we nīwaendie kwa andū ma
nyūmba yake, atambītye na ngathīo.

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَى أَهْلِهِ يَمْتَطِي

35.'Woo nī waku we! na woo īngī!

أُولَى لَكَ فَأُولَى

36.Indī woo kwaku we! na woo īngī!

ثُمَّ أُولَى لَكَ فَأُولَى

37.MŪndū asŪanīaa kana we akaekwa
ena Ūthasyo kwanganga?

أَيَحْسَبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

38.We ndaī Ūlovoto ya kīw'ū kītweku
kītīku?

أَلَمْ يَكْ نُظْفَةً مِنْ مَنِيَّ بَنِي

39.Na Indī atw'īka īanga ya nthakame na
īndī amwīkīa Ūmbe na amŪmīnŪkīlya
we.

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّى

40.Indī We nfwamombie eġ, m00me na m0ka.

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ

41.We Umwe ta Osu, ndena Otonyi wa k0thay00kya akw'0 makethwa thay0?

عَلَىٰ أَلْسِنِهِ ذِكْرًا بِمَا عَلَّمَ عَلَىٰ أَنْ تَحْفَىٰ النَّوْفُ

سُورَةُ الدَّهْرِ مَكِّيَّةٌ

(26)

AL - DAHR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usöftwe nř Ölau, Usöftwe nř tei.

2. Vate nzika, nřkwavikie İvinda İÖİÖ wa mÖndÖ İla we Ötaf kİndÖ kİweteka.

3. İthyf nřtwamÖmbie mÖndÖ kuma nthİnf wa İlovoto ya manzİ yİvulene yİla İthyf tÖtuma yİsİla nthİnf wa matatwa; İndİ İthyf nřtwamÖalyÖlile we atw'İka mÖndÖ wİw'aa na wonaa.

4. İthyf nřtÖmwonetye we Nzİa, aitÖnga mÖvea na ateÖtÖnga mÖvea.

5. Nřw'o, İthyf nřtÖseÖvİtye kwoondÖ wa alei mřnyololo na mang'ang'a ma kİaa na Mwaki wakene.

6. İndİ ala alÖngalu manyusaa kİkombe, kİvulanřw'e na Kavuli---

7. Mbuluti İla athÖkÖmi ma Ngai Mwene Vinya W'onthe manyw'İlaa. Mo nřmatumaa İvulutya İvulutya yİ vinya.

8. Mo nřmeanřsaya wİvİto woo, na kÖkİa mÖthenya Öla ÖthÖku waw'o Önyañkİte.

9. Na mo nÖndÖ wa wendo Wake We, mařthasya ngya, ndiwa na mwovwa,

10. Makyasya, 'İthyf tÖmÖřthasya İnyw'İ kwoondÖ wa Ötanu wa Ngai Mwene Vinya W'onthe İÖ İthyf tÖyendaa mÖvea kana İtuvi kuma kwenyu.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ

شَيْئًا مَّاذُورًا

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ مَّا بَدَىٰ

فَجَعَلْنَاهُ سَيِّئًا أَوْ بَرًّا

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِنَّا شَاكِرًا وَإِنَّا كَفُورًا

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَابًا وَأَنفَالًا وَسَوَابًا

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ وِزَاجُهَا

كَأْفُورًا

مِثْمَالًا يُشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا

يَوْمُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ

مَسْطُورًا

وَيَطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حَيْثُ وَنَكِبَتْنَا وَبَرِينًا

وَأَسِيرًا

إِنَّا نُنزِّلُ الْغَيْثَ لَكُمْ لَعْنَةُ اللَّهِ لَتُؤْتِيَنَا مِنْكُمْ جِزَاءً

وَلَا شَاكِرًا

11. 'Nfwo, Ithyi nitoikia muthenya wa kyeve na thina kuma kwa Mwifai waitu.

إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا غَمُّوْنَا فَتَطْمَئِنُّوا ۝

12. Kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe akamatangila mo kuma kwa Othuku wa muthenya usu, na akamanenge mo usanzamuku na Utanu.

فَوَقَّهْمُ اللَّهُ شِرْكَ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَكُمُمْ نَصْرَةٌ
وَمُرُورًا ۝

13. Na We akamatuva mo, nundu wa umfiso woo, vamwe na Munda na kionyeo kya lili,

وَجَزَيْنَهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ۝

14. Mafe iulu wa mto, namo maikew'a ovyovu mwingi vo kana mbevo mbiingi.

مُتَكَبِّرِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا سُنُوءًا
وَلَا زَمْهَرِيرًا ۝

15. Ma myuunyi yaw'o tkeethwa vakuvi iulu woo, na itungo sya matunda ikathengeew'a vakuvi namo.

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلُّهَا وَذُلَّتْ أَعْقَابُهُمْ تَدْبِيرًا ۝

16. Na mlio ya kofa ya vetha ikathyululokw'a kafi woo, na ikombe sya ioo ota Ou,

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِأَبْنِيَةٍ مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ
قَوَارِيرًا ۝

17. Kikombe kya kfoo kya vetha kila mo makisevisye na umanyi muvitu.

قَوَارِيرًا مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ۝

18. Na vo mo makanenge kikombe kyaonyw'a kifulanitw'e na tangausi,

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ۝

19. Kuma mbulutini yivo yitawa Salisavili.

عَيْنًا فِيهَا تُسْقَى سَلْسَبِيلًا ۝

20. Namu makeeteelwa ni andu ma muka ala matakatumfa. Wamona ukasunfaa ni iulu inyakitw'e.

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ وَلَدَانٍ عُمَّالُونَ وَإِذَا رَأَوْهُمْ

حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَنثورًا ۝

21. Na we wasisya ukoonaa ve Utanu na usumbi munene.

وَإِذَا رَأَيْتُ ظُفْرًا رَأَيْتُ نُجَيْمًا وَكُلًّا كَبِيرًا ۝

22. Iŭlŭ woo vakeethwa itonyeo sya lili mŭseo na mŭŭmv. Ikaiifanŭw'a na itanga sya vetha. Na Mwŭlai woo akamanenge mo kŭnyw'a kyaŭnyw'a kŭtheu.

طِيَهُمْ يَتَابُ سُنْدُسِ خُضْرٍ وَإِسْتَبْرَقٍ وَتَلَوتًا
تَسَاوَرُونَ فِضَّةً وَسَقَمَهُمُ رَبُّهُمْ سُورَابَاظَهُورًا ۝

23. *Namo makatavw'a*, 'Uŭ nŭ mŭthŭnzŭo wenyu, na wŭa wenyu nŭtŭkŭllŭtwe.'

۞ إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعِيرًا فَسَوْرُوا ۝

LUKU 2

24. Vate nzika, Ithyŭ nŭtŭŭvuanŭsye Kulani ilungu-ilungu.

إِنَّا نَحْنُ رَبُّنَا عَلَيْهَا الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ۝

25. Kwa ņu, eteela na ņmŭsyo ņsŭllŭ wa ņtw'io wa Mwŭlai waku, na ndŭkanengane kwa mŭndŭ ona ņmwe kafŭ woo *ņla nŭ mwene naf kana ņte-mŭvea*.

فَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَطِعْ مِنْهُمْ آيَةً أَوْ
كُفُورًا ۝

26. Na lilikana syŭtwa ya Mwŭlai waku kŭfoko na wŭoo.

وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ۝

27. Na tulasya-ndu mbee Wake ņtukŭ, na tafa ņtheu Wake kwa *kŭlungu kŭlasa kya ņtukŭ*.

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ۝

28. Nŭw'o, *andŭ* aa mendaa thayŭ ņŭ wa yu, na maivŭthya mŭthenya mŭmŭ *ņla wŭ mbee woo*.

إِنَّ هَؤُلَاءِ يُجِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيُدْرُونَ وِرَاءَهُمْ
يَوْمًا نَوِيلًا ۝

29. Ithyŭ nŭtŭmombŭte mo na tŭkawŭkŭa mŭmbŭlwe woo vinya, na Ithyŭ tŭkenda, nŭtŭtonya kŭmaete andŭ angŭ vandŭ voo mailyŭ tamo.

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا
أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ۝

30. Na w'o ņu nŭ Ulilikany'o. Kwa ņu, ņla ona wŭva wendaa, nŭtonya kwosa nzŭa ya kwa Mwŭlai wake.

إِنَّ هَذِهِ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مِثْقَالَ
ذَرَّةٍ ۝

31. Na inyw'I mOitonya kOendeesya mawendi menyu ateo ylla Ngai Mwene Vinya W'onthe wendaa. N'w'o, Ngai Mwene Vinya W'onthe n' Umanyi-W'onthe, MOI.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا

32. We atumaa ūla wendaa alika nthin' wa tei Wake, na We nūseŋvitye Osiflo w' woo kwoondū wa eki ma naI.

يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَاللَّيْمِينَ أَهَدَىٰ
فِي الْأَرْضِ عَدَا بَابِ الْيَمِينِ

AL - MURSALAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵi ŵlau, Usŵtwe
nŵi tei.

2.Nŵivŵta na asu ala matŵmawa kavola,

3.Indŵi mombanasya mŵendo na kŵthi na
mŵtŵkŵi,

4.Na kwa asu ala manyaŵkkaa
mŵnyaŵkŵle wa w'o,

5.Na Indŵi mo maithesya ivathŵkany'o,

6.Na kwa asu ala matwaa KIililikany'a,

7.Makŵnengane mo ene ŵŵŵŵ wa wŵa ŵla
mo manengetwe kana kwa nzŵa ya
kŵkaanany'a,

8.Nŵw'o, maŵndŵ ala inyw'ŵi mwathŵtwe
no kŵvika mekŵke.

9.Kwa ŵu, yŵla ndata ŵkaaw'a kyeni
kyasyo.

10.Na yŵla ŵtu yŵkatŵkanŵla katŵ

11.Na yŵla iŵma ikavalaanw'a,

12.Na yŵla Atŵmwa makathandŵkangw'a
ŵvandanŵ yŵla yŵtw'ŵtwe-----

13.Nŵndŵ nŵi mŵthenya wŵva ŵla w'ŵtwe
kwoondŵ wa maŵndŵ aa?

14.Nŵndŵ wa Mŵthenya wa Utw'io.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا

فَالعَصْفِ عَصْفًا

وَالنَّشْرِبِ نَشْرًا

فَالنَّوْمِ نَوْمًا

فَاللَّيْلِ لَيْلًا

عُدَّةً أَوْ نَدَّةً

إِنَّمَا تَوَعَّدُونَ لَوَاقِعًا

وَإِذَا التَّجْوِيرُ طَبَسَتْ

وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّفَتْ

وَإِذَا الرُّسُلُ أُقْبِتَتْ

لَا يَوْمَ يُعْمَرُ أَجَلَتْ

يَوْمِ الْفَضْلِ

15.Na nĩ kyaŭ kĩŏmanyĩthya we
Mŏthenya wa Utw'io nĩ mwaŭ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الْفَصْلِ ۝

16.Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'ŏ
mŏthenyanĩ ņsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

17.Ithyĩ tŏyaamananga andŭ ala maĩ ma
mbee?

أَلَمْ نُعَلِّمِ الْوَالِدِينَ ۝

18.Ithyĩ tŭkatuma ala me ĩtina mamaatĩle
mo.

ثُمَّ نُنذِرُهُمُ الْآخِرِينَ ۝

19.Uu nĩw'ŏ Ithyĩ twĩkanaa na avĩtany'a.

كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُؤْمِنِينَ ۝

20.Woo nĩ wa asu ala maŭleaa ŭla w'ŏ
mŏthenya ņsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

21.Ithyĩ tŏyaamŭmba inyw'ĩ kuma nthĩnĩ
wa twĩlw'ŭ tŭtweku tŭte vala tŭĩ,

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَهِينٍ ۝

22.Na Ithyĩ twakĩkie kĩw'ŭ kyu vandŭ
valŭmu,

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ۝

23.Kwa kĩthimo kya ĩvinda yĩtw'e
yĩsĩkie?

إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ۝

24.Uu nĩw'ŏ Ithyĩ twathimie, na Ithyĩ
nĩtŭthimaa nesa mŭno ata!

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَدِرُونَ ۝

25.Woo nĩ wa asu ala maŭleaa ŭla w'ŏ
mŏthenyanĩ ņsu!

وَبَلِّغْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

26.Ithyĩ tŭimiyumbĩte nthĩ nĩkana ĩlikae

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ رِيفَاتًا ۝

27.Ala me thayŭ na ala akw'ŭ?

أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ۝

28.Na Ithyĩ nĩtwaiie ĩlma ndŭŭlu vo, na
nĩtwamŭnengie inyw'ĩ kĩw'ŭ kya
ņnyw'a kĩ mŭyo.

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شِجَابٍ وَأَنْقَيْنَاكُمْ مَاءً
قُرًاتًا ۝

29. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ asu ala maŭleaa ūla w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

30. 'Yu endai inyw'ĩ mwelekele kĩla inyw'ĩ mwakĩtw'ĩkĩthisye ta ūvŭngŭ,

انْطَلِقُوا إِلَىٰ مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۝

31. 'Ii, endai mwelekele muunyĩ, kana kŭsiĩla ūmŭĩ wa Mwaki.'

انْطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ۝

32. 'Itaetae muunyĩ, kana kŭsiĩla ūmŭĩ wa Mwaki.'

ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْأَسْبَابِ ۝

33. W'o wĩkasya mŭĩ sya mwaki tŭlŭ ta mbeenge,

إِنَّهَا تَرَىٰ بِشَرِّهَا كَالْقَصْرِ ۝

34. Uilyĩ ta waseŭvĩtw'e na ngamĩle nyingĩ syĩna langi wa Ivuulŭ.

كَأَنَّهُ جِبَلٌ صُفْرٌ ۝

35. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o Mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

36. Ūŭ nĩ mŭthenya ūla mo matakethwa matonya kŭneena;

هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطَلِقُونَ ۝

37. Onamo maiketĩkĩlw'a kŭnengane mawĩkwatyo.

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَدُونَ ۝

38. Woo mŭthenyanĩ ūsu nĩ wa asu ala mauleaa w'o!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

39. Makatavw'a, 'Ūŭ nĩ Mŭthenya wa Utw'io; Ithyĩ nĩtŭmŭmbanĩtye inyw'ĩ na andŭ onthe ala ma tene vamwe.

هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأُولَئِينَ ۝

40. 'Ethwa yu inyw'ĩ mwĩ Ondŭ mŭtonya kŭmbĩka Nyie, mbĩkai w'o.'

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۝

41. Woo nĩ wa asu ala maŭleaa w'o mŭthenyanĩ ūsu!

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ۝

LUKU 2

42. Ala alOngalu makeethwa *katī* wa myuunyī ta t0l0sī,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ ﴿٤٢﴾

43. Na matunda ala mo makethwa makyenda.

وَرَوْحَهُمْ مِمَّا يَسْتَمُونَ ﴿٤٣﴾

44. 'Yai na nyw'ai nesa ta m0thInzI0 wa ma0nd0 ala inyw'I mweekie.'

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٤﴾

45. Uu vate nzika, nIw'o t0matuvaa ala mekaa nesa.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٥﴾

46. Woo nī wa asu ala ma0leaa w'o m0thenyanī Osu!

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٦﴾

47. 'Yai na itanIthyei inyw'I-ene kavinda kanini *t0l0 wa nthī Ino, Inyw'I alei ma w'o*; vate nzika, inyw'I ninyw'I avItany'a.

كُلُوا وَتَسَعَوْا قَلِيلًا إِنَّكُمْ مُجْرِمُونَ ﴿٤٧﴾

48. Woo nī wa asu ala ma0leaa w'o m0thenyanī Osu!

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٨﴾

49. Na yIla mo matavw'a, 'Kumanai m0thaithe,' mo maikumanaa

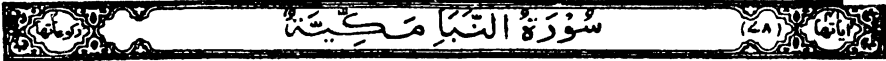
وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٩﴾

50. Woo nī wa asu ala ma0leaa 0la w'o m0thenyanī Osu!

وَيَلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٥٠﴾

51. NI ndeto yIva Indī, Itina wa Ino, Ila mo makamItkIla?

يَوْمَ أَيُّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

AL - NABA'
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵ ōlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

2. Mo makŵlanasya ōvoo mwaŵ mŵndŵ
na ōla ōngŵ?

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ۝

3. Iŵlŵ wa ōvoo ōndŵ mŵnene ōkoka,

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ۝

4. Iŵlŵ wa maŵndŵ ala mo
mavathŵkanganŵaa

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ۝

5. Aiee, o mŵtŵkŵ mo makamanya.

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝

6. Aiee, Ithyŵ twŵneena ŵngŵ, omŵtŵkŵ mo
makamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ۝

7. Ithyŵ tŵimyŵmbŵte nthŵ ta ōkomo,

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مَهْدًا ۝

8. Na iŵma ta syambo?

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ۝

9. Na Ithyŵ nŵtŵmŵmbŵte inyw'ŵ elŵ-elŵ,

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ۝

10. Na Ithyŵ tŵseŵvŵtŵye kŵkoma kwenyu
ta ōthŵmŵo,

وَجَعَلْنَا لَكُمْ سَبَاتًا ۝

11. Na Ithyŵ nŵtŵtwŵkŵthŵtŵye ōtukŵ ta kya
kwŵvw'ika,

وَجَعَلْنَا الْيَلَّ يَلَّاسًا ۝

12. Na Ithyŵ tŵŵtwŵkŵthŵtŵye mŵthenya
kwoondŵ wa ōtethyo.

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ۝

13. Na Ithyŵ nŵtwakŵte ŵlŵ wenyu *matu*
mŵonza me vinya;

وَبَدَّلْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ۝

14. Na Ithyŵ tŵyŵmbŵte *syua* ta taa
mŵtheu.

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا ۝

15. Na Ithyĩ tũtheeasya kuma mathweonĩ
meŉlovotanga kĩw'ũ kwa wingĩ,

وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبَارَكًا ۝

16. Nĩkana Ithyĩ tũtonye kũete mbeũ na
imea nakyo.

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ۝

17. Na mĩũnda ya imea sya kwĩtanĩthya.

وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا ۝

18. Vate nzika, Mũthenya wa Utw'io
wĩna İvinda yĩtw'e.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَاتًا ۝

19. Mũthenya ŉla soo ŉkavuvwa; na
inyw'ĩ mŉkooka nguthu kwa nguthu.

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي السُّورِ مَا تَأْتُونَ أَفْوَابًا ۝

20. Na İtu yĩkavingũwa na yĩkatw'ĩka ya
mĩomo *yonthē*;

وَأُفْتُحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ۝

21. Na ĩma ikavetangwa na *syo* ikeethwa
ĩilyĩ *ota* kyuu.

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ۝

22. Kwa ŉla w'ŉ, Ngiena nĩyoveesyē
imandĩkĩte,

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ۝

23. Mũsyĩ kwoondŉ wa mbaa-matũ,

لِلظَّالِمِينَ مَا بَأْسًا ۝

24. Ala makekala vo myakaka.

لَيْسِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ۝

25. Mo maikasama kyaunyw'a kĩthithu
kana kya mũthemba ona wĩva vo,

لَا يَدْخُلُ فِيهَا فُؤُودٌ وَلَا شُرَآئِبُ ۝

26. Ateo kĩw'ũ kĩvyũ kĩtheŉkĩte kana
kĩthithu mŉno vyũ.

إِلَّا حَبِيبًا وَعَسَاءًا ۝

27. İtvi yaĩĩte.

جَزَاءً وَفَاتًا ۝

28. Nĩw'ŉ, mo mayaaŉkĩa ŉtalo,

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ۝

29. Na nĩmaileile Syama Siitũ vyũ.

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ۝

30. Na Ithyi n̄t̄Ūk̄land̄k̄ite k̄la k̄nd̄o Ivukun̄f.

وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا

31. 'Kwa Ou, inyw'I samai *Ōsil̄l̄o*: Ithyi toikamwongeela inyw'I ateo nth̄n̄f wa ōsil̄l̄o.'

فَقُلُّوْا لَنْ نُّزِيْدَكُمْ اِلَّا حَدًا اَبًا

LUKU 2

32. N̄w'o, kwa ala al̄ŋgalu ve Ūtanu:

اِنَّ لِّلْمُتَّقِيْنَ مَقَارِبًا

33. M̄t̄Ūnda m̄l̄f̄e na m̄s̄aviv̄Ū,

حَدًا اَبًا وَاَعْتَابًا

34. Na ēftu atheu ma m̄Ōika Ōmw̄e

وَكُوَاعِبَ اَثْرًا اَبًا

35. Na ikombe sȳfk̄w̄l̄fk̄anga.

وَكَاثِبًا وَاَهْلًا اَبًا

36. Mo maikew'a ngewa nth̄ŪŪku vo kana k̄Ōkengana:

لَا يَسْتَعُوْنَ فِيْهَا النَّوَا وَاَلَا كِلَابًا

37. Ituvi kuma kwa M̄w̄fai woo-----
m̄Ūth̄n̄z̄l̄ŵo kw̄lanana *na meko moo*-----

جَزَاءً مِّنْ رَّبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا

38. M̄w̄fai wa matu na nth̄f na syonthe ila sȳf̄ kat̄f wasyo, Ula M̄Ōlau. Mo maikethwa na wāflu k̄Ōneena Nake We.

رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ

لَا يَمْلِكُوْنَ مِنْهُ خِطَابًا

39. M̄Ūthenya Ūla Veva na alāfka makaŪngama m̄l̄th̄f̄a, mo maikaneena ateo we Ūla Ngai-Wa-Ulau Ōkamw̄l̄fk̄l̄ya na Ūla Ōkaneena maŪnd̄Ū ala ma w'o t̄Ū.

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوْحُ وَالنَّفْسُ صَفًا لَا يَتَكَلَّمُوْنَ

اِلَّا مَن اٰذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا

40. M̄Ūthenya Ūsu ow'o Ūkavika. Kwa Ūu, m̄Ūeke, Ūla Ūn̄Ūkwenda, amanthe nz̄f̄a ya kwa M̄w̄fai wake.

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اِتَّخَذْ اِلٰى رَبِّهِ

مٰتَابًا

41. N̄w'o, Ithyi n̄t̄Ūm̄Ōkaan̄f̄ye inyw'I t̄Ūl̄Ū wa Ūsil̄l̄ŵo Ūla w̄f̄ vakuv̄f̄ ota m̄Ūomon̄f̄; m̄Ūthenya Ūla m̄Ūnd̄Ū Ūkona maŪnd̄Ū ala moko make matongoisye

اِنَّا اَنْزَلْنٰكُمْ عَلٰى اَبْنٰى قَرْيَةٍ لَّ يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ

mbee, na mŀlei akaasya, 'Takethwa
Nye nŀndw'ŀka kŀtoo kŀthei!'

مَا قَدَّ مَتَّ يَدُهُ وَيَقُولُ الْكُفْرُ يَلَيْتَنِي كُنْتُ مُرَابًا ۝

AL - NAAZIAAT
(Wavuanf'w'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Nĩfvĩta na asu ala maendaa methikĩte
na kwĩkusya mena kĩfeleelo kya kũlika
nthĩ,

وَالنَّازِعَاتِ غُرُقًا ۝

3.Na kwa asu ala maendaa na mĩtũkĩ
kũkĩlanĩya nthĩ,

وَالشَّاطِطِ نَسْفًا ۝

4.Na asu ala maendaa na mĩtũkĩ kũndũ
kũasa ũlũ wa nganga,

وَالشَّهَقِ سَبْحًا ۝

5.Na kwa asu ala makĩlanasya mũndũ na
ũla ũngĩ kwoondũ wa ũnene,

فَالشَّهَقِ سَبْحًا ۝

6.Na kwa asu ala malanasya walany'o na
maitwaĩfa wĩfa woo nesa,

فَالشَّهَقِ سَبْحًا ۝

7.Uu ũkeethĩwa mũthenya ũla nthĩ ila
ithingithaa ikathingitha,

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ۝

8.Na kĩhingitho kya kelĩ kĩkakĩatĩfa kyu.

تَتَّبِعُهَا الرَّادِفَةُ ۝

9.Mũthenya ũsu ngoo ikathĩĩfa nĩw'ia,

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ۝

10.Na metho moo makakumanĩfa na
nthĩ—

وَأَبْصَارًا خَاسِرَةٌ ۝

11.Mo makũlasya, 'Ow'o, ithyĩ
nĩtũkatũngwa mwĩkalonĩ witũ ũla wa
mbee?

يَقُولُونَ ءَأِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَقَرَةِ ۝

12.'Ata! ona twĩ mavĩndĩ mou?

ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا تَجْرَعَةً ۝

13.Mo maasya, Indĩ ũsu nĩ ũalũko wĩ
wasyo.'

وَقَتْلًا لَكُمْ ءَاِذَا كُنَّا عِظَامًا تَجْرَعَةً ۝

14.Kkeethwa kI kIoo o kImwe tU,

فَأَتَيْنَا مِنْ زَجْرَةٍ وَاحِدَةٍ ۞

15.Na sisya! mo makaumaala onthe nza OtheinI.

فَإِذَا هُمْ بِالشَّاهِرَةِ ۞

16.Uvoo wa Mose nOkUvikIe we?

وَمِمَّا زَكَرَهُمْ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ مُؤَدٍّ ۞

17.YIla MwIai wake wamwItie we MwandanI wa Tuwaa, akyasya,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۞

18.'Enda we kwa Valao; we nOkwenda kOthew'a?

إِذْ هَبَّ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ خَلَفٌ ۞

19.'Na OimOkOlya we, 'We nOkwenda kOthew'a?

فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَىٰ أَنْ تَزُولَ ۞

20.Na nyie ngaOtongoesya we kwa MwIai waku, nIkana Otanye kUmOkIa We.'

وَأَهْدِيكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخَضَعُ ۞

21.Kwa Ou, we nIwamwonisye Kyama kInene,

فَأَرَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَىٰ ۞

22.IndI we nIwamOleile we na nIwaleile kwIw'a,

فَكَذَّبَ وَعَصَىٰ ۞

23.IndI we nIwaalyOkile kuma vala ve Mose, aikaananIa nake.

ثُمَّ أَدْبَرَ يَسْعَىٰ ۞

24.Na we nIwoombanisy andU make na atavany'a,

فَوَحَّشَ فِتْنَاهُ ۞

25.Akyasya, Nyie ninyie MwIai wenyu, OIa wI IolO mOno vyU.'

فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَىٰ ۞

26.Kwa Ou, Ngai Mwene Vinya W'onthe nIwamuOkwatie na UsilIlo wa ItunI na wa nthI Ino ya yu.

فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْأَجْحَةِ وَالْأَوَّلِ ۞

27.Vate nzika, nthInI wa maUndU asu ve OmanyiSyo kwake we OIa OkIaa.

يَعْلَمُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَىٰ ۞

LUKU 2

28. Inyw'ŭ ninyw'ŭ mwŭ vinya kŭmba kana nŭ ŭtu yŭla We wakŭte?

ءَأَنْتُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَمْ النِّسَاءُ بِنَهَائِهِنَّ

29. We nŭkŭllŭtye ŭtŭŭlu wayo na akayaŭlya na akayŭtw'ŭkŭthya yŭŭanŭ.

رَفَعَ سَنَكُمَا فَسَوَّاهُمَا

30. Na We nŭseŭvŭtye ŭtukŭ wayo kŭvindu, na nŭetete kŭfoko kyayo;

وَأَعْطَسَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ فُجَاهَهَا

31. Na nthŭ, vamwe nayo, We nŭwamŭnyaŭkŭsŭye.

وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا

32. We nŭwau misye kŭw'ŭ kyayo na ŭfthyo wayo kuma vo,

أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا

33. Na iŭma, We nŭwaiseŭvisye syo syŭ nŭmŭ.

وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا

34. Kŭŭ kyonthe nŭ kyaŭya kwoondŭ wenyu na ng'ombe syenyu.

مَتَاءًا لِكُمْ وَلَا تَعْمَاكُمْ

35. Indŭ yŭla wanangŭko mŭnene ŭkavika,

فَإِذَا جَاءَتِ الطَّلَامَةُ الْكُبْرَى

36. Mŭthenya ŭla mŭndŭ ŭkalilikana maŭndŭ onthe ala we weething'ŭŭsye kwŭka,

يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى

37. Na Ngiena ikoonanw'a ŭtheinŭ kwa ŭla wonaa.

وَبُورَاتِ الْجَحِيمِ لِمَنْ يَرَى

38. Indŭ kwake we ŭla ŭleaa kwŭw'a,

فَأَمَّا مَنْ كَفَى

39. Na ŭla ŭnyuvaa thayŭ wa nthŭ ŭno,

وَأَفْرَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

40. Mwaki wa Ngiena vate nzika, ŭkeethwa mŭsyŭ wake.

فَإِنَّ الْجَحِيمَ مِنَ النَّارِ

41. Indī kwake we ūla ūkfaa kūŋgama
mbee wa Mwŋai wake, na ūvathanaa
thayū wake na mawendi mathūku,

وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
الْهَوَىٰ ۝

42. Ula Mūŋnda vate nzika, ūkeethwa
mūsyl wake.

فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ۝

43. Mo meūkūlya ūūlū wa ūla Saa:
'ūkavika ūndŋŋ?'

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسِيهَا ۝

44. Indī we wŋna vata mwaū
wakūūwetanga w'o?

فِيهَا أَنْتَ مِنْ ذُكُرِهَا ۝

45. Umanyi wa w'o ūla wa mūminūkŋlyo
wŋna Mwŋai waku.

إِلَىٰ رَبِّكَ مِنْتَ مَهَلًا ۝

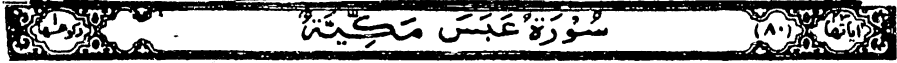
46. We wo Mūkaanany'a tū kwake we
ūla ūkfaa w'o.

إِنشَاءً أَنْتَ مُنذِرٌ مِّنْ يُنذِرُهَا ۝

47. Mūthenya ūla mo makawona w'o, mo
makeew'a tamataafkala ūūlū wa nthī ateo
kŋwŋoo kŋmwe kana kŋoko kyaw'o.

كَانَتْهُمْ يَوْمَ يُرَوُّهَا لِمْ يَلْبَسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ

صُغُرًا ۝

ABASA
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syítwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. We nřwang'uthie ũthyũ na aathũka
ũtee,

3. Nũndũ křlalinda nřkyookie vala ũĩ.

4. Na nĩ kyaũ křtonya kũũmanyĩthya we
kana we nũtonya kwĩthwa aimantha
kwĩthesya mwene,

5. Kana we nũtonya kũsũvĩa na
Ulilikany'o ũkamũuna?

6. Na kwa ũla ũvũthasya nřĩni ve
křvathũkany'o

7. Usu nřwe ũmwĩthukřfasya,

8. Ona kau ti řũřũ waku we ona alea
kũthw'a.

9. Indĩ we ũla ũkaa kwaku ekalaatĩte,

10. Na we nũmũkřfaa *Ngai*,

11. *Usu* nĩ we ũmũleaa we.

12. Aiee! nĩ Ulilikany'o---

13. Kwa ũu, mũeke we ũla ũnũkwenda
ethĩny'e naw'o----

14. Mathangũnĩ matařřku,

15. Mokřřřw'e řũřũ, me mathesyey,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞

عَبَسَ وَتَوَلَّى ۞

أَن جَاءَهُ الْأَعْيَىٰ ۞

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَلِي ۞

أَوَيْدَكَ رَبِّكَ لَنَنْفَعَهُ الْذِكْرَىٰ ۞

أَقَامَنَ اسْتَفْعَىٰ ۞

فَأَنْتَ لَهُ تَصَدَّىٰ ۞

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَلِي ۞

وَأَقَامَنَ جَاءَكَ يَسْعَىٰ ۞

وَهُوَ يَخْشَىٰ ۞

فَأَنْتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ ۞

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ۞

لَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ ۞

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ۞

رُفُوفًا مُّطَهَّرَةٍ ۞

16. Mokoní ma aandíki,

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ۞

17. Atafiku na alúngalu.

كِرَامٍ بَرَرَةٍ ۞

18. Wanang'iko nómokwate mÓndú! We nde mÓvea ata!

قَتَلَ الْإِنْسَانَ مَا أَكْفَرَهُ ۞

19. We amÓmbaa we na kyaÓ?

مِنْ آتِي شَيْءٍ خَلَقَهُ ۞

20. Na ívoloto ya manzí! We nÓmÓmbaa na akamwálya;

مِنْ نَظْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۞

21. Indí We nÓmítw'íkíthasya Nzfa kwíthwa yí mbúthú kwoondú wake,

ثُمَّ السَّبِيلَ يَسْرَهُ ۞

22. Indí We nÓtumaa we akw'a na kÓseúvya mbua kwoondú wake;

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ۞

23. Indí, yíla We wíenda, akamÓkílya we íngí.

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ۞

24. Aíee, we ndambíte kwíka úndú We wamwíyáfa kwíka.

وَلَا لَنَا بِقَبْرِ مَا أَمْرُهُ ۞

25. Yu eka mÓndú aúsisye líu wake:

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۞

26. Undú íthyí tókítaa k'w'ú nthí kwa wingí,

إِنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبَابًا ۞

27. Indí íthyí nítÓmyatÓangaa nthí--- mwatÓangíle wa w'ó---

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقَاقًا ۞

28. Na íthyí nítÓtumaa mbeú imea nthíní wayo,

فَأَنْبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۞

29. Na mísavivú na mboka,

وَعَبَبًا وَقَضْبًا ۞

30. Na míthata na mítende.

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۞

31. Na míÓnda mílle ívandítwe imea ívívinyene,

وَحَدَائِقَ غُلَبًا ۞

32. Na matunda na nyŪnyi,

وَأَكْمَهُ وَأَبَاؤُهُ

33. KyaŪya kwoondŪ wenyu na indc syenyu.

مَتَانًا لَكُمْ وَلَا تَعْمَىٰكُمْ

34. Indī yīla mbu mbai Tkavika,

بِأَذَابِ الْجَانَّةِ

35. MŪthenya Ūla mŪndŪ OkamŪkīla mwanaa-nyinyia,

يَوْمَ يَفُودُ النَّارُ مِنْ آخِذِهِ

36. Na kuma vala ve nyinyia wake na īthe wake.

وَأَيْدِيهِ وَأَيْدِيهِ

37. Na kuma vala ve mŪka wake na syana syake,

وَصَاحِبَتِهِ وَيَاخِيهِ

38. Kīla mŪndŪ katī woo mŪthenya Ūsu akeethwa akoneyi'e na Ūvoo wake mwene ena kīvathŪkany'o na ala angī.

لِكُلِّ امْرَأَةٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَانٌ يُغْنِيهَا

39. MŪthenya Ūsu mothyŪ amwe makeethwa makyakaka,

وَوَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْوَرَةٌ

40. Makītheke me asanzamŪku nī Ūtanu!

صَاحِبَةٌ مُّتَّبِعَةٌ

41. Na mothyŪ amwe, mŪthenya Ūsu, makeethwa mena kītoo īlŪ wamo.

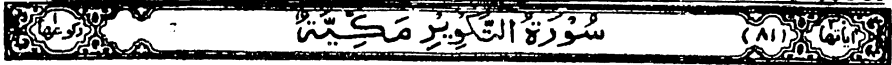
وَوَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ

42. Mo makavw'Tkwa nī kīvindu.

تَرْمَقُهَا قَتَرَةٌ

43. Asu nīmo ala maleile kwītkīla na maī aathe

بِهَا أُولَئِكَ هُمُ الْكُفَرَةُ الْفَجْرَةُ

AL - TAKWIIR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

2. Yĩla syua yĩkavw'ĩkwa,

3. Na yĩla ndata ĩkekĩwa kĩvindu,

4. Na yĩla ĩma ikavetwa,

5. Na yĩla ngamĩle-nga, syĩna mavu ma
myei ĩkumi, ikatiwa,

6. Na yĩla nyamũ ikombanw'a vamwe,

7. Na yĩla nganga ikavĩta *Umwe nthĩnĩwa*
Ula ũngĩ,

8. Na yĩla andũ makaetwe vamwe,

9. Na yĩla kana ka kelĩtu kala kenzĩiwe
nthĩ ke thayũ kakakũlw'a ũvoo,

10. 'Kooafwe ĩvĩtyo yaũ?

11. Na yĩla mavuku makanyaĩkw'a
mũingo,

12. Na yĩla ĩtu yĩkatiwa yĩ ĩthei,

13. Na yĩla Mwaki ũkavuvwa,

14. Na yĩla Mũũnda ũkaetwe vakuvĩ,

15. Indĩ kĩla thayũ ũkamanya kĩla w'o
watwaĩte na mbee.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ②

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ③

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ④

وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ⑤

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ⑥

وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ⑦

وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ⑧

وَإِذَا الْمَوْءِدَةُ سُيِّلَتْ ⑨

بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ⑩

وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ⑪

وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ⑫

وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ⑬

وَإِذَا الْجَمَّةُ أُنزِلَتْ ⑭

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ⑮

16. Aiee, Nyie nġta ndata ila isyokaa na ġtina ta ng0sġ

فَلَا أُقْسِمُ بِالْغُنُوبِ ۝

17. Iendaa mbee na ġndġ ikġvitha.

الْجَوَارِ الْكُنُوسِ ۝

18. Na nyie nġta Utuk0 Uk0sġġe yġla 0endee 0kathele,

وَالْيَلِ إِذَا عَسَسَ ۝

19. Na masangya yġla wambġġġġya k0veva,

وَالضُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝

20. Kana ġno vate nzika nġ ndeto ya 0vuany'0 wa M0t0mwa m0taġġku,

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝

21. Mwene-Utonyi, 0ġkġġthġtw'e mbee wa 0thy0 wa Mwġai wa Kġvġla-kya-Usumbġ,

ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ۝

22. Wġw'ġkaa kw'0 na m0ġkġġku m0ġkġġonġ wake.

مُطَاعٍ ثَمَرًا مِينٍ ۝

23. Na m0nyanyae wenyu ndena nd00ka.

وَمَا صَاحِبُكُمْ بِبَجُنُونٍ ۝

24. Na kwa 0la w'0, we nġwamwonie We nthġnġ wa matu matheu maith0a.

وَلَقَدْ سَاءَ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ۝

25. Na we ndamatooneaa ma0nd0 ala matonekaa.

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ۝

26. Ona ġno ti ndeto ya Satani, 0la m0lee.

وَمَا هُوَ يَقُولُ سُنُطِنٍ رَجِيمٍ ۝

27. Nġva ġndġ vala inyw'ġ m0endete?

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ۝

28. Ti kġnd0 ġndġ nġ Ulilikany'0 wa nthġ syonthe,

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ۝

29. Kwa ala katġ wenyu mendaa k0thi mal0ngele,

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَفِيدَ ۝

30. Oyīla inyw'I mŪtendaa *kāndū*, ateo
kīla Ngai Mwene Vinya W'onthe,
Mwīai wa nthī syonthe, wendaa.

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ
الْعَالَمِينَ

AL - INFITAR
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní Olau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yíla ítu yíkatúkaníla katí,

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ

3. Na yíla ndata íkanyaífkw'a,

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَضَرَتْ

4. Na yíla mbÚsí iketa kíw'ú *nihíni wa
mñao*,

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ

5. Na yíla mbua ikavw'íkúwa,

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعِثِرَتْ

6. Kíla thayú *índí*, Okamanya kíla w'o
watwáílaa na mbee na kíla w'o watiie
ítina.

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ

7. We mÚndú, níkyaú kíla kyakwíklie
ókúmbaú úleane na Mwíai waku wa
Ulaú,

يَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ مَا غَزَرَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ

8. Ula wakúmbie we, na índí akwíaníísyia
we, na índí akwíanany'a nesa na
akúúngamya?

الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوِّكَ فَعَدَلَكَ

9. Múmbííwéní ona wíva úla We wendie,
We níwaúseúvisye we.

فِي أَيِّ صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ

10. Aíee, índí inyw'í ní mÚleaa Utw'io.

كَلَّا بَلْ مَكْدِبُونَ بِالذِّينِ

11. Índí ve asúvíi íúú wenyu

وَأَنْ عَلَيْكُمْ لِحُفَظِينَ

12. Aandíki aíkííku,

كِرَامًا كَاتِبِينَ

13. Ala mesí maÚndú *onthe* ala inyw'í
mwíkaa.

يَسْمُونَ مَّا تَفْعَلُونَ

14. Nĩw'o, ala alũngalu makeethwa nthĩnĩ wa Ūtanu;

إِنَّ الْآبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿١٤﴾

15. Na ala athe makeethwa Iianĩ-ya-Mwaki;

وَأَنَّ الْفُقَرَاءَ لَفِي جَحِيمٍ ﴿١٥﴾

16. Mo makavĩĩa vu nthĩnĩ Mũthenyanĩ wa Utw'io;

يُصَلُّونَهَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٦﴾

17. Na mo maikethwa *matonya* kwĩyumya vo.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٧﴾

18. Na nĩ kyaŭ kĩtonya kŪŪmanyĩthya we MŪthenya wa Utw'io nĩ mwaŭ!

وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٨﴾

19. Na ĩngĩ, nĩ kyaŭ kĩtonya kŪŪmanyĩthya we MŪthenya wa Utw'io nĩ mwaŭ?

ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٩﴾

20. MŪthenya ūla thayŪ ūtakethwa na ūtonyi wa kwĩka thayŪ ūngĩ ūndŪ! Na mwĩao mŪthenya ūsu ūkeethwa wĩ wa Ngai Mwene Vinya W'onthe.

يَوْمَ لَا تَمْلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
لِلَّهِ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ﴿٢٠﴾

AL - TATFIIF
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Us0ftwe nf 0lau, Us0ftwe
nf tei.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

2. Woo nf wa asu ala manenganae
kftthimo kfoleku;

وَبِئْسَ لِلظّٰفِقِیْنَ ۝

3. Asu ala, yfla mekwosa kftthimo kwa
and0 angf, mosaa kfanfe;

الَّذِیْنَ اِذَا اٰتٰوْا عَلٰی النَّاسِ یَسْتَوْفُوْنَ ۝

4. Indf yfla me0nengane kftthimo kwa
and0 angf kana k0mathimfa,
mamathimfaa mata0sisya.

وَاِذَا كَانُوْهُمۡ اَوْزٰرُوْهُمۡ یُخْسِرُوْنَ ۝

5. And0 ta asu nomesf kana
makathay00kw'a Ingf

اَلَا یَظُنُّ اُولٰٓئِكَ اَنْهُمْ مَّبْعُوْثُوْنَ ۝

6. M0thenyanf m0th0ku m0no,

یَوْمَ عَظِیْمٍ ۝

7. M0thenya 0la mbaa and0 onthe
maka0ngama mbee wa Mwifai wa nthf
syonthe?

یَوْمَ یَقُوْمُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ۝

8. Aiee, 0talo wa ala athe wf kyovonf
Sijjin.

كَلَّا اِنَّ كِتٰبَ الْفَجٰرِ لَفِیۡ سٰجِدٍ ۝

9. Na nf kya0 kf0manyfthya we Sijjin nf
kya0?

وَمَا اَدْرٰکَ مَا سٰجِدٍ ۝

10. Nf Ivuku yfandfktwe yfvuanf'w'e
nesa m0no.

كِتٰبٍ مَّرْقُوْمٍ ۝

11. Woo, m0thenya 0su, nf wa ala
maleaa,

وَبِئْسَ یَوْمَیْذِ الْمٰکِذِیْنَ ۝

12. Ala maleaa M0thenya wa Utw'io.

الَّذِیْنَ یَكْذِبُوْنَ یَوْمَ الدِّیْنِ ۝

13. Na vai Oleaa ateo mwene naŋ Okŋlaa mŋvaka,

وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَبِرٍ أَتِيهِمْ ۝

14. Ula yŋla Mŋsoa Yait0 yasomewa vala 0ŋ, waasya, 'Nŋ mbano sya tene!'

إِذَا سَأَلَ عَنْ آيَاتِنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ۝

15. Aiee, Indŋ ma0nd0 ala mo mekŋte nŋmekŋŋte ngoo syoo nganga.

كَلَّا بَلْ كَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ مَآ كَانُوا يَكْسِبُونَ ۝

16. Aiee, vate nzika, mo makasiŋŋwa k0mwona Mŋwai woo m0thenya 0su.

كَلَّا أَلْهَمَهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّا يَخْبِرُونَ ۝

17. Indŋ, nŋw'o, mo makavya Ngienanŋ,

ثُمَّ أَلْهَمَهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ۝

18. Na Indŋ mo makatavw'a, 'Und0 00 nŋ 0la inyw'I mwa0leaa.'

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ۝

19. Aiee! Indŋ 0talo wa ala al0ngalu wŋ nthŋnŋ Illiyyiin.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ۝

20. Na nŋ kyaŋ kŋtuma we 0manya Illiyyiin?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ۝

21. Nŋ Ivuku yŋla yŋandkŋtwe yŋuanŋw'e nesa.

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ۝

22. Ala anyuve ma Ngai makayk0sŋŋa yo.

يَشْهَدُهُ الْقُرْآنُ ۝

23. Vate nzika, ala al0ngalu makeethwa nthŋnŋ wa 0tanu m0nene,

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ۝

24. Mekalŋle mŋto masyaŋŋsy.

عَلَىٰ الْأَرْبَابِ يَنْظُرُونَ ۝

25. We 0koona ŋ0ŋ0 wa mothy0 moo mwŋkalo wa 0tanu m0nene.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّوْمِ ۝

26. Mo makanengwe kya0ya kŋtheu kŋsiŋŋŋtwe,

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَخْمُومٍ ۝

27.Kŭsiŭlwa kwakyo kŭkeethwa vamwe na Mesiki-----kwa ņu, eka ala mendaa mende----

وَعْتَمَهُ وَسَكَ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَبَّأِ الَّذِينَ اتَّبَعْتَهُمْ

28.Na kŭkavulanw'a na kŭw'ņ kya Tasniim,

وَمَزَاجَهُ مِنْ تَحْسِينِهِ

29.Mbuluti ņla ala anyuve makanyw'ņla.

هَيِّئْ لِمَنْ يَشْرِبْ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ

30.Asu ala maŭ avŭtany'a nŭmamathekeea ala meetŭkŭlile;

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا

يَضْحَكُونَ

31.Na yŭla mo mesŭle vala maŭ, nŭmavenanŭsya mŭndŭ na ņla ņngŭ.

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ

32.Na yŭla mo masyokie kwa andŭ ma nyŭmba yoo masyokie mekathŭŭe;

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكَاهِنِينَ

33.Na yŭla mo mamonie maisye, 'Ow'o, aa nŭ amwe ma ala au.

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُونَ

34.Indŭ mo mayaatŭmwa ta asŭvŭŭi ņņlŭ woo.

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفَظِينَ

35.Kwa ņu, Omŭnthŭ, etŭkŭlŭi nŭmo meŭmathekeea alei,

فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ

36.Mekalŭŭe ņņlŭ wa mŭto, masyaŭŭsye.

عَلَىٰ الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ

37.Mo alei ti aŭvŭku vyŭŭ kwoondŭ wa ņndŭ ņla mo meekie?

هَلْ تُؤْتِبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

AL - INSHIKAK
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

2. Yŵla itu yĩkatũkana,

3. Na kwĩthukĩsya Mwĩai wayo—na ōu
nũyallĩte yo---

4. Na yĩla nthĩ ũkanyaĩkw'a.

5. Na kũsyumya syonthe ila syĩ nthĩnĩ
wayo, na kũtiwa yĩ nthei;

6. Na kwĩthukĩsya Mwĩai wayo, na ōu
nũkũmyallĩte yo---

7. We, ame mũndũ, nfw'o we nue
ũmũthũkũmĩaa Mwĩai waku, kũthũkũma
kũmũ; ĩndĩ we ũkakomana Nake We.

8. ĩndĩ kwa we ōla ũnengetwe ĩvuku yake
ya ũtalo na kw'oko-kwa-aũme,

9. We omĩtũkĩ akeethwa na ũtalo
mũvũthũ,

10. Na we akasyoka mũsyĩ kwake
atanĩte.

11. ĩndĩ kwa ōla we ũkethwa na ĩvuku ya
ũtalo anengelwe ĩtina wa mũongo wake,

12. We o mũtũkĩ akeekaĩla wanangĩko,

13. Na we akavya nthĩnĩ wa Mwaki
wakene.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

اِذَا السَّمَاءُ اَنْشَقَّتْ ۝

وَ اَذِنتْ لِ رَبِّهَا وَ حَقَّتْ ۝

وَ اِذَا الْاَرْضُ مُدَّتْ ۝

وَ اَلَقَتْ مَا فِيهَا وَ مَخَلَّتْ ۝

وَ اَذِنتْ لِ رَبِّهَا وَ حَقَّتْ ۝

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا
مُتْلُوقِهِ ۝

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِرَيْبِنِهِ ۝

فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ۝

وَ يَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ۝

وَ أَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ۝

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ۝

وَ يَصْلَىٰ سَعِيرًا ۝

14. Nt'w'o, mbee wa Ou we ekalaa atanite
katf wa andu ma nyumba yake.

إِنَّهٗ كَانَ فِيْ اَهْلِهِ مَسْرُوْرًا ۝

15. We asuanaaa kana we ndakasyoka
kwa Ngai ona Indii.

إِنَّهٗ كَانَ اَنْ لَّنْ يَّحُوْرَ ۝

16. II, vate nzika, Mw'ai wake
n'umwona we nesa m'uno.

بَلَىٰ ۚ اِنَّ رَبَّهٗ كَانَ بِهٖ بَصِيْرًا ۝

17. Ind' aiee! Nyie n'ita utune wa syua
y'ith'ua ng'usf.

فَلَا اُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ۙ

18. Na utuk' na syonthe ila w'o
uvw'ika,

وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ۙ

19. Na mwei y'la us'uaa,

وَالْقَبْرِ اِذَا اُنْتَقَ ۙ

20. Kana vate nzika, inyw' m'okathi
kuma k'ikaloni k'fwe k'uthi k'la k'ng'.

لَتَرَكُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقِ ۙ

21. Kwa Ou, mo mena kya' k'la k'utuma
matet'k'la,

فَمَا يَهْمُ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۙ

22. Na y'la mo masomewa Kulani,
maikumanaa na kuthaitha mena
w'nyivyo;

وَاِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْاٰنُ لَا يَسْمَعُوْنَ ۙ

23. Na k'uleana na Ou, asu ala matet'k'laa
nimamileaa yo.

بَلَىٰ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا يَكْفُرُوْنَ ۙ

24. Ngai Mwene Vinya W'onthe n'w'sf
nesa vyu k'la mo mavithaa n'hi' wa
ngoo syoo.

وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا يُوعُوْنَ ۙ

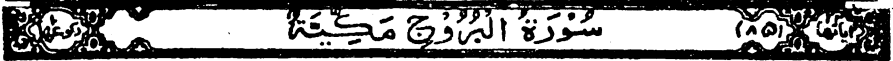
25. Kwa Ou, matavyei mo uvoo wa
usil'lo w' woo.

فَسَبِّحْهُمْ بَعْدَ اِيْتِاٰنِ ۙ

26. Ind' kwa asu ala met'k'laa na kw'ka
maw'la maseo, ituvi y'takathela n' yoo

اِلَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصَّالِحٰتِ لَهُمْ

ۙ اَجْرٌ غَيْرٌ مَّمْنُوْنَ ۙ

AL - BURUUJ
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe
ní tei.

2.Níívíta na ítu yíla yína imanza *sya*
ndata,

3.Na Múthenya-Ula-Wathaniwe,
4.Na múkúsfí na Úla ÚnÚkÚsfíwa.
5.KÚumaníwa kwíthwe kwa andú ma
mítaú----

6.Mwaki *Uvuvíwe* na ngú----

7.Tondú mo mekalíte vakuví
naw'o,

8.Namo nímakúsfíe úndú mo meekie
kwa etíkíli.

9.Namo mayamamenete Índí nÚndú mo
nímamwítíkílile Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Mwene-Vinya-W'onthe,
Waííte-Ní-Kútaíwa,

10.Ula úsumbí wa matu na nthí ní Wake;
na Ngai Mwene Vinya W'onthe ní
Ngúsfí íúú wa syíndú syonthe.

11.Asu ala mamathínasya aÓme etíkíli
na iveti mbítíkíli na Índí mailea kwílila,
vate nzika, kwoo ve úsíllo wa Mwaki,
na ve úsíllo wa kúvívwa'a.

12.Índí asu metíkílaa na kwíka mawíla
maseo, ve Míúnda íla ívítílaa túúsfí

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ

وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ

وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ

قَبْلِ أَخْطَابِ الْأَخْذُودِ

النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ

وَمَا نَعْمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللهِ الْعَزِيزِ

الْحَمِيدِ

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ

شَيْءٍ شَهِيدٌ

إِنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ كَفَرُوا

يَتَوَبُّونَ فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ النَّارِ

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ

تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ

AL - TAARIK
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ōlau, Usŵtwe
nŵ tei.

2.Nŵŵŵta na ŵtu na Ndata ya Kŵŵko-----

3.Na nŵ kyaŵ kŵŵmanyŵthya we Ndata ya
Kŵŵko nŵ myaŵ?

4.Nŵ ndata yŵna ŵtisu mwai---

5.Vai thayŵ ŵtena mŵsŵvŵi ŵŵlŵ waw'o.

6.Kwa ōu, mŵndŵ nasŵanŵe kŵla we
ŵmbŵtwe kuma nthŵnŵ wakyo.

7.We ombŵtwe kuma kŵw'ŵ kŵtweku
kŵvŵtŵe,

8.Kŵla kyumaa kaŵŵ wa kŵnyunyū na
mavŵndŵ ma kŵthŵi.

9.Vate nzika, We E-na ŵtonyi wa
kŵmŵtŵnga thayŵ ŵngŵ.

10.Mŵthenya ŵla syŵmbithŵ ikaumbŵlwa.

11.Indŵ we ndakethwa na vinya, na vai
mŵtetheesya.

12.Na matu ala masyokaa-kaingŵ *mena
mbua*,

13.Na nthŵ ŵla ŵkunŵkaa *imea*,

14.Vate nzika, nŵ ndeto ndw'e,

15.Na yo ti ngewa ya mana.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ②

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الظَّارِقُ ③

النَّجْمِ الثَّاقِبُ ④

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَّنَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ⑤

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ⑥

خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ وَّافِقٍ ⑦

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ⑧

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ⑨

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ⑩

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ⑪

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ⑫

وَالْأَرْضِ إِذَا الصَّدَعُ ⑬

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ⑭

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ⑮

16.Nīw'o mo meseŪvya nzaama.

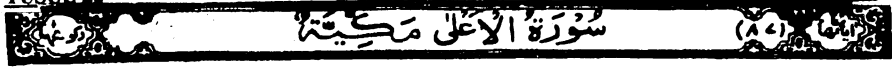
إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ۝

17.Nyie ota Ūu, nīngŪseŪvya nzaama ya kŪkomana nayo.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ۝

18.Kwa Ūu, manenge alei ūvinda. If manenge mo ūvinda, kwa kavinda kanini.

فَبِهَلِ الْكٰفِرِيْنَ اَمْهٰلُهُمْ رُوْيدًا ۝

AL - A'LAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene
VinyaW'onthe, Ula Us0ftwe nĩ Olau,
Us0ftwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Tafa syftwa ya Mwifai waku, Ula-WI-
I0l0 M0no,

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۝

3. Ula 0mbaa na wfanfisyaa,
4. Na Ula Ose0vasya na Otongoasya,
5. Na Ula Omeasya Ofthyo,

الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ۝

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ۝

6. Indf We n0w0aly0laa Okatw'Tka
mwi0, mavuti mou.

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ۝

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ۝

7. Ithyf t0ka0manyfisyaa we *Kulani* na we
nd0kolwa nfy0,

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنسَى ۝

8. Ateo 0nd0 Ngai Mwene Vinya
W'onthe wendaa.

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ۝

9. Na Ithyf t0ka0tw'Tkfthya *kila* Othei
0v0th0 kwoond0 waku.

وَلْيُبَيِّنْكَ لِلنَّاسِ ۝

10. Kwa 0u, we endeea na k0lilikanyw'a;
vate nzika, k0lilikany'a kwf 0tandfthyo.

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ۝

11. We Ula 0kfaa, o mft0kfl akeethukfisyaa
na k0s0vfa;

سَيَذَكِّرْهُ مَنْ يَخْتَصِفُ ۝

12. Indf Ola m0th0ku vy0, akaaly0ka,
awath0kfe.

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ۝

13. We 0la wak0lika Mwakinf m0nene.

14. Na Indf we ndakakw'fa vo na
ndakethwa thay0.

الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ۝

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَخْيَى ۝

15.Nīw'o, we ūla wītheasya mwene,
nīwāflaa w'o,

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝

16.Na ūlilikanaa syītwa ya Mwīai wake
na ūlūmasya Mboya.

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝

17.Indī inyw'ī mwīlīflaa thay0 wa nthī
īno,

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝

18.Oyīla Itu nīyo īseo mbee na
nīyīkalaa.

وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۝

19.Uu nīw'o ūla ūmanyīw'e nthīnī wa
Maandīko Matheu ala maī mbee----

إِنَّ هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝

20.Maandīko ma Avalamu na Mose.

بِصُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝

AL - GHAASHIYAH
(Wavuan'w'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We waaviki'wa nĩ Ūvoo wa *kīla kyeva*
kīnene kya kũmaũmbĩla andũ vyũ?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ

3. Mothyũ *amwe* mũthenya Ūsu
makeethwa na kyeva;

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ

4. Maikuna wĩ wĩ vinya, me anou.

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ

5. *Mo* makalika Mwakinĩ Ūvĩvanasya;

تَصَلَّى نَارًا خَاطِبَةٌ

6. *Na* mo makanyw'ĩthw'a kyaũnyw'a
kuma mbulutiniĩ itheũkĩte;

تَسْفَى مِنْ عَذَابِ آيَةٍ

7. Mo maikethwa na lĩu ateo Ūla mũmũ,
wĩ Ūũ na nyũnyi sya kĩnyeelya sya
mĩw'a,

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ صَدْرِنَا

8. Ula Ūtakanosya kana kũmina nzaa.

لَا يَسِينُ وَلَا يَنْفِي مِنْ جُودِ

9. *Na* mothyũ *amwe* mũthenya Ūsu
makeethwa me matanu,

وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ

10. Makyendeew'a mũno nĩ Ūthũkũmi
woo,

تَسْعِيهَا رَاضِيَةٌ

11. Nthĩnĩ wa Mũũnda mũkĩĩĩĩlu na
mũtũũlu mũno,

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ

12. We ndũkew'a ngewa sya mana nthĩnĩ
waw'o;

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لِأَخِيَةٍ

13. Navo ve mbuluti ivĩĩĩtye kĩw'ũ,

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ

14. Ve ivĩla sya ndaĩla mbũkĩĩĩĩlu vo,

فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

15.Na mŕkeve yiŕtwe nesa,

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ۝

16.Na mŕto yiŕtwe na nzŕa mbanake,

وَسَارِقٌ مِّصْفُوفَةٌ ۝

17.Na mŕkeka mŕnyaŕŕkŕye nesa vy0.

وَرَوَابٍ مَبْنُوتَةٌ ۝

18.Mo ŕndŕ, nomamŕsyaasya ngamŕle
0nd0 y0mbŕtwe?

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۝

19.Na 0nd0 ŕtu y0kŕŕŕtw'e ŕ0ŕ0?

وَأِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۝

20.Na ŕŕmanŕ, 0nd0 syŕnzŕŕŕtwe il0mŕte?

وَأِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۝

21.Na ŕ0ŕ0 wa nthŕ, 0nd0 yo
yŕnyaŕŕkŕtw'e?

وَأِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۝

22.Kwa 0u, we taa, n0nd0 we wŕ m0tai;

فَذَكِّرْنَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۝

23.We ndwŕ m0syaŕŕsya ŕ0ŕ0 woo.

لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُكَيِّدٍ ۝

24.ŕndŕ 0ŕa ona wŕva 0aly0kaa, na 0leaa
kwŕŕkŕŕa,

إِلَّا مَنْ تَوَلَّى وَكَفَرَ ۝

25.Ngai Mwene Vinya W'onthe
akam0silŕa na 0silŕ0 0ŕa m0nene vy0.

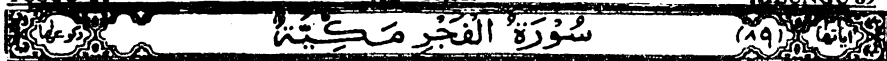
فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ۝

26.Vate nzika, 0al0ko woo nŕ Kwit0,

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۝

27.ŕndŕ, vate nzika, nŕ ŕ0ŕ0 Wait0 k0meta
mo 0talonŕ.

لَقَدْ نُنْفِئُكُم بِالْوَيْلِ إِنْ كُنْتُمْ مُّسْلِمِينَ ۝

AL - FAJR
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syftwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula-Usŵftwe nŵ Olau, Usŵftwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۞

2. Nŵvŵta na Masangya,
3. Na Motukŵ Ikumi,

وَالْفَجْرِ ۞

4. Na Ila-Syŵ-Mwaa na Ila-Ite-Mwaa,
5. Na Utukŵ yŵla ŵendee *mŵkhyani*
waw'o,

وَلَيْالٍ عَشِيرٍ ۞

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۞

وَالْيَلْبِ إِذَا يَسْرٍ ۞

6. Vo vai ŵkŵsŵ wŵ vinya kwa mŵndŵ ŵla
wŵna kŵŵkko?

هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ ۞

7. We nowonete ŵndŵ Mwŵai waku
weekanie na Aati-----

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ۞

8. *Mbaŵ* ya Ilamu, ala maŵ na masŵmba
matŵŵlu,

إِذْ أَمَرْنَا آلَ عَمَالِقَ ۞

9. Myako ta Ila yoo ŵyaaakwa ona ŵndŵ
mbee ŵŵŵ wa nthŵ.

الَّتِي لَمْ يُخَلِّقْ مِثْلَهَا فِي الْعَالَمِينَ ۞

10. Na *vamwe* na athamu ala masaa
mavia nthŵnŵ wa mwanda,

وَتَسْمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ۞

11. Na *vamwe* na Valao, mwŵai wa
mawŵkalo manene?

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَارِ ۞

12. Ula weekie mothŵku nthŵnŵ wa nthŵ.

الَّذِينَ طَعَوْا فِي الْعَالَمِينَ ۞

13. Na meeke mothyoeku maingŵ nthŵnŵ
wayo.

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ۞

14. ŵndŵ Mwŵai waku nŵwalekilye
mŵsalisa wa ŵsilŵŵo wamavalŵkŵla mo.

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ۞

28. Na we, thay0 wĩ m0uonf!

29. Syoka kwa Mwĩai waku we
wendeew'e mŪno nĩ We na We
endeew'e m0no nue.

30. Kwa Ōu, we lika katĩ wa ath0k0mi
Makwa anyuve.

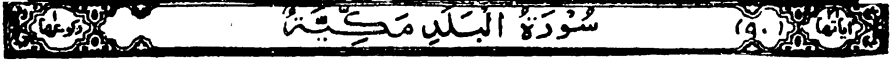
31. Na we lika M00ndanĩ Wakwa.

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٣٠﴾

اذْجِزِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٣١﴾

فَاذْخُرِي فِي عِبَادِي ﴿٣٢﴾

بِغٍ وَأَدْخُلِي جَنَّاتٍ ﴿٣٣﴾

AL - BALAD
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syitwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Aiee, Indĩ Nyie nĩvĩta na mũsyĩ 00---

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ

3. Na we ũtũaa nthĩnĩ wa mũsyĩ 00-----

وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ

4. Na Nyie nĩvĩka na mũsyai na ũla we
wasyaie,

وَوَالِدٍ وَمَا وَكُنْتُ

5. Ithĩ nĩtũmũmbĩte mũndũ wa kwona
mathĩna.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ

6. We asũanĩaa kana vai ũmwe wĩna
ũtonyi ũlũ wake?

أَيَحْسَبُ أَنْ لَنْ يُقَدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ

7. We aasya, 'Nyie nanangĩte ũthw'ii
mwingĩ.

يَقُولُ أَهْلَكَ مَا لَأَ بُدَا

8. We asũanĩaa kana vai ũmwe ũmwene?

أَيَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ

9. Ithĩ tũimũnengete we metho eĩ,

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ

10. Na ũĩmĩ na ilomũ iĩ?

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ

11. Na ithĩ nĩtwamwonisye we nzĩa iĩ
syambatĩte sya ndaĩa.

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ

12. Indĩ we ndaatĩa nzĩa ya Akava.'

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ

13. Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanya
'Akava' nĩ kyaũ?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ

14. Nĩkũmĩnenge ngombo ũthasyo.

فَكَرَّ رَجَبًا

15. Kana kũmĩnenge lĩu mũthenya ũla
yĩna nzaa.

أَوَاطَعُ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْعَدَاتٍ

16.Ndiwa ya nd00 ya m0kaufi,

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ۝

17.Kana m0nd0-ngya akomete kitooni.

أَوْ مَسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ۝

18.Ingi we afiitwe ni kwithwa e omwe wa asu ala metfki laa na momfi asya m0nd0 na Ola Ongi omfi syoni na mwifw'anioni wa tei.

كَمْ كَانَ مِنَ الَّذِينَ أَمْوَالُهُمْ بِالضَّرْبِ وَالْوَصْلِ فِي الْبُرْجِ ۝

19.Aa nimo and0 ma kw'oko kwa aume.

أُولَئِكَ أَصْحَابُ السِّمَةِ ۝

20.Indi asu ala maleaa kwifki la Syama Siit0, mo ni and0 ma kw'oko kwa aka.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ السَّمَاءِ ۝

21.I0I0 woo niki0thaany0ka Mwaki Ovinganfw'e.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّوَصَّدَةٌ ۝

سُورَةُ الشَّمْسِ مَكِّيَّةٌ

AL - SHAMS
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní ūlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Ntíwíta na syua na ívinda yíla
yambílllasya kumya kyeni,
3. Na mwei ūla úyíatííaa syua.

وَالشَّمْسِ وَرُحْمِهَا ۞

4. Na Múthenya yíla ūvuanasya ūtheu
waw'o,
5. Na ūtukū yíla w'o wíkusíisyaa tútū
íúúú waw'o,

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ۞

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ۞

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا ۞

6. Na ítu na múmbííwe wayo,

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَىٰهَا ۞

7. Na nthí na múnyaaííkíle wayo,

وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَهَا ۞

8. Na thayú na wíanfu waw'o----

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۞

9. Na We níwauvuanisye w'o ūla ūthúku
kwaw'o na ūla ūseo kwaw'o----

فَاللَّهِمَّ أَنْزِرْهَا وَتَقْوَاهَا ۞

10. Vate nzika, we níwáíílaa ūla
ūwongeleelaa w'o,

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ۞

11. Na ūla ūthyoekasya w'o we ní
mwanangíku.

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۞

12. Mbaí ya Athamuti níyaūleile ūla
w'o nūndū wa wau wa matū woo.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۞

13. Yíla ūla múthúku múno katí woo
waūngamie,

إِذْ أُنْبِئَتْ أَشَقَّاهَا ۞

14. Na índí Mútómwa wa Ngai Mwene
Vinya W'onthe aisye, 'Ekanai nayo yí

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۞

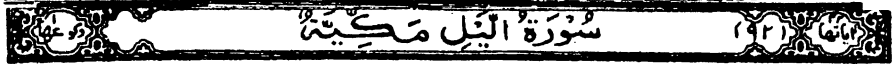
yoka ngamfle-nga ya Ngai Mwene
Vinya W'onthe, na mfekei inyw'e.'

15.Indī mo nīmamŪleile we na
nīmamītilangile maŪŪ, kwa Ūu Mwīai
woo nīwamanangie mo vyŪ nŪndŪ wa
naī yoo, na amalalīla mo mŪthanganī.

قُلْ ذُو قَعْرٍ وَهَاهُ ذَا لِمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ فَسَوَّاهَا ۝

16.Na We ndaasŪvīa ŪndŪ kŪkaumīla
TŪTŪ wa Ūu.

بِذُنُوبِهِمْ فَسَوَّاهَا ۝ وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ۝

AL - LAIL
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní úlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Níwíta na útukú yíla wíkusiíasya!
3.Na múthenya yíla úmulíkaa,

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ①
وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ①

4.Na nthíní wa kúmbwa kwa kíúme na
kíka,

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ①

5.Vate nzika, ithubing'ítsyo syenyu syí
kívatúkany'o.

إِنَّ سَعْيَكُمْ لَشَتَى ①

6.Indí ta we úla umasya na ní
múlungalu,

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ①

7.Na we akúsiíaa w'onthe úla múseo,

وَصَدَقَ بِالْحُسْنَى ①

8.Ithiyí túkamúvúthíasya we kíla úndú,

فَسَيِّئَتُهَا لِلْعُسْرَى ①

9.Indí ta kwa úla mútoonu na wína
kívatúthya kí kívatúkany'o,

وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى ①

10.Na úleaa úla w'o,

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ①

11.Ithiyí túkamúvúthíasya we nzífa ya
kúthi thínaní.

فَسَيِّئَتُهَا لِلْعُسْرَى ①

12.Na úthw'ii wake ndúkamuuna
akyanangíka.

وَمَا يُغْنِي عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ①

13.Vate nzika, kútongosya ní túúú
Waitú;

إِنَّ عَلَيْنَا لَلْهُدَى ①

14.Na Itu ní Yitú oúndú úmwe na nthí
Ino ya yu.

وَأَنَّ لَنَا الْآخِرَةَ وَالْأُولَى ①

15.Kwa Ūu, Nyie n̄ngŭmŭkaany'a
inyw'Ŧ ŦŦŦŦ wa ŦmŦŦ wa Mwaki.

فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ۝

16.Vai ŦkaŦlika ateo ala athe mŦno vyŦ,

لَا يَصِلُهَا إِلَّا الْأَشْقَى ۝

17.Ula Ŧleaa Ŧla w'o na ŦalyŦlaa
mŦongo wake.

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ۝

18.IndŦ ala alŦngalu makavetangwa
kŦasa naw'o,

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ۝

19.Ula Ŧnenganae Ŧthw'ii wake n̄kana
athew'e.

الَّذِي يُؤْتِي مَا لَهُ يَبْرَهُ ۝

20.Na nde mŦndŦ ona Ŧmwe Ŧla we
wamwŦkie nesa n̄kana akaŦvwa,

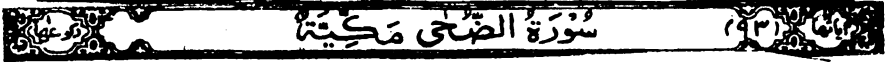
وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى ۝

21.Ateo kana we aumasya Ŧthw'ii wake
aimantha Ŧtanu wa mwŦai wake, Ula-
WŦ-ŦŦŦ MŦno.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ۝

22.Na o m̄ŦŦkŦ We akendeew'a mŦno n̄
we.

۞ وَسَوْفَ يُرْضَى ۝

AL - DUHAA
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe; Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Nĩvĩta na ūtisu ūla wongelekaa wa
katambanga,

وَالضُّحَىٰ ۝

3. Na ūtukū yĩla ūkilasya ki,

وَإِلَىٰ إِذَا سَجَىٰ ۝

4. Mwĩai waku ndaũtĩfte we, ona We
ndathatfw'e nue.

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ۝

5. Vate nzika, *kĩla saa* ūvikaa nĩ mũseo
kwaku mbee wa *ūla* ūtongoasya.

وَلَاخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ۝

6. Na Mwĩai waku akaũnenge we na
ũkendeew'a nesa mũno.

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ۝

7. We ndaakwĩthĩa we wĩ ndiwa aũnenge
we wĩkalo?

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ۝

8. Na We akwĩthĩe we ūkyanganga
ũkĩmũmantha *We* na aũtongoesya
Kwake-Mwene.

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ۝

9. Na We nĩwakwĩthĩe we wĩna ūkya na
nĩwaũthuisye we.

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ۝

10. Kwa ūu, ndũkamĩvinyĩle ndiwa,

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ۝

11. Na ta ūlũ wa mũvoyi, ndũkamĩtetye,

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝

12. Na ūlũ wa mumo wa Mwĩai waku
ũtavany'e kwa ala angĩ.

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

AL - INSHRAA
(WavuanIw'e Makka)

1.Syftwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

2.Ithyĩ tũikĩvingũfte kĩthũi kyaku
kwoondũ waku,

3.Na twaũvetangĩa we mũio waku

4.Ula waĩ vakuvĩ mũno kũtũla mũongo
waku,

5.Na Ithyĩ tũyayĩnenevisye syĩtwa yaku?

6.Vate nzika, ve ũthũmũo ĩtina wa thĩna.

7.Iĩ, vate nzika, ve ũthũmũo ĩtina wa
thĩna.

8.Kwa ũu, yĩla we ũthũmũite,
ĩthing'ĩĩsye na vinya,

9.Na kwa Mwĩai waku we alyũka
ũimũantha We na kĩthing'ĩĩsyo.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝

وَوَضَعْنَا عَنَّا وِزْرَكَ ۝

الَّذِیْ اَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝

فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

فَاِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

AL - TIIN
(Wavuanfw'e Makka)

1.Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula Usúftwe ní ūlau, Usúftwe ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.NTívtá na Múkúyú na Múthata,

وَالتِّينِ وَالرَّهْتُونِ ۝

3.Na Kííma kya Sinaí,

وَطُورِ سِينِينَ ۝

4.Na Músyí ūú, ūtúo wa múuo.

وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ۝

5.Vate nzika, Ithyí nítUmúmbíte mÚndú na mawalany'o ala maseo vyú ma ūmbi.

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۝

6.Indí Ithyí nítwamÚtÚngie we nthíní wa mwíkalo wa ítheo vyú na ala me ítheo.

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۝

7.Ateo asu ala metkíílaa na kwíka mawíá maseo; kwoo vena múthínzío ūtakathela.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ

عَظِيمٌ ۝

8.Itina wa ūu Indí ní kyaú kya kúúkenga we ítina wa ūu íúú wa Utw'io?

فَمَا يَكْذِبُكَ بَعْدَ الْإِيمَانِ ۝

9.Ngai Mwene Vinya W'onthe ti We Músiú ūla múseo vyú katí wa asili?

يَا أَيُّسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَكِيمِينَ ۝

AL - 'ALAK
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'ontho, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Soma syĩtwanĩ ya Mwĩai waku ũla
woombie,

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

3. Oombie mũndũ kuma ũanga ũkwatanu.

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

4. Soma! Na Mwĩai waku nĩ Mũtaũku
mũno vyũ.

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

5. Ula wamanyĩsise na kĩandĩki.

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

6. Amũmanyĩsise na kĩandĩki.

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

7. Aiee, mũndũ nũvĩtasya mũno,

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَّا

8. Nũndũ we asũanĩaa kwĩthwa eyĩanĩsye
we-mwene.

أَن رَّاهُ اسْتَغْنَى

9. Vate nzika, kwa Mwĩai waku nĩkw'o
ũalũko.

إِن إِلَىٰ رَبِّكَ الرَّجْعَىٰ

10. We nũmwonete ũla ũvatanaa.

أَرَدَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ

11. Mũthũkũmi Waitũ yĩla we ũvoyaa?

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ

12. Isũvĩei, nata ethwa we aĩ : kw'okonĩ
kwa aũme,

أَرَدَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ

13. Kana nĩwataanĩte ũlũ wa ũlũngalu?

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ

14. Ingĩ inyw'ĩ nĩmũsũanĩte ethwa we
nĩwaneenie ũvũngũ vandũ va w'o na
aalyũka,

أَرَدَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَقَتَلٰ

15. We no ōmanyaa kana Ngai Mwene
Vinya W'onthe nīwona?

أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَى ۝

16. Aiee, ethwa we ndekūeka, Ithyī kwa
ōla ow'o tūkamōkusya we na nzwīī sya
ōthyō wake,

كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنْتَهِ لَنَسْعَأَنَّ بِالنَّاصِيَةِ ۝

17. Uthyō wī ōvōngō, wīna naī

نَاصِيَةٍ كَأَذِينَ خَاطَبُوا ۝

18. Indī we nīamete anyanyae make,

فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ۝

19. Ithyī ala makamwīkya we Ngienanī.

سَدْعُ الزَّبَانِيَةِ ۝

20. Aiee, we ndōkenengane kwake we,
īndī tulya-ndu we-mwene ōthaithe na
thengea vakuvī na Ngai.

كَلَّا لَا تَطْعَمُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝

AL - KADR
(WavuanIw'e Makka)

1.Syftwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní Úlau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, Ithyl nítwamíttheeisyé yo
nthíní wa Útukú wa Ndafa.

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

3.Na ní kya0 kí0manyíthya we Útukú wa
Ndafa ní mwa0?

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ

4.Útukú wa Ndafa ní múseo kúvíta myei
ngili Ímwe.

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ

5.Nthíní waw'o vathecaa alaíka na veva
vamwe na Útwio wa Mwíai woo Í0Í0 wa
kíla kíndú.

تَنْزِيلِ الْمَلَكِ وَالرُّوحِ فِيهَا يَأْذِنُ رَبُّهُمْ
مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

6.M0uo 00 níw'o Okeethíwa ona
k0thandíka kwa masangya.

رَبِّ فِي سَلَامٍ هِيَ حَتَّىٰ مَطَلَعِ الْفَجْرِ

AL - BAYYINA
(Wavuanŵ'e Medina)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ūlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Asu ala matetŵkŵlaa katŵ wa Andŵ-ma-
Ivuku na athaithi ma mŵvw'anano
mayaŵmaeka *Olei* kŵvika yŵla ūkŵsŵ
mŵtheŵ wamavikŵŵe mo—

لَقَدْ يَكُنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشَّرِكِينَ
مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝

3. Mŵtŵmwa kuma kwa Ngai Mwene
Vinya W'onthe asomaa Maandŵko
Matheu matheetw'e.

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ۝

4. Vau nthŵnŵ ve momanyŵsyo ma tene na
tene.

فِيهَا كُتِبَ قِيسَةٌ ۝

5. Na asu ala ŵvuku yanenganiwe kwo
mayaaanŵka kŵvika ŵtina wa ūkŵsŵ
mŵtheu kŵmavikŵŵa mo.

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَهُمُ الْبَيِّنَةُ ۝

6. Namu mayaaŵŵaŵwa ūndŵ ūngŵ ateo
kŵmŵthŵkŵma Ngai Mwene Vinya
W'onthe me aŵkŵŵku Kwake, nthŵnŵ wa
wŵw'i, na me alŵngalu, na kŵlŵmya
Mboya, na kŵŵva Saka. Na ŵsu nŵyo
ndŵni ya *andŵ* ma nzŵla ŵla ya w'o.

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الْدِينَ هُ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ
وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَسَةِ ۝

7. Nŵw'o, asu ala matetŵkŵlaa katŵ wa
Andŵ-ma-Ivuku na athaithi ma
mŵvw'anano, makeethwa nthŵnŵ wa
Mwaki wa Ngiena, makŵkalaa vo. Mo nŵ
athŵku mŵno vyŵ katŵ wa syŵmbe.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالشَّرِكِينَ
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ
الْبَرِيَّةِ ۝

8. Nŵw'o, asu ala matetŵkŵlaa na mekaa
mawŵla maseo----nŵmo aseŵ mŵno vyŵ
katŵ wa syŵmbe.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ
خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ۝

9. Mũthĩnzĩo woo wĩna Mwĩai woo---
 Mĩũnda ya Tene na Tene Ila Ivtĩflaa
 tũlũsĩ uungu wayo; makekalaa vo tene
 na tene. Ngai Mwene Vinya W'onthe
 nĩwendeew'e mũno nĩmo namo
 nĩmendeew'e mũno nĩ We. Uu nĩ kwa
 ōla we ōmōkĩaa Mwĩai wake.

جَزَاءُ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتْ عَذَابٍ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ
 عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝

سُورَةُ الزَّلْزَالِ مَكِّيَّةٌ

(99)

AL - ZILZAAL
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe,Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Yĩla nthĩ ĩkathingitha na kĩthingitha na
kĩthingitho kyayo *kĩ vinya*,

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا

3.Na nthĩ ĩkyumya mĩio yayo,

وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا

4.Na mũndũ akakũlya, 'Yo yĩna kĩ?'

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا

5.Mũthenya ũsu nthĩ ĩkatavany'a ũvoov
wayo,

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا

6.Ju ũkeethwa nũndũ Mwĩai waku
akeethwa evuanĩtwe vyũ kwayo.

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا

7.Mũthenya ũsu andũ makooka me
nguthu inyaĩkĩte nĩkana matonye
kwonw'a *mosyao ma mawĩa moo*.

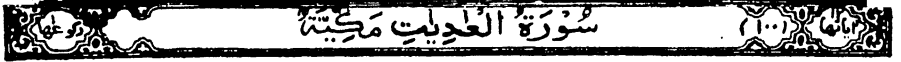
يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ

8.Indĩ ũla ona wĩva wĩkaa ũseo
wĩaneny'e ũito na kaveke kanini mũno
akawona,

مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ

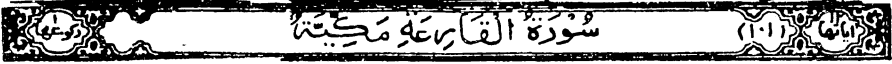
9.Na ũla ona wĩva wĩkaa ũthũku
wĩaneny'e ũito na kaveke kanini *ota ũu*
akawona.

فِي مَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

AL - AADIYAAT
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵftwe nŵ ōlau, Usŵftwe
nŵ tei. بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
2. Nŵvŵta na mbalasi sya ita ila isembaa
itivŵte, وَالْعَبِيدِ ضَبَّاءٌ
3. Iitalŵkangya ngala sya mwaki. فَالنَّوْبِيَّتِ قَدْ حَاءٌ
4. Naiivithŵkaa masangya, فَالْمَغْبِرَتِ ضَبَّاءٌ
5. Na syŵkŵlasya mathweo ma kŵtoo
Ondŵnŵ Ōsu, فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعَاءٌ
6. Na kwŵtonyeesya naw'o nthŵnŵ katŵ wa
ngoo sya ita sya amaitha. فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعَاءٌ
7. Vate nzika, mŵndŵ ndatŵngaa mŵvea
kwa Mwŵlai wake; إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ
8. Na vate nzika, we nŵ ngŵsŵ ya ōu; وَاتَّقِ عَلَى ذَلِكَ لِشَهِيدٌ
9. Na vate nzika, we ena kŵthing'ŵsyo
kŵnene nŵndŵ wa wendi wa ōthw'ii. وَاتَّقِ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ
10. Mŵndŵ ta Ōsu nowŵsŵ kana yŵla ala me
mbŵanŵ makathayŵŵkw'a, أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ
11. Na kŵla kŵ nthŵnŵ wa ithŵi
kyaumbŵlwa, وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ
12. Vate nzika, Mwŵlai woo mŵthenya
Ōsu, akeethwa amekuŵŵte mo nesa mŵno
vyŵ. بِهِ إِنَّ رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ خَبِيرٌ

AL - KARIAH
(Wavuanĩw'e Makka)

1.Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ ũlau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kyeva Kĩnene!

الْقَارِعَةُ ②

3.Kyeva Kĩnene nĩ kyaũ?

مَا الْقَارِعَةُ ③

4.Na nĩ kyaũ kĩũmanyĩthya we Kyeva
Kĩnene nĩ kyaũ?

وَمَا أَذْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ④

5.Mũthenya ũla mbaa-andũ makethwa
mailyĩ ta syĩmbalutya inyaĩĩkĩt'w'e,

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْتُوثِ ⑤

6.Na iĩma ikeethwa iilyĩ ta w'ia wa
malondu wĩ mũkuue.

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ⑥

7.Indĩ ta kwa ũsu ũla ithimo syake
ikethwa syĩ ngito,

فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑦

8.We akeethwa na thayũ wa
kwendeesya.

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑧

9.Indĩ ta ũsu ũla we ithimo syake
ikethwa syĩ mbũthũ,

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑨

10.Nyinyia wake akeethwa nĩ 'Haviyah'.

فَأَمَّهُ هَٰوِيَةً ⑩

11.Na nĩ kyaũ kĩtuma we ũmanya kyu nĩ
kyaũ?

وَمَا أَذْرَاكَ مَا هِيَةٌ ⑪

12.Nĩ Mwaki wakene.

بُعْدَ نَارٍ حَامِيَةٍ ⑫

AL - TAKAATHUR
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ōlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2.Kŵkŵlany'a ōmwe na ōla ōngŵ
kwoondū wa kŵmbany'a ōthw'ii.

أَلْهَمُّكَ التَّكْوِيْنَ ②

3.Ona inyw'ŵ mwavika mbŵanŵ.

حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ③

4.Aiee, o mŵtŵkŵ inyw'ŵ mŵkamanya.

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ④

5.Aiee ŵngŵ! o mŵtŵkŵ inyw'ŵ
mŵkamanya.

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ⑤

6.Aiee, takethwa inyw'ŵ nŵmwalŵ
mŵmany'a ōmanyi mŵna.

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِيْنَ ⑥

7.Inyw'ŵ vate nzika, mŵkamyon'a Ngiena
nthŵnŵ wa thayŵ o ōŵ.

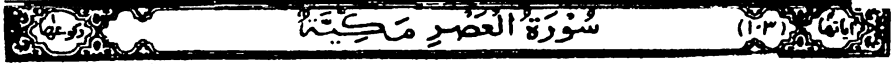
لَتَرَوُنَّ الْجَحِيْمَ ⑦

8.Ŵ, vate nzika, mŵkamyon'a yo na itho
ya mŵtkŵŵo.

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِيْنَ ⑧

9.Mŵthenya ōsu ŵndŵ, mŵkeetwa kumya
ŵtalo ŵŵlŵ wa manee *ma nthŵ.*

ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّوْمِ ⑨

AL - ASR
(Wavuanīw'e Makka)

1. Syítwanī ya Ngai Mwene Vinya W'on
the, Ula Usúŵtwe nī ūlau, Usúŵtwe nī
tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Nŵivŵta na ūkūsŵ wa ŵvinda,

وَالْعَصْرِ

3. Vate nzika, mŪndŪ e nthīnŵ wa
mwŵkalo wa wasyo,

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفٍ

4. Ateo asu ala metŵkŵlaa na kwŵka meko
maseo, na kūingŵanŵsya mŪndŪ na ūla
Ūngŵ *kwŵkŵla*
Ūla w'o, na kūtaana mŪndŪ na ūla Ūngŵ
kwŵthwa na ūmŵŵsyo.

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصَوْا

بِهِ بِالْحَقِّ وَتَوَّصَوْا بِالصَّبْرِ

سُورَةُ الْهُمَزَةِ مَكِّيَّةٌ

AL- HUMAZAH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syftwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵftwe nŵ Olau, Usŵftwe
nŵ tei.

2.Nŵftvŵta na Ukŵsŵ wa ŵvinda,

3.Ula ŵmbanasya ŵthw'ii na ŵtalaa
ŵvinda ŵtina wa ŵvinda.

4.We asŵanŵaa kana ŵthw'ii wake
ukamŵtw'ŵkŵthya we Ola ŵtakusaa.

5.Aiee, we kwa Ola w'o akekwa nthŵnŵ
wa 'Al-Hutamah'?

6.Na nŵ kyaŵ kŵtuma we ŵmanya 'Al-
Hutama' nŵ kyaŵ?

7.Nŵ mwaki wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe mŵvuvu,

8.Ula ŵkaithaanyŵkŵa ngoo.

9.W'o ŵkeethwa ŵvinganŵ'e namo.

10.Ituŵnŵ mbaamyee.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هُمَزَةٍ لُّهُمَزَةٍ

الَّتِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ

نَارُ اللَّهِ الْمَوْقَدَةُ

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفِكَةِ

إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَدَةٌ

عِ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ

AL – FIIL
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ōlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. We nowonete Ondŵ Mwŵai waku
weekanie na Andŵ-ma-Nzou?¹*

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ

3. We ndaatuma ieleelo syoo syanangŵka.

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ

4. Na We nŵwamatwafe iea sya nyŵnyi,

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ

5. Ila syaŵe siimba syoo,
aimakimangany'a na mavia ma yŵmba.

تَرْمِيهِمْ بِحِجَابٍ مِّنْ سِجَابِيلٍ

6. Na ōu, We amatwŵkŵthisye mo ta
mŵangi mŵvevenzeku, na mŵŵku vyŵ

فِي فَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّا كُولٍ

¹ Abraha, mŵtumŵa wa kŵklisto - nthŵnŵ wa Yaman
wa Mŵumbŵ wa Abyssinia.

AL - KURAISH
(Wavuanŵ'e Makka)

1.Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe Ula Usŵŵtwe nŵ ŵlau, Usŵŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2.Kŵmoany'a Makulesi vamwe,

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ ۝

3.Na kŵtwaŵŵa ngwatanŵo yoo Ithyl
nŵŵseŵvŵtye syalo sya ŵtandŵthya sya
ŵvinda ya mbevo na ya syua----

إِنْفِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝

4.Uu mo maŵŵtwe nŵ kŵmŵthaitha Mwŵai
wa Nyŵmba ŵno,

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝

5.Ula wamanengie mo ŵŵu ŵvinda ya
nzaa, na ŵmanengete ŵsŵvŵo ŵvinda ya
w'ia.

عِزِّ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ۝

AL - MAA'UUN
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syltwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũftwe nĩ ũlau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ۝

2. We nũmwonete we ũla ũmĩleaa ndĩnĩ?

اَرۡعٰیۡتَ الَّذِیۡ یَكۡذِبُ بِالۡدِیۡنِ ۝

3. Usu nĩ ũla ũmĩlũngasya ndiwa,

فَذٰلِكَ الَّذِیۡ یَدۡعُ الْیَتِیۡمَ ۝

4. Na ndamaingĩsyaa andũ kũĩthya गया.

وَلَا یَحۡضُ عَلَیۡ طَعَامِ الْیَسِیۡرِیۡنِ ۝

5. Kwa ũu woo nĩ kwa asu ala mavoyaa,

قَوِیۡلٌ لِّمُصۡلِحِیۡنِ ۝

6. Indĩ maisũanĩaa Mboya yoo.

الَّذِیۡنَ هُمۡ عَنۡ صَلٰتِہِمۡ سَاهُوۡنَ ۝

7. Ala meyonanasya.

الَّذِیۡنَ هُمۡ یُرٰۤءَوۡنَ ۝

8. Na mo mamavenaa andũ ona
tũtandĩthya tũla tũnini.

۝ وَیَسۡتَعُوۡنَ الْمَاعُوۡنَ ۝

AL - KAUTHAR
(Wavuanĩw'e Makka)

1. Syĩtwanĩ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usũtwe nĩ Olau, Usũtwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2.Vate nzika, Ithyl nĩtũnengete we Useo
mwingĩ;

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

3.Kwa ũu, voya kwa Mwĩai waku, na
umya nthembo.

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ

4.Vate nzika, mũmaitha waku nĩwe Ola
Ūte Ūsyao.

عَ إِذْ شَأْنِكَ هُوَ الْآخِرُ

AL - KAAFIRUUN
(Wavuanf'w'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúítwe ní òlau, Usúítwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'Ame inyw'í alei,

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ

3. Nyie ndithaithaa k'íla inyw'í
múthaithaa;

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

4. 'Nenyu múthaithaa Ula Nyie
nthaitaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

5. Na Nyie ndikathaitha k'íla inyw'í
múthaithaa;

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ

6. Onenyu múikamúthaitha Ula Nyie
nthaitaa.

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُونَ مَا أَعْبُدُ

7. 'Inyw'í mwína nd'íni yenyu nakwa
nf'na nd'íni yakwa.'

يَعْلَمُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَإِلَىٰ دِينِ

AL - NASR
(Wavuanŵ'e Madina)

1. Syŵtwanŵi ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵŵtwe nŵi ŵlau, Usŵŵtwe
nŵi tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Yŵla ŵtethyo wa Ngai Mwene Vinya
W'onthe, ŵkaa, na ŵkŵlyo,

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ

3. Na We ŵkyona andŵ mailika ndŵni ya
Ngai Mwene Vinya W'onthe me nguthu,

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا

4. Mŵtaŵe Mwŵai waku na ndaŵa Syake,
na mantha ŵekeo Wake We. Vate
nzika, We Nŵsyokeaa-Kaingŵi ena ŵuu.

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

طوبى لمن
استغفره
فانتهى
عنه

AL - LAHAB
(Wavuanŵ'e Makka)

1. Syŵtwanŵ ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usŵtwe nŵ ōlau, Usŵtwe
nŵ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ۝

2. Nŵmethwe me manangŵku moko eŵŵ ma
Avu Laavu, na ota ōu we nŵanangŵke.*¹

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ۝

3. Uthw'ii wake na syonthe ila
ŵmbanŵtye iikamŵuna we.

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝

4. O mŵtŵkŵŵ we akalika nthŵnŵ wa Mwaki
wakene.

سَيَصِلُ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝

5. Na mŵndŵ mŵka wake ota ōu, ōla
ŵendaa akuŵte ngŵ.

وَأَمْرًا لَهُ حَمَالَةَ الْحَطَبِ ۝

6. Kwŵlingŵla ngingonŵ yake vakeethwa
ŵlii mwokothe wa mŵnathi.

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

¹ *Avu Laavu ŵthe wa mŵŵŵ sya mwaki, ewetwa ta
mŵndŵ mŵvyŵ na mwŵkalo wa wau wa matŵ, na
ŵla uvŵvasya ala angŵ.

AL - IKHLAAS
(Wavuanfw'e Makka)

1. Syítwaní ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usúftwe ní Olau, Usúftwe
ní tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

2. Asya, 'We ní Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Umwe;

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

3. Ngai Mwene Vinya W'onthe, Ula
Múthaíku-Vyú na Umanthawa ní onthe
kwítw'a útethyo.

اللَّهُ الصَّمَدُ

4. 'We ndaasyaa, Nake We ndaasyawa;

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

5. Na vai úvw'anene Nake We ona
úmwe.'

لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

سُورَةُ الْفَلَقِ مَدِينَةُ

(113)

AL - FALAK
(Wavuanīw'e Madina)

1. Syftwanī ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe, Ula Usūftwe nī ūlau, Usūftwe
nī tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nīmantha wīvitho vamwe
na Mwīai wa kōitheana,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ②

3. Anzūvīe na ūthūku wa syīndū ila We
ūmbīte,

مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ③

4. Na ūthūku wa kīvindu kya ūtukū yīla
kīnyaīlkaa

وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ④

5. Na kuma kwa ūthūku wa asu ala
maleelasya makundo mamakundūe,

وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ⑤

6. Na kuma kwa ūthūku wa ūla wī
kīw'īu yīla ūnūmbīw'īa kīw'īu.

يُغِي ⑥ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑦

AL - NAAS
(Wavuanf'w'e Madina)

1. Syftwanf ya Ngai Mwene Vinya
W'onthe , Ula Usũftwe nĩ Olau, Usũftwe
nĩ tei.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

2. Asya, 'Nye nĩmanthaa wĩvitho kwa
Mwĩai wa mbaa-andũ,

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ②

3. Mũsumbĩ wa mbaa-andũ.

مَلِكِ النَّاسِ ③

4. Ngai wa mbaa-andũ,

إِلَهِ النَّاسِ ④

5. Kuma kwa ũthũku wa mũveveanĩ wa
kĩwe wa kĩmbithĩ,

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ⑤

6. Ula ũveveea nthĩnĩ wa ngoo sya andũ,

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑥

7. 'Kuma katf wa Mayini na mbaa-andũ

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑦

دُعَاءُ خَيْرِ الْقُرْآنِ

MBOYA ITINA WA KUMINA KULANI

اللَّهُمَّ اِنْسِ وَحْشَتِي فِي قَبْرِى - اللَّهُمَّ
ارْحَمْنِي بِالْقُرْآنِ الْعَظِيمِ وَاجْعَلْ لِي اِمَامًا
وَنُورًا وَهُدًى وَرَحْمَةً - اللَّهُمَّ ذَكِّرْنِي مِنْهُ
مَا نَسِيتُ وَ عَلِّمْنِي مِنْهُ مَا جَهِلْتُ
وَ ارْزُقْنِي تِلَاوَتَهُ اِنَاءَ اللَّيْلِ وَ اِنَاءَ النَّهَارِ
وَ اجْعَلْهُ لِي حُجَّةً يَارَبَّ الْعَالَمِينَ - اٰمِيْن -

Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the, Mbiw'ie tei na Kulani na Mitw'ikithye yithiwe ndongoi kwakwa na kyeni, na utungosya na inee. Ame Ngai Mwene-Vinya-W'on the, Ndilikanye'e mau ndu mayo ala nulitwe, na Manyisye maundu mayo alandamesi, na Nenge vinya kumisoma mavinda ma utuku na muthenya, na Mitw'ikithye yithiwe ikulyo kwakwa, Ame Mwiaii wa syumbe syonthe sya nthi.